

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A FELVIDÉKI EGYETEMES REFORMÁTUS EGYHÁZ HIVATALOS LAPJA.

Kiadja az Egyetemes Konvent.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

1938: XVIII. évfolyam.

Tartalomjegyzék.

I. cikk.

- Ágoston S.: Van-e zsidókérdés? 21. sz.
Bertók B.: Püspökbeiktató beszéde 35. sz.
b. m.: Tanítóképzőnk építkezése 30. sz.
Csáji Pál: A lelkipásztor magánélete és otthona 33. sz.
Csomár Z.: Újesztendő kezdetén 1. sz.
" " Hétköznapok útján 3. sz.
" " A lelkipásztor egyéni értékének szerepe a gyülekezet életében 19. sz.
" " A lelkipásztor személyes hitélete 25. sz.
" " Evangéliumi hit és felekezeti ön-
" " A falusi lelkipásztor és a falukutatás kérdése 27.
" " Református öntudat 31. sz.
" " A modern ember lelkiisége 32. sz.
Dr. Enyedy A.: A református kegyesség a mai falu életében 11. sz.
Erdélyi M.: A lelkipásztor magánélete 36. sz.
Kelemen K.: Mennybenézők 22. sz.
Kiss Gyula: A virágvasárnap diadal 15. sz.
" " A pünkösdi Lélek 23. sz.
Dr. Makkay S.: A református gyülekezet megépítése 5, 6. sz.
" " Krisztus magyar családja 37. sz.
Medgyasszay Vince: Beszéd a komáromi egyházmegye közgyűlésén 49. sz.
Moravčík Jenő: Az evangélikus lelkészi kar szolgálati évei beszámításának sajtó kérdése 34. sz.
Dr. Ravasz L.: A református falu egyházfenntartó jelentősége 7, 8. sz.
" " Megérkezés 46. sz.
Révész Imre: A református Egyház, mint az Ige Egyháza 43. sz.
" " Tömegegyháztól a hitvalló Egyházig 45. sz.
Rác Elemér: A református összefogás 40, 41, 42.
Dr. Sebestyén I.: A reformátusok és az eucharistia 14. sz.
Sedivy L.: Sérémeink 20. sz.
Sörös Béláné: A református leány jellemképe 38, 39. sz.

- Szabó I.: Református feladatok a falukutatásban 12, 13. sz.
Szilassy B.: Balogh Elemér emlékezete 17, 18. sz.
Tárnok Gy.: "...Hová tették őt?" 16. sz.
Tóth L.: A református gyülekezet építői 9, 10. sz.
Zsemlye L.: Megoldásra váró kérdések 2. sz.
" " A falu 4. sz.
" " A marxizmus csődje 24. sz.
" " Sörös Béla püspök 28. sz.
" " A debreceni református világggyűlés 29. sz.
" " Örök reformáció 44. sz.
" " A Felvidék egyházi visszacsatolása 17. sz.
" " A karácsonyi öröm 48. sz.

II. cikk.

- Árokháty B.: A református gyülekezeti ének bibliai alapjai 4, 5. sz.
Csatáry Gy.: A kassai református internátus kérdéséhez 32. sz.
Cs. Z.: Az Igehirdetésről (Brünn.) 3. sz.
Cs. Z.: A cselekedetekben megnyilvánuló keresztyénség 6. sz.
Cs. Z.: A lelkipásztor munkája 21. sz.
Czibor J.: Balogh E. szive. 17, 18. sz.
" " A református leány az egyházépítés szolgálatában 48. sz.
Farkas J. Üdvözlés 46. sz.
Galambos Z.: Egy lelkészünk hamis képet rajzolt anyaszentegyházunkról a külföldi közvélemény számára 15, 16, 19, 25, 26. sz.
Györy E.: Köszöntő 46. sz.
Kautz K.: Evangélikusok és reformátusok közös úton 31. sz.
Kiss Gyula: Gyöngyszemek egy drága jó ember életéből 17, 18. sz.
Keresztúry L.: Dr. Kuyper Ábrahám 8. folyt. 1, 2. sz.
Konkoly Th. L.: Igehirdetésünk főbb problémái 34. sz.
K. T. I. A gömői ref. egyházmegye közgyűlése 49. sz.

Kovácsné H. J.: A ref. Lelkésznék Országos Szövetsége 47. sz.

Kúr G.: Egy XVIII. századbeli cseh lelkész élete a magyarok között 12, 13. sz.

" " Egy elfeledett évforduló 14, 15. sz.

" " Fajom és Egyházam 44. 45. sz.

Lengyel J.: Egy szerény, de életrevaló és könnyen megvalósítható indítvány 20 sz.

Medgyasszay V.: Kegyelemből 46. sz.

Morvay I.: A R. I. M. a Felvidékért.

Nagy Nándor: Megnyitóbeszéd a komáromi e. m. közgyűlésén 49. sz.

Nagy József: A reformátoraink ismeretlen emberi arca 39, 40, 41, 42, 43. sz.

Nagy S.: Liturgiánk egységesítése 7. sz.

Narancsik I.: Balogh Elemér élete és munkássága 17, 18. sz.

Nemcsik B.: A református tanító egyháztársadalmi munkája és annak feltételei 16, 19. sz.

Nemcsik B.: A református tanítóóság búcsúja B. E.-től 17, 18. sz.

Ravasz L.: Az egyke elleni küzdelem 47. sz.

Salamon X. Ferenc: Bucsúbeszéd Balogh Elemér ravatalánál 17, 18. sz.

Samu I.: Igehirdetésünk főbb problémái 33.

Soós K.: Temetési beszéd Balogh Elemér felett 17, 18. sz.

Sörös B.: Székfoglaló beszéd.

" " Református napot megnyitó beszéde Farkasdon 37. sz.

Szabó K.: Tanítói szolgálatunk mértéke 30. sz.

Dr. Szilassy B.: Üdvözlő beszéd Sörös Béla püspöki beiktatásán 35. sz.

Tárnok Gy.: A Biblia magyarázása és a bibliai beszégetés 8, 9. sz.

" " A családi Biblia olvasásra való nevelés 10, 11. sz.

" " A lelkipásztor Biblia olvasása 24, 25.

" " A lelkipásztor Biblia olvasásának következményei 26, 29. sz.

" " A lelkipásztor a társaságban 29. sz.

" " A lelkipásztorok egymás között 30. sz.

Tömösközy F.: Balogh Elemér utolsó napjai 17, 18. sz.

Varga I.: Lukács Géza 28. sz.

Varga L.: A lelkipásztor és a tanító 36, 38. sz.

" " Lelkipásztor és a tanító. 37. sz.

Zsemlye L.: Balogh Elemér a ravatalon. 17. 18. sz.

" " A falu lelkének megismerése. 22. sz.

" " Sörös Béla dunáninneri püspök beiktatása 35. sz.

—: Az eucharisztikus kongresszusok jelentősége. 23. sz.

—: Egyházmegyei közgyűlés Gömörben 28. sz.

—: Sörös B. beiktatása. 35. sz.

—: Különös útlevel 3. sz.

—: Istentelenek mozgalma 5. sz.

—: A lelkipásztori család 5. sz.

—: A feltámadásról 16. sz.

Egyházi élet.

Beregi: Presbiteri konferencia Izsnyétén. 1 sz.

B. S.: Karle konferencia Beregszászon. 6 sz.

Csomár Zoltán: A lelkipásztor és tanító közös munkája a gyülekezetben. 45. sz.

Erdélyi Pál: Nemeshodosi presbiteri konferencia. 4. sz.

Gencsy Béla: Presbiteri konferenciák a szlovenszkói ungi egyházmegyében 27.

" " Presbiteri konferencia Vajkócon. 11.

" " A szlov. ungi egyh. m. tavaszi rendes közgyűlése. 29. sz.

" " Szlovenszkói ungi egyh. m. összejövetel. 34. sz.

Gyűlvézi István: Lelkiébredés a magyar református egyházban. 6. sz.

—i —n.: Lelkészség és tanító egyesületi gyűlés Felsőzemplénben. 32. sz.

Kovács Bertalan: Virágvasárnap. 15. sz.

Lengyel József: A benyújtandó költségvetésről. 14. sz.

Mátyusföldi: A jókai ref. Egyház örömnépe. 12. sz.

Mária testvér: Beszámoló a kiskoszmályi ref. árvaház múlt évi munkájáról. 13. sz.

Református: A barsi ref. egyházmege közgyűlése. 30. sz.

Sörös Béla: Nyílt kérelem. 19. sz.

Szabó Krisztina: Lelki életünk nehézségei. 16. sz.

Szövérfy Ferenc: A presbiter és az egyház va-gyon kezelése. 40. sz.

Vass József: Lelkészegyesületi gyűlés Beregszászon 21. sz.

—v—n: Kecskeméthy István 23. sz.

Zsemlye Lajos: Magyar Reformátusok debreceni világggyűlése 36. sz.

" " Lapszerkesztők értekezlete a Református Összefogás ügyében 38. sz.

" " A komáromi egyházmege közgyűlése 49. sz.

—, —: Egyháztársadalmi munkák 8. sz.

—, —: Református konferencia a Regátban 9. sz.

—, —: Magyar reformátusok világggyűlése 10. sz.

—, —: Beregi egy.-m. közgyűlése 21. sz.

—, —: A Magyar Reformátusok debreceni Világggyűlése 24. sz.

—, —: Révész Imre debreceni lelkipásztor beiktatása 42. sz.

Iskoláink.

Erdélyi Gáspár: A tanító és a vasárnapi iskola 4, 6. sz.

" " A tanító és az ifjúság 5. sz.

Kúr G.: Magyar protestáns tanító a XVIII. sz.-ban 25, 26. sz.

M. Gy.: A lelkipásztor és a tanító 39. sz.

Nagy Sándor: Tanügyi jelentés 2. sz.

Patay K.: Tanítóképzőnk 30. sz.

S. J.: A lelkipásztor és tanító közös munkája a gyülekezetben 33, 34. sz.

Szabó K.: Lelki életet élő tanító példája az iskolában 23. sz.

Tamás István:	A ref. tanító lelki hatása a növendékre 8. sz.	K. Z.:	A Biblia szerepe az ifjúsági egyesületben. 10. sz.
" " "	A tanító és az iskolából kikerült ifjúság 9. sz.	" "	Beszámoló a Nagykaposon tartott Református napról. 21. sz.
Tóth Mihály:	Szórványokban lakó gyermekek hitoktatása 40. sz.	L. J.:	A rozsnyófürdői ifjúsági konferencia 32. sz.
Törzsök István:	A presbiter és a ref. iskola 42, 43. sz.	ifj. Nyári Pál:	Hogyan fogok hozzá a gyülekezeti ifjúsági munka megindításához? 14. sz.
—.—:	A gyermekekért 10. sz.	Szepesi Gyula:	A presbiter, mint a lelkész segítőtársa az ifjúság nevelésében. 33, 34. sz.
Figyelő.			
Csomár Zoltán:	Kálvinista, vagy református keresztényen? 16. sz.	Tóth Kálmán:	Mi az ifjúsági munka célja. 2. sz.
" " "	A Tiszáninneri Református Egyházkerület konferenciája Rozsnyó-fürdőn 31. sz.	" "	Milyen az igazi ifjúsági munka? 4. sz.
" "	" "	" "	Az ifjúsági munka szervezete. 8. sz.
G. L.:	Árvaest Gömörben 12. sz.	" "	Hogyan képezzünk vezetőket? 20. sz.
Isaák Imre:	Esperesi jelentés. 1. sz.	Tunyogi Csapó András:	Az erdélyi belmissziói munka. 1. sz.
" "	Elnöki beszéd kárpátaljai lelkészegyesületi gyűlésen 6, 7. sz.	—.—:	Ifjúság és az egyház. 7. sz.
" "	Elnöki beszéd kárpátaljai lelkészegyesületi gyűlésen 6, 7. sz.	—.—:	Mit akar a Ref. Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége? 49. sz.
Kovács Lajos:	Alljunk sikra az igazságért 29. sz.	Külföld.	
Nagy Nándor:	Beszéd a komáromi egy.-m. közgyűlésen 49. sz.	Garamvölgyi Károly:	Hogyan írunk rólunk a külföldi lapok 2. sz.
Dr. Ravasz László:	A Felvidék 47. sz.	Galambos Z.:	Református magyarok között Bécsben 12. sz.
Rácz Elemér:	A komáromi egyházmegye lelkészértekezlete 11. sz.	Gáti S.:	Képek Angliából 27. sz.
Révész Imre:	Négyszázados debreceni Kollégium 40. sz.	—.—:	A hit és egyházszervezet edinburghi konferenciája 5. sz.
Dr. Révész Imre:	Beszéd a diákokhoz (Debrecen) 44. sz.	—.—:	Japán 9. sz.
Dr. Sebestyén Jenő:	Az eucharisztia 13. sz.	—.—:	KIE evangélicizáció Svájcban 20. sz.
Tárcavölgyi:	Presbiteri konferencia Abaújban 32. sz.	—.—:	Reformátusok a nagyvilágban 31. sz.
Tóth Kálmán:	Új református árvaház épül Komáromban 24. sz.	—.—:	Képek Hollandiából 22. sz.
Zoltai Lajos:	Debrecen és a komáromi Csiphes György biblia fordítása 41. sz.	—.—:	Lelki gondozás a hollandi ref. Egyházban 45. sz.
—.—:	A reverzális kérdés 3. sz.	Problémáink.	
—.—:	Amit az élet tanít 5. sz.	Tankó András:	A külbirtokosok zavaros és rendezetlen adó-ügyéhez 3. sz.
—.—:	Családvédelem 10. sz.	Batta Pál:	Bőjtöl-e a református ember 23. sz.
—.—:	A csillag és „kereszt” találkozása. 20. sz.	" "	A bőjt problémája 36. sz.
—.—:	A máramaros ugocsbai egyházmegye közgyűlése. 21. sz.	Czibor József:	Igehirdetési folyóiratunk.
—.—:	Az iskola és az ifjúság jelentősége a ref. egyház életében. 43. sz.	Csallóközi:	„A munkás Krisztus” 21. sz.
—.—:	A debreceni egyetemi templom. 44. sz.	" "	Közgyűléseink és elnöki jelentések 27. sz.
—.—:	Missziói előadók konferenciája. 45. sz.	Cs. Z.:	Az egyéniség értéke 15. sz.
—.—:	„Felvidéki ház.” 46. sz.	Garamvölgyi Károly:	Régi és új lelkésznevedék 4. sz.
—.—:	Az egyke elleni küzdelem. 47. sz.	Kelemen Kálmán:	A ref. ifjú szórakozása 47. sz.
—.—:	Komáromi nagy napok. 48. sz.	Kovács L.:	Seb, amit sürgősen gyógyítani kell 25. sz.
—.—:	Részletes tudnivalók a Magyar Református Világgyűlésről. 28. sz.	Mária diakonissza testvér:	Református iratmisszió 38. sz.
—.—:	1938. évi 76. sz. törvény az illeték egyenértékről. 36, 37, 38. sz.	Meleagros:	Mire tanít minket a református Szentgyörgyi professzor? 7. sz.
Gyülekezeti munka.			
Czibor József:	A református leány az egyházépítés szolgálatában 45. sz.	M.:	A baráti körökről 39. sz.
Csomár Zoltán:	A debreceni ORLE konferencia 38, 39. sz.	Dr. Nagy Lajos:	A külbirtokosok egyházi adója 9. sz.
Justus:	Új kálvinista fellegvár. 12. sz.	Párducz R.:	Igehirdetésünk problémái 14. sz.
Kiss Gyula:	A farkasdi református nap. 37. sz.	Sedivy László:	Indítványok 42. sz.
Konkoly Thege István:	A belmisszió célja és eszközei. 29. sz.	" "	Tájékoztató 45. sz.
		Szücs Á.:	Még néhány gondolat a bőjtről 28. sz.
		Zs. L.:	Arccal a falu felé 6. sz.
		—.—:	Eucharisztikus kongresszus 8. sz.
		—.—:	Az egyke lelkülete 11. sz.

—, —: Egyetemes Egyházunk lelkiismeret-
tétéhez 19. sz.
—, —: Orvoslásért kiáltó jogsérelem 31. sz.
—, —: Szeretet munka és az egyházfegye-
lem 43. sz.

Irodalom.

Bíró M.: „Cselekvő Iskola” 26. sz.
Cz. I.: Szlovenszkói és kárpátaljai Egyete-
mes Ref. Egyház Névtára 4. sz.

Dr. Enyedi A: A prédikáció gyülekezetszerűsége
40, 41. sz.
Lengyel József: A Heidelbergi Káté tanítása.
Tárnok Gy.: A református theologia védelme.
23, 24. sz.
Példák gyűjteménye. 36. sz.
Kúr Géza: Szekfü és társai történetírása 47. sz.
—, —: Új könyvek 13. sz.

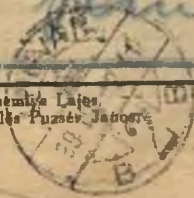
**Hírek, Hivatalos közlemények
minden számban.**

Helyez

Arson, megphallt sorulat

Kiadja: a Felvidéki Református Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős Zsemlye Lajos.
Nyomda: Puzsér Testvérek Magyarom, Kiscsapó-utca 12. — A nyomdáért felelős Puzsér János.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 1. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{3}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELVÉLŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 január 1.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hefény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Újesztendő kezdetén.

Az ösztönök mélységében gyökerező sajátságára — örök idők óta — az emberi természetnek, hogy szereti úgy a valóságokat, mint az elméleti elgondolásokat, cselekvéseket és történeti eseményeket rendszerbe szedni, elskatulyázni, felszítani. Cselekszi ezt azért, hogy a dolgok lényegét jobban valósággá fogja, a történeteket és eseményeket önmagához közelebb hozza és alaposabban megértse. Ezirányú tevékenységéből következik, hogy ösztönös agymunkával az Istentől nyert időt is felosztja szakaszokra, esztendőkre és ezzel mintegy határkövet állít fel az élet végtelenbe tűnő országútján.

Ha magasabb szemszögből, az örökkévalóság szempontjából egy mindent átfogó pillantással nézzük — amennyire véges, földi ember csak nézheti és átpillanthatja — a világot, az életet, multjával, jelenével és történelmi eseményeivel, akkor egy pillanatra eltűnnek előttünk azok az elválasztó mesgék és határkövek, melyeket a véges emberi okoskodás állított fel az időben és talán mosolyra húzódik ajkunk és lekicsinyeljük azt az ösztönök mélyén gyökerező, primitívnek látszó emberi bölcsességet, mely a törekeny emberi nyelven: időnek nevezett valóságot is részekre bontja, elskatulyázza, szakaszokra és esztendőkre osztja.

Azonban nem kell lenézni és ajkhuzogással elintézni ezt az ösztönök mélységéből felszínre került emberi bölcselkedést, mert a végtelenbe torkolló idő széles országútján felállított jelzőköveknek a gyakorlati élet szempontjából meg van a maguk felbecsülhetetlen, nagy jelentősége. Alkalmasak az ilyen határkövet jelző pillanatok arra, hogy a robotos élet küzdelmeiben elfásult, hitében megingott, eszményeiben csalódott ember egy lélekzetvételre megálljon és visszatekintve ez elfolyt időre, önmagával számotvessen és a megtörtént életeseményekből erőt és tanulságot merítsen a bizonytalan jövőre, az új hónapok küzdelmeire.

Minden újesztendő kezdete az időben megtett útnak egy új mesgýje, egy új határköve, de új lehetősége is minden emberi lélek számára. Az egymásután következő esztendőknél egy ilyen határkövére állva, szélesebb perspektíva nyílik meg előttünk, élesebb és áttekinthetőbb

pillantással látjuk ezt az örökkévalóságba torkolló, sokszínű és sokarcú életet és benne a magunk porszemnyi, törekeny, mulandóságra beállított életét és átfogóbb tekintettel tudunk visszanezni a lefolyt időre, az elmuló esztendők során megtett útra és az emlékezés, a számottevő pillanatában meglátjuk és belátjuk, hogy milyen tervekkel, szent fogadásokkal és elhatározásokkal indultunk az esztendő elején, mit valósítottunk meg belőle és mit nem cselekedtünk meg, mit tehattunk volna és mit mulasztottunk el.

Ilyenkor — az esztendő fordulópontján — a számottevő pillanatában tisztábban látjuk, hogy milyen indulat sugalmazta cselekedeteinket. Az egoizmustól fűtött kicsinyes szándék, vagy pedig az önzetlen érzésből, az áldozatos szolgálatból fakadó őszinte segíteni akarás? Isten Lelke vezetett tetteink végrehajtásában, vagy pedig a Sátán, a Mammon szavára hallgattunk? Istennek szolgálata töltötte-e be egész valónkat, vagy inkább az embereknek engedtünk és szolgáltunk?

Aki ilyen gondolatsorral áll meg az esztendő kezdetén, az felismeri, hogy vád és jutalom, ítélet és felmentés van számunkra a lefolyt időben, mely egyúttal a láthatóról a láthatatlanra, az időről az Örökkévalóra, Isten kezenyomára utal, Aki fényben és boruban, szomorúságban, vagy örömben, sikereken és bukásokon keresztül vezetett ezt a térben és időben mozgó és forgó világegyetemet és benne a mi véges, időhöz kötött életünket eleve elrendelt végcélja felé. Aki ilyen gondolatokkal szemléli az esztendők multba fordulását és ilyen számottevő, őszinte lélekkel áll meg az újév határkövével, csakis annak számára lehet a jövőre: ígéret és új lehetőség egy biztosabb és kiegyensúlyozottabb, békessebb és boldogabb életre.

Az élet halálosan komoly útját járó véges ember csakis ilyen mentalitással, ilyen belső lelki számottevővel fog tudni különbséget tenni és választani, hogy az újesztendő határkövétől a jövőre futó számtalan útlehetőség közül, melyik a helyes, a jó és igaz?

Nekünk, az Ige tolmácsainak különösképen kötelességünk, — de egyben kiváltságunk is az, — hogy az idő fordulópontján, egy-egy újesztendő kezdetén magunk elé idézzük a mult tanulságait, hogy visszatekintve az időben megtett útra, ez

Ige mérlegére állítsuk életünket erényeivel, értékeivel, hibáival és mulasztásaival együtt. És ha úgy érezzük, hogy könnyűeknek találtattunk, ha úgy látjuk, hogy a lefolyt időben vád van ellenünk, akkor forduljunk Istenhez, Aki ott áll az idő kormányrúdjánál, a jövődő titokzatosságában és forró imádsággal, lelkünk minden jóra kész őszinteségével kérjük Lelkének erejét, hogy az újesztendőben ne a szenvedélyek és indulatok szavára hallgassunk, ne dőre vágyak és álmok után fussunk, hanem tisztunk és magasabb küldetésünk szerint Krisztus jövitézei, az örömondás és vigasztalás apostolai legyünk ebben az időszerint való, mulandó világban és a ránk bizott lelkeknek mutassunk utat, egyetlen helyes és igaz utat a homályos jövődőbe, a ránk következő újesztendőbe azáltal, Aki így tanít bennünket: „En vagyok az Út, az Igazság és Élet.”
Csomár Zoltán.

Dr. Kuyper Ábrahám.

(8. folytatás.)

1837–1920.

e) Kuyper harca az egyházért.

Kuyper életének és munkásságának ismertetésénél eljutottunk egyházpolitikai munkásságának ismertetéséhez. Ez volt az ő legnagyobb harca s egyedül ez vezetett fájdalmas eredményhez, a németalföldi református egyház kettészakadásához. Jóllehet, indokolt és szükségszerű volt az egyház megújításáért kezdett küzdelme; jóllehet, egyfelől a Kuyper meggyőződésének tisztasága, ennek tudatában jellemének ingathatatlan volta, minden tettének hitvallói karaktere, másfelől a hivatalosak süket lelkiismerete, bürokratikus ügykezelése, hetykesége, az anyagi javaknak, valamint az állami karhatalomnak túlértékelése elkerülhetlenné tették a szakadást; jóllehet, ez a szakadás felrázó hatással volt magára az anyaegyházra (államegyház) is, amely után a hivatalosak álláspontjukat revideálták és itt is megindult az elmélyülésnek a hitvallások medrébe ágyazott áldott folyama; jóllehet, ez a régi hitvallásokon nyugvó, a modern életviszonyokhoz alkalmazkodó, egyedül Jézus Krisztus királyságának hódoló, a bel- és külmissió munkáiban tevékeny, minden állami beavatkozástól független, minden állami támogatások híjjával levő, csupán az egyháztagok áldozatkészségére és lelkes közreműködésére bázisozott, Krisztus legfőbb szuverénitása alatt saját portáján abszolút szuverén szabad egyház a református gondolat inkarnációja és életrevalóságának különösen a mai idők számára Istentől adott bizonyága: mégis valahogy fájdalmas érzéssel tölt el és Kuyper teherlapjára súlyos tétellül jegyezzük, hogy az ő zsenialitása, a szükkeblűség és méltatlan bánásmód ezer meg nem értésével szemben is, nem tudta a németalföldi református egyház széttörése nélkül keresztülvezetni az egyház reformációját. Kuypernek is ez volt a legnehezebb és legfájdalmasabb harca s talán önmagát igazolja és vigasztalja, amidőn így szól:

„Mi nem léptünk ki az ősi egyházból, hanem erőszakkal kiűzték abból az épületből, amely az 1816-tól romokban fekvő atyai örökségen állami hatalom befolyására szervezkedett be. Mi megmaradtunk Istennek egyházában, amelyet egykor nálunk a mártírok vére tisztított meg.

Ez a harc nem is Kuypernek és a hivatalos egyházat képviselő Synodusnak a harca volt, hanem két ellentétes szellemi áramlatnak, amely 1834-ben egyizben már kenyértöréshez vezetett, amidőn néhány ezeren kiváltak a synodális államegyházból és a „Keresztyén-Református” egyház keretei között önállóan szervezkedtek. Az egyik áramlatot Kuyper képviselte és ez a régi németalföldi kálvinizmus gyökérhajtása átítatva a történelmi kálvinizmus különféle árnyalatainak, főként az angol-szász puritánizmusnak hatásaival. A másik ugyancsak az ó-holland kálvinizmusból nőtt, a klerikalizmus és a modern állam-keresztyénség síkjában berendezkedve és a német írás-kritika, valamint a schleiermacheri subjektív-ideális theologia hatása alá kerülve, a tan- és életszabadság minden szélsőséges ismérveivel. Ez utóbbinak kitermelése lett az 1816-iki synodális egyházalkotmány.

Kuypernek és társainak nem az volt a célja, hogy az egyházat két részre szakítsák, hanem, hogy a Synodusban a vezetett magukhoz ragadják, a tanszabadságnak és fejtelméletlenségnek gátat vessenek és a természetes fejlődés útján az alkotmányt módosítsák. Ezt az egyházi választói jog kiterjesztésével és nagyobb gyülekezeti autonomia biztosításával gondolták elérni. Miután Kuyper ennek a mozgalomnak élére állott: az események gyors egymásutánban követték egymást. A harc az egyházfegyelem kérdése felett mérgesedett el. A hitvalló egyházak presbitériumai követelték, hogy a konfirmációnál s ennek következtében az úrvacsoravételnél ellenőrzést gyakorolhassanak a konfirmandus, illetve az úrasztalához járuló vallásos meggyőződése és életfolytatása felett. Követelték, hogy saját hatáskörükben megszüntethessék azt a szentségtörést, hogy a hitetlenségükről közismert szülők, csak-hogy gyermekük számára a keresztséget megszerezzék: a keresztségi kérdésekre cinikusan „igen”-nel válaszolhassanak. Követelték a Synodus által megszüntetett és az egyház hitvallásos karakterére egyedül emlékeztető azon ususnak visszaállítását, hogy a megválasztott lelkész köteles beiktatásakor a hitvallás betartása mellett fogadalmat tenni. Ezeket a kívánságokat a Synodus nem teljesítette; a konfirmáció, illetve az úrasztalához járulás kérdésében pedig 1880-ban úgy határozott, hogy a jelölt vallásos meggyőződése nem lehet ok az úrvacsorától való eltiltásra. Ha valaki a konfirmációnál a keresztyén alapismeretek tudásáról bizonyóságot tett, akkor erről neki bizonyítvány adandó és e bizonyítvány birtokában bárhol úrvacsorázhat. Ez a határozat aztán a modern lelkészek számára tág teret nyújtott a visszaélések elkövetésére és az egyházfegyelem teljes lezüllesztésére.

A Synodusnak ez a resolutioja érthető felháborodást váltott ki a hitvallókból, amit csak növelt, hogy a Szabad Egyetem képesítését a sok betöltetlen lelkészi állás dacára sem fogadta el érvényesnek. A felháborodás ellenállást szült. Az amsterdami egyháztanács meghívására 1883 ápr. 11.-én a hitvallók képviselői manifesztációs gyűlést tartottak, amelyen kimondták, hogy olyan lelkészt, aki Krisztus mellett, mint az egyház szuverén királya mellett, hitvallást nem tesz a hitvallásuk szerint, nem választanak. Kimondták, hogy a Synodus rendelkezéseit az úrvacsoravétel s a többi panaszolt kérdésekben nem fogadják el. Ahol pedig a lelkész és egyháztanács a Synodus rendelkezései előtt hajlik meg, ott a hitvallók, mint „panaszkodók”, a XVII. századbeli atyák példájára külön szervezkednek.

Az összeütközés kikerülhetetlen volt. Amsterdamban robbant ki, azért, mert az ottani három modern lelkész által kiállított konfirmációi bizonyítványokat a többi lelkész köré csoportosult presbiterek visszautasították. Az Amsterdami klassis ebben az ügyben 1886. január 4.-én úgy határozott, hogy a hitvalló lelkészeket és presbitereket (összesen 80-at) „az egyházi béke felborítása és rendellenes magatartásuk” miatt állásuktól felfüggesztette. A felfüggesztett lelkészek és presbiterek nyugodtan fogadták a klassis határozatát, de ugyanakkor nem adták fel a küzdelmet. A lelkészek Amsterdamban nagyobb helyiségekben tovább tartották az istentiszteleteket csaknem az egész gyülekezet állandó részvétele mellett. Közben a hitvalló gyülekezetek és a „panaszkodó” töredékek egymásután jelentették be szolidaritásukat. A hivatalos egyház pedig az állam teljes karhatalmának igénybevételével kiméletlenül járt el a panaszkodó gyülekezetekkel szemben. A lelkészeket a parókiákból kilakoltatták, nap-nap után rendőri nyomozásoknak vetették alá, a csöcselékeket ellenük és a felfüggesztett presbiterek ellen lázították. A liberális gondolkodású földbirtokosok, gyárosok, munkaadók a hitvalló bérlőket, alkalmazottakat, munkaadókat kenyértelenekké és hajléktalanokká tették.

Kuyper még mindig remélte, hogy a synodális többséget az 1886 dec. 1-re összehívott egyetemes gyűlésen sikerülni fog, ha nem is teljesen meggyőzni, de legalább is engedményekre bírni s épen ezért híveit, a szinte hetenként több tízezer példányban megjelenő brosráiban, nemcsak öntudatosította, de mérsékelte is. Azonban a Synodus a szóbeli tárgyalás elől elzárkózott és a panaszkodókat távollétükben végérvényesen elítélte s ezzel az egyház kettészakadása megpecsételődött.

Az ezt követő idő az önálló egyházi szervezkedésnek és önellátásnak ideje. 1887. január 11–14-re az amsterdami panaszkodók ismét gyűlést hívtak össze, amelyen cca. 1500-an jelentek meg és 200 gyülekezet és 56 lelkész (160.000 egyháztag) függetlenítette magát a Synodalis egyháztól. A jelentkező nehézségek szinte elbíráhatatlanoknak látszottak. Ezek a

gyülekezetek minden eddigi javaikat (templomokat, lelkészlakokat, ingatlanokat, iskoláikat) elvesztették. De a keresztyén hit csodákat művelt.

A kálvinista hősiesség és áldozatkészség egy-két év alatt mindent pótol, sokkal gazdagabban és izlésebben, mint a multban. Dr. Rutgers, a Szabad Egyetem professzora, a kiváló egyházjogász kidolgozta az új egyház alkotmányát. Közben közeledés indult az 1834-ben elszakadt „Keresztyén Református Egyház” és a „panaszkodó” egyház között. Az árnyalati különbségek elsimitása, valamint a keresztyén reformátusok Kampeni teológiai főiskolájának meghagyása után, az egyesülés az 1892-iki amsterdami generális-synoduson megtörtént és a két egyház „Németalföldi Református Egyházak” („Degereformeerde Kerken van Nederland”) néven egyesült.

Ez a szakadás az államegyházra nézve nagyon érzékeny veszteség volt, mert épen azokat veszítette el, akiknek Krisztus királysága szívügye volt és akik az egyházi kérdések iránt belső érdeklődést mutattak. Másoldalról viszont az elszakadtak friss, élő áldozatokban és eredményekben gazdag egyházi élete példájával a nagy, alvó államegyház lelkiismerete lett és a mai legjobb vezetői is a szakadást az államegyház nyereségének könyvelik el. Minden remény megvan arra, hogy az állam-egyház lassan letelve nehezekeit arra a nivóra emelkedik, hogy az óhajtott egyesülés létre jöhet.

Keresztury László.

EGYHÁZI ÉLET

Presbiteri konferencia Izsnyétén.

A kárpátaljai egyházkerület beregi egyházmegyéjébe kebelezett Izsnyéte községben nagy sikerű presbiteri konferencia volt 1937 december hó 8.-án.

Résztvettek ezen a kis- és nagygúti, gáti és derceni presbiterek mintegy 50–60-an a helyi presbitériummal együtt. A vendégpresbiterek el látásáról az izsnyétei presbiterek, illetve egyháztagok gondoskodtak. A lelkészi karból ott láttuk Szabó Béla huszti ref. lelkészt, egyházkerületi belmissziói előadót, Horkay Barna nagyszöllősi lelkészt, továbbá a kis-nagygúti, izsnyétei, derceni és gáti lelkészeket.

A konferencia reggel 9 órakor vette kezdetét. Gáthy Lajos Izsnyétei lelkész, a konferencia tulajdonképeni kezdeményezője üdvözölte a konferencia lelkészi és presbiteri vendégeit. Hálás szavakban emlékezett meg a kerület és egyházmegye elnökségéről, akik jóindulattal és szeretettel kezelik az ilyen megmozdulásokat, tudván, hogy rajtuk keresztül a személyes hitélet csak nyerhet, erősödhetik.

Utána Szabó Béla huszti lelkész tartotta meg előadását „A keresztyén egyház helyzete” címen. Előadását annyi közvetlenség és elevenség tette szinessé, hogy a jelenlevő presbiterek szinte

természetszerűen vették ki részüket az előadást követő vitából.

Utána Vacszy István derceni lelkész adott elő „A presbiter, mint a küzdő egyház tartóoszlopa” címen. Különösen hatásos volt beszédének azon része, amelyben Kálvin és presbiterének küzdelméről szólt.

A harmadik előadást Horkay Barna nagyszöllősi lelkész tartotta: „A presbiter és a Biblia” címen. Reális látással és szinte fanatikus hittel előadott mondanivalója parázs vitába sodorta az összes jelenlevőket, amelyen keresztül hitéletünknek sok égető kérdése tisztult, sok hiányossága láthatóvá lett és sok bajra nézve kézenfekvő lett a gyógyulás módja is.

Az előadás után ebédszünet volt. Majd d. u. 3 órakor összefoglaló istentisztelet zárta be a konferenciát, amelyen Kiss Gyula gáti lelkész beszélt a szolgálat hatalmáról. Az istentisztelet végeztével Szabó Béla huszti lelkész köszönte meg a gyülekezetnek a szíves vendéglátást, a szolgálatot, hogy az inséges év ellenére bele mertek vágni ilyen költséges, de áldásos vállalkozásba, mint a presbiteri konferencia.

A konferencia berekesztése után a presbiterok elutaztak, a jelenlevő lelkészek meglátogatták az izsnyétei leány- és asszonykört és meghallgatták azok nagyszerű énekeit, amiket a Hallelujából Liszkay Bertalan helybeli énekvezér tanított be nagy hozzáértéssel.

Este a lelkészlakon a lelkészek részére bibliaóra volt, amelyen szebbnél-szebb énekek és komoly bibliai megbeszélések hangzottak el. Így nemcsak a presbiterok, de a gyülekezeti vezérek, a lelkészek részére is nagy áldást jelentett a konferencia.

Felfrissülve indultunk haza öröhelyeinkre, hogy „az ősi ellenség” ellen nagyobb hittel, több optimizmussal, több reménységgel küzdjünk.

Meg kell még emlékezni az izsnyétei lelkész úrnak a konferencia megrendezése körüli érdemeiről. Minden kishitűséggel szemben hite és reménysége nem csalatkozott, mert hisszük, hogy a gyülekezet életében is áldásokat ébreszt a különböző falvak presbiterének találkozása.

Nemkülönben érdemei vannak kedves élete párjának, aki háziasszonyi tiszttségének magaslatán állva, gondoskodott a megjelent lelkészek testi táplálásáról.

Beregi.

Dobos Károly fásori másodlelkésszé választása. A budapest-fásori ref. gyülekezet választó közgyűlése az ujonnan szervezett második lelkészi állásra egyhangú meghívással Dobos Károlyt hívta meg. A nevezett lelképásztor a KIE munkája révén nálunk is széles körökben ismerős volt, hosszú évek során áldozatos szeretettel és lelkiismeretességgel szolgált a református ifjúság evangélizálásának ügyét. Most megváltik az eddigi munkakörétől és a KIE munkát Kovács Balint volt Kálvin-téri segédlelkész veszi át. Mindkettőjük munkájára Isten megáldó kegyelmét kérjük!

FIGYELŐ

Espéresi jelentés.

Irta és a máramarosugocsjai ref. egyházmegye 1937 szept. 28-án Nagyszöllősen tartott közgyűlésén előterjesztette *Isaák Imre* espéresi.

4. folytatás.

Az egyházközségek külélete, szervezete, vagyona.

Az egyházközségek presbitériumai szabályszerűen szervezettek. A presbiterok és gondnokok — kevés kivétellel — esküjükhöz való igaz hűséggel sáfárkodnak. Még mindig vannak azonban — ha elvétele is — *álpresbiterok*, akik hivataluk céljának az egyházi rend zavarását, a lelkész bosszantását vélik, akik nem élnek rendszeresen urvacsorával, nem látogatják a kellő buzgalommal Isten házát, nem vesznek részt a vallásos összejöveteleken, sőt izgatnak az egyházi adózás vagy a felekezeti iskola terhei ellen, nem fizetnek egyházi adót rendes időben úgy, hogy *kimaradnak a választói névjegyzékből s elvesztik presbiteri tisztükre vonatkozó képességüket is*, de ezekre a presbiteri konferenciákon reflektorfényt vetítünk, hadd lássa meg a gyülekezet, hogy nem ez többé az ideálja a presbiternek. Kérem az egyházmegyét, hogy az E. T. I. t. c. 32. §-ához s most elfogadandó s a presbiteri képesség elvesztésének kérdését szabályozó egyházmegyei szabályrendeletben kellő tapintattal, de kellő eréllyel is gondoskodják arról, hogy *ez a tipusa a presbiternek tünjék el az egyházi életből végképpen s ne a sógorág-komaság és a vagyon, de a hithűség legyen a legfőbb képesítés a presbiterségre*. S ha a szabályrendelet nem volna elég tág jogi és erkölcsi keret ennek a tisztogató munkának az elvégzéséhez, utasítsanak a lelkészek, hogy a vétséget elkövető presbiter ellen kérjék meg a fegyelmi eljárás megindítását esetről-esetre. De tétessék kötelesegevé a lelkészek az is, hogy *a presbiterok nevelését főgondjának tartsa, a presbiteri gyűléseken lelki kérdésekkel is foglalkozzék s így formálódjék ki az a presbiteri típus, amelyre egyházunknak olyan égetően szüksége van*.

Anyakönyvek, jegyzőkönyvek rendesen vezetettek.

Egyházmegyénk egyházközségeiben bevétel 712.767·50 Kč, kiadás 672.551·75 Kč, maradvány 40.215·75 Kč volt. Tőkepénz összege 726.501·70 Kč, ebből alapítvány 365.963·50 Kč, templom és egyéb alap 42.662·75 Kč, iskola-alap 3370·30 Kč, szegény alap 1618·80 Kč, egyházfenntartási alap 66.136·40 Kč, magtár alap 19.093·— Kč orgona-alap 1544·60 Kč, hasznos jogok 204.050·—Kč, ház és földbirtok 1659 kat. hold 642 négyszögöl föld, értéke 2.647.100·— Kč, épületek értéke 5.262.010·— Kč, ingóságok 432.582·20 Kč, magtári életnemű 1194·5 véka, értéke 57.750·— Kč. Összes vagyon tőkében ingatlanban és ingóságban: 9.125.943·90 Kč. Teher: tőkesegélytartozás 126.878·30 Kč, vegyes tartozás 156.954·15 Kč, összesen 283.832·45 Kč, tiszta vagyon tehát

8.842.110·45 Kc. Hogy teljesen tárgyilagos legyek, ez a szám még ma sem tökéletesen adja egyházmegyénk egyházközségeinek anyagi helyzetét, mert a becslés, de maga a statisztika sem tökéletes. Igérem, elérkezik az az idő is, amikor a valósághoz egészen közelálló vagyunkimutatással fogunk rendelkezni.

Az épületek karbantartására és építkezésre 100.502·70 Kc-t fordítottak az egyházközségek, ebben benne van a salánki templomrenoválás tétele is 65.108— koronával, de nincs benne a forgolányi lelkészlak-renoválás tétele, mert ez és feketeadói új lelkészlak építési számadása csak a jövő évi esperesi jelentésben fog szerepelni. Gödényháza, Visk és Verbóc kivételével már csaknem minden lelkészlakás megfelelő. Az említett helyeken szorgalmaznunk kell a kornak megfelelőbb új lelkészlakások építését. A melléképületekre sincsen már igen kevés kivételtől eltekintve panasz.

III. Az egyházközségek iskolai ügyéről,

a tanügyi jelentés ad kimerítő képet. Az iskolák nivója a most már egyre szigorúbb klasszifikálás mellett is örvedetes. *Técsőn a Főris Béla, Isaák Imréné és Pataky István iskolája, Viskan a Csik István, Csik Istvánné és Kaszó Kálmánné iskolája, Huszton a Takács Gyula, Szöllősön Szabó Sándor, Nagypaládon a Huszár Irén iskolája és az Oroszlán Vince hitoktatása külön is kiemelendő az egyházlátogató bizottság ítélete szerint.* Elismerésünk és hálnak legyen a jutalom e kiváló tanítók számára. A többi — általában nagyon jó — tanító számára pedig legyen buzdító az egyházmegye itt kifejezett elismerése az érdem iránt. A tanítási nivó még mindig felfelé tendál. Hiszem, hogy lelkes tanítói gárdánk az egész csehszlovákiai református tanításügy dicsekedésévé növi ki magát. Tanítóinkat egyre több oldalról vizsgálva minősítjük s ez a rendszer buzdítólag fog kihatni bizonyos tanítóink önképzésének, egyházas magatartásának a terén is. Isten azt várja minden tanítótól, hogy százszázalékosan feleljen a rábizottakért, különösen a református magyarság jövője szempontjából. Tanító testvéreim! Kéz a kézben végezzük a munkát Isten dicsőségére!

Jelentésemet azzal a kívánsággal zárom: Kegyelem nekünk és békeség a mi Úrunktól az Ur Jézus Krisztustól Amen.

Szabó Imre esperes kitüntetése.

Egyházi élet terén végzett kimagasló szolgálatai elismeréséül Szabó Imre budapesti esperes kormányfőtanácsosi kinevezésben részesült. Lapunk olvasói közül igen sokan részt könyvei és írásai révén, részint személyes kapcsolatok révén ismerik a komáromi egyházmegyében lévő Perbetéről származó kiváló lelkipásztort és velünk együtt igaz szívből kívánnak a kitüntetettnek további sikert az egyházi téren végzett munkájához és arra Isten gazdag áldását!

GYŰLEKEZETI MUNKA

Az erdélyi belmissziói munka.

Az 1921.-ik év aug. 9.-én Marosvécsen tizenkét lelkipásztor gyűlt össze, hogy az Egyház súlyos kérdéseit az Ige világosságánál vizsgálja meg. Ez volt az erdélyi belmissziói munka kezdete, amelyet ez a tizenkét férfi, akik közül később püspökök és theol. tanárok kerültek ki, mint Vécsi Szövetség megindított. Természetesen ez előtt is voltak ilyen irányú munkák, de az az egészen sajátos — a magyar ref. egyház területén egyedül álló munka innen indult ki. Az az evangéliumi módon egyházas, azaz reformátori lelkület, amely a Vécsi Szövetséget mindmáig jellemzi, az egész mozgalomra reányomta a bélyegét és tovább él. Ezért a sajátos jellemvonásért tekintik az erdélyi belmissziót a magyar ref. egyházakon belül mintának.

A Vécsi Szövetségnek természetesen soha sem sikerülhetett volna elérni azt, amit elért, ha nem lettek volna meg az erdélyi egyház sajátos adottságai. Nem sikerült volna vitán felüli ügyé tenni a belmissziót és úgy belevinni az egyházi közvéleménybe annak szellemét, hogy ma már ez a gondolkodás az egyház minden életnyilvánulásában megmutatkozik. Ennek a magyarázata az, hogy a Vécsi Szövetség tagjai theol. tanárok lettek, akik mint ilyenek tanítványaik és a sajton át szétsugározhatták az Ige parancsát. Később püspökök kerültek ki közülök (Makkai S. és Vásárhelyi J.), akik meg is valósíthatták a kitűzött célt. Kiváló emberek voltak közöttük, akik hivatalos állás nélkül is hatni tudtak volna és hatnának. Velük szemben komolyan megszervezett erők nem voltak, amelyek hasonló erejű szellemi fegyverzettel vehették volna fel a harcot. Az erdélyi szegénység, primitívtség, még a lelkészek között is gyakori kényszerű magáraulaltság, lehetetlenné tette az ellentábor megszervezkedését. Nem utolsó sorban járult hozzá a kedvező helyzethez a belmisszió kifejlődése szempontjából a kisebbségi sorsba való jutás is, amely előkészítette a lelkeket az Igéhez való komoly odafordulásra. Végül voltak sokan, akik a hitvallásos ébredésben nemzetmentő eszközt is láttak, mert Erdélyben, ahol minden egyház nemzeti egyház, azaz az egyházak határai összeesnek a nemzetek határaival, az egyház ujjászületése a nemzet ujjászületését is jelenti. Mindenesetre: Isten a nagy nyomorúságban nyult le az erdélyi magyar reformátusokhoz, hogy nem testben, hanem lélekben, mentse meg őket.

Mindenekelőtt egy dologgal tisztában kell lenni. Erdélyben sem történt nehézségek nélkül a belmissziói munkák megindítása. Sok harc volt a Vécsi Szövetség ellen, benne is, a hivatalos (és nem hivatalos) belmissziót sokan nem szerették. Ma is vannak ilyenek. Tudni kell azt is, hogy Erdélyben sem ideális gyülekezetek a gyülekezetek. A munka szervezete — talán —

megközelíti a tökéletest, (ez Szlovenszón is áll I. VIII. T. C.), de eredményei még csak szórványosan látszanak a gyülekezetek életében. Ne felejtjük el, hogy az erdélyi keleti magyarság tömegeiben műveletlenebb, anyagi eszközeiben szegényebb, mint a nyugati. Ez lassabb ütemre készíti az evangéliumi munkát is. Ott is bűnös — sokszor nagyon bűnös — emberek laknak, akik keményen elleneállanak Isten Igéjének. Nem csodálkoznék, ha egy barsi gyülekezet dolgozó lelkipásztora sokkal több bünt fedezne fel sok erdélyi falusi gyülekezetben (kivéve az egykét), mint sajátjában és kiábrándulva Erdélyből.

Ott az egyház arisztokratikusabb szervezete könnyebbé tette és teszi a központból kiinduló kezdeményezések elfogadtatását, amellyel szemben a vidéki véleményeknek nehezebben van módjuk érvényesülni és a központilag indított és egyetemesen kötelezővé tett munka sokszor többet mutat, mint amennyi van. Természetesen a központositott és sokszor diktált munkának — különösen kisebbségi helyzetben, amely a magyar ref. egyházakra nézve csaknem mindenkor fennállott — megvannak a nagy előnyei is.

Erdélyben a missziói munka minden ágában ma teljesen bele van kapcsolva az egyház testébe. Legfőbb irányítója az egyházkerületi Missziói Tanács, amelynek elnöke és legfőbb ellenőre a Püspök. Az irányítás és a munka terhe az egyházkerületi belmissziói előadón van. A Missziói Tanács tagja az egyházmegyei belmissziói elődökből és a különböző ágak vezetőiből tevődnek össze. Az egyházmegyeknél a Missziói Tanács ismétlődik, de itt azonos az egyházmegyei tanáccsal. Belmissziói előadó itt is van. Itt az ellenőrző szerepét az esperes tölti be. Az egyház községben a Presbitérium képezi a Missziói Tanácsot, az ellenőrző pedig a lelkész. Az egész missziói munka adminisztrációját a hivatalos adminisztratív szervek végzik.

A munka két nagy ágra bomlik: belmisszió és külmisszió. Az utóbbi 1933 őszén valósult meg, amikor az egyház az első misszionáriust, Babos Sándort felszentelte és a mandzsuri munkamezőre küldte. Jelenleg feleségével együtt, aki teológiát végzett erdélyi ref. nő, ketten munkálkodnak. A munkát Skócia egyházával közösen tartja fenn az erdélyi egyház. A külmisszió ügyének itthon is van vezetője és utazótitkára, tehát az egész egyház vesz benne részt.

A belmissziói munka négy ágra oszlik: vasárnapi iskolai, I. K. E. (Ifjúsági Ker. Egyesület, J. M. C. H.), Nőszövetség-i és Férfiszövetség-i munka.

A vasárnapi iskolai munka a legkedveltebb és a legnagyobb elterjedtségnek örvend. Az egész romániai ref. egyházban 549 vas. iskola 784 csoporttal és 25,572 növendékkel dolgozik. Beletartozik az Országos Vasárnapi iskolai Szövetségbe (evangélikusokkal és baptistákkal együtt) és ezen át a Világszövetségbe is. Az Országos Szövetség elnöke a ref. Dr. Imre Lajos. E munka

igen nagy szolgálatot tesz ott, ahol az állami iskolában meg van nehezítve a vallástanítás. Jellege szabad, nevelői. Itt világi vezetők is szép számmal vannak.

Az I. K. E. a ifjuifjúság között végez nagyon áldásos munkát. Bár beletartozik a J. M. C. H. világszövetségbe, szelleme nem felekezetközi, hanem teljesen ref. egyházi és be is van szervezve az egyház testébe. A cél az, hogy az egyház a különböző társadalmi osztályokhoz tartozó ifjúságot eggyé forrassa s Krisztus és az egyház szolgálatába beállítsa. Munkaprogramja az u. n. négyes program, amely a lélek, értelem, akarat és test területeit kívánja bevonni Isten uralma alá. A munka keretében a főiskolás, középiskolás, elemi iskolás, iparos és földmives ifjúság soraiból 3.966 tag 265 csoportban, foglal helyet.

Nem érdekesség nélküli az az alakulás, amely ebből a munkából nőtt ki és amely az I. K. E. szénior osztálya néven ismeretes. Ezek azok a tagok, akik idősebbek annál, hogy nem az ifjúsági csoportokban helyet foglalhatnak, de a mozgalommal a kapcsolatot tovább is fenntartják. Amellett, hogy az ifjúsági munka hátvédét képezik, jelentős szerepet töltenek be, mint az egyház evangéliumi öntudatának ébresztői és fenntartói.

A szövetségi munkának két ága van: a tulajdonképeni nőszövetségi és a leányszövetségi munka. A Leányszövetség is a négyes program alapján dolgozik és súlyt helyez a társadalmi különbségeknél Krisztusban való eltüntetésére. Van összesen 83 csoport, 2223 taggal.

A Nőszövetség az egyház asszonyait kívánja Krisztus lábaihoz vinni. A munka alapját — mint mindenik ágát — az Evangélium, tehát a bibliaköri munka adja, de a Nőszövetség végzi elsősorban az egyházban a szeretetmunkát. Szegényeket, árvákat, beteget gondoz. A 490 jelentett csoport 25.000 taggal, 1931-ben 5 és félmillió lelt fordított ilyen célokra. A nőszövetségi tagozatok szerelték fel a Ref. Kórházat és látták el részben fehérneművel a szászvárosi Árvaházat is. Kulturális munkát is végeznek, amennyiben versenyeket rendez az összes elemi iskolás gyermekek számára magyar írás — olvasásból, ösztöndíjakat ad és pályázatokat hirdet a középiskolások számára.

A legkésőbb kialakult és legkevésbé működő belmissziói munkaág a Férfiszövetség, amely a társadalom és gazdasági megszerveződést kívánja szolgálni. A központi szerv is kiépült, amelynek vezetése alatt 193 tagozat van 6147 taggal. Egyelőre csak egyes gyülekezetekben mutatkozik ennek a munkának az áldása.

A két ifjúsági munkaágnak (I. K. E. és Leányszövetség) és a Nőszövetségnek van utazótitkára is. A két előbbi alakulat tart helyi és országos konferenciákat. Természetesen mindenik munkaágnak megvan a maga sajtóorgánuma, vagy legalább rovata valamelyik egyházi lapban. (En Kicsinyeim, Ifjú Erdély, Református Ifjúság,

Református Család, Kiáltó Szó.)

Meg kell még említeni a Lelkészerterkezetet, amely az ORLE helyett, de más szellemben és az egyház keretein belül szervezkedett meg. Célja az, hogy a lelkeseket a hitéleti tudományos és anyagi szempontból támogassa, valamint alkalmat adjon arra, hogy az egyház hivatott vezetői a súlyos kérdéseket megtárgyalják és véleményüket szabadon, de hivatalos súly nélkül, nyilváníthassák. Rendkívül áldásosnak bizonyul és a lelkeseket eddigi magukra hagyatottságukból kiemelni, beállítván őket a testvérek munkaközösségébe. Kerületileg már megszerveztetett, csak a két kerület közös szervezkedése van hátra.

Az egész munka koncepcióját Makkai Sándor püspök adta meg és az ő idejében alakultak ki a keretek is. Az ő eltávozásával az állam részéről megindult súlyos nyomás folytán sok helyen akadályozzák a munkát és így a keret tartalommal való kitöltése csak nagy nehézségek között valósulhat meg. Ha azonban ez a nyomás megszűnnék, aminek semmi akadályja nem volna, hiszen itt tisztán evangéliumi munkáról van szó, úgy a lelkiismeretes fáradozás egészen bizonyosan olyan lelki ébredést hozna Erdélyben, amelyen talán ott soha sem volt." *Tunyogi Csapó András.*

*) Aki a munka után érdeklődik olvassa el: Dr. Nagy Géza: „A kik kősziklára építettek” és a Kiáltó Szó kiadásában megjelent „A mi egyházunk” című könyveket.

HIREK

Lapunk munkatársainak és olvasóinak Istentől megáldott boldog újévet kívánunk.

Árvaest Feleden. A feledi gyülekezet szeretetteljes meghívására a beretkei árvák december 12.-én megrendezett árvaesten vettek részt. Az estet a feledi és gortvakisfaludi gyülekezet közösen rendezte meg a szeretet jegyében. A műsort a két gyülekezet lelkes Vezetői állították össze, melyet az árvák kiegészítettek. Megható volt a két gyülekezetnek a nemes versengése, hogy ki adjon többet és szebbet, ki tegye nevezetesebbé a kedves estét. Egyformán szépet adtak mind a ketten, egyformán sokat adtak, mert a szívüket, a szeretetüket adták a kis árvák részére. Olyan sokan gyülekeztünk össze, a Deutsch-féle kávéház nagytermében, hogy csaknem kicsinek bizonyult a nagy-terem. A szeretet otthonává tettük erre az alkalomra ezt a helyiséget, mely más célra épült. Szükségesnek látom a tulajdonos nevét feljegyezni, mert ez a testvérünk, nemcsak a szeretetben volt egy velünk az áldozatos estén, hanem az áldozathozatalban is, mert a termet teljesen díjtalanul bocsátotta rendelkezésünkre, sőt a fűtésért és a világításért sem számított semmit fel.

Az est erkölcsileg és anyagilag is szép sikerrel zárult. Az árvák megjelenése minden gyülekezet életére áldásos hatással van.

Örvendetes, hogy gyülekezeteink egymás után hívják meg árvainkat kedves körükbe. Sőt újabb tervek szerint, hogy árvaink minden gyülekezetbe eljuthassanak, több egymás mellett lévő gyülekezet rendes sorozatosan minden este más helyen árvaestét szándékozik tartani. Adja Isten, hogy valósággá váljon, hogy vele a gyülekezetek cselekedetekben megnyilvánuló életét elősegítsük árvaink javára és az Isten dicsőségére!

Köszönet és Nyugtázás! Néhai Szóke István sírkő alapja javára az emlék füzet árán felül November 15-től December 15-ig a következő adományok folytak be:

Világiak részéről: Dr. Guba János 25 Kc, Fodor Béla 20 Kc, Fekete Miklós, Hegyi György és Nagy Béla 15—15 Kc, Farkas Zoltán, Bakcsay József, Dr. Gaál Gyula 5—5 Kc, Heressy Lajos 3— Kc.

Lelkesek részéről: Antal Gyula 25 Kc, Zsemlye Lajos, Rácz Jenő, Batta Pál 15—15 Kc, Vargha József, Szilágyi László 10—10 Kc, Kardos Lajos, Kövér Árpád, Rozgonyi Sándor, Izsák József, Keresztury László, Vajtó Lajos, Huszty Béla, Szabó Károly, Balogh Béla, Patay Gyula, Kecskeméthy Lajos, Tárczy Gyula, Földes Lajos 5—5 Kc.

Tanítók részéről: Bálint József 5 Kc.

Összesen: 268 Kc. — Eddig befolyt kegyes adományok összege: 2353 Kc. — Minden kegyes adományért hálás köszönet. Lelkészes egyesület nevében

Lenkey Lajos
em. főjegyző.

Felhívjuk lapunk olvasóinak figyelmét arra, hogy a Református Bibliái Leszakító Naptár megjelent és 4 Kc-ás árban kapható a párkányi Gondos Henrik könyvnyomdájában.

Ifjúsági munkatábor Csurgón. A magyarországi KIE dec. 27.—január 1-ig földműves ifjak részére vezetőképző téli tábort rendezett Csurgón, a gimnázium internátusában. A napi munka bibliárákkal kezdődött és a következő fontosabb előadások hangzottak el: A ref. ifjúsági munka története, Az ifjúság testi élete és egészsége, A földműves ifjú önképzése, A ref. ifjúsági munka módszerei, A lelki munka és szolgálat ifjúsági munkánk programjában, előadók Dobos Károly és Kovács Bálint titkárok voltak.

A 75 éves korhatár. Elfogadta a magyarországi zsinat a lelkipásztorok szolgálatának korhatárára vonatkozólag azt a javaslatot, hogy a lelkipásztort életfogytiglan választják, de 75. életévének betöltésén túl szolgálatban nem maradhat. Itt elvetette a zsinat azt az indítványt, hogy esperesek és püspökök esetleg kivétessenek ez alól a szabály alól.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 2. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké., 1/4 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 január 8.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Megoldásra váró kérdések.

Eszendő elején jó világosan látni a feladatokat, amelyek reánk várnak, jó tisztában lenni a kérdésekkel, amelyek megoldása a mi kötelességünk. Lelkészerkezetek és lelkipásztorok baráti körei jó alkalmak reá, hogy e kérdések mikénti megoldását megbeszélés tárgyává tegyék. Alábbi kérdések mindegyike olyan, hogy annak megvalósítása azonnal több elevenséget, missziói lelkületet, lüktető életerőt vinne be egyházunk elernyedtt vérkeringésébe.

1. Első és legfontosabb kérdésünk, minden megújulás kiinduló pontja, hogyan tudnánk egy egészen új, a mai kor kívánalmainak megfelelő lelkipásztori típust megteremteni, kialakítani? Mert ez minden kétségen felül áll, hogy nekünk református lelkipásztoroknak lelkileg mássá kell lennünk, hogy a modern korunk követelményeit s problémáit megoldhassuk, belsőleg teljesen újja kell formálódnunk. Körülöttünk teljesen megváltozott a világ, más a szellemi, gazdasági, társadalmi életünk, nagyon természetes, hogy a lelki élet területén is egészen új, megoldásra váró problémák jelentkeztek. Ezért van szükségünk a ma világában élő, a mai kor színvonalán álló, a mai kor követelményeinek és fokozottabb lelki és szellemi igényeinek megfelelő lelkipásztori típusra. Dr. Ravasz László püspök ezt az új típust így határozza meg: „A helyes lelkipásztori eszmény első alapvonása az, hogy az illető magát Jézus Krisztusnak átadott, hívő lélek legyen, aki bizonyosságot tud tenni arról, hogy a Jézus Krisztusban bűnbocsánatot nyert és beállott az Élet Fejedelmének seregébe. Imádkozó és lelki embernek kell lennie, akinek egyéniségén átérzik az örökkévalóság lehelete... Másodsor a lelkipásztornak olyannak kell lennie, aki egyetemes műveltségű ember... Harmadszor legyen olyan ember, akinek van szakműveltsége.”

2. Életkérdése egyházunknak, hogyan tudnánk visszahódítani a református intelligenciánkat? Olyan nagyon kevesen maradtak, azoknak is nagy részét elhódította a matérialista és a természettudományos világnézet és korunk modern hitetlen szellemi irányzatai. Milyen nagy szüksége lenne egyházunknak kisebbségi helyzetünkben az ő támogatásukra! Belőlük kaphatnánk a legmegfelelőbb segítő munkástábort, csak

ki kellene egyházunknak a kezét nyújtania feléjük, református szellemenben való irányításukról gondoskodni és ők szellemi felkészültségükkel készséggel bocsájtának egyházunk rendelkezésére.

3. További kérdésünk a presbiter nevelés. Minden falusi lelkipásztorunk hiányát érzi gyülekezeti munkásoknak. A falu szellemét csak úgy tudjuk megváltoztatni, új közszellemet, egészséges levegőt csak úgy tudunk a falusi gyülekezeteinkbe bevinni, ha lesznek a munkákat megértő, azért felelősséget érző, komoly lelki életet élő presbiteriek. Mert a mostani presbiteriek legnagyobb része a falusi gyülekezeteinkben nem ilyenek, azért kell nevelni őket. Itt is egy egészen új típusra van szükségünk. A székesfehérvári presbiteri konferencia a nyáron kimondotta, hogy „nem tűrjük magunk közt a templomkerülő, hitetlen presbitereket!”, ez már az első lépés az új presbiteri típus kialakulása felé. Mi mikor lépünk reá erre az útra?!

4. Megoldásra vár a diakonissza kérdés. Tudjuk, hogy a családok szellemét mindenütt az édesanya lelkülete határozza meg. Az ő kezében van a család vallásos szellemű irányítása. Azért égetően fontos a női lelkek református irányú evangélizációja. A női lelket pedig egy másik női lélek tud a legjobban megnyerni a Krisztus számára. Ezért kell a diakonissza munkát minél előbb bekapcsolni a falusi gyülekezeteink életébe.

5. Ezzel szorosan összefügg egyházunk szociális munkája. Egyike a legelhanyagoltabb területeinknek. Egyházi életünk elsekélyesedésének egyik oka éppen az volt, hogy figyelmen kívül hagytuk, hogy az egyház hit és szeretet közösség. Lényeges alkotó része tehát az egyház életének a szeretetmunka. Egyházunk szociális munkáját is a diakonissza kérdéssel egyidejűleg lehetne megoldani.

6. Falusi ifjúságunk református irányban való nevelésének, a bibliás szellemű ifjúsági munkának kérdésében csaknem kivétel nélkül mindnyájan egyet értünk. De még mindig nem alakult ki egységes vélemény az irányban, hogyan lehetne ennek a munkának kiépítését országszerte egységesen végezni, hogyan lehetne erre a célra egy lelkipásztort szakszerűen kiképezni és ifjúsági lelkész gyanánt beállítani?

7. A sajtókérdést és az iratterjesztést a

hitelenség és a szekták romboló munkája teszi végtelenül fontossá és sürgössé. Az evangélium üzenetét az irott szó segítségével is el kell juttatnunk a hiveinkhez. Hogyan lehetne országosan megszervezni a református iratterjesztést, hogy felvehessük a harcot a szektákkal és a hitetlen irányzatokkal?

Kérdések, amelyek megoldásra várnak! Lelkészerterkezeteken és lelkipásztorok bibliai óráin beszéljük meg Isten Lelkének vezetésével a kérdéseket! Nagy mulasztásokat kell behoznunk, sok pótolni válónk van! Az idő sürget!

Zsemlye Lajos.

Dr. Kuyper Ábrahám.

(9. folytatás.)

1837—1920.

d) Kuyper utolsó éveit.

Az 1905-ik évi választásokon túlsúlyba jutott liberális és szociáldemokrata többség Kuyper kormányát megbuktatta s ezzel egyszersmint lezárult életének tevékeny, mozgalmas, harcos kora is. A 68 éves Kuyper még nem volt fáradt és letört, hanem csak beérkezett abba a korba, amikor Isten választott gyermekeit már a belső élet nagy kérdései és a másik élet egyre közeledő és nagyobbodó értékei érdeklik inkább. Hiszen a még hátralevő 15 esztendő közéleti tevékenykedésben is eléggé gazdag. 1907-ben még mandátumot vállal a felsőházban, ahol a gyarmatpolitikai kérdések vitatásában élénken részt vesz, követelve a keresztény princípiumok érvényesülését és a keresztény missió erkölcsi és anyagi támogatását. A „Forradalom-ellenes párt”-nak a végsőkig vezére és munkása volt; az ő lelke és fáradhatatlan tolla irányította a „De Standaard”-ban közölt gyakori megnyilatkozásain keresztül. A kálvinista nép haláláig reá figyelt és őt követte. Ezeknek az éveknek gyümölcse: „A forradalom-ellenes államtudomány” c. hatalmas munkája, a kálvinista világnézet gyakorlati alkalmazása, amelyet már nagybeteg, 1916. dec. 30-án fejezett be. Különben ezekben az években fizikuma már fokozatosan gyöngül (siketség, vérelmeszesedés) és a fellépő betegségeknek (tüdőgyulladás, nátha-láz) alig ellentálló. Kuyper személyének politikai súlya elhatározó tényező volt a holland népnek a világháború alatt tanúsított magatartásában is. A liberális és szociáldemokrata többség az Entente oldalán való beavatkozást sürgették, amit a németbarát Kuyper, mint a királyi ház bizalmasa és az államtanács tagja, a semleges magatartásig ellensúlyozott. A központi hatalmak iránti rokonszenvét bizonyítja az is, hogy egyik hugát a holland vörös-keresztrel Budapestre küldötte.

Kuyper utolsó éveinek voltak felemelő pillanatai és boldog napjai, amikor láthatta munkájának gyümölcsét és tapasztalhatta az elismerést népe részéről. Ezt látta mindenekelőtt abban, hogy a királynő, az általa oly nagyra becsült és az összes földi értékek fölé helyezett orániai trón birtokosa, elhívta az államtanácsba. Ezt

látta a református friz ifjúság (a holland nemzet három nemzetiségből áll: holland, flamand és friz) azon nagyszerű és hősies cselekedetében, hogy az 1918. novemberében kitört forradalom ellen, az orániai trón megmentéséért, fegyveresen szervezkedett s miután Hágát a forradalmi csöcseléktől megtisztította és a királyi palota előtt a királynőnek hódolatát kifejezte: a „Kanaalstraat”-ra (most Dr. A. Kuyper utca) vonult és Kuyper lakása előtt az állami himnusznak és Kuyper kedves énekének, a 89-ik zsoltárnak elénekléseivel tisztelgett a forradalom-ellenes eszme 81 éves vezére előtt. Megrendítő pillanat volt ez, amikor a fiatal, hős friz-katonákat ajtója előtt megdicsérhette, akikben eszméinek testetöltését látta és jutalmát minden fáradságának, kárpótlást minden méltatlan szenvedésért. Ugyancsak örömet okozott neki, hogy a princetoni egyetem jogi fakultása diszdoktorává, a delfti technikai főiskola pedig első diszdoktorává választotta. Alkonyodó éveit bearanyozták azok az ünneplések, amelyekben a „De Standaard” 40 éves jubileuma, valamint az ő 70. és 80. születésnapja alkalmából az egész ország, még ellenfelei is részesítették. Örült annak a szeretetnek, amellyel népe kifáradt keze írásait fogadta, amelyek közül (a már említett „Forradalom-ellenes államtudomány”-on kívül) legjelentékenyebb a szentföldi, valamint a déleuropai és északafrikai utazásait (1905—1906.) feldolgozó „A régi világtenger körül” c. két-kötetes munkája. Elettének utolsó két évében már csak a „Heraut” számára irt meditációkat. Ezekben úgyszólván a halál és a túlvilági élet nagy kérdéseivel foglalkozott csak. Itt írja többek közt: „A meghalás egy cselekedet. A születésnél az ember passív. De ha itt van a vég, akkor az Úr szolgálói nem hagyhatják magukat a haláltól egyszerűen csak elhurcoltatni, hanem az elválást akarniok kell és az a mód, ahogy ezt teszik, hitüknek a gyümölcset mutatja. Kell, hogy ezt mi halljuk, hogy tudjuk: ki hív és hívására feleljük: Uram, itt vagyok; hogy aztán abban a tudatban menjünk a halál völgyébe, hogy ott a mi Urunk vár.” Kuyper halála öntudatos halál volt. Hónapokig feküdt ágyban a 83 éves öreg, készült a halálra és „tanulta a nagy feladatot: csendben lenni és levetkezni minden külső dicsőséget.” Sorozatos, egyre gyakrabban ismétlődő agyvérzések s a velejáró bénulások után 1920. november 8-án „Dr. Kuyper Ábrahám Jézusban elaludt.”

Dr. Kuyper Ábrahám utolsó földi utját az egész nemzet mély részvéte mellett tette meg. Ennek a részvétnek, valamint Kuyper értékeinek szemléltetésére közöljük az ő legmakacsabb ellenfelének, világnézetével és programjával homlokegyenest ellenkezőt képviselő „Általános Kereskedelmi Lap”-nak megnyilatkozását: „Németalföldön most zúgnak a harangok. Zúgnak a templomok tornyaiból, legnagyobbreszt jelentéktelen templomocskákéból, ahová merev, egyszerű emberek járnak merev arccal, hogy figyeljenek a merev tanokra és üdítsék lelküket a tiszta

zoltárok híves dallamainál. Ezek a harangok, melyeket Kuyper kis emberei és a nagy Kuyper halála zúgatnak: a gyász harangjai. Zúgnak a harangok az újságokban. Zúgnak balról is, jobbról is. És még sokáig fognak zúgni túl a határain is e kicsiny országnak, mely olykor nagyon kicsiny volt Kuyper alakjának. Ezek a harangok a Kuyper hirvenének harangjai. De harangok zúgnak hosszan, fájdalmasan azoknak az ezereknek szívében is, kiknek Dr. Kuyper Ábrahám több volt, mint az államférfi, a journalista, a teológus, a professor, az író, a népvezér, az ember. Akiknek ő *prófeta* volt, kit Isten küldött, ki őket az alacsonyságból az öntudatos élet magasságára emelte, ki lelkükbe Isten által új isteni erőt öntött. Ezek pedig a Kuyper erejének harangjai." Vége. Keresztury László.

ISKOLÁINK

Tanügyi jelentés

a dunáninneni egyházkerületből.

„Anyaszentegyházunk jövője a kálvinista magyar iskoláktól függ.” — Ezt állapítja meg a barsi egyhm-i tanügyi jelentés és nem kell hozzá különös optimizmus, hogy e megállapítás igazságát elfogadjassuk. Minden baj orvoslását a legvégső okoknál kell elkezdni és a lélek tisztaságának megőrzésére is akkor kell gondolni, amikor még nem fertőzte meg a világ hívságaival és a testiség önzéseivel.

Közegyházi állapotaink megjavítására, anyaszentegyházunk ügyeinek előbbvitelére állandóan törekszünk. A legtisztelietreméltóbb próbálkozások, tervek és megindulások törnek a rögös utat, de — be kell vallanunk, — nem sok eredményel. Miért?!... Mert legtöbbször nem megyünk el a legvégső okokig és minden áron az elesett lelkekbe akarunk új életet önteni ahelyett, hogy az ártatlan tiszta gyermeki lelkeken keresztül kezdenénk meg ama jobb, igazabb élet megteremtését.

Örvendetes tény, hogy a barsi megállapítás nem elszigetelt jelenség, hanem méltó visszhangra talál a komáromi egyházmegyében is. Még örvendetesebb, hogy e megállapítás nemcsak a hivatottak lelkében vert tekintélyes gyökérzetet, hanem a gyülekezetek is mindinkább belátják ennek igazságát és fokozottabb mértékben gondoskodnak iskoláinkról. Beszédes tanubizonyossága ennek, hogy iskoláink az elmúlt 1936.—37. isk. évben veszteséget nem szenvedtek, sőt egy új osztállyal megszorodott állományuk, mert a garamvezekényi gyülekezet osztatlan iskoláját kéttanerosre fejlesztette. Hiveink megértő szeretete és áldozatkészsége azonban nemcsak a saját gyülekezeti iskolájukra terjedt ki, hanem bőven hullt az áldásból legfiatalabb közintézményünkre: a ref. tanítóképzőnkre is. A komáromi egyházmegye majdnem minden gyülekezete 1000—1000 Kc-t ajánlott fel a tanítóképző új épületének felemelésére, megértvén

annak a másik szomorú tanításnak is az igazságát, hogy: „Verd meg a pásztort s elszéled a nyáj!”

Veszedelemes időket élünk. Jobbról is, balról is ellenséges áramlatok törnek felénk. Egyik az örök Istenbe vetett üdvözítő hitünket a másik pedig az apáinktól ránk maradt drága örökségünket akarja megtépázni. És a hitetlen, istentagadó szellemmel éppúgy fel kell venni a harcot, mint az elnemzetlenítő törekvésekkel. Hála legyen az Istennek, hogy még vannak bátor, harcos testvéreink, akik érzik szent kötelezettségüket és mindent elkövetnek, hogy a reájuk bízott ártatlan lelkeket megőrizték a veszedelmektől. Iskoláink és tanítóink minden dicséretet megérdemelnek azért a szép munkáért, amellyel gyermekeinkből Istenben bízó és nyelvünkhöz, fajunkhoz ragaszkodó embereket kívánnak nevelni.

A nehéz idők azonban nemcsak harcos munkát, hanem szigorú fegyelmet és éber vigyázást is kívánnak. Nemcsak dicsekvést, dicsérest, a hibák szépítését, takargatását, hanem őszinte feltárását a bajoknak és sürgetését az orvoslásoknak. Bajok pedig mindig voltak, sőt most is vannak. Iskolai állapotaink csak egy bizonyos szemszögből látszanak kielégítőeknek, a másik oldalról már nem olyan rózsás a helyzet. Bajok mutatkoznak, panaszok hangzanak innen is, onnan is és a rend, fegyelem hiánya is tapasztalható.

A bajok és panaszok tárgya természetesen az előbb említett két nagy veszedelem körül forog. Ilyenek: hogy a nem ref. iskolákba járó gyermekeink hitoktatása elé még mindig akadályokat gördítenek és hogy nagy nehézségekbe ütközik a szórványokon élő gyermekek lelki gondozása. Nem kisebb panasz ugyancsak a nem magyar tannyelvű iskolákba járó gyermekeink nagy létszáma, valamint az az eljárás, hogy az állami iskolai hatóságok iskoláinkkal magyar nyelven már egyáltalában nem érintkeznek.

Nem kisebb azonban azoknak a bajoknak a száma sem, amit a mi hibánk, a rend és fegyelem hiányossága okoz. Ezeket pedig könnyen megszüntethetnénk és élvezhetnénk a biztonság s nyugalomnak azt az atmoszféráját, ami mindig sikerre vezet.

Az Iskolai Rendtartási szabályzatunknak életbe-léptetését kerületi közgyűlésünk múlt évi határozatával elrendelte s ennek végrehajtásáról az egyházmegyéktől kimerítő jelentést kért; ezek a jelentések azonban nem érkeztek be, amiből arra kell következtetni, hogy a rendtartási szabályzat intézkedései nem mentek még át a gyakorlatba. — Az iskolalátogatásoknak a rendtartás előírása szerint való lefolytatását is elrendelte a kerületi közgyűlés, a beérkezett jelentésekből azonban arra kell következtetni, hogy az iskolalátogatások még a régi szokások szerint folynak. Mindössze ezzel kapcsolatban a komáromi egyházmegyéből azon kérelem terjesztett be, hogy a körlelkészek részére évi 2000 Kc. kongruális beszámítás eszközöltessék ki. Az isko-

láinkban használandó kötelező tankönyvek megállapításáról se adtak az egyházmegyék jelentést, amelyet a rendtartás pedig az egyházmegyék hatáskörébe utal; sőt inkább azt lehet megállapítani, hogy még az Egyet. Konvent által kiadott és kötelező használatra elrendelt tankönyveinket sem használják mindenütt iskoláink. — Az új énekes könyveinknél is nagy visszatetszést szül az a helyzet, hogy sok helyen gyermekeink csak az iskolában használhatják őket, a templomban pedig a régi énekes könyvek szerint egyszerűen énekelni. — Még mindig nincs egységesen bevezetve minden iskolánkban a tanítások előtti kötelező bibliaolvasás. — Nyomatékos és ismételt figyelmeztetések dacára sem történik meg a statisztikai adatoknak pontos, lelkiismeretes összeállítása és beküldése, továbbá teljesen elmaradtak az egyik egyházmegye részéről a nem ref. iskolákba és a középiskolákba járó gyermekeink hitoktatásáról szóló jelentések.

Ime egy kis csokor az árnyoldalokról. Virágnak nem szép, tanulásnak azonban nagyon üdvös. Arra figyelmeztet, hogy elsősorban mi magunk segítsünk magunkon s azután várjunk Istentől segítséget. Rendesen és maradéktalanul végezzük el kötelességeinket s a bajoknak nagy része mindjárt eltűnik! És soh'se felejtjük el, hogy az önfelgyelmezés és a rendszeret Krisztusi erények.

Nagy Sándor.

GYŰLEKEZETI MUNKA

Mi az ifjúsági munka célja?

Állapodjunk meg előre abban, hogy a következőkben csak református keresztyén, tehát bibliás ifjúsági munkáról lesz szó s így értendő a címben foglalt kérdés is. Ebből azután következik az is, hogy nem valami újkori csodabogárról van szó, hanem az egyháznak egyik tevékenységéről. Református keresztyén ifjúsági munkáról tehát csak az egyház keretében beszélhetünk. Krisztus egyházának célja a missziói parancs megvalósítása: Tegyetek tanítványokká minden népeket! A „minden népek” egyik csoportja az ifjúság, amelyet minden nemzedéknek meg kell nyerni Krisztus számára és tanítvánnyá kell tenni, mert keresztyénné, reformátussá, hívővé nem születik senki. Ezeknek előre bocsátása után könnyebben megfélemlhetünk a címben feltett kérdésre.

Mivel nehéz volna olyan meghatározást találni, amely teljesen fedi az ifjúsági munka célját, ezért e helyett inkább két részben mutatok rá arra a célra, amelynek szemünk előtt kell lebegni ezen munka végzésénél.

A legelső feladat, amivel a munka kezdetén találkozunk az, hogy nekünk egyes lelkeket kell elvezetni Krisztus megismerésére. A keresztyén munkában nem újság ez, de a mai világban, amikor tömegekkel operálnak és csak ez tetszik az embereknek, külön fel kell rá hívni a figyelmet, mert nagyon hamar megejtik az egyházi munkást

is a divatos jelszavak és látszateredmények. Legjobb, ha azzal a céllal indulunk az ifjúsági munkába, hogy egy lelket megnyerünk Krisztusnak. Egyébként a józan ész is ezt mondja, mert a tömeg is egyénekből tevődik össze és ha az egyének nem változtatják meg életüket, nem sokra megyünk akármilyen nagy tömeggel sem. Az Isten országában végzett munka pedig példák tömegével igazolja, hogy ez az egyetlen helyes út. Ahol megindul a komoly munka az ifjúság között, nagyon hamar eljut oda, hogy az ifjúságnak csak egy része (még pedig a kisebb része) vesz részt az összejöveteleken. A bűn bejövetele óta így van ez mindig, ne térjünk ki rá most bővebben.

Nagy tévedésbe esnek tehát azok, akik azt tűzik ki célul, hogy az egész ifjúságot összetartják. Lehet, hogy ezt a célnak eléri, (bár ez se mindig bizonyos), de ezzel tulajdonképpen nem értek el semmit, mert nem a Krisztus követésére vezették el őket. Nehéz és súlyos probléma ez általában a gyülekezeti pasztorációban is, amit próbáltak sokféleképpen megoldani, de nincs más megoldás, mint az egyéni munka. Ha valaki olyan módszert talál fel, amelynek segítségével az egész ifjúságot egyszerre, egész tömegében lehet megnyerni Krisztus számára, egészen bizonyos, hogy sokan örömmel fogják alkalmazni, de addig meg kell e másik módszer mellett maradni. Tehát meg kell becsülni az egyet is, mert ha nem tesszük, többre nem bízhatunk. Azért időztem tovább e kérdésnél, mert itt szokott rendszeren félre csúszni sokszor szépen induló munka is.

Ha vannak hívő, bibliás ifjak, következnek egy további cél: összehozni őket egy társaságba. Itt kezdődik tulajdonképpen az ifjúsági (értve alatta az ifjúság által végzett) munka. Hacsak két-három megtért ifjú is van, ezek munkaközösséget alkothatnak és alkotnak is, ha van megfelelő irányítás. Itt megint egy kis kitérést kell tennem. Mostanában tanulmányoztam a két legelterjedtebb ifjúsági munka történetét. Az egyik a KIE néven ismeretes (Keresztyén Ifjúsági Egyesület), a másik a CE-munka (Krisztusért és Egyházért, vagy szösz szerint fordítva: Keresztyén Törökvés). Mindkettőnél meglepett az a rohamos terjedés, amely a mi viszonyaink keretében elképzelhetetlen. A KIE pl. 11 évi működés után az egész világon elterjedt és megrendezte az első világkonferenciáját, amikor csupán a németországi szövetségnek már 6000 tagja volt. A CE mozgalom első négy év alatt 253 helyi egyesületet szervezett, amelynek 15.000 tagja volt. 1909—1911 években 10.345 új szövetséget szerveztek 1.002.500 taggal. Ennek a szédületes terjeszkedésnek okát abban találtam meg, hogy ott már csak szervezni kellett az ifjúságot. Az evangélizálás munkáját elvégezte a vasárnapi iskola és a komoly, határozott lelki gondozás. Mindkét egyesület alapszabálya és alapelvei feltételezik a megtért, hívő ifjúságot, ami nálunk nincs meg. Ez az oka annak, ha nem mindig

olyan terület az a helyi vállalkozás lehet: bizor egyn egés: egyé tegyi

Ho

taíró: egyházi biakba

talár gazd egy olva: tudt: mek tette ket fajol ezek ség

24 z dök Euró lemb ifjú kala: pap hord rosr: szint

kelté régie vek besz szür: szek mon: bözz simá

nyug bárn talál vala: tek. aran Az assz

olyan eredményeket látunk az ifjúsági munka területén, amilyeneket szeretnénk.

Ha van egy komoly ifjabból álló csoport, az maga látja meg mindig a további célokat. A helyi ifjúság evangelizálásától kezdve a külmiszió vállalásáig sok minden lehet a cél. Ezeket részletezni nem is lehet. Ezek már gyümölcsök is bizonyos mértékben. De mindig és mindenben egynek kell a főcélnek lenni, amiért van az egész ifjúsági munka, hogy t. i. az ifjúságot egyénenként és csoportonként Krisztus foglyaivá tegyük. Tegyetek tanítványa minden ifjút!

Tóth Kálmán.

KÜLFÖLD

Hogyan irnak rólunk a külföldi lapok?

(R. H. Markham nemrégiben járta be Közép-Európát és tapasztalatairól a jól ismert Christian Century hasábjain számol be. Mivel cikke az egyházak mulasztásairól szól, közérdeklődésre tarthat számot. A cikket alábbiakban ismertetjük):

— Most utaztam azon a földön, melyet talán „Mindenki földje”-nek lehetne nevezni. A gazdag és szép Duna-völgye ez, mely több mint egy tucat különféle fajtának lett otthona. Egy olvasztó kemence ez, mely azonban soha sem tudta tartalmát eggyéforrasztani. Az összes elemek megmaradtak egymás mellett jobbra érintetlenül, mint kövek egy ősi templomban, melyeket több országból hoztak össze. A különféle fajok között többféle rivális vallás létezik. De ezek mind lemaradtak a felfelé törekvő emberiség mögött.

Munkácson azt mondta a vezetők, hogy 24 zsinagóga van. Ezek és az őket látogató zsidók keleties szint kölcsönöznek a városnak. Ott, Európa szívében bárki Bagdadban vagy Jeruzsálemben képzelheti magát. Ezer és ezer fiú és ifjú viseli a pajeszt, az idegen, széleskarimájú kalapot és csúf, fekete öltönyt, míg a számtalan pap kaftánt, szörme sapkát és más ismertetőt hord. A vallás mélyen rányomta bélyegét a városra. Az utcák, a terek és bevásárló helyek szinte kiabálják: „Mi hiszünk Jehovában.”

De a szent helyek nem valami feltűnést-keltők. Piszkosak, elhanyagoltak, omladozók, régiek. A legtöbb zsinagógában nagyon régi könyvek vannak olyan nyelven írva, melyet már nem beszélnek. Ezen iratok és a mindennapi élet szürke eseményei között nagyon csekély az összeköttetés. Ezek a legfanatikusabb zsidók, ceremóniájukat kinosan betartják, de sokban különböznek ösatyjuktól: Jákobtól. Munkács vallása simává teszi az életet, de megöli az előhaladást.

Munkáctól északra, délre, keletre vagy nyugatra bármelyik városba lépünk be, a nap bármely szakában nyitott katolikus templomra találunk. Mintha egy kaptafára készültek volna, valamennyi inspiráló, nemes, a legszebb épületek. Hidegek és vigasztalók, belül pedig a sok arany, kép, szobor, tömjén tiszteletet ébreszt. Az alacsonyabb néposztály milliói, különösen asszonyok naponta látogatják őket és mise alatt

az örökkévalósághoz közel érzik magukat.

Eldugott falvakban és városokban a lakosság millióinak lelki erőforrása a kat. egyház. Enyhíti az élet keménységét, elviselhetőbbé teszi a nélkülözést és sok szeretetadományt oszt szét. Továbbá a középeurópai zürzavarban ez jelenti az egyetlen egységet és harmóniát. Nem lekcisnyelhető tény, hogy olaszok, németek, horvátok, magyarok, csehek, szlovákok, lengyelek stb. ugyanazon egyház tagjai. De a kat. egyház, mint a munkácsi zsinagógák nagyon távol áll az élet küzdelmeitől, melyben közép Európa milliói selymölődnek.

Az orthodox egyházzal az a megjegyzése, hogy hosszú szakállu, díszes öltözetű papjai csak arra való, hogy az állatja mellett élő paraszt szomorú világában az egyetlen „színes pont”-ot képviseljék. Ez az egyház nem kezdeményezett szociális reformot, nem indított el egy hatalmas, tömegeket felvilágosító mozgalmat és nem mutathat fel kiemelkedő tudományos eredményt. A szenvedő emberiségnek ez a vallás adhatott vigaszt, de nem adott szociális vezetést.

Ezekután a protestáns egyházakra tér ki. Kelet-Magyarország, Nyugat-Románia és Dél-Csehszlovákia sok városában találhatunk bevett protestáns egyházakat, melyekben vasárnaponként a mi amerikai és angol énekeinket hallhatjuk énekelni. Vannak Presbiterianus, Lutheránus és Unitárius gyülekezetek, melyek nagy multtal és tekintéllyel dicsekednek. Több közülük a reformációtól fentáll és az emberek milliói számára nagy lelki szolgálatokat végzett, midőn a felvilágosodás úttörője és az erkölcsök nemesítője lett.

De napjainkban ezen egyházak legtöbbje nem jelent többet, mint relikviát. A modern élet országutja — úgy látszik — más irányt vett és őket egy elhagyatott mellékuton hagyta. Nem tudták kielégíteni az ébredő tömegek szükségleteit és nem volt bátorságuk ahhoz, hogy elnyomott milliókat egy jobb jövő felé vezessenek.

Nem olyan ember írja e sorokat, aki az egyházon kívül áll, hanem olyan egyén, akinek elődei nemzedékeken keresztül nagy szolgálatot végeztek az egyházban. Szavai kemények, de gondolkodásra készítenek. „Ezek az egyházak valóban nem tudják vezetni a hűveiket, akik egy jobb jövőért küzdenek. És ha a szenvedő nép vezetők után néz, akkor azokat az egyházon kívül kénytelen keresni. Ez egy borzasztó európai realitás. Ha az egyházak le akarják gyűrni a diktátorokat, akkor hűségesebben kell a tömeget szolgálni. Ez az egyetlen út” — fejezi be cikkét R. H. Markham.

Garamvölgyi Károly.

Felhívjuk lapunk olvasóinak figyelmét arra, hogy a Református Bibliái Leszakítás Naptár megjelent és 4 Ké-ás árban kapható a párkányi Gondos Henrik könyvnyomdájában.

IRODALOM

Van Senden—Lampérth:

A Heidelbergi Káté tanítása.

Szemelvény.

Mivel nálunk ez a van Senden-féle értékes könyv még ismeretlen — nem lesz hiábavaló, ha vázlatosan — úgy találokra ismertetek belőle két kérdés feleletének (a 33. a) és az 58. kérdésnek) a tanítását.

33. a) Miért nevezzük Krisztust Isten egyszülött fiának, ha mi is Isten gyermekei vagyunk?

Tárgyalás: Az erdőben van egy nagy tölgyfa. Körülötte apró fácskák sarjadoznak. Mivé lehetnek ezek? Hogyan állapítjuk meg, hogy ezek is tölgyfák? Leveleiknek, növekedésüknek, fájknak a nagy fához való hasonlóságukból. Nem csodálkozunk rajta, — mert az hullatta — vetette el, attól származnak. Így hasonlítanak a gyermekek is szüleikhez, nemcsak testi, de lelki alkatra is. Öröklünk bűnös hajlandóságokat is. Iszákosság, hazudozási, lopási hajlam.

Tudok egy gyermekről, aki éppen olyan volt, mint mi, mikor kicsinyek voltunk. Sírt, ha éhes volt vagy anyját nem látta. Ő is először atyja mesterségét tanulta. De egy dologban más volt, mint szülői, más mint minden ember. Felteszem, hogy már tudjátok, kire gondolok. Jézus bűnnélkül való volt. Jézus életében nincsenek azok a bűnök, melyek a gyermekek életében megtalálhatók. Ezt nemcsak barátai látták, hanem azok is, akik élesebben néztek, — ellenségei. János 8.46. Ismertek Jézuson kívül embert, aki ezt elmondhatta? Talán Pál apostol? Talán Kálvin? Isten és Jézuson kívül mindenki más bűnös. Jézus és Isten hasonlók egymáshoz. Hogyan magyarázható ez? Gondoljatok a tölgyfára és a gyermekekre. Jézus Isten fia. A János ev. 14.9. — Jézus Istent atyjának nevezi. Máté 3.17; 17.5. Ugyanúgy a tanítványok. Máté 16.16; János 6:66—69. v. Mi az apostoli hitvallásban valljuk ezt meg. Csodálatos! Az a jászolban fekvő gyermek éppúgy emberek gyermeke, mint mi — és egyúttal Isten gyermeke. Csodálatos gondolatokat hordozott magában Jézus. Olv. János 17:5. Tudta, hogy ő nem csupán születése óta élt. Tudta, hogy már akkor Istennél volt, mielőtt a világ lett volna, nem tudjuk magunkat a helyzetébe belegondolni. Titokzatos dolog ez! Isten testben! Ki tudja ezt a titkot megérteni? (Utál a 120. dicséretre katechizm. énekre: Úr Jézus Krisztus, bár meg nem foghatjuk. De amely a mi énekes könyvünkben kihullott.) Ne is próbáljuk kikutatni ezt a csodát. De figyelmeztetlek néhány ismertető jelre, melyekből meglátjátok Jézus istenfiúi dicsőségét.

1. Egy apa levéllel küldi fiát egy városba. A fiúval néhány játszótársa is elindul. Útközben nagy vihar jön, pajtásai visszaszaladnak, de a fiú nem! Engedelmeskedni akar, ez az ismertető jele. (Getsemáné kert. Filippi lev. 2:8. János ev. 4:34.)

2. Az apa szekéren megy fiával a mezőre. Zivatar megvakítja a csikókat, de a fiú nem aggodik, — tudja, hogy atyja keményen tartja a gyeplőt — bizik atyjában, hogy megbír a csikókkal. Ez a bizalom is ismertető jele az Istenfiúságnak. (Jézus a viharban.) Máté 26:53.

3. Az apa városba adja a fiát iskolába. Jó helye van, szorgalmasan tanul, mégis mennyire örül, ha hazamehet. Milyen nehéz volt az elválas! Milyen szivesen megy haza a tanév végén! Mindig haza vágyik! Ez a 3-ik ismertető jel. 12 éves Jézus. Márk 1:35. János 29:17.

4. A felnőtt ifjút apja felhatalmazza, hogy vegyen önállóan lovat. Azt teheti, amit eddig csak apja tett. Jézus gyógyító hatalma. Máté 8:26—27. 11:27. Ezeket az ismertető jeleket a tanítványok is látták. János 1:14.

Valami egészen nagy, csodálatos dologról beszéltünk ma: hiszek Jézusban, Isten fiában. Aki hisz a fiúban, örökélete van annak. János 3:16.

Feladat: Megtanulandó a fentidézett katechizmusi ének 1—2 verse és János 1 rész 12—14, 16—18. verse.

2. Ugyanilyen eleven, szemléltető a másik nehéz kérdéstről, az örökéletéről szóló tanítása (58 kérdés).

Drága gyöngy ez.

Először elmélyítjük a 45.-ik Krisztus feláldozásáról szóló kérdést. Minél tovább haladunk életünk útján, annál nagyobb halottainak száma. (Háborúban elesettek árvái stb.) ezekre szeretettel gondolunk. A magunk halálára is gondolnunk kell. Hirtelen bekövetkezhet. Autó elgázol stb. A halálra gondolás ne sújtson le, de buzdítson a helyes élésre Zsolt. 90:12, János 9:4. De nekünk még sincs „halottak napja”, mert mi ekkor is az életre gondolunk. Hiszem az örökéletet. Krisztus megígérte nekünk. Ján. 10:27—28. E felett gondolkozunk ma. Olv. Jel. 21:1—5. ebből megértjük, hogy 1. új világ vár ránk, 2. hogy itt tökéletes közösség lesz Isten s ember között, 3. hogy ott nincs szenvedés és halál. A 21. és 22. rész alapján színesen leírom az arany utcákkal, drágakő falakkal, életfákkal ékes várost, de a más világot I. Kor. 2:9. szerint szem nem látta. Csodálkozni fogunk, ha majd oda jutunk. Az az egy bizonyos, hogy Istennel leszünk s boldogok leszünk, mert neki szolgálunk, úgy várjunk erre, mint a karácsonyfa gyújtásra. 113. dicséretünk 4. vers és 78. dics. 10. vers. El lehet mondani, milyen boldogsága a gyermeknek, mikor anyja az ágya mellé ül, vagy azt, hogy künn a szabadtermészetben egyedül, vagy hasonló gondolkozású testvérekkel nézni a csillagos nyári éjjelt! Aki Jézusé, annak mindig lesznek ilyen tiszta örömei a földön is! Az Istentelennek miért nincs? Mert rossz a lelkiismeretük s tisztátalan a szívrük Máté 5:8. A pokol ízét is lehet előre érezni. (Kain, Judás.)

Akinek örömteli órái vannak, bizonyosan fog érezni másformákat is, olyanokat, mikor minden sötétnek látszik. Ilyenkor is gondoljunk

Istenre, aki szívünkbe oltotta az örök élet vágyát!

Feladat: olvasni Jel. 7:9—17. megtanulni az 58. kérdést, melyet most már mi, helyesen hangsúlyozva olvassunk el.

E két tanítás is megmutatja a Van Senden — Lampérth vezérkönyv használhatóságát — ritka becsét. Nincs közöttünk — bátran mondom — aki ne tanulhatna belőle s hite ne épülne. Nehéz katechetikai feladatát könnyíti meg velem minden lelkész s tanítótestvérem! *Lengyel József.*

HIREK

Értesítés. A szlovenszkoói ungi egyház-megye Lelkész és Tanító Egyesületének t. Tagjait szeretettel értesítem, hogy január hó 13-án Nagykaposon a szokott időben és helyen értekezletet tartunk. *Ujlaki Sándor* elnök.

Szegények karácsonya Csetfalván.

A rendes vallásos esték keretén felülemelkedő nagy vallásos estét rendezett a csetfalvai ref. gyülekezet szentestén, az iskola termében. Gyülekezeti ének után Vass József lelkész hirdette az Igét Lk. 2:14 alapján kiemelve Istennek legszentebb karácsonyi ajándékát, a békességet és jóakaratot. Isten megbékélt a világgal! Jóakarátát megmutatta a Jézus Krisztusban. Nekünk akkor lesz boldog karácsonyunk, ha elfogadjuk Isten ajándékát, a békességet és jóakaratot s meg is valósítjuk életünkben, mert akkor nemcsak a mennyben, hanem a földön is dicsőség lesz Istennek. A leánykőrből Fülöp Etelka és Fülöp Erzsébet szavaltak. Az ifjúság közül Erdei József és Karmacs Gábor. A férfiak „Nagy örömhír jön a mennyből” és „Égi öröm töltse be lelkem” c. énekeket énekelte, míg a vegyeskar: „Tündöklő szép sugára betlehemi csillagnak” c. karácsonyi éneket adta elő. Majd a vasárnapi iskolások játszották Forgón Pál „Ugy szeretem azt, aki az élet mostohája” c. 3 felvonásos karácsonyi darabját. A szindarab nagyon szépen kiemelte, hogy nem lehet karácsony szeretet nélkül. Ennek a szeretetnek pedig tetteiben kell megnyilvánulnia, egymás terhének hordozása, a szegények felkarolása által. Erre indul az új nemzedék is a vasárnapi iskolában. Megható volt, amikor a színpadon feldiszipített karácsonyfát, — amely alatt ott volt a szegény gyermekeknek szánt ajándék is — a gyermekek körülállva buzgón elénekelték: „Ne csüggedj el, kicsiny sereg!... Az önkéntes adakozásokból befolyt perselypénzt, a szegény gyermekek felruházására fordította a gyülekezet.

Nagy János csúzi lelkész beiktatása.

Advent utolsó vasárnapján iktatta be új állásába Nagy János csúzi lelkészt Soós Károly esperes és Dukon Béla egyh. m. tanácsbíró. — Az új lelkészt üdvözölte a helybeli kath. és izr. egyházközség, a községi előljáróság és a tüzoltótestület. A beiktatási ünnepségen résztvettek: Nagy Sándor tanítóképző-int. igazgató, Nehézy Károly kisújfalusi lelkész, Dr. ifj. Mohácsy János egyh. m. ügyész. Isten áldó kegyelme

legyen az új lelképásztoron s a gyülekezeten!

Babos Sándor misszionárius megérkezése Kinába. Hírt adtunk róla, hogy Babos Sándor és neje Lőrincz Mária ápr. hónapban elindultak a Skót Misszió anyagi támogatásával kínai hittérítő újokra. Hét heti tengeri út után megérkeztek Hájlungba, új állomáshelyükre. Az ünnepélyes bemutatkozásuk istentisztelet keretében történt, a kis missziói templomban sok üdvözlő beszéd hangzott el, különösképpen sok gyermek volt jelen, mert az nap tartották a gyermeknapot is. Rajtuk kívül Hájlungban ezidő szerint még négyen vannak fehérek a misszió szolgálatában. Januárban egy orvosi család is oda költözik, most egy kínai keresztyén orvos gyógyítja a missziói telep kórházában a betegeket. Velük együtt sok alázatos lélek járul naponként a kegyelem trónja elé és kéri Isten áldását megkezdett munkájukra, hogy minél több lelket tudjanak Krisztushoz vezetni és eljuttatni a megtérésre!

A világ magyar reformátusságának létkérdéseiről írnak az Igazság és Élet 1938. évfolyamának különböző számaiban az utód-államok, valamint az Egyesült Államok, Dél-amerika, Bécs, Páris magyar reformátusságának szellemi vezetői abból az alkalomból, hogy 1938 augusztusában a budapesti Magyarok Világkongresszusa után a debreceni ORLE konferenciával kapcsolatosan a Magyar Reformátusok Világyűlése is megtartatik. Az Igazság és Élet januári száma gazdag tartalommal jelent meg. László Dezső, az erdélyi fiatal magyar református lelkész nemzedék kiváló tagja a romániai magyar reformátusság létkérdéseit sorolja fel. Soós Béla debreceni lelképásztor Uj világ címmel nyújt újévi meditációt. Szabó Zoltán sárospataki teológiai tanár Jakab apostol közönséges levelének gyakorlati magyarozatát adja. Györy Elemér és Kovács J. István dunántúli, illetve dunamelléki egyházkerületi főjegyzők a lelkészt mint egyházjogászt mutatják be. Makkai Sándor debreceni egyetemi tanár az egyház és misszió égető problémáit tárja fel. Vasady Béla egyetemi tanár, a folyóirat felelős szerkesztője a Gyakorlati Keresztyénség Világmozgalmának oxfordi konferenciájáról számol be. Hegyaljai Kiss Géza böcsi lelkész egyházi beszédvázlatai és Tomay Dezső derecskei vallásoktató lelkész vasárnapiiskolai vezérfonala egészíti ki a folyóirat januári számának szellemi tartalmát. Az Igazság és Élet előfizetési ára lelképásztoroknak és másoknak évi 4 P., segédlelkészeknek és tanítóknak évi 3 P. A folyóirat szerkesztősége és kiadóhivatala: Debrecen, Központi Egyetem. Postatakarékpénztári számla száma: 42.569.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkátér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 3. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Kč. 1/3 év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombathely, 1938 január 15.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Dóla.

Idő küldendő minden közlemény.

Hétköznapok útján.

Emberi életünk kiteljesedésének és felfelé ívelésének a mindennapi életben sok nehézsége és akadály van. A sok közül talán legártalmasabb és szinte kikerülhetetlen: a megszokás, a mindennapivá, a közönségessé válás. Közismert dolog, hogy amit ismételt, újra meg újra kezdünk, az lassan megszokottá, unalmassá válik számunkra és belső tartalmi értékében alább száll, devalválódik előttünk. — Sok dolog, tárgy, vagy eszme eleinte az újság ingerével hat, leköti figyelmünket és „nagyszerű” élményt jelent számunkra mindaddig, amíg az ismétlés, a gyakorlat által megszokottá, majd unalmassá nem válik. Lassan minden úgy veszíti az értékét, tartalmi jelentését, elevenségét, színét előttünk, mint a hervadó virág, mint ősszel a sárguló erdők.

Sajnos nem csak a mindennapi, munkás életben, hanem a hit, a lélek magasabbrendű világában is ott kísért állandóan a megszokottság, a közönségessé válás lehetősége. Különösképpen tapasztaljuk ilyenkor: ünnepek után. Bár nagy ünnepeink évente egyszer ismétlődnek és ennek folytán kevésbé vannak kitéve a megszokottá válás veszélyének, mégis sokan vannak, akik — bár megértik és átérzik az ünnep külsősége mögött rejtőző Eszme mélységét és pillanatnyilag lelki oázist, áldást, felfrissülést, lelki megerősödést jelent mindennapuk küzdelmeire az Eszme, melynek az ünnep hordozója, külső kifejezője volt, azonban sok embernél ezek az érzések csak pillanatnyi fellángolások, muló jelenségek, villámfények a sötét éjszakában, melyek csak addig tartanak, míg ismét el nem kezdődnek a „szürke” hétköznapok, melyek színtelenné, fakóvá és szürkévé változtatják sokszor a legmagasztosabb ünnepi élmény mélységét is.

Mennyire elvész azután az ünnep jelentősége ott, ahol a megszokás folytán már nem is látják meg — mert nem tudják, vagy nem akarják meglátni — az ünneplés külsősége mögött az: Eszmét, az ünneplés tulajdonképeni célját, hanem úgy fogják azt fel, mint alkalmat az ajándékozásra, a földi örömeik fokozottabb kielégítésére, a szórakozásra. Egyes embereknél a felfokozott pénzkidadás jelenti a „készülődést” az ünnepekre, másoknál a semmittevés, a mun-

kaszünet „beállta” jelenti az ünnep méltóságát és lényegét.

A mindennapivá válás, az ismétlődés, a megszokottság, mint minden nagy gondolatnak és cselekedetnek a kerékkötője és gátlója, így homályosítja el és préseli laposra az ünnepek lelkeket megújító, felfrissítő és Isten felé lendítő erejét. Mennyi lelki erőre, mennyi szellemi éberségre, mennyi krisztusi indításra és képmutatás nélküli hitre van szükségünk nekünk pásztoroknak is, hogy sokszor annyira emberi, testi érzéseink, indulataink alacsony világából felemelkedve, önmagunkat legyőzve, óemberünkben kilépve elűzzük a megszokás, az unalom alig-alig legyőzhető kísértését, mely napról-napra egy egész életen keresztül át-meg-át szövi életünket, mint a folyondár. Mennyi lelki gazdaság, mennyi csendes óra, mennyi önmagunkba szállás és elmélyedés szükséges ahhoz, hogy ismétlődő nagy alkalmakat, isteni gondolatokat hordozó ünnepeket, régi, de örök kereteket megtöltsünk új tartalommal, lélekkel úgy, hogy nem csak saját magunk előtt, hanem a gondjainkra bízott lelkek előtt is szét tudjuk tépni a mindennapivá válás fátyolát és elűzzük a „megszokás” sokszor legyőzhetetlennek látszó kísértését, mely úgy lelki, mint testi életünket sokszor borussá, színtelenné és tartalmatlanná teszi. Eszményeinktől megfoszt, hitünkben gyengít, Istentől eltávolít.

Ilyenkor: ünnepek után, jó elmélkedni ilyen időszerű gondolatok felett és feltenni önmagunk előtt a kérdést, hogy vajjon önmagunkban legyőztük-e már a megszokottság, a mindennapivá válás kísértését? Vagy ha nem, megpróbálkozunk-e vele? Van-e bennünk elegendő lelki felkészültség, elegendő életgazdagság és hitbeli készség ahhoz, hogy nem csak a magunk számára, hanem mások számára is, evangéliumi hitünket, nagy Eszméinket, régi, de örök kereteinket megtudjuk tölteni új tartalommal, a lelki életnek azzal a gazdagságával, mely mindig friss, mindig eleven, mindig új és változatos, mely az életet komollyá, de ugyanakkor színessé, örövendetessé, tartalmassá teszi úgy, hogy az sohasem lehet unalmas és megszokott.

Mert erre van szükségünk! Azzal a hatalommal és lélekkel, melyet Krisztustól, az Ő Igéjéből vettünk, keresztyén hitünk igazságait konzerválni, annak javait a jövő számára át-

menteni, az elszintelenedés, a megszokottság veszedelmével szemben — amennyire lehetséges a rohanó időben — megőrizni és régi, de örök kereteinket megtölteni eleven, ható erővel, új tartalommal: élettel!
Csomár Zoltán.

Az igehirdetésről.

(Kivonat a brünni pasztorális konferencián tartott előadásból.)

Az igehirdetés a lelkész legfőbb és egyben legnehezebb feladata. Ha az istentiszteletben az ének és imádság az emberi beszéd odafordulása az Uristenhez, akkor az igehirdetés, Isten szava az emberekhez. Micsoda súlyos az elgondolása is, szinte félelmet kelt a lelkiismeretes igehirdető lelkében az a tény, hogy bűnös ember tolmácsolja Isten szavát. Itt sok esetben az a veszély forog fenn, hogy az igehirdető a maga gondolatát és ötletét fogja tolmácsolni Isten beszéde helyett. Ezért különösképen szükséges, hogy az igehirdető ilyenkor — amennyire csak lehet — törekedjék minden személyes ügyét félretenni, hogy teljes odaadással mélyülhessen bele textusába és kérje Istent, hogy adja kegyelmét a helyes gondolatnak, az Ő beszéde tartalmának igazi megtalálásához és megértéséhez. Különösképen félre kell tennie minden személyes érdekességét az emberekkel szemben, hogy a szószéken esetleg ne személyes számláját rendezgesse. Mert az Igehirdetésnek Isten beszédének kell lennie, ehhez méltó kell legyen az előadás formája is. Az igehirdetőnek ezért őrizkednie kell a nem odavaló kifejezésektől, hogy mindennapi, közönséges és végül darabosan könnyű beszédü, esetleg tréfálkozó vagy feleslegesen szellemeskedő ne legyen, mert az ilyesféle fogásoknak nem lehet más célja, mint megmutatni, fitogtatni, hogy mit tud ő és így tovább.

Kik vannak az igehirdető szeme előtt? Emberek, akik nagy többségben nem hitetlenek és nem ellenségei Krisztusnak, emberek, akikben ott él kisebb vagy nagyobb mértékben a vágy igazi keresztyénné lenni. Különben templomba nem jönnek. Ezeket az embereket kell az igehirdetőnek elvezetni Isten akaratának megismerésére és pedig a jelenlegi, a mai körülmények figyelembevételével. A Szentírás Isten akaratát tartalmazza minden időkre, az igehirdetőnek feladata tehát Isten lelke által közölni az emberekkel Isten akaratát a mában. El kell tudnia vezetni az embereket bűneik megismeréséhez és ugyancsak a Jézus Krisztusban megjelent isteni kegyelem felismerésére, segítségükre kell lennie a kétségek legyőzésében, vigasztalni szomorúságaikban és fájdalmaikban, tanítani őket arra, hogy mi a keresztyén kötelesség ebben az életben, (sokszor szükséges egészen meghatározott esetekben utasításokat, intéseket adni) figyelmeztetni Isten világ feletti uralmára, az Ő feletünk való végleges győzelmére, Isten ítéletére és az örökéletre.

Az igehirdető egyik legnagyobb nehézsége, melyről a laikusoknak gyakran sejtelmük sincsen

az, hogy *határozott napon és órában* kénytelen beszélni. Sokszor az igehirdető képesebb volna beszélni más napon, vagy időpontban, de az nem lehetséges máskor, csak abban a bizonyos meghatározott órában. Ebben különbözik az igehirdető a prófétától, aki akkor beszélt, amikor érezte magában Istennek kényszerítő akaratát. Másoldalról viszont teljesen lehetetlen, hogy az igehirdető azzal mentegesse magát, hogy belsőleg nincsen hangolva a beszéd megtartásához. Az igehirdetőnek a legpéldaadóbb embernek kell lennie minden esetben és ilyenkor is minden személyi fájdalmát és örömét félre kell tennie. Az a veszély, hogy adott pillanatban nem érzi magát képesnek a beszéd megtartásához, — kiküszöbölhető azzal, hogy az igehirdetésre már néhány nappal előbb gondosan és alaposan elkészül, így aztán nem marad más hátra, csupán a külső előadásnak a kérdése. A beszédnek szombat este, vagy legkésőbb vasárnap reggel való elkészítése megbocsáthatatlan hanyagság. Így aztán leghamarább a magunk ötletét és gondolatát fogjuk adni a gyülekezetnek, amire azonban az emberek hamar rájönnek. Tegyük inkább félre minden munkát, de a mondanivalónkkal legyünk készen jó előre.

Minden egyházi beszédnek kell, hogy legyen *határozott, előre megszabott célja*. A legrosszulsikerültebb beszéd az, amelyik tartalmaz néhány bevezető és befejező zavaros gondolatot, néhány bibliai citátumot, alap és értelem nélkül és azzal vége is van az igehirdetésnek. És még szerencse, ha ilyen hamar vége van. Az igehirdetőnek világosan kell látnia, alaposan tisztában lennie azzal, hogy bizonyos adott alkalommal mit fog beszélni. Nem mondhatja el egy beszédben mindazt, amit tud. Okosan takarékoskodnia kell a gondolatokkal, egyszerre csak egy tárgyban mélyedjen el. Az egyházi beszédnek egyetlen esetben sem szabad hosszúnak lennie. A hallgatók a rövid és magvas beszédből sokkal több épülést nyernek és többet visznek magukkal, mint a hosszú és szétfolyó beszédből. Normális körülmények között elegendő a beszédre: 15—20 perc. (Hasonlóképpen áll ez a hosszú imádságra is.)

Milyen viszonyban kell lennie az egyházi beszédnek a textussal? Voltak idők, amikor szó volt textus nélküli egyházi beszédéről. Azonban — szerencsére — ezek az idők már elmúltak. Amennyiben az egyházi beszédnek valóban Isten szavának kell lennie, azért a lehető legszorosabban kell igazodnia Isten Igéjéhez, úgy amint az a Szentírásban van. A textus tulajdonképpen kezesség az igehirdetőnek arra, hogy nem a maga ötletét fogja adni, hanem Isten akaratát hirdetni. A textus útmutató, irányjelző, de méginkább alapja a beszédnek. A legjobb egyházi beszéd az, amelyik eredeti magyarázatát adja a textusnak. Eredeti magyarázat alatt értjük azt, amelyik összhangban van a teljes Szentírással. Vagyis hiszem, hogy az egész bibliát egy Lélek hatja át. Igehirdetés textus nélkül lehetetlen, az az egyházi beszéd, mely előbb van kész és utána

keressük ki annak textusát, — nagyon veszélyes.

A felvett textus inkább rövidebb legyen, mint hosszabb, mert a hosszú textust nem lehet eléggé kimeríteni és ez a beszédnek nem kívánatos hosszúságára vezet. A mi egyházunkban a szabadon választott textus alapján állunk, ámbar tudjuk, hogy éppen a textus szabadon választása az igehirdető legfelelősegteljesebb munkájához tartozik. Bizonyos azonban az is, hogy néha jó alkalmazkodni a perikopához. Tulajdonképpen minden igehirdetőnek magános bibliaolvasása alkalmával gyűjteni kellene az alkalmas textusokat, hogy így a textus választásánál ne jöjjön zavarba. Talán nem szükséges a figyelmeztetés, hogy az ószövetség számunkra szintén Istennek olyan kijelentett beszéde, mint az új s ezért a textus mindkettőből egyformán vehető.

Mitől őrizkedjünk az igehirdetésben? Elsősorban a történeteknek és eseteknek olyan hamis és valószínűtlen feltüntetésétől, melyek már annyi kellemetlenséget okoztak. És ha már valamit elmondunk, akkor legyen az feltétlenül igaz, a legjobb forrásból merített. Továbbá őrizkedjünk az eseményeknek hosszú, színtelen, költőieskedő aláfestésétől, melyek a bibliai események szétdarabolásához és elszíntelenítéséhez vezetnek, melyet azután senki sem érthet meg. Őrizkedjünk a rossz világ állandó szidalmazásától, (mely a templomban úgy sincs jelen) a szociális fájdalmak és politikai dolgok szerföltötti emlegetésétől és az üres bölcsekedéstől. Tegyük félre a theologiai kérdések szakszerű fejtegetését, különösen ne vigyük a szószekekre a bibliára vonatkozó kritikai véleményeket, amelyek különben minden öt évben változnak. Az igehirdetésnek az isteni örök igazságok következetes és határozott kifejezőjének kell lennie, úgy amint azt a Szentírás tartalmazza.

Az előadás módját tekintve az igehirdetőnek elsősorban arra kell törekednie, hogy könnyen megértsék. E szempontból nézve a legjobb egyházi beszéd az, melyet minden egyszerű öregasszony megért. Legjobban kell őrizkedni az idegen szavak használatától. (Némely igehirdető egyenesen törekszik idegen szavak használatára, pedig valóságban nagyobb művészet idegen szót nem használni, mint használni.) Ne akarja a szónok mindenáron fitogtatni, hogy mit tud, hanem beszéljen világosan! Hogy a beszéd világos és érthető legyen, ahhoz szükséges követelmény, hogy az igehirdető agyában legalább az anyagnak az elrendezése, felosztása legyen meg. Népünk felfogása olyan, hogy nem veszi szívesen a felolvasott beszédet. Az igehirdető kényelmességét látja abban, ha nem emlékeztetől mondja a beszédét. Nincs azonban ezzel megtiltva az, hogy az igehirdető emlékeztetének felfrissítése végett jegyzetét bele ne nézhessen. Ha tagolva, világosan elrendezte gondolatait, akkor könnyen visszaemlékszik mondanivalójára.

Az igehirdetés a legnagyobb és legnehezebb kötelessége a lekipásztornak, de ez egyben

öröme és kiváltsága is. Bár az igehirdető is egyszerű, bűnös ember, igehirdetésével mégis sokat szolgálhat hallgatóságának, ha komolyan törekszik arra, hogy Isten tiszta beszéde hirdettessék. Épen ezért nem szabad soha felednie az Írás szavát: „Nem azé, aki akarja, sem nem azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené.” Ezért az igehirdető készüljön mindig beszédéhez alázatos és buzgó imádsággal. Fordította: *Csomár Zoltán.*

FIGYELŐ

A reverzális kérdés.

A magyarországi zsinat legutóbbi ülészakán a legfontosabb kérdések egyike a reverzális kérdésében való állásfoglalás volt. A zsinat csaknem minden jelentős tagja hozzá szólott e kérdéshez. Dr. Ravasz László püspök, a zsinat elnöke ezeket mondta:

Ilyen kérdést azzal a felelősséggel nézzünk, amellyel tartozunk az egyház Urának. El lehet-e valakit tiltani az Urvacsorától, vagy sem, ez a kérdés már el van döntve az eddigi egyházi törvényben is s ha a református egyház a fegyelem alapelveiről letesz, éppen olyan mérhetetlen öncsonkítást végez, mintha az igehirdetésről, vagy a sákramentumok kiszolgáltatásáról mond le. Tiszta igehirdetés, helyes adminisztráció és komoly egyházfegyelem, ez a három pillére az egyház életének. A Heidelbergi Káté 82. kérdésére adott felelet világosan „nem”-el felel a problémákra, bocsáthatók-e a hűtlen egyháztagok Urvacsorához. Tehát az egyháznak nem joga, hanem Isten előtti kötelessége, hogy ezeket „a mennyország kulcsaival élve, kebeléből mindaddig kizárja”, amíg megjobbulást fel nem mutatnak. Ezt pedig a Heidelbergi Káté a Szentírásból vette: „Ha pedig a te atyádfia vétkezik ellened — nemcsak személyt, hanem a gyülekezetet is jelenti ez — menj el és dorgáld meg s ha nem hallgat rád, mondd meg a gyülekezetnek és ha arra sem hallgat, legyen előtted olyan, mint a pogány és a vámszedő. Bizony mondom, hogy amit megkötöttetek a földön, a mennyben is kötve lesz.”

Ne méltóztassanak tehát érzelmi romantikát üzni, hogy az evangéliumi szeretet kizárná az egyházfegyelmet. Az evangéliumi egyház állítja, hogy a fegyelmi eljárása egy nagyobb szeretetből származik, amely nem alkuszik meg, küzd a lélekért, Isten igazságáért és önmaga tisztaságáért. Nehéz dolog, de meg kell lennie: szeretettel, hűséggel, reménykedve és keményen fegyelmezni és e mellett mindig szeretni! Ebben a kérdésben nem lehet helye érzelmeknek, amelyek végeredményben: szeretetellenesek.

Elmondotta ezután Ravasz püspök, hogy a reverzális törvényt a többség már negyven esztendeje gyakorolja a kisebbség ellen. A ref. egyházat a túlzó és helytelen magatartások kiszámíthatatlan következményeitől meg kell védeni. A helyzet feszül, a keserőségek egyre

gyűlnek, nemcsak a pásztor harcol a keze közül kiszakított minden egyes lélekért, hanem gyülekezetek, közösségek egyre inkább elkeserednek, egyre inkább tömegek mozdulnak meg — nem a mi hibánkból.

És én éppen ezért helyeslem a tervezett törvényt, mert meg akarom óvni a magyar református egyházat attól, hogy egy ilyen felébredt és megsűrösödött keserűség erős gőznyomására esetleg jóvátehetetlen és hozzá méltatlan cselekedetekre ragadtassa magát. Ez a törvény nem annyira sarkantyú, fék is, a magyar református egyháznak ez az eljárása fokozza a biztonságérzetet és fegyelmet, kiküszöbölni a lelki problémát, hogy valamit elmulasztottunk megtenni egyházunk védelmére. Ezért fontos, hogy esküt tett bírák, ha kell, három egyházi fórumon vizsgálják meg a hűtlenségi eseteket.

De tudja meg mindenki, hogy a ref. egyház ezen a téren való feladatainak csak egy részét oldja meg így, azt, amely szükséges a további missziói tevékenységéhez. Képtelenség volna hinni, hogy ezzel a maga feladatát egyházunk el is végezte, olyan tévedés, mintha valaki egy büntetőkodexel az egész nemzetnevelés kötelességét megoldottnak vélné. Pásztorlás, igehirdetés bizonyágtétel, gyülekezeti munka — végső fokon pedig a Szentlélek Isten akarata ez az ügy.

A vita lezárása után egyhangú elhatározással megszavazta a zsinat az új törvényt, melynek szövege a következő: „Az ellen, aki gyermekeinek más vallásban leendő nevelésére egyházunkra sérelmes megegyezést adott, a kiszabott (úrvaszorától való eltiltás, választói és választhatósági jogtól való megfosztás) időtartama legalább egy, legfeljebb öt év. A büntetés az ítéletben kiszabott időtartam eltelte előtt is hatályát veszti, ha a vétkes egyháztag a megegyezés hatályának megszüntetésével vétségét jóváteszi. Jóvátétel nélkül ellenben az ítéletben kiszabott büntetési időtartam eltelte után is hatályos marad mindaddig, míg a megbüntetett egyháztag az egész gyülekezet színe előtt a templomban ünnepélyes formában ki nem nyilatkoztatja, hogy elkövetett bűnét töredelmesen megbánta.”

Ehhez az új törvénycikkhez végrehajtási utasítást is szövegezett a magyarországi zsinat, melynek főbb részei a következők: „Minden egyháztag, de különösen a presbitérium minden tagja köteles figyelemmel kíséreni, hogy az egyházközségben kik szándékoznak vegyes házasságot kötni s az erre vonatkozó tervet a lelkipásztornal kötelesek közölni. A lelkipásztor az egyházközségnek azt a tagját, aki másvallású vagy vallásfelekezetet kívülvilivel kíván házasságra lépni, komolyan intse az egyház iránti kötelességére s különösen óvja attól, hogy utódait más vallásra átengedje s ezzel hite és egyháza ellen hűtlenséget kövessen el. Együttal mint őt, mint szüleit figyelmeztesse azokra a következményekre, melyek a gyermek vallása ügyében más vallásfelekezet javára kötött megegyezés miatt egyházunk tagját sujtják.

Az az egyháztag, aki születendő gyermekei más vallásban nevelésére megegyezést kötött, az egyházi törvények értelmében a választójogra érdemtelen. Az, aki egyházunk kárára megegyezést köt, az egyház nem tartja alkalmasnak a Jézus Krisztussal egyesülés szent jegyeiben részesedésre, miután ez a gyülekezettel való lelki közösség pecsétje is. Ezért azt az egyháztagot, aki születendő gyermekeinek más vallásban nevelésére kötött megegyezést, illetékes lelkipásztora a jelen szabályrendeletre való hivatkozással hívja fel arra, hogy addig is, amíg ügyében az egyház fegyelmi bírósága ítéletet hoz, az úrvacsorával való éléstől tartózkodjék, mert csak kárhozatot eszik és iszik magának.

A káros megegyezést kötő egyháztag házassága egyházi megáldásban nem részesülhet. Egyébként az istentisztelet és más vallásos összejövetelek látogatásában nem akadályozható. Halála esetén keresztényen módon kell eltemetni.

Az ellen, aki egyházunkra sérelmes megegyezést kötött, valamint az ellen, aki a sérelmes megegyezés mellett kötött házasságnál bármi módon (beleegyezés adásával, tanuskodással stb.) önként közreműködik, törvényeink alapján hűségbe, törvényszabta egyháztagsági kötelességbe ütköző cselekmény miatt az illetékes egyházi bíróság elnöksége köteles az eljárást megindítani.”

Különös útlevel.

Az ORLE kiválóan szerkesztett, jó lapjából a Lelkészegyesületből vesszük át ezt az érdekes kis közleményt:

Nagy társaságban hallottuk, amelynek tagjai közt több lelkész is volt. Egyik „világi” egyháztag mondta, hogy t. i. a kártyáznitudas, különösen a bridzsezés nélkülözhetetlen kelléke a papnak, mert ez az útlevele a jobb társaságba. Egyenesen tanítani kellene a theológiákon.

Ebből a 32 lapos útlevelelől nem kérünk! Söt kétségbe vonjuk, hogy csakugyan „jó” lenne az a társaság, ahova a református lelkipásztornak ez lenne az útlevele... Sok gyülekezetnek ugyanis az a baja, hogy lelkésze többet ront, legálább is mulaszt az ördög bibliájával, mint amennyit épít a Bibliával. Rengeteg belmissziói jelentőivnek azért maradnak üresen a rovatai, vagy telnek meg valótlan adatokkal, mert a lelkipásztor idejének egy nagyon jelentékeny része kártyázásban fecsérlődik el. Egyénileg, üdvösségem szempontjából nem döntő az, hogy kártyázom-e, vagy sem. Azonban, mint egy gyülekezet vezetőjének, példaadó munkásának sok mindentről le kell tudnom mondani, amit más keresztényen lelke sérelem nélkül gyakorolhat. Csak egyetlen adatot: Egy templom utáni beszélgetésben amiatt kárpálgattuk a magyarokat, hogy a gyülekezetben alig tesznek a perselybe. „Minek is tennénk — fakadt ki az egyik atyafi — azért, hogy a tiszteletes úrnak legyen kártyára?” A tiszteletes úr pedig jellemében feddhetetlen volt, csak a „filléres alap” számára

váltogatta be fehér pénzzel a persely apró rezeit. A parókiára bevetődő egyháztalabban megismerték penészes krajcárjaikat s alig lehetett belőlük kidisputálni, hogy az egyház „közönséges” szükségéi nem a tiszteletes úr kártyapénz szükségletét jelentik. Az adott két tanulság: 1. Magyarazzuk meg, mit jelentenek az egyház közönséges szükségletei. 2. Lelkipásztor, mint ezt bölcs eleink is vallották: ne kártyázzék!

PROBLÉMÁINK

A külbirtokosok zavaros és rendezetlen adó-ügyéhez.

Az Egyetemes Konvent 1937. évi április 14.-én tartott rendes ülésének jegyzőkönyvét lapozgatva, megragadta figyelmemet a 36.-ik pont, mely a külbirtokosok adó-ügyéről szól. Hogy ez az ügy mennyire zavaros és mennyire szükséges ennek sürgős, félreérthetetlen s egyöntetű rendezése, arra nézve kívánok konkrét esetet bemutatni a Zsinatelőkészítő Bizottságnak.

Vezetésem alatt lévő 5 gyülekezetemben az adókulcs 50%o, vagyon, 50%o személy. Mind az 5 gyülekezetben vannak külbirtokok. Anyaegyházam — mint politikai község határában vannak leányegyházambeliékné birtokai s viszont, valamint leányegyházbeliékné a másik — szintén hozzám tartozó — leányegyház határában. Egy kis utánjárással s némi zökkenővel, de sikerült stabilizálni az u. n. külbirtokok adóját; úgy, hogy minden birtokos, a más politikai község határában lévő birtokos után fizet 75%o-ot a saját — ahol lakik! — egyházának és 25%o-ot azon egyháznak, ahol a birtoka fekszik. Ezt u. i. én így tartottam s tartom igazságosnak és az Egyházi Törvényünkkel is egybehangzónak.

Érdekelt híveim azonban — nyilván más helyeken, más gyakorlatról, a törvény más értelemben magyarázásáról hallván — felkeresték egyházmegyéinknek egyik vezető világi tanácsbíráját s tőle azt a megállapítást hallották, hogy az E. T. értelmében mindenki csak 25%o-ot tartozik fizetni, oda ahol a birtoka van és semmi egyebet. Lévéen ez oly tanácsbíró álláspontja, aki ügyvéd és a Konventnek is tagja, természetesen ennek alapján az érdekelt hívek, nem hajlandók a 75%o-ot fizetni a lakóhelyükön a jövőre nézve. Ezt már kifejezésre is juttatták. Mi, akik az egyházaink agyonterhelt hajóját felszínen akarjuk tartani a vadul hullámozó tengeren, tudjuk milyen jó talaj az egyöntetűség és félreérthetlenség hiánya a zavarosban halászgató kufárok számára. Nem vonom kétségbe — az általam is nagyrabecsült világi tanácsbíró urunk álláspontjának jóhiszeműségét sőt jogi helytállását, de — mert az Egyetemes Konvent is kívánja a tisztáninni kerülettől konkrét eset ismertetését — szükségesnek tartom az itteni, valóságnak megfelelő helyzetre rámutatva, felhívni a Zsinatelőkészítő Bizottságnak, általában

Egyetemes Egyházunk minden illetékesének figyelmét arra a körülményre, hogy bizony-bizony félreérthetetlen megfogalmazásra, sürgős rendezésre szorul ez a pontja E. T. könyvünknek.

Az Egyetemes Konvent jegyzőkönyvének 36. pontja leszögezi, hogy E. T.-ünk III. tc. 10. §-a a külbirtokosok adó-ügyét félreérthetetlenül rendezi. Fent említett világi tanácsbíró urunk csak 25%o-ig terjedő megadóztatását tartja jogosnak. Mivel értelemben tartja félreérthetetlennek. Am ha így van, akkor a következő igazságtalan helyzet áll elő az én egyik gyülekezetemben:

B. J. Lakik A. leányegyházban, mely 1'89 km.-re fekszik az anyaegyháztól. Az anya- és A. leányegyház — mint politikai községek — határa közvetlenül érintkezik. Lakóhelyén nincs földbirtoka, ellenben van 8 kh. földje az anyaegyház határában. Családtalabok száma 2. Adófizető lélek 2. Az én értelmezésem szerint fizet (1937 évi kivetés) vagyona (8 kh.) után: helyben: 28 lit. buza, 9 lit. zab, 21 Kc pénz. (75%o). Ahol a birtok van: a. egyház: 10'50 lit. buza, — lit. zab, 5'40 Kc pénz. (25%o). Összesen: 38'50 lit. buza, 9 lit. zab, 26'40 Kc pénz. (100%o).

Özv. P. J.-né. Lakik ugyanazon leányegyházban. Csak lakóhelyén van földbirtoka. Ugyanannyi, mint B. J.-nek, 8 kh. Családtalabok száma 7. Adófizető lélek 4. Ugyanazon értelmezés szerint és ugyanazon évben fizet: csak helyben: 8 kh. után: 38 lit. buza, 12 lit. zab, 28 Kc. (100%o). Tanácsbíró urunk értelmezése szerint — kiesvén a helyben meg nem adózható 82'5 kh. külbirtok és csak a helybeli birtokkal rendelkezőkre elosztván ennek 75%o-os terhet —, így alakul a teherviselés: B. J. 8 kh. vagyon után helyben: — buza, — zab, — pénz. (0%o). B. J. 8 kh. vagyon után kintre: 10'50 lit. buza, — lit. zab, 5'40 Kc pénz. (25%o). Összesen: 8 kh. után 10'50 lit. buza, — lit. zab, 5'40 Kc pénz. (25%o).

Özv. P. J.-né viszont helyben: 42'28 lit. buza, 13'60 lit. zab, 31'20 Kc pénz, (100%o) fizetne a 8 kh. földje után. Ime ez a tény kell, hogy cselekvésre késztesse! Feltéve ha a Konvent álláspontja is azonos a tanácsbíró urunkéval.

Jelentéktelen magam véleménye szerint, valóban úgy van, hogy E. T.-ünk félreérthetetlenül rendezi a külbirtokos ügyet. Nevezetesen leszögezi, hogy mindenki tartozik adót fizetni a) ahol lakik, b) ahol birtoka vagy üzlete van. Gyakorlati alkalmazás nyitjául kimondja, hogy az az egyház azonban, ahol a birtok fekszik csak 25, illetve 50%o-ot követelhet. Önként következik, hogy ahol az illető birtokos lakik, már csak 75%o-ig adóztatható meg ugyanaz a birtok.

A törvényeknek másik magyarázatát, mely szerint az említett B. J. a 8 kh.-ja után csak 25%o-ot tartozik adózni s helyben semmit, ugyanakkor özv. P. J.-né 100%o-ot, nem tudom magának megmagyarázni, mert elképzelhetetlennek tartom, hogy a Zsinat, mely a III. tc. 10. §-át szavakba öntötte, tudatosan azt akarta volna kimondani, hogy egyesek az egyik drb. földjük

után 100%-ig, a másik után viszont csak 25%-ig terhelhetők meg, vagyis említett leányegyházamban 82.5 kh., melyet a többi 452.75 kh.-tól csak a politikailag különválasztó megye határol el, 25%-os kedvezményes zóna legyen, még ha tulajdonosuk jóval teherbíróbb s kevesebb családtaggal megáldottak legyenek is, mint a lakóhelyen birtokkal rendelkező másik, ki esetleg nagy családdal, súlyos anyagi helyzetben él? Hiszen még az állami vagy községi pótdát is 100%-ig tartozik fizetni mindenki másüvé, a másütt lévő földje után, tekintet nélkül arra, hogy ugyanannyi összeget vet-e ki, egy-egy évben a másik község, avagy többet, vagy kevesebbet, mint az a község, ahol az illető lakik?!

Nem ismerem a törvény más értelembeni magyarázóinak indokait, hogy mily okokból igazságtalan, illetve jogtalan a külbirtok után a lakóhelyen 75%-ig adózni és mily okokból igazságos, illetve jogos özv. P. J.-nének ugyanolyan nagyságú birtok után 42.20 lit. búzát, 13.60 lit. zabot, 31.20 Kc pénzt fizetni — nagyobb családról való gondoskodás közben — amikor B. J.-nak 2 személyes családja 10.50 lit. búzát, semmi zabot és 5.40 Kc pénzt szabad a törvény árnyékában fizetni?! De ha csak az az ok, amit az általam — ismételtel kijelentem — nagyrabecsült s mélyentisztelt világi tanácsbíró urunk nekem magyarázatul adott, hogy: mert a § egy szóval sem említi a 75%-ot, a lakóhelyen való megadóztatást, akkor a §-t feltétlenül ki kell egészíteni, hogy ne öljön, hanem elevenítsen, sőt addig is megfelelő formában gondoskodni arról, hogy a § hiányos volta ne idézzen elő zavart, igazságtalan, méltánytalan teherviselést, fizetni nem akarást ott is, ahol a § sokak által vélt hiányosságát stabilizálta a § szelleméből folyó igazságosság.

Tankó András.

Felhívjuk lapunk olvasóinak figyelmét arra, hogy a Református Bibliái Leszakítós Naptár megjelent és 4 Kc-ás árban kapható a párkányi Gondos Henrik könyvnyomdájában.

A kereszt kérdés. A budapesti egyházmegye kérte a magyarországi most ülésező zsinatot, hogy vajjon tilalmazza-e a keresztnek nemcsak a templomtornyára, hanem a templomban a más helyen való alkalmazását? A zsinat utalt a nagy bibliai gondolatra (I. Kor. X: 23—24., Róma XIV: 1—2.), amely szerint azzal is, ami egyébként szabados, vagy közömbös volna, a keresztény ember nem él, ha testvéreit vele megbotránkoztatja. Ezért a feltett kérdésre, az atyafiui szeretet parancsára és a közösség megőrzésének érdekében tiltólag felel. Ugyancsak a templomok festményekkel ékesítésére vonatkozólag a II. Helvét Hitvallás 4. részének első bekezdésére utal a zsinat. Az ettől való eltérést nem látja megengedhetőnek a zsinat. Tehát a református templomokban nem alkalmazhatók.

HIREK

Értesítés. Tekintve, hogy az e.-kerületi pénztár kezelését ideiglenesen átvettem, e pénztárt illető mindennemű megkeresést hivatalomhoz kérek. Czibor József ref. lelkész, Diakovce-Deáki, okr. Sála n/V.

Lelkészválasztás. A jókai gyülekezet nyugdíjba vonulás folytán megüresedett lelkipásztori állásába meghívás útján Kiss Gyula gáti lelkészt választotta meg lelkészüül. Isten áldó kegyelme legyen a gyülekezeten s az új pásztoron!

Az állami személyzeti takarékoskodásról szóló 267/1937. számú törvény 1938. jan. 1-én lépett hatályba és vonatkozik a lelkészi kongruára és nyugdíjra, valamint az özvegyi ellátási díjra is. A 4. § szerint a kongrua ki egészítésből is lesz levonás és pedig 1938. I/1.—1938. III/31-ig terjedő időre 3%, 5%, 8%, 1938. III/31-től 1938. XII/31-ig terjedő időre 2.4%, 4%, 6.4% vonandó le 9.600—10.800 Kc, 10.800—12.600 Kc, 12.600—14.400 Kc összegek között és 14.400 Kc-nál feljebb 10%, illetve 8%. Az egész nyugellátási díjból, illetve özvegyi nyugdíjból (a nevelési pótlékot leszámítva) 9.000—12.600 Kc között 5%, 12.600 Kc—14.400 Kc között 8%, 14.400 Kc felül 10% vonatik le. A házastársak kettős kereseténél a megengedett határ 18.000 Kc-ban állapított meg és pedig mindkét házastárs bruttó keresetének 2/3-át alapul véve; ha azt meghaladja a két kereset, akkor az állami alkalmazottnál 28 illetve 35% vonatik le a működési pótlékból. — A kettős nyugdíj élvezést is megszünteti a 13. § és csak egyiknek élvezetét engedi meg, de legalább évi 12.000 Kc-nak kell maradnia, — az özvegyi nyugdíjknál pedig legalább 9.000 Kc. maradjon a két nyugdíjból. A törvény vonatkozik egyéb részeiben is nemcsak a kongruális egyházak lelkészeire és hátramaradtjaira, de ezenkívül a 104/1926. sz. tanítói törvényben szabályozott fizetéssel bíró tanítókra, a középiskolák, tanítóképző intézetek nem állami tanáira, tanárok, lelkészek, tanítók özvegyeire stb. is. (s. f.)

Ravasz László dr. püspök pásztorlevele. Igen nagy fontosságú pásztorlevelet intézett Dr. Ravasz László püspök a kerületében levő gyülekezetekhez. A pásztorlevelet az istentiszteleteken szószerint felolvasták, benne a többek között ezeket a gondolatokat találjuk:

Szeretettel köszöntöm az egyházkerület minden egyes gyülekezetét, a lelkipásztorokat és presbitereket egyaránt. Örömmel közlöm, hogy egyházkerületünk évről-évre hálás szívvel állapítja meg a gyülekezetekben folyó ifjúsági és női munka növekedésének jeleit. De azt is meg kell állapítania, hogy több helyen még mindig nem látják e lélekgondozó munkának rendkívül nagy jelentőségét és tétlenül nézik, hogy a közömbösség és hitetlenség az egyéni, családi és nemzeti élet legdrágább javait elsorvassza és az

isteni ígéretetek beteljesedését megakadályozza. Ezért az egyházkerület megbízásából két dologra hívom fel a gyülekezetet és az előjárók figyelmét és mind a kettőt lelkekre kötöm. Az egyik: az egyházkerületi közgyűlés elvárja, hogy minden gyülekezetben külön lelkigondozó munka folyjék mindkét nembeli ifjúság között. Nem szabad ölbetett kézzel néznünk, hogy a magyar ifjúság magára hagyatottan olyan hatások és szórakozások közt készüljön a férfias életre és a női hivatás betöltésére, amelyek testi és lelki erőit megemészti és kioltják a nemes és nagy ügyek iránti lelkesedést és bátor öntudatot.

A másik szintén életbevágóan fontos ügy a néhány esztendeje megindult női tábor megszervezésének folytatása. Minden lelkipásztor és presbitérium bizonyosságot tesz arról, hogy ahol ez a munka megindult, áldást hozott a lelkekre és a gyülekezetekre egyaránt, a családi élet tisztasága, békessége s ezzel boldogsága fokozódik, a szeretet, a szolgálat apró csodái szépítik meg nehéz életünket s a női szív leleményessége, gyöngédsége, szívóssága egy csomó új munkával, ötlettel, szolgálattal járul a gyülekezeti élet elmélyítéséhez.

Eddig tart Ravasz püspök pásztorlevele. Amit mond, a mi viszonyainkra is alkalmazható. Nekünk is a legnagyobb problémáink megoldásának útját adja meg. Akinek van füle, hallja.

Kálvin János Társaság januári konferenciájának programja: Január 18. kedd, első nap délelőtt: $\frac{1}{2}$ 10—10 Igetanulmány: Farkas István püspök. $10\frac{1}{4}$ —11 Elnöki megnyitó: Dr. Sebestyén Jenő, theol. igazgató, elnök. $\frac{1}{4}$ 11— $\frac{1}{4}$ 12 Dr. Makkai Sándor, egy. tanár előadása: „A református gyülekezet megépítése” $\frac{1}{4}$ 12— $\frac{3}{4}$ 12 Hozzászólás. 12—1 Tóth Lajos, szekszárdi lelkipásztor előadása: „A református gyülekezet építői” $1\frac{1}{2}$ —2 Hozzászólás. Délután: 5—6 Mirtse Árpád budapesti vallásnár előadása: „A falukutatás mai állása” $6\frac{1}{2}$ —7 Hozzászólás. $\frac{3}{4}$ 7— $\frac{3}{4}$ 8 Szabó Imre budapesti esperes előadása: „Református feladatok a falukutatásban” $\frac{3}{4}$ 8— $\frac{1}{4}$ 9 Hozzászólás. Bibliaolvasás. Ima. Január 19. szerda, második nap délelőtt: $\frac{1}{2}$ 10—10 Igetanulmány: Dr. Komjáthy Aladár, ózdi lelkipásztor. 10—11 Dr. Vass Vince, kecskeméti lelkipásztor előadása: „A falu vallásos élete általában.” $11\frac{1}{2}$ —12 Hozzászólás. 12—1 Dr. Enyedy Andor, e. kerületi főjegyző előadása: „A református kegyesség a mai falu életében.” $1\frac{1}{2}$ —2 Hozzászólás. Délután 5—6 Szabó Balázs, kiskunlacházai lelkipásztor előadása: „A falu erkölcsi élete általában.” $6\frac{1}{2}$ —7 Hozzászólás. $\frac{3}{4}$ 7— $\frac{3}{4}$ 8 Dr. Illyés Endre, debreceni vallásnár előadása: „Református vonások a mai falu erkölcsi életében.” $\frac{3}{4}$ 8— $\frac{1}{4}$ 9 Hozzászólás. Bibliaolvasás. Ima. Január 20. csütörtök, harmadik nap délelőtt: $\frac{1}{2}$ 10—10 Igetanulmány. 10—11 Csukás Endre, drávaszabolcsi lelkipásztor előadása: „A falu szórakozása napjainkban.” $11\frac{1}{2}$ —12 Hozzászólás. $\frac{3}{4}$ 12— $\frac{3}{4}$ 1 Dobos Károly budapesti lelkipásztor előadása: „A falu szórakozásának

reformációja.” $\frac{3}{4}$ 1— $\frac{1}{4}$ 2 Hozzászólás. Délután: 5—6 Dr. Hetessy Kálmán, kecskeméti lelkipásztor előadása: „A református falu nemzetfenntartó jelentősége.” $6\frac{1}{2}$ —7 Hozzászólás. $\frac{3}{4}$ 7— $\frac{3}{4}$ 8 Dr. Ravasz László, püspök előadása: „A református falu egyházfenntartó jelentősége.” Záróáhitat.

HIVATALOS RÉSZ

A Dunáninnyi Református Egyházkerület Püspöki Hivatalától.

1/1938. sz.

Pozsony, 1938. január 3.

Pályázati hirdetés.

A Barsi Egyházmegyében kebelezett, nyugdíjazás folytán megüresedett pozbai anya-, baracscai, lóti, besei leány egyházközségek lelkészi állására pályázatot hirdetnek. Az állással összekötött díjlevélszerű javadalom a következő:

I. Kézpénz: Pozba ad 66 Ké-t. 2.) Török alapítványból 32 Ké. 3.) Munkaváltás címén 90 Ké. 4.) Fajkúrti fiókegyháztól alapítvány után 20 Ké. 5.) Baracska ad 20 Ké-t. 6.) Rét, illetve széna árából 20 Ké-t. 7.) Lót ad 16 Ké-t, 8.) Bese ad 32 Ké-t. Összes pénz 296 Ké.

II. Buza: 1.) Pozba ad 14'25 q-t, Urvacsorához 1'43 q-t. 2.) Baracska ad 7'60 q-t. 3.) Lót ad 4'75 q-t, Urvacsora kiosztásáért 0'95 q-t. 4.) Bese ad 7'60 q-t, Urvacsorához 0.48 q-t. Összesen buza 37.06 q.

III. Árpa: 1.) Pozba ad 10'56 q-t, munkaváltás címén 16'66 q-t. 2.) Lót ad 3'25 q-t. Árpa összesen: 30'47 q.

IV. 1.) Pozba ad 3'40 hl-t. 2.) Lót ad 1'13 hl-t. 3.) Bese ad 1'13 hl-t. Összesen 5'66 hl.

V. Fa: 1.) Pozba ad 16'2, Baracska ad 8'3, Lót ad 7'6, Bese ad 8 ürméter. Összes fajárandóság 39'60 ürméter. Ezenkívül Baracska egy házhely utáni erdőilletmény, kb. 1—1'5 öl, mely csak addig tart, míg a lábas erdő.

VI. Széna: Pozba községtől 2 szekér.

VII. Irodai költség egyházi felsőbbség határozata szerint.

VIII. Főzelék minden házhely után 5'1 liter.

IX. Föld: 1.) Pozbától 8, 2.) Baracska 6 hold. Összesen 14 hold. Az adót ezen földektől az egyházak fizetik.

X. Ezenkívül ad még Pozba 410 szőlőtalajt.

XI. Stóla az egyházkerületi rendeletek szerint.

Pályázati határidő jelen hirdetés megjelenésétől számított 3 hét. A kellően felszerelt pályázati kérvények Czeglédy Pál barsi esperes címére Pastovce—Pásztó (posta helyben) küldendők. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Megváltandó beruházás nincs.

Balogh Elemér
püspök.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkátér 9.

Raktáron mindenféle belsődi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 4. szám.

Ára: 1/3 évre 70 Ké., 1/2 év 35 Ké.

Hirdetések díjsza bász szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 január 22.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ľala.

Idé küldendő minden közlemény.

A falu.

A legutóbbi esztendőekben a magyar könyvpiacra egymásután jelentek meg könyvek, amelyek a falu helyzetével foglalkoztak. Fokozott mértékben felhívták a figyelmet a falu elhanyagolt állapotára és felébresztették a felelősséget a faluért, amelynek helyzetétől függ sok tekintetben a mi jövőnk is. Ha figyelemmel kísérjük a református falu életét, feltétlenül észre kell vennünk, hogy az utóbbi időben annak külső és belső élete lényegesen megváltozott.

Külső megváltozása megnyilvánul abban, hogy a falu elkezdte utánozni a várost. Falusi népünk elhagyta régi megszokott öltözködési módját és már alig-alig vannak vidékek, ahol ez a „kiöltözködési” folyamat végbe ne ment volna úgy a férfiaknál, mint a falusi leányoknál és asszonyoknál. Vannak vidékek, ahol már a falusi leányok is a „legutolsó” városi divat szerint öltözködnek. A régi népdalok helyét elfoglalták a divatos operettekől eltanult „slágerok.” A város utánzásával kapcsolatosan megnövekedtek az életigények. Nagyban elősegítette ezt a huszas évek látszólagos gazdasági fellendülése, amely kifejlesztette falun az oktalan fényűzést, pazarlást és felfokozta a szórakozás utáni vágyat.

Nagyon természetes, hogy ennek következménye lett az eddigi életstílus gyökeres megváltozása. Református egyházunk elvesztette a vezető szerepet a falu életében, mert elveszítette kapcsolatát az élettel. Nem vette észre azt a nagy változást, amely a falu lelkiségében végbe ment és nem alkalmazkodott a megváltozott viszonyokhoz úgy, hogy a lelki gondozás eszközeit modern korunk modern követelményeihez szabta volna. Nem ment utána a templomból elmaradt tömegeknek és nem építette be életébe azonnal a más református egyházaknál annyira bevált belmissziókat minden életkorra kiterjedő munkaágait. Egyszerűen tudomásul vettük, hogy tömegeink nagy részének életfelfogása, életberendezése gyökeresen ellentétbe került a református keresztyénségnek az életről vallott tanításával és vezettük nyugodtan tovább az egyháznak külső, adminisztrációs életét. Ma már azután ennek látszanak a gyümölcsei is. A lelki hatásunk alól kikerült falura kivetette hálóját a szervezett hitelenség, ezek céltudatos és szívós

munkája folytán egyházunk testéről leválófélben van a földmives proletáriátus, a többi rétegek elhidegülése is szemmel látható. A családi élet levegője megváltozott, a Biblia lekerült a falusi református családjaink asztaláról, ennek egyenes következménye lett a családi élet eddig megszokott tisztaságának megváltozása, az elválások számának megnövekedése, az erkölcsi élet eldurvulása, a mammonizmus szellemének elharpódzása, a vasárnap megszentelésének komolyan nem vétele. Mindezek a vonások azt bizonyítják, hogy a mai falu nem az többé, ahogyan néhány évtizeddel ezelőtt élt írók a könyvekben leírják az akkori falu szép és harmonikus életét.

Megváltozott a falu gazdasági helyzete is. A gazdasági krízis reá nyomta felismerhető bélyegét a mai falura. A huszas évek gazdasági jóléte után beköszöntött az általános elszegényedés. Kielezödött az ellentét a falu különböző társadalmi rétegei között s a szociális feszültség igen károsan befolyásolja egyházi életünket is. A munkanélküliség megnövelte az elégedetlenek számát és igen sok helyen ez alkalmat nyújt egyházunk elleni izgatásra, főleg ott, ahol hivatásunk teherbíró képessége is erősen lefokozódott. Ezekkel a jelenségekkel a falun élő református értelmiségnek feltétlenül számolnia kell. Semmi esetre sem szabad a közöny és a nemtörődöm-ség álláspontjára helyezkednie. Fel kell adni azt a gondolkodást, amely a falusi életet valami alacsonyabb fokúnak tekintette, száműzöttségnek a városi élet magasabbrendűségéből, kényszerű mártíriumnak, amellyel együttjárt az olthatatlan vágyakozás a város után. Máshogyan kell tekinteni a falut és meg kell változnia a faluval szembeni helyzetünknek. Mert a református értelmiség kétféle álláspontot foglalhat el: vagy mi felemeljük a falut vagy a falu húz le magához és asszimilál a maga arcára. Eddig a legtöbbször ez volt a megszokott eset, átvettük a falu szórakozását, a falu hangját, a megszokott életberendezést, szóval a falu alakított át minket. Most meg kell változnia a helyzetnek, az Evangélium által megszentelt életfelfogásunkkal nekünk kell egy magasabb színvonalra felemelni a református falu életét. Úgy kell tekintenünk a falut, mint egy őrhelyet, ahová Isten állított bennünket, hogy ott az ő magasabb gondolatait juttas-

suk érvényre. A legfontosabb dolog tehát a falu lelkiségének a megváltoztatása, mert ettől függ minden. Népünket újra bibliás, imádkozó, Istennel lelki közösséget tartó néppé kell tennünk. A falu lelki megújódása magával hozza a szellemi és gazdasági életének gyökeres átforgását is.

Hogy a figyelem mindenütt a falu felé irányozódik, ez a tény minket is fokozottabb felelősségre ébresszen, mert a falu jövője és a mi református egyházunk jövője a lehető legszorosabb kapcsolatban vannak. *Zsemlye Lajos.*

A református gyülekezeti ének bibliai alapjai

A református gyülekezeti ének igazi mintát, lelki alapját Jakab apostol tárja elének a legmélyebb ható megvilágításban: „Szenvedévalaki tiköztetek? Imádkozzék. Öröme van-e valakinek? Dicséretet énekeljen.” (Jak. V. 13.)

Ahogy ezt a biblia verset halljuk, azonnal megállapíthatjuk, hogy ez nem egyszerű száraz tantétel. A tantételek másképpen hangzanak: — Személytelenek. Nincsen bennük lelkeket megindító lendület. Nem akarnak senkit rábeszélni elfogadásukra. Csak az érdemhez szólnak, érzelmük és akaratuk világát csak közvetve mozgathatják meg.

Ez az apostoli íge nem csupán az érzelmünkhöz szól. Költői formájú és szinte személyesen éppen bennünket szólított meg. Kérdéssel fordul hozzánk, bár jól tudja, hogy mindkét kérdésre csak egyetlenegy feleletünk lehet. Ezért meg sem várja, hogy a válaszukat megkapja, kész a tanácsával: imádkozzunk, énekeljünk, mert bár szenvedő emberek vagyunk mindannyian, de imádságaink mindannyiunkat az igazi örömök forrásaihoz is elvezetnek.

Minden hívő keresztyén gyülekezetben együtt zeng tehát az imádság és az ének. Szenvedéseink özönében az imádság vezet el minket az egyetlen vigasztaláshoz, az Atya kegyelméhez és ott az öröm úgy megtölti a lelkünket, úgy elárasztja egész valónkat, hogy szívünk mélyéből ellenállhatatlanul tör elő a megnyugvás és békeesség zengő himnusza.

Mi hát a keresztyén gyülekezet éneke? Nem egyéb, mint a bűneiben szenvedő, imádkozó hívő lélek boldog rátalálása Isten bűnbocsátó és vigasztaló kegyelmére.

Ezért énekemben benne zeng egész lényem: benne zeng szenvedésem, méltatlanságom, bűnös voltom minden fájdalom és minden alázata s benne zeng Isten megtalált kegyelmének, vigasztaló szeretetének minden felemelő, áldott öröme.

A keresztyén egyház története, a szenvedő és egyúttal örvendő bizonyágtevők a megragadó példáiban mutatja fel előttünk az éneknek ezt a lelki alapját. Látjuk ezekben a példákban, hogy miként zendül fel az ének a legirtózatossabb szenvedések legégetőbb kínjaiban. Vérpadok, gályák, kínzó kamrák, máglyák rettenetes tüze-

ből csendül ki felénk az Ég felé szárnyaló ének. Mi az ének a mártírok ajkán? Annak az öröme a hangja, amelyet a földi szenvedések legnagyobb pillanataiban is boldogan talál meg a hívő lélek az Istennel való közösség vagy éppen az Atyához való hazatérés drága kiváltásában.

Az apostoli íge tehát az ének lélektani lényegét az imádkozó ember örömeiben látja: Szennvedő emberek vagyunk mindnyájan, de mindannyian részeseivé leszünk az Istenben való megvigasztalódás, megnyugvás szent örömeinek, hogy ez az öröm Istent dicsőítő himnusszá válhassék mibennünk.

Erre az igazi öröme csak az imádkozó lélek juthat el s ezért buzdít az apostol mindnyájunkat, hogy: imádkozzunk. S a másik tanácsa: Énekeljünk! — csak azoknak szól, akik az imádság által megtalálják ezt az örömet. Ebből viszont az következik, hogy az imádság öröme nélkül hamisan zeng minden énekünk.

A mi református keresztyén énekünk ezek alapján nem egyéb, mint az imádkozó lélek Istenben való örvendezése. *Arokháty Béla.*

EGYHÁZI ÉLET

Nemeshodosi presbiteri konferencia.

A konferencia istentisztelettel vette kezdetét, az Isten Igéjét Galambos Zoltán komáromi lelkész hirdette. Az áhítat befejezésével Vágó Ede helybeli lelkész köszönti a vendégeket, majd Nagy Nándor, egyházmegyei gondnok megnyitja a konferenciát. Beszédében hangsúlyozza, hogy nagy szükség van ma ilyen összejövetelekre. A kommunizmus, egyházellenes agítációt fejt ki és nekünk egységes frontot kell alkotnunk s ennek ellenére, mégis külön-külön kell megvívni velük szemben a harcot, nem fegyverrel, hanem szeretettel. A ma presbiterének példának kell lenni a gyülekezetben. Vágó Ede helybeli lelkész előadását „Presbiter a multban” címen tartja meg. Történelmi visszpillantással vázolja a presbiteri tisztség eredetét. Honnan ered a presb. tisztség? A keresztyénség már úgy találja. Még Jézus megjelenése előtt ott van a zsidó nép történetében (70 vének). Jézus életében is nagy szerepe játszottak a vének. Az Ap. csel.-ben olvashatjuk, hogy miképp foglalatostkodtak a presbiterek. Jézus utasításai szerint az első ker. gyülekezetekben. Azután elmúlt a név, bekövetkezett a pápaság. Itt nem talált helyet a presbiterium. A reformációban újra szerephez jutott a presbiteri tisztség. Volt idő, hogy a presbiterek tartották meg az egyházat. A gúszévtized alatt kik tartották fenn az elárvult gyülekezeteket? A túrelm. parancsért is a presbiterek kilincseltek. A ma presbiteré méltó volt arra a tisztségre, melyet betöltött: Betöltjük-e mi így a mi presbiteri tisztségünket? Mi méltók vagyunk-e a szolgálatra — adja Isten, hogy méltók legyünk!

A következő előadást Galambos Zoltán

lelkész tartotta meg: „Presbiter, mint a lelkész munkatársa”. Hat pontban foglalja össze mondani-valóját: 1. Úgy lehet a lelkész és a presbiter munkatárs, ha imádkoznak egymásért. Ha lelki közösségben vannak. 2. Tanácsosa legyen a presbiter a lelképásztornak. A presbiter közelebb van a néphez, jobban ismeri a népet, hívja fel a lelkész figyelmét a rossz szokásokra. 3. Megállni nem lehet, fejlődni kell. A Belmissziót jelöli meg alkalmas eszköznek, mely által újra élővé tudjuk tenni az ősi kálvinista öntudatot. 4. Rajtunk lássék meg elsősorban az átalakulás. 5. Az a presbiter, aki ellene van a lelkésznek, az nem munkatárs. Hogyan viselkedjék a presbiter a gyűlésen, hogy munkatársa legyen a lelkésznek? A presbiteri gyűléseknek istentiszteleteknek kell lenni. 6. Végül szólt a presbiteréről, mint a lelkész igaz kritikusáról.

Ezután Végh Kálmán tartotta meg előadását: Presbiter az Úr sáfára címen. Az Úr bizta ránk feladatunkat. Éppen azért méltóság és felelőség is ez a tisztség. Ezen sáfárság kettős területen gyakorlandó: anyagin és lelkin. Anyagi téren mindig szem előtt kell tartanunk, hogy nem a miénk, amivel sáfarkodunk, hanem Istené. Takarékosan kell bánnunk az egyház javaival. Sokkal fontosabb a lelki ügyekben való eljárás. Pénz mindig van elég, ha a lélek nem hiányzik. Minden kérdés megoldódik, ha mi megváltozunk. Együtt kell éreznünk presbitereknek. Az együttérzés hiánya erőtlenné teszi a lelkészt. Harcolni kell az Úr ügyéért. Mindenütt bizonyítsa minden szavunk, minden cselekedetünk, hogy az Úr sáfárai vagyunk. Hamis sáfárok ne legyünk, a lusta sáfárok nem sok vizet zavarnak. A hü sáfárok minden esetben szent lelkesedéssel a lelkész mellé állanak.

Időszerű kérdések címen Csekés Béla, szapi lelkész szólott „A tekintélyről”. A mai kor a tekintélyek ingadozásának kora. De van ma is tekintély. Van tekintély a hadseregben. Van tekintély a római katolikus egyháznál. A mi egyházunk demokratikus egyház. Isten ígéje az alapja. Krisztus tekintélye Isten igazságosságán nyugodott. A presbiter is legyen tekintély az egyházában. Attól függ a tekintélyem, hogy mit dolgozok, milyen munkát végzek az Isten ügyéért. A világ is megbecsüli a szorgalmas presbitert. Egy erdélyi presbitert 50 éves jubileuma alkalmával meleg szeretettel ünnepeltek. Áldás volt az az egyszerű ember, nemcsak a gyülekezetében, hanem a helységben is. Legyünk ilyenek mi is.

Ezután következett a konferencia utolsó előadása, melyet Kenessey Kálmán dr. tartott: „Presbiter, mint Krisztus megváltottja” címen. Egy kérdő mondatban is elintézhető a téma mondotta: lehet-e presbiter az, aki nem Krisztus megváltottja? Sajnos ma lehet. Sok presbiter van, aki nem Krisztusé. Az emberiség története gyilkossággal kezdődött. Ma is folytatódik. De nemcsak azok a gyilkosok, akik gázzal, fegyverrel, öldöklő szerszámokkal gyilkolják egymást, de

gyilkos az a szülő is, aki imádkozni nem tanítja meg gyermekét. A presbiter őrizője az Ő Atyafiának. A presbiternek tudnia kell, hogy miért presbiter. Öntudatos tagja-e az egyháznak. Mit jelent ez? Felelet rá: Elhiszem és tudom, hogy a Krisztus megváltott engem. Krisztusé vagyok s így az Ő munkájában részt kell vennem. Sajnos a feladatot, miket Isten ránk bízott, nem végezzük el. Elhanyagoljuk lelkünket; a világ uralkodik rajtunk; pedig nem a természet uralkodik, hanem az Isten uralkodik. Miért teremtett az Isten? Mert ez volt az akarata. Addig nem szabad nyugodnunk, míg egyházunk minden tagja a Krisztus megváltottja nem lesz. Ilyen irányban dolgozó jó kedvű presbiterekre van szüksége az egyháznak.

Beke Kálmán elnök, bezárja a konferenciát, megköszöni a figyelmet. Az a tény, hogy itt vagyunk, örvendetes jelenség s egy nagy megmozdulást jelent. Ezen megmozdulásnak igazi eredménye azonban csak úgy lesz, ha mindnyájan találkozunk a Krisztussal. Lelki megújodásra van szükség. Ezen megújodásnak kezdő jelei a belmissziói munkák bevezetése s ettől függ egyházunk fennmaradása. Eredményt azonban csak úgy érünk el, ha egyenként is foglalkozunk a hivekkel. A presbiternek kell elsősorban felfokozott mértékben a hivekkel foglalkozni. Az 1881—1891-ig egyházi törvényeinket összevetve az 1904-es törvénnyel azt látjuk, hogy fejlődés mutatkozik azon körülményeket tekintve, hogy kik lehetnek az egyház presbiterei. Az első törvény szerint: Nagykorú, tisztességes és becsületes adófizető lehet a presbiter, az 1904-es törvény ezt meghaladólag már azt is megköveteli, hogy a presbiter egyházas is legyen. Ma több kell. Hitvalló presbiterekre van szükség! Megköszöni a figyelmet a vendéglátó gyülekezetnek szeretetét s hálaadó imádságával a konferenciát berekeszti.

Erdélyi Pál.

Énekkari jubileum. Karácsony másodnapján szép ünnepély keretében ülte meg a rimapálfalai református énekkar 80 éves fennállásának jubileumát. Ugyanakkor meleg ünnepelésben részesítették Bőszörményi Andrást is, abból az alkalomból, hogy 30 éve működik Rimapálfalán mint ref. tanító és 30 éve vezeti az énekkart. Ez alkalomból egy ébenfából és ezüstből készült, diszes vezénylő-pálcával lepték meg őt, ezzel is kifejezésre akarván juttatni azt a köztiszteletet és közszeretetet, melyet buzgó és kiváló munkásságával érdemelt ki. Az ünnepélyt a jubiláló énekkar nyitotta meg, több műdalnak szívet-lelket gyönyörködtető, szép előadásával. Előadták többek között azt a bravuros, nehéz és szép darabot is: a Cinka Panna hegedűjét, mellyel 1924-ben a rimaszombati dalárda-versenyen az első díjat nyerték meg. A nagy és szép multtal dicsekvő rimapálfalai énekkarnak, valamint kiváló vezetőjének: Bőszörményi Andrásnak 80, illetve 30 éves jubileumuk alkalmából mi is jókívánatainkat és üdvözlőnkét küldjük.

ISKOLÁINK

A tanító és a vasárnapi iskola.

Az áldatlan világháború kimondhatatlan csapást zúdított az emberiségre. Sok deli, bátor katona hagyta életét a harctereken, kik az emberi társadalomban fontos szerepet tölthettek volna be. A háború következménye lett aztán egy nagy gazdasági lerongyolódás, mely sok becsületes embert tett vagyontalanná, hajléktalanná és munkanélkülivé. De ezen előbbi két csapás eltörpül azon vihar mellett, amelynek átkos szélvészé lelkeket fertőzött meg, tett beteggé, halottá, — hitetlenné. 1918-ban és az azt követő időkben dühöngő hitetlen irány igyekezett az ember lelkéből az Istenbe vetett hitet és bizodalmat kiölni és törekedett az emberek lelkét az atheizmus átkos tanaival teletömni. A munka nem volt eredménytelen, mert ha széjjel nézünk hiveink táborában, nagyon is meglátjuk ennek nyomát. Egy része az egyháztagoknak lelkileg elfordult az egyháztól. Egy másik csoport megmaradt ugyan az egyház kebelében és ezzel azt gondolja, hogy eleget tett vallási kötelezettségének. A harmadik rész már az egyházi adóját is befizeti, sőt még a sátoros ünnepeken a templomba is eljár, de azért vígan káromkodik, gond nélkül dolgozik vasárnap, egyáltalán nem izgatja, ha felekezeti iskoláját el akarják venni s ha a templom ajtaját örökre be is zárnák. S végül, rendszerint csak kisebbségben élnek minden gyülekezetben az imádkozó, bibliás, hitéért és vallásáért áldozni tudó, felebarátján könyörülő kálmínista lelkek.

Ezek a letagadhatatlan tények kell, hogy állandó permanenciában tartsák az egyes örtállókat: lelkészeket, tanítókat, mert: „Jaj, akik gondtalanul örködnek a Sionon!” Kell, hogy egyháztársadalmunkban egységes és eredményre vezető munka induljon, melyben a tanítósnak ott kell lennie, mert nélküle csak sikertelen próbálgatás marad minden.

Most már a legfontosabb kérdés az, hogy mit és miképpen csináljon a tanító, ha az egyháztársadalmi munkában ki akarja venni az őt megillető részt. Feleletem ez: Mindent, ami által az eltévedt lelkeket vissza tudom szerezni egyházam számára, mindazt, amivel istenfélő, becsületes, hitéhez és fajtájához még megpróbáltatások árán is ragaszkodó egyénné tudom tenni.

Ezek a módszerek vagy nevezhetném mesterfogások vidékenként változnak, mert hiszen az emberi természet sem egyforma. Amivel esetleg egyik helyen elérhetném célomat, lehet, hogy azzal a másik helyen semmire sem megyek. A hadvezérek is gyakran változtatják a taktikájukat, mert a cél, a győzelem úgy kívánja ezt. Én most próbálok egy-két ilyen eljárást megszögezni, amiken keresztül a ref. tanító szépen munkálkodhatik az egyháztársadalmi munkában.

A belmisszió és annak ágazata előttünk többé-kevésbé ismert, tudjuk és tapasztaljuk

áldó hatását a férfi és női nem minden korosztályánál. Mégis szabad legyen itt megerősítenem azt a sokaktól elfogadott megállapítást, hogy a vasárnapi iskola az a belmissziói munkamező, amin legeredményesebb és legcélravezetőbb működni. Minket tanítókat pedig hivatásunk és pedagógiai felkészültségünk egyenesen predesztinálnak, hogy itt belekapcsolódjunk az egyháztársadalmi munkába. Hangsúlyozom, hogy a jövő egyháztársadalmunk jó irányban történő kialakulása kizárólag attól függ, hogy most milyen irányban nevelt gyermekeket bocsátunk ki az iskola falai közül. A vasárnapi iskola tanítójának azonban rendkívül óvatosnak kell lennie. Vigyázni kell, hogy munkája által ne legyenek öntelt, másokat lenéző és megvető gyermekekké, mert hiszen ezzel inkább ártunk, mint használunk. Célnak a vasárnapi iskola tanításánál oly irányba kell haladni, hogy azok akiknek oktatását vállalom, Isten alázatos gyermekeivé legyenek. A vasárnapi iskolából kikerült gyermekeknek oly életerős lelki palántáknak kell lenniök, akiket bátran kiülthessünk a nagyvilág talajába, biztosan tudván azt, hogy a hitetlenség legnagyobb hévségében sem éghetnek ki, tönkre nem teheti őket semilyen sántáni vihar, hanem mindenkoron viruló és életképes növényekké fejlődnek, akik egyházunknak bibliás, lelkiéletet élő tagjai lesznek. *Erdélyi Gáspár.*

GYÜLEKEZETI MUNKA

Milyen az igazi ifjúsági munka?

Az előbbi cikkben megállapított célkitűzés figyelembe vételével a következőkben lehet megállapítani az igazi ifjúsági munka ismérveit:

1. Az igazi ifjúsági munkának teljesen a Biblia és hitvallásaink alapján kell állnia. Nemcsak úgy érte ezt, hogy elvként, hasznosság szempontból megemlítjük és megállapítjuk, hanem hogy ténylegesen ahhoz is tartjuk magunkat. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha ismerjük is a Bibliát és a hitvallásokat. Tehát legelső kötelesség a Szentírás megismerése. Nem úgy áll a dolog, hogy ezzel is foglalkozunk sok más egyéb mellett, hanem *mindenekelőtt* ezzel ismerkedünk meg. Az igazi ifjúsági munka legfőbb része a Biblia tanulmányozása, mert hiszen ennek megismerésére kell elvezetni másokat is. Ezért látjuk minden komoly ifjúsági munka programjában első helyen a Biblia tanulmányozását. Nálunk sajnos sokan félnek a Bibliától, nem merik oda vinni az ifjúsághoz. Pedig e nélkül nem ér semmit a munka. Úgyszintén elengedhetetlen a hitvallások ismerete is, református munkáról lévén szó. Tudni kell, hogy mi *lelki* kultúrát akarunk adni ifjainknak, aminek szinte abécéje egyházunk hitvallásainak, tanításainak ismerete. A Szentírás megértéséhez is szükséges hitvallásaink ismerete. Ha tehát igazi ifjúsági munkát akarunk végezni az alapoknál kell kezdeni: a Bibliánál és a hitvallásoknál. A Biblia rendszeres tanulmányozás

magával hozza a rendszeres imádkozást is s azért nem térek ki erre bővebben.

2. A másik követelmény az, hogy munkánk egyetlen zsinórmértékéül a Szentírást tekintsük vagy még közelebről érintve a dolgot: munkánkban a Biblia által megengedett eszközöket használjuk és a megismert igazságokat éljük. Amint vannak az életben összeférhetetlen állások, úgy vannak a keresztyén életben is összeférhetetlen dolgok, amit az Ige úgy fejez ki, hogy minden szabad, de nem minden használ. Azért ifjúsági munkánk minden mozzanatánál kell, hogy feltegyük a kérdést: használ-e, előbbre viszi-e a lelki életben? Mert olyan az emberi lélek, de különösen az ifjak lelke, mint a száraz szalma, azonnal lángot fog, ha tüzzel közelítünk feléje. A bűn sokkal veszélyesebb s mégis hányan játszanak vele? Ha a Szentírás szerint élnek ifjaink, a világ fiai elmaradnak tőlük s kialakul egy kis közösség. Itt azután kell és lehet fegyelmet tartani. Akkor lesz a munka tényleg friss és életerős, hódító és lendületes. Kovász lesz a gyülekezetben is és szélesebb körben is. Ne féljünk a szigorú mértéktől, mert akiket Isten küld hozzánk, azok megkívánják ezt. Csak a kétfelé sántikálók nem bírják a fegyelmet.

3. Legyen munkánk ténylegesen ifjak közössége, ők munkálkodjanak s a vezető csak irányítsa a munkát. Természetesen ez nem megy könnyen, máról-holnapra. Alapos előkészítő egyéni munkát kell folytatni, míg ide eljutnak a fiúk. De feltétlenül el kell jutni, mert különben nem ifjúsági munka lesz az, amit végzünk az ifjak között. Legfeljebb szenvedő alanyok lesznek s örülnek, ha megszabadulnak kezeink közül. Az igazi ifjúsági munka lendületét éppen az adja meg, hogy ifjak végzik ifjúi hévvel és buzgósággal. Az ilyen munkát azután nem kell tuszkolni, nógatni előre, mert viszi a lendülete és inkább fékezni kell. Nincsen olyan nagy dolog, amit az ifjúsággal meg ne lehetne csinálni, ha teljesen a Krisztuséi. Előttük az élet, velük az Isten s így övük a jövő. Azt mondja a nagy finn parasztproféta, hogy „a fiatalsággal mindent újra kezd az Úr . . . Általuk fordítja ki sarkából a világot.” Az igazi ifjúsági munka tényleg ilyen!

4. Ebből az ifjúi lendületből következik azután az is, hogy az ilyen munkának eredményei vannak. Nem azért, mintha tüzzel-vassal arra törekedne, hanem mert az egészséges mag növekszik. Ennek a növekedésnek nyilvánvalóvá kell lenni mindenk előtt. Ha csak egy lelket nyerünk is meg az ifjúságból, már nyert csatánk van, mert ez az egy nem marad maga, előbb-utóbb szerez magának társat. Ez már biztos kiindulási pont a további munka számára. Ne engedjük magunkat félrevezettetni hamis jel-szavak által! Modersohn szavait idézem: „Vezettél már emberi lelket az Úrhoz? Ne mondd: Ezt majd csak az örökkévalóságban tudhatom meg! Bizonyos, hogy némely dolog csak az örökkévalóságban lesz nyilvánvalóvá, azonban

vannak dolgok, amelyeket már itt tudnunk kell. És ha azt monddod, hogy itt semmit sem tudhatunk bizonyosan, akkor attól félhetsz, hogy az örökkévalóságban sem jut neked ilyen áldásokból. — Ha a földműves magot vet a földbe, vár egy ideig; de mindenesetre várja, hogy a mag kinőjön. Ez természetes. És ha a legjobb mag, az Isten Igéje vettetik el, akkor nem nőne ki semmi? Egészen bizonyos, hogy valami előáll. Feltéve, hogy az igazi mag vettetett el!” Próbáljuk meg az igazi magot elvetni az ifjúság között és egészen bizonyosan lesz eredmény!

5. Végül röviden utalok egy magától értetődő dologra: igazi ifjúsági munka csak gyülekezetben, tehát az egyház kebelében végezhető. Amelyik ifjúsági munka nem illeszkedik szervesen a gyülekezet testébe, nem lehet áldásos. Ott kell megtalálnia munkaterületét, támaszát és azt a nagyobb közösséget, amely mögötte áll imádságával. Így termékenyíti meg a gyülekezet életét is az igazi ifjúsági munka s így szolgálja Isten dicsőségét.

Toth Kálmán.

PROBLÉMÁINK

Régi és új lelkésznevezdek.

A komáromi és barsi e. m. belmissiói bizottsága ülésén mondotta esperesünk azt a találó megjegyzést, hogy 30 évvel ezelőtt még elképzelhetetlen lett volna egy ilyen összejövétel. Ez a kijelentés önkéntelenül gondolkodásra készíteti az embert és önkéntelenül párhuzamot von a régi és új lelkésznevezdek között. Sokan lesznek, akik részrehajlással vádolnak meg, ha az igazat merem mondani, de vállalom a megvádoltatást.

A régi nevezdekben kétféle típust különböztethetünk meg: a tudós lelkipásztort és az adminisztrátort. Ez utóbbihoz tartozott a nagyobbik tömeg. Bármelyik iskolából kerültek ki, fő gondjukat képezte egy jó állás elnyerése (protekcio, vagy rokoni kapcsolatok, avagy kortézia árán, de ritkán a tehetségen keresztül) és ha egyszer beülhettek az állásba élték a „dolce far niente” életet. Összes tevékenységük a gyülekezet adminisztrálásában merült ki és ebben művészek voltak. Soha lelkésznevezdek úgy nem ismerte a paragrafusokat, mint ők. Kivülről tudták a megye, kerület és konvent szabályrendeleteit, de egy imádságot könyv nélkül elmondani képtelenek voltak. Könnyebb oldaláról vették az életet. Tehették, mert a Debreceni Lelkészi Tár és hasonló művek percnyi pontosságra szolgáltatták a lelki táplálékot. Nekik csak azt a fáradságot kellett venni, hogy kikeressék és megtanulják. Sokszor még ezt sem tették.

A másik, a komolyabb típus volt a tudós lelkipásztor. Már a theológiákon kiváltak a többi közül. Valamennyi egy tanszékről álmódott és erre komolyan készült is. A külföldi stipendiumok élvezői közülök kerültek ki. Nagy hiba volt, hogy külföldre kerülve, kritika nélkül el-

fogadtak mindent és visszatérve a különböző iskolák képviselői lettek. Sajnos önképzésük anyagiak híján félbemaradt és a legtöbbjük a liberális-racionális irány képviselőjévé vált. Ez volt az az irány, amelyik még a velőket is kiszáritotta racionalizmusával. Ennek az iránynak nagy része van a mai egyházi állapotok előidézésében.

E két iránnyal ellentétben a ma lelkész-nemzedéke nem pályázik a tudós lelkipásztor elnevezésre, mert nem is igen marad ideje arra, hogy magát tudóssá képezze ki. Érti a mának sürgetését és tudatában van annak, hogy e válságot nem tudománnyal, sem paragrafusokkal, hanem lelkiséggel lehet gyógyítani. Igényeit lefokozta az élet, sok veszténivalója nem maradt. Nem felfelé kapaszkodik, hanem elfogadja az adottságokat és leszáll a néphez. Ellentétben a régi nemzedék politikai szereplésével, az új nemzedék a politikát kikapcsolta programjából és helyébe inkább szociális programot tűzött. Másoldalról, mivel kifelé az érvényesülése elé akadályok merülnek, befelé fordul és intenzivebb lelkiéletet él. Úgy is kifejezhetném magam, hogy a régi nemzedék inkább konzerválta a már meglévőt, ezzel szemben az új nemzedék intenzivebb lelkiélete folytán dinamikus és terjeszkedni vágyik.

Ezen felmérés alapja a ma eredménye. Nem elvont elgondoláson alapszik, hanem tényeken. Ezek a tények azt mutatják, hogy a ma nemzedéke képes rá, hogy a multakat jóvátegye és jóvá is akarja tenni. Tud küzdeni ideáljaiért és azokat — habár kis keretek közt — meg is valósítja. Nem rettent vissza az eredménytelenség, hanem van kedve újra kezdeményezni. Megvan győződve, hogy a prófétákat, a jobb ügy harcosait meg szokták kövezni, de ezt is szívesen vállalja pusztán Isten dicsőssége és az egyháza érdekében. Munkájáért nem vár elismerést senkitől. Tudja, hogy az eredmény nagyon lassan jön el, de egy jövőző világ magvetőjének érzi magát, aki nem fogja élvezni magvetésének gyümölcsét: az aratást, de azért vállalja a sorsot keresztyéni, hívő alázattal. Csendes munkája, martiromsága nyomán egy új világ van születőben: a jobb magyarak és jobb reformátusok világa.

Garamvölgyi Károly.

„A humansdorpi (Délafrikai Unio) evangélikus templom új orgonáját Cseh-szlovákiában rendelték meg, még pedig a világhírű Rieger Testvérek jägerndorfi gyárában. Az új orgona 18 szülő hanggal, 2 manuállal, pedállal, a megfelelő kapcsolókkal és segéd-eszközökkel, valamint egy modern elektromos trakturával lesz ellátva.”

Szőnyegház

Tóth S. Komárno Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belső és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

IRODALOM

A Szlovenszkól és Kárpátaljai Egyetemes Református Egyház Névtára.

Kiadja az Egyetemes Konvent. Szepsi 1937.

Régen nélkülözött könyvet adott Egyetemes Konventünk a kezünkbe. Eddigi hivataloskodásunk bizony nagyon érezte egy névtár hiányát. Abban a hivatalban, ahol egy ilyen kézikönyv nem található valahogy úgy érezzük, hogy hiányzik a kéz és a láb.

A nagy gonddal és fáradsággal összegyűjtött adatokat nem akarom kritizálni, mert misem könnyebb, mint a készben hibát találni, de azért még sem hagyhatom említés nélkül, hogy pl. az egyházközségek járási hovatartozása, minden munka és költség nélkül, bevehető lett volna. Amióta a megyék megszűntek a járások szerint igazodunk. Levelezésünk póstai kezelését ez nagyon megkönnyítette volna.

Jogi szempontból kifogás alá esik, hogy minden egyházközségben „főgondnokot” emlit, holott tudjuk, hogy ez nem így van. Célszerű és elégséges lett volna, ha csak egyszerűen „gondnokok” cím alatt emlitjük meg azokat, akik ténylegesen is csak gondnokok.

Kiállításra szép és tetszetős. Hátha még a kötésre is teltett volna! Kezelése nagyon könnyű s ezért külön elismerés illeti a szerkesztőt.

Most már csak az a kívánatos, hogy minden változást az illetékesek tartsák kötelességüknek a hivatalos lapon keresztül nyilvánosságra hozni, hogy a változásokat mindenki átvezethesse saját névtárában, mert csak ebben az esetben felel meg igazán rendeltetésének. Cz. J.

Bizottsági gyűlés. A Barsi Ref. Egyh.-megye közalapi és nyugdíjbizottsága f. évi január hó 12.-én tartotta évi gyűlését Léván a ref. lelkesi hivatalban Czeglédy Pál esperes elnöklése mellett. Konta Károly pénztárnok előterjesztésében letárgyalta és jóváhagyta a mult évi zárszámadásokat s a f. évi előirásokat. Örömmel állapította meg a Bizottság, hogy a kebelbeli egyházak úgy közalapi, mint nyugdíj fenntartó járulékaikat hiány nélkül befizették és ezeken kívül beszolgáltatták a theologiai és képzői járulékokat is. Mindezek a járulékok az illetékes Központokhoz idejében beküldettek. E tények beszélő bizonyosságai annak, hogy az Egyházmegye gyülekezeteiben, a mostani súlyos gazdasági viszonyok ellenére is, él a kötelességtudat és az egyház iránti áldozatkészség. De beszélő bizonyosságok arról a lankadatlan és hűséges munkáról, mellyel az Esperes intézi az Egyházmegye ügyeit valamint a lelkiismeretes pénztári kezeléstről. Bárcsak hasonlóan cselekednének mindenütt, hogy közegethízi intézményeink még több áldást árasztathatnának maguk körül. Rajtunk áll s tőlünk függ! Kövessük a buzdító példákat! Legyen Isten áldása a Barsi Egyházmegye további működésén.

HIREK

Értesítés. Tisztelettel értesítem a nt. lelkészi hivatalokat, hogy az 1937. évi konventi jegyzőkönyv 54. pontja alatt hozott konventi határozatban elrendelt zárszámadási nyomtatványok elkészültek s a napokban az e. m. pénztárak útján minden egyházközségbe megküldetnek. Mivel a fenti konventi határozat szerint az egyházmegye által jóváhagyott zárszámadás a konventi pénztárhoz is megküldendő (— két példányban —), felkérem az egyházközségeket, hogy zárszámadásukat már most 3 példányban készítsék el és terjesszék fel az e. m. számvevőszékhez. Külön költségvetési nyomtatványok nem készültek, de a költségvetési tételek a zárszámadási tételekkel (címeikkel) azonosak lévén, azokat mindenki maga is elkészítheti. A költségvetés szintén két példányban terjesztendő fel a konventhez.

Konventi Pénztár.

Új segédlelkészek. A Barsi Egyházmegyében Csomár Géza Léván, Kemenyik József Ipolypásztón működik mint segédlelkész. Legyen munkájukon Isten áldása.

Harangavatás. 1937 dec. 26.-án avatta fel a bodrogszántói ref. egyház a hivek áldozatkészségéből öntetett új harangját. Az avatást Máté Miklós perbenyiki ref. lelkész, egyházmegyei tanácsbíró végezte. Egyházi beszédet tartott Virágh Béla királyhalmeci ref. lelkész, egyh.-megyei főjegyző; Urvacsorát osztott Adorján Győző kisgéresi ref. lelkész, egyh.-megyei tanácsbíró. Az adakozást ismertette Bakcsy Gyula helybeli lelkész. Az Isten gazdag áldása legyen az új harangon és a kegyes adakozókon.

Eredményhirdetés. A beretkei ref. árvaház által kiírt pályázatra beérkezett 30 költemény, 9 elbeszélés, 6 ének és 6 szindarab.

A bíráló bizottság az első díjat költeményekre nem adja ki. Ötven-ötven koronával kívánja díjazni Magda János ny. tanító Iske: „Utszéli virágok”, Zsolnai Béla polg. isk. tan. Komárom: „Isten újja.” Bitvai Tódor áll. tan. Kassa: „Levél a mennyországba”. című költeményét. Megvenni határozta el ezenkívül a „Félarva”, „Hajnal”, „Palota”, „Én is voltam árva”, „Küzdeve küzdj és bizva bizzál”, „Ki az árvát szánja.” és „Sirhalom” jeligéjüket.

Az elbeszélésekre sem adja ki ez elsődíjat a bíráló bizottság. Ötven-ötven koronával kívánja díjazni Csizi Kálmán ig. tan. Lekenye: Kovács Péterke, Csekcs Béláné Szap: „Árva Marika” és Nagy Margit Léva: „Isteni gondviselés” című elbeszélését.

Énekek közül az első díjat Gáspár János ny. ig. tan. Losonc: „Megteremté Isten...” című szerzeménye nyerte. Megvenni határozta el a bíráló bizottság a „Tudok dalt...”, „Félarva” és „Szeretet” jeligéjű munkákat.

A beérkezett szindarabok közül az első díjat egyik sem nyerte el. Ötven-ötven koroná-

val kívánja díjazni a bizottság Kozma Ilona tanítónő Nagydíoszeg: „Az Ur keze”, Kály Julia Léva: „Álomországban” és Ujj Jolán Str. Túrovcse: „A két árva” című szindarabját. A díjnyertes és megvételre ajánlott pályázatok szerzőit levéltileg is felkeressük. A megvételre ajánlott munkák szerzőinek neveit a megvétel után a ref. egyház hivatalos lapjában a „Ref. Egyház Iskolában”, valamint a „Beretkei Árvaház” c. lapban közöljük. A díjat nem nyert, vagy megvételre nem ajánlott pályázatok szerzőit kérjük, hogyha munkáikat vissza akarják kapni, közöljék címüket, vagy adják meg az engedélyt a jelíges levelük felbontására legkésőbb február 15.-ig, mert ezután a munkákat és jelíges leveleket megsemmisítjük.

Ref. Árvaház Igazgatósága
Bretka, Beretke. pp. Gemerská Panita.

Újabb hat nyelvre fordították le a Szentírást. A Britt és Külföldi Bibliatársaság múlt évi jelentése beszámol arról, hogy a társaság több mint 11 millió Bibliát, vagy bibliai részt terjesztett el. Spanyolországban a háború ellenére is 211 ezer Biblia fogyott el, Olaszországban 109 ezer. Ázsiában és Afrikában emelkedett az eladott Bibliák száma. A társaság sok-sok millióval többet adott ki a Bibliák előállítására, mint amennyit bevételezett azok árából.

HIVATALOS RÉSZ

A Református Egyház Egyetemes Konventjének Elnökségétől.
295/1937 sz.

Valamennyi Nt. Református Lelkészi Hivatalnak!

Tudomás vétel és miheztartás céljából közlöm, hogy a közalkalmazottak gyógyalapjának prágai központja a konventi elnökséggel való előzetes megegyezés alapján 1938. január 1.-től kezdődőleg nem a járási hivatalok útján szedi be a gyógyalapi járulékokat, hanem a pozsonyi, illetőleg az ungvári Országos Hivatal által a lelkészek kongruájából és a nyugdíjas lelkészek nyugdíjából vonja le a törvényes két százalékos hónaponként s az egyházközségek kötelesek lesznek a levont összeg felét a lelkészek visszatéríteni.

Mivel a gyógyalapi központnak ez az intézkedése későn történt, a januári járulékosat a februárral együtt február 1.-én vonja le az országos hivatal. Akik már befizették az eddigi mód szerint a januári járulékosat, azokét a múlt évi hátralékokra számolja el a gyógyalap. Ha pedig hátralék nincs egyszerű hivatalos levélben kérni kell a járási gyógyalapi hivaltól a januárra befizetett járulék visszatérítését.

Akik bármi okból nem kapnak kongruát, azok továbbra is az eddigi úton fizetik a gyógyalapi járulékosat.

Pozsony, 1938. I. 12.

Balogh Elemér
püspök, konventi lelkészelnök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 5. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Kő, 1/2 év 35 Kő.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 január 29.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

**Ref. Lelkészi Hiv. Heřín
(Hetény), okr. Stará-Děla.**

Íde küldendő minden közlemény.

A református gyülekezet megépítése.

Dr. Makkai Sándor egyetemi tanár előadása a Kálvin János Társaság konferenciáján. Gyorsírói feljegyzés után.

Hogyha a gyülekezet újjáépítéséről beszélni kívánunk, először a gyülekezet fogalmával kell tisztába jönnünk. A gyülekezet közösség az Isten uralmának engedelmeskedő lelkek között. Ez a közösség: akaratközösség. A gyülekezet tehát az az akaratközösség, amely a Krisztus jelenlétében gyökerezik és a Krisztus jelenlétét sugározza magából. Ennek megmutatója a világban. Krisztus maga rendelte el azt a módot, ahogyan az ő egyházának ki kell alakulni, az egyháznak ez az életformája a gyülekezet. Létmódja a hitből való akaratközösség. A Heidelbergi Káté azt mondja, hogy a gyülekezet a hitben való megegyezés alapján áll. Hogyha a nagy reformáció theologiai örökségét: a hitvallásainkat vizsgáljuk, hogy mit tanítanak a gyülekezetéről, azt látjuk, hogy a gyülekezet az egyház fogalmával azonos. Három meghatározását találjuk az egyháznak, mint gyülekezetnek. Azt tanítja a Szentírás, hogy az egyház az elhívottak közössége, tehát az egyház az Isten alapítása. Az egyház a Krisztus teste, tehát lelki valóság, hitközösség, a Krisztusban mint főben a tagok egységét alkotnak. Az egyház a szentek egysége, tehát az egyház Isten fiainak élete, Krisztus kenetének részesei, akik a szent gyülekezetet alkotják.

Ez a három meghatározás egyet emel ki, azt, hogy az egyház másvalami, mint a világ. Az egyház Isten második világteremtése. Új rend, amely a világban természetfeletti valóság. Nem a világból való. Gyülekezet mint közösség a világban: egyháznak a formája. Ebben a formában jelenik meg Krisztus egyháza a világban. Természetfeletti és mennyei valóság, Isten külön teremtésének megvalósulása. Hogy a magyar református egyházat úgy tekinthessük, mint ilyen valóságot, kötelességünk minden egyes egyházközséget valóban gyülekezetté tenni: Isten második világteremtésének bizonyágtevőjévé. Ez a legfontosabb, hogy a mi egyházunk részeiben és egészében evangéliumi gyülekezetté legyen. A gyülekezet megépítésénél azért kell, hogy ebben az evangéliumi értelemben beszéljünk,

mert csak ettől várhatjuk egyházi életünk megújulását. Így lesz a gyülekezetnek elevenítő hatása a társadalmi és kulturális életre, így tölti be szerepét a világban.

A gyülekezetnek van külső önfenntartása, amelyet nem szabad lekicsinyelni. Életszükséglete az egyháznak, hogy a kormányzat, igazgatás, hivatalok és intézmények által éljen. Ettől meg kell különböztetni a belső önfenntartást és megépítést. A belső élet célja az istentisztelet. Ezért alapította Krisztus az anyaszentegyházat. Ezért van az egyház, hogy benne Istennel találkozunk, együtt legyünk. Ez az ígêrôdésben történik. Ez a legfőbb hivatása az egyháznak, a lelki találkozás fenntartása és biztosítása. Az ígêrôdéstől függ, milyen lesz a gyülekezet lelki kiformalódása, megépítése, a gyülekezet lelki arca. Most az okozza a gyülekezeti élet válságát, hogy a templomi ígêrôdés nem szolgálja teljesen ezt a célt. Azért fordul a református theológia és közvélemény figyelme a missziói egyház gondolata felé. Ettől várjuk az istentiszteleti közösség, megújódását, hogy a gyülekezet ismét gyülekezet legyen. A kiválasztott hívek közössége valóban egyház legyen. Ez a missziói problémája az egyháznak. Ez a döntő kérdés: Meg tudjuk-e újítani a gyülekezeti életet?! Ha a gyülekezeti élet nem újul meg, akkor nem Krisztus igazi egyháza.

Mivel gyülekezeteink nagy többsége falusi gyülekezet, érdeklôdésünk ezért fordul a falusi gyülekezetek felé. A gyülekezet megépítésének, mint missziói feladatnak célja a világos célkitűzés. Nem helyes felfogás az, hogy a gyülekezet és az egyház dolgait a lelkipásztor végzi. Nem a lelkipásztor egyéni ténykedése. A gyülekezet maga dolgozik saját maga megépítésén. Istennek kegyelmi ajándékai vannak minden gyülekezetben, reá kell nevelni ôkat arra, hogy a gyülekezet szánja reá magát életét reahelyezni a hitnek és a szeretetnek erejére. A gyülekezet missziói felébresztését s a gyülekezet missziói munkáját tekintse a legfontosabb teendôinek. Hogy ez bekövetkezhessék, a református gyülekezeti életben egész más életfelfogást kell életre támasztani. Az élet más értékelésen alapszik a gyülekezet megépítésének lehetősége. A Krisztus életét kell megmutatni a világnak. A gyülekezet arra való, hogy más uralmat mutas-

son meg a világnak: a szeretet impériumát. A gyülekezetet úgy kell nézni, mint a szeretet impériumának élő központját. Ható erővé kell tenni ezt a másik életet, Krisztus életét. Bizonyoságot kell tenni az Istentől függő lelki személyiség értékéről. Hangsúlyozza a lélek és a személyiség jelentőségét. Vádolja a Sátánt ebben a világban, bűnbánatot tudjon maga is gyakorolni és ébreszteni, megéreztesse a boldog örökkévalóság mennyei előizét a maga életével ebben a világban. Hogyha Krisztust láthatóvá tudja tenni, akkor bizonyoságot tett a boldog örökkévalóság igazságairól ebben a világban.

A gyülekezet megépítése azon fordul meg, hogy aktív egyháztagokat kell nevelni a hitből fakadó munka és életközösségre, aktív egyháztagokat, akik hitüket a gyülekezet életében tevékenyen bizonyítják meg, hogy a gyülekezet munkájában részt vesznek. Isten Igéje elítéli az egyháztagság tétlen, passzív képét, amely ma van meg. A passzív egyháztagság elítélendő. Az egyháztág az, aki hitből fakadólag tevékenyen részt vesz a gyülekezet missziói munkájában. Ilyen tagokat kell nevelni és megtartani a közösségi életre és munkára. Az egyesületesi szellemmel szemben a testvéri szövetség szellemét keltsük életre. A lelkeket elválasztó világ-szerinti megkülönböztetést, amely a divat, rang, cím, osztály, vagyon előítéletéből születtek, le kell rombolni. Ezek helyébe a szolgálat jön. Hatáskör, szereplés, ünnepeztetés evangélium-ellenes betegségeit ki kell küszöbölni az egyházból. Az egyházi ünnepélyek ne csak lelki szórakozást nyújtsanak, hanem szolgálják a gyülekezet igazi megépítését. A gyülekezetet megépíteni úgy lehet, hogy Krisztus ügyéért vállaljon a lelki közösség olyan egységet, amelyben arányos lelki és anyagi teherhordozás alapján egy evangéliumi társadalom jön létre. Nem jótékonyági ürügy, érdemek szerzésére való a gyülekezet, hanem Krisztus életének megmutatására a világban.

(Folyt. köv.)

Felvétel a bratislavai református internátusba. Az 1937—38. iskolai esztendő második félévére szóló felvételek iránt f. évi február hó 1-ig adandók be a kérvények. Mind a fiú- mind a lányinternátusban van még néhány hely. Havi tartásdíj 400.— Kč. Kedvezményt első sorban református, de méltánylást érdemlő esetekben más vallásúak is kaphatnak. Ehhez be kell adni a félévi iskolai bizonyítványt és a hatóság részéről kiállított vagyoni állapotokról szóló tanusítványt. Felvilágosítást, válaszbélyeg beküldése ellenében az internátus vezetősége nyújt (Bratislava, Holuby út 29.)

Felhívjuk lapunk olvasóit, hogy a leszakított naptárak terjesztésében élénkebb mozgalmat kifejteni méltóztassanak, hogy a még meglévő példányokat a hívek között nagyobb mennyiségben időben el lehessen helyezni. A megrendeléseket egyenesen *Gondos* könyvnyomdájába, Párkányba kérjük beküldeni.

A református gyülekezeti ének bibliai alapjai

II.

Az éneknek az Isten Anyaszentegyházában felséges missziója, kiváltságos küldetése van. Ezt mutatja az a rendkívül fontos szerep, amelyet az Ótestamentum juttat az éneknek és a zenének a választott nép történetében, élete egész területén és magában a kultuszban, az istentiszteleti életben is. De különösen Pál apostol figyelmeztet az éneklés nagy fontosságára, építő erejére, mikor a következőket mondja: „Az Krisztusnak beszéde lakozzék tibennetek gazdagon, minden bölcsességben; tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicsérettel, lelki énekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak.” (Kol. 3:16.)

Egyik igen kedves dicséretünkben azt énekeljük:

*Érzem, hogy az örökélet
Már e földön az enyém lett.*

Ez az érzés az imádkozó és éneklő, Istenben hívő ember szent kiváltsága. De amilyen mély titkú csodája a kegyelemnek az, hogy a földi gyarló ember éneklésében, imádságában Istennek az örökkévaló világában megjelenhetik, éppen ilyen csodálatos titok a maga gyülekezeti éneklése is előttünk. Összejönnek a gyülekezetben öregek és ifjak, szegények és gazdagok, sírók és örvendők. Vannak közöttük, akik napokon, heteken át nem énekelnek el egyetlenegy dalt sem, sőt akik talán egyébként sem énekelnek soha s itt a gyülekezetben mégis hatalmas szárnyalású énekbe kezdenek, együtt zengenek az öregek a gyermekekkel, az örvendők a sírókkal, a gazdagok a földhöz ragadt szegényekkel. Vannak sokszor, akiknek nincs hangjuk, rossz a zenei hallásuk, de ők sem tudnak hallgatagon ülni, ők is belekapcsolódnak az énekbe, bár a hangjuk idegenül kóvályog a hullámozó dallam alatt vagy fölött. De akik ki sem nyitják a szájukat, azoknak is bizonyára énekel a belső világa. Nézzünk csak rájuk: a messzeségbe elmerülő tekintetük, az arcukon fénylő áhítatos megilletődés elárulja, hogy bár az ajkuk néma, szívük-lelkük egész világával ők is tagjaivá lettek az éneklő gyülekezetnek.

Igen, ez a missziója az éneknek: másokat is a mi igazi, Istenben megtalált örömeinknek a részesévé tenni. Ahogy az apostol mondja: „... tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekkel,” mikor „hálával zengedezünk a mi szívében az Úrnak.”

Az ének az Istentől nyert legfelségesebb eszköz tehát arra, hogy „együtt felbuzduljunk” a gyülekezetben „az egymás hite által.” (Róm. 1:12) Hogy felbuzduljon a szegény a gazdag hite által, a gazdag pedig a szegénynek a meggazdagodott hite által, — a síró az örvendező éneke által, az örvendező pedig megvigasztalódott sírók öröme által, — a gyermek a hálával zengedező öregek éneke által, az öregek meg a

tisztán csengő gyermeki énekek által. És hadd tegyem hozzá mindezekhez: hogy a XX. század embere, sőt a jövő emberi nemzetisége is felbuzduljon az ősök, az elmúlt századok példaadó, hősi erejű hívőinek a szent énekei, megragadó bizonyágtevései által . . .

De az apostol azt is megmondja, hogy mi teszi alkalmassá az éneklő gyülekezetet erre a szent misszióra, erre a felséges feladatra? Azt mondja ugyanis, hogy „a Krisztusnak beszéde lakozzék tibennetek gazdagon, minden bölcsességben” és úgy tanítsátok és intsétek egymást „zoltárookban, dicséretekben, lelki énekekben . . .” Az építés munkájában tehát az ének és maga az éneklő gyülekezet is csak eszköz, azt a munkát tulajdonképpen Krisztusnak a bennünk lakozó beszéde végezheti el a mi éneklésünk által. Valójában nem is mi, hanem Krisztus beszéde, maga az Isten igéje énekel mibennünk s csak ez által válhatik az énekünk „tanítássá és intéssé,” az építés égi eszközévé, mikor Isten szentjeinek a gyülekezete „hálával zengedez az Úrnak.” Ez a magyarázata annak, hogy a nagy reformátorok még az énekeik szövegében is annyira ragaszkodtak az Isten igéjéhez. Luther az éneket „gesungenes Gotteswort”-nak tartotta. Kálvin pedig mindvégig azon az állásponton volt, hogy az Isten maga ajándékozta a legalkalmasabb anyagot az Ő dicsőségének az éneklésére a Zoltárok könyvében, tehát az ő szent igéjében s ezért Kálvin a zoltárokat tartotta a legméltóbb énekeknek Isten dicsőítésére.

A református gyülekezeti ének missziója tehát az, hogy Krisztusnak bennünk lakozó beszéde által tanítsuk és intsük egymást zoltárainkkal, dicséreteinkkel, lelki énekeinkkel, hálával zengedezvén a mi sziveinkben az Úrnak.”

(Átvéve a „Magvető”-ből.) *Arokháty Béla.*

ISKOLÁINK

A tanító és az ifjúság.

Egyháztársadalmi munkánk végzésénél legfőbb feladat hárul ránk az ifjúság gondozásával. Könnyű a dolgunk, ha a vasárnapi iskola már elvégezte a kezdeti munkát. De mit csináljunk azokkal, akikkel ez nem történt meg? Itt kell azután a tanítónak leleményesnek lenni, itt kell csak igazán törnie fejét, hogy mit is csináljon! Legyen bármilyen nehéz is a működési terep, kelljen dolgoznom akármilyen vallástani ifjak között is, a valláserkölcsei nevelést lehetetlen kiengedni a kezemből. A Biblia kell, hogy minden ifjúnak irányítója legyen. Olvassuk együtt a Szentírást a fiúkkal, beszéljük, vitassuk meg egyes tanításait. Magyarázzuk meg, hogy nemcsak az Ige hallgatóinak, hanem megtartóinak is kell lenniök. Rá kell szoktatnunk az ifjainkat a legszebb keresztyén erényre a „szeretetre”. Ha ezt valóban el tudnánk érni, ez lenne egyik legnagyobb fegyvertényünk.

Szükséges ifjainkat nemcsak mélyhitű és

vallásos egyénekké formálni, hanem intelligens művelt emberekké tenni, mert az egyháztársadalomnak ezek lesznek a leghasznavehetőbb tagjai. Alkalmakat kell keresni, különösen a téli időszakban, hogy azokat az ismereteket, amelyeket az iskolában elsajátítottak, tovább fejlesszük illetve tökéletesítsük. Új szellemi képességeiket meghaladó dolgokat elsajátítsanak. Meg kell tanítanunk Isten igéje szerint élni az életet és cselekedni minden munkájukat. Nevelünk kell, különösen a mai ifjúságot a legegységesebb illemi követelményekre. Tudniuk kell, hogy minden társadalomban vannak feljebbvalók, parancsolók, akik iránt tisztelettel tartoznak viselkedni.

Az embernek, de különösen az ifjúságnak a lelke, úgy van alkotva, hogy vágyik valamilyen szórakozás után. Ezt a vágyat ki kell elégíteni s kell hogy a tanító a szórakozások megválasztásánál tanácsot adjon. Tudomásul kell adni, hogy nemcsak a kocsmái és pincei poharazgatások, a gombamódra megszaporodott táncmulatságok, egymásközti kártyázások az összes falusi legényektől kimeríthető fajai, a szórakozások, hanem ezeknél sokkal épületesebb és hasznosabb dolgokkal is el tudjuk időnket tölteni. Példákat kell adnunk, hogy ezek mily ártalmasak az egészségre és mennyi sok rosszra vezethetnek. Lehet akár illusztráló képekkel is elibük tárnai a szesz italok mértéktelen élvezetének eredményét. Ugyanakkor gondoskodnunk kell ártalmatlan szórakozásokról is. Feltétlenül ajánlhatjuk pl. sakkot, malmot, asztalteniszt. Rászoktathatjuk könyvek, újságok olvasására. A könyvek kiválasztásánál nagyon vigyázzunk, nehogy a ponyvairodalom értéktelen termékei terjedjenek el a falunkban. Ugyancsak óvni kell hiveinket a szekták tévtanokat hirdető könyveinek a megvételétől. Kulturházakba, gyülekezeti otthonokba be kell vezetnünk a rádiót. Tavasz és nyári hónapokban rendezhetnénk vasárnaponként kirándulásokat, amelyeken tanítással, sporttal és szórakoztató műsorral tölthetnénk el az időt. Minden esetre épületesebb a vasárnapoknak ilyenképpen történő eltöltése, mint a mostani falusi szokások szerint. Református népünk énekelni nagyon szeret és szívesen is teszi azt, azért a dalárdák megszervezése és a meglévők fenntartása, illetve fejlesztése sehol sem nehéz dolog. Akár egyházi énekeket, akár népdalokat tanítunk is be, egyháztársadalmunknak eredményes munkát végeztünk. Dalárdákat, két, esetleg három szólamra ifjainkból is szervezhetünk, ami szintén kedves és üdvös. *Erdélyi Gáspár.*

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasói közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülönben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önségélyző Hiteleszövetkezet 37.366. sz. csekklapján küldendők be. Kívánatra csekklapot a szerkesztő készségiel küld.

FIGYELŐ

Amit az élet tanít.

A budapesti ref. gyülekezet egyik lelkipásztora Sebestyén Andor a „Református Élet” című lap egyik számában az egykéről írva ezeket mondja el: Az egyik vallástani óránkon az egykéről került elő a szó az egyik gimnázium V—VI. osztályában. A fiúk nagy figyelemmel hallgatták az előadást arról a fájdalmas pusztulásról, ami az egyke következtében egyes gyülekezeteinkben végbe megy. Elmondtam nekik, hogy az Isten nem türi el büntetlenül, ha az ember az ő törvényeibe beleavatkozik. Milyen megrendítő tragédiák játszódnak le egy-egy baranyai egykés családban, amikor az egyke megbetegszik, vagy meghal. Hogyan szeretnének egy másik gyermeket, de már késő. Előbb elutasították Isten ajándékát, később már hiába vágnak utána.

A következő órán kijön hozzám egy nagyon kedves képű V. osztályos fiú és előadta, hogy ő otthon a szüleinek elmondta a vallásórai beszélgetést, mert ő is egyetlen fiú. Szülei most azt kérdezik, hogy hogyan értettem én Isten büntetését az olyan családban, ahol csak egy gyermek van?

Úgy értettem édes fiam, amint a multkor is elmondtam, válaszoltam neki. Ha az Isten egy családba csak egy gyermeket akar küldeni, akkor azt örömmel és alázattal kell fogadni, még ha több gyermeket szeretnének is. De ha az Isten több gyermeket akar küldeni és nem fogadják el a szülők, az Isten valami módon számon kéri tőlük. Talán úgy, hogy nem lesz örömük később a gyermekükben, talán úgy hogy elveszi tőlük. Látod édes fiam, mondtam tovább itt vagy te is, egyetlen fia vagy a szüleidnek, egyetlen viselője egy nagy magyar családi névnek, akinek ősei az Árpádokig viszik vissza származásukat. Nagy vagyon vár egykor reád, mi lesz, ha te megbetegszel, milyen gyötrelmet állnak ki értetted szüleid? És mi lenne ha előttük térnél a sírba? Egy szép magyar család benned kihalna. A kis fiú, aki különösen rokonszenves, kedves tanuló volt, elgondolkodva ment a helyére.

A nyári szünidőben azután egyszer unottan lapozgattam az újságot, amidőn egy pár soros kis hír ötlött a szemembe: „Szerencsétlenség egy vadászaton. N. N. V. gimnazista fiú, a hasonló nevű gazdag földbirtokos fia, vidám vadásztársaságban, töltött fegyverrel megbotlott s az elszült fegyver a szerencsétlen fiut szülei szeme előtt megölte.

„Imhol az Úr szolgálóleánya” címmel igen szép és értékes könyvet adott ki Nagy Akosné, a nagyváty-i ref. lelkipásztor neje. A Biblia nőalakjaival foglalkozik és a munka a leánykori munkánál eredményesen felhasználható. Megrendelhető 2.20 Pengős árban a szerzőnél, címe Nagyváty u. p. Szentlőrinc, Baranya m.

KÜLFÖLD

A „Hit és Egyházszervezet” edinburghi konferenciája.

Az „Élet és Munka” világszövetség oxfordi konferenciájáról lapunk hasábjain már megemlékeztünk, most egészen röviden az erdélyi Református Szemle közleménye alapján a „Hit és egyházszervezet” edinburghi konferenciájáról óhajtanánk beszámolni lapunk olvasóinak.

1. A mozgalom rövid története.

A Lausanneban 1927-ben tartott első „Hit és Egyházszervezet” konferencia óta a világ keresztyénségének az egység felé vezető útjában olyan előhaladás állapítható meg, melyért mély-séges hála illeti meg Istent. Helyenként két vagy több egyház közti egyesülés jött létre, máshol komoly igyekezet nyilvánult meg az egyesülés irányában. Ezek az egyesülések többnyire egy-egy országban levő egyházak közt létesítettek kapcsolatokat. Ilyen volt a skóciai presbitériánus felekezetek 1929-i uniója, az angol methodisták 1932-i uniója, Kinában levő presbitériánus, református, baptista, kongregacionális és methodista felekezetek 1927-ben a Krisztus kínai egyházává történt egybetömörítése, ilyen továbbá a francia református egyházak egyesítésére indított mozgalom. Másfelől az egyesítési törekvések országhatárokon túlra kiterjedő összeköttetéseket is létesítettek különböző egyházak között. Itt az anglikán egyház, az európai ó-katolikus egyház és a görögkeleti orthodox egyház közeledési kísérleteit említhetjük meg. Figyelemreméltó körülmény, hogy a külmisziói területek újkeresztyén egyházai körében nagyon élénk az egyesülés óhaja.

Megállapítható, hogy az egyház egységét többféleképpen értelmezik. Vannak, akik forma szerint, szervezetenként gondolják el az egységet, mások a közös hitvallásban látják az egység feltételét. Radikálisan „katolikus” típusú egyház és radikálisan „evangélikus” típusú egyház között azonban eddig még semmilyen áthidaló felfogás útján nem sikerült egységet vagy közeledést létrehozni.

A konferencia témái a következők voltak:

2. Az Úr Jézus Krisztus kegyelme.

A kegyelemről szóló tan a keresztyén egyházak egyik legfontosabb teológiai problémája. Isten megáldotta az edinburghi konferenciát azzal, hogy a kegyelemtan alapvető kérdései felől a különböző egyházak jelenvolt képviselői egyértelműen vallották meg meggyőződésüket.

Isten kegyelme nyilvánvalóvá lett a teremtésben, a gondviselésben, az élet áldásaiban de mindenek felett a Jézus Krisztus élete, halála és feltámadása által való váltságban, az életadó Szentlélek kitöltésében, az anyaszentegyház közösségében, továbbá az Ige és a Sákramentumok ajándékában. Az ember váltságának és üdvösségének egyedüli forrása Isten. Szabad

szeretéből a Krisztus által megigazítja és megszenteli az embert. Ez az ő kegyelmi ténye, ami hit által válik tulajdonunkká, ám maga a hit szintén Isten ajándéka. Az ember a teljes váltságot Isten kegyelmes akaratának köszönheti, Isten akarata azonban megkívánja, hogy a kegyelmet az ember aktív módon, a maga akaratából fogadja el, éppen ezért a kegyelem elfogadására vonatkozó döntésért az embert Isten felelőssé teszi. Isten a Krisztus testét: az egyházat használja fel kegyelmes üdvtervének megvalósítására. Az egyház tehát folytonos eszköze Isten kegyelmének a Krisztusban, a Szentlélek által, mely az egyházat étellel áthatja és minden részében állandóan megszenteli. Az Ige és a Sákramentumok Isten ajándékai az egyháznak, Jézus Krisztus által, az emberiség üdvére. Mindkettőből Isten Krisztusban való kegyelme nyilvánul meg a hit számára.

3. Krisztus egyháza és Isten Igéje.

Az egyház és az Ige viszonyát illetően az edinburghi konferenciát szintén a megértés szelleme hatotta át. Meg tudtak egyezni abban a nézetben, hogy a Krisztusban adott kijelentés egyetlen és mindenek felett való. Senki sem volt aki azt vallotta volna, hogy a Krisztuson kívül létezik a kijelentésnek olyan formája, amely egyenértékű volna a Krisztusban adott kijelentéssel. Az egyház a Szentírást úgy tekinti, mint az Isten beszédét, az Ige által közölt kijelentés az egyház tanításának, istentiszteletének és életfolytatásának az elsődleges formája. Az egyház a Krisztus teste. Tagjai a Krisztustól, mint egyetlen és örökké élő fejüktől nyerik az életüket és az egységüket. Az egyház Krisztus nélkül semmi. Krisztus az egyházban a Szentlélek által mindörökké jelen van, mint próféta, főpap és király. Az egyházban való jelenléte az egyház alapítása óta szakadatlan. A maga jelenlétét az egyházban az Ige prédikálása, a Sákramentumok hívő kiszolgáltatása, az ő nevéhez történő imádság és az ő adományából róla tanuskodni tudó új élet által teszi hathatossá és nyilvánvalóvá.

Minden, amit az Uj-Szövetség az egyházzal tanít, előfeltételezi az egyház egységét. Ennek ellenére be kell ismernünk, hogy valójában mély szakadék van az egyházban való hit és a tényleges állapotok között. Éppen ezért az edinburghi konferencia bűnbánatra hívja fel az egyházakat és azok tagjait, figyelmeztetve őket Isten Igéjében az egyház egységét parancsoló sürgetésre.

4. Az egyházi szolgálat és a Sákramentumok.

E kérdésben a konferencia megbeszélései nem tudták kiküszöbölni a fennálló véleménykülönbségeket. Ezen a téren még sok alázatra, bűnbánatra és hívő tanulmányozásra van szükség. A konferencia különböző hitű résztvevői csak abban tudtak egyhangúan megállapodni, hogy a Sákramentumok tanát illetően maga a Jézus Krisztus a mindennekfeletti tekintély. A görögkeleti orthodox egyház, a sziriai orthodox egyház, az örmény

egyház, az ó-katholikus egyház és még mások is a római kath. egyházzal együtt hét sákramentumban hisznek. A protestáns egyházak csupán két sákramentumot ismernek el, a keresztséget és az úrvacsorát. Külön csoportja a protestáns egyházaknak a baptista felekezet, mely a keresztséget csak akkor fogadja el érvényesnek, ha felnőtteken gyakorolják. Az anglikán egyház nem határozza meg pontosan a sákramentumok számát, de minden esetre a keresztséget és az úrvacsorát tartja a legfontosabbnak. A kvékerek és az üdvhadsereg tagjai nem élnek sákramentumokkal.

Az egyházi szolgálat tekintetében hasonlóan éles ellenmondások hangzottak el. Az egyetemes papság homlokegyenest ellenkező értelmezése: a papi „rend”. Itt azután egyhangú határozat nem jöhetett létre, de egymás felfogásának megismerése is sokat ért.

5. Az egyház egysége életfolytatásban és istentiszteleti formában.

Az egyházak életfolytatásának és istentiszteleti formáinak, kétségtelenül meglévő különbözőségei ellenére is, számos olyan érintkezési pontja van, melyek az egymás felé való közeledés útjait felhasználhatók. A különbözőségei sokfélék. Vannak egyházkormányzati és szervezeti különbségek, vannak hitvallásos egyházak és hitvallástalan szabad egyházak, vannak továbbá politikai és államéleti tényezőkből származó ellentétek. Másfelől számos lehetőség kínálkozik az egység előmozdítására is. Közös imaidőszakok vezetendők be, tanulmányi csoportok szervezendők, az ifjúsági mozgalmak hozzákapcsolandók az ökuménikus munkához, előmozdítandó a különböző egyházak közti kölcsönös érintkezés, végül nagyon kívánatos az ökuménikus munkák, elsősorban az „Élet és Munka” mozgalomnak és a „Hit és Egyházszervezet” mozgalomnak közös szervezetbe leendő tömörítése.

PROBLÉMÁINK

Igehirdetési folyóiratunk.

Irta: Czibor József.

Bámulatos türelem, nagyszerű idegzet kell ahhoz, hogy ma valaki szerkesztő legyen. Különösen, ha az illető a magyar ref. papság részére kíván lapot szerkeszteni. Régóta figyelem Konkoly-Thege István gömör-jánosi lelkésztestvérem hősies küzdelmét aziránt, hogy az itteni református szellemű gyakorlati folyóiratot teremtsen meg. Örökséget vett át. Utmutató című lapja Soós Károly esperesünk szerkesztette Református Sion utóda. Esperes urunk kiváló szerkesztésében megjelent Református Sion anyagi deficittel zárult. A közöny ölte meg! Mennyi nemes tervet, nagyszerű vállalkozást taszít korai sírjába a semmivel sem törődő papi közöny! Pedig itt becsületről is szó van. Mégsem egészséges állapot jele az, hogy az itteni lelkészi kar nem bír el még egy folyóiratot sem. Hogyan

bírnánk el akkor egy vérbeli, nehéz theologiai problémákkal foglalkozó theologiai szaklapot?!

A magyar református irodalom leginkább prédikációs köteteket termel s annyira ezt, hogy még azokat is, akik képesek és hajlandók lennének mást termelni, erre kényszeríti. De belföldi vonatkozásban még ez sem áll. Így következett el az a szomorú helyzet, hogy ha valaki a theologia elvégzése után is theologus kíván maradni, feltétlenül angolul vagy németül kell megtanulnia.

Minek nevezzük azt, hogy a honi, segéd-lelkészekkel együtt, mintegy 300 lelkipásztor közül, a belföldi egyetlen gyakorlati lapot, csak 120 járattja. A másik rész legtöbbször nem zsenialitása miatt vonja ki magát a megrendelés kötelezettsége alól, hanem mert magyar nyelvű magyarországi vagy erdélyi gyakorlati folyóiratot járatt. Azok bizonyára jobbak, nívósabbak és bővebbek. Am Konkoly-Thege István szerkesztésében megjelenő Útmutató is méltó minden támogatásra, mert benne a külföldi hasonló irányú irodalom (holland, francia, német s angol) is képviselve van. Egyre nívósabb és nő terjedelmében is. Még nagyobb és még olcsóbb lehetne, ha az ilyen soroknak nem kellene érdekében napvilágot látni. Nekem a komoly theologiai szaklap mellett gyakorlati folyóirat is jár angol nyelven; de azért úgy a Ref. Siont, mint az Útmutatót járattam és járatom, mert magyar református kötelességemnek tartom támogatását. Ha másért nem, ezért kell előfizetnünk!

Ha a jelenlegi 120 lelkészi és 40 tanítói előfizető helyett legalább összesen 200 lenne, úgy az előfizetési ára a mostani évi 60—Kč. helyett 50—Kč. lenne s ha még több jelentkezne, még olcsóbb volna.

Természetes akinek nincsen állampolgársága vagy nagy családja miatt rövidült meg anyagiakban, attól nem várható áldozat, de a többiek-től igen, korra való tekintet nélkül. Aki lelkész, az ne vonja ki magát a lelkészi kötelezettség alól. Jobban becsüljük meg a vállalkozó szellemű kartársat, ha az munkálkodásával a köz javát szolgálja.

A minden támogatásunkra érdemes Útmutató címe: Jánošovce-Jánosi, okr. Feledince, Slovensko.

A lelkipásztori család.

Dr. Enyedy Andor miskolczi lelkész a Lelkészegyesület c. lapban megjelent cikkében a lelkipásztor családjáról ezeket mondja: Hogyha harcolnunk kell önmagunkért, mennyit kell harcolnunk azért, hogy családtagjaink mindannyi hangerősítői legyenek hitbéli meggyőződésünknek és megnyilatkozásainknak. A minap mondotta egy előkelő úrinő, hogy a papnékat kötelezni kellene a templombajáráásra, mert nagyon rossz hatással van a gyülekezetre, hogy némely helyeken hétszámra nem látják a templomban a papnékat. Bizony nagyon romboló az, amikor a lelkészcsalád tagjai az ablakba könyökölve nézik a templomba sereglő vagy onnan

kitóduló gyülekezetet. Az egyik, nagyon tönkrement gyülekezet bajának oka volt az is, hogy az előző papné 35 éven át nem volt a templomban és nem élt úrvacsorával. De lehet-e a papné vagy a papcsalád tagjait a templombajáráásra kötelezni, vagy van-e öröm és áldás az ilyen kötelezett templombajáráson? S amint másokért, a mások dolgáért a lelkipásztor könnyen és sokszor elhanyagolja önmagát, a maga lelkiéletét: éppen olyan könnyen elhanyagolja a feleségét és gyermekeit, azok lelkiéletét, nemcsak azért, mert azok lelkiéletének épsége a lelkészlak légkörénél fogva magától értetődőnek látszik, hanem azért is, mert a hit harcának mindig a legnehezebb területe a hozzánk közel állók lelke. És az is megvan, hogy a többi emberek közt harcolva, a magunk házanépe között pihenni akarunk, pedig velük és értük is harcolni kell, hogy kiabrázolódjék bennük a Krisztus és ők is meggyőződéses szószólói legyenek a mi hitünk igazságainak.

Ha merünk őszinték lenni magunkhoz, bizony be kell ismernünk, hogy teljesen igaz Dr. Enyedy Andor lelkésztestvérünk megállapítása. Nincs tragikusabb valami, mintha a lelkipásztor hitelét a gyülekezet előtt a saját családja rontja le, ha a lelkipásztori család hétköznapi élete merőben ellentétjét mutatja annak, amit a lelkipásztor vasárnap prédikált. Mikor a családja miatt nem veszik komolyan a lelkipásztort, mikor a református keresztyénség szelleméből éppen a lelkipásztori család körében lehet a legkevesebbet megérezni, ez feltétlenül aláássa a gyülekezet lelkiéletét is. Pedig hány református lelkipásztori családjuk körében sohasem olvasnak együtt Bibliát, sohasem tartanak csendes órát, sohasem imádkoznak! Bizony azután nem csoda, ha a gyülekezetben Lajos sincs semmi hitélet! Mi lelkipásztorok úgy nyervehetjük meg a gyülekezet szívét Isten számára, zök ha előbb a mieink szívét már Istenhez kötöttük!

Az istentelenek mozgalma. A szovjet-hogy oroszok egyik lapja a Prawda szerint az istentelenek mozgalmanak néhány évvel ezelőtt még 5 millió tagja volt, de hogy ma mennyi van, az márolyvas nem állapítható meg pontosan, a mozgalom köz-szere ponti vezetője 2 millióra becsüli. A mozgalomszak nagy visszahatás érte. Vannak tartományok, ahol teljesen ellanyhult a mozgalom. Ez a hír-előadás bennünket arról győz meg, hogy hiába gyűlte hitetlenség minden öröklődése, Isten nevét teljesen-heold kitépni nem tudják az emberi szívből! Ha az-értéke ember harcot kezd az Isten ellen, mindig az-profes ember marad a vesztes. Mind a mellett végtelen-ésröl szomorú jelenség az, hogy lelki, erkölcsi és-an I anyag értékekben mégis rendkívül sokat ártott, az istentelenek mozgalma. A statisztikai adatok-erdekedgy szerint 4680 templomot és más istentisztelet-olyt cél szolgáló helyiséget zártak be és romboltak-étő v le csak 1936. évben. A templomok közt volt-álás, sok művészettörténetileg óriási értéket képviselő-an e alkotás is, épületek, amelyek még a 15., vagy a 16. században épültek.

HIREK

Egy jó nevelő emlékkönyvébe.

— T . . . y M . . . s barátomnak. —

Isten szent termő földje mind a lélek,
 Arany bölcsője álmódott csodáknak.
 Ahol megértő szív törődik vélek,
 Vihar letépte galyak újra élnek
 S az elmenőkre rózsákat dobálnak.

Lelkek kertjében sok-sok százezernyi
 Kis magcsodák harmatra áhítoznak,
 Csipetnyi szik-sarj nap csókját esengi,
 Szeretne mind boldog versenyre kelni
 És társa lenni küzdő szent nagyoknak.

Nem rémit köztük vértanus halálnak
 „Esetlegék”-ből összerótt „talán”-ja.
 Nagy elmék hol reszketve mind megállnak,
 Az ifjakat ragadják könnyű szárnyak . . .
 Próbálkozás kudarcát egy se bánja.

Bölcs nem nyirbálja álmok szárnyait meg,
 S csak balga ront reménység fészkeket le,
 Mert nyitja minden győzedelmes hitnek:
 — A Messiások mind ebből meritnek, —
 Nagy álomlátónk Krisztus — szent keresztje.

Szabó S. Zsigmond
 ref. lelkipásztor

A beretkei árvaház újságja. Rendkívül ügyes és életre való gondolat volt a beretkei árvaház igazgatóságától, hogy az árvaház propagálása végett egy kis lapot adott ki Gérecz Lajos ig. tanító szerkesztésében. A lap közöl híreket az árvaház életéről és hozza az adakozók névsorát is. Kedves kapocs lesz e lap az árvaház és annak ügyét szívükön viselő református híveink között. Igen kívánatos lenne, hogy a lap felvenné programjába a református evangélizáció ügyének szolgálatát is, mert ezzel mindennél értékesebb lelki ajándékokat adna olvasóinak s hálálná meg vele az árvaház részére juttatott anyagi javakat. Így a lap nemcsak kérne, hanem első sorban adna!

Dr. Csekey Sándor theol. professzor előadása. Négy egyházmegyének lelkipásztorai gyűltek össze január közepén a budapesti ref. theológián továbbképző tanfolyamra. Nagyon értékes előadást tartott ez alkalommal Csekey professzor a 16. és 17. századbéli ref. ígéhirdetéséről. Kifejtette az ígéhirdetésnek a hitvallásokban kifejezett alapelveit és ismertette azt az érdekes homiletikai vitát, amit annak idején Medgyesi Pál és Geleji Katona István között folyt le. Feltűntette a kor ígéhirdetésének alapvető vonásait, hogy az: bizonyágtétel és próféta, kiemelte, hogy mennyi szociális felelősség van e kor ígéhirdetéseiben.

Ködöböcz Zsigmond kulai (Jugoszlávia) presbiter nyugdíjas kis hivatalnok volt. A feketécsői árvaház perselyébe minden nap pontosan

beletett 1 dinárt s december 31-én pontosan be-
 küldte a maga 365 dinárját, szökő évben 366
 dinárt. Most december 31-én meghalt s hogy az
 árvaház halála után se maradjon el az ő napi
 1 dinár adományától, 100 esztendőre valót egy-
 szerre adott oda az árvaháznak: 36.525 dinárt.

A reverzális kérdés. A magyarországi
 zsinat a reverzális ügyében úgy határozott, hogy
 a kárunkra reverzalist adót 5 évre el lehet til-
 tani az úrvacsorától. Az eltiltott csak akkor
 tehet a gyülekezet színe előtt ünnepélyes bün-
 vallást, ha erre az egyház presbitériuma öt méltó-
 nak itéli.

HIVATALOS RÉSZ

Helyreigazítás. Hivatalos lapunk ez évi
 3. számában közöltük a pozbai egyház lelkészi
 állásának pályázati hirdetését, amelybe sajtó-
 hiba csúszott be. A IV. pont így értendő: Pozba
 ad 3.40 hl. bort, 2. Lót ad 1.13 hl. bort, 3. Bese
 ad 1.13 hl. bort. Összesen: 5.66 hl. bor. A X.
 pont így helyesbítendő: Ezenkívül ad még Pozba
 410 négyszögöl szőlőtalajt.

Pályázati hirdetés.

„A Veskőczy ref. leányegyház (vasuti állo-
 más 2 km., Nagykapos járási székhely 3 km.-re)
 pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán f. év
 február 1.-vel megüresedő *előkönyörgő-kántor-
 tanítói* állására. I. Javadalom: 1. Megfelelő
 lakás, melléképületekkel és kerttel. 2. Tizenkettő
 köből és 3 véka rozs. 3. Hét köből és 1 véka
 buza. 4. Hat öl (24 méter) kemény tűzifa, ud-
 varra szállítva. 5. Egy kat. hold 1073 □-öl szántó
 és 791 □-öl rét. 6. Ó-temető fűtermése; az
 Új-temetőből cca 450 □-öl szántó használata.
 (Szántóföldek minden munkáját a betakarítással
 együtt az egyház pénztára végezteti). 7. Egyház-
 tól 60 Kc készpénz. 8. Stóla az egyházkerület
 megállapítása szerint. 9. Államsegély. (Helyi ja-
 vadalom az 1934 évi felértékelés szerint: 1608
 Kc.) Földek adóját az egyház fizeti. II. Köte-
 lességek: 1. Egy tanerős (8 évfolyamu) iskola
 vezetése tanterv szerint. 2. Köz- és ünnepnap
 istentiszteletek végzése. 3. Énekkar vezetése. 4.
 Belmissziói munkákban való segédkezés. Tani-
 tási és istentiszteleti nyelv: magyar. Pályázhat-
 nak állampolgársággal bíró okleveles vagy tani-
 tói érettségivel bíró tanítók. Ha kvalifikált
 tanerő nem pályázik, nem-kvalifikált is meg-
 választható. Pályázati határidő: *e hirdetésny
 megjelenésétől számított 15 nap.* Az iskolai
 Referátus rendelete szerint felszerelt pályázati
 kérvények „Ref. Lelkészi Hivatal Csepel—Ung-
 csepely, pp. Velké-Kapușany“ címre küldendők.”

Szönyegház

Tóth S. Komárno Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belső és valódi keleti perzsza.
 Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 6. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{4}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabása szerint.

Megjelenik minden szombat.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 február 5.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Újala.

Ide küldendő minden közlemény.

A református gyülekezet megépítése.

Dr. Makkai Sándor egyetemi tanár előadása a Kálvin János Társaság konferenciáján. Gyorsirói feljegyzés után.

(2. folytatás.)

A gyülekezet megépítésének legfőbb tényezője a lelkipásztor. Munkájában igen fontos a pásztori misszió, az evangélizáció, a kultuszon kívüli ígehirdetői munka. Az evangélizáció arra szolgál, hogy megnyerje a híveket. Az evangélizációnak megvannak a régi munkaformái: a vasárnapi iskola, az ifjúsági körök, a családi istentisztelet, a bibliakörök. De nem a forma a fontos, hanem hogy a formákat céltudatosan az Ige szolgálataivá tegyék a gyülekezetben. E munkaágak célja, hogy a különböző korú egyháztagokat reá nevelje az aktív munkára. Ezeknek a bibliaköröknek a munkáiból következtetni kell az aktív szeretetmunkának. Az egyházi ünnepélyek, amelyek csak lelki szórakozást adnak, nem szolgálják a gyülekezet megépítését. A munkaformáknak mind azt a célt kell adni, hogy öntudatosá tegyék a gyülekezeti életet. Céljuk: reá nevelni a munka és szeretetközösségre.

A gyülekezet megépítés legfontosabb tényezőjének a lelkipásztornak három nagy feladata van, ő az irányító, ő a védelmező és ő az ellenőrző. Mind a három munkája fontos. Ő ad munkatervet, a munkásokat ő osztja be, a célokat ő tüzi ki, a munkamódszerre ő tanítja meg a munkatársait. Minden ígehirdetői munkát csak ő végezhet. Reá nézve igen fontos, hogyan tudja a helyi munkát öntudatosan beleilleszteni az egyetemes egyház célkitűzésébe és munkájába, mert a helyi feladatokat összhangba kell hozni az egyetemes célokkal. Az egyetemes célkitűzések is fontosak, de a helyi feladatok nélkül üres lesz a munka. A gyülekezeti munka védője szintén a lelkipásztor. A védelem külső és belső. A gyülekezetet védeni kell a külső támadásoktól. A gyülekezet más, mint a világ, a gyülekezet lelki és nem a világból való, tehát olyan feladatokat valósít meg, amelyeket rajta kívül senki más nem tud megvalósítani. Belsőleg is védenie kell a gyülekezetet. Belső veszedelme a gyülekezet megépítésének az egyháztagjaink között a világi szempontok bevitele a gyülekezeti életbe. Vagyoni és társadalmi különbözőségek

hátterbe szorítandók. A munkának ellenőrzője is a lelkipásztor.

Ő rajta kívül a munka másik fontos tényezője: a presbitérium. Igen fontos, hogy tudja úgy gyakorolni a munkáját, hogy a gyülekezet életének ne legyen akadályozójává, hanem a támogatója és segítője legyen, megkönnyítse, minél lelkibbé tegye. A másik fontos tényezője a munkának: a missziói bizottság, amelybe a lelkipásztor a magvát hozhatja össze az élő gyülekezetnek. Ez a missziói bizottság viheti bele a lelki erőt a gyülekezet életébe a gyülekezeti tagok öntudatoságuk, lelkiségük és aktivitásuk szerint. Ez ma még a nevelés kérdése. A legfontosabb feladat: hogy tényezőjévé tegyék a gyülekezetnek a gyülekezeti tagokat. Ez a reá nevelő munka folyik már az egyházban. Ilyen a vasárnapi iskola, az ifjúsági munka és a bibliakörök munkája. Ezeket kell öntudatosan bele kapcsolni a gyülekezetépítő munkába, a tényleges munka eszközeivé kell tenni, a missziói munka eszközeivé. Mi teszi azzá? Hogyan kapcsolhatjuk be organikusan a kiépülő gyülekezeti életbe? A sáfárság és a szolgálat tényezőivé kell őket tenni. Gyülekezeti tagokat neveljenek a jövőnek. Összejöveteleiken ne csak lelki épülés történjen, hanem a sáfárságra való nevelés is. Az összejövetelből missziói közösség alakuljon a sáfárság és a szolgálat által.

A gyülekezet megépítésének a módja az, hogy az egyesületek helyébe a gyülekezeti tagozatokat, mint testvéri szövetségeket kell beállítani. Az egyesület külön test az egyházban, a szövetség tagozata az egyháznak. Az egyházi szervezkedésnek nincs humánus célja, sőt szociális célja sincs, csak hitből kifolyó célja, hitbéli szervezkedés. A gyülekezet egészét a különböző életkorok, nemek szerint organikus egységgé alkossuk össze. A szervezkedésre szükség van, mert a Lélek erői a szervezet által hatnak. A református gyülekezetnek existencia közösséggé kell lennie, önmaga önmagáról minden tekintetben gondoskodni tudjon, anyagi bajait és lelki bajait is gyógyítani tudja. Existenciai közösséggé kell megépülnie, ahol egy a lélek, egységes a szervezet, egyértelmű a szolgálat.

Vannak akadályai a gyülekezet megépítésének. Ezek részint a faji természetünkben gyökereznek. A magyar emberrel igen nehéz bánni.

A magyar református ember közönyös a szervezkedés iránt. A magyar természet hajlandó, hogy egy ügyért lelkesedjen, de a lelkesedése szalmaláng természetű, nem sokáig tart. Könnyen megindul, de hamar kifárad és reá un. Aránytalanul nagyobb az értelmi képessége, mint a hitbéli fogékonysága. Könnyű meggyőzni értelmi érvekkel, nehéz hitközösségre felemelni. Azért nagy türelemre, odaadásra, sok bölcsességre, lankadatlan bizalomra van szükség, főleg pedig Isten Lelkére. Isten Lelke nélkül nem lehet a gyülekezetet megépíteni. A szél fú, így lesz a Lélektől újjászületett református gyülekezet. Sok nagy kérdés előtt állunk, de az igazi kérdésünk mégis: a gyülekezeti élet újjászületésének kérdése. Ez fogja megtartani a magyar református egyházat!

A cselekedetekben megnyilvánuló keresztyénység.

A szlovenszkói fiatal magyar írógeneráció egyik nagy ígérete a közelmúltban: „Mire van szükségünk?” c. írásában kisebbségi viszonylatban igen aktuális, ránk szabott kérdéstről értekezett, melyből többek között az az erős, de helytálló megállapítás ragadta meg figyelmünket, melyszerint mi: szlovenszkói kisebbségi magyar férfiak is benne leledzünk abban az egyetemes, régi magyar hibában, hogy szeretünk kevés valóságérzéssel kimondott szavak szárnyain repülni, szeretjük a retorikát, mely kétségtelenül sok szépet és felemelőt termelt az idők folyamán, de ugyanannyit is ártott, mert bizonyos mértékben eltávolított a valóságoktól, a rideg tényektől. Ebből a tulajdonságunkból kifolyólag ma is lépten-nyomon beleesünk abba a hibába, hogy mielőtt két szalmaszálat keresztbe tennénk, azt hisszük, hogy előbb feltétlenül össze kell ülni, megbeszélni, ankétózni, elveket felállítani, szavakat összekovácsolni.

Ugy tetszik, mintha a magyar „tettiszony” visszamaradt csökevénye, fullánkja lenne ez a kisebbségi magyar társadalom testében. Pedig ma: „a rideg valóságok” korában a „szóbeli” készség helyett: „tettbeli” készségre van égető szükség: tenni, dolgozni, akcióba lépni. Ami megvalósítható, üdvöset elgondolunk, azt ne csak beszéljük meg, hanem valósítsuk is meg, mert az üres, hiábavaló szócséplés korszaka lejárt.

A magát szép szavakban kiélő, egyetemes magyar betegségről szóló, helytálló megállapítás kétszeresen érint bennünket, egyházi örállókat, mert rólunk a legszélesebb rétegek tudatában meggyökeresedett vélemény az, hogy foglalkozásunk körébe tartozik: sokat beszélni, szépen hangzó szavakat összekovácsolni, szavak rakétáit puffogatni, egy távol levő transcendens világ dolgairól elmélkedni, de ebben a földszagú reális valóságokba ágyazott világban keveset tenni, a való élettől félre zörtölödni, mindenre csak szóbeli készséget mutatni, valamit elkezdni akarni. És valljuk be, ennek a közhiedelemnek van sok alátámasztható argumentuma, ha mind-

járt külső látszat szerint is. Önmagunk előtt is ismeretes elveket felállítható, szóbeli készséget mutatni tudó, beszédben „mindent elintéző” keresztyénységünk, de amelyből hiányzik a legfontosabb: annak a gyakorlati életben való keresztülvitele, végrehajtása és realizálása.

Ugy hivatalos lapunk hasábjain, mint gyüleléseinken sok-sok megoldatlan kérdésünk kerül szőnyegre, megbeszélés, tárgyalás alá és amint odakerül, úgy le is kerül onnan, minek következménye, hogy illetékes helyen, összejöveteleinken elhangzott elgondolásaink nem kerülnek a megvalósulás stádiumába, csak „szép” beszéd, hulló szavak maradnak. Egyfelől ez a mentaltásunk, ez a „tettiszony”-ban leledző, igen emberi természetünk az oka annak, miszerint ránk sütik a bélyeget, hogy szeretünk kevés valóságérzéssel kimondott szavak szárnyain repülni, hogy nem fukarkodunk a szép szavak dobálásával. Másoldalról pedig az elhangzott súlyos vélemények oka abban is keresendő, hogy mondanivalóinkban, egyházi stb. beszédeinkben nem fordítunk kellő gondot arra, hogy beszédünkben minden kimondott szónak pozitív tartalma, reális fedezete legyen. Sok esetben kaphatók vagyunk arra, hogy kényelem-szeretetből, nemtörődömségből, a dolog könnyebb végének kereséséből neki vágunk az üres, tartalmatlan általánosításoknak és használunk végtelenül tág horizontú szavakat, mint pl. „bűn”, „szabadság”, „erkölcsi világtrend” stb., melyek alapos magyarázatra, definícióra szorulnak, melyeknek csak úgy odavetésszerű használata a legnagyobbfokú könnyelműség és eléggé el nem ítéhető nemtörődömség nem is szólva arról, hogy a szavaknak elmondásakor, talán magunk sem gondoltunk tettekre, azoknak a gyakorlati életben való keresztül vitelére. Ilyen és hasonló esetekben nem is várhatjuk, hogy a „szóbeli” készségből: „tettbeli” készség születik és valóságos tettek, cselekedetek, nagy dolgok keletkeznek az elhangzott szép beszéd nyomában. Pedig erre van a legnagyobb szükség a mai rideg valóságok korában.

Tettekre van szükségünk! Tettekre van szükségünk magunknak és tetteket várnak tőlünk. Próbáljuk azért a lelki élet egyes megnyilvánulásait is megfogható valóságokba gyökereztetni, annak pozitív, mély alapot adni, hogy az élettől megkergetett, vigasztalásért hozzánk menekülő, sebzett szívű emberek érezzék meg elhangzott szavaink mögött az élet valóságát és őszinteségét, hogy ne csak a szókészséget, hanem a tettekre való őszinte készséget is lássák és tapasztalják meg rajtunk, mert: „A hit, ha cselekedetei nincsenek, meghalt önmagában.”

Ha ezt nem tudjuk megtenni, akkor valóban ránk illik egyik lelkészársunk sikerült költeményének utolsó négy sora:

„Vagy nem telik már tőlünk semmi másra,
Csak szó-rakétákkal puffogatásra?

Irjuk akkor a fejünkre előre:

Holt, mert csak szólt, de tett nem telt tőle!” [K. T. I.]

Csomár Zoltán

EGYHÁZI ÉLET

KARLE konferencia Beregszászon.

A Kárpátaljai Ref. Lelkészegeyesület 1938. jan. 14.-én, Beregszászon tartotta közgyűlését a rendes és pártoló tagok nagyszámú érdeklődése mellett. A gyűlést megelőzőleg templomi istentiszteleten vettünk részt, hol Vas József csetfalvai lelkész buzgó imádsága és igehirdetése készítette elő lelkünknek a nyerendő lelki kincsek elfogadására. Zákeus példájában megragadóan mutatott rá, hogy az Úr Jézussal csak úgy találkozhatunk, ha mi is készek vagyunk alászállani a tudás, az elbizakodottság magaslatairól, ha szavai előtt megnyitjuk szívünk kapuját.

Istentisztelet után kezdetét vette az egyház tanácsstermében, a templomi gyülekezet férfi és nő tagjainak élénk érdeklődése mellett is a közgyűlés, melyet *Isaák Imre* elnök részletes megnyitója vezetett be. Közgyűlés elrendelte az elnöki megnyitó beszédnek egész terjedelmében való leközlését a hivatalos lapban s kimondotta, hogy a benne foglaltakkal azonosítja magát, javaslatait elfogadja; nevezetesen az „Igazság és Élet” c. folyóiratnak, mint valóban magas, tudományos színvonalon álló egyházi lapnak támogatását, a KARLE működési területén, hathatósan propagálja; a reverzális kérdés egységes rendezésének a zsinati törvények közé való felvétele végett bizottságot küld ki; az elnök által bajaink orvoslása végett a felsőbb hatóságoknál tett lépéseket köszönettel tudomásul veszi s a presbiteri konferenciák tartására és egyházmegyei baráti körök alakítására vonatkozó elgondolását magáévá teszi.

Az elnöki megnyitó után következett *Dr. Vasady Béla* debreceni egyetemi professzor végig lebilincselő, különösen is aktuális előadása: „Igehirdetésünk megújítása” címen. Akár megcáfolhatatlan elvi megállapításait vonultatta fel előttünk, akár mindig kéznél levő példatárából világított meg egy-egy igazságot találó hasonlataival, úgy éreztük, Isten különös kedvezése volt az, hogy köztünk lehetett, hogy bizonyosság tételét hallgatni alkalmunk volt! Egész előadása megérdemelné, hogy szóról-szóra közzétételünk, de egy referátumban csupán a főbb gondolatokra mutathatunk rá.

Igehirdető presbiterek vagyunk! mondotta s ez a tétel nem csupán a skótoknál, hanem nálunk is igaz. Az igehirdetés emberi kockázat és egyttal isteni ajándék; kockázat mert a lehetetlennek lehetővé tétele; csoda, Isten ajándéka, mert másutt lehet, de itt nem igaz a mondás, hogy gyakorlat teszi a mestert! Szónoklat és igehirdetés nagy különbség! A testet öltött, írott és hirdetett ige, egy és ugyanaz az örökkévaló ige s mi arra hivatattunk el, hogy az örökkévaló ige a mi szívünkön keresztül lépjen be az időbe. — Hogyan készül a prédikáció? Legjobb felelet reá ez, attól függ, hogyan készül a prédikátor? Első követelmény tehát a

a magunk életének a revíziója. Egyébként a prédikáció 3 helyen készül és pedig a gyülekezet közt való forgolódásban, az igehirdető kamrájában meditáció közben és a szószéken. 1. A gyülekezet közt való forgolódásban. Csak azt a gyülekezetet lehet felébreszteni, amelyiknek hiányérzetét mi ébresztjük fel. Önmagamat és embertársaimat csak úgy ismerem meg, ha magamat és embertársaimat az Isten elé állítom. *Cognitio dei és cognitio nostri!* Veszedelem: ha általánosítunk, ha dogmát prédikálunk, mint a katolikusok, ha a fejek fölé beszélünk, ha értelmetlenek vagyunk. Spourgon mondotta a hivatását helytelenül értelmező prédikátorról: 6 napon át láthatatlan, a 7-en érthetetlen! Tehát ad hominem, contra hominem és pro hominem kell prédikálni; nem az a cél, hogy megszeressenek az emberek; az itéletes Istent is hirdetni kell, de csak úgy, hogy előbb minket itéljen meg; a megfutamadott és készületlen prédikátor nagyon helytelenül cselekszik! 2. Meditáció közben! Az írott igével állandó kapcsolatot kell tartani, az egész textust alkalmazni saját magunkra, azt kihasználhatatlanul hagyni nem szabad; állandóan képezzük magunkat; tentáció, oráció, meditáció nélkül nincs igazi bibliaolvasás; textus hordozók, textus által hordozott prédikátorok legyünk! 3. Szószéken! Igehirdetésünket Isten lelke minősíti azzá; nem lesz frázis az igehirdetésünk, ha előbb minket megrázott; póz nélkül, természetesen prédikálva a gyülekezetet döntés elé állítjuk. Az igehirdetés tiltakozás a bűn ellen és bizonyosságtétel Isten kegyelméről!

E gondolatokban gazdag, eszméltető és emlékeztető előadás után, melyért az elnök mindnyájunk nevében hálás köszönetét fejezte ki, néhány hozzászólás hangzott el. *Dr. Sárkány Lajos* a „jobban prédikálni, jobba lenni” tételt fejtegette, *Balogh Sándor* a temetések igehirdetési alkalmának kihasználásáról, *Horkay Barna* és *Szabó Béla* pedig a belmissziói munkaágak felkarolásában, a bibliakörök tartásában rejlő, önnevelő lehetőségekről szóltak.

Majd közgyűlés tudomásul vette a pénztárnok jelentését, megválasztotta a tisztkart, amint következik: elnök *Isaák Imre*, alelnökök *Szutor Jenő*, dr. *Sárkány Lajos*, *Balogh Sándor*, főtitkár: *Tornyai János*, titkár: *Ruszká Zsigmond* ungvári s.-lelkész, jegyző: *Horkay Barna*, pénztáros: *Simon Zsigmond*, ellenőr: *Kallós Béla*, választmány: *Bary Gyula*, *Szabó Béla*, *Kása Ferdinánd*. Felhatalmazta elnököt, hogy ha elegendő pénz áll rendelkezésre, 500 Ké-s pályatételt tüzzön ki; tolmácsolja a közgyűlés köszönetét dr. *Ravasz László* püspök urnak a dr. *Vasady* útján küldött szives üdvözlétért; a Debreczenben, f. év augusztusában tartandó magyar ref. világkongresszuson való részvételre már most felhívja a figyelmet. Végül *Bertók* püspök úr felszólalása kapcsán a „Szeretet” ujságnak szellemileg és anyagilag való támogatását, valamint *Bácsy Gyula* árvaházi igazgatónak az árvaházak, illetve az árvák hathatósabb segít-

lyezésének ügyében meleg pártfogását kilátásba helyezve, elnök imádságával s közös énekléssel a közgyűlés véget ért.

B. S.

ISKOLÁINK

A tanító és a vasárnapi iskola.

Azt szokták hangoztatni, hogy az ifjaktól várhatjuk az egyházas élet fellendülését, a jobb korszellemet, mert hiszen: „Az ifjúságé a jövő!” Egyháztársadalmunknak ennek a rétegénél kell tehát a legtöbb munkát kifejtetni. Nekünk tanítóknak valahogyan ez a munka a legalkalmasabb, mert itt kell a legügyesebb pedagógiai módszerekkel dolgozni, ha eredményt akarunk látni. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy hiveinknek idősebb táborával nem kell foglalkoznunk, sőt, mivel ők képezik egyháztársadalmunkban, megfontoltságuknál és tapasztaltságuknál fogva a tekintélyt, kettőzötten fontos a közöttük való munkálkodás. Ne felejtjük el, hogy azokat a munkaágakat, melyeket az ifjúságnál említettünk, kevés kivétellel az idősebb generációnál is megtehetjük. A mi jó öregjeink szívesen előveszik otthon a Bibliát, azért kell összegyűjteni őket is a bibliáórákra. Ez a gyülekezet megújodásának legbiztosabb eszköze. Fel kell karolni azután a vallásos esték tartását. Figyelmesen hallgatják ők az Ige magyarázatát, hivatásos igehirdető szájából, elmerengve figyelnek egy-egy reformáció-korabeli előadásra vagy felolvasásra, örömmel hallgatnak szép szavakat és szívesen élveznek akár dalárda, akár szóló énekszámokat. Ezen estélyeken bő alkalom nyílik belekapcsolódni az egyháztársadalmi munkába.

A felnőtteknél ezzel szemben nem végeztünk el minden munkát. Nemcsak hitmélyítő és lelkiigényöröséget szerző órákat kell adnunk egyháztagjainknak, hanem tanítanunk kell őket a modern gazdálkodásra, ismertessük meg velük az adóügyi, jogi dolgokat. Kioktathatjuk őket a tisztaság fontosságáról, a magyar ember háza és házatájáról, állampolgársági jogokról és kötelességekről. Gyarapíthatjuk tudásukat, sőt fontos, hogy a világ eseményeiről is állandóan tájékoztassuk őket.

A tanító nagyon eredményesen működhetik az úgynevezett református napok keretében is. Ebből a munkából nemcsak a lelkipásztor, hanem a tanítóság is ki kell, hogy vegye a maga részét, lelkipásztorainkkal karöltve kell ilyen, úgynevezett református napokat rendeznünk. Nem akar ez utánzásá lenni a r. katolikusok mozgalmának, de be kell látnunk, hogy nekünk is dolgoznunk kell hiveink érdekében. Lennének ezek a napok monstre-ünnepek. Rendezni kell először is a vegyes vallású falvakban, hogy lássák a másvallásúak a mi erőnköt és tudásunkat, a mi hittestvéreink pedig merítsenek erőt és kitartást. Tanácsos volna ezeket tavaszi és nyári vasárnapokon rendezni. Kezdődne természetesen istentisztelettel, majd ezután folytatni lehetne

különbé problémák megbeszélésével, bibliaköri alapon. Délután a szabadban lehetne ismeretterjesztő, fontos kulturelőadást tartani és lelketnemesítő szórakozást nyújtani. Este aztán vallásos estével lehetne befejezni a felejthetetlen napot. Ezekben a napokon olyan programot kellene összeállítani, ami méltó lenne hozzánk. A legjobb szónokoknak, előadóknak, szavalóknak kellene felsorakozni. Az egymás közelségében fekvő községek dalárdáiból lehetne u. n. összkarokat csinálni stb. A nem távoli községben lakó hivek okvetlenül elmehetnének ezekre a napokra, ami által az ünnepély nagyobb arányú lenne.

Van egyháztársadalmunknak egy számbeli-leg tekintélyes tábora, a teljesen elszegényedett tagoknak a gyülekezete. Ezek sem veszhetnek el, ezekhez is le kell hajolni a tanítónak is. Fel kell hívni a módosabb egyháztagjaink figyelmét, hogy segítsék ezeket a nincsteleneket. Adakozzanak az egyháznál, azzal a kikötéssel, hogy az az adomány csakis a szegények számára használható fel. Iparkodjunk gyűjtéseket, ünnepélyeket rendezni, amelyek jövedelmével segíthetnénk szegénységükön. Mikor azonban ezeket tesszük, sohase felejtjük el a vallásosságot, a hitet is beleoltani lelkeikbe.

Egyháztársadalmunkat egy borzasztó divatbetegség pusztítja, ez „Semmike” és az „Egyke”. Ha azt akarjuk, hogy a messze jövő számára a református magyarság fentmaradjon, feltétlenül szükséges, hogy felhívjuk hiveink figyelmét a ténynek káros és nemzetet pusztító voltára. Lelkükre kell kötni, hogy nemcsak a maguk kényelmét és szórakozását, nemcsak egy szem családjuknak boldogulását kell tekinteni, hanem figyelemmel kell lenni arra is, hogy a jövőbeni egyháztársadalom legalább is akkora számmal legyen meg, mint a mostani.

Természetesen, egyháztársadalmi munka szempontból, fontos az is, hogy a tanító a rábízott iskolában ne csak mint kényszermunkás működjön, hanem össztehetségét, szívét és lelkét beleadja a tanításba. Ez azért szükséges mert az iskola adja meg a szellemi és lelki életnek alapját, amelyre aztán építeni lehet.

Erdélyi Gáspár.

A debreceni református kollégium története. Dr. Zsigmond Ferenc egyetemi tanár megírta a debreceni református kollégium történetét a most készülő ünnepségekre tekintettel. A mű ára diszkötésben 6 pengő, füzve 5 pengő. Megrendelhető a Bethlen könyvkereskedésben Budapest IX. Kálvin-tér 8.

Ajándék Molnár Máriának. Harsány Juliánna debreceni ref. egyháztag Molnár Mária missziói munkája számára urasztali terítőt küldött ajándékkul. A csipkedisszel ellátott művész terítőn ez a felírás van: Dicső Király az én Megváltóm! Molnár Mária munkatársa, az első megtérített bennszülött: József számára is küldött egy szép fehér ruhát.

FIGYELŐ

A Kárpátaljai Református Lelkészegyesület gyűlésén elmondott elnöki megnyitó-beszéd.

1. Kárpátaljai Református Lelkészegyesületünket azzal a gondolattal hívtuk életre, hogy annak körén belül olyan munkát fogunk végezni, amely munka alkalmasabbá tesz bennünket Isten országa építésére s önmagunk bajainak orvoslására.

Nem lehet és nem is szabad letagadnunk, sőt inkább őszintén meg kell vallanunk, hogy a lelkesedés lángja nagyobb volt bennetek is, bennem is, mint amilyen eredményt felmutathatunk. Református Lelkész című lapunkat nem volt anyagi erőnk továbbfejleszteni, jóllehet az olyan szócsőnek és közvéleményt formáló tényezőnek indult, amelynek hatása maradandó nyomokat hagyott volna lelkészi karunkban és az egyházi közéletben egyaránt. Miután azonban a három egyházkerületben működő lelkipásztorok szellemi és anyagi, de egyházi érdekbeli tagozódása is a teljes szétesettség jeleit mutatta, nemcsak a lap szüntette be megjelenését, hanem az Országos Lelkészegyesület megalakítására indított kezdeményezést is abba kellett hagynunk. Nem tudtuk megteremteni a szlovenszki és kárpátaljai egyetemes egyház lelkipásztorainak „Családi körét”, az országos lelkészegyesületet s nem tudtunk a magunk erején saját sajtót tartani fenn, hogy a lelki és szellemi egység teljessé váljék s így az Isten országa építésére kizárólagosan a saját erőnkől tudjuk magunkat alkalmasabbá tenni. Ez főleg az anyagi erőforrások elégtelenségén és a nyugati, meg a keleti reformátusság lelki-alkatának a különbségén múlt, — a partikuláris elválasztódáson kívül. Az Isten országa építésének egységes munkatervét azonban mégsem akartuk elejteni, egyre inkább önmagunk felé fordultunk tehát, egyre inkább a magunk erőivel vetettünk számot s mert láttuk, hogy gyengék vagyunk, kerestünk jó megoldást: egyezsége léptünk dr. Vasady Béla egyetemi professzorral, az „Igazság és Élet” kitünő szerkesztőjével s megtettük hivatalos szellemi irányítónak az ő lapját.

Úgy érzem, mindnyájunk véleményét tolmácsolom, mikor kijelentem, hogy a lapnak úgy teológiai irányával, mint szellemi nivójával teljes mértékben meg vagyunk elégedve, hiszen annak praktikus beosztása, fémjelzett írógárdája, sokoldalúsága és tudományos alapossága, amellyel a gyakorlati lelkészkedést is szemelőtt tartó gazdagsága csak az elismerést válthatja ki olvasóiból s bő anyagot nyújt továbbképzésünkhöz. Köszönetet mondok erről a helyről dr. Vasady Béla tisztelt barátomnak, kedves testvérünknek, hogy az előfizetési árban is segített lehetővé tenni az „Igazság és Életnek” hivatalos lapunkká tételét. De egyben szeretettel üdvözlöm is a professzor urat, mint a magyarországi Országos

Református Lelkészegyesület tanulmányi főtítkárárt, hogy a pásztorok lelki és szellemi egységének egyesületünkben leendő erősítését tartva szem előtt, szerető hívásunknak eleget tett s eljött közénk egy nagy problémának: „Ighirdetésünk megújítása” kérdésének megvilágosítására. Adja Isten, hogy magvetése gyümölcsöző legyen Isten országa építésére kész szívünkben.

2. Nem állok meg itt, kedves Testvéreim, hanem kérem egyesületünket arra is, hogy — ha már ilyen kedvező lelki — szellemi benyomásokat szereztünk az „Igazság és Élet” felől annak tanulmányozása és felhasználása alapján — mondjuk ki, hogy az egyetemes lelkipásztori szellemi nivó emelése érdekében szükségesnek látjuk annak minden rendes — és segéd — lelkipásztor részére leendő megrendelését a Kárpátaljai Ref. Lelkészegyesület működési területén s éppen ezért forduljunk testvéri felhívással a lapot nem járató palástos atyánkfiaihoz és a belmissziói munkát végző tanítótestvérekhez: lépjenek be — mintegy erkölcsileg kötelezetten — egyesületünkbe rendes, illetőleg pártoló tagoknak, akkor mindenikük kapni, olvasni fogja az Igazság és Életet s részesedni fog a belőle kiáradó lelkiség áldásaiban. Ennyi szent kényszerítés nem fog ártani annak a gárdának sem, amelyik eddig bármely oknál fogva nem állott közénk s ez az elkötelezés csakugyan nagy lépést fog jelenteni a lelkiegység és az Ige szolgáinak tudományos színvonala emelése érdekében.

3. Jól esik ittlátni körünkben főtiszteletű Bertók Béla urat, a mi Püspök Atyánkat is, aki megalakulásunkban tevékenyen részt vett s azóta sem szünt meg szeretetteljesen érdeklődni egyesületünk problémái iránt. Hadd tolmácsoljam előtte s a közöttünk ugyancsak megjelent dr. Polchy István egyházkerületi főgondnok úr előtt is szeretetünket és meleg üdvözlésünket.

4. Egyházkerületi közgyűlésünkön hangzott el az a kijelentés, hogy az 1938-ik esztendő a zsinattartás esztendeje. Legyen szabad kifejeznem innét azt az óhajtást, hogy a zsinat elé odaterjeszteni kívánjuk kodifikálás végett a reverzális-kérdésnek azt a fegyelmező gyakorlatát, amelyet egyházkerületi közgyűlésünk szabályrendelet alakjában már megerősített. Nem látok semmi akadályt a kodifikálás megvalósítása útján, hiszen már mind a három egyházkerület alkotott fegyelmi szabályrendeletet a reverzális vétséget elkövetők ellen, mennyivel tisztább dolog és hatályosabb intézkedés lenne, ha református törvényhozásunk imperatíva és egységesen rendezné ezt az égető kérdést. Javasolom, hogy dr. Sárkány Lajos előadása mellett Isaák Imre és Bary Gyula rendes, dr. Siménfalvy Árpád és Szabó Sándor pártoló tagokból álló egyesületi bizottság küldessék ki a törvénytervezet elkészítésére, a VIII. t. c.-be való beillesztésére s az egésznek a zsinatot előkészítő konvent elnökségéhez leendő benyújtására. A zsinat bölcsessége megtalálja majd a kodifikálás megfelelő módját. A bizottság előadója szerezze be

és használja fel munkálatánál mind a három egyházkerület idevágó szabályrendeletét, valamint a magyarországi református egyház e kérdésben hozott törvénycikkét is.

Isaák Imre
a KARLÉ elnöke.

PROBLÉMÁINK

„Arccal a falu felé“.

Ezzel az összefoglaló címmel rendezett három napos konferenciát Budapesten a Kálvin János Társaság január középső hetében. Lelkipásztorok és egyházi világi vezető egyéniségek, városi és vidéki református egyháztagok jöttek össze nem azért, hogy megismerjék a falut, mert hiszen a református egyház már nyégyszáz éve áll őrt a faluban, hová Isten nagy feladatokkal állította, hanem összejöttek azért, hogy a református falu mai problémáit az Evangélium megvilágításában beszéljék meg s keressenek reá orvoslást. A református egyház élő lelkiismerete hozta össze ezt a konferenciát, hogy öntudatosan készüljön fel azoknak a nagy feladatoknak a megoldására, amelyek a közel jövőben reá várnak s amelyeket csak ő tud megoldani.

E jelen sorokkal nem célunk az elhangzott előadások tartalmának ismertetése, mert az előadások legnagyobb részét gyorsírói feljegyzés nyomán úgyis a legteljesebb részletességgel ismertetni óhajtanánk lapunk olvasóival, itt csak azoknak a lelki benyomásoknak szeretnénk visszhangot adni, amit az említett konferencián éreztünk és tapasztaltunk.

Ha valaki itteni református lelkészeink közül részt vesz egy budapesti református konferencián, első tapasztalata mindjárt az, hogy az ottani egyházi élet mennyire más, mint a miénk! Ott Isten Lelkének hatása alatt és a mélyebb lelki életet élő lelkipásztorok munkája következtében sokkal komolyabb és mélyebb az egyházi élet. Sokkal jobban él a missziói lélek, fokozottabb mértékben éreznek a lelkipásztorok felelősséget a lelkekért. Ott az utóbbi évtizedben kialakult a miénktől teljesen elütő új lelkipásztori típus: a teológiailag jól képzett, misszionáló lelkipásztor. A magyarországi református egyház vezetői, teológiai professzorai nagyon helyesen látták meg azt, hogy csak a lelki életet élő, modern korunk szellemi áramlatait ismerő, a nyugati teológiai műveltség magasabb fokán álló lelkipásztori gárda tud megbirkózni a modern korunk által felvetett problémákkal. Ezért az utóbbi évtizedben siettek kihasználni azt a lehetőséget, amit a nyugati református testvér-egyházak nyújtottak az egyetemeiken és theol. főiskoláikon adott stipendiumaikkal és segítő szeretetükkel. Feltűnően nagy azoknak a fiatal lelkipásztoroknak a száma, akik teológiai képzettségük elmélyítését a nyugati ref. teológiákon kapták meg. Ezek hazatérkezve hozták a magasabb műveltségüket, látták, hogy a nyugati ref. egyházak hogyan igye-

keznek a református evangélizáció segítségével visszahódítani a hitetlenség által elvont tömegeket s mindezt az adott körülmények közt, az adott viszonyokhoz alkalmazva igyekeztek az életbe átvinni. Így alakult ki egy egészen új közszellem, amely azután magával ragadta a református lelkipásztori kar komolyabb és jelentősebb részét. Elmélyült, meggazdagodott a református szellemű teológiai irodalom, a gyülekezetek életébe beleépült a református evangélizáció minden életkorra kiterjedő munkaága, s kialakult az a felfogás, hogy a református egyháznak megújulásra van szüksége, ha meg akar állani a modern kor szellemi és lelki harcáiban.

Aki egy ilyen konferencián tőlünk részt vesz, az csodálkozva fogja látni, hogy mennyit haladt előre a lelkiekben s mit alkotott az ottani református egyház az utóbbi évtizedben, 10—15 év alatt behozta azt a nagy mulasztást, amit az elmúlt XIX. század jelentett az életében. A református, egyházas belmisszió kiépítésében és a szeretetmunkában utolérte a nyugati református egyházakat. Ennek a lelkiekben megújuló magyar református egyháznak volt terep szemléje ez a három napos konferencia. Teljes őszinteségében tárták fel az előadók a falu sok-sok betegségét és egyöntetűen állapították meg azt, ha a falu életét meg akarják változtatni, a falu lelkét kell megváltoztatni. Krisztust kell újra Úrrá tenni a szívek felett, hogy a falusi református nép ismét bibliás, tiszta életű, józan, istenházát kedvelő, imádkozó nép legyen. Lelki-ségének megváltozásával megváltozik az élete minden vonatkozásban. Feléled a felelősség egymás iránt s ennek következménye lesz a szociálisan gondolkodó ember igazságosabb társadalmi berendezkedése.

Mikor erről a nagyon értékes konferenciáról szóló beszámolómat befejezzük, önkéntelenül is felvetődik a lelkünkben a kérdés: és mi itteni, kisebbségben lévő magyar református egyház nem tartanánk-e szükségesnek minél előbb összejönni és az Evangélium fénye mellett megnézni igazán a mi református falusi gyülekezeteink problémáit, betegségeit, megoldásra váró kérdéseit és azonnal megállapítani a tenni-valókat is? Aki figyelemmel kíséri a többi magyar református egyházak életét, az nagy lelki szomorúsággal és fájdalommal fogja megállapítani, hogy a lelkileg legerősebbek mi vagyunk. Itt a tizenkettedik óra komolyan venni, hogy Isten örállóknak állított bennünket a magyar református falvakba!

Zsemlye Lajos.

Felhívjuk lapunk olvasóit, hogy a leszakító naptárak terjesztésében élénkebb mozgalmat kifejteni méltóztassanak, hogy a még meglevő példányokat a hívek között nagyobb mennyiségben időben el lehessen helyezni. A megrendeléseket egyenesen *Gondos* könyvnyomdájába, Párkányba kérjük beküldeni.

HIREK

Az áldozatkészség példaképe. Lapunk legutóbbi számában közöltük, hogy Kődöbocz Zsigmond a Jugoszláviában levő kulai lakos, a bácsfeketehegy árvaház részére 36.525 dinárt hagyományozott. A jugoszláviai Magvető című lap nyomán néhány sorban mi is illőnek tartjuk a nagy adakozóról való megemlékezést.

Mint a nevezett lap írja, Kődöbocz Zsigmond kulai presbiter a Szilágyságból származott. Ezelőtt 35 évvel került Kulára, mint pénzügyi tisztviselő. Takarékosan élt s kis fizetéséből szép vagyont gyűjtött. Hogy Kulán református egyház alakult, hogy ez a 90 lélekből álló gyülekezet imaházat épített, harangokat szerzett, abban Kődöbocz Zsigmondnak nagy része volt. Ha felmerült egy jó terv, akkor ő azon volt, hogy azt rögtön meg is valósítsák. Ha ez áldozattal járt, ő volt az, aki először nyult a zsebébe s a legtöbbet mindig ő áldozta. Ezelőtt 2 évvel 115 ezer dinárért vett egy szép házat s azt rögtön a református egyháznak ajándékozta, hogy ennek jövedelme legyen a megszervezendő lelkészi állás alapja. Nem nyugodott addig, amíg harangokat is nem szerzett az egyház részére. Ő volt az első, aki a házába árvaházi perselyt állított be és abba minden nap egy dinárt tett bele, évvégén pontosan elküldte a 365 dinárt az árvaháznak. Évvégén megbetegedett, érezte, hogy nem sokáig fogja naponként hűségezen rakosgatta az árvaház részére a dinárokat, beletett tehát egyszerre 100 esztendőre valót s 36.525 dinárt hagyott a bácsfeketehegy árvaháznak.

Meghitt csendes óráin alázatos imádkozásban és bibliaolvasásban sokszor leült a Mester lábához s Tőle tanulta meg a szolgálat és adakozás művészetét.

Halálozás. Folyó évi január hó 23.-án egy erőteljes, ifjú életnek vetett véget a halál. Szünyogh János a kiskoszmályi ref. egyház igazgató-tanítója 22 éves korában rövid, súlyos szenvedés után meghalt, igen nagy gyászba borítva szegény özvegy édesanyját, valamint a tanító nélkül maradt gyülekezetet is. A megboldogult két éve végezte iskoláit. Mint szegény fiú, tanuló évei alatt sokat küzdött, de a nemes ambíció sarkalta és haladt szépen előre azon a pályán, amelyet elérni vágyott. Örömtől dobbant meg úgy az ő szíve, mint az érte fáradságos veritékeit hullató özvegy édes anyának a szíve, amikor két évvel ezelőtt megkezdhette tanítói működését a kiskoszmályi ref. gyülekezetben. E rövid két év alatt hűségezen találtatott a reá bizottakban. A váratlanul jött súlyos betegség — agyhártyagyulladás —, melynek az erős szervezet nem volt képes ellenállani, kivette kezeiből a munka eszközeit. — Szódon volt a temetése január 25.-én a részvét igen nagy megnyilvánulása mellett. Itt ringott bölcsője, a kedves szülő föld temetőjének hantjai borulnak koporsójára. A

gyászszertartást Szücs Lajos szódói lelkész végezte, a sírnál Salga Dezső és Réthy Lajos tanítók vettek búcsút a megboldogulttól, a kiskoszmályi gyülekezet részéről a gondnok és egy kis iskolás fiú mondtak könnyek között Istenhozzádot a jó tanítónak. Legyen áldott a megboldogult emlékezete.

Isaák Imre 50 éves. Az elmúlt héten ünnepelte Isaák Imre técsői lelkész, a mármaros-ugocsai egyházmegye esperese születésének 50. évfordulóját. Lapunk olvasói is meleg szeretettel gondolnak reá és kívánják életére tovább is Isten gazdag áldását!

Előfizetési díjak beküldése. Felkérjük lapunk olvasói közül azokat, akik előfizetési kötelezettségüknek eddig nem tettek eleget, azt el ne mulasszák, mert máskülönbben képtelenek leszünk a lap nyomdászamlájának kifizetésére. Az előfizetési díjak a Komáromi Önszegélyző Hitel-szövetkezet 37.366. sz. csekklapján küldendők be. Kívánatra csekklapot a szerkesztő készséggel küld.

HIVATALOS RÉSZ

106/938. sz.

A Dunáninnyi Református Egyházkerület kebelében működő valamennyi Nt. Lelkészi Hivatal figyelmébe!

Az itteni állami Műemlékvédő Hivatal felkért az alábbiak közlésére:

Az egyházi vezetőségek történelmi és művészeti jelentőségű tárgyak javítása ügyében a törvény értelmében a műemlékvédő állami szervekkel, azaz az Iskola- és Népművelésügyi Minisztériummal (Prága) és a Műemlékvédő Állami Hivatallal (Pozsony) tárgyalni kötelesek. Szükséges, hogy e kapcsolatok felvételéhez megfelelő felvilágosítások meglegyenek, hogy ismerjék a hivatalos eljárást valamint a betartandó irányelveket. Az iskola- és Népművelésügyi Minisztérium most folyóiratot ad ki e felvilágosítások közlésére, amely elsősorban az olyan egyházaknak ajánlható, melyek a Minisztériumhoz, vagy az Országos Hivatalhoz állami szubvenció iránti kérelemmel fordulnak. A havonta megjelenő folyóirat címe: „Zprávy pamiatkovej pečlivosti” (Műemlékvédelmi hírek); technikai és történelmi tárgykörű képeket is hoz. Évi előfizetési díja 60 Kč. Megrendelhető Bratislava Grössling u. 8. sz. alatt Státný Úrad na ochranu pamiatok na Slovenskói (Szlovenszkói Műemlékvédő Állami Hivatal) címen.

Maradtam szeretettel az Úrban szolgáljuk:
Balogh Elemér püspök.

Szónyegház

Tóth S. Komárno Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 7. szám.
Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké., $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.
Hirdetések díjszabás szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Sztékküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 február 12.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkészi Hív. Hefin
(Hefény), okr. Stará-Ľala.
Ide küldendő minden közlemény.

A református falu egyházfenntartó jelentősége.

Dr. Ravasz László püspöknek a Kálvin János Társaság konferenciáján tartott előadása gyorsírói feljegyzés után.

A történelem folyamán különböző alakot öltöttek az erőviszonyok, amelyek a református egyházat fenntartották. Az első időben nagyon természetesen a főnemesség tartotta fent. Török Bálintnak, a Perényieknek, a Rákócziaknak igen nagy részük volt ebben. Az ország jó része az ő kezükben volt s a reformáció is úgy terjedt, hogy a főnemesek külföldi, reformációi iskolában járt lelkitanítókat hoztak maguknak s ezeknek a tanítása nyomán terjedt el a reformáció. Azután a gazdájával együtt tért át a nép is. Nagy tömegben történtek áttérések egyik egyházból a másikba.

A református főnemesség egyházfenntartó szerepét gyorsan átadta egy másik tényezőnek: a református köznemességnek. A főnemesség hamar megtört, Pázmány Péter és a rekatolizáció munkája folytán a főnemesi családok gyors tempóban visszatértek a római katolikus egyházba, akik megmaradtak a református részen, mindig egy-egy szabadságharc középpontjába kerültek s a vége az volt, hogy az illetők vagyona lassanként a fiskus kezére szállott. Így azután szétmorzsolódott s széthullott a református főnemesség. Ezek helyét vette át a XVIII. század folyamán s a XIX. század jó háromnegyed részében a református köznemesség. Ezek igen nagy része református volt. A múlt század közepe táján nagy számmal voltak nagy vagyonu dzsentri családok, amelyek erős reformátusok voltak. Őriási vagyont, szellemi erőt jelentettek, nagy társadalmi súllyal bírtak. A református egyháznak nagyszerű fenntartói voltak. A múlt század első harmadában ez a nemesi birtokos osztály anyagilag erősen fellendült, alig néhány évtized múltán azonban váratlanul összetört és széthullott. Vannak tiszteletre méltó kivételek, de mint imponáló nagy rend, mint döntő osztály a közéletben, a szellemi életben a vezető szerepet elvesztette. Erre két nagy átalakulás kényszerítette. Az egyik a jobbság felszabadítása volt. Ekkor egy nagy tőkének jutott birtokába a nemesség, de akkor olyan atmoszféra uralkodott, amely nem kedvezett a kezdeményezésnek, a

köznemesség ennek a kezei közt lévő tőkének a befektetésére, egy más tőkévé való átválttatására nem gondolt. Közben megtörtént a kiegyezés után a modern államiság kialakulása s akkor egyszerre versenytársa lett a sok esztendő gyakorlatával s üzleti érzékével bíró zsidóság. Ezzel az üzleti érzékkel bíró zsidósággal a köznemesség nem tudta felvenni a versenyt. Nem volt munkaképessége, sem takarékosága, sem kezdeményező tehetsége, így azután a tőkéje szétfoslott a kezei között. Örült neki, hogy a kiegyezés után az állami közigazgatás annyi sok hivatalt létesített, ide helyezkedett el. A dzsentriből tisztviselő lett, megmaradt tovább is értékes elemnek, de már nem egyházfenntartó elem volt, nem volt független, nem volt viharálló.

A XIX. század közepén ébredt reá a református egyház, hogy az igazi, úgyszólván egyetlen fenntartója: a református gazda osztály. Az a falusi gazda ember, aki négyszáz esztendő óta a maga által fenntartott iskolába jár, a maga által épített templomot látogatja, őseinek földje leginkább maradt meg a kezén, s ennek a zaklatott, hajszolt népnek legszilárdabb része: a gazda társadalom. A történeti folytonosság benne biztosabb, erkölcsi légköre emelkedettebb, az emberi élet etikai megítélése tisztultabb, éppen azért emberibb, közvetlenebb és bensőségesebb összefüggésben van lélekben az örökkévalósággal. Aki géppel dolgozik, abba a dőre beképzeltségbe lovalja bele magát, hogy alkot, egyéni képességétől függ az élete. Matérialistává, elbizakodottá, emberimádóvá lesz. Nem véletlen, hogy éppen az elindusztriálódott világban született meg a marxizmus, ebből támadt a vallásellenes mozgalom.

Ezzel szemben az agrár életforma állandóan abban a kollektív tapasztalásban él, hogy mindent elkövetek, izzadok, fáradok, vetek, de egy ismeretlen, idegen hatalomtól függök. A földműves ember az Isten kezéből él, hogyha felnégyeli is magát, akkor sem tud egyetlen kalászt sem megmenteni, egyetlen gyümölcsöt sem fenntartani, állandóan ingyen és ajándékba kapja. Az egyiptomi hétszapas esetén is arat, ha Valaki úgy akarja. Nagy hálaadással azért megy az úrasztala elé, hogy az új búza kenyér zsengejéből az úrvacsorát vegye. Indusztriált világban nincs meg

a lehetősége annak, hogy ott olyan gondolkozás kialakuljon, mint az agrár világban. A töke természeténél fogva nemzetközi, a munkás is természeténél fogva nemzetközivé válik. A földmives egy helyhez van kötve, szereti a szülőföldjét. Ennek az én népemnek azt kívánom, akár mennyire indusztriálódik is az élete, maradjon meg mindig földből élő, földhöz kötött, agrár-népnek, maradjon meg a búzakalász, a gyümölcsfa, a kerti vetemény, a zöldelő fa hősének, rajongójának, robotosának és örök gazdájának. (Folyt. köv.)

Liturgiánk egységesítése.

Egyházunk legégetőbb kérdései mellett mi magunk sokszor úgy haladunk el, hogy azok megoldásának hiányából élénk meredő visszasságot nem látjuk meg. Igen gyakran miután mások rámutattak, akkor döbbenünk rá sürgős megoldásra váró voltokra.

A megoldásra váró problémák között talán a legfontosabb ügyünk liturgiánk egységesítése. Istentiszteleti, keresztelei, temetési stb. rendtartásunk nemcsak a határon túl élő magyar ref. testvéreink rendtartásától különbözik, de sokszor az egymással szomszédos gyülekezetben is más. Hányszor hangzik el hiveink ajakáról e kérdés: miért más Budapesten a ref. istentisztelet, mint nálunk, mintha csak a magunk keserű, ki nem fejezett kérdését hallanánk ilyenkor. Nem református ember is hányszor teszi fel e kérdést, miért más helyenként a reformátusok szer-tartása.

A tényleges állapot szerint nálunk a lelkipásztor egyéni felfogása dönti el, hogy gyülekezetében istentisztelet közben van-e írásolvasás; míg a szószéken van a textus felvétel előtt vagy után van-e ének; keresztelekor a gyermek református vallásban való nevelésére vonatkozólag felteszi-e a kérdést vagy nem; temetéskor a sirnál mond-e beszédet vagy csak a Hiszek-egyet mondja el, esetleg mind a kettőt, a beszédet és a Hiszekegyet is elfungálja, esetleg az I. Kor. 15-ből a halottak feltámadására vonatkozó részt olvassa fel. Mindennek visszassága leginkább Úrvacsora osztásunknál lesz szembe-ötlő. Mélyen szimbolikus és hitvallásos jellegénél fogva, nemcsak a régi ágendákban volt szigorúan körülhatárolva cselekvése, de az új magyarországi ref. Istentiszteleti Rendtartás is kizárja belőle a lelkész egyéni szertartását, amikor az egy beszédet kivéve az egész kötött alkatrészekből áll. Mi ennek végzésénél is sötétben tapogatódzunk, mert egyik helyen imádkozunk a kenyér és a bor felett, máshol nem, néhol alkatrésze az Apostoli Hitforma vagy a Miatyánk, néhol pedig nem. De a legkirívóbb az egészben az, hogy az egyház dogmatikai felfogását tükrözőtető kérdéseket sok helyen maga a lelkész fogalmazta meg egyéni dogmatikai felfogása szerint. Nem lesz e kérdés olyan felesleges számunkra, ha arra gondolunk, hogy a mai magyarországi ref. ágendának úrvacsorai kérdései meg-

fogalmazását micsoda vita előzte meg, amikor a testi feltámadásra vonatkozó sorokat Tisza István mellőzni akarta. Ne is beszéljünk ezek után már az egyházkezelés és a konfirmációi rendtartásunkról.

Templom-, lelkész-, lelkipásztor-, püspökszentelésünk is egyedül azon egy külső kényeszerítő körülmény folytán egységes, hogy ritkábban előforduló alkalmak, azok végzője életében kevés alkalommal teszi meg, a régi szer-tartásra azok bonyolultabb volta miatt nem emlékszik, kénytelen hát a Ravasz: Agenda — nevezük most így — után nyúlni s azokat az szerint végezni.

Rendtartásunkban kirívó fentebb elmondott egység hiánya sajnos a visszahatás törvénye szerint máshol is érezteti hatását s az abban rejlő egyáltalában meg nem okolt szabadság egyházi életünk más vonatkozásában sokszor lett már káros szabadosság. Van valami abban, hogy a róm. kath. egyháznak egyik erőssége szertartásának egyöntetűsége, amit a legeldugottabb faluban is úgy végeznek, mint Rómában. A mi liturgiánk pedig annak lényegét meghazudtoló, pszichológiai lehetetlenséget, „meglepetéseket” tartalmaz számunkra, mihelyt nem a mi otthoni gyülekezetünkben veszünk azon részt. A lelkipásztor is kénytelen kollegáját megkérdezni, ha történetesen helyettesíteni hívják: hogy mi a sorrend. Rosszabb az eset, ha erről megfeledkezik s az utolsó pillanatban kell megkérdeznie erre vonatkozólag a kurátort vagy a harangozót.

Minden istentiszteleti cselekménynek egységes szelleme van, amely kell, hogy az egészet áthassa. A sorrend és annak cselekvése, mely az istentiszteletnek alaki hordozója, nem mellékes. Dogmatikai meghatározás, történeti fejlődés és a pszichológiai elrendezés köti a mi liturgiánkat is, különben a református keresztyén voltunkat a szekták rajtnak tapasztalható kritériumaival magunk tagadjuk meg.

„Az egyház szelleme leginkább szembe-tünően liturgiájában ölt testet” mondja Ravasz László. Liturgiánkra ma nem az annyira tetszetős mentő jelző „változatos” mint inkább az egységes szellem hiányát nélkülöző ítélet illik rá. Bent a lélekben mindinkább az egység felé fordulunk. Azt keressük, ami összekapcsol bennünket. A nyomorúságos külső széttagoltságban a lelkiegység vigasztalónk és reményünk. És itt nem mehetünk el Ravasz Lászlónak erre vonatkozó nagyfontosságú kijelentése mellett, amely így hangzik: Nem lehet addig lelki egységről beszélni, amíg a liturgiában nagy elvi különbségek és egymástól lényegesen eltérő gyakorlatok vannak.”

Az óhajtott egység nem várhat, nem halasztható és éppen ezért nem várhatunk tovább liturgiánk egységesítésével.

Problémánk nem is olyan nagy probléma, ahogy gondoljuk. Ami nehézség és probléma volt benne, már megoldották. Az egész elvi,

anya
a rég
Konv
csak
vasz
munk
dási,
ezt l
ben
refor
lépés
legal
szágt
kesko

cióve
tenni
külö
mint

A „Sár

népe
gátós
lehet
szekt
előad
motiv
goló
ígyek
közöt
lekip

küzd
hogy
megn
már
mágy
egy n
dott l

intéze
új tör
probl
fonto
állitor
lenül
állitar
nek j
tünk.
hatun
legkis
szomj
sóvárj
ságot
mássá
val. A
kozás

anyagi és alaki részét alaposan letárgyalta még a régi magyarországi Egyetemes Ref. Egyház Konventje s az új ref. istentiszteleti rendtartás csak a világháború miatt késett. Az u. n. Ravasz: Agenda ennek a hosszú éveken át tartó munkának áldott gyümölcse. Ha már a megáldási, felszentelési és beiktatási szertartásoknál ezt használjuk, miért ne tehetnénk egész részében kötelezővé. Az Istent egy nyelven dicsérő reformátusok lelkiegysége felé milyen hatalmas lépés lenne ez, nem is szólva arról, hogy így legalább liturgiánkban elkerülnénk a négy országban élő magyar reformátusok négyféle énekeskönyvének tragédiáját.

Használati kötelezettségét azonban szankcióval kellene ellátni és nem jótetszéstől függővé tenni, mint az új énekeskönyvünknek használatát, különben az egységes liturgia is többet árt majd, mint amennyi áldást várunk tőle. Nagy Sándor.

EGYHÁZI ÉLET

Lelkiébredés

a magyar református egyházban.

A „Sárospataki Református Lapok” egyik legutóbbi számában olvastuk az alábbi nagyon értékes cikket:

Néhány évvel ezelőtt Sárospatakon egy igen népes konferenciát rendezett a teológia igazgatósága, melynek főtárgya ez volt: hogyan lehetne védekeznie egyházunknak a terjeszkedő szektákkal szemben? Elvitathatatlan, hogy az előadók a legnemesebb és legtisztéletreméltóbb motivumoktól, egyházunkért és Jézusunkért lángható szívük szent entuziazmusától vezéreltetve igyekeztek utat mutatni a mai nehéz viszonyok között sokszor tanács és védelem nélkül álló lelkipásztorainknak a hűségvesztésre.

Az azóta eltelt évek sokféle tapasztalásai, küzdelmei, csalódásai engem arról győztek meg, hogy már ez az említett konferencia egyik külső megnyilatkozása volt annak a hitem szerint ma már általánosan felismert helyzetnek, hogy a magyar református egyház Isten kegyelméből egy nagy megújulás előestéjéhez érkezett el. Áldott legyen az Ő szent neve!

Nagyobbjelentőségű dolog ez a nyugdíj-intézet újonnan életbelépő rendszerénél, a zsinat új törvényeinek sokféle és sokféleképpen vitatott problémáinál, bár távol áll tőlem, hogy ezek fontosságát is kétségbe vonjam. Illó szerénységgel állítom azonban, hogy a lelki kérdések végzetlenül komolyan a közérdeklődés központjába állítandók akkor, mikor egyházunk újjáébredésének jelei kezdenek feltűnni mindenféle körülötünk. Mert azt hiszem, mindnyájan arról számolhatunk be, hogy városokban éppúgy, mint a legkisebb falvakban valami soha nem látott lelki szomjúság kezd mutatkozni, mely olthatatlan sóvárgással várja a kielégülést. Ezt a szomjúságot nem lehet eloltani és megenyhíteni semmi mással, csak az élet vízával: Jézus evangéliumával. Alszik az, aki ezt a mindent elsodró vágyakozást még észre nem vette; és bünt követ el

az, aki nem akarja észrevenni. Pedig éppen „Ideje már, hogy az álomból felserkenjünk” (Róm. 13:11).

Alighanem mindnyájan osztjuk egy nagy és Istentől különösen megáldott keresztyén személyiségnek azt a vélekedését, hogy a magyar ref. egyházban a reformáció óta nem volt nagyobb arányú lelkiébredés. Ha most az Isten Szentlelke elközeltett hozzánk és kezdi árasztani ébredező szivekbe az eleddig szunnyadozó mennyei erőket, úgy érzem, hogy reánk egy nagy feladat vár: nyissuk meg az utat ezeknek az áldott erőknek ama csatornák felé, melyek egyházunk századok óta könnyel és sok imádsággal megszentelt intézményeiben készen vannak. Hadd áradjon az élet vize ezekbe a drága csatornába, hadd öntözze meg az elhervadt mezőket, a pusztuló tájakat! Hadd viruljon ki a magyar református egyház sivatagján az a gyönyörű virágszál, mely Isainak törzsökéből és gyökereiből növekedik. (És. 11:1.)

Nem a szekták vannak hivatva a lelkiébredés áldásait nemzetünk és szenvedő fajtánk drága kincsévé tenni, hanem az Isten egyháza, melyet tulajdon vérével szerzett (Csel. 20:28.). Az a kérdés most már, hogy felismerjük-e idejében a hivatásunkat! Mutat-e föl ebben a munkában számottevő eredményeket a sok helyen megszervezett egyházi munka? Van-e kézzelfogható és szemmel látható eredménye az évek óta készített és feldolgozott belmissziói statisztikáknak? Fakad-e tartós és áldott virágzás a konferenciák nyomában? Igazságtalanság volna itt mindezekben az elért eredményeket észre nem venni, vagy lekicsinyelni. Legyenek áldottak azok a kedves lelkek, akik e munkamezőkön szívesen és készségesen engedelmeskedtek az élő Krisztus hívó és elküldő szavának!

Kétségtelen azonban, hogy a felhajnálló egyházi lelkiébredésben a legfontosabb, nélkülözhetetlen emberi tényező csak egy lehet: a Jézustól megragadott, újjászületett keresztyén élet! Kérjük Istenünket: Lelke által adjon ilyen megújított életű lelkipásztorokat, lelki munkásokat a mi forrón szeretett lelki édesanyánknak, református egyházunknak! Mert élet csak életből fakadhat. És meg van írva: „Amit tudunk, azt mondjuk és amit látunk, arról teszünk bizonyosságot” (Ján. 3:11.). Krisztustól tanított és látásokat Ő általa látó szíveken fog felépülni a református egyház megújulásának felséges temploma.

Mi hát a teendő? Szeretettel élesztgetni a kigyuló tüzeket, felkarolni mint édes gyermekünket az egyházért és Krisztusért dolgozó evangéliumi mozgalmakat és mindenekfelett szüntelenül esedezni érte, hogy a mi Urunk és Királyunk adjon sok szeretetet, sok hűséget az őrálló helyeken vigyázó szolgák szívébe! Teremtse Ő maga egyetlen érintésével megújult lelkeket!

Én hiszek az én magyar református egyházam boldog megújulásában. Örömtől reszkető szívem ezt az ébredést várja. Nem hiába várja! Érzem és tudom, hogy elközeltett mihozzánk is az Istennek országa... Gyülvészi István.

FIGYELŐ

A Kárpátaljai Református Lelkésze- egyesület gyűlésén elmondott elnöki megnyitó-beszéd.

II. folytatás.

5. A magunk bajainak orvoslására rajtam keresztül annyi történt, hogy minden hozzájuttatott konkrét panasz tárgyában eljártam az arra illetékes hatóságnál, a legtöbbször sikeresen s nemcsak kimondottan lelkeszi, hanem általános egyházi és iskolai kérdésekben is. Úgy az országos hivatalnál, mint Prágában az iskolaügyi minisztériumban, de ha kellett tenfelügyelőségeknél, járási hivataloknál, sőt adóhivatalnál is zörgettem, sürgettem, kértem, követeltem, ahogy az ügy természete kívánta. Memorandumot nyújtottam át egy bizottság élén Menzík alkormányzó úrnak egyesületünk részéről személyesen üdvözöltem kormányzóvá történt kinevezése alkalmából Hrabár Konstantin urat, több ízben beható tárgyalást folytattam Beszkid Sándor dr. miniszteri tanácsos úrral s az országos hivatal és az iskolai referátus tisztviselőivel, osztályfőnökeivel és referenseivel. Nem állítom — ha az egyesület nevében történt közbenjárások alatt határozottan tapasztaltam is az egyesületnek egyes előzékeny tisztviselők részéről történt megbecsülését és respektálását — hogy az eredmény kielégítene, mert alapvető kérdésekben az ércikaput nem egy szerény lelkesze-egyesületnek, nem is egy egyetemes egyháznak kellene döngögetnie, hanem az összes egyházak egybefogott akarátának, az Istenben bízó lelkek egy akaratra hozott légiójának. Kísérletet is tettem ilyen egységnek a róm. kath. és gör. kath. egyházzal együtt leendő kiépítésére, tapasztaltam is jóakaratot úgy a gör. kath. püspök, mint a róm. kath. püspöki helytartó urak részéről, ráeszméltettek azonban bennünket arra, hogy az államháztartásnak a felfegyverkezés irányában lekötött helyzete ezeknek az egyetemes, minden felekezetet érintő kérdéseknek a megoldására, finanszírozására belátható időn belül nem enged lehetőséget. Pedig a felekezeti tanítók helyi javadalmának 1200-ra csökkentése, azaz a szlovenszói helyi javadalommal egyenlővé tétele, az állampolgárság miatt tetemes károkat szenvedett lelkeszek szánálása, az adócsökkentési és a közigazgatási államsegélyek rendezése, hogy csak ezeket az alapkérdéseket említsem fel, megérdemelnék a kormány nagyobb figyelmét, hiszen lelkeszek, tanítók, de egyházközségek sorsa is forog kockán ezekkel a sérelmekkel, már pedig a lelkek békéje és az existenciák nyugalma sokszor az erős fegyvereknél is többet ér. Ezeket a kérdéseket olyan tényezők fogják elintézni, amely tényezők már a politika vizeire vezetnék át egyesületünket, már pedig egyházpolitikán kívül nem kívánunk és nem is foglalkozunk politikával. Javaslom, hogy Hrabár Konstantin kormányzó úrhoz, Mezníky alkormányzó úrhoz újra forduljunk oda a

főbb kérdésekkel, nehogy azt gondolják, hogy a felemlített kérdésekben a hallgatásunk beleegyezést is jelent.

6. Legyen szabad bejelentenem, hogy az 1938-ik év augusztusában és pedig az István király napi ünnep lezajlása után, tehát körülbelül 23.-án, Debrecenben a magyarországi református hivatalos egyház megrendezi a református magyarok világtalálkozását. A részleteket még nem ismerem, azokat közölni fogja hivatalos lapunk. Amikor e református világtalálkozásra szíves figyelmeteket felhívom, egyben jelzem, hogy egyesületünk képviselőiben e kongresszuson — Deo volente — meg fogok jelenni.

7. Óhajtanám, hogy a presbiteri konferenciák, tehát a presbiter nevelés és az egyházmegyei baráti körök, tehát a lelkesze továbbképzés fontos kérdéseiben is állást foglalna egyesületünk s azt, mint a tapasztalatok szerint bevált módszert, hathatósan ajánlaná az egyházmegyei lelkesze egyesületek figyelmébe. Bizonyosságot teszek róla, hogy a máramarosugocsa egyházmegyében mind a két mozgalom erős befolyással van a lelki egység, a testvéri szeretet és a köznyomor enyhítését célzó szociális tevékenység fejlődésére. A sok oldalról fenyegetett egyházi élet csak úgy verheti vissza a nyílt és alattomos támadásokat és úgy válhat diadalmas életté, ha egyre több munka vállalásával teszünk bizonyosságot a szeretet győzelemre juttatni akaró szándékunkról s arról, hogy törődünk népünk lelki és testi, szellemi és anyagi bajaival, betegségeivel egyaránt s keressük azoknak orvoslását mindnyájunk egyetlen orvosánál: a Jézus Krisztusnál.

Isaák Imre
a KARLE elnöke

GYŰLEKEZETI MUNKA

Ifjúság és az egyház.

Szöke Imre lelképásztor a Keresztyén Család című nagyon elterjedt egyházi lapban erről a nagyon is aktuális kérdéstről írva ezeket mondja:

A háború utáni ifjúságnak vannak igen értékes vonásai. Hogy csak egyet említsek: városainkban a füstös kávéházakban már alig látunk ifjúságot, helyette télen skivel, nyáron evezőlappal járnak a szabad természetet. Háború előtt az egyes korosztályok élesen elkülönültek egymástól, nem lehetett őket közösségekbe hozni, ma az idősebb ifjú szeretettel tud lehaladni a kisebb testvérehez. Azelőtt elképzelhetetlen volt, hogy iparosfiú és diák együtt működjenek, ma sok helyütt az ifjúsági összejövetelen igaz testvéri megértésben vannak együtt. Sőt a főiskolás ifjúságban határozott felelősségtudat ébredt a falu népével szemben, falujárások születnek meg ebből az új lelkületből.

Háború előtt nehéz lett volna olyan tömegeket megmozdítani a Krisztus ügyéért, amelyeket ma már a KIE országos konferenciák meg tudnak mozditani. Ma már hatalmas termékek meg az Ige után vágyakozó ifjú lelkekkel

Csodálatos, hogy milyen bátorsággal, tisztánlátással, buzgósággal szólnak hozzá az ifjak a felmerült kérdésekhez nemcsak a diákság köréből, hanem a földmivesifjúság széles köréből is. Örömmel kell megállapítanunk, hogy ifjúságunk határozott ébredés korszakában él.

De a fénynek van árnyéka is. Az ifjúság nemcsak a jóval, de a rosszal szemben is fogékonyabb lett. Egy-egy túlzó, szélsőséges irány, eszmeáramlat félelmetesen hatalmába tudja ejteni őket. Erkölcsi életében is igen súlyos tünetek jelentkeznek és pedig sokkal korábban, mint a háború előtt. Ma az erkölcstelenség sokkal szemérmetlenebb és kihívóbb, mint a háború előtt. Hány derék, mítsem sejtő szülő szívét járná át az éles fájdalom, ha beláthatna, hamvas arcú fia, leánya lelkébe, ha láthatnák, mi minden viharzott át már rajtuk! Szomorú tünete korunknak, hogy a leányifjúság általában a lelkiekben hátrább áll a fiuifjúságnál. Igaz, hogy köztük nehezebb is az a munka, amely nem elégszik meg a felületes látszatú eredményekkel, hanem gyökeres változást szeretne előidézni.

Ezzel az ifjúsággal szemben fokozott felelősséget kell éreznie az egyháznak. Munkába kell állítani minél több ifjúsági munkást, olyanokat, akiknek van képességük megrázni és felébreszteni az ifjúságot. A fiatalság megkívánja az ilyen megrendüléseket, hiszen a bűn és a kísértés valósága hányszor rázza meg alapjaiban az ifjú lelket. A rossz környezetben felnőtt, az otthon vallásos nevelést nem kapott ifjak tömegét csak a legerősebb hatások alkalmazásával lehet megtartani. A rendszeres, csendes kerektekben vezetett ifjúsági munkán felül kell a kegyelmi ajándékokkal megáldott ifjúsági evangélisták serege. Jégtörő kell, hogy előkészítse az utat a rendszeres ifjúsági munka hajója előtt. Az evangélicizációt pedig kövesse a mély és az egész ifjú életet átfogó programú gyülekezeti ifjúsági munka. Ma nem állhat meg az ifjúsági munka csak az Ige tanulmányozásánál, habár ez az egyetlen alap s e nélkül minden munka egyhamar romba dől. De annál biztosabb munkát végez az ifjúsági megmozdulás, mennél inkább le tudja foglalni a megnyert ifjú egész életét. Tud adni nemes szórakozást a kárhózatba vivő helyett, okos testedzést, amely nem feledkezik meg a lélek szükségéről, egészséges és tiszta tudományt, amely református világnézetünket nem ássa alá.

Az ifjúságtól pedig azt várja az egyház, hogy érezze lelki édesanyjának az egyházat. Ma már elmúlóban van az az idő, amikor a hivatalos egyház nem törődött az ifjúsági munkával, vagy egyenest akadálya volt annak. Világosan meg kell látnia a Krisztusra rátalált ifjúságnak, a Szentírás alapján, mit jelent számára a földi egyház. Szeresse, tisztelje, szolgálja a felébredt ifjú a református anyaszentegyházát. Szeresse minden más költelék felett. Mert a szervezetek s egyesületek elmúlnak, de Krisztus anyaszentegyháza megmarad. Az anyaszentegyház áldott

emlékei, vérrrel megszentelt történelme, az úrvacsorázó hivek közössége, az a sokirányú munka, amelyre lehetőséget nyújt: a legbiztosabb menedéke és a legáldottabb munkaterület a Krisztusra rátalált ifjúság számára.

PROBLÉMÁINK

Mire tanít minket a református Szentgyörgyi professzor?

Szentgyörgyi professzor személyével kapcsolatban, egyik olvasónk az alábbi, igen érdekes sorokat közli velünk:

Indítatva érzem magam, hogy Szentgyörgyi professzor Term. Tudományos Közönyben megjelent értekezéséhez néhány lapunkat is érdeklő megjegyzést fűzsek; főképpen a következő szavakhoz: „Van azonban kutatásaimnak egy más pontja is, amely engem örömmel, sőt büszkeséggel tölt el. Ez nem vizsgálataim eredménye, mert a kutató mindig csak az ismeretlent keresi és visszatekintve is inkább csak a megoldatlan problémákat, sikertelen kísérleteit látja. Ami engem végtelen örömmel tölt el, ha ezekre a vizsgálataimra visszatekintek az, hogy ezeket elejétől végig az a nagy nemzetközi tudományos testvériség, tudományos együttműködés, emberi szolidaritás tette lehetővé, amelynek segítségével nélkül magam elpusztultam volna és kísérleteim semmiféle eredményhez nem vezettek volna. Felemelő érzés tudni, hogy a mai forrongó és gyűlölettől fűtött világban, a tudomány magaslatain a testvériségnek és az emberi szolidaritásnak ez a szelleme él. Én csak azt kívánhatom, hogy valamikor ez a szellem a tudomány határain túl is terjessze sugarait és évvel az egész emberiséget egy, a mainál jobb jövő felé vezesse.” Aki így tud írni, az csak harmonikus ember lehet; az ész és a szív embere. Milyen jól esik ennek a megállapítása ma, amikor annyi szeretetlenség érezhető az emberek sorában.

Mielőtt erről a szolidaritásról szólanék, meg kell jegyezni ennek az értekezésnek azt a szokatlan sajátosságát, hogy előfordul benne az Isten neve, sőt több helyen kiütözközik belőle az Istentől való függés érzése. Nem lehet kétséges, hogy minél nagyobb természettudós valaki annál nagyobbobbnak látja a Teremtő Isten bölcsességét. Viszont a hívő, az apologeta, az ígéhirdető is tökéletesebben megismerheti azt, ha nemcsak az emberi elme, hanem a teremtett világban elhelyezett isteni gondolatokban is keresi.

Különös biokhémiai értekezés ez, amit nem tud az ember megatottság nélkül olvasni.

Jól esik elgondolni, hogy az a világhírű nagy tudós, aki nemzetének ilyen nagy dicsőségét szerzett, a mi Kálvin szerint reformált felekezetünkhöz tartozik. Azonban ez nem tehet bennünket elbizakodottakká, mert a tanulásában nem a mi pedagógiánk segítette, amelyről bizony lesújtóan nyilatkozott egy rádió beszéde során, hanem az a pedagógia, amelyet *külföldön* talált

meg. A mi közép dunai, skolasztikus forrásokból táplálkozó merev pedagógiánk nem termelhet ki magából alkotó munkát. Megöli azt a tudatlanságnak irigy féltékenysége. Szentgyörgyi a tudósok szolidaritásáról beszél értekezése végén. Igen a természettudósok, ha eljutnak egy zárt kapuhoz és akad valaki aki vállalkozik a kinyitására, készségesen segítik és nem rohanják meg, hogy kicsavarják a kulcsot a kezéből a várható dicsőség kedvéért, hogy aztán letiporják azt az egyetlent, aki fel tudja nyitni a kapu zárait, hogy így a kapu talán örökre vagy sok időre csukva maradjon. Ellenkezőleg valami szent áhitattal, elszánt nagy áldozathozatallal segítik, mintha valami hódolatos istentiszteletet végeznének. Szentgyörgyi értekezése ennek a bizonyossága.

Kívül állók számára érthetetlen a katonatisztek szolidaritása. De az természetes, mert akik a halálnak vannak eljegyezve bármilyen magas rangúak is, jól tudják, hogy életük egymástól függ és meglehet, hogy a nagy tervet a kis kadét ötlete menti meg a hadi céllal együtt a vereségtől. Ime a katona tiszték öregtől a gyermek ifjúig látatlanban is testvéri szeretettel szeretik egymást. Ime a halálnak életirányító hatalma.

A természettudósok összetartását testvéri szeretetét az élet kimeríthetetlen titokzatossága teremti meg. Jól tudják, hogy olyan sok felfedezni való akad még a világon, hogy minden előre millió szám esik belőle és megvannak győződve, hogy ha egy kaput kinyit valaki, ők is megnyerték a továbbjutás feltételét. A járatlan utaknak csak egy törvénye van: a szolidaritás, a testvéri szeretet. Ime a természeti élet lelki életet teremt ereje!

Csodálatos, hogy nálunk ref. lelkipásztoroknál hiányzik ez az élet formáló erő. Talán nincs nálunk rangidősségi intézmény és szubordináció, ami a méltányos előmenetelt és a barátságos viszony esetleges tulkapásait szabályozná. De akkor hol marad a szeretet, amelyért élünk és vagyunk! Bizony nekünk több szeretetet kellene mutatni egymás iránt!

Világszerte ismert tudományos megállapítás, hogy a tudós zsenik legtöbbször prot. papi családból származtak, mivel ezek nevelési módja, szellemi légköre és általános életkörülményei legalkalmasabbak a zseni kialakulásához (Term. Tud. Közlöny 1910-es évfolyam). Nekem az a meggyőződés, hogy a *külföldi természet tudósok* szolidaritása még ma is abból a szeretetből táplálkozik, amit prot. papi származású tagjai magukkal vittek, inkább mint a természetkutatás kényszerítő erejéből. Abból a szeretetből amelyet mi már nem is ismerünk legfeljebb csak hírből.

Bizony magános „csendes óráinkon” többször le kellene ülnünk Annak a lábaihoz, Akinek arcára feltekintve mondja Pál apostol: „a szeretet soha el nem fogy!” *Meleagros.*

HIREK

„Földiekkel játszó — égi tünemény.”

Mióta a sarkfény látszott fent az égen,
Az ujságok híradását falja népem,
És valahol összekerül kettő-hárma,
Nincs az a bölcs, ki náluknál
E témáról szebben-jobban prelegálna.

Anód, katód, kisugárzás, nap folt, éter,
Elektronok keverednek sok egyéssel.
Ki nem érti az is nagyot „ühm”-get rája,
Hogy ne lássék valamiképp'
Kevesebbnek se esze, se tudománya.

Csak az öreg Zsófi néne hallgat mélyen,
Könny csillámlik világtalan két szemében.
Ha kérdezik, legyint egyet: „Lári-fári
Az égi fényt nemsokára
Mindötöknél igazabban fogom látni”.

Szabó S. Zsigmond.

Katechizmusi énekeink sorsáról.

Aki komolyan veszi gyülekezete ref. öntudatának kimélyítését úgy az ígihirdetésben, mint a vallástanításakor, lehetetlennek tartom, hogy ne vegye észre énekes könyvünk abbéli hiányosságát, hogy a katechizmusi énekek nagyrésze kihullott belőle. Nem költői műremek ezek beismerem, de igen alkalmas eszközök a vallásos érzelem ébresztésére, megkötésére a lélekben. A Káté egyes kérdései és feleletei könnyen elszállnak az emlékezetből, de ha a megfelelő katechizmusi dicséret énekléséhez, megtanításához tudjuk kötni, a képzettársítás lelki folyamata újra visszahozza. Öreg hiveink mindig egyre ritkuló sora, akik azonnal idézni tudják a megfelelő dicséretet, bizonyoság arra, hogyha a Káté szövegét ellefejtették is, de az éneket nem.

Új Énekeskönyvünk e hiányán a III. kiadás sem enyhített, mert annak kiadásakor is a materialis-elv érvényesült: mi lenne akkor a két előző kiadás példányaival? De akik szinte érzik a pásztori munkájuk végzésénél ezt a hiányát az énekes könyvünknek könnyen segíthetnének ezen úgy, hogy egy, az énekeskönyvünkbe könnyen beragasztható, vele egyenlő nagyságú kis füzetbe kinyomtatathatnánk a kimaradtakat, 1—2 Ké-ás árban forgalomba bocsáthatnánk. Természetesen a kereslet nagyságától függene az ára is.

Felhívom azért ez igénytelen soraimmal lelkipásztor s énekezők testvéreimet, hogy jeltessék be címemre, hány példányt tudnának elhelyezni gyülekezetükben, hogy e hiányosságot könnyűszerrel pótolni tudjuk.

Seña—Abaújszina. *Lengyel József.*

Értesítés: Az összes Egyházközségeknek megküldött számadási nyomtatványok utolsó oldalán, a 6.-ik pont alatti megjegyzésnél sajtóhiba csúszott be. Az „1.-re betétkamat stb.” így helyesbítendő: „1 évre szóló betétkamat stb.”

A vajkócz-mátyoczi presbiteri konferencia. A febr. hó 24-ére tervezett körzeti presbiteri konferenciát Vajkóczon fogják megtartani. A konferencia programja a következő. A konferencia ünnepélyes Istentisztelettel fog kezdődni reggel 9 órakor a templomban, ahol ígét hirdet: *Nagy József* palágyi lelkész. Istentisztelet után a konferencián megjelent presbiterek az állami iskola helyiségében gyülekeznek, ahol 10 órakor kezdődik a konferencia rövid biblia-olvasással és imádsággal, bevezető imádságot mond: *Gencsy Béla* szürtei lelkész. A konferenciát megnyitja: *dr. Magda Sándor* püspök. A konferencián megjelenteket üdvözli *Lengyel Pál* helybeli lelkész. Előadás tartására felkértek:

1. Bibliaolvasó presbiter címmel: *Gaal István* csicséri lelkész.

2. Hitvalló presbiter címmel: *Csomár Zoltán* kistráti lelkész.

3. Szolgáló presbiter címmel: *Nyomárkay Sándor* főgondnok.

Az előadások közben énekszámok is lesznek. Az előadásokat összefoglalja: *Gencsy Béla* szürtei lelkész. A konferenciát berekeszti, bibliát olvas és imádkozik: *Ujlaky Sándor* bajánházi lelkész, egyesületi elnök. Esetleges indítványok, megbeszélések a febr. hó 10-én Nagykaposon tartott értekezleten még előterjeszthetők voltak, ahol még a program kibővítése, végleges összeállítás is megtörtént, miért is az előadó urak külön is kérték, hogy a nagykaposi értekezleten feltétlenül megjelenjenek.

Statisztikai adataink. Egyetemes Konventünk kiadásában most jelent meg a már régen várt és nélkülözött névtár. Ennek a nagy gondal összeállított műnek az utolsó lapjain érdekes statisztikai kimutatást találunk. E szerint van a három egyházkerületben 275 anyaegyház, 66 társegyház, 87 leányegyház, 52 fiók- és 12 missziói egyház. Gyülekezeteink lélekszáma a hivatalos kimutatás szerint: 213.126. Rendes lelkészi állásunk van 287, tanítói állásunk 409. Iskoláink száma: egy tanerős 155, két tanerős 73, több tanerős 27. Énekkarunk van összesen 263, vasárnapi iskolánk 159, ifjúsági körünk 114, leánykörünk 154. A felnőttek bibliaköréről a névtár sajnálatosan nem közöl kimutatást. Egyházunk tulajdonában van összesen 15.503 kat. hold földterület, gyülekezeteink töképenze kitesz 1.902.844 Kc-t, az alapok összege 3.963.163 Kc, az adósságok összege: 6.903.610 Kc.

Spanyolország és a Biblia. Barcelonában, a köztársasági Spanyolország egyik fővárosában, három napon át könyvnapokat rendeztek. Ez a város Spanyolorzágnak még a béke idején is egyik legnyugtalanabb városa. A lakosság most melegen érdeklődött a könyvek iránt. A könyvnap eredményéről összesített kimutatást készítettek, mely azt a meglepő tényt árulja el, hogy az összes könyvek közül a Bibliából kelt el a legtöbb. Mikor ezt a híradást olvassuk, megerősödik bennünk az a meggyőződés, hogy

hiába akarja a hitetlenség a templomok lerombolásával kiölni a szívekből a hitet, mélyebben van az beírva a lelkünkben, mert velünk született. Isten terveit ember meg nem változtathatja, akiket Ő a hitre és az üdvösségre választott ki, azok az üldözések és szenvedések közt is meghallják az Ő elhívását.

Amit nálunk is meg kellene valószínűsíteni. Bácsfeketehegyen a presbiterek karácsony és újév között körzetenként meglátogatták az összes református családokat. A látogatás alkalmával a családokat a következőkre buzdították: 1. Járjanak rendszeresen templomba. 2. Éljenek lehetőleg minden alkalommal az úrvacsorával. 3. Gyermeküket küldjék el a vasárnapi iskolába. 4. A serdülő és felserdült fiaikat és leányaikat küldjék el az ifjúsági összejevetelekre, bibliaórákra s egyéb vallásos összejevetelekre. 5. Támogassák a szegényeket, elhagyottakat, árvákat s jelentsék be a lelkipásztornak. 6. Látogassák a betegeket s jelentsék be a lelkipásztornak. 7. Egyházi adójukat fizessék be a gondnoknál.

Követésre méltó cselekedet s példája annak, hogyan lehet a presbitereket bevonni a gyülekezeti munkába!

Helyreigazítás. Az elmúlt számunk Iskoláink rovatában közölt cikk helyes címe: A tanító és a felnőttek.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszki tiszáninneri református egyházkerület püspöki hivatala.

84—1938 sz. V. Kapušany-Nagykapos 1938. II. 2.

Pályázat

az eltávozás folytán megüresedett *hubó-i* ref. lelkészi állásra. Javadalma: 1. Lakás a hozzátartozó kerttel és melléképületekkel. 2. 6 kat. hold 1173 négyszögöl szántó, 2 kat. hold 543 négyszögöl rét, 337 négyszögöl szőlő. 3. 28.64 hl. búza, 14.32 hl. zab, 48 ürméter tűzifa. 4. Munkaváltság 112 korona. 5. Stóla az egyházkerület határozata szerint. A helyi javadalom kongruális értékelése a II. lustrum szerint 2878 korona, azaz Kétezernyolszáz hetvennyolc korona. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalható. A törvényesen felszerelt pályázati kérvények a Gömöri Ref. Egyházmegye esperesi hivatalába, *Lenkey Lajos* h. esperes címére küldendők, *Rumince, p. Tornafa, e* hirdetmény megjelenésétől számított három héten belül.

Dr. Magda Sándor püspök.

Szönyegház

Tóth S. Komárno Klapkátér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 8. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kc., $\frac{1}{3}$ év 35 Kc.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 február 19.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

A református falu egyházfenntartó jelentősége.

Dr. Ravasz László püspöknek a Kálvin János Társaság konferenciáján tartott előadása gyorsírói feljegyzés után.

(II. folytatás.)

A magyar nép sorsa az, hogy falun éljen, akkor boldog, amikor a városból a falu felé tart. Mikor a faluból útrakél a város felé, akkor mindig nyomorúság érte, mindig pusztulóban van. Hogyha a városból kezdenek a faluba menni az emberek, azt fogja jelenteni, hogy magasabb rendű, erkölcsileg komolyabb, mélyebb életformát keresnek. Ez a falusi élet.

Milyen nagy kötelességet jelent ez reánk nézve! A falu legyen olyan, hogy igazán emberhez méltó életformát nyújtson. Ott legyenek jó utak, legyen benne orvos, legyenek egészségügyi intézményei, jó iskolái legyenek, kulturális intézményei, hogy e téren is fejleszthesse magát. Rendkívül fontos a falu életszínvonalának emelése. Természetes, hogy a református egyháznak állandóan a falu népével kell számolnia, a ref. egyháznak fontosabb része: a falusi gyülekezetek. A kisgazda társadalomban aránytalanul nagyobb a református emberek száma, mint bármely más vallásfelekezeté. Ez azt jelenti, hiveink közt a legtöbb a gazda ember. Bizonyos, hogy sokkal nagyobb gondot kellene fordítani az ipari munkásság evangélizációjára, ez is fontos, de a legfontosabb mégis: a kisgazdákból álló falusi gyülekezetek. Itt van az ereje a református egyháznak. Melyik gyülekezetének a legerősebb a történetisége? Melyikről lehet elmondani, hogy olyan, mint az előző generáció volt? Ezt leginkább a falusi gazdaközönség gyülekezetéről lehet elmondani. A tisztviselő gyülekezet egy emberöltő alatt megváltozik, egész új összetételű gyülekezet lesz. A második generációban már senki sincs ott. A munkás gyülekezet néhány év alatt kicserélődik, az iparos gyülekezetben nincs tartósság.

A falusi gazda gyülekezetben meg van a tartósság s az állandóság. A gazda gyülekezetek a legáldozatkészebbek, ők hordozzák a legnagyobb terhet az egyház fenntartásában, ezt a tapasztalatok bizonyítják. Milyen nagy erőfeszítést végeznek, mikor egy-egy egyházi épületet kell építeni! Az áldozatkészség dolgában a leg-

nagyobb erőfeszítésre a gazdatársadalom képes. A munkástársadalom is sokra képes ha konjunktúra van, hogyha emelkednek a bérek, de ezeknek nincs kitartásuk, nincs hátvédjük, nem képesek amortizációs adósságok törlesztésére.

Lelki szempontból a falusi gyülekezet mindig előnyben van a városi gyülekezettel szemben, mert az egyházi műveltsége a falusi gyülekezetnek a legmagasabb. Hol van az a gyülekezet, amelynek tagjai a műveltségüket tiszta református intézetekben kapták? A falusi ref. gyülekezetek tagjai református iskolában kezdik s ugyanott végzik is a tanulmányukat. Melyik gyülekezet az, amelyiknek minden egyes tagja egyenletes mértékben ismeri az énekes könyvet, amelyik a Bibliát egyenletes mértékben ismeri? Hol van az a gyülekezet, ahol 3—4 esztendőre beosztva hetenként lehet családi istentiszteletet tartani? Hol van az a lelkipásztor, amelyikre 25 éves korától 70 éves koráig, tehát csaknem 50 esztendeig egy zárt társadalom legyen reá bízva, hogy 50 esztendeig mindig az legyen a gondja, hogy ezeket az embereket ismerje, szeresse és szolgálja. Milyen óriási lehetőség arra, hogy egy lélek alakuljon ott ki s fenn maradjon az ősi hit, lobogjon az Evangélium világossága. Isten különös kegyelme, hogy református emberek nagy többsége falvakban él, csak így tudja megőrizni annyi üldöztetés, válság és hitetlenség között is ősei szép hitét!

Ennek a református egyházunk fenntartó rétegének megőrzését, erkölcsi és lelki előmenetelét, építését, jólétét minél nagyobb odaadással és hűséggel szolgálni kell. Végtelenül fontos a falusi református ifjúság közti munka. S ez a munka gondoskodjék a saját maga vezetőinek a kiképzéséről. Fontos a presbiterek nevelése és irányítása. Hogy a presbiterek ismerjék meg egymást, alkalmat kell adni, hogy a különböző gyülekezetek presbiterei találkozzanak egymással. Nevelésük gyakorlati nevelés legyen. Hogyha ezt a réteget elveszítjük, a jövőt veszítjük el. Igen fontos a női munka, nemcsak otthon, hanem hogy a gyülekezet határain túl is egybe kapcsolódjék először az egyházmegyei alakulatba, azután a magasabb szervezetbe.

A magyar nép ereje a faluban van, innen kell a népi erők által megújulnia. Az első lépés az Istenhez való visszatérés. A lelki megújho-

dást kell először szolgálni a falu életében és csak azután jön a gazdasági és kulturális fellendülés. A falu kutatás: falu mentés, nemcsak megismerni a falut, hanem megkeresni az eszközöket, hogy megváltoztassuk a falu életét.

A Biblia magyarázása és a biblial beszélgetés.

Az egyház belső építését szolgáló munkákkal kapcsolatosan gyakran vitatkozás tárgya a Biblia körüli kérdés. Theologusok és nem theologusok egyaránt foglalkoznak vele. Abba már talán többé-kevésbé beletörődünk, hogy az egyház belső építése, — ami nem egyéb, mint az általánosan, de nem közkedvelten belmisszióknak nevezett életjelensége az eclesia militansnak, — nem nélkülözheti a Bibliát. De hogy azután miféle véleményekkel találkozunk a Bibliáról? Talán jobb nem is szólni róla. Most egyetlen kérdést szeretnénk némiképpen megvilágítani, ami sok harcra és vitatkozásra adott már okot. A bibliaórákkal összefüggő kérdés ez. Különösképpen ott, ahol a lelkipásztor vagy nem akar, vagy nem képes minden-egy bibliai órán résztvenni és nem vezeti személyesen a bibliai összejöveteleket. Ma már eléggé sok helyen megtörténik, hogy egy-egy bibliakörnek nem theologus a vezetője, hanem talán a tanító, vagy egy más intellektuál pályán levő valaki, sőt még az is lehetséges, hogy éppen egyik egyszerű hívünk, aki a bibliaóra előtt néhány órával még a határban az eke-szarvát tartotta kezében. Ilyen esetekben vetik fel azt a kérdést: „Hát az meg már hogyan lehetséges, hogy — példának okáért — András gazda a Szentírást is magyarázhatta?” Valóban megdöbbentő merészség. A kérdezőnek bizonyára százszázalékig igaza van, ha András gazda valóban magyarázta a Bibliát. Komolyan szabad és kell tartanunk tőle, hogy a nem theologus bibliamagyarázatából előbb-utóbb valami szektáskodás sül ki. De ha a dolog mélyére nézünk, csakhamar rájövünk, hogy a mi buzgó atyánkfia, aki lelkipásztorra megbízásából és annak utasítása szerint levezetett egy bibliaórát, egyáltalában nem magyarázta a Szentírást, hanem csupán egy egészen egyszerű, de mindenesetre érdekes és értékes építő bibliai beszélgetést vezetett le, míg lelkipásztora egyébütt volt elfoglalva. Az egyház belső építésének munkája feltartóztatlanul megy előre, folytonosan fejlődik, terjed és magától érthető, hogy a gyülekezetek újszerűnek látszó feladatok megoldása elé állítódnak. Amint a lelkipásztorok elkezdik a lelki kérdések komoly és őszinte feszegetését és engednek itt is ott is egyre erősebben az Isten ama elhívásának, hogy alkalmas és alkalmatlan időben előálljanak az Isten Igéjével, [2. Tim. 4:2.] eljőnek a gyülekezet szomszágától epedő lelkei és kéri egyre-másra az élet vizének bőségesebb kiárasztását. Leánykör, ifjúsági kör, asszonyok bibliaórája, majd a férfiaké, talán

külön a presbitereké, a gyermekek vasárnapi iskolás csoportjai egymásután alakulnak ki és egyszerre csak azt látja a lelkipásztor, hogy sehogysem képes úgy beosztani az idejét, hogy ezeket az új alakulatokat mind személyesen vezesse. Segédlelkész után hiába néz, hiszen még espereseknek sem igen jut belőlük. Nos hát mit tegyen? Nincs és nem is lehet más megoldása, mint hogy segítőkét nevel magának a gyülekezet tagjaiból. Első és legjobb segítség mindenesetre a felesége. De ha már ketten sem bírnak a munkával, bizony ki kell keresnie az arra alkalmasnak látszó hiveket és be kell állítania őket a munkába! Itt aztán nem a képesítés számít, hanem az alkalmasság. Természetesen ebből megszületett a baj. Mert mások nem látják talán szívesen azt, hogy egy nem diplomás valaki is lehessen a lelkipásztor segítőtársa. A kívülálló — akik ugyanis egyáltalában nincsenek tisztában az egyház belső építésének munkájával, — azt gondolják, hogy a lelkipásztor theologiai képzettsége azért szükséges, hogy a munkájában is theologiat adjon, holott a lelkipásztor egyedüli hivatása, hogy az Igét adja a prédikációban is, munkáiban is, meg egész életében is! A kívülállók azt sem tudják természetesen, hogy nagy különbség van a Biblia magyarázása és a bibliai beszélgetés közt. Bizonyára magunk közt sem lesz éppen kárunkra, ha átgondoljuk e két dolog közti különbséget és theologiai szempontból magunk közt is vizsgálat tárgyává tesszük ezt a ma már csaknem mindnapos kérdést.

I.

A Biblia magyarázására nézve feltétlenül döntőnek kell elismernünk Anyaszentegyházunk Biblia utáni alapokmányát a II. Helvét Hítvallást. Ennek II. Része 1. pontjában a következőket olvassuk: „... csakis azt az írásmagyarázást ismerjük el igazhitűnek és valódinak, amely magokból a szent iratokból van merítve, (tudniillik annak a nyelvnek szelleméből, amelyen azokat írták, továbbá a körülmények megfontolásával és a hasonló vagy nem hasonló, több és világosabb szent irati helyek figyelembe vételével magyarázva), ami a hit és szeretet szabályával megegyez és főképpen Isten dicsőségére s az emberek idvességére szolgál.”

Félreérthetetlenül és világosan megtudjuk ebből, hogy csakis olyan valaki magyarázhatja hát a Bibliát, aki megfelelően felkészült arra, aki birtokában van azoknak a tudományoknak, amelyek kizárják annak a lehetőségét, hogy az egyik így, a másik amúgy magyarázhatta a Szentírástnak ugyanazon részeit. Hiszen az csak természetes, hogy Isten nem félremagyarázható, azaz tökéletlen Kijelentést adott az embernek. A Biblia nem a megtévesztésünkre adatott, hanem éppen az eligazításunkra. Nem útvesztő, hanem útmutató. De az is magától értetődik, hogy az írott Kijelentést el kell tudnunk olvasni, mivégből is előbb meg kell tanulnunk az olvasás tudományát. A lelkipásztor hivatása, hogy az

EGYHÁZI ÉLET

Az egyháztársadalmi munkák.

Az erdélyi Református Szemle legutóbbi egyik számában Dr. Tavaszy Sándor theol. professzor ír az egyháztársadalmi munkákról, tehát olyan kérdéstről, amely bennünket is közelebb-ről érdekel. Nekünk is kérdésünk, hogy meddig mehet az egyház az u. n. egyháztársadalmi munkák terén?

Igét eljuttassa hallgatóihoz. Nem zsidó-, arám-, vagy görög-nyelven, hanem a hallgatói nyelvén. Ezt a hivatását legelsősorban és legjobban az Ige hirdetésével tölti be. Hogy pedig az Ige igazán helyesen hirdethesse, exegétának kell lennie, tudományosnak kell lennie. Csakis így tudja majd hallgatóinak az Igét valóban átadni, mint Evangéliumot. A textust ki kell fejtenünk igehirdetésünkben, tehát előbb magunknak kell teljesen megértenünk. A bibliai textus megértése pedig azt jelenti, hogy azt theologailag megértjük, tartalmilag komolyan vesszük. Az Evangélium, amelyet közölnünk kell, nem rejtőzik el a textusban, vagy a textus mögött, hanem maga a textus mondja meg nekünk az Evangéliumot, A textusnak, amely a könyvben néma, a mi kifejtésünk folytán, mint evangéliumnak kell élővé válnia. Ezért kell az Igehirdetésben a gyakorlati exegézisnek érvényesülnie, még pedig úgy, hogy explicatio és applicatio egybeolvadjon, azaz a textus valóban hozzánk, illetve hallgatóinkhoz szóljon. (Lásd: Wolfgang Trillhaas: Evangelische Predigtlehre. Kaiser Verlag München 1936. 2. Aufl. 92. skv. lapokon Die Auslegung des Textes.) Minden lelkipásztor jól tudja és érzi, ha hűséggel teljesíti prédikátori hivatását, hogy a Biblia igazán helyes magyarázásához mennyire szükséges a theologiai tudományos felkészültség, éppen azért tudja azt is, hogy az írás magyarázását senkire nem ruházhatja át, aki arra fel nem készült. A prédikáció egyúttal írásmagyarázás is. Írást magyarázva tehát csakis a lelkipásztor prédikálhat. Ezért volt helyénvaló eleinknek az a bölcs rendelkezése, hogy amikor nem hirdeti az Isten Igéjét a gyülekezetben, akkor nem a theologus-jellegű egyén olvassa a prédikációt!

Ugy gondoljuk, hogy a fentiekben bármennyire vázlatosan mutattunk is rá az írásmagyarázás lényegére, mindnyájunk előtt világosan áll erre a kérdésre a felelet, hogy magyarázhatja-e akárki a Bibliát? Csakis „nem”-mel felelhetünk.

Tárnok Gyula.

(Folyt. köv.)

A jugoszláv reformátusok új énekes könyve. Kiadásra készen áll a jugoszláv reformátusok új énekes könyve. Tartalmazza az összes zsoltárokat Szenczi Molnár Albert fordításában, a régi dicséretekből az eddig használtakat kiegészítve a mai kor gyakran használt evangélikus énekeivel. A függelék közli a Heidelbergi Káté teljes szövegét a bibliai helyek megjelölésével, a református hitünk alapvető tanításait, magános és házi áhitatra alkalmas szemelvényeket a Szikszay ismert imakönyvből.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno Klapkater 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valdói keleti porzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

Volt ebben a gondolkozásban katolikus vonás is. Az egyháznak, mint társadalomnak, a vallás erkölcsi szempontból kiműveltebb rétegei bizonyos fölényben érezték magukat az alsóbb rétegekkel szemben. Ebből a fölényérzetből kifolyólag kötelezettséget éreztek az alsóbb rétegek iránt. Így fogtak össze a különböző „értekezleteken”, hogy ennek a kötelezettségnek eleget tegyenek.

Ezeket a fenti fejtegetéseket nehogy félreértse valaki, nincs ezekben semmiféle kicsinyítése a mult századi egyházi munkáknak, csupán azt kíséreltem meg, nagyon vázlatosan megmutatni, hogy mégis mennyire más volt annak a szelleme és a mai belmissziói munkáknak.

Az u. n. egyháztársadalmi munkákból sok mindent örököltünk és gyakorolunk ma is. Vannak olyanok, amelyeket a belmissziói munkák közé is felvettünk. Ilyenek az ismeretterjesztő, honismertető, historiai stb. előadások. Sőt tovább is mentünk, belmissziói alakulataink ma már a természet és táj megismerése érdekében kirándulásokat is rendeznek. Igaz, hogy ma ezeket a kulturális munkákat már más egyház-fogalomból és más elvi okokból értelmezzük, tehát nem megalkuvásszerűleg vettük át azokat. Vannak

ezután olyanok, amelyeket elnézünk, sőt sokszor küzdünk is ellene, mint pl. a táncmulatságok, műkedvelő előadások rendezése. Azonban annyi kényszerítő érvet hoznak fel mellettük, hogy igen sokszor csak lanyhán tiltakozunk ellenük. Különösen a táncmulatságok, az u. n. egyházi bálók azok, amelyek sok megbotránkozást okoznak s pl. templom-, iskola-, kultúrházak szentelése alkalmából egy-egy áldott, szép napnak minden tiszta örömét és építő hatását tönkreteszik. Ezeknek rendezése merőben ellentmond az egyház lényegének és az egyház ellen sok csúfolódásra ad okot s nem egyszer mélyen sérti annak méltóságát, különösen, ha még hozzá nem tudjuk megválasztani annak alkalmait és összekapcsoljuk azokat a „szentelésekkel”.

Szükségesnek tartom ezzel kapcsolatban felhívni a figyelmet az u. n. műkedvelő előadásokra is. Nem régen egy tekintélyes ember kérdezte meg, vajjon az egyházi főhatóság hozzájárul-e némely erkölcsi szempontból kifogásolható szindarab előadásához, amikor egyházi cégér alatt megy végbe? Hány és hány olyan eset merül fel, amelyről csak későn, a hírlapok útján értesülünk, hogy valamelyik egyházközség műkedvelő gárdája előadott olyan darabot, amely tele van kétértelmű malacságokkal vagy finom, sikamlós tréfákkal s tette ezt a „kultúra” nevében. Egy szentelés estéjén hallottam olyan bemondásokat az egyes számok előtt, hogy szégyeltem magamat azok előtt a hivek előtt, akiknek délelőtti istentiszteleten prédikáltam.

Lelkesi értekezleteinknek sűrűs feladata, hogy tisztázzák az u. n. egyháztársadalmi munkák fogalmát, mert amíg elvileg nem látunk tisztán ezekben a kérdésekben, addig sok időtelenségnek és félszégnek esünk áldozatul. Vigyázzunk különösen arra, hogy ha már nem tudunk a műkedvelő előadások tartása elől kitérni, hogy kellő irodalmi izléssel és főképpen egyházunk tekintélyének megfelelő mértékkel válogassuk meg azokat.

ISKOLÁINK

A ref. tanító lelki hatása a növendékeire.

„Elmenvén tanítsatok meg minden népeket!” ezt az Urunk parancsolta. Kötelességük tehát az Úton járónak, hogy az eltévedteket ez Útra visszavezessék. Ezt a kötelességet teljesíti a mi református egyházunk is, amidőn intenzívebb egyházi tevékenységet fejt ki, midőn a kor szellemének megfelelő eszközökkel igyekszik a sántákat jární tanítani, az eltévedteket az Útra vezérelni. Ebben a munkában köteles résztvenni minden igaz református, de fokozottabb mértékben kötelességük az egyházi funkcionáriusoknak. Kötelességük tehát a ref. tanítóknak és tanítónőknek is ezen munkában való tevékenykedés. De, ezen munkájuk csak akkor fog értékes gyümölcsöt teremni, ha kötelességüket nem külső törvény, de lelkiismereti parancsra teljesítik.

Ut — igazság — élet. Ezen három szó telítettségében bennfoglaltatik minden, meg van adva a nevelés célja. Minden pedagógus arra törekszik, hogy végeredményben erre tanítsa tanítványait. De e három szó egyúttal a ref. tanító egyháztársadalmi munkájához program is. Program is, mert a munka sorrendjét is megállapítja s megmutatja hol a munkaköre a ref. tanítónak. Ha, — mint mondani szokás — a sorok közt is tudunk olvasni, vagyis a szavak belső tartalmát is megértjük, akkor kiolvashatjuk belőle, hogy az egyháztársadalmi munka fundamentuma a tanítás. A többi munkák, legyen az ige-hirdetés, vagy a belmisszióhoz tartozó vasárnapiiskola, ágendázottakkali foglalkozás, bibliakör s egyéb elnevezésű evangéliumi munka, csak abban az esetben lesz eredményes, megtermékenyítő s gyümölcsöző, ha az alap megfelelő. Az ige-hirdetés és belmissziói munka egyes ágazataival, mint kisebb-nagyobb építő kövek alkotják az egyetemes ref. egyház nagy, belső, lelki épületét. Ezen épület csak akkor áll szilárdan az idők zivataraiiban, ha fundamentuma, tehát az iskola, a tanítás köszikla s nem homok. Ha ebből a szemszögből, ezen beállítás, következtetés s megállapítás szerint mérlegeljük a dolgokat, látnunk kell, hogy mily végtelenül fontos munkát végez a tanító s mondhatjuk az egyháztársadalmi munka oroslán-részét elvégezte ha úgy tanít, hogy növendékei hit, vallási szempontból sziklaalapul szolgálhatnak ezen építő munkához.

Leszögezhetjük tehát a megállapítást, hogy a tanító munkájának értékét adja meg, hogy meg tudja-e nyerni a reá bizott gyermeki lelkeket a Jézus Krisztus számára.

Hogyan végezze az iskolai munkát a tanító, hogy növendékei a Krisztus elfogadásához eljuthassanak?

A szülői házból az iskolába kerülő gyermekek majdnem minden esetben tükörként szolgálnak s rajtuk keresztül bepillantást nyerünk az illető család lelki életébe. Ez a bepillantás azért fontos, mert ezáltal megtudja a tanító, mely gyermeknél mily tulajdonságok vannak kifejlődve individumonként, mely tulajdonságok fejlesztendők, fejlődésükben gátlandók és hol, kinél kell fokozottabb mértékben az érzelmekre hatni, ezeket fejlődésükben elősegíteni és a szülői ház esetleges rontó hatását ellensúlyozni. Ha ismerjük a szülőkön keresztül a gyermeket, vagy a gyermekeken keresztül megismerjük a szülőket, már az első lépést megtettük a lelki megnyerésükre vonatkozólag. További kötelességünk a lelkükre hatni, a szülői ház hatását jó irányba fejleszteni. A gyermek hajlékony, gyenge lelke nagyon jó és alkalmas talaj a hit magvának elültetésére. A kikelt magból gondozva ápolgatva, nyesegetve oly erős fája növekedik a hitnek, mely képes lesz az idő, az élet zivataraiival dacolni. Feleslegesnek tartom a hitbeli nevelés részleteibe bocsájtkozni, hiszen minden tanítónak van kialakult egyéni módszere, mellyel ha akar, ered-

ményes munkát tud végezni. Naponként nyílik alkalom még a legelvontabb tantárgyaknál is arra, hogy a gyermek hitét fejleszthesse, ápolhassa a tanító. Tapasztalatból merem állítani, hogy a legegyszerűbb, legközségesebb kis történet, vagy mese is alkalmas a lélek, a hit nevelésére. Ugyanazon esemény, történet, vagy mese előadható úgy, hogy nevetnek rajta, de előadható úgy is, hogy könnyeket csal ki a szemekből. Minden attól függ, mily célt akarunk szolgálni előadásunkkal. Művész kezének érintésére az értéktelen vályogból kincseket érő mű formálódhatik, de ezen formálódáshoz szükséges az, hogy a művész művéhez lelkének ihletét is adja. Ha a tanteremben a tanító vallásos személyiségén át láthatatlanul ugyan, de állandóan jelen van az Isten, a tanítást az Ő jelenléte hatja át, az Ő lelke felszivódottan bennfoglatatik a tanító magyarázataiban, úgy olyan gyermekek hagyják el iskolánkat, kik meglátták ki az Őt, s ha Őt az életük Igazságává teszik meglátták az Életet.

Tamásy István.

GYŰLEKEZETI MUNKA

Az ifjúsági munka szervezete.

Nálunk még nehéz erről beszélni, mivel nincs mit megszervezni. Így nem is térhetünk ki konkrét esetekre, hanem csak néhány irányelvre mutatunk rá, amelyeket majd a tényleges szervezésnél szem előtt kell tartani.

Minden munka külső szervezete és belső megszervezése ahoz a célhoz és eszméhez igazodik, amelyet szolgálni és meg akar valósítani. Mert a szervezet csak arra való, hogy a cél elérését, a vállalt hivatás betöltését elősegítse. A református ifjúsági munkának is meg van a maga különös feladata, tehát a szervezésnek is eszerint kell igazodni.

Mindenekelőtt tisztában kell lenni azzal, hogy nem lehet átvenni egy meglévő szervezetet változtatás nélkül, hanem a szervezet a meginduló és növekedő munka közben alakul ki a tényleges szükségnek megfelelően. A szolgáló utánzás sehol sem boszúlja meg jobban magát, mint éppen az evangéliumi munkáknál. Ifjúsági munkánknál sem ott kezdődik a dolog, hogy megszervezzük egy ifjúsági mozgalmat és menni fog minden, mert hiszen ennyi és ennyi ifjú van a református egyházban. Ez a leghelytelenebb gondolkodás, mert aki így indult el, eddig mind kudarcot vallott. A nagy nemzetközi mozgalmaknál is úgy van, hogy minden nemzeti szövetségnek meg van a maga különleges szervezete. Tehát amikor mi itt az ifjúsági munka megszervezéséről beszélünk, ne arra gondoljunk, hogy most egy meglévő kész sablont, mintát lemásolunk és meg lesz az ifjúsági munka, hanem vegyük figyelembe az itteni adottságokat és ezek alapján csináljuk meg számításainkat.

A legelső lépés nálunk az kell hogy legyen, hogy neveljük ki azt az ifjúságot, amelyet azután

meg lehet szervezni. Erős szervezet és jó szervezés egyébként is csak ott lehet és ott van, ahol erősek a szervezetet alkotó egyedek. Ezeket kell tehát megszervezni, illetve létre hívni. Református munkáról lévén szó természetesen adódik, hogy a gyülekezetből kell kiindulni minden kezdeményezésnek. Itt kell tehát megkezdeni az ifjúsági munka megszervezését is. Nem alapszabállyal és tisztikarral kezdjük, hanem komoly lelki munkával. Egyházunknak ebben az államban önkormányzati joga van és így nem szükséges a polgári hatóság által jóváhagyott alapszabály, hanem a gyülekezeti munka keretében szépen el lehet végezni az ifjúsági munkát. Mellesleg, hogy milyen néven végezzük, fő hogy legyen munka. Ez már közös megegyezés dolga. Tehát megkezdeni a gyülekezetben a bibliás ifjúsági munkát és a külső forma ki fog alakulni.

Ha azután már több gyülekezetben folyik ez a munka és itt a tényleges szüksége a nagyobb keretekben való szervezésnek, akkor lehet beszélni tulajdonképpen az ifjúsági munka megszervezéséről. Itt fontos az, hogy a munka egységes legyen. Más elvek alapján dolgozó ifjúsági csoportokat nem lehet egy tényleges egységbe foglalni. Ezért legegészségesebb a helyzet ott, ahol az ifjúsági munka egy helyről indul, mintegy egy mustármagból nő ki és úgy terjeszkedik lassan mind nagyobb és nagyobb körben. Így meg van az előfeltétele az egységnek és erről az oldalról nem fenyegeti veszély a szorosabb összekapcsolódást. A helyi csoportok egymásba való kapcsolódásának azután sokféle módja van. Kétségtelenül legjobb és leghatásosabb a személyes kapcsolat akár a tagok részéről történik ez, akár egy utazó munkás részéről. Azért állítanak be az ilyen mozgalmak utazótitkárt, mihelyt erre módjuk van, mert a személyes érintkezést nem pótolja semmi. Amíg azonban ez nem lehetséges, addig levelezés, vagy újság útján is fönn lehet tartani a kapcsolatot.

El nem hanyagolható körülmény a szervezésnél az sem, hogy legyen a mozgalomnak konkrét célja, legyen eszmei tartalma, mert ez mindennél erősebben összekapcsolja a különböző helyeken munkálkodó ifjakat. Hiába van meg a legtökéletesebb szervezet is, ha nincs célja, nincs tartalma, nincs összefogó közös gondolat, felbomlik menthetetlenül. A konkrét célok, világosan megfogalmazott program szinte magától lendítik előre a mozgalmat és játszi könnyűvé teszik a megszervezést. Itt azután tulajdonképpen csak irányítani kell az együttes munkát.

Kétségtelenül fontos szerepet játszik egy ilyen munka megszervezésénél a pénz kérdése is, mert sokszor nagy célok megvalósulása hiúsul meg a pénz hiánya miatt. Itt is nagy veszedelmek fenyegetik a szervezést. Legegészségesebb dolog az, amikor az ifjúsági munka maga tartja el magát, nem szorul idegen segítségre. Mert idegen pénzekkel lehet egy ideig látszat eredményeket elérni, de végre mégis kiderül, hogy halálosan beteg az egész dolog.

Ez esetben ki van téve a munka annak, hogy bármikor megszűnik, mert az idegen pénzforrás minden pillanatban bedugulhat. Inkább legyen kicsiny kezdet, de életképes, mert ebből lehet nagy, de a rosszul kezdett dolgot helyrehozni nem lehet, csak ha újra kezdjük. Isten a Lélek mértéke szerint adja az anyagi eszközöket is.

A név, alapszabály és egyéb formai dolgok maguktól könnyen megoldódnak, ha ezekben a lényeges és alapvető fontosságú dolgokban helyesen járunk el.

Tóth Kálmán.

PROBLÉMÁINK

Az eucharisztikus kongresszus.

Kommentár nélkül közöljük a „Szűz Mária Uj Virágos kertje” című „hitbuzgalmi” havi-lapból az alábbi cikket. A cikk szerzője az aláírás szerint: — Y —.

„Az eucharisztikus kongresszus és a Luther című újság rendkívüli melléklete”.

Egyik olvasónk egy röpiratot küldött be a szerkesztőségünkbe és arra kéri, hogy a röpirattal foglalkozzunk, mert az alkalmas sok katolikus testvér megtévesztésére.

A röpirat címe: „Mi célja van az eucharisztikus kongresszusoknak? A Luther rendkívüli melléklete — Megjelent a Keresztyén Igazság 1937. évi 11. számában. — Mivel a Budapesten tartandó eucharisztikus kongresszusnak nálunk is nagyarányú propagandát csinálnak, szögezzük hát le mi is nyíltan evangéliumi, lutheri álláspontunkat.”

Sok szépet olvastunk a közelmúltban P. Bangha tollából a keresztény vallások egymáshoz közeledésének fontosságáról. Sokat írtak is róla napilapjaink is. Sőt megértő hangokat hallottunk a keresztyén testvérek vezető személyiségeitől is.

Annál inkább csodálkozással és ámulattal kell látnunk a megrögzött eltévelyedésnek e silány termékét, melyet a fentemlített röpiratban látunk. Csak azt nem értjük, hogy miként tartották érdemesnek még arra is, hogy külön röpirat alakjában is kiadják.

Megtévesztések és eltévelyedések egész tömkelege a nem komoly írás. Csak azt ámithatja el, aki el akar ámulni, aki engedi magát ámitani. Sorra veszi az eucharisztikus kongresszusok történetét. De se nem bizonyít, se nem magyaráz, sem hit, sem a Szentírás alapján, hanem csak odavágja: „Róma toborzója ez! Demonstrálás és propaganda a pápaság mellett! Visszatérítés kísérlete az egyedül üdvözítő Egyházba. Visszatérítés, Rómába hívogatás, halotti beszéd felettünk, legjobb esetben közbenjáró könyörgés érettünk! Róma toborzója ez, semmi más!”

Nem érthető, hogy mit akar ezzel mondani? Hát Róma, hát a pápa, aki csakis az igazságot hirdeti, annyira ijesztő szó nekik, hogy nem is

kell mást mondani, mint: Róma — és akkor már ellene vannak az igazságnak is, ha azt a pápa hirdeti.

Ha a pápa a fehér falról azt mondja, hogy az valóban fehér, akkor már ők azt sem fogadják el! Különös oldalát látjuk a megcsöknyösödött lelkületnek.

Hisz Krisztus Urunk az első pápának, Szent Péternek, az apostolnak ígérte: veletek vagyok a világ végezetéig:

A pápa nem taníthat és nem is tanít mást, mint Krisztus, mint az apostolok. Hisz az örök Szentírásban áll, hogy Krisztus az utolsó vacsorán azt mondta: Ez az én testem, ez az én vérem! Valóságos élő test, élő vér, élő Krisztus, akinek kijár a hódolat, az imádás, az eucharisztikus kongresszus ünnepe! Sőt, még több járna. Valóban még az is kijárna Krisztusnak, hogy minden tévelygő, tehát minden lutheránus észrevegye, hogy ott, az ő részükön nagy tévedésben vannak, mert Krisztus nemcsak emléket hagyott az Urvacsorában, hanem önmagát, az élő kenyeret, kenyér színe alá rejtőzött Istenembert, a Megváltót.

Krisztus igaz tanítását az egyház örizte meg, tehát az Egyház, a pápa mellett a helye minden kereszténynek. Aki nincs itt, az nem is igaz keresztény. Nem akartunk mi ily szigorú igazságot a közeledés hangulatában mondani. De kellett, mert nem a megértés jele az, mikor félre akarnak mindent magyarázni és kijelentik: Mi ezeken a katolikus ünnepeken részt nem veszünk és sikerét nem szolgáljuk! Nem is követeljük! Kivánni ugyan kívánnánk, hogy az igazság ismeretére jussanak testvéreink, de erőszakkal senkit nem lehet sem Krisztus közelébe, sem országába hurcolni. Mi is azt hisszük, hogy szigorú és nehéz számot fognak adni az utolsó ítélet napján azok, kik az igazság ellen tusakodnak. Egyelőre csak ennyit! Szükség esetén többet is írunk róla. Most azonban, még ha nem veszik szívesen keresztyén testvéreink, mégis imádkozunk értük, mert Krisztus szavai szerint imádkozni kell ellenségeinkért is, hogy minden ember az igazság ismeretére jusson és üdvözüljön.”

Szavazatbontás. A tiszáninneni egyházkerület 1937. évi közgyűlésének 5. sz. határozatával elrendelt választások eredményeként minden egyházköztség beadta a szavazatát. Abszolút többséget nyert Kömives Sándor, mint lelkészi főjegyző (98 szavazat), Ablonczy Pál, mint zsinati lelkészi rendes tag (90 szavazat), dr. Kemenczy Kálmán, mint zsinati vil. póttag 84 szavazattal. Pótszavazás lesz a kerületi világi tanácsbírói állásra: Kádár István (56 sz.) és Barna Béla (33 sz.) között. 14 szavazat volt érvénytelen részint azért, mert már megválasztott egyénre szavaztak, részint, mert az egyház bélyegzője helyett a lelkészt használták (mégpedig 3 esetben. Egy kicsit drága szórakozottság!!)

HIREK

Árvaest. Tornalján, jan. 23-án rendezte meg a ref. egyház a már minden éven szokássá vált árvaestet. A megszokás nem mintha elszürkítene az est fényét, hanem inkább évről évre fokozódik az érdeklődés az árvák iránt és az árvaház élete iránt. Olyan sokan akarták látni a beretkei árvákat felekezeti különbség nélkül Tornalján, hogy a község legnagyobb terme sem volt képes befogadni a közönséget. Sokan kénytelenek voltak visszatérni a terem ajtója elől. Hála Istennek, hogy ily sokat érdeklődnek az árváink irányában. A jövőben két alkalmat is kerítünk inkább Tornalján, hogy az árváinkat mindenki megláthassa. Az est gyülekezeti énekkel kezdődött. A leánykör és ifjúsági kör vallásos szindarabbal, költeményekkel szerepelt. A legmagasabb igényeket is kielégítő tökéletességű volt a Basanővérek Ének-kvartetteje. Különben a leánykör lelke és vezetője Basa Ella urleány. Az est műsorának második felét az árvák rendezték meg. Énekszámok, költemények, előadás, vallásostárgyú szindarab tették a programszámokat.

Az est erkölcsi sikere felbecsülhetetlen. Az anyagiakbani eredmény meghaladja a 2.000 Kc-t. Istennek legyen érte hála. Mi hálás köszönetünket küldjük a kedves tornaljai Testvéreinknek szeretőszívű jóságukért.

Runyán január 30-án volt árvaest. Itt is minden évben rendszeresen megrendezzük az estet. A gyülekezet már előre hetekkel az árvák fogadására készül. Nem hetekkel előre, de már a jövőre is terveznek, mert egy kedves Testvérünk arra kért, hogy a jövőre kiviendő árvák közül egyet hozzájuk adjak szállásra. Így szeretik Runyában az árváinkat! Ünnepe Runyában az a nap, amikor az árvák megjelennek. Ünnepe, mert az istentisztelet is az árvák szeretetének jegyében tartatik az a nap. Este pedig a falunak apraja és nagyja az iskolában mosolyog és sir az árvák előadásán. Olyan ünnepe, aminek egy esztendőben sem szabad elmaradni a runyai gyülekezetben. A szív ünnepe, a szeretet ünnepe, az áldozatkészség ünnepe. Az est programját a runyai mindkét iskola tanulói és az árvaház növendékei adták! Az iskola tanulói maguk között is gyűjtést rendeztek az árvák részére. Igen, példában tanulják a jótétet. Lenkey Magda tanítónő erre az alkalomra irt „A két árva” című, vallásostárgyú szindarabját mutatták be a helybeli iskola tanulói kedvesen. Kérésre a szerző a darabot az árvaház részére engedte át. Sok kedves napot fogunk még ezzel megrendezni. És hány darab kenyér lesz még ebből az árvák számára? A szindarab után érdeklődőknek szívesen elküldöm árvaest megrendezésének céljából. Kedves runyai Testvéreink, boldog örömmel gondolunk vissza a Runyában eltöltött kedves ünnepnapra, mely a szeretet ünnepe volt. Köszönjük jóságotokat.

Egyházkerületi választások. A dunán-

inni egyházkerület megüresedett tisztségeire elrendelt szavazás során a beérkezett szavazatok felbontása után a következő eredményről számolhatunk be: Kerületi főjegyző lett: Soós Károly, lelkészi tanácsbíró: Konta Károly. A második megüresedett kerületi lelkészi tanácsbírói tisztséget illetőleg pótszavazás lesz: Galambos Zoltán és Végh Kálmán között. A tanítóképző képviselője: Nagy Sándor, tanítóképviselek: Nemcsik Béla és Farkas Károly.

A pozbai lelkészválasztás. A barsi egyházmegyében lévő pozbai gyülekezet megüresedett lelkészi állására Kovács Károly bori-i, Szaszák Bertalan felsőlánczi, Szücs Árpád szürtori lelkészek adták be a pályázatukat. A választás a f. évi március hó 10-ének d. e. 10 órájára van kitűzve.

Kálvinista Kongresszus. Edinburgh, 1938 július 6—11-ig. Hivatalos felkérésre az érdeklődők szíves tudomására hozom, hogy folyó 1938. évben július 6—11-ig Edinburghban „Kálvinista Kongresszus” lesz. A Kongresszus végrehajtó bizottságának tagjai: Tiszteletbeli elnök: Very Rev. Professor Daniel Lamont, D. D., aki 1936-ban a Church of Scotland moderátora volt. Elnökök: Rev. Prof. Donald Maclean, D. D., a Free Church of Scotland professora, Rev. D. E. Hart-Davies, D. D. és Rev. W. J. Moffet, B. A. A végrehajtó bizottság irodája a 15 North Bank Street, Edinburgh I., Mr. Rounsfell Brown titkár címén van. A Kongresszus üléseit az edinburghi New College-ban fogja tartani, a nyilvánosokat a Free Church of Scotland Assembly Hall-jában. A Kongresszusnak átfogó, nagy témája: *A református hit és annak etikai konzekvenciái*, amely a következő felosztásban és előadók által kerül megbeszélés alá: Etikai következmények: 1. *Az egyénre*; dr. Sebestyén Jenő magyarországi és W. Child Robinson D. D., (U. S. A.) professorok. 2. *A családban*; Principal John Macleod, D. D. (Skócia). 3. *Az egyházban*; Rev. G. T. Thomson, D. D. (Skócia) vagy Rev. W. Niesel (Németország). 4. *A társadalomban*; R. J. G. M'Knight, Ph. D. D., (U. S. A.) 5. *A gazdálkodásban*; Rev. Prof. J. H. S. Burleigh, B. Litt. (Skócia). 6. *Az államban*; Rev. V. H. Rutgers, D. D., (Hollandia). 7. *A művészetben*; Dr. Leon Wencellius (Strassburg) és Pastor R. Musculus (Franciaország). 8. *A theologia és többi tudományok érintkezésében*; Pastor J. De Saussure (Svájc). 9. *Az Ótestamentom jelentősége a keresztény életre*; Rev. W. Vicher (Basel) dolgozataik alapján. A megbeszéléseket olyan előadók fogják megnyitni, kik a dolgozatokat már előzőleg áttanulmányozták. A konferencián résztvenni szándékozók (delegátusoknak) az uti-költséget nem térítik meg, összesen azonban 100 személy ellátásáról fognak gondoskodni. Az esetleges résztvenni szándékozók forduljanak a Kongresszus titkárságához: The Hon. Secretary Calvinistic Congress (1938) Executiv, 15 North Bank Street, Edinburgh I., Scotland, ahol mindennemű fölvilágosítást megkaphatnak. Batta Pál.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja

XVIII. évfolyam, 9. szám.

Ára: 1/3 évre 70 Kč, 1/2 év 35 Kč.

Hirdetések díjszabása szerint.

Megjelenik minden szombat.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 február 26.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A református gyülekezet építői.

Tóth Lajos lelkésznek a Kálvin János Társaság konferenciáján tartott előadása/gyorstrói feljegyzés után.

A református gyülekezet építéséről nem lehet úgy beszélni, hogy a gyülekezet építőiről ne beszéljünk. A gyülekezet építő munkásai, akik a gyülekezet vezetésére tisztség alapján rendeltettek: a lelkipásztor és a tanító, a presbitérium, akik a gyülekezet gondozására megbízást kaptak, azután akik a gyülekezet vezetőitől kaptak megbízást: a gyülekezet önkéntes munkásai. Ezek az önkéntes munkások a falusi gyülekezetek tekintélyes számában már számbavehető építő erőt jelentenek. Mutatója annak, hogy biztató fejlődés útján vagyunk.

1. A gyülekezet építői tehát első sorban: a lelkipásztor és a tanító. Hangsúlyozni kell, hogy a tanító a gyülekezet építésére ép úgy hivatott, mint a lelkipásztor. A tanító nem lehet érdektelen a gyülekezet kérdéseivel szemben. A megbízatást mindketten egy helyről kapták, s ez a megbízatás egyformán kötelező mindkettőre nézve a Krisztus anyaszentegyháza építésére szólóan.

A gyülekezet építője küldetését az Istentől nyerte, munkájának programját, tervét, az építés belső törvényeit nem önmagától, nem a környező világból vette, hanem Istentől kapta. Istentől függ az építő munkája, mint az építő mester függ a tervező művésztől. Épen a falura, a falusi gyülekezet építésére küldte őt az Isten. Nem valami degradálást jelent neki, hogy falun él, hanem azt, hogy számára felülről érkezett ez a megbízatás. Ebből következik, hogy a gyülekezet építő munkájának transzcendens gyökere van. Tevékenysége Isten nagy, világépítő tevékenységéhez tapad, ettől a tervtől eltérni nem szabad. Ez adja s biztosítja az építőnek s munkájának tekintélyét, súlyát s méltóságát. Nem a saját tekintélyében és méltóságában jár abban a gyülekezetben, hanem Isten méltóságában. Éppen ezért nem lehet visszaélni ezzel a méltósággal, fontos, hogy annak legyen tekintélye, aki a megbízatást és a küldetést adta. Nincs joga a lelkipásztornak, Isten dicsőségét magának tulajdonítani.

Hogy falusi gyülekezetben végzi munkáját, nem áll hátrányban semmi más helyen kapott

megbízatásnál. Viszont falusi lelkipásztorkodást vállalni nem jelent nagyobb kényelmet és kevesebb felelősséget: az emberi lelkeket egyaránt keresnie kell, akiknek örállójával rendeltetett. A falusi gyülekezet építésére szóló megbízatást fel kell ismerni, tudatosan s engedelmesen el kell azt fogadni. Ebben a felismerésben fejeződik ki a hivatástudat. Ezen dől el az eszmény kérdése. Innen táplálkozik, innen teljesedik ki. A falu levegőjében ezt az eszményt sok minden támadja, sok minden elhomályosítja, de az eszményét vesztett gyülekezeti munkás nem építő többé, még akkor sem, hogyha elsőrendű mezőgazdasági szaktekintély.

Azután fontos a munkaterület, ahol építeni kell. Itt kell a transzcendens tervnek objektívé válnia. Akiket Isten a falusi gyülekezet építésére rendelt, azoknak meg kell ismerni ezt a munkaterületet: a falut. A falu életét sokan olyan simának látják, ott az emberek szent és áldott egyszerűségben élnek. Sokan úgy gondolkoznak, hogy milyen jó ott megpihentetni a fáradt idegeket. Sokan azt gondolják, hogy a falusi lelkipásztornak olyan csendes az élete, hogy igazán pihenhet egész héten át, élheti az életét boldog békességben. De hogyha közelről megnézzük a falu életét, nem látjuk azt olyan egyszerűnek. Nagy és súlyos problémákkal viaskodik a falu. Ezeket a problémákat meg kell ismerni, a feltörő igényeket, a gazdasági életberendezést, a falu bánatát és örömet és a szokásait. Különös és titokzatos világ: a falu. Nagy eltorzulások, bűnök, nagyszerű erények, arany és salak keverődnek. A falu kollektív lelkét a maga sötét és fényes vonásaival meg kell ismerni. Isten a tudója és látója, hogy a falu ismerete nélkül mennyi jószándék fulladt kudarcba! Mert a falusi lelkipásztor falusi gyülekezetben szolgál, tehát meg kell ismernie a falut. E nélkül nem lehet gyülekezeti munkát végezni, minden hiábavaló lesz, a szívét szakíthatja ki, és mégis mindig csak ellenállásra talál, a legjobb akarat is kudarcra végződik. Így azután lassan elfárad a lelkipásztor, elkedvetlenedik, nem tud semmit sem elérni, egyszer csak nagy keserűséggel látja be, hogy ez a munkaterület elveszett a számára.

De nem elég csak megismerni a falut, meg is kell érteni, az életmegnyilvánulásainak mélyről fakadó belső törvényeit, hogyan alakult ki a

társadalmi berendezkedés, életszemlélete, értékelési rendszere. A falunak meg van az értékelési rendszere, minden érthetővé lesz, ha a falu értékrendszerét ismerjük. Azután, hogy mi alakította ki a falu jellemét és életét stb. Ezek megértése teszi lehetővé, hogy megtalálja az utat a lelkekhez.

Azután kell, hogy szeresse a falut. A szeretet láthatatlan sugarainak kell a lelkipásztor szívéből kiáradnia, mert csak a szeretet épít. A megértés és a szeretet útján jut el arra a lelkipásztor, hogy azonosítani tudja magát a gyülekezet minden helyes irányú élet megnyilvánulásával, a falu jogos igényeivel s bajaival, örömeivel. Így azután nemcsak benne a faluban, hanem vele él, anyagi élete összefügg a gyülekezet tagjainak életsorsával, vele osztozik mindenben. Ez a sorsközösség nagy összekötő kapocs a gyülekezet és a gyülekezeti munkás között. Ez az együttélés nem jelenti, hogy lecsúszik arról az etikai életnívóról, amelyet a felülről kapott megbízatása szabott meg a számára. Hogy együtt él a faluval azt jelenti, hogy népének élete ezáltal nemesedjék, ott nívóemelkedés álljon be. Nem zárkózik el, de nem is válik a falu mulatságrendezőjévé.

A falu életének önzetlen szolgálata kelti fel a bizalmat, amely a gyülekezet építésének elengedhetetlen feltétele. Így lesz a lelkipásztor vezetővé. Számára vezetőnek lenni annyit jelent mint: szolgálni. Nem uralkodni kell, hanem szolgálni. A gyülekezet gazdasági életében a lelkipásztor vezető szerepet csak akkor vállaljon, ha népének érdeke feltétlenül kívánatosá teszi. Kísérje figyelemmel a falu gazdasági életének megnyilatkozásait és legyen készen az erkölcsi irányításra. Erkölcsi tartalmat vigyen be a gazdasági szervezkedésbe, ezzel teszi a legnagyobb szolgálatot. Sohse felejtse el, hogy ő lelki vezető!

(Folyt. köv.)

A Biblia magyarázása és a biblial beszélgetés.

A múlt számban megjelent közlésben az utolsó előtti bekezdés utolsó mondata helyesen így szól: „Ezért volt helyénvaló eleinknek az a bölcs rendelkezése, hogy amikor nem lelkipásztor hirdette az Isten Igéjét a gyülekezetben, akkor a nem-theologus-jellegű egyén, olvassa a prédikációt!” Szíves elnézést kérünk az értelemzavaró sajtóhibáért.

II.

Egy eleven életet élő gyülekezet adott-ságai feltétlenül kívánatosá teszik annak a kérdésnek a tisztázását, hogy mi történik a Bibliával való intenzívebb foglalkozás közben, akkor, ha a lelkipásztor nem vezet személyesen mindenegyes összejövetelt?

A református keresztyénségnek hivatása, hogy személyiségeket neveljen. Ezt bizonyára mindenki elismeri. Hogyan nevelhetünk személyiségeket? D. W. Thiele, a berlini Frigyes-

Vilmos-Egyetem theologiai fakultásának doktora „Vom Dienst am Wort” című könyvében ezt írja: „Persönlichkeiten wachsen nur da, wo sich Menschen unter den Willen des lebendigen Gottes stellen... wo Menschen sich unter den Willen des lebendigen Gottes stellen, da ist Gottes Reich.” (Személyiségek csak ott nőnek, ahol az emberek magukat az élő Isten akarata alá vetik... ahol az emberek magukat az élő Isten akarata alá vetik, ott van az Isten Ország.) Bizonyos, hogy egyházunk élő kövei a személyiségek. Igehirdetésünkkel, pásztori munkánkkal, bibliakörünkkel ezeket az élő köveket kívánjuk beleépíteni egyházunk épületébe. Ha ma sokan azért panaszkodnak, hogy recseg-ropog egyházunk épülete, bizonyára azért van ez, mert meglazultak a kövek. Ha Isten Országának megjelenését hiába keressük itt magunk közt, azért van ez, mert nincsenek polgárai ennek az Országának, nem pedig azért, mert nincs itt az Isten. Isten Országá polgáraivá pedig megint csak személyiségek lehetnek. Ezért sürgeti egyházunk ma fokozottabb mértékben a Biblia olvasását. Sőt nemcsak a miénk, de még a római egyház is! A mi II. Helvét Hitvallásunk a XXII. Rész 1. pontjában még így szól: „Ámbár mindenkinek szabad a Szentírást otthon magánosan olvasgatni és az igaz vallásban való oktatás folytán kölcsönösen épülni: mégis multhatatlanul szükség van a hívők szent gyülekezeteire, vagyis egyházi összejöveteleire, avégett, hogy Isten Igéjét a népnek rendesen hirdessék...” Ma már tovább kell mennünk és a „szabad” helyett „kell!”-t mondjunk. A gyülekezet szükségességét is erősebben ki kell ma hangsúlyoznunk és az egyházi összejöveteleket különösebb értelmezésben veszszük. Egész nyugodtan elfogadhatjuk D. W. Bülck megkülönböztetését a „Bibelstunde” és „Bibelsprechstunde” között. (Biblióra és bibliai beszélgetés.) Az előbbin csak a lelkipásztor beszél. Mélyebbreható az Igébe, mint ahogy egy templomi prédikációban szokásos és kívánatos lehet, alkalmazott bibliamagyarázatot tart. Az utóbbin a hívek, a résztvevők kérdeznek, nyilatkoznak, elmondják gondolataikat, tapasztalataikat bizonyos bibliai helyekkel kapcsolatban. „Gyümölcsöző ez a forma akkor, ha a vezető elég ügyes ahhoz, hogy a beszélgetésnek helyes irányítást adjon és ha a kör némiképen egységes résztvevőkből alakult.” (Bülck: Praktische Theologie, Verlag Quelle & Meyer in Leipzig, 1934.) Ezek a beszélgetések kiváltképpen alkalmasak arra, hogy a hívek Isten Igéjével közelebbi ismeretségbe jutván Istennek ott kijelentett akaratát megismerjék és annak magukat alávetthessék.

Kétségtelen, hogy az Ige közvetlenül ad hominem szól és azért iratott, hogy személyes életünket átalakítsa. Személyről való bizonyosság a személyhez. „Közvetlen kifejezése annak, amit az ember Istennek megél, amit Istentől kapott és amit másoknak tovább kell adnia.” (Thiele i. m. Burckhardthaus-Verlag Berlin-Dahlem, 2.

Aufl. 1931. 24. l.) Azért buzdítjuk hiveinket a Biblia olvasására, hogy az Igén át Istennel közvetlen összeköttetésbe kerüljenek, hogy Isten Lelke átalakítsa egész életüket. De valljuk meg őszintén, hogy a mai időkben hiveink legnagyobb része, — nem csupán a városi, de a falusi is, — olyan egészen más, a Bibliáétól teljesen idegen ideológiában él, hogy számára a magános bibliaolvasás a legjobb szándék és akarat mellett sem jelent többet, mint hogy esetleg esztétikai, vagy történelmi-irodalmi emlékművet lát majd a Könyvben. Mi pedig nem ezt akartuk. Célunk az, hogy minden református keresztyén ember maga olvassa a Bibliát. De ehhez nem elegendő, hogy egyszerűen felhívjuk őt, intsük, vagy ráparancsoljunk épenséggel, hogy olvassa a Bibliát. Könnyen úgy járhatunk, mint egy lelkész egyik amerikai törzsfőnökkel, akinek azzal adott át egy Bibliát, hogy az az Isten Beszéde; a főnök a füléhez tartotta egy darabig, aztán elhajította, mert nem hallott semmiféle beszédet.

A bibliai beszélgetés természeténél fogva teljesen különbözik a prédikációtól, vagy biblia-magyarázattól. Itt nem exegetálunk, nem tudományoskodunk. Egyszerűen a magunk életére alkalmazzuk az Igét. Nem egy gondolatot veszünk ki belőle, hanem megfigyeljük, hogy milyen gondolatokat ébreszt bennünk az Ige. Vegyük például I. Ján. 1 : 7-t. Nem lesz nehéz megérteni, hogy mit jelent a világosságban járás, ha nem hagyjuk figyelmen kívül az előbbi vers utolsó mondatát a sötétségben járásról. Mi az bennünk, ami miatt mások elől elrejtőzünk? Miért csendesedik el a tanítványok lármája rögtön, amikor a tanító rájuk szól: „Mi történik itt? Miért megy át az utca másik oldalára a nemrég ágendázott ifjú, amikor szemközt jönni látja a lelkipásztort? Ez a rossz lelkiismeret! És most vegyük az ellenkezőt, a világosságban-járást... mindenki előtt, Isten tekintete előtt! Nincs semmi elrejténi való. És amit mégis el kellene rejtenuünk, azzal odamegyünk hozzá és megkérjük: bocsásd meg! De a mondat lényege ez, hogy a világosságban-járást az alapja a keresztyének egymással való közösségének, aminthogy megfordítva minden elrejtőzködő magatartás, minden visszaesés a hazugságba, egyszerűen minden, ami a sötétségből van, ezt a közösséget megszakítja. Itt van még azután a harmadik igazság, hogy az ilyen közösségben, ha a világosságban a hibáink és szennyfoltjaink nyilvánvalók lesznek is, akkor megtapasztaljuk Jézus Krisztus vérének megtisztító erejét! — (Thiele i. m. 30. l. után.) — Tegyük fel, hogy egyik hívünk ezzel a fentebb kifejtett Igével jön a bibliai beszélgetésre. Lehet, hogy saját maga így fogja alkalmazni, lehet, hogy kell hozzá segítség. Egy bizonyos szempontból nézve az Ige megvilágítást nyert és hívünket kielégítette, életbevágóan megfogta. Theologailag egészen másképpen és sokféleképpen dolgozhatom fel ezt az Igét. Közösség, megbocsátás, megigazulás, Jézus Krisztus tökéletes és egyszeri áldozata, etikai gondolatok a sötétség és világossá-

sággal kapcsolatban stb. Ezek mind csak úgy tolokodnak a theologus szeme elé és alig várják, hogy prédikációvá formálódjanak. Ez már azután írásmagyarázás lenne. De a fentebbi nem az. Építő elmélkedés, a hívőre nézve érdekes és értékes beszélgetés, egészséges és természetes asszociációk folyamánya, élmény, tapasztalati lehetőség, életet átforgató gondolatok sorozata. Tudományos theologia nélkül az Isten akaratának való engedelmesség felé lendülés.

Amikor a lelkipásztort ezt a munkaágat beállította a gyülekezetébe, akkor aztán igazán, nemcsak vehet magának nem theologus segítőt, hanem nagyon is kell, hogy neveljen erre a munkára nem theologus gyülekezeti munkást, aki majd nem azon erőlködik, hogy megmagyarázza a Bibliát, hanem lelkipásztora vezetése és irányítása mellett Istentől nyert képességeivel segítőtárs lesz Isten Országának polgárainak összetoborzásában, a személyiségek nevelésében. A bibliai beszélgetést általában bibliaórának nevezzük mifelénk. Talán innen is van az a helytelen felfogás, hogy ott Bibliát magyaráznak. Ha ezt tesszük, nem érjük el a célt. Akár theologus, akár nem theologus vezet egy-egy ilyen bibliai beszélgetést, ott sohasem szabad írásmagyarázatnak kifejlődnie, mert — bár az írásmagyarázat lehet, sőt kell is, hogy legyen az Irás ad hominem alkalmazása is, — a bibliai beszélgetésekben mindig csakis ez a második rész marad meg: az Ige ad hominem alkalmazása!

Fenti sorok megírására az a körülmény készítetett, hogy több ízben felvetődött ez a kérdés magunk között, lelkipásztorok között, amikor pedig jónéhányan együttvoltunk és a fenti elvi megállapítások valamiképpen elsimították az ellentéteket. Magamat is sokat foglalkoztatott ez a kérdés, hiszen huszonkilenc esztendeje végzek vasárnapi iskolai munkát és egyéb egyházi irányú munkát is, ahol bizony elég gyakran kellett a Bibliával forgolódnom akkor is, amikor még nem voltam hivatalból theologus. Midőn theologus lettem és szerény tehetségem szerint kissé belemerültem a theologia egynemely ágába, mind tisztábban állott előttem az Irás magyarázásának igazi lénye és mind jobban kialakult előttem a gyakorlatban megtapasztalt csodálatos értéke a bibliai beszélgetéseknek. Ezzel együtt megerősödött bennem a leghatározottabb és nagyon is őszinte megbecsülés azok iránt, akik mint theologusok segítségünkre jöttek és bizonyára még sokan jönnek is Isten Országának közöttünk való erősítésében és református keresztyén Anyaszentegyházunk megrongált épületének belső megépítésében segítségül. Szolgáljon e pár sor a vélemények tisztázására. *Tárnok Gyula.*

Szönyegház

Tóth S. Komárno Klapkátér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

EGYHÁZI ÉLET

Református konferencia a Regátban.

Történelmi eseményszámba menő nagy napjai voltak a Regátban élő reformátusoknak ez év januárjának első hetében Bukarestben. Az óromániai református egyh.-megye 14 lelkesze és 13 tanítója tartottak ott négy napos konferenciát Dr. Tavaszy Sándor theol. professzor, püspökhelyettes és Lőrinczi Ferenc igazgató-tanító vezetése mellett. Minden nap közös áhitat előzte meg az előadásokat. Az előadások tárgya az első nap a bibliaórák szervezési módja, a családlátogatás, szórványgondozás, egyházszerzés, gyülekezet-alakítás módjai és az ígehirdetés nagy kérdései voltak. E nap kiemelkedő szép előadását Dr. Tavaszy professzor tartotta „A dialektikai teológia kritikája az előző teológiai irányzatokról” címen. Hangsúlyozta az említett kiváló előadó, hogy nem új tudományt s nem új teológiát állít fel, hanem a vallásos embert akarja megmenteni egyházával együtt a reformátori teológia Barth Károly jézusi szelidségű apostoli hitvallástételével. Sorbavéve a különböző teológiai irányzatokat: a) A természettudományok methodusát alkalmazó vallástudományi teológiával szemben hangsúlyozza, hogy Isten kijelentése nem tapasztalati objektum. Azért a teológia tárgya e szerint a felfogás szerint nem Isten, hanem a vallásos ember, pszichológiai, értékeiteli és történeti szempontból. b) Az orthodox teológiai verbális inspiráció elméletével szemben a szövegkritikával Isten igéje átélésére segít. c) A racionalizmussal szemben az ember gyarlóságát tudva Isten kegyelmére utal. d) A Schleiermacher-féle Istent involváló és Őt elérhető „öskép” elméletével a bűnt megérteni és menteni akaró tanításával szemben rámutat a bűn centrális bajára, melyet nem önerőnkől, hanem egyedül a Krisztus által győzhetjük le és egyedül általa emelkedhetünk Istenhez. e) A liberális teológiával szemben, amely a teológiát a legmodernebb világnézetnek tartván, a Bibliában csak mennyiségileg lát többet, mint az emberi szellem más alkotásában, tehát a keresztyénségnek csak kultúr-hivatása van: a reformátori teológia az abszolút kijelentés vallását hirdeti. f) A vallástörténet vagy valláspszichológia azon tanításával szemben, amely a keresztyénséget bár abszolút vallásnak, de egynek a többi közül valónak tartja, a református teológia a Szentlelket nem immanens, hanem transzcendens valóságnak hirdeti. És mindenikkel szemben rámutat a keresztyénség történeti valóságára, amely a Krisztusban adott egyetlen és abszolút valóságban, kijelentésben nyert az egész emberiség. Amely kijelentést ha elfogadjuk és követjük, amint ezt a Bibliában, mint az egyetlen közegben találhatjuk, akkor találkozunk Istennel. Az egyháznak tehát az a hivatása, hogy gyermekeit képesítse Isten személyes üzeneteinek átvételére, amit a

Szentlélekisten bizonyágtétele erősít meg minden egyes emberi lélekben.

Ugyanezen a napon külön a tanítók részére is volt konferencia, amelyen a felekezeti iskolák történeti hivatásáról, az iskolai vallásos nevelés fontosságáról, az iskola adminisztrációjáról volt szó az elhangzott előadásokban. A konferencia második napján a vasárnapi iskolák szervezéséről, az egyházi ügykezelésről szövegezték az előadók. Dr. Tavaszy professzor előadásának címe: „Hitelvi különbségek a szektákhoz és az orthodoxokhoz viszonyítva” volt. A különbséget az előadó abban látta, hogy a református hitvallás szerint az igazság forrása az Ige és a Szentlélek. A szekták vagy a Szentlélekre hivatkoznak s akkor szubjektív élményekre építenek, vagy a Szentírás betűszerinti magyarázatára s akkor elvesztik az igét. Az orthodoxia szerint pedig a hagyomány és az egyház felette áll a Szentírásnak, így különbséget tesz a természetben és a Jézus Krisztusban adott kijelentés között. Az isteni kijelentés és az emberi szellem között csak kvantitatív különbséget ismer. Az orthodoxia a bűnt nem személyes minőségi magatartásnak tudja, hanem az ördögök munkájának, ami által megtagadja az emberi felelősséget. Az egyház pedig nem üdvközösség, hanem kultuszközösség, azzal a hivatással, hogy a kozmost a maga hierarchikus rendje szerint szervezze. Azért kell, hogy a nép totális élete felett örködjék.

Délután a nevezett professzor arról tartott előadást, hogy: Meddig mehet el az egyháztársadalmi munka népünk kulturális nevelése, gazdasági megszervezése terén? Ezzel kapcsolatban szólt az előadó arról, hogy a vallás nem magánügy és nem társadalmi közönség, hanem az egyház a Krisztus teste. Ez inkarnáció révén lépett az emberi világba, amelyben az egyháznak kell továbbvinni a Krisztus inkarnációját, tehát Krisztus szellemét, szeretetét és egész lényegét. Az egyháznak tehát folytonosan a Krisztust kell adnia minden viszonylatban és minden vonatkozásban. Az egyház csak addig mehet, amíg elérte a bűnös embert és a bűnös ember által elérte a Krisztust. A keresztyén egyház élete csak abban nyilvánulhat meg, aminek alanya Krisztus. Krisztust kell adnia az egyháznak, mint prófétát, főpapot és királyt. Krisztus prófétai hivatását teljesíti az egyház a kultúrtevékenységben, tanítván Isten igaz tudományára és gyógyítván mindenféle erőtlenséget. Krisztus főpapi hivatását teljesíti az egyház, mikor önfeláldozással Isten dicsőségére szolgál. Krisztus királyi hivatását szolgálja, amikor küzd a Sátán ellen, a bűn ellen.

A tanítói konferencia második napján mintatanítások hangzottak el, előadás tárgya volt: Mit ad nékem a református iskola?

A konferencia harmadik napján a népművelés alapfeltételeiről szólt az előadás és elhatározták, hogy megalakítják a regáti tanítók egyesületét. Este nagy missziói estély volt, melynek művészi számain kívül Dr. Tavaszy

Sándor előadása volt az érdeklődés központjában, aki a „Szépség, jóság és igazság” kérdéseiről tartott lebilincselő szép és tartalmas előadást. Főgondolata az volt, hogy a „Szépség”, a „Jóság” és az „Igazság” Krisztusban áll a leg-tökéletesebben előttünk.

Harmadik napon presbiteri konferencia volt a helyi és vidéki presbiterek számára. Az előadás arról szólt, hogy milyen az igazi presbiter? Délután szülői értekezletet tartottak és az egyh. megye Nőszövetsége tartotta meg tisztújító közgyűlését. Este a bezáró istentiszteleten Dr. Tavasz professzor prédikált lelkeket megragadóan. Hogy mennyire él a regáti református tanítók és lelkészek közt az összetartozandóság érzése, mutatja az a tény, hogy a konferencián résztvevők legnagyobb része 4–500 km. távolságot tett meg, hogy Bukarestbe érkezessen.

ISKOLÁINK

A tanító és az iskolából kikerült ifjúság.

Az ifjúság lelki gondozása területén igen tág munkaköre van a tanítónak. Elkísérni az iskolából kimaradt gyermekeket oda, hova a mai ifjúság vonzódik, a sportok s egyéb kulturegyesületek területére. Elkísérni!

Ez a terület el van hanyagolva eddigi belmissziói munkánkban, pedig óriási fontossága van ezen terület megmunkálásának.

A ma gyermekét akarjuk hitében erősíteni tehát el kell kísérennünk oda, hova a ma kor-szellemé tömegekbe vonza ifjúságunkat: sportok s egyéb társadalmi egyesületekbe. Nem végzünk teljes munkát akkor, ha csak azokra terjed ki munkakörünk, kik hozzánk jönnek, de kísérennünk kell ifjúságunkat az általuk kedvvel járt utakon, csak úgy érhetjük el azt, hogy a kor rossz hatásait ellensúlyozván ezen út görbét az örök Út felé irányíthassuk.

Ifjúságunknak a „kamasz” korban, mely a legveszélyesebb kor, van a legnagyobb szüksége olyan vezetőkre, kik jelenlétükkel, tanácsaikkal, utasításaikkal a rosszra való hajlandóság kifejlődését meggátolják és az iskolában lerakott hit alapjára tovább építik a hitet.

A fejlődés „kamasz” korában magára hagyott ifjúság fizikuma épülésének folyamataként hajlamos a legtöbb rosszra, a sok rossz hatás következtében az iskola által épített hitalap is meggyengül, a visszahajtott, vagy lappangó rossz tulajdonságok kifejlődéséhez szabad tér nyílik. Ez az oka annak, hogy — mint sok esetben szomorúan tapasztalhatjuk — az iskolát elhagyó, tiszta buza termést ígérő gyermek, konkolyt terem. De ha a tanító ezen korban is ott van volt tanítványai között, akkor ezen rossz tulajdonságok kifejlődését meggátolhatja azáltal, hogy jelenlétével a rossz hatásokat a minimálisra szorítja vissza s így igyekszik az iskolában kapott hit fejlődését elősegíteni annyira, hogy ez képes legyen a rossz hatásokkal szemben a harcot megnyerni. Ha ezen korban meg tudjuk

tartani ifjúságunkat a hitnek, nem szalasztjuk ki kezeink közül őket, akkor máris nyert ügyünk van, mert az idősebb, komolyabb korban már élettengerük hullámszáma nem olyan viharos, a hit hajójának elsüllyedése nincs annyi valószínűség.

Hogyan legyen a tanító e téren vezér és milyen munkát fejtessen ki?

Feleletet ad erre az élet sok hétköznapijának története.

Hiába tiltanánk el ifjúságunkat bizonyos sportoktól, társaságoktól, kultúregyesületektől, ez eredménytelen lenne. Legyen ott a tanító! Nem a szó megszükitett értelmében értsük az ott-lételt, nem kívánhatjuk azt, hogy a tanító sportbajnok stb. legyen, mégis ott lehet. Úgy lehet ott, hogy nem zárkózik el az ifjúsági megmozdulások elől és bizonyára vezető szerepet kap s ezáltal biztosítva van számára az irányítás joga. Sok olyan kultur összejövetel van, melyen a tanítónak is részt kell vennie, illetve a megjelenés kötelesség számára. Ily alkalmakkor például szolgáljon az ifjúságnak viselkedése és kísérje figyelemmel a fiatalság viselkedését is és ahol kell dicsérjen, de figyelmeztetni is legyen bátorsága. Énekkar, olvasóköri, előadások tartása s hasonló, mind alkalmul szolgálhatnak bizonyos dolgok megvitatására és általános rossz szokások, vagy hibák kiküszöbölésére és a jó szokások, vagy erények megszilárdítására.

Csak pár esetet hoztam fel a történekek nagy tömegéből az irányvonal megvilágításának céljából. Feleslegesnek tartom a részleteket boncolgatni, úgy is helyenként, szokásonként változik a munkakör, más-más az eljárási mód is. Keretbe foglalni ezt nem lehet, esetek szabják meg a tanító teendőit.

Tudatában vagyok annak, hogy a tanító egyháztársadalmi munkájának oly munkákat jelöltem meg, melyeket — talán kivétel nélkül — minden ref. tanító végez, sőt oly munkakörre hívtam fel a figyelmet, melyben általam feltüntetett eljárást bizonyos szemszögből kifogásolnak is, de mint említettem, tudatosan tettem ezt egyrészt azért, hogy felhívjam a figyelmet reá, a ref. tanító legyen ezeken a területeken is példaadó életével az ifjúság Krisztushoz vezetője.

Tamási István.

Magyar reformátusok világgyűlése.

Az ORLÉ lapja a Lelkészegegyesület legutóbbi számában közli a magyarországi református egyház püspökeinek és főgondnokainak a Református Világgyűlésre szóló meghívóját 1938 aug. 23.-ra Debrecenbe. A gyűlés jelentőségét fokozza az, hogy a debreceni ősi kollégium ez évben ünnepli fennállásának négyszázadik évfordulóját.

Református magyar istentisztelet Bécsben. A bécsi magyar reformátusok részére február 20.-án az osztrák reformátusok belvárosi templomában Galambos Zoltán komáromi lelkipásztor hirdette az Igét.

KÜLFÖLD

Japán.

A világ közérdeklődésének központjában ma Japán áll. Gazdasági, politikai lapok hosszú közleményeket hoznak, melyekben az ottani viszonyokkal foglalkoznak. Bizonyos, hogy a jövő képének kialakulásához Japán sok tekintetben hozzá fog járulni. Nagyon természetes, hogy az egyházi lapok is bőségesen hoznak tudósításokat főleg Japán vallási viszonyairól és a Japán életfelfogásról.

A keresztyén missziók munkájának eredménye, hogy ez idő szerint az evangéliumi keresztyének száma ott 250.000. A római katolikusok 100.000-en s a görögkeletiek 17.000-en vannak. Japán több mint 70 millió lakosa közül e szerint aránylag igen kevés a keresztyén, de ez a maroknyi keresztyénség is jelentős hatást gyakorol a közéletre. A keresztyénségre való áttérést igen nehezzé teszi a császárkultusz. Vannak ugyan keresztyének, akik alkalmazkodnak a tényleges helyzethez, sőt vannak, akik a keresztyénség és a császármithosz egyesítésén fáradoznak. A komoly keresztyének csoportja azonban határozottan szembefordul ezzel. Hogy milyen nagy az ellentét a keresztyénség és a japán életfelfogás között, arra nézve jellemző eset a következő: A japán egyetemi hallgatók kötelező katonai oktatásban részesülnek. A kiképző tiszt megkérdezi az egyik diákot: „Kicsoda az ön felfogása szerint nagyobb: Krisztus-e, vagy a császár?” A diák tévovázás nélkül feleli: „Ha a császár elvonul előttünk, akkor tisztelgünk neki, de ha Jézus jön felénk, akkor a lábaihoz borulunk!” A bizonyágtevő diák a katonai kiképzésből elégtelen osztályzatot kapott és később kizárták a kollégiumból.

Japán uralkodó vallása u. n. sintó-vallás, amely kezdettől fogva szoros kapcsolatban van a császári család uralmával. De emellett csaknem minden japán buddhista is. Ennek egyik oka, hogy évszázadok óta csak a buddhista papoknak van joguk temetési szertartást végezni. Egyébként a buddhizmus jobban kielégíti a japán nép vallásos szükségletét, mint a sintó-vallás, mert ez csak a szertartások gyakorlásában merül ki.

A japán életfelfogásra rendkívül jellemző a császárkultusz. Szerintük a császár földi uralkodó, de égi lény is, aki szent és sérthetetlen. A mikádók közvetlenül az istenségtől erednek és az uralmuk örökkévaló. Ezért minden japánnak kötelessége a császármithosz értelmében a császár és a császári ősök tisztelete. Vallási életük központja az Ize szigetén lévő templomok csoportja. Az összes nemzeti ünnepeket is itt tartják. Ezeket a szentélyeket rendszeresen felkeresni kötelessége minden tanulónak, az ovodák növendékeitől az egyetemi hallgatókig, minden hivatalnoknak és a hadsereg minden egyes tagjának. Ezt a kultuszt a japánok „kodo”-nak

nevezik, ami magyarul „császári út”-at jelent. Ebben az elgondolásban az jut kifejezésre, hogy a császár útja. Japán nemzeti szelleme egyuttal az egész világmindenségnek törvénye. A császár kultuszra rendkívül jellemző pl. Nogi marsall öngyilkossága, a hírneves katona azért követett el öngyilkosságot, hogy ne élje túl a mikádó halálát.

Ebből látjuk, hogy Japánnak minden technikai fejlettsége mellett is szüksége van az Evangéliumra, hogy az életfelfogást megneemítse és Japán millióit Isten igaz ismeretére eljuttassa.

PROBLÉMÁINK

A külbirtokosok egyházi adója.

A külbirtokosokkal nemcsak Gömörben van baj, hanem egyebütt is. Általában a külbirtokosok a külbirtok után se ott nem akarnak egyházi adót fizetni, ahol a külbirtok van, se ott, ahol ők maguk laknak. Lakóhelyükön azt mondják: „A birtok nem itt van, tehát nem fizetek utána.” A külbirtok helyén pedig így érvelnek: „Én nem járok a ti templomotokba, hát minek fizessek?” Mindkét argumentum ékes bizonyosága annak, hogy a mai emberek mi mindenféle hamis okoskodással igyekeznek magukat az egyházi közteljesítés alól kimenteni. A szkárosi esetben (Ref. Egyház és Iskola 1938 évi 3. szám) a novum csupán az, hogy az ottani külbirtokosok nemfizető hajlamai még támogatásban is részesültek. Mert igaz ugyan, hogy az E. T. egy szóval sem kötelezi az egyháztagokat arra, hogy külbirtokaik után lakóhelyükön is tartoznak egyházi adót fizetni, másfelől azonban az is igaz, hogy az E. T. a külbirtokosokat egy szóval sem menti fel az alól a kötelezettség alól, hogy külbirtokaik után lakóhelyükön is egyházi adót fizessenek. Sőt az E. T.-ből azt is ki lehetne mutatni, hogy a külbirtokosok lakóhelyükön külbirtokaik után 100%-os egyházi adót tartoznak fizetni. Mert az E. T. a lakóhelyen fizetendő vagyoni (egyházi) adóról csupán annyit mond, hogy az az állami egyenes adónak bizonyos (pl. 10) % -a. De egy szóval se tesz arról említést, hogy a külbirtokosok külbirtokaik után ennek a 10%-nak helyben csak a 75%-át tartoznak fizetni. (E. T. III. t. c. 13 §. b) De miért is feledkezett meg az E. T. ennek a 75%-nak a kihangsúlyozásáról? Nem azért, hogy a külbirtokosok lakóhelyükön semmit se fizessenek, nem is azért, hogy lakóhelyükön 100%-ig adózzanak, hanem azért, mivel a törvényből evidensnek, tehát magától értetődőnek tartották a törvényalkotók, hogy a külbirtokosok ha külbirtokaik helyén külbirtokaik után 25%-nyi egyházi adót fizetnek, lakóhelyükön csak 75%-nyi értékben lesznek megadóztatva. A szkárosi kolléga tehát helyesen és a törvény világos értelme szerint járt el, amikor a külbirtokosokra lakóhelyükön 75%-os a külbirtok

helyén pedig 25%-os egyházi adót vetett ki.

A külbirtokosok egyházi adójáról szóló §§-nak a félremagyarázható homályosságon kívül van még egy másik hibájuk is: a 25 és 75%-os megosztás. A 25%-os egyházi adó ugyanis sok esetben olyan csekélység, hogy az egyháztagnak éppen emiatt nem akarják megfizetni. Első tekintetre talán hihetetlennek látszik, hogy valaki az egyházi adó csekélyisége miatt zúgolódnék, de tényleg így van. Probatum est. Az egyik zsarnói egyháztagnak az ide 15 km.-nyire eső restei határban van 16 köblös földje. A resteiek 1 köblös föld után $\frac{1}{2}$ kg. búza vagyoni adót fizetnek, így a zsarnói emberre mint külbirtokosra a 16 köblös föld után kivettek 2 kg. búzát. A restei lelkész hivatalos levélben megkért, hogy a kivetést tudassam a zsarnói egyházzal. Az atyafi egy cseppet se zúgolódott amiatt, hogy a resteiek öreá egyházi adót vetettek, de valósággal felháborodott azon, hogy csak két kg.-ot vetettek ki reá. „Hogy fizessem én most ki ezt a két kg. búzát? — kérdezte. — Ha a cselédemmel elküldöm, az egy egész napot el fog tölteni az oda-vissza járkálással. Hát érdemes most 2 kg. búzáért egy egész napot eltölteni?”

Nézetem szerint mindkét hibán: a homályosságon is, a 25%-os csekélységen is segíteni lehetne a külbirtokosok egyházi adójának 50%-os megosztásával. Javaslom azért a zsinatelőkészítő bizottság figyelmébe a külbirtokosok egyházi adójáról szóló §§-oknak (E. T. III. t. c. 10.) a következő értelemben való kiigazítását:

„Az az egyháztagnak, akinek lakóhelyén kívül, más egyházközség területén birtoka vagy jövedelmező vállalata van, ezen birtok vagy vállalat után eső egyházi adójának 50%-át lakóhelyén, másik 50%-át pedig a birtok vagy vállalat helyén tartozik fizetni.”

Dr. Nagy Lajos.

HIREK

Ajánlkozás. Papp Béla kistárkányi lakos ajánlkozik orgonista-kántori szolgálatra. Több református lelkésztől bizonyítványa van arról, hogy a gyülekezeti ének vezetését orgonával, vagy anélkül kifogástalanul el tudja látni. Megkeresések az ajánlkozó címére: Maly-Tarkañ—Kistárkány, p. Biel—Bély küldendők.

Brunner Emil meghívása. Brunner Emil zürichi világhírű theol. professzort a Princetoni presbiteriánus theológiai főiskola meghívta az 1938/39 iskolai évre előadások tartására.

Halálozás. Kiss Ernő sátoraljaújhelyi lelkész, a magyarországi alsózempléni egyh. megye esperese 48 éves korában meghalt. Temetése nagy részvét mellett febr. 12.-én ment végbe. Koporsója mellett Janka Károly, Szabó Imre és dr. Bethlen Pál szólottak s hirdették a vigasztalás Igéit.

Szabadba kitétt hárfa az életem ...

Szabadba kitétt hangszer az életem,
S játszik rajta boldog-boldogtalan.
A sokféle úpusú halandó
S a hárfa senkinek sem hangtalan.

Jön egy boldogtalan, szomorú-szemű
Elhagyott és könyörög: „Óh te hárfa
Sird el a panaszom, fáj a szívem,
Dalod tán boldogít s nem leszek árva.”

A hangszer lágy dallama felcsendül,
Az élet ritmusa dalol belőle:
Bizzál az Úrban! ez az alaphangja
S a beteg szív meggyógyul tőle.

Mosolygó arcú, nevetőszemű,
Gondtalan fiatal, élni-akarı
Veszi fel a hangszert s az kedvére szól.
Az ifjú szív és lélek mindig daloló.

Üveghangon zengi: „Örizd meg szivedet,
Abból indul ki minden élet.
Örvendezz ifjúságod utáiban,
De ne feledd el, van itélet!”

Ne mond, ne mond — ifjú vagyok én
Nincs még hatása beszédemnek,
Az Úr — ha híven követed — szavadnak erőt,
S világító fényt ad életednek.”

Az életharcban elfáradt öregek
Kivánják a hárfa nyugtató dalát.
S a hárfa zeng: „Az elárgottaknak
Jézus a leghőbb támasz és barát.

Jordán partján álló öreg harcosok
Szivetek miért nyugtalan és remeg?
Figyeljétek mit zeng a kísérő zene:
Boldogok, kik az Úrban halnak meg.”

A hárfa, most egy dúsgazdag fogja kezébe.
S kéri: „Zengd nekem az örökélet dalát!”
S az szól mély, bűgő hangon — mond —
Szeretnéd megnyerni a boldogság hónap?

Ha igen, oszd el minden vagytonodat
A szegényeknek s kincsed lesz a mennyben.
Mást felüldítve magad is üdülsz,
Százannyit kapsz. Az Úr hív. Jer és kövesz engem.

A hitetlennek furcsán zeng a hárfa.
Gondolja: tán' régi, lehangolt.
Nem adja a hangot amit várok,
S letezi. — Pedig a dallam tiszta volt.

Mert hamis hanghoz szokott élete
Nem érti a hárfa mély dalát.
Mely nem zenghet másról sohasem,
Csak az Úrról, ki a szivekbe lát.

A hárfa ércesen zeng a hitetlennek:
„Vihart arattok, ha szelet vettek.
Kérlek béküljétek meg az Istennel
Kegyelmet nyertek, ha Krisztusban hiszték!”

S a hárfa csak zeng-zeng szüntelenül.
Ércesen, lágyan, majd csendben bűgva;
Hangja biztos. Húrjai felülről,
Mesteri kezek által vannak hangolva.

A legszebb dalát akkor zengi,
Ha belesimul hangja a testvéri karba.
Hol a sok-sok hangszer egy ütemre
Honvágyról zeng, sóvárogva a magasba.

Itt, itt az üdvözülők seregében,
Zengjük ószhangban a Bányai dalát.
A nagy Karmester itt ül velünk
És tanít, vezet s adja önmagát.

Szabadba kitétt hangszer az életem,
Zengi szüntelen az élet dalát:
Piano, forte és fortissimo
Változatokban, a nagy Mester szavát.

Szabó Krisztina.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 10. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{3}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 március 5.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Dala.

Ide küldendő minden közlemény.

A református gyülekezet építői.

Tóth Lajos lelkésznek a Kalvin János Társaság konferenciáján tartott előadása gyorsírói feljegyzés után.

(II. folytatás.)

A lelkipásztor igazi hivatása az ígéhirdetői és pásztori tevékenység, a tanító hivatása az iskolai valláserkölcsi nevelés. Egyik sem korlátozódik helyhez. Örökösen nyilvánvalóvá kell lenni annak, hogy a munka azért van, mert felülről kaptunk megbízatást, a munkának transzcendentális gyökere van. A lelkipásztornak állandóan nyugtalanító problémája kell, hogy legyen: az ígéhirdetés. Ez az igazi fegyver, amelyet Isten adott a kezébe. Milyen veszedelem, ha élet veszíti ez a fegyver! Az ígéhirdetésnek mindig modernnek kell lenni. Modern, hogyha azt hirdeti és arról tesz bizonyosságot amit hallott, szemével látott és megtapasztalt: az ő Ura, a Jézus Krisztus dicsőségét, mint az Atya Egyszülöttjének dicsőségét. Az ígéhirdető gyülekezeti építésének nem szabad lebecsülni falusi népünk szellemi és lelki képességeit. Sokszor hibát követünk el azzal, hogy kicsinyre becsüljük a falusi gyülekezet kapacitását. Komoly és magas igényei vannak a református falunak, hiszen századok fokozták fel azt.

Az építő munkát az egész gyülekezetre kell irányítani s fontos, hogy az gyülekezeti munka legyen. Hogyha elhanyagolja a lelkipásztor a gyülekezeti principiumot, rögtön baj áll elő. A gyülekezet meghasonlik.

A tanító építő munkájának jelentősége, hogy a kezében van a holnap gyülekezete, Isten drága kincse. A gyülekezeti tagságra való nevelés az iskola padjain kell, hogy céltudatosan elkezdődjön. Sok alkalom kínálkozik a gyermeknek át nevelni a szülőt, ébreszteni a kialvó hűségét.

A gyülekezeti munka népszerűsége a gyülekezeti munkás nélkülözhetetlenségén alapszik. A gyülekezeti munkás nem lehet népszerű úgy, hogy népszerűtlen legyen az Isten ígéje. Hogyha az Isten ígéje népszerű tudott lenni, ebből következik mindjárt az is, hogy a lelkipásztor nélkülözhetetlen a gyülekezetben. Ma még igen sok helyen úgy áll a helyzet, hogy a lelkipásztor nem nélkülözhetetlen, tenni kell róla, hogy az ige legyen nélkülözhetetlen a gyülekezet életében.

A gyülekezeti fegyelem szoros összefüggésben van a lelkipásztor személyével. Addig nem lesz fegyelem, amíg a lelkipásztor nem tud fegyelmezni. A lelkipásztor személyének olyan tekintélye legyen, hogy ez mindenütt határozott fegyelmező erő legyen.

A gyülekezeti építő munka sok akadályba ütközik, ezek lehetnek: az egyéni gyarlóság, közszellem, jelentkezhettek ellentétes romboló erők, kisértések, elcsüggedés, a környezet magához vonóhatalma, az emberek megnevelése, a Sátán katonái, rossz szokások, a megromlott közvélemény, anyagias lelkület. Ezekkel a nehézségekkel szemben sok türelem kell, erős és bizó lélek. Törhetetlen hittel, hivatástudattal, szeretettel kell a gyülekezet építésére elhívott munkásnak tudni oda menekülni az Istenhez, arra nézni, aki adta az építés parancsát, aki fedd és vigasztal.

Fontos a gyülekezeti építő munkásnak a külső és belső milyensége. Minden építő munka a személyiségen keresztül jut a gyülekezetbe, tehát az egyéni milyenség lehet előbbrevívője és akadályozója a munkának. Az egyéni élet, a családi élet, a példaadás, rendkívüli jelentőségűek a lelkipásztornál. A lelkipásztori ház fala üvegből van. Mindenki kíváncsi rá, hogyan él a lelkipásztor? Hogyha valami baj történik a lelkipásztori házban, rögtön megtudja a gyülekezet. Azért a lelkipásztori házban mindenre nagyon vigyázni kell, ha valahol baj van, az a tény mintha az egyik kezét fogná le a lelkipásztornak: alkalmatlanná válik Isten megbízásának teljesítésére. Ezért kell példaadónak lenni. Gyarlóságok és káros szenvedélyek a gyülekezet életére rombolóan hatnak. Pedig a falusi ref. népünk a lelkipásztort tisztelni akarja, hogy példakép legyen a gyülekezet előtt. Igen fontos tehát a lelkipásztor testi és lelki alkalmatlansága.

Hogy a lelkipásztor a tanításra alkalmatos legyen, magának is tanulnia kell. Foglalkoznia kell szellemi dolgokkal, szüksége van általános műveltségre. Emellett gazdasági műveltségnek is kell lennie, minden kérdésben járatosnak kell lennie, amelyek a gyülekezetben előadódnak. Tájékozottnak kell lenni a társadalmi kérdésekben is, ezekkel a problémákkal viaskodni kell. Igen nagy szüksége van a falusi lelkipásztornak a theologiai műveltségre. Ismerje a theologiai

tudományok állását, igen fontos a lelkipásztori életben a továbbképzés, a szellemi és lelki elmélyülés. Hogy építhessen, magának is szüntelenül épülnie kell.

A presbitérium a gyülekezetben építő tényező legyen. A presbitérium szeglet a gyülekezeti életben, ezért nagy gondot kell fordítani a presbitérium lelki építésére, ott elő kell venni a Bibliát is, meg kell beszélni vele a gyülekezet lelki kérdéseit. Mindent el kell követni, hogy a gyülekezet építő munkájában egy bizonyos szolgálatot ők végezzenek. A presbitereknek a gyülekezeti munkába való bevonását elősegíti a körzetbeosztás. Egy-egy körzet gondozását a presbitérium egy-egy tagjára kell reá bízni. Így kapnak szolgálatra való nevelést és lesznek a gyülekezet lelki építésének tényezőivé.

A családi Bibliaolvasásra való nevelés.

Református keresztyén nem akadhat, aki kétségbevonná annak a szükségességét, hogy minden családban ott kell lennie a Bibliának. Ma már bizonyára elenyészően csekély azoknak a száma is, akik nem érzik a családi bibliaolvasás hiányát, tehát épen ezért nem gondolnának annak jelentős voltára. Ha valaki, talán a nagyapánk elmondja, hogy milyen volt ezelőtt 50—100 esztendővel a református család élete, miképpen gyakorolta városon és falun egyaránt papi tisztét a család feje, akkor a legtöbbször csak arra gondolunk, hogy milyen más viszonyok voltak akkor? Igaz, hogy társadalmi életünk képe nagyon megváltozott a multhoz viszonyítva, mert hiszen a család mindenegyes tagja manapság nem együttesen, hanem leginkább szétszórtan végzi a maga élethivatását. A példaadásra hivatott családokban az apa és az anya külön-külön keresi a kenyeret, a gyermekek messze eső iskolákban szerzik a szükséges tudományt, minden családtag elfáradtan érkezik haza és alig jut idő a legszükségesebb anyagi dolgok megbeszélésére is. A naponkénti bibliaolvasás, a láthatatlan és elnémitott lélek táplálékért kiáltása kimarad a napi teendők közül. Az elerőtlenedett lélek nem tudja elsírni sem magát, hogy a hetenként legtöbbször csak egyszeri — vasárnap délelőtti — igehirdetés mellett állandóan csak sorvad.

Panaszkodhatunk közönyről az Isten dolgai és az egyház iránt, beszélhetünk a gyülekezeti élet haldoklásáról, jajgathatunk a sokféle „izmusoknak” lelki rombolásáról, követelhetünk egyházfigyelmet, istentiszteletek látogatását sürgethetjük, vallásos estélyeken gyönyörködtethetünk és buzdíthatunk híveket az Úrvacsorával való élésre, az eredmény esetleg annyi, — ha ugyanis eléggé bizalmas mer lenni hozzánk a hívünk, hogy megmondja: „Bizony már elég sok borral tartozik nekem a tiszteletes úr, mert ha csak egy kortyot számítok is minden Úrvacsorára, akkor is lenne egy liter, amit elmulasztottam!”

És minden fáradozásunk hiábavaló erőlködésnek bizonyul, mert a tudónk kibeszélésének eredménye vagy semmi, vagy alig több a semminél. Nem is lehet másképen, hiszen sehol egyébutt szó sem esik azokról, amiket mi hangoztatunk, amikről mi beszélünk. A lelkipásztor, — ha a hivatásának él, — elmélyed az Isten dolgaiban, ha nem is szakad el a világtól, akkor is más lesz a szemlélete a világról, az egész életről, más lesz a mentalitása, más ideológiában él. Mindez többé-kevésbé idegen azoknak, akik közé a küldetése állítja. Szakadék támad a lelki életet élő ember és a materiális világban harcoló ember között. Ennél az élet központi kérdése a Ma, annál a Ma és az Örökkévalóság együttesen. A református keresztyén életnek kérdése — legyen szabad így mondanunk: — a Ma összhangolása az Örökkévalósággal! Hogy manapság egy szédítő diszharmóniában van ez a kettő, bizonyára csak az ezirányú süketségben szenvedők nem hallják.

A lelkipásztornak kell, hogy kitünő füle legyen és jó éles szeme! Meg kell hallania a zürzavaros diszharmóniát is, hogy feloldhassa azt mennyei harmóniába. Meg kell látnia, hogy ha valahol valami nincs rendben és Isten erejével kell rendet teremtenie. Már az is eredmény, ha a lelkipásztor a saját fülével és szemével észreveszi a szépség és jóság hiányát, ami tulajdonképpen a tökéletesség hiánya, a forma és tartalom meg nem egyezése. De még nagyobb eredmény, ha azt is észreveszi, hogy miképpen kellene a rábizottakat a tökéletesség útjára elvezetni. Ki merné azt mondani, hogy a cseh-szlovákiai református keresztyén egyházban minden jól van úgy, ahogy van?! Szükség hát keresnünk a módot arra, hogy ne így legyen. Egyik ilyen mód a családi bibliaolvasásra való nevelése.

I.

Elfogadhatjuk igazságnak, hogy a közösség olyan lesz, amilyenek az egyének, amelyekből a közösség összetevődik. Ennek az igazságnak ott kellene állnia szüntelenül a szemünk előtt, mert sokszor elfeledkezünk róla. Gyülekezeteket akarunk átforgatni. Egyházmegyéket, egyházkerületeket, sőt az egyetemes országos egyházat szeretnénk elevenebbé tenni. Ezek oly hatalmas közösségek, hogy az egyénei igen különféleképpen tevődtek össze. A rendelkezésünkre álló legkisebb közösség a család. Itt sem megy egykettőre az átforgatás, de a családok egyedeihez könnyebben hozzáférhetünk, tehát nagyobb valószínűséggel végezhetjük az eredmény reményességével munkánkat.

Senki sem vonja talán kétségbe, hogy Wichern eredményes munkát végzett. Ő ezt írja: „Die pflegende Liebe des Bruders oder der Schwester als der Familienvorsteher hat diese friedlichen Stunden vorzugsweise zu nutzen als den stillen, sichern Herd, worauf das Feuer des inneren ewigen Lebens geweckt und genährt werden soll.” (A brudernek, vagy schwesternek,

mint családfőnek gondoskodó szeretete kell, hogy ezt a csendes órát különösképen kihasználja, mint azt a nyugodt, biztos tűzhelyet, amelyen a belső-, örök-élet lángjának kell kigyúlnia és tápláltatnia.) A vasárnapról van szó, amely szerinte a család tulajdonképeni napja. A családnak nevelő közössége egyszersmind a vallásos élet kialakításának tulajdonképeni helye. Míg ugyanis a munka és a tanítás alkalmával a gyermekek különböző csoportokban élnek, addig vasárnap mind együtt vannak a család közösségében. (Joh. Heinrich Wichern: Gesammelte Schriften, 6 Bände, Hamburg 1901—8; Bd. V. 292. lap.) A vasárnap a család napja. Így kellene lenni, de valóban így van-e? Legalább is a család napja-e arra nézve, hogy ilyenkor az egész család letelepedjék a Szentírás mellé és így a vallásos nevelés tekintetében betöltse hivatását? Richard Baxter már 1656-ban ugyanígy gondolkodik és ír. A családok jobbáformálásának és a vasárnap igazibb megszentelésének módjául ezt jelöli meg a lelkipásztor számára: nyerve meg a családfőket arra, hogy minden Úrnapiján vizsgálják meg gyermekeiket a kátéból és Bibliából annál is inkább, mert ez a leggyümölcsözőbb befektetés, amennyiben a különben haszontalanok és rossz szolgák jobbakká legyenek. (Baxter: The reformed pastor. London. The Rel. Tract S. 5. Edition. 1862. 214. lap, XI.) Úgy látszik, már Baxter idejében sem volt elég a templomi igehirdetés csupán, de reformátoraink is ugyanígy vélekedtek. Tehát nem valami újszerű felfedezés annak a megállapítása, hogy „ma már templomi igehirdetésen túl is kell foglalkoznunk a Bibliával.”

Tárnok Gyula.

EGYHÁZI ÉLET

Magyar reformátusok világgyűlése.

Az Országos Református Lelkészegegyesület multévi, Székesfehérvárott tartott közgyűlése elhatározta, hogy a Magyarok Világkongresszusának alkalmából, közvetlenül a budapesti világkongresszus után, Debrecenben, a magyar reformátusok e nagymúltú városában megrendezi a magyar reformátusok világgyűlését. E tervbevetett református világgyűlés jelentőségét csak fokozza az a páratlan tény, hogy épp ennek az esztendőnek az őszén (október 4—5. napjain) ünnepli a debreceni ősi Kollégium is fennállásának négyszázadik évfordulóját. Ez a kimagasló esemény a magyar reformátusok világgyűlésén résztvevőknek alkalmat nyújt arra, hogy épp Debrecen városában adhassanak egy szívvel és lélekkel halát Istennek mindazokért a lelki és szellemi javakért, amelyekkel a debreceni Kollégiumon keresztül, de általában az egész magyar református egyházon és annak művelődést sugárzó intézményein át ajándékozott meg mindnyájunkat a mi Istenünk.

Szeretettel hívunk tehát minden külföldön élő magyar református embert e debreceni nagy

napra, 1938 augusztus 23-ra. Jöjjetek minél többen, hadd buzdulhassunk fel kölcsönösen egymás hite által. Mert mi mindnyájan egy lelki testnek tagjai vagyunk, „egy Lélekkel itattattunk meg”, „elhívásunknak egy reménységében hittattunk el is”; egy a hitünk, egy a keresztségünk, egy a nyelvünk és egy a szellemi örökségünk. Mindenekfelett pedig egy a mi Istenünk, akinek kifürkészhetetlen és végéremehetetlen akaratából ma már e világ sok országában magyar nyelven is hirdetik az Ő igéjét és magyar nyelven is imádják Őt.

Az Országos Református Lelkészegegyesület szokásos évi konferenciáját és közgyűlését 1938-ban szintén Debrecenben tartja s így alkalom nyílik arra, hogy a református világgyűlés résztvevői a Magyarországi Református Egyház lelkipásztoraival is találkozhassanak. A Debreceni Református Egyházközség is örömmel ajánlja fel ez alkalomból vendégszeretét a Debrecenbe sereglő külföldi magyar református testvéreknek. A Magyar Reformátusok Világgyűlésének Szervezeti Irodája (Debrecen, Központi Egyetem) minden külföldi magyar református testvérünk július hó elsejéig való jelentkezését szeretettel várja és fogadja. Előzetes jelentkezés esetén az illető augusztus 23-i debreceni ellátásáról magyáros vendégszeretettel gondoskodik. Debreceni szállását azonban jóelőre mindenki saját maga biztosítsa. A Szervezeti Iroda legfeljebb csak a szállodai szobák legalább egy hónappal előre történő megrendelésének közvetítésére vállalkozhatik.

Magyar Református Testvéreink! Jöjjetek el a debreceni magyar református világgyűlésre minél többen, „igyekezzvén megtartani a Lélek egységét a békességnek kötelében”.

A Magyarországi Református Egyház, az Országos Református Lelkészegegyesület és a Debreceni Református Egyházközség nevében hívunk és várunk mindnyájatokat!

ISKOLÁINK

A gyermekekért.

A külföldi református országokban általánosan bevett szokás az, hogy minden társadalmi megmozdulásnak, amely céljával a gyermekvédelmet tűzte ki, a legfőbb támogatói a református lelkipásztorok. Ez magától értetődik ott, mert hiszen a nép jövője: a gyermek. Itteni kisebbségi életünk egyik igen szép célkitűzése a városok szűkös anyagi viszonyai közt élő gyermekeinek a megmentése és felkarolása. Mennyire Isten gondolatai szerinti cselekedet lenne, ha ebbe a mi református lelkipásztoraink is bekapcsolódnának és felkarolnák a közelükben lévő városok szegény ref. gyermekeinek az ügyét. Lelki tekintetben is óriási jelentősége lenne ennek, mert így éreznék meg azok a városi ref. proletárszülők, hogy a szeretet nemcsak szó, hanem tény és cselekedet. Így sok lélek talál

hatná meg az utat vissza az egyházhoz. Buzdításul álljon előttünk, mit ír erről a „Bars” című hetilap egyik legutóbbi száma:

A magyar gyermekekért jelszó diadalmasan indult el Szlovenszkószerte s magyar városainkban egymásután alakultak meg a Csehszlovákiai Magyar Gyermekvédő és Gondozó helyi szervezetei.

A lévai szervezet, hogy hangot adjon legújabb terveinek, mult szombaton estélyt rendezett a Kaszinóban, ahol a magyar társadalom színe-java megjelent. Az estélyt Veress László váradi ref. lelkész, aki az egyesület tavalyi munkájában maga is igen szép tevékenységet fejtett ki, a következő mély benyomást keltő beszéddel nyitotta meg:

Amint a történelem könyve értesít bennünket, több mint 2000 esztendővel ezelőtt kezdték építeni a hatalmas Kínai Birodalom körül azt a falat, melyet általában „Kínai fal” néven ismerünk. Bizonyos, hogy csodálatos volt ez a több, mint 1700 mérföld hosszú választófal. Egy 400 milliós nép rengeteg energiát, vért és verejtéket gyűrt bele, csak azért, hogy biztonságban érezve magát, kifejleszthesse a maga sajátos kultúráját.

De én úgy érzem, hogy ez az iromba kövekből emelt választófal, minden csodálatos nagyméretűsége mellett is, eltörpül azok mellett a lelkiértelmeben vett, láthatatlan választófalak mellett, melyek kísértetiesen ott meredeznek az egyes nemzetek, társadalmi osztályok, mondhatjuk, hogy az egyik ember és a másik ember között. Az ellentétek, a gyűlölet és félelem köveiből emelt választófalak eredményezik azután a napjainkban folyó lázas fegyverkezést, kivégzések véres színjátékait Oroszországban, a polgárháború borzalmait Spanyolországban, ezek a választófalak vetítik előre véres árnyékát egy irgalmatlan holnapnak. Ha egyszer ezek a választófalak eltűnnének . . . Mennyi átok szakadna le egyszerre az emberiségről, mennyi kegyetlenség, szenvedés, pusztulás, könny és bánat szűnne meg egyszerre. Néha maga az élet terem olyan helyzeteket, melyek egyszerűen és természetesen, szinte pillanatok alatt lerombolják, sőt tökéletesen eltüntetik az ember és ember közt terpeszkedő láthatatlan kínai falat. Mostanában olvastam egy igen érdekes és értékes könyvet. A címe: „Titánok bukása.” A titánok: amerikai milliárdosok, akik az akkori idők szemképrázató luxussal berendezett hajóján, a Titanicon utaztak és a könyv a hajó katasztrófájának körülményeivel ismertet meg bennünket. Amíg nyugodtan és büszkén haladt a hajó, emberi szóval alig érzékeltető óriási választófal meredezett a vagyon, a hatalom elkényeztetettjei és az alsóbb osztályok utasai között. De azután megtörtént a rettenetes katasztrófa és a süllyedő hajóról lesodortatva százan és ezren ott vergődnek a jeges vízben, akkor már nincs közöttük semmi különbség és amikor a Carpathia gőzös felveszi őket a fedélzetére, már

eltűnt minden választófal, félig megfagyva, törött, zúzott tagokkal, testet öltött nyomorúság valamennyi. És milliárdosok és koldúsok, hajófütek és diplomaták, nagyvilági hölgyek és napszámosasszonyok lélekben is közelebb kerültek egymáshoz.

Azt hiszem egészen magától jön most az a gondolat, amelyet ebből a mi kisebbségi életünkre akarok vonatkoztatni. Amíg nyugodtan és büszkén haladt a hajó, addig megengedhette magának a magyar társadalom a kínai fal emelésének luxusát magyar és magyar között, de most amikor egy rettenetes vihartól megtépázva ott didergünk mindnyájan a kisebbségi élet szigetén, mennyire természetes, hogy mi, akik itt magyarul beszélünk, érzünk és imádkozunk: lélekben is közelebb kerüljünk egymáshoz. Közelebb a legszegényebb kis magyar gyermekekhez is, aki minden szegénysége és nyomorúsága mellett is egy óriási értéket hordoz a lelkében: a jövőt, a magyar jövőt . . .

Bizonyos az, hogy a kisebbségi élet sok lemondást diktál. Lemondást dúsan jövedelmező pozíciókról, gazdaságról és hatalomról. A kisebbségi magyarságnak is le kell mondania arról, hogy gazdagon, erősen, mámorosan ujjongó szívvel haladhasson előre a maga útján. De a maga szegénységében a kisebbségi magyarság gazdagabb lehet a dúskálkodóknál: a testvért megtaláló szeretetben; valamiben erősebb lehet a testgyilkoló fegyverekbe öltözött nemzeteknél: a szegényebb testvért segítő jóságban és ha nem lehet az övé a mámorosan ujjongó szív, — elhagyatottságának sötét éjszakájában övé lehet az a szív, mely világítani és könnyezni tud a részvétől . . . És amíg ködbevesztek előtte diadalmas, álmos nagy hegyei, — hivatatólag zúgnak feléje a humánus örök, szent mélységei, melyek felé mindig a szenvedők és elhagyottak találtak meg hamarabb az utat . . .

Ennek a mai estének is a célja építeni a humanitás jegyében, ha csak egy téglával is, a kisebbségi magyar jövőt. Sokszor gondolkoztam rajta, hogy kik, vagy mi tudja biztosítani ezt a jövőt? Talán a falu „ösereje”, amelyre napjainkban oly sokat hivatkoznak? De kérdem: hol van a garammenti gazdag magyar falvak ösereje? — Sehöl. Kiszipolyozta egy rettenetes métely. Minden a föld, a ház, a pénz, — a lélek semmi. Talán az intelligens középosztály, mely magyar kulturán felnöve, értéknek tartja ezt és tovább adja gyermekeinek? Milyen sokan vannak, akiknek anyagi tehetségük meg lenne hozzá és mégsem küldik magyar iskolába gyermekeiket. Az a fontos, hogy a gyermeknek hivatala legyen ha felnő, a pénz a fontos, a ház fontos, de hogy hogyan fog érezni, gondolkodni, milyen lesz a lelke, — az semmi.

Kik maradnak még, akikben bizhatunk, hogy hordani fogják a verejtékes, nehéz magyar jövőt. Nem maradnak mások, mint szegény emberek szegény kis gyermekei, — sokszor éhező és fázó magyar gyermekek. Önökik kell majd

vállalni azt a terhet, azt a küzdelmet, amely elől félrehúzódnak a jóllakottak, az erősek, mert ha ők is félreállnak, velük együtt elvész a magyar jövő...

FIGYELŐ

Családvédelem.

Az állami statisztikai hivatal februári közlönye a következő adatokat közli: Csehországban 1910-ben száz háztartásban átlagosan 435 személy élt, 1921-ben már csak 411, 1930-ban pedig 361. A hanyatlás tehát 17%. Morvaországban ugyanez idő alatt a csökkenés 13%. Szlovákiában és Kárpátalján a helyzet valamivel jobb, Szlovákiában 1930-ban száz családra 438, Kárpátalján pedig 444 lélek esett. Mindenütt óriási a születések számának csökkenése. Nemcsak hogy az egyke-rendszer uralkodik, de igen sok családban egyetlen gyermek sincs. Megdöbbentő jelenség, hogy abban a 15.000 családban, ahol úgy a férj, mint a feleség állami alkalmazásban van, mindössze 715 gyermek van, tehát e családok legnagyobb része gyermektelen. Csehországban 1910—1930.-ig a gyermektelen háztartások száma 104.5%-al emelkedett, vagyis megkétszereződött. Növekedett az egy gyermekes családok száma is és pedig 74%-al. A kétgyermekes családok száma 35%-al lett nagyobb, a többgyermekes családok száma egyharmadára esett vissza. A köztársaság területén mennél nyugatabbra haladunk, annál jobban emelkedik a gyermektelen családok száma.

Hogyha ezt a statisztikai kimutatást olvassuk, bizony úgy érezzük, hogy fel kell karolni nálunk is a családvédelem ügyét. A mi viszonyainkra is alkalmazható az, amit a családvédelem kérdéséről *Dr. Ravasz László* püspök az egyik vasárnap esti rádiós előadásában mondott. Lelket megragadó szép gondolatai közül kiemeljük a következőket:

A megszületett csecsemő csak kezdet és ígéret, életfeltétele az, hogy apja és anyja védje, gondozza, tanítsa és nevelje. A család tehát nélkülözhetetlen az élet kifejlődéséhez és megmaradásához. A csecsemő számára a világon a legjobb táplálék az anyatej, a legjobb biztosíték az apai szeretet, öntudat és felelősség és jobb minden bennlakásnál az istenfélő családi környezet. Világos, hogy az emberi élet fizikailag annál egészségesebb, tisztább és magasabb rendű, minél komolyabban veszik a családi életet a családtagok. S itt van a tiszta szerelem egészség-tanának alaptörvénye a házasságot megelőzően és a családban egyaránt. Elviselhetetlen gondolat az, hogy anyagi okból, hiúságból, kényelmi szempontokból valaki feláldozza a gyermek egészségét, vagy éppen létét. Csak az a becsületes és okos társadalom, amely kedvez a család kifejlődésének, amely nem fél a gyermek megszületésétől: így magasztosul a gyermeknevelés a legésszerűbb társadalomfenntartássá. Nagyon

rossz gazdálkodás az anyákat úgy megterhelni, hogy a gyermek egészsége, szellemi, erkölcsi fejlődése e miatt kárt szenvedjen.

A család látszólag igen költséges dolog, de a vak is látja, hogy a legjobb befektetés életet termelni, mert minden emberi élet és érték a társadalom tiszta hozadéka. A család az elképzelhető legjobb üzlet a társadalomra és nemzetre, nem is beszélve a hagyományok, a jószokások átültetéséről, a törzshöz, a nemzethez tartozásról. Katonákat lehet nevelni a kaszárnyákban, — hősöket, prófétákat, költőket csak a családi fészekben! Mindaz tehát, amely a családot szét-töri és rontja, emberi minőségünk legdrágább javát sorvasztja és pusztítja. Ha ezt ellefejtjük, vagy megszűnik lassan az emberi élet, vagy állativá válik s nem tudom, melyik veszedelmesebb! Világosan kell látnunk, hogy a családalapítás erkölcsi felelősség alá tartozik, mert az embernek legfontosabb alkotása. Aki megházasodik, Isten és az univerzum előtt felelősséget vállal a párjáért és a születendő gyermekeinek a sorsáért. Balgatag dolog tehát az embert könnyelmű életadásra biztatni bármi formában. A házasságkötés halálosan komoly felelősségvállalás új emberi életekért: vétkezik az, aki könnyelműen köt házasságot. Viszont minden olyan társadalom, amely a családalapítást nem teszi lehetővé, gyökerében támadja meg a nemzetet.

Mit adhat az élet, ha megfosztja a szülőket a gyermektől, gyermeket a szülőtől, a testvért a testvértől s mindezek fejében meghagyja nekik az elvtársat? Ide tartoznak mindazok a vétkek, amelyek terméketlenné teszik a házasságot, pedig hány bomladozó frigyét tartott meg a gyermek! De az a család is, amely mesterségesen egy gyermekre rendezkedik be, tulajdonképpen az egyetemes nemzetgyilkosságnak válik eszközévé. A családi életnek egyetlen ellensége van: az emberi bűn, amely millió és millió alakban öltözve azt igyekszik megakadályozni, hogy az ember csakugyan ember legyen, találja meg és töltsse be a maga örök rendeltetését. Az emberi bűn rontotta meg a családot, ahol nem lehet családot alapítani, — talán azért, mert az életigények oktalanul felemelkedtek; az emberi bűn rontja meg a társadalmat, amely rabszolgasorsra ítéli az olyan feleséget, aki tizenkét gyermeknek adott életet és egy életen át tartó szórakozás örömeivel jutalmazza azokat, akik félnek a gyermektől. Még talán a kenyérhez sem tapad annyi átok, amennyi könny tapad a csókhoz. Amelyik nemzet ellenszegül a gyermeknek szociális öngyilkosságra szövetkezik.

Mitől kell megvédeni a családot? Az emberi büntől. S itt ennek mi az orvossága? Családszerüvé kell átalakítani a társadalmat. Ez mindennek előtt betöltése az Isten törvényének: „Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be a földet és legyetek úrrá az egész világon!” Ezt a küldetést pedig csak a családban lehet megvalósítani, mert ebben úgy terem az ember

hogy vele uralkodóvá válik a szellem s az erkölc. E nélkül az ember csak kultúrált állat, amelynek immár nincs más gazdája, csak ön-maga. Ezért: hódolat a gyermeknek! Kövessünk el mindent arra nézve, hogy a gyermekkel szemben elszálljon az emberekből minden bizalmatlan érzés: ahol gyermek születik, ott a nap süt ki, ahol kisütött a nap, ott az emberek felfelé néznek és mosolyognak.

GYŰLEKEZETI MUNKA

A Biblia szerepe az ifjúsági egyesületben.

A cs...i ifj. egyesület alapszabályai az egyesület célját így foglalják össze: „Társaságba gyűjteni azokat az ifjakat, akik Jézus Krisztust megváltójuknak és üdvözítőjüknek tekintvén, a szentírások szerint hitükben és életükben az ő tanítványai akarnak lenni és együttesen óhajtának munkálkodni Isten országának az ifjúság között való terjesztésében.”

Nem tudom elképzelni ennek a nemes célkitűzésnek megvalósítását Biblia nélkül. S mivel nem is valósult meg eddig, könnyű visszakövetkeztetni: a Biblia nem kapta meg ebben az egyesületben az őt megillető helyet. Olyan szerepet játszott ott csupán, mint a poros családi Biblia a mestergerendán. Az egyesület életét vizsgálva nyilvánvaló, hogy eszközeinek megfelelően módosult a célja. Szórakozásban merül ki egész tevékenysége.

Megkérdézem ezirányban egyik „lelkes” funkcionáriusát. „A Biblia mellett szindarabokat és ünnepélyeket rendezünk a Vasárnap délutánokat és hétköznap estéket pedig szerencsejátékokkal és újságot olvasással ütjük agyon”, — mondja. Meg kell adni, hogy ezt a programot maradék nélkül meg tudják valósítani. Jottányit sem engednek belőle! A Biblia mellett, (mellőzésével) játszanak, szórakoznak, szószertint: agyon ütik az ifjúság visszahozhatatlan lehetőségét, a drága időt. Eljárásukat, az eszközök tekintetében, már az alapszabályok is legalizálják. Hivatkoznak hasonló egyesületek példájára.

Ha így van, akkor a címben kitűzött kérdésre csak ez lehet az őszinte felelet: az ifjúsági egyesületben a Bibliának semmi szerepe nincs. Még ha hetenként 1—2 órára be is vonul helyiségébe, a napi 3 órás (télen több is) átlaggal számított heti 21 órai kaszinózásban elsikkad az Ige. Ahol pedig ez a helyzet: Ott a lelkipásztornak — mint olyannak — sincs mit keresnie.

De van az ifj.-i bibliakörben! Különböztetnünk kell tehát. Mert — tekintet nélkül a nevére — bibliakörre válik minden, az Egyház kebelén belől létrejött egészséges ifjúsági tömörülés, amely nem téveszti szem elől, hogy az Anyaszentegyház nem szórakoztató intézmény, a lelkipásztor nem színigazgató, s hogy a ker. ifjúnak nem játékaról (erről böven gondoskodik a világ), hanem táplálékáról, lelki fejlődéséről

kíván gondoskodni.

A csak szórakozást nyújtó ifjúsági egyesület működése ellen joggal emel kifogást sok szülő, s vádolja meg a lelkipásztort, midőn látja, hogy fia elhanyagolja életrekészülését, mióta tagja az egyesületnek. És nem üres dicsérete az a bibliakörnek, amikor az egyik édesanya örömmel jelenti, hogy bibliakörös diákfia komolyabb lett, végzi kötelességét, nem kell osztályt ismételnie.

Az ilyen jóirányú változást a Biblia hozza létre. Hasonló eredményt sohasem fog tudni felmutatni az ifjak kaszinója. Látja, tudja ezt minden ifjúsági vezető, de (elsősorban magamról szólók) azt hiszi, hogy a Biblia elriasztja az ifjúságot; be kell tehát csempésznie az ifjak közé; és lelki éhséget is neki kell támasztania. Ezek az előítéletek megbénítják akarásunkat, meddővé teszik jószándékunkat. Ne higyjünk önmagunknak! Higyjünk a Bibliának! Ne szégyeljük Krisztus evangéliumát! Ne fáradjunk azzal, hogy belopjuk oda, ahol csak főszerepet játszhat. Eljárásunk nem volna méltó Isten beszédéhez és önmagunkhoz: tolmácsaihoz. Ne legyen bizonytalan a trombita hangja. Mondjuk meg nyíltan mit akarunk, hogy senki se érezhesse magát becsapottnak. Az éhség se okozzon gondot. Itt vannak a napok „azt mondja az Ur Isten és éhséget bocsátok a földre; nem kenyér után való éhséget, sem víz után való szomjúságot, hanem az Ur beszédének hallgatása után... Azon a napon elepednek az ifjak a szomjúság miatt”. (Ámós. 8. 11, 13.). A mi dolgunk a tiszta és elegyített Istenige kellő időben való helyes tálalása. „Adjatok neki enni” — mondja Jézus és bizonyára nem olyan eledelre gondolt, amely a feltámasztottat újból halálba kergeti. A tanítványok sem cserélték ki, hígították fel az 5000-nek Jézustól megáldott eledelét, nem tették el holnapra, nem haboztak kiosztani azonnal mihelyt kézhez kapták és mielőtt bealkonyult volna.

Az ifj.-i egyesület mellett, helyén, — ha kell, ellenére is alakítsuk meg az ifjak bibliakörét. Ha nem mi szolgálunk nekik, mások fogják kielégíteni őket. Ha nem a legjobbat adjuk, idegen asztalokhoz telepesznek, pótlékokhoz nyúlnak. És ez nekünk is sokba fog kerülni.

A bibliakör nem lesz „állam az államban”, azaz nem fog soha szembekerülni az Egyházzal, pappal, presbitériummal és szülőkkel, — ha azok híven teljesítik keresztyén kötelességüket. Sohasem fog szembekerülni Istennel. Élete szerényebb külső keretek között és nem a nagy nyilvánosság előtt fog lefolyni, nem fog olyan „szép” anyagi eredményt felmutatni, de nem is erre törekszik, hanem Isten előtt való belső életre, — lelki eredményre. Tömegek nem fogják látogatni, kevés tagot számlál, nem lesz tisztikara, min. által jóváhagyott alapszabályai, műkedvelő gárdája, de nem lesznek választásokból és szereposztásokból származó, még a szülőket is megosztó „belső nehézségei” sem. Világosabb

látás, több megértés, jobb gondolkozás, mélyebb keresztyénség és gyengeségektől vagy túlzásoktól ment faji öntudat lépnek a helyébe. Kevesebb idő, költség, fáradság, bosszúság, — „örökös öröm” (Ézs.) és tartós eredmény: felelősség, élelcél, — jellem.

Csak a Biblia tud ilyen munkát végezni ott, ahol főszerepet játszik.

„A gyülekezet megépítésének az a módja, hogy az egyesületek helyébe a gyülekezeti tagozatokat, mint testvéri szövetségeket kell beállítani. Az egyesület külön test az egyházban, a szövetség tagozata az egyháznak.” (Makkai.)

A bibliakörről is elmondható, amit a Ref. Élet 1938. 6. sz. az egyházzal mond: „vakmerő vállalkozás, amelyik egyedül és kizárólag Isten Igéjére bizza magát. Mártír a világ roppant cirkuszában, amelyik minden fenevadakkal és hatalmakkal szemben egy szál karddal, Isten Igéjének kétélű fegyverével áll ki. Vagy ezzel győz, vagy semmivel mással.” K. Z.

HIREK

Életrajzom.

— 1883. III. 1. — 1938. III. 5. —

A lelkem egykor könyv és jaj, de szép volt
Szattyánkötésbe', drága mivű csattal.
Bent csillagbetűkből szent sorok s a hold
Szelíd sugára mellett égi kardal
Százhúrú hárfán vigasztalgotott
Sok gondfüggönnytől sötét ablakot.

Dalom nyomán, mint május pirkadatján
Életharmattól megújhodik a föld:
Szökken remény színébe kókadtt, halvány
Arcokon az új élet pirja s betölt
Vágyaknak tűzfalán kuvik helyett —
Vig fecske népség talált nyughelyet.

Jó szívvel téptem s osztám szét a könyvem,
Más sem maradt jóformán csak kötése.
Hálát kitől se várva, utam könnyen
Rovom, kopottan bár, de azért mégse
Üres kézzel... A könyvtábla velem...
Ez lesz az égbe — belépő jegyem.

Szabó S. Zsigmond.

Kúr Géza csicsói lelkipásztor: **A komáromi egyházmegye monográfiája** című munkája a napokban kerül szétküldésre a lelkészhiatalok címére. Az érte járó 28— Ké összeget a komáromi egyházmegyei pénztár címére: Ekeč—Ekecs-re kell küldeni.

Kérelem. A Dunamelléki Egyházkerület legutóbbi szavazatbontásánál pótválasztás rendeltetett el. Kérem a nt. lelkész urakat, hogy csekélységemtől e szavazásnál eltekinteni sziveskedjenek. Galambos Zoltán.

Református theologiai tanárok konferenciája. Február első napjaiban volt Debrecenben a magyar nyelvű ref. theol. tanárok

konferenciája, amelyen résztvettek a magyarországi theol. professzorokon kívül az utódállamok ref. theológiáinak kiküldöttei is. A konferencia egyetlen tárgya az ötéves theologiai tanterv előkészítése volt. A tanácskozások során elkészült tantervjavaslat főbb vonásai a következők: Az első év ezután előkészítő év lesz, amelyen a héber és a görög nyelvek, Szentírásismeret, theologiai encyklopaedia, a hitvallásos könyvek ismertetése, a filozófia történet és az egyházi élet ismertetése adatnak elő. Az első év végén lenne az u. n. „minősítő vizsga” öt tárggyal. Az első évet követő négy év felölelné ugyanazt a tananyagot és tárgycsoportosítást, amelyet eddig is megtalálhatunk a theologiai tantervekben. Bizonyosfokú óraredukciók, máshol viszont a szükségesnek érzett óraszám emelés lehetővé tenné azt, hogy az elméleti és gyakorlati képzés szerencsésebben egészíthessék ki egymást, mint ahogyan eddig történt. Főelőnye az ötéves tantervjavaslatnak, hogy minden évfolyam számára a gyakorlati egyházi munkában heti 2—2 részvételi órát ír elő és elvként kimondja, hogy minden héten a maximális óraszám 25 lehet, a hét valamely napja pedig szabadon hagyassék. Ez utóbbi elgondolás lehetővé tenné a theologus ifjak intenzívebb önképzését és a gyakorlati gyülekezeti munkában való nagyobb fokú részvételét. A javaslat továbbá erőteljesen hangsúlyozza annak szükségét, hogy a nyár folyamán minden hallgató tanulmányi és munkaprogramot kapjon, melyről ezután szeptemberben beszámolni tartozik. A modern nyelvek tanulása és a szemináriumi munkában való kötelező részvétel előírása szintén megtalálható a javaslatban.

Dr. Ravasz László új könyve. A Franklin Társulat kiadásában most jelent meg Dr. Ravasz László püspöknek, a magyar reformátusság ma élő legkiválóbb reprezentánsának „*Legyen Világosság*” cím alatt három kötetes hatalmas műve. A három kötet együtt 1601 oldal. Tartalmaz predikációkat, alkalmi beszédeket, benne megtárgyalja a magyar református egyház minden nagy kérdését és problémáját. Erről a hatalmas műről, mint Ravasz püspök minden írásáról, nyugodt lelkiismerettel elmondhatjuk, hogy azoknak ott kell lenniök minden református lelkipásztor íróasztalán. A hatalmas mű ismertetésére még majd visszatérünk. A magyar református lapok elragadtatással írják róla! Ara 42 Pengő.

Az igazi igehirdető tudja azt, hogy az egyéni érdemtől és erre való képességétől függetlenül Istennek az Igéje szól általa és rajta keresztül ott és akkor, ahol és amikor ezt maga a kijelentő Isten akarja. Az igehirdetést ez a tény teszi titokká, örök misztériummá. Dr. Vasady B.

Szönyegház

Tóth S. Komárno Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 11. szám.
Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{3}$ év 35 Kč.
Hirdetések díjszabás szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Sztéküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 március 12.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkészi Hiv. Hefin
(Hetény), okr. Stará-Ďala.
Ide küldendő minden közlemény.

A református kegyesség a mai falu életében.

Dr. Enyedy Andor e. k. főjegyző előadása a Kálvin János Társaság konferenciáján gyorsírói feljegyzés után.

Falusi népünk református kegyességének három forrása van, egyfelől a beidegzettség, vagy más szóval a megszokottság. Bizonyos vallásos formákat megszokott s azokat gyakorolja. A másik forrása falusi népünk kegyességének a kultúra és művészet hiánya. Eddig legfőbb lelki tápláléka volt: a Biblia, énekeskönyv, az öreg Szikszay. Ezeknek a szelleme erősen belegyökerezett népünk lelkébe. Harmadik forrás az életmód. Hiveink nagyrésze nagyon nehéz földműves munkával keresi a kenyerét. Az aratás olyan sok mindentől függ, minden bizonytalan az életükben. Ez a bizonytalanság magyarázza, hogy népünk érzi Istentől való függését. Ez az oka annak is, hogy vallásos kegyessége erősen utilisztikus színezetű.

Ha arra a kérdésre akarunk felelni, hogy milyen formákban jelentkezik ez a kegyesség a református falusi népünk életében, akkor azt kell mondanunk, hogy teljesen józanul, beteges miszticizmus és érzélgőség nélkül, távol áll a a szekta kegyességétől. Falusi népünk kegyessége leghatalmasabban az éneklésben jelentkezik. A templomi éneklésben benne van az öröme, hite, boldogsága. Az éneklés köti leginkább a templomhoz. Szeret énekkarban énekelni. Énekkari versenyekkel, énekkari bemutatókkal sok fértit lehet ma is összehozni. Szívesen énekelnek odahaza is. Szomorú napjaikban is az éneklésben keresnek vigasztalást. Megkívánják, hogy iskolában a gyermekeik jól megtanuljanak énekelni.

Kegyességük második jelentkezése: az imádkozás, de ezt inkább csak a lelkipásztor után szeretik elmondani. Ha odahaza imádkoznak, a legtöbbször csak a gyermekkorban tanult imákat mondják. Igen sokszor a koporsóba is beleteszik a megszokott öreg imakönyvet. Saját szavával falusi népünk nem igen tud imádkozni, inkább csak imádkoztatni szeret, a lelkipásztor imájától sokszor vár külső eredményt.

Régebben a Biblia nagyobb szerepet játszott falusi népünk életében. De a ház asztalára még ma is ki van téve a családi biblia, állandóan gyakorlatban van, hogy a templomból hazamenet

kikeresik otthon az alapigét. Szókincsükben, kifejezési formájukban rátalálunk a biblia szavaira. Üdvözlő szavaikban a Szentírásból merítik a gondolat, kép és hasonlat anyagát. Még az esküvők alkalmával is szeretik a bibliai hasonlatokat. Benne élnek a bibliában.

Köszönési formájában is jelentkezik falusi népünk kegyessége. Szereti köszöntésében Isten nevét alkalmazni. Kegyessége nyilatkozik meg a levelezésében, át van itatva kegyességi formákkal és érzésekkel.

Kegyessége nyilatkozik meg a csapás idején tanusított magaviseletében vagy a halálos ágyon, de hogyha kegyességének, a gyökereit keressük azt leginkább a száraz tradícióban, a megszokásban találjuk. Hiányzik náluk a lelki-élmény, a bűn nyomorúságát nem érzik. Falusi népünk csak az anyagi szegénységet és nyomorúságot érzi, de a bűnről való felfogása elmosódott. Nem érzi át a szabadulás örömét, ugyszintén az ebből fakadó hálát. Nincs életereje ennek a kegyességnek. A hagyománnyal és a megszokással együtt könnyen levetkőzi a kegyességét is. Ha a falusi ember elszakad a falutól, kivetkőzik a kegyességéből is, nem temploma a városi templom.

Ha kegyességének hatásait és gyümölcszeit nézzük, akkor azt kell mondanunk, hogy ennek a kegyességnek inkább megnyugtató ereje van. Ugy tud tűrni sorsot, embereket, nélkülözést, nincstelenséget, mint egyetlen nép sem. A belső béke hőse. Mindenbe beletörődik, mindenhez alkalmazkodni tud. Szereti a jó szavakat. Mindenbe belenyugszik, ha szépen szólnak hozzá. Egykedvűséggel viseli az elemi csapásokat, temeti a halottait, várja a saját elmulását.

Az áldozatkétség szintén e kegyességének hatása. Tornyak, templomok építése, harangok, orgonák beszerzése mind e kegyesség javára írható. Csak a formáját és módját kell megtalálni, falusi népünk szívesen adakozik.

További kérdés az, hogy ezek a kegyességi vonások mennyiben motiválják falusi ref. népünk érzésvilágát, akaratát, mindennapi élet berendezését és életfolytatását? Bizony a falu romantika rózsaszínű ködei megett igen sivár valóság van. Falusi népünk lelkisége, élete nem olyan, mint amilyennek lenni kellene. Hiányzik lelkéből a személyes bűntudat, a kegyelemre-szorulás, üdvbizonyosság, hivatástudat, a Krisztus-élmény, a

míssiói küldetés, a személyes hit, a lelki megújulás utáni vágy. Népünk kegyessége igen sokszor csak frázis, megszokás, ünnepi hangulat, nincs neki életformáló ereje, csak kifelé él. Kegyessége nem fékezi a hiúságát. Nem gyógyítja a kapzsiságát, nagyravágását, irigykedését, gyűlölködését és bosszúvágyát. Nem tud megbocsájtani, szeret átkozódni és káromkodni.

Népünk kegyességének gyöngesége sok tekintetben az elhanyagoltságának a következménye. Hol volt a teológiáknak, lelkipásztoroknak, tanítóknak a kegyessége, amelyeknek a nép kegyességére fejlesztőleg kellett volna hatni? Népünk kegyességét nem tudtuk elmélyíteni. Iskoláinkban nem tudtunk személyes hitre nevelni. Hol van a céltudatos vallástanítás, amely ezt a kegyességet fokozta volna?! A konfirmáció oktatás sekélyessége nem vezetett el a személyes hitre. Hol van a falusi intelligenciánk példadása? Mit mutatott a falusi népünknek a falusi ref. intelligencia élete?

Mind emellett is nagy érték falusi népünk kegyessége. Népünk újjászületésének alapja. A református kegyesség meglévő kincsei indítanak arra, hogy falusi népünk lelkében mélyebbre ássunk s a lélek mélyéről törjön föl a Krisztusra rátalált ember, a Krisztus által megtalált ember lelkének mélységeiből pedig törjön fel a megtérés, megigazulás és megszentelődésnek az a kegyessége, amely mind nagyobb mennyiségben termi a maga áldó gyümölcseit: Isten dicsőségére, a ref. anyaszentegyház javára, hívők biztatására, hitetlenek kárhóztatására, Isten országának terjesztésére!!

A családi Bibliaolvasásra való nevelés.

II.

Hogy a családfők meg tudjanak felelni ezen fentebbi hivatásuknak, szükséges a felnőttek bibliaköre. De ezen felül is van egy igen alkalmas és bevált módszer a családfők nevelésére. Ez pedig a házi áhítatok tartása a lelkipásztor vezetésével. Nem is megy nehezen. Előre megbeszélhetjük egy-két hívünkkel, hogy mit akarunk. Lesz köztük, aki hajlandó lesz felajánlani hajlékát. Akkor azután kihirdetjük a templomban, hogy a lelkipásztor hetenként, vagy kéthetenként szeretne házi istentiszteletet vagy háziáhitatot tartani hűveinek lakásán, tehát aki hajlandó átadni egy estére a lakását, jelentse a lelkipásztornál. A következő vasárnapon kijelentjük, hogy X Y-nál lesz a házi áhítat. Ez az X Y, akivel már előre megállapodtunk. Ő meghívja a szomszédait, a templomban nyilvánosságra jutott, hogy kinél tartjuk, tehát senkit sem zártunk ki, aki el akarna jönni. Egyházi munkát végzünk, azért kell ezt így tennünk! A házi áhítat nem más, mint egy bibliai beszélgetés, melyet énekléssel kezdünk, a lelkipásztor imádkozik, azután felolvassa a bibliai részt, amelyet éppen tárgyalni kíván. Különösen itt kell ügyel-

nünk arra, hogy semmit se adjunk készen. Sem a fejezet tagozódását, sem a rész tartalmi vonatkozásait, sem a központi gondolatot, sem a következmények levonását. Az embernek csakis az válik szellemi kincsévé, amit saját maga munkájával szerzett meg. A készen kapott szellemi-lelki dolgok elraktározódnak tudásunk tárházába, de vagy megrekednek ott és sohasem alakulnak át életté vagy csak nagyon nehezen jutnak el a megismerés határain túl érzés és akaratvilágunkig. Könnyebb és nehezebb kérdések feltevésével váltsuk ki az önálló gondolkozást és a gondolatok érthető, világos kifejezését. Amikor eléggé világosan megértette mindenki a központi gondolatot és annak a mindennapi életben való alkalmazását, fejezzük be a beszélgetést. Imádkozik a lelkipásztor, majd tetszés szerinti időig énekelgetnek. Mindenkinnek akad majd valami kedvenc éneke, amit szeretne együtténekelni a jelenlevőkkel, hát miért ne tennék meg!? Az énekek szövege is alkalmas a megbeszélésre és egyúttal pihentető is. Úgy végezzük az ilyen házi áhítatot is, mint minden bibliaolvasásnál is az legyen főgondunk, hogy a Biblia olvasása a Biblia iránti engedelmesre neveljen és megértessük, hogy csakis ezzel az Isten Igéjéhez kötöttséggel, engedelmeskedéssel leszünk igazán szabad emberek. (Theodor Heckel: Zur Methodik des evangelischen Religionsunterrichtes. Kaiser Verlag. München. 1933. 115. lap.)

Bizonyára nélkülözhetetlen ez a munka a felnőttek közt, hiszen nem helyezkedhetünk arra az álláspontra, hogy a már megkeményedett csontok úgysem lesznek rugalmassá-hajlékonyá. Annak, aki a porcogóból csontot fejlesztett, nem lesz lehetetlen a megfordítottja sem. Emberi számítás szerint természetesen nem várhatunk hirtelen eredményeket. Az egyik háznál már egy ilyen házi áhítat meghozza a gyümölcset, hogy ugyanis elkezdik ugyanilyen formában a családi bibliaolvasást, másutt évek után sem indulnak el. A következő házi áhítat helyét a leggyakrabban itt jelentik be a lelkipásztornak, akinek az okoz majd egyedül gondot, hogy a jelentkezők sorrendje szerint elegendő ideje legyen a rövid téli időszakban a meghívások kielégítésére.

III.

Hangsúlyoznunk kell, hogy a család bibliaolvasásra nevelésénél mégsem ez a módszer a munka igazi megkezdéséhez. A kezdet már az iskolai vallástanításban adódik. Hittantanításunknak bizonyára elég nagy hibája, hogy a hittankönyveket előnyben részesíti a Biblia előtt. A hittantanítást is a Bibliával kellene kezdenünk, mint ahogy azzal is kellene befejeznünk. A tanulók kezében legyen ott a Biblia és az énekeskönyv, a hitoktatóban pedig a vezérkönyv. Heckel írja: „Az evangéliumi vallástanítás a Bibliából indul ki és a Bibliával illetve a Bibliában végződik. De a Biblia olvasása nem befejezés, hanem kezdet . . . Két veszedelmet kell elkerülnünk: az értelmetlen, kurzusszerű olvasást,

amely csak elvégezni akar egy bibliai könyvet és a problémák felvetése nélküli olvasást, amikor a régi, ismerős történeteket új kérdésekkel nem tesszük újjá." (I. m. 111—112 lap.) Az a vallástanítás, amely a Bibliát használja az énekeskönyv mellett egyedüli tankönyvnek, nem fejezte be munkáját az iskola elhagyásával, hanem továbbra is állandóan kézben lesz az ifjúsági, illetve leánykörti órákon és valósággal megszokottá lesz a tanítvány, illetve majd a hiveink számára. Igaz, hogy a megszokásban is sokan veszedelmet látnak, de hát a jó szokás talán mégsem veszedelem. A lelkigondozás mindenestre elejét veheti a megszokottság veszedelmének. Jézusnak is volt szokása, pl. Luk. 4:16 szerint olvassuk: „szokása szerint.” (D. W. Thiele: Vom Dienst am Wort. Burckhardt-haus-Verlag. Berlin-Dahlem. 1931. 2. Aufl. 137 lap.) A megszokás veszedelmének elhárítását szolgálja valamelyik jó bibliaolvasó vezérfonalak a bevezetése a gyülekezetbe. Természetesen ügyeljünk arra, hogy a vezérfonalunk valóban jó legyen. A leszakító naptárak nem mindig felelnek meg, amennyiben ha az olvasandó részeket bizonyos rendszer szerint adják is, a feldolgozás rendszerint teljesen különböző egyének tollából kerül ki, akik külön-külön nem tudják áttekinteni az egységes összefüggést. Sokkal jobbakk erre a célra az egységesen szerkesztett vezérfonalak, mint pl. a „Csendes Percek” vagy az egyes lapokban közölt vezérfonalak, amelyeket egy ember ír állandóan. Magunk is készíthetünk ilyen vezérfonalat. Többféle szempont irányíthatja ezen munkánkat. Vezetünk pl. egyes könyveket a maguk egészében, felosztjuk napi részekre, amikor azonban mindig tekintettel vagyunk a könyv egységes tanítására és ha aranymondást vagy arany-Ígét is adunk, azokon át lehetőleg kapjuk meg a könyv tartalmi és alkalmazási lényegét. Sorra vehetjük az egyes bibliai személyeket, amikor életükben feltűntethetjük a Kegyelem diadalát, illetve a bűn kárhuzatát. Vezetjük az üdv útjára vonatkozó csoportosításokat. És így tovább. A fontos az, hogy gyülekezetünk bibliaolvasói ugyanazon vezérfonal szerint olvassanak legalább naponta egyszer. Amint előállnak majd olyan hajlékok, ahol az Ige a lélek tápláléka lesz, ez a lelki táplálkozás idő majd egybeesik a testi táplálkozás idejével és több vezérfonal is nyerhet alkalmazást. Ilyenkor azután kiváló szolgálatot tesznek a leszakító naptárak. A lelkipásztor gondja legyen azután az, hogy azoknál a családoknál, ahol kialakult már a családi bibliaolvasás, a családtagokkal, vagy családfővel való találkozás alkalmával ne csak a gazdasági dolgok felől kérdezze meg őket, hanem affelől is, hogy mit merített az aznapi, vagy előző-napi bibliaolvasásból? Talán nem is kell mondanunk, hogy evégből a lelkipásztornak is ugyanúgy be kell vezetnie családjában a bibliaolvasást, mint a híveknek, mert hiszen csakis így lehetséges — nem a hívek ellenőrzése! — hanem a hívekkel együttesen Anyaszentegyház-

zunk belső építése, a családban, mint legkisebb közösségben az egyének átalakulása, hogy ezekből a kis élő közösségekből megvalósulhasson idővel a gyülekezeti közösségnek, sőt a még nagyobb közösségeknek az igazán eleven, pezsgő élete.

Ne feledkezzünk meg róla: „Az egyház a Biblia eszköze és megfordítva: a Biblia az egyház eszköze. A kettő egymástól el nem választható. Mint ahogy az egyház a Bibliához vezet el bennünket, úgy a Biblián át is az egyházhoz jutunk el.” (Heckel: i. m. 60. lap.)

„Ubi ecclesia viget, viget Biblia, ubi Biblia viget, viget ecclesia!” (Bengel.) (Ahol az egyház virágzik, virágzik a Biblia, ahol a Biblia virágzik, virágzik az egyház!) *Tárnok Gyula.*

EGYHÁZI ÉLET

Presbiteri konferencia Vajkócson.

A szlovenszkói ungi egyházmegye kebelébe tartozó Vajkóc-mátyóc-i egyházközségünkben, a már előzőleg a hiv. lapban is közölt program szerint, Istenünk jóvoltából febr. hó 24-én megtartottuk első körzeti presbiteri konferenciánkat. A téli zord februári időben mintegy kilenc egyházközségből lelkészek és tanítók kíséretében 60 presbiter jelent meg és már kora reggel az egész lelkes gyülekezet élükön a vajkóc-mátyóci gyülekezet tagjaival várták a konferenciára megérkező *dr. Magda Sándor* püspökünket. A templom előtti térségre érkező püspököt a vajkóc-mátyóci énekkar alkalmi énekkal, *Lengyel Pál* helybeli lelkész pedig lelkes szavakkal köszöntötte. Püspök meleg szavakkal köszöntötte meg a szeretetteljes fogadtatást és nagy örömeinek adott kifejezést, hogy ezen nagy jelentőségű missziói munkában személyesen is részt vehet. Ünneplés fogadtatás után megszólaltak a harangok Istentiszteletre híva a templom helyiségébe a megjelenteket. A megjelent nagyszámú hívek előtt: *Nagy József* palágyi lelkész hirdette az ígét, *Pál* Efézusi levele 2. R. 19—22. v. alapján. Mindenkit lebilincselő és megragadó beszédében intette a gyülekezeteket azokra a kötelességekre, melyet minden igaz reformátustól megkövetel Istenünk ezekben a válságos időkben. Istentisztelet végeztével megkezdődött a presbiteri konferencia a helybeli állami iskola tantermében. A XC. Zs. 1. v. élénekzése, *Gencsy Béla* szürtei lelkész bibliaolvasása és imádsága után, *dr. Magda Sándor* püspök megnyitotta a konferenciát. Nagy figyelemmel hallgatták a jelenlévők püspökünk szavait, melyek kihangsúlyozták a presbiteri konferenciák tartásának nagy jelentőségeit Nagy és felelősségteljes kötelességek várnak a mai időkben a presbiterekre, egyházaink igen nehéz anyagi helyzetbe jutottak, de nemcsak a szegénységgel, hanem ennél sokszorta nagyobb veszedelmekkel a kívülről és belülről sokszor fenyegető ellenségeink támadásaival szemben meg kell védelmeznünk anyaszentegyházainkat. A

felelőségteljes munkában a suly az egyes egyházak presbitereinek a vállaira nehezedik különösképen, miért is egy feladatot kell ma minden presbiternek a szeme előtt tartani, a *gyülekezetek egészséges közszellemének* kialakítását s akkor nem kell félnünk, mert az egészséges közszellemmel rendelkező gyülekezet, minden rendbontó elemet kivét magából.

Püspökünk nagyjelentőségű szavainak elhangzása után, Lengyel Pál helybeli lelkész gyülekezete nevében köszöntötte a konferencia tagjait nagy örömeinek adva kifejezést, hogy sok akadályokat legyőzve, Istenünk még is csak megengedte, hogy egyházmegyénk első konferenciáját az ő gyülekezetében rendezhettük meg. Ezek után Gencsy Béla belmissziói előadó ismertette a konferencia programját és felkérte az előadókat előadásaik megtartására. Legelső előadást „*Szolgáló presbiter*” címmel *Nyomárkay Sándor* e. m. gondnok tartotta. A mindenki által könnyen megérthető, gondolatokban mélyen járó képekkel is illusztrált előadásában, tapasztalatokban gazdag életének tárházából, gyakorlati útbaigazításokat adott, mesterien megrajzolva a szolgáló presbiter mintaképét. A gondnok előadásának minden egyes szavaiból megérezhették a jelenlévő presbiterek azon aggódo szeretetet, mely minden cselekedetében egyházunk igazi hivatásának betöltése és felvirágoztatása érdekében szólt. Nagyon jó hatással volt előadása a megjelentekre annyival is inkább, mert mindnyájan tudjuk, a gondnoknak nemcsak szavaiban, hanem életének cselekedeteiben tettekkel is bizonyítja és megmutatta eddig is, hogy milyenek kell lenni a szolgáló presbiter életének, gondolkodásának és cselekedeteinek. A következő előadásban *Csomár Zoltán* kiskiráti lelkész a „*Hitvalló presbiter*”-ről szólt. Az előadó alapos felkészültséggel arra a felelőségre, mutatott rá melyre a presbitert hivatalos esküje elkötelezi. Anyaszentegyházunk ügyének szolgálata, nem fél embert, nem kétfelé sántikáló, tekingető és sokszor zavarosban halászni szerető presbitert, hanem becsületes, öntudatos, hitét, vallását szerető egész embert, könnyen meg nem alkuvó, szilárd alapokon álló hitvalló presbitert kíván. Hangsúlyozta előadó, hogy a hitvalló presbiter életének úgy a családban, mint a társadalomban, tisztának és feddhetetlennek kell lennie, miért is ha elvállalja a presbiterséget, akkor bátran vallja, ne szégyelje hitét, annak igazságaiért mindenkor kész legyen ha szükséges még harcba is szállani. A hitvalló presbiter kötelessége egyházát, iskoláját mindenkor védelmezni a hitetlenek, vallástalanok, lekicsinylők táborával szemben.

A két előadás meghallgatása után rövid szünet következett, majd ismételten teljes számban megjelentek a presbiterek, hogy meghallgassák *Gaal István* csicséri lelkész előadását a „*Biblia olvasó presbiter*”-ről. Előadó a szépen felépített előadásában hangsúlyozta, hogy a ref. presbiter életének egyetlen fundamentuma a

biblia. A szolgáló, hitvalló presbiter igazi szolgálatot, hitvédelmet célzó munkát csak akkor végezhet, ha bibliaolvasó presbiter lesz. Minden cselekedetének, minden irányelvnek, magának az emberi életnek egyetlen zsinórmértéke a biblia. A ref. presbiter, ha úgy indul el munkájára, hogy annak megkezdése előtt megkérdi Istent és kikéri akaratát, utbaigazítását, ha naponként veszi magához a lélek táplálékát, ha hűségesen követi a hitvalló biblia olvasó Bethlen, Bocskay fenséges példáit, akkor a szolgálat nem lesz teher, a munka nem lesz nehéz számára, sőt boldog lesz, hogy az Istennek munkatársa lehet ebben a gyűlölködő világunkban.

Az elhangzott előadásokhoz többen szólottak hozzá, főként azonban csak lekipásztorok és tanítók. Nagy figyelmet keltett *Lengyel József* kerületi belmissziói előadó hozzászólása, ki hangsúlyozta, hogy bár még ezen a konferencián a presbiterek közül az elhangzott előadásokhoz senki sem szólott hozzá, s így ezen konferencia így nevezhető, néma konferencia, de minden esetre az út meg van nyitva, a lélek vizei háborgásba lettek hozva, így nagyon örül, hogy ezen konferencia meg lett tartva és azon részt is vehetett. Ha nem többet, csak egy kis felelősségérzetet, több szeretetet egyházunk iránt, visznek el magukkal a presbiter testvérek, úgy már nem hiába jöttünk össze és Istenünknek tetsző munkát végeztünk.

A hozzászólás után Gencsy Béla előadó összegezte egy pár gondolatban a konferencia előadásának anyagát s tett ígéretet a többi körzeti konferenciák megrendezésére. Ujlaky Sándor, bajánházai lelkész a lelkész-tanító egyesületi elnökünk lelkes szavakkal ezek után berekesztette a konferenciát bibliát olvasva, Istenünknek buzgó imádságban hálákat adva. Külön kiemelte, hogy mily hálásak vagyunk és milyen nagy örömeinkre szolgált püspökünknek a jelenléte. Ezen cselekedetért nem mulaszthatja el egyházmegyénk nevében is hálás köszönetét tolmácsolni. Külön megköszönte az előadóknak alapos munkájukat, a helybeli lelkésznek és presbitériumnak vendégszeretétét. A megjelentek mindannyian boldog érzéssel tértek haza otthonukba, hisszük, nem szünnek meg Istenünket, ki bennünket mindezideig megsegített, buzgó imádságban arra kérni, hogy hozza meg gyülekezteink kebelében az elvetett magoknak bőséges aratását.

G. B.

Szikszay: Keresztyéni tanítások és imádságok behozatalát a cenzura engedélyezte. 40 Ké-ért megrendelhető a terjesztésre jogosított Tatra cég képviselőjénél: Szabó János Bohdanovce, okr. Košice. Megrendeléseket továbbít ref. lelk. hiv. Barca, okr. Košice is. Portómentesen, csekkklapon utólagos fizetés ellenében kb. egy hónapon belül a megrendelés után várható a megérkezése. Sajnos, az eredetileg 2 pengős kiadás nálunk már ily magas áron kerülhet forgalomba.

FIGYELŐ

A komáromi egyházmegye lelkészértekezlete.

Febr. hó 24-én értekezletre jöttek össze a komáromi egyházmegye lelkészei Komáromban. Az értekezleten résztvett 36 lelkész. A gyűlés néhány kisebb fontosságú közigazgatási ügygel is foglalkozott, de főcélja az egyházépítés munkájának megbeszélése volt.

Első tárgy a lelkésznek a gyermekek közötti munkája. Bőséges megbeszélés után az a vélemény alakult ki, hogy a vasárnapi iskola az a hely, ahol a lelkész munkája a leghálásabb és legeredményesebb mezőre talál. Állami és községi iskoláknál a lelkész a hitoktatás révén is foglalkozik a gyermekekkel. Felekezeti iskoláinkban a jó tanító megtölti vallásos tartalommal az egész oktatási anyagot s a vasárnapi iskola kiegészíti ezt az áldott munkát mindazon gyermekeknél, akik a vasárnapi iskolán részt vesznek.

Második, bizonyára a legfontosabb tárgy volt az értekezletnek az ifjúság vallásos nevelésének kérdése. Azért fontos és azért nehéz kérdés, mert az ifjúság a maga neveltetését — ha felsőbb iskolába nem megy — az elemi iskola elvégzésével és a konfirmációval befejezettnek tekinti. Azért is nehéz kérdés, mert az ifjúság a vallást és az életet különválasztja s azt hiszi, hogy ha neki vallásosnak kell lenni, akkor az élet minden öröméről le kell mondani. E téren missziói munkánk hiányos. Nem alakult ki még teljesen. Az az irányzat, amelyik azt tartja, hogy foglalkozunk azzal a néhány ifjúval, ki hajlandó a komoly munkában velünk tartani, a többit meg hagyjuk magára, semmiképpen nem helyes álláspont. A kocsmai duhajkodásoktól és bieszkázásoktól föltétlenül vissza kell tartani az ifjúságot s ha magára hagyjuk, csak a „szent mag”-gal foglalkozunk, akkor semmit se tettünk a többiért. Olyan örömökre és szórakozásokra kell alkalmat és módot nyujtanunk, amelyek a lelket meg nem mételezik, sőt nevelik. — Egyik jelenlévő lelkész felhívja az értekezlet tagjainak figyelmét a nyári balatonszárszói konferenciákra, ahol e téren sokat lehet tanulni.

Harmadik tárgy volt a felnőtt gyülekezeti tagokkal való állandó foglalkozás. E téren igen szépen beváltak a vallásos esték, a hétköznap estéli istentiszteletek, melyek látogatottak s nagyon építő hatásúak. Ebben azonban nem merülhet ki a felnöttek lelki gondozása. Az se elég, ha a lelkész az egyes családokat látogatja. Alulírott azt a gondolatot vetette föl, hogy az egyház presbytereit vonjuk be a missziói munkába. Osszuk fel gyülekezeteinket annyi körzetre, ahány presbyterünk van s minden presbyter a maga körzetében állandóan ügyeljen a családok életére s ahol hibát lát, állandó templomkerülést, urvacsorakerülést, nagy szegénységet, nélkülözést, gyámoltalanságot, azt a lelkésznek és a presbyteriumnak orvoslás céljából jelentse. Ez

a módszer maguknak a presbytereknek életét is szabályozza s bizonyára áldás lehet az egyházépítés munkájában.

Utolsó kérdés volt a lelkész egyéni épülése és igehirdetése. Továbbtűnő életünk újabb megújabb tapasztalatokkal bővül s ezek a tapasztalatok, — ha őszinték — leverők, szomorúak: gyarlók vagyunk, ezer hibával. Nagy szükségünk van a baráti szeretet intő, buzdító, gyógyító, bátorító szavára. A baráti körök minél teljesebb gyakorlását kívánjuk. — Az igehirdetésben utalunk Tárnok Gyulának az utóbbi két számban közölt nagyon okos cikkére. Az igehirdetés szent dolog. Bizonytal ez a 3-ik szentségünk s bár egyházi törvényünk másként intézkedik, mi szeretnénk, ha az Igét csak az hirdetné, aki erre kellőképpen felkészült és kibocsátott. Az Igének szentsége kívánja ezt. *Ráczy Elemér.*

PROBLÉMÁINK

Az „egyke” lelkülete.

Egyik napilap hasábjain vezető helyen írt egy újságíró Franciaország nagy gazdagságáról s ezzel kapcsolatban azt fejtegette, hogy minden gazdagsága mellett mégis a legantiszociálisabb társadalmi berendezkedésű-országa Európának.

Ha ennek okát keressük, nem járunk messze az igazságtól, hogy az ott uralkodó egy gyermek rendszerben kell azt keresnünk. Az „egyke” lelkülete természetszerűleg alakul úgy, hogy határtalanul önzővé lesz, aki csak magára gondol, csak magával törődik, a legfontosabb néki a saját kedves személye. A családi kör szelleme alakítja ki benne ezt a gondolkodást. Mert egyetlen gyermek a családban, s mindig az is marad, nagyon természetes, hogy a szülői szeretet minden melegsége reá irányul. A szülők féltő szeretettel veszik körül, mindentől védik, határtalanul elkényeztetik, minden kívánságát azonnal teljesítik, mindig vele foglalkoznak, szinte agyon nevelik, anyagi erejükön felül költenek reá, mindent megvonnak maguktól, csak az egyetlen gyermekük semmiben hiányt ne szenvedjen. Ennek a babusgató, tulzottan féltő szeretetnek a következménye lesz azután, hogy az „egyke” lelkében kifejlődik az a gondolkozási mód, hogy tulajdonképpen ő a legfontosabb a világon, minden érte van s neki szolgál és neki engedelmeskedik. A mellett, hogy testileg is erőtlen, elkényeztetett lesz, a lelke is elsatnyul, nem tanulja meg a lemondást, a másokhoz való alkalmazkodást, az élet magasabb értelmét: a másokért való élést, a szolgálatot. Így lesz az „egyke” önző, csak magának és magáért élő, magára gondoló. Kifejlődik nála az a gondolkozási mód, hogy mások tulajdonképpen csak azért vannak, hogy az ő lehetetlen kívánságait azonnal teljesítsék. Ha megbetegszik, szülei azonnal kétségbe esve gondolnak rá, hogy mi lesz, ha komoly baja lesz az egyetlen gyermeküknek s határtalan lelki kínt állnak ki a betegágya kö-

rül. Hiszen ha ő meghal, nincs értelme többé az életüknek! Így lesz az „egyke” zsarnok a család felett. Nem ő engedelmeskedik a szüleinek, hanem azok engedelmeskednek az ő terrorjának. Nem fejlődhetik ki a lelkében a tekintély tisztelet, mert nincs előtte tekintély, hiszen parancsolólag sohse lépnek fel vele szemben a szülei. Határtalanul megnőnek az igényei. Fényűzővé válik. Mert nincs testvére és sohse érezte, hogy mi a testvéri szeretet, antiszociális gondolkozású lesz, másokkal semmit sem törődik, csak az ő egyéni kívánságai érvényesítésével. Közél van hozzá a kisértés, hogy a világ csak azért van, hogy neki okozzon és szerezzen örömet. Természetes, hogy mert nem volt kényszerítve az egyéni erőinek és tehetségeinek kifejtésére, mert a szülői ház elkényeztető szeretetével minden kívánságát azonnal teljesítette, kint az életben hamar letörik, önmagával meghasonlik, elveszti az életkedvét, nem talál örömet a munkában, mert hiszen otthon nem szokta meg a munkát, azt mások végezték el helyette. Mert otthon ő volt a bálvány, aki előtt mindenki meghajolt, kint az életben nem tud alkalmazkodni, elkényeztetett természete azonnal megsértődik, ha mások nemcsak hogy nem akarnak hozzá igazodni, hanem a saját akaratának feladását kívánják tőle. Megszokta, hogy ő parancsolt a szüleinek, hiányzik az életéből az engedelmesre nevelés, az élet csapásait, csalódásait nem bírja el. Puha, fáradt és beteg lelkületű lesz, önző és kegyetlen. Ezért rendkívül veszedelmes társadalmi betegség az „egyke”, ezért foglalkoznak vele szociológusok, államférfiak, pedagógusok és lelkipásztorok egyaránt. Nemcsak Franciaország problémája, hanem világprobléma. A mi református egyházi életünknek is egyik legnagyobb kérdése. Közélről érinti egyházunk anyagi, lelki és erkölcsi életét.

HIREK

Presbiteri konferencia Feketeardóban. A máramaros-ugocsai egyh.-megye esperese, az agilis Isaák Imre már néhány éve sok lelki haszonnal és eredménnyel rendezi a körzeti presbiteri konferenciákat. Egy-egy ilyen találkozás nemcsak azt szolgálják, hogy a presbiter atyafiak egymással, — hanem sokkal inkább, hogy a tisztükkel járó kötelességeikkel megismerkedjenek s azt a gyakorlati életben hasznosíthassák anyaszentegyházunk építésére s kiváltképen Isten dicsőségére. Ezt a célt volt hivatva szolgálni a feketeardói konferencia, ahova febr. 23.-án a helybelieken kívül Akli, Csepe, Gödényháza, Nevetlen, Szöllősgyula és Tekeháza presbiterei, tanítói és lelkipásztorai gyűltek össze mintegy 70-en. A hívek nagy serege előtt a templomban dr. Sárkány Lajos e. m. missziói előadó a szívekbe mélyen markoló erővel szólt Ezék. 33:7. v. nyomán az örállók megbízatásáról, hivatásáról. Istentisztelet után a ref. iskolában gyülekező presbiterekhez Isaák Imre es-

peres szólott. Megnyitó beszédében azt hangsúlyozta, hogy a lelkekért való felelősséget ő is érzi s szólania kell a figyelmeztetést, hogy ha majd együtt leszünk — felnövekedve a földről az égig: hűeknek találtassunk a reánk bizottakban. A jó presbiternek készülnie kell mindig, hogy Isten előtt megállhasson. Szabó Béle e. ker. missziói előadó azt fejtegette, hogyan hallgassa meg az Isten igéjét a presbiter a templomban? Horkay Barna szöllősi lelkész a templomon kívül az Isten igéjét befogadott presbiterről beszélt. Ugy az esperesi megnyitó, mint a két előadás megérdemelné, hogy egyetemes egyházunk valamennyi tagjának közkincese legyen! Lajos Sándor e. m. főjegyző foglalta össze a hallottakat és buzgó imádságban kérte az elvetett magra az Ur áldását. E sorokban mondunk hálás köszönetet Hadar Gyula lelkésznek és a presbitériumnak a kedves és szíves ellátásért!

Tornyay János.

Halálozás. Vargha Károly a jókai gyülekezet ny. lelkipásztora 74 éves korában elhunyt, temetése nagy részvét mellett márc. 4-én ment végbe a komáromi temetőben.

Isten vigasztalása legyen a megtört szívű gyászolókkal!

Tisztújítás Felsőzemplénben. A felsőzempléni egyh. megye esperese: Virág József magas korára való tekintettel a mult év őszén hivataláról lemondott. A vele szemben táplált rokonérzésből, lemondott dr. Mertens Alfréd egyh. megyei gondnok is és vele a többi tisztviselők. Így általános tisztújításra került a sor, melynek folyamán be lett töltve az első menetben az esperesi tisztség: *Dobos Sándor*, ladmóci lelkésszel, a gondnoki: *dr. Mertens Alfréd* eddigi gondnokkal, magasabb egyházi szerveiteknek is jólismert alapos, szorgalmas s mindenekfelett hithű munkásával. Lelkészi főjegyzőül *Balázs János* lett megválasztva, tanácsbírákul lelkészi részről: *Böszörményi Sándor* homonnai, *Papp István* legényei és *Jencsik János* gálszécsi lelkész, világi részről: *Szell Gyula* lasztoméri földbirtokos, *Papp Dezső* gálszécsi gondnok, *Bessenyei György* miglészi földbirtokos és *Virág Sándor* nagymihályi pénzügyi főnök. Két lelkészi és egy világi tisztség s a lelkészi aljegyzői, meg a világi jegyzői tisztség pótszavazás útján lett betöltve ezekkel: *Kerekes Kálmán* toronyai, *Erdélyi András* lasztóci lelkésszel, *Kiss Dezső* mihályi ref. tanítóval, *Erdélyi Zoltán* ujlaki lelkésszel és *Szemeré Miklós* azari földbirtokossal. Febr. 23-án miután mindkét rendbeli szavazás jogerőre emelkedett, megtörtént a tisztikar ünnepélyes beiktatása.

Halálozás. Február 6-án volt Bárcán özv. Lengyel Pálné temetése. Az egyre jobban ritkuló régi típusú református asszonyok közül való volt. Benne Lengyel József szinai lelkipásztor édesanyját veszítette el. Boldogok, akik az Urban halnak meg.

Bizakodás.

Irtta: Tóthkárolyi Lajos.

Zúgtak vad orkánok szívem felett,
Bánatba felhőzték a lelkemet;
Már gondoltam, hogy szertetépek azt,
Ez meg vak éjszakákon át virraszt.
Többé félelmem semmi sincsen!
Segít az Isten.

Reménytelen érzelmek lávaként
Ömöltek bús szívemre s elalélt;
A csüggedezni indult lelkemet
Bánatvihar villáma szelte meg.
Maradt számomra mégis kincsem!
Segít az Isten.

Örömtelenségeknek tengerén
Fáradt karokkal evezgettem én...
Álomlátás volt megvigasztalóm,
Ha sorsharag reámtört zaklatón.
Vágyaknak tüze csak hevítsen!
Segít az Isten.

Zúgtak vad orkánok szívem felett,
Bánatba felhőzték a lelkemet.
Hajnalodik. Tán kiderülhet még
Felettem a könyörületes ég.
Többé félelmem semmi sincsen!
Segít az Isten.

Segédlelkészt keres. A felsőzempléni ref. egyházmegye esperesi hivatala segédlelkészt keres. Jelentkezés: Dobos Sándor esperes címén: Ladmóc-Ladmocve. okres: Král-Chlumec.

Helyreigazítások. Lapunk február 26-iki számában Tárnok Gyula „A Biblia magyarázása és a bibliai beszélgetés” című cikk végén az alulról számított 6-ik sorban „mint theologusok” helyett „mint nem theologusok,” — és ugyanott a 11-ik sorban „az Irás magyarázásának igazi lénye” helyett „igazi lényege” a helyes.

Ugyancsak sajnálatos sajtóhiba csúszott be lapunk mult heti számában Szabó S. Zsigmond „Életrajzom” című versében, hol a cím alatt 1883. III. 1. — 1938. III. 1. a helyes, márc. 5-ike helyett.

HIVATALOS RÉSZ**Elszámolás a theologiai és középiskolai internátus-alapról.**

Tekintettel arra a körülményre, hogy a banki kamat túl alacsonyra szállott alá, gondoskodnom kellett, hogy az általam gyűjtött és kezelt alapot gyümölcsözőbben kamatoztassam, de egyben gondoskodjam arról is, hogy a tőke mobil legyen s szükség esetén azonnal rendelkezésre álljon annak a célnak érdekében, amelyre a kegyes adakozók összeadták. Legelőnyösebbnek látszott az alapnak az ungi egyházmegye pénztárában való elhelyezése, amely pénztár csak első helyen való ingatlan betáblázásra nyújt kölcsönöket s a banki kamat kétszeresét biztosítja az alap számára. Tekintettel ezekre az előnyös feltételekre az ungi egyházmegye pénztárában helyeztem el a theol. és középiskolai-internátus alapot gyümölcsözésre

s ezt a lépésemet azok, akik az alapot összeadták bizonyára helyeselni fogják.

Bár az alapra befolyt adományokat az egyházi hivatalos lapban minden alkalommal tételenként nyugtáztam a hozzáírt banki kamatokkal együtt, mégis szükségesnek tartottam, hogy egy erre a célra kiküldött konventi bizottság előtt elszámoljak. Ez az elszámolás megtörtént s az ez alkalommal felvett jegyzőkönyv a következőképp hangzik: „Jegyzőkönyv, amely felvétellett Pozsonyban 1938 jan. 20.-án a theol. és középisk. internátus-alapra befolyt adományok elszámolása alkalmával. Jelen voltak az alólírottak.

1. Dr. Magda Sándor püspök bemutatja a befolyt adományokról vezetett pénztári naplót és a napló bejegyzéseket igazoló mellékleteket: a nagykaposi Dunabank könyvkivonatát és betétkönyvét, továbbá az ungi e. m. pénztár számlakivonatát.

2. Alólírottak összehasonlították a pénztári napló bejegyzéseket a bemutatott mellékletekkel és azokat egyezőnek találták.

3. Megállapították, hogy a befolyt adományok a nagykaposi Dunabank csekklapján folytak be a bank pénztárába és ott azonnal átvezetettek a „Ref. theol. internátus” címén nyitott betétkönyvre.

4. Megállapították a jelen voltak, hogy a befolyt adományok a legnagyobb gonddal kezeltettek és kamatozás nélkül egyáltalán nem heverték.

5. Az ungi egyházmegyével történt egység után a pénz a nagykaposi Dunabankból részletekben kivétellett és még a kivét napján elhelyeztetett az ungi e. m. pénztárában, ahol azon naptól kezdve kamatozik.

6. Megállapították, hogy a nagykaposi Dunabankban elhelyezett pénzhez a kamatok félévenként hozzáírtak és tőkésítették.

7. Megállapították, hogy az ungi ref. egyházmegye pénztárnokának hivatalos kimutatása szerint az internátusi tőke az 1937 év december 31.-én: 116291 Kč, amelyre az 1938 évre 6977 Kč 50 fillér megegyezés szerinti 6%-os kamat iratott elő.

K. M. F. Balogh Elemér s. k. püspök, konventi lelkészelnök, Bertók Béla püspök s. k., Végh Kálmán s. k. konventi ügyvezető és pénztáros, Dr. Magda Sándor püspök s. k.

Minthogy a megajánlott összegnek még egy tekintélyes része nincs befizetve, kérem az ajánlattevőket, hogy a befizetéseket ezentul az ungi egyházmegye pénztárához irányítsák: Vajany, okr. V. Kapušany.

Nagykapos, 1938 III. 3. Dr. Magda Sándor
püspök.

Szönyegház**Tóth S. Komárno Klapkatér 9.**

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 12. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kc., $\frac{1}{4}$ év 35 Kc.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 március 19.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hefn

(Hefény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Református feladatok a falukutatásban.

Szabó Imre esperes előadása a Kálvin János Társaság konferenciáján.

Aki a falukutatás kérdéséhez hozzá akar szólni, fel kell mutatni igazolványát, hogy joga van erre a területre lépni, mert köze van a faluhoz. Én is előbb igazolványom bemutatásával kezdem, mert épen 20 éve szakadtam el a falutól és lettem városi ember, éppen abban az esztendőben, amikor a magyar falu arculatán elkezdődött a nagy elváltozás. A belépési igazolványom pedig ez: 11 éves koromig 4 szinmagyar faluban töltöttem gyermekésem idejét, benne élve, látva, érezve annak minden életmegtöltését. Diákkoromban mint kislegátus 2.500 falusi házban voltam bent és szívtam magamba annak a milliók benyomásait. 50 faluban jártam mint nagy legátus. Félévig falun voltam pap is, tanító is egy személyben. És ma, az Országos Presbiteri Szövetség útján állandó lelki érintkezésem van a faluval. Mégis magam is aggodalommal kérdezem, szabad-e hozzászólnom 20 év távlatából ehez a kérdéshez, mikor kézzelfoghatóan kimutatható, hogy éppen az elmúlt 20 esztendőben többet változott a falu lelke és gondolatvilága, mint az elmúlt 500 esztendő alatt.

Nem játszunk a szavakkal, mikor a húsz évet az ötszáz esztendővel állítjuk szembe. Épen ez a húsz év az, amelyben egyszerre zuhogott bele a magyar falu kicsi, zárt egyszerű, félig állítkus, félig östermészeti világába a technika vívmányai által mobillá tett, úgynevezett magyarság kultúra valamennyi hatása. Már a vasút megmozgatta a múlt század második felében a falu ezeréves, kollektív egységét. De a vonat korszakától még a falu zöme zavartalanul élte a maga külsőleg egyhangú, az évszakok változásai megsabta csendes ritmusú életét. Az épülő város és az ipari centrumok már kezdték elzárni a falu lakosságát. De a magyar faluk még nem érezték a vérvesztés veszélyét sem. A milléniumi évek idején az amerikai kivándorlás itt-ott megérintette a magyar falvakat. Ez a tengerentúli világ ígérete már komoly jel volt, hogy baj van a magyar falvakban, mert a magyar ember el tudott szakadni belőle. Itt-ott feltöltötte fejét a háború előtt a nazarénizmus és a baptizmus is, ez is vészjel volt, hogy az egyház

életében is baj van. De a magyar falu zavartalanul élte életét tovább. Nem volt szebb hely számára a kerek világon falujánál, szántott, vetett és aratott, a mezőn aratódalt dalolt, a templomban zsoltárt énekelt, szünet után házasodott, télen dísznótorozott, asszonyai szültek, öregjei csendesen elmentek rendre a temetőbe, — a milléniumi esztendőig átöröklött népviseletét meg sehol sem vetkezte le. A háború után a magyar falu egyszerre, hirtelen, előkészületlenül az egész magyar élet szellemi, kulturális és gazdasági hatásai alá került. Ennyi új hatás befogadására és feldolgozására a magyar falu nem volt felkészülve. A magyar falu ebben a fülsiketítő hangzavarban nem tudta magát tájékozni. S mikor a magyar lélek kezdett ösztönösen odafordulni, ahol léte őserőinek tartalékait sejtette, a népi lélekhez, a falu felé, rettenve vette észre, hogy a magyar intelligencia nem ismeri a falut.

A magyar lélek, — amint azt a magyar irodalom tükrözi — a multban egyetlen egyszer fordult oda egész határozottan a magyar falu felé és megtermékenyült tőle: a Petőfi—Arany—Tomba—Jókai népies nemzeti irányában. A „rút szibarita váz" magyar harminc esztendő alatt meggyógyult ettől az önmaga népi lelkével való találkozástól és összeölelkezéstől.

Most ismét, mintha odafordulás indult volna meg a magyar falu felé. Ez az érdeklődés nem romantikus költői érdeklődés, hanem elsősorban a falu szociális élete iránt érdeklődő társadalomtudósok orvosi, aggódó érdeklődése. Az elmúlt öt év alatt ezen a téren jelent meg a legtöbb irodalmi feldolgozás és a falukutatás valóságos módszeres tudománnyá fejlődött. Az egyetemekről, az öregcserkészek táboraiból, a református teológiáról és a lapok redakcióiból, kisebb csoportok vagy egyes riporterek indulnak le a faluba, hogy megnézzék, mi van a gyöngyös bokréta mögött.

Az egyik hetekig ott tartózkodik és megnézi a birtokelosztást, rendre vizsgálja évtizedekre a születések és halálozások számát, tudakozódik a föld megművelési módja, a föld hozadéka, annak piaca, értékesítési módja iránt. Vizsgálja a lakás, tisztálkodás és egészségi viszonyokat, a nép iskoláztatási, művelődési és erkölcsi életét, szokásait, szórakozásait, étkezési rendjét, étele tápértékét, életmódja higiénáját,

itt-ott egyik-másik a vallási tudattartalmát, lelkületét, vagy vallásos gyakorlatát is. S míg ezeket vizsgálja, az apró mozaikkövekből egyre riasztóbb falusi kép rakódik össze a szociográfusok kutatásai nyomán: a magyar falu lefelé zuhanása s minderre vészes fenyegetésül hangzik, hogy a jobban szituált kisgazda családjába beléesett a szű, a féreg — egyke.

Amivel kis birtokát akarta védeni, az lett a romlása. Ráadásul az egykéző családok lelki és vallásos megátkozottsága: a megkövesedés, érzéketlenség minden szent, nagy dolog iránt és az Isten félelme és szolgálata iránt.

Nincs azok között a falukutató munkák között egyetlenegy sem, amely biztató, vigasztaló, reményt keltő helyzetképet tudna adni.

A szociális tükörképek egyébként sem szoktak esztétikai gyönyörűséget szerezni, mint az orvosi bonctan sem a gyönyörködtetésre, hanem a gyógyításra szolgál. Nem is a diagnózis meghamisítására akarunk senkit kapacitálni, hanem először annak a megrajzolására, hogy milyen az egészséges magyar falu, másodsor, hogy a falu szociográfiájának összeállításánál ne csak a felfedezett beteges, romlott, tarthatatlan és korcs jelenségekből kizárólag konstruálják meg a falu képét, mert akkor az egész falukutatás, ez a gyógyulási folyamat, ez a szent kezdet holtpontra fog jutni, sem a közvélemény, sem maga a megrajzolt falu nem néz ebbe a tükörbe bele, mert nem egészen igaz, nem a való — csak valóságnak egy része, ha még a véres és a nyers valóság is.

Örömmel látjuk, hogy a szakszerű falukutatás maga gyakorol egészséges és szükséges kritikát az eddig össze-vissza való falukutatók munkája és eljárása felett és utálattal tagadja meg a közösséget a redakcióból irányított falukutatókkal — akik azt a megbízatást kapják, hogy „menjenek ki és fedezzék fel a falut, mintha Kamcsatkába mennének.” A szenzációs riportnak készülő falukutatók korszakának legyen vége, akik egy-egy paraszti székszuális stimulációért, egy-egy falusi bére család étlapjáért, egy-egy gyöngyösbokrétá hangulatáért leutaznak a faluba, ott körülszaglásznak és visszatérve, meg van a nagy riport. Ezt a kártékony módot úgy a magyar falunak, mint a komoly falukutatással foglalkozó szakíróknak, mint parazitákat le kell seperni a magyar élet beteg testéről és lelkéről. A tudományos és erkölcsi hitele forog kockán miattuk ennek a munkának.

De ennél még fontosabb számunkra a falukutató munka, mert a magyar református egyház négyszáz éven keresztül szinte kizárólag falu-nevelő, vezető, tanító és a falu lelkét formáló, őriző, a falu lelkével összeforrott egyház volt. Azért, amit a magyar faluról írnak s ami a magyar faluban történik, az minket egzisztenciálisan érdekel s ami érlette és érdekében történik, annak a református egyház papjai és tanítói nélkül, segítsége és támogatása nélkül nem szabad történnie.

(Folyt. köv.)

Egy XVIII.-ik századbéli cseh lelkész élete a magyarok között.

(Kúr Géza előadása 1938 I. 20.-án a pozsonyi rádióban.)

A nagykeszi református temetőben van egy 200 éves sírkő. Az idő nyomot hagyta rajta, de nem rongálta meg. A sok por, mit a szél s a viharok ráhordtak két évszázad alatt, a betűk és a repedések helyét betömte, a ruhullott nedvességtől pedig gyökeret vert benne a moha. Így aztán a sírkő a temetőben járkalóknak sokáig csak annyit beszélhetett, hogy a régi idők egy tanúját takarja ott a föld. A nagykesziek azonban még azt is megmondták az esetleg kíváncsiskodó idegennek, hogy az a valaki, akit a sír eltakar, egy hajdani cseh-pap volt. Ennél többet aztán csak az anyakönyvből lehetett volna a sír lakójáról kihámozni, de erre nem gondolt, vagy nem törődött vele senki.

De mikor a közelmúltban a mohát lekefélétek a körül és így annak még elég jól olvasható bár szóróvidítésekkel agyontömött latinnyelvi felirata újra napvilágot látott és a latinul értők kibetűzték, hogy a sírhalom egy nagyon híres úr: Valesius János lelkészé, aki a Komáromi Református Egyházmegyének esperese volt és 95 éves korában, az Úr 1758.-ik évében október 2.-án meghalt, feltámadt a kíváncsiság: ki volt hát tulajdonképpen ez a Valesius és hogyan lehetett egy cseh-pap a komáromvidéki magyar reformátusoknak az esperese.

A kérdést hosszas kutatás, adatgyűjtés után sikerült megoldani, sőt az is kiderült, hogy Valesius nemcsak egyszerű cseh pap volt, hanem a cseh-reformátusoknak első püspöke is.

A kép megvilágosításához szükségünk van háttérre, amit nagyvonalakkal megrajzolhatunk azokból az eseményekből, amik a fehérhegyi csata után a Magyarországra menekült cseh testvérek életére befolyással voltak.

Ennek során általánosan ismert dolgokról értenek, mikor megemlítem, hogy a menekült cseheket a magyar protestáns főurak szíves szeretettel fogadták és letelepítették őket birtokaikon. Közismert, hogy a menekültekkel együtt lelkipásztorok is jöttek, akik a nagyobb csoportokban élő honfitársaik között hitelveik alapgyülekezeteit szerveztek, s úgy ezeket, mint többi szétszórtan élő cseheket lelkigondozásba részesítették. Tudjuk azt is, hogy mikor a cseh papok megfogytak és utánpótlásuk lehetetlen volt és mikor Magyarországon az állandó üldözések miatt önálló csehtestvér egyházzal és ennek vallásszabadságáról nem lehetett szó, hogy a linzi békekötés hasznáiból ki ne maradjanak, 1647 május 20.-án a farkasdi Zsinaton felvették magukat a magyar református egyházba, szót kálvinistákká lettek. Így tehát, mint a magyar református egyház tagjait érte őket az az üldözés, ami II. Rákóczy György erdélyi fejedelembek bukása után általánosan elkövetkezett a magyar protestánsokra.

Az 1674.-ik évi pozsonyi „Delegatum Ju

cium" előtt tárgyalt, hamis vádakra épített bün-perből nem szabadulhattak ők sem, mert Vitnyédi Istvánnak Keczer Ambrushoz írott állítólagos levele külön is erősen kompromittálta őket. Ezért aztán az 1670—1680-ig terjedő u. n. gyászévtized alatt a magyarországi cseh-reformátusok elvesztették önálló egyházi életüket és mert az 1681-ik évi országgyűlés vallásügyi cikkei sem hoztak számukra semmi javulást, vallásuk gyakorlása végezt a hozzájuk legközelebb eső artikuláris magyar református egyházat a Pozsonymegyei Rétét keresték fel. Bizonyítja ezt a réthei egyház régi anyakönyvének, amit most a pécsi r. kath. püspöki könyvtár őriz, az 1701.-ik év június 24.-én kelt feljegyzése: *A csehországi vallásunkon való attyafiaknak becsületes követtyek volt nálunk, ki is hirt mondott újobban való eljövetelek felől. De minthogy szegényeket egyszer jó igyekezetükben megszorították avagy üldözés híret hallották, ebben az esztendőben nem jöttek el*".

Körülbelül három évtizedig így éltek a cseh reformátusok lelkiéletet, amikor hirtelen újra szervezkedni kezdtek. A szervezkedésre ösztönzést adott nekik a magyar nemzetnek II. Rákóczy Ferencbe vetett hite. A fogságból elmenekült Rákóczyt, mint szabadítót várta haza mindenki. Így néztek reá a csehek is, akik a fantaszt Drabik Miklósnak jóslata alapján, aminek még a nagy Comenius is hitelt adott, a Rákóczy családtól várták már régen a Habsburgok hatalmának letörését.

Természetes, hogy a cseh reformátusok a maguk számára külön becikkelyezett vallásszabadságról álmodoztak és hogy ezt elnyerhessék siettek szervezkedni és legalább egy papot maguknak szerezni. Ezek után az előzmények után találkozunk először Valesius Jánossal, amikor ez 40 éves korában aláírja a debreceni református kollégium törvényeit, hogy hitsorsos honfitársainak érdekében pappá képeztesse ki magát.

Sajnos Valesius korábbi életéről eddig még nem sikerült adatokat feltárnunk, de a további egész haláláig figyelemmel kísérhetjük.

A debreceni kollégiumból — mint ő maga írja: — „rendkívüli utakon munkálva boldogulásomat” csakhamar kikerült és ahogyan azt a debreceni főiskola anyakönyvében Valesius neve utáni feljegyzésből is megállapíthatjuk: a magyarországi csehek szervezésére sietett. A Rákóczyféle szabadságharc után Réthén telepedett meg, ahol egy darabig a magyar ref. iskolában kapott szállást. Innen, mint missziói állomásáról végezte vállalt feladatát. 1714.-ben a réthei református magyarok meghívták papjuknak, majd 1719.-ben Réthéről Ekelbe, onnan pedig 1723.-ban Aranyosra ment lelkipásztornak magyar reformátusok közé, de soha sem feledkezett meg missziójáról, hanem hűséges papja maradt a szétszórt cseh reformátusoknak is állandóan. Igaz ugyan, hogy a Felsődunamelléki Egyházkerület püspöke már a réthei ekklézsiába azzal az utasítással iktatta őt lelkitanítóul, hogy minden esztendőben kétszer elmenjen „Az Christus hűsége mellett meg-

maradott Magyarország és Morva szélén nyomorgó Cseh Attyafiakhoz éhező és szomjúhozó lelkeknek megnyhitésekre”, tehát Valesius, bár magyar ref. gyülekezetek lelkésze lett, gondozó lelkésze volt azután is a cseh reformátusoknak. Megbiztatásához híven használta az: „*Ecclesiárum Bohemiarum in Hungaria et Moravia dispersarum Orbis Pastor*” címet. Csodálatos kitartással, hűséggel viselte ezt a tisztjét akkor is, mikor munkája, elfoglaltsága erősen megsokszorozódott, mert a Komáromi Református Egyházmegeje esperesévé választotta.

(Folyt. köv.)

EGYHÁZI ÉLET

A jókai református egyház örömnépe.

Február 27.-én iktatta be új tisztébe Soós Károly a komáromi református egyházmegeje esperese a jókai református gyülekezet új lelkészét, Kiss Gyula volt gáti lelkészét.

Az új és impozáns templom színültig megtelt erre az ünnepélyes alkalomra, a jókai anyaegyházból, továbbá a hegysúri, bélvattai, és nagyborsai fiókegyházakból egybeseregülő hívekkel.

Soós Károly esperes szívbemarkoló beiktató beszéde után az új lelkész I. Korinthus 12:12. alapján tartotta meg beköszöntő beszédét. Beszédében rámutatott arra, hogy az új ember, a magasabbrendű, felelős ember csak az egyházas nevelő munka folytán áll elő. A mai kor tragédiája, hogy minden próbálgatása között megfeledkezett az egyház nevelői hatalmáról. Külön magasztos programja van az egyházak között a református egyháznak, amely a lelki célok mellett mindig kulturális, szociális és gazdasági programmal is munkálta hívei javát. A Krisztus teste az egyház. Ez úgy lesz erős, ha magunkban személyesen megtörténik a döntés, a Krisztushoz-térés és keresztyénségünket komolyan vesszük. Tehát a feladatunk: együttesen és egyenként Krisztusért és Isten országáért kell élnünk, harcolnunk, ezzel munkáljuk a magunk megmentését is.

Istentisztelet után az iskola helyiségében 60 terítékes közebed volt. Résztvettek rajta többek között: Soós Károly, a komáromi református egyházmegeje esperese. A pozsonyi református egyház képviselőjében Dr. Salamon X. Ferenc főgondnok és felesége, továbbá László Zsigmond gondnok. A somorjai egyház részéről: Dr. Baranyay Dezső főgondnok, Parais Árpád református lelkész feleségével együtt és Baráth Benjámín gondnok. Ott láttuk: Szekeres László padányi református lelkész feleségével, Czibor József deáki református lelkész és feleségét és sok másokat.

Főtiszt. és Mélt. Balogh Elemér püspök úr gyengélkedése miatt nem vehetett részt az ünnepélyen, de egy kedves és szívhezszóló levélben üdvözölte ez alkalommal az egyházköziséget és az új lelkészét. Kölcsönös megértést és szeretetet

kívánt az eljövendő időkre. Úgy mutatta be az új lelkészt, mint kipróbált munkaerőt, aki majdnem négy évig mellette Pozsonyban titkárkodott. Megemlékezett a jókai református gyülekezet nagy multjáról, amit Szenczi Molnár Albert örökített meg leveleiben. Balogh Elemér püspök úr levelét Czibor József deáki-i lelkész olvasta fel. Az esperes úr indítványára a közebéd táviratban üdvözölte a gyengélkedő Balogh Elemért és Vargha Károly nyugalmazott, volt jókai lelkészt, aki súlyosan beteg volt ekkor s immár magához is szólította a Mindenható.

A közebéden felköszöntöt mondtak: Soós Károly esperes, aki az édesanyának, a Mátyusföldnek szeretetét tolmácsolta az új lelkésznek. Dr. Salamon X. Ferenc egyházunk lelkes munkása az egyház kulturális és szociális feladataira hívta fel az új lelkész figyelmét. László Zsigmond pozsonyi gondnok reménységét fejezte ki az iránt, hogy a jókai gyülekezetnek és új lelkészének ez a frigye áldásokkal teljes lesz. Parais Árpád és Czibor József lelkészek, továbbá Gálffy Béla helybeli kántortanító a baráti szeretet hangján kértek áldást a gyülekezetre és új lelkészére.

Meg kell emlékezni a jókai gyülekezet lelkes áldozatkészségéről, amelynek tagjai önkéntes adakozásból fedezték a közebéd költségeit, úgy hogy az egyházi pénztárnak ez nem jelentett semmi megterhelést. A jókai asszonyok ügyességéről, akik sem fáradságot, sem áldozatot nem kímélve, finomabbnál-finomabb ételekkel kedveskedtek.

Akik jelen voltak meglepődtek a jókai gyülekezet nagyszerű fegyelmességén. Bár anyagiakban szegény gyülekezet, mert a templomépítés százezrekbe került, de lelkiükben gazdag. S mert lelkiükben gazdag, megvan a jogos reménység, hogy anyagiakban is rendbe fog jönni pár év alatt.

Mátyusföldi.

FIGYELŐ

Árvaest Gömörben.

A darnyai gyülekezet régi vágya ment teljességbe február 19.-én. Két évvel ezelőtt hívták első alkalommal a beretkei árvákat a darnyai gyülekezet meglátogatására, de csak most jelenhettek meg. A ref. iskola tanulói nagy előkészülettel várták az árvákat. Megérkezés után azonnal otthonukba vitték az árva testvéreiket. Két napig voltak a beretkei árvák a darnyai pártások vendégei. Szeretettel bizonyították be, hogy nemcsak tanulják a jót, de cselekszik is. Igaz erősségei lesznek nekik felnőve a beretkei árváknak.

Az est a ref. iskola termében volt. Az est műsorszámát gyülekezeti ének, imádság, ének-kari ének, az iskola tanulóinak és a leánykörnek szavaltatai és előadása tették változatossá.

Az árvák is énekkel, szavaltatokkal, vallásos szindarab előadásával szerepeltek. Volt vetí-

tettképes előadás is az árvaházról.

Az a meleg szeretet, amellyel hívták, várták, fogadták az árvákat, az a jóság, mely az iskolából elárasztja a községet, az az árvaesten könnyekkel összeforrított jóság, áldozatos szeretetnek is tanujelét adta, midőn az árvaház javára a kis darnyai gyülekezetben több, mint 500 Kc-t megérő szeretetadomány gyűlt össze.

Mi szívéinkbe zártunk örökre titeket jóságokért, Isten pedig áldjon meg minden áldásával.

Rimasimonyiban 20.-án volt az árvaest. Úgy jönnek már az árvák Simonyiba, mint haza. Ez az egyház is az, amelyben nem marad el egy évben sem az árvaest. A paróchia meleg otthonként fogad, ilyené teszi az azt betöltő hit, remény és szeretet. Itt várják a simonyi-i gyerekek az árvákat, hogy vihelessék magukkal otthonukba, hogy mint szeretett, nagyon várt testvérrükkel örülhessenek. Nem jut minden várakozóknak a 7 gyerekből. Majd visszajönnek még szomszédos községből másnap, vigasztalom őket, mikor látom, hogy szomorúság borítja be kis arcukat, mert nekik nem jutott vendégül egy kis árva. Sajnos az ígéret csak ígéret maradhatott, mert az árvákat is hívja a kötelesség, az iskola.

Ez az őszinte gyermeki ragaszkodás is bizonyossága, hogy évről-évre jobban szeretik az árvákat abban a gyülekezetben, ahol egyszer megjelennek.

Este a nagy kulturház zsúfolásig megtelt érdeklődőkkel. Ének-kari számok, imádság, vallásos szindarab, előadás, az árvák bemutatása, az árvák játéka teszik az est műsorát. Könnyes mosoly, adakozó jóság a tanuja szívetek igaz szeretetének. Az Úr oltárára szánt adomány kb. ezer koronát ér. Áldott nép az, amely így teljesíti kötelességét.

Nagyon kedves és szép szokás van a simonyi-i gyülekezetben. Minden új életet kezdő házaspár adományt ad a beretkei árvaháznak. Nemcsak ők akarnak örülni a boldog, reményteljes életelindulásnak, hanem azt akarják, hogy örüljenek akkor az árvák is, mikor ők boldogok. Tegye Isten áldottá életüket, az a mosoly, az az öröm, amit adományukkal szereztek az árváknak, az ő életük útjára hulló boldogság napfényre változzon át.

Milyen szép lenne, ha minden gyülekezetben követnék ezt a nemes példát.

Zita testvér, az árvaház diakonisszája néhány napig a gyülekezetben maradt, hogy betegeket látogasson, a leánykörrel bibliórát tartasson, hogy erősítse a kapcsolatot az egyház és az árvaház között, hogy segítségül legyen az egyház munkájában. Az árvaház diakonisszája bármely gyülekezet kívánságára kiutazik részt venni a gyülekezet minden munkájában.

Serkében febr. 21.-én volt az árvaest. A gyülekezet apraja és nagyja ünnepélyes fogadtatásban részesítették az árvákat, mikor Simonyiból megérkeztek, mint igazi, kedves vendégeket. Vítették is otthonukba, hogy minél hosszabb ideig lehessenek velük.

Az est a Kulturház nagytermében volt megrendezve. A terem teljesen megtelt. Mindenki látni akarta az első alkalommal megjelent árvákat. Énekkari ének nyitotta meg az est műsorát. Meleg szavakkal üdvözölte az árvákat a gyülekezete szeretőszívű lelkésze mondva, hogy a serkei gyülekezet mindenkorra szívébe zárta az árvákat és az a lelkes megmozdulása a gyülekezetnek, amely az árvák megjelenésekor megnyilvánult, arra kötelez, hogy minden évben meghívjuk őket ezután.

Szavaltatok, énekszámok, vetítettképes előadás, énekkari számok tették a műsorszámokat. Az árvák előadása könnyekig meghatották a gyülekezet tagjait.

Az árvák megjelenését a gyülekezetben Boza Lajos ny. íg. tanító köszönte meg. Aki csak az iskolától ment nyugdíjba, mert az egyházi életnek most is olyan munkása, mint eddig volt. Az árvaházat olyan igaz szeretettel segíti, mint eddig. Boldog voltam, hogy láthattam a gyülekezet el nem muló ragaszkodását volt tanítójához. Könnyben uszott minden szem, amikor az áldozatos szeretetről beszélt, hisz a gyülekezetnek több, mint felét ő tanította a jóra, szépre. Ezért a szeretetért, amit a serkei gyülekezet mutatott, érdemes jární rögzös tanítói pályán is.

A gyülekezet áldozatos jóságával is bizonyította, hogy él szívében a hit és szeretet. Az est megrendezésével, valamint a gyűjtéssel járó fáradtságos, de kedves munkákat az énekkar lelkes tagjai látták el igaz szeretettel és nagy előzékenységgel.

G. L.

GYÜLEKEZETI MUNKA

Új kálvinista fellegrár.

Ragyogó februárvégi napon indultunk el a püspöki hivatalból, hogy a pozsonyi RIM-et, a református internátus és menza-t megtekintsük új épületében. Alig pár percnyi gyalogolás után felértünk a Holuby utca 29. szám alá, ahol két emeletes pompás villában helyezkedett el a menza és az internátus, fiukat magában foglaló része. A leányinternátus ugyanis a református egyház Széplak utca 12. sz. alatti palotájában nyert elhelyezést.

Örömmel jártuk a pompás épület lépcsőit. Növekvő büszkeséggel szemléltük az immár teljes berendezkedést. Az internátusban 40 diák számára van lakóhely. Van tágas ebédlő, ahol szabad órákban a diákok ping-pongozással, sakkal, olvasással, zenével, beszélgetéssel igyekeznek felüdülni. Az épület mellett nagyszerű gyümölcsöskert húzódik sétányokkal, padokkal; nagyon alkalmas elmélkedésre, csendes elvonulásra. Az épület tetején terrasza van, ahonnét csodálatos kilátás nyílik egész Pozsonyra. Valóban kálvinista fellegrár akar lenni az épület is és a benne építendő lelkiépület is. Lent morajlik az immár nagy várossá fejlődött Pozsony.

Éz kényelmes és minden kelléssel rendel-

kező református internátus és menza sulyos száz- ezrekbe került a pozsonyi református egyháznak. A szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes református egyház is segítségére sietett e nagyszerű intézmény életrehívásának, mégis mondhatjuk, hogy az oroszánrész Fötiszt. Balogh Elemér püspöké, Dr. Salamon X. Ferenc főgondnoké, László Zsigmond pozsonyi gondnoké, nem különben a lelkes pozsonyi presbitériumé.

Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy az ifjúsáért a legnagyobb anyagi áldozatot a pozsonyi református egyház hozta. Miért?

a) Azért, mert vezetősége tudatában volt és van, hogy akié az ifjúság, azé a jövő. Mert érzi a felelősséget a nem kimondottan egyházi szolgálkává növe, tehát világi pályákon elhelyezkedő ifjúsággal szemben is. S ez nagyon fontos. Az egyetemes egyház vezetősége nagyon helyesen gondoskodott theologiai oktatásról, tanítóképezdéről, de a világi pályákon elhelyezkedő ifjúság mindedig, mint mostoha gyermek szerepelt. Pedig a jövő református egyházában nem elég, ha a lelkész és presbitérium és a hivek igyekeznek komoly keresztyének lenni, szükségünk van református orvosokra, református ügyvédekre, református pénzügyi emberekre stb. A református összefogás szinte beláthatatlanul széles, nagyszerű programja csak így nyer megvalósulást.

b) Pozsony, Szlovákia metropolisza rendkívül alkalmas arra, hogy itt református diákközpontot teremtsünk. Van az elemítől kezdve az egyetemig minden fajta iskola. Mennyi falusi tehetség vész el a falusi porban, mert nincsen anyagi erő, mely a taníttatás és neveltetés költségeit fedezné. Ha Pozsonyban kiépül a református diákközpont, akkor a falusi östehetségek egyetemes egyházunk közkinceseivé válnak. Amiképpen a multban a pápai, vagy egyéb városbéli Alma Mater-ek öntötték a református intelligenciát, így van alkalom arra, hogy ezt a szerepet átvegye a nevelés tekintetében a közép és főiskolásokra vonatkozóan a pozsonyi református internátus és menza, — régebben használt szóval: a convictus.

c) Téved az, aki az egyetemes egyházunk egyik vagy másik hivatalosan is támogatott intézményére azt mondaná, hogy: felesleges! Isteni rendeltetése van minden árvaháznak, minden szeretetintézménynek, theologianak, tanítóképezdének stb. De nem kevésbbé isteni rendeltetése van egy olyan intézménynek, amely a jövendő világi intelligenciánk nevelésére hivatott. Cikkeket írunk és olvasunk a református ifjúság kérdéseiről. Épületes konferenciák történtek, hogy az ifjúság szélesebb rétegeire hassunk. Ez a hatás tartott pár napig, esetleg hónapig, de a szervezetlenség, utánpótlás hiányában újra a nem református irányú tényezők veszik át a szót az ifjúság nevelésében. Itt az alkalom, hogy a sokszor nélkülözött szervezettségéből valamit megvalósítsunk. Az ifjúsággal úgy vagyunk, hogy a szellemi, lelki ráhatás csak akkor válik erőssé

és tartóssá, ha anyagiakban is segítségére megyünk.

A R. I. M. alkalmas arra, hogy nyáron, iskolai év végeztével, vagy egyébkor is konferenciát tartsunk benne. Az ifjúságnak nálunk nincsen könyvtára. Egymástól kéri el ifjaink a pár, drágán megszerzett kötetet. A legtöbbje meg nem is olvas, nem is tudja, hogy milyen szépséges ifjúsági irodalom létezik. Annak a református ifjúsági könyvtárnak, amelyből vidéki középiskolákba járó fiaink is kölcsönözhetnek idővel, a magja már megvan, az által a kis könyvtár által, amelyet a pozsonyi RIM. növendékei, mint fiatal reformátusok mozgalma: diákpénzekből megszeriztek. Szerintem az ifjúsági mozgalmat is az egyházunkon belül ilyen intézményhez kell ragasztani. Milyen átütő erejű például a Timotheusok mozgalma, melynek értesülésünk szerint a formát Kiskoszmály adja. A közép- és főiskolás mozgalomnál is a fő a lelki ráhatás, de itt szellemileg is református irányítással kell vezetni az ifjúságot, különben, ha a műveltséget nem tudjuk átszűrni református keresztyén elvekkel, akkor számunkra elveszett.

Pozsonyból könnyebb megközelíteni a brünni és prágai főiskolásokat is. Ezekkel is kell törödnünk. Ha nem gondolunk velük, egymásután veszítjük el őket, nem lévén mögöttük a szükséges kollektívum és az ehhez való hozzátartozásának a tudata, érzése. Mihelyt az internátus és menza az épületszerzés miatti adóságokból megszabadul, rögtön be tud állítani egy utazó titkárt, aki középiskoláinkat, főiskoláinkat, sőt katonafiainkat is meg tudja látogatni. De nem elég csak látogatni. Arra való a sajtó, hogy ahová nem ér el a szavunk, elérjen az írásunk.

d.) Itt jutunk el ifjúságunk égető sebéhez: az ifjúsági iratterjesztéshez. Mint intézmény, mint egy bizonyos központiséggel rendelkező szerve egyetemes egyházunknak, az internátus és menza: helyhezköttöttségénél fogva rendkívül alkalmas, hogy a központi református ifjúsági iratterjesztést itt megszervezzük. Értem ez alatt: még az ifjúsággal kapcsolatos cikkeknek is az összegyűjtését, illetve továbbadását. Meg kell teremtenünk az ifjúsági propaganda-iratterjesztést, amely füzetek alakjában pár fillérért értékes megnyilatkozásokat az ifjúság széles rétegeinek a közkincsévé tesz.

Mindez akkor lesz valóság, ha az alap, amire építünk anyagiakban is szilárd lesz. Egyházunk minden intézménye önkéntes adományokra tud csak támaszkodni. *Mi a szlovákiai és kárpátaljai református ifjúság nevében nem sokat kérünk. Csak legyen nekünk ezer, azaz egyezer lelkes emberünk, az ifjúság őszinte barátja, akik évente csak 100—100 Kc-t adnak ifjúsági célokra.* Akkor, ha ez a gyűjtés megindulna, ha jelentkeznék csak ezer ember, akinek fontos és drága lenne a saját gyermeke és az egyház ifjúsága és minden évben a szórakozásaiból elvonna csak száz koronát, akkor az első pár évben kifizetnénk az internátus épületének árát

— a pozsonyi református egyház helyett —, a továbbiakban megcsinálnánk az ifjúsági missziót: tudnánk kedvezményes lakást, kosztot adni, a szépséges református elvek mellé és megcsinálnánk az ifjúsági könyvtárat, ezzel párhuzamosan a református ifjúsági iratterjesztést. Akkor a prágai diákságot, a messze idegenben szolgáló katonafiainkat is bele tudnánk vonni a református keresztyén élet büvkörébe. Évi százezer korona bevétellel: a R. I. E. (Református ifjúsági egyesület) a RIM.-en keresztül valóság és nemcsak szó lenne.

Justus.

KÜLFÖLD

Református magyarok között Bécsben.

A háború előtt közismert volt az a mondas, hogy Budapest után a legnagyobb magyar város: Bécs! Nagyon egyszerű volt az indokolása: Bécsben több, mint kettőszázezer magyar ember lakott állandóan. S ennél nagyobb lélekszámú magyar város nincsen. Ma is még több tízezerre rúg a magyar lakosok száma a volt császárvárosban. Ezek között persze igen szép számmal vannak reformátusok is. 1918-ig Balogh Elemér püspök, az akkor is már pozsonyi lelkész látta el a lelki gondozásukat. Az utóbbi időben dr. Incze Gábor, az újabb ref. papi generáció egyik tudósa és nagy ígérete a lelkészük. Az utóbbi években nagy gondot fordít a magyar reformátusság a szétszórt hittestvérekre. A Fiumében rekedt református magyarokat éppen úgy szemmel tartják és gondozzák, mint a Franciaországban levő s főként bányákban dolgozó ref. magyarokat, kiknek egyházi otthonaik vannak már és két magyar ref. lelkészük is. Hasonlóképpen kiterjed a gondoskodó szeretet a délamerikai magyar reformátusokra, a Hollandiában levőkre s minden önállóvá lételük dacára is: az északamerikai sok ref. magyar lélekre, stb.

Ma már annyi országban élnek tömegebben református magyarok, hogy nemcsak érthető, de egyenesen indokolt is a Debreczenben idén augusztusban megtartandó református magyarok világkonferenciájának összehívása.

Szóval Bécsben sok magyar református lakik. Pontosan nem tudni, hogy mennyi, egyesek 2000-re teszik számukat, mások kevesebbre vagy többre. A bécsi református osztrákok belvárosi gyülekezete ad testvéri szállást a magyar istentiszteletek számára. Ez az előékeny figyelem és szeretet igen kellemesen érinti az embert. Eleinte havonta egy istentisztelet volt csupán. Most már rendszeresen havi kétszer szól a Dorotheer utcában a magyar igehirdetés. Sőt szeretetvendégségeket is tartanak és ünnepélyeket. Nem egyszer meglátogatják őket a magyarországi ref. Egyház kiválóságai is, mint Ravasz László, Szabó Imre pesti esperes, b. e. Antal Géza püspök, stb. Lassan már összetereledött egy mag, afféle „rendes gyülekezet,” mely átlagban 150—200 lélekből áll. Ezek mindig

jelen vannak, tudnak áldozni s össze tud már dobbanni a szívük. És bár alig van kettő egy helyről, lassan összeköti őket az ősi zsoltár, a magyar Biblia és a palástos lelkész.

Öröm nézni az örömeiket!

Háború előtti zsoltárt szorongat az egyik. A Réthe melletti Boldogfáról származott. A másik így mutatkozik be: „Ófelsége udvari asztalosa voltam.” Van, aki izenetet küld, vagy a szülőfalu temploma, papja, kálvinista népe iránt érdeklődik. Szinte szét akarják tépni az embert, annyian szeretnék meghívni magukhoz az igehirdetőt. Tanácsot kérnek, elpanaszkodnak, kitérítik örömeiket, megmutatják a fiú vagy lányka képét, vagy egy elköltözöttnek osztrák földön domborodó sírját . . . akárcsak ottan szokták a fehérház, akáclobos, gémeskutas, csillagostornyos szülőfalujukban . . .

Drága református magyar nép!

Rég éreztem akkora felelősséget az igehirdetéssel szemben, mint a bécsi reformátusok között! Melyik Ige lesz jó, mi legyen a téma, mire volna legnagyobb lelkiismeretünk? stb., így tépelődtem az Urral tusakodva imáiban. És mintha azt kaptam volna szent izenetként, hogy az *élő hitet erősítő Urvacsoráról* kell beszélni. Az igazi hitről, mely a idvezítő hit (Heid. Káté 21. k.), amely nélkül „lehetetlen Istennek tetszeni.” Ezt, csak ezt erősíti az Urvacsora szentsége. Egészen gyakorlatilag tértem ki a lényegre: ad hominem szólva, hogy ki-ké magára vehesse azt, amit „a Lélek izen a gyülekezetnek.”

A komáromi nagy, szép gyülekezet minden elismerést megérdemel a templomi figyelméért. Egész szívükkel próbálják meghallgatni és elfogadni az Igét. Talán még náluk is jobban figyeltek a bécsi magyar reformátusok. Az arcok kigyúltak a példák hatása alatt, a szemek elhomályosodtak, vagy forró fényben égtek. Boldog igehirdetés az ilyen, áldott magvetés, magot készítő márciusi föld. Az Ige szolgálja azt gondolja, hogy ő többet kapott az istentiszteleten, mint a hitek s utána az ellenkezőjét vitatják egyesek.

Amikor utána a múzeumokká és irodákká és üzletekké vált öreg Burg mellett mentünk el segy volt pozsonyi diáktársammal, akit hős halottnak véltem 1917. óta, elmerengtünk a maturánk óta lefolyt 25 éven, az óriási változásokon . . . lehajtott fejjel csak egy halk gondolat hagyta el ajkunkat: Csak az Egyház maradt a régi, a magyar református keresztyén szent Eklézsia és ennek Ura, a Jézus Krisztus és az Ige . . . S amint lépegettünk Ferenc József volt büszke rezidenciája körül: *lassan óriássá nőtt előttünk ez a fenti gondolat: az Ige, az Egyház, az Úr Jézus!* —

Galambos Zoltán.

**Túlszaporodás miatt több mint 200 faj-
tájú melegágyban már meghajtott kaktusz
és dekoratív dália tő kapható ápr. 10-től,
május 10-ig; 10 darabonként portó és csomagolással: Ké 25. Ref. lelkészi Hivatal Kolbás,
p. Kuzmice.**

HIREK

Lelkészwálasztás. A nyugdíjazás folytán megüresedett pozbai ref. egyház lelkészi állására a márc. 10.-én tartott közgyűlésen a szavazatok nagy többségével Szaszák Bertalan felsőlánczi lelkész választatott meg. Isten áldása legyen az új lelkipásztor munkáján!

Értesítés. A komáromi ref. Egyházmegye és gyámolda pénztárát ideiglenesen átvettem. Kérem a Nt. lelkészi hivatalokat, hogy minden nemű levelet, vagy küldeményt a felsőgelléri ref. Egyház, posta Bogya címre küldjék. — Erdélyi Pál ref. lelkész.

„**A kapstadi** (Délafrika) Szt. Martini templom új orgonáját néhány nap előtt a hírneves hazai Rieger Testvérek jägerndorfi orgonagyárában rendelték meg.”

Edinburghi református világgyűlés. Ez év június 6—11. napjain tartandó edinburghi református világgyűlésen a magyar ref. egyház képviselőjében Dr. Sebestyén Jenő theol. igazgató és Dr. Enyedy Andor egyházkerületi főjegyző fognak résztvenni.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tisztáninneri református egyházkerület püspöki hivatala.

205/1938 sz.

Nagykapos, 1938 III. 11.

Pályázat

a nyugdíjazás folytán megüresedett Sziliceborzovai ref. egyház lelkészi állására.

Javadalom: Szilicétől 1. Lakás a hozzátartozó kerttel 287 öl és melléképületekkel. 2. 65 köböl rostált gabona. 3. 10 kat. hl. 549 öl szántó és egy darab kenderföld. 4. 5 kat. hl. 191 öl rét. 5. 760 öl gyümölcsös. 6. 9 hold 320 öl legelő. 7. Egy urbéri telek után erdő legelő. 8. 84 m. tüzi fa beszállítva. 9. Munkaváltáság.

Borzovától: 1. 36 hektoliter őszi élet. 2. 36 hek. liter zab, melyet az egyház tartozik átszállítani Szilicére. 3. 10 kat. hold 133 öl szántó 4. 1 kat. hold 1359 öl rét adóját az egyház fizeti. 5. Az Andrássy uradalomból 16 m. tüzi fa amelyet a lelkész maga vágat ki és vitet haza.

Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. A törvényesen felszerelt kérvények a gömöri ref. egyh. megye esperesi hivatalába Hanava—Hanva u. p. Cíz. Kupele küldendők a hirdetemény megjelenésétől számított három héten belül.

Dr. Magda Sándor s. k. püspök.

Szönyegház

Tóth S. Komárno Klapatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 13. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{2}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 március 26.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ľala.

Ide küldendő minden közlemény.

Reformájus feladatok a falukutatásban.

Szabó Imre esperes előadása a Kálvin Társaság konferenciáján.

(II. folytatás.)

Az igazi falukutatás olyan ismeretet ad a faluról, amilyen eddig még nem élt a köztudatban. Szemeinket olyan tények meglátására nyitja meg, amelyek mellett eddig érzéketlenül és vakon mentünk el, még ha évtizedekig benne is éltünk a faluban. A kor szociális röntgenszeme a falura irányozva a falukutatás. Ez az előnye is, de ebben van a hátránya, illetve a veszélye is, ha általánosítják. A röntgenkép sem nem festmény, sem nem fotográfia, hanem a falu gazdasági, egészségügyi, vallásos, erkölcsi, művelődési, művészi, testi-lelki világának feltárása és megismertetése. Az igazi falukutatónak legalább annyi időt kell eltölteni a jegyzői irodában, a kataszteri hivatalban, az adóhivatalban, az orvosnál, az anyakönyvek mellett és a falu multjának kikutatásánál, mint személyes beszélgetésekben, vagy esküvői, temetési, népünnepélyi és templomi összejöveteleken, vagy a kocsmákban. S csak hosszas együttéléssel lehet megérezni egyszer-egyszer, hogy mi a falu lelke, hogy mi a falusi kollektív lélek, ez a személytelen törvényhozó és bírói hatalom, a szokások óra és szokások szülőanyja.

Az összes falukutatók társadalomtudományi módszerei azt mutatják ki, hogy a magyar falu veszélybe jutott, akkor nekünk, református egyháznak ezt a vészjelet meg kell hallanunk, meg kell hallanunk még akkor is, ha ez a falukutató munka kinyomozza, hogy népünk vallásos és erkölcsi életében olyan elhanyagolások vannak, amelyekért az egyház legelső sorban felelős. Aki nem vállalja a bűnbánatot, sem a mulasztásokért a felelősséget, annak csak egy büntetése van, az, hogy nem léphet a megújulás útjára. Azért az igazi falukutatóknak a lelkipásztor legyen a segítségére, még akkor is, ha maga is a röntgenszem alá kerül. Járuljon hozzá a maga alapos faluismeretével, hogy amiben, ő a szakember, a vallásos és erkölcsös és lelki élet meglátására és meghallására sokszor egészen színvak vagy egészen vak, vagy süket és érzéketlen falukutatónak felnyissa szeretettel a szemét. Sokkal többet tesz azonban annál, ha

a tanítóval, a jegyzővel, az orvossal, nekifogva, csendben nekiáll a falumunkának.

Az egész falusi belmissziói munkánk, ifjúsági, legény-, leányegylet és asszonykör a legeredményesebb falumunka, amikor egyben egyházépítő munka is. Az, ami a falukutatók munkájából mint elmulasztható követelmény és feladat vár reánk, az, hogy meg kell készíteni a gyülekezet szociográfiáját, úgy, ahogy azt a falukutatóktól eltanulják és úgy, ahogy a falukutatóknak el kell tanulni azt, ami iránt nincs, vagy egy-két kivételtől eltekintve nem volt érzékük, hogy a nép vallásos ható tényezőit ne hallgassák el, ne kicsinyeljék le a falu életében, mint ahogy arra Kiss Géza kákicsi lelkész olyan fényes példát szolgáltatott az Ormányság című éppén az év elején megjelent könyvében.

Mert a falukutatóknak is meg kell tanulniok és meg kell szivlelni a ref. egyháznak azokat a tanácsait és szempontjait, amelyek az ő munkájukhoz nélkülözhetetlenek és elengedhetetlenek. A falut csak az érti és ismeri igazán, aki benne él és benne lakik. Másként látja a falut az, aki benne lakik és sorsa oda köti, mint az, aki villanyvilágításos, aszfaltos utcáról, higiénikus fürdőszobával ellátott lakásból és a divathoz igazodó öltözetben, úgy őszi vagy tavaszi esős időben megérkezik az állomásra s akinek itt ebben a minden kényelemre berendezett kultúrvilágban már nem volt sem ideje, sem kedve, sem a templomba eljárni, sem a Szentírást olvasni, sem semmi nemű vallásos közösséggel a kapcsolatot fenntartani. Akármilyen nagy és lobogó is a fajszeretet az ilyen falukutatóban, vagy a szociális és kulturális érzék, ami a falu lelkét legerősebben formálta a Krisztus és egyháza és az egyháztagsági tudat meglátására nincsen érzéke és vagy nem is szól róla, vagy tagadásba veszi, hogy ilyen erők valaha is formáló erővel voltak a magyar faluban és magyar falura. A falukutató pillanatképeiben legtöbbször a jelenben meglévő és élő erőket keresi, így vallásos életében is. Pedig a falu életében ma különösen a régmúlt idők vallásos erői és kialakított életformái szabják meg az életet. A mult ezen megfoghatatlan szálon kormányozza és tartja a jelen.

A falu népe kereszteltet — halottait vallásosan temetteti, egyházilag esküszik, a falu népe

zsoltárt énekel, iskoláit nagy áldozattal maga tartja el, papját választja és presbitereit is maga közül választja. A templombajárás, ha megcsapant is, de ott él a szívében. Az egyházi nagy ünnepek még mindig odavonzzák Krisztushoz a falu népét. Hajlékaiban még kinyilik a Biblia és vannak Bibliás emberek, sőt az egyházi lapok egész serege jár népünknek. Csak három évtizedre kell visszamennünk és megtaláljuk az egyházfegyelem kemény keze által formált gyülekezeteket. Hogy a háború sok mindent kifűjt a faluból ami annak lelki életére tisztító hatással volt, azt mindnyájan tudjuk. De ez a nép még visszavihető erre az útra. Ez a nép még az egyház népe és nem tagadta azt meg. És ha meghomályosodtak az egyház szemei is a falu szociális nyomorúságának megismerésére, de a nép nagy elerőtlenedésének és a kiáltó nagy vétkeinek orvoslására ott voltak hűtlen pásztorai mellett hű pásztorai és örállói is, akiknek ajkán felhangzott a prófétai figyelmeztetés a nagy szociális nyomorúság miatt, amelytől pusztul a nép és üszkösödik a faj.

A falunak kell meggyógyulni, a falu pedig már addig nem gyógyulhat meg, míg a modern kapitalizmus formálta világban a társadalmi osztályok viszonya meg nem gyógyul. Ezért létkérdés a falu, maradjon meg műveltségben, egészségben, kereseti lehetőségben, földművesnek, gazdának és ne hagyja el a falut a városért s ne kezdje a faluban majmolni a várost. Az egész ref. intelligencia és munkásság létkérdése, hogy egészséges legyen — az pedig az egyház nagy feladata, hogy a falunak újra lelke legyen, keresztyén lelkiismerete legyen.

Azért magyar közvélemény: arccal a falu felé, magyar művelt osztály: arccal a falu felé, magyar református egyházam: arccal a falu felé.

Egy XVIII.-ik századbéli cseh lelkész élete a magyarok között.

(Kúr Géza előadása 1938 I. 20.-án a pozsonyi rádióban.)

II. folytatás.

A színmagyar Komáromi Ref. Egyházmegegyében mint esperes becsülettel megállta a helyét. 29 esztendeig viselte ezt a tisztet, de végigvonul a hosszú időn a gondos esperesnek az egyházért, az iskolákért, a lelkészekért, a tanítókért való állandó küzdelme és aggodalma. Ha leveleiből olvassuk mikor III. Károlytól várja az üldözések megszüntetését, vagy mikor pl. óvja a lelkészeket, hogy Komáromba be ne menjenek, mert ott börtön vár rájuk, az ember együtt imádkozik a minden levelét Jehova nevével kezdő Valesiussal. Ott pedig, ahol a papi hivatalra meghívottakat oktatja: „*aki predikátorságra hivattatik, nem hivattatik uraságra, sem világi gyönyörűségekre, hanem munkára, nyomorúságra, panaszoskenyérre, bosszúság szenvedésre, és békességes türésre*”, könnyek fakadnak szemeinkből; s különösen meghat bennünket, mikor Valesius fájó keserőséggel ajánló sorokat ad az életük javát leélt

állás nélküli lelkészeknek, hogy azok azzal kéregeessenek a többi papok és tanítók és irgalmas szívű emberektől. Majd pedig lelkesedünk érte ott, ahol mint esperes-bíró tiszta judiciummal, de szelíd jóakarattal oszt igazságot és szeretettel javítgatja a hibákat. — Az 1725—1740-ig terjedő időről fennmaradt — birtokomban levő — eredeti naplója 165 levelét őrzi. Ezekből megállapíthatjuk, hogy munkája sok volt egy embernek. És ő bírta, sőt — mint mondtam — rendületlenül végezte azt a másikat: a fajáért, a saját népéért valót is, ami az ő igazi elhivatása, életcélja volt.

Állandóan arra törekedett, hogy — mint szokta mondani — a szegény számkivetett bűdosó cseheknek, a cseh árváknak vezetői legyenek. „*Hogy halálom után — írja — ne legyen az Isten népe olyan mint a nyáj, melynek pásztorai nincsen,*” utódokat nevelt magának. Mint a komáromi Egyházmegye esperese megnyerte a magyar reformátusok áldozatkészességét, a pápai és debreceni kollégiumok nagylelkű támogatását, hogy a cseh ifjakat lelkészekké nevelni segítsék.

Először maga otthon taníttatta őket, mert azt tartotta: hogy absque ullo fundamento magyar scholákba menjenek, az éppen nem tanácsos, aztán rábízta őket a kollégiumokra az „*alma materekre*”. De azért gondját nem vette le róluk azután sem. Ajánló leveleket adott nekik, hogy azokkal felkeressék a magyar gyülekezeteket és családokat segély-gyűjtés végett. És az ajánló sorok nem voltak hiába. — Egyik levelében, melyet Pápára, két pápavárosi birtokoshoz írt, akik két cseh diáknak viselték ott gondját, meghatottan mondja el köszönetét: *ha valóra válik a cseh ifjakkal való szándéka, abban az Isten mellett a két pápai magyart illeti a hála.* Egy másik levelét pedig, amit a debreceni professzorokhoz írt pártfogoltjai érdekében, e szavakkal zárt be: „*a mi nyelvünkkel szüntelenül serkentgetjük az Urat a jó cselekedetekért való bő jutalomnak megadására, melyre obligálván magamat, maradok Kigyelmeteknek kész igaz jóakarója V. J.*

Ez irányú munkáját siker koronázta. Késztelenül több cseh ifjút tudott kitaníttatni. Háromnak a nevét is ismerjük: az író Jessenius György, Glassius János és Stettinius János. Stettinius megérte, amikor II. József császár türelmi parancsára megvirradt a cseh reformátusok vallásszabadsága is. Ebben az időben a porosz-sziléziai cseh emigránsok között Bedrichov-Hradecben működött a 78 éves Stettinius, mint lelkész.

Az ifjakat iskoláik elvégzése után Valesius avatta fel a papi hivatalra. Mivel pedig ezt a református egyház törvényei szerint csak püspök végezhet, Valesius a csehek akaratából felvette a püspöki címet is. Legelőször, mint „*Episcopus Bohemiarum*” 1736 június 25.-én működött a réthei templomban, ahol a mindenünnen összesereglett cseh reformátusok jelenlétében felavatta Jessenius Györgyöt. E miatt, illetve az „*Episcopus*”

cím használata miatt, négy évvel később a kath. papság feljelentette és ezért 1740 szept. 20.-án az akkor Nemesócsán lelkészkedő Valesiust elhajtották a komáromi várba. Itt egy esztendeig tartották súlyos rabságban, mikor végre Mária Terézia rendeletére szabadon bocsátották.

Veszély fenyegette azonban Valesius 40 éves misszionáriusi magvetését is, mert Mária Terézia rendelete szigorúan megparancsolta neki, hogy a cseh egyház lelkészévé ezután senkit se állítson, a csehekét össze ne gyűjtse, s nekik szolgálni ne merészeljen. A hatóságok pedig utasítást kaptak, hogy örködjenek a rendelet betartása fölött, mert Valesius munkája már a csehországi katolicizmust is veszélyezteti.

Úgy tudjuk, hogy Valesius a parancs ellenére is működött tovább, de nagyobb óvatossággal, mint eddig. A nagykeszű egyház anyakönyvéből olvashatjuk, hogy hívei titokban felkeresték őt a nagyünnepeken, amikor Valesius éjjel prédikált és osztott Úrvacsorát nekik.

Valesius 1754-ben lemondott esperesi és lelkészi hivataláról, de már ekkor 91 éves aggastyán volt. Aztán még 4 évig élt Nagykeszin, utolsó lelkészi működésének helyén, mikor — mint említettük — 1758 okt. 2.-án örök nyugalomra tért. Felesége nagykeszű születésű magyar asszony: Kiss Katalin volt, így az elfáradt öreg hitvese otthonában élte végnapjait és ott hajtotta fejét a síri álomra.

Ebben a keretben úgy érzem nem sikerült bemutatni Valesius nagy alakját. Nem sikerült a hallgatóság elé állítani azt a valakit, aki a vele foglalkozók előtt olyan, mint egy a mesék óriásai közül, aki soha el nem lankad, aki aggódik, de kétségbe nem esik, aki a legnagyobb megpróbáltatásokat is testi, lelki erővel egyformán bírja. 1740-ben, mikor 30 km távolságra zivataros éjjel lovas katonák lovaik között elhajtották őt otthonából, már 77 éves volt. Mégis kibírta ezt az utat és kibírta a fogságot is... és még aztán sokáig viselte vállalt munkáinak minden terhét.

Életének és munkásságának nemes vonásai odasorozzák őt az emberiség kiváló alakjai közé, de mindenesetre nagy és el nem feledhető értéke ő a csehtestvér evangélikus egyháznak, mert annak megmaradása Valesiusnak elvitathatatlan érdeme. Valesius nélkül nem jöhetett volna a „Türeلمي parancs“ utáni nagy magyar áldozat, hisz a magyar rokonszenvnek állandó fenntartói Valesius és az ő utódai voltak árvaságunknak állandó hangoztatásával. Az ő érdeme, hogy a „Türeلمي parancs“ előtt oly szegény magyar kálvinisták megosztották a csehekkal a szegénységüknek rongyait, a „Türeلمي parancs“ után pedig a hitélet és az egyházak felvirágoztatásának legfontosabb eszközeit az ifjú magyar papokat engedték oda nekik.

Megőrizzük Valesiusnak emlékét mi a Komáromi magyar református egyházmegye papjai is, mert példája oktat, lelkesít és szívünkbe vési Madách szavait: „Ember küzdj és bizva-bizzál.“

EGYHÁZI ÉLET

Beszámoló a Kiskoszmályi Árvaház múlt évi munkájáról.

Mikor a kis marcelházi árva-család 4 évvel ezelőtt a kiskoszmályi grófi kastélyban letelepedett, lehettek akik magukban azt mondták: „Vajjon mit fognak csinálni abban a nagy üres házban“? — És ime, csak 4 esztendő telt el és a „nagy ház“ befogadó képessége teljesen ki-merült. Ezt épen a múlt évi események igazolják.

Ugyanis az történt, hogy az ifjú, ereje teljében levő kiskoszmályi árvaház, anyaházzá öregedett és 3 fiók telepet létesített.

A legidősebb fiók-telepünk Léván van, ahol egyik árvaházi gondozónk önkéntes adományából egy 2 hálószobából, 1 tanulószobából, 1 vendég-szobából, 1 konyhából és 1 mosókonyhából álló épületben helyezkedett el. Itt nyertek elhelyezést a polgári iskolába járó leányárvaink.

A második fiók-telepünk Garam-Mikolán van, ahol a 24 hold területen fekvő tanítói földeken megkezdjük önálló gazdaságunkat. Egy testvérünknek 20.000 Kc-s adománya által vásárolhattunk ott egy gazdasági épületet, mely minden tekintetben alkalmas arra, hogy gazdaságunk szépen berendezkedjék.

A harmadik fiók-telepünk Komáromban van, ahol egy ideiglenes lakást béreltünk ki a továbbtanuló fiú-árvák számára addig is, míg a Komárom városától ingyen kapott, 2 hold telken felépül a Timotheus-palota.

Most pedig mind erőteljesebb tevékenység történik negyedik fiók-telepünk: a diakonissza-kórház érdekében. A múlt év júniusában végbement csapi Tábita-kurzuson már letettük hit által anyaházunk és kórházunk alapkövét, melybe asszonyok és lányok legbecsesebb ékszereiket, jegygyűrűiket temették bele. A kiskoszmályi Tábita-konferencián folytattuk a hit általi építést és ott meg is kaptuk Istentől a teljes bizonyosságot, hogy kórházunk rövid időn belül fel fog épülni. Azóta is csak néhány hónap telt el és a jelen helyzet az, hogy Nagysalló község 4 holdnyi telket fog adni diakonissza-anyaház és kórház céljára s ehhez a községi pénzügyi bizottság szavazatával már hozzá is járult.

Igy fejlődnek az ügyek, Istenünknek rajtunk nyugvó kegyelme által. Nagyobb ünnepek, konferenciák alkalmával mind az anyatelepre: Koszmályra jönnek az árvaház kötelékébe tartozók. Így történt a múlt évben is a tavaszi nagy konferencián, ahol 45 községből voltak résztvevők, kik az árvaháznak is mind meleg szívű pártfogói.

A naponkénti áhitat megtartatott úgy Koszmályon, mint a fiók-telepeken. Naponkénti olvasói a Bibliának, úgy a gyermekek, mint a gondozók az elmúlt évben is minden fizetés nélkül teljesítették nehéz szolgálatukat.

Az árvaház és fiók-telepei megélhetését biztosította a múlt évben befolyt 56.204 Kc 35

fillér pénzadomány és 8.000 Ké értékű természetbeli adomány, tehát az elmúlt évben összesen 64.204 Ké 35 fillér fordítottatott árvaink eltartására. A számadást az igazgató-választmányi gyűlés átvizsgálta, rendben találta és okmányokkal, számlákkal, ellennyugtákkal ellátva a Barsi ref. egyházm. esperesi hivatalához terjesztette fel felülvizsgálás és végleges jóváhagyás céljából.

Egyházi hatóságaink állandóan növekvő pártfogással jönnek az árvaháznak és a vele kapcsolatos evangelizációs munkának megsegítésére. A barsi egyházmegye esperese rendes kanonika vizitációban részesítette a koszmályi árvaházat, mely most már az egyh. megyei közgyűlés határozata értelmében önálló eklézsiává lett. A komáromi egyh. megye esperese pedig feleségével együtt kereste fel és vizsgálta meg úgy a koszmályi árvaházat, mint annak fióktelepeit.

Az árvaház kötelékébe tartoznak ezidőszent: 1 lelkész, 6 diakonissza, 9 gondozó, 3 a gazdaságban, 2 iparos, 2 agg, 33 fiú, 22 leány, összesen 78 személy.

A fiók-telepek még erőteljesebb kiépítésével fog lehetővé válni a koszmályi kastély tehermentesítése, hogy ott hely jusson a diakonissza képzésnek, melynek erősebb megindulását az árvaház lelkészi állás kongruáitása fogja lehetővé tenni.

Mária testvér.

FIGYELŐ

Az eucharisztia.

Az eucharisztia görög szó és magyarul hálaadást jelent (pl. Fil. 4:6, I. Kor. 14:16.). Azt a hálaadást is, amellyel a hívő az úrvacsorát veszi. Az I. Kor. 11:24-ben is ezt a kifejezést (eucharisztézasz) használja Pál apostol, amikor az úrvacsorával kapcsolatban az Úr Jézusról azt mondja „és hálákat adván (eucharisztézasz) megtörte és ezt mondotta . . . (lásd Máté 26:27 is). A hálákat adván (eucharisztézasz) szó tehát nem azt jelenti, hogy Krisztus a kenyérré és borra Istentől áldást kér, hanem azt, hogy Istent áldja, azaz dicsőíti és hálákat ad az Úrnak azokért az ajándékokért, amelyeket Ő ajándékozott. A kenyér és bor alkotórészei tehát egy eucharisztia, azaz dicsőítő és hálaadó imádság által sákramentummá avattak.

Az eucharisztia szó ez egyszerű bibliai jelentését azonban a római katolikus egyház átalakította és eucharisztia alatt ma már magát az úrvacsorát, majd pedig a római katolikus áldozás alkalmával használt átlényegült ostyát, az u. n. Legméltóságosabb Oltáriszentséget, az áldozást, tehát a mise legfontosabb részét érti.

Ez úgy történt, hogy a római katolikus egyház az áldozat gondolatát átvitte az úrvacsora sacramentumára. Az első időkben ugyanis az úrvacsorát a szeretetvendégségekkel kapcsolatban szolgáltatták ki. E célra a jobb módúak

különböző élelmiszereket, kenyeret és bort, olajat és lisztet hordtak össze és ezeket az adományokat áldozati ajándékoknak, áldozatoknak nevezték, amelyeket azután a püspök eucharisziával, azaz hálaadó imádsággal szentelt fel. Ez után a hálaadó imádság után, amelyet az ilyen adományok fölött elmondottak, nyerte azután az úrvacsora is az eucharisztia nevet.

Mindebben addig nem volt semmi, amíg az úrvacsora valóságos vacsora volt és ezekért a szeretetvendégségi adományokért a hálaadó imádság a gyülekezet nevében történt. Mert az ilyen „áldozatok” tartalma akkor még nem a Krisztus teste és vére volt, hanem a gyülekezet által összehordott ajándékok, úgy hogy ezeknél az adományoknál csak hálaáldozatra s egyáltalában nem engesztelő áldozatra lehetett gondolni. De veszedelmessé vált a helyzet akkor, amikor magát az úrvacsorát kezdték áldozati jellegűnek tekinteni, amelyet nem a gyülekezet ajánl fel, hanem a püspök visz az oltárra és a kenyér és bor hálaadással való megszentelésében áll.

Igy lett az egész úrvacsora Rómánál az eucharisztia mint vacsora, lelki eledel, vagy kommunio, amelyben a gyülekezetnek évenként legalább egyszer részt kell venni és az eucharisztia mint áldozat, ami misének is neveztetik, amelyet a papnak naponként ki kell szolgáltatni az oltáron, mint a Krisztus véres keresztáldozatának vértelen megismétlését (Jansen).

Az eucharisztia szót tehát, amely szó szerint „hálaadás”-t jelent, háromféle értelemben használja a róm. kath. theologia és pedig jelenti:

1. tágabb, kultikus értelemben a liturgus hálaadó imádságát;

2. szűkebb, különös kultikus és dogmatikus értelemben a Krisztus által szerzett, folyton megismétlődő vértelen áldozatot, tehát az u. n. szent mise áldozatot, mert ez a legfennköltebb tetteben jelentkező hálaáldozat sacrificium;

3. levezetett kultikus és dogmatikus értelemben eucharisztianak nevezi az oltári szentséget, a sacramentumot, amely az eucharisticus áldozat, tehát a mise alkalmával a pap szavainak hatása alatt a transsubstantiatio folytán létrejött, tehát a felszentelt és lényegében Krisztus testévé változott ostyát és consecrált, tehát lényegében Krisztus vérévé változott bort. Ez tehát Rómánál sacramentum és sacrificium egyszerre.

Mialatt tehát az eucharisztia egyfelől, mint sacramentum, a communio által a lelki életet táplálja, azalatt másfelől, mint mise áldozat bünt töröl, bűnbocsánatot ad, kegyelmi ajándékokat szerez, nemcsak azoknak, akik a misén jelen vannak, hanem a távollévőknek is, nemcsak az élőknek, hanem a purgatóriumban levőknek is.

Ezért a tridentí zsinat ezt a kérdést két külön szakaszban tárgyalja, az elsőt eucharisztia, az utóbbit mise címmel jelölve meg. Sacramentum alatt tehát oly cselekvényt ért, melyben Isten számunkra bizonyos kegyelmet biztosít, sacrificium alatt pedig azt a cselekvényt,

amely által mi Istennek vallásos tiszteletünkben valamit felajánlunk áldozatul (t. i. Krisztus testét).

Ez a „legméltóságosabb oltári szentség” tehát a misével, mint áldozati szertartással a kath. kultusz középpontja, a mysterium tremendum. Páratlan jelentősége, mondja Schütz, az, hogy „mialatt más sacramentumok Rómánál csak mint eszközök közvetítik Krisztus erejét és kegyelmét, addig az oltári szentség magát a kegyelemnek szerzőjét és forrását tartalmazza, az Ur Krisztust”.

A formula tehát, amit a pap elmond, nem az elfogadó hívőkhöz intéztetik, hanem az elemekhez (t. i. a kenyérhez és borhoz) s az átváltozást célozza. Itt tehát a communio, t. i. az u. n. úrvacsorázás másodrendű valami. Az eucharisztia sacramentuma tehát lényegében a megszentelésben, consecratióban és a transsubstantiában áll a pap cselekedetében. Ez az áldozat teljesen azonos a Krisztuséval, csak vértelen. Így alakult át az úrvacsora misévé, azaz áldozattá, sacrificiummá.

A communio tehát itt mellékes és a mise, tehát az áldozás lett a kultusz középpontja. Így épült ki teljesen a róm. kath. gondolat, hogy az egyház a maga papságával az üdvösség közvetítője... A misével Krisztus szakadatlanul megismétli a maga keresztáldozatát, „vere ac realiter” de vértelenül.

Mi tehát az oltári szentség vagy eucharisztia? A kath. oltár ama „kincse”, „amely a mise alkalmából, az úrvacsorai jegyek átlényegülése folytán áll elő.” Az oltári szentség vagy eucharisztia „az Ur J. Kr. valóságos szent teste és vére a kenyér és a bor külső színe alatt.”

Hogy tehát tisztán lássunk, meg kell jegyeznünk, hogy itt háromféle dologról van szó:

1. Átlényegülésről és áldozásról (transsubstantiatio és sacrificium);
2. Az átlényegült jegyek úrvacsorához hasonló vételéről (transsubstantiatio és sacramentum);
3. Az átlényegült jegyeknek, mint az élő Krisztusnak, mint a kihelyezett legméltóságosabb oltári szentségnek Isten gyanánt való imádásáról (transsubstantiatio és adoratio sanctissimi);

A római katolicizmus tehát ma már eucharisztia alatt az átlényegült ostyát érti, amelyet a római katolikus hívő az áldozáskor magához vesz, vagy pedig az oltáron a szentségtartóban imád s az Egyház az úrnapi körmenetek alkalmával mint a „Legméltóságosabb Oltáriszentséget” körülhordoz és a hívők és az egész világ szemei előtt magasan tart. Ezt az imádás végett kitett átlényegült, tehát valóságos Krisztussá vált ostyát nevezi az egyház az eucharisztikus Krisztusnak (Christus eucharisticus). Mert a „Legméltóságosabb Oltáriszentség maga az Ur Jézus az ostya színeben.” Ez az ú. n. Szentségi Jézus, aki az oltáron lakik és vár a hívőkre. „Oltári szentségnek azért nevezik, mert az oltáron, mise közben jön létre és manapság az oltáron is őrzik.” Ennek a „legméltóságosabb

oltáriszentség”-nek az ünnepe az ú. n. Urnapja, pünkösöd után a 10-dik napon (a szentháromságvasárnap után való csütörtökön) és ennek a tiszteletét akarja világraszóló ünnepélyességgel terjeszteni és fokozni a római katolikus egyház, amikor 1881 óta elrendeli, hogy minden második évben eucharisztikus világkongresszusok tartassanak, hogy így a legméltóságosabb oltáriszentség kultusza és imádása világarányokban is kibontakozzék és milliós római katolikus tömegeket is mozgasson meg.

Az eucharisztikus világkongresszus tehát nem egyéb, mint egy az egész világra szóló hatalmas arányokban megrendezett Urnapja, annak egész szellemével, céljával, tehát theologiai alapelveivel együtt. *Dr. Sebestyén Jenő.*

IRODALOM

Új könyvek.

László Dezső kolozsvári theol. magántanár előfizetéseket gyűjt „Az anyaszentegyház élete és szolgálata” című könyvére, amely az egyház egész élet- és munkarendjét feldolgozza. A könyv a következő részekre oszlik: I. Theológiai alapvetés, II. Az egyházzól, III. Az egyház munkáiról, IV. Az egyház munkásairól, V. A gyakorlati theológia alapkérdései. A könyv kb. 180 oldal terjedelemben fog megjelenni, ára előfizetőknek 25 Kc. Megrendelhető az Ifjú Erdély kiadóhivatala címén Clúj, Ref. Theológia, Calea Marechal Foch 38.

Dr. Sipos István budapesti theol. magántanár előfizetéseket gyűjt „A református theológia védelme” című munkájára, amely kb. 150 oldal terjedelemben fog megjelenni. A kötet tartalma: Hogyan juthatunk el a faji vallásig? A tudományosság lényege. A hívő tudományosság és az igazság keresése. Az igazi tudományosság módszer szemlélete. A tudományos kritika lényege és normája, A kritika jogosultsága, lehetőségei és határai. Lehetséges-e előítélet nélküli kritika? A hit és tudás viszonya református szempontból. Kálvin bibliaiszemléletének rendszere. Aki előfizetési kötelezettségének ápr. 3-ig eleget tesz, az a könyvet 2 Pengő 40 fillérért kapja meg.

Dr. Sipos István theol. m. tanár előfizetést gyűjt *A sémiták őshazája és a bibliai őshagyományok eredete* című művére. A mű a modern tudományok eszközeivel a bibliai őshagyományok eredetiségét és a Kijelentés legősibb korra vonatkozó tudósításainak a hitelességét bizonyítja a sémita őshaza kutatásaival kapcsolatban. A könyv előjegyzési ára 2 Pengő 60 fillér. Megrendelhető a szerző címén: Budapest, IX. Ráday u. 28. Ref. Theológia.

Túlszaporodás miatt több mint 200 fajtájú melegágyban már meghajtott **kaktusz** és dekoratív **dália tő** kapható ápr. 10-től, május 10-ig; 10 darabonként portó és csomagolással: Kc 25. Ref. lelkészi Hivatal Kolbás, p. Kuzmice.

HIREK

Lelkészbeiktatás. A dunamocsi gyülekezet március 20-án iktatta be állásába új lelkipásztorát: Kelemen Kálmánt, aki előzőleg a sajkókeszi-i gyülekezetben teljesített lelkipásztori szolgálatot. Az ünnepélyes keretek között lefolyt beiktatásról bővebb beszámolót óhajtunk következő számunkban közölni. Az új lelkipásztorra és gyülekezetére a nagy Isten megáldó kegyelmét kívánjuk!

Lelkészmeghívás. Az alsószöllösi gyülekezet lelkipásztorául Vendég Bélát hívta meg. Isten áldása kísérje úgy a gyülekezetet, mint a lelkipásztorát!

„A bacskai missziós egyháznak lélekemelő ünnepe volt folyó hó 13-án este. Ekkor mutatkozott be az újonnan szervezett ifj. egyet és leánykör Pógyor Lajos új lelkipásztor vezetésével a gyülekezet előtt. A szép és gazdag programra Lelesz, Battyán, Bély, Dobra és Kaponya társ- leány- és fiókegyházak hívei is nagy számban összegyűltek. Ünnepe után a templomtér a gyülekezetek nevében Bacskai község bírája mondott köszönetet a lelkésznek és kérte a jó Istent, hogy az az egyhangú bizalom, amellyel e nagyszámú gyülekezet lelkipásztorát elhívta, Isten segédelmével éljen továbbra is közöttük.”

Felhívás. Az Összefogás előfizetőinek száma az utóbbi időben jelentékeny mértékben megnövekedett s így a lap expedíálása körül sok helyen késedelmezés állott be. Ez uton is felhívjuk a lap olvasóit, hogy panaszukat minden egyes esetben haladéktalanul jelentsék be a kiadóhivatalnak, mivel csak így biztosítható azok kiküszöbölése. Az Összefogás magyar ref. néplap kiadó hivatala, Rimaszombat, Sziijjártó u. 41.

A Protestáns Irodalmi Társaság jubileuma. Most ünnepelte ünnepélyes keretek között a Prot. Irodalmi Társaság megalapításának ötven esztendő évfordulóját. A beszédek sorát dr. Ravasz László püspök zárta be, aki a következő érdekes kijelentést tette: Nem tudok szabadulni attól a gondolattól, hogy látszatkeresztyénség a mi mostani keresztyénségünk. Az igazság az, hogy a keresztyén civilizáció külszine alatt egy borzalmas erős pogányság terpeszkedik és sokkal kevesebb ember keresztyén, mint amennyit megkereszteltek. Ne gondolja senki, hogy az a máról-holnapra egekig feltorlódo pogányság, amellyel Oroszországban, talán Németországban, mindenesetre Spanyolországban Mexikóban, Délamerikában találkozunk, mostanában született. Ez ott volt a keresztyén anyaszentegyház keretei között, embereit mindahány istenfélő keresztyént tartotta számon valamelyik egyház, mintha legalább is mindegyik egy fiók Pál-apostol volna. S ez a szomorú tény még ellappanghatott volna a szemünk előtt évtizedekig-századokig, ha nincs egy olyan viláfordulat, amely egyeseket és népeket döntésre szólít:

Krisztus ellen, vagy Krisztus mellett álljanak csatasorba. Az egyház áttatja magát, amikor azt hiszi, hogy híve az, aki magát annak vallja. Áttatjuk magunkat, amikor azt hisszük, aki keresztyén jelszót használ, az Krisztushoz most már személy szerint hozzá is tartozik. Áttatás azt gondolni, hogy nagy tüntetéseket azért csinálnak, kereszteket azért tűzik ki, mert az emberekben ellenállhatatlan szenvedéllyel lépett fel az a szükséglet, hogy Krisztusnak szolgáljanak, hanem azért, mert ezáltal új hatalmi csoportosulásokat lehet elérni, vele dicsőséget, hatalmat, pénzt s egyéb földi jót kereshetnek. Így jön ki tehát a tétel, hogy minden egyház legfontosabb, legnagyobb, legsürgősebb feladata és érdeke az, hogy minden tagja csakugyan az övé legyen. Minden katolikus legyen jó katolikus, minden protestáns legyen jó protestáns. A missziói élet jelentkezése az egyház önfenntartása. Valahogy Krisztus és az egyház elszakadt egymástól. Az egyház nincs benne a Krisztusban, Krisztus nincs benne az egyház tagjaiban. Vannak Krisztusért járó lelkek, akik meghajolnak Jézus fensége előtt, de az egyház nem kell nekik, az egyház miatt nem tudják a Krisztust követni. A helyes út: krisztusivá tenni az egyházat. Ne legyen egyház Krisztus nélkül és ne legyen Krisztus egyház nélkül. Krisztus mellé kell toborozni az ő szétszórt népét.

A debreceni kollégium négyszázéves jubileumának programtervezete.

Mint az ORLE hivatalos lapjában, a Lelkészegyesületben olvassuk, a tiszántúli ref. egyházkerület széleskörű bizottságot küldött ki a debreceni kollégium ezidén elkövetkező négyszázéves jubileumának előkészítésére. A bizottság Dr. Csikesz Sándor egyetemi rektorprofesszor tervei szerint már teljes részletességgel ki is dolgozta a világraszóló ünnep programját. Jukucs István c. kollégiumi igazgató most informálja a nyilvánosságot a jubileumi tervekről. Okt. 4.-én és 5.-én lesz a jubileum. A nagytemplomban haladó istentisztelettel kezdődnek az ünnepek, majd az egyházkerület díszközgyűlést tart. Maklár Károly püspök és Vay László főgondnok elnöklésével. A legmagasabb egyházi hatóságok és világi előkelőségek mondanak beszédet és méltatják a századforduló jelentőségét. Továbbiakban Csikesz Sándor dr. jubileumi előadó javaslatára azoknak névsorát határozzák meg, akiket a Kollégium tiszteletbeli tanáruil választ ama külföldi egyházak és egyetemek képviselői közül, ahol a négy évszázad leforgása alatt magyar ref. diákokat áldozatos szeretettel fogadtak be. Az ünnep keretében leleplezik a magyar múlt több református nagyságának a Kollégium árkádjai alatt elhelyezett arcképét-, alakját ábrázoló domborműveket. Emléktáblát avatnak a Kollégium négyszázéves múltjának s a belőle kifejlődött Tisza István tudományegyetem alapításának megőrkítésére és jelképesen elhelyezik a Kollégium kötelékében létesítendő országos múze-

um, teológiai internátus és középiskolai internátus alapkövét.

A diszközgyűlés után szoborleleplezés lesz. Leleplezik Huszár Gál nyomdaalapító, Szenci Molnár Albert zsoldárfordító és Komáromi Csipkés György bibliafordító reformátorok szobrait. Erre az aktusra következik a debreceni egyetemi református templom alapkövetétele, majd a diakonisszaintézet megnyitása. Délután az egybegyűltek megtekintik a Kollégium történetére vonatkozó külön kiállítását. Második napon az egyetem központi épületében a díszdoktorok s az egyetem tiszteletbeli doktorainak avatása megy végbe s ugyanekkor kiosztják a Kollégium tiszteletbeli tanárainak is az oklevelet.

HIVATALOS RÉSZ

Jegyzőkönyv

felvétel Pozsonyban 1938 február 8.-án az egyházkerületi tisztségekre beérkezett szavazatok felbontása alkalmával. Jelen voltak alulírottak, mint a főtiszteletű Püspök úr által kinevezett szavazatbontó bizottság tagjai.

1. A bizottság megállapította, hogy a szavazatok az egyházkerület minden egyházközségéből beérkeztek kivéve Nagysallót, amelynek autonómiaja fel lévén függesztve ezidőszerint szavazati joga nincs.

2. Az egyházkerületi lelkészi főjegyzői tisztségre Losonc, Vágfarkasd és Révkomárom kettős szavazatával beérkezett 81 szavazat. Ezek közül érvénytelen Csilizpatas szavazata, mert hiányzik róla a lelkészi hivatal pecsétje. A megmaradt 80 érvényes szavazat a következőképpen oszlott meg:

Soós Károly búcsi esperes	41
Czeglédi Pál pásztói esperes	35
Pap K. Árpád farkasdi lelkész	2
Galambos Zoltán komáromi lelkész	1
Sörös Béla losonci lelkész	1

80

3. Az egyházkerületi kettős lelkészi tanácsbírói tisztségre Losonc, Vágfarkasd és Révkomárom kettős szavazatával beérkezett összesen 162 szavazat. Ezek közül érvénytelen Csilizpatas szavazata, mert hiányzik róla a lelkészi hivatal pecsétje, továbbá Nyitraé, mert négy tisztségre szól, Garamszentgyörgy pedig csak egy szavazatot küldött be. A megmaradt 157 érvényes szavazat megoszlása a következő:

Konta Károly kiskálnai lelkészre esett	46
Galambos Zoltán komáromi lelkészre	36
Végh Kálmán lakszakállasi lelkészre	32
Szabó S. Zsigmond bajkai lelkészre	21

továbbá: Szinay Sándor 7, Antal Gyula 6, Zsemlye Lajos 5, Vágó Ede 2. Beke Kálmán és Csekés Béla 1—1 szavazatot kapott.

4. A tanítóképezdei tanárok közül választandó egyházkerületi képviselői tisztségre Losonc, Vágfarkasd és Révkomárom kettős szavazatával beérkezett 81 szavazat. Érvénytelen Csilizpatasé,

mert hiányzik róla a lelkészi hivatal pecsétje. A megmaradt 80 érvényes szavazat közül Nagy Sándor tanítóképezdei igazgatóra esett 76, dr. Deme Lajos tanárra pedig 4 szavazat.

5. Az egyházkerületi kettős tanítóképviseelői tisztségre Losonc, Vágfarkasd és Révkomárom kettős szavazatával beérkezett 162 szavazat. Ezek közül érvénytelen Csilizpatasé, mert hiányzik róla a lelkészi hivatal pecsétje, Nyitraé pedig azért, mert négy tisztségre szól. A megmaradt 158 érvényes szavazat a következőképpen oszlott meg:

Nemcsik Béla	49
Farkas Károly	49
Ivány Ferenc	26
Rác Lajos	19

továbbá: Dóka Sándor és Györffy Lajos 3—3, Osztényi József 2, Ivány Károly, Vizváry Vilmos, Böszörményi Zoltán, Pethes Béla, Katz László, Pekarek Vilmos és Réthy Lajos 1—1 szavazatot kaptak.

Balogh Elemér s. k. Püspök, bizottsági lelkészelnök. *Dr. Salamon Ferenc s. k.* Egyházkerületi tanácsbíró, bizotts. világi elnök.

Végh Kálmán s. k. bizottsági tag. *Tóth Kálmán s. k.* bizottsági tag.

Tömösközy Ferenc s. k. jegyzőkönyvvezető.

A szlovenszkói dunáninenni református egyházkerület püspöki hivatalától.

252/1938. szám.

Pályázati hirdetés.

A Komáromi Ref. Egyházmegye kötelékébe tartozó *kamocsi* ref. egyház nyugdíjazás folytán megüresedett lelkészi állására pályázatot hirdetek.

Javadalom: 1. 20.000 négyszögöl szántó-föld a gyürekli dülőben, (ennek egy része rét), 2. 1.200 négyszögöl szántó a nyárasdi dülőben. 3. Késpénz 6000 Kc, azaz hateres korona, havonként előre fizetve. 4. Úrvacsorai kenyérre 1 és fél mázsa (egy és félmázsa) buza, vagy annak folyó ára. 5. Lelkészi iroda fűtésére évenként, januártól dec. 31-ig 20 (Húsz mázsa) köszén beszállítva. 6. Stóla az Egyházkerület által megállapítva. 7. Természetbeni lakás, kert. (Melléképületek.) Az állás a választás jogerőre emelkedése után haladéktalanul elfoglalandó. A törvényesen felszerelt pályázati kérvények a Komáromi Ref. Egyházmegye esperesi hivatalába, Soós Károly esperes címére küldendők Búč-Búcs, okr. Párkán, e hirdetmény megjelenésétől számított három héten belül.

Bratislava-Pozsony, 1938. márc. 17.-én

Balogh Elemér
püspök.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 14. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké., 1/4 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 április 2.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ľaba.

Íde küldendő minden közlemény.

A reformátusok és az eucharisztia.

A római katolikusok igen sokszor úgy szokták feltüntetni a dolgot, hogy az eucharisziát csak ők ismerik s a református vallásnak egyik nagy szegénysége az, hogy nincs eucharisziája, annak misztériuma nem táplálja a lelket s így annak áldásaiban sem részesülhet.

Erre csak azt felelhetjük, hogy ez nagy tévedés, mert az igazi eucharisztia gondolatát mi reformátusok sohasem ejtettük el, sőt azt éppen olyan magasra tartjuk, mint Róma a Christus eucharisticust; a különbség csak az, hogy mi ezt a nagy keresztyén igazságot és ideált is megreformált formájában valljuk, ahogy különben a keresztyénség sok más nagy pozitív igazságát is. A baj legfeljebb csak abban áll, hogy ez a gondolat a református egyházban a századok folyamán néha-néha elhalványult. Az ilyen alkalmak azonban, mint az eucharisztikus világkongresszusok, arra is jók, hogy megkeressük és kiássuk újra a magunk református ideáljait is ezen a téren s így hitben megerősödve nézzük a kongresszus munkáját, amelyben természetesen mint reformátusok egyébként soha részt nem vehetünk.

És abban a szent és komoly munkában, amellyel a magunk számára is számot akarunk adni arról, hogy mi az igazi eucharisztia és mi annak a helyes, tiszta bibliai értelmezése, újra csak a legélesebb látású és legbiztosabb ítéletű kalauz és tanítómester a mi számunkra a mi nagy reformátorunk, Kálvin János, aki Christianae Religionis Institutio című világhírű nagy munkájában az áldozatokról beszélve azt mondja, hogy azokat két csoportra oszthatjuk és pedig vannak

1. tiszteleti és imádási vagy hálaadási áldozatok (latreutikon vagy eucharistikon), mivel ezeket csak azok szolgáltatják ki Istennek, akik az Ő végtelen jótételmentől elhalmozva magukat minden cselekményeikkel egyetemben egészen neki szentelik; és

2. a békítő vagy engesztelő áldozatok, amelyeknek az a feladatuk, hogy Isten haragját lecsillapítsák s az igazságának eleget tegyenek s ez által bűnöket elmosssák és eltöröljék.

Ezt az engesztelő áldozatot azonban egyedül Krisztus hajtotta végre és csak egyszer,

mert ennek a Krisztus által hozott egyedüli áldozatnak hatása és ereje örökkévaló. („Elvégeztett . . .”) s ezért azóta semmi újabb áldozatra nincs szükség.

Másként áll azonban a dolog a hálaadás-sal! Erre nézve Kálvin azt mondja, hogy a hálaadási áldozatot, tehát az igazi bibliai értelemben vett eucharistikon-t mi is megtartjuk „nincs gondolatunkban a legtávolabbról sem azt eltörölni akarni”, mert hiszen ebben össze vannak foglalva a szeretetnek minden kötelességei, „hogy mindaz, ami csak van bennünk, az Ő dicsőségének szolgáljon és az Ő magasztalásának vágyától legyen áthatva. Az áldozatnak ez a neve egyáltalán nem vonatkozik Isten haragjának kiengesztelésére, vagy a bűnök bocsánatának kieszközlésére, sem a megigazulás megérdemlésére, hanem csupán Isten magasztalásában és dicsőségében forgolódik.”

„Ez az áldozat pedig — folytatja tovább Kálvin — az egyházra nézve annyira szükséges, hogy anélkül el sem lehet. Így ez is örökké fennmarad, amíg Istennek népe fennáll.”

Ily értelemben „a hívők minden jó cselekedete lelki áldozat, jóillatú áldozat” s ez az ő okos tiszteletük. Enélkül az úrvacsora sem lehet el, tehát ott kell lenni benne a „dicséret áldozatának.” Ez folyik a királyi papságunkból is.

Ilyen értelemben tehát nálunk reformátusoknál is van eucharisztia és azt soha elhanyagolni nem szabad.

Kálvin e ragyogó és mélyen járó fejtegetései után most már világos előttünk, hogy egyfelől mi reformátusok az igazi bibliai értelemben vett eucharistia gondolatát és élet-ideálját sohasem adtuk fel, hanem az „örökké fennmarad, amíg Isten népe fennáll” — mint Kálvin oly szépen mondja — másfelől pedig azt is látjuk, hogy milyen nagy különbség van a római katolikus és a református eucharisztia-fogalom között, úgy hogy azt, mint mély dogmatikai megalapozottságú ellentétet, éppen úgy nem lehet áthidalni, mint azokat a többi ellentéteket, amelyek a reformáció óta közöttünk fennállnak s a református gondolkodás alapjait alkotják. Ne ábrándozzunk tehát egyik oldalon sem arról, hogy ezek a százados theológiai és elvi különbségek most egyszerre megszüntethetők lesznek s azt se higyjük, hogy ebben a kérdésben, t. i.

az eucharisztia kérdésében „most az egyszer és kivételesen” a világkongresszus, az idegenforgalom s egyéb jelszavak kedvéért másként gondolkozhatunk! Mert ez éppoly kevéssé kérhetik tőlünk római katolikus testvéreink, mint ahogy mi sem kérhetjük azt, hogy a többi nagy centrális keresztyén dogmák és egyéb ellentétek kérdésében is adják fel a maguk álláspontját és külső, alkalmi szempontok miatt hozzánk csatlakozzanak. A vallásszabadság elve alapján azonban azt kell vallanunk, hogy függetlenül attól, hogy ezekben a kérdésekben theologiailag milyen távolságok választanak el bennünket egymástól, legyen meg mind a két félnek a teljes szabadsága arranézve, hogy vallja, ami neki tetszik és úgy ünnepeljen, ahogy neki tetszik.

Ez azonban nemcsak azt jelenti, hogy a római katolicizmusnak legyen meg tehát a teljes szabadsága a maga világgraszoló ünnepségeinek a megrendezésére, hanem azt is, hogy a reformátusok és általában a protestánsok viszont semmiféle formában ne kényszeríttessenek se a hivatalokban, se a tanári testületekben, se az iskolákban, se az ipartestületekben, stb. se nyíltan, se kerülő úton arra, hogy az eucharisztikus kongresszuson megjelenjenek s az utcai körmenetek vagy egyéb ünnepélyek alkalmával meggyőződésükkkel ellentétes vallási cselekvésekben vegyenek részt.

Dr. Sebestyén Jenő.

Egy elfeledett évforduló.

Ma, amikor — bár nem éppen százperentes szavahihetőségű hírforrás alapján — közszájon forog, hogy az egyik vidéki városban a „nem jubilálunk” egyesület fennállásának 10 éves jubileumát fényes keretek között megünnepelte, szóval mikor a jubilálás dűhe nem kisebb mértékben urálja az emberiséget, mint az egyesületekbe tömörülés epidemiája, csodálatosnak hangzik előttünk, hogy egy nevezetes évfordulóról el lehet feledkezni. De hát ne csodálkozzunk, mert a jelen esetben nem egészen találó a cím. A kérdéssel ugyanis — tudomásom szerint — foglalkoztak lapok, azonban írásukra a fölfigyelés elmaradt és a negyedévezredes évfordulón a mult tanulságai sem emelkedtek ki a mulandóság tengeréből.

Az 1687. évi magyar országgyűlésről van szó, amely kitörülhetetlenül belevéste nyomát a magyar nemzet történetébe és kegyetlenül ránehezedett a magyarországi protestánsok életére.

Az 1687. évi országgyűlés a magyar nemzet számára jogfosztást, az önkényuralom még meglevő bilincseinek szétépését, az alkotmányos Magyarországnak a bécsi, központi abszolút igazgatás alá juttatását jelenti. A töröktől visszafoglalt Magyarországot a Habsburg-ház csak tartománynak tekintette és úgy is kezelte. Az 1687. évi országgyűlést tulajdonképpen azért hívták össze, hogy ezt a magyar nemzet is elismerje. Végeredményben a célt el is érték.

Az országgyűlés legfőbb tárgya az „Arany-

bullá” 31. cikkének, a fegyveres-ellenállás jogának töröltetése volt, amit az országgyűlés Széchenyi György hercegprímás, Korompay nyitrai püspök (kancellár) és a királyi-személynök eredményes agítálására meg is szavazott.

A királyt addig fékezte ez a törvény. Ha önkényesen, az ország törvényei ellen uralkodott, törvényes jogon szállhattak vele szembe — akár fegyverrel is — az ország nemesi rendjei. A törvénynek eltörlésével az abszolutizmusnak engedett szabad folyást az országgyűlés és lett „Isten kegyelméből Magyarország örökös királya” az uralkodó.

Az országgyűlésen hozott törvénycikkek közül csak a III.-ban, mely a Habsburg fiág örökösödését állapítja meg és kiköti, hogy az ország szabadságának biztosítására a király esküt tenni köteles, és a XVII. t. c.-ben, mely a városi szabadalmak osztogatását és az országgyűlési követküldés jogának megállapítását az országgyűlés hatáskörébe rendeli, találunk valamit, ami a nemzetre is figyelemmel van. Egyébként minden csak az uralkodónak kedvezett.

És ilyen volt a királyi hitlevél is. Kimaradt ebből is minden, ami a régiekben még benne volt, amik legalább remélni engedték, hogy a király majd megtartja az ország alkotmányát. Ellenben alapot adott arra, hogy az ország rendjeit magának lekötelve, törvénytípró legyen a király, mert a hitlevél summája az volt, hogy úgy kormányozza az országot és úgy tartja meg a szabadságot, amint ezekről az ország rendjeivel megegyezik. A megegyezésben pedig az uralkodó akarata könnyen érvényesülhetett, mert a kath. papságot a protestánsok jogainak elvételével, a főurakat ajándékokkal, birtokokkal lekenyerezte. A török elleni háborúban résztvevő minden „valamirevaló” külföldi indigenatust nyert az országgyűlésen, ezek aztán „loyalis” alattvalók lettek. A régi megyei rendszert pedig megtartották ugyan, de — különösen a töröktől felszabadított területeken újból megalkotottakat — közvetlenül a központi, a Kollonics kezében levő igazgatás alá rendelték.

Szokták az 1687. évi országgyűlést határkőnek is nevezni azt állítva, hogy utána a vallás-háborúk megszűntek és az elnyomás alatt gértette egymást minden magyar. Ezt a megállapítást elfogadhatjuk a zsarnokra vonatkozólag, mert az abszolutizmus itt juttott el arra a magaslatra, ahol már az udvari levegőhöz szokott katolikus magyar urak is kezdték nem jól érezni magukat. Ahoz azonban, hogy a katolikusok a protestánsok életének jogosságát elismerjék és bennük meglássák a szenvedő testvért, még az 1687. évi országgyűlés után nem érkezett el közvetlenül az idő. Még másfél évtizednek kellett eltelni, hogy Esze Tamás és Kiss Albert protestáns koldus kurucával egy sorba álljon a nagy II. Rákóczy Ferenc zászlaja alatt a bécsi udvartól megsértett katolikus Károlyi Sándor és utána más katolikusok is. De hát ez természetes. A XVII. századbeli katolikus nem értette meg,

19
vagy
datá
likus
kath
tak
volt
ságh
a P
II. I
volt,
csatl
a „P
volta
18.-á
herce
mind
delm
prote
ben
volt,
orszá
1681
vény
hagy
ideje
ertes
hírre
tást,
a tav
Nem
elkés
nyom
pászt
költse
zökör
állam
azért,
gatási
megil
hogya
házkö
üdvös
megac
ján a
lálom
elé tá
séglet
a nag
az egy
ségvet
nagyoi
teljesít
kell fe
kiváns

vagy ha értette is, nem félté Kollonics jelmondatát: „Magyarországot koldussá, aztán katolikussá, végre németté kell tenni”. Az akkori katolikusok mindenképp felett katolikusok voltak és amit a papság mondott nekik, az szent volt előttük. A papság pedig gyűlölte a szabadságharcokat, mert azokban állandóan benne volt a protestánsok ügye és így gyűlölte a rebellis II. Rákóczy Ferencet is, akihez, bár katolikus volt, először a jog nélküli, üldözött protestánsok csatlakoztak. Így aztán nem csodálkozhatunk, ha a „Pro Libertate” zászló alatt sokkal többen voltak a protestánsok, hiszen 1709. december 18.-án kelt (a győri püspök: Keresztély szász herceghez küldött) bullájában XI. Kelemen pápa minden követőjével együtt kiátkozta a nagy fejedelmet. Kegyetlen volt az 1687. évi országgyűlés a protestánsokhoz közvetlenül és következményeiben is. Ami joguk törvényben addig biztosítva volt, azt elvette tőlük ez az uralkodónak hízogó országgyűlés és királyi kegytől tette függővé az 1681. évi soproni országgyűlésnek 25 és 26 törvénycikkeiben már csak foszlányokban megmaradt vallásszabadságot. *Kúr Géza.*

EGYHÁZI ÉLET

A benyújtandó költségvetésről.

Az egyházközségi zárszámadások beadási ideje is elmúlt, a konventi pénztár pár soros értesítésén kívül, (mely a hiv. lap. jan. 22-iki hírvonatában jelent meg) semmi bővebb utasítást, útbaigazítást nem kaptunk, csupán utalást a tavalyi konventi jegyzőkönyv 54-ik pontjára. Nem volna ez nagy baj, ha csupán a számadás elkészítéséről lenne szó, mert ezt a kitöltendő nyomtatvány hátlapján úgy-ahogy minden lelkipásztor elvégezheti.

A nagyobb baj az, hogy a számadáshoz költségvetést is kell mellékelni. A konventi jegyzőkönyv csak sejteti, hogy az a kiutalandó államsegély szempontjából szükséges, még pedig azért, hogy a nagyon is lecsökkentett közigazgatási államsegély ref. egyházunkat törvényesen megillető összegre felemeltessek.

Ebből a szempontból nem közömbös azért, hogyan, mily tételekben állíttassék össze egyházközségeink megkívánt f. évi költségvetése, üdvös dolog lenne, ha az illetékes tényezők megadnák azokat az irányelveket, melyek alapján az egységesen összeállítható lenne.

Míg ez megtörténhetik, helyénvalónak találok egy pár elgondolást a közvélemény elé tárni, ha egyebet nem ér is el, mint szükségleteink körvonalazását. Már ez is sokat segít a nagy tájékozatlanságban.

Mindenekelőtt úgy gondolom, hogy ebbe az egyetemes konvent elé felterjesztendő költségvetésbe nekünk nemcsak a mostani szűkös, nagyon is lefokozott (saját zsebünkhöz, szerény teljesítő-képességeinkhez mért) szükségleteinket kell felvennünk, hanem azokat a messzebb néző kívánságainkat, terveinket is, melyeket a mai

idők intézményeinktől megkívánnak. Például: sok kis egyházunk ereje végső megfeszítésével is, de fenntartja régi, féltveőrzött kincsét: felekezeti iskoláját. Az egyházközség úgyszólván minden jövedelme arra megy rá, hogy úgy-ahogy eleget tudjon tenni arra nézve, miszerint kormánymegintésben ne részesüljön s ugyanakkor azt vesszük észre, hogy a kisebbségi népiskolai paloták modern felszerelésükkel, parkettes, francia-ablakos tantermeikkal, öltöző-helyiségeikkal, munkaruhái és cipői tömegével, rádió-, telefonberendezéseikkal, tornatermeikkal egyre-másra épülnek körülte. Ha még csak a terv, szándék se merül fel az iskolafenntartó egyház presbiteriumában arra nézve, hogy a saját iskoláját versenyképessé tegye, igen közel van az az idő, amikor lemarad az egyenlőtlen versenyben; kopott, szomorú, alacsony, elhanyagolt iskolája üresen marad nemsokára. Ilyen iskolai építkezés, nagy beruházás összegének törlesztési hányada nem kell-e, — kérdem — hogy helyet foglaljon minden iskolával bíró egyházunk költségvetésében, ha az állam arra kíváncsi, mennyi összegre van szüksége, hogy évszázados kisebbségi iskoláját fenntarthassa. Nem a magunk élheteretlenségét, gyámoltalanságát fogja-e az mutatni, ha az iskolára fordítandó összegben csupán annak fűtése, meszelése, seprése fog helyet foglalni.

Egyetemes konventünk legutóbbi jegyzőkönyvében felhívja minden eklézsia figyelmét a napközi otthonok felállítására, ha másként nem lehet, az iskola helyiségeivel kapcsolatban. Mi ahelyett, hogy e célra költségvetésünkben szerény berendezés és felügyelő szerény díjazását vennénk tervekbe, nem is gondolunk a nagy fontosságú szociális cél megvalósítására.

Az új idők a gyülekezetek örálloítól a pásztoráció eddig nem is ismert, nem is gyakorolt munkáit követeli meg, nem kellene-e a költségvetésbe már most az első alkalommal gyülekezeti otthon építési összegének törlesztési hányadát, harmonium-vétel, vasárnapi iskolai, ifjúsági és gyülekezeti könyvtár, felszerelés a gyülekezeti munkások részére szakmabeli folyóiratok, vezérkönyvek, térképek, fali szemléltető képek beszerzését előirányozni, hogy e munkák alapos végzését majdan komolyan meg is kívánhassuk tőlük.

Ott a templomok fűtési, a szórvány-gondozás folytán előálló fuvar és vallásos hitépítő iratok beszerzési költsége és még mit tudom én hány és milyen faja az ezernyi szükségletnek, melyeknek mind, de mind helyet kell foglalni e költségvetésben, a fedezet rovatban pedig hivenk teljesítő-képességének nagyon is szerényre méretezhető határai. Ez a költségvetés fogja a kormány elé tárni igazán valódi szükségletünket. Ezekről a mi református egyházunk, ha most elérhetetlen nagy összegnek látszik is, de nem mondhat le, ha nem akar végleg lemaradni a felekezetek nagy versenyében. Nem szabad a magunk hibájából lemaradni! Egyházunk vezetői a református jövőért felelősek! *Lengyel József.*

GYŰLEKEZETI MUNKA

Hogyan fogok hozzá a gyülekezeti ifjúsági munka megindításához?

Az, hogy hogyan fogok hozzá az ifjúsági munkához, legalább is olyan fontos kérdés, mint az, hogy mi az ifjúsági munka? Az ötletszerűség itt is sok bajt okozhat. A „hogyan” kérdését az határozza meg, hogy „mit” akarok az ifjúsági órákkal? Ha a cél nem lebeg állandóan a szemünk előtt, könnyen egyoldalúvá lesznek az órák. Lesznek, hogy legyenek, mert a missziói jelentésben ott szerepel az ifjúsági munka rubrikája és „már az mégsem történhetik meg, hogy ezt a kérdést felelet nélkül hagyjuk.”

Ha munkánk megkezdése előtt nem számolunk a „kik vagyunk és mit akarunkkal”, könnyen téveszthetünk irányt és lesz óráinkból sok minden, műkedvelő előadások előkészületeinek alkalma, játéköra, önképzőkör, de nem céltudatosan berendezett ifjúsági munka szolgálatába állított óra.

Kik vagyunk? Ifjak! Tehát már nem gyermekek és még nem felnőttek. Óráink anyagát tehát feltétlenül az ifjú lélek számára kell előkészíteni. Nem jól berendezett ifjúsági óra az, amelyiken épügy elszórakoznának a gyermekek, mint akár teljes kielégülésre találnának a felnőttek. Elhibázott dolog tehát, ha ifjúsági óráink programja „kis változtatással” akárminő más vallásos összejövetel számára felhasználható.

Nem tévesztendő a szem elől a cél: a „mit akarunk?” Református keresztyén világnézetet adni ifjainknak, hogy református keresztyén életfelfogás születhessen belőle. Az élet számára kell felkészíteni ifjainkat, amelyekben öntudatos reformátusként kívánják látni őket. Óráink anyaga megválasztásánál tehát a keresztyén jellemek szempontjai az irányadók. Thémáink előadásánál legyünk mindig érdekesek! Akármilyen nagy jelentőségű kérdést vizsgálunk ifjaink elé, nem érünk célt, ha nem vagyunk érdekesek! Már az első percben le kell kötnünk figyelmüket, másként már az első negyedóra végén ásító és bágyadt társasággal találjuk magunkat szemben. Legyen az előadásunk beszélgető modorú. Minden hivatalos és előírásos előadásmód alkalmatlan arra, hogy kapcsolatot tartsunk hallgatóságunkkal. Ezért a vezető okosan teszi, ha olvasmányából, akár könyvekből, akár újságokból összegyűjti az érdekes történeteket és felhasználja azokat öltöztető ruhául egy-egy komoly gondolat, jellemnevelő tanítás számára. Állítson össze a vezető egy hosszabb, jellemnevelés kérdéseivel foglalkozó témasorozatot és azt ossza be óráról-órára úgy, hogy egyik óra beszélgetése szinte keltse fel a hallgatóság figyelmét a következő óra tárgya iránt.

Az óra következő részét állítsuk az ismeretterjesztés szolgálatába. A református ifjú arra hivatott, hogy művelt ifju legyen és ismeretei birtokában megtudja állani helyét az emberek

között. Életrajzok, útleírások, történelem, irodalom bő anyagot nyújtanak az ifjúsági óra ismeretterjesztő része számára. Természetesen minden gondot megválasztás és ifjaink érdeklődését mindvégig lebilincselő előadásban szolgálhatja a hasznos ismeretterjesztő ügyét. Az ifjú kor az érdeklődés kora és nagy szolgálatot teszünk az ifjúnak, ha érdeklődésének az ifjúsági órán helyes irányt adunk. Kétszeresen fontos ez ma, mikor az érdeklődés energiájával könnyen lendülő ifjú szomjúságának a mai élet oly sokféle-képen kínál tápot, lejtős úton. A mai fiatalságot az teszi gondolkozásában, törekvéseiben könnyelművé, hogy érdeklődését fertőzött levegőben elégíti ki és így érdeklődésének nem lesz igénye, kerete és mértéke.

A legfontosabb célja az ifjúsági órának, hogy az ifjainkat megismertessük a Szentírással és szoktassuk őket a naponkénti bibliaolvasásra és imaéletre. Itt is vigyáznunk kell a módszerre, hogy óráinknak ezt a célt szolgáló része is feltétlenül közvetlen legyen. Ifjúságról lévén szó, termékeny dolog egy-egy bibliai ifjú arcképét ifjaink elé állítani úgy, hogy tanulságait beszélgető modorban vetítsük bele a mai élet körülményeibe. Mikor így mindjobban megismerik az Írást, arra kell törekednünk, hogy naponkénti bibliaolvasásra neveljük reá őket. Ez teszi az ifjúsági munkát református ifjúsági munkává. Bevált módszernek bizonyult, ha egy hétre előre kijelöljük a napi részeket és a következő órán, a szerint, hogy kit, mi ragadott meg az olvasottakból, megbeszéljük közösen a kijelölt rész tanulságait.

Az önképzés is fontos szempontja az óráinknak, azért módot kell nyújtani erre. Ugyancsak jótékonyan hat rájuk és különösen később gondolkodni rá vissza nagy hálával, ha gondunk van az illetan elemeinek a megbeszélésére is.

Utolsó helyen bár, de meg kell emlékeznünk az ifjúsági szórakoztatásáról is. A fiatal ember szórakozni akar! Ez egészen természetes. Az ifjúsági óráknak fontos missziója, hogy tanítsa meg az ifjakat helyesen és hasznosan szórakozni. Nem csupán az a rendeltetésük, hogy abból az egy vagy másfél órából egy negyed órát, vagy többet játékkal töltsünk a „változatosság kedvéért,” hanem az, hogy megmutassuk ifjainknak, hogy szabad idejükben, tehát az ifjúsági órákon kívül is, hogyan tölthetik el egészséges derűvel, igazi nemes szórakozással az idejüket. Nem lehet célravezető az, ha a kocsmai tereferék, vagy vendéglői biliárdozások levegőjének káros voltát hangsúlyozzuk, azokat csupán elítéljük anélkül, hogy valami mást, jobbat adnánk a kezükbe. Ha helyes és nekivaló, református ifjúhoz méltó szórakozásra tanítjuk őket, akkor a jobbért, önként és természetesen adják majd oda a haszontalant.

Azt mondja az Írás, aki épít, számlálja meg a köveit és úgy fogjon bele az építésbe. Így van ez az ifjúsági munka megkezdésénél is. Számot kell vetnünk azzal, hogy „kik vagyunk

és mit akarunk?" Útmutatók vagyunk. Ebben a jelszavakban hangos világban az Ige fényénél akarjuk mutatni az ifjúságnak az Utat, amelyik mindig feljebb visz az Élet igazi értékeinek megismeréséhez, Annak nyomában, Aki igazán reformátussá, keresztyénné, győzelmessé akarja tenni a mi ifjúságunkat is. *ifj. Nyáry Pál.*

PROBLÉMÁINK

Igehirdetésünk problémái.

Általános panasz, hogy régen buzgó kálvinista népünk elfordult a templomtól. A valamikor szépen megtelt templomok, a napjainkban nagyon üresek. Igen kevesen vannak, akiket érdekel a megfeszített és feltámadott Krisztus, akiknek élete pusztuló, veszendő torzó Ő nélküle.

Pedig ez csak látszat. Nem azok kevesbedtek meg, akik Krisztusban keresik vagy inkább akik Krisztusban találják meg a maguk életének magasabbrendűségét; hanem megkevesedett az erő, amely ellenálthatatlanul hat, hogy Krisztus egyénben, családban, nemzetben diadalmasan uralkodhassék. Elhalkult a próféta szó.

Igehirdetésünk elerőtlenedett. Mert az igehirdetés profécia, igehirdetőnek lenni prófétai elhivatás. A mai igehirdetők lázadó próféták, mint volt Jónás, aki menekült Isten parancsa elől. Ma nem megyünk túl az operencián, hanem behunyjuk a szemünket, bedugjuk füleinket és nem akarunk tudni a küldetésről. Hiányzik a küldetés tudat a ma igehirdetőjétől. Kényelmesen — talán egy kicsit fájdalmas látszattal — ráfogjuk, hogy a világháború borzalmas emléke, a forradalmak láza, a politikai élet állandó hullámlázása, a gazdasági viszonyok bizonytalansága, a technika vívmányai, irodalmunk dekadenciája és még nem tudom milyen okok azok, amelyek megrontják a népet és eredménytelenné teszik az Ige hirdetést.

Az én szerény véleményem szerint azonban ezek a látszat okok, amelyek mögé bújunk lázadó prófétái az Úrnak, épen drága és nagy-szerű alkalmak az igehirdetés eredményes voltának Krisztus diadalmenetének előkészítésére.

A világháború véres borzalmi, a forradalmak beteg álom lázai, a politika, irodalom, a bölcsélet új utkeresései bizalmatlanná tették az embert önön erejével szemben. Az az önistenítés, ami felé haladott az ember a század elején, nemcsak hogy vesztett lendületéből, de egyenesen csalódásba kergette az embert. A ma embere csalódottan és tétován megáll. Keresne kiutat, de olyan, mint a hirtelen sötétbe jutott ember, szorongó érzéssel csak tapogató. Ennek a felismerése, a kétségbe jutott ember biztos útra térítése a feladata az igehirdetőnek. Természetes, utat csak az mutathat, aki ismeri az utat. Krisztushoz csak az vezethet, aki Krisztusé! És épen itt van az igehirdetés problémájának a fordulópontja. Már irtam elébb: az igehirdetés profécia, tehát nem mesterség, az igehirdetés

küldetés, tehát nem lehet sablonosan megtanulni.

Nem állítom, hogy az igehirdetésnek nincsenek és nem lehetnek művészi főmái. Vannak. Ezt meg lehet, sőt meg kell tanulni. De ez csak nagyon szép edény lehet (ha valaki már a forma művésze) de még nem hirdetett Ige.

Az Ige elsősorban bennem, az igehirdetőben hat, él és munkálkodik, hogy rajtam keresztül éljen, hasson, munkálkodjon a rám bizottakban. Igehirdető csak hívő ember lehet. Hitetlen ember lehet nagy szónok, hallgathatják ezren és ezren, de Isten országába nem vezethet egyetlen lelket sem. Meggyőződésem, hogy akit Isten akarata a szószékre állított, annak ajándékozott is hitet. Akinek vállára a próféták palástja borult, az küldetett is az Ige hirdetésére. Lehetünk lázadó próféták, akik menekülünk, de próféták vagyunk és Ur akarata gyöz.

Vizsgálja azért meg magát minden pásztor, hogy foglya-e az Úrnak? Az első tehát: *én* megtapasztaltam-e már, hogy az igaz Isten ítélete *én* rajtam teljesedett be akkor, mikor a karácsonyi incarnatio kimondhatatlan öröme nagy-péntekbe tört. *Én* miattam ácsolták a keresztet, az én kezem volt a pretoriánus keze, akinek lándzsája átütötte az *én* érettem dobbanó szívet igen is én, én az első, minden nyomorult bűnös között.

Hiszem, hogy nem a gunyolódó tömegben felülemelkedő hősi lélek énekelte a kereszten a 22.-ik zsoldárt, hanem deklarálta a Krisztus az elvettetés ítéletét *én* miattam. Isten önmagát, mint fiut elvetette, hogy *engem* megmentsen.

Ha már erre az áldott megtapasztalásra eljutottam, akkor azt is megtapasztaltam, hogy érettem lett a húsvéti diadal és ráeszmélek, hogy próféta vagyok és az Úré vagyok.

Ha van világos és élő hitem, akkor van amivel megtöltsem a formát és ma egy, holnap kettővel legyünk többen a templomokban és egyszer majd lesz tele templom, erős, hívő nép, mert nem ők, hanem mi vagyunk az okai Krisztus országa sorvadásának.

Vágyik a nép Krisztus után, keresi, de nincs, aki megmutassa. Mert nem elméletek, nem dogmák rideg szabályai kellene, hanem élet . . .

Krisztus, aki élet, de elsősorban nekem, aki hirdetem.

Párducz Rezső.

A külmisszió ügye. Babos Sándor jelentése szerint Mandzsuriában az elmúlt 1937. évben több, mint 8000 Bibliát adtak el. Döbrössy Lajos török misszionárius jelentésében beszámol arról a tényről, hogy a bulgáriai török kisebbségeket 15—20 év múlva vissza fogják telepíteni Kis-Ázsiába, így azután Bulgáriában nem marad mohamedán. Ezt az alkalmat fel kell használni arra, hogy a visszavándorló mohamedánság az Evangéliom ismeretével térjen vissza. Döbrössy nagy lelkiismeretességgel végzi köztük a missziói munkát.

HIREK

Husvétí legációk.

A losonci ref. theol. szemináriumban az az 1938. évi husvét ünnepe alkalmával elválasztott legációk kimutatása:

Bajusz Gyula Komárom, Urbán Károly Rimaszombat, Nagy Zoltán Bátyu, Bótrágy, Hajdu Dezső Munkács, Abrahám Kornél Nagymegyér, Kovács Bertalan Beregszász, Virágh Vince Tiszakeresztúr, Böszörményi László Nagyszöllős, Narancsik Elek Nagy- Kis Géres, Héderváry Dezső Nagybereg, Eröss Pál Kassa, Tömösközy László Sók, Zsigárd, Deáki, Molnár Dániel Pelsőcz, Nagy István Kamocsa, Nagy Jenő Királyhelme, Rácz László Pozba, Mohi. Lök, Csanda Lajos Farkasd, Tóth Mihály Ungvár, Kalmár Kálmán Kismánya, Hamar István Alsó-Felsőszecse, Pályi János Nagydobrony, Kovács Lajos Eszeny, Szalóka, Szakal István Derczen, Fornos, Vass Béla Beregsom, Martsa Dániel Zseliz, Szabó Géza Nagykapos, Kiss Lajos Tiszaujtlak, Bökény, Kormos Andor Csap, Ásvány, Salamon, Lehotay János Tornalja, Horváth Zsigmond Nagysalló, Stefan Miklós Abara, Ráska, Végh Dániel Nemesócsa, Aranyos, Megyerics, Ekel, Kossár András Serke, Simonyi, Darnya, Hédeváry Sándor Hanva, Runya, Csíz, Lénártfalva, Szabó Aladár Mezőkászonny, Zápsszony, Csatlós János Iske, Csicsér, Vaján, Bés, Kajdy György Barkaszó, Szabó Béla Nagymuzsaly, Bene, Kátócs Géza Nagy-, Kisgejőcz, Korláthelme, Pázsit József, Borzsova, Vári, Bakura Zoltán Alsó-, Felsőlány, Papp Zoltán Nagy-, Kisszelmencz, Palágy, Gálóc, Hanesz Sándor Nagyida, Vörös Béla Bátorkeszi, Búcs, Kisujfalva, Vajthó István Szalánc, Garbócbogdány, Papp Béla Nagypalád, Fertősalmás, Boros Elemér Rimaszécs, Molnár Sámuel Tornagörgő Csukás Zsigmond Réte, Jóká, Somorja, Ujpál Árpád Balog, Uzapanyit, Szutor István Nagy-, Kisbégány, Nagy Gyula Léva, Rácz György Ipolypásztó, Lajos Mihály Gát, Gál Ernő Asztély, Déda, Bucsu, Szabó Benő Madar, Perbete, Csúz, Gulyás Lajos Ógyalla, Papp Mihály Szomotor, Kövesd, Kis- és Nagy, Nagy Antal Nemeshodos, Kún István Badalló, Halábor, Bartha István Szepsi, Kőmives Sándor Beregrákos, Kajdanó, Sedivy Zoltán Visk.

Közvetlenül a választás után bejelentett jogosult cserék a javítással keresztülvezetettek. Losonc, 1938. március hó 26. A legmélyebb tisztelettel; *Söröss Béla* szemináriumi igazgató.

Meghalt Dusza János ref. esperes.

Dusza János pelsőci református lelkész, a gömői egyházmegye volt esperese, egyházkerületi tanácsbíró, életének 73. évében elhunyt. A temetése pénteken délután ment végbe Pelsőcön az egyházmegye lelkészi és világi vezetőinek részvételével.

Halálozás. F. évi március hó 22.-én temették el Léván, a részvét nagy megnyilvánulása

mellett, 79 éves korában id. *Rácz Jónást*, ki a lévai ref. egyháznak hosszú éveken át egyháztársa és adózási ügyeinek kezelője, majd gondnoka és haláláig presbitere volt. Egyszerű, szegény sorsban született, de vallásos buzgóságával, hűségével és fáradságot nem ismerő kötelességteljesítésével nagy tisztességet szerzett magának. Halálát özvegye és fiai: Rácz Lajos nagykálnai-, Rácz Sándor alsófégyverneki ref. tanítók és Rácz János budapesti mechanikus gyászolják. Legyen áldott emlékezete!

Fülöp Zsigmond jubileuma. Lapunk rendkívül szűkre szabott kerete nem engedi meg, hogy teljes részletességgel emlékezzünk meg arról a bensőséges és meleg ünneplésről, amellyel barátai és ismerősei a napokban körülvették és igaz szeretetük jeleivel elhalmozták a komáromi egyház főgondnokát: Fülöp Zsigmond bankigazgatót születésének 60. évfordulója alkalmából. Mint a komáromi egyh.-megye főjegyzőjét és tanácsbíráját s a dunáninnyi egyh. kerület tanácsbíráját mi is igaz szeretettel köszöntjük és életére a jó Isten megáldó kegyelmét kívánjuk!

Vallásos est Kisimregen. Március 13.-án a kisimregi gyülekezet vallásos estélyt rendezett, amelyre meghívta az egyházmegye újonnan választott esperesét Dobos Sándor ladmóci lelkész, aki az ünnepi beszédet tartotta buzdítván a híveket, hogy igyekezzenek megtartani a Lelkek egyességét a béke kötele által. Az ünnepély megrendezője az énekszámok betanítója a szavaltok begyakorlója Kassay Gyula előkönyörgő kántortanító volt.

A nagytoronyai anyaegyház a múlt esztendő nyarán öltöztette új ruhába műemlék számba menő ősrégi templomát. A lelkek megújodása is megkezdődött: Kerekes Kálmán tanácsbíró nagy segítő társat nyert Istentől felesége személyében, aki megalakította a női bibliai kört s ennek a körnek első nyilvános szereplése 1938 március 20.-án ment végbe. Az anyaegyház vendégül hívta Kistornyát a leányegyház híveit, akik csaknem teljes számban részt vettek az ünnepélyen. Az ünnepélyen megjelent esperes az anyaegyház és leányegyház hívei előtt a Bibliáról és az emberről prédikált! A szektáskodásra hajlamos otthon maradt kistoronyi atyafiaknak azt üzenté beszéde folyamán az ünnepi beszédet tartó esperes, hogy *nem ki kell térni az Egyházból, hanem Krisztushoz kell térni.* Az imát és a bevezető beszédet Kerekes Kálmán helybeli lelkész, tanácsbíró mondta, ugyszintén a berekesztő imát is. Az ünnepély gazdag programjáért hálás elismerés illesse a lelkész nejét és a bibliakör minden egyes tagját. *Excelsior.*

Túlszaporodás miatt több mint 200 fajtájú melegágyban már meghajtott **kaktusz** és dekoratív **dália tő** kapható ápr. 10.-től, május 10.-ig; 10 darabonként portó és csomagolással: Kc 25. Ref. lelkészi Hivatal Kolbás, p. Kuzmice.

Lelkészbeiktatás Dunamocson. Nagy ünnepe volt Dunamocs református lakóinak: március 20.-án vasárnap iktatták be bensőséges, ünnepélyes keretek között Kelemen Kálmánt, a község új lelkészét. A hajón érkező lelkészt a hajóhidnál lelkes szeretettel fogadták. Az első üdvözlést Hollósy József egyházigazgató mondotta, Bellabás János bíró a község nevében, Soós Károly esperes, az egyházmegye nevében köszöntötte Kelemen Kálmánt. Üdvözlő szavakat mondtak még Biró Kamilló a tantesztület nevében. Papp Julia a Leánykör, Szenczy Irma pedig az iskolás-gyermekek nevében. A hivatalos lelkészbeiktatást Soós Károly esperes végezte, majd az új lelkész megtartotta székfoglaló beszédét. Az ünneplő gyülekezet soraiban helyet foglaltak az összes környékbeli református lelkészek is.

A zalabai Református Olvasókör fennállásának 40 éves jubileuma. Lélekemelő és felejthetetlenül szép ünnepe volt Zalaba ref. község lakosságának 1938 február 27.-én. Ekkor tartotta ugyanis a zalabai református olvasókör fennállásának 40 éves jubileuma alkalmából jubileumi és emléktábla-leleplezési ünnepségét. A nagytermet zsúfolásig megtöltötte az ünneplő közönség soraiban megjelent Czeglédy Pál, a barsi ref. egyházmegye esperese is. Bevezetőül az ünneplők ajkán felcsendül az ősi szóltár: Te benned bízunk eleitől fogva. Kulcsár Géza olvasóköri elnök meleg, szíves szavakkal köszöntötte a megjelenteket. Különös örömmel köszöntötte Czeglédy Pál esperest, mint az olvasókör díszelnökét, valamint a szép számmal megjelent vidéki vendégeket. Utána nagy figyelem között lépett elő Patay Miklós ref. lelkész, hogy elmondja ünnepi beszédét. Tartalmas és az alkalmosságához méltóan felépített beszédében megragadó szavakkal méltatta annak a 46 építő tagnak érdemét, kik anyagi áldozatot és testi fáradságot nem kímélve építették fel az olvasókör mai épületét és akiknek nevét a hálás utókor aranybetűkkel véste a leleplezésre váró márványtáblába. Emelkedett szavakban emlékezett meg Mészáros Sándor tanítóról, az olvasókör tulajdonképpeni életre hívójáról. Majd Heutschy Gyula ref. ig. tanító, Szabó S. Zsigmond bajkai ref. lelkész ez alkalomra írt „A betű” című ünnepi ódáját adta elő. Ugyancsak Heutschy Gyula ig. tan. ismertette a nagyszámú és lelkes hallgatósággal a jubiláló olvasókör 40 éves múltjának történetét. A nagy tetszéssel fogadott visszatekintés után, Lányi Gyula szavalt el „Jelen és a múlt” c. költeményét teljes átérzéssel. Utána Nagy Gyula olvasóköri jegyző lendülettől áthatott szavakban mondott köszönetet a megjelenteknek. Czeglédy Pál esperes, díszelnök mély hatást kiváltó és gondolatokban gazdag zárószavaival ért véget a bensőséges ünnepély.

A Protestáns Szemle új szerkesztősége. A Prot. Szemle szerkesztését dr. Makkai Sándor egyetemi professzor és dr. Kerecsényi Dezső főigazgató tanár vették át. Az új szerkesz-

tők a lap márciusi számában mutatkoztak be, ahol Makkai professzor „Lenni és élni” című beköszöntőjében a többek közt ezeket mondja: Napjaink emberalakító és világformáló tényezői még akkor is, ha egymás közt ellentétben vannak, egy tekintetben teljes azonosságot mutatnak, az evangéliumi keresztyénséget és annak egyetlen létmódját, az egyházat existenciájának gyökerében támadják meg. A magyar protestantizmus e pillanatban még jórészt csak szemlélője a keleten és nyugaton folyó itéletidőnek. De tudnia kell, hogy ez reá nézve „kegyelmi idő”, rövid és utolsó alkalom lesz. Most kell és nem holnap, amikor késő lesz, meghallania és megszívlelnie az Igét. Ha van és lesz evangéliumi magyar keresztyén egyház, evangéliumi létmód, akkor a magyar protestáns keresztyénségnek van és lesz is élete. És akkor öröm lesz és ideje lesz élni, mert kell is élnie az Isten által ma hatalmas váddal, de nagyszerű ígérettel is eléje állított hivatásának: a magyar nép újjáteremtésének.

Az erdélyi ref. egyházkerület. Ez évre szóló munkaprogramját összeállította az erdélyi egyh. ker. lelkészértekezlete. A lelkészi önnevelő és önképző munka számára a választmányi gyűlés hármass programot fogadott el. 1. Mindegyik egyh. megyei értekezletnek foglalkoznia kell Kálvin: Genfi Kátéjának a hit és törvényről szóló részével, 2. ezenkívül tárgyalniuk kell két egyházi kérdést: az egyh.-megye műemlékei és az egyh.-megye történetében szereplő neves lelképásztorok és világi emberek életét, 3. Az előbbi négy kérdéshez járul még a teológiai tanárok által előadandó két teológiai kérdés. A választmányi gyűlés elhatározta Marosvásárhelyen egy tudományos teológiai konferencia tartását, továbbá Vásárhelyi püspök kezdeményezésére a 19 erdélyi egyh.-megye lelkészei részére bizalmas baráti konferenciák tartását. A választmány különösen felhívta a lelkészeket a szörványokban élőkkel való lelkiismeretes foglalkozásra.

Barth Károly hálája. Nem régen hagyta el a nyomdát Barth Károly világhírű bázeli ref. theol. professzor dogmatikájának II. kötete 1012 oldal terjedelemben. A nevezett theologus dogmatikájának legújabb kötetét azoknak a református theol. akadémiáknak és egyetemeknek dedikálja, amelyek az utolsó hét év alatt öt tiszteletbeli tanársággal és tb. doktorátussal tisztelték meg. Ajánló soraiban első helyen a sárospataki theol. akadémiát említi, második helyen az utrechti egyetemet, harmadik helyen a kolozsvári theol. fakultást. A sárospataki és a kolozsvári theológiáknak ezzel hálálta meg a tiszteletbeli tanárságot, hogy a legelső helyeken emlékszik meg róluk a világviszonylatban elismert kiváló professzor.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle helyföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 15. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Kč. 1/2 év 35 Kč.

Hirdetések díjszabása szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szállítási hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 április 9.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Helyén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A virágvasárnapi diadal.

A virágvasárnap eseményein keresztül fülünkbe cseng a prófétai szó, az ótestamentumi ígéret — „örülj nagyon Sionnak leánya, örvendezz Jeruzsálemnek leánya! Imé, jön néked a te királyod; igaz és szabadító ő; szegény és számárháton ülő,” — és szemléljük a megvalósulást . . . egy pillanatra fellibben a fátyol a Jézus örök királyságáról: „Hozsánna a Dávid fiának! Áldott, aki jő az Úrnak nevében! Hozsánna a magasságban!”

Az ezerfejük és rendesen szenvedélyek által űzött tömeg ráfeledkezik a „szamaras emberre,” — aki éhségére égi kenyeret, sebére soha ki nem fogyó olajat hoz, — kitör belső emberi énje, letépi magáról a felső ruhákat, a tavasz láiról a lombokat, hogy hozsánna méltóképpen fogadja a Királyt, akire szüksége van, aki után szívének rejtekében ösztönös, olthatatlan vágy, szomszúság él.

A történelem egy pontján feldereng az Isten országának dicsősége, a Krisztus királyságának magasztos, lelki volta; a földet beárnyékoló földi uralmaktól különböző, lelki minősége.

Nyilvánvaló lesz, hogy Isten országa a lelkek összessége. Köteléke a szolgáló szeretet. Módszere és politikája a Lélek hatalma: „Nem erővel, nem hatalommal, hanem az én lelkemnek erejével!” Formája és zsengeje ennek az országnak a Jézus, aki szerte járt és mindenkivel jót tett, mindenkit: bűnöst és „igazat” egyformán szolgált és szeretett. Diadala virágvasárnap az, hogy megalázta magát: nem bíborban-bársonyban és kürtzengés közepette jő, de számárháton, alázatosan, szegényen, mint sok szegény, beteg orvosa, barátja, jóltevője. Ezért lelkek királya.

Vele szemben e világ királyságának formája a hatalom vagy a hatalmat jelképező fegyver, akár kard, akár egyéb fegyvernem. Eddig minden világi hatalom kezében fegyver volt. Ezért hullottak a legutóbbi nagy világégéskor is a koronás fejek, mert beteljesedett rajtuk az Ige örök igazsága: „Aki fegyvert fog, fegyverrel fog elesni.” Ezért mulandó és változó a földi hatalom. A Krisztus Királysága azonban örök. Azért, mert ő önmagát adta, minden volt, létező és leendő emberlelkéért. A földi királyság rendszerint leigazza az embermilliókat, a Krisztus

mennyei királysága a szabadságnak és önma-gunk Isten szerinti értékének felemelő érzését adja.

A világ látott már diadalutakat. A mesés Egyiptom fáraóitól fel a mai dübörgő diadalmenetekig: a hatalomra lendült ember ezer- és ezerféleképpen rendezte meg a földi hatalom nagy pompáját. De ezeket a diadalmeneteket rendszerint: vér öntözte, bilincsbe vert emberek tömege, jaj, átok kísérte. A győzők mámore elnyomta a gyöngék, kiesettek, szegények, leigáztak hörgését és kétségbeesését.

De az igazi diadalút a Jézusé! Az Ő diadala sokak diadala. Az Ő öröme sokak öröme. Az Ő Királysága azt jelenti, hogy romolhatatlan koszorú és igazi korona a számunkra is eltéte-tett. Amerre elment: a sírók örültek, a foglyok szabadokká lettek, a vakok láttak, a sánták jártak, a töredezett szívűek megélték az Úrnak kedves esztendejét. A bűnös, testi, lefelénéző emberi szemek megvakultak a világ számára, csakhogy Istent mindörökké lássák.

Mert szolgált és szolgál a Jézus, ezért győz. Mert alázatos volt, ezért uralkodik. Nemcsak Izraelnek a királya lett, de az egész szenvedő emberiségé: a szeretet és alázat egyetemes és örök értékénél fogva. Ő a szeretetnek és az alázatosságnak örökkévaló Királya és megtest-sülése. Ki merne kételkedni ebben? Csak az, aki vak az élet valóságaival szemben.

Uralkodik a Krisztus, mert minden feléje kiált! Reá várnak: a föld milliányi temetőjében porladó csontok, a szegénység páriáinak végtelen menete, a kórházak fájdalomszöges nyoszolyáin nyögők tömege, az igazság nevében méltatlanságot szenvedő üldözöttek kara: Reá várunk mi magunk is, gyenge hitünkkel, omladozó reménységünkkel, mánkval, holnapunkkal. Reá vár a teremtett világnak és életünknek ezerféle sírása és nyögése is.

Oh, milyen nagy szükség van Reá. Az elvek, az emberi bölcsesség tekervényes utkereszteződésében, az izmusok khaoszában, a hitetlen Európában, a zaklatott, gyorstempójú, ki-méletlen, modern életben!

Azért lélekben mi is meghajlunk előtte. Kiegett, önző, bűnös sziveinket elébe terítjük és kérjük, hogy szegénységünkbe költözzön be a dicsőség Ura. Virágvasárnapkor hirdetjük, hogy

csak az ő Királysága az örök. Csak az Ő uralma a felszabadító uralom. Mellette minden arasznyilétű, még az ég csillagai is. *Hirdetjük és hiszszük, hogy a virágvasárnapi diadal, az emberi szivekbe való bevonulásának diadala is, csak felragyogása és előrevetett fénye a Krisztus örök Királyságának és a világ végén teljes dicsőségben megjelenő diadalnak.*

„Jézus. Tavasz és Jeruzsálem: be régi történet ez. Amen, ámen!”

Tegyük hozzá: mennyire mai!

Kiss Gyula.

Egy elfeledett évforduló.

(II. folytatás.)

Az országgyűlésen november 3.-án felolvasták az Eperjesen ártatlanul szenvedett Róth Jánosnak emlékiratát, majd Radvánszky Györgynének könyörgő levelét, melyben férjének meggyilkoltatását panaszolta és elkobzott birtokának visszaadását kérte. Természetes, hogy a szörnyűségek felett a rendek — még a katolikusok is — nem tudták felindulásukat elfojtani és így hosszas tárgyalás után megállapodtak abban, hogy az eperjesi vértörvényszék dolgainak felülvizsgálata és az ottani sérelmek orvoslása végett megkérik az uralkodót, amihez a főrendek is hozzájárultak. A panasziratokat aztán a sérelmi bizottsághoz tették át. Amikor azonban a protestánsok többi panaszait november 17.-én Okolicsányi Pál vezetése alatt álló küldöttség emlékiratban a királynak átnyújtotta, Lipót azt válaszolta, hogy csak a közügyek tárgyalása és fiának megkoronáztatása az országgyűlés célja, de azért ígérte, hogy az emlékiratot majd elolvassa és a méltányosság szerint intézkedik. *Tehát a protestánsok ügyét nem tekintette az uralkodó közügynek.* Ugyanez volt a kath. rendek felfogása is, mit bizonyít, hogy csak nagyon nehezen sikerült a protestánsoknak elérni, hogy sérelmeiket az uralkodó elé terjesztendő országos ügyek közé beiktassák. Az eredmény pedig a későbbi explanációknak, rezolúcióknak és ezekben annyi újabb jogtiprásnak, protestáns üldözésnek alapját képező XXI. törvénycikk lett, ami magyarul a következő:

„Vallás dolgában az ágostai és helvét hitvallásuak a legutóbbi soproni országgyűlés XXV. és XXVI. törvénycikkeiben foglalt kedvezésekre méltatlanokká lettek ugyan, mert azok ellen felszólaltak és így velük visszaéltek, mégis a belső béke kedvéért, miután öfelsége kegyesen és kegyelmesen az idézett törvényeket még most (adhuc) érvényeseknek nyilvánította, a karok és rendek az atyai kijelentés szellemében elhatározták azokat megújítani és előbbi érvényükben visszaállítani: ha pedig azokat eddig végre nem hajtották, vagy pedig egyik-másik részről időközben visszaélésekkel megsértették volna, minél előbb végrehajtani, a foglalásokat helyrehozatni rendelik”. Az eredeti latin szöveg így szól:

„Licet puidem in negotio Religionis, Augus-

tae, et Helveticae Confessioni addicti, Articulis 25. et 26. novissimae Diaetae Soproniensis, oppositam iisdem per reclamationem suam abutentes, ipso facto eorundem beneficii participes esse desiissent; Propter bonum nihilominus domesticae unionis, et pacis, internamque Regni tranquillitatem, cum Sua Majestas Sacratissima ex Gratia, et Clementia sua, praecitatos Articulos adhuc rates fore benignissime resoluisset, eosdem Status quoque et Ordines, ad mentem Paternae Resolutionis (Cleri et aliorum Saecularium Catholicorum Contradictione non obstante) pro renovatis, et priori firmitate restitutis, censendos, ac, si, et in quantum hactenus inessectuati, vel vero per aliquos abusus ab una, aut alia parte, medio tempore introductos, violati fuissent, suae debita Executioni, et tempore eorundem conditorum Articulatorum, vel ex post occupatorum, aut reoccupatorum impendendae restorationi ut primum demandandos esse, statuerunt.”

Az a kihangsúlyozás, hogy a protestánsok a jogfosztó törvények elleni felszólalásukkal a még meghagyott jogtörödekre is méltatlanná tették magukat, továbbá, hogy csak a királyi kegyelemtől függött az életük ezután, megdőbbenést és dermedt csüggedést váltott ki a protestáns egyházak tagjaiból. Attól féltek, hogy az 1670-től 1680-ig terjedő gyászévztized alatt átélte és még élénken emlékeztükben levő borzalmak újra elkövetkeznek, ha az 1687. évi XXI. törvénycikk alapján ürügyet találnak a királyi kegy megvonására.

A törvény általában a korábbi sérelmeket nem tette jóvá. Hogy egyebet ne említsek, pl.: az 1681. évi országgyűlés elé terjesztett panaszok között ott szerepelt 60-nál több szepesi protestáns egyházközség neve, mert belőlük elűzték a papokat, tanítókat, elvették a protestáns templomokat stb. Az 1687. évi országgyűlés előtt újra szerepeltek ezek a nevek és ott voltak hiánytalanul az 1710. évi országgyűlésre küldött sérelmi jegyzékben is. Csak a „Türelmi-parancs” hozta el számukra az újraéledés hajnalát.

Elkövetkeztek az üldözések is. A Habsburg család általában véve arra törekedett, hogy a kath. vallást erősítse és vele szemben minden más vallást kiirtson. Ennek a törekvésnek a magyarázata az, hogy a Habsburgok ellen folytatott háborúknak csaknem kivétel nélkül mindig protestáns színezete volt és így természetesen következtethették, hogy alattvalóiknak hűségében mindaddig nem bízhatnak, amíg azok katolikusokká nem lesznek. Ehez a politikához híven aztán, amikor már a törvény szerint is kizárólag az ő kegyüktől függött a protestánsok élete, és amikor ezeknek nem állott módjukban törvényre hivatkozva orvoslást keresni, bizony nem kisebb lendülettel folytatták az üldözést, mint folyt az korábban.

Az 1687. évi törvény és az abból született protestáns ellenes számtalan rendelet eredményeül tudható be tehát, hogy az 1712. évi országgyűlésen még elmondhatta Ráday Pál, hogy bár

az országgyűlésen a katolikusoké a majoritás, de az országban a protestánsok vannak többségben, Mária Terézia uralkodásának vége felé az ország lakosságának már csak körülbelül harmadrésze volt a református és evangélikus vallású. Az elfeledett évforduló röviden vázolván, ezeket a szomorú emlékeket ébresztheti fel bennünk. A felélesztett emlékek pedig leszögeznek a jelen javára való tanulságot:

az önző gyűlölet helyett minden vonalon ideje lenne már megpróbálni azt a hamisítatlan szeretetet, melynek nemcsak látszata a jóttakarás, hanem beváltott ígért még akkor is, ha magyarról és kálvinistáról van is szó. Kúr Géza.

EGYHÁZI ÉLET

Virágvasárnap.

Első napja a nagyhétnek, öröm újjongásos kezdete Jézus dicsőséges útjának, ünnepeltetésének; de gyötrelmes kezdete is nagy, lelki tusájának, kinokkal teljes, tengernyi szenvedésének...

... Lelkem szárnyat ölt és ott szálldos messzi-kelet virányos tájain... keresi az Idvezítő áldott lábanyomát...

Látom az isteni Mestert magába merülve, elhagyottan... De, nem, nincsen egyedül. Isten mindig Vele, mellette, ott van a szívében! Imádságot rebeg szent ajaka, mennyei fénytől ragyog az arca s azon a szelid arcon — mint parányi felhő a derült égbolton — már ott borong a nagypéntek gyásza, szomorúsága; de ott ragyog a húsvét diadalma is! Fenséges homlokán ott fénylik az Atya felavatott csókja... Hallom győzedelmes szavát: „Távozz tőlem Sátán... az én országom nem e világból való...! Az én birodalmam: a mennyország, a béke- és boldogság hazája...! Az én országom: egy láthatatlan, mennyei világ, ahol az a hatalmas, aki e földön alázatos. Ott az az úr, aki itt lenni szolgálni tud; ott az a diadalmas, aki itt alant szenvedni képes. Az én országomban egy igazság van: a szeretet, egy törvény: a megbocsátás, egy jog: az áldozat. Ennek a hazának vagyok én a királya. Tündöklő koronám: töviskoszorú, trónom: a gyalázat fája, kormánypálcám: a csúfság, a gyöngeség nádszála. Az én birodalmamban csak egyetlen hatalom van: a szeretet hatalma, s csak egy szabadság: a szolgálat szabadsága. Ott az az első, aki ide alant utolsó...!”

Virágvasárnap magasztos tanulsága: egyedül Istennek szolgálni. Az ördögi kísértőn aratott hármas győzelmével Jézus úrrá lett a világ felett. Lelki szemei elől eltűnik a föld, összefoly az Éggel. Nem szédíti meg, egy pillanatra sem, a lába elé szórt virág-erdő; nem ejti meg a mindenünnen felé hangzó, néptenger hozsánna kiáltása. Isteni tekintetével előrelátva a jövődőt, szótalanul viteti magát tovább a hullámozó tömeggel. Amikor Izráel fiai ünnepelnek, extázisba esnek: Ó akkor a legszomorúbb, hazája, nemzete sorsán mereng, könnyezik...!

Egy szent cél lebeg előtte: Isten akaratának engedelmeskedni, Néki szolgálni még a keresztfán is! Engesztelő áldozatul adni ártatlan életét a bűnös emberiségért, az Atya eleverendelése szerint.

Istennek szolgálni, ez a mi kálvinista vallásunk alap gondolata. Egész életünkkel, minden cselekedetünkkel Istennek szolgálni: magasztos, felséges dolog; szinte megvalósíthatatlan; véges elménk és gyarló erőnk megtorpan előtte...! Mert Istennek szolgálni azt jelenti, hogy tudjunk: szeretni, megbocsájtani, — nemcsak hétszer, hanem hetvenhétyszer is!... A bajokban, a próbáltatások alatt tudjunk szelidek alázatos szívűek lenni...! Istennek szolgálunk, amikor fölemeljük az elesettet, megvigasztaljuk a szomorkodót, kenyeret adunk az éhezőknek, ruhát a mezíteleneknek, amikor jót teszünk azokkal, akik miniket gyűlölnék... és imádkozunk azokért, akik bennünket átkoznak...!

Az Istennek való szolgálat volt Jézus vezérelve egész életében, amikor széjjel járt és jót tett, amikor gyógyított, könnyet törölt, amikor ellenségeiért imádkozott és meg is halt értünk...!

Virágvasárnaptól nagypénteken át dicsőséges, de szívfacsaró szenvedéssel teljes volt az útja, szíve utolsó dobbanásáig. A golgothai keresztben tanusított, mindhaláláig engedelmes szolgálatával megmutatta előttünk a földet az éggel összekötő, véres verejttel öntözött ösvényt: az örök életre vezető utat. A halálon aratott fényes diadalma pedig szent zálog nekünk, hogy a szenvedések és keresztthordozások után, reánk is felvirrad az új élet...!

Virágvasárnapján engedjük át szívünket a szent emlékezésnek...! Álljunk oda — gondolatban — a virágokat hintő, zöld ágakat tördelő ünneplők sorába...! S míg a pillanat alatt váltakozó néphangulat szeszélyén tünődünk, engedjünk szabad folyást könnyeink árjának. A hódoló, de pár nap múltán „feszítsd meg”-et kiáltó sokaságban sirassuk meg bűnös önmagunkat, mert mi is megbántjuk, eláruljuk sokszor, édes Megváltókat...!

Virágvasárnapján, Jézusunk diadal útján „lelkünk borítja néma fájdalom” és könnyharmat áztatja mind a két orcánkat...

Ma, az emlékezés hatása alatt, sok millió szívből kiröppen a szárnyas gondolat: óh földre szállt isteni Szeretet, pihentesd meg szívünkön szent kezed! Könnytenger borítja lábaid nyomát... hajolj hozzánk s halld meg hű néped szavát:

„Hozd el, Uram, országodat hozdd,
Lelked nekünk ajándéku oszdd!

Lásd, az ember mennyit szenvedett,
Amióta téged nem szeret.

Ó, azóta jó napot se látott,

Gyűlöletben ég a lelke el...

Ó Úr Jézus, szánd meg újra s régvárt szent

országod:

A mennyország, béke ország, végre jöjjön el!

Kovács Bertalan.

ISKOLÁINK

A ref. tanító egyháztársadalmi munkája s annak feltételei.

Ez a munka a szeretet munkája. Ezt a munkát nem végezheti senki kényszerítésből, meddő dolog tehát a pályázati hirdetésekbe, mint elvégzendő munkát felvenni. Nem végezheti ezt senki időöltésből sem, aki szórakozni akar, keressen másutt szórakozást. Hiúságból sem végezhető, aki tekintély-növekedést, elismerést, vagy mit tudom mi mást óhajt e munka árán elérni, annak is más munkateret kell keresnie.

Egyetlen erő van, mely erre a munkára képesít, a nép, a református magyar nép iránt érzett hűséges baráti szeretet, egyetlen megbízatás, Isten megbízása, aki ránk bizta azokat, akik neki drágák.

Ezt a munkát nem lehet határozott vonalak közé foglalni. Nem merülhet az ki a világkerülő kegyességben.

Éltető eleme ennek a munkának a „Gyön-gyös bokréta” sem lehet. A legtöbbször izléstelen lakodalmi mondókák, trágár párbeszéd, sokszor izléstelen tréfák összegyűjtése, lassan feledésbe ment duhaj szokások felújítása bizony nem érik meg a rá fecsérelt fáradságot. Ennek a mostanában lábra kapott, állítólag nemzetmentő divatnak a védelmében valaki azt mondta nekem: „A magyarság bűneiben él, addig él míg azok.” Szerintem elpusztul bűneiben. Nem merülhet ki ez a munka az ünnepélyek rendezése, összejövetelek tartásában sem.

Nem célravezető a németek között gombamódra elszaporodott és hozzánk átplántált jótekonysági egyesületek alapítása sem. Ezekről maga Sulze, az élő ker. gyülekezetek leglelkesebb harcosa mondja a következő itéletet: „Ha a gyermek születik, akkor mindenekelőtt egy nőegyesület érzi magát hivatottnak a segítségre, amely gondoskodik a fehérműről és az anyát s a családot egy ideig élelmezi. Az anya igyekszik felépülése után azonnal munkája után menni. Ezért alapított egy másik egyesület csecsemőotthont, amely a gyermeket ápolja, míg az anya munkálkodik. A gyermek kinőtt a csecsemőotthonból. Nos tehát rábizzák a gyermekmenhely megalapítására alakult egyesületre. Ha a gyermekek iskolába mennek, akkor gondoskodni kell arról, hogy az iskolán kívüli időben ne legyenek felügyelet nélkül. Erre sok egyesület vállalkozik. Az egyik egy gyermekotthont, a másik egy gyermeket foglalkoztató intézetet, a harmadik egy kezűgyességre tanító iskolát alapított. Délben enni adnak a gyermeknek, mivel szülei a déli időben a gyárban maradnak. Vakációban egy egyesület a gyermeket szünidei kolóniára küldi. Megbetegedés esetében gyermekgyógyintézetbe veszik fel. Egyik egyesület alapít gyermekjátzóteret, a másik gyermekfürdőt, a harmadik jégpályát. Nagyon számosak azok az

egyesületek, melyek konfirmandusruhákról gondoskodnak. Felesleges bizonyítani, hogy ez a szétforgácsolt tevékenység semmi esetre sem vezet helyes célhoz, ahhoz t. i., hogy a családot ösztönözze, hogy minden erejét megfeszítve igyekezzen a gyermekek iránti kötelességet magától betölteni.”

De az ilyen „egyesületesdi” nem is szorosan vett egyháztársadalmi munka. Ennek igen számottevő részét a felekezeten kívüli humánus szeretettevékenység végzi el. Az egyház kebelében nincs is szükség semmilyen egyesületre, gyermekekkel, ifjakkal, felnőttekkel való egyháztársadalmi munkát mind el lehet végezni minden egyesület nélkül is. Sőt az egyesületben tömörülés csak hátrányára lehet annak. Az egyesület szó magában foglalja, hogy minden munka csak a tagoknak szól, a nem tagok ki vannak abból zárva. Az olyan munka pedig, mely csak a gyülekezet egypár százalékával törődik, a nagy tömeget pedig számításon kívül hagyja, szerintem csak fölösleges energia-tékozlás, eredménye legtöbbször semmi.

„Egyháztársadalmi” munkáról lévén szó, az egyháztagoknak nemcsak a lelki életével kell foglalkozni. A falu lakosságának nemcsak vallási, de nemzeti és gazdasági élete is van. Hiba volna az egyháztársadalmi munkában bármelyiket figyelmen kívül hagyni. Igen szoros összefüggésben vannak ezek egymással. (Folyt. köv.) *Nemcsik B.*

FIGYELŐ

Egy lelkésztársunk hamis képet rajzolt Anyaszentegyházunkról a külföldi közvélemény számára.

I.

Ott kell kezdenem, hogy a nemzetközi protestáns mozgalmakból ismert Dr. Siegmund-Schultze Friedrich német ev. lelkész, lakik Berlinben, egy újabb nemzetközi protestáns munkán fáradozik. Ahhoz a nemzetközi prot. irányhoz tartozik ő, amely a protestáns szektákat és Egyházakat szeretné közelebb hozni egymáshoz. Ezt nemcsak Rómával szemben igyekszik érvényesíteni (l. pl. a „A protestantizmust védő nemzetközi egyesület”, melynek ő az egyik legfőbb mozgatója s amelynek egyik gyűlésén a mi itteni ref. Egyházunk is jelen volt képviselői révén), hanem a hitvallási és nemzetiségi különbözőségek akadályait is megkísérli eltávolítani, hogy közelebb hozhassa egymáshoz a protestánsokat.

Ez persze nem megy minden esetben simán! A prot. Egyházak irányainak a legtöbb helyen néhány száz éves *multja* van, amit nem lehet félretenni. Sajátosan kialakult liturgiájuk, egyházi berendezkedésük van stb. Hát még az elvi ellentétek! Csak egy példa rá: Ki tudná könnyen összehozni a skót (szabadnak maradt) „Szabad Egyházat” a hitlerizmus uszályhordozójává vált németországi egyesült, vagyis közös prot. „Állam-

egyházzal"? Míg az előbbi pozitív, hívő, hitvallásos alapon áll, addig az utóbbiban már az Ó-Testamentum elvetésének a gondolata is általános vélemény kezd lenni! Ez az egy példa is dokumentálja eléggé az összprotestantizmus uniójának szinte lehetetlen voltát. Ahol aztán valami feltűnő közeledés látható, ott vagy elfeladással állunk szemben, vagy az egyházi élet belső tartalmának teljes elszintelenedésével, vagy pedig *hamis beállítással*.

Ez az utóbbi eset történt most velünk.

Dr. Siegmund-Schultze Fr. ugyanis egy gyűjteményes nagy művet ad ki több kötetben e címen: „Ekklesia, eine Sammlung von Selbstdarstellungen der christlichen Kirchen“. Ennek kötetében eddig az angol, a skandináv államokbeli, a hollandiai, svájci s az ókatholikus és az osztrák prot. Egyházak és irányok leírása jelent meg. V. kötetként a csehszlovákiai Egyházak leírása hagyta el a sajtót. (Leipzig, 1937 8" 250 oldal, ára 11.50 Márka.

Minket ez érdekell!

Ez az egész mű főként cseh és szlovák beállítottságú. Érezte ezt Siegmund-Schultze is, mert szokatlanul nagy „Einleitung des Herausgebers“ c. tanulmánnyal (28 oldal) kezdi el a könyvet. Ebben igyekszik „objektive“ kiemelni egyes részeket, így pl. Comenius jelentőségét, továbbá levon konzekvenciákat, így rólunk is, melyek azonban a fenti beállítottságú írásokra tudnak csak hivatkozni. Erről azonban lesz még később szó.

Az első csehszlovákiai írást Souček prágai senior adja e kötetben, akinek „Üdvözlő szavai“ már a cseh és szlovák szemszögből látásra engednek következtetni. Az itteni 1.100.000 prot. számát tárgyalva siet megjegyezni, hogy ezekből kerek 700.000 cseh és szlovák, de hogy a többi micsoda, azzal adós maradt. Aztán jön „Csehország egyháztörténete“, amely az egész könyvnek legértékesebb része, igazi tudományos mű, tudósan megírt hőskölteménye a cseh protestantizmusnak. Írója, Hrejsa dr. professzor, itt is vérbeli egyházhistorikusnak mutatkozik be. Ezt követi „Szlovákia egyháztörténete“, melyet Černák Oszkár írt meg. Ebben a régi magyarországi protestáns helyzet és a protestantizmusnak az államhoz s a nemzetiségi problémához való viszonya a közismerten szlovák beállításban áll elénk. Erről a tanulmányról külön cikksorozatot kellene írni. *Milyen hangon és mit irhatnak így pl. rólunk a cseh és szlovák lapokban a kevésbé objektív protestáns testvéreink, ha egy nemzetközi sajtópiacra szánt német nyelvű műben, pl.* (hogy csak a 117 oldalnál maradjunk!) annyira kiemeli az „áldatlan magyarizáló tendenciáit az Egyháznak“ s a kálvinista Egyházban „majdnem eltűnő kisebbségnek“ nevezi a szlovák ref. testvéreket (pedig egy szlovák gyülekezetünkkel sem lett kevesebb!) és azt állítja, hogy „német református pedig egyáltalában nem volt“... És a Jugoszláviához csatolt német református óriás-gyülekezetek? De itt sem állunk

meg tovább. Ebből is látszik, hogy amikor Černák úr megírta „Szlovákia egyháztörténetét“, akkor a kb. 2 és fél százezer itteni magyar protestáns hatalmas tömegeből senkit sem tartott arra méltónak, pláne egyetlen magyar reformátust sem vélt méltónak arra, hogy egy nemzetközi jellegű s az egész világ számára megírt műnél a rólunk is szóló részt legalább átnéztette és kikorrigáltatta volna.

Szól a könyv aztán külön-külön a csehtestvér evangéliumi, a cseh nemzeti, a szlovákiai ev. s az itteni református Egyházakról. Külön leírást kapnak a herrnhutiak, kongregacionalisták, baptisták, methodisták s a kelet-sziléziai evangélikusok is.

Minket legnagyobb sérelem a rólunk szóló részben ért. Erről következő számunkban írunk.

Galambos Zoltán.

PROBLÉMÁINK

Az egyéniség értéke.

Aki látó szemmel nézi az életet és annak különféle modern megnyilvánulásait, szédületes előretörését az anyagi, üzleti és kereskedelmi életben, továbbá, ha szemléljük a mezőgazdaság és gyáripar racionalizálódását, az egész mai összpontosításra törekvő, nagy aparatussal dolgozó, szocialista alapokra fektetett tömegtermelést, akkor nem nehéz észrevenni és megállapítani, hogy ez a mai gyorsütemű, agyonkomplikált életstílus és ultramodernkedő szellem, hátrányosan befolyásolja az *egyéni* fejlődését. Valahogy úgy tetszik, mintha a mai nagyarányú gépesítéssel, elgépiesednének a emberi lelkek is. Találón szólt az a nagy gondolkodó, aki nemrégiben megállapította, hogy a ma embere: a „sofförtípus“. Ez a gépesítő és uniformizáló folyamat ráüti a bélyegét a ma emberének ruházatára, öltözködésére, lakásának berendezésére, bútoraira, háztartására, egész mai életformájára. Ma igyekeznek az emberek egyformán öltözködni, a divatban egymást utánozni, az életmódban egy nevezőre jutni.

Ebből az anyagi síkban jelentkező elgépiesedésből, egyformaságra törekvésből és uniformizálódásból következik az az egyesek lelki életére, személyi önállóságára kártékony hatás, mely szerint ma már ott tartunk, hogy miként a bérházakat és kollektív intézményeket, úgy az emberi értelmet, érzést és akaratot, szóval a lelki élet megnyilvánulásait is gépesítik, uniformizálják. Ezt a veszedelmes, átalakító folyamatot egyaránt végzi a sajtóban, a moziban, a rádióban olcsó hatásra, tömegek meghódítására, külső látszat eredményre törekvő emberi hiúság, mászóval: *a világ lelke*.

Ez az érdek, kapzsiság és hiúság fütötte: világ lelke, — mint napjainkban megfigyelhetjük — képes az emberiséget világnézeti alapon is uniformizálni és két táborra: jobb és baloldalra osztani és akinek ezeken a világmegváltó esz-

méken túl, egyénisége szerinti felfogása, élet-szemlélete van, azt úgy tekintik, mint annak a világnézetszerinti emberi közösségnek áruelőját, melynek keretein belül él.

Evangéliumi hitünk szemüvegén keresztül nézve ezt az anyagi síkról, a szellemi és lelki élet mezejére is áttolódó, gépiesítő és a lehetőség szerint mindent uniformizáló kártékony folyamatot, habozás nélkül meg kell állapítanunk, miszerint ez szöges ellentétben van Istennek úgy a természet, mint a lelki világra vonatkozó törvényeivel.

Isten nem teremtett két egyforma falevelet, növényt, vagy állatot, — Szent Lelke teremtő erejével úgy formálta az embert is a Maga képére és hasonlatosságára, hogy minden emberi lélek egy külön világ, külön cserépedénye és eszköze Istennek arra, hogy egyéni adottsága, tehetsége és Istentől nyert talentumai arányában kamatoztassa azokat az értékeket, melyekkel megáldotta és beleállította őt Isten a világba. Szentleke áldott hatásával tehát egyéniségekké és ebből kifolyólag személyiségekké formált minket.

Jézus egész munkálkodása, a lelki életre vonatkozó örökérvényű törvényei, az egyéniség értéke emelésének, ezen keresztül az önálló személyiség és lelkiség kiformalásának szolgálataiban állottak. Tagadhatatlan ugyan az, hogy igyekezett legszűkebb környezetében tanítványai meghitt társaságában kialakítani egy egységes közszellemet, de ezt mindenkor azzal a szigorú feltétellel, hogy kihangsúlyozta az egyéniség értékét. Nem akart tucat embereket, tömeg lelkeket, szolgálai személyeket nevelni. Erős egyéniségek kiformalására törekedett, mindig aláhuzottan körvonalazva emelte ki az egyéniségben rejlő, különös értékeket. — Pétert hibái mellett is heves temperamentumu, lobogó lelkű embernek akarta látni. János apostolban a: „szeretet” megtestesülését képzelte el úgy, amint a Mester kebelén pihen. Tamásban az egyéni kételkedésnek azt a formáját, mely végül is bizonyosságban oldódik fel: „Én Uram és én Istenem!”

A történelem bizonyossága szerint az egyéniségek világbővőségének nagy része van abban, hogy világot formáló, ember csoportokat átalakító gondolatok, nagy eszmék, miképen vertek gyökeret a köztudatban. Hogyan látja pl. az Evangéliomhoz, az ősapostoli alapokhoz való visszatérést: Luther, Zwingli, Kálvin. És e nagy személyiségek egyéni értékeinek, a hitéleti síkban való megnyilvánulása folytán, lesz a megújuló kereszténységnek: lutheri, vagy kálvini formája. Isten kiválasztása folytán ránk bízott egy-egy eszmét egy-egy gondolatot, melyet nekünk kell hordozni, nekünk kell megvalósítani, általunk kell annak bennünk rejlő egyéni értékek szerint testet ölteni. Nem szabad abból semmit elsikadni hagyni!

Mi, elhívott munkásai az Úr szőlőkertjének, sáfárai Isten titkainak, — krisztusi eszméknek, evangéliumi gondolatoknak vagyunk hordozói

ebben a mindent számokkal kifejező, gépekkel dolgozó, uniformizálásra törekvő, s ennek folytán gépembereket nevelő világban. Isten kijelentett törvényei szerint, nem csak megbecsülni, de kihangsúlyozottan kötelességünk rámutatni, miszerint az az Isten akarata reánk nézve, hogy mindenki hozza felszínre a benne rejlő egyéni értékeket, mert Isten nem nyáj embereket akar, hanem öntudatos személyiségeket, mert minden egyes emberi lélek drága neki, az Ő országa megépítésében.

Csomár Zoltán.

A szekták harcmadora.

A magyarországi Református Külmiszió Szövetség vezetői arról számolnak be, hogy iratterjesztőik újabb mind többször és többször tapasztalják, milyen szívóssággal és rafinériával végzik a szekta iratterjesztők az aknamunkájukat a ref. egyház tagjai közt. A ref. hívek sokszor mutatnak könyveket és füzeteket, amelyeket ezektől vásároltak s kiderül, hogy ez a „református” könyv egy 340 oldalas pünkösdi-ista apologétika, vagy az adventisták alapvető tanításait boncolgató 300 oldalas könyv. S mind ezt végtelenül olcsón, mindössze 30—60 fillérért adták el a református híveknek. A Külmisziói Szövetség református iratterjesztő tapasztalatai szerint ezek a szektáriánus iratterjesztők nagy rutinnal dolgoznak. Az egyszerű emberek beszédéből hamar kiveszik, hogy azok melyik egyház tagjai s a reformátusok közt nagyon természetesen reformátusnak, a más vallásúak közt megint ahhoz a valláshoz tartozónak adják ki magukat. Rendkívül erőszakosak és toladók. Sokan, csak hogy lerázzák őket a nyakukról, inkább vesznek tőlük valamit. Csak az a baj, hogy ez a szekta írás azután megmételtyezi sokszor a lelküket, akiknek úgy sem túl mély a református öntudata és Biblia ismerete. Mert ezeknek az egyszerűbb embereknek nincs elég mély ismeretük a református hitünk igazságában, azért tudják hamar megszedíteni őket.

Érdekes, hogy a szekták elleni védekezésre a magyarországi Református Külmisziói Szövetség vezetői is azt ajánlják a református irányú olcsó iratok terjesztése mellett, amit lapunk már régebben szintén felvetett s ajánlott, mint védekezési módot, hogy református lelkészeink időnként a szószékről hirdessék ki, hogy senki se vásároljon „vallásos” iratot olyan házalóktól, akik a gyülekezeti lelkipásztor aláírásával ellátott ajánló levelet fel nem mutatják. Akik pedig komoly és református jellegű vallásos iratokat terjesztenek, azokat fogadják szeretettel és támogatással munkájukban, mert igen fontos és áldott missziót végeznek református híveink között.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkátér 9.

Raktáron mindentéle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindentéle takarók és paplanokban.

HIREK

A komáromi ref. tanítóképző-intézet

növendékei a közelgő húsvéti ünnepekre a következő **legációkat** választották el: Varga Pál: Dunamocs, Dunaradvány. Szendy László: Kulcsod, Szap, Csilizradvány, Patas. Szilva Árpád: Garamszentgyörgy, Ovár, Vámosladány, Bori. Simon István: Pokorágy, Zeherje. Kiss Árpád: Szkáros, Rás, Alsó-, Felsőfalu. Rác Sándor: Kövecses, Sajókeszi, Lenke, Hubó. Tildy Béla: Jabloncza, Szádalmás. Fles Péter: Mokcsakerész, Bajánháza. Kovács Bertalan: Kistrát, Szürte. Bod Ádám. Nemesradnót, Iványi, Czakó. Pecsök Gyula: Jánosi, Pálfalva. Szilágyi Dezső: Legegye, Alsómihályi, Lasztócz. Beke Gyula: Ungtarnócz, Bátfa, Palló, Botfalu. Szabó Zoltán: Györke, Petőszinnye, Magyarböd. Tamás Béla: Berzétékörös, Szalócz, Gombaszög. Vigh Endre: Tárkány, Lelesz, Ágcsernyő. Győrös Gyula: Harmacz, Martonfalva. Ibos Gyula: Alsó-, Felsővály, Kálöss, Mihályfalu. Simon Zoltán: Hetyen, Harangláb. Szabó Mihály: Izsnyéte, Gút.

Soós Károly esperes jubileuma. Születésének 60 éves évfordulóját ünnepelte az elmúlt héten Soós Károly a komáromi egyh. megye esperese és a dunáninneri egyh. kerület főjegyzője, mely alkalommal gyülekezete és ismerősei, tisztelői jókívánataikkal halmozták el.

Az abaujtonai egyházmegyében 26 (1 érvénytelen) szavazattal papi tanácsbíróvá Papp József nagyszalánci lelkész, világi tanácsbíróvá Szepesi Gyula szepsői áll. el. iskolai tanító, énekvezér egyhangúlag választott meg.

Az Összefogás lap munkatársai és barátai és a Református Összefogást, mint konventi szabályrendelettel (1936.) ellátott egyetemes egyházi szervet, akcióba állítani vállalók március 23—24.-én Szepsiben konferenciát tartottak és az elvi-gyakorlati kérdések, célkitűzések tekintetében egységes lelki és munkaközösségi frontot alkottak.

Árvaest Szalóczon. Isten jósága végzetlen, gondoskodik az égnek madarairól, harmatot ad a fűszálnak, kenyeret az éhező árvának. Alkalmat is ad a jót tenni. A szalóczi, vigteleki gyülekezetnek is jóltevő szeretetét bizonyítani adott módot Isten az árvák által.

Árváink újra a családi meleg otthon boldogságát érezhették. Ujra testvérré találtak a szeretőszívű testvérben. Ujra megmutatták, hogy istenfélelemben nőnek fel. Egy kedves estét szerezni volt alkalmuk egy az árvákat mindig nagyon szerető gyülekezetnek. Az est műsorszámát énekek, szavalatok, vallásos szindarab, vetítettképes előadás tették. Azzal a gondolatlan nézték meg a képeket testvéreink, hogy ha Isten segíti a gyülekezet tagjait, a jövő nyáron valósággal is eljönnek az árvák otthonába. Mi itt olyan szeretettel igyekezünk őket fogadni, mint amilyen szeretetet mi nyertünk a mi jóltevőinkben. Milyen boldog is lesz a jövő nya-

runk, amikor azokat az egyházakat láthatjuk a beretkei árvaházban, ahol mi e télen jártunk! Ez alkalommal már előre is meghívunk minden árvaházi barátunkat erre a kedves találkozóra. Ez is olyan könnyes, boldog nap lesz Istenünk jóvoltából, mint amilyen a mi látogatásaink alkalmával voltak. A közös éneklésben akkor is erősödni fog hitünk. A könnyes, mosolyderűs estnek anyagi eredménye is méltó a szalóczi és vigteleki testvéreink szeretetéhez. Kb. 1000 korona értékű adományt nyújtottak az árváknak készpénzben és természetbeniekben. Egy kedves testvérünk az összes ott lévő kis árvát látta vendégül asztalánál ebédre.

Mi nagyon köszönjük a szalóczi testvérek jóságát. Isten pedig, aki mindent lát és mindent tud, mint a legnagyobb jótevőket, mert a legszegényebbekben, az árvákon segítenek, áldja meg őket minden áldásával.

A Kálvin János Társaság kiadványai. Hat füzet jelent meg a Kálvin János Társaság kiadásában, amelyek a református egyház nagy kérdéseit tárgyalják és fejtegetik. Ezek közül a jelen alkalommal különösen kiemeljük Dr. Sebestyén Jenő theol. igazgatónak: „Az eucharisztia és az eucharisztikus kongresszusok református szempontból” című igen értékes dolgozatát, amelyből két részletet lapunkban is leközöltünk a téma időszerűségére tekintettel és hogy mi is világosan és tisztán lássunk a kérdésben. Felhívjuk lapunk olvasóinak szíves figyelmét e közleményekre, hiszen itteni napilapok is sokat írnak az eucharisztikus kongresszusról, fontos, hogy református szempontból megvilágítva is lássuk a kérdést. A füzetet megvételre szeretettel ajánljuk olvasóinknak. Az említett kiadványok címei egyébként a következők: Mit akar a Kálvin János Társaság? Isten szolgája: Kálvin János. A református vasárnapi iskola, A református teológia jövője, Az egyházak és az egyházi tisztviselők közadói, Az eucharisztia és az eucharisztikus kongresszusok református szempontból. Megrendelhetők a Társaság titkárságának címén: Budapest IX., Ráday u. 28. szám alatt.

Az SDG. virágvasárnapi konferenciája. „Öntudatos kálmizmus” címen tartja a Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége ez évben tizenkettedik virágvasárnapi konferenciáját ápr. 10—11 és 12.-én Budapesten. A konferenciák külön-külön alkalmasak lesznek a főiskolások, a középiskolás felsőosztályosok és alsőosztályosok részére, hogy megismerkedjenek a konferencia főgondolatával előadásokon és bibliakörökön. Az előadók között dr. Ravasz László püspök, dr. Enyedy Andor egyh. kerületi főjegyző, dr. Joó Tibor muzeumőr, dr. Trocsányi Zoltán tanügyi tanácsos, dr. Lajtha László muzeumigazgató, dr. Tóth Endre theol. tanár szerepelnek. A többi előadók a Szövetség belső munkásgárdájából kerülnek ki. Jelentkezni ápr. 5-ig lehetett a Szövetség központjában Budapest, IX. Kálvin-tér 8. I.

ság: láttam és hallottam a Krisztust! Nem szégyellem, hogy hiszem és hirdetem a test feltámadását, mert él az én Megváltóm és én is élek Benne és Általa! Nem szégyellem, hogy a Nagypéntek szomorú éjszakája után ily örvendetes üzenetet hirdetek, mert boldog husvétom van: Velem van Krisztus! *Tárnok Gyula.*

Egy lelkész társunk hamis képet rajzolt Anyaszentegyházunkról a külföldi közvélemény számára.

II.

A mult számunkban ismertettük az „Ekklesia” kiadványsorozat V. kötetét, mely a csehszlovákiai (prot.) Egyházak leírását öleli fel. Ennek minket leginkább érdeklő része e címet viseli: „Die Reformierte Christliche Kirche in der Tschechoslowakei”. Irta: „Pfarrer Johann Baláz (Lastomir)”.

Először: „Történelmi visszapillantást” ad. És itt kezd el a hamis beállítást. Persze mindent az ő egyoldalú látószögéből néz. Szerinte Anyaszentegyházunk az utóbbi kb. 150 évben nagyobb súlyt helyezett magyarságára, mint kálvinista mivoltára, sőt mint a keresztyén karakterére. (197. l.) Egyházunk talán csak politikai, vagy nemzetiségi jelentőséggel bír, amelyből hiányzik a lélek, a Krisztus? Baláz szerint hosszabb ideig tartott, amíg az Egyház belátta, hogy a nemzetiség szolgálatánál nagyobb feladatai is vannak. Ez a magyaroskodás volt az oka, hogy míg mindegyik felekezet rendezte viszonyát az államhoz, még a r. kath. is (téves ez utóbbi állítás is!), addig nekünk még ma sincs szentesített törvénykönyvünk (198. l.). Milyen óriási elfogultság kell ilyen beállításhoz! Ez is egészen vaskos tévedése Baláznak. Mindenki tudja, hogy évek óta minden törvényes eszközt megpróbált Egyházunk kánonjaink szentesítéséhez, de nem sikerült azt elérnie. Ott fekszik valamelyik referens asztalfiókjában évek óta. Még csak arra sem méltatják az itteni közel negyed millió reformátust, hogy megbeszélést folytatnának róla. Helyesebb lett volna Baláznak olyan színben feltüntetni ezt a *külföld számára*, hogy *dacára a szlovák egyházmege törvényszerű megszervezése lehetőségének*: sem akarja az államhatóság jóváhagyni a ref. Egyház kánonjait.

De érdekes az is, hogy Baláz szerint nem jogszerűleg kívánhatja Egyházunk az egyenlő elbánást, törvényes kérésünk teljesítését, hanem „ki kellene harcolni a csehszlovák nép és kormány bizalmát” előbb, hogy ez megtörténhessen. (199. l.) A beállítás tendenciózus és megszokottan hamis volta itt újra elénk toppan! De írásán gyakran észrevehető az is, hogy még a 3 kerületet sem képes átfogni, ugyanis csak a tiszai kerületen át lát és ítél meg. Már t. i. ahogy ő lát a tiszai kerületen át. Így pl. Egyet. Egyházunk és az állam ellentéteit Pálóczi Czinke és Péter Mihály püspököknek tulajdonítja, míg Idrányi és Dr. Magda püspököktől rövid idő alatt reméli a

kívánatos jó útra terelődést (199. l.). És a másik két kerület püspökei?, de a világi férfiak kiváló gárdája is nem számítanak semmit?

Azután egészen röviden tárgyalja egyházi szervezetünket. Csak egy mondatot közlök itten szószerint: „Die Quelle aller Rechte ist das Gesetz Gottes, wie es sich im Willen der Mehrheit der Gemeinden, d. h. der Gläubigen, zeigt” (200. l.). Meg sem kísérem ennek a lehetetlen mondatnak egyházjogi, vagy hittani taglalását!

Az Egyház intézményeiről szólva az összehasonlás előtti Egyházunknak egy egyetemet (?), öt teológiát (?), 4 jogakadémiát, stb. tulajdonít. A rimaszombati prot. gimnázium anyagi okokból (?) való átadása mellett elfelejtkezett a losonczi ref. gimnázium elvesztéséről. A gyülekezetek anyagi életét tárgyalva azt állítja, hogy a háború folytán minimumra csökkent hiveink áldozatkészsége. S éppen ezért „gyakran kell a helyi gyülekezet szükségleteinek fedezésére adót kivetni a hívőkre.” Nem tudom, hogy hol él Baláz, de valószínűleg nem a földön, mert akkor tudná, hogy már jó 50 éves a kötelező adózás törvényes rendje Egyházunkban. De ugyanilyen téves az áldozathozatal kisebbitése is. Szerintünk kevés hasonló példát lehet felhozni 400 éves hősi történelmünkben, amikor a kis Eklézsiák csodálatraméltó erőfeszítéssel építettek 1–2, sőt több tantermes új modern iskolákat tartják fenn azokat amellet, hogy az állam által egyre szűkebbre fogott, (pedig teljesen jogosan követelt) államsegély miatt egyre nagyobb közterheket kell viselnie ennek a semmi kedvezményben nem részesülő derék népnek s ugyanők tartják fenn a losonczi teológiát és a komáromi tanítóképzőnket is! És még azt állítani a *külföld előtt*, hogy mi nem adakozunk!

De a téves beállítás további hamis megállapításokra ragadtatta a szerzőt. Így azt írja, hogy 1924-ben sikerült theol. semináriumot alapítani Losoncban „és az Ymca segítségével 1925-ben meg is nyitni.” Szegény ref. teológián! Az Ymca segítsége is kellett hozzá. Mit gondolhat rólunk valamelyik amerikai egyetem professzora, aki pl. a csehszlovákiai kisebbség helyzetét tanulmányozva e „műből” merít „tisztá képet” a mi ref. Egyházunkról! Persze, hogy kitér Baláz a Pozsonyban tervezett közös prot. theol. fakultásra is és ismét üt rajtunk egyet a *külföld előtt*, mert az állam felajánlott kegyét nem fogadtuk el! Pedig másképp áll ez is!

Hogy mennyiszer van e kis írásocskában szó a szlovák egyházmegeéről, a Baláz-féle fel fogás érvényrejtetéséről, kezdve a Losoncban alkalmazandó szlovák professortól egészen a szlov. egyházmege elismertetéséig, abból a messze külföld csak azt olvashatja ki, hogy: ti kegyetlen magyar reformátusok, úgy éltek, mint hal a vízben, még az állami theol. fakultás sem kell s mégis mennyire igazságtalanok vagytok a ti szlovák hittestvéreitekhez! Azt gondolom, hogy egyébként is ez volt a tudatos, vagy öntudatlan alapmelódiája a Baláz-féle írásnak. Na,

ez sikerült neki.

S bár e könyv 1937-ben jelent meg, de Baláz szerint még nem tudott felállítani tanítóképzőt az Egyház, pedig 1935-ben állt már s árvaháza is csak kettő van! (202. l.) Igaz, hogy a képző hűségesebb történetének megírása, meg a most már 5 árvaházunk ismertetése a külföld előtt javunkra billentette volna a mérleget. De ezekről még nem tud Baláz 1937-ben! És volt bátorsága a nagy külföld számára megrajzolni Egyházunk arcképét!

Ugy látom, hogy még egy harmadik cikkre is jut anyag. Így az államhoz való viszonyunk és a hitélet leírását jövő számunkban ismertetem s ugyanakkor kísérlem meg levonni a konzekvenciákat Baláz írásáról. *Galambos Zoltán.*

EGYHÁZI ÉLET

Lelki életünk nehézségei.

Isten kegyelme által a Szentlélek újjászültő ereje hozza létre a megtért életet. Egy kegyelem alatt kaptuk a Lélek kijelentését, azonban mindenki más szolgálatban áll lelki téren. „És pedig némelyeket rendelt az Úr az anyaszentegyházban apostolokul, némelyeket tanítókul.”

E két szolgálat szorosan egymás mellett áll. A munkamező szomszédos. A lelkész munkája a gyülekezet felnőtt tagjai között, a tanítóé a gyermekek és ifjak között van. A kettő egymásból fejlődik, nő, egymásnak éltetője.

A megtért lélekben kezdetét veszi a lelki élet. A mag, ha termékeny talajba hull gyökeret ver és először észrevétlenül, aztán mind láthatóbban növekszik. De míg a gyümölcsstermés ideje eljő, sokféle megpróbáltatáson: vihar, szárazság, durva erőszak, különféle állatok alattomos pusztításán kell keresztül mennie. A fa szívóssága, ellenálló képessége segíti elő a gyümölcsözést.

Lelki életünknek sokféle nehézsége van. Mindenki átélt belőle már egynéhányat, harcolt ellene, míg jelenlegi lelki életére eljutott. Ime egynéhány nehézség, melyet az Úr lelke megvilágosított előttem és meg is oldott számomra.

Városon, vagy falun töltjük be hivatásunk, egyik legnagyobb nehézség: a hitetlen gyülekezet. Amikor egymagunkban állunk még, lelki életünk megmozdulásait a legnagyobb ellenvetéssel, gúnynyal fogadják. Körülvesznek különféle jövendölésekkel: „hová vezet ez a törekvés? Nem jó a vallásosságba belemerülni! Miért fosztaná meg magát az ember az élet örömeitől? stb. Kinek lelki élete nincs kösziklára építve, bizony elmosssa e hitetlen beszéd pusztító árja. Aki azonban megtalálta az élő Isten által nyújtott boldog és örömteljes élet kulcsát és naponta felnyitja ezzel azt a helyet, hol az Úrtól nyer erőt és gazdag áldást, az nem tántorodik meg, az tudja, hogy hű az Isten. A leghatalmasabb fegyver az imádság. Legjobb módszer: a hitetlen lelkeket Isten elé vinni imádságunkban. Mert míg nekik

hiába beszélünk az Úrról, beszéljünk értük az Úrnak és ez előbb vagy utóbb, de biztos eredményre vezet.

Egész bizonyos, hogy hittel, rövid idő alatt sikerül a hitetlen gyülekezetben egy kis közösséget létre hozni, az Úr megsegítő erejével.

Nagy nehézség lelki életünkben a népszerűség. Városon, de különösen falun óriási gát ez a lelki előrehaladásban. „Bizonyára, ha embereknek igyekszem tetszeni Isten szolgája nem vagyok.” Ennek a bálványnak le kell dőlni, mert különben nem tudunk előre haladni. Teljes megkötöttségben élek míg ez körülvesz. Egy hurok ez az ember nyakán, mely egy pillanat alatt szorosra kötődik és megfulladunk. Hála az Úrnak, hogy Lelke által megvilágosította előttem, hogy az emberek jótetszése helyett keressem és cselekedjem az Úrnak tetsző dolgokat és munkálva az Ő dicsőségét, Ő előtte hajtsak térdet, fejet egészen.

Nagyon meggátolja a lelkiélet fejlődését, ha nagyméretű dolgok véghezvitelére várjuk a kedvező alkalmat és e miatt nagyon sok kicsiny, de nagy jelentőségű dolgot elmulasztunk. Ez a munka, csak általánosságban való mozgás. Látjuk a célt s annyira leköt ennek, mint egésznek a szépsége, hogy elfeledjük, hogy ezt, csak az apránként, egymás után végrehajtott cselekvések útján érhetjük el.

A lelki élet addig nem veszi kezdetét, míg csak vasárnapi keresztyének vagyunk s odahaza levetjük magunkról a szolgálati ruhánkat. Akik figyelik életünket, azok bepillantnak majd magánéletünkbe is. És sokat veszít a bizonyosságtevés az értékéből, ha megállapítják, hogy azok akik a lelkiélet szinpadán betöltik hivatásukat, a kicsi körben milyen tehetetlen, gyenge emberek. Míg nem valósul meg életünkben ez az aranyige: „az Istenben élünk, mozgunk és vagyunk” — míg nincs gyermeki hitünk, addig akadályozva van lelki életünk.

Nagy nehézség lelki életünkben az alázatosság hiánya. Kálvin szerint az embernek szüksége van 1. alázatosságra, 2.-szor alázatosságra, 3.-szor alázatosságra. Egy darab bűn vagyok. Bűnös voltomnak, váltságra szorulásomnak alázatos elismerése, a kegyelem kapujának megnyitói. Alázatosság nélkül nem indul meg lelki életem. Csak az alázatos, gyermeki hitű bizonyosságtevésel lehetek a Mindenható eszköze, Ki azt akarja, hogy az alvó élet egy rügyszemének kipattanásához az én lelki életem is szolgáltassa a meleget az Ő kegyelme által.

Legnagyobb akadály a lelki életünkben a Szentlélek hiánya. Mindaddig, míg a Lélek által újjászült életünk nincs, nem fejlődhet lelki életünk. Nem láthatjuk nélküle Isten országát és nem is tehetünk bizonyosságot róla. Ami a Lélektől született, lélek az és élet és csak az élőkön van meg a fejlődési képessége. Stewart a futballistából lett evangelista így fejezi ki, hogy a világnak kikre van szüksége: „Ha a tanulás és iskolai képzés meg tudná menteni a világot,

akkor az már régen meg volna mentve. A világnak Szentlélekkel teljes, imádkozó hívőkre van szüksége."

Kit a Szentlélek nem vezet,
Nem tud hinni, imádkozni;
Atyát, Fiút az nem szeret,
Ki Nélküle akar élni.

Szabó Krisztina.

ISKOLÁINK

A ref. tanító egyháztársadalmi munkája s annak feltételei.

(Folytatás.)

Az egyháztársadalmi munka eredményessége elsősorban a munkát végző tanító és tanítónő személyiségétől függ. Ebben a munkában másnak kell lenni, mint az iskolában. Az osztálytanulónak feltétlenül el kell fogadniuk mindent, mit a tanító mond. Nem bírálhatják helyese vagy helytelen. Vita tárgya nem lehet egyetlen állítása sem.

Ezt a munkát végezve nem lehetünk katonatisztek sem. A katonatiszt uralkodik az alárendelt csoport felett. Az ő akaratával szemben azok feltétlenül engedelmességgel tartoznak.

Az egyháztársadalmi munka végzőjének azonban vezetőnek kell lennie. Mutatni az utat a többieknek, menni elől, segíteni azokat, akik ezen az uton járnak még nem tudnak. A vezetőnek szabad akaratból követik őt. Meg kell hát teremteni maga iránt a feltétlen bizalmat.

Nem lehet tehát demagóg, népvezér sem. A népvezér célja egyedül a saját érdeke. Maga a nép csak eszköz, a demagóg előtt annak saját akaratát nem lehet, mert akkor megszűnne az ő hatalma. A vezetőnek nincs szüksége a népre, neki mindenre van ereje a Jézus által. A demagóg hizeleg a nép hibáinak, ebben van a hatalma. A vezető pedig azt mondja Zrínyivel: „Én nem hízelkedem neked édes nemzetem, hogy hazugsággal dicsérjelek, Hanem megmondom magadnak fogyatkozásaidat." Eltűri ugyan, sőt javítani igyekszik a nép gyarlóságait, de ha mind elhagyják is, nem csügged, megmarad vezetőnek, ha gyalázzák is munkálkodik, példát mutat a vallásos, a becsületes úton való járásra, mert érzi, hogy neki erre a Mindenható Istentől szent megbízása van.

Az eredményesség másik fő feltétele, hogy az egyháztársadalmi munkát végző tanító és tanítónő ismerje a népet. Ennek a ref. magyar népnek a legújabb időkig vajmi kevés szerepe volt sorsa intézésében. Harcban és munkában telt el élete. A reformáció, a nemzet nyelvén tartott istentiszteleteivel, vitakozó, hitvédő prédikációival külföldi események ismertetésével gondolkozásra ösztönözte hallgatóit. A reformáció terjesztői minden eszközt felhasználtak a népműveltség emelésére. A felállított iskolák óriási jelentőségét ki merné kétségbe vonni? A lelkész volt ebben az időben a falu és város

élő lelkiismerete. „Ha társaságban megjelenik, elnémul a poharak csengése, elhallgat a zene és komoly beszéd kezdődik. Kezében tartja nemcsak az egyház, de a politikai élet vezetését is. (Kálvin Genfben.) Megdorgálja az öregeket épűgy, mint a fiatalokat. Szigorú egyházfegyelemben sokszor a kegyetlenségig megy, de ez a szigorú protestáns nevelés olyan óriási erkölcsi tőke, melynek egyedül köszönhető a nemzeti kultúra fejlődése."

A lelkipásztor tekintélye mellett eltörpül a többiek szerepe. A tanító csak „mester" teljesen alárendelve a lelkésznek. E kis igényű falusi mestereknek azonban mérhetetlen sokat köszönhetünk. „Nemes hivatás érzésük, bölcsességük, lángoló buzgalmuk egyenesen a nép igazi vezetőivé tették őket. Hatásuk mérhetetlen." (Imre Sándor.)

Mi tette őket azzá? Ismerték a nép életét. Ha dicső eleinket követni akarjuk, ismernünk kell a falu életét. Az igazi falu, ma is alapjában ugyan az. Életének középpontja a gazdasági boldogulás. Örvend az egész falu, ha kedvező időjárás van és együtt sir a csapások idején. Óriási összekötő kapocs, ezernyi tér az egyháztársadalmi munkára. Éppen ilyen összekötő erő a közös szokás, sok jónak a forrása, de kerékkötő is tud lenni. Nem hagyhatjuk figyelmen kívül.

Meg kell ismernünk világnézetét és vallásos életét is. Csak egy tekintet, azonnal látjuk, világnézete milyen szegény. Vallásos élete egyszerű, éppen ezért tiszteletet parancsoló. A theologia nagy kérdései nem érdeklik. Óriási különbség van a hétköznapi és a vasárnapi élet között. Vallásos élete legtöbbször olyan, mint az ünneplő ruha, vasárnap felveszi, de hétköznapi nem igen használja és még sem képmutató. Aki az említett munkát eredménnyel akarja végezni, nyitott szemmel néz és számtalan olyan megfigyelésben lesz része, amiket mind haszonnal felhasználhat, de azokat itt felsorolni lehetetlen, de nem is szükséges, ahány ház, annyi szokás.

Egyháztársadalmi munkánk anyaga maga a nép, meg kell ismernünk. Milyen szobrász az, aki a márvány, vagy az érc tulajdonságával nincsen tisztában? Lehet-e festő, aki nem ismeri a színhatásokat? (Folyt. köv.) *Nemcsik Béla.*

Nyugdíjazás. Boross Kálmán kamocsai lelkipásztor 48 évi lelkipásztori szolgálat után nyugalomba vonult. A komáromi egyh. megye és a dunáninneni egyh. kerület életének irányításában hosszú időn keresztül tevékeny részt vett s irodalmi munkásságot is fejtett ki. Nyugalomba vonulása idején is Isten áldó kegyelme legyen vele!

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belső és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

FIGYELŐ

Kálvinista, vagy református keresztyén?

„Hiszen tetszik tudni, hogy én jó kálvinista vagyok, szeretem a hitemet, még ha akarnék sem lehetek más, mert kálvinista volt az apám, a nagyapám és minden ivadékomban.” Így magasztalta, dicsérte előttem magát egy beszélgetés alkalmával gyülekezetem egy idősebb tagja. A közeli iskolaudvarról vidám gyerekek kacagása hallatszott át, éppen valami labda-játékkal töltötték a szünet idejét. Elkapom a „nagy adu” módjára kijátszott „kálvinista” szót, mint a játszó gyermekek a labdát és gondolkozni kezdek annak keletkezésén, történelmi jelentésén, azon a folyamaton, hogy miképpen ment is az át mai formájában a népi tudatba.

Gyakran hallhatjuk a hithűségükkel dicsekedni szerető egyháztagjaink ajkáról a: „kálvinista vagyok,” „jó magyar kálvinista vagyok” kijelentést és úgy gondolom, legtöbbször úgy vagyunk vele, mint magam is ama bizonyos fent említett alkalommal, hogy valami megmagyarázhatatlanul kellemetlen érzés fut rajtunk végig. Egyik oka ennek az érzésnek az, hogy tudjuk vagy legalább homályos sejtéssel megérezzük, hogy az önzsirozó hangú, dicsekedve kimondott szó legtöbbször csak bombaszt, üres szószátyárkodás, mely mögött nagyon halványan pislogó mécsvilág a hit, az igazi meggyőződés. A másik ok pedig az lehet, hogy tudatalatti sejtéssel érezzük, hogy e szó nem fedti teljesen vagy legalább is szerencsésen evangéliumi hitünk, református keresztyénségünk hittartalmát és nem fejezi ki annak lényegét.

Bár a tudományos teológiai irodalomban gyakran beszélünk kálvini egyház alkotmányról és szigorú, puritán, következetes kálvini egyházfegyelemről és az is kétségtelen ebből kifolyólag, hogy van ezek alapján felépült kálvinista világnézet és életszemlélet is, melyet ápolni, fenntartani és továbbfejleszteni feltétlen kötelességünk.

A gyakorlati életben azonban a sűrű, szinte fecsegésszerű emlegetése a kálvinista szónak, már kevésbé kívánatos. Nem kívánatos különösképpen akkor, ha ismerjük a szó keletkezésének történelmi körülményeit, mely szerint eredetileg megbélyegző jelentése volt, azt akarta kifejezni, érzékeltetni, hogy a kálvinisták: „eretnekek,” nem igazi keresztyének, egyházunk feje nem is Krisztus, hanem akiről neveztetnek: Kálvin János. Mondanunk sem kell, hogy a reformáció első időszakában elkeseredett tiltakozás folyt a megbélyegző: „kálvinista” elnevezés miatt, majd az idők folyamán halkabb lett a tiltakozás, végül pedig teljesen elnémult és a tudományos teológia oldaláról is megerősítést nyerve, mint rendes hitfelekezeti elnevezés átment a köztudatba.

Érdekes és visszatetsző játéka a történelemnek, hogy az eredetileg megbélyegző kálvi-

nista elnevezés, éppen akkor ment át a református népi tudatba és egyben a tudományos élet területére, amikor a ref. keresztyénség evangéliumi hittartalma gyöngülni kezdett és egyre jobban távolodott nagy alapítójának: Kálvin Jánosnak szellemétől, aki egy pillanattal sem a kálvini, hanem az evangéliumi hit tisztaságáért harcolt és azért égette el, áldozta oda egész törekeny életét.

E megfellebbezhetetlen történelmi tény felismerése, az igazság helyes meglátása indítson bennünket arra, hogy ne ragaszkodjunk „mindenáron” az eredetileg megbélyegzést jelző, evangéliumi keresztyénségünk hittartalmát szűkre szabó, ma pedig üres bombasztként ható, színtelen, sekély hitéletre mutató kálvinista elnevezéshez, mert ez ellen épen maga nagy reformátorunk: Kálvin János tiltakozna legjobban, aki a leghatározottabban harcolt minden személyi kultusz és emberi érdemből fakadó elnevezés ellen, aki úgy intézkedett, hogy még porladó földi maradványainak helyéről se tudjon a világ, hanem jeltelen sirban nyugodjon.

Nagy reformátorunk szelleméhez akkor leszünk hívek s következetesek, ha nem külsőséggel dicsekedő, hangoskodó „kálvinisták,” hanem hívő, a belső embert építő: „református keresztyének” leszünk!

Csomár Zoltán.

A feltámadásról.

(Illusztrációk.)

Egy fiatal, hívő tanító Svájcban a rokonainál töltötte Husvét ünnepét. Örömmel ment a templomba. Egy szabadgondolkodó lelkész prédikált. Sok gyönyörű gondolat volt a beszédében a természet újraébredéséről, de egy szót sem szólt a sírt, bünt és halált legyőző dicsőséges Krisztusról. Mikor kijöttek a templomból, szomorú szívvel szólt a fiatal tanító: „Elvitték az én Uramat és nem tudom hová tették Őt.” (Ján. 20:13.)

Voltaire, a közismerten gúnyolódó természetű francia gondolkodó, aki különben elszánt ellensége volt a keresztyénségnek, egyszer a feltámadásról igazán okosan nyilatkozott. Midőn ugyanis egy hölgy megkérdezte őt, hogy mi a véleménye a feltámadásról, így felelt: „Asszonyom, a feltámadás igazán a legegyszerűbb dolog a világon, mert hiszen aki egyszer meg tudta teremteni az embert, miért ne teremthetné meg másodszer is ugyanúgy?”

Newton Izsákot, a nagy természettudóst, egy alkalommal megkérdezte egyik látogatója, hogyan lenne lehetséges az, hogy az emberi testnek a világ minden részébe szétszórt porrészei a feltámadáskor egy új testben ismét egyesülhetnének. Newton ekkor egy szót sem szólva vett egy marék homokot és egy marék vasport, azután megkérdezte látogatóját: „Ki

tudja ebből a keverékből a vasport ismét tisztán összegyűjteni?" Midőn erre a nem várt kérdésre tanácstalanul állt a látogatója, Newton egy mágnest vett a kezébe, a keverék fölé tartotta és a vaspor azonnal a mágnesre repült, a homok pedig lentmaradt. Ekkor azután komoly hangon szól: „Aki ilyen erőt adott ennek a holt vasdarabnak, — annak aligha lesz nagyobbra szüksége, ha a mi halhatatlan lelkünket ismét fel akarja öltöztetni a mi testünknek mindenféle szétszóródott porréseibe.”

Franklin Benjámín, a villámhárító feltalálója, ifjúkorában könyvkötő volt. Meghalt 1790-ben. Halála előtt megfogalmazta a sírfeliratát, amely így hangzik: „Itt nyugszik Franklin Benjáminnak, a könyvkötőnek teste, (mint egy öreg könyvnek a fedele, amelyből a tartalom kivétt, írása és aranyozása elraboltatott) férgeskedelelül; de a mű maga mégsem vész el, hanem amint ő hiszi, egyszer majd új és szebb kiadásban jelenik meg, a Szerzőtől átnézve és kijavítva.”

A 18. században, a racionalizmus idején, a lelkész felnöttek keresztyén oktatásán a feltámadásról tárgyalt, még pedig Jézus Krisztus feltámadásáról. Feltette a kérdést: „Micsoda bizonyosságunk van afelől, hogy Krisztus valóban feltámadt?” Sokáig csend volt, nem kapott feleletet. Végre a hallgatók közt ülve felkiáltott egy kegyes öregasszony: „Az, hogy bennem él!” „Amen”, felelt a lelkész és befejezte az oktatást.

HIREK

Jézus a király.

Irta: Tóthkárolyi Lajos.

Tanultuk, hisszük: volt ő Istenember!
Virágait zöld ággal szórta szét
Hozsánnázva a nagy tömeg eléje
S szelíd szemével csak nézte, nézte,
Örömmámorban mint uszott a nép.

Tanultuk és hisszük, kik őt követjük:
Emberi testét felfeszíthették
Az üdvívalgók, mindig hatni fognak
Vigasztalásul boldogtalanoknak
Szent ajkairól szerteszállt eszmék.

Tanulni nem tanultuk, de megérted,
Ha akarod, lelkem bátor szavát:
Jézust tagadja meg, ki azt tekinti,
Milyen szertartással hódolnak neki!
A jó szerinte mind felebarát.

Tanultam, én hiszem: volt Istenember.
Ő az út, az igazság, az élet!
Trónok recsegve hányszor leomolnak
Vérviharában rohanó karoknak,
De Jézus még ma is király. Érted!?

A Konvent ülése. Illetékes helyről nyert értesülés szerint a Konvent április végén tervezett ülése a Konvent lelkészi elnökének közbejött megbetegedése miatt bizonytalan időre elmarad.

A szlovenszkói ungi egyházmegye a legközelebbi körzeti presbiteri konferenciát április hó 19.-én husvét harmad napján Vajában fogja tartani. A konferenciára a bési, iskei, vajáni, mokcsa-kérészi, mogyorósi egyházak presbiteri lettek meghíva. A program nagy általánosságban azonos a hiv. lap febr. hó 12.-iki 7. sz.-ban közölt „Vajkócz-mátyóczi” konferencia programjával. Az érdekeltek szives figyelmét felhívja a konferenciára: *Gencsy Béla* e. m. belmissziói előadó.

Lelkészbeiktatás. A pozbai anya-, baracskai, bessei és lóti ref. leányegyházak újonnan választott lelkészének, Szaszák Bertalan volt felsőlánczi lelkésznek f. évi április hó 3.-án volt állásába való ünnepélyes beiktatása. A gyönyörű napsütötte tavaszi vasárnap csak fokozta az ünnepély bensőségét. A beiktatást az egyházmegyei elnökség részéről Czeglédy Pál esperes végezte Csekey János tanácsbíró, gondnok helyettesével együtt. Ott voltak az ünnepélyen Konta Károly, Tóth Imre és Székely Dezső lelkészek, valamint a fenti gyülekezetek tanítói. Az új lelkészt esperessel és az említettekkel együtt a bessei állomáson fogadta a pozbai és bessei gyülekezet. Itt a bessei kúrator és egy iskolás leányka üdvözölték az új lelkészt. Innen vonult a szép menet Pozbára, hol a templom téren felállított diszkapu előtt felsorakozott a négyes gyülekezet tagjainak legnagyobb része. A pozbai, baracskai és lóti kúratorok, valamint az iskolás gyermekek köszöntötték szeretve várt új lelkészüket. Felragyogott a beszédek alatt az öröm könnye a szemekben. Tíz órakor kezdődött az istenítisztelet, melyet a templom udvaron kellett megtartani, mivel a négyes gyülekezetnek csak csekély része fért volna a templomban. Czeglédy Pál esperes Malakiás 2. r. 7. verse alapján a lelkész és a gyülekezet közötti szövetségről szólva, iktatta be az új lelkészt állásába, szeretettel párosult bölcs tanácsokat kötve nyájnak és pásztorának a szívére. A beiktatott Szaszák Bertalan a Csel. könyve 10. r. 29. v. alapján tartotta meg beköszöntő beszédét azt fejtegetve, hogy miért hív a gyülekezet lelképásztort és a meghívott miként felelhet meg hivatásának. A nagy figyelemmel hallgatott beszéd csak fokozója volt annak a szeretetnek és ragaszkodásnak, mellyel a négyes gyülekezet elhívta őt lelkipásztorául. A délutáni istenítiszteletet Székely Dezső végezte. Délben közebed volt az iskolában, amikor több felköszöntő hangzott el. Igen jó hatást váltott ki, amikor a beiktatott új lelkész tetteivel is akarván igazolni, hogy nemcsak hirdetője az igének, hanem cselekvője is, — a pozbai templom renoválására és a bessei új templom építésére 500—500 Kč-t ajánlott meg. Legyen Istennek gazdag áldása a beiktatott lelkészen, valamint gyülekezetein!

Jelentkezés április hó 17-ig az eltávozás folytán megüresedett Velka Bara-i (Nagybári) ref. egyház ideiglenes előkönyörgő tanítói állásra, mely azonnal elfoglalandó.

Javadalom: az egyház híveitől 20 q. buza megfelelő részlete s alkalmas lakás. Az államségély kérvényezve lesz, azonban érte az egyház felelősséget nem vállal.

Kötelessége: Isteni tiszteletek végzése és egy tanteremben két osztályú iskolai teendők ellátása. Az állás szept. 1-től rendszeres tanítóval töltetik be. Černahove (Csarnahó).

Isk.-széki elnök.

A barsi egyházmegyében Czeglédy Pál esperes, Pap József aljegyző közreműködésével az egyházlátogatást a következő sorrendben végzi: Április 21.-én d. u. Ipolybél; 22.-én d. e. Ipolypásztó, d. u. Zalaba; 23.-án d. e. Kisölvéd, d. u. Garamsalló; 24.-én d. e. Tergeny, d. u. Nagypeszek; 25.-én d. e. Nemesoroszi, d. u. Alsófégyvernek; 26.-án d. e. H. füzesgyarmat, d. u. Bori; 27.-én d. e. Varsány, d. u. Léva; 28.-án d. e. Vámosladány, d. u. Kisóvár; 29.-én d. e. Garamszentgyörgy, d. u. Nagyod; 30.-án d. e. Kissáró, d. u. Szódó. — Május 9.-én d. e. Garamvezekény, d. u. Zseliz; 10.-én d. e. Garammikola, d. u. Alsóvárad; 11.-én d. e. Alsószecse, d. u. Felsőszecse; 12.-én d. e. Nagykalna, d. u. Mohi; 13.-án d. e. Kiskoszmály, d. u. Ujbars; 14.-én d. e. Kiskalna, d. u. Garamlök; 15.-én d. e. Töhöl, d. u. Felsőpél; 16.-án d. e. Besse, d. u. Pozba; 17.-én d. e. Ujlót, d. u. Baracska; 18.-án d. e. Bajka, d. u. Nagysalló; 19.-én d. e. Nagysalló, d. u. Farnad; 20.-án d. e. Nagyölvéd, d. u. Érsekkéty; 21.-én d. e. Ágó; 31.-én d. u. Zólyom. — Június 1.-én d. e. Losonc.

A beretkei árvaház lapja. A beretkei árvaház igazgatósága rendkívül életre való gondolatot valósított meg akkor, midőn időről-időre közli az árvaház részére adakozók névsorát és híreket közöl az árvaház életéről. Kedves kapocs ez az árvaház és az azt támogató lelkek között.

Az egyetemes papság lényege és jelentősége. Ilyen címen adta ki a Kálvin János Társaság első budapesti konferenciájának tíz előadását a ref. keresztyénség egyik legközeppontibb tanításáról. A Társaság főtitkára Dr. Sipos István theol. m. tanár 3 P 20 filléres árban fogad el előjegyzéseket erre a kiválóan szép műre.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneri református egyházkerület püspöki hivatalától.

262/1938 sz.

Nagykapos, 1938 IV. 5.

Valamennyi kebelbeli nt. esperesi hivatalnak!

A magyarországi egyetemes konvent elnöksége 1938 március 29.-én kelt 1632/1938 sz. határozata alapján kihirdetés végett közli: hogy a dunamelléki egyházkerület püspökének 1938 évi március hó 19. napján 1408/1938 sz. a) kelt elő-

terjesztése folytán az egyetemes konvent elnöksége a 149/1915 sz. egyetemes konventi határozattal reáruházott hatáskörében a Nagycsepely községben (Somogy.-m.) 1892 évi január hó 28. napján született Tóth Lajos szekszárdi református lelképásztor részére a budapesti református theologiai akadémia igazgatósága által 1915. évi szeptember hó 16. napján 586/1915 sz. alatt kiállított s állítólag elveszett eredeti I. lelkészkepesítő vizsgálati bizonyítványt érvénytelennek nyilvánította s a másolat kiadására a fentnevezett intézet igazgatóságának engedélyt adott.

Tudomás vétel végett közlöm.

Atyafiúi szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

A gömői református egyházmegye esperesi hivatalától.

486/938 sz.

Runya 1938 április 6.

Esperesi körlevél.

Felhívom a gömői ref. egyházmegye összes lelkészi hivatalait, hogy ezen körlevél megjelenését követő vasárnap az egyházmegye valamennyi szószékéből és pedig úgy az anya- mint leányegyházakban, hirdessék ki a következő jogerős határozatot:

„A jánosi ref. egyház presbitériuma 1938. január 27.-én tartott gyűlésében, Alsó Pálkovács István egyháztagot azon cselekedetért, hogy vegyes házasságból született fiu gyermekét a róm. kath. egyház javára adta át s ezzel ref. anyaszentegyházunk erkölcsi tekintélyét és méltóságát megcsúfolta, az egyháztagoktól várt hitűséget és egyházas érzületet megtagadta, — az idevonatkozó egyházkerületi szabályrendelet értelmében az E. T. I. tc. 108 §-ban foglalt összes egyháztagsági jogai, valamint az úrvacsorával való élés jogától is megfosztotta.

E határozat értelmében, tehát a fentnevezett Alsó Pálkovács István jánosi lakosnak, — kárhoztatott cselekedetének jóvátételéig —, az úrvacsora kiszolgáltatása, valamint bárminemű lelkészi, vagy énekvezéri szolgálat teljesítése szigorúan tilos.”

E kihirdetés megtörténtét a legközelebbi egyházlátogatóság veszi számba.

Testvéri szeretettel:

Lenkey Lajos h. esperes.

Pályázat.

A sirneki—szürnyegi ref. leányegyház presbitériuma, jelenlegi rendes tanítójának f. évi jun. 30.-ig engedélyezett beteg szabadsága folytán, fenti időtartamra, átmenetileg helyettes előkönyörgő-kántor tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés megegyezés szerint. Kizárólag csakis ref. férfi tanerők pályázhatnak. Kérvények f. évi április 18.-ig Ref. Iskolaszék Sirneg, pp. Ujlak pri Trebišove címre küldendők.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 17. — 18. sz.
Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké. $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.
Hirdetések díjszabás szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 április 30.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkészi Hiv. Hefin
(Hetény), okr. Stará-Ďala.
Ide küldendő minden közlemény.

BALOGH ELEMÉR.

A jócselekedetek prófétája volt. „Elmenvén tegyetek jót mindenkivel“ volt életének vezéreszméje, evvel bocsátotta útnak a losonci theologia végzett hallgatóit, ezt hirdette élete minden megnyilvánulása.

Igaz pap volt — az Ige cselekvő munkása, aki az egyes emberek egyéni gondját vette magára és így szolgálta, fáradságot nem ismerve, magasztos hivatását. Fegyvere a szelídség volt, egyéniségéből a jóság sugárzott. Az emberekhez jóakarattal közeledett, mindenrendű és mindenrangú emberhez, akivel csak találkozott, volt egy-egy derűs szava. Rengeteg embert ismert itthon és a távoli külföldön és mindenkinek igyekezett örömet szerezni, mert barátaira akkor is gondolt, ha nem volt épen velük. Barátjának tartott mindenkit, akinek adhatott szíve melegéből, csak elfogadni kellett a megnyilatkozó szeretetet. Külföldi barátai nagyra értékelték nemes jellemét és nagy tudását, közelebbi környezetéből szíve nagy jóságát nem fogják elfelejteni igen sokan. Érzékeny lelke megérezte az előtte álló lélek vele szemben táplált érzelmét és hallásbeli fogatékossága soha nem zavarta meg csalhatatlan emberismeretét. Ha meg nem értéssel találkozott az életben szerényen visszahúzódott és várt, mert szerény és igen türelmes tudott lenni.

Elnéző volt minden emberi gyarlósággal szemben, csak azt aki bizalmával visszaélt és azt aki nemzete vagy egyháza ellen vétett, nem felejtette el soha. Dunántúlról sarjadt lelke rendíthetetlenül hitt nemzete elhivatottságában és bízott egyházában, hogy történelmi misszióját a nemzeti megújulás munkájában teljesíteni fogja. A multba-néző tudós bölcsességével ítélte meg a nemzet jelenét és vont le a jövőre-néző következtetéseit. A nemzeti szolgálat napi küzdelmeibe nem elegendett, de bizalmával ajándékozta meg azokat, akik ezt a munkát vállalták.

Független ember volt, a szó legnemesebb értelmében, kit nagy tudása arra képesített, hogy az emberek véleménye és az események fölé emelkedhessen, de ha nehéz szolgálata úgy hozta magával, alázatos szelídséggel is tudott meghajolni. Szívének derűs jósága ilyenkor sem hagyta el, mert egyéniségének harmóniája soha meg nem fogyatkozott.

Mindenki iránt szeretettel viseltetett, mégis magányos ember volt és ezzel a nagy emberek jellemző sorsát élte. Mi életének csak egyes részletmegnyilvánulásait láthattuk, egész életének egységes folyamatát csak az Úr Isten ismerheti; nagyságát emberi szem csak a történelem távlatából fogja megítélhetni. Egyházunkban a legmagasabb tisztségekre rendeltetett bizonyára azért is, hogy a jövő papi-nemzedék előtt követendő példaképpül álljon az Úr igaz szolgálója, a jót cselekvő ember.

Losonc, 1938 április 23.

SZILASSY BÉLA.

Balogh Elemér élete és munkássága

(1866. II. 6.—1938. IV. 16.)

Mióta átlápte a hetvenedik év határát szinte állandóan betegeskedett Balogh Elemér püspök, konventi lelkészelnök. Igazolni látszott az Igét: „a mi esztendeinknek napjai hetven esztendő...” Láttuk, tapasztaltuk, hogy a lélek erős, ernyedetlen, de a testen betegségek jelei mutatkoztak. Aggódó szeretettel beszéltünk vele, gondoltunk a kikerülhetetlenre s amikor a pozsonyi rádió legelsőnek jelezte halálát, maga a tagadhatatlan tény markolt szívünkbe, szemünk, fiataloké, időseké, reformátusoké, más vallásúaké, sok-sok magyaré s idegen nemzetbelié egyenlőképpen könnyeződött be. Gyülekezete, egyházkerülete, egyetemes egyháza, magyar népközösségünk itten és határokon túl keresztyén kegyelettel gondol az emberre, akinek stílusos életén kívül halála szintén stílusos. Úgy értem, hogy Isten rendelése szerint a Passio hetében szenvedett, ekkor tért meg lelke a Teremtőjéhez és 1938 április 16.-ának hajnala valóban egyetemes vesztesége népünknek, a világprotestantizmusnak, főként azonban nekünk, itteni reformátusoknak. Mert Balogh Elemér mindig a miénk volt és miénk maradt! A kettős betegsége nyomán látható s várható volt a vég és most, most mégis váratlan megrázó a halál érkezése, a püspök közülünk, az élről történt leválása. Emlékezésünket így határozza meg a szeretet értése, a ragaszkodás őszinte, önzetlen érzése s a munkatársi elismerő, lényegbelátást elősegítő közelébejutás. Ezzel emlékezzünk és emlékezzem nagy halottunkra.

1. A család.

Hogy megérthessük a jelenben élőt, ismerünk kell a család történeti multját. A Baloghok Szlovenszkórról származtak eredetien. Galánta mellett volt nagyobb családi birtokuk és kastélyuk. A nyebojszai uradalom azonban idővel idegen kézre került és a család elköltözött erről a vidékről. Nemességüket Balogh Imre szerezte meg 1625-ben; a cimer: sötétkék mezőben vértetűt kéz, amely három arany kalászt tart. A közvetlen elődökről pár feljegyezni való: a XVIII. és XIX. század érintkező éveiben Csallóközarányoson, Komárom mellett lelkészkedik egy kitünő képzettségű és emlegetett Balogh. Aki viszont a családból a püspökig legjobban kiemelkedik: dr. Balogh József a kunok „fizikussa” (orvosa) aki egyetemes érdeklődésű tudós. Ez a Balogh József három ízben nyert a Magyar Tudományos Akadémiától 100—100 aranyat. Az aranyat ezüst kelyhekben szokta az Akadémia akkoriban kiadni a jutalmazottaknak. Egy megvan a három kehely közül a püspöki hagyatékban. Róla szokta megjegyezni Balogh Elemér, hogy a kelyhek ugyan megmaradtak, de az aranyak eltűntek az időben, szükség szerint. Balogh József polihisztor: a belterjes gazdálkodásról könyvet ír, vasekét szerkeszt, feltalálja a hóékét, az alföldi homok megkötésén dolgozik

és ebben az irányban jelentős eredményeket ér el, a kúnság szíkes talaja javításán fáradozik. Érdeklődése szellemibb is! A mult század harmincas évének 500 magyar népdalát írja le dallammal együtt. A kitünő Balogh Józsefnek kitünő felesége Edvy Illés Róza a női jogok első harcosa korában és magyarságunk körében belül. Együttal első, aki Balogh Elemér püspök megjegyzése szerint szakácskönyvet szerkeszt és ebből igyekszik főzni. Az atyai nagybátyján kívül, akiről ezeket irtam, Balogh Elemér édesatyja, a mult század első felében tevékenykedő ügynevezett „reformnemzedék”-hez tartozott. Az édesatyja: Balogh Sándor korán, két éves korában, árván maradt és a rokonok nevelték fel. A polgári érzés, valamint a nemesi öntudat kereszttüzében edződik magyarsága s amikor eljön a szabadságharc ideje, otthagyja a kunszentmiklósi gimnáziumot és kardot köt. Mig nevelőbátyja: Balogh József katonarvos Klapka seregében, Komáromban, addig Balogh püspök édesatyja: Balogh Sándor huszár lesz. A szabadságharc gyászos befejezésekor a pápai hit-tudományi főiskolára iratkozik. Ezt végzi el, majd megkezdí lelkipásztori munkásságát. Helyeit tekintve nem nagymozgású a Balogh Sándor papi pályája. 1868-ig székesfehérvári, 1894-ig palfai (Tolna vm.) és 1904-ig kálozi (Fehér m.) református lelkész. Igazi puritán jellem, aki semmiféle tisztséget nem vállal, családjának és gyülekezetének él. Képzett és kitünő zenei műveltséggel rendelkező ember. Felesége: Michele Mária, József nádor gazdatisztjének lánya. A Michele-család eredetien német származású, de környezetében teljesen átmagyarosult. Ebből a családi környezetből származott tehát Balogh Elemér, kinek családi öröksége jelentős mértékben értetik meg velünk életét, személyiségét, valamint alkotásait.

2. A gyermek.

Balogh Elemér 1866 február 6.-án született Székesfehérvárott. Szülei a gyermek születése után nemsokára otthagyják a városi lelkészi állást, mivel a falusi, de jóval jövedelmezőbb palfai lelkészségre hívják meg Balogh Sándort. Falun igyekeznek gondos, kiváló nevelést adni a kis fiúnak. A zenei tekintetben egyformán tehetséges atya és édesanya már öt éves korában zongorajátékra és énekre tanítják Balogh Elemért. Amikor meg hat éves lesz, egyetlen napig tartózkodik a palfai református elemi iskolában, mint nyilvános rendes tanuló, mert másnap már édesatyja kiveszi az iskolából és saját maga oktatja s neveli gyermekét.

A gyermekorból sok-sok kedves emléke fűződik Pálához. Különösen halászni szeretett és ebben játszótársa Csók István, korunk magyar festőművészetének egyik első alkotója. A Csók család feje a Sárvízre épült hatköves patakmalom bérlője, dr. Öreg János nagykorösi lelkész, majd debreceni bölcséleti tanár hugának az ura. Csók jómódú, ügyes, szorgalmas, tekintélyes

ember, kinek fia István így került barátságba püspökünkkel egyező s egybetartozó gyermekkoruk kapcsán. A gyermekkorban kezdődő barátság, noha az élet és az alkotás nyomán útjaik szétváltak, csak mélyült, tisztult és finomult Balogh püspök haláláig, aki mindig érzékenyülten emlegette a gyermekkori nagynevű barátot.

3. Az ifjú.

Tulajdonképpen a gimnázium alsóbb évfolyamai a gyermekkorhoz számíthatók, de az ifjúság korszakánál tesztek róluk említést, mivel a következő évek fejlődése így érthetőbb. Balogh Elemér a budapesti II. kerületi állami gimnáziumba került, melynek mai neve Ferenc József Intézet. Megértő lelkű tanárokat említ ebből a korból, akik hozzáértéssel fejlesztették a tehetséges gyermek lelki tehetségét. A gimnáziumi tanárok közül Podolini Gyurmán Andor, dr. Lechner László, dr. Thewrewk Árpád és dr. Wohlrab Flóris nevét jegyzem fel, akik ebben a középiskolában Balogh Elemér nevesebb tanárai voltak. Meglepődünk a középiskolás Balogh Elemér érdekes kutatási tényein. A természettudomány köti le, kijár a Kis Sváb-hegyre s az ottani kőbányában, kalciumkristályokat gyűjt, a Rózsa-domb mögött viszont kövesült csigákat keres. Vasesztergályozás iránt hasonló a figyelme s megtanul csavart metszeni.

Mint hatodikos gimnázista összeírja a magyar növényvilág népies, régi neveit s ezt a munkáját elküldi a Magyar Tudományos Akadémiának. A természettudományos érdeklődését főként az táplálja, hogy az előbb említett atyai nagybátyja könyvtárát örökli, amelyben számos természettudományi művet talált. A gimnázium felső osztályaiban egyre határozottabban fordul figyelme a nyelvek, még hozzá az élő és holt nyelvek, valamint a nyelvészetten kívül az irodalomtörténet felé. Osztálytársaiból nem egy az egész nemzet előtt ismeretessé vált kitünőség kerül ki. Az osztály első növendéke br. Jeszenszky Béla, akit mindannyian szerettek az osztálytársai megnyerő modora s tehetsége miatt. Ebből az osztályból került ki Kovács Aladár a Mentő Egyesület későbbi igazgatója, Szentgyörgyi Miklós, akinek fia a szegedi egyetem vitaminfelfedező Nobel-díjas, református tudósa s Töry József, ki az igazságügyminisztériumban osztálytanácsos lett.

A középiskolás évek után Balogh Elemér a jóhírű budapesti református teológiai akadémiára megy. Atyja után a fiú szintén református lelkész kíván lenni. Tanárai közül különös rokonszenv fűzi Kovács Alberthez, aki szemléletesen tudta tanítványai számára a nehéz hit-tani kérdéseket megvilágosítani. Kedves tanítói voltak a két későbbi református püspök: dr. Kenessey Béla s Petry Elek, továbbá Hase tanítványa, az egyháztörténelem tanára: Farkas József. A budapesti tanulmányok ebből a körből 1891-ben végződnek, de még ugyanebben az évben Skóciában kap Balogh Elemér ösztön-

díjat. 1891—92 éveket az edinburghi Free Church Collige-ben tölti, amelynek szorgalmas tanulója és valóban szelid, szerény lakója. Közkedveltségét elsősorban annak köszönheti, hogy feltűnéskeltően érti a zenét és szinte kézről-kézre adják a „muzsikátlan ország”-ban, miután hallják zongorajátékát. Angliában ismeri meg az angol-szász keresztyénséget, amely ettől kezdve számára ható tényező, számunkra pedig, különösen a kisebbségi sors kezdete óta segítő, támogató, védő közösség egyházpolitikai téren. A skót hittudósok közül jelentős mértékben Dods Márk dr., az újtestamentomi írásmagyarázat tanára, korának egyik legnagyobb hittudósa s első Ágostonismerője volt reá hatással. Ezek az időpontok, tanulmányok többé kevésbé hatottak a fejlődő fiatal emberre, de önálló egyéniségét egyik sem veszélyeztette s alakította mássá, mint akivé Balogh Elemérnek fejlődnie kellett. Még csak arra térek ki, hogy erről a szépen induló és növekedő munkaterről nem tűnik el a természettudományos kutatás. Továbbra is ír a teológus ifjú a Természettudományi Köz-lönybe, figyeli a természettudomány haladását és érti, értékeli a fejlődésbe lendülő technikát. Akik idősebb korában ismerik csak meg a püspököt szinte el sem tudják képzelni, hogy mint érdeklődhetett, még hozzá mélyen, ebben az időszakban a természet és a természettudományok iránt. Különben pedig ekkor már feltűnnek az élet egészét kitöltő tárgyak: nyelvek, történelem, amelyektől sosem távozik el többé a földi életben a gazdag tehetségű, mintásan munkás, gyűjtő ember.

A kezdeti kutatások mikéntjéhez jegyezzük meg, hogy Balogh Elemér ekkor, mint tanuló nem szerette a kiszabott leckéket. Jóllehet rendes, pontos, szorgalmas tanuló, tanulmányi idején, inkább kedvelte már ekkor a könyvtárakba való elmélyülő kutatást vagy egy-egy tárgykör alapos, teljesen kimerítő vizsgálatát. Angolul szokta mondogatni, hogy diákkorában „desultory reader” — azaz ötlet szerint, válogatva olvasó volt. Az ifjúkor azonban lényeges átmenet a gyakorlat éveibe.

4. A segédlelkész.

Amikor Balogh Elemér visszatért Skóciából pár hónapig Kálozon, édesatyja mellett nyert alkalmazást, mint tanító-segédlelkész. Innét Budára kerül hitoktatónak. Mivel pedig általában a segédlelkészi munkásságára jellemző a mozgás, mint lelkészi pályájára, helyi tekintetben az állandóság, — Szász Károly, a budapesti költő-püspök az erdélyi Kendeffy-családhoz ajánlja be nevelőnek. Nevelői állásában két évet tölt. Itt tanítja s készíti az életre Kendeffy Gábort, aki még a világháború előtt grófi rangot nyert, s az ifjabb Kendeffy Lajost, aki vasmegyei birtokára vonult vissza s ottan gazdálkodott. A nevelői munkát határozott hozzáértéssel végezte Balogh Elemér, mégis a lelke a papi pálya után áhító-zott. Elfogadja a budapesti Skót Misszió meg-

hívását s három évig ennél a keresztyén intézménynél dolgozik. Hitoktató, lelkészi munkát végez, a Magyar Királyi Színművészeti Akadémián az angol nyelv előadója, közben magát műveli s a budapesti Tudományegyetem bölcseleti szakán magyar és német nyelvből tanári alapvizsgát tesz. Úgy látszott, hogy budapesti tartózkodása nem átmenet pusztán, hanem véglegesen az ország fővárosában marad. Ekkor következik a hirtelen és fontos fordulat.

5. A lelkész.

A fordulathoz tartozó, hogy a Református Egyház Egyetemes Konventje a pozsonyi református egyháznak állandó évi összegben ötszáz forint segélyt szavaz meg s ezzel a missziói egyházközség anyaegyházzá alakul. A komáromi református egyházmegye akkori esperese: Vályi Lajos 1895. április 28-án magával hozza Budapestről Balogh Elemért és jogánál fogvást kinevezi őt a pozsonyi református egyházközség első rendes lelkészéül. 1895. május hó 23-án veszi ezen esperesi kinevezést tudomásul a pozsonyi református egyház közgyűlése s a fiatal lelkész beköszöntő beszédét ugyanezen év pünkösd napján tartotta meg.

Pozsony, mivel a Habsburgok székhelyéhez közel feküdt, a reformáció részére nem volt alkalmas hely. A Habsburgok ugyanis mindent elkövettek, hogy Bécs közelében ne alakulhasson bármilyen protestáns gyülekezet is. De mint Balogh püspök egyházközségének rövid történetében írja, az előreformátorok munkájának nyoma felfedezhető a fontos és jelentős forgalmi középpontban és körülötte. A XIII. században a waldensek a város körül, tehát biztosan a városban magában is megjelentek. Ugyanúgy a husziták. Református Clusius Károly és Alvinczi Péter kassai református lelkész, akik Pozsonyban hosszabb ideig tartózkodtak a főváros-számba menő helyen. A pozsonyi országgyűlések idején a „diétai prédikátorok” (nevezetesebb közőlők: Hunyady Ferenc és Dobos János) tartottak istentiszteletet a református „rendek” s pozsonyi reformátusok részére, Közvetlen az anyaegyházzá alakulás előtt pedig a pozsonyi református egyházközség a somorjai református anyaegyház leányegyháza s a hívek lelkigondozását ezzel együtt a pozsonyi ág. hitv. ev. egyházközség látta el. Változás történik Balogh Elemér állásbalépésével. Számára első a templom. Kezdetben egyik iskola tornatermében, majd meg az evangélikusok úgynevezett „kistemplom”-ában tartják a református istentiszteleteket. A gyülekezet azonban évről-évre nő s a szükséglet egyre nagyobb. Templom kell. Balogh Elemér így gondol a fejlődő városban a templomépítésre. Közel két évtizedig fárad, kér, kérvényez, gyűjt, adakozásra buzdít. Eredménye 1907-ben jelentkezik, mikor az állami sóházat telekkel együtt megveheti a pozsonyi református egyházközség. A sóház ott volt, ahol mostan a református templom és a hozzáépült bérház van

a Köztársaság-téren és a Széplak-uccán. A templomépítéshez 1912-ben kezdtek és a reformáció emlékünnepén ugyanezen évben ünnepélyes keretek között helyezik el az alapkövet, amelyben van az az okirat, amelyet az építést vezető lelkész: Balogh Elemér szövegezett meg. Az építés gyorsan haladt és 1913. október 5-én történt a rendkívül ünnepélyes felavatása az első református pozsonyi templomnak. A felavatási ünnepélyen a református közélet színe-java jelent meg, élén Tisza István gróffal, aki ebben az időben egyházkerületi főgondnok, de ott volt a város és a vidék minden számottevő személyisége. A templomépítés gondja nem törli le Balogh püspök erejét. Híveit sorba látogatja. A cérnagyár tisztviselői s munkásai részére angol nyelvű istentiszteletet tart 1901-től rendszeresen. A Református Egyetemes Egyház Konventje megbízásából gondozza a közeli Bécs magyar református híveit s pontos kartotékban 350 családot ír össze. Csak a világháború utáni változások szakítják meg ezt a beható lelkigondozó munkát. Közben pedig a lelkész, mint igazi jó pap: állandóan, fáradhatatlanul ír, gyűjt, utazik, tanul. — 1894-ben házasságra lép Incze Jolánal. Három és fél évtizedig tartó házasságuk renkívül próbás, mivel a feleség az első év eltelte után úgyszólván folyton betegeskedett. Tizenhét orvos igyekezett visszaadni az egészségét, de a különböző gyógymódok annyira legyengítették, hogy amikor már egyik világhírű bécsi orvostanár megtalálta a gyógyuláshoz vezető kezelési módot, a szervezet nem bírta el a kezelést és 1929-ben elhunyt a munkás lelkész élettársa.

6. A püspök.

Már a világháború előtt egyházmegyei tanácsbíró, később valamivel egyházkerületi tanácsbíró Balogh Elemér, amikor a komáromi egyházmegye s ezzel együtt a Dunamelléki Református Egyházkerület lelkészi, közéleti s tudományos működését ismeri el s jutalmazza tisztség megbízatásaival. A megtisztelés a világháború után, amikor a Csehszlovák Köztársaságban élő reformátusság szervezkedéshez fog, egyszerre az első egyházi méltóságra emeli Balogh Elemért. 1921 tavasza végén az ujonnan alakult Dunáninneni Református Egyházkerület első püspökévé választják őt. Az ünnepélyes beiktatás 1921 június 22.-én volt, amikor a Tiszáninneni Református Egyházkerület püspöke: Pálóczi-Czinke István híres beszéddel iktatta hivatalába tisztársát. A megtisztelés még mindig nem ér véget. Amidőn Pálóczi-Czinke István leköszön konventi lelkészelnöki tisztségéről 1929 őszén, ettől az időponttól az egész itteni egyetemes egyházunk minden terhe Balogh Elemér püspök vállára súlyosul. A magas megtisztelés, a református lelkész számára elérhető első hely nem szédítette el. Ekkor is szelíd, szerény, egyszerű ember maradt, első az egyenlők között. Hogy mennyire az tudott maradni! — Mindég tudta, hogy mit

végzett és miért dolgozik. Láttam eredményeit, számontartotta szenvedéseit, de sosem volt más, mint alázatos, egyszerű, evangéliumi életérzés embere. Tisztán emlékszem rá, hogy valamelyik hivatalba mentünk, hogy eljárjon valami szegény, szorult ember ügyében. Az volt ugyanis a szokása, hogy személyesen járt el minden ügyben, amennyiben egészségi állapota engedte. Megálltunk a templom alatt. Körülötte hullámozott a piaci sokaság és a koldusok lármája. Megállt és magához intett. Felnézett a templomra és akkor mondta: „Nézzé, kérem, Kőműves Kelemen feleségét építette Déva várába, én meg életemet építettem ebbe a templomba.” Megsejtette másokkal, ami tény, hogy élete összefügg a pozsonyi egyház jelenével. Ugyanúgy összefügg azonban az egyházközség jövőjével. S nem lehet semmiféle túlzás megállapításomban, ha azt írom, hogy építése, ereje, munkássága, fáradhatatlan figyelme, érdeklődése az Evangélium Urától eredt, akiért a szolgálatot szerette, vállalta s nem rettent meg tőle sosem!

7. Az emberbarát.

Öt évig és nyolc hónapig titkárkodtam Balogh püspök mellett. Láttam, hogy életét emberbaráti tevékenykedése jellemezte. Napról-napra szólt a lakás csengője s áramlott hozzá a segélykérők indokolt és indokolatlan hada. Levelek érkeztek megbizatással és tennivalókkal. Hétről-hétre kétszer-háromszor indult útnak hivatalokba kérni, mindig másoknak, mindig művészi módon. Elfogodom, amikor emlékezem, hányszor indult gyalog, autón, autóbuszon, villamoson a hivatali hatalmasok elé, hogy református lelkész, tanító, de nem egyszer másvallású ügyes-bajos ember kérését támogassa. Dermedten néztem, amint bennünket fiatalokat megszegényítő fürgeséggel és vakmerőséggel siklott át a járművek között, szinte életének kockáztatásával. A hivatalnokok figyelmeztették, nem szükséges minden apró ügyben személyesen fáradsz, de azért csak ment, csüggedetlenül, mert meggyőződött, hogy személyi hatása mindennél többet ért. És most látom, egyre jobban látom: igaza volt!

Eszembe jut, hiszen mintha csak róla írta volna, halálára s életére illő szép versét az erdélyi költő, Olasz Lajos:

„Szelid öreg pap, bölcs és kékszemű,
Istenért helyt állt, halkan, rendületlen.
A sors sötét arcába csak mosolygott
és bízott az előreelrendeltben.
Bízott, de nem ejtette ölébe két kezét,
szíve új és új terveket dobogott,
életének decemberi alkonyán
munkák tavaszi lázában lobogott.
Ha önkény rideg ököllel leverte,
vagy meghasonlás kigyói sebzették,
szívéből szárnyaló néma szoltárok
kálvinista Istenét keresték,
megerősítette bátor, bús szívét:
a zsarnokra visszanézett, mint a gyémánt,

a dózsa-györgyöket megsimogatta,
mint földanya a titánfiát.”

Mindenki számára otthon volt: mindenkit fogad, mindenkit az asztalához ültet. Segít, segíté, ad, faji s felekezeti különbség nélkül a szükségét látó embert tekinti s a viszonzás vagy visszatérítés váradalma nélkül siet a kérő segítségére. Jól tudjuk, hogy nem egyszer visszaéltek jóakaratóval és segítő jóságával, azért sosem torpant meg. Hitte, hogy a jótett jutalma önmagában a jótettben van.

Humanista személyiség. Csakugyan! Azonban külsőképen értjük, hacsak ezt írjuk vagy mondjuk rá. A cselekvés, valamint a cselekvő külső magyarázása viszont nem mutatja meg az igazi emberiség lényegét, amint ezt Balogh püspök esetében az emberies-erkölcsi körén túl és felül az evangéliumi humanizmusban kell keresnünk és találnunk. Úgy érthetjük őt igazán, ha az Evangélium adta lényegét és benső módon az Evangélium határozta meg az élet jogcselekedetét. Mert az Evangélium egyetemes, minden segítségre szoruló emberre vonatkozó szeretet-parancsát vette át, érdek és elfogultság nélkül mondhatjuk: az Evangélium humanistája vagy a magyar költő szerint „ember az ember-telenségben” — Balogh Elemér.

8. A tudós.

Amikor 70 éves lett, két évvel ezelőtt, több ízben írtam róla: az utolsó magyar polihistor. Sokat és mélyen tudott. Titka, hogy állandóan tanult. S nem szégyelte, ha másoktól tanult és másoktól kérdezi meg azt, amit nem tud. Érdeklődési lénye arra képesítette, hogy tudós legyen. Sokirányú, sokat tudó; pompás, lenyűgöző tudás mestere s ura. Mert ahogyan megtudta mutatni tudását, utolérhetetlen ember! Nem volt ebben semmi póz, dicsekvés, sértő. Ellenben szelid, nyugodt, bátorító vitátlan, egyszerű az a mód, ahogyan beszél a természettudományok, a hittudomány, a történelem, a nyelvészet, a könyvészet tudnivalóiról és titkairól, amelyeket csak ő tudott, helyesebben csak tudhatott. Történelmi kutatásainak különböző tere a gályarabok kora, a magyar protestáns egyház története, a hugenotta magyar, a waldens és magyar, a horvát és magyar reformációs kapcsolatok. A szláv és magyar kulturösszetartozás jeleit kereste. A Waldens Történelmi Társulat munkatársa, felfedezte két Magyarországra menekült hugenotta lelkész feljegyzéseit, a német-újvári s a szentantali zárdában megtalálta Beyte István, András és Imre egész könyvtárát, amelyet könyvjegyzékbe foglalt és a könyvekben levő bejegyzéseket kiírta. Megkereste az első magyar művelt zenész: Bakfark Bálint életrajzi s művészi adatait, állandóan tanulmányozza a görögkeleti egyház reformációjának történetét, kutatja s gyűjti a XVI. században Magyarországon megfordult nyugati tudósok és utazók utleírásait, a magyarságra vonatkozó közleményeket. Tudományos munkásságának jelmondatául saját-

magá szerkesztette a tudás és tudós törekvését kifejező szavakat: „világosságot akarok odavinni, ahol a tájékoztatatlanság sötéte van.” Ezért munkálkodott olyan sok téren és hisszük, nem hiába munkálkodott! A különböző tudománykörökben történő beható munka, az alapos ismeret az egyháztörténelemben, a világtörténelemben, a természettudományokban, a hittudomány különböző ágaiban, a nyelvészetben, a régiségtudományban, a társadalombölcseletben, a könyvészetben avatják a püspököt polihisztorrá. Irodalmi munkásságát újságok, folyóiratok, kéziratái őrzik. A megjelent tizenhat művét számbaveszünk és úgy tüntetjük fel:

1. Jones Mari története. Az Angol Bibliatársaság megbízásából magyarra fordította B. E. I. kiadás 1894.
2. Az Athenaeum 1898. évfolyamában leleplezi a Notowitsch-féle hittudományi csalást és ennek magyar áldozatait.
3. Képek az angol egyházi életből. L.: Protestáns Esték. 111. sköv. o.
4. The Martyrs of the Reformed Faith of Pozsony, 1674—1676. 1899.
5. The Pozsony Martyrs. A The Quarterly Register 1899 évfolyamában 155. sköv. o.
6. Imagines aere excusae historiam martyrum Posoniensium illustrantes. 1899.
7. A Magyarország Vármegyéi s Városai c. gyűjteményes diszmű Pozsonyról szóló kötetében a pozsonyvármegyei reformátusság történetét Balogh Elemér írja meg.
8. Die Märtyrer des reformierten Glaubens in Pozsony, 1674—1676. Kecskemét. Mindkettő 1899-ből.
9. Az evangélium vértanúi a magyar evangéliumi protestáns egyház gyászévtizedében. Egykorú képekkel közzéteszi B. E. Pozsony, 1900.
10. A velencei Fondaco dei Tedeschi és a gályarabok c. tanulmány a Theologiai Szaklap I. évfolyamában 109. sköv. oldalakon jelent meg. 1902.
11. Felfedezi s közzéteszi Philippi Berraldi Bononicensis Epistula ad Philippum Csulagum Pannonium-át a Hegedüs István egyetemi tanár szerkesztette s kiadta Analecte recentiora ad historiam renascentiam in Hungaria litterarum spectantia iuszu academiae scientiarum Hungaricae c. gyűjteményes sorozatban. L.: 1906-i sorozat Előszavát és 120. sköv. oldalakon.
12. Kocsi Csergő Bálint: Narratio brevis de oppressa libertate Hungaricarum ecclesiarum c. művének kiadatlan X.—XI.—XII. fejezeteit közli a Magyar Protestáns Egyháztörténeti Adattár I. k. 76—184 oldalain.
13. Redinger Jakab svájci rajongó 1664-i magyarországi s erdélyi útját ismerteti a Protestáns Szemle 1912-i évfolyamában a 643. sköv. oldalakon.
14. A pozsonyi református keresztyén egyházközség rövid története. Pozsony, 1913.

15. A csehszlovák és magyar történeti kapcsolatok. Angolul és németül 1925-ben. Magyarul mint Czibor József fordítása 1931-ben.

16. A magyar gályarabok története. Kéziratban.

9. A gyűjtő.

Balogh püspök személyisége reneszánsz jellegű. A reneszánsz-személyiség ugyanis emberi egyensúlyt talál és tart a tudás és a hit között azzal az értelemmel, hogy a hit és a szeretet szabálya szerint él, de a tudás szolgálatát sem veti meg. Vallja ugyan, hogy első életében a hit és ezzel a szeretetmunka cselekvése, de harmad-sorban gyakorolja az ismeret megszerzésének, továbbadásának, megrögzítésének művelődési parancsát. Ezért gyűjtő a püspök.

Gyermekkorában kezdte természettudományi gyűjtésekkel (ásvány, növény, stb.). Innét indul el régipéNZ gyűjteménye, amelynek pár igazán értékes darabja van. Így pl. van 200 drb római konzuli érme, amelyek közül mindegyik korát sajátmaga a püspök határozta meg, található gyűjteményében egy Krisztus korába tartozó római denár, amelyen pálmafa s ez a felírás látható: *Iudna capta.* — A másik irányú gyűjtés, amelyet könyvtárában szemlélünk. A könyv szerelmese gyermekkorától. Atyjától és nagybátyjától örökölt könyvtárát 25.000 kötetnyire növelte fel, szinte felbecsülhetetlen értékre s egyik legnagyobb magánkönyvtár terjedelmére. Ebben a könyvtárban a főérték a 700 kötetnyi *hungaricum*-gyűjtemény, a több ismeretlen ritkaság számba menő könyv, a legteljesebb magyar gályarab-irodalom. Hogyan szerezte meg ezeket a kincseket? Nem annyira sok pénzzel, mint inkább tehetséggel és idő árán. Ismerte a művelt Európa valamennyi jelentősebb ókönyvkereskedését, akik viszont őt ismerték és tartották nagyra. Már kis gimnázista korában minden pénzét a budapesti Titznél hagyta könyvekért, mikor pedig bejárta Európát és hazáját, első dolga volt minden helyen, ahol könyvet sejtett, megjeleni a könyvkereskedőknél érdeklődni a régi könyvek után. Könyveken kívül gyűjti a magyar városok irodalmát, térképeit, képeit, különösen, ha azok vonatkozásban vannak a gályarabokkal. Még mostani betegségének utolsó hónapjában is könyv vásárlásra gondolt és érkeztek hozzá a könyvjegyzékek Európa minden részéből és gyarapították az ezekre menő könyvjegyzéktömeget. — Gyűjtötte végül a magyar és idegen népi-nemzeti csipkéket, hímzéseket, varrottasokat. Hihetetlen szakavatottsággal ismerte s ítélte meg a női kézimunka rejtett vagy nyilvánvaló szépségeit. A gyűjtő szorgalma, áldozata kiterjedt még ezenkívül a szép ékszerre és a püspök volt, aki ismerőseinek figyelmét felhívta a rozsnói Kelemen aranyművesre, akinél el-el szokott szabad idejében gyönyörködni.

10. A művész.

Balogh püspök személyisége művészi tekintetben ismételtén a reneszánsz jelleg segítségével irható körül. Csak a reneszánsz korában

találunk ilyen vezető embereket, akik ennyire sokréteguen művészek. Kezdem zeneművészetével. Szenvedélyesen szerette a muzsikát és ha csak tehette zongorához ült, ahol szebbnél-szebb magyar népdalok vagy klasszikus darabok játékkal gyönyörködtette hallgatóságát. Angliában történt, hogy Cunningham lelkész tanuló korában egyik skót milliomosnak ajánlja őt német nyelvmesterül. A milliomos, amikor megtudja, hogy Balogh Elemér nemcsak a német nyelvhez, hanem a muzsikához is kitünően ért, zongorát küldet lakására s míg Angliában tartózkodik három hangversenyen lép fel nagy sikerrel. Akik zenei tehetségét és temperamentumát, művelt játékát hallottuk, megértjük sikereit. A zene művészetén kívül a szó és a mosoly művésze. Ahogyan valamit elbeszél, ahogyan a szívekhez férközött tudatos módon, páratlan élményt jelentett. Élvezte a beszédet, különösen társaságban, hölgyek között utolérhetetlen a beszélgetés, a bók tekintetében. De ugyanilyen utolérhetetlen mestere a jókedvnek és a tréfának. Amikor elfáradt, vagy csalódás érte, kész egyetlen főből álló hallgatóság jelenlétében a híres Balogh-történetekből vagy anekdotákból párat behízelgő módján elmondani. Egyszerre felszakadt a ború és kacagás gyémántpatakja csengett-bongott fel a hallgató és a beszélő ajkán egyezöképpen. Amikor társaságban volt, nem szerette a szomorú arcokat, bizakodó, vig, tiszta öröm, az evangéliumi életöröm embere maradt mindvégig. Mondjuk ki tehát, hogy az élet művészetét látjuk Balogh püspökben. Nem amolyan Wilde-i modorban! Ellenben renenszánszerűen. Örült és kétszeresen örvendett, amikor örömet tudott más életébe is varázsolni. Az életművészete nem nagyigényűségben nyilvánult, hiszen hány-szor voltunk tanui, hogy alumínium-utiböröndjével harmadosztályon utazott. Ha a kis alumínium-böröndöt vitte egy-két napos útról volt szó, három napnál már a nagy alumíniumos börönd is kísérte siető gazdáját. Szerette az éjszakai utazásokat, mert így időt takarított meg. Balogh püspök életművészete sajátos spirituális, értelmi színezetű magatartás. Aki róla más lényeges jellemzőt mond, igazán nem ismerte az embert és lelkületét. Utai s utazásai ebből a magatartásból keletkeztek. Európa jóformán minden országát beutazta, ismerte saját hazáját. 1896-tól gyalog járta be azokat a vidékeket és utakat, amelyeken gályarabjainkat Nápolyba hurcolták, 1921-ben hosszabb ideig tartózkodik Amerikában, meglátogatja az amerikai magyar telepeket, megfordul Newyorkban, Philadelphiában, Baltimoreban, Pittsburgban. Ekkor gyűjti össze azt a pénzt, amelyet a konventi pénztár Amerikai Segélyalap néven kezel s amelynek célja, hogy az anyagi nehézségekkel küzdő lelkészeknek, lelkészi s tanítói családoknak segélyezését szolgálja. Ekkor szerez Angliából és Amerikából ruhasegélyt lelkészeinknek és tanítóinknak. 1929 nyarán Dél-Európában, 1931 nyarán Nyugat-Európában jár. Utána jelentősebb útja az 1935-i,

amikor Svájcban fordul meg. A következő évben jelentkezik már a betegség első felismerhető tünete s belföldet nem hagyja el többé, jóllehet 1936-ban és 1937 első felében még nagyobb utazásokra vállalkozik kerületén belül. Utolsó félévét lakása falai között töltötte, jóllehet állandóan vágyódott kifelé a szabadba; a régi utak hívták. A remélt utak helyett azonban Isten rendelése számára az utolsó földi, legnagyobb út volt a Kecskékapu-utcai temetőbe.

11. A munkatársak.

Balogh püspök életének minden alkotásához kiváló munkatársakat kell számítanunk, akiket a tisztelet, a megértés, az őszinte ragaszkodás kapcsolt a lelki vezetőhöz. Nem akarom ezzel az elhunyt püspök alkotókészségét kisebbíteni vagy a munkatársak jelentőségét ok nélkül nagyobbítani, ellenben el kell ismernünk, hogy a püspök és köre gazdag, eredményes életben egyek voltak. Az egyházközség vezetői sorából vizkeleti Vizkelethy József lovassági százados, Jónás János kereskedelmi akadémiai igazgató, Berghoffer János, dr. Sajtos Samu, Forray István és Forray Béla, dr. bogdi Papp Móric, dr. Kovács Lajos nevét említette sokszor és igazi szeretettel. Napjainkban ugyancsak megvannak a minden elismerésre méltó munkatársak, akik számos éven együttműködtek Balogh Elemér püspökkel. Egyik nagyon régi gyülekezeti munkatársa László Zsigmond egyházközségi gondnok, aki 1918. március 24-e óta szakértelemmel, szorgalommal irányítja a pozsonyi egyházközség anyagi ügyeit. A gyülekezeti főgondnok 1933. óta dr. Salamon X. Ferenc somorjai közjegyző, kisebbségi közéletünk kitünő jogi szakértője, aki harmincéves korától egyházkerületi tanácsbíró.

Az egyházmegye s egyházkerület, valamint az egyetemes egyház konventjének munkatársai sorából említem dr. Szilassy Béla egyházkerületi főgondnok, konventi világi elnök, szenátort, akit az elhunyt püspökhöz bizalmas barátság és közös munkaterv fűzött. Ezt a munkatervet a szenátor-főgondnok beiktatáskor elmondott beszédében következőkben jelölte: „Isten országának keresése, szervezetünkben az Úr Lelkének megőrzése s ezáltal a keresztyénség egyetemeségének nemzeti s felekezeti válaszfalakon túl is hű tisztelete és megbecsülésében, a multak hagyományainak megtartásában s jelen követelményeinek figyelembevételében” van a református tennivalók egésze. Balogh püspök életének egyik legszebb alkotása a munkatársai segítségével alkotott pozsonyi (Holuby-úton levő) Református Diákinternátus és Menza, amely 1934. október 31-én nyílt meg és azóta a pozsonyi középiskolás és főiskolás diákságnak nyújt háj-
lékot és ellátást.

12. Epilógus.

Balogh Elemér püspök kapcsolatot tartott fenn a magyar református egyház vezérférfiaival, valamint a világ protestántizmus jóformán minden kitünőségével. Ő számlálta el, akiket ide-

jegyzek, akikkel a közös terv kapcsolta egybe a magyar egyházi vezetőkön kívül: Bednár, Boegner, Bohatec, Deissmann, Doumergue, Drummond, Cairns, Choisy, Hesse, Keller, Lang, Mackenzie, Mattheson, Souček, Webster, Žilka. Ez a közös terv a reformációs tennivaló! A reformációs tennivaló, a szent ügy vezéreiből az eltávozottban kedves, kitűnő, hozzájuk hasonlót vesztek el. De ugyanilyen veszteség érte az egyházközséget, egyházmegyéjét, sőt egész egyházunkat magyar viszonylatban. Barátai, munkatársai, jóismerősei s akiket a hála kapcsolt hozzá, hiába várják vissza Balogh püspököt! Hiába várja temérdek könyve a negyedmilliónyi lapot számláló kartoték, maga a város, amelyben negyvenhárom évet élt. Mert a püspök egyházán kívül városáé volt. Pozsony közismert, szeretett, becsült lakója, aki ismerte a várost, a régi Pozsonyt különösen és akit ismert a város. Hiánya, eltávozása idegenné teszi a várost és félek ebben a szeretett városban menni, mert drága, bölcs, igaz, segítő személyét ebben az életben már nem látom.

Mit köszönhetünk neki? Puritánságát, ropant, bámulatos ismeretanyagát, amelyen utolsó pillanataig uralkodott szerénységgel, alázattal képviselte köztünk. Magyar, angol, latin, német nyelven írta műveit, 15 nyelvet értett vagy beszélt, egyetemes irányúan képzett ember, a szeretet-étosz munkása, a keresztyén humanizmus testetöltője távozott el benne. Ma még felmérhetetlen veszteségünk. A közeljövőben mutatja meg majd Balogh Elemér értékét, különleges nagyságát, mivel a jövő jobban, tisztább tárgyilagossággal érteti az emberi életet és a személyiséget. A nagy munkás megpihenése után Istennek köszönjük, hogy éppen nekünk adta őt: nekünk, szomorú, szegény magyar reformátusoknak. Dicsérjük Istent, mert a püspök mindig közülünk valónak vallotta magát és állandóan egyházáért és nemzetéért fáradozott. Személyiségének, életének ez a lényege s ezért tartozik történelmünk nagyjai közé!

Narancsik Imre.

Balogh Elemér utolsó napjai.

Nagy ember volt. Nemcsak hite, tudása és tapasztalatai tették azzá, hanem elsősorban tulajdonságai. Naggyá az előbbiek, emberré az utóbbiak avatják Isten mulandó gyermekeit. Sok nagynak volt az a tragédiája, hogy nem tudott ember lenni. Sokkal többnek, mint ahány embernek az, hogy nem tudott nagy lenni. Balogh Elemér tudott mindkettő lenni. Hogy mint ember mennyire nagy és mint nagyság mennyire emberi volt, azt megdöbbenő realitással mutatják földi életének utolsó napjai.

Amikor 1938. március 25-én kórházba szállították, még mi sem tudtuk igazi baját, de éreztük, hogy nagyon komoly a dolog. Tudta ezt ő maga is, de nem hitt abban, hogy a betegség legyőzheti. Nagy fájdalmai voltak, míg a

mentők megérkeztek, de ez nem akadályozta meg abban, hogy utasításokat adjon, mit hova tegyünk, mielőtt lakását lezárnánk. Ami a kezé-
ügyében volt, azt átvitette a másik szobába s úgy helyeztette el, hogy visszatérése esetén megint megtalálhassa. Ma is ott van a zongorán a három csomó: akkor feldolgozott napi postája, a legutóbbi hét összegyűjtött ujságanyaga s egynéhány könyv és katalógus. „Az maradjon úgy, majd ha visszajövök, akkor elrendezzük.” Általában jellemző gondolkodására, hogy amikor egészsége még zavartalan volt, sohasem tervezett anélkül, hogy megemlítette volna: „Ha Isten éltet . . .”; ha pedig beteg volt, sohasem hitt a halál közelségében. Kórházbaszállíttatását is csak egy szükséges rossznak tartotta. Az első 24 órát közös teremben kellett eltöltenie. Bár nagyon zavarta az idegenek jelenléte, annyira reménykedett közeli „szabadulásában”, hogy a kellemetlenséget kézlegyintéssel intézte. „Az a néhány nap!” Ezt úgy mondta, hogy előbb azt hittem, hogy arról a rövid időről beszél, amíg a közös teremben kell tartózkodnia, de később kiderült, hogy ő néhány nap múlva haza szeretett volna menni. Míg különszobába nem került, semmit sem hozatott oda, csak a magánpostáját. Elküldönítése után orvosai tüzetes és sok fájdalmat okozó vizsgálatnak vetették alá. Azóta orvosai-
val csak komolyan beszélt. Mintha haragudott volna, bár mindig nagy szeretettel emlékezett meg róluk. E vizsgálat alkalmával derült ki, hogy gyógyíthatatlan. Neki nem mondták meg. Mi is elhallgattuk előtte igazi baját. És ezzel a hozzá bejáróknak kálváriája kezdődött meg. Tudni, hogy Egyetemes Egyházunk legfőbb kormányzója az, aki menthetetlen, látni vergődését s egyben tapasztalni reménykedését, hallani tervezgetéseit s nem tudni egyebet, mint helyeselni, bólogatni — bizony nagyon nehéz volt. De meg kellett tenni, mert számolni kellett egy másik nagy emberi tulajdonságával, azzal, hogy a szenvedéseket nem tudta volna ennyire sem elviselni, ha a valóságot ismeri. Így tehát néztünk és hallgattunk.

Felgyógyulása után a Balatonra akart menni, hogy erejét helyreállítsa. Érezte azt, amit mi napról-napra láttunk, hogy a rossz étvágy következtében egyre fogy és erejét veszíti. Látogatóknak igen örült. El-eltréfálgatott velük, ápolóit is nem egyszer megnevettette. De: maga már sohasem mutatta azt, hogy örül, ha egy-egy tréfája jól sikerült. Az ápolónőnek tréfásan jó férjet ígért, nekem pedig egy ízben úgy köszönt meg valamilyen szolgálatot, hogy: „Majd ha püspök leszel, hát gratulálni fogok.” A gyengülő szervezetben sokszor egészségeseket és fiatalokat megszegyenítő eleven lélek lobogott. Szellemi frissesége Isten áldása volt: fájdalmait elfelejtette, ha oktathatott, betegségét nem érezte, ha mások nyomorúsága jutott eszébe. Talán egyetlen ismerőse sincs, akiről beszélgetéseiben néha szokatlan gondolatársulás útján meg ne emlékezett volna.

Az első hét leteltével dolgozni kezdett. Asztala megtelt újságokkal, levelekkel, könyvekkel. Az olvasás, beszélgetés nem fásasztotta, hanem a mások beszédének megfigyelése. Azelőtt is gyenge hallása egyre romlott. Órákhozszat tudott olvasgatni, rakosgatni, de negyed-órai beszélgetés erősen kifásasztotta. Nagyon sokszor írásban érintkeztem vele. Ő maga azután élőszóval válaszolt. A hivatalos ügyek elintézése kizárólag így folyt le. Megmondta: „Ezt nem irhatom alá, mert . . .” „Ezt előbb elküldjük annak, akit érint.” „Ez rendben van.”

Sohasem szerette az adminisztrációt, de mindig ügyelt arra, hogy semmivel el ne maradjunk. Mindent félretett még betegsége alatt is, ha hivatalos ügyekkel kerestem fel, rendszerint ebéd és vacsora előtt. Ez a változatosság volt pihenése.

Érdekes, hogy amilyen komoly tudós volt különben, az orvosi dolgokhoz olyan keveset értett. Dicsérte egyik orvosát, aki: „olyan ügyes, hogy este, ha jönnek a fájdalmaim, csak belém-szűr és elmúlik minden, még jót is alszom utána.” Nem tudta, hogy morfium-injekciókat kap, az csillapítja a fájdalmát és az adja a kábultatos álmat is. Neki jobb volt, hogy ezt inkább a gyógyulás jelének vette.

Nagyhétre megtelt szobája virágokkal. Tisztelők, tanítványok és a hálás szívek egyre-másra küldték a csokrokat, cserépvirágokat. Kedden valaki egy gyönyörű piros élő rózsatövet hozott cserépben. Magával szemben állította fel, délután gyönyörködött benne, este pedig elszállította a lelkészlakra, hogy az egyházi ültesse ki a kis kertbe. „Itt elszáradna.” Szerdán és csütörtökön még leveleket írt alá, sőt összesen hat levelet diktált, — eljegyzés, születésnap stb. alkalmára szóló üdvözetek voltak mind — rendszerint azzal a záradékkal, hogy „ha érkezése van s Pozsonyba jön, látogasson meg.” A maga látogatását is megígérte, mihelyt fölépül, személyesen üdvözli ezt is, azt is.

Nagycsütörtökről Nagypéntekre virradó éjjel keveset aludt, sokat szenvedett. Másnap igen rosszul nézett ki, fáradt volt és amit azelőtt nem tett, fájdalmáról panaszkodott. Dél előtt még látogatókat fogadott, de 11 és 12 között olyan hirtelenül rosszra fordult közérzete, hogy a magammal vitt aktákat már nem mutattam meg: sok lett volna. Igen gyenge volt és elhaló hangon érdeklődött a délelőtti istentisztelet felől. Szemmelláthatóan örült, mikor megtudta, hogy nagyon sokan voltak a templomban. „Bizonny fiam, ilyenkor Istenhez megy mindenki.” Sokáig voltam mellette, de a talán félóra múltán bekövetkezett elbúcsuzásomat leszámítva ez volt az utolsó beszélgetésem Balogh Elemérral. Az Ünnepek nagy munkájára való tekintettel pénteken és szombaton felváltva mentünk volna be hozzá. Este kollégám látogatta meg. Akkor valamivel jobban volt, elmondta utolsó tréfáját. Délután ugyanis egy kedves család kívánta meglátogatni, de nem mehetett be senki, megtudta,

hogy ott van a kisiú is, azt behívatta. „Te vagy a legkisebb X. Y? No jól van. Mondd meg otthon, hogy tisztelem a papát, mamát, nagyapát, meg az egész X-familiát!”

Este még elaludt. Éjfél tájban ébredt fel, az ápolónő mellette volt. Egyre gyengült, lelki ereje is fokozatosan hagyta el. „Itt a vég . . .” ezt tudta már és mondta is. Nem engedte ki az ápolónőt. „Félek.” Pedig a halállal leszámolt. Az egyedülléttől félt. 2 óra után beállott az agónia, sok mindenről beszélt, amit utólag sem értettünk meg, utoljára megemlített valakit, aki tehetséges és kinek tanulmányait eddig ő segítette.

Reggel megcsendült a telefon: az evangélikus kórház jelentette, hogy Balogh Elemér elköltözött a földön élők sorából.

Tömösközy Ferenc.

Balogh Elemér a ravatalon.

Kedden délelőtt Csallóközön keresztül hűvös, szeles, tavaszi időben református falukon át rohant az autónk Pozsony felé. Mikor egy-egy református faluhoz értünk, mindenütt fekete zászló lobogott a református templomtornyokon. Itt-ott bánatosan felbűgött a harangok szava. Siratták a meghalt ősz püspököt. A magyar református faluk búcsúztak tőle, hiszen az utóbbi évtizedben kevés ember írta úgy bele a nevét a magyar református falusi népünk szívébe, mint ő. Ahol egyszer valamilyen egyházi ünnepélyen megjelent, ott soha elfelejteni nem tudták! Mosolygó, szelíd arca, jóságos szeretete mélyen bevésődött a lelkekbe. Hiszen a magyar református falu olyan nagyon kevés szeretetet érzett mostanában!

Mikor Pozsonyba értünk, mindenfelől fekete ruhás református lelkészeket, tanítókat, egyházi vezető egyéniségeket láttunk sietni a püspöki hivatal felé. Egyházkerületének lelkészei jöttek utolsó búcsúzásra. Sokan jöttek. A szeretet és a hála hozta őket. Egyházkerületének lelkészei néki mind adásai voltak. Közülök senki sincs, akivel életében valami jót nem tett volna, ha mást nem, mindig volt mindegyikhez egy szelíd, jó szava. A szív embere volt. Akik megérezték a szívének jóságát, most eljöttek megköszönni ezt a ravatalon nyugvónak.

A délelőtti órákban hatalmas embertömegek sűrű rajokban sietnek a ravatal mellé. A templomban lévő koporsó mellett könnyes szemmel állnak meg a pozsonyi gyülekezet tagjai, egyszerű falusi férfiak és asszonyok, azután a volt növendékei és tanítványai, falusi presbitériumok küldöttjei. Egyre szaporodnak a koszorúk és virágcsokrok. Egészen ellepték a koporsó környékét. Elolvassuk a koszorúk szalagjainak a felírását. Elküldötték ilyen formában való megemlékezésüket a pozsonyi presbitérium, a pozsonyi egyház főgondnoka, az egyetemes konvent, a dunáninenni egyházkerület, a komáromi egyházmegye, a barsi egyházmegye, a pozsonyi

evangélikus egyház, a magyarországi egyetemes konvent, a magyarországi dunamelléki egyházkerület, a dunáninnyi egyházkerület református tanítósa, az egyesült magyar párt, a farkasdi, negyedi és deáki-i ref. egyházközségek, Dr. Szilassy Béla, Nagy Nándor, a református diákinternátus, a református biztosítási iroda, a csehszlovák magyar tudományos, irodalmi és művészeti társaság, és sok-sok pozsonyi család, úgy hogy a nagyobb koszorúk száma 25—30 között volt, de igen sok volt a kis virágcsokrok száma. Mind-egyik virágcsokor megett egy-egy szív, amely így akarta kifejezni a háláját a megtapasztalt jóságért és szeretetért. Amint elnéztük ezeket a ravatal körül felsorakozó virágokat, mintha azok néma beszédükkel mindennél hangosabban beszéltek volna: Emberi szívek üzenetei vagyunk! Emberi életek eltűnhetnek, a szeretet soha el nem fogy!

A temetés.

A délutáni órákban egymásután érkeznek meg az egyetemes egyházunk vezető lelkészei és világi egyéniségei és a különböző küldöttségek. Ott voltak: dr. Szilassy Béla konventi elnök, Bertók Béla püspök, dr. Polchy István főgondnok, dr. Magda Sándor püspök, Tornallay Zoltán főgondnok, Soós Károly és Czeglédy Pál esperesek, dr. Korláth Endre ker. tanácsbíró, Salamon Ferenc a pozsonyi egyház főgondnoka, László Zsigmond gondnok, Nagy Nándor és Nagy Béla egyh. megyei gondnokok, dr. Kállay Kálmán a magyarországi egyetemes ref. konvent kiküldötte, Patay Károly ny. esperes, Fülöp Zsigmond kerületi tanácsbíró, Nagy Sándor tanítóképezdei igazgató, dr. Kenessey Kálmán ker. tanácsbíró, dr. Kiss Jenő ker. ügyész, Kovács Alajos tanítóegyesületi elnök, Banai Tóth Pál, Csekei János, dr. Baranyai Dezső, Tóthkárolyi Lajos, dr. Soós Imre tanácsbírók, az egyházkerület lelkészei és tanítói, gyülekezetek presbitériumainak kiküldöttei igen nagy számmal.

Az evangélikus egyházat dr. Osuský Sámuel püspök, Adamis Gyula esperes, dr. Jurkovic Gyula lelkész és Krahulec Iván püspöki titkár képviselték. Az országos hivatal képviselőjében Ország József országos elnök, a referátus képviselőjében dr. Halla János, a város részéről dr. Förster Vilmos helyettes polgármester, az egyesült magyar pártot Koczor Gyula képviselte, ott volt a katolikus káptalan képviselőjében dr. Végh Ferenc, a pozsonyi magyar konzulátus részéről dr. Nagy György attasé, az egyetem részéről dr. Ludwikovský dékán, a csehszlovák magyar tudományos, irodalmi és művészeti társaság képviselőjében dr. Jankó Zoltán.

Délután 3 órakor kezdődött meg a temetés. A templom zsúfolásig megtelt gyászoló közönséggel. A templomon kívül lévő piac tér tele volt hatalmas, beláthatatlan embertömeggel. Ők a templomon kívül hallgatták végig a gyászszertartást az odahelyezett megafonok közvetítésén át.

Mikor felbúgott az orgonaszó és száz és száz ajak énekelte az örökszép XC. zsoltárt,

tekintetünk önkénytelenül is kereste a hozzátartozókat. Tulajdonképpen ekkor értettük meg igazán Balogh Elemér püspök életének a titkát. Feleségének elköltözése után nagyon-nagyon magára maradt. De csak most láttuk igazán, hogy mennyire magányos lélek volt! Ezért törte össze a szívét és osztotta szét az emberek között, ezért volt az élete, főleg annak utolsó részlete a szeretet öntékozlása! Mi voltunk a családja néki és reánk pazarolta a lelke minden melegségét és szeretetét! Bizony, nagyon egyedül állott ebben a szeretet nélküli nagyvilágban! Ezért árasztott annyi szeretetet maga körül, ezért értette meg úgy a szenvedőket és az elhagyatottakat, Ő is ezt az utat járta. Az egyedülmaradottság útját.

A nagy figyelemmel hallgatott és szíveket megragadó gyászbeszédet Bertók Béla püspök tartotta I. Timotheus VI: 11—12. verse alapján. Maga a textus megválasztása is igen találó volt. Minden szava megett tényleg ott volt Balogh püspök élete. „De te, Istennek embere, kövessed az igazságot, az istenfélelmet, a hitet, a szeretetet, a békességes türelmet, a szelidséget. Harcold meg a hitnek szép harcát, nyerd el az örök életet, melyre hivatattál és szép vallástétellel vallástétellel sok bizonyosság előtt!”

A beszéd néhány gondolatát gyorsírói feljegyzés nyomán ezekben adjuk vissza: Istennek ez az üzenete minden keresztyén léleknek szól. A keresztyén világ, Krisztus követőinek tábora kell, hogy meghallja ezt az üzenetet. A hivatott szolgálóknak ezt a saját életükben kell megvalósítani. Egy szerénységben egyszerű, de erényekben kimagasló embertestvérünk koporsója mellett állunk. Ő Istennek ezt az üzenetét beleépítette a maga életébe. Egyéniségéből, földi életéből sugárzott ki a nagy világba az isteni kegyelem hatalma.

Isten embere volt. Gyermekkorától fogva oda adta magát az ő Ura dicsőségének szolgálatára. Megvalósult az életében, amit ez a bibliai ige mond. Az igazságért élt és lelkesedett. A megismert igazságtól soha el nem állt. Kegyessége példás volt. Isten embere volt. Hite soha meg nem rendült az örökkévaló Isten hatalmában. Őt is érték szenvedések, de ez előtt a hatalom előtt alázatosan meghajolt, s mindent az Ő kezéből vett. A szeretet megtestesülése volt. Másokért élt. Hasznót nem várt, földi javakkal nem sokat törődött. Mindenki közel volt a szívéhez, akinek segítségre volt szüksége. A szeretetet magáért a szeretetért tette. A békességes türelmet magától a Jézustól tanulta. Neki is fájt, ha bántották, de bosszúállásra sohasem gondolt. Szelid ember volt. Mosolygott az arca és derűt sugárzott a szeme. Életvidám egyéniség volt. Kiegyensúlyozott keresztyén élet. Megharcolta a hitnek szép harcát. Mi vagyunk a tanubizonyosságai, akik a koporsója körül állunk.

Nehéz a tőle való bucsuzás. Aki a Krisztus keresztyéne néz, az meglátja ott a halált, de ha utána odatekint a husvéti üres sírra, akkor meg-

látja a halálon diadalt vett életet is. A látható emberi élet eltűnt szemeink elöl gyarlóságával együtt, de ki mondja, hogy ebből az életből nem maradt semmi? Eltűnt az anyag és a por, de csodálatos erővel sugárzik ki ebből az eltűnő életből Isten üzenete. Életét beépítette az egyház életébe. Isten az eltűnő földi élet helyett új életet ad. Örökkévalót, soha el nem múltot.

Aldjuk az isteni kegyelmet, aki ilyen embert adott nekünk, hogy őt eddig megtartotta s kérjük, hogy kegyelmi ajándékaiból juttasson nekünk is!

E gyászbeszéd után Salamon X. Ferenc, a pozsonyi gyülekezet főgondnoka mondott megható búcsuszavakat s a gyülekezet háláját tolmácsolta a templomépítő és gyülekezetet szervező, melegszívű pásztora iránt. A losonczyi teológia nevében Sörös Béla theol. igazgató mondott megrázó hatású búcsubeszédet. A református tanítóság nevében Nemcsik Béla tanítóegyesületi elnök búcsúztatta a ref. tanítóság megértő jóakaróját és pártfogóját. Mélyen átértett beszéde önkéntelenül is könnyeket csalt a hallgatóság szemébe. A diákinternátus nevében Antal Gergely, a Masaryk-akadémia részéről dr. Jankó Zoltán, az evangélikus egyház képviselőjében dr. Osuský Sámuel püspök beszélt, volt titkárai és tanítványai búcsuját Czibor József deáki-lelkész tolmácsolta, a referátus nevében Halla János dr. szóltott.

A temetési menet.

Ezután megindult a hosszú, szinte beláthatatlan menet a temető felé. Elöl haladt a virágokkal megrakott kocsis. Utána a palástos lelkészek nagy tömege. Pozsony még nem látott ennyi feketepalástos református lelkészt együtt! Részt vettek a menetben az evangélikus lelkészek küldöttsége is. Koporsó előtt haladtak egyetemes egyházunk képviselői: a püspökök, főgondnokok, esperesek, egyházmegyei gondnokok, a temetési szertartást végző Bertók Béla püspök és Soós Károly esperes. Még a koporsó is tele volt koszorúkkal, mert a sok virág nem fért el a virágok elszállítására szolgáló kocsin. A fekete érckoporsó körül 12 lelképásztor haladt teljes lelképásztori ornátusban. Koporsó után a helyi gyülekezet presbitériuma, az egyházi és világi testületek küldöttségei, ezután az emberek hatalmas tömege, akik eljöttek utolsó búcsúzásra.

Az uccákon kirendelt rendőrség gondoskodott a rend fentartásáról. Ahol a menet elhaladt, ott az uccákon megállt egy időre az élet üteme és forgalma. A járdák szélén sok százan álltak megihletődött arccal, idegenek és ismeretlenek hatalmas tömege, akik így akartak elbúcsúzni a reformátusok nagy halottjától, attól a püspöktől, aki az egész városban híres és ismert volt a jóságos szívéről, segítő szeretetéről. Most láttuk igazán, milyen sok tisztelője volt Pozsonyban neki! A gyásznak és a részvétnek ilyen impozáns és őszinte megnyilvánulását régóta nem látta Pozsony városa!

A temetőben.

Soós Károly esperes búcsúzott a megható és szíveket megragadó beszédjével a nagy halottunktól. Beszédjét teljes terjedelemben alább közöljük.

A szép siri beszéd elhangzása után felcsendült a hatalmas nagy tömeg ajkán a hit himnusza: Nincs már szívem félelmére, nézni sírom fenekére!

Mikor főt lehajtva utoljára elmegyünk a koporsóját magába rejtő kriptá előtt, lélekben csendesen búcsúzunk tőle: Viszontlátásra ott fent a Király trónusa előtt!

Zs. L.

Soós Károly esperes búcsúbeszéde a sírnál.

Mélységes fájdalommal, megilletődött szívvel szólok Balogh Elemér, immár megboldogult püspökünk sírja fölött. Hogy ki volt ő nekünk, azt ebben az órában még értékelni nem bírjuk, csak a nagy-nagy ürességet látjuk, mely református egyházi életünkben utána maradt. Csak az elvesztés égő fájdalmát érezzük. Még élénk emlékezetünkben van jóságos arca, melyre fel voltak írva imádott Mesterünk igéi: „*Én szelid és alázatos szívű vagyok*“. Minden szava, minden cselekedete, egész élete ezeket az igéket hirdette. Ezekkel a krisztusi erényekkel érdemelte ki azt az általános tiszteletet és szeretetet, amikkel társadalmi és felekezeti különbség nélkül körülvevtek az emberek. Ezek az erények hódították meg a szívünket, de ezek miatt érezzük a tépő fájdalmat is most, amikor őt elvesztettük. Bizony *leesett a mi fejünknek koronája*.

Egy szívet vesztettünk el, egy nagy embernek nagyon szerető szívét. Nagy kiterjedésű földön százezrek felekezeti különbség nélkül érezték annak a szívnek boldogító és segítő melegét.

Egy nagy embert vesztettünk el, aki fáradtságot nem ismert, magát nem kímélte, tenger utakat tett, csak hogy valahol bajban élő emberek segítsen.

Embort vesztettünk el, aki megváltó Urunknak, a Jézus Krisztusnak példáját követve széjjel járt, *hirdetve az Isten országának Evangéliumát, gyógyítva a nép között minden betegséget és minden erőtelenséget*.

Embort vesztettünk el, aki több, mint negyven esztendővel ezelőtt idejött ebbe a már akkor is nagy és virágzó városba, ahol akkor nem volt semmi református intézmény, de ő a semmiből szép és népes gyülekezetet alapított. Érdemével és munkáival, szelid és alázatos lelkével nyerte el, hogy a Dunáninnen Ref. Egyházkerület püspöki méltóságába választották.

De, úgy-e, Testvéreim, azért könnyes a szemetek, mert mindnyájan tudjátok, hogy mire használta fel, megboldogult püspökünk az ő méltóságát?!

Könnyek törlésére, sebek bekötözésére, szegények felségítésére, szeretetre, szolgálatra,

áldozatra. Nem a magasságban, hanem a gondok völgyében, küzdő és szenvedő testvérei között kereste és találta meg otthonát. Mintha csak együtt imádkozott volna az áldott Mesterrel: *Szent Atyám, én ő érettki oda szentelem magamat.*

A jó pásztor életét adja a juhokért. (Ján. 10, 11.) És Balogh Elemér megboldogult püspökünk jó pásztor volt. A hivatalban, a szószéken, a gyűléseken és az emberekkel való minden érintkezésében, egész életében nyájának és embertársainak őriző, gondviselő pásztor.

Nagy és hasznos intézmények egész sora tanuskodik munkáiról, síró emberek nagy seregének hulló könnyei beszélnek áldásos életéről.

Gy. T. Mikor Pál apostol az efézusi gyülekezettől elbucszott, *mindnyájan nagy sirásra fakadtak és Pálnak nyakába borulva csókolgatók őt, keseregve kiváltképen azon a szaván, amelyet mondott, hogy többé az ő orcáját nem fogják látni. Aztán elkísérék őt a hajóra.* (Csel. 20, 37, 38.)

Ez a történet ma minálunk megisméltődött, amidőn az Úr Jézus áldott apostolát a halál hajóján kikísértük a temetőbe. Tudjuk, hogy többé az ő orcáját nem fogjuk látni. De tudjuk azt is, hogy jóságos lelkét az örökkévaló Isten hívta magához, hogy megadja neki az életnek koronáját.

Főpásztorunk, vezérünk, atyánk. A Komáromi Ref. Egyházmegye, a Dunáninnen Ref. Egyházkerület, az Egyetemes Ref. Egyház a lelkészi és tanítói kar, a gondnokok és presbiterek, a világi tisztviselők, fiaink és leányaink és a sok ezerek nevében, akikre a szíved szeretete áradt bucsúzom téled. Te már boldog vagy, Neked már nem fáj semmi. De nekünk a szívd fáj utánad. Legyen édes álmod, legyen áldott emlékezeted! Amen.

**Salamon X. Ferenc dr. közjegyző,
a pozsonyi ref. gyülekezet e. i. főgondnoka,
a püspök évtizedes hű munkatársa
bucsjá a gyülekezet nevében.**

A pozsonyi református gyülekezet engemet, mint főgondnokát bízott meg azzal a szomorú feladattal, hogy szeretett lelkészünktől, a mi nagy halottunktól Balogh Elemér püspök úrtól bucsút vegyek. — Nagyon nehéz és szomorú ez a feladat... Az emberi ész szinte megáll, a hang majdnem elakad, a szív egészen összeszorul és a keserves könnyek árja tör elő akkor, ha meggondoljuk, hogy hiszen egy atyától búcsúzunk el, akit mi oly nagyon szerettünk, olyan atyától, aki bennünket oly annyira szeretett, hogy tudásban és tapasztalatokban gazdag egész életét, ennek az életnek minden művét és sikerét a mi maroknyi kis gyülekezetünknek szentelte...

De a test teljesen összeomlott, nem bírta tovább az élet nagy szenvedéseit, hiszen hány-szor mások helyett is végig kellett járni a földi emberi szenvedések egész golgotáját!

Azonban mindaz, amit ő nekünk isteni türelemmel tanított, amire minket oktatott és nevelt, az a mi lelkünknek gazdag kincsévé vált és fenntartja a mi szívdünkben-lelkünkben az ő

drága emlékezetét, amely emlékezet örökké élni fog bennünk. Balogh Elemér ezt az emlékezetet megérdemli.

Gyülekezetünknek minden tagja, aprajánagyja mélységes hálával van eltelve az isteni kegyelem iránt, hogy nekünk Balogh Elemért adta, hogy őt nekünk idevezette a régi magyar koronázóvárosba, hogy kiépítse a magyar reformátusság legnyugatibb szilárd bástyáját. Mélységes hálával és szeretettel gondol a nagy halottra, az ő egyházközségét megalapító és megszervező működése miatt, hálával és szeretettel az ő templomépítő, tanító, oktató és nevelő működéséért, mert ő közöttünk csak azért és annak élt, hogy a krisztusi szeretetet hirdethesse, hogy a szeretetlenség, a tudatlanság és hitetlenség ellen küzdjön, hogy bennünket lelkileg megerősítsen, felemeljen és így vezessen Isten országába.

Azért élt, hogy jót tegyen mindenkivel, hogy könnyeket szárítson, hogy sebeket gyógyítson és segítsen az elesetteken.

Ő volt a mi igazi hadvezérünk és diplomatánk, mert a könnyek felszárítása a legnagyobb, legigazibb és legemberibb munka.

Ilyen volt az ő élete 43 éven keresztül a világégés előtt és méginkább a világégés után, amikor bebizonyosult, hogy ő nemcsak alkotni, hanem a megteremtettet fenntartani és tovább fejleszteni is tudja és erre bennünket megtanítani is tudott!

Gyönyörű szószéki beszédei, történelmi példázatai a krisztusi tanítású keresztyén bölcs megnyilvánulásai voltak.

Szerető és féltő gonddal megteremtette kis gyülekezte keretében a magyar református diák-internátust és menzát, hogy nem egy község, hanem a jobb református jövő kedvéért egy egész ország ifjúságán segítsen, mert az ő nagy emberszerete nem ismerte a földrajzi határokat, sem a nemzetiségi, sem a felekezeti különbségeket akkor, ha a szegénység támogatásáról volt szó!

Életének utolsó perceiben is a befejezetlen szavakból is a segíteni akarás és az ajándékozás nemes érzése csendült ki!

És ennek az áldott jó embernek, aki az egyszerű lelkészségből a legmagasabb egyházi méltóságig lendült fel, — most már vége. Veszteségünk nagy és pótolhatatlan. De könnyeinket fel kell szárítanunk, és meg kell nyugodnunk a természet törvényén és az Isten akaratában!

A testtől bucsút veszünk, de a szellemtől, a lélektől nem. Amit a mi nagynevű, áldott lelkű lelkipásztorunk utolsó születése napján lelkünkre kötött, hogy szeressük az egyházat, szeressük annak intézményeit, hogy szeressük felebarátainkat, hogy tiszteljük államunkat, hogy szeressük nemzetünket és nyelvünket, mint szent hagyományt, teljesíteni fogjuk. Megfogadjuk ezt e szent helyen és teljes egyetértésben ezen fogunk munkálkodni!

Isten veled szeretett lelkipásztorunk, Isten veled!

A ref. tanítóság búcsúja.

Jaj nekünk . . . Ez a két rövidke, de mérhetetlen fájdalmat jelentő szó szakadt fel az egész egyházkerület magyar ref. tanítóinak ajakán, mikor megérkezett a rettegve várt, de Isten kegyelméből még elkerülhetőnek remélt gyászír, jóságos püspökünk, legjobban szerető, megértő jó apánk meghalt, nincsen többé, visszatért a szeretet Istenéhez, aki nekünk adta Őt. A hatalmas oszlop ledőlt, ledőltenek nyomán megdobban a föld, megremeg a szív, kicsordul a könny és ahol Ő állott sötét üresség meredez ég felé, utánna. Üres a helye a szószéken, üres az egyetemes egyház kormány kerekénél, üres lehet százezrek szívében, de a református tanítóság szívében helye nem ürült meg, nagyon is tele van áldott emlékével, utánna síró éles fájdalommal, a szörnyű veszteség kínzó érzésével.

Egy két év rendesen elég, hogy az elhunytak, ha nevét nem felejtik is el de képe, emléke elhomályosodjék az emberek lelkében. Az Ő szelid arca, jóságos lágy szava, simogató tekintete a mi lelkünkben soha nem fog elhomályosodni. Ha haragnak szavával szólnak majd mi hozzánk, lágy szerető szava csendül meg fülünkben, villámló szemeknek látásán, simogató tekintete tűnik fel előttünk.

Apostol volt. A szeretet Istenének szeretőszívű apostola. Van-e csak egy lélek ravatala körül, ki szeretetét ne érezte volna? De mégis legjobban éreztük azt mi az egyház tanítói, talán éppen azért, mert erre a szeretetre mi voltunk rá utalva legjobban és életünkben mi éreztünk legkevesebb szeretetet.

Sok nyelveken beszélt. A szó rideg értelmében én azonban most nem a bibliai, a klaszszikus, a művelt népek nyelvére gondolok, mely otthonos volt ajkán, de arra az Istentől megáldott drága tehetségre, mellyel egyénenként, minden hozzá fordulóval tudott Ő beszélni, megértette őket. Tudott az együgyűek, a műveltek, a tudósok és tudatlanok, a kicsinyek és hatalmasok nyelvén. Értett a szív, a kedély és az értelem nyelvén egyaránt. Tudott rábeszélni, meghatni, felvilágosítani, meggyőzni és vigasztalni egyaránt. De beszélt a legnehezebb nyelvet, mit olyan kevesen értenek e földön. Értette a tanító sors, a tanító szív, a tanítói élet minden gondját, minden gondolatát. A mi nyelvünket beszélt. A mi életünk ott élt, a mi szívünk ott dobogott az Ő jó szívében. Meghalt, elköltözött, itt hagyott bennünket. Jaj nekünk. . . e gyászos két szóval helyezzük el könnytől ázott részvét koszorúkat gyász ravatalára. Üres helyén szívében a bánat, távozásán lelkünkben fájdalom. Ősz püspökünk elbúcsúzik Tőled, megértő jó atyánk Isten legyen veled. Emlékedre érc vagy gránit oszlop állhat, ámde maradandóbb nem lehet egyik sem, mint amilyent Te magad állítottál magadnak a mi rajongva szerető szívében. Ezen az emléken ott ragyog jóságod, szerető jó szíved minden dobbanása.

És mi nem tudunk mást, csak sírni halálodon, áldó imádsággal kísélni lelkedet a jó Isten elé, aki szeretetből nekünk adott téged, földi életednek tanuivá lenni.

Atyánk. Ő dicsőített Tégedet e földön, a Te szereteted az Ő jó szívéből ragyogott le mi ránk. Most már dicsőítsd meg Őt fent Te magadnál.

Nemcsik Béla egyh. ker. tan. képviselő.

Balogh Elemér szíve.

Amikor Livingstone Dávidot, Afrika hősét a londoni Westminster Abbey-ban eltemették, szívét abban az Afrikában hantolták el, amelyért míg élt, oly nagy szeretettel dobogott. Balogh Elemérnek a szívét is közöttünk temették el. Áldott jó szíve volt. Nagy, igen nagy volt. Sokan belefértünk. Sokan vissza is éltek vele. Kihasználták. Bárki jött hozzá, üres kézzel nem igen ment el. Sokakkal szemben meg egyenesen pazarló volt. Ha ez bűn, úgy a szeretet bűne, mert az nem nézi a maga hasznát. Gondoljunk az örök Szeretet földön járó képmására, az Ő Jézus Krisztusra.

Néhány esetet mondok el Balogh Elemér életéből, melyek mindennél ékebben mutatják nemes szívét.

Régen történt már. Ekkor még más szelek fújtak. De már ekkor is bocsátottak el állásukból embereket. Így történt, hogy néhai jó Gaál Mátyás közrendőr uram beállított Balogh Elemérhez és kétségbeesett hangon panaszkolt el szomorú sorsát. Völegény, házasodni akart és állásából elmozdították. Segítségét, közbenjárását kér. Tiszteletes úr megkérdi, hogy kit gondol és tart érdemesnek arra, hogy ügyében változást hozhat. Hát a rendőrkapitány urat. Balogh Elemér tiszteletes úr felkel, veszi a kalapját és indul a rendőrkapitányhoz. Útközben néhány szál virágot vesz. A virág mellett magával vitte tréfás, adomázó jókedvét.

Kapitány úr maga szokott vadászni? Igen. Kapitány úr, mindig szabad nyulat löni? Tilalmi időben nem szabad. S mikor van az? A párválasztás idején. Kapitány úr, ha a nyulat kimélni kell, akkor az embert is! Nézze, itt van az én kedves hívem, Gaál Mátyás közrendőr, évek óta készül a nősülésre, most végre célhoz ért, de éppen akkor elbocsájtják. Kapitány úr, én tudom, hogy maga jó ember, hogy szíve van, hogy nemcsak jó vadász, de jó rendőr is. . .

Gaál Mátyás közrendőr ott maradt a rendőrségnél s évek múltán őrmester lett belőle.

Mellette való titkároskodásom idején történt. Az evangélikus kórházban súlyos műtét után látogattuk meg egyik lelkésztestvérünk hugocskáját. Virág mellett vigasztalást, néhány kedves történetet vitt magával. A nagy beteg minden fájdalmát elfelejtette, míg az ősz püspök mellette anekdotázott.

A három ágyas szobában az egyik beteg, mint később kiderült, nagystílű pozsonyi színhámosnő volt. Két hét sem múlik el, amikor

hivatalunkban a Szarvas szálló portása jelenik meg s a lelkész nővére nevében levelet hoz püspök úrnak, melyben néhány száz korona erejéig való kisegítést kéri. Ha haza megy, vagy ha addig a bátyja feljön Pozsonyba, azonnal visszaadja. Püspök urunk a portásnak nem adott pénzt, de megüzente: mondja meg, hogy nem-sokára személyesen felkeresem a kisasszonyt. S valóban az elmaradhatatlan virággal meg is jelent az állítólagos jó ismerősnél. Az akkor már nyakig betakaródzva feküdt ágyában. Csak a keze és a fejebője látszott ki. Nem lehetett felismerni. A kért összeget természetesen megkapta. Néhány nap múlva, amikor az igazi beteg jött búcsuzni, tudtuk meg a valót. Üthették a nyomát. Püspök urunk különben nem igen dicsekedett el az esettel, mert bántotta, hogy így visszaéltek szive jóságával.

Sok eset volt bizony olyan, amikor rútul rászédtek. S milyen bámulatos nagy lélek kell ahhoz, hogy a sok csalódás ellenére is, bár óvatosabban, de mindig kész volt a támogatást kérőn segíteni.

A fenti két eset csak két kis esemény a sok ezer közül. De mindkettőből megláthatjuk, hogy Balogh Elemér fáradságot nem kímélve tett jót mindenkivel.

Érdekes, hogy temetésén senki sem világított rá arra, hogy Balogh Elemér nemcsak pozsonyi lelkész, nemcsak a Dunáninnen Kerületnek volt a püspöke, az Egyetemes Konventnek lelkészi elnöke, hanem mindezekben túl egy nagyon elhagyott, nagyon egyedülálló özvegy öregember volt. Szerintem szive jóságát semmi sem bizonyítja jobban, mint az az igazság, hogy másokra többet költött, mint saját magára! Senkinek nem mutatta, nem mondotta, nem érezte, hogy saját maga mennyire szomjúhozza a szeretetet. A legkisebb mértékben feléje megnyilvánuló szeretetet mindig busásan viszonzta.

Nyögni, sóhajtozni csak ritkán és csak a legbizalmasabb ismerősei előtt szokott. Ez jellemzi betegségben eltöltött hónapjait is. Még a kórházban eltöltött utolsó napok idején is, erejének minden összeszedésével, mutatta az erőt, látogatói ekkor is még a jókedvű, mindig vidám püspököt látták benne. Pedig amikor az utolsó látogató is betette maga után az ajtót, az ápolónő sok mélyből felszakadó sóhajt és fájdalom okozta nyögést hallott. De nem akarta, hogy sajnálják, hogy észrevegyék elesett állapotát.

Kedvenc evangéliumi igéje volt az a része az Írásnak, mely arról szól, hogy az Úr Jézus szerte járt és jót cselekedett. Azért idézgette oly sokszor ezeket a szavakat, mert ő maga is ezt cselekedte. Most már pihen. Teste felett becukodott a kripta, lelke előtt megnyitott az ég.

Az, aki egész életében derűt, vidámságot sugárzott, legyen vidám, boldog, idvezült az örökkévalóságban. Az, akinek olyan nagy, szerető szive volt, forrjon egybe az örök Szere-ttel. Szive közöttünk van eltemetve. Legyen

közöttünk a szelleme, hogy szerethessük egymást, mert amikor így áldozunk Balogh Elemér emlékének, csak az Írás szavát töltjük be: Fiacskáim szeressétek egymást. *Czibor József.*

Gyöngyszemek egy drága, jó ember életéből.

Mint sötét árnyék, úgy rohant át lelkünkön a rádió jelentése: *Balogh Elemér*, pozsonyi református lelkész-püspök, egyetemes konventi lelkészelnök meghalt.

Mint árván maradt gyermekek az apjuk után, úgy néztünk halott püspökünk után a komor gyászpompán és szivet megragadó szónoklatokon keresztül.

Véget ért szenvedése, pályája. Felért a csúcra, ahonnan a következő lépés a másik partra ér. Lelkünkben megszólal egy húr: az emlékezés s csak azt látjuk, hogy mennyit, hogy sokat köszönhetünk neki. A koporsót körülvevő, hullámozó tömegben százak tesznek bizonyosságot a jóságáról, türelméről, szeretetéről. Sokunk szemébe könnyáradatot indított az ő ránk pazarolt jóságának emléke s még jobban fáj a szívünk utána. A fekete gyászban felcsillan az ő jóságos kék szeme, ahol mindig a béke derüje játszott. A koporsó mellett életének sok szépsége, kedves eseménye világítani kezd, mint nyári éjben apró szentjánosbogarak, mint piciny gyémántok, mint drága gyöngyszemek, melyek az Örökkévaló fényben fürödtek. Megremeg a toll a kezében, mikor írni akarok a Jézus Krisztus alázatos papjáról. A szívem véérébe kellene mártanom tollamat, hogy méltóképpen szóljak róla, hiszen rám is szeretettel mosolygott áldott kék szeme és ki nem érdemelt szeretetet szórt.

De világítsanak a tények:

„Ha valaki csak egy pohár vizet ad egynek az én kicsinyeim közül...” Zimankós, hideg tél tombol künn. Fagy, jég borít mindent. Kéményen, telefonhálózatokon, épületek ormain a fagyos szél a halál áriáit dudorássza. A konventi iroda intím, könyves, iratos munkás légkörébe belebúg a csengő. Egy ember áll künn. Rongyos, németül beszél. Segélyt kér. „Hozza be azt az embert, Titkár Úr”. — szól a püspök úr. A vándor magyarul folytatja: „Magyarul is tudnak az urak? Azt hittem, hogy németek. Én is magyar vagyok”. A püspök úr leülteti, kérdegeti, honnét merről jött. Közben odaszól nekem: „Titkár Úr, valami harapni valót teremtsen ennek az embernek”. Mikor visszaérkezem, pattog az olasz: *Grazia danto molto Signore.* (Sok köszönet uram). De a gyomor erősebb a témánál és a szép olasz nyelv zenéjénél. Meglassul a társalgás. Kisül, hogy a vándor munkanélküli templomfestő. Béjárt a Olaszországot. Beszél a mesés olasz freskókról, templomdiszítésekéről. Míg az éhes emberből jóllakot ember válik, elfelejtjük a telet, a szelet, a bajokat. Lélekben csodás babinokat látunk, még csodásabb művészi olasz templo-

mokban. Egy rongyos ember mennyi művészi érzéket és tudást árul el. „Aki mást felüdit, maga is felüdülni fog.” A megvendégelés után meghatottságában sírva távozik az ember. Kérdező tőlem: „Uram, ki ez az ember?” Megmondom s így válaszol: „Én más vallású vagyok. Amonnét kidobtak. Itt egy püspök leül velem egy asztalhoz, beszélgetünk Olaszországról és fejedelmien megvendégek.”

* * *

Szomorú levelet hozott a posta. Egy magyarországi lelkész társunk panaszkodott a levélben, hogy beteg, nyugdíjas tanítóédesapjától megvonták a nyugdíját, mert az öregúr átment Magyarországra nyugdíjas letétele. Csináljunk valamit, mert szegény édesapja nagy anyagi bajokkal küzd. Az állam törvényei szerint ugyanis nyugdíjas csak az államhatóság engedélyével mehet át. Bemegyünk a referátusra. Beszélünk a referens úrral. Nem tehet mást mint ragaszkodik az előíráshoz. Kihágást követett el, s így a nyugdíját elvonták. A püspök úr képpel illusztrálja álláspontját: „Nem tudom hol, talán Dumasnál, vagy Hugo Victornál olvastam, hogy egy tengeri hajón szigorúan kiadták a parancsot, hogy, mert vihar közeledik, a fedélzet ágyúit helyökre biztosan le kell rögzíteni. Az egyik tiszt elfelejtette az egyik ágyút lerögzíteni s mikor a vihar kitört, irtózatossággal rohant ideoda a vasszörnyeteg a fedélzeten a hajó ingása következtében. A tiszt, aki a mulasztást elkövette, mikor látta az eshető szerencsétlenséget, halált megvető bátorsággal, egy alkalmas pillanatban odaugrott és az ágyút megrögzítette. Elmult a vihar. Felharsantak a trombiták. A hajó legénysége, tisztjei gyülekeznek a fedélzeten. A hajó kapitánya méltatja a tiszt érdemeit, aki halált megvető bátorsággal hozta helyre mulasztását s érdemjelet tűz a mellére. Mikor ez megtörtént, mert a tiszt mulasztást követett el s azt meg kell torolni, a kapitány őt letartóztatja és három napi börtönre ítéli. Az az öreg tanító — folytatja tovább a püspök úr — megbüntető, mert törvényellenes dolgot cselekedett. De a büntetés mellett meg kell emlékezni érdemeiről is. Harminc-negyven évig tanítani nem kis dolog. Ez is hősiesség. A büntetést már kiállotta, mert az elvont nyugdíj miatt szenvedett eleget, következzék tehát az érdemjel, a nyugdíj visszafizetése”. A jó akaratú referens úgy meghatotta a törvény szellemének ez a frappáns magyarázata, hogy ő maga járt el, hogy az a szegény tanító elvont nyugdíját visszakapja. Vissza is kapta.

A pozsonyi templomépítéssel kapcsolatban is kedves dolgok kerültek elő. Nem panaszképpen, de, hogy a valóságot illusztrálja, szokta mondani, hogy őt úgy építették bele a templomba, mint a népballada szerint Kőműves Kelemennét Déva várába. Egyébként a templomépítéshez Afrika emberevő feketéi is küldtek drága tengeri kagylókat, az ottani misszionárius ösztönzésére, aki a püspök úr ismerőse volt. Mikor Magyar-

országon az akkori kultuszminisztériumban segélyt kért, a kérő szónak nem akart meghallgattatása lenni, előhúzta a kabátja alól a feketék által küldött értékes kagylókat és ezt mondotta: „Még az afrikai emberevők is megszántak bennünket. Nem mehetünk el üres kézzel a hazai kultuszminisztériumból.” A példa hatott. A segélyt megkapta.

* * *

A „Pont.” Köztudomású, hogy néhai Balogh Elemér püspök úr a Masaryk család kedvelt vendége szokott lenni. Az elhunyt Alapító Elnök úr barátjai közé számította őt. Egy alkalommal egy csszl. vasutas levelet írt Masaryk Alicenak és ebben segítségét kérte. A vasutas t. i. külföldi nőt vett feleségül s ez a tény bizalmatlanságot keltett a vasutassal szemben feljebbvalói lelkében. Nem részesült előléptetésben. Masaryk Alice a vasutast a püspök úrhoz utasította. Kérje meg őt. „Néki is van — úgymond — annyi befolyása, mint nekem.” A levél meg is érkezett a püspöki hivatalhoz. A püspök úr vállalta, hogy közbe jár érdekében. Mikor illetékes minisztériumi tisztviselőnél a vasutas érdekében közben járt, ezt mondta: „Régi héber írásokat fedeztek fel s a tudósok megakarták fejteni. Tudvalévő, hogy a héber írásban csak a mássalhangzók vannak jelezve. A magánhangzókat úgy olvassák bele. Az egyik papirusztekercsen találtak egy pontot. A pont miatt nem egyezett az értelem. A végén az egyik tudós kisütötte, hogy azt a pontot egy légy hagyta ott. Ha figyelmen kívül hagyják, teljes az értelem...” A tisztviselő csak nézett, hogy kerül ez mind ide. „Itt van ez a vasutas — folytatta a püspök úr — az ő neve mellett is van egy ilyen pont. Megzavarja a név jelentését. Hagyjuk figyelmen kívül ezt a pontot és mindjárt érthető lesz a szöveg.” A tisztviselő megértette s a vasutas megkapta az előléptetést.

* * *

Él Farnadon egy szegény ember, akinek nem volt zsebórája. De, mert nagyon szeretett volna egy zsebórára szert tenni s pénze nem volt reá, elkezdett spekulálni. Addig törte a fejét, fúrt, faragott, míg fából csinált egy órát. Ezt az órát egy liter víz hajtotta. Bár nem zsebóra volt, de mégis óra volt. A püspök úr tudomást szerzett erről. Egy alkalommal Masaryk elnökkel való beszélgetés közben, azt mondotta a püspök úr, hogy Ferenc József uralkodása idején pénzt is szokott osztogatni. Kinek adjak, kérdezte az elnök úr. Erre a püspök úr elmondta a farnadi óras esetét és megnevezte az órát. Masaryk elnök úr ezer koronát küldött az órának és a levelet így címezte: „Az öntanította órának.” A farnadi óras hálából Masaryk elnök úrnak is csinált egy faórát. A püspök urat pedig megakartta tanítani arra, hogyan kell fából órát csinálni. Természetesen díjtalanul.

* * *

Külön kőtetre telne a sok érdekes megjegyzése és epigrammaszerű megállapítása az

életre, emberekre, tudományra, művészetre vonatkozóan. Itt erre hely és alkalom nincsen. Csak még egy személyes élő eseményt!

1926-ban végeztem a gimnáziumot Komáromban. Szent elhatározásom volt, hogy a lelkészi pályára megyek. Bizonyítványom és akaratom volt hozzá, de anyagim nem. Lelkészem tanácsára felmentem Balogh Elemér püspök úrhoz és nyíltan megmondtam: „Főtiszteletű Uram, bizonyítványom és lelkesedésem a lelkészi hivatás és pálya iránt van, de pénzem, anyagim semmi sincs. Egyszerű falusi családból származom. Jó emberek szeretetéből, majd nehéz korrepetitóri munka árán tudtam csak a gimnáziumot is elvégezni.” Leültetett magával szemben. Úgy beszélt velem, mintha idős, szerető bátyám lett volna. Mellém állt. Segített. Hü volt. Minden időben rajtam volt a szeme. Ő adta rám a palástot is. Ő indított el a lelkészi pálya göröngyös, de felfelé vivő útján. A fekete ravatal mellett éreztem nagyon, hogy milyen sokat adott ő és milyen kevésbé voltam hálás én.

A temetési menetben sok magabahullott embert láttam, akik görcsös sírással siratták őt, a jóltevő, vigasztaló Főpásztort. Mindenikünknek a szívében, akik szeretete napsugarát érezték maradandó emléke él Balogh Elemér püspöknek. Teste eltávozott, de a lelke tovább munkálkodik bennünk, mert szétszította közöttünk. Ez a lélek az építő lélek, a szeretet lelke az Isten, Isten Lelkétől lelkedzett lélek. *Kiss Gyula.*

Árvaest Páskaházán. A hallelujás virágvasárnapra hívták meg a beretkei árvákat a páskaházai gyülekezetbe árvaest tartására. Örömmel mentek árváink a gyülekezet meglátogatására, hogy az örömnepen közös énekben és közös imában áldozzanak a szeretet oltárán. Az iskola terme teljesen megtelt az érdeklődőkkel, az árvákat szeretettel fogadókkal. Ének, szavaltok, vallásos szindarab tették az est műsor-számait. Szívünk egybeforrt a szeretet jegyében, a Jézus nevében, ki egy ilyen napon vonult dicsőséggel Jeruzsálembe. Kedves testvéreink szemében könny csillogott az esten, de a szeretet könnye és nem bánat könnye volt az. A szereteté, mely szívüket egészen megtöltötte, mely szeretettelt szívvel magukhoz ölelték az elhagyottakat, az árvákat. Így vált részükre a virágvasárnap igazi ünneppé. Másnap az Úr nevében kopogtattak be kis árváink testvéreink ajtaján. Az esti termékenyítő könnyek megtették hatásukat, termékennyé tették a szíveket a jóság részére. A szeretet diktálta áldozatosságukkal a kevés lélekszámmal bíró kis páskaházai gyülekezet nagynak bizonyult a szeretetben. Az árvák számára adott szeretetadomány értéke elérte a 900 koronát. Istennek legyen érte hála. Mi igaz, szívből fakadó kérésünket küldjük Istenhez, hogy tegye áldottá a páskaházai gyülekezet minden munkáját ezután is.

HIREK

Elment a főpásztor.

— Balogh Elemér püspök temetésén. —

Harsona harsant fenn a Mennyben...
Sohasem szólt trombita szebben!
Az Úr szavára fújta meg
Kórusban az angyalsereg
Isteni trón zsámolya mellett,
Árasztva ránk örök kegyelmet;
Hitetlenség nem verte le
Gyarló szívünket, mert tele
Hit sugarával, bár lehajlik
Fejünk a keservekbe, amíg
Lábunk koporsója után lép.
Életvihartól tépdessett nép
Között amint ballagok: én is
Szomorkodom, remélve mégis.
Harsona harsant, mert az Isten
Embereszünkkel érthetetlen
Bölcsességében úgy akarta,
Hogy gyarapodjék birodalma.
Társam! Dölyfödőtől ki vagy elvakult,
Az elméd ebből most talán tanult
S gondolkodóba ejt a példa
És nem leszel továbbra léha.
Ráeszmélsz végrevalahára,
Hogy életnek halál az ára?
Halál! De azt is láthatod:
Ha gyakorolsz alázatot
S hiábalalóság helyett
Jézusi, nagy szeretetet
Úgy, mint ő, akit zár takar,
Fog üdvözölni égi kar.
Harsona harsant fent az égből
És engedelmes volt szerényen.
Testéből lelkét eleresztve
Szabadjára: felszállt a Mennybe,
Hogy kit híven szolgált alatt
S jókedvvel, meg sohase törve,
Dicsőítesse mindörökre,
Mint szent érzelmeket zeng lant.
Harsona harsant! Mennybe hívták.
Magasztalják már angyalok.
Szemünk habár könnytől ragyog:
Ne fürkesszük egeknek titkát!
Az élete irányt mutat,
Hogyan futhatjuk meg mi is
A Jézus által kijelölt:
Üdvvezérelt utat. *Tóthkárolyi Lajos.*

A konventi iroda tisztelettel értesíti a nt. lelkészi, esperesi és püspöki hivatalokat, hogy Balogh Elemér konventi lelkészelnök úr halála után a konventi lelkészelnöki tisztséget ftü. Bertók Béla püspök úr vette át, a konventi ügyvitelt további intézkedésig Végh Kálmán lak-szakállasi lelkész intézi. A konventhez, vagy a konventi elnökséghez intézett minden hivatalos megkeresés, felterjesztés alábbi címre küldendő: Végh Kálmán ref. lelkész, Ref. lelkészi hivatal Turi-szakállas, posta: Bođa.

Református nap és énekkari hangverseny Nagykaposon. Az ungi református egyházmegye lelkesízi és tanítói egyesülete 1938. május 8.-án „Református napot” s vele együtt énekkari hangversenyt rendez Nagykaposon. A „Református nap” délelőtt istentisztelettel kezdődik, amelyen Főtiszteletű Dr. Magda Sándor püspök fogja hirdetni Isten-igéjét. Az istentisztelet keretében Lengyel József egyh.-ker. belmissziói előadó fog előadást tartani. Szóló és énekkari-számok teszik majd ünnepélyesebbé az istentiszteletet. Délután körülbelül 15 református énekkar fog versenyezni Nyomárkay Sándor egyházmegyei gondnok által ajándékozott vándorserleg elnyeréséért. Közben Simon József abauj-tornai esperes fog előadást tartani, „Az énekkarok, mint a gyülekezeti evangélizáció eszközei” címen. Kérjük református testvéreinket, hogy erre a napra jöjjenek Nagykaposra: azok, akik hálásak Istennek azért, hogy reformátusok lehetnek; akik még féltőn ragaszkodnak sokat szenvedett apáink hitéhez, akiknek nem közömbös, hogy tudnak-e rólunk, hogy számba vesznek-e minket. Református Testvéreink! Jöjjetek Nagykaposra, hogy megmutathassuk mindenkinek, hogy élünk, hogy élni tudunk, élni akarunk és hogy Isten segítségével élni is fogunk; hogy nem lehet figyelmen kívül hagyni minket. Legyen ez a nap testvéri szívek összedobbanásának, a Krisztus zászlaja alá való tömörülésünk boldog bizonyágtevésének napja.

A nagykaposi „Református Nap” sorrendje: Délelőtt fél 10 órai kezdettel a református templomban: 1. Gyülekező ének: Adjunk halát mindnyájan. 81. dics. 1. v. 2. Fennálló ének: Jövel Szent Lélek Úr Isten. 54. dics. 1. v. 3. Fő-ének: Te benned biztunk... XC zsolt. 1. és 5. v. 4. Imádkozik: Ujlaki Sándor egyesületi elnök. 5. Mennynek... (Gáspár J.): Énekli a nagykaposi énekkar. Vezényel Pápay István. 6. Igét hirdet: Magda Sándor dr. püspök. 7. Te vagy napvilágom (Kádár G.): Énekli Bellágh Barna nagyszelmenci lelkész. 8. Előadást tart: Lengyel József egyházkerületi belmissziói előadó. 9. Ahogy lehet... (Reményi S.) Szavalja Magda Barna püspöki titkár. 10. Záró imát mond: Gencsy Béla em. belm. előadó. 11. Bezáró ének: Megváltó Isten... 109. dics. 1. és 4. v. Délután 3 órakor a Schlangér teremben: 1. Összkar: Mennyben lakó... (Kecskés - H. Bathó) Vezényel: Pápay István. 2. Megnyitó: Nyomárkay Sándor egyházmegyei gondnok. 3. Csicseri vegyeskar: Vezényel Gaál István. Nagy vagy Te Isten. (Kovács Lajos dr.) Áldott az Úr (H. R. Palmer). 4. Bési férfikar. Vezényel: Nagy István. Én Istenem... (Kapi Gyula). Nagy Isten... (Werner — átírta ifj. Fövenyessy). 5. Nagykaposi férfikar. Vezényel Pápay István. Örök Isten... (Beethoven L.) Égi Atyánk... (ifj. Fövenyessy B.) 6. Salamoni férfikar. Vezényel: Tóth Miklós. Szállj alá... (Kálmán F. — ifj. Fövenyessy B.) Áldj meg minket... (Átírta Lányi Ernő). 7. Simon József abauji esperes előadása: „Az egyházi énekkarok,

mint a gyülekezeti evangélizáció eszközei. 8. Palági férfikar, vezényel: Ónody Géza. Isten hozzád szállanak... (Szalay Béla). Óh nagy Isten... (Bognár J.) Szünet. 9. Vajáni férfikar, vezényel: Szanyó Sándor. Luther éneke. (Férfikarra: Pásztor Sámuel). Vasárnap a pusztán. (Kreutzer K.) 10. Szürtei férfikar. Vezényel: Bornemissza Sámuel. Isten kinek... (Klopstock - Sz. Nagy J.) Áldások Istene (Rossini - férfikarra Sz. Nagy J.) 11. Gálóczi férfikar. Vezényel: Gecse Endre. Erős várunk... (átírta: Szügyi József). A néma légben. (Szügyi József). 12. Csicseri férfikar. Vezényel: Szakal Elek. Öröm a hír... (Bognár J.) Halleluja győzedelem... (Hodossy B.) 13. Vajkóci vegyeskar. Vezényel: Lengyel Pál. Jelszavunk előre... (Richard - Gross). Fenn a csillagok felett... (Mozart). 14. Bezáró beszéd: Ujlaki Sándor egyesületi elnök. 15. Összkar: Mindig velem... (Gebhard: F. Botschaft) Vezényel: Szanyó Sándor. 16. A bíráló bizottság eredmény hirdetése és a díjak átadása.

A magyarországi Ref. Egyetemes Konvent részvéte. Balogh Elemér püspök halála alkalmából a magyarországi Református Egyetemes Konvent a következő szövegű részvétáviratot küldötte Pozsonyba: „Balogh Elemér püspök úr elhunytával az egyházközsége és a református anyaszentegyházat ért súlyos veszteség feletti gyászban őszinte részvételt osztozik a magyarországi református egyház egyetemes konventje. Ravasz László püspök, Balogh Jenő főgondnok.

HIVATALOS RÉSZ

A dunáninenni ref. egyházkerület aljegyzője.

362—1938. sz.

MEGHÍVÓ.

A dunáninenni ref. egyházkerület f. évi május hó 12.-én d. e. 10 órai kezdettel Érsekújvárott, a kereskedelmi Grémium üléstermében rendkívüli közgyűlés tart, melyre a gyűlés alkotó tagjait a kerületi elnökség megbízásából tisztelettel meghívom.

A gyűlés napirendje a következő:

1. Ima, alakulás.
2. A közgyűlés megnyitása, jegyzőkönyv hitelesítők kinevezése.
3. A szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve, a megválasztott tisztviselők eskütétele.
4. Balogh Elemér püspök halálával szükségessé vált intézkedések megtétele.

11 órakor a kerületi rendes bíróság ülészik. Ipolypásztón, 1938. április 21.

Czeglédy Pál

esperes, egyházkerületi aljegyző.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 19. szám.

Ára: 1/2, évre 70 Ké., 1/2 év 35 Ké.

Hirdetések díjsza b a b a s szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 május 7.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Leikésvi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A lelkipásztor egyéni értékének szerepe a gyülekezet életében.

„Az egyéniség értéke” c. írásomban többek között utaltam arra, hogy ebben a mai elgépelt, kollektív és irányított gazdaságra törekvő világban, fokozott mértékben kell rámutatnunk az egyéni életkezelés folyó speciális értékeire. Történelmi példákkal mutattam rá arra, hogy az emberi élet és történelem fejlődési irányvonalaival kapcsolatosan a nagy személyiségek (Jézus, Luther, Kálvin) egyéni különbségének értéke, mennyire rányomta bélyegét arra a történelmi korszakra, melyben éltek, azokra az embercsoportokra, amelyeknek nagy eszmékre, melyeknek hordozói és magvetői voltak.

Amikor elmefuttatást végeztem a megírottak felett, valami sajátságos utánaérzéssel úgy láttam, hogy még adós vagyok, hogy még tartozom valamivel. Mintha az lett volna a benyomásom, hogy az egyéniség értékéről szólva, az abban lefektetett igazságok, nagyon általános és tág keretek között mozogtak és most tartozom azokkal, hogy közelebb hozva, gyülekezeti életünk szemszögéből nézve, a lelkipásztor egyéniségére vonatkoztatva tárgyaljuk meg azokat, mert reánk ez bír a legfontosabb jelentőséggel.

Itt eszünkbe jut az ellenreformáció szomorú korszakából fennmaradt közismert mondás: „Vér meg a pásztor, elszéled a nyáj!” Ennek analógiájára a lelkipásztor egyéni milyenségével kapcsolatosan elmondhatjuk: „Gyenge pásztor mellett — pedig — elzúllik a nyáj!” Amiképpen láttuk, hogy a nagy, erős egyéniséggel bíró történelmi személyiségeken keresztül győzedelmeskedett a gondolat és eszme, melynek harcosai és magvetői voltak egy ellenséges világban és ráütötték egyéniségük bélyegét az életben minden megnyilvánulásukra, — éppen így, a gyülekezetek életében, „életbevágóan” fontos szerepet játszik a lelkipásztor egyénisége, milyensége, hogy természeténél fogva tapintatos, erős vagy gyenge egyéniség, hirtelen-e vagy flegmatikus vérmérsékletű. Tud-e hivatásos vezető lenni, úgy, hogy nem uralkodik, hanem szolgál, mint aki küldetését hivatása végzésére felülről nyeri. Olyan egyéniség-e, akiben van elegendő önfelegyelem, minden körülmények között tud-e ön maga felett uralkodni. Engedelmes lélek-e, aki egyéni

vérmérsékletének megfelelőleg, engedi magán keresztül zuhogni az Ige áldott folyamát és ettől mintegy megittasodva, megáradva, másokat is előnt, magával ragad.

Sok példával igazolható tény, hogy olyan a test, mint a fej, olyan az ország, amilyenek a vezetők, olyan a család, amilyen a családfő, olyan a gyülekezet, amilyen a pásztor. Ha ez a tapasztalati igazság nem áll meg, akkor is bajok vannak, mert hiba van ott, ahol másmilyen a család, mint annak a feje, vagy a gyülekezet, mint annak a pásztor.

Isten Igéjéből nyert hatalma és lelki készsége mellett, egyéni erejével és adottságának értékével nagyban hozzájárul a lelkipásztor ahhoz, hogy miképpen tudja építeni a gyülekezetet és elvezetni a lelkeket, az egy szükséges dolog felismerésére.

Hogy milyen elhatározó és számottevő befolyást jelent sokszor az egyéniség arculatát kifelé megmutató egyéni élete a pásztornak, annak jelentőségét csak akkor tudjuk felmérni, mikor látjuk, hogy maga az egyéni életnek milyensége is képes építeni vagy rombolni. Több emberöltő munkáját képes lelkileg lerombolni egy szerencsétlen egyéni tulajdonságokkal rendelkező pásztor. A gyülekezeti közösség arculatának, mentalitásának és közszellemének kiformalódása nagyban függ tehát attól, hogy milyen egyéni kvalitásokkal, kiváltságos jó vagy rossz tulajdonságokkal rendelkezik a gyülekezet vezetésére elhívott és beállított lelkipásztor.

Éppen ezért mindnyájan felelősséget hordozunk önmagunkban, hogy egyéni adottságunkból folyó hibáinkat, vadhajtásainkat, az Ige mérlegére állva, időnként lenyesegezzük, hogy egyéni életünk értékének növekedése folytán, belső emberünk megerősödésével, azt a szerepet töltsük be a gyülekezet lelki életében, mint a természeti világban: a só és világosság.

Csomár Zoltán.

Bálványtól az élő Istenig, a kegyetlen végzettől a szeretet Atyjához, a bosszúálló Jehovához a megváltó Istenhez eljutni az élet legnagyobb ügye, az egyetlen mentő tény. Miért van Istennek megváltó ereje? Azért, mert rásegít az ő igaz ismeretére. Nem az ismeret vált meg, hanem az Isten, de csak az az Isten válthat meg, akit én megismertem.

Dr. Ravasz L.

Egy lelkesztársunk hamis képet rajzolt Anyaszentegyházunkról a külföldi közvélemény számára.

III.

Az államhoz való helyzetét Egyházunknak szépen írja le — ami a multat illeti. Jelenünkben azonban egészen letér a reformátori utról s azt állítja, hogy: „Az Egyház zavartalan életének önmagától értetődő feltételei az állam szuverenitásának és szupremáciájának elismerése, a feltétlen lojalitás biztosítása. A csehszlovákiai ref. Egyház nem sietett ráébredni ezekre az alapfeltételekre.” (204 l.) Ez a két mondat olyan tartalmú, az Egyház egyik „hivatalos fiától” leírva, hogy e fölött nem érzem magamat hivatottnak véleményt mondani. Ez magának a hivatalos Egyháznak a joga és kötelessége. Azt írja továbbá itten, hogy a még 1928-ban elfogadott javított törvénykönyvet csak néhány hónapja nyújtották be a kormánynak szentesítés végett. Baláz János írása 1937-ben jelent meg, tehát e kitételeből azt olvassa a külföld, hogy Egyházunk 1928-tól legalább 1936-ig, tehát 8 évig be sem nyújtotta egyházi törvényeit... Ugyanez az irány szülte meg azt a vádat is, hogy a ref. Egyház még a „passzív rezisztenciát” is alkalmazta az állammal szemben. (204 l.)

Talán a legjobb része Baláz irásának a hitéletéről szóló. Itt valószínűleg az igazi lelkipásztor, a ref. Egyházat velünk együtt szerető ígehirdető szólal meg, aki mégis csak Jézus Urunkat s a halhatatlan lelkek idvességét helyezi az első helyre s nem a sovén, egyoldalú és hamisan vádoló nemzeti érzést. A feléledő belmissziós mozgalom leírása — még ha igen hiányos is — és az új belső reformáció szükségességének hangoztatása mégis csak meghagy rajtunk valami „evangélium-szerűt” a külföld előtt. Bár itt is rá kell mutatni egy nagy tévedésre. A „Ref. Élet”, mely Budapesten jelenik meg, nem az itteni főiskolások lapja (205 l.). Az ilyen beállítás megint csak félrevezeti a külföldet, hogy (N. B!) Magyarország fővárosában adják ki az itteni főiskolások ref. magyarok lapját! Itt is valószínűleg tévedéssel, vagy tudatlansággal állunk szemben.

De nem idézek többet Baláz irásából. Pedig még jutna elég egy újabb cikkre is.

Summa summarum a következőket kell megállapítani: 1. Mi a magyarázata annak, hogy amikor a többi itteni felekezetnek közismert és elfogadott *reprezentánsai* írják meg saját felekezetük ismertetését az „Ekklesia” kiadványban, addig nálunk nem a hivatalos Egyház végeztette el ezt, még csak nem is a losonci teológia, de nem is valamelyik tudományos és közegyházilag kiemelkedő s Egyházunk óriási többségének gondolkozását visszaadni tudó egyházi férfiú, hanem Baláz János?

2. Mi jögon vádol Baláz minket politikai és nemzeti beállítottsággal, amikor éppen ő mutat erre nem mindig keresztyén példát ezen irásában?

3. Hogy képzelhető el a mi református Egyházunknak közeledése az állam cseh és szlovák nyelvű más felekezetéhez, amikor ilyen igen erősen egyoldalú szlovák kritikával a hitünköt s Egyházunk vallásos tartalmát helyezi legelőnytelenebb megvilágításba az a Baláz János aki éppen a hozzánk közeledni akaró irányban a belső barátjának látszik... Ezzel az irásával bizonyára még a közeledést kívánókat is vissza-riasztja.

4. A mi sérelmeinkről nem beszél. Mintha velünk szemben csak az állammal volnának bűnösök nem teljesült óhajtasai. Mintha nekünk nem volna ezer panaszunk kezdve az itt-ott már becsukódó ref. iskoláktól, a pénzügyi és nyelvi sok jogi sérelmünkön át el egészen a mi lelkeszeinket az útkaparókkal kb. egy rangra helyező kongruens törvényig!

5. De mindezek mellett abban látom Baláz irásának legnagyobb veszedelmét, hogy meghazudtol bennünket a külföld előtt. Sokban másnak tűnteti fel Egyházunkat, mint amilyen. S az országok világ előtt közismert sérelmeink elhallgatásával még minket ültet a vádlottak padjára. Hogy ennek milyen következményei vannak már is, csak egy példából szeretném megvilágítani: Az „Ekklesia” sorozat kiadója a már említett terjedelmes bevezetésében (3—28 l.) kitér ránk is. Jelenleg helyzetünkre. S megemlíti, hogy míg több nemzetközi egyházi konferencián foglalkoztak a csehszlovákiai magyar reformátusok panaszaival nehézségek megoldása nélkül, addig: „Most engedni látszik ezen Egyház előbbi tekintélyeinek (vezetőinek) a függő kérdések államilag előrendezésével szembe állított passzív rezisztenciájára ama megnyugvás (beletörődés) folytán, amely elfogadja az állam feltételeit” (26. l.).

Mi más ez, mint a Baláz féle beállítás első eredménye! Vagyis már a kötet előszavában ott olvashatja bárki e német kiadó kitétele miszerint beismeri Egyházunk, hogy 18 éven keresztül helytelen utakon járt s Egyházunk volt az oka annak, hogy az állam nem rendezhette velünk való helyzetét. Ki tehát itt a bűnbak? A református Egyház! Az Egyház? A felelős, hivatalos esküt tett vezetői! Mert ha igaz Baláz János írása, akkor igaz a kiadó kitétele is akkor az állammal való helyzetünk folytatódott akármiféle kellemetlenséget, kárt, stb. szenvedett reformátusok méltán vádolhatnak egyházi hatóságainkat, magát a Konventet is.

Nem gondolom, hogy valaha lett volna még egy ref. lelkesztársunk, aki a neki is édes anyját, az Anyaszentegyházát, amely neki — ha más nem is volna — de legalább a kenyéradója: ilyen színben tűntette volna fel, pláne a külföld előtt.

Az „Ekklesia” kötetait az egész világ összes valamire való egyeteme megveszi és akiket a világprotestantizmus mai helyzete érdekel mind elolvassa. S mivel tudományos és komoly értéket akar képviselni, így idézni fogják évente dedeken át s amint az osztrák tankönyvek utána még ma is sok millió külföldi képzelet azt, hogy

a magyar nép csak csikósokból és betyárokból áll, hogy vad lovak száguldanak szabadon a magyar lakta síkságokon mindenfelé, ugyanígy a Baláz féle irás lesz a forrása a mi itteni Egyházunknak úgy a japán egyetemeken, mint az uppsalai könyvtárban, vagy valamelyik amerikai missziótársasághoz: mert németül mindenütt tudnak a valamire való egyházi tudósok is!

De az állam területén belül is óriási kárt okozott Baláz Egyházunknak, mert aki csak olvassa itt ezen irását, kénytelen lesz azt gondolni, hogy mégis csak lehetetlen nép és felekezet vagyunk mi, amikor egyik lelkésze Egyházunknak állapítja meg ezt.

És hozzá a meggondoljuk, hogy ezt a hibát nem lehet egykönnyen korigálni, akkor még inkább fáj 400 éves drága szent Egyházunknak ez a bántása.

Külföldön már csak úgy zúgna a méltatlankodás moraja és a cikkek felháborodva tárgyálnák az Egyházunkat ért sérelmet, de ugyanígy tenne a cseh protestánsok is, ha velük történik ez.

Napirendre térhet-e e fölött Anyaszent-egyházunk?
Galambos Zoltán.

ISKOLÁINK

A ref. tanító egyháztársadalmi munkája s annak feltételei.

(Folytatás.)

Ismerve munkánk anyagát, ismernünk kell a Cél is, amelyet elérni akarunk.

Vaksággal van megverve az, aki nem ismeri a célt, amely felé igyekszik. Egy egész életet lehet tölteni a legszorgalmasabb egyháztársadalmi munkában, nem lesz semmi eredménye, ha nem lebeg előttünk a cél, amit elérni akarunk. Ki merné állítani, hogy mindenütt, kivétel nélkül nem folyik ez a munka ma is? Az eredményről még még sem merünk beszélni.

Azért olyan kapkodó, azért olyan eredménytelen ez a munka, mert cél, terv és program nélkül való. Mi legyen hát célunk? Az, amit Arany így fejez ki:

Legnagyobb cél pedig itt a földi létben,
Ember lenni mindig, minden körülményben.

Embernek lenni. Dicső, nemes cél. Mi teszi az embert, emberré? Hallom a feleletet, a kultúra. Igaz, de nem minden kultúra. A kultúrának tartalmat kell adni, ez a tartalom pedig nem lehet más, mint a vallás-erkölcs.

Ennek a kultúrának tehát nem lehet alapja csak a szórakoztatás. Mint előbb említettem nem merülhet ki csak szindarabozásban, gyönyögszövegben, sportolásban.

Nem lehet alapja csak a gazdasági szellem sem. Szép és nemes dolog a szövetkezet, gazdaság, okszerű gazdálkodás, de ha ezek csak a meggazdagodás szellemét hozzák magukkal, egyedül rombolni képesek. Hogy a mindenáron meggazdagodni vágyás milyen megmértelyező hatással

van a társadalomra, gondoljunk a hadsereg-szálító és árdragitók undok tömegére.

Egyedüli nemes cél, melyért munkálkodni érdemes, gyönyörködtető, Isten és emberek előtt kedves, igyekezni azon, hogy a nép ismeretei bővüljenek, világnézete tisztuljon, vallása álszenteskedéstől ment, babonáság nélküli, tiszta ref. vallás legyen, lelkét őszinteség, igazmondás, álszenteskedéstől ment, babonáság nélküli, tiszta ref. vallás legyen, lelkét őszinteség, igazmondás, áldozatkészség töltse el, mindenkor készen álljon a segítő felebaráti szeretet gyakorlására. Nemzetét szeresse, fajához ragaszkodjék. Minden mi kulturánknak egyedüli fundamentuma a törhetetlen református, magyar érzés lehet.

Az anyag és a cél ismerete után mielőtt még munkához fognánk fontos, hogy amennyiben lehet gondoskodjunk munkatársakról is. Az élet minden vonatkozására mondta Isten: „Nem jó az embernek egyedül lenni.” Munkatárs választásban azonban nagyon óvatosnak kell lenni. Inkább egyedül, mint hátráltató társal.

Munkatárs-keresés legjobb módszere a személyes érintkezés. Igyekezzünk bizalmat kelteni abban akinek segítségére számítunk, de vigyázzunk ne hogy türelmetlen, követelőző, heves kifakadásokkal, ellenkező eredményt érjünk el. Munkatárs mindenki lehet, a legegyszerűbb ember is. Ne engedjünk azonban mindenkét bele nézni munkánk titkaiba. Aki nem érti, nem tudja felfogni e munka értékét, kigúnyolja azt, a gúny pedig a lelkes munkást is elkedvetleníti. Ha munkatársat nyertünk, vigyázzunk, el ne veszítsük azt. Ha legcsekélyebb segítséget is nyújtott, sohase mondjuk ezt én tettem, hanem „mi”. Legjobban összeköt a közös érdek. Akik többet segítettek nekünk, azokkal már megbeszélhetjük terveinket is, így alakul ki egy olyan társaság, melyet már nemcsak a közös munka, de a közös cél is összeköt. Legyünk önzetlenek. Ha netalán elismerés, hála lenne a jutalmunk, — amire ugyan ebben a munkában a legkevesebb lehet számítani, de az önzetlen munkás ezt nem is várja, — osszuk meg azt munkatársainkkal úgy, hogy a legkevesebb rész jusson minékünk. Ne engedjük azonban, hogy valaki átvegye az oroszlánrészt, mindent magának vindikáljon, mert akkor elveszítjük a többit.

Akár egyedül vagyunk, akár segítőtől körülvéve — de boldog állapot — mindig tart-suk szem előtt a közmondást: „aki sokat markol, keveset fog.” Kezdjük kicsiny dolgokon, de azt végezzük alaposan. Ne terheljük túl magunkat, mert kimerülünk. Ne veszítsük el kedvünket, ha 20-an vannak jelen ott ahol 100-at vártunk, végezzük a munkát úgy, mintha 200-an lennének.

Ismerek kartársat, akinek az év legnagyobb részében nincs egy szabad perce. Hétfőn énekkar, kedden vallásos este, szerdán SzMKE, csütörtökön énekkar, pénteken szombat szindarab tanítás, vasárnap vasárnapi iskola. Hozzávéve iskolai munkáját, elképzelhetjük, milyen idegölő munkát végez. Azok pedig, kikre munkatársakul

számíthatna, kinevetik. Mi lehet a vége az ilyen munkának? Az, hogy idegileg kimerülve, kedvét veszve éppen akkor fogja abba hagyni nemes munkáját, mikor annak látható eredményei már mutatkoznak.

Munkánk módszeres legyen. Ha pl. a nép ismeretkörét akarjuk bővíteni, ne mozaikszerűen hordjunk össze egyet mást, de mindent logikus sorrendben közöljük.

A természettani ismeretek közlésénél pl. bemutatunk egy kísérletet, megállapítunk tételeket, rámutatunk ezen tételek állandóságára a természetben, de a mi életünkben is. Ezek a természeti törvények, melyektől függ egész életünk, velük dacolva elveszünk, nekik engedelmességgel boldogulunk. Ugyan ilyen módon, lépésről-lépésre haladva közöljük a földrajzi, term.-rajzi, történelmi ismereteket. A minden rendszer nélkül, kapkodva összeállított, mondjuk felolvasó esték ismeret közlése, hol egyik alkalommal a Mars lakóiról, máskor a porcellángyártásról, majd talán ugyan egy estén a selyemhernyó tenyésztéséről beszélünk, nem egyébként hiábavaló szószátyárkodásnál, eredménye semmi, legfeljebb egy eltöltött téli este. Minden alkalommal legyen szórakoztató rész is, szavaltat felolvasás, egy-egy regény tartalma, de ez is alkalmazkodjék a közölt ismeretekhez. A „Fekete gyémántok” tartalmát pl. akkor mondjuk el, mikor a köszéréről beszéltünk. Ugyanakkor dalolható a bányász dal, szavaltat költemény a bányászok életéből.

Egyetlen alkalomnak sem szabad azonban elmulni a vallásos érzés ápolása nélkül. Isten Úr a természeti törvények felett, Ő irányítja a történelem folyását, a nagy emberek Tőle nyerték képességeiket, a legtöbb dicsőítette is érte. Aki, mindezekre gúnyosan mosolyog, kinek atheista világnézete van, annak legyen legalább materiális becsülete és hagyja ott azt a munkateret, amelynek csak ártalmára lehet.

Röviden meg kell említenem, hogy az egyháztársadalmi munka legveszedelmesebb gátolója, sőt megsemmisítője a lelkész és a tanító közötti viszály. Érthetetlen, de a legtöbb helyen ez az egyedüli oka az eredménytelenségnek. Évtizedekre kihat a lelkész és a tanító civódásainak átka. Míg az ő barátságából fakad a tiszta új élet, mely vallásossá, becsületessé és boldoggá teszi a népet. Egymás ellen soha, csak egymással karöltve dolgozhatnak. Ideális állapot, csodás lehetőségek kútfeje, ha ennek a gyönyörű munkának megnyerhető a jegyző, az orvos, az ügyvéd és más intelligens ember. Azonban nagyon vigyázzunk, ugyan ezek, egyetlen közreműködéssel leronthatják évek munkáját, ha nem vezérli őket Krisztus szelleme.

Terhes, nehéz, de magasztos ez a munka. A sokat szenvedett, rokontalan magyar református nép iránt érzett mérhetetlen szeretet tud csak erőt adni ennek az elvégzésére. Meg kell tennünk, mert ma tőlünk függ, elpusztul-e vagy fenn marad. Az „Elnémult harangok” ifjú hősé-

nek küzdelmes élete ne csak könnyekre indítson bennünket, de elszánt munkára. Ha elpusztulunk is a küzdelemben, de míg élünk nem némulunk el az életet hirdető harangok. Munkánkért hálát, visszafizetést senkitől se várjunk, aki erre vár, az inkább adjon pénzt ki kamatra. Jutalomban munkánk nem a hálában, de a késő unokák áldásában lesz, kik megfogják köszönni, hogy megtartottuk őket református magyarnak.

Az egyháztársadalmi munka gyönyörű eredménye egy új társadalmi élet. Ennek az életnek fundamentuma, Jézus, éltető napja a szeretet.

A pogányok az első keresztyének életét látva így kiáltottak fel: „Nézzétek mint szerettek egymást, készek egymásért a halálra is.”

Bárcsak a mi munkánk láttára így szóljon a világ: „Nézzétek a ref. magyar tanítókat, mit szeretnek ezek a népet, feláldozzák értük nyugalomukat, eltűnnek gúnyt és hálátlanságot, de megőrzik azokat, kiket Isten rájuk bízott, akiket szeretnek.

Nemcsik Béla

EGYHÁZI ÉLET

Nyílt kérelem.

A szlovenszkói és kárpátaljai Egyetemes Református Egyház mindhárom egyházkerületének valamennyi esperesi hivatalához és egyházmegyei pénztárnokához.

Nagytiszteletű Esperes Urak!

Nagytiszteletű egyházmegyei Pénztárnok Urak!

Az 1936.-ik évi október hó 15.-én tartott kassai konvent rendes ülésének jegyzőkönyv 57.-ik pontjának i) alatt hozott 1—7-ig terjedő határozatai (konventi jegyzőkönyv 97 oldal) alapján az 1937.-ik év november hó 26.-án 1555—1564 számok alatt tiszteletteljes kérelemmel fordultam mind a 10 egyházmegye esperesi hivatalához arra vonatkozólag, hogy úgy az 1937.-ik évi járulékokat, mint a megelőző évekről elmaradt hátralékokat a bölcs vezetésük alatt álló egyházmegyék részéről befizettetni szivesek legyenek. Ugyanezen a napon 1565—1574-ig terjedő számok alatt ugyancsak tiszteletteljes kérelemmel kerestem meg az összes egyházmegyei pénztárnok urait, hogy az 1937 évi járulékokat beszédni és a megküldött csekklaupon a losonci református teológiai szeminárium folyószámlájára befizetni méltóztassanak. Egyben kiterjedt a kérelmem arra is, hogy 1933-tól kezdve ahonnan ezek be nem küldettek, onnan visszamenőleges behajtással beszédessenek és beszélgáltattassanak. Az elmaradt hátralékokról részletes kimutatást is kértem.

Hálásan köszönöm mindazoknak, akik kérelem tárgyában eljárni szivesek voltak és konventi határozat értelmében megfelelő adatokat szolgáltatottak.

Sajnálattal kellett azonban megállapítanom, hogy a nagytiszteletű Esperes Urak részéről és az egyházmegyei pénztárak legtöbbjétől sem a

elmúlt évi járulékok beszolgáltatása, sem a fennálló hátralékok pontos kimutatása be nem érkezett. Így ezideig nem áll módomban az, hogy a konvent határozatának megfelelően, a tölem megkívánt hivatalos előterjesztést megtehessem. Ujból kell azért — most már nyílt színen — ezt a tiszteletteljes kérelmemet, mindannyiunk igazolására, előterjesztenem. Kérem azért, hogy az elmaradt hátralékokról minden egyes egyházmegye pénztárától a hátralékos gyülekezetek kitüntetésével a losonci református lelkészi hivatalhoz, illetve e címen a theologia igazgatójához az 1933-ik évtől kezdve pontos kimutatást küldeni sziveskedjenek. Azokról a helyekről pedig, ahol a theologiai járulékok vagy nem szedettek, vagy beszedetvén, eredeti rendeltetésüktől elvonattatva, más egyházi pénztárakba befizettetni rendeltettek, a fenti határozatra való hivatkozással tisztelettel kérem, hogy úgy a beszédéről, mint a hova fordításról, vagy hova történt hivatalos beszolgáltatásról hozzám a hivatalos bejelentést a konvent legközelebbi gyűlése elé való bemutatás céljából megküldeni szivesek legyenek.

Különösképen kell felkérnem a tiszáninneri református egyházkerület egyházmegyéinek a kormányzásával megbízott nagytiszteletű Esperes Urakat arra, hogy ami felelőséget a hivatkozott jegyzőkönyvi határozat megállapít, arra nézve a fenforgó mulasztás miatt ne az én személyem terheltessek. Úgyszintén a nagytiszteletű egyházmegyei Pénztárnok Urakat is, éppen saját felelőségük szempontjából, alázatos tisztelettel kérem, hogy a határozatban megkívánt kimutatások betérjesztése alkalmával, saját maguk fedezése céljából, legyenek szivesek azokat az utasításokat is beküldeni, amelyek őket a theológiára beszédett pénzeknek — az ezek kezelésére egyedül jogosított theologiai pénztár helyett — bármi más pénztárba való befizetésre utasították.

A tiszáninneri egyházkerület *ungi* egyházmegyéjétől tisztelettel kérem a megjelölését annak, hol fekszik és mi módon kezeltek az 1933-ik évi theologiai járulék? Milyen a kamatozása? A *gömöri* egyházmegye részéről mély tisztelettel kérem egyéb, a fent hivatkozott határozatban előírtak betartásán kívül, a megelőző évekről beszédett theologiai járulékokra vonatkozólag, azoknak a fegyelmi iratoknak hivatalból való betérjesztését is, akár az egyetemes konvent ezidei elnökségéhez Munkácsra, akár pedig közvetlenül hozzám, mint a theologiai ügyek előadó-jához Losoncra, amely iratokból megállapítható lesz az is, hogy az éveken keresztül elhevvertetett theologiai járulékok kamatoztattak-e valami módon, az egyházmegyei pénztár felett való felügyeletben terhel-e valakit a felelőség?

Mindezekre azért van szükség, hogy a theológiára beszédett járulékok *be nem fizetett összegeiről*, azok hollétéről, az egyetemes konvent határozatától eltérő utasításokról az egyháznak azok a hivatalos tényezői, akik a pénzkezelésre jogosítottak és a számadásra kötelezettek, —

értékesítettek és tájékozottak legyenek. A nyilvános-ságnak tudnia kell azt, hogy a theologiai pénztár elszámolásának a feltételei megteremtettek.

Egyidejűleg tisztelettel kérem úgy az egyes gyülekezetek lelkipásztorait, egyetemes egyházunk minden hatóságát, az egyetemes konvent nagytiszteletű pénztárnokát, hogy az esetleg hozzájuk befizetett, vagy bejelentett, a losonci református theologiai szemináriumra tett alapítványok összegéről, kezeléséről és rendeltetéséről szóló bejelentéseiket a szeminárium igazgatójánál megtenni szivesek legyenek.

Kérem azokat a pénztárakat is, amelyek theologiai internátusi járulékokat szedtek, hogy ezeknek a befizetett teljes összegéről s ez összegek elhelyezéseinek a módjáról, az egyes kikölcsonzésekéről, az adósok neveinek és a kikölcsonzott pénzek pontos összegeinek és kamatainak kimutatásával a theologiai szeminárium igazgatóságához kimutatást küldjenek.

E nyílt kérelemhez azért kellett fordulnom, mert az egyetemes konvent gyűlésein többször elhangzott ama kívánságom, hogy a theologiai járulékok- és minden című szolgáltatásokról a végleges elszámolás feltételei megteremtessenek, a szükséges adatok és kimutatások együtt legyenek, de a kellő figyelemben és keresztülvezetésben soha nem részesültek.

A legmélyebb tisztelettel vagyok a Nagytiszteletű Esperes Uraknak és a nagytiszteletű egyházmegyei Pénztárnok Uraknak

Losoncon, 1938 május hó 2.-án

igaz hívük és szolgáljuk:

Sörös Béla

a theol. szeminárium vezetésével megbízott
ref. lelkész.

PROBLÉMÁINK

Egyetemes Egyházunk lelkiismeretéhez.

A Ft. E. Konvent 1936. évi: 57/4/d. számú határozata véleményadásra hívta fel az egyházmegyéket: a közegyházi terheknek, az eddigi lélekszám-szerinti kivetése helyett, igazságosabb kulcs megállapítására vonatkozólag.

Az egyházmegyék javaslatai bizonyára rövidesen az E. Konvent elé kerülnek — és azoknak figyelembe-vételével legfelsőbb egyházi hatóságunk határozni, illetve intézkedni fog.

Nem kételkedünk abban, hogy az egyházmegyék bölcsessége ne érezte volna meg az eddigi gyakorlat kiáltó igazságtalanságát és tarthatatlan voltát; s nem kételkedünk abban sem, hogy E. Konventünk lelkiismerete ne méltányolná a vagyontalan kis egyházak és szegény gyülekezetek nehéz anyagi helyzetét; vagyis feltételezzük, hogy nem akarja határozatával a teljes összeomlás mélységébe taszítani, hanem meg fogja találni azt az igazságos kulcsot, amely szerint minden egyház, illetve gyülekezet erejéhez mérten adóztatik meg.

Mindamellettt kötelességünknek érezzük, felelőségünk teljes tudatában, hogy egyházi

közvéleményünket és határozatot hozó testületeinket tájékoztassuk egyes egyházak: *való helyzete* felől. Mert, ha minden egyházat: egy-egy lánc-szemnek tekintünk, úgy ezt a láncot *csak a leggyöngébb szem erejéig* lehet megterhelni, különben a lánc elszakad. Vagyis: okvetlen, minden körülmények között, számot kell vetni az anyagilag leggyöngébb gyülekezetek teherbíró képességével.

Kötelességünk ezt annyival inkább megtenni, mivel köztudomás szerint a legtöbb esetben, a leglelküismeretesebb határozat hozatalánál is megtörténik, hogy nem teljes, vagy éppen: helytelen az információ, s olyanoknak kell határozni a nagy többség nevében, akik — hibájukon kívül — nem ismerik a részleteket, körülményeket stb.

A legteljesebb tisztelettel bocsátjuk azért egyházunk és gyülekezetünk anyagi életére vonatkozó adatokat: egyetemes egyházunk s különösen E. Konventünk lelkiismeretének, bölcsességének: *tárgyilagosa megítélése, elbírálása alá azzal a kérdéssel, hogy az ilyen, vagy hasonló helyzetben lévő gyülekezetre vethető-e annyi közegyházi teher, mint amennyi az eddigi kulcs alapján vettett (?)?*

Gyülekezetünk: 68 családot, illetve családfőt számlál, akiknek összesen: 274 k. hold földjük van. Vagyis átlag 1 családra: 4 (négy) k. h. föld esik. (12 családnak egyáltalán semmi, 14-nek pedig: 0—2 k. h. között van a birtoka. Kb. a gyülekezet felének nincs biztosítva egész évre a kenyere.)

Az egyháznak egyáltalán nincsen földbirtoka (temetőjén kívül), csupán egy kis egyházfenntartási alapja: a gyülekezet önmegadóztatása révén, melyre az egyháztagok ma is *önkéntes ajánlattal*: 10°/₁₀₀ kamatot fizetnek csak azért, hogy egyházukat ezáltal is gyámolítsák.

S ez a leányegyház: templomot önállóan, s az anyaegyházzal közösen: (1/3 részben) iskolát, parochiát, vagyis: lelkészi és tanítói állást tart fenn.

Hozzá tartozik a kép teljességéhez s a tisztánlátáshoz annak kijelentése, hogy a gyülekezet 3/4 része a földreformig: a szomszédos Coburg-hercegi uradalomban, továbbá a vasútnál, gyárban stb. kereste kenyerét s munkája után gondtalanul megélt, egyházi célokra mintásan áldozott; — ma pedig: munka és kereset nélkül, gyakran állami támogatással, tengetik életüket, az egyik szekta által ostromolva.

Teljes tisztelettel:

a czakói ref. egyház presbitériuma.

Meghívó. A komáromi egyházmegye összes lelkészeit felkérem, hogy május hó 9.-én délelőtt 10 órakor a komáromi egyház lelkészi hivatalában értekezletre összejönni sziveskedjenek.

Rácz Elemér elnök.

A május 12.-én tartandó érsekújvári kerületi gyűlés helye Érsekújvár, Iskola u. 4. Iparosok és kereskedők háza.

HIREK

Felhívás. Felhivom Lelkésztársaim figyelmét arra, hogy orsz. lelkészi nyugdíjintézeti tartozásait ne közvetlenül hozzám, hanem saját egyházmegyéjük nyugdíjpénztárnokához sziveskedjenek kifizetni, miután az Orsz. Lelkészi Nyugdíjintézet igazgatója pénzt nem kezel, hanem mindent Bank utján intéz el, így a hozzám küldött járulékokat kénytelen volnék a beküldő költségére vissza küldeni. Tornalja, 1938. ápr. 27. *Kövér Árpád* ny. int. igazgató.

A Nagydán 1938 évi május hó 16—17. napjain tartandó presbitéri konferencia műsora. Május 16.-án, hétfőn: Délelőtt: 1/2 10—10. Áhitat. Bibliát magyaráz Orémus Endre magyarbódi lelkipásztor. 10—1/2 11. A konferencia megalakulása, megnyitása. 1/2 11—11. A presbitéri intézmény kifejlődése. Előadó: dr. Nagy Lajos zsarnói lelkipásztor. 11—1/2 12. A presbitéri és a hitvallásos iskola. Előadó: Törzsök István tornagörgői ig. tanító. 1/2 12—12. Hozzászólások. 1 órákor közös ebéd. Délután: 2—3. Elszállásolás, ismerkedés a háziakkal. 3—1/2 4. A presbitéri és az egyházi vagyonkezelés. Előadó: Szövérfy Ferenc e. m. vil. tanácsbíró. 1/2 4—4. Hozzászólások. 4—1/2 5. A presbitéri és az egyházkormányzás. Előadó: Balla Pál e. m. vil. főjegyző. 1/2 5—5. Hozzászólások. 5—1/2 6. A ma és a holnap presbitere. Előadó: Meskó Dezső nagyidai lelkipásztor, e. m. papi tanácsbíró. 1/2 6—6. Hozzászólások. 6—1/2 7. Szünet. 1/2 7-től közös vacsora. 1/2 8-tól vallásos este a templomban: Fennálló ének a 3.-ik dicséret. Nagy ének: a 78. dicséret 1, 2. verse. Bibliát magyaráz Lengyel József szinai lelkipásztor, egyházkerületi belmissziói előadó. Szabadelőadás. Szavalat. Vegyeskar. Szavalat. Gyülekezeti ének a 109. dicséret 3, 4. verse. — Május 17.-én, kedden: Délelőtt: 8—1/2 9 Áhitat. Bibliát magyaráz Lengyel András bárcai lelkipásztor. 1/2 9—1/2 10. Beszámoló az otthoni presbitéri munkáról. Néhány szép ének megtanulása. 1/2 10—10. A presbitéri és a vasárnapi munkaszünet. Előadó: Csatáry Gyula beszteri lelkipásztor, e. m. belmissziói előadó. 10—1/2 11. Hozzászólások. 10—1/2 11. Hogyan lehetek jó presbitéri? Előadó: Tóth István szepsii presbitéri. 1/2 11—11. Hozzászólások. 11—1/2 12. A presbitéri, mint a lelkész munkatársa. Előadó: Szepesi Gyula szepsii énekvezér, e. m. vil. tanácsbíró. 1/2 12—12. Hozzászólások. 12—1/2 1. Szabadelőadás. Tartja: Simon József esperes. 1/2 1—1. Hozzászólások. 1 órákor közös ebéd. — Délután: 2—1/2 3. A presbitéri és a reverzális. Előadó: Köszegehy Gábor tornagörgői lelkipásztor. 1/2 3—3. Hozzászólások. 3—1/2 4. A presbitéri és a szórványgondozás. Előadó: Sárosi Imre szepsii egyháztag. 1/2 4—4. A konferencia tanulságainak megbeszélése, búcsúzás.

A Dunántúli Protestáns Lap megemlékezve Balogh Elemér püspök haláláról a többek közt róla ezeket írja: ... Érezzük a veszteséget

mi is, akik Balogh Elemért jól ismertük. Többször tartott előadást egyházkerületi lelkésztervezletünkön. Ilyen alkalmakkor könyvtára becsesebb darabjait is bemutatta. Lapunkban is jelentek meg cikkei és mindig nagy szeretettel gondolt főiskolánkra, különösen annak könyvtárára, amelyet a háború előtt számos kötettel gyarapított. Halála előtt pár héttel még felhívta a könyvtár figyelmét, hogy Budapesten egy bennünket érdeklő könyvet fognak árvezetni.

Felhívjuk lelkésztestvéreink figyelmét: Csomár Zoltán „Csendes Órák” c. ifjak és gyermekek kis imádságos könyvére, mely konfirmandus növendékeink számára kiválóan alkalmas és olcsó vizsgai ajándék. — Egy példány ára: 4 Kč. 10 drb. rendelés esetén: 20% engedmény! Megrendelhető a szerző címén: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. Surty. via: Užhorod.

Új ref. korálkönyv. Az évek óta sürgető szükség és közönség hozta létre a korálkönyvet, melyet Gáspár János ny. ig. tan. org. s okl. énektan. (Losonc, Marx u. 13.) szerkesztett a Csehszl. közt. ref. egyház új énekeskönyvéhez. A korálkönyv az összes dallamokat tartalmazza, tehát 132 éneket (57 zsolt. 54 dics. 20 tem. ének s Mindig velem Úram) orgonára, vagy vegyeskarra. A kiadást az a körülmény is szükségessé teszi, hogy itteni énekeskönyvünkhöz még ily teljes korálkönyv nem áll rendelkezésre. Más korálkönyv beszerzése pedig rendkívüli nehézségekbe ütközik s nem is felel meg teljes mértékben. Az egyes énekek strófa-közjátékkal vannak ellátva. A mai kiadási viszonyok híhetetlenül nehezek. A papír ára s a munkabérek dráguló tendenciát mutatnak. A Gondos Henrik párkányi nyomdája — amely új énekes könyvünk legújabb kiadását izlésesen s a viszonyokhoz mérten, olcsón készítette, — mégis hajlandónak mutatkozik a korálkönyv kiadására, ha kellő támogatásra talál. Csupán az énekgyűnk iránti érdeklődőkön múlik, hogy a hiányt pótló könyv megjelenhessen. Szívesen ajánljuk az énekgyűnk iránti érdeklődők s az orgonisták, tanítók figyelmébe a szükséges korálkönyv beszerzését, annak a kiadónál való mielőbbi megrendelését, illetve előjegyzését. A könyv ára izléses kiállításban s bekötve 50 Kč. Bolti ára pedig 60 Kč lesz.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszánineni református egyházkerület püspöki hivatalától.

314/1938 sz.

Nagykapos, 1938 IV. 27.

P á l y á z a t.

Az eltávozás folytán megüresedett hubói ref. lelkészi állásra. Javadalma: 1.) Lakás a hozzátartozó kerttel és melléképületekkel. 2.) 6 kat. hold 1173 négyszög öl szántó, 2 kat. hold 543 négyszög öl rét, 337 négyszög öl szőlő. 3.) 28.64 hl. buza, 48 m. tűzifa. 4.) Munkaváltság 112 Kč. 5.) Stóla az egyházkerület határozata

szerint. A helyi javadalom kongruális értékelés a második lustrum szerint 2878 Kč. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

A kellően felszerelt kérvények a gömöri ref. egyházmegye esperesi hivatalához Chanava—Hanva, p. Čiz küldendők a hirdetés megjelenésétől számított három héten belül.

Dr. Magda Sándor püspök.

315/1938 sz.

Nagykapos, 1938 IV. 27.

P á l y á z a t.

Az eltávozás folytán megüresedett sajókeszi és sajólenkei lelkészi állásra. Javadalom: Úgy Sajókeszi mint Sajólenkén. 1.) Minden 4 marhás gazda ember fizet 120 lit. búzát, 120 lit. gabonát, 120 lit. zabot. Szénaváltságul 2 Kč. Minden 3 marhás gazda ember fizet: 90 lit. búzát, ugyanannyi gabonát és zabot. Szénaváltságul 2 Kč. Minden 2 marhás gazda ember fizet 60 lit. búzát, ugyanannyi gabonát és zabot. Szénaváltságul 2 Kč. A vetéssel és réttel bíró zsellérek fizetnek 30 lit. búzát ugyanannyi gabonát, 60 lit. zabot. Szénaváltságul 2 Kč. Vetéssel és réttel nem bíró zsellérek fizetnek: 60 lit. gabonát, ugyanannyi zabot. Az igavonó marhával bíró asszonyok, helybeli szokás szerint, marhájuk után rovatnak meg. Az igavonó marhát nem tartó birtokos özvegy asszonyok pedig, a marhátlan gazdákkal egyenlő mennyiséget fizetnek. A vagyontalan özvegy asszonyok 2 m. 40 cm. vásznat fizetnek. A béresek, kocsisok, pásztor emberek, szegény mesteremberek 30 lit. gabonát fizetnek.

2.) Úgy a sajókeszi mint a sajólenkei gazdák 15—15 m. fát tartoznak a saját költségükön beszállítani, a zsellérek felválni.

3.) Van a sajókeszi határban 1 kat. hold és 1284 négyszög öl szántóföld, 1 hold és 176 négyszög öl kaszáló. Sajólenkén 3 hold szántó és 2 hold rét, melyeknek az adóját az egyházak fizetik. Szajókesziben van 8 hold legelő ennek az adóját a lelkész fizeti. A földek minden munkáját az egyházak hivei tartoznak végezni. Stóla az egyházkerület határozata szerint. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó.

4.) Ideiglenes lakás az iskolában.

A kellően felszerelt kérvények, a gömöri ref. egyházmegye esperesi hivatalához Chanava—Hanva, p. p. Čiz-kúpele küldendők a hirdetés megjelenésétől számított három héten belül.

Dr. Magda Sándor püspök.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 20. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké., $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombatban.

Szétküldést hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 május 14.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Sérelmeink.

A mult hónapban beállott külpolitikai események köztársaságunk vezető köreit arra bírták, hogy a nemzeti és nyelvi kisebbségek sérelmeivel eddig ki nem elégített vagy megszorított jogos igényeivel behatóbban foglalkozzanak s azokat az állam jól felfogott érdekében közmegnyugvásra reparálják és oldják meg.

Ezeknek egyike az állampolgárság ügye, amit a multban tagadhatatlanul nagyon mostohán kezeltek. Szinte megszámlálhatatlan, hogy hányan jártak éveikig keserves kálváriát, mennyit jártak keltek, kilincseltek, költeleztek, amíg valami sovány eredményt értek.

A mostoha elbánás hátterében legtöbbször anyagi szempontok szerepeltek, aminek egyik bizonyossága az, hogy a jogosultság elismerése csak úgy ment könnyebben, ha az illető lemondott az állam irányában valamely címen neki egyébként jogosan kijáró illetmény vagy követelésről.

Lelkészi karunkban elég számosan vannak olyanok, akik bár a köztársaság jelenlegi területén voltak már az állam fordulat előtt is szolgálatban, mégis kétségbevonták, vitássá tették illetőségüket, állampolgárságukat és ha ezt hosszas instanciázás vagy közbenjárásra megkapták: az nem visszaható érvényességgel történt, aminek folytán a kongrua illetmény, a vele kapcsolatos korpótlék, s a nyugdíjnál beszámítható szolgálati évek tekintetében szenvedtek érzékeny károsodást, jögfosztást.

Bizonyosra vehető immár, hogy az állampolgársági kérdés újabb s állítólag teljesen humánus törvényhozási rendezés alá kerül a közeljövőben; minélfogva célszerű lenne, ha az érdekeltektől kártársak, akik ilyen sérelmet szenvedtek, felkérnék az illetékes tényezőket arra, hogy amennyiben a készülő törvényjavaslatban nem történne gondoskodás ilyen sérelmek jóvátételéről, úgy annak parlamenti tárgyalása során megfelelő módosítást indítványozzanak annyival inkább, mert ez azért is jogos igény, mivel az alkotmánylevel s az első állami alaptörvény a *szerezett jogok* tiszteletben tartását ígérte meg, akik tehát az államfordulat előtt jelenlegi alkalmazásukban és szolgálati helyeiken állampolgársággal bírtak, azokat semmiféle körmönfont törvény

csavarással attól megfosztani nem lehet, sem pedig e jogot szüneteltetni, avagy azt ujonnan adományozni, vagy engedélyezni és ennek naptári idejéhez szabni a szolgálati illetményeket és nyugdíjakat. Ezen a téren és ebben a kérdésben igazságos, emberies és becsületes jóvátételt várunk!

Ezt mindenképpen tudomására kell hoznunk a kormányköröknek!

A másik nem kevésbé figyelemre méltó s óvatosságot ajánló körülmény már az egész lelkészi kart, sőt hihetőleg a tanítókat is érinti.

Tudvalevő dolog ugyanis, hogy az országos hivatal kongrua osztálya s valószínűleg az iskolai referátus is a havonként kiutalt államsegélyekből előre levonja a jövedelmi adót; ez konstatálható a csekkszelvényeken. Tudvalevő az is, hogy a pénzügyi hatóságok évenként bekövetelnek az adóvallomást s az e célra szolgáló űrlapok figyelmeztető pontjai szerint be kell vallani mindennemű jövedelmet, ha most már ezek között feltüntetjük az évi államsegély összegét is: az adó megállapítás során még egyszer megadóztatják s ilyen formán egy és ugyanazon összeg után duplán fizetünk jövedelmi adót! Így tart ez már az államfordulat, illetve az új kongrua rendezés óta, aminek folytán tekintélyes ezrekre rúgó tartozatlan fizetést teljesítettünk egyenlegen. Ezt reparáltatni, visszakövetelni természetesen céltalan és sikertelen kísérlet lenne, mert az még nem történt meg, hogy valaki azzal dicsekedhetné, hogy az adóhivaltól valami tévesen, jóhiszeműen befizetett adót visszakapott volna!

Ez azonban nem jelentheti azt, hogy ezt az abszurd állapotot továbbra is tűrjük. E viszásság és jogtalanság megszüntetésének két módja lehetne és pedig, hogy az egyházhatóság tegyen lépést általánosságban arra nézve, hogy az államsegélyekből ne vonassék le a skála szerinti jövedelmi adó, miután az úgy is bevállás alá kerül évenként, vagy pedig ha ahhoz ragaszkodik az államsegélyeket kiutaló hatóság, akkor kiki legyen óvatos és az évenkénti jövedelmi adó vallomásába ne foglalja bele a helyi fizetésen felül a kiegészítő államsegélyt — s azt a körülményt a vallomási íven megjegyzésként említse fel, miszerint az államsegélye utáni jövedelmi adót a kifizető pénztár már levonásba hozta, tehát ez nem képezheti az újból való megadó-

tatás alapját. Ha pedig ezt valamilyen rabulisztikával figyelembe nem venné az adókiadó bizottság, akkor a kivetésről szóló értesítés ellen felebbezéssel kell élni s el menni a legvégső fórumig, remélve, hogy ezt a kézen fekvő sérelmet valahol csak belátják.

Úgy hiszem nem cselekedtem felesleges dolgot, midőn a fentieket közfigyelembe ajánlottam!

Sedivy László.

Egy szerény, de életrevaló, könnyen megvalósítható indítvány.

Köztudomású, hogy egyik legnehezebben megvalósítható lelkipásztori munka — gyülekezeti tagjainknak rendes adakozásra való nevelése. Hiába beszélünk sáfársági mozgalomról, — tized adásról, — mivel „az Úr a föld s annak teljessége”; az 1848-ban eltörölt tizedszedés sok szomorú, könyörtelen behajtásának emléke kísért fel talán abban, hogy ezek a mozgalmak nem tudnak hallgatóink szívéig leérni akkor sem, ha azok most az ő anyagi és szellemi jólétének alapját kívánják is szolgálni. Sok pedagógiai vitát váltott már ki az a különféle próbálgatás is, hogy vasárnapi iskolába járó gyermekeink, akiknek még semmiféle jövedelmük nem lehet szüleik sokszor zúgolódva megnyitott pénztárcájukon kívül (nemcsoda, hiszen a kemény élet úgyszólván eléggé próbára teszi annak teherbíró képességét!) aztán meg ha a szülő adja — nem a gyermek ajándéka lesz az! — miként lehetne gyermekkorukban már olyan adakozásra szoktatni, mely tényleg az ő személyes fáradozása, áldozatából kerül ki. Nagyobb városokban igaz, mutat már fel példát a templomépítésre a történelem és egyházhuség, melyhez a pénzt a hívek heti egy napi böjt vagy meg nem főzött 3-ik tál étel árából szedték össze nagyrésztben, de általánosan ehhez a módszerhez a mi legtöbbször szegény sorsú vagy falusi gyermekeinknél, akiknek szükségük van az iskolába való bocsátáskor az egy darab kenyérről, (vaj, szalonna, lekvár ritkán jut rá), így annak elvonása, illetve annak jótékony célra való kieroszakolása szinte merénylet lenne az ő fejlődése ellen; cukorra, egyéb nyalánkságra pedig — melyet okos dolog lenne szinte elkobozni tőle — igen kevés gyermek kap otthon. Pedig ezeket a szegénysorsú gyermekeket is egyházunk nemes céljainak töle telhető istápolására kell szoktatnunk már kicsi korukban, hogy a folyton növekvő egyházi szükséglet megértésére, fedezésére felnőtt korukban hajlandók, megértők legyenek. Templom, torony, harang, orgona építésére, mely más felekezetűekkel s falusiakkal szemben hiúságukat szolgálja, még csak meg lehet velök a bugyellárist vagy a magtárt nyitni, de aki próbált már külmisszióra, sajtó-propagandára, vallásos traktátusokra, közalapra, zsinati költségekre stb. gyűjteni, igen sokszor a csalódás szomorú felhője ült a homlokára. Pedig ezekre is mindre rá kell nevelnünk hívein-

ket, hiszen az államsegély mindegyre jobban vékonyodó fonalszála ijesztő gyorsasággal figyelmeztet bennünket, mi lesz belőlünk, ha végkép elszakad?! Nincs-e nagy veszély akkor, mikor gyülekezeteink egy része felekezeti iskolája megmaradásáért már nem is akar fillérenyi áldozatot se hozni.

Ha itt van, ha közel van a veszély, mely belső összeomláshoz vezet elébb-utóbb nem kell-e minden életre való alkalmat megragadni ahhoz, hogy kis gyermekeinket természetes, egészséges, rendszeres adakozáshoz szoktassuk, mely neki fáradozásába, áldozathozatalba kerüljön, így értékessé váljék elsősorban a saját lelke előtt, ne hiúságát szolgálja, hogy az ő apja gazdagabb a többi társaiénál, mert nagyobb összeget tudott tőle kieszközölni a lelkipásztora vagy tanítómestere által javasolt kegyes célra.

Tavaszi van, sok egyéb munka között itt van a kerti veteményezés, tyúk s egyéb nagyobb szárnyas háziállatok tojására ültetésének az ideje. Ha a szegényebb sorsú falusi gyermek most lelkipásztora vagy tanítója felhívására szülőjétől csak pár négyszögölnyi földet kér, melyet maga művel meg, ültet be s kapál meg egész nyáron nagy szeretettel s igyekezettel vagy kéri, hogy tojásból kikelő csirke, liba vagy pulyka az övé legyen már kezdettől fogva, — melyik szüle fogja ezt megtagadni? Nem jobban fog-e a nyári nagy szünidőben mint kis libapásztor is vigyázni a nyájra, ha tudja, hogy ebben benne van az övé is, melyet — boldogan számíthatja az időt — el fog vinni a lelkében gondosan ápolt, emlegetett szent célra annak idején.

Szinte szédítő a perspektíva, ha egy kis józan számvetést teszünk, mi lenne akkor, ha ilyen irányú rendszeres adakozásra való nevelés programmszerűen megindulna lelkivezetőink felelősségteljes munkája révén, általában szegénysorsú gyülekezeteinkben, mondjuk szegény gyermekeink ruha- s tankönyvvvel való ellátása céljára. Mennyivel méltóbb lenne hozzánk ez, mint bállal szedni össze a rávalót. Csak a tisztán-innen egyházkerületet veszem a számítás alapjául. (Ennek az alapjait ismerem.) Az öt egyházmegegyében 10360 tanköteles ref. gyermek van — más vallású gyermek jár hozzánk 1402, — akiket például ebbe a karácsonyi gyermekfelruházási akcióba mind bele lehetne vonni joggal, ezekből, ha csak minden ötödik gyermek behozna egy 5 Ké értékű csirkét s 1 kg. babot, már 24,000 Ké-t a 3 egyházkerületben 72,000 Ké-t lehetne e célra mint valóban értékes, valóban jókedvű, evangéliumszerű adományt összehozni. Csak egyet kérdezek meg a feltoluló sok kérdések közül, hány gyermekünket tudnánk megmenteni, hogy az idegen tannyelvű iskolák hívogató csábításainak ellen tudjon állani?!

Itt is igaz, hogy a lélek — jelen esetben az összefogás lelke — teremt vagyont; és nem a vagyon lelket! Próbáljuk meg!

Lengyel József.

EGYHÁZI ÉLET

Lelkészegyesületi gyűlés Beregszászon.

A beregi ref. egyházmegye 1938 április 21.-én d. e. 10 óraker tartotta rendes tavaszi ülését, a tagok nagyszámú részvételével. A LXXXIX. zs. 1. versének elénekzése után Forgón Pál beregszászi s.-lelkész tartott bibliamagyarázatot Mk 2:1—12 versei alapján. A hit előtt nincs akadály! Megbirkózik mindennel, csak Krisztus, mint egyedüli orvos elé érkezhessék. Nemcsak a ház tetejét bontja le, hanem legyőzi a mai világ nyomorúságát és a hitetlenséget is. Krisztushoz való menetelével nem akadály a gond, a baj, a csalódás, mert ezeken túl néz. Nem a világból ítéli meg a Krisztust, hanem a Krisztussal, az Ő bűnbocsátó hatalmával néz a világra!

Bary Gyula esperes, lelkészegyesületi elnök betegsége miatt, Pói József tanácsbíró üdvözlí a megjelent tagokat és a gyűlést megnyitja. Megemlékezik Balogh Elemér pozsonyi lelkész, dunán-inneni e. ker. püspök és konventi elnök haláláról. Elvesztése gyászba borította Egyetemes Egyházunkat, melynek hosszú éveken keresztül volt munkás, fáradhatatlan vezére. A gyűlés egy perces felállással áldoz emlékének. Üdvözlí az elnök e. m. lelkészegyesületünk új tagját Lengyel Pál gáti lelkészt, kit a vajkóczi egyházból hívott el újra a beregi egyházmegyébe gyülekezetének egyhangú bizalma.

Szabó Károly nagybégányi lelkész e. m. tanácsbíró megemlékezik Tóth József elhunyt bótrágyi lelkészről, aki hosszú időn keresztül volt a bótrágyi gyülekezet munkás, építő vezetője, e.-megyénknek tanácsbírája, a tóháti lelkész kör elnöke.

Illyés István csonkapapi-i lelkész, „A lelkész mint gazda” címen tart előadást. Alcím volt: „Szabad-e a lelkésznek gazdálkodni?” A kérdésre igennel felel. Hasznosnak, sőt szükségesnek tartja, nemcsak anyagi, hanem lelki oldalról is, hogy a lelkész gazdálkodjon.

A mai nehéz viszonyok között a gazdálkodással existenciáját kell biztosítani a lelkésznek. Sáfár is! Azaz a reábizottakat hűségesen meg kell őrizni. A lelkész használatában lévő egyházi földeket pedig csak úgy tudja, mint tőkét megőrizni, ha maga lesz gazdája a földnek. Lelki erőknak a forrása is lehet a gazdálkodás. Isten gondviselő és megtartó kegyelmét sehohsem szemlélheti világosabban az ember, mint kinn a mezőn, ahol minden az ő nagyságát és irántunk való jóságát mutatja. Itt ismeri meg hivei lelkét a legjobban. Itt látja meg annak bajait, szükségait, mindennapi nyomorúságát, melyekre az Igében feleletet kell adni. Akkor nem lesz üres és léleknélkülivé beszéde, ha a maga tapasztalatait is szólhatja. Nemcsak lelki vezér a pap, hanem a gazdálkodásban is kell, hogy irányítója, tanácsadója legyen a népének. Ezt pedig csak úgy érheti el, ha maga is ért a gazdálkodáshoz

és gazdálkodik.

A nagyszámú hozzászólásokból a következő elvi megállapítás domborodott ki. A lelkész első-sorban Verbi Divini Minister. Ezt kell neki mindenkor szem előtt tartania. Isten nagyságos dolgait nemcsak a templomban, hanem a templomon kívül is hirdeti. Nemcsak szóval, hanem mindennemű cselekedetével és életmegnyilvánulásával. Tehát ha valaki egyiket a másiknak háttérbe szorítása nélkül tudja végezni, akkor nem lehet a kérdésre semleges feleletet adni. Pál apostol is foglalkozott sátorponyva készí-téssel anélkül, hogy az Igének alkalmas és alkalmatlan időben való hirdetését elmulasztotta volna. Vigyázat azonban a nagy igyekezettel, amikor minta papok és minta gazdák akarunk lenni, mert féltő, hogy egyiket sem fogjuk elérni. Mindenesetre a református lelkésznek sohasem szabad feledni, hogy a próféták fekete palástja — ha láthatatlanul is, — de mindig a vállán van.

A konventi számadási ívek kitöltésével várakozó álláspontra helyezkedett a lelkész ki.

Kéréssel fordul a lelkészegyesületi gyűlés a theologia és tanítóképző intézet vezetőségéhez, hogy a legáció választást, ünnepek előtt legalább egy hónappal tartsák meg.

Kéréssel fordul továbbá a gyűlés e. megyén és kerületen keresztül Egyetemes Konventhez is, hogy a nyugdíjintézeti járulékok esedékes fizetése öszre halasztassék, amikor anyagiakban lelkészek és egyházak egyaránt tehetősebbek.

Vass József.

FIGYELŐ

A „csillag” és a „kereszt” találkozása.

Midőn olyan sokfelől hallunk a két nagy történelmi keresztényen egyház (a ref. és a katolikus) hivei közt dúló igen éles felekezeti ellentétéről és harcról, olyan jól esik olvasni az ORLE hivatalos lapjának a Lelkészegyesületnek hasábjain a felekezeti békének gyönyörű szép példáját az alábbi történetben:

... Temetésre hivatott a harang. A református templom harangjának szava már csak refrénje volt a katolikusokénak, amelyik előbb hírül adta a maga bánatos üzenetét. A lelkipásztor elment a halottas házhoz, hogy elvégezze szomorú kötelességét. A temetés szertartása véget ért, s a gyászolók menete elindult a temető felé. Ugyanazon az úton mentek, amelyiken kevesselelőbb a másik temetési menet már elhaladt. Vigyázva kellett lépegetni, nagy volt a sár, nehéz volt a koporsó. Az emberek arcán ott tükröződött a temetés Istenhez emelő ereje. Lassan, lassan haladva előre, lehetőleg száraz utat keresve, a lelkipásztor egy helyen valami fényes tárgyat pillantott meg a földön. Vajjon mi lehet? Lehajolva egy kereszt körvonalaival véli felfedezni, amint piszkosan, a sárba taposva fekszik. Érte nyúl. Felveszi, megtisztítja. E művelet után a kezében ragyog a róm. kath. plébános mindenki

által ismert aranykeresztje. A menet tovább halad, élén a nagytiszteletű úrral, akinek kezében ott csillog a fényes kereszt.

A temető kapujában pedig éppen kijött a plébános, hívei egy csoportjától kísérve. Szembe mentek egymással. Amikor találkoztak, a lelkipásztor paptársához lépett és átnyújtotta néki az elvesztett tulajdonát. Az egy pillanatig meglepetten nézett rá, majd némán, őszinte melegséggel megszorította a kezét és egy önkéntelen, de lélekből jövő mozdulattal átölelte a palásttakarta vállat. A körülálló híveket csodálatos melegség érintette és meghatva e jelenet szépségétől, fővegüket levéve, néma illetődöttséggel nézték a „csillag” és „kereszt” ölekezését. Az ott állók érezni vélték az Úr Jézus jelenlétét és hallották szívükben csendülni az Ő szavát: . . . „az én békességemet adom néktek!” S ez a békesség nem szállt el abból a faluból, megtisztította az ott lakó és addig egymással békétlenségben élő emberek szívét. A felekezetek gyűlölködését szeretet váltotta fel, mert belátták azt, hogy a „csillag” nem akarja sárbataposni a „keresztet” és az utóbbi az előbbit. Annál is inkább nem, mert ez a két szimbólum éppen úgy, mint ahogy a bethlehemi csillag és a golgothai kereszt is, egyaránt Ő reá, a békesség adójára emlékeztet és a szeretet parancsának betöltésére kötelez.

Bizony erre a békességre olyan nagy szükségünk lenne nekünk is kisebbségi sorsban élő magyar reformátusoknak és katolikusoknak!

GYŰLEKEZETI MUNKA

Hogyan képezzünk vezetőket?

Legyen szabad nekem a szerkesztő által kiadott kérdést így fogalmazni: hogyan képezzünk munkásokat? A következő okok miatt teszem ezt. Egy munkának, vagy mozgalomnak csak egy vezetője lehet. Így kívánja meg ezt a jórend. Másodsorban pedig vezetőt képezni nem lehet, mert ehhez isteni adottság kell. Ami a vezetőt vezetővé teszi, azt tanítani nem lehet, az különös ajándéka Istennek. A dolgok természetes alakulása is úgy hozza magával, hogy egy vezető körül fejlődik ki a munka, akinek egyénisége, munkája, tapasztalata, Istentől való küldetése adja azt a súlyt, vagy nevezzük tekintélynek, amely kétség nélkül oda állítja az élre. Sem Pál apostolt, sem Kálvint, sem Bodelschwinget nem úgy választották vezetővé, hanem Isten tette őket azzá és ez mindennél meggyőzőbb volt. Isten országában ma is így van ez. Azon egyszerű oknál fogva, hogy itt a legnagyobb szolgálja mindenkinek s aki első akar lenni, a szolgálatban első, nem a parancsolásban. Kinevezés, szavazatokkal való megválasztás itt nem megy. A vezető körül csoportosulnak azután a munkatársak, akik a munka terhére megosztják és megvalósítják a részleteket. Ezeknek a képzéséről óhajtok szólni a következőkben.

Isten országában minden munka önkéntes.

Minden munkás önként áll munkába s csupán azzal a céllal, hogy Istennek a dicsőségét szolgálja. Ha ezt az önkéntességet megszüntetjük, elvész a munka lendülete és igazi mivolta. A gyakorlat azt mutatja, hogy Isten országa munkája csak ilyen önkéntes munkásokkal megy előre. Itt tehát a hangsúly a belső elhivatáson van. Isten szólítja munkába az ő országának munkásait. Az ifjúsági munkában is így volna ez rendén. Mert, ha Istentől van a munka, Ő nem hagyja azt tönkre menni s gondoskodik arról, hogy újabb munkások álljanak az aratásba. Nyilvánvaló, hogy ezeket a munkásokat sem lehet kiképzés útján előteremteni. Ezeknek úgy kell kitermelődniük a munkából. Hogy miképpen tudjuk meg, kinek van belső elhivatása? Ezt könnyen meg lehet állapítani egyrészt előző munkálkodásából, másrészt pedig abból a körülményből, hogy mennyit hajlandó feláldozni ezért a munkáért. Tehát próba nélkül nem lehet beállítani senkit az ifjúsági munkába. A leg-egyszerűbb körülmények között is van arra elég alkalom, hogy megmutathassa arravalóságát. A munkásoknak tehát otthon kell megmutatni arravalóságukat és hűségüket. Ha e tekintetben kiállották a próbát, akkor jöhet a másik lépcső: le tud-e mondani mindenről Isten országáért? Tud-e vállalni nélkülözést, szegénységet, fáradtságot, el-nem-ismertetést, stb? Mert ez az osztályrésze még ma is, azoknak, akik teljes életükkel Krisztust szolgálják. Szóval alkalmas-e arra, hogy példa legyen az ifjúság előtt? Mert nem arról van szó, hogy állásokat szervezünk jó, vagy kevésbé jó, de fix fizetéssel, hanem hogy Isten országának munkájára alkalmas-e az illető. Itt nem döntő fontosságú az, hogy iskolázott-e az illető, vagy nem? Ha meg van Istentől az elhivatása, ezt a hiányt könnyen pótolni tudja. Mert ebben a munkában nem a tudomány, hanem a hit a döntő. Számos példa van rá az újabbkori ébredési mozgalmak történetében, hogy magasabb iskolázottság nélkül is lehet valaki Isten országának áldott munkása, akinek hatása országokra terjed ki pl. Moody, Williams stb.

Akik ilyen módon bebizonyították, hogy alkalmasak erre a munkára, azok számára azután kell gondoskodni arról, hogy ezt a munkát minél alaposabban, áldásosabban és kellő felkészültséggel tudják végezni. Módot kell találni a vezetőségnek arra, hogy legalább évente egyszer részt vehessenek valamilyen tanfolyamon, ahol legelsősorban gyakorlati ismereteket kell nyújtani. Ha pedig meg van rá a mód, nem ártana az sem, ha hosszabb ideig tartana ez a továbbképzés. Itt égetően szükséges volna egy missziói központ, ahol ezek a munkások megkapnák a kellő speciális kiképzést, mint pl. a diakoniszszáknál és a külmiszionáriusoknál, ahol ez a missziói központ egyben a munkások otthona is. Így lehetne azután eredményes és áldásos munkát végezni az ifjúság között. Meg volna az egységes irányítás is és a közös eszme is.

Bizonyos, hogy ez az elgondolás meglehe-

tösen elüt a közönséges mai gondolkozástól, de több évi gyakorlati munka vezetett rá erre. Le kell számolnunk teljesen azzal, hogy itt olyan dologról van szó, amit a világ módszereivel és emberi erővel meg lehet oldani. Isten országának ügye nem emberek képességein, elhatározásán, anyagi javakon, vagy más hasonló földi dolgokon múlik. Isten csodák által dolgozik most is, mint régen. Minden tette ezen a földön egy csoda. Mi pedig emberi rövidlátásból és hitlenségből ki szoktuk zárni Isten munkáját a mi terveinkből. Mindent meg akarunk tenni, mindent mi akarunk elvégezni, mert nem hisszük, hogy Isten ma is él és munkálkodik. Ha hiszünk Istenben és komolyan vesszük az Igét, az elmondottakat egész természetesenek találjuk. Ifjúsági munkásokat is Istentől kérjünk és Ő megadja, s meg lesz oldva ez a kérdés is.

Toth Kálmán.

KÜLFÖLD

KIE evangélikáció Svájcban.

Ifj. Dr. Teleky László a magyarországi ref. ifjúsági mozgalom vezető egyénisége az „Ébresztő” hasábjain svájci útból ír beszámolót, melyből az alábbiakat közöljük kivonatossan.

Az 1937 évi Indiában megtartott mysorei KIE világkonferencia az egyetemes keresztyénségnek óriási szolgálatot tett. Ez a konferencia a többek közt azzal is foglalkozott, hogyan lehetne elősegíteni azt, hogy az egyes országok KIE-i többség tudjanak egymásról. Mert milyen bátorítólag hat az egyik ország ifjúsági mozgalma, ha a másik ország keresztyén ifjúsági mozgalmanak vezetőitől hall arról beszélni, hogy az ő országukban milyen szerepet játszik Jézus Krisztus az ifjúság életében. Ezért azt a határozatot hozták, hogy a különböző keresztyén országok ifjúsági munkájáról, az ottani keresztyén ellenes irányzatok elleni harc folyásáról kölcsönösen értesíteniük kell egymást. Ez a határozat pedig gyakorlatilag először ez év februárjában valósult meg, amikor útnak indult a szélrózsa minden irányából öt KIE vezető, hogy egy nemzetközi csoportta fejlődve, eleget tegyen a francia svájci KIE kérésének és végigjárja a berni és neuchatel kantonok fontosabb pontjait a célból, hogy az ottani ifjúságot saját bizonyágtételével meggyőzze az „egy szükséges dolog”-ról. A francia Keresztyén Ifjúsági Egyletek vezetősége éppen azon helységek látogatását állította be a programba, melyeknek ifjúsága pár évvel ezelőtt szemtől-szembe nézett a munkanélküliség rémével, amely megbénította az óras-ipart. Két év óta most már nagyon megjavult a helyzet, — van munka bőven, de a lelkek felett még uralkodik a bizonytalanság, kishitőség, — mi lesz, ha újból beáll a pangás?

Ezek a vidékek várták tehát világszövetségünk közvetítésével felkért előadókat, egy francia református lelkészt, egy olasz tanárjelöltet,

egy kínai KIE földműves titkárt és e cikk íróját. Mindezeknek ügyes-bajos dolgát Guillon úr, világszövetségi titkár intézte, Beguin úr, kantonális titkár segítségével. Ők ketten szintén az előadó csoporthoz tartoztak.

Evangélikációs utunk 9 napig tartott. Egy másfél napos földműves, iparos ifjúsági téli táborral kezdődött és ugyancsak egy ilyennel végződött is. Ez volt Tawannes-ban, illetve La Sagne-ban. Az ifjak ezeken a helyeken családoknál nyertek elszállásolást. Minket is ily módon helyeztek el legtöbbször. Mindenütt megkülönböztetett vendégszeretettel volt részünk. Az én házigazdám voltak: gyártulajdonos, polgári iskolai tanár, lelkész, asztalosmester, csokoládégyár ügynök, virágkereskedő.

Minden éjjel ugyanis másutt háltunk; a táborokon kívül még öt helységben fordultunk meg, köztük pl. Bernben is. A táborok létszáma 200—250-ig volt. A közbeeső helyeken pedig néha gyülekezetekhez szoltunk; templomokban vagy gyülekezeti termekben, vagy pedig csak külön ifjakhoz, KIE-otthonokban, házakban.

A két táborban mindegyikünkre három-három előadás, felszólalás jutott. A közbeeső városkákban, amelyekben déltől délig tartózkodtunk, este 8—10-ig tartottuk meg előadásainkat. Sokszor mind az ötünknek össze kellett sűríttenünk mondanivalóinkat, hogy a két órás terminust át ne lépjük. Nehéz volt ez különösen azért, mivel Liang barátunk szolgálatát kétszeresen számított, mert angolról kellett franciára tolmácsolni előadását. Esti 10 óra után az érdeklődők még kérdéseket is intézhettek hozzánk. Ezek a megbeszélés jellegű együttlétek akkor voltak különösen áldásosak, amikor egy kicsi csoport maradt vissza és azzal egy kisebb szobába vonulhattunk. Az ilyen alkalmak néha éjfélig is elhúzódtak. Azután mehetett ugyan ki-ki a maga szállására, ott azonban a háziak nagy szeretettel még meg is vendégelték és teázás közben a kérdések egész halmazával lepték el. Ennél fogva $1\frac{1}{2}$ —1 óra előtt nem igen térhettünk nyugovóra, — igaz, hogy másnap délig pihenhattunk.

A francia Svájc lakossága túlnyomó többségében református. A hívek zöme az Eglise Nationale Protestante (nemzeti állami protestáns egyházhoz tartozik, kisebbik része pedig az Eglise Evangélique Libre-hez) szabad ev. ref. egyház. Ez a tagozódottság, amely különben a német Svájcban is fenn áll, nem jelent dogmatikai, teológiai különbözőségeket, hanem kizárólag szervezeti s egyházpolitikai tekintetben való elkülönülést. Amíg az állam-egyház lelkészeit az állam fizeti és a hatóság választja, addig a szabadegyházéit maguk a hívek látják el és választják.

Az ifjúsági munka területe, értem alatta a KIE-t, teljesen egységes és szorosán izesül hozzá úgy az állam-, mint a szabadegyházakhoz. Előfordul az, hogy ahol vegyesen vannak németajkú és franciaajkú ifjak a KIE-ben, ott egy német vagy francia tagozatra is találunk, amelyek

a legnagyobb egyetértésben dolgoznak.

A svájci KIE-knak is az a legfőbb törekvésük, hogy az ifjakat egyházaikhoz és e révén Krisztushoz vezessék. Ebben a törekvésükben a lelképászoroknál nagy elismeréssel és rokonszenvvel találkoznak. Ahol a lelkész nem képes egymaga a kórházmissziót ellátni, ott a KIE-sek látogatják a betegeket.

Mint külsőséget kell megemlítenem, hogy a neuchatel-kantonbeli serdülőkön cserkészszerű KIE egyenruhát láttam. Sokfelé tűntek fel KIE zászlók is.

Természetes dolog az, hogy nagy vonzóerővel hatott a tény, hogy nemzetközi csoportok előadásaira voltak hivatalosak: azt hiszem, ez nálunk is nagy tömegeket hozna össze.

És jöttek az ifjak, sokszor egész csoportok, vonaton, vagy akár sitalpon lelkészüket vezetése mellett. Ott látom a méteres hóba szúrt sítalpakat és a hidegtől kifújó arcú derék ifjakat a templom padjaiban.

Nem zavarta őket, hogy az előadók zömének nem francia volt az anyanyelve, nem mosolyogtak azon, ha hibák csúsztak bele az előadók mondataiba, ők csak a lényegét figyelték lelkük teljes odaadásával.

Az előadások zöme bizonyágtétel volt, a személyes munka tapasztalt eredményeiről. Megtörtént esetekről szóltunk többen. Ahol sok volt a rendelkezésünkre álló idő, ott beszámoltunk nemzeti KIE-ink munkáiról, ifjúságunk problémáiról. A táborokban ezekhez a témákhoz hozzászólásokra is nyílt alkalom. Minden előadó köré 50-es csoport gyűlt és tagjai érdekesebbnél érdekesebb kérdéseket tettek fel.

Olyan országban jártam, ahol hihetetlen a nagy jólét, de a nagyvagyonú emberek is egyszerű életmódot folytatnak, nincs az a fényűzés, ami nálunk. Az ország belpolitikai kiegyensúlyozottsága köszönhető nagyban annak a ténynek, hogy a kisemberek kereseti lehetőségei igen jók. Szociális emberbaráti téren rengeteget alkottak. Rongyos, koldús embert alig látni. A munkanélküliek száma is erősen csökkent az utolsó időben.

Nem volna teljes a beszámoló, ha nem emlékeznék meg a kiindulási pontunkról, Genf-ről, a Kálvin Genféről. Az egész várost uralja a maga méltóságteljeségében a Szent Péter katedrális. Genf legnagyobb temploma, ahol egykor Kálvin prédikált. Ebben a hatalmas templomban, amely vasárnapról-vasárnapra zsúfolásig megtelik, őrzik Kálvin székét, A reformáció emlékműve szép domborműveivel, a minket leginkább érdekítő Bocskay István fejedelem szobrával, Kálvin kollégiumaival, szép ódon városházával, mind megannyi dicső emléke a multnak. Genf társadalma ma új reformáción megy keresztül. Hihetetlen eredményekkel dolgozik az Oxford-csoportmozgalom. Minden sarki újságárusnál ott találhatók mutató folyóiratai. Nem volt olyan ház, amelyben ne hallottam volna említést tenni a sok áldást jelentő mozgalomról.

A KIE Világszövetsége történetében ez volt az első alkalom, hogy útnak indult egy ilyen nemzetközi evangélizációs csoport. Az első ország, amely igényt tartott Svájc volt. Amilyen kiváltságnak tartottam, hogy beszámolhattam a svájci ifjúságnak egyéni tapasztalataimról, épp olyannak tartom ezt az alkalmat is, amikor vezetőtársaimnak közölhettem egyet-mást utunkkal kapcsolatban. A sok csillogó szem, barátságos mosoly, meleg kézzorítás, hátalatt szívek megnyilatkozásai életem legszebb élményeit fogják jelenteni.

PROBLÉMÁINK

Confessionális Egyház hitvallás nélkül?

A böjti időszak elején két kimondottan református lapunk is foglalkozott a böjttel. Az egyik megállapítja, hogy „református ember testi böjtöt akkor tart, mikor nincs mit ennie”... mert... „a gyomornak a lélekhez semmi köze, sem kapcsolata nincs.” A másik így ír: „Úgy a böjt, mint a farsang a római katolicizmus szótárából való. Protestánsok nem ismerik sem az egyiket, sem a másikat.”

Mikor ezeket olvastam, az jutott eszembe, hogy egyszer a svájci ifjúsági mozgalmak egyik vezető emberével beszélgetve arról esett szó, hogy nálunk a kálvinistákat reformátusoknak hívják. Amire ismerősöm azt mondja, hogy véleménye szerint ez nem helyes, mert nem jut benne kifejezésre az *evangéliumhoz való tartozás*. Én a legjobb meggyőződéssel azt válaszoltam, hogy igenis kifejezésre jut, mert Egyházunk teljes neve ez: „Helvét hitvallású evangélium szerint reformált egyház.”

Igy tehát a mi egyházunk a helvét hitvallás — mégpedig a II. Helvét Hitvallás — alapján áll. A II. Helvét Hitvallás XXIV. rész 4. §. pedig a böjtről ezt mondja: „Mennél jobban kárhoztatja a Krisztus Eklézsiája a tobzódást, stb., annál hathatósabban javasolja nekünk a keresztyéni böjtöt. Mert a böjt nem egyéb, hanem a híveknek az eledelektől való magok megtartóztatása s mértékletessége, ismét: a mi *testünknek* fenyték alá vetése, zabolázása, mely által magunkat Isten előtt megalázzuk, ... hogy így *annál könnyebben engedjen a Léleknek.*“ (t. i. a test.)

Maga Jézus a Hegyi beszédben nem azt mondja, hogy ne böjtöljete, hanem ezt: „Mikor böjtöltök, ne legyen komor a nézestek!” (Mt. 6:16 V. ö. Mt. 17:21) De böjtöltek az első keresztyének is. (Csel. 13:3). A nagy reformátor: Bullinger is azt írja, hogy a megzabolázott test könnyebben enged a léleknek.

Valóban a II. Helvét Hitvallás alapján állunk? Ha igen, akkor mi *református* sőt *kálvinista* lelkészek kerüljük az ilyen „lapsus”-okat, amelyek alkalmasak arra, hogy híveinket félrevezessék és Egyházunknak hitvallás-mentes és az evangéliummal nem egyező szint adjanak.

Mi elsiklunk az ilyen elírások mellett, de

másvallású atyánkfiai fegyvert kovácsolnak belőle. És joggal.

Ha már az életeket nem tudjuk megváltoztatni, legalább az ősi tan tisztaságára ügyeljünk!
Szücs Árpád.

HIREK

A bessei református templom építésével kapcsolatosan kibocsátott kérés meghallgattatásra talált és a következő adományok érkeztek be a ref. egyházak részéről: Kiskálna Kc 105.50, Dol. Strhary Kc 96, Bese Kc 791.50, Alistál Kc 30, Kismánya Kc 50, Valkáz Kc 50, Kisujfalu Kc 30, Nagykeszi Kc 130, Réte-Boldogfa Kc 146, Somorja Kc 100, Felsőlánc Kc 49.10, Alsólánc Kc 75, Buzita Kc 24.50, Reste Kc 20, Szádalmás Kc 30.50, Mihiske Kc 20, Lelesz Kc 20, Bély Kc 50, Deregnő Kc 15, M.-Izsép Kc 10, Behince Kc 47.60, Hubó Kc 8.50, Rimapálfalva Kc 53.50, Radnót Kc 20, Bés Kc 5, Gálóc Kc 15, Veskóc Kc 47, Forgolány Kc 110, Huszt Kc 50, Matyfalva Kc 26, Alsó-, Felső-Várad, Töre Kc 150, Barsendred Kc 67, Lót Kc 150, Bátorkeszi Kc 40, Kamocsa Kc 420, Alsóhutka Kc 69, Tornaujfalu Kc 60, Nagytárkány Kc 59.30, Garany Kc 70, Zádor Kc 16, Szentkirály Kc 20, Vidova Kc 17.70, Nyárad Kc 37, Dolha Kc 30, Eszeny Kc 20, azonkívül Szücs Árpád, ref. lelkész Szutor Kc 10 és Szaszák Bertalan, ref. lelkész Pozba Kc 500. — Isten áldása legyen a nemesszívű adakozókon!

Felhívjuk lelkézsztestvéreink figyelmét: Csomár Zoltán „Csendes Órák” c. ifjak és gyermekek kis imádságos könyvére, mely konfirmandus növedékeink számára kiválóan alkalmas és olcsó vizsgái ajándék. — Egy példány ára: 4 Kc. 10 drb rendelés esetén: 20% engedmény! Megrendelhető a szerző címén: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. Surty. via: Užhorod.

Egyházi unió Franciaországban. Franciaországban a kicsiny számú protestantizmus is több egyházra tagozódik. Éppen ezért örvendezve vesszük a hírt arról, hogy a négy presbiteri rendszerű egyház között a megbeszélések és az előmunkálatok annyira előhaladtak, hogy a husvét után összeülő nagy gyűlés már végleges formájában fogja megállapítani az új, egyesült ref. egyház törvényeit és szervezetét.

Dr. Makkai Sándor professzor új könyve. Az egyházmissziói munkája címen 400 oldalra terjedő könyvet szándékozik kiadni Makkai Sándor dr. debreceni egyetemi professzor. A munka I. részében tárgyalja: Az egyház történeti képe, élete, tevékenységei kérdését, a II. részben: A pásztori munkáról szól, a III. részben a Gyülekezeti misszióról, a IV. részben a külmisszióról. A könyv 1938 május havában jelenik meg, ára előfizetőknek 12 pengő. Kiadó: Révai Testvérek Irodalmi Intézet R.-t. Budapest, V., Vadász u. 16.

A Református Egyházak Világszövetsége (Presbitérian Alliance) keleti ágának végrehajtó bizottsága az 1937—41 évre alelnöknek dr. Webster J. Macdonaldot, a pápai főiskola tb. tanárát választotta meg. E bizottságban a csehszlovákiai reformátusokat dr. Magda Sándor és Sörös Béla, a jugoszláviakat Ágoston Sándor, az erdélyieket Vásárhelyi János, dr. Imre Lajos és Maksay Albert, a magyarországi reformátusokat pedig dr. Boér Elek, dr. Erdős Károly, Forgács Gyula, dr. Kovács J. István, dr. Makkai Sándor, dr. Pongrácz József, dr. Ravasz László, dr. Sebestyén Jenő és dr. Victor János képviselik.

Dr. Ravasz László három beszéde. A Kálvin Könyvtár 26. számában jelent meg Dr. Ravasz László püspök három beszéde és egy előadása: *Ő előbb szeretett!* címmel. A füzet ára 30 fillér, megrendelhető a Református Élet iratterjesztésében Budapesten IX. Kálvin-tér 7.

Dr. Makkai Sándor: Európai magyar. A rendkívül sokoldalú szerző ebben az értekezésében nagy történeti éles látással arról ír, hogy mi köze a magyarságnak Európához? Megrendelhető a debreceni Tisza István Tudományos Társaság címén.

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tiszáninneni református egyházkerület püspöki hivatalától.

358/1938 sz.

Nagykapos, 1938 V. 6.

Valamennyi kebelbeli nt. esperesi hivatalnak!

A magyarországi egyetemes konvent elnöksége 1938 április 28.-án kelt 2344/1938 sz. határozata alapján kihirdetés végett közli: hogy a tiszántuli egyházkerület püspökének folyó évi április hó 25. napján kelt előterjesztése folytán az egyetemes konvent elnöksége a 149.1915 sz. egyetemes konventi határozattal reáruházott hatáskörében a Bodrogresztur községben (Zemplén-m.) 1906 évi február hó 25. napján született Morvay Aladár berettyószentmártoni református lelkipásztor részére a tiszántuli református egyházkerület lelkészsképesítő bizottsága által 1933 évi február hó 10. napján 155/1933 sz. alatt kiállított s állítólag elveszett eredeti második lelkészsképesítő bizonyítványt érvénytelennek nyilvánította s a másodlat kiadására a tiszántuli egyházkerületnek engedélyt adott.

Tudomásulvétel végett közlöm.

Atyafiui szeretettel:
Dr. Magda Sándor püspök.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkátér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 21. szám.

Ára $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{3}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 május 21.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hlv. Hetin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Van-e zsidókérdés?

Egyik szomszéd állam miniszterelnöke azt felelte erre, hogy zsidókérdés van s ha van, akkor a szemébe kell nézni és meg kell oldani. Be is nyújtott egy törvényjavaslatot, ami ott a politikai, társadalmi és gazdasági életben nagy izgalmat okozott. E sorok írója figyelte azóta az egyházi lapokat. Ami eddig a kezébe került, azokból nem olvasott egyetlen cikket sem, amely ezt a kérdés református keresztyén szempontból vette volna vizsgálat alá s a református keresztyén ember álláspontját világosan kifejtette volna. Pedig ebben a kérdésben a református embernek is kell véleményének lennie.

Református keresztyén szempontból legelső kérdés az, hogy mit mond az Isten Igéje? A zsidókérdést a Szentírásban a római levél IX—XI. fejezete tárgyalja. E szerint Izráel kiválasztása az üdvösségre és a pogányok előtt az üdvösség kapujának későbbi megnyitása Isten ingyen kegyelmének munkája. Izráel azonban nem ismerte fel az üdvösség útját, de azért ez az út még ma sincs előtte lezárva. És ha Isten Izráel előtt a kegyelem ajtaját nyitva tartotta, akkor azoknak, akik ezt az utat már megtalálták, vagyis a keresztyéneknek sincs joguk ezt az ajtót bezárni. Nincs joguk Izráelt kevélyen lenézni és kirekeszteni az üdvösségből. Sőt ellenkezőleg felelősek azért, hogy Izráel az üdvösséget felismerje és a Krisztusban való igazságot megtalálja. Ezt mondja az Írás.

Mit mond a történelem?

A zsidók történelme az Ótestamentumból ismeretes előttünk. A zsidó állam Krisztus után 70-ben végleg megbukott és feloszlott. A zsidók története Krisztus után azoknak az országoknak a történetével együtt vizsgálható, amelyekben eloszlottak. Ez pedig olyan óriási mező, melyet ennek a cikknek szűk keretei között nem ölelhetünk fel. Kiragadunk tehát belőle egy jellemző részt. Spanyolországból ezelőtt 450 évvel 300.000 zsidót kikergettek. A kiülőzött zsidók egy része Boszniába menekült. Boszniában a mohamedánok uralma alatt megmaradtak spanyoloknak és megmaradtak zsidóknak. Még ezelőtt 30 évvel Szarajevóban külön városrészben laktak, spanyol viselkedést folytattak és spanyolul beszéltek. Valószínű, hogy ez még most is így van. Egy másik részük Hollandiába menekült. Hollandia később református állammá lett s ezeket a spanyol zsidókat ott

ma hiába keressük. Beleolvadtak a református holland népbe. Hollandokká és reformátusokká lettek. Ugyanaz a nép, ugyanaz a faj, miért maradt spanyol és zsidó Boszniában és miért lett reformátussá és hollanddá Hollandiában? Azért választották ki ezt a két helyet, mert csak ez a két hely volt Európában, ahol nem üldözték őket. A boszniai mohamedánok sem üldözték a zsidót, de mégsem lett mohamedánna, mert az ő vallása ennél magasabb rendű vallás volt, viszont a boszniai keresztyénségben sem ismerte fel az üdvösség útját. Itt nem találkozott a Krisztussal. A hollandok sem kényszerítették őket arra, hogy keresztyénné legyenek, mégis azok lettek, mert a hollandokon észrevették, hogy ezeknek a hitében van valami ami az övéknél többet ér. A református hollandok élete tudott előttük világítani és ennek a viláosságánál felismerték az üdvösség útját, felismerték a Krisztust. Ezt mondja a történelem.

Mit mond a Heidelbergi Káté?

A Káté azt mondja, hogy mivel Isten minket ingyen kegyelmébe fogadott, azért Isten iránti hálaunkat többek között azzal is meg kell mutatni, hogy istenfélő életünkkel embertársainkat is megnyerjük a Krisztusnak. (86. kérdés.) Ezt csinálták meg a holland reformátusok. Azokat a spanyol zsidókat, akik Boszniában megmaradtak spanyoloknak és zsidóknak, minden erőszak nélkül, magasabbrendű életükkel, istenfélő életükkel megnyerték a Krisztusnak.

Hát a magyar reformátusok tettek-e valamit ezen a téren? Kétségkívül tettek, de nem sokat. Nekünk is vannak zsidókból lett egyháztagjaink. És ha mi ezekre panaszkodunk, hogy sokan közülük nem igazi reformátusok és igazi keresztyének, akkor tegyük a szívünkre a kezünket és kérdezzük meg magunktól, hogy világlottunk-e előttük Istenfélő életünkkel, olyan erős fénnel, hogy ők az okai egyedül annak, hogy Krisztust még mindig nem ismerték meg? Meg kellett-e nekik látni, hogy a református keresztyének élete az övéknél magasabbrendű élet? Ha lehetne tartani egy olyan népszámlálást, hogy a törzsökös reformátusok közül hány százalék valóban a Krisztus gyermeke és hány százalék valóban Krisztus gyermeke az áttért zsidók között, vajjon ez az arányszám a törzsökös reformátusok javára billentené-e a mérleget?

Most aztán tegyük fel még egyszer a kér-

dést: van-e hát zsidókérdés, aminek a szemébe kell nézni és meg kell oldani?

Minden református ember tegye fel a kérdést: istenfélő élettemmel hány zsidó embertársamat nyertem meg Krisztusnak?

Ez a kérdés!

Ágoston Sándor.

A lelkipásztor munkája.

Ebben a mai realitásokkal számoló világban, a lelki munkát végző ember igen gyakran szembetalálja magát azzal az elterjedt, divatos felfogással, melyszerint nem becsülik meg eléggé, sőt leértékelik a lelki munkát. Ebből folyik, hogy a lelkipásztornak, mint lelki munkásnak a tevékenységét is leértékelik és lebecsülik, sőt lenéző kézlegyintéssel, félvállról intézik el a világ lelke szerint gondolkozó emberek.

E szomorú és gyakori tünet oka egyrésztől abban leli magyarázatát, hogy a lelkipásztorok egy része maga sem veszi figyelembe, hogy mint Isten titkainak a sáfárja és Krisztus jóvitéze többre hivatott, hogy neki magasabb küldetést kell teljesítenie, lelki munkát végeznie egy lelkiekben szűkölködő világban. Amennyiben sok lelkipásztor e tényt figyelembe nem veszi, a rendelkezésre álló időbe nem is illeszti azt bele és ha elmondta heti két prédikációját és elvégezte egyházi adminisztrációját, — úgy véli — lelkipásztori kötelességének eleget tett és elvégzett „lelkipásztori” munkája után, nem érez felelősséget és indítást további lelki munkára. Elfelejtik sokan, miszerint éppen az a lelki munkás kiváltsága, hogy szabadon rendelkezik idejével, nincs megkötve, mint más foglalkozási ághoz tartozók, akiknek munkája bizonyos meghatározott, napi időponthoz igazodik. A lelkipásztor nem azért rendelkezik idejével szabadon, hogy sehogyan se rendelkezék vele, hogy hagyja életéből eltűnni nyomtalanul, hanem azért, mert igazi lelki munkát csak az végezhet, aki minél korlátlanabban ura a rendelkezésére álló időnek,

A lelkipásztorok egy része azonban ezt, — mint fentebb említettem — nem veszi figyelembe. Így azután érthető, ha azt a látszatot ébreszti környezetében, hogy milyen könnyű dolga is van egy papnak, hamar végére járhat munkájának, „könnyen elintézheti” kötelességét. Ilyen és hasonló vélemények után nem nehéz levezetni a további következményeket, mely a lelkipásztori és a lelki munka leértékeléséhez, lebecsüléséhez vezet. Milyen könnyelműség és helyrehozhatatlan mulasztás ez sok lelkipásztor részéről akkor, ha tudjuk azt, hogy ezzel a küldetésünk és hivatásunk körébe tartozó lelkészi és lelki munka iránti közömbösséggel tulajdonképpen vesszőparipát adunk a világ véleményét osztók alá, akik a dolog természeténél fogva sem lekesednek a lelki munkák iránt, az előítélettel lebecsülik és leértékelik, azzal a hamis beállítással, hogy ez nem termő, nem produktív munka, nincsen meg a kézzelfogható, látható eredménye, mint pl. a mezőgazdasági és más ipari téren

végzett tevékenységnek. Így vélekedik a lelki munkáról és azzal kapcsolatosan a lelkipásztor munkájáról, magától is, az anyagiasságba ágyazott világ lelke. Arra azonban nincsen tekintettel a külső formára adó, csak a látszat számára dolgozó mai ember, hogy — mert nincsen kézzelfogható, azonnal látható eredménye, — éppen azért, minden foglalkozási ág között a lelki munka, a lélek ugarának feltörése a legnehezebb.

Ennek meggyőző erejű szemléltetésére, valahol elfeledtetést olvastam arról, hogy csodálatra méltó, feltétlen dicséretet érdemel minden foglalkozási körbe tartozó munka, melyet odaadással és lelkiismeretesen végeznek el. A földműves kétkézi munkája csakugy dicséretre méltó, mint az iparos, a kereskedő, vagy a művész csodálatos alkotása, aki egy végtelen világ titkait tárja fel előttünk és elvezet egy tiszta, láthatatlan, magasabbrendű világba. De mind-ezeknek a lelki munka felette áll, mert a föld engedelmes és gyúrható, munkálható, a fa vágható és gyalulható, a vas a tűz lángjában olvasható és idomítható, a legkeményebb kő, vagy karrarai márvány is faragható és a művész elképzelése és tetszése szerint formálható, — de a lelki munkásnak az anyaga: az emberi szív, sokszor kemény, megátalkodott és hajlíthatatlan, nem engedelmes, mint az anyaföld, nem olvasható olyan könnyen, mint a legkeményebb acél, nem idomítható és formálható úgy, mint a legkeményebb márvány a szobrász keze alatt, — a lelki munkás sokszor egy egész életen keresztül küzd és harcol anyaga keménységének és ellenállásának irgalmatlanságával, sok esetben eredmény nélkül. Ez a látszólagos eredménytelenség az, mely idő előtt letöri, elveszi sok lelki munkás kedvét és azt a látszatot adja életének, hogy elhagyatott, magános ember, aki meddő szélmalom harcot vív és felhőket vagdos bizonytalanra fut.

De tudatlansága és tájékozatlansága miatt is leértékeli a világ a lelkipásztor munkáját, mert nem tudja, hogy milyen sokoldalunak kell lenni az igazi pástornak. Sokan nem tudják, hogy lelki munkássága és egész papi hivatása megkövetelik, miszerint szorosan vett lelkipásztori kézsültségén kívül, jó vezető, jó emberismerő, jó pszichológus, jó pedagógus, a történelemben, bölcsészeti és természettudományokban, nyelvismertben jártas kell legyen, ha küldetését minden vonatkozásban hiven akarja betölteni.

Azokban még ennél is szomorúbb, amikor előadja magát az a jobbiknak látszó eset, melyszerint számtalán tényezők: politikusok, tudósok, a társadalom világi vezetői elismerik a lelki és ezzel együtt a lelkipásztori munka fontosságát és feltétlen szükségességét, de ha keressük ennek okát, rájövünk, hogy ebben sincsen köszönet, sőt veszedelmes az, mint a trójai fa ló, mert nem az Istennel szemben való szolgálat viszonyában érzik az ilyen jobb sorsra érdemes vezetőket a lelkipásztori munka szükségességét, hanem csak emberi viszonylatban. Csúpan abból

a kicsinyes, szűklátókörnek a szemszögéből nézve, amennyiben az emberi kollektívum, a közösség céljait, hasznát mozdítja elő. A hasznossági szempont itt is az irányadó.

Minden időkből, de napjainkban különösen a legnehezebb, a leghálátlanabb, de legfelelősségteljesebb feladat és éppen ezért legszentebb szolgálat is a lelki munka, a lelkipásztor munkája. Éppen az adja meg a célját, értelmét és értékét a pásztori munka nagy fontosságának, hogy nem lehet és nem szabad előle megfutamodni, vállalni kell minden kockázatot: az emberek, a világ nem tetszését, lebecsülését, magunkra maradásunkat, árvaságunkat, mert tudjuk azt, hogy nem a mának, hanem messzi jövődönnek, az örökkévalóságnak, Isten lelki országának a megépítői, harcosai vagyunk, akiknek nem emberek adják ki a napi parancsot, akik nem emberek tetszéséért és értékelésére hallgatva dolgoznak, — hanem az egyetlen Úr: *Isten dicsőségéért.*

Csomár Zoltán.

EGYHÁZI ÉLET

Beregi egyh. megye közgyűlése.

A beregi egyházmegye tavaszi közgyűlése április 28.-án folyt le Beregszászban, a református egyház tanácstermében, a gyűlés alkotó tagjainak csaknem teljes számú jelenlétében. Bary Gyula esperes közvetlen, szívből fakadó imádsága emelte lelkünket ég felé, majd Fekesházy Sándor e. m. gondnok a gyűlést megnyitotta s kérte az egyházak hivatalosait, lelkészeket és tanítókat, hogy fokozott éberséggel s lelkiismeretes hűséggel őrködjenek a mai bizonytalan időkben egyházunk lelki és anyagi értékei felett.

Ezután az esperesi jelentést hallgattuk meg, melynek során kegyelettel emlékezett meg közgyűlésünk Balogh Elemér püspök haláláról, valamint Mizsák Péter és Csáfordi Ferenc ny. lelkészek elhunytáról s gyászát egy perces néma felállással is kifejezte. Esperes jelentése további során a gyűlés alkotó tagjainak élénk helyesléstől kísérve meleg és szeretettől áthatott szavakban köszöntötte a közgyűlésen jelenvolt Bertók Béla püspök urunkat egyetemes konventi lelkész-elnöki méltóságában.

Esperes jelentése után püspök úr kért szót s megköszönte a szívhez szóló üdvözlést. Szinte program számba ment, amit mondott: eddig is a békesség munkálása, az egységes és egészséges egyházi közszellem kialakítása, az egymás iránti szeretettel való szolgálat vezette munkájában, ezt a multat ezután sem fogja megtagadni. Bensőséges szavait nagy lelkesedés és élénk helyeslés kísérte.

Foglalkozott a közgyűlés Simon Zsigmond előadásában a missziói jelentés során az elmúlt téli idényben végzett belmissziói munkákról adott jelentésekkel. A közelmúlt években kialakult belmissziói munka lassan egységes irányítást nyer,

kezdenek mutatkozni eredményei s már az egyházak számadásaiból is meglátszik a bennük folyó komoly missziói munka, mert egyre több dakozás történik szeretet-intézményekre, külmiszióra, segítő egyesületekre, valamint az egyházak belső szegénygondozására. Huszti Béla számvevő az egyes egyházak számadásairól rajzol többé-kevésbé megnyugtató képet s előterjeszti a számvevőszék javaslatát, hogy az e. m. közpénztár szűkös pénzügyi viszonyaira tekintettel s a mult évi őszi közgyűlés határozatának is megfelelően az egyházmegye tisztviselőinek tiszteletdíját és aapidíjakat 25—30%-al leszállítani kéri. Az egyházkerületi közgyűlés határozatából vizsgálat indult az egyházmegye 13 egyháza ellen, amelyekben egy-egy tanítói állás már évek óta üresedésben van s ez a vizsgálat a tanítói javadalmakból eredő jövedelmek elszámolására is kiterjed.

Beerösíti a közgyűlés Lengyel Pál volt vajkóci lelkész a gáti lelkészi állásba, Lázár Sándor volt botrágyi tanítónak 35 éves szolgálat után nyugalomba vonulása alkalmából köszönetet mond eredményes tanítói munkájáért, id. Fornosi László borzsovai presbitert 45 éves szolgálata alkalmából szeretettel köszönti és díszoklevéllel tünteti ki s több egyes egyházakat érintő kérdésben határoz. Egyházkerületi közgyűlésre képviselőkül Illyés István, Pói József tanácsbírákat s Györke István főjegyzőt lelkészi részről, továbbá Fekesházy Zoltán, Moravec Károly tanácsbírákat és dr. Kovách Béla főjegyzőt világi részről kiküldi.

A tárgysorozat déli 1 órára szép rendben letárgyaltatott, a délután folyamán pedig egy bírósági ügyet intézett el a fegyelmi bíróság.

FIGYELŐ

A máramarosugocsi egyházmegye közgyűlése.

A legkeletibb egyházmegye közgyűlését április 26.-án tartották meg Nagyszöllösön Isaák Imre esperes és Nagy Iday Ferenc egyházmegyei gondnok elnöktele alatt.

A gyűlés előtt — nagyon helyesen — rendes istenitisztelet volt a református templomban, amelyen úgy az alkotótagok, mint a nagyszöllösi gyülekezet tagjai szép számban vettek részt. Az alkalmi igehirdetést Asszonyi István forgolányi lelkész végezte nagy lelkiépülésre.

A gyűlést a XXIII. zsoltár első versének elénekzése után az esperes bibliaolvasása és áhítatkeltő imádsága vezette be, majd a megalakulás során elköteleztek néhány egyházközséget arra, hogy világi képviselők küldéséről rendbíróság terhe alatt gondoskodják a jövőben, nehogy az egyházmegyei gyűlést a „papok-gyűlése” jelzővel kelljen aztán illetni.

A gyűlés tudomásul vette Hadar Gyula lelkész feketeadói egyházközségbe történt beiktatását s beerösítette és bekebelezte őt, ugyan-

csak megerősítette az *Asszonyi István* forgolányi lelkésszé választását, beiktatását, őt is bekebelezte az egyházmegyébe.

Isaák Imre esperes terjesztette elő ezután időszaki jelentését. *Balogh Elemérről* emlékezett meg elsősorban és a közgyűlés, mély részvéte jeléül, állva hallgatta meg az esperesi jelentésnek ezt a részét, amely így hangzott:

„Időszaki esperesi jelentésemet szomorú cselekménnyel kell kezdenem: meg kell emlékez-nem református egyházunk nagy halottjáról, *Balogh Elemérről*. Minden igaz református magyar szívét mélyen megrendítette az egész Szlovenszkon és Ruszinszkon átnyilallott az a fájdalmas hír, hogy *Balogh Elemér*, egyetemes konventünk lelkészelnöke, a dunamelléki egyházkerület püspöke, a pozsonyi református egyházközség lelkipásztora, 1938 április 16.-án, hosszas szenvedés után, 72 éves korában, átadta lelkét teremőjének.

Még ott rezegnek a könnyecseppek a szemekben a vesztésé fájó volta miatt, hiszen csak egy hét telt el azóta, hogy nagy halottunkat méltó keretek között átadták a sír ölének.

Balogh Elemért méltán siratja meg református egyházunk apraja-nagyja, mert olyan nemes erényekkel ékeskedett, amelyek őt egyháztörténelmünk nagyjai közé méltán sorozzák be. Puritánsága páratlan, tudása temérdek, szíve szeretetteljes, segítőkészsége sokoldalú, kezdeményező akarata erős és szerencsés. Nyelvismertének gazdagsága, kedélyének áldott derűje, jellemének meggyerő hatalma, szellemének minden iránt érdeklődő frissessége, zenei kulturáltsága, a népművészetet megbecsülő szeretete és szakismerete, mindenek felett pedig lelkének áldott jósága valósággal predestinálta őt arra, hogy pályájának íve magasba lendüljön s mint református egyházunk legfőbb méltóságú pásztorát jegyezzük be nevét szívünkbe és egyháztörténelmünk lapjaira. Áldjuk a nagy és igaz ember emlékét, hálát adunk Istennek ő érette, hogy a mienk volt a megpróbáltatások eszendeiben és útmutatónk volt a sötét időkben. Osztozunk a pozsonyi egyházközség, a dunamelléki egyházkerület és az egyetemes konvent mély gyászában.

Javaslom, hogy említett három egyházi testületnek fejezze ki közgyűlésünk őszinte részvétét, a volt vezérnek, *Balogh Elemér* Atyánknak nevét és érdemeit pedig örökítsük meg jegyzőkönyvünkben.

Közgyűlés az esperes javaslatát magáévá tette.

Az elparentálás után, többek között, ezeket mondotta még az esperes:

„E szomorú aktus után a gyász mélyéből felemelem szemeimet az örvendezés magaslata felé s az egyházi törvény rendelése szerint konventi lelkési elnökké előlépő *Bertók Béla* püspök atyánkat melegen köszöntöm magas méltósága legkezdetén, kívánva életére, munkájára Istennek bőséges áldását. Viselje ezt a felelősségteljes

állást jó egészségben sokáig, Isten dicsőségére, református egyházunk és népünk boldogítására! Javaslom, hogy közgyűlésünk ez alkalomból jegyzőkönyvi kivonatban üdvözölje őt s biztossítsa hűségéről és szeretetéről.

Ugyancsak az öröm érzésével emlékezem meg a magyar nemzetiségű reformátusok két jelentős megmozdulásáról, amely bennünket is közelebből érint és pedig arról, hogy ez év augusztus 23.-án a magyar reformátusok világkongresszusát rendezik meg Debrecenben, továbbá ez év őszén a debreceni református kollégium 400 éves fennállását ünnepli. Egyházmegyéünk szellemisége, nemes ortodoxizmusa Debrecenből táplálkozott évszázadokon keresztül s ma sem képzelhető el egyházi életünk azon szellemi erők nélkül, amelyek a debreceni 400 esztendő kollégium lelkületéből buzognak elő meg nem lan-kadó üdítő erővel. Javaslom, hogy e kettős megmozduláson egyházmegyéünk hivatalosan is vegye ki a részét az örömből s képviseltesse magát *Isaák Imre* esperes, *Nagy Iday Ferenc* gondnok, *Lajos Sándor* lelkési főjegyző és *Siménfalvy Árpád* dr. személyében.” Közgyűlés ezeket a javaslatokat is elfogadta s *Bertók Béla* püspököt, a konvent új lelkész-elnökét, melegen ünnepelte.

Az esperesi jelentésnek a presbiteri konferenciák rendezéséről szóló részét, mely szerint a tél folyamán „Az Ige és a presbiter” témakör feldolgozásával Verbőcön, Feketeadón, Nagyszöllösön és Tivadarfalván tartottak a presbiterek élénk érdeklődése és ünnepélyes isteni tisztelet kapcsán konferenciákat, élénk helyesléssel vette tudomásul a közgyűlés s helybenhagyólag és örvendetesen tudomásulvette azt is, hogy Nagyszöllösön *Szege Györgyöt* és *Vincze Ferencet*, két 25 évnél hosszabb ideig buzgólkodó presbiter, elismerő oklevéllel tüntette ki az esperes és ünnepély keretében adta át nekik a kitüntető oklevelet.

Esperes javaslatára a Belmissziói Vezetőkönyvet a következő évre is minden egyházközség és tanítói állást fenntartó filia megrendeli, a vállalatot pedig a lelkészkar támogatja szellemileg is.

Elfogadta és megerősítette a közgyűlés a közigazgatási és közalapi pénztárak múlt évi számadásait és az ez évre szóló költségvetéseit és megerősített néhány adásvételi szerződést.

Közgyűlés figyelmébe ajánlotta az érdekelt egyházközségeknek a legfelsőbb közigazgatási bíróság ama döntvényét, mely szerint az 1888. évi 1191. számú kultuszminiszteri rendelet ma is érvényes s e szerint az egyházunkból kilépő, de más felekezetbe vagy egyházba be nem lépő volt egyháztagnak öt éven át még — a szabályszerű kivetéssel megszakított és jogerőre emelkedett — egyházi adóterhet viselni tartozik.

A jól előkészített gyűlés gyorsan pergett le s utána a gyűlés tagjai közebeden vettek részt.

Jelenvolt.

GYÜLEKEZETI MUNKA

Beszámoló a Nagykaposon tartott Református napról.

A Tiszáninneri Ref. Egyházkerület püspöki székhelyét kisebbségi életünk eddig páratlan eseményének színhelyévé avatta május 8.-a. Gondos előkészület után ezen a napon rendezte meg Nagykaposon az Ungi Ref. Lelkész- és Tanítóegyesület, a sajtó által előre jelzett s az egyházi énekkultúra jegyében tartott Református napot, melynek belső szépségeit a kedvezőtlen idő sem befolyásolhatta.

A nap rövid története a következő:

D. e. 10 órakor, istentisztelettel kezdődött az ünnepély. Lassan telik meg a kaposiak temploma: odakint zuhog az eső. Bent: aggodás az arcokon. De a gyülekezet énekel — Jövel Szentlélek... Te benned bízunk... — és Ujlaky Sándor bajánházi lelkész által vezetett imádsága, továbbá a nagykaposi férfikar kórusa elüzi a szorongó érzéseket, s most már minden gátlás nélkül hangzik fel Magda Sándor püspökünk beszédét hordozó Ige: Dicsérjétek az Urat! Hiszen Istenünkről énekelni jó, őt dicsérni gyönyörűsége és illendő dolog! (147. zsolt. 1. v.)

Az örök magyar sors allegóriáját látom abban — mondja bevezetésként a püspök — hogy valahányszor napfényt várunk, — beborul felettünk... Mégsem zugolódunk. Befelé néző Egyház vagyunk, amely nem szereti a külsőségeket. Lélekben és igazságban imádja az Urat. Ritkán toboroz tömegeket. Ma azonban tömegeket megmozdító korszakban élünk, s nekünk is, ezáltal is erőt kell mutatnunk. Ez a gondolat, párosulva egyházi énekünk iránti szeretetünkkel, hozta létre a Református napot.

A továbbiakban történeti visszailleség mutatja be: milyen nagy szerepet játszott az Istent dicsérő ének keresztyén multunkban. Dávid, Jézus, Péter és Pál, Husz János, a gályarabok, Bocskay, Gusztáv Adolf, Luther miként győztek le vele és általa barlangban, börtönben, pusztán és városon, szárazon és vizen: földön, föld alatt és ezzel föld felett minden emberi gyöngeséget és erőt. A szentírás számtalan helyen hívja föl figyelmünket az éneklésre, tehát vigasztalásra, önerősítésre. Nincs veszve semmi: gyermekeink énekelnek — mondta Luther, a reformátor-ének szerző barátjának, Melanchtonnak. Jákób lajtorjája az egyházi ének, melyen emberi vágyak emelkednek fel és Istenünk ereje száll alá... Értékeljük-e mi is így és jelent-e számunkra annyit, mint öseinknek jelentett? Naponként felhangzik-e családjaink körében a zsoltár és dicséret? Régen: könyv nélkül tudta mindenki egyházi énekeinket. Ma: egy tábort lelkész istentiszteletet tartott az egyik kórházban és fájdóan tapasztalta, hogy katonáink nem tudnak énekelni. Annál több „sláger” tudunk. Pedig csak addig várhatunk áldást, míg zsoltárt énekelünk. Egyházunk ezzel áll vagy bukik. Ennek

felismerése hozta létre e napot. Sokszor volt már kimondva ránk a halálos ítélet, de a vég nem jött, mert mindeddig Isten kegyelme a bizalom énekét adta ajkainkra és a fájdalom zokogása a feltámadás diadalénekévé változott. Foglalja hát el ma is életünkben méltó helyét az Istent dicsérő ének. Történelmünk bizonyítja: nincs ok a bánatra, míg énekelünk. „Dicsérjétek az Urat, hiszen Istenünkről énekelni jó, gyönyörűsége és illendő dolog” — fejezte be igehirdetését Dávid szavaival Dr. Magda Sándor püspök.

Beszédének mintegy illusztrációja volt a rákövetkező énekszám: Belágh Barna nagyszemlenci lelkész meglehangú férfitenorja.

Lengyel József egyházkerületi belmissziói előadó előadása — lelki élmény. Ősi profécia alapján, — mai profécia s Zakariás látomása nyer világos értelmet általa. A „merő aranygyertyatartó” — Anyaszentegyházunk, melynek szövétnékét a mellette álló két olajfa: hitbuzgóságunk és áldozatkészségünk táplálja. Egyik sem nélkülözheti a másikat. Egyik a másik nélkül nem táplálhat, mint ahogy a madár fél szárnyal repülni képtelen. Tulajdonságait a Szentírás mondja el, minden természetrajznál világosabban és tökéletesebben. Ezért a tudományért művelői életüket adták, mi által életünk is nyilvánvaló a hit a jócselekedet igazi lényege. Amaz nem csupán Istenről szerzett ismeret, hanem őszinte bizalom is. Nem előítélet, bigottizmus, hanem az ingyen való kegyelemnek Krisztus, az egyetlen közbenjáró által való elfogadása. Ez utóbbi pedig gyümölcse annak. Adomány, nem ragadomány. Szív kell hozzá, nem vagyon. Mindenki gyakorolhatja — akinek szíve van. Nincs akadálya ma sem. Nem a fogcsikorgatva befizetett egyházi adó, nem az egyházi bálók kétes jövedelme, hanem az Aranygyertyatartó lángjának olaja. Ebből ma kevés van. Szegényesen pislognak a lángok. Kialvóban a hitbuzgóság és áldozatkészség. Nézzünk elődeinkre. Ők elvégezték feladatukat. Felépítették templomainkat. A háborút követő első esztendőket gyülekezetei is hamar pótolták az elvitt harangokat, orgonásipokat. Most új cselekvésre van szükség: a belső építésre. A kor kívánalma gyülekezeti otthonok létesítése belmisszió számára. A Református nap anyagi sikere ezt a célt szolgálja. Nem elég a falak és kerítések jó karban tartása, ha nem teljesedünk meg Szentlélekkel. Egy festő azt a feladatot kapta, hogy örökítse meg egy haldokló egyház képét. Feladatát úgy oldotta meg, hogy gyülekezettel telt szép templomot festett. Megbízói kezdetben nem értették meg a művészt, aki kérdésükre rámutatott a perselyre, melyen pókháló díszelgett. Ne ilyen legyen a mi egyházi „életünk”, hanem járja át azt a csontjainkba rekesztett tűz, hogy tudjunk felemelkedni a próféták útjára. Jöhet akkor a hit próbája, felvihet Isten a Móriára, odaállíthat koporsó mellé, — hitünk megfogja győzni a világot. Ha rajtunk mulnák, eltemettek volna, de hogy élünk,

s a fénylőbb Gyertyatartóról álmodozhatunk s annak jelenleg száraz ágakkal teli olajfáiról elmélkedhetünk, az egyedül az Isten kegyelme. A megújodást tehát! de „nem erővel, nem hatalommal, hanem az én lelkemmel: azt mondja a Seregeknek Ura!” (Zak. 4. 6.)

Ahogy lehet . . . hangzott fel rá Reményik S. örökszép verse Magda Barna jó előadásában. Záró imát Gencsy Béla mondott.

Délben a vendégek közébedjén Szücs István esperes mondotta az első pohárköszöntőt. Ősz patriarchák atyaiságával, de korát cáfoló, az őt annyira jellemző közvetlenséggel és fordulatos-sággal, mint házi gazda köszöntötte a jelenlévőket. Egry Ferenc a testvér ungi egyházmegye magyaros üdvözlését adta át, Kiss Bálint dr. aláztára és kitartásra buzdított.

Délután 3 órakor a stílusosan díszített Schlanger teremben az egyházi dalosok versenyét Nyomárkay Sándor ungi egyházmegyei gondnok megnyitója vezette be. Ismertette a Református nap gondolatának megszületését s célját, — az egyházi énekkultúra fejlesztését énekkarok alakítása által. A gyermek Liszt Ferencet a nagynevű Bethoven csókkal avatta zeneköltővé, — legyen ez a nap — mondotta — nálunk még a gyermekcipőben járó egyházi énekügy mesteravatása. Üdvözlő szavai előtt Pápay István vezényelte összkar, a 88. dicséretet adta elő, utána versenyen kívül, a csicseri vegyeskar énekelt, Gaál István lelkész vezetésével. Férfikarát Bés, Nagykapos, Salamon, Palágy, Vaján, Szürte, Gálóc, Csicsér ref. gyülekezetei szerepeltették felsorolási sorrendben. Hazai és külföldi, klasszikus és jelenkori zeneszerzők és átírók művei kerültek újabb bemutatásra.

Közben Simon József abauji esperes élvezetes előadása tette változatosabbá a délután sorrendjét. Elmondotta, hogy milyen nagy fejlődésen ment át az utolsó két évtized alatt egyházi énekkultúránk. Míg a világháború előtt csak a városokban találunk énekkart, ma gyülekezeteink 61%-ában van állandóan működő énekkar. Számuk: 263. A versenyek korát éljük és a közfigyelem a falu felé fordul. Mégsem e kettőnek tulajdonítható ennek az egyházi énekkari hangversenynek megrendezése, hanem ama felismerésnek, hogy az Ének egyháza is vagyunk! Énekkaraink a gyülekezeti evangélizáció áldott eszközei. Kegyes érzéseket, gondolatokat ébresztenek. Megjavítják a gyülekezeti éneklést. Új énekeket ismertetnek meg a gyülekezettel: tehát oktатnak is. Szövegük által hittanra tanítanak. Gyakorló óráikon jó izlésre, helyes viselkedésre, pontosságra, fegyelemre nevelődnek a tagok. S amint a katonaviselt embert meg lehet ismerni magatartásából, úgy ismerhetők fel a kórus tagjai az egyházi életben. Jó egyháztagokká lesznek. Testületi érzés, összetartás, a nemes versenyzés szelleme fejlődik ki náluk. Tulajdonosságukká lesz az áldozathozatal. Az énekkarok és versenyek így a lelki tavasz hírnökei. Tompának a színpad falán is kifüggesztett verratá-

val végzi: Fiaim csak énekeljeteK.

Egy elmaradt műsorszám helyén Belágh Barna szólózott Simon József esperes harmónium kíséretével.

Az elhangzottakra utalással Ujlaky Sándor egyesületi elnök megköszönte a rendezők, szereplők és vendégek szíves közreműködését és támogatását, s az összkar bezáróul, a kálvinista himnuszt énekelte.

Ezalatt a bíráló bizottság (Simon József esperes, Kormos Gerő ungvári, Négyessy László örösi, Szepesi Gyula szepesi-i ig. tanítók) elkészült jelentésével, melyet elnöke a következőben jelentett be:

az I. díjat nyerte a vajáni ref. énekkar. Vezette: Szanyó Sándor ig. tanító, a II. díjat nyerte a nagykaposi ref. énekkar. Vezette: Pápay István ig. tanító, a III. díjat nyerte a szürtei ref. énekkar. Vezette: Bornemissza Sámuel ig. tanító. A többi énekkar elismerő oklevelet kapott. Vezényelték: Gecse Endre gálóczi, Gaál István csicseri lelkészek, Nagy István beési, Tóth Miklós salamoni, Ónody Géza palágyi, Szakal Elek csicseri ig. tanítók.

A díjak Nyomárkay Sándor e. m.-i gondnok és Szücs István esperes ajándékai. I.: ezüst vándorserleg, II. és III.: bronzal díszített márványemléktárgy.

A vendégek száma kb. 650-re volt becsülhető. Helybeliekkal: ez megkértszerezhető. A rossz idő miatt, készülő-ezrek maradtak otthon.

A megrendezés technikai része Pápay István érdeme.

Este 7 órakor oszlik szét a tömeg. Az eső már elállt, hideg északi szél fúj és hajtja maga előtt a fellegeket. Az autópark eltűnik, a kórusok hazamenetelre sorakoznak, s a bírálatot bírálgatva különböző irányba öK is elindulnak. Egy serdülő ifjú hosszú pillantást vet még a Vaján felé tartó diadalmi jelre, s így búcsúzik tőle: Vándorserleg, mi még találkozunk! . . . K. Z.

PROBLÉMÁINK

„A munkás Krisztus.”

Egyik napilap (Sl. D. V. 1.) közli azoknak a plakátoknak a tartalmát, melyek május elseje előtt Pöstyén uccáin voltak láthatók. A szlovák néppárt, tehát tisztán r. kath. politikai párt egyik szervezete által rendezett zászlószentelésre és azzal kapcsolatos ünnepekre hívja ezeken a plakátokon Pöstyén polgárait a „munkás Krisztus”. A program főbb pontjai: a zászlószentelési ünnepély, ünnepi istentiszteletek, táncmultság az „Orol” helyiségében 3 Kc beléptidíjjal és két vendéglőben fiókbál zárómulatsággal. Az ilyen meghívókon szokásos „rendezőség” aláírás helyett áll a „munkás Krisztus” aláírás. Nem valószínű, hogy a r. kath. egyház, mint magát Krisztus egyházának nevező testület merné Krisztus nevét profanizálni. De tanulságul

szolgálhat nekünk is, hogy az egyház égisze alatt működő szervezetek mennyire rossz fényt vethetnek ilyen kilengésekkel magára az anyaintézményre. Nem is szólva arról, hogy „református bál”-ra egy csomó meghívót lehetne felmutatni, hány énekhar és ifj. egyesület és hasonló ref. alakulat rendez bálakat, színelőadásokat és egyéb szórakoztató összejöveteleket. Az ilyen meghívókon mindig ott szerepel valamely formában a református név. Ehhez már csak egy lépés, hogy a Krisztusról nevezett ref. keresztyén egyház, református jelzője helyett mi is a Krisztus jelzőit, vagy egyenesen Krisztus nevét használjuk, az ilyen meghívókon.

Csallóközi.

HIREK

Antal Gyula lévai lelkész betegsége.

Nagy részvéttel értesülünk róla, hogy az ifjabb református lelkész nemzedék egyik legkiválóbb tagja, Antal Gyula lévai lelkész és polgármester odahaza a lakásán súlyos betegen fekszik. Imádkozunk, hogy Isten megsegítő kegyelme tartsa meg fiatal, értékes életét anyaszentegyházunknak és magyar népünknek javára és szolgálatára!

Lelkészwálasztás Kamocsán. Mint értesülünk róla, a kamocsai gyülekezet lelkészwálasztó közgyűlése nagy szótöbbséggel Kossár István farkasdi segédlelkészt választotta meg lelképásztorául. A választó közgyűlést Mocos Kálmán egyházmegyei tanácsbíró és Udvaros Ferenc érsekújvári presbiter vezették le. Isten megáldó kegyelme legyen a gyülekezeten és a lelképásztoron!

Rendkívüli egyházkerületi gyűlés Érsekújváron. A Dunáninenni egyházkerület május 12.-én tartotta Érsekújváron rendkívüli közgyűlését. Elnöki megnyitójában *Dr. Szilassy Béla* főgondnok kegyeletes szavakkal emlékezett meg a kerület elhunyt kiváló és közszeretben álló püspökéről, szavait mély megilletődéssel hallgatták a közgyűlés alkotó tagjai. A szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvének felolvasása után a megválasztott új tisztviselők letették a közgyűlés színe előtt az esküt. Majd megtette a közgyűlés a szükséges intézkedéseket a megüresedett püspöki méltóság betöltésére. Felhívta az egyházközségek presbitériumait, hogy az egyházkerület püspökének megválasztására a szavazatokat június 5-ig küldjék be az illetékes esperesi hivatalokhoz s egyben felhatalmazta az elnökséget, hogy amennyiben az első szavazásnál a jelöltek egyike sem érne el az általános többséget, a két legtöbb szavazatot nyert jelölt között június 30-ig szűkebb szavazást rendeljen el.

Pályázati hirdetés. A bratislavai—pozsonyi református keresztyén diákinternátus és Menza elnöksége az 1938/39 tanévre pályázatot hirdet: 1.) a fiú internátusi (Balogh Elemér szeretet ház) vezető, 2.) és női internátus vezető

állására. ad. 1. Pályázhatnak ref. vagy ev. vallású lelkészi, tanári vagy tanítói diplomával bíró nőtlen csehszlovák állampolgárok, ad 2. ref. vagy ev. vallású, csehszlovák állampolgárságú lehetőleg középiskolai vagy tanítói végzettségű, nyelveket és zenét értő idősebb hölgyek. A vezetők az intézetben benn laknak és teljes ellátáson kívül pénzbeli díjazást kapnak. Magánóra adás lehetséges. A munkakör és a díjazás megállapodás szerint. A szerződés tervezet a főgondnoknál Gyurikovits u. 11. szám alatt betekinthező. — Ref. tanítói pályázónál kikötötték a gyülekezeti énekhar vezetése és templomi orgona szolgálat rendes ellátása, a presbiteri és internátusi jegyzőkönyvek vezetése és egyházi irodai teendők elvégzése is. A fiú internátusi állás 1938. aug. 15.-én, a női aug. 30.-án foglalandó el. Pályázati határidő 1938. június hó 25. A kérvények kellően felszerelve: Ref. Lelkészi Hivatal Bratislava—Pozsony, Széplak utca 12. sz. alá adandók be. Eredeti okmányok mellőzendők. Visszportót mellékelni kérjük. Felvilágosítással a főgondnok szolgál.

Bratislava—Pozsony, 1938. V. 15.

A R. I. M. elnöksége.

Felvétel a pozsonyi-bratislavai református ker. diákinternátus és menzába az 1938/39. tanévre. *Kérvények 1938 június 30-ig adandók be.* Prospektusért forduljunk a RIM vezetőségéhez Bratislava-Pozsony, Holuby út 29. „Balogh Elemér szeretet ház” (válaszbélyeg). A kedvezmények megadása felsőbb rendelkezés folytán megszorított. *A későn érkezett kérvények figyelembe nem jönnek.*

Molnár Mária külmiszióárius édesanyja 85 éves korában Szentesen meghalt.

Az orgonaépítési ipar fellendülése. A jägerndorfi *Rieger Testvérek* orgona-gyárában az utóbbi 6 hónapban a megrendelések száma a múlt évhez képest 16%-al gyarapodott. Ez a tény a különféle újításokra, a technikailag és kereskedelmileg újjászervezett vállalati vezetés emelkedő munkaképességére vezethető vissza, melynél jelenleg számos hangszer készül, úgy bel-, mint külföld részére, főképpen azonban tengerentúlra.

Felhívjuk lelkésztestvéreink figyelmét: Csomár Zoltán „Csendes Órák” c. ifjak és gyermekek kis imádságos könyvére, mely konfirmandus növedékeink számára kiválóan alkalmas és olcsó vizsgái ajándék. — Egy példány ára: 4 Kč. 10 drb rendelés esetén: 20% engedmény! Megrendelhető a szerző címén: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. Surty, via: Užhorod.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle beltöldei és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 22. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kc. $\frac{1}{2}$ év 35 Kc.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 május 28.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészl. Hiv. Hefin

(Hefény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A mennybenézők.

A kis tanítványsereg ott állt az olajfák hegyén égrenéző szemmel. Még a gondolata is keserves volt annak a ténynek, hogy Jézus nem lesz többé testileg közöttük. Nem tudtak elválni attól a helytől, ahol utoljára beszélgettek vele. Szemük az égbe nézett, hátha megláthatják még egyszer Őt, talán utoljára itt a földön. S az angyaloknak megnyugtató szavára visszatértek jeruzsálemi otthonukba. Ott folytatták tovább az égrenézést, de most már nem testi, hanem lelki szemükkel néztek az égbe: „Mindnyájan egy szívvel-lélekkel foglalatosak valának az imádkozásban és könyörgésben.” S nem üres szavak voltak ezek a könyörgések! A Krisztus után vágyódó szívek sóvárgásai voltak ezek a szívből feltörő imák. Minden imádság mintha egy ölelő kar lett volna, mely felnyúlt az égig és átölelte azt, akit keresett, szeretett.

Az a mi legnagyobb bajunk, hogy földrenéző emberek vagyunk! Lehet-e más a mi gyülekezetünk, mint földi érdekeket kereső akkor, amikor mi is csak földrenézők vagyunk! Vannak, akik nagyon szeretik egyházukat, de kimerül egyházuk iránti szeretetük abban, hogy iparkodnak annak életét anyagilag biztosítani, külsejét ékesen tartani, belső békéjét megőrizni. Sok helyen van is még annyi szeretet a hiveinkben, hogy ezt többé-kevésbé el lehet érní. De hát csak ennyi egy lelkipásztor hivatása a maga gyülekezetében? Nem a lelkek megmentéséért állítottunk-e be abba a szent munkakörbe, melyre elhívott minket az Úr? Nem imádságos, Istent szerető, Krisztusban hívő és Őt követő hívek nevelésére köteleztük-e el magunkat? Talán ezt is akarjuk valamennyien, csak hiányzik belőlünk valami: A mennybenezés!

Nem mondom, sohasem tesszük meg. Tudom, hogy minden lelkipásztortestvérem imádkozó gyermeke az Úrnak. De mégis, talán több bennünk a világ dolgaival, a mi, népünk, vagy talán az egész világ kicsinyes eseményeivel való törődés, mint az Úr szent ügyének egész szívvel való szolgálata. Sokszor nem látszik meg rajtunk, hogy Isten munkásai, Krisztus katonái vagyunk, akik Isten szent ügyéért dolgozunk, Krisztus diadaláért harcolunk. Nem látszik meg rajtunk, hogy szeretetünknek és imádságunknak

kinyújtott karjával sokszor, naponként átöleljük a mi drága Urunkat. S az örökkévalóság szent dolgairól, mennyei hazánk szent örökségéről nem tudunk olyan lelkes örömezzéssel beszélni, hogy híveink szívében fel tudnánk gyújtani a vágyakozás tüzeit. Vagy nem úgy beszélünk róla, mint akik előtt nyitott könyv a mennynek sok-sok titka és akik a lélek szemével beleláttunk a mennyország csodálatos szépségébe és örömébe. Pedig de sokszor belenézünk! Minden nap belenézhetünk! Hitünk szemével látásokat látunk, boldog valósággá lesz számunkra mindaz, amit Isten az Ő szent Igéjében kijelentett.

Mennybenező lelkipásztorokra van szükség, hogy mennybenező, lelkükkel törődő híveket tudjunk nevelni. Így ölelkezik össze a menny a földdel! Így valósul meg itt a földön: Isten országa.

Kelemen Kálmán.

A falu lelkének megismerése.

Szellemi életet élő emberek körében mostanában talán a legtöbbször megvitatott kérdés: a magyar falu élete. Bátran elmondhatjuk, hogy divatba jött a falu. Irodalmi téren is a legtöbb harcot a magyar falu életével és problémáival foglalkozó művek váltották ki. Itt elég csak megemlíteni Féja Géza: Viharsarok, Szabó Zoltán: tardi helyzet és Kovács Imre: A néma forradalom című műveket. Református lelkészek közül is néhányan alapos felkészültséggel és hozzáértséssel szóltak hozzá e nagyhorderejű kérdéshez. Kis Géza kákicsi református lelkész, Ormányság című műve a legszigorúbb kritika bírálata szerint is korszakalkotó. Hangja messzire hallatszott és rendkívüli hatásokat váltott ki. Dr. Újszászy Kálmán sárospataki theol. professzor A falu c. munkáját nagy haszonnal olvassa mindenki, aki e kérdéssel komolyan akar foglalkozni.

Minket református lelkipásztorokat különösképpen kell, hogy érdekeljen e kérdés, mert hiszen mi csaknem mindnyájan falun élünk. Sőt nekünk még sokkal lelkiismeretesebben kell a kérdés mélyére néznünk. Míg a falu problémáit kutatók legnagyobb része megeleégszik csak a falu életének külső megnyilvánulásával, tehát az érdeklődése a falu gazdasági, egészségi életére terjed ki, nekünk ezek mellett a falu lelkiségét

kell megismernünk és azt formálnunk, alakítanunk.

Amíg a falu életének külső megnyilvánulásait nem nehéz megismerni, annál nehezebb a falu lelkének megismerése. Nehézzé teszi ezt egyfelől a falunak az intelligenciával szemben táplált bizalmatlansága. Hogy ez mennyire jogos és mennyiben nem, e rövid cikk keretében nem fejthető ki. Bizonyos, hogy a mult bünei e téren nagyon megbosszulják magukat. Megnehezíti a falusi ref. népünk lelkének megismerését a falu kollektív gondolkozása is. A falun az egyéniség sok tekintetben háttérbe lép. A szokás hatalma és a közszellem irányítása alól a falusi ember alig-alig tudja kivonni magát. Hozzájárul ehhez a magyar ember veleszületett lelki szemérmetessége is. A lelkét nem szívesen tárja fel mindenki előtt, szereti eltakarni a lelki életét.

Lelkiismeretesen teljesített, hosszú és hűséges munka eredménye az, ha feltárul azután előttünk a gyülekezetünk belső világa. A legjobb eszköz ehhez a házilátogatás, a bibliaórák és a személyes lelkigondozás. Ezeket át ismerjük meg a falu lelkét. Észre vesszük, hogy komolyan veszik-e a templomi ígihirdetést és mit visznek abból magukkal? Nem ismerjük addig a gyülekezetünket, amíg nem igyekszünk megállapítani, hogy van-e az ígihirdetésünknek életformáló ereje s meglátszik-e a mindennapi életükön? Van-e bűntudat? Megtörténik lelkipásztorokkal, hogy egy egész életet élnek le egy-egy falusi gyülekezetben anélkül, hogy csak egyszer is gondolnának reá, megvan-e a hiveik lelkében a váltságra és kegyelemreszorulás gondolata, amely nélkül pedig komoly lelki életéről beszélni sem lehet. Van-e személyes hit és megvan-e a lelkekben az üdvbizonyosság? Igen fontos tudni azt is, mit jelent a számunkra Krisztus, kit látnak benne. Személyes Megváltót-e, vagy egy embert, aki a jóság és a szeretet megtestesítője? Mennyire másként gondolkoznak a hivatásunkról és a gyülekezeti munka szükségességéről, ha egyszer komolyan megkérdéznék a hiveinket, mi a felfogásuk a testi feltámadásról és az örökéletéről? Hogyan állanak az üdvösség és a kárhozat kérdésével? Mit gondolnak a lélek értékéről, mi az, amit fontosabbnak tartanak a testi, vagy a lelki életüket? Milyen áldozatot hoznak az egyik és a másik érdekében?

Minden gyülekezet lelki életének fokmérője: hány rendszeres bibliaolvasó család van a gyülekezetben? A multban a falusi református népünk bibliaiás nép volt s ez tartotta meg az üldözések közt. Fontos tudni és megállapítani, hány család körében olvassák naponként a Bibliát s tartanak csendes órát, vagy házi Istentiszteletet? Ezzel szorosan összefügg falusi ref. népünk imaéletének a kérdése. Szoktak-e imádkozni? Tudnak-e kívülről imádkozni? Életszükséglet-e náluk a naponkénti imádkozás? Feltétlen szükséges tudni azt is, milyen a gyülekezet templomlátogatása? Hány százaléka jár a gyülekezetnek templomba és hány százalék, amely nem jár? S ha nem jár, mi az oka?

A belső lelki élet megnyilvánulásai mellett fontos ismerni a vallásos élet külső megnyilvánulásait is. Éles ellentét van-e vasárnap és a hétköznapok élete között? Mennyiben van meg Isten nevének megszentelése? El van-e terjedve a gyülekezetben a káromkodás és az átkozódás csunya büne? Milyen a vasárnap megszentelése? Fokmérője a lelki életnek, hogy megtartják-e a vasárnapi munkaszünetet? Azután, hogy milyen viszonyban vannak a kapzsisággal és a mammonizmussal? Érdekes tudni, mi a véleményük az az úrvacsoráról és a gyülekezet hány százaléka él vele rendszeresen? A lelki élet mélységének kifejezője az adakozás. Ha statisztikát készítünk róla, hogy az egy évben bejött önkéntes adományokból átlagosan mennyi jut egy lélekre, egy nagyon fontos adatot kaptunk a gyülekezet lelkének megismeréséhez.

Több komoly gondolkozású lelkipásztorról hallottam, hogy addig nem ismerte a falu lelkét, amíg meg nem ismerte a gyülekezete szórakozásait. Nem közönyös dolog, hogy hol és mi módon szórakozik a gyülekezet ifjúsága és a felnőttei? Megdöbbentő az, hogy a szórakozásnak ma elterjedt alkalmi és kinövései mennyire aláássák a gyülekezet lelki életét és szinte teljesen elsekeltesítik azt. Jó az, ha a lelkipásztor figyelemmel kíséri, hogy s mint megy végbe egy-egy falusi táncmulatság?

Milyen hatással van az a lelki életükre? Feltétlenül tudni kell azt is, hogyan áll a gyülekezetünk az alkoholkérdéssel? Bizony, ahol az alkoholizmus erősen hódít, ott igen felszínes és teljesen külsődleges a vallásos élet. Ezzel szorosan összefügg, tudni azt és ismerni, milyen a családok erkölcsi élete? Mi az, amit jónak s mi az, amit bűnnek tartanak?

Igyekezünk ezekre a kérdésekre magunknak megfelelni és kialakul előttünk a falusi református gyülekezetünk lelki képe. Feltétlenül ismernünk kell azt, mert anélkül nem lehet céltudatos a munkánk, mert fel kell vennünk a harcot a falusi gyülekezetünk bünei ellen, hogy legyen más a gyülekezet, ahol szolgálunk!

Hozzáértők mondják, hogy a szektapredikátorok megcsinálták a mi gyülekezeteink lelki térképét s ha egy-egy gyülekezetbe beteszik a lábukat, tudják, hogy kikkel állanak ott szemben, honnan lehet megközelíteni azt a gyülekezetet. Mennyivel fontosabb nekünk, hogy református evangélizációs munkánk sikere érdekében tisztán álljon előttünk a gyülekezetünk lelke, ismerjük azt jótulajdonságaival és büneivel együtt, hogy annál jobban tudjunk bizonyosságtevő életünkkel másokat is Krisztushoz vezetni. *Zsemlye Lajos.*

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkátér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

EGYHÁZI ÉLET

Kecskeméthy István

1864–1938

Kolozsvárról érkezik a szomorú hír, hogy Kecskeméthy István ny. theol. tanár hosszas szenvedés után meghalt. Vele utolsó tagja száll sűrbe annak a theol. tanári karnak, amely 1895-ben indította útjára a kolozsvári ref. teológiát és amelyik tanári kar sorsdöntő fordulatot vitt bele az erdélyi református hitéletbe. Pakson született, tanult Nagykörösön és Budapesten. Szász Károly mellett püspöki titkár volt, majd lelkész Budán és Pakson, később Nagyenyeden theol. tanár. 1895-től Kolozsváron tanár, több lustrumon át a theol. igazgatója, igazgatótanácsos, zsinati képviselő stb. Igen sok tudományos és népszerű egyházi munkát írt, kommentárokat Ő és Újtestamentomi fejezetekhez, sok cikket és tanulmányt egyházi és világi lapokban s több, mint négy évtizedig szerkesztette a „Kis Tükör” c. hetilapot, amelyben a keresztyénségnek az egyházban való elnyárspolgárisítása ellen harcolt.

Amellett, hogy tudományos érdeklődése és hatalmas munkássága az exegezis, írás- és betűmagyarázással, sokszor aprólékos nyelvészeti bibelődéssel köti le: a leghívőbb misszionárius lélekélesztő, lélekeltető predikátor. A kegyelem fennsége, a szeretet boldogsága, a hit mindent átfogó tudománya: egyszerű, vidám, őszinte hirdetőre talált benne. Az ótestamentumi zord próféták magyarázója a „hívek seregében” — legyenek azok akár a kis vasárnapi-iskola ragyogó szemű gyermekei, a hordáti vagy monostori „földész” gazdák rögbül élő robotosai, vagy az akadémiai istentiszteletek nagyműveltségű hallgatói — a hitben megerősödött, bizonyoságtévő, őszinte, egyenes és mindenki által tüstént érthető, puritán beszédében örömmel tapasztalták meg a szeretet Evangéliumát. A CE mozgalom vezére volt s ennek terjesztése érdekében országot járt, látogatott, buzdított, beszélt, megtört lelkeket felemelt, pusztulásnak indult szívet Krisztus szavával meggyógyított, gyülekezetet hozott össze, állított talpra. Az aggódók között ő volt az egyedüli, aki örült, mert megérezte misszióját, a sírók között ő mosolygott, mert tudta, hogy a vigasztalásával Krisztus seregébe új lelket sorozhat be. Külföld nagy evangelizátoraival állandó összeköttetésben állt s azok látogatását örömmel vette, mert pásztori munkájában munkatársakul megerősítette s „szűkebb vagy nagyobb körben tanítványaival az éjt nappallá téve beszélték meg a teendőket és a munkaprogramot. Egyik igazgatói beszédében így szólt a theol. ifjúsághoz: „Mert csak az orthodoxiából tanulhatunk teológiát, a modern teológiából filozófiát és csak a pietizmusból ismerhetik meg a vallást.” Az orthodoxia megacélozza, a modern teológia megértékeli és a pietizmus cselekvővé teszi a hitet. Az első történetív (és így létjogosulttá)

a második személyes élménnyé, a pietizmus szocialissá teszi a hitet. A tiszta kultuszban egyesít az orthodoxia, a filozófia az egységes kálvinista világnézetben, a pietizmus az „egymás terhét hordozzátok” szent magatartkozásban. Így lett predikatori, tanári, írói működésében a kálvinizmus az életformáló, a „hétköznapi” vallása.

A reformatio korához kell visszamennünk, hogy hozzá hasonló nagy tudású, lelkesülttségű és mégis puritán egyszerűségű predikátort találjunk.

Mint tudós nem csatlakozott semmilyen iskolához sem — forrásmunkákat dolgozott fel, visszament tudománya alapjaihoz, bejárta a Bibliai Keletet, hogy „Isten lábnyomain” járva tudja meg a valóságot; mint prédikátor kialakította igehirdetésében az egyszerűség, a puritán magyar beszélőjét, Ige hordozóját és tovább adóját, de pongyolassággal nem szennyezte be beszédét. A templom küszöbén letette saruját, de a mezitlábás prófétákat kiüzte a szentek szentjéből. — Tanári egyénisége vonzó volt s mindig volt jó néhány lelkes tanítványa, akik örömmel tanultak tőle, habár nem a legnépszerűbb tantárgy professzora volt, de mint igehirdetőnek nagyobb hatása volt az ifjúságra s a CE mozgalomnak nevelt jó izmos, lelkes, komoly és derék predikátorokat.

Egyetemes egyházunk markáns egyéniségei közé tartozott s így mi is fájó szívvel osztozunk erdélyi testvéreink gyászában. —y—n.

KÜLFÖLD

Képek Hollandiából.

Balga vállalkozás volna, ha valaki azzal állana elő, hogy hiánytalanul leírja egy balatoni viharok a lefolyását, vagy odavarázsolja egy idegen elé a Bakony teljes szépségét. Ép ilyen nevetséges lenne, ha azzal az igénnyel lépnek fel, hogy megismertetem Hollandiát, vagy annak csak egyetlen városkáját is. Nem gondolok még csak arra sem, hogy a legfontosabb vonásokat rajzoljam meg. Ugyan ki tudná megmondani, hogy egy balatoni képen miért látni csupán egy vitorlást, vagy egy másikon mindössze a naplementét? Ki meri azt mondani, hogy ezek a legfontosabbak, vagy a legsajátságosabbak? S mégis lehet, hogy valakinek talán éppen ezek tűntek legérdekesebbnek, vagy legalább is egy pillanatra feltűntek neki. Ugyanúgy vagyok én is, mikor Hollandiáról akarok írni.

Hollandia... Sohse gondoltam rá úgy, mint a vízi és szélmalom hazájára, ahol az emberek facipőben járnak, krumplit esznek, s teát vagy kávé szüröcsölnek. Hollandia úgy tetszett nekem, mint a szabadság hazája. Nehéz is lenne ezt elvitatni tőle. Mégis ma így jellemezni, egy ország, ahol minden szabad, kivéve, hogy nem áll ellőtted az a tábla; „Tilos.”

Virágmezők, tulipán erdők... Pompás, tükörsima utak, rajta száguldó autók, bennük

megelégedett és gazdag emberek. Heti 12—15 holland forint (kb. 200 Kc.) államsegélyt élvező munkanélküliek... Ki merné azt mondani, hogy mindez nem valóság? Mégis maga az élet alig különbözik a miénktől. Kezembe került a napokban az egyik képviselő beszéde: mintha csak a mi viszonyainkról mintázták volna — nehéz az élet, súlyosak a terhek, segíteni kellene itt is ott is. Adóemelés, a drágaság letörése, állástalanok, szellemi munkanélküliek — mind mind nagyon jól ismert probléma előttünk.

Szeretem a holland vasárnapot. Olyan megkapó a reggel. A máskor autótól és kerékpároktól nyüzsgő utca csendes. Nincs szükség a közlekedési rendőrré sem. Egészen 9 óráig mintha kihalt volna a város. Egyszer azonban megindul az emberáradat. Bibliával, énekeskönyvvel a kezükben özönlenek a templom felé. Akinek bérelt helye van, leül, a többiek állva szoronganak az orgona megszólalásáig. Ekkor hirtelen valósággal rohammal veszik be a még üresen maradt helyeket. Istentisztelet alatt, énekszó közben feketekeztyűs diakónusok hosszúnyelű kollektazacsókba gyűjtik a hívek adományát. A legkisebbtől a legöregebbig mindenki lerója a maga „tizedét”. Egyik forduló az egyház közszükségletei, a másik a diakónia céljait szolgálja. A templomajtók közelében a falra erősített perselyek vannak a külmiszió számára, az előcsarnokban pedig a karbantartás költségeinek fedezésére.

Mekkora összeg lehet ez? Személyenként legalább is 8—10 cent. De hogy nem egycentesek kerülnek a perselybe, annak ékes bizonyítéka, hogy pl. az u. n. Szigorú ref. egyház egy vasárnapi gyűjtése 7000 forintot eredményezett. Igaz, hogy speciális cél volt: a szegények fűtőanyaggal és ruhával való segélyezése. S igaz, hogy a gyülekezet 9000 lelkes volt, öt templommal és öt lelkipásztorral.

De nemcsak a templomban gyűjtenek, hanem az utcán is. Szinte nincs összejövétel segélyezés nélkül. Milyen célra? Amit csak el lehet képzelni. És az emberek szívesen adnak! Az „üdvhadserg” egyenruhás „katonáinak” ép úgy, mint a cserkészeknek, vagy a város urilányaiból alakult „gyűjtőseregnek”. A tüdővész elleni küzdelem céljaira ép úgy, mint a vasúti, vagy börtönmisszió céljaira.

A holland nép a maga gazdagságát sáfárságnak tekinti. Említsem-e a spanyol és a kínai harcterek sebesültjeinek kiküldött gyógy- és kötszerek, élelelem és ruhák óriási mennyiségét? Az indiai, ukrán és egyéb missziói munkák támogatására gyűjtött forintosokat? Az iszákosság és az istenellenes propaganda elleni súlyos és kemény küzdelmet? S ki tudná felsorolni, mi más ehhez hasonlóra telik tőlük? Csöndes, szelid emberek. A legtöbb életében a vallás nagy szerepet játszik. Szeret a holland ember a vallás és a hit kérdéseiről beszélni. Ennek jellemzésére hadd mondjam el, hogy az egyik fiatal lelkészt, aki tavaly került ki az egyik kis faluba, a helybeli

ifjúsági egyesület tagjai arra kértek meg, hogy ismertesse meg velük Barth Károly dogmatikáját. Egy másik falucska tudományszomjas fiatalosága pedig Brunner Emil felfogását akarja megismerni.

Valóság, hogy a holland kálvinista vasárnap nem ül vonatra vagy kerékpárra. Természetesen alkoholt nem fogyaszt. Valóság, hogy amikor összegyülekeznek az ismerősök néhány csésze teára, föl-fölhangzanak a zoltárdallamok. Valóság, hogy étkezés előtt és után a családapa főnhangon imádkozik. Előkerül, mert hisz mindig kéznél van, a Biblia, s rendszerint étkezés után felolvasnak egy-egy részt belőle. Csoda-e, hogy a gyermek, aki ilyen légkörben nő fel, akinek keresztelésekora a saját szülei vállalknak felelősséget istenfélelmében leendő neveltetéséért, s aki 18—20 éves koráig katekizációs órára jár, s csak azután konfirmál, csoda-e, ha ő maga is mássá lesz, mint mi vagyunk.

De azért ne gondolja senki, hogy ezek nem tudnak örülni! Csak egy valamit mondok el. Amikor januárban megszületett Beatrix hercegnő, olyan örömmámor lett úrrá az egész országban, hogy szinte lehetetlen leírni. Összefogódzva jártak végig a várost, reggeltől estig hangzott a dal. Ezt az örömet, ezt a túlaradó lelkesedést nem lehet parancsszóval létrehozni. Magától fakadt ez. Önként, a lélek mélyéből.

Szép volt, felejthetetlen a mindenféle rendű és rangú emberek és egyesületek „hivatalos” kivonulása, mégis azok az önkéntes kivonulások, a spontán, nem-szervezett csoportbaverődések adták meg neki az igazi értékét. Egy nép és egy uralkodóház valódi közösségének a kifejezője volt az az ünnep.

Folytathatnám tovább az újabb és újabb élmények hosszú sorát. Beszélhetnék a halász-életéről, a tengerrel való küzdelmekről. Irhatnék a hollandokról, mint kereskedőkről, mint üzletemberekről, az ötnegyedórás predikációkról, az összkép mindig csak kedvező lenne.

A holland nép kemény küzdelemmel szerelte meg a maga biztonságát, szilárd akarattal védi a holnapját, áldozatkészséggel munkálja a jövőjét, s amiye van, nem tekinti a magáénak, megosztja szívesen minden üldözöttel, támogatásra szorulóval. Gondoljunk rájuk szeretettel, mert ők nemcsak a múltban törődtek velünk, hanem ma is gondjuk van reánk! *Kiss Sándor.*

Rádió-előadás Balogh Elemérről. A csehszlovák rádiójournál saját elhatározásából a megboldogult Balogh Elemér volt pozsonyi lelkész dunáninneri ref. püspök emlékezetére magyar nyelvű rádióelőadást tart. Az előadás címe „Balogh Elemér, mint ember.” Az előadás 1938 május 30.-án este 6 órakor lesz a magyar óra keretében. A magyar küldéseket tudvalevőleg Balogh Elemér püspök nyitotta meg.

„Balogh Elemér szeretetház”-nak nevezte el a pozsonyi presbitérium 1938. március 30-i határozatával a Pozsonyban a Holuby úton lévő villában elhelyezett fiúinternátus épületét.

IRODALOM

A református theologia védelme.

Különös Tekintettel az Ószövetségi Bibliai Tudományokra.

Dr. Sipos István, református lelkész, a princetoni theológián „Magister Theologiae”, „Magister in Artibus”, „Doctor Philosophiae in Linguis et Litteris Orientalibus”, Sárospatakon 1936.-ban az ószövetségi szakcsoportból habilitált theológiai magántanár, jelenleg Budapesten theológiai magántanár írta a fenti címmel könyvét, mely egyúttal válasz D. Dr. Kállay Kálmának, debreceni egyetemi tanárnak.

A világi sajtó ilyenfajta termékeit hatalmas propagandával terjesztik és feltűnést-keltőnek mondják. Vastag betűk kiáltják, hogy az irodalomban egy „szenzációs” mű jelent meg. A ref. theológiai irodalomban nem kiálthatjuk, hogy szenzációs a munka, mely bátor kiállítás a tiszta ref. principiumok mellett. De tanulnunk kellene e tekintetben a világ fiaitól és mindent el kellene követnünk, hogy a lelkipásztorokon kívül mindazok elolvashassák az efajta műveket, akiknek megfelelő szellemi képzettséget és az Anyaszentegyházért égő szívet adott a kegyelmes Isten. Ha mi most ezzel a könyvvel kissé talán a szokottnál hosszasan foglalkozunk, annak egyedüli oka abban rejlik, hogy a szerzővel a lényegre nézve egyetértünk és — ha nem is csak az ő harsonjára ébredtünk rá arra, hogy itt az óra, amikor igazán Istenhez kell térnünk és figyelmeznünk az Ő szavára, — de hisszük és valljuk, hogy ref. keresztyén egyházunkban olyan ébredésnek kell elkövetkeznie, amelyből kifolyólag egyházunk valóban megtalálja azt az egyetlen utat, amelyen betöltheti hivatását és isteni rendeltetését.

Nem mehet tovább az a pepecselés a theológiában, amit „tudományos” nagyképűséggel egyes, hitet és tudományt szétválasztó theologusaink meghonosítottak és amivel igen sok esetben komoly alapot adtak annak a szekták által terjesztett képes kiabrázolásnak, hogy a theológiai tanári katedrara az ördögöt rajzolták. Hát ugyan nem megdöbbenő-e az, amikor egy debreceni segédlelkésznek így kell felsikoltania: „Négy év után nyertem egy kápláni oklevelet, de cserébe adtam a hitemet, amelyet a theologia elvett”? (Közlöny, 1936. 2. szám, 18. l. — Mindenütt Dr. Sipos könyvéből idézünk.) És lehet-e elgondolni azt, hogy komoly egyházi munkát végezhet az a lelkész, akinek gátló, belső küzdelmei vannak azért, mert az úgynevezett theológiai tanulmányai még mindig kísértik és a Református Igehirdető 1937. évi márciusi számában a 121. lapon kénytelen megírni, hogy: „Kérnem kellett sokszor Isten, hogy az Írás tekintélyét tegye csorbitatlanná előttem. Még a gondolatát is űzze el tőlem minden olyan kritikának, amiről valamikor a theológián tanultam, amit sem akkor nem becültem semmire, most még annyira sem.”??? Elgondolható-e, hogy a keresz-

tyenség minden üldöztetés, belső széthúzások ellenére is, még ma is ható tényező lehet, ahol persze élet és erő van benne, ha nem a szuverén Isten akarata volna a mindennekfelett való akarat? Lehet-e hát Isten akarata fölé helyezni az emberit? Lehet-e bírálgatni antropocentrikus kiindulással Isten Kijelentését? Hiszen más tudomásunk nincs Istenről, csakis egyedül az, amit Ő maga ad nekünk Kijelentésében. Lehet-e, sőt szabad-e vitatnunk azt, hogy a kanonikus könyvekben adott isteni Ige betoldásai is Isten Lelkétől inspiráltak-e vagy nem? Lehet-e, sőt szabad-e azzal a bibliakutatónak elindulnia, hogy kanonizált könyveinkben nem odavaló dolgok, sőt talán „hazugságok” is lehetnek? Lehet-e hit nélkül hozzáfognunk a Szentírás exegetálásához, mikor a Szentírást csak az értheti meg, aki igazán hisz? Tegyük fel, hogy az itt felvetett kérdések nem „tudományos” szempontból felvethető kérdések, de minket ma elsősorban az érdekel, hogy milyen gyakorlati értéket jelent számunkra, mint ref. egyháztagokra a theológiai tudomány? Mit tud előhozni, amivel a mostanában haladó egyházat újból élő egyházzá tehetjük?

Magasabb szempontból nézve, tisztáznunk kell egyszer már azt is, hogy az egyháznak miként kell és lehet művelnie a theológiai tudományokat. Sipos könyve épen e tekintetben kiváló, mert amikor az ő tudományát ért támadás ellen támadva védekezik, olyan határozott módon mutat rá az igazi theológiai tudományosságra, hogy erre a trombitaszóra fel kell figyelnie a református magyar egyház minden felelős tényezőjének. De nemcsak felfigyelnie, hanem cselekednie is kell. Sipos könyvében nem Kállay és Sipos harca bontakozik ki, hanem a theológiáé a — szóljunk enyhén: — racionalista theologia ellen, a református egyházi theológiáé az egyháziatlan theologia ellen, a hívő tudományosságé a — szóljunk itt is enyhén: — tudományt és hitet szétválasztani akaró theologia ellen.

Ezt, ami most következik nem Sipostól idézzük: „Ha a trombita bizonytalan zengést tészon, kicsoda készül a harcra?” (I. Kor. 14:8.) Sipos trombitája nem bizonytalan zengésű. Sőt annyira határozott, hogy a mai időkben szokatlan a mi finomsághoz szokott fülünknek. Ezért talán sokan erősnek is ítélik a stílusát. A református multat ismerő füleknek pedig bizonyára jól esik ennek a hangnak a meghallása.

Tudományos vitákban lehet arról beszélni, hogy majd meglátjuk, mit szól a másik fél? Ebben a disputában, amely bizonyára nem zárul le Sipos még beigért másik kötetével sem, megállapíthatjuk már most, hogy csak akkor kell megváltoztatnunk majd helyeslésünket, ha a másik fél is ugyanazon fundamentumról kiindulva más eredményt tudna felmutatni. Ezért nagy érdeklődéssel várjuk Sipos beigért második kötetét és a Kállaytól ugyancsak beigért választ is.

Ezért ismertetjük, — amennyire terünk,

helyünk engedi röviden Sipos néhány fontos alapelvét.

„A tudományosság főbb kritériumai” cím alatt ezeket írja: „A tudomány és tudományosság kielégítő meghatározása nem könnyű dolog, de néhány főkövetelmény felsorolásával megközelíthetjük lényegét. Ilyenek: 1. a tudomány célja az igazság megtalálása, a *valóság* megismerése legyen, de az igazságot szisztematikusan összefüggésében, a valóságot kapcsolataiban ismeresse, 2. a tudományos kutatás *módszeres, öntudatos, tervszerű* legyen, 3. a kutatásban *kritika: megkülönböztetés, válogatás, ítélet* legyen, 4. a kritika *előítéletmentes*, tehát *tárgyilag* legyen.” Megírja, hogy itt Aalders G. Ch. nyomán dolgozik. (24. l.) Sipos, szaktárgyánál fogva, bibliakutató tudománnyal foglalkozott magántanári értekezésében és Kállay épen ezen habilitációs dolgozata ellen támadt. Most hát Sipos megjelöli az alapkiindulást. Leszögeszi azon elveket, amelyek szerint tudományát művelni kívánja.

„Az a tény . . . , hogy az Irás maga az igazság, nem zárja ki, hogy az Irás ne lehessen tudományos kutatás tárgya . . . Világos . . . , hogy bár az Irás Isten Igéje s így az igazságot adja, mégis sok munka szükséges ahhoz, hogy az ember az igazságot az Irásban egészen megtalálja, a maga összefüggésében megértse, hogy a sokféleségben az egységet, a történelmi tényekben az isteni célt, a szimbólumokban és típusokban az isteni szándékot, a különösen az általánost, az időbeliben és változóban az örökkévalót és maradandót felfedezze.” (27. l.)

A kutatás, tudományos munkálkodás az Irásban mindig csak úgy történhet, hogy tiszteltben tartjuk az Irás autopistiáját. Erre kényszerít bennünket hivatali eskünkön kívül olyan, előttünk élő tudósoknak a véleménye is, mint pl. Kálvin Jánosé és mindazoké, akik a II. Helvét Hitvallást nemcsak megírták, hanem megváltották és kötelezőleg el is fogadták. Sipos ezen az alapon áll. (29. l.)

A theologia „kutatási módszerének is egészen különösnek és jellegzetesnek kell lennie,” mert hiszen maga a theologia is a legspeciálisabb tudomány. „Mi nem vagyunk hajlandók még a szellemtudományok egyébként tiszteletreméltó módszerei közül: mint a tekintélyi intellektuális, apriorisztikus, intuitív, stb. módszerek egyike, sőt összesége előtt sem meghajolni, hanem a theologia számára egy speciális módszert tartunk fent, amelyet Isten Szentlelkének a segítségével a Kijelentésből nyerünk.” (31. l.)

A Bibliát, „Isten Igéjét tehát csak arra előre kvalifikált, hívő lélekkel lehet helyesen vizsgálni és igazán megérteni.” (32. l.) „*Bibliakritikus csak az lehet, aki imádságos lélekkel tud munkához fogni . . .* Minden tényezővel számolunk, a tudományok minden ágát érvényesíteni engedjük, a Bibliának minden állítását megmozdítjuk, amint kívántatódik. A Biblia segédtudományainak azonban minden állítását kritika alá vesszük és nem fogadunk el semmit fenntartás

nélkül. Így megóvjuk magunkat a bibliai kutatások esetleges eltévelyedéseitől s a tudományos alapvetéseket nélkülöző véleményektől és találgatásoktól.” (34—35. l.) (Folyt. köv.) *Tárnok Gyula.*

HIREK

Nyugtázás és nyilvános köszönet.

A komáromi ref. tanítóképző-intézetünk új épületének felemeléséhez, legutóbbi kimutatásunk óta, az 1000 Kc-ás hozzájárulásukat a következők jelentették be: Szabó Sándor igazg. tanító Nagyszöllös, Szilágyi János tisztviselő Pozsony, Szalai Sándorné tanítónő Madar, Balogh Sándor ref. lelkész Eszeny, Bán János tanító Eszeny, Udvardy Gyula igazg. tanító Marczelháza, Zsemlye Berta tanítónő Marczelháza, Koncsol János ref. lelkész Deregnő, Ref. egyház Nagykeszi, Kuthy Anna tanítónő Nagytárkány, Csátary Gyula lelkész Beszter, Iván Károly igazg. tanító Ekecs, Koroknay Emilia tanítónő Ekecs, Böszörményi Sándor lelkész Homonna, Pap József lelkész Kissáró, Dr. Baranyay Vincze ügyvéd Vágsellye, Csányi Pál ref. lelkész Szepesi, Ref. Egyház Szepesi, Szepesi Gyula igazg. tanító Szepesi, „Bibliothéka” könyvkiadóvállalat Pozsony (5000 Kc). Az Egyetemes Konvent úgy a maga, mint egész Egyetemes Egyházunk nevében a leghálásabb köszönetét fejezi ki a jószívű adakozóknak s őszintén kívánja és kéri, hogy az Isten áldó kegyelme öröködjön áldozatos és nemes lelkeik felett, önzetlen, nagyszerű cselekedetük pedig örökké fényeskedjék anyaszentegyházunk történetének lapjain az utókor számára.

A losonci ref. theol. szemináriumban az 1938 évi pünkösdi ünnepekre elválasztott legációk sorrendje: Tömösközy László Rimaszombat. Urbán Károly Beregsom, Csonkapi. Bajusz Gyula Farkasd, Negyed. Virágh Vince Beregszász. Böszörményi László Nagygyéres, Kisgyéres. Eröss Pál Nagyszöllös. Ábrahám Kornél Nagymegyér. Kovács Bertalan Léva. Nagy Zoltán Zseliz. Hajdu Dezső Munkács. Molnár Dániel Rimaszécs. Dr. Takács Béla Kamocsa. Narancsik Elek Ásvány, Csap, Salamon. Nagy István Pozba, Mohi, Lök. Rácz László Sók, Zsigárd, Deáki. Csanda Lajos Nagysalló. Hédeváry Dezső Nagyberég. Nagy Jenő Kismánya. Tóth Mihály Pelsőcz. Kalmár Kálmán Nemesőcsa, Ekel, Aranyos, Megyerics. Hamar István Ógyalla. Pályi János Kassa. Kovács Lajos Dercezen, Fornos. Martsa Dániel Somorja. Szakal István Nagykapos. Kormos Andor Királyhelmech. Szabó Géza Bátyu, Bótrágy. Vass Béla Ungvár. Lehotay János Balog, Uzapanyit. Kiss Lajos Mezőkaszony, Zápszony. Kossár András Alsó-Felsőszecse. Végh Dániel Tornalja. Hédeváry Sándor Serke, Simonyi. Horváth Zsigmond Búcs, Bátorkeszi. Szabó Aladár Borzsava, Vári. Kajdy György Tiszaújlak. Szabó Béla Barkaszó. Sedivy Zoltán Kis-, Nagygejőcz, Korláthelmech. Hanesz Sándor Nagyszalánc. Vörös Béla Nemeshodos. Vajthó István Nagyida, Szeszta. Stefán Miklós

Nagy-Kisdobrony. Bakura Zoltán Iske, Csicsér, Vaján, Bés. Csatlós János Visk. Katócs Géza Nagy-Kisbégány. Molnár Sámuel Alsó-Felsőlánc. Pázsit József Tornagörgő. Papp Zoltán Abara, Ráska. Papp Béla Gát. Boros Elemér Jánosi. Cukás Zsigmond Ipolypásztó. Szútor István Nagypalád, Fertősalmás. Nagy Gyula Madar, Perbete, Csuz. Lajos Mihály Asztély, Bucus, Déda. Szabó Benő Dunamocs, Dunaradvány. Ujpál Árpád Hanva, Runya, Cziz. Nagy Antal Feled. Kún István Eszeny, Szalóka. Gál Ernő Isznyéte, Gut. Gulyás Lajos Zeherje, Pokorágy. Kőmives Sándor Nagy-Kisszelmencz, Palágy, Gállocs. Bartha István Nemesradnót. Rácz György Garamszentgyörgy. Papp Mihály Szürte, Rát. Losonc, 1938 május hó 23. *Sörös Béla*

szemináriumi igazgató.

A komáromi ref. tanítóképző-intézet növendékei a közelgő pünkösdi ünnepek alkalmával legációkba nem fognak kimenni. Az ünnepekben a tanuló-ifjúság a tanári testület vezetése mellett kirándulást tervez, amelynek folyamán több gyülekezetnek lesz szívesen látott vendége. Junius 4.-én Losoncon, 5.-én Rimaszombatban, 6.-án Tornalján és Rozsnyón tesz látogatást az intézet, ahol mindenütt résztvesznek az istentiszteleteken, illetve a rendezendő vallásos estélyeken. A kirándulás a Magas Tatra megtekintésével fog befejeződni.

Pályázati hirdetés. A bratislavai—pozsonyi református keresztyén diákinternátus és Menza elnöksége az 1938/39 tanévre pályázatot hirdet: 1.) a fiú internátusi (Balogh Elemér szeretet ház) vezető, 2.) és női internátus vezető állására. ad. 1. Pályázhatnak ref. vagy ev. vallású lelkészi, tanári vagy tanítói diplomával bíró nőtlen csehszlovák állampolgárok, ad 2. ref. vagy ev. vallású, csehszlovák állampolgárságú lehetőleg középiskolai vagy tanítói végzettségű, nyelveket és zenét értő idősebb hölgyek. A vezetők az intézetben benn laknak és teljes ellátáson kívül pénzbeli díjazást kapnak. Magánóra adás lehetséges. A munkakör és a díjazás megállapodás szerint. A szerződés tervezet a főgondnoknál Gyurikovits u. 11. szám alatt betekinthező. — Ref. tanítói pályázónál kikötetik a gyülekezeti énekvezetés és templomi orgona szolgálat rendes ellátása, a presbiteri és internátusi jegyzőkönyvek vezetése és egyházi irodai teendők elvégzése is. A fiú internátusi állás 1938. aug. 15.-én, a női aug. 30.-án foglalandó el. Pályázati határidő 1938. június hó 25. A kérvények kellően felszerelve: Ref. Lelkészi Hivatal Bratislava—Pozsony, Széplak utca 12. sz. alá adandók be. Eredeti okmányok mellőzendők. Visszportót mellékelni kérjük. Felvilágosítással a főgondnok szolgál.

Bratislava—Pozsony, 1938. V. 15.

A R. I. M. elnöksége.

Kérelem. Kúr Géza csicsói lelkész „Komáromi egyházmegye monográfiája” című művét a szétküldéssel megbízott Puzsér nyomda a lel-

kési hivatalok címére postára adta. A kiváló és értékes mű megvételét a Konvent a lelkészi hivatalok részére kötelezőleg rendelte el. Felkérésnek azért a nagytiszteletű lelkészi hivatalok, hogy a könyvet ne küldjék vissza, mert ezzel csak a költségeket növelik. — Ahová 2 drb. lett küldve, a második példány a kebelbeli iskola igazgatósága részére küldetett.

Szepsi ref. gyülekezet 495 lélekszámmal. Így van kimutatva hivatalos névtárunkban. Egyszerű falusi, de józan és megértő gyülekezet. Hitbuzgóságának és áldozatkészségének gyönyörű bizonyítékát szolgáltatva, amely méltó, hogy másoknak is például szolgáljon. Ez a kis gyülekezet a komáromi ref. tanítóképző-intézetünk építéséhez 6493 Kc-t ajánlott meg. 1000—1000 Kc-t ajánlott fel az egyház, lelkész, tanító és az egyik presbiter, ezen kívül Kocsor István és Gaál József presbiterek a hívek közötti gyűjtés eredményeképpen 2058 Kc-t küldtek be az építkezés céljaira. Hála legyen az Istennek, hogy vannak ilyen hitbuzgó presbiterünk és ilyen nemesen gondolkozó, áldozatot hozni tudó gyülekezeteink. Fogadják a szepsi gyülekezet hívei egyet. egyházunk hálás köszönetét.

Felvétel a pozsonyi-bratislavai református ker. diákinternátus és menzába az 1938/39. tanévre. *Kérvények 1938 június 30-ig adandók be.* Prospektusért forduljunk a RIM vezetőségéhez Bratislava-Pozsony, Holuby út 29. „Balogh Elemér szeretetház” (válaszbélyeg). A kedvezmények megadása felsőbb rendelkezés folytán megszorított. *A későn érkezett kérvények figyelembe nem jönnek.*

HIVATALOS RÉSZ

A ref. tanítóképző-intézet igazgatóságától.
265/1938 szám. Komárom, 1938. május 20.

Hirdetés.

A komáromi ref. tanítóképző-intézetben a következő 1938/39. iskolai évben az *I. osztály nem fog megnyitni.* Felkéri az igazgatóság a lelkészi hivatalokat és iskoláink igazgatóságát, hogy ezt a körülményt az érdeklődőknek szíveskedjenek tudomására adni, hogy hiábavaló kérvényezésekkel ne okozzanak maguknak felesleges kiadásokat. *Az igazgatóság.*

Pályázat.

A komáromi ref. tanítóképző-intézet Igazgató-Tanácsa pályázatot hirdet az 1938/39. tanévre az intézetnél betöltendő két (egy nyelv-, történelem-, földrajz-szakos és egy matematika-, fizika-szakos) „ideiglenes” tanári állásra. Pályázhatnak ref. vallású, középiskolai tanári oklevéllel bíró csehszlovák állampolgárok. A kellően felszerelt pályázati kérvények I. évi június hó 15-ig nyújtandók be az intézet igazgatóságához.

Patay Károly
az Igazg. Tanács elnöke.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 23. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké. $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 június 4.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hlv. Hetén
(Hetény), okr. Stará-Dála.

Íde küldendő minden közlemény.

A pünkösdi Lélek.

(Joel próféta 2: 28. verse.)

A pünkösdi események megmutatják nekünk, hogy e világ földi érdekei fölé hogyan boltozódik Isten örök akarata folytán a „Lélek épülete.” Halljuk és vesszük a tanítást (Éfézus 2:19—22): „Azért immár nem vagytok jövevények és zsellérek, hanem polgártársai a szenteknek és cselédei az Istennek, fölépítettetek az apostoloknak és a prófétáknak alapkövén, lévén a szegletkö maga Jézus Krisztus, akiben az egész épület szép renddel rakattatván nevezedik szent templommá az Urban; akiben ti is együttépítettetek Isten hajlékává a Lélek által.”

Az emberi törekvés fölött, amely mindig gyarló, bűnös, testi és csak e világra szóló, tehát az örök emberi immanenciával szemben megnyílik a Léleknek magasságba vezető és vívő útja. A lázadást önmagában jelképező, de széthullott Bábellel szemben látjuk, hogy a pünkösdben az ég beleér az ember lelkébe, s megjelenik mármost világosan az építő, a vigasztaló, az egységesítő Lélek, a világ jóra vezérlője. Az emberi Bábelt mérhetetlen magasságban felülhaladja a Léleknek történelmi korokon, népeken, fajokon, kulturákon átnövő fenséges épülete. Az emberi spekuláció által egységesnek, anyagi törvények által zártnak elgondolt, anyagiasított világmagyarázatot, a materializmus, mechanizmus, okiság béklyóit szét-tépi a pünkösdi Lélek s újra fellélegzünk: érezzük Isten lelki erőinek beáramlását ebbe a kiszáradt embervilágba, Lelket a léleknélküliségben, az emberi élet Szaharájában a Lélek zöldelő oázisát.

A végső szó tehát nem az anyagé, hanem a Léleké. Isten lelkesíti ezt a világot. A tökéletesnek teremtett, de a bűn által megromlott anyagi kozmosz fölé Isten odaépíti a lelki kozmoszt.

Nem pünkösdkor történt ez, csak akkor lett nyilvánvaló. Az Atya, Fiú és Szent Lélek munkája egyformán örök és időtlen. A pünkösds munkájában örök, de „hivatalos” megnyilatkozásában, amikor is határköve a Lélek korszakának: idői.

A pünkösdi Lélek tűz, amely világosságot gerjesztett, égetett és tisztított az emberi történelmen keresztül. Világosság, melynek sugarai áttűztek az öskaosz határtalan terein. Tűz,

mely égette a prófétákat s hajtotta az árral: a divattal szembe. Tűz mely fellobbant Néró fályaiban. Tűz, mely a reformátorok, martirok, gályarabok lelkében égett, adta a szent „elégedetlenséget”. Tűz, mely Savonarola, Husz stb. máglyáiban világított századunkban s az emberi élet magasabbrendűségére, a másvilágban történő megoldására és ottani értékére mutatott. Tűz, amelyről azt mondta a Jézus, „tüzet gerjeszteni jöttem a világra s mit akarok, ha már megéledett.” Tűz, amely nyelvek alakjában a tanítványokra szállt, hogy az egyszerű emberek a Lélek erejével „behozzák” mindazt, amit a nevelés a rabbinus iskola nekik nem adott. Tűz, Istennek szent Lelke, aki vezet bennünket az élet borotvaéleín s mindig ráutal az egyetlen, járható, életrevezető útra: a Jézus Krisztusra. Milyen jó tudni, hogy a Szentlélek velünk van, életünk rútságaitól nem undorodik s így „munkálkodik bennünk a bűn”, de „még inkább munkálkodik a kegyelem.”

A pünkösdi Lélek szél, mely végig zúdul az emberiség erdején. A zúgását halljuk, sokszor látjuk a szél, vagy szélvihar hatását is, — de nem tudjuk honnan jó és hova megy. Sokszor máról-holnapra, összeroskad egy ember bűnei miatt s aki még tegnap Istent káromolta, ma alázatos ember lesz. Aki tegnap követ hajított az egyházra, ma annak leghűségesebb építője. Sokszor halljuk és látjuk, hogy a bűnere ébredt ember hogyan oltja ki életét s a titkolt bűnnek így lesz nyilvános megítélése. Itél az Isten a Lélek által. A mélyben halljuk zúgni a Szentlélek erejét. Nem tudjuk honnan jó, de azt látjuk, hogy sokszor tövestül tépi ki a fákat. Halljuk az írást: a fejsze a fák gyökerére vettetett. Tudjuk mindig ott van.

A pünkösdi Lélek „szent részegség”. Mikor Péterék kiálltak Jeruzsálem piacára a Lélek kitöltése után, a jeruzsálemi tömeg azt mondta rájuk: Édes bortól részegedtek meg. Ez a szent részegség tette a keresztyénséget világvallássá. A világ kezében minden következetes keresztyén ilyen „részegnek” látszik. Ebben a világban az emberiség az érdek, az üzlet, a számítás szerint, a haszon szerint gondolkozik. Mi hasznom abból? Ez a nagy kérdése. Valóban, akik a Lélek útján járnak azoknak nem szabad az anyagi hasznót nézni, azok nem nézhetik „érdekeiket”, azok előtt egy más horizont, látóhatár van. Isten di-

csősége azoknak nemcsak szó, vagy szónoki formula, hanem munka és felelősvállalás. Egyik kimagasló skót egyházi férfiú D. Cairns szép könyvet írt a hitről. A címe ez: A hit, mely lázad. Ebben azt mondja, hogy a hitnek, amelyik Istenben gyökerezik a tulajdona a „lázaság”. Hiába akarja bebizonyítani valaki, hogy nincsen feltámadás, a hit ez ellen lázad s valami, túldalról hozott kényszerűséggel vallja az emberi vélekedéssel szemben: igenis van feltámadás. A „szent részegség”, a Lélekkel való töltekezés: „az édes mákony” is valami ilyen örök lázadó erő. Minden próbálkozás, minden gátlás ellenére is Isten akaratát teszi, nézi, hiszi, vallja. Pál apostolnak is bizonyították, hogy Jézus sohasem is él: „De élém állt, találkoztam vele.” — felelt mindig Pál. Ilyen szent mákony vitte az apostolokat és termette meg az Apostolok cselekedeteinek a csodáit is: Istennek kell inkább engedni, hogynem az embereknek. A mi életünkben is ez hiányzik. Nagyon meggondoltak vagyunk. A Lélek monumentális dolgait nem hisszük és tesszük. A nagy óvatosság és józanság amiben élünk, egészen törpévé tesz bennünket. Pedig nekünk is a Lélek „édes mákonyára” van szükségünk. Így nővünk magunk fölé, így lesz életünk lelki és a zürzavar, amiben élünk, így telik meg a Lélek világosságával és magasabb rendjével.

Kiss Gyula.

Az eucharisztikus kongresszusok jelentősége

A jelenlegi eucharisztikus kongresszusok, mint a római katolikus kegyesség annyi más alkalmá — többi között a Jézus-szíve kultusz, a lourdesi, sallettei Madonna-kultusz — az érzelmes francia nővilág egyik jellegzetes képviselőjének, Tamissier párisi leánynak köszönik eredetüket. Az általa kezdeményezett első kongresszus 1875-ben jött létre, azzal a céllal, hogy a hitelenség és a tévhit világában a római katolikus hit hatásos megnyilatkozása legyen. A kongresszusok öntudatosan juttatják kifejezésre a legnehezebb és leginkább vitatott római katolikus hitbeli tanításokat és pedig Krisztusnak a kenyér és bor színében valóságos és tényleges jelenlétét, amelyről az áldozár az átváltozás sakramentális szentelő-szavait mondja. Az eucharishtiában az Úr teste emberi és isteni valóság szerint él. Az átváltozott eucharisztikus elemek Istennek kijáró tiszteletet és imádatot követelnek. A kongresszusok ünnepélyes záró-körmenetei „theophoricus”-ak, tehát ezekben magát Istent viszik körül és tisztelik. A megszentelt ostya előtt, papok és nép térdreborulnak és imádják azt. Az imádásnak ebben az ünnepi aktusában az egész római katolikus világ a legmélyebb megilletődéssel vesz részt. A protestáns embernek ennél a megállapításnál azt kell kérdeznie önmagától: nem esik-e túlzott kiélezésnek áldozatul? Egy pillantás bármelyik katekizmusba, a vallásos iratokba, melyeket a kongresszus zárandokainak

adnak a kezébe, meggyőz afelől, hogy a beállítás helyesen tükrözi a római katolikus hit-felfogást. Senki igaz katolikus nem merészel kételkedni benne, ellenkezőleg: az eucharisztikus kongresszusnak éppen ezt a katolikus hit-felfogást kell a világ elé tárnia győzelmesen, tisztán és hamisítatlanul.

Valóban olyan tanítás ez, amelynek igénye a minden emberi bölcsességről és értelemről való legteljesebb lemondást és ugyanekkor a hit hiánytalan latbavetését igényli. Az egyre növekvő radikális hitelenség a római katolikus egyházat a vallásos hittartalom végsőig fokozására szorítja. Az eucharisztikus kongresszusok ennek a hitnek nemcsak az egyes ember alázatos odaadásában és az emberi szempontokról való teljes lemondásában kívánnak kifejezést adni, hanem a tömegek győzelmes-hitű diadalában is. Hatalmassá fokozott szuggesztív benyomásuknak a katolikusokat hitükben erősítenie kell, a hitelenekeket pedig meggyőzni.

Igy a jelenkori eucharisztikus kongresszusok visszanyulnak azokra az eucharisztikus ünnepségekre, amelyeket a XIII. században egy látásokat látó apáca, lüttichi Júlianna gondolatából a pápák általában rendszeresítettek és pedig az ismert úrnapi körmenetekben, az „Úr testének ünnepei” néven. Amint az eucharisztikus hit kifejezésének ezek a középkori formái nagyon hamar a hivatalos egyház hatáskörébe kerültek s ezeket a tridenti zsinaton ünnepélyesen kánonilag is elismerték és használatba vették, akképpen a szerény Tamissier kisasszony gondolata is rövidesen hivatalos egyházi színezetet kapott és általa nem is sejtett fejlődést ért el. A világháború előtti utolsó kongresszusok — a kölni, a bécsi, — a háború után pedig a római, amsterdami, csikágói, dublini, buenos-ayresi és a manillai kongresszusok világeseeménynek számítottak és az egész római katolicizmus határozottan állították bele a jelen szellemi küzdelmeibe.

Nagyszerű az a művészi készség, amellyel a római katolikus egyház vezetői az idő és hely körülményeihez alkalmazkodni tudnak. A római katolikus módszereknek ez a régen el-sajátított és csakugyan szinte művészetté vált hajlékonysága pompás teljesítményekig jutott a a budapesti kongresszus megrendezésénél. A kongresszus megtartására a magyar népet különösen alkalmassá tette az a kapcsolat, amelyet a római katolicizmus vélt felfedezni az ország alapítójának, a nagy árpádházi király I. Istvánnak emlékére rendezett ünnepek és a kongresszus között. Ezek az István király-ünnepségek így csillogó keretet kaptak azáltal, hogy azokban résztvettek az öt világrészről összesereglett katolikus tömegek. Ez az ügyes egybekapcsolás s az egész magyar nép kényszerű kötelezése, hangulati beállítása határozott szempontokat kívánt meg.

A társadalom legfőbb személyiségeit felkérték, hogy a kongresszus lebonyolításában működjenek közre. Megkérték a kormányzó

feleségét, hogy ő vállalja a kongresszus fővédnödségét s ő a kérésnek eleget tett. A ref. vallású kormányzó a Duna fölött emelkedő büszke várkastélyban látta vendégül a biborosok és egyházfeljedelmek egész sorával a pápa külön legátusát. A közjogi és városi hatóságokat bőséges mértékben felhasználták a kongresszus érdekében.

Tizenyolc biboros, élükön a pápai államtitkárság vezetője Pacelli biboros, háromszáz érsek és püspök, megfelelő számú áldozópap és laikus sereglett egybe a világ különböző részeiből. Habár a világ fokozódó gondja és nyugtalansága sok új tervet nem is engedett a megvalósulásig, mégis igen nagynak mondható a római katolikus tömegtüntetés.

A római katolikus felfogás s a kongresszusok támadó jellegét — amelyet okmányok igazolnak, anélkül, hogy ezt hasonló értékű okmányok megerősítették volna — most mintha a jelenlegi helyzetre tekintettel némiképpen szelidíteni óhajtották volna. Ezekkel a kísérletekkel szorosán egybefonódott Bangha jezsuita neve; napjainkban, amelyek az egész keresztyénséggel szembenállanak, ellenséges indulatúvá váltak, „a keresztyén hit ünnepét” kellett hangsúlyozni; az egymásra gyanakodva tekintő s önmagukban is gyakran meghasonlott népek serege előtt „a szeretet és a béke ünnepét” kellett meghirdetni. És mindezt az eucharisztia titokzatos jelképe alatt. A hit ünnepe, a szeretet ünnepe, ezek a vezérlő motívumok, amelyeket a kongresszus főgondolatává tettek.

Ilyen alaposan tárgyalták a kongresszuson az idők szorongató jelenségeit s az ellentéteket az egyes ember, a család és a népek életében.

A magyar protestantizmus időben megtett mindent, hogy híveit az eucharisztikus kongresszussal szembeni megfelelő magatartásra előkészítse. A református és evangélikus egyház püspökei és főgondnokai együttesen körlevelet adtak ki, melyben hangsúlyozták a tiszteletet a mások vallási meggyőződésével szemben, de nyíltan leszögezték a lelki magatartásukat az eucharisztikus kongresszussal szemben, vagyis, hogy nekünk az oltáriszentség imádással semmi, de semmi közösségünk nem lehet. Az oltári szentség imádásában nem vehetünk részt, mert a Szentírásban az úrvacsora felől másról és jobbról vagyunk meggyőződve.

Mi, csehszlovákiai magyar reformátusok a római katolikus világot átjáró nagy mozgalmat a mások vallásos meggyőződése iránti kötelező tisztelettel néztük a nélkül, hogy a mi tiszta, bibliai meggyőződésünkben bármit is feladtunk volna. S midőn hallottunk az eucharisztikus kongresszus káprázatos fényéről és pompájáról, nagyon jól tudjuk, hogy mindennek értéke csak annyiban volt, ha a lelkeket tudta közelebb vinni a Krisztushoz. A hatalmas tömegek, a szemkápráztató fény és nagy felvonulások, az elhangzott szónoklatoknak csak annyi maradandó hatásuk van, amennyiben rajtuk, mint eszközökön át Krisztus teljesebb mértékben Úrrá lett a lelkek felett!

EGYHÁZI ÉLET

ANTAL GYULA
1896–1938.

A napilapok is részletesen megemlékeztek arról a nagy veszteségről, amely a lévai ref. gyülekezetet s magát Léva városát is érte Antal Gyula lelkipásztor és városbíró elhunytával. Akik barátai voltunk és őszintén sokra becsültük és szerettük őt, úgy érezzük, hogy korai váratlan elhunyta minket is közelről érintett, a mi lelkünkön is sebet ütött.

Mikor földi életszakasza lezárult és annak gazdag eredményeit áttekintjük, lehetetlen észre nem vennünk, hogy életét döntően befolyásolta és meghatározta a kampeni holland református theol. főiskolán való két évi tartózkodása. Mint éles eszű, kereső lelkű, fiatal magyar diák leült a tudós, mélyhitű holland professzorok lábaihoz. Itt tárult fel előtte a református keresztyénség csodálatosan szép világa! Látta nyugatnak magasabb műveltségét, az életerőtől lüktető holland református egyházi életet. Látta, hogy a református keresztyénség erői hogyan lesznek életté és valósággá a mindennapi életben. Egy egészen új világ tárult fel előtte: a kálvinizmus társadalomformáló ereje és hatalma.

Ez határozta meg ezután egész életét. Akik a környezetében voltak, csodálták az örökös aktivitását, hősiességét, munkabírását és nem is gondoltak reá, hogy ez az ő öntudatosan kiépített református világnézetének és életfelfogásának egyenes következménye. Ezért égett benne olyan erősen a hivatástudat. Ezért nem ismerte a tétlenséget. Állandóan munkára serkentették a református keresztyénség nagy gondolatai: Isten embereken át dolgozik a világ életén, nem lehet félreállni, nem lehet közönyösnek lenni a mindennapi élet dolgaival szemben, Istennek üzenete van a világ számára, az Ő törvényeinek kell érvényesülniök az élet minden területén, nemcsak a templomban, hanem a gazdasági, politikai, társadalmi életben is. Ezért vállalta a nehéz szolgálatot, a saját gyülekezetének lelki vezetésén kívül egy egész város ügyeinek legfőbb irányítását is. Nem hagyta nyugodni az a gondolat, hogy felelős a népéért, annak élete irányítását nem szabad másoknak átengedni, nem magunkért vagyunk, hanem szolgálatra teremtett minket az Isten. Ezért nem kímélte magát, ott volt mindenütt, ahol az ő népe sorsát irányították és vezették. Temetése alkalmával a szónokok felsorolták azokat a hatalmas és maradandó alkotásokat, amelyek mind az ő nevéhez fűződnek. Benne egy olyan református lelkipásztori élet áll előttünk, aki halálosan komolyan vette, hogy eszközök vagyunk Isten kezében és Isten minket munkára rendelt. Mikor orvosai pihenést ajánlottak neki, akkor is új gondolatok megvalósításán fáradozott.

Élete hangos cáfolata annak a felfogásnak, hogy a lelki életet élő ember nem foglalkozhat a közügyekkel. Hat éven át volt Léva város vezető bírása a nélkül, hogy e ténykedése árnyat vetett volna a lelkipásztori voltára. S ezt úgy érte el, hogy a polgármesteri minőségében is mindig az Evangélium törvényei és parancsai szerint járt el. Mikor a tanácsteremben ült, mikor a város ügyeit intézte, láthatatlanul akkor is ott volt a vállán a református lelkipásztorok egyszerű, fekete palástja: minden cselekedetét az Evangélium mérlegére állította. Csodálatosan tudta összehozni az embereket, s kiegyenlíteni a köztük lévő ellentéteket. Politikai ellenfelei is tisztelettel beszéltek róla, mert tudták, hogy szive jósággal és szeretettel van tele. Mindig a kisemberek érdekeit tartotta szem előtt. Legfőbb gondja volt: munkát és kereseti lehetőséget biztosítani mindenkinek. A szeretetet attól tanulta, aki maga volt a Szeretet.

Életében valósággá vált az a református gondolat is, hogy nem az ember a fontos, hanem Isten dicsősége. Akik ismerték őt, tudjuk, hogy mindig szerény, puritán lélek volt. Nem kereste a saját dicsőségét, nem ő akart nagy lenni, hanem hogy munkáján, szolgálatán, kötelességteljesítésén át nagyobb legyen e világon Isten dicsősége, törvényei érvényesüljenek, akarata valóra váljon az élet minden területén.

Az evangélizációs munkának hűséges támogatója volt, nagyon jól tudta, hogy az egyházban a legfontosabb a lelki élet. Igehirdetésében, lelkipásztori ténykedéseiben legfőbb törekvése volt: lelkeket nyerni meg Isten számára, másokat is elvezetni Istennel való személyes lelki kapcsolatra, élő lelki közösségre.

Kisebbségi magyar református egyházi életünk nagy veszteségét siratjuk benne, s midőn könnyes szemünk Isten arcára tekint fel, kérjük, hogy vigasztalja meg özvegyen maradt fiatal élettársát, három kis árváját, hazatért lelkének adjon örök üdvösséget a Krisztus érdeméért, drága emlékét szívünkbe zártuk és nem fogjuk elfeledni!

Zsemlye Lajos.

ISKOLÁINK

Lelki életet élő tanító példája, az iskolában.

A szó indít, a példa vonz. Szóval vezethetjük a gyermeket az iskolában, de a szó olyan, mint a zsinór — ha elszakad, megszűnik irányt jelezni. Az a gyermek, akit csak szóval neveltek, ingadozó nádszál, de aki nevelőjében megelevenedve látja az elmondott szavakat, abból jellem fejlődhet. A példa jellem-képző eszköz.

A gyermekben erősen ki van fejlődve az utánzási készség. Ez adja meg a jó példának nevelési fontosságát. Boldog és szerencsés az a gyermek, aki sok olyan példát lát, amely méltó az utánzásra.

Már a családi körben példaképet választ

magának a gyermek szüleiben, vagy idősebb testvéreiben. Ezt a választást folytatja a játszótéren, az iskolában. Akit kiválasztott, azt mindenkinél különbnek, tökéletesebbnek tart. Így annak gondolkodását, cselekedetét, beszédjét utánozni törekszik.

Minden iskola pecsétet hordoz magán, melyet a tanító egyénisége üt reá. Owerberg mondja: „Amilyen a tanító, olyan az iskola.” A tanító képmutató, sokat ígérő keveset tevő, kötelességével keveset törődő, békétlen, hitetlen élete, sötét nyomokat hagy a gyermek viaszlelkületén. De ugyancsak állandósul benne a szeretet, az alázatosság, a kötelességtudás, mindenkit megbecsülő, lelki életet élő tanító példája is. Sőt a hívő tanító olyan nagy szolgálatot végez, hogy bátran mondhatjuk: nem tévedhet el az a gyermek, akire már az iskolában ránézett az Isten.

Én az iskolámat tükörnek tartom, ahol a gyermekeim pontosan megmutatják egyéniségemet, beszédemet, mindenféle tulajdonságomat. Megfigyeltem gyermekeimet játék közben, amikor az iskolai életet illusztrálták, sokszor felismertem hibámat, mert a tanítót játszó gyermek hüen utánozott. Azt is megfigyeltem, hogy mikor elmulasztottam kötelességemet, szinte hegyekké tornyosult gyermekeim között a készületlenül jövők bűne. Így vagyok a bizonyágtévéssel is, ha elmulasztottam vissza nem térő alkalmakat, hogy az Úrról bizonyágot tettem volna, gyermekeim között is egymásután adódtak a Krisztust megtagadó jelenetek. Észrevettem, hogy a példa nélkül, hogy tudnám útját, módját, már is áttevődik láthatatlan kezek által a reám bízott gyermekekre, visszatükröződik az ő életükben. Tudom, hogy mindaz, ami nem termelődik ki életemben, bár meg van a lehetősége, nem válhat gyümölcsözővé, nem világít a reám bízottaknak. Egész sereg elásott talentum van életünkben, amely csak akkor lesz gyümölcsözővé, ha kiábrázolódik és példaképpen hat a gyermekekre. — Így láttam meg, hogy minél több krisztusi alázat, szeretet, békétürés van bennem, annál több lesz gyermekeimben is. A lelki életet élő tanító szeretete, egyéniségéről áradó békesség napfénye, jóakarattal telített szelleme, egyetlen eszköz arra, hogy a gyermek felkészülve az életre, hűséges tanítványa legyen az Úrnak mindhalálig.

A szülő, a tanító példája olyan mint a tűz, ha tökéletes, nagy áldás származik belőle, de ha tökéletlen halálos veszedelem kíséri. Ezt hirdeti e párbeszéd is: „Apám, hány éves koromig kell imádkoznom? Miért kérded kis fiam? Mert tudni szeretném, hogy te hány éves korodban hagytad el, mert már sohasem imádkozol.”

A hitről és a jócselekedetről szóló tanításaink hamar feledésbe mennek gyermekeinknél, ha nem látják azok megvalósulását. A hívő tanító példájának, azonban mindvégig meg van az a vonzó ereje, hogy az iskolából kikerült gyermekek előtt, alkalmas pillanatokban feltűnik, követésre méltóan. Visszaemlékezik az ifjú, sőt az öreg is, hogy hasonló esetekben, hogyan

látta ezt tanítójától.

A hívő tanító szava, tanítása csak útjelző, az élet útjára felkészülő ifjúnak, de a példája hűséges vezető, az élet küzdelemben. Ezt drága Megváltónk példájából tanuljuk. Oh, mennyire más volt az Ő tanítása, mint az írástudóké! Az írástudók beszéltek az Isten parancsolatait, Jézus élte azokat. Szavakkal lehet hallgatókat szerezni, de példával követőket tudunk megnyerni. Ezt így tanuljuk nagy Mesterünktől. Így látjuk Pálnál és a többi apostolnál. Ezért az Ő példájuk, soha el nem fogyó fényel ragyog. Ők, a mi példáink.

Ugy kell vezetnünk a példával, hogy a gyermek ne minket, hanem a látott események során Krisztust kövesse és a mennyei Atyát dicsőítse.

Szabó Krisztina.

PROBLÉMÁINK

Böjtöl-e a református ember?

Hivatalos lapunk f. év május hó 14.-én kelt 20. számában „Confessionális Egyház hitvallás nélkül?” cím alatt Szücs Árpád két kimondottan református lapban megjelent cikkel foglalkozik. Tétel: a böjt kérdése. Atyailag emeli fel kezét az előbbi lapokban megjelentek íróival szemben. Engedje azonban meg nekem most Szücs Árpád, hogy felhívjam figyelmét néhány a tárgynál, valamint a kérdés megoldásánál általa felületesen kezelt, avagy teljesen mellőzött momentumra:

1. A II. Helv. Hitv. XXIV. részének sem 4. sem további pontjai a böjtöt el nem rendelik egyetlen református lélek számára sem. A jelzett helyen ajánlat van, de elrendelés nincs. Aki különben a II. Helv. Hitv. pontjaival foglalkozik mindenképp előtte tisztában kell lennie azzal, hogy a II. Helv. Hitv. tételei és megállapításai mindig bizonyos körben mozognak. A legritkább esetben követel, vagy rendel el határozottan valamit, a leggyakrabban — nagyon helyesen — „helyesel”, „ajánl”, „megenged” stb., ezzel mintegy megadva a lehetőséget sok minden szükséges körülmény figyelembe vételére. Ennek bizonyítására nem kell messze mennem. Tessék elolvasni a jelzett fejezet előbbi, 3. pontját: Helyesli az ünnepek (mint az Úr születése, szenvedése, feltámadása stb.) megünneplését, de nem rendeli el. Ezért van az, hogy mi pl. megüljük határozott napokon ez ünnepeket, viszont a skót reformátusok — akik nem tartják meg időben a nagy ünnepeket — nagyon rossz néven vennék, ha valaki azzal támadná őket, hogy hitvallás nélkül állanak. Tovább: Nem haszontalan dolog — a II. Helv. Hitv. szerint — a szentek emlékeztetének, jó példáinak felmutatása. Pedig nálunk aligha fordul elő a szentek dicsérete.

2. Ha az említett XXIV. rész 4 és további pontjainak nemcsak a betűit, de a lelkét is megvizsgáljuk azt kell meglátnunk, hogy benne a böjtölés kinek-kinek lelki ügyévé tétetik szorosan összekapcsolva az imádságos lélekkel. A hang-

súly nem magán a böjtölésen, de az imádságon van.

3. A mi körünkben elterjedt böjti eseteket a legszigorúbban visszautasítja, az ú. n. bizonyos időben egyes ételektől való tartózkodást. Amint általában is tudjuk a II. Helv. Hitv. elvet minden képmutatást, külsőséget és a lélekre alapít. Mivel azonban — amint tudjuk — a kezdet kezdetén íródott, nem léphetett föl túlságos radikalizmussal több kérdésben, így a böjttel kapcsolatban sem. Bennünket pedig a római egyházi gyakorlat oldaláról éppen ebben az irányban fenyeget veszedelem.

4. Egyházi életünk folyamata éppen a római minta hatásos visszautasítására szinte követelőleg arra kényszerít, hogy lehetőleg minden olyan gyarló külsőséget, amely félreértésekre adhat okot és ezzel Egyházunknak súlyos károkat okozhat határozottan visszautasítsunk. Ilyen a böjt kérdése is. Ha a római egyház böjti rendszerével szemben világosságot kívánunk, a leg-helyesebb amit tehetünk, ha a mi életünkben kizárjuk azt. Esetleges nagyképszerűséggel és magyarázgatással csak károkat okozunk.

5. Végül pedig kíváncsi vagyok nagyon arra a református lelképásztorra, aki szószerűen testi böjtöt hirdet. Aki nem tesz félre mindent, hogy imádságra tanítsa a népet, ellenkezőleg félreértésekre adva alkalmat farizeizmusa valóban az életek megváltoztatására, de szomorú megváltoztatására vezet.

Remélem, hogy az említett sorok írója meggyőződik arról a fentiekben, hogy igenis vannak református lelkészek, akik bár nem értenek egyet az ő intelmével, ugyancsak ügyelnek az ősi tan tisztaságára, sőt mi több, őszintén törekednek az életek biztató megváltoztatására. *Batta Pál.*

IRODALOM

A református teológia védelme.

Különös Tekintettel az Oszösvetségi Bibliái Tudományokra.
(Folytatás.)

Az észt Isten fölé helyező racionalizmussal szemben hangsúlyozni kell, hogy református szempontból nem lehet korlátlanul ítélkezni az Írás felett. A kritika előbbi meghatározás szerint: megkülönböztetés, válogatás és ítélés. Tehát jogosult tudományág a bibliakritika, de ez „mégsem az Írás megítélése úgy, mintha magunkat Isten fölé helyeznénk bíró gyanánt.” (37. l.) A kritikában döntő szerepe van a kritikai normának. Ha különbözik a norma, eltérnek az eredmények is és a kritikusok egymással ellentétes véleményre jutnak el. Innen van mai theologusaink között a rengeteg sok meddő harc és vita. A baj csak ott van, hogy ennek leginkább a hívek egyénenként és gyülekezetenként látják kárát. Persze ezt a szobatudósok ritkán érzik és látják, de nekünk, gyakorló lelkészeknek alaposan kijut ennek az átoknak hordozásából. Amikor híveink egyes kérdésekben, talán nem is nagyon nehezekben, vagy éppen a lelki életre

nézve talán döntő kérdésekben háromféle véleményt hallanak, ha két különböző lelkeszt megkérdeznék, hát akkor azután tessék egy gyülekezetet lelkipásztorolni! Ezért tesz jó szolgálatot Sipos akkor, midőn rámutat a norma normans református meghatározására is: „A kritika normája egyedül a Szentírás lehet. Ez a norma normans. Az isteni Kijelentés az egyetlen, tökéletes, abszolút norma, az objektív igazság és tekintély, amely szerint a szubjektumnak az objektumot a kritikában mérnie kell. A theológiában az objektum és a norma egybeesik.” (42. l.) Tehát nem lehet norma sem az emberi ész, sem a lelkiismeret. „A kritika egyetlen célja: Isten dicsőségének a szolgálata . . . a kritika lényege nem a tagadás, nem a mindenáron való gyanúsítás, elítélés, hanem építés, az isteni igazság mélyebb megértésére való törekvés. Nincs öncélúsága, mert semmiben sem lehet öncélúság, hanem csak Istencélúság.” (55. l.)

„Mi sohasem leszünk tisztelői a papirnak, sohasem tekintjük a Bibliát mágikus úton hozzánk jutott fétisnek, de igenis mindenkor tisztelői leszünk a Bibliának, mint Isten Igéjének! Mi az Igé, a Biblia gyermekei vagyunk, Egyházunk az Igé, a Biblia Egyháza!” (59. l.)

Bár mi azt valljuk, hogy sohasem lehet igazságot, különösen hitbeli igazságokat a szótöbbség alapján eldönteni, mégis érdekes és az idők jelét mutató körülmény, hogy Sipos a pozitív és negatív bibliai tudósok felsorolását is adja és ebben kimutatja, hogy az 1900 utáni kutatók és tudósok közt több a pozitív, mint a negatív irányzat híve és munkása. (Lásd: 68. lapon.)

„A magyar református Anyaszentegyház érdeke azt kívánja, hogy itt a pozitív hívő kritika verjen minél előbb gyökeret, virágozzék és tegye életerőssé, tisztává és minden viharral bátran és hatalmasan ellenállóvá és küzdőképessé az egyházi életet a nagykorú hívők életén keresztül! Erre a „reprisztinációra” mérhetetlen nagy szükség van, nem sokkal kisebb, mint a reformáció idején volt, mikor a Biblia isteni tekintélyétől épenúgy elfordult a keresztyénség, mint az úgynevezett „protestáns” modern hiperkritika.” (69. l.)

Több fejezetben foglalkozik Sipos az inspiráció kérdésével is. Itt is a tiszta református felfogást vallja Kálvinnal együtt. „Sem a magyar, sem a héber, sem a görög szövegre, amely most a birtokunkban van, nem vonatkoztathatjuk a verbális inspirációt abszolút értelemben!” Ezt írja a 84. lapon, minekutánna már vallást tett előbb, hogy a verbális inspiráció alapján áll, „sőt, Kálvin felfogását követve, még a grafikus inspiráció gondolatától sem tartózkodunk!” Az autográfák mind elvesztek, tehát továbbvezeti azt a gondolatot, melynek természetes eredménye, hogy a Biblia szövegét vizsgálni kell. Így szükséges a textuskritika és exegezis, hogy a leírások folytan természetszerűleg emberi munkát kritika alá vessék. (96. l.) „Abban a tényben, hogy az Irás

egyszerre isteni és emberi, van a kritika lehetősége.” (100. l.)

A tudományosság egyik követelménye szokott lenni az is, hogy előítéletmentesnek kell lennie a kutatónak. Világos, hogy ez a követelmény még a természettudományi kutatásban is abszurdum, de még inkább az a theológiában. Minden kutatónak van valaminő meggyőződése, álláspontja, véleménye, vagy — ha úgy tetszik: — hite, hiszen épen ez ösztökéli őt a kutatásra. És ez máris előítéletet szül. Előítéletmentesen csak akkor dolgozhatnánk, ha ki tudnánk kapcsolni magunkból mindazt, ami bennünket „ember”-ré tesz. Erre pedig még senki sem volt képes. Épen ezért jelenti ki Sipos is, hogy: „A mi számunkra azonban az „előítéletnélküli” magatartás, úgy, amint azt általában elképzelik, akármilyen szépen hangzó követelmény is, a legteljesebb mértékben lehetetlen és elutasítandó.” (103. l.)

(Folyt. köv.)

Tárnok Gyula.

HIREK

Pünköshti hangulat.

Irtá: Tóthkárolyi Lajos.

Házam verandáján ülök
Egyedül, búsan, hallgatag
S nézem a napsugarakat,
Diófáimnak zsenge lombját
Milyen szeretettel csókolják.

Harangszó. Zengve hívogat
Templomba hívő lelkeket.
Szent áhitatban repdesek
Lehunyt szemekkel égi fénybe,
Ahonnét szállt szivembe béke.

Szentlélek Isten! Érezem,
Megérezem és jól tudom,
Hogy engem a biztos úton
Vezérel mindig nagy kegyelmed,
Mely elbuknom sohasem enged.

Hittem, hiszem, hogy általad
Rajtam az ármány megtörik
S nem sujthat le a röggig
És ha megbotlom, főlelmetget
Fogalmatosan segedelmed.

Hallelujah! Dicsőítem
A végtelen hatalmadat.
Lelkem homályba nem halad
Soha. Égő Napként világol
Hitem s hozzád vonz földi tájról.

Meleg fényárban hallgatom
Templomtorony harangszavát
S szivem-lelkem buzgón imád.
Célom felé igyekszem bátran
Az emberi élethinárban!

Antal Gyula temetése. Nagy részvét mellett ment végbe május 28.-án Antal Gyula lévai lelkipásztor és városbíró temetése a lévai református templomból. Nagyon korán, 42 éves korában tá-

vozt el az élők világából s mérhetetlen gyászba borította árván maradt családját és gyülekezetét. Koporsóját óriási tömeg kísérte el utolsó útjára, képviseltették magukat a városon kívül a legkülönbözőbb egyesületek és erkölcsi testületek. A koporsó mellett Czeglédy Pál esperes hirdette a vigasztalás ígét. „Aki itt pihen a koporsóban — mondotta az Esperes — az nem élt önmagának. Mily gyönyörűséggel szerette a családját és Léva városát. Hittel és jó érzéssel sáfárkodott, örömmel munkálkodott azon, hogy gyülekezetében és városában az anyagi és erkölcsi jólétet emelje. Istentől nyert értékeit a köz szolgálatába állította, kimondhatatlan örömet érzett, ha látta, hogy városa fejlődik. Elmondhatjuk, hogy elégette önmagát a kötelesség és az áldozat tüzei között...” A temetőben Szabó S. Zsigmond bajkai lelkész, lelkészértekezlet elnök búcsúzott a hűséges lelkipásztortól. Rajta kívül az egyházak szónokai és a különböző testületek vettek búcsút a váratlanul s nagyon korán elköltözött drága lélektől.

Ifjusági konferenciák a kárpátaljai kerületünkben. Bótrágyon, a helybeli lelkész és gyülekezet szíves meghívása folytán július 2—6-ig konferenciánk lesz diákifjaink részére. A részvételi díj 30 Kč, melynek fejében a résztvevők teljes ellátást kapnak. Lelkészek és tanítók 40 Kč-t fizetnek. Napi ellátási díj (ha valaki csak 1—2 napra jönne) 10 Kč. Jelentkezni a helybeli lelkésznel lehet. Lelkipásztor és tanítótestvéreinket arra kérjük, hogy már most írják össze és jelentsék be a konferenciára menni szándékozók neveit s addig is foglalkozzanak külön is velük. Hívják fel figyelmüket a Biblia rendszeres olvasására, igyekezzenek vágyat, kedvet ébreszteni bennük a konferencia iránt, ajánlják figyelmükbe, hogy addig gyűjtsék össze, tegyék félre a részvételi díjat. Aki tud, az biciklin menjen. Ajánlatos csoportokba verődve tenni meg az utat. Ez már magában véve is kedves élmény lesz.

Zánykán július 7—13-ig közös üdülés lesz ugyancsak fiúk, főként a főiskolás diákok részére lelki üdüléssel egybekötve. E nyaralás rendkívül kedvezményes díja napi 10 Kč lesz, melyben benne van a lakás, reggeli, ebéd és vacsora. Ide meleg takarót kell hozni. Zányka fürdőnek közismert csodálatosan szép és egészséges fekvése, a kiránduló helyek gazdag változata, a gyógyforrása, savanyúvize biztosíték arra, hogy a résztvevők jól fogják magukat érezni s a reggel és este beállított programmokból lelki hasznot is fognak nyerni. A jelentkezéseket a munkácsi ref. lelkészi hivatalhoz kell beküldeni. A résztvevők száma korlátozott, azért ajánlatos a helyek mielőbbi lefoglalása.

Diáklányok számára előreláthatólag jul. 14—20-ig a nagyszöllösi árvaházban, július 21—27-ig szintén Zánykán lesz konferencia, illetve üdülés. Részvételi díj Szöllösön 30 Kč a 6 napra, Zánykán napi 10 Kč. Jelentkezni a nagyszöllösi és a munkácsi lelkészi hivatalok-

nál lehet. Részletes felvilágosítással Szabó Béla huszti lelkész is szolgálhat.

Ha a zánykai nyaralási akció beválna, úgy építenénk állandó barakot Zánykán, hogy legyen ifjúságunknak, lelkész és tanító testvéreinknek, családjaiknak s ismerőseiknek állandó kedves találkozási helyük.

Felvétel a pozsonyi-bratislavai református ker. diákinternátus és menzába az 1938/39. tanévre. *Kérvények 1938 június 30-ig adandók be.* Prospektusért forduljunk a RIM vezetőségéhez. Bratislava-Pozsony, Holuby út 29. „Balogh Elemér szeretetház” (válaszbélyeg). A kedvezmények megadása felsőbb rendelkezés folytán megszorítottatott. *A későn érkezett kérvények figyelembe nem jönnek.*

Tájékoztatás a hajduböszörményi ref. Bocskay gimnáziumba és a vele kapcsolatban álló Kálvineum fiuinternátusba az 1938/39. iskolai évre való felvételtől. A Kálvineum fiuinternátusba a jövő iskolai évre is ingyenes, kedvezményes és fizetési helyekre felvesznek olyan tanulókat, akik középiskolai tanulmányaikat a hajduböszörményi ref. Bocskay gimnáziumban óhajtják végezni, illetőleg folytatni. Ingyenes helyekre csak ref. lelkészek és kántorok árváit veszik fel. Földíjas és kedvezményes helyekre kivételes esetben tanulókat is felvesznek, akiknek példás magaviseletükön kívül jeles, vagy jó előmenetelük van. Fizetési helyekre felekezetre való tekintet nélkül felvétetnek más gimnáziumi tanulók is. Ingyenes és kedvezményes helyekre folyamodók a Kálvineum igazgatótanácsához címzett kérvényeiket — melyhez csatolni kell a növendék iskolai, születési és hatósági bizonyítványán kívül az illető lelkészek bizonyítványát is — legkésőbb július 5-ig kell beküldeni a Kálvineum fiuinternátus igazgatósága címére, míg a fizetési helyekre az iskolai bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeket augusztus 5-ig kell beküldeni a fenti címre. Fizetési helyre felvett tanulók évi ellátási díjba 500 P.-t, beiratási és orvosi díjba 50 P.-t, szappandíjba 5 P.-t tartoznak fizetni négy részletben vagy külön engedély mellett havonként. Tényleges szolgálatban levő ref. lelkészek, tanítók és kántorok gyermekei évi 450 P. ellátási díjat tartoznak fizetni a mellékdíjakon kívül. Az intézet régi növendékei csak tanulmányi értesítőjüket tartoznak bemutatni. A gimnáziumba az V—VIII. osztályba járó növendékek vagy a görög, vagy a francia nyelvet tanulhatják. Lelkészárvák a görög nyelvet kötelesek tanulni. Bővebb felvilágosítást és tájékoztatást kívánatra készséggel küld a *Kálvineum fiuinternátus igazgatósága.*

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belldői és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 24. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 június 11.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészl. Hív. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

A marxizmus csődje.

Hogyha figyelemmel kísérrük napjaink eseményeit, itteni magyar kisebbségi életünk igen érdekes jelensége a marxista irányok jelentős és feltűnő tévesztése. Soha szellemi irányzatban annyira nem csalódtak az emberek, mint éppen a marxizmusban. Nagyon jól tudjuk azt, hogy a világháború után milyen szörnyű nagy hatalom volt és milyen sokat vártak tőle. A marxizmus azonban nem felelt meg a hozzáfűzött nagy reményeknek, nem tudta valóra váltani azokat a nagy ígéreket, amivel két évtizeddel ezelőtt szinte elkápráztatta a világot. Ma az itteni szellemi és társadalmi életünk egyik jellegzetes tünete a marxizmus nyilvánvalóvá vált csődje.

Mennyiben érint ez bennünket itteni magyar református egyházat? Reánk nézve éppen nem közönyös ez a jelenség azért, mert hiszen a proletariátus nagy tömegeinek az egyházunktól való elidegenedésében óriási szerepe volt neki. A marxizmus hivatalos álláspontja ugyan az, hogy a vallás magánügy, de a gyakorlat más mutatott. Mindent elkövettek arra nézve, hogy hiveinket elidegenítsék az egyházunktól, a lelkipásztorokat gyűlölet tárgyává tegyék, mert amíg erős az egyház és a szeretetet hirdeti, addig az ő osztályharcon felépülő világnézetük nem lehet általánosan elterjedt. Igyekezett tehát kitépni a tőlünk elhódított emberek lelkéből. De hogy helyette mégis valamit adjon, maga is valláspótlékká vált. Úgy akarta pótolni azt a veszteséget, amit a tömegek a hitben elveszítettek, hogy egy káprázatos jövő képét állította eléjük, a földi paradicsomnak a képét. Olyan tökéletes állapotot, amikor mindenki teljesen egyforma lesz, mindenki szabad és független, eltűnnek a gazdasági ellentétek, népek és osztályok közti ellentét is, ugyanazon életfeltételek és életlehetőségek nyílnak meg mindenki előtt, nem lesznek gazdagok és szegények, kizsákmányoltak és kizsákmányolók, minden a közösség tulajdonába megy át és a boldogságnak nem lesz vége.

Ez a földi paradicsom, ez új társadalom azonban nem valósult meg, s a gondolkozni tudó tömegek ma csalódva és kiábrándulva tekintenek a marxizmusra, amely egy nagyon szép álommal adós maradt a világnak. Ha a kérdést a református keresztyénség szempontjából

nézzük, mindjárt és nagyon könnyen meg tudjuk adni a feleletet reá, hol volt a hiba? Miért volt elkerülhetetlen a marxizmus csődje? Mindjárt a kiindulási pont hibás. A marxizmus alapjává a történelmi matérialista világnézet tette, amely pedig azt tanítja, hogy tisztára a gazdasági tényezők alakítják a világ s benne az emberiség életét. Ha a gazdasági viszonyok megváltoznak, szükségszerűleg megváltozik annak a népnek a vallása, tudományos, társadalmi, politikai, erkölcsi élete is. Tehát az anyagi, matériális tényezők az egyetlen és igazi valóságok. Az ember olyanná lesz, amilyenné a környezete teszi. Minden jólajdonsága, hibája és bűne a környezetének a hatása. Itt követi el azután a marxizmus a végzetes tévedését, midőn ezt a gondolatot folytatva azt mondja, hogy minden önzés és a bűn oka a magán tulajdon. Tegyük mássá a környezetét, tüntessük el a magántulajdont, mássá lesz az ember és mássá lesz a világ élete. A kiindulási pontja volt tehát a hibás és ezzel magában hordozta a csődjét is. Azt mondotta, hogy az ember úgy, amint van jó, ha új környezetbe kerül, más lesz az élete is. Tehát csak a külsőt akarta megváltoztatni, a társadalmi berendezkedést. Tagadásba vette, hogy van eredendő bűn. Figyelmen kívül hagyta, hogy minden szociális baj gyökere tulajdonképpen erkölcsi baj. Tehát nem elég a külsőt megváltoztatni, nem elég az új keret, ha azt a régi tartalom tölti meg. A lelkileg megromlott, bűnös ember a maga bűneit beleviszi az új gazdasági berendezkedés felépülő új társadalomba is. Ezt nem vette észre a marxizmus, hogy a hiba mélyebben van, ezért kellett feltétlen biztossággal csödbe jutnia, mert nem látta meg, hogy minden a lelkiségen fordul meg. Jobb, igazságosabb társadalmat csak lelkileg jobb emberek tudnak felépíteni. A bűn nem a gazdasági helyzet szükségszerű következménye, nem azért önző és szeretetlen az ember, mert van magántulajdon, a baj forrása nem a külső világban keresendő, hanem az emberi lélekben. A társadalmi életet tehát nem kívülről kell gyógyítani a társadalom kereteinek kicserélésével, hanem belülről: az emberi lelkek megváltoztatásával. A társadalom életét mindig a társadalmat alkotó egyének lelki milyensége határozza meg. A társadalom új életét az egyes lelkeknek a bűntől való megszabadítása által remélhetjük.

Ezt felejtette el a marxizmus hangsúlyozni, hogy a gazdasági élet nem lehet meg az erkölcsi törvények uralma nélkül. Az Evangélium szellemének kell áthatnia a társadalmi élet minden megnyilvánulását, tehát a gazdasági életet is. Krisztus a világ életének megújítója! Az egyéni életé is! De hogyha már az egyén lelki világa megváltozott, természetesen kell ebből következnie annak, hogy a Krisztusban kapott új életének erőit bele kell vinnie minden életmegnyilvánulásába, tehát a gazdasági életébe is.

A marxizmus hitetlen világnézeténél fogva ide nem érkezhettek el, a keresztyénség hivatása, hogy az Isten erkölcsi törvényeinek engedelmeskedő, lelkileg megújított életű embereink át mássá tegye a világ gazdasági életét is. Nekünk kell valóra váltanunk, hogy a krisztusi szeretet a társadalom életének egyetlen alapja!

Zsemlye Lajos.

A Lelkipásztor Bibliaolvasása.

Ha már szólnunk a családok bibliaolvasásra neveléséről, szólnunk kell a lelkipásztor bibliaolvasásáról is. Kiindulásul talán elfogadhatjuk Kálvin megállapítását: „Neque enim aliorum salutem sedulo unquam curabit qui suam negligit.” Ha tehát híveinknek lelki táplálékul ajánljuk a Biblia olvasását, — mintegy az üdvösségről való gondoskodásnak egyik módját, ami feltétlenül leghatásosabb kiegészítője a mi cura pastoralisunknak, — akkor legelső sorban önmagunknak kell azzal élnünk.

Nagyon régi felismerés a teológiában, hogy a lelkipásztor naponta meg kell vizsgálja a szívét. Kálvin ezt általános keresztyéni kötelességgé tette. Baxter az önmagunk ellenőrzéséről szóló cím alatt erről a kérdésről ilyenformán ír: „Ó, testvérek, őrizzétek hát a sziveiteket: őrizzétek a kívánságoktól, szenvedélyektől és világi hajlamoktól, tartsátok fenn a hit, szeretet és buzgóság életét: legyetek többet otthon, legyetek többet Istennel. Ha nem lesz naponkénti foglalkozástok a saját szívetek megvizsgálása, a gonosz elnyomása és az Istennel való együttjárás, — ha nem teszitek ezt olyan munkává, amelyet állhatatosan gyakoroltok, minden rosszul megy és kiéheztetitek hallgatóitokat; vagy ha van színlelt buzgóságotok, nem remélhetitek, hogy ezt onnan-felülről áldás kísérje. Mindenekfelett kedveljétek a magányos imádkozást és elmélkedést. Onnan kell elhoznotok az égi tüzet, hogy áldozataitok lángra lobbanjanak: ne felejtsetek, nem utasíthatjátok vissza és nem hanyagolhatjátok el kötelességeiteket úgy, hogy csupán magatoknak okozzatok kárt; sokan vesznek el emiatt épenúgy, mint ti magatok. Népetek üdvéért, ezért, vizsgáljátok meg sziveiteket. (Baxter: *The Reformed Pastor*, 31—32. l.) A szív megvizsgálásának egyedüli helyes módja, ha belenézünk Isten Törvényébe, mint egy csodálatos tükörbe.

A lelkipásztor hivatása és kötelessége, hogy

a rábizott nyáját az üdv útján az Örökélet üdvössége felé vezettesse. Ez az út az újjászületésen és a megszenteltetésen is keresztül vezet. „Borzalmas dolog egy nem szent professzor, de még inkább egy nem szent igehirdető. Nem reszketse-e, ha kinyitod Bibliádat, hogy ott a saját kárhoztatásodnak ítéletét olvasod majd?” (Baxter, i. m. 20. l.) Isten az üdvösség útját a Bibliában minden időkre nézve kijelentette, tehát a lelkipásztornak első sorban az a kötelessége, hogy ezt a Kijelentést minél tökéletesebben megismerje. És ha „megismerte az egész Szentírást, ellátta szent kötelességeit, nem él nyilvános, alávaló bűnben, szolgál az Isten oltáránál, dorgálja mások hibáit és prédikál a szív és élet szentségéről, — hogyan lehetne az ilyen ember más, mint szent? Ó, kicsoda borzasztó nyomorúság a bőség közepette elveszni! — éhenhalni kezünkben az élet kenyerével, mialatt másoknak kínáljuk azt és unszoljuk őket az azzal való éléssel!” (Baxter, i. m. 21. l.)

A református lelkipásztor naponta sub specie aeternitatis kell látnia mindent. Isten a Bibliában azt is megmutatja az embernek, hogyan lát ő mindent? Sub specie aeternitatis jó az, amit Isten megteremtett és az Ördög meg nem rontott; Isten gyűlöli a bűnt és a bűnös embert megbünteti, de a bűnbánattal megtérőt segíti és szereti; az ember képtelen önmagától a jóra, elküldi hát Krisztust, hogy alkalmassá lehessen a jóra. Ahogy Isten szokott nézni és látni, nekünk is úgy kell. Ezt a látást nemcsak meg kell tanulnunk, hanem állandóan gyakorolnunk is kell. A gyakorlat hiányában nemcsak a barlangi góte veszíti el látását, hanem az ember is! Természeti törvény ez, amelynek igazságát — sajnos, — tisztán református egyházi szempontból eléggé módunkban áll napjainkban látnunk, amikor annyira sokat panaszkodnak mindenfelé a református öntudat hiánya miatt. A római egyház úgy gondoskodott a lelkészei egyház-szerinti látásának biztosításáról, hogy elrendelte a breviarium kötelező naponkénti olvasását. Az így egyházszerinti látáshoz szoktatott lelkészek mindenkor mindent abból az egyetlen szempontból néznek és látnak, amely hivatásuk és hivataluk szerint kívánatos számukra. A református lelkipásztort épenséggel nagyon is kísértik a különböző szempontból való látások. Természettudományi és teológiai, — gyakran a Bibliával ellentétes — nézőpontok tárulnak fel előtte, amelyek a gyarló emberi értelmet próbára teszik. Az utóbbi évtizedekben a Bibliával és kátéval ismeretlen hívek materialista és egyéb ideológiai közepette kezdi magát idegenül érezni és nagy a kísértés, hogy ne csak beleélje magát a megértés kedvéért az Igének idegen ideológiákra keresztül az idegen világszemléletekbe, hanem azokat valóban magáévá is tegye. Szinte észrevétlenül átlendül egy másik síkba, ahol elveszti a bibliai, Isten szerinti látást. Ahelyett, hogy mások szemét nyitná fel a sub specie aeternitatis szemléletre, maga kezd sub specie (mondjuk így):

vanitatis nézni. Keresi a szépirodalmi szemléletet, a természettudományos szemléletet, a technikai szemléletet és elvesziti az Isten látása szerinti szemléletet. Lehet, hogy költővé válik, de ritkán sikerül himnuszos éneket írnia. Biológiai, vagy evolúciós locsogásokkal sikerül talán elkápráztatni laikus hallgatóit, de sohasem lesz komoly természettudóssá és félszázaddal mindig lekésik a *tudomány mai állásától*. Technikai elcsodálkozása a felhőkig szárnyalhat, de hallgatói belekapaszkodnak majd a padok karfaiba, mert félnek a defektől, ami miatt szárnyaszegetten török le a merészröptű szárnyalás. A lelkipásztor, az ígéhirdető legyen otthon a Bibliában mindenekfelett. Nagyon komplikáltak azok az egyéb tudományokat tárgyaló könyvek, sok időt, sok elmélyedést kíván azoknak a tanulmányozása. A lelkipásztornak pedig oly kevés az ideje. „A Szentírás egyszerűbb könyv: ha már megismerted belőle Istent és az Ő akaratát, mint a a legeslegszerűségesebb dolgokat, fogj hozzá az Ő munkáinak tanulmányozásához és úgy fogj fel minden teremtményt, mint krisztusit és istenit. Ha nem látod meg, hogy te magad és az összes dolgok, élők, mozgók és létezők, mind Istenben bírnak létüket, — nem látsz semmit, gondoldj akármit is, hogy látsz. Ha nem érted meg a teremtményekről való tanulmányodban, hogy Isten minden mindenkben és hogy: „Őtöle, Óáltala és Órea nézne vannak mindenek”, azt gondolhatnád, talán, hogy „tudsz valamit, még semmit sem ismersz úgy, amint ismerned kell.” (Baxter, i. m. 27. l.) Komolyan meg kellene fontolnunk, hogy a református lelkipásztorok manapság valóban így vannak-e? Különösképen alkalmaznunk kellene ezt a csehszlovákiai lelkipásztorokra. Speciális adottságaink közepette éppen minket érint legintenzívebben ez a kérdés.

(Folyt. köv.)

Tárnok Gyula.

EGYHÁZI ÉLET

A Magyar Reformátusok debreceni Világgyűlésére,

mely augusztus hó 23.-án lesz, még január hó folyamán kibocsátották az együttes meghívót a Magyarországi Református Egyház, az Országos Református Lelkészegetesület és a Debreceni Református Egyházközség vezetői. A világgyűlésen résztvenni szándékozókka ez uton közli a Szervezeti Iroda, hogy a világgyűlésre július hó 15-ig lehet jelentkezni a következő címen: Magyar Reformátusok Világgyűlésének Szervezeti Irodája, Debrecen, Központi Egyetem. Azokban az országokban, ahol külön csoportvezetők vannak s így a világgyűlésre jövők szervezése országosan, illetve kerületenként történik, a jelentkezés a csoportvezetők útján, tehát közvetve is eszközölhető. Jelentkezési díj személyenként 1 P. 50 f. Minden jelentkező Debrecenbe érkezése idején kézhez kapja a világgyűlés jelvényét, július 15.-én pedig az 50%-os kedvezményes utazásra joga-

sító igazolványt vagy közvetlenül a címére, vagy pedig a csoportvezetője útján. Az 50%-os vasuti kedvezmény határtól határig fog szólni. A szabályszerűen jelentkezettek ellátást illetőleg augusztus hó 23.-án a világgyűlés rendezőségének szívesen látott vendégei. Azok, akik saját költségükön szállást igényelnek, július 15-ig külön értesítsék erről a Szervezeti Irodát, mert Debrecenben csak igen korlátolt számban lehet megfelelő szállodai szobáról és magánhelyeken való elszállásolásról gondoskodni. Annál is inkább, mert augusztus hó 22.-én már Debrecenbe érkeznek az Országos Református Lelkészegetesület augusztus 24.-én kezdődő és 26-ig tartó konferenciájának a résztvevői is. Az elszállásolás így azután önköltségi áron legnagyobbbrészt internátusokban fog történni. A világgyűlés pontos programját később közöljük. Most csak vázlatosan említjük meg, hogy 23.-án délelőtt lesz maga a világgyűlés, amikor is istentisztelet után a különböző országok magyar reformátusságának képviselői üdvözlík a világgyűlést s az elhangzott üdvözlítekre dr. Ravasz László dunamelléki püspök, az Országos Református Lelkészegetesület elnöke válaszol. Ünnepeyes deklarációk és határozatok fognak még elhangzani. Délben ünnepi közebed lesz a világgyűlés résztvevőinek tiszteletére; délután Debrecen nevezetességeinek (templomok, kollégium, egyetem, klinikák, stadion stb.) megtekintése, a késő délutáni órákban pedig a Nagytemplomban nagy vallásos est, amelyen dr. Makkai Sándor fog előadást tartani. 23.-án este közös vacsorával zárul a Magyar Reformátusok Világgyűlése. Másnap 24.-én reggel veszi kezdetét az Országos Református Lelkészegetesület konferenciája. Azok a nem Magyarországon lakó magyar református lelkipásztorok és családtagjaik, akik nemcsak a világgyűlésen, hanem a lelkészi konferencián is részt akarnak venni, július hó 15-ig jelentkezzenek ugyancsak a világgyűlés Szervezeti Irodájánál. Az ilyen jelentkezők részvételi díja összesen 10 P., amelyben a világgyűlés jelentkezési díja is (1 P. 50 f.) bennfoglaltatik. A lelkészi konferencia idején külön konferencia tartatik a lelkésznék, vallásoktató lelkészek és segédlelkészek részére is. Mindennek részletes programját később közöljük.

Debrecen, 1938 május 30.

A Magyar Református Világgyűlés Szervezeti Irodája, Debrecen, Központi Egyetem.

A pápai ref. főiskola ez évben ünnepelte meg először az egyházkerület által elrendelt főiskolai emléknapot május 21.-én. A dél-éltti istentiszteleten Ólé Sándor főiskolai lelkészgondnok hirdette az Igét. Utána iskolai ünnepély volt. A főiskolai nyomda százéves jubileumáról dr. Tóth Endre theol. tanár emlékezett meg. A főiskolai képzőtársulat ez évi munkájáról Süle Jenő theológus olvasott fel jelentést. A műsoron még szavalatok és énekszámok szerepeltek.

FIGYELŐ

Új református árvaház épül Komáromban.

Annak, aki az érsekújvári országúton jön be Komáromba, mindjárt a város szélén egy nagyobb arányú építkezés ötlík a szemébe. Alig van ember, arra elmenő utas, aki meg ne kérdezné: mi épül itt? Azok a reformátusok, akik tudják, hogy mi lesz az új nagy épület, bizonyos önérzettel mondják: itt lesz az új református árvaház. Mivel tudom, hogy sokakat érdekel ennek az árvaháznak az építése és viszont nem sokan vannak olyanok, akik közelebbit tudnának róla, ezért főbb vonásokban ismertetem református közvéleményünk előtt ezen új református szeretetintézményünk keletkezésének és építésének eddigi eseményeit.

1. Előzmények.

A dolog megértése szempontjából szükséges az is, hogy az előzményeket röviden ismeressem. Kiskoszmályon levő árvaházunk épülete lassanként elégtelen lesz a felvételre jelentkező és felvett árvák számára. Már most is úgy kell segíteni ezen a bajon, hogy el kell osztani a gyermekeket más helyekre is. Így kerültek a leányok Lévába, a polgáriba járó fiúk pedig Komáromba. Ez az egyik ok, amely miatt az árvaháznak valamerre terjeszkedni kellett.

Istennek csodálatos gondviseléséből kifolyólag a megoldási lehetőség is megjött, amikor kellett. Így a gazdaság Mikolán nyert megfelelő elhelyezést, fiókarvaház létesítésére pedig Komáromban nyílt lehetőség. Ez a következőképpen történt. A „Timótheusoknak” régi vágya és célja, hogy az ifjúsági munka és evangélizáció eredményes végzése céljából ifjúsági központot létesítsenek. Ennek legmegfelelőbb hely Komárom. Mikor azután e sorok írója ott hagyván a paróchus lelkészséget kizárólag az árvaházi s ennek keretében az ifjúsági munkának szentelte magát, a Timótheusok célja jelentős lépéssel jutott közelebb a megvalósuláshoz. Közben a Timótheus munka is megtalálta helyét az árvaház körül kifejlődött evangélizációs munkában, amennyiben a fiúk, ifjak és férfiak között végzendő munka jelöltetett ki munkaterületül. Ez a gyakorlatban annyit jelentett, hogy az árvaház fiú-gondozottjainak eltartása, gondozása és nevelése is a Timótheus mozgalom feladata. Ilyenformán a komáromi központban a következő három munkaág számára kellett a helyet és a feltételeket biztosítani: fiú-árvaház, ifjúsági munka-központ és missziói intézet a munkások képzésére.

2. A Timótheus palota terve megvalósul.

A felépítendő ifjúsági központ a Timótheus palota nevet kapta és így is ment át a köztudatba. Sokan — még a Timótheusok közül is — úgy gondoltuk, hogy a palota majd csak jó

néhány év múlva fog felépülni, mivel semmi lehetőség nem kínálkozott rá a közel jövőben. Az a határozat is amit a Timótheusok 1935 decemberében hoztak, hogy t. i. a palotának 1940 decemberében állni kell, inkább az óhajtaást fejezte ki, mintsem azt, hogy az építéséhez minden előfeltétel meg van. Isten azonban a bölcséket megszegyeníti az ő „bolondjai” által és csodákat tesz, ha hisznek Benne. Így történt most is.

E sorok írójának munkába állása teljesen időszerűvé tette a nemrégén még túlmerésnek hitt tervet: a komáromi ifjúsági központ kiépítését. Azonnal meg is indult az ilyen irányú munka. Eleinte épületet akartunk venni, később azonban több oknál fogva elálltunk ettől a gondolattól és úgy határoztunk, hogy építeni fogunk. Igen ám! — de mire építsünk? Nekünk olyan telkünk nincsen, amelyikre egy ilyen nagyobb szabású intézetet fel lehetne építeni, sőt még ölnyi területet sem mondhatunk a magukénak. Városban telket venni: drága dolog. Végre azután arra a gondolatra jutottunk, hogy a várostól fogunk kérni telket ingyen. Ki is szemeltünk egy szép, megfelelő helyet és benyújtottuk kérvényünket a város vezetőségéhez minekutána már előre ígéretet kaptunk, hogy teljesítik kérésünket. Kaptunk is két kat. holdat teljesen ingyen az árvaházi fióktelep felépítésére. Így intézte el Isten a telek kérdését!

Ezután már könnyű volt a többi szükséges dolgot elintézni és az építkezéshez megtenni a szükséges intézkedéseket. Mindenekelőtt a Timótheus palota tervrajzát készítettük el és az anyagok beszerzéséhez fogtunk. Amikor megkaptuk a telket, még nem volt annyi pénzünk sem, hogy az előkészületeket megtegyük. Közben azonban ez a kérdés megoldódott, amennyiben az egyik bibliakörös testvérünk, akit mindenki Zsiga bácsi néven ismer, eladta mindenét és annak árát — harmincezer koronát — felajánlotta a Timótheus palota építésére, azzal a kéréssel, hogy ő is szolgálhasson a mozgalomban.

Az elmúlt ősz folyamán megtettünk minden előkészületet az építkezés megkezdéséhez, hogy minél előbb hozzáfoghassunk. Úgy számítottuk, hogy még az ősz folyamán letesszük a fundamentumot, hogy tavasszal annál hamarabb kész legyen, de ezt már nem tehattük meg, mert nem tudtuk odaszállítani a megkezdéshez szükséges anyagot. Így az építkezés megkezdése tavaszra maradt.

3. Néhány szó az építkezésről.

A tél folyamán és kora tavasszal oda tudtuk szállítani az alapozáshoz szükséges kavicsot s így, amikor az idő engedte, megkezdttük az építkezést. Március 9.-én fogtunk a munkához s azóta megszakítás nélkül folyik a munka. Hogy megközelítő képet lehessen alkotni az építkezésről, néhány adatot közlök tájékoztatásul. Az épület hossza 31 méter, szélessége 15 m. egy emeletes, 50 árva gyermek befogadására alkal-

mas. Április 30.-ig elfogyott az alapokba 4 vagon cement és kb. 400 köbméter kavics. 42 nap óta folyott a munka és 615 munka-napot dolgoztak, ami napi átlagban 15 napszámot jelent. Jelenleg a falazás folyik és előre láthatólag két héten belül felérünk az emeletig. Az építkezést őszre szeretnénk befejezni és beköltözni az új árvaházba.

Úgy gondolom, hogy nem is ezek a számbeli adatok érdeklik, izgatják az embereket, hanem inkább az, hogy miből épül ilyen nagy épület a mai nehéz időkben? A Timótheus palota építési költsége felül van a félmillió koronán. Ennyibe kerül készen, teljesen berendezve. Tekintettel arra, hogy mi a lehető legolcsóbban építünk és amit lehet magunk szerzünk be, ingyen munkásokkal dolgozunk jórészen, ez az összeg lényegesen kevesebb lesz a valóságban. Ha azonban a felét vesszük is a tényleges építési költségnek, olyan összeget kapunk, amely felett gondolkodni kell, hogy honnan kerül elő? Őszintén be kell vallanom, hogy erre a kérdésre még én sem tudok feleletet adni most, aki ismerem a körülményeket. De egy ember sem tudja előre megmondani, hogy Isten hogyan fogja végrehajtani az ő terveit. Ezen a ponton tér el a mi építkezésünk minden más megszokott építéstől, amennyiben anyagilag is teljesen Istenre bízunk az egészet és szüntelenül imádságainkban hordozzuk. Eddig kereken 70 ezer korona jött be a Timótheus palota építésére, de ez nem elég még arra sem, hogy tető alá kerüljön az épület a berendezést nem is számítva. Bárhogy számíthatunk is, emberileg lehetetlen feladat ilyen nagy épületet ma felépíteni. De a tények eddig azt mutatják, hogy Istennél lehetséges. Még nem tudjuk mikor és hogyan fog elkészülni, de az eddigiekből megtapasztaltuk, hogy ez lehetséges.

Miből és hogyan épül a Timótheus palota? Hitből imádság által. *Tóth Kálmán.*

IRODALOM

A református teológia védelme.

Különös Tekintettel az Ószövetségi Bibliái Tudományokra.
(Folytatás.)

Az igazságra nézve megszívlelendő: „Nincs kétféle igazság, hanem csak egy! Nincs veritas philosophica és veritas theologica! Ami igaz, épen úgy érvényes a tudomány, mint a teológia számára, akár a hit ragadja meg közvetlenül és azonnal, akár a tudományos kutatás bizonyítja.” Hit nélkül pedig semmiféle tudomány sem képzelhető el, azért idézi Sipos Kuypert: „Hisz minden tudomány hitből indul ki és megfordítva, az a hit, amelyből nem származik tudomány, lehet tévelygés vagy babona, hitnek azonban semmiesetre sem hit.” (114, 116. l.)

Sipos ezután részletesen ismerteti Kálvin álláspontját az idevágó kérdésekben, majd foglalkozik Barth teológiájával, kimutatva, hol egyezik meg az Kálvinnal és a Szentírással és hol tér el ezektől. Barthban is meglátja a dualiz-

must a Szentírással kapcsolatban és ezt ép oly veszedelmesnek itéli, mint azokét, akiket Barth maga is támad. Jegyezzük meg: „Írás hordozza a Kijelentést, betű a lelket, emberi faktor az isteni faktort, kortörténeti adottság, a pneumatikus tartalmat, történelmi igazság a valláserkölcsei tartalmat, történeti elem a teológiáit. Ha a kritika a Szentírásban megsemmisíti az Írást, a betűt, az emberi faktort, a kortörténeti adottságot, a történelmi igazságot, a történelmi elemet, megsemmisül velük a Kijelentés, a lélek az isteni faktor, a pneumatikus tartalom, a valláserkölcsei tartalom és a teológiai elem alapja és talaja. Ettől eltekintve pedig, aki az Írást csak az első elemében tartja csatlakozhatatlannak, ellentétbe jut Krisztus és az apostolok bizonyosságával, akik az egész szentírási történetet történetnek fogták fel és így ellentétbe jut a Szentírás önbizonyosságával is.” (145. l.)

Sipos azok közé a teológusok közé tartozik, akik ma feltörő kiáltással hirdetik, hogy a teológia nem elméleti tudomány, hanem az igazi életre előkészítő tudomány. Ebben a tudományban nem lehet divatokat csinálni, irányzatokat kiépíteni, mert az örökélet útját nem mi, emberek szabjuk meg, hanem megszabta azt már régen Az, Aki adja az örökéletet. A teológia talán szerinte is nevezhető lenne örökélet tudományának, amiről Urunk azt mondotta, hogy ez nem más mint Isten megismerése. (Ján. 17:3.) Ezért tudja az Ótestamentumot is Krisztuson keresztül látni és kutatni. Ezért teszi a teológiai tudományok „tudományosságának” értékelését is attól függővé, hogy mit hoz a keresztyén anyaszentegyház építéséhez, építő-anyagot-e, vagy rombolószerszámot? Ezért csap stílusa is itt-ott a szarkazmusba, mikor ellenfele tudományát boncolja. Ezért az olvasónak tisztában kell lennie azzal, amit ismertetésünk elején is hangsúlyoztunk, hogy itt nem Sipos és Kállay harcol, hanem két szellemi irányzat küzd egymással. Egyik Isten Igéjével az Igéért és egyházért, a másik az ész erejével bizonyára ugyancsak az Igéért és egyházért. Evidens, hogy ki győzhet. Egy bizonyos, hogy Sipos nem l'art pour l'art műveli a teológiát.

Sipos már csak teológiai iránya miatt sem lehet más könyveiben, írásaiban, mint építőteológus. Ezért nem fejezheti be könyvét anélkül, hogy a kétféle álláspontnak a gyakorlati teológiára vonatkozó konzekvenciáit is le nem vonná. „A teológiai tudomány nem luxus, nem egyéni játék, hanem az egyháznak existenciális ügye... Nincs ott igazi munka, ahol nincs határozott teológia. Az egészséges, erőteljes egyházi élet létfeltétele a tiszta, határozott teológiai szellem.” (186. l.) A prédikálás szempontjából is felveti a következmény lehetőségét. „A más vagyok a szószéken, más vagyok a dolgozószobámban, elvet a legmerevebben elutasítjuk és attól kíméletesen elfordulunk.”

Sipos az igazság ismeretében és hit-bizonyosságában az egyházhhoz fordul és határozottan

hívja fel: „Tisztítsátok el a régi kovászt, hogy legyetek új tésztává! — ez a legnagyobb isteni parancs ma az egyházak részére! Föl kell számolni az egyházban mindazzal, ami benne Isten Lelkének érvényesülését megakadályozhatja! Ugyanakkor pedig ennek a parancsolatnak a pozitív része sem mond kevesebbet. Az önreformáción kívül ott áll a nagy teendő, a legnagyobb, sőt egyetlen feladat: *Visszaállítani az egyházban a Biblia isteni tekintélyét!*”

Néhány általunk fontosnak ítélt szemelvényt, idézetet adtunk Dr. Sipos István könyvéből. Nekünk is szól ez a könyv, mert nekünk is szükséges a felébredés. Kálvin: „semper reformári debet” elve valami szánalmasan eltorzult hullaként hever, nemcsak Magyarországon, hanem nálunk is. Ott talán már éledni kezd, mert a pásztorok mindnyájan érzik, hogy valami nincs rendben. De mi még azt gondoljuk, hogy minden úgy van jól, ahogy van. Legalábbis teológiai téren. Területi elnyúltságunk miatt is részben, de talán más okokból is teológiai továbbképzésünk néhány egyéni próbálkozás kivételével megállott. Egyetemes egyházunk vezetőségének egyéb súlyos gondjai vannak, mintsem hogy azzal foglalkozhatnának, ami a teológiai tudományosság kérdését illeti. Körülöttünk és közöttünk ezerféle „-izmus” és új pogányság bontja lobo-góját, nem is szólva szektáról. A sokféle teológjáról kikerült és sokféle irányzat professzorát hallgatott régebbi lekipásztorok között nincs teológiai egység. Ezt mi látjuk, akik később kerültünk közéjük. Így hát mégis csak kellene nekünk is valamiképpen az egységes és határozott református teológiai tudomány álláspontjáról tájékoztatni az arra illetékeseket. Ebből a szempontból kiváltképpen alkalmas Sipos könyve. Igaz, hogy még jobb lenne, ha a 200 oldalon kevesebbet találkoznánk ellenfele nevével és tudományával, de viszont a könyv keletkezése éppen ennek köszönhető.

A könyv megrendelhető a szerzőnél. 200 oldalas, elég jó papíron nyomott könyv, mely magában is befejezett munka, de jön egy másik kötet is kb. 300 oldalon. Ára: 3.70 Pengő. Szerző címe: Dr. Sipos István, ref. theol. magántanár, Budapest, IX. Rádai u. 28. (Ref. Theologia.)

Tárnok Gyula.

Felhívjuk lelkésztestvéreink figyelmét: Csomár Zoltán „Csendes Órák” c. ifjak és gyermekek kis imádságos könyvére, mely konfirmandus növendékeink számára kiválóan alkalmas és olcsó vizsgai ajándék. — Egy példány ára: 4 Kc. 10 drb rendelés esetén: 20% engedmény! Megrendelhető a szerző címén: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. Surty. via: Užhorod.

HIREK

Püspökválasztás a dunáninneri egyházkerületben. A dunáninneri egyházkerület legutóbbi rendkívüli közgyűlése Balogh Elemér püspök halálával megüresedett püspöki méltóság betöltésére felhívta a kerület gyülekezeteinek presbitériumait. A beadott szavazatokat június 9-én, Léván bontotta fel az erre kiküldött s jogosult bizottság. A szavazatok eredménye a következő: Sörös Béla losonczyi lelkész, theol. igazgató kapott 38, Czegléd Pál a barsi egyházmegye esperese kapott 27, Soós Károly a komáromi egyházmegye esperese kapott 14 érvényes szavazatot.

Miután a kívánt többséget senki sem kapta meg, a bizottság pótszavazást rendelt el Sörös Béla losonczyi lelkész, theol. igazgató és Czegléd Pál a barsi egyházmegye esperese között. A szavazatok beadásának határnapja június 30.

Énekeskönyv megrendelés. Ismételten közöljük azokkal, akik énekes könyvet rendelnek, hogy az 5% engedmény csak legalább 10 példány megrendelésénél vonható le a küldendő összegből. A 10 példánynál kevesebb rendelésnél a teljes összeg küldendő s ezenkívül a postaköltséget is a megrendelő tartozik fizetni az átvételkor. A megrendelők sok esetben sem a csekklapon nem jelzik, hogy hány példányt rendelnek, sem megrendelő levelet nem küldenek, hanem a püspöki hivatalra bizzák, hogy az átutalt összegből okoskodja ki a megküldendő példányok számát. Kérjük a megrendelőket, hogy a kellemetlen fejlemények elkerülése végett minden esetben vagy megrendelő levelet küldjenek, vagy a csekkszelvényen jelezzék a kívánt példányok számát, illetve kötését.

Ref. püspöki hivatal, Nagykapos.

Helyreigazítás. Szabó Béla huszti lelkész, a kárpátaljai egyházkerület belm. előadója közli, hogy Bótrágyon júli 2—6-ig és Zányán 7—13-ig a fiúknak, Zányán 14—20-ig és Szöllöson 21—27-ig a leányok számára lesz konferencia.

A református diákok Soli Deo Gloria Szövetségének nyári konferenciája. Főiskolás konferencia Dunavecén lesz június 21—25-ig „Kálvinizmus és élet” címen. Vezetőképző Balatonszárszón június 27-től július 11-ig. „Óráló, meddig még az éjszaka?” címen. Középiszkolás leánykonferencia júli 11—18-ig Balatonszárszón a „Református leányélet szépségei” címen. Középiszkolás, alsós leánykonferencia júli 18—25-ig Balatonszárszón „Életem az Ige fényében” címen. Leánytábor július 25-től aug. 1-ig Balatonszárszón „Életünk kérdései” címen. Alsós fiúkonferencia Balatonszárszón aug. 1—8-ig „Légi támadás a lélek világában” címen. Középiszkolás felsős fiúkonferencia aug. 8—15-ig Balatonszárszón „Lássunk tisztán” címen. Faluvezetők konferenciája Balatonszárszón aug. 15—22-ig „Beszélj a földdel” címen.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belső és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

Ij. Dr. Czeglédy Sándor ceglédi segédlelkész Budapesten a ref. teológia magántanárképesítő bizottság előtt theol. magántanári vizsgát tett a gyakorlati teológia köréből. Magántanári dolgozatának címe: „A prédikáció gyülekezetszerűsége.”

Vargha Tamás kunszentmiklósi lelkipásztort hívta meg egyhangúlag a Budapest-Józsefvárosi ref. egyház presbitériuma az id. Dr. Szabó Aladár nyugalomba vonulásával megüresedett józsefvárosi lelkészi állásba. A presbitérium előzőleg Benkő István rákospalotai lelkészt hívta meg, aki a meghívást nem fogadta el, mivel már előbb a Pestkörnyéki ref. gyülekezetek esperessé választották. A presbitérium bizalma ezután fordult Vargha Tamás felé. Édesatyja Vargha Gyula államtitkár ismert vallásos költő és író, édesanyja pedig a Bethánia Egylet hosszú időn át vezető és irányító egyénisége volt.

Ref. keresztyénység és a zsidó kérdés. Dr. Ravasz László püspök a főrendiházi beszédében a kérdéssel szólna a többek közt ezeket mondta: „Szükségesnek látom hangsúlyozni, hogy bármilyen divatos eszmeáramlatokkal szemben a keresztyén egyház soha le nem mondhat a zsidósággal szemben a maga missziói hivatásáról és parancsáról... Sehol a Szentírásban nem láttam, hogy „tegyetek tanítványokká minden népeket, csak a zsidót ne”. A keresztyén egyház sohasem fog lemondani a maga missziói parancsáról bármily divatos fajteoria kedvéért. De ugyanakkor a keresztyén egyház hangsúlyozza azt, hogy a lelkek megnyerésénél őt nem asszimilációs törvények vezetik, hanem az örökkévaló Evangéliumnak a parancsa. Nem azért keresztelünk meg egy lelket, hogy az asszimilálódjék egy klubhoz, hanem azért, hogy asszimilálódjék a Krisztushoz. De a keresztyén egyházak súlyos mulasztást követtek el akkor, mikor minden kritika nélkül, kellően meg nem vizsgálva az áttérés motívumait, vették át a jelentkező zsidóvallású embereket és azt mondták: a ti asszimilációtok ügye el van intézve. Ezzel lehetőséget nyújtottak arra, hogy sok ember ne a Krisztusért, hanem egyébért jöjjön a keresztyén egyházba... A keresztyén egyházak tartsanak bölcs mérsékletet a zsidók átvételénél. Van nekünk elég sok rossz keresztyénünk a saját tagjaink közül, miért hozzunk a zsidó atyánkfiai közül nagy importot?...”

Doumergue, a nem rég elhunyt francia köztársasági elnök életéből érdekesen jellemző esetet mond el egy francia egyházi lap. Doumergue Gaston tudvalévően buzgó protestáns volt. IV. Henrik király (1589—1610) óta a nagy latin ország első protestáns államfője. Erre a körülményre hivatkozva, a francia prot. muzeum igazgatója Doumergue-től arcképét kérte, hogy elhelyezhesse IV. Henrik mellé. Az elnök ezzel a megjegyzéssel teljesítette a kívánságot: „Kettőnk

között mindenesetre lényeges a különbség. IV. Henrik azért, hogy trónon maradhasson, megtagadta a hitét, amit én sohasem fogok megcselekedni.”

HIVATALOS RÉSZ

A szlovenszkói tisztáninneri református egyházkerület püspöki hivatalától.

418/1938 sz.

Nagykapos, 1938 VI. 1.

Valamennyi kebelbeli nt. esperesi hivatalnak!

A magyarországi egyetemes konvent elnöksége 1938 május 17.-én kelt 2959/1938 sz. határozata alapján kihirdetés végett közli: hogy a dunamelléki egyházkerület püspökének 1938 évi május hó 16. napján 2535/1938 sz. a. kelt előterjesztése folytán az egyetemes konvent elnöksége a 148/1915 sz. egyetemes konventi határozattal reáruházott hatáskörében a Budapest székesfővárosban 1890. évi február hó 25. napján született Vargha Tamás kunszentmiklósi református lelkipásztor részére a budapesti református teológiai akadémia igazgatósága által 1911. évi szeptember hó 13. napján letett I. lelkészsképesítő vizsgájáról kiállított s állítólag elveszett eredeti I. lelkészsképesítő vizsgálati bizonyítványt érvénytelennek nyilvánította s a másodlat kiadására a fentnevezett intézet igazgatóságának engedélyt adott.

Mihez tartás végett közlöm.

Atyafiúi szeretettel:

Dr. Magda Sándor püspök.

Pályázat.

A malá-dobron—kisdobronyi református egyház pályázatot hirdet az üresedésben lévő kántor-tanítói állásra.

Javadalom: 1.) Lakás, melléképületek, kert. 2.) 8 hold tagi és 11 hold erdei szántó-kaszáló. 3.) 10 köböl buza. 4.) 10 köböl rozs. 5.) Stóla, mely a mindenkor lelkészi stólának a fele. 6.) Államsegély kérvényezve lesz, de azt az egyház nem garantálja. A földek jelenleg ki vannak adva 3 évi bérletbe 3707 Kč évi bérért, mely összeg minden év szeptember hó 1. napján előre fizetendő.

Kötelessége a részére kiosztott osztályok tanítása, az összes kántori teendők végzése, belmissziói munkákban való segédkezés, énekhar vezetése, lelkész helyettesítése akadályoztatás esetén és a kanonikus órákon. Pályázhatnak belföldi, vagy noszifikált oklevéllel, állampolgársággal bíró, véglegesíthető ref. vallású férfi tanítók. Bemutatkozás okvetlenül szükséges, de a költségek csak megválasztás esetén térítettnek meg. Az állás 1938 szeptember hó 1. napján elfoglalandó. Pályázati határidő 1938 július 20. Kellően felszerelt kérvények: Református Lelkészi Hivatal Malá—Dobron, p. p. Veliká—Dobron. Okr.: Užhorod címre küldendők.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 25. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké., 1/4 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárno.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 június 18.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A lelkipásztor személyes hitélete.

Dr. Takaró Géza new-yorki magyar ref. lelkész az „Igazság és Élet” júniusi számában egyházi sajtónkban szokatlanul nyílt és őszinte hangon irt az amerikai magyar reformátusság létkérdéseivel kapcsolatos egyházi állapotokról, az amerikai módon értelmezett szabadság előnyeiről és hátrányos voltáról, az ottani örökös rohanásban levő élet egyházra nézve elvilágiasító hatásáról, az egyház szociális missziójáról, a lelkészi utánpótlás nehézségeiről, az ifjúság, az új generáció faji elszíntelenedéséről s e kérdések megoldásával kapcsolatos legsürgősebb tennivalókról.

Az egész kérdéskomplexumot nem részleteiben gondolja megoldani, hanem egy területre, egy eredőre összpontosítja és így fogalmazza meg: „Az amerikai magyar reformátusság legfőbb létkérdése: a lelkész személyes hitéletének kérdése.”

Ha szétnézünk a világ evangéliumi ker. egyházainak tájain és tanulmányozzuk azoknak helyzetét, közéleti súlyát és szerepét a mindennapi életben és lenyulunk a létkérdések gyökeréig, akkor egész nyugodt lelkiismerettel alkalmazhatjuk és kiszélesíthetjük az amerikai magyar ref. viszonylatban tett, a megoldás gyökerére utaló megállapítást, hogy az egész evangéliumi keresztyénség legfőbb létkérdése minden időben és mindenütt, nálunk a mi kisebbségi sorsunkban is: a lelkész személyes hitéletének kérdése.

Ma, amikor korrupcióval, kétes jellemekkel, érdeklövagokkal van tele a világ, amikor felelőtlen elemek belegázolnak államférfiaknak, művészeknek, tudósoknak a becsületébe, amikor élőszó és írott betű útján dobják bele a világba, hogy becsülettel, komoly munkával, krisztusi etikával nem lehet boldogulni, előre haladni ebben a túlhaszolt életben és a hit emberbaráti cselekedeteiben is képmutatást, farizeusi gesztust szimatolnak, kétszeres mértékben van szükség arra, hogy a lelki javak sáfárjai: személyes hitéletükkel legyenek példa a világ figyelő szeme előtt, hogy úgy fényljenek a mi világosságunk, hogy mások is látva a mi jó cselekedeteinket, dicsóítsák a mi mennyei Atyánkat.

Ezzel szemben nyíltan ki kell mondanunk azt a súlyos, de objektív megállapítást, hogy sok esetben hiányzik belőlük a próféta bátorsága, a sáfár megalkuvás nélküli hűsége, a kül-

detését maradék nélkül teljesítő herold alázatos szolgálata, ami összefoglalva azt jelenti, hogy erőtelen személyes hitéletünk és sok van bennük a természeti emberből. Szeretünk abban a kényelmeskedő, a nép nyelvén „papos” pózban tetszelegni önmagunk előtt, mely csak a hibákat tudja lefelé is, felfelé is meglátni, felfedni úgy a katedrában, mint a közéletben. A bűnök, mulasztások, hibák feltárása a legkönnyebb feladat különösen akkor, ha magunkat, mint jelenlevőket kivételeknek tekintjük, nemcsak a hibák, mulasztások kategóriái alól, hanem a munka, a szolgálat, az engedelmesség kategóriái alól is.

Nem akarjuk megtanulni és tudni, hogy pelengérré állítani, a hibákat feltárni úgy hevenyészve, a hangulat hatása alatt sokkal könnyebb, mint mulasztások nélkül élni, az ő embert levetkezni, hibátlant alkotva dolgozni. E téren elmondhatjuk találó szójátékkal, hogy: sokunknak van inkább személyeskedő természete, mint személyes hitélete.

Az ilyen mentalitású, közömbös, kényelmeskedve bíraskodó és pásztorokodó, a kor színvonaláról lemaradó, a hitélet kérdéseivel nem törődő és főképpen azt önmagára nézve nem alkalmazó lelkipásztori típusnak el kell tűnnie egyházi közéletünkéből. Be kell látnunk azt, hogy az a palást, az a lelkészi eskü mégis csak kötelez valamire. Kötelez arra, hogy mások számára példa, útmutatás és felemelő kar legyek. E lelkipásztori kötelességemnek csak akkor tehetek eleget, ha szembehelyezkedem minden emberivel és mind nagyobb és nagyobb mértékben engedelmeskedem egy felsőbb parancsnak, engedem az Úr szavát érvényre jutni magamban. Ezt pedig csak úgy tudom megtenni, ha van Isten kijelentéséből fakadó személyes meggyőződés és ebből folyó megújult életem.

Csomár Zoltán.

Egyházmegyei gyűlés. A barsi egyházmegye évi rendes közgyűlését f. évi július hó 5-én tartja Léván, a ref. egyházköztség tanácstermében. Ugyanaznap délután az egyházmegyei rendes bíróság ülésezik. — A közgyűlést előkészítő tanügyi, missziói, pénzügyi bizottságok június 28-án, ugyancsak Léván üléseznek. — A közgyűléshez intézett beadványokat június 24-ig fogadja el az esperesi hivatal.

A Lelkipásztor Bibliaolvasása.

(II. Folytatás)

Az evangéliumi egyházak körülöttünk kivétel nélkül a lelki ébredés egy bizonyos fokán már átmentek. Legelsősorban a lelkipásztoroknál észlelhetők erre vonatkozólag elvitathatatlan tünetek. A hivatás komolyabb és mélyebb átgondolása és átértékelése, a problémák megsokasodása és azok élénk megvitatása, a teológiai tudományokkal való intenzívebb foglalkozás és mindenekfelett a Bibliához, mint egyedüli alapokmányhoz való visszatérés, a Biblia tanításának az életükben való realizálása meglehetősen általános jelenségek manapság. Ahol ezek megtörténnek, lassanként megtalálják a fiatalabb lelkipásztorok az intellektüellekkel való kapcsolatot is hogy azok ne csak holmi egyesületesdit lássanak az egyházi életben, vagy talán még ennél is rosszabbat, hanem egyedül azt, aminek az egyháznak valóban lennie kell: Isten Országá földi megjelenését, illetve az erre törekvő egyházi és gyülekezeti közösséget, amelynek Krisztus testének is kell lennie. A küzdő egyház hadvezérei a lelkipásztorok, akiknek a haditudományát Isten a Szentírásban fektette le. Egyedül ezzel a tudománnyal kell felfegyverkeznie a lelkipásztornak, ha bárkivel és bármivel is szembe kell néznie. A mi intellektüeljeink ideológiai labirintusokban keresik a *Ma* problémáinak megoldását. Egyik ifjúsági vezetőférfiú azt mondta nekünk, hogy a teológusokkal összejövén képtelenek őket megérteni, mert ők egészen más ideológiában élnek. Hamarabb megérti egymást egy mérnök és egy tanár, vagy egy orvos és egy jogász, mint akármelyik is egy teológust. Az utóbbi évtizedek hitoktatása ismeretlenné tette a Biblia ideológiáját a tanítványok előtt és nehéz lesz a mulasztást valamiképp helyrehozni. De kell és lehet! A lelkipásztor legyen otthon a maga tudományában legalább annyira, mint amennyire otthonérzik magukat a más pályákon-levők a magukéban. Ez pedig csakis úgy lehetséges, ha mindennap olvassa a Bibliáját.

A lelkipásztornak a Biblia olvasását nem akkor kell elkezdenie, amikor a teológiára megy. Sokkal előbb. A családban kellett volna már elkezdenie, a vasárnapi iskolában folytatnia, a középiskolai bibliaórákon kimélyíteni és a teológián szakszerűsíteni, tudományosan öntudatosítani. Ha ezt így mondjuk, akkor bizony csak a „volna” áll előttünk, mint elszalajtott és vissza nem térő mult. A jelen sürgeti a realitást. Tehát talán nem tévedünk, ha a jövő teológusainak figyelmébe ajánljuk Baxter felkiáltását: „Jaj! Általános veszedelme és baja az egyháznak, hogy újjá nem született és tapasztalatlan pásztorai vannak és hogy oly sokan lesznek igehirdetőkké, mielőtt keresztényenkké lennének, akik oltárnál szenteltetnek fel Isten papjaivá, mielőtt szívükben felszenteltettek volna, mint Krisztus tanítványai és így tisztelnek egy ismeretlen Istent és prédikálnak egy ismeretlen Krisztust, imád-

koznak egy ismeretlen Lélek segítségével, ajánlják a szentség állapotát és az Istennel való közösséget, dicsőséget és boldogságot, ami mind ismeretlen nekik és valószínűleg örökre ismeretlen marad. Valószínűleg tesz valamit, mindazonáltal szív nélküli igehirdető lesz, mert a Krisztus és a kegyelem, akit és amit hirdet, nincs a szívében. Ó, bárcsak jól gondolnák meg ezt a mi egyetemeinken a mi hallgatóink!” (Baxter, i. m. 23. l.) A 17. század derekán így jelölte ki egy világhírű munka szerzője a teologusképzés útját. Nem ok nélkül és nem helytelenül talán.

Viszonyaink közt a lelkipásztornak legalább theologus korában el kell kezdenie a Biblia naponkénti olvasását. Természetesen még intenzívebben kell folytatnia, amikor már elhagyta a teológiai tanulmányokra való elindításának helyét, az akadémiát, vagy egyetemet. Lássuk most már, hogyan olvassa Bibliáját a lelkipásztor? Ha naponta van is alkalm a prédikálásra, mégis az Urnapján tartandó prédikációja lesz az, amely az egész gyülekezethez szól. A vasárnapi prédikációra semmiképpen sem szombatán készülünk. Talán egész évre előre kidolgozott tervünk van. Mindenesetre az előző vasárnapon már tudja a lectiót és textust. A textus lesz a heti aranyigéje. Mindennapon átgondolja, medítál rajta. Ez az egyik, megadott bibliaolvasási alkalom. Ettől teljesen függetlenül is olvassuk rendszeresen a Bibliát. Ez a különféleképpen tetszés szerint kiválasztott rendszeres Bibliaolvasás a másik alkalom arra, hogy naponként táplálkozzunk és erősödjünk Isten Igéjéből. Minden alkalommal azt vizsgáljuk az Igében, hogy miképpen szól abban *eppen mihozzánk az Úr? Mit mond nekünk és mit üzen az Igén át a gyülekezetünkhöz?* Teológiai ismereteinket is számon vesszük az adott Igével kapcsolatban. Bevezetéstudományt, történelmet, exegezist, rendszeres teológiát nem predikálunk, de mindezeket az ismereteinket ráteszük az Ige mérlegére, hogy az Ige alkalmazásánál, az Úr üzenetének átvételénél és átadásánál el ne tévedjünk. Ha családosa a lelkipásztor, akkor a magányos elmélkedésen és imádkozáson kívül természetesen a családi bibliaolvasást is meg kell tartania. Legelsősorban a lelkipásztor családjának a tagjai érezzék és éljék át a lelki táplálkozás szükségességét. Erre tehát legalkalmasabb a közös étkezés ideje. Ne resteljük ezen alkalmakkal a hiveink kezébe adott vezérfonalakat a saját családunkban felhasználni. És még ezenfelül a lelkipásztor a feleségével tartson külön csendes órát, hiszen a családban és szolgálatban közös feladataik megoldásához közösen kell venniük az erőt és képességet onnan felülről.

Soknak és talán nehéznek is látszik ez így, első olvasásra. De ha a megszenteltetésünket komolyan vesszük, — egyéb anyagi gondjaink megoldása közepette — rájövünk arra, hogy bizony ez is elég kevés ahhoz, hogy az Ige használatával magunk is eleget tegyünk a ránk bízott kötelességeinknek. Egyébként itt is igaz, hogy: „Qui

viam terit, eo felicior quo levior incedit!" (Aki egy úton jár, annál boldogabb, minél könnyebben indul.)

Végül hadd hivatkozzunk állításaink igazolása céljából arra a symbolikus könyvünkre is, amelyre minden lelkipásztor esküvel megerősített fogadást tett, a II. Helvét Hitvallásra, amelynek XVIII. része 14. pontja utolsó mondatában ezt olvassuk: „Hogy pedig az egyház szolgálja mind ezt annál helyesebben és könnyebben tehesse, különösen megkívántatik tőle, hogy félje az Istent, buzgó legyen az imádkozásban, a Szentírást olvassassa, mindenkor és mindenben ébren legyen és feddhetetlen étellel tündököljék mindenek előtt.” (Az idézett pontban a köteleességről van szó.) *Tárnok Gyula.*

ISKOLÁINK

Magyar protestáns tanító a XVIII. században.

(Kür Géza előadása 1938 III. 9.-én a pozsonyi rádióban.)

A XVIII. századbeli magyar iskolamesterekről általában nem sok jót mond a történelem. Azt állítja róluk, hogy képzettségük nagyon alacsony színvonalon állott és hogy minden kvalifikáció nélkül lehetett bárki iskolamester, ha az egyes iskolaelnntartók egy-egy télre megfogadták. Acsádi „Magyarország történeté”-ben pl. azt írja, hogy az iskolamesterek sokszor obsitos katonákból lettek; máshol pedig olyan esetekkel találkozunk, hogy vándor mesterlegényeket „fogtak be” scholamestereknek. Nem tagadhatjuk, hogy a történelem igazat beszél, de meg kell állapítani, hogy a protestánsokra csak ritkán vonatkozhatott ez az állítás, mert a protestáns tanítók csaknem kivétel nélkül képzett, sőt legtöbbször akadémiát végzett emberek voltak.

Ennek a magyarázatát egyesek abban próbálják adni, hogy a vallásüldözések alatt elpusztított protestáns egyházak lelkészei igen sokszor vállalták az iskolamesterséget. Az állításban van igazság, de magyarázatnak kevés akkor is, ha hozzáfűzzük, hogy a reformátusoknál még a XIX. század elején is szokásban volt a „papmarasztás”, hogy t. i.: a papokat csak egy esztendőre fogadták és ha tetszett a híveknek, Gergely-napkor újra megmarasztották. Ez a dolog sokszor hozott elő olyan esetet, hogy az állásából kimaradt, máshová pedig meg nem választott lelkész az iskolamesterséget vállalta ott, ahol az előző évben paposkodott. Ezek a lehetőségek azonban nem elégíthették volna ki az összes protestáns iskolák tanító szükségletét és nem adhatták volna meg a fenti megállapítás alapját.

A protestánsok a reformációtól kezdve mindig igen nagy gondot fordítottak az iskolákra és legfontosabbnak azt tartották, hogy azokat megfelelő tanítókkal ellássák. A XVIII. században az üldözések alatt kimerült és elszegényedett protestánsok nem tarthatták volna fenn kultúr-nívójukat, ha éppen az üldözésből nem jön segítségükre valami. A protestánsok előtt u. i.: elzárták a közhivatalokat

és így a nemesi családok sarjai előtt is csak az ügyvédi pálya volt nyitva a lelkészín és tanítóín kívül. Így aztán az üldözések során számban nagyon megfogyott lelkészi állások hamar beteltek, a sok állásra váró kész ifjú pedig szívesen ment rektóriákra, sőt segédtanítónak is, hogy ha akármilyen szűkös kenyéren, de keresetben várhassa míg valahol parochiába kerül. A tanítói állásokra tehát csak ritkán választottak alacsony képzettségű, vagy pláne iskolázatlan embert, mert legtöbbször akadémiát végzettek is kaptak.

Természetes, hogy a tanítóknak ilyen magas képzettségét az egyház igyekezett méltányolni. Megadta nekik a lehetőséget, hogy lelkészi állásra elhivatásuk esetén az esperes és néhány lelkész jelenlétében letett vizsga után a meghívást elfogadhassák és lelkészek lehessenek. Életsorsuk ugyan ott sem volt más, csupán annyi előnyük lett, hogy kétfelé is tekintgethettek a nehezen jelentkező kenyér után.

Érdekes tudni, hogy a XVIII. századbeli magyar protestáns elemi iskolai tanítónak milyen volt az élete, hol lakott, hogyan élt, hogyan bántak vele, hogyan viselte sorsát?

Lakása általában véve a mai értelemben csak kunyhó volt. De ilyen volt más falusi, ugynevezett úrnak a háza is. Ez csak annyiban különbözött a többiektől, hogy ennek elengedhetetlen tartozéka volt a bútor, azaz a legszükségesebb egyszerű bútorkkal berendezve várta mindig a gyakran változó lakóját, ami természetes, mert esztendőről-esztendőre máshová költözés bútorszállítással összekötve el sem képzelhető az akkori közlekedési viszonyok mellett.

A XVIII. században azonban ezek a lakások már mindenütt roskadoztak. A Carolina Resolutio után hivatalos hatósági engedély nélkül nem volt szabad a legszükségesebb javítást sem elvégezni. Az engedély pedig, mivel az építkezés ellenőre — nem hivatalosan ugyan, de döntő módon — a protestánsokra is kiterjesztett katolikus canonica visitatio volt, sokszor teljesen elmaradt, néha pedig csak évek múlva érkezett meg, amikor már semmi hasznát sem vehették, mert a javításra váró épület akkorra megsemmisült. Ilyenkor aztán a tanító az iskolába szorult. A tanterem lett neki a lakása is. A nőtlen tanítóknak rendesen az volt az otthona máskor és máshol is, de az említett ok miatt oda kerültek sokszor a nők tanítók is. Néha még lakótársuk is akadt. Ha a paplakás rogyott össze, az iskolában lakott a pap is, de van rá példa az egyik csallóközi faluban, hogy a tanítóra haragvó bíró bekvártélyozta az iskolába a községi lelkipásztort is és csak az esperes erélyes fellépésére sikerült a tanítónak újra egyedül lakni az iskolát.

Az „éjjel: ágy, nappal: szék” lakás, illetve iskola sok keserű panasznak, felsőhajtásnak volt a forrása, okozója. Hol volt ott, amit az egészség megkövetel? Bizony nem a karrikatura rajzoló fantáziája termelte ki a sovány, hosszúnyakú, beesett mellű, kajlabajuszú protestáns tanító alakot, hanem a kegyetlen élet, amelyben a kultúrának ezek a munkásai hős martirok voltak és külsejükön ott

maradt a nehéz harc, a martiromság pusztító nyoma.

Ami a tanítók munkájának értékét illeti, azt Eszterházi Imre hercegprímás határozta meg az egyik pozsonyi országgyűlésen mondott szavaival: „Habár a protestánsok iskoláit korlátozzuk is és elzárjuk előttük a külföldre vezető utakat, mégis túlszárnyalnak bennünket tudományosságukkal.” Ennek a magas protestáns kulturának nemcsak alapját adták, de nagyrésztben a falait is ezek az „oskolamesterek” rakták.

És mi volt ezért a jutalom azon kívül, hogy ha meghívták őket, akkor papok is lehettek? Kaptak-e máshonnan is elismerést?... Csak annyit, amit saját lelkük mondott nekik: „a harcot megharcoltam.”
(Folyt. köv.) Kúr Géza.

FIGYELŐ

„Egy lelkésztársunk hamis képet rajzolt Anyaszentegyházunkról a külföldi közvélemény számára.”

— Balázs J. megjegyzései Galambos Z. kritikájára. —

„Ott kell kezdenem”, hogy még ha lelkészek is vagyunk, ill. éppen ezért, nem szabad elfelejtenünk, hogy emberek vagyunk, akiknek a műve nem lehet tökéletes. Elismerem a szóban forgó rajzom gyarlóságát, mint ahogy elismertem azt már abban a könyvismertetésben is, melyet hiv. lapunk szerkesztőségének leközlés végett hiába küldtem. De kereken *tagadom a kép hamis voltát s még inkább a rajzolás hamisságát.* Aki tudja, hogy a hamisság, ill. a hamisítás milyen természetű bűn, az előtt e vád visszautasítására s megdöntésére elég volna utalnom arra, hogy én a könyv megjelenése után nemcsak a magam szerény könyvismertetését küldtem meg a szerkesztőségnek, hanem magát a könyvet is. Miért? Azért talán, hogy Galambosnak ne kelljen megvennie a könyvet ahhoz, hogy benne az én „hamis rajzomat” felfedezhesse s engem a magyar ref. közvélemény előtt, melynek megértéséért 15 év óta hiába küzdök, pellengérré állíthasson? Ilyen naív hamisítót aligha látott már Galambos!...

Ha rajzomat tévesnek minősítette volna, tekintve a szempontok különbözőségét, bizonyítékok követelése nélkül azt mondtam volna, hogy „tévedni emberi dolog”; erre el is voltam készülve, azért támasztottam alá állításaimat jegyzőkönyvekre való utalással. De mindjárt a kritika címében azt állítani, hogy hamisítottam s azután állításaimat meg nem dönteni, — ez olyan eljárás, amilyenhez csak a politikai ügynevezett revolver-lapok olvasói vannak hozzászokva, akik azonban előre tudják, hogy a hangzatos cím alatt aligha találnak valamit, ami kíváncsiságukat kielégítené. Összefüggésükből kiragadott félmondatok idézőjelbe téve ugyan eredménnyel kecsegtetnek, de célhoz nem vezetnek.

Ha csak a magam személyéről volna szó, s nem egyúttal egyházunknak egy nyílt sebérol, a magyar-szlovák kálvinista viszonyról is, egy-

szerűen a fegyelmi bírósághoz fordulnék, így azonban kénytelen vagyok az „audiatur et altera pars” elv alapján ugyanaz előtt a közvélemény előtt kérni meghallgatást s megcáfolni a vádakat, mely előtt estek. Ugyanis meg vagyok győződve arról, hogy ezt a sebet már többször felszaggatni nem szabad, ha nem akarjuk, hogy egyházunk pótolhatatlan vérvesztéséget szenvedjen. S arról is, hogy ez a seb könnyen gyógyítható, de csak a fel nem fuvalkodó, a maga hasznát nem néző szeretet gyógyírjával.

A magyar ref. közvélemény iránti nagy tisztelem s anyaszentegyházunk iránti szeretetem kényszerít a következő megjegyzések megtételére:

I. Galambos I. cikkében az Ekklesia gyűteményes műről általában szólva kifejezésre juttatja abbeli határozott kételyét, hogy az ökumenikus mozgalom nagy erőfeszítése a kereszténységnek szeretetben való összefogására, illetve csak magának az összprotestantizmusnak munkaközösségbe való tömörítésére is, eredményes lehetne. Hát igaz, hogy ehez hegyeket mozgató hit kell s nagyon sok keresztény annyira kis hitű, hogy már a tradicionális, liturgikus és szervezési különbségek halmaival sem mer szembe nézni. Pedig ezeknek bizony fölibe kell emelkednie annak, aki meg akarja látni azt a legmagasabb hegy csúcsán fénylő keresztet, amely lehetővé tette a lehetetlent. Ha Galambos csak a nemzeti különbség halmára emelkedne is fel és nem tapsolna a mélyből azoknak, akik nemzeti jelszavak politikájából élve *azt mondják, hogy a mi egyházunk főfeladata a magyar nemzeti érdek szolgálata*, akkor áttérve a szóban forgó mű V. kötetének ismertetésére nem róná fel ennek cseh és szlovák beállítottságát, a Szlovenszko egyháztörténelméről szóló cikkben nem látna objektivitáshiányt s az én cikkemhez érve nem pattanna fel oly hetyken arra a nálunk már gebévé sorvasztott vesszőparipára, amelynek közönségesen „sérelem” a neve.

Csodálkozom, hogy ő a holland mestereknél képzett hittudós kételkedik a szeretet mindent elfedező hatalmában, hogy a cseh és szlovák íróknak felrója azt, hogy őszinték s a maguk szempontjai szerint ítélik meg a maguk dolgát. S nem értem, hogy ütközhet meg azon, hogy a szlovenszkoói egyháztörténelemben nincs letagadva, vagy elhallgatva az egyház „áldatlan magyarizáló tendenciája”. Hát Galambos tényleg nem ismerné az egyháznak ezt a melléfogását? Nézzen utána a jegyzőkönyvekben és a statisztikákban! Ott meglátja, mennyit veszített egyházunk a múltban a szlovák vidéken: nem hinném, hogy akkor is állítaná, hogy egy gyülekezetet sem veszítettünk el, mert akkor rosszabbat kellene róla feltételeznem, mint amelyet ő én-rólam állított. Én tisztársamról ilyesmit nem szeretnék feltenni sem.

Annyi bizonyos, hogy Černák egyháztörténelmi cikkével a ref. egyházat nem is akarta, nem is sértette meg... Hát én, aki a fordulat

előtti egyházzal szemben annyi hálát érzek, hogy tisztán erre való tekintettel viseltem el úgyszólván némán itteni egyházi vezetőségünknek számtalan szeretetlenségét a díjlevelem önkényes megcsonkításától kezdve el a hivatalos jogsegély megtagadásáig, én akartam volna, vagy akaratlanul megsértettem-e anyaszentegyházunkat? Nem lesz nehéz bebizonyítanom, hogy ennek a szándéka távol állott tőlem, talán azt sem, hogy akaratlanul sem történt ez meg. Már pedig *hamisításról csak akkor lehetne szó, ha az esetleges, vagy látszólagos sérelem szándékos lett volna.*

II. Ha valaki átnézné azt a két dolgozatot, melyet a magyarországi „*Igazság és élet*” Varga Imre és Batta Pál tollából idei évfolyama első számaiban a mi egyházunkról közölt, látná, hogy lényegileg mit sem ütnek el az én rajzomtól, melyet az Ekklesia számára 1934-ben írtam... Igaz, nincs nekem Jánus arcom s így kénytelen voltam mindent a magam „egyoldalú látószögéből nézni.” Azt hiszem, ha Galambos nagyon őszinte önvizsgálatot tartana, rájönne anélkül, hogy én előzőleg bebizonyítanám neki, hogy ő is csak a maga szemével néz s hogy ebben a kritikájában nem kevésbé egyoldalú, mint én, legfeljebb a különbséggel, hogy míg én a magam látószögét igyekeztem a jegyzőkönyvek igazságának fénysugarával bevilágítani, ő a magyar sérelmi politika bíborszínű üvegét használva elferdítette az én cikkemben leírt igazságot.

Én hivatkozva „A magyar kálvinizmus útja” című, annak idején hivatalos lapunkban leközölt s hivatalos tényező által (Czinke) alaposágáért kidicsért dolgozatra állítottam, hogy a ref. magyarok idestova 150 év óta nagyobb súlyt helyeztek a maguk magyarságára, mint keresztyénységükre, ő úgy állítja be a dolgot, mintha én az anyaszentegyházat vádoltam volna meg, hogy elsikkasztotta az evangéliumot. Hát megjegyzem, hogy itt még elég közel jár az igazsághoz, mert én csak szándékos kíméletből nem írtam, hogy ezt a magatartást a magyar ref. egyház tanusította, noha ezt történeti okmányokkal lehetne igazolni, mégis csak más az értelme az én állításomnak, mint amit ő belőle kiolvasott. (Ez a magatartás egyházunk „meglátogatottsága” idején sem változott meg. Most sem akarják az órállók észrevenni, hogy mik a mi békességünkre valók: Ungváron nem akarták megengedni, hogy egy ungvári szlovák presbiter leányát cseh vőlegényével a templomban szlovákul eskessék meg; Kassán luteránus lelkésszel voltak kénytelenek egy ref. szlovákot hozzátartozói eltemettetni; Losoncon egy ref. tisztviselő temetésén egy szlovák „Miatyánk”-ot is hiába kértek gyászoló szlovák tisztviselő-társai.) S hogy ez a magatartás egyházunknak az államhoz való viszonya alakulására kedvezőtlenül hatott és hat, amiért egy „modus vivendi”-ig sem juthattunk el, ezt Csehszlovákiában mindenki tudja s ő ezt az én vaskos tévedésemnek minősíti, aminek okát elfogultságomban látja. Persze azt kellett volna

itt a külföldnek írni, hogy egyházunk már meg is szervezte a szlovák egyházmegyét — elvben! Ezt ugyan meg is tettem; nem hallgattam el, hogy egy egész külön törvénycikk 21. §-ában már 1928 óta fennáll ez az egyházmegye... De talán tovább kellett volna mennem s megírni, hogy az egyház egyes vezetőinek milyen önmegtagadásába került megtagadni az igazság és az autonómia elvét, amikor hivatalos népszavazás 90%-os (?) döntésével szemben úgy döntött, ahogy (?) a kormánybiztos diktálta! Ha ezt megírtam volna — bár alátámaszthatam volna az 1924-ben lefolytatott „korrekt” népszavazás jegyzőkönyvével és Péter M.-nak az 1928-as zsinati jegyzőkönyv függelékében olvasható felszólalásával — akkor talán mondhatná valaki, hogy helyzetemet ki akartam használni a ref. magyarok leleplezésére (de még akkor sem a csehszlovákiai ref. egyháznak mint olyannak, a leleplezésére.) Pedig még ebben az esetben sem forgattam volna ki a dolgok értelmét úgy, mint azt Galambos teszi, mikor azt írja, hogy szerintem „*egyházunk nem kívánhatja törvényes kérésünk teljesítését jogszerűleg, hanem ki kellene harcolnia a csehszlovák kormány és nép bizalmát előbb, hogy ez megtörténhessen.*” Én cikkemnek multunkat ismertető részében azt írtam, hogy miután első püspökünk levonta intranzingens magatartásának konzekvenciáit s eltávozott, utódjának sem sikerült kivívni az állam bizalmát, ami szerintem ügyeink rendezéséhez szükséges volt. De nem írtam semmiféle kérés jogszerűségéről, vagy jogtalanságáról. Ellenben leszögeztem azt a meggyőződésemet, hogy újabban nagyot változott a helyzet egyházunk javára, mely meggyőződésemet alapja az 1934-beli egyházi vezéreink konciliáns magatartásában gyökerezett. Talán bizony azt kellett volna ezen a helyen megírnom, amit P. M. közölt hiv. lapunk 1931-es évfolyamában prágai vívmányairól, melyeknek realizálását mai napig is hiába várják azok, akik nem tudták, hogy mekkora tévedésen alapultak ezek?! Én csak a jegyzőkönyvekre támaszkodtam s miután ezek tanúsága szerint egyházunk fejlődési irányát az első tíz évben a tiszai kerület s különösen ennek két első püspöke határozta meg, azért írtam főleg róluk, nem pedig azért, mivel nem bírtam volna átfogni az egész egyházat, vagy mintha lebecsülném a világi gárdát, melynek jegyzőkönyvekben lefektetett beszédeiből s cselekedeteiből szánt-szándékkal nem idéztem. (Félttem, hogy a tollam valahogy elárulná, hogy ezek a magyar ökumenia terén mily messzire mennek, mikor sokuk gyermekeit zárdában nevelteti s már egyh.-megyei ügyészül is katólikust alkalmazunk. Hja, a tradícióbeli egység!)

(Folyt. k6v.)

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Rektáron mindenféle belső és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

PROBLÉMÁINK

Seb, amit sürgősen gyógyítani kell.

Soha sem volt olyan alkalmas az idő — mint ma — hogy mi református lelkipásztorok a világ ítélőszéke elé vigyük panaszainkat.

Mindnyájan értesülve vagyunk arról, hogy az angolok Londonba hívták a csehszlovákiai magyar kisebbségnek két képviselőjét, hogy általuk ismerjék meg az itteni magyarság helyzetét, s beható tanácskozásokat folytassanak velük.

Úgy tudom, hogy az itten élő magyarság e két nagyrabecsült képviselője tárgyalni fog a prágai kormánnyal is, hogy hosszú húsz évi próbálgatások után dülöre hozzák a magyarság sorsát, s méltó helyet biztosítsanak számára a csehszlovák köztársaságban.

Itt az idő, hogy egyházi főhatóságunk útján felkérjük a magyarság részéről e két meghívott képviselő urat, hogy hallgassák meg panaszainkat és interveniáljanak a mi érdekünkben is; mert bizony a mi rajtunk ejtett sebek igen nagyok, s ezt minden erejökkel, testvéri szeretetökkel igyekezzenek meggyógyítani.

A sok sok ismert sebek között, melyeket okvetlenül gyógyítani kell, melyet a nem régen megküldött személyi adatokat tartalmazó ív is bizonyít az, hogy: vagyunk sokan olyan lelkipásztorok, kiknek az országos hivatal kimutat huszonnyolcz szolgálati évet, s ebből csak hetet ismer el. Hová lett a huszonegy év, annak töredelmes munkájából kifizetett nyugdíj igénylése stb. stb.? Az 1918.-iki állam változás itt talált mindenkit, mint életfogytiglan megválasztott lelkipásztorokat, kit kit a maga helyén, mint magyar állampolgárokat. Miért nem lettünk mi állampolgárai, a minket átvett csehszlovák köztársaságnak, miért vagyunk mi most is megtúrt gyermekek, kiknek csak néma tűrés és jajszó nélküli hallgatás jár?!

„Méltó a munkás a maga bérére.” Ha az állam elismeri munkánkat, eleitől fogva elismerte hivataloskodásunkat, akkor ne tegyen különbséget; édes és mostoha gyermekekre ne taglaljon minket, hanem egyformán adja azt a szegény falatot, melyet mint örökösnek adnia kell.

Az eddigi sérelmeinket, panaszainkat, csak úgy tehetik jóvá, ha a mult hibáit kiküszöbölik minden téren; megadják azt, ami nekünk jár, akkor mi nem leszünk államfelforgatóknak tartott egyedek, de nyugodt és békés munkások, akik nem magunkért, de fajunkért és hitünkért s az állam boldogulását előmozdító célokért dolgozunk. *Kovács Lajos.*

Felhívjuk lelkésztestvéreink figyelmét: Csomár Zoltán „Csendes Órák” c. ifjak és gyermekek kis imádságos könyvére, mely konfirmandus növendékeink számára kiválóan alkalmas és olcsó vizsgai ajándék. — Egy példány ára: 4 Kc. 10 drb rendelés esetén: 20% engedmény! Megrendelhető a szerző címén: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. Surty. via: Užhorod.

HIREK

A felsőzempléni lelkészegyesület alakuló gyűlése.

A felsőzempléni egyházmegye lelkészi karát május 24-re Mihályiba hívta össze Dobos Sándor esperes, hogy a husz év óta szunnyadozó lelkészegyesület életre hívja és nemes rendeltetésének visszaadva munkába állítsa. Osztatlan örömünkre szolgált, hogy a megjelentek között ott üdvözölhettük a lelki megmozdulásoknak őszinte barátját dr. Mertens Alfréd egyházmegyei gondnokunkat is.

Elnöklő Esperes a segedelemkérő imádság után megnyitó beszédében vázolta a lelkészegyesület megalakulásának szükségességét, mely amellett, hogy az egységes közszellemet és a kollégiálitást elmélyíti, a tudományos problémák és gyakorlati kérdések megvitatása által az önképzőkörök áldásos feladatát is gyakorolja. Az elnöki megnyitót szépen egészítették ki dr. Mertens Alfréd gondnok üdvözlő szavai, örömeinek adva benne kifejezést, hogy végre magára talált a felsőzempléni lelkész-testület is és hivatásának magaslatára emelkedve irányítója lesz a gyülekezeti munka ágak gyakorlati kiépítésének is. Indulásunk komolyságát igazolja az alapszabályba is belefoglalt ama határozatunk, mely szerint gyűléseinket ezentúl negyedévenként tartjuk, melyen a megjelenés kötelező. Indokolatlanul elmaradtak 50 Kc büntetést fizetnek. Évi tagdíj fejenként 30 Kc.

A titkos szavazással megválasztott tisztikar tagjai lettek: Elnök: Dobos Sándor esperes, alelnök: Kóncsol János deregyői lelkész és jegyző: Erdélyi Zoltán bodzásujlaki lelkész.

Bucsuzáskor a szívünkben ébredező remény szivárványt festegtetett a sátorhegyek felől gomolygó fellegekre, melyek májusi esőt permetezve úsztak méltóságteljesen a levegő-égen, hogy leolvassuk róla a bőaratással biztató lelki tavasz ígérését: „Szántások új ugart, vessetek az igazságba és arattok kegyelem szerint.” *h—l.*

M e g h í v ó. A szlovenszkói tiszáninneri ref. egyházkerület elnöksége konferenciára hívja meg az egyházkerület lelkipásztorait, tanítóit, világi vezetőit 1938 július 5—6-ra a rozsnói fürdőbe.

A konferencia célja: 1. A lelkipásztorok s általában a gyülekezeti munkások továbbképzése; 2. A testvéri szeretet és összetartozandóság érzésének ápolása; 3. Az egyházkerület egységes közszellemének munkálása; 4. Egyébb időszerű kérdések megbeszélése.

A konferencia programja: Megérkezés Rozsnó fürdőre július 4.-én. Este 7 ó. a konferencia megnyitása: Dr. Magda Sándor, püspök.

Július 5.-én: Reggeli után 8 órakor áhítat: Konkoly Th. István.

9—10. ó. A lelkipásztor magán élete és otthona. Bevezeti: Csáji Pál és Ujlaky Sándor.

Hozzászólnak: Papp István és Erdélyi Mihály.

10—11. ó. A lelkipásztor a társadalmi életben. Bevezeti: Papp József és Lenkey Lajos. Hozzászólnak: Kőszeghy Gábor, Nagy József és Gecse Endre.

11—12. ó. A lelkipásztor és a tanító. Bevezeti: Meskó Dezső és Varga Lajos. Hozzászólnak: Molnár Gyula, Bacso Gyula, Törzsök István és Pápay István.

12—13. ó. Ebéd, utána a fürdő megtekintése, szabad időtöltés.

16—17. ó. A lelkipásztor és tanító közös munkája a gyülekezetben. Bevezeti: Simon József, Csomár Zoltán. Hozzászólnak: Király Zoltán, Baraxa Lajos és Gaál István.

17—18. ó. A reverzális kérdése. Bevezeti: Koncsol János, Kőszeghy Gábor. Hozzászólnak: Papp József és Kerekes Kálmán.

18—19. ó. A konfirmáció időszerű kérdései. Bevezeti: Batta Pál, Varga Imre. Hozzászólnak: Bacso Gyula, Szepesi Gyula.

19—20. ó. Vacsora. Esti áhítat: Varga Imre. Július 6.-án. Reggeli után 8 ó. áhítat: Böszörményi Sándor.

9—10. ó. Igehirdetésünk főbb problémái. Bevezeti: Varga Imre és Konkoly Th. István. Hozzászólnak: Gencsi Béla, Samu István, Csomár Zoltán, Simon József.

10—11. ó. Az ifjúsági munka. Bevezeti: Gaál István, Keresztury László. Hozzászólnak: Koncsol János, Csáji Pál és Csatáry Gyula.

11—12. ó. A gyermek pasztoráció. Bevezeti: Csomár Zoltán, Meskó Dezső. Hozzászólnak: Bodon Aladár, Erdélyi Zoltán.

12—13. ó. Ebéd. Utána Rozsnyó megtekintése esetleg kirándulás a krasznahorkai várba.

17—18. ó. Presbiter nevelés. Bevezeti: Böszörményi Sándor, Kövér Árpád. Hozzászólnak: Kovács Ferenc, Csatáry Gyula.

18—19. ó. A református egyház tagjai a nemzeti életben. Bevezeti: Dr. Mertens Alfréd és Varga Imre. Hozzászólnak: Orémusz Endre, Séra László, Gööz Ferenc.

19—20. ó. Időszerű kérdések. Bevezeti: Lengyel József. Utána a konferencia befejezése. Dr. Magda Sándor, püspök.

A konferenciára a rozsnyói ref. lelkészi hivatalban kell jelentkezni legkésőbb június 28-ig. Minden jelentkező írja meg az érkezés idejét és hogy honnan érkezik. A konferencián a napi ellátás lakással együtt 22.—Kč-ba kerül. Aki idejében nem jelentkezik, annak ellátásáról és lakásáról magának kell gondoskodnia. A vasuti ünnepi kedvezményes jegyek felhasználhatók, mert a konferencia állami ünnepnapokra esik.

Egyházkerületi elnökség.

Halálozás. Fájó veszteség érte a nagykálnai ref. egyházat. Szelidlelkű, nemes érzésű, puritán jellemű hűség gondnoka, Kovács

János, ki tizenhat év óta viselte a gondnoki tisztelet, folyó évi június hó 6.-án 54 éves korában rövid s súlyos szenvedés után meghalt. Június hó 8.-án volt a temetése, melyen nemcsak a gyülekezet tagjai, hanem a község lakossága és a környékbeliek is az őszinte részvét érzésével megjelentek. Legyen áldott a hűség egyházi gondnok emlékezte.

A pelsőci (gömöri egyh. megye) segédlelkészi állásra pályázatot hirdetnek. Az új lelkész megválasztásáig mindent önállóan kell végeznie. Pályázhatnak első lelkész képesítő bizonyítvánnyal rendelkező s. lelkészek. A jelentkezések Lenkey Lajos h. espereshez küldendők: Rumince u. p. Tornala. Az állás 1938 július 1-ig elfoglalandó. Lenkey Lajos h. esperes.

Előjegyzési felhívás. Július hó 15-én hagyja el a sajtót Csomár Zoltán kiskiráti lelkésznek: „Út, Igazság és Élet” c. előadásokat, cikkeket és egyházi beszédeket tartalmazó könyve, mely 6 előadást, 10 cikket és 30 olyan alkalmi, ünnepi és közönséges egyházi beszédet foglal magába, melyek 2—3 kivételével még nem jelentek meg a nyilvánosság előtt. (4 adventi, karácsonyi, szilveszter esti, újévi, farsangi, passziói, nagypénteki, húsvéti, anyák vasárnapi, áldozócsütörtöki, pünkössti, a hegyi beszédből, kik a boldogok: 8 sorozatos közönséges beszéd, bűnbánati, őszi, külmisziói vasárnapi, árvák vasárnapi, templom avatási és templom alapkövetéti stb. beszédek.) — A munka, itteni sajtóügyünk nehézségeit tekintve, mérsékelt példányszámban fog megjelenni, 10 ív (160 oldal) terjedelemben, fűzött kötésben, könnyű, famentes, merített papíron, modern, izléses kiállításban. Az árát is úgy állapította meg a szerző, hogy az csupán az előállítás technikai költségeit fedezze és ezáltal mindenki számára könnyen hozzáférhetővé tegye munkáját, mellyel csupán szolgálni óhajt lelkipásztor testvéreinek és mindennekfelett annak, Aki maga az: Út, Igazság és Élet.” — Egy példány ára 20 Kč lesz, (hozzájön még 1—2 Kč portó és csomagolási költség.) mely csekkbefizetőlapon két részletben is átutalható. Előjegyezhető a szerzőnél: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. p. Surty, via: Užhorod.

Teljesen új, érintetlen nagy képes biblia olcsón megkapható Plešivec-Pelsőcön özv. Dusza Jánosné ref. lelkész özvegyénél.

Rádióközvetítés Európa legnagyobb orgonagyárából. A rádió riporterei június 14.-én, d. e. 11. órakor meglátogatták a Rieger Testvérek jágerndorfi orgonaépítő intézetét, hogy innen hangjátékot közvetítsenek az orgonagyártásról. E közvetítés keretében a széles körökben ismert jágerndorfi orgonaművész: Webersinke Amadeus az orgonagyár középső terméből bemutatva azt a legmodernebb szerkezetű orgonát, amely a Zlín melletti Slušovice számára készült. A rendkívül érdekes közvetítést az összes cseh-szlovák leadók közvetítették.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 26. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{2}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 június 25.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Evangéliumi hit és felekezeti öntudat.

A mai összekuszált életben gyakran tapasztaljuk, hogy sok mindent átértékelnek az emberek. Észrevehető ez az átértékelési folyamat nem csak az anyagi világban, hanem — sajnos — a szellemi életben is. Ma átértékelik a történelmet, a faji értékeket, tudományos megállapításokat, szóval fogalmi jelentéseket is. Vannak esetek, amikor szükséges és így jogos az átértékelés és új lehetőségek, nagy távlatok kezdetét jelentheti az addig helytelenül értékelt szellemi jelentés, vagy fogalom átértékelése. De vannak esetek, amikor egyenesen káros és ahol csak tehetjük irtani kell, küzdeni és harcolni ellene.

Ilyen átértékelési folyamat tapasztalható gyülekezeti tagjaink gondolkozásában egyes hitelvi kérdésekkel kapcsolatosan. Ezt tapasztaljuk az „evangéliumi hit” és „felekezeti öntudat” fogalmainak felcserélésénél is, amikor azt sokan átértékelve, összetévesztik az evangéliumi hitet a felekezeti öntudattal.

Pásztori tapasztalataink során sokszor hallottuk bizonyára a mellveregető, hangzatos kijelentést egyháztagjaink ajkáról: „Nem hagynám el vallásomat semmi pénzért”, — vagy: „Nem adnám oda hitemet semmiért e világon! — Bárhogyan is forgatjuk ezt az ismert, sokszor hallott és közszájon forgó, hangzatos, mindhalálíg ragaszkodást jelző kijelentést, bárhogyan vizsgáljuk és analizáljuk, csak annyit tudunk belőle kihámozni, hogy emberünk milyen rendületlenül ragaszkodik az ő vallásfelekezetéhez, milyen erősen lobog benne a felekezeti öntudat.

A vallásfelekezethez, az egyházhoz való ragaszkodás nagyon elismerésre méltó és kívánatos dolog. Kívánatos ez különösen ma, amikor annyi kipróbált, régi értékeket kikezdték és a Lélek, a Szellem javait földi érdekért, anyagi előnyért, olcsó összeköttetésekért áruba bocsátották. Kívánatos ez különösen a mi egyházunkban, melynek vérrel-könnyel teli története, hit-hőseinknek, gályarabjainknak utat mutató, fel-emelő példáit tárja az elé, akinek drága a multak öröksége, akit szívvel-lélekkel érdekel egyházunk multja, sorsa és jelene.

Azonban ez a hangzatos szólamban megnyilvánuló ragaszkodás, legtöbb esetben csak külsőség és nem mély lelki életet élő, hívő lélekre

mutat, hanem sekély, felületes, törpe lélek lakozik a hangzatos szólammal dicsekedő külső alatt. Épen ezért szükséges, hogy a felekezeti öntudat erős kihangsúlyozását, az egyházhoz való külső ragaszkodás megnyilvánulását ne tekintsük egyenlő értékűnek az evangéliumi hittel, mert még abban az esetben is, ha valaki igazán komoly református olyan értelemben, hogy szereti egyházát és azért kész minden áldozatot meghozni és azt meg nem tagadná, el nem árulná a világ semmi kincséért sem, — ez az ő felekezeti öntudata és egyházas meggyőződése nem egy és ugyanaz az evangéliumi hittel, ebből még nem feltétlenül következik az, hogy már meg is találta az eleven, igazi összeköttetést az Úr Jézus Krisztussal és cselekedete egyező lenne Isten akaratával.

Az evangéliumi hit szemüvegén keresztül néző ember látása túl terjed e látható, érzéki világ határain, mint a Szentírás tanítja: az igazi evangéliumi hit: a nem látott dolgok valósága, a nem látottak felől való erős meggyőződés. Akinek pedig ilyen hitből fakadó meggyőződése van, az feltétlenül átadja magát e hit követelményeinek. Ez az evangéliumi hitből fakadó állapot azután a gyakorlati életben is éreztetni fogja áldott hatását, mert a régi, felekezeti öntudatában tultengő, külsőségekkel dicsekedő, felületes ember megváltozik. A külsőről a belső emberre irányul tekintete. Istennek enged inkább, mint az embereknek. A felekezeti öntudat a külső keret, melynek az evangéliumi hit ad belső tartalmat, magasabb értelmet.

„Evangéliumi hit” és „felekezeti öntudat”, tehát külön jelentés, mely át nem értékelhető egymás rovására, össze sem téveszthető és cserélhető egymással. A református keresztyén öntudathoz hozzátartozik, sőt feltétlen velejárója a dolgok világos látása és a fogalmi jelentések tisztázása.

Csomár Zoltán.

Felhívjuk lelkésztestvéreink figyelmét: Csomár Zoltán „Csendes Órák” c. ifjak és gyermekek kis imádságos könyvére, mely konfirmandus növendékeink számára kiválóan alkalmas és olcsó vizsgai ajándék. — Egy példány ára: 4 Kč. 10 drb rendelés esetén: 20% engedmény! Megrendelhető a szerző címén: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. Surty. via: Užhorod.

A Lelkipásztor Bibliaolvasásának Következményei.

Ha már szoltunk a lelkipásztor bibliaolvasásáról, jó lesz levonnunk a következményeket is. A bibliaolvasás az Ige szolgálatában abba a munkásságba illik, amelyet a theologia poimenikának nevez. A poimenikát a lelkipásztor legelső sorban önmagára nézve kell, hogy gyakorolja. Minthogy a poimenika is csak a Szentírás alapján alapulhat, innen veszi célját és módszereit. Röviden azt mondhatjuk, hogy cél: *keresztyén személyiségeknek a gyülekezeti közösségbe való teljes bekapcsolása; módszer: a teljes Szentírásnak az életbe való belevitele.* Főkérdésünk tehát az lesz, hogy milyen lesz a lelkipásztor, mint a református keresztyén gyülekezet egy tagjának a magatartása a 1) családjában, 2) társaságban, 3) egymásközt?

1. A lelkipásztor a családjában.

Mindnyájunk előtt ismeretes az a régi mondás, amit Schian ír a „Der Junge Pfarrer” című könyvében: „Das Pfarrhaus ist ein Glashaus. Die ganze Gemeinde sieht hinein. Das gesamte Leben der Pfarrersfamilie steht dauernd unter Sicht. Wer das nicht ertragen kann, soll kein Pfarrer werden.” (A paróchia fala üvegből van. Az egész gyülekezet belelát. A lelkescsalád egész élete állandó szemlélés alatt van. Aki ezt elviselni nem tudja, ne legyen lelkész.) De nagyon igaz az a további megállapítása is, hogy „Das Haus, in dem jemand wohnt, nimmt allmählich etwas von der Art des Bewohners an. Dem Pfarrhaus muss man anmerken, dass Christenmenschen drin hausen, die Liebe im Herzen tragen!” (A ház, amelyben valaki lakik, rendszerint magán hordozza a lakójának természetét. A paróchián meg kell érezni, hogy abban keresztyén emberek laknak, akiknek szívében szeretet van. Schian: Der junge Pfarrer, Dresden 1936, 3. fejezet 1. és utolsó mondata.)

A paróchia lelkipásztor lehet nőtlen ember, vagy nős és családos. A mi körülményeink között határozatlan gátlás van abban a lelkipásztori munkára nézve, ha a lelkipásztor nőtlen. Sok nehézség adódik a női munkák és családi életre irányuló lelkipásztori gondozó-munkák terén. Jóllehet már Achelis megírta, hogy „Das Amtsname Pastor ist an sich selbst ein guter Name,” (A hivatalos cím, hogy lelkipásztor, már magábanvéve jó név. Praktische Theologie, II. B. 3. Aufl. 257. §.), népünk között sokan akadnak, akik ezt vagy egyáltalában nem veszik tudomásul, vagy éppen ennek a névnek a lerontására igyekeznek egy vagy más okból. A nőtlen lelkipásztor, mint a lelkigondozás munkáját önmagán kezdenie és állandóan folytatnia, mint a családosnak. A nőtlen lelkipásztor lakása ne egy legényszoba legényességének legyen a bizonyosága, hanem ott minden arról beszéljen, hogy a lakója Isten engedelmes gyermeke és mindenkor kész bárkinek bármilyen igaz ügyben szolgálatára állani. A nőtlen lelki-

pásztor, bizonyára jut ideje arra is, hogy theologiai tudományainkba jobban elmélyedjen és közölheti e téren szerzett eredményeit azokkal a társaival, akiknek erre sem idejük, sem anyagi lehetőségeik nincsenek. Ha valaki így szolgálhatja a lelkipásztori nagy testvéri közösséget, bizonyára legkönnyebben a nőtlenek tehetnek meg, akiket nem kötelez a saját családjukról való külön gondoskodásnak a mai viszonyok közt oly sokféle nehézsége.

A házasságban élő lelkipásztor, már házasságkötése előtt számolnia kellett azzal, hogy miképpen rendezze majd be úgy házasi életét, amint azt a legtöbb paróchia ajtajánál kifüggesztett fali bibliai mondás jelzi: „Én és az én házam az Úrnak szolgálunk!” (Józ. 24: 15.) A lelkipásztor nemcsak abban áll a gyülekezetet nevelő és gondozó feladata, hogy ex cathedra hirdesse a helyes és Istennek tetsző életet. Elsőrendű kötelessége, hogy példaadásával bizonyítsa meg hívei előtt tanításainak és útmutatásainak igazságait. A mai finomabbnak mutató társadalmi érintkezésben nem mondják már a szemébe, hogy a tisztelendő úr is vizet prédikál és bort iszik, de szomorú következményei vannak a ki nem mondott gondolatoknak és érzéseknek, ha a lelkipásztor családi élete okot szolgáltat azok felkeltésére. Családi békességet prédikálni ott, ahol a lelkescsalád békétlensége az utcákra hallatszik, házastársi egyetértést hirdetni ott, ahol a lelkipásztor és felesége külön-külön élnek a maguk, — talán nem is éppen megbotránkoztató — életüket, a családi tűzhely melegét ajánlani ott, ahol a paróchián már csak a díjlevél-szerinti járandóság fűti a tűzhelyet: nemcsak a legtökéletesebb képesség, de a legnagyobb lelkiismeretlenség is.

Csak természetes, hogy a családi élet mikéntje nem csupán a lelkipásztoron múlik. Nem is a gyermekeik. A gyermekek nevelésére nézve nála különösen nehéz helyzetet idéz elő az a körülmény, hogy a legtöbb helyen egészen más világba kerül a gyermeke akkor, amikor ki kell tennie lábát a szülői házból. Minden lelkipásztor, megfigyelheti, hogy gyermeke nagy változáson megy át, amikor elkezd az elemi iskola első osztályában a köteleességszerű iskolabajrást. Iskola, idegen szellemi környezet, az utca a maga nyilvános bűneivel kitűnő alkalom a Sátán kezében arra, hogy Isten Országának építésében éppen a legérzékenyebb ponton próbálkozzék a rombolással. A lelkescsalád gyermekének ajkáról egy a társai között elhangzó illetlen kifejezés a Sátán gúnyos röhejét juttatja el a lelkipásztor és felesége füléhez, hogy rádöbbenjenek: hát hiába óvtuk a gyermekünket? A gyermek nem is tudta, hogy mit mond, de akik hallották, hej, nagyon jól tudták, hogy a lelkipásztor gyermeke sem különbb, mint a többi, mint az övék! Nagy alázatossággal kell megértünk és megértetnünk, hogy egyrészt nem egészen egy és ugyanaz a gyermeki éleveség és a bűn, másrészt, hogy a gyermek nevelésében

nemcsak a szülői ház az egyetlen nevelőtényező. Mindenesetre a lelkipásztor családjában valóban kell, hogy a család legyen a legfontosabb nevelési faktor.

Feltétlenül szükséges, hogy a lelkipásztor legelső, igazi munkatársa a felesége legyen. Hadd idézzem itt ismét Schian könyvének a sorait, bármennyire vázlatosan szól is a lelkipásztor feleségéről. Mi még eddig, — tudtommal, — ennyire sem érdemesítettük feleségeinket, hogy csak ennyit is beszéljünk, vagy írjunk róluk. Schian így beszél a lelkésznekről:

Aldott az a lelkipásztor, akinek Isten egy hűséges, szorgalmas, jógazdaasszoyt, de szellemi életet élő, okos nőt is adott feleségül! Mennyi jót tehet! Más esetben — mennyi bajt hozhat az urára! Minden férfiúnak jó feleséget kívánunk; de a lelkipásztornak háromszorosan kívánjuk azt. Az a lelkészne, aki nem helyénvaló, alaposan elrontja urának a hivatalát és életét.

Minden férfiúnak a saját házában kell magát a legjobban éreznie. A lelkipásztornak erre a jólézésre még nagyobb szüksége van, mint másnak. Ne legyen bizony se törzsasztalvendég, se kocsmatöltelék. Faluhelyen a saját házában kívül gyakran kevés lehetősége van a közelebbi érintkezésre. Ezért aztán végzetes lesz ránézve, ha a saját házában nem talál kényelmet, meleget, beszélgetési lehetőséget és felüdülést. A lelkészne mindent megszerezhet neki, amire csak szüksége van. Légy hálás neki, ha érti a dolgát.

Tárnok Gyula.

ISKOLÁINK

Magyar protestáns tanító a XVIII. században.

(Kür Géza előadása 1938 III. 9.-én a pozsonyi rádióban.)

(II. Folytatás.)

Bizony nem ok nélkül fakad panaszra a XVIII. századbeli tanító-költő, mikor az 1747-ik esztendőből fennmaradt, most birtokomban levő „Meguntam már a gyalogolást” című költeményben így ír:

1. Jaj a mesterség kenyere!
Unalmas életet nyere,
Egész élte unalom,
Nincsen benne nyugalom.
Ha elkezdem számlálni,
Elég győződ hallani,
Megfogod majd vallani,
Hogy kín állani.

2. Ha benn ül az oskolában,
Serény az hivatalában
Az egészsége megbomol,
Gyógyíthatatlanul romol.
Rossz a benn ülés,
A jó vérmek meghülés,
A friss testnek restülés,
Jókedv enyhülés.

3. Ha ül a gyermekek között,
Ott is a baj megkettőzött.
E sir, beszél, az kiabál,
Panaszolódik, az ugrál,
Körhöl emez és nem ir,
Ez hogy felhajtották a sir;
Az lenlát meg pennát kér,
A helyén egy se fér.

4. Igazat itt már ki tenne,
Hogy a dolog helyes lenne?...
Némelyiket meg kell ütni,
Van akinek kell hazudni...
Ha ver a mester,
Neve mindjárt rossz ember,
Gyermek nem jó fel többször.

5. Ha pedig ezt elszenvedi,
Büntetlen elengedi,
Málé a mesternek neve,
Azért is a mestert elszólja.
Lád véle ezt nyerte,
Hogy a gyermeket nem verte:
Mocsoklóják szerén-szerte...
Kinosz heverte...

6. Ha meg oly gyermek goromba,
Nehéz tanuló s ostromba,
Azért is a mestert szólják:
Vagy kell, vagy nem, így mocsoklóják:
Felveszi a jó bért,
De nem tanít — lám — ezért!
A gyermek semmit sem ért,
Külögg más mesterért!

Ami a fizetést illeti, bizony nagyon kevés

volt az is. Költeményünk a továbbiakban azt mondja:

7. Mégis fizetése csekély.
Szegénynek az erszénye mély.
S nincsen az hangóval tele,
Ha volt is, de már kikele
Amióta mester.
Mert van szüksége ezer.
Tudja ezt minden ember...
Pedig nem hever...

A „hangó”, vagyis az akkori kifejező nevének az ércpénz, sőt ennek még az apraja is, ritka vendég volt a tanító zsebében. Ma nincsen olyan csekély fizetése semmiféle foglalkozású embernek, még a legegyszerűbb béresnek sem. Példaképpen felsorolom az aranyosi és a bálványszakállosi scholamesterek fizetését az 1712. évi díjlevelek szerint. Az aranyosi a következő:

Tíz forint,
Tíz mérő búza,
Egy hold szántás,
Minden pár ember 5—5 kéve nádat ad,
Didactrum (tandij) esztendeig egy forint,
Halotti énekléstül és harangozásért 24 dénár,
Örletés (ami azt jelentette, hogy elvitték a gabonáját a malomba),
Hús 30 font,
Reggeli és estéli harangozástulegy-egy kenyér.

A bálványszakállosi pedig ez volt:

Pénz 30 forint,
Perpetua coquia
Minden háztól egy kenyér, egy gyertya.
Fa elegendő.
Halott pénz dénár 12.
Didactrum dénár 25.

Ezekhez csak azt kell hozzáfűznöm, hogy a „perpetua coquia” jelentése szerint a tanítónak házsorjában főztek a hívek, szóval kosztot adtak neki. Ami a főzetés, illetve a koszt milyenségét illeti, arról beszéljen újra a közvetlen tapasztalatok alapján megírt költemény további három versszaka:

8. Hogyha a mester nőtlen
Sokszor étke is fötelen.
De ez is jól esnék,
Csak olyan igen ne késnék...
De nem csak két napig.
Sokszor három napig.
Néha tovább is
Nincs egy falat is.

9. Ha a gyermek főzetni megy,
Nem igen főznek, ha a ház szegény
A bűdös répé gyakrabban,
Nem háborgat a sült kappan;
Csak a téisztás étel,
Mely nem derék eledel
Többször az jó fel,
A tatár hajtsa el.

10. Már ilyenkor méltán morog
Szegény, mert a hasa korog.
Változik érzékenysége
Gyakor: s megunt elégsége:
Emigy, amúgy békavart
Lév-locsáktól zavart...
Aki mestert csak így tart,
Üsse meg a part!

(A különböző zöld főzelékek a ma embere előtt vitamin-dús táplálékot sejtetnek, de az akkor legtöbbször savanyított répából készített, néha tejfellel, vagy csak liszttel „emigy-amúgy békavart” valamint a világháború alatt ilyenbe belekóstolt valaki tudja esetleg értékelni azonban természetesen nem sokra. Bizony csak „lév-locska” volt az és pedig joggal a XVIII. század szegény protestáns tanítója előtt).

Beszélhetnénk még sokat azokról a dolgokról, amik e századbeli magyar protestáns tanítók életét közelebb hozzák szemünk elé, de

már az elmondottakból is látjuk, hogy azok, akik ma a föld sarkainak meghódítására, vagy az Océán átrepülésére vállalkoznak nem nagyobb hősök ezeknél. Ezek a bizonyos rossz sorsot vállalták magukra abban a tudatban, hogy csak a halál után lesz másképpen, a sarkutazók és oceánrepülők pedig azzal a reménnyel indulnak, hogy visszatérve még jobban lesz sorsuk, mint volt azelőtt. Itt szerepet játszik a dicsőség, a hírnév, azoknál csak a fajuk, vallásuk iránti olthatatlan szeretet, lelkesedés volt a rugó.

A róluk való megemlékezés csak olyan lehet, mint mikor megállunk az ismeretlen katona sírja fölött és letesszük az elismerés, a hála koszorúját.

Kúr Géza.

FIGYELŐ

„Egy lelkesztársunk hamis képet rajzolt Anyaszentegyházunkról a külföldi közvélemény számára.“

— Balázs J. megjegyzései Galambos Z. kritikájára. —
(Folytatás.)

Az egyház szervezetéről még rövidebben is írhattam volna, annyira egyszerű és átlátszó az. De akkor is csak meg kellett volna írnom, hogy nálunk, „minden jog forrása az Isten ígéje, ahogyan a gyülekezetek, ill. a hívők többségének akarataiban megnyilatkozik.“ Ha Galambos nem mondaná, el sem hinném, hogy képtelen ezt megérteni s ezért sem egyházjogi, sem hit-tani taglalását meg sem kísérli. Felesleges is, mert meg vagyok győződve, hogy mindenki más elfogadja ezt minden külön taglalás nélkül is.

Felrovja nekem, hogy az áldozatkészség háború utáni csökkenéséről írok, hogy intézményeink szükségleteinek fedezésére gyakran adót kell kivetnünk. Bárcsak ne volna ezen a ponton igazam! Dehát hol van az a gyülekezet, mely csak a maga házi szükségleteit is képes volna fedezni önkéntes adakozásokból, törvény kényszerével kivetett adó nélkül? Hát a losonci szemináriumra s a komáromi tanítóképzőre nem szedünk-e adót, mely nem is vezethető vissza ötvenéves törvényes gyakorlatra sem?! Én bizony nem a kis ujjamból vettem, amit erről írtam s a felróvást vissza kell utasítanom annál is inkább, mert *ezt a tényt nem egyházunk leki-csinylésére írtam meg*, ahogyan azt valaki az előítéletes kritika után gondolhatná, hanem, amint az cikkem szelleméből nyilvánvaló, abból a jó szándékból, hogy egyházunknak a külföld elé több ízben terjesztett segély iránti kéréseit valamelyest fedezzem.

Amit a losonci szemináriumról írtam, azt a konvent 1925-ös jegyzőkönyvéből, ill. annak függelékéből vettem. Hasonlóképpen egyh. jegyzőkönyvek alapján s nem egyébként szerzett értesüléseim szerint írtam annak az alkalomnak elszalasztásáról, amelyet az állam theológiának egyetemi nivóra való emelése tekintetében felajánlott. Tehát ez sem „állhat másképp“.

A szlovák református kérdés, igaz, a szl-

vemen fekdtt cikkem megírásánál s szándékosan ismertettem meg vele a külföldet, amely egyházunknak számos néki szánt megnyilatkozásából talán sohsem szerezhett volna erről tudomást. Am távol volt tőlem a magyar reformátusoknak olyan színben való feltüntetése, ahogy az Galambosnak rémlik s nehezen hinném, hogy a külföldön akadna ember, aki azt olvashatná ki belőle, amit ő. A külföld t. i. előítélet nélkül olvas.

Hogy mily örömmel írtam volna több egyházi intézményről, azt talán a debreceni egyetemnek a régi ref. intézmények közé sorolásával be is bizonyítottam... Tudtam én azt, hogy az egyetemet nem az egyház, mint olyan állította fel, de ki nem tudja, hogy annak felépítésében s jellegének kialakulásában az egyháznak milyen része volt és van, hogy azon rajta van Debrecen kálvinista bélyege. Kár volt a recensensnek ez után kérdőjelet tenni... Nagyon szerettem volna több intézményről, több árvaházról írni: de ha a konventi jegyzőkönyvek 1934-ig, amikor én cikkemet írtam, többről nem tettek említést? Engedjen meg G. Z., de nekem akkor sem volt módomban, ma sincs beutazni egyetemes egyházunkat, hogy felfedezhettem volna az esetleges, hivatalosan számon nem tartott gyülekezeti intézményeket.

III. Az állam souverénitásának és supremáciájának elismerését s a lojalitás megbizonyítását az egyház zavartalan élete feltételének állítottam, persze, csak abban az értelemben, hogy az egyház nem lehet állam az államban, különösen, mikor a kongrua terén bizonyos függő viszonyba került vele szemben. Ehez megjegyeztem a történelmi hűségnek megfelelőleg, hogy a mi egyházunk nem sietett ezt az előfeltételt megfontolni. Ezt Galambos olyan főbenjáró bűnnek találja, hogy nem is mer róla véleményt nyilvánítani, de azért kezét mosva fel meri szólítani az egyházat auctoritásából folyó kötelessége teljesítésére. No, én ismertem V. tc. 34. §-át már akkor is, amikor ezt megírtam... Nem gondoltam ugyan, hogy valaki alá fogja akarni vonni irásomat, de tudtam, hogy ilyen esetben ez a bíróság elé tartozna, amely módot nyújt a bizonyításra s ha igazságomat bebizonyítottam, akkor sem ítélné el, ha az netalán olyan kellemetlen volna, mint a „márciusi front“ igazsága.

Egyetlen egy ponton csuszott be tényleges tévedés dolgozatomba, amit készséggel elismerek. Ez sem az írásba magába, hanem csak a jegyzetbe a „Ref. Élet“ kiadóját illetőleg. De ennek egyáltalán nem az a magyarázata, amit Galambos gondol, nevezetesen hogy ezzel félre akartam volna vezetni a külföldet egyházunk Budapest felé való orientációjával. Ez egy véletlen következménye: A nálunk kiadott „Ref. Élet“ ugyanis nagyon rövid életű volt s én a dolgozat legépélése után véletlenül a Budapesten megjelenő hasonló nevű lap egyik példányáról írtam be a jegyzetbe a kiadót. No, remélem, hogy ezzel senkinek sem ártottam, legkevésbé az egyháznak, melynek tagjai valóban olvassák ezt az élő

„Ref. Életet”. Bárcsak tudnánk mi is minél előbb ilyet kiadni!

Ad III. 1. Ebben az esetben aligha akadátna fel egy „kiemelkedő” egyházi férfiú a summa summarumnál azon, hogy egy lastomíri szlovák lelkész is írhat a külföld számára a maga egyházáról, — ha mindjárt nem is siet pótolni azoknak a hibáját, akik éveken át panaszkodnak a prot. világszövetségnél „sérlemek” miatt s ennek egyenes felszólítására elmulasztják ezeket konkrétizálni. Hát ha ők, a sérelem gyűjtők, nem tudtak a külföldnek konkrétan egyet sem szolgáltatni, nekem, aki kimondott egyházi sérelemről nem tudok, nekem kellett volna ezt pótolnom? Legfeljebb, ha a szlovák reformátusokat ért sérelemről beszéltem volna; de távol állott tőlem ezeknek éles feltüntetése.

Ad III. 2. Ha vádolni akartam volna azokat, akiket Galambos „minket” szóval jelöl meg, ehhez jogot bizony nem kértem volna azoktól, akiket vádolni akartam volna. Hiszen nálunk minden jog forrása az Isten ígéje, az igazság meglátása; de talán azt akarja kérdezni, hogy milyen alapon? Nos, az alapot a jegyzetekben megjelöltem.

Ad III. 3. A közeledés vonzalom dolga. Én eltasztani nem akartam senkit, akiben van irántunk való vonzalom, természetesen vonszolni sem akarnék senkit, aki erőszakot állít a szeretet helyére. Persze, hozzánk, lenézettekhez csak azok vonzódnak, akik a lélektől vonszoltatva az igazságot elismerik még akkor is, sőt főleg akkor, amikor az velük szemben áll. Gondoljunk csak a megváltás református tanának lényegére és arra az Igére, amelyre ez épült!... Hogy én a magyar reformátusokhoz való közeledés barátjának látszom? — Bizony, ha nem volnék a hitben közületek való, nem törődnék veletek, legkevésbé hibáitokkal. . . Dehát emberek, népek, nemzetek közeledésének útját állhatja-e egy ember, különösen, akiről látszik, hogy ennek a híve? Nem hiszem, hogy az én írásom visszariasztólag hatna, hacsak valaki nem „jó madár” képeben, azaz hypokrita képzetekkel akarna közeledni felénk s írásmat madárijesztőnek nézne.

Ad III. 4. Én sérelmeimmel nem a világ, hanem az Úr elé járulok, különösen ha azok az ő szöllőjében érnek.

Ad III. 5. Semmi veszedelem nem lehet az én írásomban mégha igaz is volna, hogy meghazudtoltam azokat, akik másképp informáltak a külföldet. De igazán mondom, hogy én 1934-ben mit sem sejtettem arról, hogy a jegyzőkönyvek alapján megírt rajzom ellentétben lehet azokkal az információkkal, amelyekkel a „kiemelkedők” traktálták a külföldet. Erre csak 1937-ben döbentem rá, amikor a hivatalos lapban olvastam, hogy mit használnak azok a gravamen pósták, amiket nem tudunk konkrét tényekkel alátámasztani. Lám a mű szerkesztője sem tud cikkemből mást kiolvasni, mint amit én egyházunk által ismert közvéleményére támaszkodva írtam, hogy

konsolidációnak már nálunk nincs komoly akadálya. Vagy talán ebben is tévedtem? Galambos — s vele együtt talán más is — nem nyugszik meg az Isten akaratán s így nem akarja az állam és egyház közti megnyugvást sem? Kötve hiszem... De mégha így is volna és még ha százan is ellene volnának a megbékélésnek, akkor is megírhattam az egyházról, hogy az első évek passzív resistenciájának a kedve elszállt, mert ez a meggyőződésem.

Én ugyan nem akartam, most sem akarok sem jelenlegi egyházi vezetőink közül senkit sem vádolni azzal, hogy hiv. esküjéhez nem akart volna hű lenni. De azt viszont mindenkinek be kell látnia, amire a Róm. 7 tanít, hogy az ember nemcsak egy hivatali eskü, de még egy damaszkuszi út után is csak ember marad. S így a legjobb akarat mellett is történhetek és történhetnek hibák. Pl. az erények, vagy a hibák rovatába tartozik-e a magyarországi egyházzal való el nem számolás, a nyugdíjintézet máig is elintézetlen sora, az államszegélyre való igény költségvetése és elszámolása körüli dolgok, a teológia fenntartási alapjáról való elszámolás ügye, egyh.-megyei pénzkezeléssel kapcsolatos hírek stb.?

Hogy az 1928-as zsinati törvényekről azt írtam 1934. novemberében, hogy azok csak egy néhány hónapja vannak a kormányhoz betervezve, ezt a konventi világi elnök hivatalos lapunkbeli vezércikkéből vettem, melynek éle az alsözempléni lelkészértekezlet elnökének annyi kedvetlenséget okozott.

Az anyaszentegyház és fia közötti viszonyt itt nem fogom feszegetni. Csak kijelentem, hogy minél nagyobb a fiú szeretete az anyja iránt, annál jobban fáj neki, ha testvérei felnőtt korukban is csak az emlőig, vagy a darab kenyérig tudnak édesanyjuk iránt felmelegedni s felemelkedni. Én sokkal, de sokkal többet látok az Egyházban, mint csak kenyéradómat s dajkámat: Valamit, ami arra a Jeruzsálemre utal, amelyhez nem kell palesztinai vizum.

Hát csak ne izgassunk egymás ellen! Különösen ne izgassuk anyánkat a testvér ellen. Legalább tőlünk legyen nyugta! De ha már annyira bántja családi önértetünket s becsvágyunkat valamely testvérünk másféle szemüvege s látjuk, hogy veszélyes útra lép rövidlátása miatt, forduljunk talán konkrét váddal egyenesen a törvényhez, hadd verje el rajta szeretettel érdeme szerint a port. De ha a vád felállítására nemzetiségi motívumok szolgáltatják az alapot, ne felejtjük el megtudakolni, hogy mióta van magyar istentisztelet 4 magyar hívő részére abban a lastomíri szlovák gyülekezetben, amelyikben 1928 előtt semmi adat ilyesmire nem mutat, s azt is hogy meddig fogja tűrni az egyház, hogy a terebesi és kassai járásban magyarul tanítsák a ref. hittant magyarul egy szót sem tudó szlovák ref. gyermekeknek?

IRODALOM

Boross: „Cselekvő iskola“.

A fenti cím alatt egy pedagógiai munka jelent meg kisebbségi magyar könyvpiacunkon. Tulajdonképpen egy vezérkönyvről van szó, amely az 1934-ben kiadott állami „tantervi szabályzat” szellemében kíván gyakorlati utmutatásokat nyújtani a magyar iskoláknak. Húsz jeles magyar pedagógus, működő tanítónk munkáját tartalmazza a könyv, akik lelkes igyekezettel foglalták össze az elemi iskola egyes tantárgyainak módszertani elveit és egy-egy tanítási anyag részletes kidolgozásával példát nyújtottak a tantervi szabályzat követelményeinek megfelelő nevelő-oktatás keresztülvitelére.

A „cselekvő iskola” fogalmi meghatározás semmi újat nem jelent. Ez csak annak a régi pedagógiai elvnek új köntösbe öltöztetése, hogy: „Nem az iskolának, hanem az életnek tanulunk.” Az iskolai munkát összekötni az élettel: ez a cselekvő iskola.

Az iskolának a valóságos élettel való kapcsolata az utóbbi időkben valahogy meglazult. Ennek talán az lehet az oka, hogy az új berendezkedés sok próbálkozásokra és kísérletekre nyújtott alkalmat míg végre minden visszatért a régi, jól bevált alapokra. A cselekvő iskola tehát nem valami új iskolatípus, hanem az a tanítási módszer, amely által a tényleges életet beleviszük az iskolába.

A nevezett mű minden írója hangsúlyozza az iskolai tanításnak gyakorlati céljait és sikeres példákat nyújtanak arra, miként lehet az egyes tantárgyak tanítása által a gyermekeket a reájuk váró életre előkészíteni. Határozottan nagy hasznát veszi ennek a munkának minden magyar tanító, de kivált a fiatal tanítónemzedék, akiknek a tanítóképzőkben nem állottak rendelkezésükre mindenben kielégítő pedagógiai szakkönyvek. Élvezettel és haszonnal forgathatják azonban a tanügynek barátai és a szülők is, mert a könyv érdekes bepillantást enged abba a műhelybe, ahol gyermekeink lelkét idomítják és ellátják őket az élet nélkülözhetetlen ismereteivel, tudnivalóival.

A könyv megjelenése máskülönben is nagyon örvendetes jelenség, mert hiszen kisebbségi magyar szakirodalomról még nálunk beszélni alig lehet. Nem azért, mintha éppen talán a pedagógia berkeiben ne lennének képzett és tehetséges tanítóink és tanáraink, hanem legfőképpen azért, mert a könyvkiadás anyagi terheinek fedezésére szolgáló eszközök nagyon mostohán részesítenek bennünket támogatásban. És mikor megfelelő magyarországi szakkönyvek terjesztése is sok nehézségekkel jár, nagyon dicséretreméltó, hogy a magyar tanítóság a saját erejére támaszkodva vállalkozott ilyen szép és nemes feladatra.

Az elismerés mellett azonban nem hallgat-

hatunk el egy reánk nézve lehangoló, sőt fájó érzést. Ez pedig az, hogy ebből az életre előkészítő iskola számára összeállított vezérkönyvből hiányzik az Isten és az isteni gondviselés megismertetését célzó nevelői munka. Pedig az életre nem lehet, de sőt nem szabad nevelni Isten és a hit nélkül. *Minden iskolának az az egyik legfontosabb feladata, hogy istentelők és hívő embereket neveljen.* (Sajnos az állami tanterv, amelyhez a vezérkönyv készült, nem kíván hitvallásos nevelést és ezt nem is tűzi ki a népiskola céljául.) A vaskos, 364 oldalas kötetben, ahol az írás-olvasás tanításától kezdve az összes népiskolai tantárgyak mintaleckéi megtalálhatók, az Isten neve még csak elő sem fordul. Pedig ha egy természettudományi tanítás nem az Isten hatalmának megértését célozza, vagy ha az u. n. polgári erkölcsstan nem az Isten szeretetére és jóságára támaszkodik s ha a művészeti tantárgyak nem az Isten dicsőségét, hanem a földi élet hiábavalóságait kívánják szolgálni, akkor az iskola egész munkája kárbaveszett.

Nem lehet a népiskolának egyetlen tantárgya sem, amelyet az igazi nagy cél: az Isten megismerésének szolgálatába ne lehetne beállítani. És ezt minden igaz keresztyén ember el is várja az iskolától. Nem lett volna szabad tehát a „Cselekvő iskola” íróinak — talán valami külső kényszer hatására, — az Isten gondolatától eltekinteni, s akkor a mi református iskoláink is nagyobb rokonszenvvel fogadhatták volna munkájukat.

Biró M.

HIREK

Templomablakok.

Ista: Tóthkárolyi Lajos.

Én nem tudom, de nem is keresem
Titkos okát, midőn ott ballagok:
Miért állítgatnak meg engemet
Verőfénytől sugárzó ablakok?

Én nem tudom, de nem is firtatom
Semeddig, hogy miért ver gyökeret
Mindkét lábam, ha arra visz utam,
Hol békecepp szívemre rápereg.

Én nem tudom s hiába kérdezem
Meg emberektől, hogy ez a világ
A zürzavarból mért nem szabadul,
Noha folyvást nyugalomért kiált.

Én nem tudom, hogy a szív és az ész,
Míg sorvadón csatázzat, azalatt
Szeretet pajzsával vértelve fel
A földi üdv táján mért nem halad.

Én nem tudom, de sejtve érzem
Titkos okát, midőn ott ballagok,
Mi változtatna jóra életet...
Szólnak sugárzó templomablakok!

Lelkészwálasztás. A lévai ref. gyülekezet az Antal Gyula halálával megüresedett lelkeszi állást Czeglédy Pál esperes, ipolypásztói lelkész egyhangú meghívásával töltötte be. A választó közgyűlés f. évi június hó 19-én volt a d. e. istentisztelettel kapcsolatosan, amikor is a gyülekezet választó tagjai csaknem teljes számban jelen voltak. Felemelő volt a gyülekezet választó tagjainak lelkes és egyhangú megnyilatkozása, mely Czeglédy Pálban olyan személyt ért, aki az egyetemes egyházi életben végzett eddigi munkálkodásával is fáradhatatlan építője az Isten országának. — A választó közgyűlést Konta Károly és Székely Béla tanácsbírók vezették. — Legyen Istennek gazdag áldása úgy a megválasztott esperes-lelkészen, mint a választó gyülekezetben.

Halálozás. Fájdalmas veszteség érte Szarka Zsigmond zselizi ref. ig. tanítót. F. hó 15.-én rövid, súlyos betegség után meghalt reményekre jogosító fia, ifj. Szarka Zsigmond, a pozsonyi áll. magyar gimnázium VIII.-ik osztályának tanulója, élete virágában, 21 éves korában. Temetése 17.-én volt a szülői háztól a részvét nagy megnyilvánulása mellett. Legyen áldott az ifjú halott nyugodalma és emlékezete.

Meghívó a Helvetia Jóléti Egyesület f. é. június hó 30.-án (csütörtök) d. u. $\frac{1}{2}$ órakor a pozsonyi református egyház gyülekezeti termében, Bratislava—Pozsony, Széplak utca 12. sz. alatt megtartandó III. rendes közgyűlésére. — Tárgysorozat: 1. Előző közgyűlési jegyzőkönyvnek felolvasása. 2. Elnöki és pénztári jelentés az egyesület 1937. évi működéséről és felmentvény megadása. 3. Határozathozatal a zárszámadások és az 1938 évi költségvetés megállapítása tárgyában. 4. Választmány tagjainak, számvizsgáló bizottság tagjainak, valamint a választott bíróság tagjainak megválasztása. 5. Esetleges indítványok (az alapszabályok 15. §-a értelmében 8 nappal a közgyűlés előtt az elnökségnél bejelentendők). — Amennyiben a közgyűlés nem határozatképes, úgy a közgyűlést július hó 7.-én d. u. $\frac{1}{2}$ órakor ugyanott tartjuk meg. A közgyűlésen való szíves megjelenést kér a *Helvetia Jóléti Egyesület elnöksége*.

Pályázat. A Boutrád-i—bótrágyi ref. egyház pályázatot hirdet a nyugdíjazás foytán megüresedett kántor-tanítói állásra. Javadalom: 1.) Lakás, melléképületek, kert. 2.) 21 kat. hold 1527 quadrát öl prima szántó-föld két tagban. 3.) Készpénz az egyház pénztárából: 1402 Kč. 4.) Stóla (temetési) a mindenkori lelkészi stóla fele. 5.) Államsegély kérvényezve lesz, de azt az egyház nem garantálja. A fenti tételek államsegély alá 5402 Kč-ra, azaz ötezernégyszázkettő Kč-ra vannak felértékelve. — Megjegyzés: Az 1. és 2. pontok alatt feltüntetett tételek, mint kántori és részben tanítói javadalmak, elválaszthatatlanok. A földek után az adót az egyház fizeti. Kötelessége a részére kiosztott osztályok tanítása, az összes kántori teendők végzése,

belmissziói munkákban való segédkezés, énekhar vezetőse, lelkész helyettesítése akadályoztatás esetén és a kanonikus órákon. Pályázhatnak belföldi vagy nosztrifikált oklevéllel, állampolgársággal bíró, véglegesíthető ref. vallású férfi tanítók. Bemutatkozás okvetlenül szükséges, de a költségek csak megválasztás esetén térítetnek meg. Az állás 1938 augusztus hó 1. napján elfoglalandó. Pályázati határidő 1938. július 20. Kellően felszerelt kérvények: Református Lelkeszi Hivatal Boutrád, via: Bafovo címre küldendők.

Előjegyzési felhívás. Július hó 15-én hagyja el a sajtót Csomár Zoltán kiskiráti lelkésznek: „Út, Igazság és Élet” c. előadásokat, cikkekkel és egyházi beszédekkel tartalmazó könyve, mely 6 előadást, 10 cikket és 30 olyan alkalmi, ünnepi és közönséges egyházi beszédet foglal magába, melyek 2—3 kivételével még nem jelentek meg a nyilvánosság előtt. (4 adventi, karácsonyi, szilveszter esti, újévi, farsangi, passziói, nagypénteki, húsvéti, anyák vasárnapi, áldozócsütörtöki, pünkösti, a hegyi beszédből, kik a boldogok: 8 sorozatos közönséges beszéd, bűnbánati, őszi, külmisziói vasárnapi, árvák vasárnapi, templom avatási és templom alapkövetélteli stb. beszédek.) — A munka, itteni sajtóügyünk nehézségeit tekintve, mérsékelt példányszámban fog megjelenni, 10 ív (160 oldal) terjedelemben, fűzött kötésben, könnyű, famentes, merített papíron, modern, izléses kiállításban. Az árát is úgy állapította meg a szerző, hogy az csupán az előállítás technikai költségeit fedezze és ezáltal mindenki számára könnyen hozzáférhetővé tegye munkáját, mellyel csupán szolgálni óhajt lelkipásztor testvéreinek és mindenekfelett annak, Aki maga az: Út, Igazság és Élet.” — Egy példány ára 20 Kč lesz, (hozzá jön még 1—2 Kč postó és csomagolási költség.) mely csekkbefizetőlapon két részletben is átutalható. Előjegyezhető a szerzőnél: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. p. Surty, via: Užhorod.

A magyar ref. belmisszió atyja. Dr. Szabó Aladár a józsefvárosi egyházközség lelkipásztora, akit a magyar ref. belmisszió atyja névvel szoktak illetni, május elsejével nyugálomba vonult. Ez alkalomból a magyar nyelvű ref. lapok meleg hangú sorokat írtak a kiváló lelkipásztorról és felemlítik, hogy még mindig sokan vannak, akik életük gyökeres megújulását Szabó Aladár nagy belső erőktől fűtött ígéhirdetésére vezetik vissza. Ő volt az, aki a múlt század kilencvenes éveiben már erőteljesen sürgette a belmissziókat az egyház testébe való beépítését és az egyház lelki életének megújodását. Az egyházi és egyesületi belmissziókat csaknem minden gyökérszála hozzá vezet vissza.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Negy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 27. szám.
Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč., $\frac{1}{3}$ év 35 Kč.
Hirdetések díjszabás szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 július 2.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkészi Hiv. Hetén
(Hetény), okr. Stará-Ďala.
Ide küldendő minden közlemény.

A falusi lelkipásztor és a falukutatás kérdése.

Néhány évvel ezelőtt egy divatos kortűnet ütötte fel fejét, amely azóta valóságos irodalmat teremtett maga körül és egész tudományos kérdéssé nőtte ki magát. Ez a kortűnet: a falukutatás, mely annak az újkori átértékelő folyamatnak a szülőtte, mely szakít a falunak a mult századbeli szépirodalom aranyjánosi szemléletével, mely idealizálva mutatta be a falut és annak népét, szokását és életét. Ez a mult szemlélet csak a vidám kellemes oldalát tüntette fel legtöbbször a falun élő egyszerű emberek életének, humorának, apró napi örömeinek. Még problematikus és megoldásra váró nehéz kérdéseit, bajait is úgy tárta fel a földművesi sorban élő ember életének, mint feltétlen tartozékát a falusi milliónek, melyet az egészséges, falusi humor könnyen el tud viselni.

Az utolsó néhány évtized alatt sokat változott a falu élete, de ettől függetlenül gyökeresen megváltozott a róla eddig alkotott kép és felfogás is. A mai értelmiség mintha ösztönösen fordulna a falu felé és nyujtaná ki utána fel-emelő, segítő kezét. Mintha megérezte volna azt, hogy az élet alapja, a népi erők teljessége, a faluban gyökeredzik. E megérezésből és felismerésből született meg az a szinte divattá vált szociográfiai hadjárat, mely megostromolja érdeklődésével a falut, annak népét, szokásait életét. Diákok, egyetemi hallgatók, orvosok, írók szerkesztők csapata stráfolja sokszor végig egy-egy vidék falvait és az új felfedezés újjongásával kiáltják bele a közvéleménybe a falukutatásokról tartott ismertető előadások, cikkek, folyóiratok gombaként megjelenő szociográfiai művek útján a faluról szerzett benyomásait, melyek szöges ellentétben a mult század faluszemléletével, sokszor a leglesújtóbb és elriasztóbb képét adják a falu szociális, gazdasági, kulturális stb. életének.

Nem akarjuk azt mondani, mintha nem lennének nagy hibák és nem terhelnék nagy mulasztások az értelmiséget abból a szempontból, hogy vajjon törődtek-e eléggé és eleget idők folyamán a faluval, annak bajával és népének nehéz életével? Elismerjük azt, sőt egyenesen kihangsúlyozzuk, hogy a falu népének

felemeltetésre van szüksége az élet gazdasági, szociális és kulturális vonalán egyaránt. És megbecsülünk, sőt örömmel üdvözlünk minden jószándékot és őszinte törekvést, mely a falu felé fordul, hogy segítsen kinyújtott kezével felemelje azt, hogy pluszt adjon annak életéhez és jelentős tényezővé tegye az eddig lomha tespedésben élő falusi tömegeket. Egyházi szempontból elsődleges jelentőséggel bír reánk nézve a falu életének, életszintjének emelése, szociálisabbá és aktívabbá tétele a közéletben, mert egyházi életünk fundamentuma, legbiztosabb alapja: a falu. Az a falu, mely alacsonyabbrendűsége, szociális és kulturális téren való elmaradottsága miatt nem olyan ható tényező az életben, mint számaránya szerint lennie kellene és a jobb életlehetőség minden lemarad a vele szemben óriási kisebbségben levő, de vele együtt élő élelmes, kereskedő fajtavál szemben.

Amikor ezeket a valóságos tényeket elismerjük és ma feltétlenül szükséges őszinte falumunkát örömmel látjuk, ugyanakkor azonban divatos, beteges tünet számba menő formáját és kinövéseit elítéljük úgy a valóságban történő megnyilatkozásában, mint az irodalomban könyvek, újságok és folyóiratok hasábjain való pertraktálásban, két szempontból.

Először, amikor azt látjuk, hogy elfogult, osztályharcos szempont sima lapon is redőt kereső, egyoldalú szemüvegén át nézi valaki a falu életét és szociográfiai megállapítása során csak a viharsarkot, a futóhomokot, a betegséget, a romlott, tarthatatlan állapotokat látja és egyenesen lúdbörözik a háta attól, hogy megmutassa a gyógyulás útját, azt a képet, hogy milyen is az egészséges falu. Elítéljük ilyen kutató szemüvegen való nézését a falu életének, mert ha vannak is megoldásra váró, súlyos kérdések, az ilyen szemszögből nyert szociográfiai fényképek valótlanok, torzók, nem igazi képét tárják fel a falu életének. Szabó Dezső szerint az ilyenek úgy járnak, mint az a ló, melynek mindkét szemellenzőjét egyoldalra tették. Egyoldalúak, egyoldalra látók.

Másik szempont, melyet elítélünk a mai felkapott falukutatási módszerben, mint kinövését az, amikor azt látjuk, hogy falun sohasem járt, aszfalthoz szokott, kávéházi konradok és a falusi ember lelkeségét, a falu szokásait és életét tá-

volról sem ismerő, sőt attól egyenesen irtózó riporterek az íróasztal mellől akarják megváltani a falut, felemelni annak életnívóját szociálisan és kulturálisan és kikapcsolják, sőt egyenesen mellőzik azokat a falun élő intellektueleket: lelkipásztorokat, tanítókat stb., akikben pedig elsőrangú segítséget találnának ehhez az égetően szükséges és feltétlenül komoly munkához, mint akik legjobban ismerik a falu életét és népeleületét, mert egy életet töltenek közöttük, megosztva velük a falusi élet minden nyomorúságát, hátrányát és csendes örömét. Igen helyesen állapítja meg Szabó Imre, budapesti esperes a falukutatásról szóló előadásában, hogy aki a falukutatás kérdéséhez hozzá akar nyúlni, fel kell mutatnia igazolványát, hogy joga van erre a területre lépni, hogy köze van a faluhoz.

Nem elég divatból a falura kiruccanni, a vészsípot megfűjni, szavakkal játszani és pillanatnyi hatások és múló hangulatok alapján megállapítani a gyógyíthatatlan diagnózist, a „retentó” betegséget és ez alapon megírni annak szomorú, gyászos szociográfiáját, hanem a néppel töltött hosszú együttélés alapján, esztendőnk komoly munkája után van és lehet joga valakinek arra, hogy szívügye legyen a falu és hozzászóljon érdemlegesen annak megoldásra váró, súlyos kérdéseire.

Ehhez nekünk: falusi lelkipásztoroknak szerzett jogunk van. Nekünk elsősorban közünk van ahhoz, hogy mit irnak arról a faluról és népről, ahol és akikkel együtt élünk. Azt üzenjük azoknak, akik divatból és műkedvelésből úzik a falukutatás sportját és a fentebb említett egyoldalra rakott kettős szemellenzövel nézve irkálják a falvak és vidékek szociográfiáját, hogy jöjjenek és lássák meg először a falut, tapasztalják meg annak soknehézségű életét, éljenek az egyszerű nép között néhány esztendőt és végezzék lelkiismeretesen a rájuk kiszabott munkát és akkor meglátják, hogy mennyi türelem, mennyi áldozatos szeretet, mennyi vitalitás, mennyi lelki frissesség és gazdagság szükséges ahhoz, hogy el nem parlagiasodva, lélekben el nem fásulva dolgozzunk a faluért, a népért.

Tévednek végül azok, akik azt hiszik, hogy a ma divatos, említett hibákkal telített falukutatás révén a falu problémáját egykönnyen meg lehet oldani. Tévednek pedig azért, mert a lelki motívumokat sokan céltatosan kihagyják. Elfelejtik, hogy a falu népét éppen hitén keresztül lehet legjobban megközelíteni. Először lelkileg fel kell emelni, megújítani, elevenebbé, fogékonyabbá tenni, azután felemelni gazdasági, szociális és kulturális téren. Ehhez pedig feltétlenül szükség van a falun élő értelmiség, közöttük a falusi lelkipásztor segítségére. Aki a falukutatásban nem egyoldalú, fél munkát akar végezni, hanem a lelki motívumokat, a hit eredőit is figyelembe veszi, annak be kell látnia, hogy a faluhoz és annak népéhez az út rajtunk keresztül vezet.

Csomár Zoltán.

A Lelkipásztor Bibliaolvasásának Következményei.

(II. Folytatás)

Gyakran megkívántatik, hogy a lelkészne a gyülekezetben segítsen. Mihelyt a fiatalgondozás erőteljesebben végezhető lett, a lelkésznek sokat kellett fáradozniok a női fiatalossággal. Ez bizonyára nagy elismerést érdemelt. Leányok és gyülekezet örültek rajta. Tudom, hogy sokan másképpen ítélnék. Épen a buzgó, tevékeny lelkésznek is. Mégis igaz, hogy a dolgozó lelkésznek — kiváltképen a női munkákban, de különben is — nagyon sok jóhatással lehetnek. Aki ilyen módon segíthet, annak ezt valóban meg is kell tennie . . .

Hogy a lelkészne a gyülekezetet is megismerje, ez is egy további kötelezettség. Nem szükséges, hogy minden látogatást együtt végezen urával, a tiszttára lelkigondozását egyáltalában nem. Nem lelkészne, hanem a lelkész felesége. De époly kevéssé kell elkerülnie az embereket, mint ahogy a férjének nem szabad elkerülni azokat, akik között él; nem szabad, hogy idegen legyen nekik.

Semmiképen sem szabad a lelkésznek belekeverednie urának hivatalos dolgaiba. Amennyiben ezt észrevenné a gyülekezet, elkedvetlenedne. Azt akarja, hogy férfi vezesse, nem pedig nő. A gyülekezet azt akarja, hogy az vezesse, aki a hivatalt betölti, nem pedig annak felesége.

Legyen elég ennyi Schiantól. (I. m. 112—113. lapon.) Ma már jól tudjuk, mit jelent a gyülekezet életében a lelkészne munkája. Vasárnapi iskola, csecsemőgondozás, leánykör és betegek ápolása, szeretetmunkák speciális területek a lelkésznek számára nálunk, különösen a falvakban. Ki gondol falvainkban a csecsemők, újszülöttek helyes gondozására? Ki törődik a gyermekágyas anyákkal? Nem volna-e szebb, ha az egyházkelő asszonyainkat a lelkészne vezetné fel első, hálaadó útjára a templomba, nem pedig a sokszor idegen felekezetű bába? És így tovább, tovább, tovább! Emberileg teljes lelkipásztori munkát a lelkipásztor csakis a feleségével együtt végezhet.

Tudjuk az ellenvetést is. Az itt felsoroltakhoz valóságos külön kiképzés lenne szükséges. Szabadjon itt rabbinus módszerrel kérdésel felelnünk. Azok a lelkipásztorok, akik 30 évvel ezelőtt végezték theologiai tanulmányukat, nyertek kiképzést mindazokra a munkáakra, amelyeket ma már általánosságban megkívánnak egyházi felettes hatóságaink, de még ezeknél is jobban sürgetnek az adott helyzetek és viszonyok? És a 10—5—2 évvel ezelőtt kibocsájtott lelkipásztoroknak nincs szükségük lelkipásztori továbbképző tanfolyamokra? Talán nem kell megfelelnünk ezekre a lelkipásztorokat érintő kérdésekre. De felelnünk kell a lelkésznek kapcsolatban. Magyarországon a lelkipásztorok feleségeinek egyesületük van, amelynek egyedüli célja, hogy a lelkipásztor felesége

valóban felesége legyen az urának. Nincsen még egy hivatás, amelynél annyira lehetséges a közös munkálkodás, sőt szükséges, mint éppen a lelkipásztornál. A magyarországi lelkésznek egyesületének 10 esztendeje bizonyosság arra, hogy az egyház belső építésének munkája eredményesebb ott, ahol a lelkész-házastársak lelkileg is kéz a kézben haladnak előre az Örökkévalóság felé. Egyik lelkésztestvérünk elborzadva említette alkalmilag, hogy elképzelni is borzasztó, hogy egy lelkipásztor feleségét ne érdekelje az ura prédikációja! És nálunk talán nincs ilyen eset? Nem lehetséges, hogy éppen a felesége számára már régen kipredikálta magát a lelkipásztor? *És vajjon valóban nem prédikálhatja-e ki magát a lelkipásztor arra nézve, aki nem él vele lelki közösségben, nem borul le vele naponta csendes órában a Mennyei Atya előtt? Akinek egészen más, az urától idegen reszortja van a saját házukban? Akinek módjában van naponta látnia a lelkipásztort a maga bűnös mivoltában? De nincs módjában látnia annak a lelkipásztornak naponkénti gyötrődését a bűnbánatban, az Istenével való küzdelmes könyörgésben? Nem folytatom tovább. A lelkipásztornak nemcsak az Urasztala elé kellett kézenfogva mennie a feleségével, hanem az Ur Itélete elé is kézenfogva kell vezetnie a feleségét, mint azt az egyetlen, aki felől teljes bizonyossága van, hogy elvezette az Igazság útján a Krisztushoz! Ha a feleségét sem bírta Krisztus tulajdonává tenni egy életen át egy lelkipásztor, hogyan remélheti, hogy más valakit azá tett?!*

Fájdalmas kép az, amit élnek tárnak az egyházi gyűlések. Lelkipásztoraink felvonulnak a traktusi gyűlésekre, rendszerint a feleségeikkel és amíg férjemuraimék a sokszor ellenséges érzületű világi előljárókkal együttesen tárgyalják az egyházmegyei ügyeket, addig feleségeik szerteszétszórtan, vagy kisebb csoportokban intézik a bevásárlások gondos munkáját a város üzleteiben, vagy a rokon látogatásokat végzik el. Suum cuique. Mintha a lelkipásztorok feleségeinek semmi közük sem volna a lelki dolgokhoz. Elmulasztott, drága alkalmak ezek is, amikor a feleségeink lelkére kellett volna gondolnunk.

Szabadjon e kis dolgozat keretében javasolnom és kérnem az illetékeseket arra, hogy e tárgyról is gondolkozzanak a többi közt. Nálunk nincs szükség arra, hogy egyesületjelleg adjunk a lelkésznek kurzusainak, vagy összejövetelének. Hiszen — úgy látszik itt ORLE sem kell, — mi lelkészek mégis együtt tudunk lenni egy nagy testvéri összefogásban. Kiséreljük meg, beszéljünk róla feleségünkkel, mit szólnának hozzá ők, az igazán illetékesek? Úgy gondoljuk, hogy sok Márta szívesen fogadná a Mária részét is. Krisztus női munkásai csendben szoktak dolgozni. Bizonyára itt is sok levélváltás, sok csendes elmélyedő beszélgetés lesz a megindulás. Eleinte talán férfiak segítségére is lesz szükség. Az utat már megmutatták a magyarországi lelkésznek. Lapiuk is van. „Református

Lelkésznek Lapja." A XI. évfolyamában van. Megrendelhető: Kovácsné Huszár Jolán címén, Kiskúnefelegyháza, Wesselényi-u. 7. sz. Megjelenik havonként, előfizetése: 3 pengő. Végül csak annyit, hogy a család életének jelenét és jövőjét a férj és feleség életének jelene és jövője determinálja.
Tárnok Gyula.

EGYHÁZI ÉLET

Presbiteri konferenciák a szloveszkói ungi egyházmegyében.

A szlovenszkói ungi egyházmegye lelkész és tanító egyesülete, az egyházmegye egész területén tervbe vette a körzeti presbiteri konferenciák megrendezését, úgy a magyar, mint a szlovák gyülekezetek kebeleiben. A konferenciák megrendezésének első része Istenünk jóvoltából ebben az évben ime meg is valósult, amennyiben az egyházmegye magyar gyülekezetei 23 egyházból 240 presbiterrel részt vettek, részben még februárban, Vajkócon, április hó 19.-én, husvét harmadnapján, Vajánban s legutóbb pedig június hó 7.-én pünkösöd harmadnapján, Szürtén tartott körzeti konferenciákon. A vajkóczy-mátyóczi konferenciáról annak idején bő részletességgel adtunk beszámolót, kiemelve az elhangzott előadások gondolat-menetét, a legutóbbi konferenciáról, minthogy az előadások ugyanazok voltak, részletekbe bocsátkozó beszámolót nem nyújtunk, hanem nagy általánosságban arra mutatunk rá, amelyek általános képet és benyomást nyújtanak ezekről a megrendezett konferenciákról. A presbiteri konferenciák megrendezésével és tartásával kapcsolatban, amint az egyes tudósításokból olvashattuk, több irányból kiindulva, lehet oktatást, utbaigazítást, követelményt előírni, megállapítani. Ezen szempontból nézve olvashattuk, hogy az egyes egyházmegyékben tartott konferenciákon az előadások különböző oldalról vizsgálgatták, tárgyalták azokat a kötelességeket, melyeket a mai időkben ref. anyaszentegyházunk megvár, megkövetel a vezetéssel megbízott, a vezetésre elhívott presbiteritől. Bármennyire is más és más irányúak voltak ezek az előadások, bármennyire is különbözőek az elnevezésekben, azonban hangsúlyozom, hogy mindegyik ugyan egy célt szolgált, felébreszteni az alvó lelkeket, figyelmeztetni az elvállalt kötelességek teljesítésre, nevelni a ref. öntudatot s igazi, élő, öntudatos tagokat, hivatása magaslatán álló igazi presbitereket akar állítani Anyaszentegyházunk hajójának az irányításához.

Ezen cél lebegett az ungi egyházmegye lelkész és tanító egyesülete előtt is, amikor megállapította egységesen a konferenciák előadásának az anyagát. Ezen célt szolgálták az előadók is, amikor Nyomárkay Sándor gondnok: „A szolgáló presbiter”, Csomár Zoltán kistráti lelkész „A hitvalló presbiter”, Gaál István csicseri lelkész „A biblia olvasó presbiter” címmel, előadásukat megtartották.

Az elhangzott előadások úgy külön-külön, mint egészébe véve, a lélek tükrét állították lelki szemeink elé, melyben megláthattuk az igazi református lélek tiszta arculatát, annak jelenlegi hibáját, hallhattuk az akadályokat, melyek ottan-ottan utunkban állanak, a nehézségeket, melyekkel meg kell birkóznunk, le kell győznünk, hogy a diadalmas krisztusi élet kibontakozhasson, a világ felett győzelmet arasson.

Minden egyháznak célkitűzése széppé, boldoggá tenni a világot, benne az ember életét. Ez a munka, ez a célkitűzés nagyon nehéz, sokszor megvalósíthatatlannak látszik különösen mostani világunkban. Nékünk evangéliumi alapon álló keresztyéneknek hinnünk és vallanunk kell, hogy ez a cél igen is elérhető, megvalósítható az útjába álló akadály leküzdhető. Lépjünk a helyes útra, induljunk el a helyes irányba. Tegyük félre egyéni önző érdekeinket, ne embereknek, hanem egyedül csak a Teremtő Istennek igyekezzünk szolgálni. Tegyük Istennek tetszővé életünket s akkor bizonyosan életünk, világunk is boldogabb és nyugodtabb lesz.

Ennek a célnak a szolgálatában állott az ungi presbiteri konferencia, nem külső megmozdulásra — bár tagadhatatlan erre is nagy szükség van, láthatjuk a mai világunkban — hanem a lelkek megmozdításra benső, indítómunka megkezdésére hívta, a lélek szavával a megjelenteket. Hisszük, hogy nem hiába hívta, mert elmondani, leírni nem lehet azt a nagy lelkesedést, amely a szivekből felénk sugárzott, mindenki boldognak érezte magát, hogy megjelenhetett azon a helyen hol Istenünk nagy kegyelme folytán betekintést nyerhet, hitünk igazságaiba s mind azon kötelességek meglátásába, melyekre elhívta ref. Anyaszentegyházunk a szolgáló, hitvalló és biblia olvasó presbitert.

A presbiteri konferenciákon a lelkek találkoztak és összelelkeztek egymással s a szívek meghatottsága a szemekben ragyogó tűz szikrája azt adta tudunkra, hogy ref. magyar népünk szívében van még buzgóság, egyházszeretet, élniakarás csak ezeket a tüzeket nem szabad elaludni hagyni, hanem éleszteni buzdítani és lángra gyújtani kell.

Nagy szolgálatot tettek a konferenciák a ref. Összefogás gondolatának felébresztésében és előbbvitelében is, mert megtapasztaltuk, hogy míg egyedül úgyszólván semmit el nem érhetünk, addig összefogva csodákat művelhetünk. Ma már tudhatják mindnyájan, hogy Anyaszentegyházunkat felvirágoztatni, Istenországát építeni csak kálvinista megértéssel jó békességgel és szeretettel lehetséges. A megkezdett konferenciákról nagyon jól tudjuk, hogy csak a kezdet-kezdetén állanak, még az igazi cél érdekében igen sokat kell imádkozni és dolgozni, de hisszük, hogy a kezdet nehézségeinek küzdelmein, ha megsegített a mi jószágos Istenünk, úgy továbbra sem fog elhagyni jószándékunkban, csak benne bizzunk és egyedül Tőle kérjük a segítséget a továbbiakban is. Minden körülmények között jól eső érzéssel állapíthatjuk

meg, hogy Isten segítő munkája mellett oly jól esett látnunk, hogy konferenciánk munkáját azemmel kísérte, segítette előbbre vinni *dr. Magda Sándor* püspökünk, ott láttuk a munka mezején az előadókon kívül Lengyel József ker. belmissziói előadót Ujlaky Sándor egyesületi elnökünket, Kőmíves Sándor vajáni és a konferenciánkon minden alkalommal az Istenigéjét meggyőző erővel hirdető Nagy József palágyi lelkész testvérünket is. A belmissziói munka előbbvitelét az egész egyházmegye lelkész-tanító és világi papsága szívében viseli, így Isten után várhatjuk, remélhetjük az elvetett magvaknak gazdag aratását. A gazdag aratásért ne szünjünk meg imádkozni.

Gencsy Béla.

KÜLFÖLD

Képek Angliából.

A glasgowi kiállításon van egy templom. Április 26.-án volt benne az első istentisztelet; október végén lesz utolsó. Akkor le fogják bontani a falakat és tornyot, elviszik az orgonát és az Úr asztalát, felszedik a küszöböt és a lépcsőket, mert nem lesz rá szükség. Fű fog nőni ismét a templom helyén, vagy talán virágos ágyat ültetnek oda a kertésznek és a park, melyben állott, a glasgowi Bellahouston Park késő őszi látogatói majd a virágokban gyönyörködve mondogatják: „... és itt volt a templom, a Skót Református Egyház temploma.”

Hat hónapra építették, hogy a brit világbirodalom ezidőszerint kétségkívül leglátogatottabb pontján, a Glasgowban rendezett Birodalmi Kiállításon hirdesse Isten dicsőségét.

A gondolat, mely felépítette ezt a templomot, nem újkeletű. A nagy nemzetközi vásárok, országos-, birodalmi- és világkiállítások manapság óriási tömegeket mozgatnak meg csodálatos ujdonságaikkal. Az Egyház régen érezte, hogy itt is, emberek tizezreinek forgatagában, kiknek figyelmét és idejét úgy le tudja kötni a sok emberi csoda, itt is hirdetni kell a kereszt csodáját. A mult évi nagy párisi Világkiállításon a ref. egyház már bevezette a mindennapos istentiszteletek tartását. Ide ment el a jelen kiállítási templom lelkésze, Rev. James S. Taylor, hogy tervszerűen tanulmányozza az Egyháznak a kiállításon végzett munkáját. Tapasztalatait itthon elmondotta; eredmény a Birodalmi Kiállítás gyönyörű temploma.

Az első napokban a közönség valósággal ostromolta a Kiállítás kapuit; az ötödik napon, mikor már kissé lecsillapodott a lázas érdeklődés, végre én is bejutottam, hogy megláthassam a történelem bizonyára első kiállítási templomát.

Közel a Kiállítás nagy díszes tornyához, előkelő helyen áll a templom. Különös lépcsőzetes tornya van.

Mennék én egyenesen a templomba, de az útjelző tábla azt ajánlja, hogy nézzem meg előbb az egyház pavillonját. Ilyen is van, mindjárt a

templom tövében. Erről mondta az épületen dolgozó munkás, hogy nincs szebb nála az egész Kiállításon.

Az első dolog, melyet a pavillon előszobájába belépve megpillantok, az olvasóállványon fekvő nagy Biblia. Fel van nyitva. Olvasom: „Uram, az égig ér a te kegyelmességed; a te hűséged a felhőkig!” (XXXVI. zs. 6. v.) Belül a nagy terem falai festményekkel vannak díszítve; ezek a keresztyénség történelmének nagy alakjait és jeleneteit ábrázolják: Augusztinus, . . . Pál apostol . . . Skóciai Szent Margit, . . . Knox János . . . stb. stb. Nem vagyok szakértő, de bátran elmondhatom, hogy szépek, kifejezésteljesek ezek a képek.

Köröskörül a teremben csinos fülkék sora áll. Az egyház munkája, melyet szerte a világon végez, van itt felsorolva. Az egyház munkája és kötelessége a gyermekek, ifjak, öregek és betegek között, missziók mezején, tanyák, halászfalvak nagyvárosok, gyártelepek népe között. Mindenütt magyarázó, tanító felírások, nagy térképek.

A másodikban a Fiuk Brigádja és a Lányok Brigádja tündökölnek. Munkájukról a nagy útmutató könyvből olvashatsz.

Halászfalu modellje áll a harmadikban. Az egyház nem feledkezik meg a partvidéki halásznépről sem. Egy ilyen kis halászfalu nem számlál többet 300—350 léleknél, sőt láttam az Északi tenger partján kisebbeket is. Népük a tenger viharaiban edződött halásznép; nagyon egyszerűek és istenfélők.

Az egyház társadalmi munkáját ábrázolja a stirlingi (város Glasgow közelében) Cornton Vale farm modellje. Kitünően mutatja be a Lélek és Tudás vezette tanya életét. Oldalakat lehetne írni erről a valóban létező tanyáról. Azzal a benyomással jöttem el innen, hogy az egyház több és jobb szociális eredményt tud felmutatni, mint bármely más társaság.

Kórház modellje a következő: lelkimunka a betegek között.

Skócia térképe: kicsi színes villamos körtek mutatják a falvakat, melyeket a Skót Egyház segítyez a lelkeszi munka fenntartásában.

A terem egyik falát a világ nagy domborművü térképe takarja. Nos, itt megláthatod, hogy mekkora az egyház kiterjedése. Itt megláthatod, hány külmisziói, zsidó misziói központja van a föld kerekességén.

Egyike a legmutatósabb fülkének az, melyben lobogó lángokat utánózva, az égő csipkebokor fénye világítja be az öt világrészt. Felette a felírás: „Nec tamen consumebatur.”

Rendkívül ügyes a misziói munka eredményéről beszélő fülke is: afrikai bennszülött falu a miszionáriusok megérkezése előtt és után. Egyik oldalon a primitív falu és félvad állapotban élő népe, másik oldalon a munka eredménye, mely kultúrát, civilizációt és evangéliomot hozott az őserdőbe.

Sok mindenről, — mozgóképek az egészséges életmódról, küzdelem az alkohol ellen, —

beszélhetnék még. De utolsóul hadd pillantsak még be egy fülkébe. Gyönyörű modellben van itt megörökítve a Skót Egyház, első misziói állomása alapításának regényes története.

Percek óta hallom már a templom harangjátékának hívását; sietek, hogy résztvegyek egy istentiszteleten is. Minden nap kétszer van itt istentisztelet: d. u. 3.30-kor és este 9.50-kor. A virágos templomudvaron keresztül sietek és beleképek.

Nos, épen olyan, mint a többi egyhajós falusi, vagy városi skót templom. Első pillanatra láthatod azonban, hogy itt minden rendkívüli gondossággal és ügyességgel van elrendezve.

Szemben az ajtóval, a háttérben áll az Úr asztala, jobbról a szószék, balról az olvasóállvány a Bibliával, közel a mellékajtóhoz keresztelőkút és minden fából, gyönyörűen faragott skót tölgyfából készült. Ülőhely kb. 100 lélek számára van, de bejöhet bátran 200 is. Külön hely van az énekkar számára az Úr asztala mellett. Itt említem meg, hogy egyházzenei szempontból nagyszerű műsora van a templomnak, még vendégénekkarok is szerepelnek itt; a közel jövőben a híres glasgowi egyetemi énekkar fog itt énekelni.

Térjünk csak vissza egy kicsit a keresztelőkúthoz. (Ugyan kit fognak itt elsőül keresztelni?) A templom egyik nagy ékessége, ezüst keresztelési tál képezi a kút medencét. „Ez a tál a királynő ajándéka, — magyarázza kísérem, — a mi királynőnk ajándéka. Tudja ön, hogy a királynő skót?” Percekig rajta felejttem a szememet és megértem, hogy a skótok olyan büszkék rá.

A szószék mögött áll az orgona. Nem nagyobb egy orgona-harmóniumnál; különössége, hogy pedálja van, de pedálsípjai nincsenek és mégis szépen kiadja a mély pedálhangot is. Amint hallom, valami bonyolult elektromos szerkezet képi e mély hangokat.

Nem folytathatom tovább a szemlélődést. Kezdődik már az istentisztelet. A templom zsufoolásig tele van, sokan a nyitott ajtóknak kapnak csak helyet.

Milyen csodálatos ereje van itt az éneknek! És az imádságnak: „Örökkévaló Isten! Hálát adunk Néked, hogy összegyűjtöttél minket e helyen.”

Glasgow.

Gáti Samu.

Gáspár-féle korálkönyv megrendelési határideje július hó 1-én lejár, tekintve hogy ezen mű előállítása nagyon költséges, tehát csak annyi példány készül, amennyi meg lesz rendelve. A református hitélet lelki vezetőinek és intézőinek elsőrendű kötelessége megrendelni vagy megrendeltetni ez új művet és ily módon elősegíteni egy régi eszmény megvalósulását. Felkérünk mindenkit, hogy megrendelésüket juttassák el idejében *Gondos könyvkiadóvállalatához Párkányba avagy Gáspár János zenetanár címére Lucenec.*

PROBLÉMÁINK

Közgyűléseink és az elnöki jelentések.

A nyár folyamán megkezdődő egyházmegyei közgyűlések és arra következő kerületi és konventi gyűlések elnöki jelentéseivel kapcsolatban legyen szabad a következő javaslatot tennem: *Sokszorosítva küldessék meg az elnöki jelentés legalább egy héttel a gyűlés előtt a gyűlés alkotó tagjainak, a tárgysorozattal együtt.*

Indokolja ezt az a gyakorlati szempont, hogy gyűléseinken az elnöki jelentés felolvasása rendszeren délig el szokott tartani, főleg, ha még a világi elnök is hosszabb beszédet mond, s egyes irányelveket leszögez, vagy bizonyos eseményekre kitér elnöktársának jelentésével kapcsolatban. A hozzászólások tájékoztatlanok és sokszor információadással órák telnek el, ha a jelentés előre ismeretlen. Ha az elnöki jelentés így mindenkinek a kezében lehet a gyűlés előtt, annak felolvasása helyett *in medias res* lehet annak megtárgyalásával a gyűlést kezdeni. Nem történhetne így meg, hogy sokszor 100 pontig is felmenő tárgysorozat tárgyalása délben kezdődne, s a gyűlés késő estig tartson, amelyen az esti órákban már csak a közvetlen közeliak vesznek részt és 10—20 ügy csak úgy az előadó egyéni tetszésére bízva annak javaslata szerint intéződik el tárgyalás nélkül s első ízben csak a jegyzőkönyvben lát napvilágot. Megtehető annál könnyebben, hisz az esperesi és püspöki jelentések nagy részben ügyis elkészülnek írásban, de szónoki készségüktől függ, hogy azután sokszor az olvasás helyett kibővíve meddig adják elő. A jelentéseket befolyásoló ügy 1—2 héttel a gyűlés előtt már ritkán adódik elő, s mint ilyen rendkívüli dolog kerülhetne akkor a pótjelentésbe.

Ami a dolog technikai és anyagi részét illeti, annak is megvan a lehetősége. A gépírással írt jelentést mindjárt sokszorosító lemezre lehet írni. A 15—20 oldalas jelentés (ennél több nem kívánatos!) leírásra kerül így a 3-50 Kč-s papíron 50—70 Kč-ba. Ha nincs az illető esperesi vagy püspöki hivatalban sokszorosító gép (330 Kč-ért az is beszerezhető) oldalanként 2—3 Kč-ért 100—150 példányban sokszorosíthatni lehet. E szerint vegyünk egy 20 oldalas jelentést 100 példányban, papírral együtt kerülne az 150 Kč-ba, s 150—200 példányban 180—200 Kč-ba. Erre elég fedezet az esperesi hivatal 4000 Kč kongruatőbblete és 30.000 Kč püspöki tiszteletdíj, nem is szólva a legtöbb helyen meglévő egyházi irodaátalányokról. A lelkészi hivatalok utján a szétküldés portómentes. Az így nyert időben letárgyalhatók volnának a bírósági ügyek, melyek sokszor másnapra maradnak s így külön diétába kerülnek.

Kívánatos volna, hogy hasonló módon az elnöki jelentésekkel együtt az egyes hosszabb és fontosabb jelentések és ügyek is sokszorosítottassanak és előre megküldessenek, mint pl. tanügyi-

pénzügybizottsági-, belmissziói- és egyéb bizottsági jelentések, statisztikák és függelékek. Ez legfeljebb megkétszerezné az előbb említett kiadásokat.

Megkönnyítené ez az eljárás ügyeinknek a nyilvánosság előtt való ismertetését. Megyei gyűléseinkről a helyi lapok, kerületi gyűléseinkről az országos lapok is meg szoktak emlékezni. Referádáik szüksézuak és tévesek sokszor amiatt, mert a helyzetünket és dolgainkat nem ismerő újságíró fél olyan cikk megírásától, melyben adatokkal nem szolgálhat, s az elhangzotakból pedig nem tud annyit feljegyezni, hogy az a festéket elbírja. Ha kezébe vehetne egy ilyen nyomtatott jelentést, könnyű volna azt át tanulmányoznia és annak tárgyalását megértenie.

Az előre ismert jelentésekhez és ügyekhez behatósabban és tárgyilagosabban szólnának hozzá a gyűlés alkotó tagjai. Az alaposág csak több komolyságra és meglegedésre vezetne közígazgatásunkban. *Probandum esse! Csallóközi.*

HIREK

Református diákkonferencia Rozsnyó-fürdőn. A szlovenszkói tisztáninni ref. egyházkerület 1938 július 7—8.-án diákkonferenciát rendez a főiskolások és középiskolások részére a rozsnyói fürdőben.

- A konferencia programja:* Megérkezés július 6.-án délután, de legkésőbb július 7.-én reggel. Július 7.-én: Reggel 8 órakor a konferenciát megnyitja Dr. Magda Sándor, püspök.
- 9—10-ig. Csoportos bibliatanulmányozás. Textus: Lukács 5: 1—11. „Evezz a mélyre“.
- 10—11-ig. Előadás Beljebb a földtől. (Az ifjú lelki helyzete, a lélek állapota). Tartja: Varga Imre, rimaszombati lelkész.
- 11—12-ig. Előadás. Nem horoggal, de hálóval sem fogtunk semmit. (Miért eredménytelen az ifjú élete és munkája?). Tartja: Lengyel József egyházkerületi missziói előadó lelkész.
- 12-kor ebéd, utána közös szórakozás, fürdés, közeli helyekre kirándulás.
- 18—19-ig. Előadás: Van-e missziója a ref. ifjúságnak az egyházban és ma miben áll? Tartja: Böszörményi Sándor, homonnai lelkész.
- 19-kor vacsora.
- 20 órakor tábortűz, melyet Gaál István csicserei lelkész vezet.
- Július 8.-án: 8—9-ig. Csoportos bibliatanulmányozás. Textus: I. Kor. 4: 20. Nem beszédben áll az Isten országa.
- 9—10-ig. Előadás: Aki csak mondja, de nem cselekszi Isten akaratát. Tartja: Batta Pál, szádelői lelkész.
- 10—11-ig. Előadás. Milyen útravalóval mehet a ref. ifjú a faluba hivatása elvégzésére: Tartja: Onody Zoltán orvostanhallgató.
- 11—12-ig. b. e. Szöke István rozsnyói lelkész, egyházkerületi főjegyző, theologiai előadó sírjának megkoszorúzása.

¹/₂13-kor ebéd, utána játék, szórakozás stb.
16—17-ig. Előadás. Ifjúsági összefogás a gyakorlatban. Tartja: Vizváry László rozsnyói lelkész.
17—18-ig. A konferenciát befejezi: Dr. Magda Sándor, püspök.

A konferenciára a rozsnyói ref. lelkészi hivatalban kell jelentkezni július 3.-ig. Minden jelentkező írja meg az érkezése idejét és hogy honnan érkezik. A konferencián a napi ellátás háromszori étkezéssel és a fürdőben való elszállással együtt diákoknak napi 15 Ké-ba kerül. Lehet azonban kirándulásszerűleg is étkezni. A diáklányok felügyeletét Szöke Istvánné lelkészözvegy látja el. Aki idejében nem jelentkezik, annak ellátásáról és lakásáról is magának kell gondoskodnia.

Református nap Farkasdon. A vágfarkasdi ref. egyház presbitériuma június 22.-én tartott ülésén egyhangú lelkesedéssel hozta azt a dicséretreméltó határozatot, hogy református hitünk, öntudatunk és összetartozásunk megerősítésére az egész egyházkerület bevonásával ez év augusztus 28-án és 29-én református nap tartására kér engedélyt az egyházmegye és egyházkerület elnökségétől. A református nap résztvevői a farkasdi gyülekezet tagjainak lesznek szívesen és szeretettel látott vendégei.

A magyar reformátusok debreceni világyűlésére mint már előbb is jelentettük július 15-ig lehet jelentkezni: Magyar Reformátusok Világyűlésének Szervezeti Irodája, Debrecen, Központi Egyetem címen. Jelentkezési díj személyenként másfél pengő s ennek ellenében minden jelentkező július 15 körül a bejelentett címére megkapja az ötvenszázalékos kedvezményes utazásra jogosító igazolványt. A világyűlés kezdete aug. 23.

Fatális sajtóhiba. A Ref. Egyház és Iskola f. é. jún. 18.-i számában a 3.-ik oldal utolsóelőtti bekezdésének végén a régi magyar prot. tanítósors illusztrálására K. G. azt akarta írni: előfordult, hogy az iskolában lakó tanító mellé „a tanítóra haragvó bíró bekvártélyozta a községi — pásztort (tehén, vagy disznó-pásztort) is“, de a nyomda túlzott buzgósága a pásztor szót megtoldotta, azaz helyette „*lelkipásztort*“ szedett. Eszerint aztán a pap-tanító viszony kétségbeejtő képe lett a közleménynek pár sora, mert a tanítósors legfájóbb epizódja gyanánt tűnik fel a lelkipásztorral való együtt lakás. — Vigasztaló azonban ebben az esetben az a tény, hogy nem első tévedése ez általában a nyomdának. Néhány évtizeddel ezelőtt például egy német lap azt írta az egyik udvari ebédrol, ahol 60 teríték (Gedecken) volt „*es war 60 Gecken*“. Ez még furcsábban hangzott a fentinel, pedig itt a nyomdász elhagyott egy szótagot. — Mindenesetre tanulság a históriából, hogy néha jó, ha a kézirat változatlanul marad...

Spektátor.

Dr. Makkai Sándort választották dékáná a debreceni Tisza István Tudomány Egyetem ref. hittudományi karán az 1938/39. tanévre.

Előjegyzési felhívás. Július hó 15-én hagyja el a sajtót Csomár Zoltán kiskiráti lelkésznek: „Út, Igazság és Élet“ c. előadásokat, cikkeit és egyházi beszédeket tartalmazó könyve, mely 6 előadást, 10 cikket és 30 olyan alkalmi, ünnepi és közönséges egyházi beszédet foglal magába, melyek 2—3 kivételével még nem jelentek meg a nyilvánosság előtt. (4 adventi, karácsonyi, szilveszter esti, újévi, farsangi, passziói, nagypénteki, húsvéti, anyák vasárnapi, áldozócsütörtöki, pünkössti, a hegyi beszédből, kik a boldogok: 8 sorozatos közönséges beszéd, bűnbánati, ősi, külmisziói vasárnapi, árvák vasárnapi, templom avatási és templom alapkövetéti stb. beszédek.) — A munka, itteni sajtóügyünk nehézségeit tekintve, mérsékelt példányszámban fog megjelenni, 10 ív (160 oldal) terjedelemben, fűzött kötésben, könnyű, famentes, merített papíron, modern, izléses kiállításban. Az árát is úgy állapította meg a szerző, hogy az csupán az előállítás technikai költségeit fedezze és ezáltal mindenki számára könnyen hozzáférhetővé tegye munkáját, mellyel csupán szolgálni óhajt lelkipásztor testvéreinek és mindenekfelett annak, Aki maga az: Út, Igazság és Élet.“ — Egy példány ára 20 Ké lesz, (hozzá jön még 1—2 Ké portó és csomagolási költség.) mely csekkbefizetlapon két részletben is átutalható. Előjegyezhető a szerzőnél: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. p. Surty, via: Užhorod.

Colijn Debreceni látogatása. Hollandia református miniszterelnöke Dr. Colijn ötszáz hollandi presbiter kíséretében vezeli részt a debreceni kollégium négyszázéves jubileumi ünnepségén. A nevezett miniszterelnök már egy alkalommal járt Magyarországon, midőn részt vett a budapesti Juliánna-iskola felavatásán. A holland lapok e mostani látogatás tervével kapcsolatban megemlékeznek arról a sokszázados kapcsolatról, amely a holland és a magyar kálménizmust összefűzi egymással. A XVII. század óta magyar ref. teológusok állandóan látogatták a holland egyetemeket és a holland református teológia áldott megújító hatást gyakorolt mindig a magyar református egyházi életre.

Felhívjuk lelkésztestvéreink figyelmét: Csomár Zoltán „Csendes Órák“ c. ifjak és gyermekek kis imádságos könyvére, mely konfirmandus növendékeink számára kiválóan alkalmas és olcsó vizsgai ajándék. — Egy példány ára: 4 Ké. 10 drb rendelés esetén: 20⁰/₀ engedmény! Megrendelhető a szerző címen: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. Surty, via: Užhorod.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belldői és valdói keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 28. szám.
Ára: $\frac{1}{4}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{2}$ év 35 Kč.
Hirdetések díjszabás szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Sztéküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 július 9.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkészi Hiv. Hetén
(Hetény), okr. Stará-Ďala.
Ide küldendő minden közlemény.

Sörös Béla püspök.

Az isteni gondviselés biztos jelét látjuk abban, midőn az itteni református anyaszentegyházunk életében döntő változások előtt állunk, rendezésre kerül el nem intézett sok sérelmünk, a dunáninneri egyházkerület püspöki tisztségébe Sörös Béla került. Életünk minden eseménye megett megtanultuk mindig Isten kezét látni. Hogy Isten őt állította oda a dunáninneri egyházkerület kormányrúdjá mellé, azt jelenti, hogy nagy gondolatait és terveit rajta keresztül akarja belevinni itteni egyetemes református egyházunk életébe.

A közérdeklődés homlokterében hosszabb idő óta a nemzetiségi státútum megalkotása áll. Ennek életbeléptetése természetszerűleg hozza magával, hogy református egyházunk függő kérdései, eddig megoldatlan problémái rendeztesenek. A meginduló tárgyalások küszöbén állította oda Isten felettünk örökös és vigyázó keze az egyik püspöki tisztségbe Sörös Béla személyiségét. Ki lenne nála alkalmasabb, hogy egyházunkat kifelé képviselje és életérdekeit megvédje? Eddig is vezető egyéniség volt. Szava döntő súllyal esett a latba ezelőtt is nagykérdéseink tárgyalásánál. Mostantól fogva Isten még többre bízta őt, még nagyobb felelősséget és gondot helyezett a vállára. Mert ő Istentől elhívott ember, neki küldetése van egyházi életünkben. Midőn Isten teremtő hatalma csodálatosan szép tehetséggel ruházta fel, kiváló szónoki készséggel, ebben ő felismerte az elhívás kötelezettségét s mindezt, amit Istentől kegyelmi ajándékként kapott, alázatosan oda állította az Ő szolgálatába. Vállalta a felismert küldetést. Eddigi munkája bizonyosság reá. Tudását, hitét beleépítette egyházunk életébe. Céltudatos tervszerűséggel hívta életre a losonci theologiai szemináriumot és nevelte fel öntudatos református szellemben a legújabb lelkésznevezéket. Kitorolhatetlenül beleírta lelkükbe az Isten és a fajukhoz való ragaszkodó szeretetet. Hol lenne ma itteni egyházi életünk e nélkül az intézmény nélkül?

Midőn Isten eddigi szolgálatait úgy jutalmazza, hogy még nagyobb szolgálatra hívta el, mi az ő püspöki tevékenységétől két nagyon fontos dolgot várunk. Egyházi kánonaink meg-

alkotásánál a kormányhatósággal szemben ő vezette a tárgyalásokat s képviselte megalkuvás nélkül egyetemes egyházunk érdekeit. Mint a dunáninneri egyházkerület püspöke még nagyobb hatással lesz egyházi életünkre. Az azóta eltelt idő őt igazolta, azt a felfogását, hogy kicsiny és jelentéktelen részeredményekért egyetemes református egyházunk fundamentális igazságait és életérdekeit nem szabad feláldozni. Egyházunk autonómiáját csorbitatlanul meg kell őrizni.

Tőle várjuk ezután, mint a kerületünk püspökétől, hogy a református evangélikációs munkát a személye körül csoportosuló munkatársakkal együtt építse ki minden vonatkozásában. Mint tudományosan képzett, nyugateurópai színvonalon álló theologus világosan látja egyházunk lelki életének elesettségét. Tudjuk, hogy fáj neki ezt látnia. Püspökségétől várjuk, hogy Isten Lelkének segítségével e téren végzett munkája is korszakalkotó lesz egyházunk életében. Döntő lépést várunk tőle az összes belmissziói munká-ágaknak a kerület összes gyülekezetei életébe való beépítésére. A losonci theológia életrehívása idején ő volt az, aki meghonosította az ifjúsági konferenciákat. Ennek a sok fáradsággal járó munkának azóta is sok szép eredménye mutatkozott egyházi életünkben. Egyetemes egyházunknak másik legnagyobb kérdése: a református lelki élet megújításának szolgálata. Széleskörű tudását, mély hitét, szervező képességét, szónoki készségét, bizonyoságtévő erejét itt kell megmutatnia. A dunáninneri egyházkerületben a vasárnapi iskoláktól kezdve a felnőttek evangélikációjáig minden lelkigondozói munka és tevékenység megszervezésre vár. Mert itt dől el egyházunk jövője, ezért várunk tőle e téren irányító hatást és vezetést.

Bizonyos, hogy szolgálata nem lesz könnyű, sok harc, küzdelem vár reá, de ő nem az az ember, aki kitér a küzdelmek elől és megretten a harcoktól. Isten megsegítő kegyelmén kívül szívünk imádsága és szeretete kíséri.

Zsemlye Lajos.

Dr. Zsiross József theol. akadémiai tanárt, egyetemi m. tanárt választotta meg igazgatónak a sárospataki ref. theologia tanári testülete.

LUKÁCS GÉZA

1855–1938.

A csehszlovákiai református egyházat Lukács Géza halálával nagy veszteség érte. 1938 június hó 26.-án vasárnap reggel lehelte ki nemes lelkét. Koporsója köré gyülekezett nemcsak a régi gömör vármegye, minden életben lévő volt tisztviselője, hanem egyetemes református egyházunk hivatalos képviselői is.

Majdnem tíz éve kikapcsolódott már az egyházkormányzati életből, hogy helyet adjon a fiatalabb nemzedéknek, azonban anyaszentegyházunk iránti élénk érdeklődése nem szűnt meg egészen a halála napjáig sem. Mint lelkipásztora, sokat tartózkodtam betegágyánál is s különösen itt ismertem meg Lukács Géza nagyvonalú egyéniségét, mely az államfordulat utáni idők küzdelmeitől el nem választható.

Régi nemesi családból származott. Mint tehetséges ifjú hamar szerzi meg az ügyvédi oklevelet s már 20 éves korában Gömör vármegye szolgálatában találjuk. Családja nagy vagyonnal nem rendelkezett. Sikereit nem társadalmi összeköttetéseknek, hanem egyéni rátermettségének, páratlan szorgalmának, egyenes és puritán kálvinista jellemének köszönhetette. A vármegyei életben gyorsan emelkedik a különböző hivatali fokozatokon felfelé, vármegyei aljegyző, hosszú időn keresztül főjegyző lesz, majd a vármegye közönségének osztatlan bizalma az alispáni székbe emeli. Mint közigazgatási ember, annak a református életideálnak igyekezett megfelelni, mely a sáfárságban jelöli meg munkakörünket és helyünket. A talentumokat azért adta Isten, hogy azokat az Ő dicsőségére kamatoztassuk.

Nemzetpolitikai tekintetben mindenkor Tisza Istvánnak volt híve. Ő is látta azt a végzetes veszedelmet, mely a meddő közjogi harc túlhajszolásából a magyarságra bekövetkezik. Csön-des beszélgetések során gyakran idézte fel a mult keserű emlékeit, amikor a református Tisza István irányzatát éppen a református tömegekre támaszkodó negyvennyolcas mozgalom támadta és gáncsolta leginkább. A halálos örvény szélén vívta testvér-harcát a magyar.

A háború előtti kormányzat bizalma Lukács Gézát Gömör vármegye főispáni székébe emelte. Ebben a munkakörében is a magyar református ember egyenességével és emelkedett gondolkodásával forgolódott.

Az egyházi életbe igen korán kapcsolódott be. A rimaszombati református egyháznak fiatalon lesz presbitere, az egyházmegyei és kerületi tisztségeket is egymás után nyeri el.

Az államfordulat a gömöri református egyházmegye gondnoki székében találja. A vármegye tisztikara szinte teljes egészében Magyarországra költözik, Lukács Géza azonban még unszólásra sem teszi ezt. Helyét el nem hagyja. Itt marad Rimaszombatban. Esztendőkön ke-

resztül minden nyugdíj nélkül, igen nehéz anyagi körülmények között. Itt maradása nagy erőforrás volt sokak számára. A legnagyobb viharok között is megőrizte nyugalmát, tudta, hogy a történelmet csak átmeneti időre formálhatják az alacsony emberi indulatok, a hazugság, a gonosz gyűlölet és a cselvetés.

Lukács Géza vallásos ember volt. Tudta azt, hogy a történelem is Isten kezében van, ki a bűnt büntetlenül nem hagyja s a megpróbáltatások után felragyogtatja az igazság napját.

Lukács Géza volt tehát az a mag, ki több Hozzá való társával együtt bizodalmat önt az elalélt magyar reformátusságba. A tiszáninneri egyházkerület 1920-ban tartott közgyűlésén világosan megjelöli azt a súlyos felelősséget, ami itt az egyházi vezetőkre vár: „a reánk váró munka mély bölcsességet, komoly akaratot, nagy energiát, erős faj és vallásszeretetet igényel”. Ezekkel a bölcs szavakkal nem csak a jövőndő munkarendjét, hanem saját egyéniségét is találóan jellemezte.

A változásokat követő esztendőkből, amikor sok református parochiára ránehezedett a kenyér gondja s konkolyhintők sokak lelkébe elhintették azt a gondolatot, hogy minden nyomorúságunknak vezetőink hajlíthatatlansága az oka, Lukács Géza sziklaszilárdan ragaszkodott megismert és vallott igazságához. „Nekünk számot kell vetni, — mondja a többi között 1925-ben egyik megnyitójában — hogy nemcsak a jelennel, hanem a jövőndővel szemben is súlyos felelősség terhel és csak olyat tehetünk, mellyel szent örökségeinket fel nem áldozzuk, mert azon jog, amelyről magunk mondunk le soha föl nem eleveníthető.”

Világosan látta, hogy jogainkat csak akkor szerezhethetjük vissza, ha azokért küzdeni soha meg nem szününk. Egyes lelkipásztor családok súlyos helyzetével szemben sokszor mutatott olyan magatartást, amely bepillantást engedett az ő szerető, meleg szívébe.

„Egy tál lencsért nem adhatjuk oda azon jogainkat, melyekért őseink századokon keresztül küzdöttek” — mondogatta gyakorta. Felfogását az idő, mint a történelem ítélőszéke fényesen igazolta. Egyetemes egyházunk kormányzatában éppen úgy, mint a kerületben az Ő távozása után jöttek olyan vezérlő férfiak, akiknek a személyével kapcsolatosan egyes naiv lelkek helyzetük gyökeres megváltozását s a kormányzat részéről a legteljesebb megértést, mondhatni jóindulatot vártak. Az idő világosan igazolta, hogy vezető férfiaink változása a kormányzatnak velünk szemben tanúsított magatartásán semmit sem változtat. Lukács Gézát erre az igazságra nagy élettapasztalata és rendkívül finom közéleti érzéke tanította.

Mikor 1928-ban némi halvány remény kezdett derengeni (törvényrevízió, a Magyar Nemzeti Párt átmeneti kormánytámogatása, stb), Lukács Géza is várt ezektől az eseményektől bizonyos javulást, azonban a látszattól soha sem

engedte magát megcsaltni. Tudta azt, hogy a politika művészete az ígéretésekben, a dolgok elkenésében és a nagyhangú kijelentésekben áll. Ezért mondja igen találóan 1928-ban a túlfutott reménységekre, majd a hirtelen kiábrándulásra célozva: „a jelentésem elején felsorolt remények is elsorvadtak, minden valószínűség szerint a politikai viszonyoknak reánk kedvezőtlenül fordulása következtében.” „Lelkiismeretünk nyugodt — mondja utolsó megnyitójában — hogy mindent elköveltünk egyházunk érdekében, — emberfelettire képesek nem vagyunk.”

A konventnek közel tíz esztendőn át volt a világi elnöke. Ezenkívül világi elnöke volt úgy a lévai, mint pedig a pozsonyi zsinatnak.

Lukács Géza ideális ember volt abban a tekintetben is, hogy legszűkebb egyéni és családi élete is messze kimagasló mintakép volt. Isten áldott, jó lelkű hitvest állított melléje, ki néhány évvel ezelőtt hunyt el. Megáldotta az Úr egy leánnyal és három tehetséges, értékes fiúval. Leánya Brassóba ment férjhez, legidősebb fia miskolczi főispán, a középső borsodi alispán, a legkisebb pedig miniszteri titkár. Életének alkonyát gyermekeinek nagyszerű előmenetele aranyozta be s így azok közé a nagyon ritka emberek közé tartozott, aki elmondhatta: „egyénilig minden óhajításomat teljesítette az Isten.”

Mint egyháztag a leghűségesebb közé tartozott. Amíg egészségi állapota engedte, a templomból soha el nem maradt. Imádkozó, bibliát olvasó kálvinista volt. Szeretett templomba járni s buzgón énekelte zsoltárainkat és dicséreteinket. Minden urvacsoraosztáskor itt volt a templomban s az ígehirdetésről szívesen beszélgetett lelkipásztorával.

Életének nagyobbik felét egy régi világban élte le, amely a maitól sok mindenben különbözött, azonban magas életkora dacára is állandóan és élénken érdeklődött egyházunk minden kérdése, elsősorban a belmisszió iránt, amelyre vonatkozólag az volt a felfogása, hogy a belmisszióknak nem a templomi gyülekezetet kell szétforgácsolni, hanem az élettelen egyházközséget kell élő gyülekezetté átalakítani.

Munkás, sikerekben és eredményekben gazdag élet után 83 éves korában adta vissza nemes lelkét Teremtőjének.

Kegyeles emléket Isten iránti hálaadással fogjuk megőrizni.

Varga Imre.

Dr. Buday Gergely ref. theol. tanárt választották meg a budapesti theol. akadémia igazgatójává. A budapesti ref. teológia évzáró ünnepélyén Dr. Ravasz László püspök meleg hangon emlékezett meg dr. Sebestyén Jenő eddigi igazgatóról és méltatta igazgatói működését.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle bellódi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

EGYHÁZI ÉLET

Egyházmegyei közgyűlés Gömörben.

A gömői egyházmegye tavaszi rendes közgyűlése június 16.-án volt, Rimaszombatban.

A templomi istentisztelet után, melyet *Káposztás László* feledi lelkész végzett, a tisztújítás alkalmával újonnan megválasztott tisztikar ünnepélyes beerősítése következett. Újból megválasztottak: Ablonczy Pál esperessé, dr. Zehery István gondnokká. Kövér Árpád, Lenkey Lajos, Baraxa Lajos, Kovács Bertalan, Csiszár Imre és Konkoly-Th. István lelkési tanácsbírákká. Dr. Király Kálmán, Boross Zoltán, dr. Dapsy Béla, Soldos Árpád, dr. Batta Pál és Báthory Andor világi tanácsbírákká. Lenkey Lajos lelkési főjegyzővé, Konkoly-Th. István lelkési aljegyzővé, dr. Rákosy Levente világi főjegyzővé és Dapsy Árpád világi aljegyzővé.

Ablonczy Pál megválasztott esperes betegsége miatt nem jelenhetett meg. Helyette levél jött, melyben esperesi tisztéről való lemondását jelentette, közgyűlésünk nagy sajnálatára. Így dr. *Zehery Istvánt Lenkey Lajos* helyettes esperes iktatta be gondnoki székébe, viszont a gondnok a tanácsbírói és jegyzői kart erősítette be. Miután *Konkoly-Th. István* helyettes főjegyzői minőségben a gondnokot és a távollevő esperest az egyházmegye nevében üdvözölte, a közgyűlés templomi, ünnepélyes része véget ért.

Mintegy 50 pontból álló tárgysorozat további tárgyalására a közgyűlés a Polgári Olvasókör dísztermébe vonult át. *Lenkey Lajos* h. esperes segedelemkérő imádsága és dr. *Zehery István* e. m. gondnok keresztyén összefogást sürgető beszéde nyitotta meg a tanácskozást. A Balogh Elemér püspök, konventi elnök halála által egyetemes egyházunkat ért nagy veszteségről, valamint *Dusza János* pelsőci lelkész, volt gömői esperes elhunytáról mind az e. m. gondnok, mind a h. esperes kegyelettel emlékezett meg, a közgyűlés pedig emléküket jegyzőkönyvbe iktatta.

Az egyházkerületi kiküldöttek és időközi bíróság tagjainak megválasztása után közgyűlésünk *Ablonczy Pál* esperes lemondásával foglalkozott. Igaz sajnálattal vette tudomásul a közgyűlés, hogy megrongált egészsége miatt megmásíthatatlan elhatározása, hogy az egyházmegye további vezetésétől visszavonul. Nehéz időben, mondhatnánk, viharban vette át a kormányt s hat év alatt csendesebb vizekre vezette az egyházmegye hajóját. Köztisztelet és szeretet övezte érte, minek bizonyosságául esperességéről történt lemondása alkalmából, a helyettes főjegyző javaslatára, tiszteletbeli esperessé választott meg.

Osztatlan figyelmet keltett *Lenkey Lajos* helyettes esperesnek az egyházmegye életéről igen részletes és igen őszinte képet rajzoló jelentése, mellyel kapcsolatban többek között a következő határozatok hoztak: A konfir-

mandusoknak mindenütt adni kell legalább emléklapot. A naprágyi szektáriusok ügyében őszi gyűlésre jelentés teendő. Négy egyház vagyónának tulajdonjoga rendezendő. Az egyházlátogatóságoknak kötelességévé tétetik annak pontos ellenőrzése, hogy az eladósodott egyházak a rendes évi törlesztést és kamatfizetést teljesítik-e. Mindazok a tanítók, kiknek akár a vallástanítói, akár a kántori képzésük hiányzik, két éven belül kötelesek ezeket megszerezni s a jövőre csak ilyenek választhatók meg. Elismerésben részesült Boza Lajos nyug. serkei tanító, ki újabb kegyes adománnyal örököltette meg nevét gyülekezetében: 6000 Kc-s költséggel bevezettette a villanyt a serkei templomba. Dicséretben részesült a bejei, horkai és a szilicei leánykör, templomdíszítő munkásságáért.

Bucsut vett közgyűlésünk Szük Gyula nyugalomba vonuló uzapanyiti lelkésztől, ki több, mint félszázadon át volt egyházmegyének tagja s mindvégig kitűnt pontos kötelességteljesítésével és hűségese munkásságával. Erdemeit jegyzőkönyvünkbe foglaltuk.

Konkoly-Thege István tanácsbíró lemondott aljegyzői tiszteréről, Bodon Lajos nemesradnóti tanító és Gáspár János nyug. rimaszécsi tanító a tanítóképviselői tisztról. Úgy ezekre, mint az esperesi tisztségre a szavazatok beküldésének határideje július 15.

Egyházmegyéinkben több lelkészválasztás esedékes. Hubóra és Sajókeszibe másodszeri hirdetés után sem akadt pályázó. Horka és Pelsőcz betöltése előkészítés alatt áll. Szlicze tetemes díjlevélcsonkítás nélkül nem akar választani. Fölmerült, bár el nem dönt Hubó és Keszi affiliálásának gondolata, Szliczének pedig a nemakarása miatt meghiúsult választás után még hatheti türelmi idő engedélyeztetett, hogy ez alatt hívjon meg valakit lelkészül s ha bármi okból ez sem sikerülne, közgyűlés az egyházi törvény I cikkének 47. és II. cikkének 36. §-a szerint fog eljárni.

Mint megválasztott rendes lelkészek, beerősítették: Szakal János Bátkába, Káposztás László Feledre, Mogyoródy Ferencz szutori, Lenkey Magda runyai és Szakal Dezső kövecsesi tanítók esküt tettek.

A lelkészi egyenruha kérdésében lelkészegyesületi javaslatra a közgyűlés az erre vonatkozó egyházi törvény rendelkezését tekinti irányadónak. Ez után Konkoly-Thege István belmissziói előadó tett jelentést, mire elhatároztatott hogy a lelkészi szakértekezletek ezentúl legalább negyedévenként fognak összejönni, hogy a Bibliával, a Helvét Hitvallással és az Institutioval rendszeresen foglalkozzanak. Letárgyaltattak a közigazgatási és gyámintézeti pénztárak jelentései, valamint a számvévszék javaslatai. Lenkey Lajos mint főszámvévo, alapos ellenőrző munkát végzett. A pénztárnokok pontosak, a pénztárak a legteljesebb rendben vannak.

Néhány díjlevél megerősítése és a közigaz-

gatási ügyek letárgyalása, valamint közben az egyházmegyei bíróság ülése után, a közgyűlés este 8 órakor végetért. (K. T. I.)

FIGYELŐ

Részletes tudnivalók a Magyar Református Világgyűlésről.

A Magyar Reformátusok Világgyűlése 1938 augusztus hó 23.-án lesz Debrecen városában. Az Országos Református Lelkészegyesület konferenciája és közgyűlése pedig közvetlenül a világgyűlés után augusztus 24—26. napjain ugyanott.

I. Jelentkezés. A Magyar Reformátusok Világgyűlésén résztvehetnek azok a külföldi magyar reformátusok (férfiak és nők), akik a Magyar Református Világgyűlés Szervezeti Irodájánál (Debrecen, Központi Egyetem) július hó 15-ig szabályszerűen jelentkeztek. Jelentkezési díj 1 P 50 f. Azok a külföldi magyar református lelképásztorok és családtagjaik, akik nemcsak a világgyűlésen, hanem a lelkészi konferencián is részt akarnak venni, jelentsék ezt ugyancsak a Szervezeti Irodánál. Az ilyen jelentkezők részvételi díja összesen 10 P (segédlelkészeknek 7 P), amelyben már a világgyűlésre jelentkezés díja (1 P 50 f) és az ORLE-konferencia idejére (aug. 24—26. napokra) szóló étkezési díj is bennfoglaltatik.

II. Ú t a z a s. Aki július hó 15.-ig a Magyar Református Világgyűlés Szervezeti Irodájánál (Debrecen, Központi Egyetem) akár közvetlenül, akár csoportvezetője útján szabályszerűen jelentkezett, még július hó folyamán megkapja (vagy közvetlenül, vagy pedig csoportvezetője útján) az 50%-os kedvezményes utazásra jogosító vasuti igazolványt. Ez a vasuti kedvezmény Magyarország területén határtól határig fog szólni.

III. M e g é r k e z é s. A jelentkezők jelentkezésükkel egyidejűleg a Magyar Református Világgyűlés Szervezeti Irodáját érkezésük pontos idejéről is értesítsék, annál is inkább, mert a külföldről érkezők világgyűlési jelvényeit a rendezőség csakis a megérkezés után tudja átnyújtani. E jelvény nélkül pedig a világgyűlésen résztvenni nem lehet.

IV. E l s z á l l á s o l á s. Akik saját költségükön szállodákban (vagy esetleg magánhelyeken és internátusokban) szállást igényelnek, július 15-ig külön értesítsék erről a Szervezeti Irodát, mert Debrecenben csak korlátozott számban lehet megfelelő szállodai szobáról és magánhelyeken való elszállásolásról gondoskodni. Akik egy családhoz tartoznak és egy helyen való elszállásolást igényelnek, közöljék ezt a körülményt a Szervezeti Irodával még jelentkezésük idején. A Szervezeti Iroda önköltségi áron a külföldről érkező és szabályszerűen jelentkező csoportok részére tömegszállásról is készséggel gondoskodik. Akiket a Szervezeti Iroda inter-

nátusokban, vagy tömegszállásokon helyez el, azok saját érdekükben hozzanak magukkal lepedőt, takarót, esetleg kispárnát, valamint szappant és törülközőt.

V. Ellátás. A szabályszerűen jelentkezők ellátást illetőleg (reggeli, ebéd, vacsora) augusztus hó 23-án a világgyűlés rendezőségének szívesen látott vendégei. A magánházaknál elszállásoltak a házigazdánál kapnak reggelit. Az internátusokban vagy tömegszállásokon elszállásoltak a világgyűlés rendezőségének költségén kapnak egyszerű reggelit a Kollégiumban. Ebéd és vacsora a világgyűlés résztvevői részére közösségben történik, szintén a Kollégiumban. Mindez csakis augusztus 23-ra vonatkozik. Más napokon a külföldről érkezett magyar reformátusok saját költségükön étkeznek. Kivételt csak azok a külföldi lekipásztorok és családtagjaik, segédlelkészek képeznek, akik a Szervezeti Irodánál nemcsak a világgyűlésre, hanem az ORLE-konferenciára is jelentkeztek.

VI. Kirándulások. A Magyar Református Világgyűlésre jelentkező külföldiek a világgyűlés napja előtt és után csoportokban kirándulást tehetnek a Hortobágyra és Hajdúszoboszlóra. Ezeknek a csoportos kirándulásoknak a lebonyolítását Debrecen szabad királyi város Idegenforgalmi Irodája intézi. A Magyar Református Világgyűlés Szervezeti Irodája minden ily irányú külföldi megkeresést készséggel továbbít az Idegenforgalmi Irodához, de maga a Szervezeti Iroda e kirándulások megszervezésével nem foglalkozhatik, mert az Irodát a világgyűléssel egyidőben az ORLE-konferencia munkálatai is lekötik.

A Magyar Reformátusok Világgyűlésének programtervezete. Augusztus 23. kedd. Reggel 1/8 órákor reggeli a szálláson, illetve a világgyűlés tagjainak közös étkezőhelyén, a Kollégiumban. 8 órákor istentisztelet a Nagytöplomban. Tárgy: Lelki egység a Krisztusban. 9 órákor gyülekezés a Kollégium udvarán és zárt sorokban felvonulás a Kistemplomba. 1/2 10 órákor a Magyar Reformátusok Világgyűlése az alábbi tárgysorozattal: 1. LXV. zsoltár. 2. Biblia-olvasás és imádság. 3. A világgyűlés megnyitása. 4. A világgyűlés üdvözlése a magyarországi és külföldi magyar reformátusok képviselői által. 5. Dr. Ravasz László dunamelléki püspök, ORLE-elnök válasza az elhangzott üdvözlésekre. 6. Hitvallásos deklaráció és határozati javaslatok. 7. Záró imádság. 8. XC. zsoltár. 9. Himnusz. A világgyűlés után a Kossuth-szobor és a Kollégium falán levő Kölcey-emléktábla megkoszorúzása. 1/2 órákor diszebed a Magyar Református Világgyűlés külföldi vendégeinek tiszteletére a Kollégiumban (csak hivatalos felköszöntők). Délután 3—6 óráig Debrecen város nevezetességeinek (templomok, kollégium, egyetem, klinikák, stadion stb.) megtekintése előre felkért csoportvezetőkkel. Délután 6 órai kezdettel az Arany Bika nagytermében műsoros délután a Kálvineumok javára. (Belépti díjak: 2, 1 pengő, vagy 50 fillér. Jegyek előre válthatók az „ORLE

Gyűlési Irodájánál", Debrecen, Kollégium). Tanácsos, hogy a világgyűlés Szervezeti Irodájánál jelentkezők előre jelezzék, részt óhajtanak-e venni az Arany Bikában tartandó műsoros délutánon és milyen árú jegyet kívánnak fenntartani a maguk számára, mert előreláthatólag minden jegy már elővételben el fog kelni. A Magyar Református Világgyűlés programja este 8 órákor közös vacsorával végződik a Kollégiumban.

PROBLÉMÁINK

Még néhány gondolat a bójtról.

[Az Összefogás I. évi 6., a Ref. Egyház és Iskola 20. és 23. számaiban „Református bójt”. „Confessionális egyház hitvallás nélkül?” és „Bójtöl-e a református ember?” c. cikkekhez.]

A fenti első és harmadik cikk szerzője a harmadik cikkben saját nevemre adressálva tudomásomra hozza, hogy én a fenti 2. cikkben a bójtról írva felületesen kezeltem avagy teljesen mellőztem néhány momentumot.

Ígaza van. Mellőztem annak a ténynek a megállapítását, hogy a cikkíró az általános nézetet akarja igazolni, amely nézet pedig sokszor nem fedi sem a Hitv., sem a Szentírás tanítását. Mellőztem annak a kihangsúlyozását, hogy én nem saját személyemet állítottam szembe a cikkíróval, hanem a Hitv. tanítását az ő cikkével. Ha ezt megtettem volna, akkor talán nem siklott volna át a személyeskedésre, hanem megpróbálta volna igazolni, vagy legalább is védeni a saját állításait. Tévedtem. Most is tévedhetek.

Hát vajjon cikkíró nem tévedett akkor, mikor ezt leírta: „A gyomornak a lélekhez sem köze, sem kapcsolata nincs?” Hiszi-e, hogy ezt az állítását akár a Szentírással, akár symbolikus könyveinkkel, akár a modern pszichológiával igazolni tudja? Hiszi-e, hogy pl. aki egy liter rumot a gyomrába önt egy húzásra, annak is olyan hófehér a lelke, mint az angyaloknak?

Az lehet, hogy felületes vagyok, de azért a „lehet” és „kell,” másrészt a „szabad” és „nem szabad” között különbséget tudok tenni. Cikkíró szerint a bójtre, különösen pedig a testi bójtre semmi szükség, sőt leghelyesebb, ha azt teljesen visszautasítjuk, illetve kizárjuk az életünkéből. Én — személy szerint — sem azt nem irtam, hogy kell, sem azt, hogy nem kell, csak citáltam a Hitv.-t, mely a bójtöt javasolja, sőt az Erdős-féle fordítás szerint „nyomatékosan ajánlja”, aztán feltettem a kérdést: vajjon a hitvallás alapján állunk-e? Én lehetőnek tartom a bójtöt, cikkíró visszautasítandónak. A II. Helv. Hitv. pedig a XXIV. rész 5. §-ában a nyilvános (közönséges, általános) bójtról beszélve ezt mondja: „Iyenforma bójtölést ma is kell (tehát KELL!?) tartani az egyház komor körülményei között. (Erdős ford. 103. o.) Ezt és így az a „nem túlságosan radikális” hitvallás mondja, amelyik néhány sorral alább hangsúlyozza, hogy „minden bójtölésnek szabad, kész és alázatos

lélekből kell származni."

Az igaz, hogy a Hitv. nem rendeli, csak nyomatékosan ajánlja a bűjtöt, de vajjon ezt teszi a cikkíró is?

Azt az analogiát, hogy a skótok nem tartják meg időben az ünnepeket, én nem hoztam volna fel, mert a hitvallás nem köti dec. 25.-éhez a karácsony ünnepét. Tehát a skótok nem tértek el a hitvallástól. De viszont az sem ellenkezik a hitvallással, hogy a jórend érdekében meghatározott dátumokhoz köttessenek az ünnepek. Inkább azt említhette volna meg, hogy a skótok is tiltják-e a bűjtöt?

Ami meg a Hitv. azt az engedményét illeti, hogy „nem haszontalan dolog az, ha a szentek... jó példáit utánzás végett felmutatjuk,” — amint a cikkíró citálja, — helyes. De úgy magyarázni, hogy ez a szentek dicsérgetését kívánná, — mint a cikkíró gondolja — ennek megítélése személyeskedésre vinne engem is. Hogy azonban Egyházunk nagyjai, a ma élők is, sokszor emlegetik nemcsak a Néro udvarában élt szenteket, hanem Augustinust, Asszisi Ferencet, sőt Loyolát is, azt nem hiszem, hogy nem tudná a cikkíró. De furcsa is lenne, ha Egyházunk eltílná pl. az Augustinusra való hivatkozást csak azért, mert őt a római egyház kisajátította. Vagy — hogy tovább fűzzem a hasonlatot és egyben felelek cikkíró 2—4. tételeire —

nem lenne-e hitünk megtagadása, ha a „Soli Deo Gloria” elvet visszautasítanánk csak azért, mert Loyola Ignác is vallotta? Hogy nem egyezik a két tan? Hogy Loyola és Kálvin „Dei Gloria” tana „úgy hasonlítanak egymáshoz, mint a földön ugató kutya az égi csillagzathoz: a Canis-hoz”? (Ravasz citátuma Spinozától.) De — kérдем tisztelettel — hát ki mondta azt, hogy a II. Helv. Hitv.-nak a bűjtről vallott tana egyezik a római katolikusok bűjt-gyakorlásával? Vagy talán mi lelkészek sem tudnánk különbséget tenni a „testiség fékentartása” és az „érdemszerző”-nek hitt ételválogatás között? Szó sincs róla, sokkal könnyebb azt mondani, hogy egy Isten van, mint megmagyarázni a zsidó egyisten-hit és a keresztény szentháromságegysisten-hit közti különbséget, de ebből nem következik, hogy a Szentháromságtant el kell vetnünk! Lehet valaki jó református, ha nem hatolt is be a Szentháromság titkaiba, lehet valaki kiváló lelkész, ha nem beszél is a bűjtről. Soha életemben nem nagyképüsködtem, most sem én írtam az első cikket a bűjtről, helyesebben a „Református bűjt”-ről.

Hogy református lelképásztorok nem szoktak a szószékről bűjtöt hirdetni? Igaz. De az is igaz, hogy a VII. parancsolatot sem nagyon szoktuk feszögetni a szószéken. Vajjon azt jelenti ez, hogy a VII. parancsolat tilalma ma már idejét múlta? Egyébként pedig, ha annyira félünk, hogy a bűjt kérdése megfertözi a szószékeinket, jó lesz az Utmutatót figyelmeztetni, hogy II. Helv. Hitv. 24. részének magyarázatát ne hozza majd annak idején, nehogy valaki bűjtöt,

pláne testi bűjtöt merjen emlegetni a szószéken! Végül arra való tekintettel, hogy a vitatók szeretnek más vágányokra siklani, összefogom a vita anyagát:

Cikkíró állítása szerint a gyomornak a lélekhez nincs köze. Református ember testi bűjtöt akkor tart, mikor nincs mit ennie.

Allításom szerint a testi és lelki élet közt szoros összefüggés van. Református embernek is szabad, sőt lehet rá alkalom, hogy kell is bűjtölnie.

A bűjtre nézve állítom, hogy nem bűjt az, amelyik az ételek válogatásában merül ki. Nem bűjt az sem, mikor kényszerből (élelem hiány) „bűjtöl” valaki. Nem bűjtöl, aki csak az ételektől tartóztatja meg magát, a büntől pedig nem. A bűjt nem érdemszerző.

Az igazi bűjt az, amikor a testi bűjttel együtt jár az Isten előtti megalázkodás. Állítom, hogy helyes az utasítás: Bűjtöljön kiki, hogy a testiséget féken tartsa és annál buzgóbban szolgáljon Istennek."

Templomaink falán márványba van vésve, hogy „Más fundamentumot senki sem vehet azon kívül amely vettetett, mely a Jézus Krisztus.” Azok, akik valóra váltották a nagy elvet: Ekklesia semper reformari debet, ehhez az Alaphoz tértek vissza. Azért beszélünk reformációról, nem pedig deformációról. Nekünk is Alapot kell keresnünk, nem a közvéleményt — akár helyes, akár nem, — igazolnunk!

Szűcs Árpád.

HIREK

Szavazatbontás a dunáninnyi egyházkerületben. A püspökválasztással kapcsolatban kiküldött bizottság a beérkezett szavazatokat július 4.-én Érsekújváron felbontotta. Sörös Béla losonczyi lelkész kapott 52, Czegléd Pál ipolypásztói esperes-lelkész 28 érvényes szavazatot. Ezek szerint tehát: Sörös Béla lett a dunáninnyi egyházkerület püspöke.

Új theol. tanár. A budapesti ref. theológián a gyakorlati tanszék ellátására helyettes tanári minőségben dr. Czegléd Sándor ceglédi s. lelkész kapott megbízatást. Fia a volt nagyszalló lelképásztornak: Czegléd Sándornak.

A debreceni Református Világgyűlésre utazók figyelmébe: Akik a debreceni Ref. Világgyűlésen és az ezzel kapcsolatos ORLE konferencián részt ohajtanak venni, a kárpát-aljaiak, az ungiak és a zempléniak Gaál István csicséri (Čičarovce p. p. Velké-Kapušany), az abaújiak Csáji Pál szepsii (Moldava n. B.), a gömöriek, nógrádiak Csontos László páskaházi (Paškova pp. Kunová Teplica), a barsiak és komáromiak Tóth Imre garamlöki (Lok—Lök pp. Kálna) lelképásztoroknál jelentkezzenek legkésőbb július 15-ig. A később jelentkezők részére vasúti, lakás és ellátás kedvezményt nem biztosítanak.

Lukács Géza meghalt. A csehszlovákiai református egyházat újabb csapás érte. Balogh Elemér püspök s Antal Gyula lévai lelképásztor után elveszítettük Lukács Gézát is. A világháború előtti Magyarországnak is egyik ismert és közbecsülésben álló vezető férfja volt. Mint gömöri főispán ment nyugdíjba. Az államfordulat után minden egyházi megmozdulásunkban és szervezkedésünkben részt vett. Széles látókörével, nagy élettapasztalatával az időkkövetelte vezére volt református népének. 1938. június 26-án Rimaszombatban halt meg 83 éves korában. Június 28.-án temették el. A temetési szertartás a zsúfolásig megtelt rimaszombati templomban ment végbe. Koporsója felett Bertók Béla kárpátaljai püspök, konventi lelkészelnök mondott megható gyászbeszédet Jakab levele 1. rész 12. verse alapján. Találón jellemezte Lukács Géza nem közönséges, nemes egyéniségét. Dr. Zehery István a gömöri egyházmegye s a tiszáninneri egyházkerület s Varga Imre lelkész a rimaszombati gyülekezet nevében szólottak a koporsó mellett, amelyben a rimaszombati gyülekezet egyik legszorgalmasabb templomlátogatója nyugodott. A konventet Bertók Béla püspök mellett Dr. Szilassy Béla konventi elnök és Sörös Béla theologiai igazgató képviselték. — A sírnál Lenkey Lajos h. esperes mondott gyászbeszédet, majd Hevessy László a régi Gömör vármegye volt tisztikara, Percz Samu pedig a rimaszombati magyarság nevében mondtak könnyekig megható bucsúbeszédet.

Halálozás. Konkoly Thege Kálmán a komáromi ref. gyülekezet presbitere, az ősi Konkoly Thege család legidősebb tagja, volt vármegyei főpénztáros, életének 90. évében Komáromban elhunyt. Temetése június 28.-án ment végbe nagyszámú közönség részvételével a komáromi temetőben. Ref. Egyházunk benne hűséges fiát veszítette el.

A Timotheus Szövetség VI. nyári konferenciáját Kiskoszmályon a következő programmal tartja:

Aug. 20. Szombat. Délután gyülekezés, este áhítatot tart Gaál Zoltán árvaházi nevelő.

Aug. 21. Vasárnap. Bibliakör. Hogyan veszünk Szentlelket? II. Tim. 1:3—7.

Istentisztelet. Igét hirdet Gal. 4:6 alapján Tóth Kálmán árvaházi lelkész „Isten adott nekünk Lelet” címen. A délutáni megbeszélést bevezeti Nehézy Károly kisújfalu-i lelkész „A kiskoszmályi mozgalom ismertetése” címen. Este vallásos ünnepély lesz, melyen Komjáthy Aladár előadást, Végh Dániel theol. hallgató pedig bibliamagyarzatot tart.

Aug. 22. Hétfő. Bibliakör. A munka terhe. II. Tim. 2:1—13.

Előadás: Az erőnek Lelke. Tartja Mézes Zsigmond orvostanhallgató. A délutáni megbeszélés tárgya: A Timótheus munka helyzete. Bevezeti Tóth Kálmán árvaházi lelkész. Esti áhítatot tart Csekes Lajos abituriens, Mt. 11:29—30 alapján.

Aug. 23. Kedd. Bibliakör. Hogyan szolgáljunk? II. Tim. 2:14—26. Előadás: A szeretet Lelke. Gaál Zoltán árvaházi nevelő. A délutáni megbeszélés tárgya: A Timótheus munka célkitűzései és munka ágai. Bevezeti Tóth Kálmán árvaházi lelkész. Esti áhítat. Tartja Berza János hivatalnok Gal. 6:2 alapján.

Aug. 24. Szerda. Bibliakör. A tökéletes ember. II. Tim. 3:10—17. Előadás. A józanság Lelke. Tartja Kalmár Kálmán theologiai hallgató. A délutáni megbeszélés tárgya: Készülj a harcra! Bevezeti Kossár András theologiai hallgató. Esti áhítat. Tartja Fekete Vince gazda ifjú. Mt. 5:48 alapján.

Aug. 25. Csütörtök. Bibliakör. A korona. II. Tim. 4:1—8. Előadás. Az álhatatosság Lelke. Tartja Vörös Béla theologiai hallgató. A délutáni megbeszélés tárgya: Küldetésben. Bevezeti Végh Dániel theologiai hallgató. Esti áhítat. Tartja Tóth Kálmán árvaházi lelkész II. Tim. 1:14 alapján.

Aug. 26. Péntek. Elutazás.

Előjegyzési felhívás. Július hó 15-én hagyja el a sajtót Csomár Zoltán kiskiráti lelkésznek: „Út, Igazság és Élet” c. előadásokat, cikkeket és egyházi beszédeket tartalmazó könyve, mely 6 előadást, 10 cikket és 30 olyan alkalmi, ünnepi és közönséges egyházi beszédet foglal magába, melyek 2—3 kivételével még nem jelentek meg a nyilvánosság előtt. (4 adventi, karácsonyi, szilveszter esti, újévi, farsangi, passziói, nagypénteki, húsvéti, anyák vasárnapi, áldozócsütörtöki, pünkösti, a hegyi beszédből, kik a boldogok: 8 sorozatos közönséges beszéd, bűnbánati, őszi, külmisziói vasárnapi, árvák vasárnapi, templom avatási és templom alapkövetéti stb. beszédek.) — A munka, itteni sajtóügyünk nehézségeit tekintve, mérsékelt példányszámban fog megjelenni, 10 ív (160 oldal) terjedelemben, fűzött kötésben, könnyű, famentes, merített papíron, modern, izléses kiállításban. Az árát is úgy állapította meg a szerző, hogy az csupán az előállítás technikai költségeit fedezze és ezáltal mindenki számára könnyen hozzáférhetővé tegye munkáját, mellyel csupán szolgálni óhajt lelképásztor testvéreinek és mindenkefelett annak, Aki maga az: Út, Igazság és Élet.” — Egy példány ára 20 Ké lesz, (hozzá jön még 1—2 Ké portó és csomagolási költség.) mely csekkbefizetőlapon két részletben is átutalható. Előjegyezhető a szerzőnél: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. p. Surty, via: Užhorod.

Százezerpengős adomány a jubiláló debreczeni Kollégiumnak. Baksay Sándor földbirtokos kétszázhat hold földjét a négyvyszázados debreceni Kollégiumnak hagyományozta azzal, hogy a 164 ezer pengőt kitevő értékösszegeből csupán ötvenezer pengőt fizessen neki a főiskolát fenntartó hatóság s a földvagyon az adományozónak holta napjáig kezelésében maradjon. Az adományt köszönettel fogadta a tiszántúli egyh. kerület.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 29. szám.

Ára: $\frac{1}{4}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 július 16.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Idé küldendő minden közlemény.

A debreceni Református Világgyűlés.

A Rákóczi harang hív! Ezzel a címmel közölte felhívását olvasóihoz a tavasz folyamán egyik amerikai református magyar egyházi lap, hogy propagálja a debreceni Ref. Világgyűlés gondolatát. A felhívást ott a tengeren túl is bizonyára sokan meghallották, megerősíti az a tény, hogy onnan tulról két hatalmas csoport is jön a debreceni nagy napokon való részvételre.

A magyar református Genf aug. utolsó hetében a közérdeklődés központjába kerül s magyar reformátusok, a világ bármelyik részén lakjanak is, szeretettel gondolnak a nagymúltú városra, az ottani református gyülekezetre és az öreg négyszázéves Kollégiumra, mely a századok vérvizatai és küzdelmei közt annyi lelki áldást és megújító hatást sugárzott ki magából és vitt bele egyetemes református egyházunk életébe. Debrecenre megszoktunk úgy tekinteni, mint a magyar református keresztyénség szimbólumára. Századokon át ott lüktetett a legerősebben a magyar kálvinizmus szive. Nem is lehet alkalmasabb hely a Református Világgyűlés megtartására.

A Világgyűlés rendezői erősen kihangsúlyozzák, hogy ez a magyar reformátusok debreceni találkozója nem akar ellensúlyozója lenni a nemrégien lezajlott budapesti eucharisztikus kongresszusnak márcsak azért sem, mert ez a világ minden fajú és nyelvű római katolikusainak volt a nagy világtalálkozója. A debreceni Református Világgyűlés pedig a világ különböző országaiban élő magyar reformátusok seregszemléje akar lenni. Tehát mások a célkitűzései, más lesz a lelkisége és tartalma. Egyetlen célja: hogy a világ minden táján szétszórta magyar reformátusok lelki és szellemi egységéről tegyen bizonyosságot. Kifejezésre óhajtja juttatni, hogy nekünk magyar reformátusoknak Amerikában éppúgy mint Európa legkülömbözőbb országaiban a legkülömbözőbb viszonyok és körülmények közt elve is „egy a hitünk, egy a keresztségünk, egy a nyelvünk, egy a szellemi örökségünk, mindenek felett pedig egy az Istenünk, akinek kifürkészhetetlen és végéremehetetlen akarataából ma már a világ sok országában magyar nyelven is hirdetik az Ő ígését, magyar nyelven is imádják Őt”. Látható bizonyosság akar lenni ez a

Református Világgyűlés amellett, hogy a világ leg-távolabbi részében élő magyar reformátusoknak is meg van egymással a lelki egységük az Úr Jézus Krisztusban.

A biztató előjelekből itelve több ezren fognak résztvenni ezen a találkozón. Két hatalmas küldöttség jelezte érkezését Amerikából. Ott lesznek az erdélyi és a jugoszláviai magyar reformátusok kiküldöttjei is. A bécsi magyar reformátusok is elmennek leróni hódolatukat a négyszázéves Kollégium iránt. A Franciaországba szakadt magyar reformátusok is jelezték érkezésüket, sőt a nagyon távoli Délamerikából is jön magyar református küldöttség. Azt a bensőséges lelki kapcsolatot, amely a holland református és a magyar református egyház között van századok óta, juttatja kifejezésre az a mindennél hangosabban beszélő tény, hogy Hollandiából a református miniszterelnök: Colijn és a református kultuszminiszter: Slotemaker de Bruine 500 holland presbiter társaságában jönnek megújítani a két református egyház közti szellemi kapcsolatot. Szeretjük hinni, hogy a mi itteni magyar református egyházunk is szép számú küldöttséggel vesz részt a református magyarok világtalálkozásán. Mit várhatunk a Világgyűléstől? Egész bizonyos az, hogy nem lesznek hatalmas tömegeket felsorakoztató káprázatos felvonulások, nem lesz tobzódás a fényben, színekben, a ruhákban és a külsőségekben. A református keresztyénség lelkiségével ellenkeznek ezek és kizárják ezt. A hangsúly a gyűlés lelki tartalmán lesz. Nem külsőségekkel hatni, hanem lelkeket összefűzni a közös Evangéliumon át az Anyaszent-egyház fejével: a Jézus Krisztussal. A szemkáprázató külsőségek emléke rövid időn belül elmúlik. A Krisztussal való lelki találkozás áldása végigkísér egy egész életen át.

Csendes óráink imádságaiban készülünk lelkileg a világ legkülömbözőbb részein lakó református magyar testvéreinkkel való találkozásra. Vigyük Isten megőrző kegyelméről való bizonyosságtételünket, hogy az ő hitük által megerősödvé még hűségesebben szolgálhassuk a századok vérvizataros küzdelmei között drága magyar református egyházunkat megtartó kegyelmes Istent. Menjünk el minél többen!

A Rákóczi harang hív! Zsemlye Lajos.

Lelkipásztor a társaságban.

Sokszor vitatott kérdés. Sokféle szempontból tárgyalják. Pedig nem lenne ez a kérdés soha egy lelkipásztornak sem problémája, ha maga a lelkipásztor egyfelől mindig az Igéhez kívánna igazodni, másfelől állandóan emlékeztében tartaná, hogy Isten akarata szerint neki ebben a világban kell élnie.

A lelkipásztori hivatás valahogy kiemeli az embert a hétköznapiaságból és azzal a veszedelemmel jár, hogy annyira szellemivé, vagy lelkivé alakulhat az ember, hogy csak az éhség és szomjúság figyelmezteti a földi, testi, anyagi életre. Ez az aszkéta jellemvonása, aki a II. Kor. 6:14—18. verseit csaknem szektárius értelmezéssel általánosítja és közben elfeledkezik arról, hogy Jézus, tanítványaival együtt bűnösök és vámszedők társaságában is szokott tartózkodni.

Ennek ellentéte az, amikor az I. Kor. 10:23—27. verseit kívánjuk alkalmazni és nem vagyunk tekintettel sem az előző, sem a következő versekre. Ennek azután természetes következménye, hogy Ézs. 22:13. szerinti eszem-iszom emberekké leszünk, akikre egészen bizonyosan elhangzik az ítélet: „Jaj azoknak, akik a gonoszt jónak mondják és a jót gonosznak; akik a sötétséget világossággá s a világosságot sötétséggé teszik és teszik a keserűt édessé, s az édest keserűvé.” (Ézs. 5:20.) Evés-ivás más eredményre nem vihet senkit, még egy lelkipásztort sem.

A két szélsőség közt lehetnek középutat keresők, akik sem hidegek, sem melegék, hanem lágyemelegék, de erre ismerjük már Úrunk véleményét. (Jel. 3:16.)

Jézus Krisztus a főpapi imádságában végrendelkezés-szerűen adja meg az útmutatást: „Nem azt kérem, hogy vedd ki őket e világból, hanem hogy őrizd meg őket a gonosztól.” (Ján. 17:15.) Világban lenni, de a gonosztól megőriztetve! Ez a ref. lelkipásztor társaságbeli életének tömör összefoglalása. Természetesen ugyanaz minden egyes ref. hívőé is, a lelkipásztor esetében legfeljebb fokozottabb mértékben.

Mindenekelőtt jegyezzük meg azt, hogy a lelkész akkor is hivatalban van, amikor társaságban van. Természetesen ő is bűnös ember. (Róm. 3:23.) Neki is Jézus Krisztusban van csupán igazsága. De ügyelnie kell arra, hogy az úgynevezett durva bűnökben, apáink szerint: nyilvános bűnökben ne találtassék. És hogy melyek a durva bűnök, arra nézve nem a polgári erkölcs a zsinórmérték, hanem a keresztyén morál. A kettőnek tulajdonképpen nem szabadna különböznie, de épen korunk mégis szétválasztja a kettőt. Különösen megfigyelhetjük ezt, amikor a római egyház uniformizált lelkészairől van szó. A ref. lelkipásztornak nincs megkülönböztetett és megkülönböztető egyenruhája. A liturgiális palást csak különös alkalmak szertartási öltözete. De a lelkipásztor akkor is lelkipásztor, amikor nincs rajta a palást! Társaságbeli magatartása sem attól függ, hogy milyen ruhában jelenik meg a

társaságban, hanem a belsőtől, ami a szívében és lelkében van. Krisztust pedig nem lehet egyszer kitenni a szívekből, majd ismét visszavenni. Nem lehetünk varázslók és Krisztus nem varázspálca, hogy kényem-kedvem szerint bánjak velem.

A lelkipásztor nem beszélhet, nem cselekedhet úgy, hogy ellentmondjon ezekkel az ígéhirdetésének. Természetesen a társaságban nem kell úgy beszélnie, mint a szószéken. A lelkipásztor általános magatartására nézve nagyon különböző véleményeket hallunk. Valamikor „a lelkipásztor általában a gyülekezet felett állott, most inkább egyenlő a gyülekezettel. De ez a megkülönböztetés sem egészen helyes. A lelkipásztor, aki maga művelte a földjét, parasztként élt a parasztok között; nehéz időkben maga szántott. Szigorú egyháziassága miatt harcban állt a pietistákkal és igazhitűségét a táncban bizonyította be. Egyszer, jó 200 évvel ezelőtt egy lelkész tánc közben ért gutaütés. Superintendense a halotti beszédet erről a témáról tartotta: „Az égbe táncoló pásztor.” Ma efelől egészen másként gondolkoznak.” (Schian M.: Der junge Pfarrer. 110. l.)

A református lelkipásztor nem igazodik emberi vélekedések után. Mindenesetre nem lehet szabályokat felállítani, de elvi álláspontunk, amely a Szentírásból következik, mindig megmutatja a helyes utat. Lehetetlen azonban elhallgatnunk a mai idők egy nagyon veszedelmes tünetét, ami a lelkipásztorok közt is bőségesen tüneti az áldozatát. Egy zsidó kocsmáros faluhelyen állapította meg, hogy a középosztály pusztulóban van, mert most a középosztálybeliek adták magukat az alkohol élvezetére. Falun és városban egyaránt meglehetősen elterjedt szokássá lett, hogy a beszélgetés, szórakozó időtöltés borozás nélkül alig képzelhető. Nem akarunk most az antialkoholista mozgalmak mellett propagandát üzni, sem az italtól való aszkétizmust nem kívánjuk szorgalmazni, — de tényvalóságként meg kell mondanunk azt, hogy a városi és falusi intelligencia egyaránt a saját sírját ássa, valahányszor italozásra gyűlik össze. A lelkipásztorok hivatása ilyen körülmények közt, hogy példaadásával, intésével — ha már teljesen megállítani nem tudja is a vezetésre hivatottak önromlását, — legalább a fékező szerepét töltsse be. Saját személyét illetőleg pedig nagyon vigyázni kell arra, hogy komoly okot ne szolgáltatson azoknak, akik Jézus ellen is rágalomhadjáratot indítottak azzal, hogy „nagy-étű és részeges ember.” (Mt. 11:19.) Különösen bortermelő vidéken nehéz e tekintetben a lelkipásztor helyzete. Épen itt van azonban különös alkalmunk meglátni a lelkipásztornak azt, hogy az alkohollal való rendszeres élés mennyire degenerálja népünket és mennyire képtelenné teszi őket a lelki és szellemi foglalkozásra.

A disznótoros vacsorák, lakodalmak és másféle családi ünnepélyek meghívott vendége a lelkipásztor. Hol fogadhatja el ezt a meghívást,

hol nem, — teljesen egyéni tapintatától függ. Mindenkor azonban azt az egyet szem előtt kell tartania, hogy őt oda, mint lelkipásztort hívták. Ha jelenléte az összegyűlt társaságot tisztességes magaviseletre, ételben-italban való mértékletességre indítja, a beszélgetésben az illendőség határát megszabja, — akkor máris volt értelme, hogy legyen pásztora a társaságnak, mint lelkipásztor. Ha pedig ezt a tisztét be nem töltheti, akkor inkább tartózkodjék a társaságban való résztvételtől.

Falun és városon egyformán előfordulhat, hogy a lelkipásztornak kultúrközösségi munkában is részt kell vennie. Elvünk, hogy a Kálvinkörök, ifjúsági és leánykörü munkák keretében végezzük el kulturális teendőinket is. Ahol azonban ezirányú munkát a SzMKE végez, igyekeznek a lelkipásztor a maga segítő munkálkodásával a kultúrmunkát helyes irányba terelni. Lelkipásztor sohasem lehet színigazgató! A szindarabozás nem igazi kultúrmunka, csak eszköz a kultúregyesületek kezében is a toborzásra.

Végül pár szót szóljunk a kávéházak és vendéglők látogatásáról. Aligha szükséges, hogy a lelkipásztor a saját községében rendszeres látogatója legyen valamely vendéglőnek, vagy kávéháznak. Valahogyan furcsán is hangzik, hogy egy lelkipásztor „törzsvendége” ennek, vagy annak a „törzssasztalnak.” De ez nem zárja ki azt, hogy a lelkipásztor most már egyáltalán ne menjen kávéházba, vagy vendéglőbe. Különösen olyankor, amikor elmegy egy városba, vagy községbe, ahol olyan világi intellektüellekkel akad elintézni valója, akiket egy helyen találhat. Természetesen itt is tekintettel kell lennie a helyiség hírnevére. Bárban, rosszhírű kávéházban, vendéglőben nincs helye a lelkipásztornak, mint vendégnek.

Általában a lelkipásztor egész magatartása, bármilyen társaságban legyen is, szolgáltonos bizonyosságot amellet, hogy Isten nem kíván lehetetlent, amikor azt rendeli az embernek: „Akár esztek, akár isztok, akármit cselekesztek, mindent az Isten dicsőségére miveljete.” (I. Kor. 10: 31.)
Tárnok Gyula.

Felhívjuk lelkésztestvéreink figyelmét: Csomár Zoltán „Csendes Órák” c. ifjak és gyermekek kis imádságos könyvére, mely konfirmandus növendékeink számára kiválóan alkalmas és olcsó vizsgai ajándék. — Egy példány ára: 4 Kc. 10 db rendelés esetén: 20% engedmény! Megrendelhető a szerző címén: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. Surty. via: Užhorod.

Biblia a körúton. Párisban a bibliaterjesztő társaságok az uccán is árusítják a Bibliát. Ez utóbbi évben több, mint tizezer Bibliát adtak el így a francia főváros nagy körútjain. Ritkán történt meg, hogy a járó-kelek ellenséges, vagy akár gúnyos megjegyzést tettek volna, sőt éppen ellenkezőleg igen sokan adtak kifejezést a tiszteletüknek és elismerésüknek.

EGYHÁZI ÉLET

A szlovenszkói ungi egyházmegye 1938 június hó 30-án Nagykaposon tartotta tavaszi rendes közgyűlését.

A közgyűlés az esperes imádságával kezdődött, majd Nyomárkay Sándor egyházmegyei gondnok megnyitó beszédében reá mutatott azokra a feladatokra, melyek ebben a mai összekuszált életben Anyaszentegyházunkra várnak. Rámutatása kapcsán erőteljesen kihangsúlyozta, miszerint nekünk soha sem szabad megelégedezni arról, hogy az Egyháznak mindenek felett álló küldetése, az örökkévaló Lélek szolgálata. Ezt a célt, ma már mindnyájan láthatjuk, úgy érhetjük el, ha a belmisszió munkáját egyházmegyénk minden gyülekezetében intenzívvé tesszük. Örömmel állapította meg azt a tényt, hogy ez a törekvés egyházmegyénkben erőteljes lendületet vett, ezt bizonyítja Nagykaposon megtartott Ref. Nap és a vajkóczi, vajáni és szürtei gyülekezetekben megrendezett presbiteri konferenciák. E munkánkban féluton megállani nem szabad, hanem ha azt akarjuk, hogy a lelkiélet minden területén, egyházi közéletünkben látható eredményeket érjünk el, úgy mindnyájunk kölcsönös összefogására és legnagyobbfokú kötelelességtudásra van szükségünk.

Megemlékezett beszédében egyházunk nagy halottairól: Balogh Elemér püspök, konventi lelkész-elnök, valamint Lukács Géza t. b. egyházkerületi főgondnok, volt konventi világi elnök, elhunytáról. Mindkét nagy halott emlékének felállással adózott egyházmegyei közgyűlésünk, s emléküket jegyzőkönyvünkben megörökíti.

Közgyűlésünk meleg szeretettel köszönti Bertók Béla kárpátaljai püspököt, mint egyetemes egyházunk új konventi lelkész elnökét s ezen határozatáról öt jegyzőkönyvi kivonattal értesíti. Elismeréssel emlékszik meg Hegyi György v. tanácsbíróról volt egyházmegyei ügyésről, ki több mint félszázad óta szolgálja egyházmegyénket, fáradságot nem ismerő kitartással és önzetlen szeretettel. Közel 90 éves kora dacára ma is aktív részt vesz egyházmegyénk ügyeinek intézésében. Esperesünket is üdvözli közgyűlésünk abból az alkalomból, hogy immár 30 esztendeje viseli az esperesi tisztséget, mindenek legnagyobb megelégedésére. Közgyűlés beiktatta Csomár Zoltán kiseráti lelkészt, újonnan megválasztott lelkészi aljegyzőt, aki az esperes üdvözlő szavaira válaszolva, megköszönte az egyházmegye gyülekezeteinek felé irányuló közbizalmát. Közgyűlés beerősíti állásába Bellágh Barna nagyszelmenci, Csomár Géza vajkóczi újonnan megválasztott lelkészeket, valamint Nagy Miklós pallói előkönyörgő kántor tanítót.

Ezek után közgyűlésünk letárgyalta 43 pontból álló tárgysorozatát, valamint 5 bírósági ügyet, melyeknek elintézése után a XXIII. Zs. 1. versének elénekülésével közgyűlésünk véget ért. G. B.

FIGYELŐ

Álljunk síkra az igazságért.

Nem szerettem beleavatkozni "soha olyan dolgokba, melyeknek elintézése nem csupán csak reám, de másokra is tartozik. Most azonban úgy érzem, hogy válasz nélkül még sem hagyhatom Balázs Jánosnak Galambos Zoltánhoz intézett megjegyzéseinek záró mondatát, mely hivatalos lapunk f. évi 26. számában megjelent.

Ebben az általa már sokszor hangoztatott fájdalmas feljajdulásban kérdést intéz Balázs János: „hogy meddig fogja tűrni az egyház, hogy a terebesi és kassai járásban magyarul tanítsák a ref. hittant magyarul egy szót sem tudó szlovák ref. gyermekeknek?!“

Mivel a terebesi járásban élő református testvéreink nemzeti érzületét és lelki világát nem ismerem, arról nem szólok semmit, de miután a kassai járásban élő hittestvéreink érzés és gondolat világát Isten kegyelméből és akaratából ismerem, kénytelen vagyok ezt az egyházi hatóságainkat nemtörődomséggel vádoló gorombaságot a leghatározottabban visszautasítani és kijelenteni, hogy ez nem felel meg az igazságnak.

Nem felel meg az igazságnak, mert ennek a kérdésnek a tisztázása többször foglalkoztatta egyházi hatóságainkat, s végleges elintézése is csak az egyházi törvényeink megerősítésének a halogatásán múlik. Nagy kár...

A mi pedig reánk lelkipásztorokra vonatkozik: „hogy magyarul tanítják“ engedje meg, hogy megjegyezzem, miszerint mi másképp nem taníthatjuk, csak úgy, mint azt gyülekezeteink akarata kívánja.

Bizonyosság erre népünknek az a megnyilatkozása, hogy mikor 1937 szeptemberében kiltöltő végzést kaptunk a szlovák iskolából a hittannak magyar nyelven való tanítása miatt: népünk egyetemesen fejezte ki tiltakozását, s nehéz anyagi áldozatot sem kímélve küldte kiküldötteit az iskolaügyi Referátusba, hogy e reá és gyermekeire nézve súlyosan sértő intézkedést hatálytalanítsák.

Kérdem, ha szlovákok ezek a gyülekezetek, akkor miért hozták a kiküldötteknek szükséges elég nagy áldozatot, hogy felutazhassanak a tőlünk elég nagy távolságban levő iskolai Referátushoz, hogy ott élő szóval tárják fel panaszaikat azoknak akiket illet, s adják kezükbe a gyülekezetek közgyűlésein hozott jegyzőkönyvi határozatokat?!

Nagy elfogultságra vall az a megállapítása is, melyet nem tapasztalatból, de információkon épít fel, melyek sok kellemetlenkedésnek voltak szülői eddig is, hogy: „magyarul egy szót sem tudó szlovák református gyermekeknek!“

Nagy tévedés és helytelen beállítás, mert a mi gyermekeink, az édes anyjuktól magyarul tanulnak beszélni is, imádkozni is. Ezek a gyermekek míg az utcára és szomszédokba ki nem kíváncsoznak, a más vallású és más ajku gyer-

mekek közé játszani, addig tisztán megtartják magyar nyelvüket, de azután a többitől elsajátítják a szlovákot is, úgy lesznek két nyelvűekké.

Előfordulhat véletlenül itt-ott, hogy egynél vagy másiknál a szlovák gyermekekkel való állandó érintkezés folytán talán a magyar nyelv kárára van a folytonos szlovák beszélgetés, de állítom, hogy azoknak a gyermekeknek a szülői nem az ellenreformáció tüzeiben megedzett magyar református ösöknök leszármazottai, hanem a legtöbbször olyan, aki nem törődik se fajával, se hitével, akik legtöbbször a földi mennyország hajhászói, a nyeregben ülök gerinctelen csatlósai, akik ma így, holnap másként beszélnek, ha az érdekük, ha a hasuk úgy kívánja.

Felvilágosításképen ennyit kívántam az igazság szolgálatában kijelenteni, s kívánom, hogy soraim nyugtassák meg a már régóta felkorbácsolt kedélyeket, mert ezt kívánja a mai hitetlenséggel és vallástalan áramlatokkal való küzdelmünk is, meg a gyülekezeteinknek a békeje is.

Építsen, munkálkodjék, söpörjön kiki a maga helyén, hogy becsületos szolgáló módjára majd elnyerje a jószágos Isten helyben-hagyását.

Kovács Lajos.

GYÜLEKEZETI MUNKA

A belmisszió célja és eszközei.

Nehéz időben élünk, a napok gonoszak. A sorsunk felett, szinte a fejünk felett, világnézetek vívnak értünk, rengetik társadalmunkat, támadják meggyőződéseinket. Ezek mellé, a világot szétzaggatni készülő, sorsfordító erők mellé, a száz- ezres és milliós tömegeket szervező, nagy világmozgalmak mellé, állítsuk oda a magunk egyházi életének alig számottevő, csendes, belső mozgalmait, azzal a hittel, hogyha e lelki életnyilvánulásaink nem tudnak majd lassan, de egyre jobban számottevővé válni a világban, az a mi működésünk súlyos ítélete lenne. Azt jelentené, mint Belszár palotáján az írás, hogy „számba vette Isten országlásunkat és véget vel annak; megmérlettünk az események mérlegén és hijával találtattunk; eloszlott a mi gyülekezetünk és adatott a médeknek és perzsáknak.“ (Dán. 5:26-28.)

Nem szabad hát tespednünk, hanem hitünknek kovásszá kell lennie, mely az egész téstát megkeleszti, az egész társadalmat átalthatja. Ha nem, akkor másféle erjedési folyamatok indulnak meg, s a fariezusok és szaduceusok kovásza és marxista epidémia penészgombái terjesztik szét benne nyúlós szálaikat. (Mát. 13:33, 16:6, Jel. 6:4.)

Hitünk által a földnek savaivá kell lennünk, vigyáznunk kell hát, hogy hitünk izét ne vessze s az emberek kivétvén azt magukból, velünk együtt el ne tapossák. (Mát. 5:13.)

A társadalomnak ízt és szint kell adnunk, s ezt úgy tehetjük, ha hitünk által keresztyén jellemeket formálunk. Ha megmutatjuk, hogy

„kereszténynek lenni annyi, mint Krisztushoz hasonlónak lenni.” Ez a célja a belmisszióknak, ezt a célt kell szolgálnunk elsősorban önmagunkban, de ugyanakkor gyülekezeteinkben is, katedrán kívül is, alkalmatlan időkben is, sőt még erőtlenségünkben is, tudván, hogy mindenre van erőnk a Krisztusban, aki minket megerősít. (Fil. 4:13.)

Mit kell hát tennünk a legmagasabb belmissziói célnak: társadalmunk krisztusivá formálásának szolgálatában?

Elsősorban önmagunkat kell erre készítenünk, időnként szükséges egymással találkozunk, de nemcsak a barátság és bajtársiasság érdekében, hanem sokkal inkább azért, hogy lelkipásztori összejöveteleinken „azokban legyünk foglalatosak, amelyek a mi Atyánknak dolgai”.

Szükséges, hogy a lelkipásztori szakaszok legalább negyedévenként kötelezőleg összejöjjenek s összejöveteleiken a Bibliával, Institúcióval és a II. Helv. Hitvallással rendszeresen foglalkozzanak.

A belmisszió előbb említett céljának érdekében tennivalóink közt meg kell említenem, hogy a gyülekezeti munkának annyi ága van, a gyermekek, ifjak, leányok, férfiak, asszonyok között, hogy azt mind aligha győzi egyetlen ember. Némelyek azt ajánlják, hogy segítőköt neveljünk magunknak. Városi gyülekezetekben ez könnyebben lehetséges, de falun nehezen megy. Ellenben tudomásom van egy szerény tapasztalatról, a bibliaköröket illetőleg.

Az egyik lelkész filiájában, idő híján, lehetetlen volt úgy, mint az anyaegyházban, külön foglalkozni az egyes csoportokkal. Így hát az ígértetés csak a templomi órákra korlátozódott. Egyszer csak megjelentek a futkározó atyafiak s bár a lelkipásztor újra, meg újra kioktatta téves tanításai felől a prédikációját hallgató híveket, egy napon mégis megkapta a járási hivatal végzését, hogy egy asszony elhagyta a ref. egyházat. Beállott az u. n. bibliakutatók, vagy Jehova-tanui közé. Ennek kellett megessnie, hogy az illető lelkész a filiában is ráháruló felelősségnek tudatára ébredjen és a velük való külön foglalkozásra legalább hetenként egy este időt szakítson. Csoportonként nem győzte volna, megalakította hát a biblia-kört. Azaz bibliaórákra gyűjtötte össze az érdeklődőket, s a nép korra és nemre való tekintet nélkül, estéről-estére telezsúfolta az iskolát. S attól kezdve a szekta visszavonult, több áldozatot nem kaparított.

Ezt, a lelkipásztori munkára a filiákban is lehetőséget nyújtó módot, a bibliakört lelkész-társaim figyelmebe ajánlom.

Az anyaegyházban több idő áll a lelkipásztor rendelkezésére. Ott foglalkozhat, foglalkozik is sok helyen a vasárnapi iskolával, legtöbb helyen a leánykörrel, nagyon kevés helyen a férfi-ifjúsággal, alig néhány helyen az asszonykörrel.

A fiúk és felnőtt férfiak megközelítése, a bibliának a kezükbe-adása, — talán a férfiaságnak valami elferdült elképzelése miatt — lassabban megy. De e probléma megoldásának

egyik kézenfekvő emeltyűje ott van csaknem minden gyülekezetben: a kórus, az egyházi énekkar. Próbáljuk e munkát ott kezdeni, énekóra utáni beszélgetés formájában.

Az asszonykörök megalakításának már kevésbbé van akadályja és igen nagy a fontossága.

Napoleon egyszer azt a kérdést vetette fel egy igen művelt és széleslátókörű személyiség előtt, hogy mit kellene tenni, hogy a francia ifjúság ne legyen oly rosszul nevelve és ne legyen erkölcstelen. A válasz ennyi volt: Felség csak anyákra volna szükség. Napoleon kissé elgondolkozott, aztán ő is megerősítette: Valóban, csak igazi édesanyákra volna szükség. Akik gyermekeiknek nemcsak testi, de lelki fejlődésével is képesek és képesek törődni.

A vallásosságot ápoló református asszonykörök megszervezésének szükséges voltát ezen kívül még egy másik, már a jelenben hangzott s szintén magas helyről jött kijelentés is igazolja: Imrédy magyar miniszterelnök bemutatkozó beszédje. Konstatálta, hogy idegen eszmék bomlasztó hatása alatt meglazulnak a családi kötelékek s ez a baj továbbhatolva, az egész népvészedelemre van. Ezért bejelentette kormányának ama célkitűzését, hogy anyagi könnyítésekkel, kedvezményekkel fogja támogatni a családi életet.

Nem kell-e ugyanabból az okból a családnak lelkileg is segítségére mennünk?

A családnak anyyala, lelke, védőszelleme a hitves, feleség s az édesanya. Amilyen az ő vallásossága, olyanná alakul a családja is, s az általa nevelt gyermekekben olyanná nő fel a jövőendő is.

Végül a konferenciákra kell még rátérnem.

A mai világban a tömegmozgalmak dominálnak s látjuk, halljuk, hogy a különböző célok érdekében szervezett és felvonultatott tömegeknek mily döntő a súlya s mekkora a hatóereje. Nem csak a politikai, hanem az egyházi életben is.

A katolikus egyház különösen ért hozzá, hogy tömegmozgalmakat szervezzen és előnyére fordítson. A legutóbbi eucharisztikus kongresszus idején, a bíborosok ötméteres uszályának elsöprő hatása alatt, valósággal kisajátított egy egész országot, tekintet nélkül arra, hogy a lakosok egyharmad része protestáns.

Most készül augusztus hónap végére Debreczenben a magyar reformátusok világkongresszusa. Ez is hatalmas tömegeket fog mozgósítani és egybegyűjteni. Tekintélykeltő és öntudatot adó ereje bizonyos. Akik csak tehetjük, vegyünk benne részt, hogy egymás hite által épüljünk és építsünk.

A kisebbmértetű, körzeti konferenciáknak is hasonló, áldott hatása van. Református öntudatot ad és sok esetben hitet ébreszt. Az embernek természete, hogy egymás példáját követi. Ahol tömeget lát, oda maga is vonzódik és beáll. S a maga hitében felbátorodik, ha ugyanarról a hitről sokaságok bizonyágtételét hallja. A hit hallásból van. (Róm. 10:17.).

Legutóbbi környékünkön több ilyen kon-

ferencia volt. A múlt nyáron Losonczon egy ifjúsági diákkonferencia, ezidén márciusban a Rima völgyén: Feleden presbiteri, s most májusban Gömör határán, az abauji Görgön szintén presbiteri konferencia. A Rima völgyén u. n. református napot is terveztünk, de egyelőre elhalasztott, mert rövidesen Rozsnyó-fürdőben kerületi lelkeszi konferencia készül.

Végezetre rátekintek arra a félelmetes jelenésre, arra az apokalyptikus, vörös veszedelemre, amit János látomása rajzol, s amiről tudjuk már, hogy milyen rémületes valóság: „*Eljöve egy vörös ló — mondja a Jelenések Könyve 6:4. —, és aki azon ülve, megadaték annak, hogy a békességet elvegye a földről és hogy az emberek egymást különbség nélkül arra, hogy összetartsunk és lelki várat építsünk? Nem kell-e fölhasználnunk mind az imént említett módokat és alkalmakat; a gyülekezeti, kisebb csoportmunkát és a körzeti tömegmozgalmakat egyaránt, hogy a ránkbízott lelkeket megerősítsük?*

Igen, ezt kell tennünk s ezért kell e belmissziót gyakorolnunk. Krisztushoz hasonlóvá kell tennünk társadalmunkat, keresztyén jellemeket kell formálnunk. Erőshítü egyháztagokat, Pétereket, Köszálakat, akiket semmiféle vihar el nem hajlíthat, semmiféle áradat el nem sodorhat, semmiféle érdek el nem tántoríthat. Kemény, kálvinista jellemeket, akik így szólnak: Kicsoda szakaszthat el minket a Krisztusnak szerelmétől? Nyomorúság, vagy üldözés, vagy éhség, vagy veszedelem, vagy legyver-é? Mindezekben feletébb diadalmaskodunk az által, aki szeretett minket. (Róm. 8:35, 37.).

Úgy van, diadalmaskodhatunk a Krisztus által. Ő a cél, az ő hasonlóságára növekedjünk.
Konkoly-Thege István.

Amerikai lelkeszek körútja. Az ORLE a Magyar Református Világggyűlés alkalmából három amerikai magyar ref. lelkipásztort (dr. Takaró Géza New-Yorkból, dr. Újlaky Ferenc Toledoból, Béky Zoltán Trentonból) igehirdetői körútra kért fel. A három amerikai ref. lelkipásztor missziói körútja szeptember és október hónapban fog megtörténni. E missziói körútnak célja, hogy az amerikai és a magyarországi reformátusság lelki és szellemi egységét ápolja, a köztük lévő kapcsolatot erősítse.

Farkas József ref. segédlelkész, aki az 1937—38 tanulmányi évet Genfben töltötte és ott Kálvin tanulmányokat végzett, a genfi egyetem theologiai fakultásának professzorai előtt számot adván munkájáról a „Certificat d'etudes calviniennes"-t megszerezte. Ez az első eset a genfi egyetem történetében, hogy magyar diák ezt a bizonyítványt megszerezte.

Lelkeszválasztás Debrecenben. A debreceni Árpád-téri egyházrész dr. Hegyaljai Kis Géza belsőbocsi lelkipásztort választotta meg lelkészévé.

HIREK

A főpap.

Irtá: *Tóthkárolyi Lajos.*

Áldást rebeg ajkairól az ének,
Szemei Szentlélek tüzeiben égnek;
Lelke a mennyei trón zsámolyához
Repül, hol hálafohászokkal áldoz;
Kezét öröm kulcsoltatja imára,
Az isteni kegyelmet esdi, várja.
Erősödik fokokként öntudatban,
Hogy nem harcolt hiába lankadatlan
Hittel, reménytől eltelve avégett:
Minden lélekből szálljon a dicséret,
Magasztalás felhők fölé magasba
Hozzá, ki jók idvezülését adja.
Isten előtt omlik porig le térde,
Midőn nem látja más. Ime megérte:
Híven kitart eszméiért a tábor,
Mikért nagy lángolással síkra bátor
Elszántsággal kiállt. Miért is félne?
Nem döntheti ármánykodás a mélybe,
Lélek kit izzó Napként járat átal
Örvényes utjain hit sugarával.
Magábanéz most némán, elmerengőn...
Visszaidézget multat és jövődön
Elmélkedik: megörzi ezt a nyáját
Szive redőiből ömlő alázat?
Meg. Jézus Krisztus hű vitézeként ha
Ezentul is éberem pásztoralja,
Teregetti: vezetni fogja üdvbe,
Az Úr miközénk őt e célra küldte!

Maklár Károly püspök halála. Őszinte részvételt vesszük a szomorú hírt arról, hogy Maklár Károly a magyarországi tiszántúli egyházkerület püspöke rövid betegség után váratlanul elhunyt. Temetése július 10-én ment végbe nagy részvét mellett Debrecenben. Az elhunyt püspök 1876 május 24-én született Hejőpápiban, hol ősei apai és anyai ágon évszázadok óta református lelkeszek és tanárok voltak. Középiskoláit Miskolcson és Sárospatakon, a teológiát Sárospatakon és Budapesten végezte. Nyékládházán és Kunhegyesen volt rendes lelkész, 1934 óta a debreceni gyülekezet lelkipásztora. A hevesnagykunsági egyházmegyének volt főpénztárosa, főjegyzője és tanácsbírája. A tiszántúli egyházkerületnek tanácsbírája, majd főjegyzője és püspökhelyettese. A zsinatnak és a konventnek tagja, 1936 dec. 16 óta debreceni püspök. Számos szociális, kulturális, társadalmi és karitatív intézménynek megalapítója és buzgó munkása, a belmissziói munkának odaadó művelője. Különösen a szívéhez nőtt gondolat volt a Kollégium négyévszázados jubileuma és a vele kapcsolatos alkotások ügye. A Ref. Jóléti Társaság elnöke, a Lelkeszi Nyugdíjintézet ügyvezető elnöke volt. Alig kezdte meg nagyszabású püspöki programjának megvalósítását, már is elragadta a hirtelen halál, életének 63., boldog házasságának 37.,

püspökségének 2. esztendejében. A nagytemplomból kísérték ki a város által ajándékozott díszsírhelyre.

A debreceni Ref. Világgyűlés. Tóth Imre garamlői lelkipásztor közli a barsi és a komáromi egyházmegyéből a Református Világgyűlésre utazni szándékozók, hogy e két egyházmegyéből is lehet közös útlevelemmel utazni. Valószínűleg két csoport lesz, az egyik Komáromból, a másik Párkányból indul. Ha azonban olcsóbban lehet kijönni az itteni kedvezményekkel, akkor csak egy közös útlevelem lesz, mellyel Párkányból indulnak. A közös útlevelem egy személynek kb. 25 Kc-ba fog kerülni és nem kell hozzá más, csak egy községi bizonyítvány. A csehszlovák vasút ha 12-en indulnak 25°%, ha 50-en indulnak egy helyről, akkor 33°%-os kedvezményt ad a belföldi vonalain. E két egyházmegyébe tartozók közül a Világgyűlésen résztvenni szándékozók minél többen és minél előbb jelentkezzenek Ref. Lelkészi Hivatal Lok—Garamlók (p. Kálna, okr. Levice) címen. A jelentkezők tudassák, hogy mikor akarnak utazni és mikor óhajtának visszatérni? — Egyébként a Lelkészegyesület legutóbbi számában a Debrecenbe utazásra nézve ezeket olvassuk: A Világgyűlésre megfelelő számú jelentkező esetén augusztus 22.-én éjjel külön vonat indul Budapestről Debrecenbe, ahová a kora reggeli órákban érkezik meg. A Világgyűlés után pedig az esti órákban indul vissza Budapestre. Egy utas kedvezményes menettérti viteldija Budapesttől Debrecenig és vissza 8 P. Akik e vonattal óhajtának utazni, aug. 10-ig jelentkezzenek az ORLE Gyűlési Irodájánál Debrecen, Kollégium címen. A világgyűlés napjának délutánján nagy műsoros est lesz az „Arany Bika” nagytermében, amelyre tanácsos a belépti jegy árát (2 P, 1 P, vagy 50 fill.) már jelentkezéskor kifizetni, mert a jegyek egész biztosan már elővételben mind elkelnek. — Akik nem a különvonattal óhajtának a Világgyűlésre utazni, azok aug. 10.-ig az ORLE Gyűlési Irodájánál (Debrecen, Kollégium) történet szabályszerű jelentkezésükkel és az 1 P. 50 fill. jelentkezési díj megküldésével arról is értesítsék az Irodát, hogy igényt tartanak-e az 50%-os vasuti kedvezményes igazolványra, vagy nem? Igénylés esetén az igazolványt aug. 15-ig postán küldi meg címükre a Gyűlési Iroda.

A világ minden egyetemét meghívták a debreceni Kollégium négyszázéves jubileumára. A Négyszázados fennállását októberben ünneplő debreceni református Kollégium jubileumi bizottsága most küldte szét a latinnyelvű meghívást s a német-, angol-, francia- és olasznyelvű tájékoztatót a földkerekség minden tájára. Meghívták a világ valamennyi egyetemét — a római katolikus alapításúakat is —, a főiskolákat és külön a protestáns theologiai intézeteket. Az első két napon, október 4.-én és 5.-én zajlik le a megemlékezés, a harmadik napon kirándulások lesznek Hortobágyra, Lilla-

füredre és Budapestten át a Balatonra. Október 4.-én reggel érkezik Debrecenbe az államfő. Kilenc órakor a Nagytemplomban hálaadó istentisztelet, azután a Kollégium udvarán megy végbe a jubileumi ünnepség, amelynek keretében a főiskola négyszázéves történetéből a leginkább kimagasló huszonhét volt tanár és tanítvány emlékezetére bronz-reliefeket, ezenkívül ünnepi emléktáblát lepleznek le s kihirdetik azoknak a külföldi tudósoknak nevét, akiket a Kollégium tiszteletbeli tanáraivá választottak. A Kollégium udvaráról a Tisza István Tudományegyetem központi épületéhez vonul a menet, ahol a magyar reformátorok szobrainak felavatása és a református egyetemi templom alapkövének elhelyezése következik, a továbbiakban megnyitják az új diakonissza-anyaházat. Délután a vendégek megsejmelik a Kollégium nagykönyvtárat, iskola-történeti kiállítását és a Déri Múzeumot; este a Csokonai Színházban alkalmi díszelőadás. A második nap a kormányzó-igazságügyi doktorok, majd kilenc theologiai, egy jogi, egy államtudományi, egy orvosi és két bölcsész disz doktor felavatásával kezdődik, utána a tiszántúli egyházkerület püspöke és főgondnoka a Kollégium kormányzóhatóságának nevében kiosztja az okleveleket az új tiszteletbeli tanároknak. Ennek a napnak délutánja a debreceni Stadionban az egyetemi és középiskolai ifjúság sportbemutatóival telik el. Később ünnepi hangverseny lesz, régi magyar egyházi énekekkel, zeneszámokkal és Kodály „Psalmus Hungaricus”-ával, amelyet a szerző vezényel. Végül a központi egyetem fődöntő díszudvarán a vallás- és közoktatási miniszter ad fogadóestét.

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. Az abarai ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet a nyugdíjazás folytán üresedésbe jött II. sz. tanítói állásra. Fizetés: Helyi javadalom évi 436.—Kc értékben az érvényben levő „Supis” szerint és a nyereségű államsegély, melyért az iskolafenntartó felelőséget nem vállal. Kötelesség: A tanításon kívül a kézimunka oktatása az összes évfolyamokban és segíteni a lelkésznek a vasárnapi iskola vezetésben és egyháztársadalmi munkákban. Az állás f. é. szept. 1-én elfoglalandó. Választás f. é. július 31. Az előírások szerint a már jelenleg működő, hosszabb szolgálati idővel és tanítói képesítéssel bíró tanerő van előnyben. Pályázati határ idő 1938. július 30. Kérvények beküldhetők Ref. lelkészi hivatal Oborin (Abara) pp. Malčice, okr.: Michalovce címre.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 30. szám.

Ára: $\frac{1}{4}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 július 23.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hlv. Hetfin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Tanítóképzőnk építkezése.

Egyházi közvéleményünk már hosszabb idő óta nélkülözi a ref. tanítóképzőnk építkezéséről szóló tájékoztatást. Pedig a szépen megindult, s a legszelesebb rétegeket is megmozgató, komoly eredményeket felmutató kezdeményezés egyik fontos tényezője éppen az a közvetlen és tárgyilagos, nyilvános tájékoztatás volt, amely egyházi közvéleményünket beavatta a legapróbb részletekbe is és ezáltal az építkezés ügyét szinte „egyéni ügyé” tette a lelkekben.

Tagadhatatlan, hogy nagy lendítő ereje van a nyilvános publikációnak. Vannak esetek azonban, mikor a nyilvánosságra bocsájtást tanácsos mellőzni. Nem ajánlatos ugyanis befejezetlen részleteket, ideiglenes jelenségeket közreadni, mert ezek könnyen félremagyarázásoknak, zavaroknak, sőt elkedvetlenedéseknek lehetnek forrásaivá. Sok kár származott már abból, amikor minden meggondolás nélkül történt a nyilvánosság tájékoztatása.

Mindig kötelességünknek tartottuk, hogy egyházi közvéleményünket és az áldozatos lelkeket, akik tanítóképzőnk felépítését nemes adományaikkal lehetővé teszik, állandóan tájékoztassuk. Ezt tettük eddig és a jövőben is meg tesszük. Az időleges hallgatás csak azt jelentette, hogy nem akartunk befejezetlen részleteket publikálni és esetleg nyugtalanságot kelteni olyan ideiglenes jelenségekkel, amelyeknek az ügy végleges kialakulására döntő szerepük nem volt. Most azonban már módunkban van tanítóképzőnk építkezéséről a legrészletesebb tájékoztatást nyújtani és reméljük, hogy — a reánk kényszerített hallgatást megértve, — közléseinket egyházi közvéleményünk megnyugvással fogadja...

Köztudomású, hogy az Egyetemes Konvent tanítóképző-intézetünket azért nyitotta meg Komáromban, mert a felállítás alkalmával, egyedül a komáromi ref. egyházmegye és a révkomáromi ref. Egyház tett ajánlatot az intézet elhelyezésére. A komáromi egyházmegye 100.000 Ké-t, a révkomáromi gyülekezet pedig ingyen telket és a végleges épület felemeléséig megfelelő helyiségeket ajánlott fel tanítóképzőnk részére. Az ajánlatot egyetemes egyházunk nagy köszönettel fogadta, mert az minden tekintetben reálisnak és megfelelőnek mutatkozott, ezért az in-

tézetnek Komáromban való letelepedése után a végleges elhelyezés, illetve az építkezés előkészítésére szolgáló munkálatok is azonnal megkezdődtek.

A komáromi egyház által felajánlott telek, egy két-utcára nyíló, nagyobb telek-komplexum részlete volt, amelyen az ú. n. ókollégium épülete és egy emeletes bérház áll, ahol jelenleg a posta van elhelyezve. Ez a telekrészlet, — c. 4—500 négyszögöl — az intézet épületének elhelyezésére elegendőnek mutatkozott, ezért rajta több kivitelezési terv is készült. A tervezések alkalmával azonban csakhamar kitűnt, hogy az épületet nem lehet az utcai vonalra kihelyezni és a telken fekvő ókollégiumhoz s postához is túl közel került volna, ami a világítás szempontjából eshetett kifogás alá. Ezen fogyatékoságokat egyházi építési szakértőink próbálták elhárítani, de gyökeres megoldáshoz nem juthattak, mert a telket sem nagybirtani, sem elcserélni nem lehetett; mindamelllett javasolták az állami szakértők meghallgatását.

A terveket az Iskolai Minisztérium és az Országos Hivatalhoz kellett felterjeszteni és kérni egy helyszíni szemle, egy felülvizsgálás megtartását. Erre a hatósági kiszállásra csak 1937. nov. 25.-én került sor, amikor az isk. min. és az orsz. hiv. kiküldöttei felülvizsgálták a helyszínén a terveket és bizony a felajánlott telket ők sem találták alkalmasnak az építkezésre. De ugyanekkor mindjárt felvetődött a megoldásnak egy másik lehetősége. Az állami bizottság tagjai ugyanis megtekintették az ókollégium épületét, (ahol intézetünk most ideiglenesen van elhelyezve) és kijelentették, hogy amennyiben tanítóképzőnk végleges elhelyezésére az ókollégium épületét megkaphatná, azt az intézet céljaira minden tekintetben alkalmasnak, célszerűnek és elegendőnek tarják és ehhez az állam részéről való hozzájárulásukat már meg is adják. Ezt a tényt azonnal jegyzőkönyvbe foglalták és az erről szóló határozatot intézetünk vezetőségével a minisztérium és az orsz. hivatal írásban is közölte.

A beállott fordulat látszólag igen kedvező volt, mert az építkezés ügyét és ezzel tanítóképzőnknek Komáromban való végleges elhelyezését egy csapásra megoldotta volna. Minden attól függött, hogy az ókollégium épületét a komáromi gyülekezet egyetemes egyházunknak, haj-

landó-e átengedni tanítóképzőnk végleges elhelyezésére?

A gyülekezetet a kérelem nagy feladat elé állította. Az ókollégium átengedése esetén számottevő befektetésekkel gondoskodniok kellett volna azokról az egyházi helyiségekről, amelyek jelenleg ebben az épületben vannak. A gyülekezet anyagi helyzete azonban nem bírta volna meg ezeket a terheket. Viszont a tanítóképző-intézetnek Komáromban való megmaradásához úgy a gyülekezet, mint az egyházmegye erősen ragaszkodott. Iparkodott tehát a komáromi ref. egyház előjárósága egy olyan megoldást találni, amely a telek, illetve az építkezés kérdését közmegegyezésre és mindent kielégítő módon elintézi.

A jóindulatú, nemes törekvést siker koronázta. A komáromi ref. egyház áldozatkészsége megtalálta a megfelelő megoldást és tanítóképzőnk új épületének elhelyezésére *felajánlotta a Széchenyi utca 26—28. sz. alatt fekvő ingatlanát, — c. 4—500 négyszögöles telket —* amelyen a régi püspöki lakás áll.

Ezen újabb ajánlat határozottan előnyösebb és értékesebbnek volt minősíthető, mint az egyház első ajánlata. Természetes azonban, hogy első sorban itt is az állami hatóságok véleményét kellett kikérni, ezért egy újabb helyszíni szemle vált szükségessé. Ezt a második helyszíni szemlét az isk. minisztérium és orsz. hivatal kiküldöttjei f. é. május hó 27.-én tartották meg és ekkor az építkezésre felajánlott újabb telket hivatalosan is alkalmasnak minősítették tanítóképzőnk új épületének elhelyezésére. A bizottság mindössze azt tartotta kívánatosnak, hogy intézetünk iparkodjék megszerezni a telekhez a szomszédos Széchenyi u. 24. sz. alatti ingatlant (c. 300 négyszögöl), amely Komárom város tulajdona, hogy ezáltal majd a beépítetlen, szabad udvari rész megfelelően nagyobbítható legyen és az épület további fejlesztésére (tornaterem, internátus, konviktus) lehetőség nyíljon.

Bizonyára egyházi közvéleményünk nagy megegyéssel veszi tudomásul, hogy tanítóképzőnk építési ügyének első része: a telek kérdése, a komáromi egyház újabb ajánlatával végleges elintéztést nyerhet. Most még csak a telek formális átadásának egyházhatósági megerősítése szükséges és ekkor Egyetemes Konventünk legközelebbi ülésén már intézhetnek az építkezés megkezdéséről, illetve dönthet abban a fontos kérdésben, hogy *tanítóképzőnk hol kívánja véglegesen elhelyezni?*

Hivatalos lapunk hasábjairól mindenki tudomást szerezhetett arról, hogy a *barsi egyházmegye, illetve a lévai ref. egyház is tett egy ajánlatot tanítóképzőnknek Léván való végleges elhelyezése érdekében.* Ez az ajánlat első sorban arra az eshetőségre támaszkodott, hogy amennyiben Komáromban nem sikerülne az intézet épületét teljesen megfelelően elhelyezni, a lévai gyülekezet készségesen felajánl egyetemes egyházunknak — fenntartás nélkül, teljes tulajdonjoggal — egy kb. 1200 négyszögöles, mindenben

megfelelő telket, a barsi egyházmegye pedig kész külön anyagi támogatást nyújtani az építkezéshez.

A barsi egyházmegye, illetve a lévai ref. egyház nemes felbuzdulása a legteltesebb elismerést és a legmélyesébb köszönetet érdemli meg. *Egyetemes egyházunk méltán örülhet, hogy tanítóképzőnk két kiváló egyházmegye, illetve két áldozatos gyülekezet is készségesen fogadja be falai közé.* Ez a tény bizonyosságul szolgál azonban arra is, hogy tanítóképzőnk fontosságát és jelentőségét mennyire megértik gyülekezeteink és mily őszinte odaadással és szeretettel viselteknek iránta.

Tanítóképzőnk végleges elhelyezésének és ezzel együtt az építkezés megkezdésének kérdésében az Egyetemes Konvent illetékes dönteni. Egész bizonyos, hogy Egyetemes Konventünk ezen nagyhorderejű kérdésben a legkörültekintőbben fog eljárni és meg fogja találni azt a módot, amely úgy tanítóképző-intézetünk, mint egyetemes egyházunk, s az érdekelt egyházmegyék, illetve gyülekezetek szempontjából a legcélszerűbb és legüdvösebb lesz! b. m.

Lelkipásztorok egymásközt.

Talán sehohsem annyira szembeötlő a lelkész bibliaválasztásának következménye, mint épen ezen a téren. Akinek alkalmá volt, vagy van egyes kimagaslóbb lelkipásztori egyéniségek megfigyelésére, nagyon értékes fejlődésről, csodálatos átváltozásokról tehet bizonyosságot. E sorokat épen ilyen megfigyelésekből eredő tapasztalások alapján foglaltuk rendszeres írásba. Két részre osztjuk mondanivalóinkat. Először szólunk a lelkipásztor és a segédlelkész, azután a lelkipásztorok egymáshoz való viszonyáról.

Mindenekelőtt azt a kérdést kell tisztáznunk, mikor lesz valaki lelkipásztorrá? Vegyünk egy-két szentírási helyet feleletünk előzetes indoklására. 1. Sám. 1:11, Jer. 1:5, Ez. 2:3, Mt. 4:19, stb. Mindegyik azt bizonyítja, hogy az elhívás elsősorban Isten részéről történik. Az ótestamentumi példák és a Mt. 10-ben olvasható leírása a tanítványok kiküldésének azt igazolják, hogy az Ige szolgálatára való elindítás és küldés ugyancsak Istentől adatik. Amikor a mi református egyházunk a kettős elhívást hangsúlyozza, magától értetődően a *vocatio internát*, tehát az Istentől jövő elhívást tartja elsődendő fontosságúnak. Ebből következik, hogy a teológiát abszolvál, tehát az Istentől jövő elhívás birtokosát épenúgy az Ige szolgálatára alkalmas embernek kell tartanunk, mint azt, akit egy gyülekezet elhívása folytán a külső elhívás tisztessége is ért. Különösképpen állania kell ennek akkor, ha a segédlelkész már a lelkész-képesítő vizsga oklevelét is megszerezte. Valamiképpen fonák helyzet az, amikor mégis az ilyen segédlelkészek a lelkési közösségben, mint valami másodrendű állampolgárok kezeltetnek. Sokszor előfordul, hogy a princípálisok is úgy kezelik az ilyeneket, mintha valami alacsonyabbrendű lények

volnának. Miért? Nem ugyanazon, vagy talán még nagyobb lehetőségek is állanak ezek előtt, mint a principálisok előtt? Nem ugyanazt a szolgálatot végzik-e ők, mint főnökeik?

E sorok írója sohasem felejtheti el első principálisának a magatartását. Legelső dolga az volt, hogy a munkabeosztásról tájékoztatta káplánját principálisra, aki még hozzá esperes is volt, még pedig egy nagy egyházmegyében. Ebben a munkabeosztásban önálló területet is kaptunk és még a házi látogatás is kötelességünkké tétett. A meglehetősen nagy korkülönbség is csak abban tűnhetett fel, hogy a principális „uram-öcsém”-nek szólította káplánját. Mindig úgy tartotta, hogy a segédlelkész valóban lelkész, aki az ő segítségére rendeltetett. Természetesen ez a segítség nem vonatkozott arra, hogy amikor egy-egy kedves vendég jött a paróchiára, akkor az „uram-öcsémnek” a boros palackért kellett szaladnia. Bár semmi megalázást nem látnánk ilyenféle segítség szolgáltatásában sem, az mégis inkább a háztartásbeli segítők dolga. Sokszor esnek a káplántartó lelkipásztorok abba a hibába, hogy a káplántól várják a főnöknek kijáró tisztelet megadását, de ők semmi tisztességet nem adnak a fiatal segédlelkésznek. Pedig bizonyára a lelkipásztorokra is vonatkozik, hogy: „Amint akarjátok, hogy az emberek...” (Lk. 6:31). Bizonyos, hogy a segédlelkésznek még sokat kell tanulnia. Azért is adatik egy idősebb lelkipásztor mellé. Tehát méltó lenne, hogy legelső sorban azt tanulja meg a fiatal, kezdő lelkipásztor, ami a lelkipásztorok egymásközi magatartására vonatkozik.

Csak egy egyszerű kis ekklezsia irattárát kellene átnéznünk, hogy a lelkipásztorok levelezéseiből a megszólítások és levélzárások alapján valóságos bábeli zürzavart szemléljünk. „Kiváló tisztelettel:”, „alázatos szolgálja:”, „szolgatársa:”, „szolgatestvére:”, „kollégialis üdvözléssel:”, „kártyársa:”, „testvére:”, magánlevelezésekben ugyan-ezek, csak a 2. személy birtokragjával megtoldva. Akad természetesen ezeken felül is, baráti szeretetre és tiszteletre való hivatkozás és még egyéb is. Mire mutatnak ezek? Semmi másra, mint arra, hogy a lelkipásztorok között nagy szakadékok vannak. Hiányzik az a lelki közösség, ami jellemzi az egy Atya gyermekeit, az ugyanazon szolgálatban való forgolódást, az ugyanazon ajándékokba való részesedést tudatát. Hogyan építhet ki egy gyülekezeti lelki közösséget az, aki a saját, ugyanazon szolgálatot végző társaival nem érzi, mert nem építette ki a lelki közösséget?

Református egyházunk jogi szempontból sem ismer megkülönböztetést lelkész és lelkész között, hiszen azt mondja, hogy „a lelkészek között, bármilyen fajhoz tartozzanak, vagy bármilyen tisztséget viseljenek, nincs rendi különbség az esperes, püspök is primus inter pares.” (Bilkei Pap István: Egyházjogtan. 312. l.). Tehát még az egyházjog sem kíván akadályt gördíteni a lelkészek közti testvéri viszony kialakulásánál. Hogy mégis épen az ellenkezője tapasztalható,

annak oka leginkább abban található meg, hogy a lelkipásztorok nem gyakorolják a naponkénti szentírásolvasást; ennek természetszerű következményei tehát elmaradnak. Lehet valaki nagyszerű szónok, aki tömeget rikat meg, de csak színész lesz, ha nem él rendszeresen az Isten Igéjével. Lehet valaki híres a jótékonykodásáról, de csak humanista marad, amíg lelkipásztor-testvére nyomorúsága meg nem indítja cselekvésre jobbkezeit a balkéz tudta nélkül. Elmerülhet egy lelkész nyakig a munkába, tudományos búvárkodásba, nem kamatoztatja talentumát, ha lelkipásztortársaival nem törődik másért, csupán azért, hogy legyen kit lenéznie, mert amaz nem jár a szellemi olimpusz magaslatain. A Ján. 17:21 és a Fil. 2:2—18. kiváltképen a lelkipásztorok egymásközi magatartásában kívánja a megvalósulást.

A mai viszonyok közt, amikor a theologiai világban oly szélsőséges ellentétek mutatkoznak és amikor egyházunk gyengesége következtében olyan könnyen követhetnek az egyes lelkipásztorok képtelen theologiai irányzatokat, vagy pedig épen minden theologiai felfogás nélkül lelkészkedhetnek, — igazán szükség van arra, hogy ezek a tárgyi ellentétek legalább is tárgyi ellentétek maradjanak, — hamár semmiképen ki nem küszöbölhetők, — és ne vitessenek át személyi térére! Akaratlanul is sok kellemetlenséget okozunk így is egymásnak már csak azért is, mert híveink egymással összetalálkozván értesülnek arról, hogy az egyik gyülekezetben így van valami, a másikban meg amúgy. És minden gyülekezetben akadnak, akiknek nem tetszik a saját lelkipásztoruk, hanem talán épen a szomszéd lelkipásztor. Ilyenkor meg arra kell vigyázni a lelkipásztoroknak kölcsönösen, hogy legalább ők ne öntsenek olajat a tüzre, ha már össze is jönnek a szomszéd gyülekezet híveivel. Nem azért, mert egyházi törvényeink is így rendelkeznek, hanem azért, mert nem akarunk a testvérek kellemetlenségeket okozni.

Mindaddig pedig, amíg ilyen kavaradott, háborgó szellemvilágban élünk, mint a mai, okvetlenül szükséges, hogy a lelkipásztorok kisebb csoportokban, lelkési körökben minél gyakrabban összejöjjenek és a theologiai kérdésekben igyekezzenek magukat tájékoztatni, egy nevezőre hozni. Ezeknek zárt közösségeknek kell lenniök, hogy szabad és őszinte megnyilatkozások lehessenek. De mindenkor legyünk azzal is tisztában, hogy theologiai kérdéseket sohasem lehet szavattöbbséggel eldönteni! Zsinórmértékünk a református egyházban csakis a Biblia és hitvallásaink lehetnek. Schian M. 1936-ban így kiált fel: „Az idő parancsszava: nem elkülönülés, hanem együttműködés!” (Der junge Pfarrer 117. l.)

Öreg és ifjú lelkipásztorok között minden különbség eltűnik, ha együtt ülnek le az Ige mellé. Ott nemcsak zsidó és görög nincs többé, de nincs tisztelendő, tiszteletes, nagy- és fő-tiszteletű, nincs sem ön, sem maga, hanem a lelkeknek az a testvéri összetartozása, amely a

szív őszinte önkéntelenségével adja meg egymásnak az Isten gyermekeit megillető tiszteletet és tiszteletet.

Néhány cikkben a bibliaolvasással és annak következményeivel foglalkoztunk. Bizonyára akadtak, akik végigolvasták ezeket. Nem kitanításul íródtak, hanem szerettük volna ráirányítani a figyelmet arra, hogy a ma Egyházának, a a református keresztyén Anyaszentegyháznak a nehéz idők között újra rá kell találnia egyedüli erősségére: Isten drága Igéjére! mert „ubi Biblia viget, viget ecclesia!” *Tárnok Gyula.*

EGYHÁZI ÉLET

A barsi ref. egyházmegye közgyűlése.

A barsi ref. egyházmegye f. évi július 5-én tartotta rendes közgyűlését Léván *Czegléd* Pál esperes és *dr. Nagy Béla* egyházmegyei gondnok elnöklete alatt, amelyen csaknem az összes — közgyűlést alkotó — tagok jelen voltak.

A közgyűlés *Czegléd* Pál esperes bibliaolvasásával és imádságával kezdődött.

Majd *Pap József* egyházmegyei aljegyző terjesztette elő az egyházmegye és az egyetemes egyház minden életmegnyilvánulására és kérdésére kiterjedő részletes esperesi jelentést, illetve az egyházmegyei közgyűlésnek az esperesi jelentésre hozott határozatait. Esperesi jelentés nyomán közgyűlés elsősorban a mult esztendő nagy halottjaival foglalkozott. Így kegyelettel emlékezett meg *Balogh Elemér* az egyházkerület halhatatlan emlékü, szelidlelkű püspökéről, a patriarhák korában elhalt *Kovács Sebestény* Kálmán lelkészről, aki 52 évig volt az ipolypásztóiak szeretett lelkésze, *Antal* Gyula, a lévai egyház fáradhatatlan lelkészéről, *Szunyogh* János kiskoszmályi volt tanítóról, *Konkoly Thege* Sándor az egyh.-megye volt világi főjegyző és tanácsbírájáról, *Ponoczky* István nyug. főszolgabíró, egyházmegyei vil. tanácsbíróról, *Brányik* Géza nyug. tanítóról, *Kovács* János nagykálnai gondnokról.

Tisztelettel adózott a közgyűlés *Bihary* Kálmán volt pozbai lelkésznek, aki 55 évi szolgálat után nyugalomba vonult.

Szeretettel köszöntötte a közgyűlés *Kis* Gyula vámosladányi lelkészt 50 éves, *Rácz* Lajos nagykálnai tanítót 30 éves és *Katz* László borii tanítót 25 éves szolgálatuk évfordulója alkalmával. További munkájukra a jó Isten áldását kérte.

Szeretettel köszöntötte a közgyűlés *dr. Guba* János egyházmegyei világi főjegyzőt, *Bézy* Ferenc egyh.-megyei vil. tanácsbíró, *Farkas* Károly és *Réthy* Lajos egyh.-megyei tanítóképviselőket megválasztásuk alkalmával.

Szeretettel köszöntötte közgyűlés a mult évben ipolypásztói s ez évben lévai lelkésszé megválasztott *Czegléd* Pál esperest, továbbá *Boros* Kornél, *Csonató* Géza, *Szudy* Nándor, *Szaszák* Bertalan lelkészeket, *Rózsa* Árpád,

Gergelyné Vértés Ilona, *Konta* Márta, *Tóthkárolyi* Ilona, *Kuszala* Margit tanítót illetve tanítónőket új állomáshelyükön.

Foglalkozott közgyűlés a falu-problémával. Ezzel kapcsolatban felkérte a lelkészeket és tanítókat, hogy vegyenek részt teljes odaadással a falu kulturális és szociális stb. munkájában. Mindenek felett vigyék bele a magyar falu életébe a Krisztus evangéliumát és legyenek a Krisztus bizonyágtéveői a falvakban ugyszintén a városokban.

Foglalkozott közgyűlés a kis gyülekezetek nehéz anyagi helyzetével, ezzel kapcsolatban az igazságtalan közteherviselés mai helyzetével. *Sürgeti az egyházi adózás reformját.*

Közgyűlés foglalkozott a *lelkész választási törvény reformjával is.* A lelkészválasztásnál és a mindennapi életben előforduló esetek bizonyítják, hogy a lelkészválasztási törvény nem felel meg a követelményeknek. Ezért szükségesnek mondotta ki közgyűlés, hogy a mai lelkészválasztási törvényen bizonyos javítás történjék, úgy a lelkészek, mint a gyülekezetek érdekében.

Kimondotta közgyűlés az *egységes liturgia szükségességét, bevezetését is.*

Az egyházi adózás reformja, a lelkészválasztási törvény reformja, továbbá az egységes liturgia bevezetése ügyében és több időszerű problémák törvényhozási megoldása érdekében közgyűlés elhatározta, hogy a kerület útján megkeresi az egyetemes konventet és kéri a zsinat összehívását és a fenti kérdések megfelelő megoldását.

Foglalkozott közgyűlés az egyetemes egyház államjogi helyzetével és sérelmeivel. Ezzel kapcsolatban részletes, mindenre kiterjedő memorandummal keresi meg közgyűlés a kerület útján az egyetemes konventet és kéri, hogy az illetékes állami hatóságoknál a szükséges lépéseket tegye meg.

Elhatározta közgyűlés, hogy a losonci theologiai szemináriumnak theologiai főiskolává való átszervezése ügyében a lelkésznevelés érdekében a kerület útján megkeresi a konventet.

Közgyűlés elhatározta, hogy a mult évi közgyűlés határozatát és ajánlatát a tanítóképző intézet Léván leendő elhelyezése ügyében fenn tartja és felkéri az egyházmegyei elnökséget, hogy az egyetemes konvent elnökségének ez ügyben tegyen előterjesztést.

Elhatározta közgyűlés, hogy Nagysalló és társegyházainak autonómiáját visszaállítja, miután az egyházak külső adósságai kifizették.

Közgyűlés köszönettel vette tudomásul, hogy a losonci egyház „Zsuzsánna Otthon”-t létesített, amelyben ezidőszerint egy elaggott nő és 8 kiskorú szegény gyermek talált otthont.

Közgyűlés örömmel vette tudomásul, hogy Nagysalló község képviselő testülete, továbbá *Nagy* Lajos nagysallói bíró egy református kórház és diakonisszaház részére ingyen telket ajánlottak fel.

Ezután *Szinay* Sándor számvevő a szám-

vevőszék jelentését terjesztette elő az egyházak, egyházmegyei és gyámoldai pénztárak helyzetéről.

Rácz Lajos tanügyi előadó a tanügyi bizottság jelentését terjesztette elő, részletesen ismertetve iskoláink anyagi és szellemi állapotát.

Ezután Konta Károly egyházmegyei pénztárnok a közalapi, nyugdíj és segélyosztó bizottság jelentését, továbbá különböző segélyiránti kérvényeket terjesztett elő, amelyeket közgyűlés pártolólág terjesztett fel a felsőbb egyházi hatóságokhoz.

Szabó S. Zsigmond egyházmegyei tanácsbíró különböző közigazgatási ügyeket terjesztett elő.

Pap József egyházmegyei aljegyző előterjesztette a belmissziói bizottság jelentését és a kiskoszmályi árvaház 1937 évi működéséről szóló jelentést.

A gazdag tartalmu esperesi jelentés mellett mintegy 35. pontból álló tárgysorozat volt a közgyűlés tárgya.

Méltó a megemlítésre, hogy a tárgysorozatban bírósági ügy nem volt.

A közgyűlés a déli órákban Czeglédy Pál esperes imádságával véget ért. *Református.*

ISKOLÁINK

Tanítóképzőnk.

Istennek legyen hála, már harmadik évi működését fejezhette be ez évben s mint a bizonnal már mindenki által megkapott értesítőtől méltóztatnak látni, eredményesen és a várakozásnak teljesen megfelelőleg. Évfolyamán kötelességszerűleg nekem is volt alkalmam többször is megnézni intézetünket s mindannyiszor igazi lelki gyönyörűséget éreztem a példás rend, a tanulók példás magaviselete, szorgalma és a tanári kar odaadó, hűséges munkálkodása felett. Valóban az intézetnek él és munkálkodik ott minden tényező, — tanárok és tanítványok egyaránt... Ez a lélek, ez a szellem sugárzik az iskola falaiból, minden mozdulatából és a legjobb reménységgel lehetünk, hogy akik onnan kikerülnek, — valódi hivatott munkásai lesznek a magyar kálvinista népnevelés szent ügyének.

S éppen az erre való gondolás készítetett e sorok írására. Negyvenöt növendékünk lép ki a jövő tanévben az életbe, várva, keresve, kérve a megfelelő elhelyezkedést. Engedtessek meg már most felhívni a szíves figyelmet, a megelőző gondoskodást, a legteljesebb jóakaratot ennyi sok növendékünk elhelyezése, alkalmazása iránt. Lehetősége van annak, hogy a megüresedő állások kis késedelemmel, várakozással tölteszenek be. A nagytiszteletű esperesi hivatalok, gyülekezetek találnak rá módot, hogy az üres állások addig ne tölteszenek be, amíg végző növendékeink serege választható nem lesz.

Ugyancsak engedtessek meg kérhetnem az 50 filléres járandóságok és az egyezer Kc-ás megajánlások pontos befizetését. Intézetünk csak úgy végezheti zavartalanul működését, ha tanári

testületünk rendszeren kapja jól megérdemelt fizetését s ha dologi kiadásainkat pontosan tudjuk fedezni. — Évi számadásaink a legpontosabban vezetettek, a barsi és komáromi egyházmegyék ellenőrzése alatt állanak, egy fillér felesleges kiadásunk nem lehet s hogy mily szellem uralkodik intézetünk vezetésében, gazdálkodásában, — csak arra az egyetlen tényre hivatkozom, hogy konviktusi segélyül a négy év alatt egymillió Kc segélyt osztunk szét arra szorult jótanulóink között. Kérnénk tehát ezek tudatában a legpontosabb járulék fizetését.

Intézetünk elhelyezésének kérdése is végleg megoldódik egyetemes konventünk legközelebbi ülésében s így az 1939.-ik évben építkezünk kell. Hálásan ismerjük be az eddigi megajánlások áldozatos jóindulatát, de még mindig kevés az építkezés megkezdéséhez... S kérnünk kell mindenkit, akiket illet, — ne feledkezzenek meg intézetünkről s hozzájárulásukkal tegyék lehetővé az építkezésnek jövő évben való megvalósítását.

Ajánlva a legszebb reményekre jogosító áldásos Intézetünknek szíves pártolását egyetemes egyházunk minden tagjának szíves figyelmébe, — kérem Istennek további kegyelmét és segítségét!...

Patay Károly
ig. tanács elnöke.

Tanítói szolgálatunk mértéke.

Mindnyájunk előtt ismeretes Belszár király lakomája, melyet ezer főemberének szerzett, mikor a jókedv, a vígalm a legmagasabb fokra ért, akkor küldetett az Úrtól az a jelenet, amely a király gondolatát megháborította, az arcát megváltoztatta. Egy titkos kéz, amely felírta a falra a király végzetét: Méne, méne, Tekel, Ufarszin; megmérte és könnyűnek találtattál. A király szolgálata nem ütötte meg a kívánt mértéket, így önmaga és országa is elpusztult.

Mikor e mindnyájunk tanulságára megírt példa felett elgondolkozunk, befelé-néző szemekkel vizsgáljuk mi is szolgálatunkat, meg van-e a helyes mértéke? Mert egyszer mi is megmérhetünk.

Az ember egész élete szolgálat. Erejét, idejét, tehetségét minden ember szolgálatba állítja. A szolgálatot teljesítők két táborba oszthatók. Az egyik csoport Isten dicsőségét munkálja, a másik a sátán igája alá hajtja a fejét. De két részre osztja a szolgálatot az a tény is, hogy mi az indítója. Lehet csak az anyagi javakért és lehet belső kényszerűségből, az elhivatás örömeivel önként szolgálni. Ez utóbbi ad a szolgálatnak szint és erőt. De ettől függ a szolgálat értéke is. Hiszen mindnyájan tudjuk, hogy pénzért lehet vásári muzsikát venni, de az igazi zenét Bach, Mozart, Wágner adta az emberiségnek. Pénzért szolgál a zsoldos, de az igazi katona a honvéd. Jutalomért lehet dajkát fogadni, de az igazi nevelő, az életét sem kimélő szülő és tanító.

Így a szolgálat lehet alacsonyrendű, ha

önzően csupán önmagát, a szolgálatot teljesítőt elégti ki — és lehet Istennek tetsző, ha az Ő dicsőségét munkálva az emberiség javára válik. Az ilyen szolgálathoz nagy hűség és önmegtagadás kell. Amint a földbe vetett mag kész elpusztulni, hogy gyümölcsöt teremjen, úgy az igaz szolgálatot teljesítő lélek is, kész felemészteni az egész életét.

Mikor a tanítói szolgálat mértékéről beszélünk, eszembe jut követésre méltóan, nagy elődök s a mai kor tanítói szolgálatának messze kimagasló köszirtjei, akik igaz szolgálattal számottevők voltak és azok ma is a világ életének átalakulásában.

Általában elmondhatjuk, hogy tanítói szolgálatunkat jellemzi, hogy a mi napjaink, éveink, egész életünk hivatalos munkában telik. Ez azt jelenti, hogy a szolgálati ruhánkat sohasem vetjük le. Kisebb és nagyobb szünidőnk is szorgalmas munka között telik el, hogy új tervek, újabb elgondolások által a következő iskolai évben jobbat, tökéletesebbet nyujtsunk a reánk bizott lelkeknek. Szolgálati ruhánk nem színészi álarc, vagy jelmez, amit időnként veszünk fel, hanem olyan ruha, amit a Mindenható reánk forrasztott örökre. S ez a szolgálati ruha, akkor nem lesz komor, gyászos vagy elfakuló, ha azon Krisztus szeretete, alázatossága ütközik át. Ez adja meg annak mindenidőbeli egyformaságát. Nagy Mesterünk példájából láthatjuk, hogy Ő nemcsak alkalmilag szolgált népének, hanem egész életének alaphangja a szolgálat volt. Mert Ő nem azért jött, hogy Neki szolgáljanak, hanem, hogy Ő szolgáljon másoknak.

Szolgálatunk igazi mértékét veszélyeztetni sok-sok körülmény.

Legfőképpen az, hogy sok szomorú élmény kíséri munkánkat, mely munkakedvünket elrabolni igyekszik. Egyedül az szabadít meg bennünket pusztításától, ha életközösségben vagyunk az Úrral, aki szomorú megpróbáltatásaink között magunkhoz térít, annak a megismerésével, hogy nekünk, akik lelkekért való munkálkodás szolgálatában állunk, számolnunk kell azzal, hogy nem angyalokkal, hanem emberekkel van dolgunk, akiknek sok fogyatkozásait, gyarlóságait, türellemmel kell elviselni. Úgy kell tennünk, mint a nagyon gazdag ember tesz azokkal, akik sok kisebb-nagyobb kölcsönrel tartoznak neki. Fölötte áll annak, hogy az ilyen károsodásokat számon tartson, — napirendre tér felettük. Mi tanítók, bár felette állunk a reánk bizottaknak, mégis nekünk kell legmélyebbre lehajolnunk az emberek között. Szolgálatunkban akkor nem érhet csalódás, ha mi mindig csak adni akarunk a reánk bizott lelkeknek, ha eltörpül bennünk az a vágy, hogy kapjunk is kellene tőlük. Ha így szolgálunk, szolgálattal mindig összhangzatos marad.

Testvéreim! szolgálatunk egyszer megméretik. Hogy mikor jön el ideje — nem tudjuk. Szükséges tehát, hogy szemünk előtt tartsuk szolgálatunk mértékét. Erre akkor vagyunk ké-

pesítve, ha befelénező életünk van. — Tanítói szolgálatunk akkor üti meg a helyes mértékét, ha az megegyezik az Isten akaratával. Mert csak az Ő akarata szerint végzett szolgálat örömteljes és annyira belső kényszerűség, hogy élet-szükségletté válik számunkra. Ítélete mérlegébe nem kerül semmi más szolgálat csak az, melyet Szentlelke világosságánál az Ő akarata szerint végeztünk.

Legsúlyosabb akkor lesz életünk, ha telítve van Krisztustól tanult szolgálattal, ha önmagán túl érve belekapcsolódik abba, ami földöntúli. Az a szolgálat diadalmas, amely engedelmesen megadja magát s elfogadja Krisztus által adott élővizet s a nagy Mester szolgálatában állva, az Ő szerelmétől szorongattatva hordozza a legnagyobb szolgálatot: a megbékéltetés szolgálatát. Mint Krisztusnak követői hirdessük tehát a békéltetés ígését. Szentlelkének csodás erejével úgy munkálkodjunk, hogy gyermekeink, ifjaink s gyülekezetünk felnőtt tagjai között minél többen megbéküljenek az Istennel. Krisztus szelíd arca, szeretetteljes áldozatos szolgálata legyen példaképünk. Szolgálatunk biztos — az örökéletre elégséges — mértéke: a Krisztus szolgálata. Földi szolgálatunkból csak az kerül a mérlegbe, amely Isten dicsőségét szolgálta és lelkeket vezetett Ő hozzá.

Keresztyén életünk súlya a hegyibeszéd egyes pontjainak betartása szerint nagyobbodik. E nyolc boldogság szemellett tartása, pontosan eligazít bennünket, hogy szolgálatunk mikor nyer, vagy veszít súlyából.

Archimedes törvénye tanítói szolgálatunknál is örök igazságról tesz bizonyosságot: Minden szolgálat annyit veszít súlyából, amennyi az önző, érdekszolgálat által kiszorított krisztusi szolgálat súlya.

Az igazi szolgálathoz bölcsesség kell. Az Úr bőséggel adja ezt, az Őt kérőknek, amint az Ige mondja: „Ha valakinek nincs bölcsessége kérje Istentől!”

Mire van a mai kornak legnagyobb szüksége? Világot legyőző erőshítű tanítókra, akik igaz szolgálattal elvégzése után, a titkos kéz írása helyett, az Úr ítélőszéke előtt, az Ő áldott szava által nyerik el a megmérettetés igazságát: „Jól vagy, jó és hű szolgám, a kevésen hű voltál, többre bízlak ezután.” Szabó Krisztina.

Sajtóhiba. Legutóbbi számunkban a böjtről írott közlemény utolsó előtti sorából kimaradt az „az” határozott névelő. A mondat tehát így hangzik helyesen: Nekünk is az Alapot (t. i. Krisztust) kell keresnünk...

Felhívjuk lelkésztestvéreink figyelmét: Csomár Zoltán „Csendes Órák” c. ifjak és gyermekek kis imádságos könyvére, mely konfirmandus növendékeink számára kiválóan alkalmas és olcsó vizsgái ajándék. — Egy példány ára: 4 Kč. 10 drb rendelés esetén: 20% engedmény! Megrendelhető a szerző címen: Csomár Zoltán ref. lelkész, Malé-Ratovce, p. Surty. via: Užhorod.

HIREK

Kárpátaljai leány konferencia. *Nem Szöllösön, de Huszton lesz a kárpátaljai kerület leány konferenciája*, mert a szöllösi árvaházban, ahol a konferenciánk lett volna, építkezések lesznek. Ez azonban a helyzetben nem sokat változtat. Az időbeosztás (júl. 21—27) megmarad s a részvételi díj is (az egész hétre 30 Kč, egy napra 10 Kč.) — Tekintettel arra, hogy váratlanul Stewart Douglas skót evangélizátor is bejelentette a jövetelét, a konferencia iránt a férfiak köréből is nagy érdeklődés nyilvánul meg. Kérjük azért a résztvenni szándékozókat, hogy ha egy nappal előbb is, de lehetőleg jelentsék be jövetelüket, hogy elszállásolásukról és ellátásukról megfelelő módon gondoskodhassunk.

A konferencia témái a következők lesznek: 1. A Biblia dióhéjban. 2. Mindez értem volt. 3. Még nem vagyok alkalmas. 4. Mit kell cselekednem? 5. A látszat csal. 6. Csak Krisztus szabadíthat meg. 7. Krisztus a mi menedékvárosunk. 8. Krisztus az élet kenyere. 9. Hitből fakadó imádság. Minden este evangélizációs istentisztelet. Szeretettel várjuk az Isten Igéjét éhező és szomjuhozó lelkeket. *A rendezőség.*

Pályázat. A beregújfalui (Nové Seló) református egyház presbitériuma, mint iskolaszék, pályázatot hirdet a magyar tanítási nyelvű 3 rendszeresített állással bíró, de jelenleg csak két tanerővel működő iskolájánál megüresedett 1. sz. orgonista-kántorsággal egybekötött tanítói állásra. Javadalom: I. Tisztán tanítói fizetés készpénzben 2.925 Kč 50 fill. évente. II. El nem választható kántortanítói javadalom: 1.) Lakás és kert melléképületekkel. 2.) 8 kat. hold 776 öl szántóföld. 3.) 1 kat. hold 933 öl rét. 4.) 549 öl szőlő. (Ez a négy fizetési tétel $\frac{1}{2}$ részben tanítói, $\frac{1}{2}$ részben kántori.) Állami fizetés-kiegészítés alá az állás javadalma 4.910 Kč 50 fillerre van értékelve. III. Igazgatói teendők végzéséért évente 500 Kč. IV. Tisztán kántori javadalom: 1.) Készpénz évente 300 Kč, amelyért tartozik a helybeli állami magyar és kisebbségi iskolákban járó tanulókat heti két órában egyházi énekekre tanítani. 2.) 8 q tiszta rostált buza. 3.) 6 méteről (24 méter) I. osztályu tűzifa beszállítva. 4.) Temetési stóla. V. Államsegély. — Kötelessége: 1. Egy, legfeljebb két vegyes évfolyam vezetése, (rendszerint a felsőbb évfolyamok). 2. Igazgatói teendők ellátása. 3. Templomi éneklés vezetése orgonával s temetéseken való ének-vezetés. 4. Férfi és vegyes énekkar vezetése. 5. Belmissziói munkában való segédkezés. 6. A már érintett énektanítás az állami iskolákban, heti két órában. Általában az állami és egyházi törvények által kijelölt munkatereken való buzgó munkálkodás. Kellően felszerelt (a pályázónak eddigi egyházas viselkedéséről s működéséről az illetékes lelkészi hivatal bizonyítványát sem nélkülöző) pályázati kérvények 1938. aug. 13. napjáig „Ref. Lelkészi Hivatal” Újfalu—Nové

Seló, pp. Berehý—Bereg, okr. Berehovo—Bereg-szász, P. K. R. címre küldendők. A választás augusztus 14.-én lesz.

Gáspár-féle korálkönyv! Tekintettel arra, hogy az eddig beérkezett megrendelések száma még mindig nem biztosítja a kiadással járó költségeket, így *meghosszabítjuk annak előfizetési lehetőségét 1938 évi október hó 15.-ig.* A mű kiváló finom papiroson, modern és izléses kivitelben lesz elkészítve, valamint annak árát is úgy állapítottuk meg, hogy mindenkinek lehetővé váljék azt olcsó áron megrendelni. Ara egész vászon kötésben Kč 50, bőr kötésben Kč 65. A mű üzleti érdekek kizárásával készül, a szerzőnek anyagi előnyt nem biztosít, hanem kizárólagosan egyes-egyedül csak a református zeneirodalom kincstárának gazdagítása a cél s egyben — a jutalom is. Megrendeléseket méltóztatassanak minél előbb a kiadóhoz Gondosnyomda Párkányba, vagy Gáspár János nyugalmazott igazgató tanító úrhoz Losonc, Marx ucca 13. számra eljuttatni.

HIVATALOS RÉSZ

A gömöri ref. egyházmegye esperesi hivatalától.

965/1938. sz.

Runya, 1938. VII. 7.

Esperesi körlevél.

Felhívom a gömöri ref. egyházmegye összes lelkészi hivatalait, hogy ezen körlevél megjelenését követő vasárnap az egyházmegye valamennyi szószékéből és pedig úgy az anya-, mint a leányegyházakban, hirdessék ki a következő jogerős határozatot:

„A berzétei ref. egyház presbitériuma 1938 évi május 22.-én tartott gyűlésében ifj. Nagy János egyháztagot azon cselekedetéért, hogy vegyes házasságának megkötése előtt a róm. kath. egyház javára reverzálist adott s ezzel református anyaszentegyházunk erkölcsi tekintélyét megcsufolta az egyháztagoktól várt hitűséget és érületet megtagadta, az idevonatkozó egyházkerületi szabályrendelet értelmében az E. T. I. t. c. 108. §.-ban foglalt összes egyháztagsági jogai, valamint az úrvacsorával való élés jogától is megfosztja.

E határozat értelmében tehát fent nevezett ifj. Nagy János berzétei lakosnak — kárhoztatott cselekedetének jóvátételéig — az úrvacsora kiszolgáltatása, valamint bárminémű lelkészi, énekezeri szolgálat teljesítése szigorúan tilos.”

E kihirdetés megtörténtét a legközelebbi egyházlátogatóság veszi számba.

Testvéri szeretettel:
Lenkey Lajos h. esperes.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belsődi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 31. szám.
Ára 1/2 evre 70 Kc., 1/2 év 35 Kc.
Hirdetések díjszabása szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Szállítási hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 július 30.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Leikészli Hiv. Hetén
(Hetény), okr. Stará-Ďala.
Ide küldendő minden közlemény.

Református öntudat.

Manapság minden testület, intézmény és egyesület legfőbb feladatát az képezi, a legnagyobb gondot arra fordítja, hogy tagjait beszeresse és öntudatosakká tegye. Szinte tulmértelt formában folyik napjainkban mindenféle öntudatosítás lelkeket meghódítani akaró munkája. Ezzel a hatalmas fegyverrel gondolják a lelkeket biztosabban szekerükhöz kötni politikai pártok, harcos és békés testületek, jobb és baloldali alakulatok. Erre építenek öt éves tervekkel, messzicélú jövő elképzeléseket.

Folyik az öntudatosítás propagandája sajnos, szóban és írásban egyaránt a mi egyházi életünk falain belül is, mintha fokozottabb mértékben hangsúlyoznák ki újabban a református öntudat fontosságát és felmérhetetlen szükségességét. Konferenciakon, újságjaink és folyóirataink hasábjain mind gyakrabban halljuk és olvassuk az öröndetes tény, mely egyházi közéletünk legsürgősebb és legszükségesebb kellékének látja a református öntudat hiányának pótlását minden vonalon.

Ha a református öntudat szempontjából vizsgáljuk meg — bárhol — népünk hittudatát, lelki életének elevenségét és mélységét, bizony nagyon szomorú tapasztalatra és eredményre bukkanunk mindenütt. Evangéliumi hite: csak halványan pislogó mécsvilág, inkább megszokottságból, a megcsontosodott gépies gyakorlatból eredő: szokás hit. Imádsága: anyagiás életszemléletéből folyó aktus, kérő szavaknak gépies elmondása, melyben vajmi kevés a Léleknek in-dítása. Mindennapi életében gyakran használ biblikus szavakat, de ezek olyanok, mint a szí-
nüket vesztett, tollukat elhullatott madarak, használat folytán elkoptatott szavak ezek, melyeknek hiányzik belső, tartalmi jelentésük, élet és lélek nélküli hulló szavak, frázisok csupán.

Ha református hitünk központi jelentőségű nagy kérdéseiről megkérdeznénk egyik-másik gyülekezeti tagunkat, — azt hiszem — kérdé-
sünkre nagyon furcsa feleletet kapnánk. Legtöbb egyháztagoknak nagyon primitív elképzelése van hitünk igazságairól. Gondolkozunk csak rajta, hogy sok esetben milyen feleletet kapnánk ilyen kérdésekre, hogy: mi az úrvacsora, mi a pre-desztináció lényege, vagy mi a véleménye a

büntudatról, a kegyelemről, hitvallásainkról és a váltság tényéről? Szokásba csontosodott hitvilága és ebből kifolyólag igen halványan pislogó ref. öntudata nem is képes megfelelni ezekre.

És ha népünk nagyon halvány ref. öntudatával kapcsolatosan felvetjük magunk között a felelősség kérdését, hogy kinek, vagy kiknek mulasztása az, hogy népünk evangéliumi hitének öntudata ilyen alacsony nívón áll, akkor erre — sajnos — több okkal felelhetünk. Nem utolsó helyen áll népünk hitéleti téren megnyilatkozó tunyasága, nehézkes természete, a transcendens dolgokkal szemben az anyagiak iránt való erős érzéke. A legfőbb ok azonban talán az, hogy hittudatukat nem tudtuk a multban elmélyíteni, személyes hitéletre ránevelni, evangéliumi szent megtapasztalásokra elvezetni. Iskoláinkban — nagyrésztben még ma is — hitünk kérdéseivel úgy foglalkozunk, hogy az inkább száraz ismeretközlés, nem pedig a lélek vizeinek megmozgatása, mely egyre szélesebb hullámgyűrűt vet maga körül. A konfirmáció nem a hitigazságoknak beleszuggerralása, meggyőző erejű belepréslése a fejlődő ifjú lelkekbe, hanem lecke feladás, szavaknak betanítása, magoltatás sok esetben.

Utolsó oknak hagytam — de nem utolsóként — azt a szomorú tény, hogy hiányzanak egyházi életünkből az evangéliumi hitükről bizonyosságot tenni is tudó, példaadó emberek. Itt e ponton szinte elriasztó példákat találunk. A kevés, minden tiszteletre és elismerésre méltó kivételek mellett falusi intelligenciánkra gondolok és azokra a világi egyházi embereinkre, akik a hitélet, a templomlátogatás, a református öntudat terén nem hogy jó példát adnának falusi népünk zömének, hanem passzív, közömbös magatartásukkal inkább ártnak és elriasztó példák, mementók arra, hogy milyeneknek nem szabad lenni az öntudatos hitű, református keresztény embernek.

Az elkövetkező esztendőben népünk hitéletének megújulása, öntudata érdekében ez kell, hogy legyen egyik fontos feladatunk és missziónk, hogy személyes ráhatással és példaadással igyekezzünk széttörni azokat a megcsontosodott, mechanizmusba merevedett kereteket, melybe népünk szokás-hitét beágyazta úgy, hogy mellette anyagiás haszonlesését, júdás-kapzsiságát, kaini-irigy természetét, gyűlölködő, káromkodó, meg-

bocsátani nem tudó, versengő hajlamait megőrizte és mozgassuk meg lelküknek azokat a húrjait, melyből kibontakozik a Krisztust megtalált ember, hogy ezzel erősödjék református keresztyén egyházunk falain belül: a református öntudat.

Csomár Zoltán.

Evangélikusok és reformátusok közös úton.

(A történelmi országok német evang. egyházáról.)

A világháború végének a volt osztrák-magyar monarchia népeire nemcsak politikai és gazdasági, hanem egyházi tekintetben is messzeható következményei lettek. Régi szilárd organizmusok szakadtak darabokra és lettek újaknak alapjai. Az új államhatárok új egyházi határokat követeltek, így a régi anyától elszakított részeknek újonnan kellett szervezkedni. Ez a nehéz feladat várt a csehszlovákiai történelmi országok német protestánsaira is.

Csehszlovákiában először valamennyi német protestáns, illetve evangélikus gyülekezet egyetlen német evangélikus egyházban akart tömörülni. A megkezdett tárgyalások azonban anyagi és egyéb akadályok megfontolása miatt meghiusultak. Így aztán a kb. 50.000 szlovákiai német evangélikus a szlovák ev. egyházhoz került, míg a cseh-morvaországi és sziléziai protestánsok — evangélikusok és reformátusok — a törvényben önállónak elismert német evangélikus egyházban egyesültek. Úgy egyházszerkezeti, mint felekezeti tekintetben új, bátor és nagy előrelépést jelentett ez a tény.

Az összeomlás előtt ugyanis Ausztriában a protestánsok nemzetiségre való tekintet nélkül felekezetek szerint voltak szervezkedve: a német és cseh evangélikusok az evang. egyházban, a német és cseh reformátusok a közös református egyházban. Az államfordulat után azonban itt is fordulat következett be. Az új államban ugyanis a protestáns gyülekezetek most már nem felekezeti, hanem nemzetiségi alapon szervezkedtek. Eszerint aztán a cseh evangélikusok és reformátusok 1918-ban a csehtestvér evang. egyházban egyesültek, a német evang. és ref. gyülekezetek pedig a következő évben a német protestáns egyház kebelében forrtak össze. (Egy német ref. gyülekezet csak 1926-ban csatlakozott a közösséghez.) Ilyen módon a történelmi országok német prot. gyülekezetei közös egyházalkotmányban egy testet alkotnak.

Az egyetemes egyház címében nincs benne sem az ág. ev., sem az ev. ref. megnevezés, de az ág. hitvallásuk aránytalanul nagyobb száma miatt úgy theologiai, mint egyházi tekintetben magán viseli az evangélikus jelleget, ami az egyházalkotmány alapszabályaiban is kifejezésre jut. Az 1. §. pl. azt mondja: „A német egyház Cseh-Morvaországban és Sziléziában a Szentírás egyedüli alapján áll. Életében a reformáció elveire, tanaiban az evang.-lutheránus hitvalláshoz tartja magát.”

Az egyház alapszabályai azonban nem zárják ki, hogy a református gyülekezetek, illetve egyes hívők a református hitvalláshoz, egyházi-életéhez és szokásokhoz tartsák magukat. Így érthető az, hogy összesen 69 anya-, 32 leányegyházból és 130 prédikációs állomásból álló 137.368 lelket számláló egyházegyetem két (2) gyülekezetének tisztán református megnevezése van. Hét más helyen az evangélikusok és reformátusok egyesült ág. h. és ref. gyülekezetté olvadtak össze, a legtöbb gyülekezet azonban, ahol alig van református, ágostai hitvallásának nevezte magát.

Minden hívőnek, úgy a reformátusnak, mint az evangélikusnak — a gyülekezetben teljes szabadsága van, de természetesen a teljes jog mellett egész kötelessége is. Eszerint aztán megtörténik, hogy egy u. n. ág. hitv. gyülekezetben református embert választanak presbiternek és viszont egy tisztán református egyházközségben lutheránus is lehet a presbiter. Néhol súlyt helyeznek arra, hogy a hívek felekezeti hovatartozandósága szerint arányosan állítsák össze a presbitériumot. Ilyen helyen a többség állítja a gondnokot, a kurátort.

A lelkészre vonatkozólag is ilyenek a viszonyok. Az egyházalkotmány szerint egy tisztán evangélikus gyülekezetben lehet református vallású a lelkész és megfordítva is megtörténik, hogy református gyülekezet evangélikus lelkészt választ magának. (Ugyanez áll a vegyes, illetve egyesült gyülekezetekre is.) Így pl. a csenkoviçi tisztán református leányegyháznak evangélikus lelkésze van az én személyemben. (A csenkoviçi német ref. gyülekezet 1783-tól 1926-ig egy cseh ref. anyaegyházhoz tartozott. 1926-ban szabad akaratából csatlakozott a német evang. egyházhoz. Gyülekezeti ügyeit teljesen önállóan intézi, van külön presbitériuma stb. A ref. jelleget az alapszabályok védik.)

Ami a kultuszt, a tanokat, tradíciót illeti, minden maradt a régi. A Szentírás mellett a ref. katechizmus és a ref. énekeskönyv is használatban van. Az énekeskönyv az énekeken kívül a 150 zsoltárt költői formában is tartalmazza, melyeket a reformátusok az istentiszteleteken részint énekelnek is.

Az Úrvacsorát a reformátusok az eddigi formában — az Úrasztala körül állva — veszik, míg a lutheránusok térdenállva fogadják. Előfordul, hogy az Úrvacsoránál egymás mellett áll, illetve térdel a református és lutheránus, mintegy jelképeül annak, hogy Isten előtt mindnyájan egyek vagyunk. De figyelemre méltó ez a tény azért is, mert bizonyítékául szolgál annak, hogy a mi vegyes egyházunkban a felekezeti tudat nem tűnt el és hogy ennek ellenére is lehet közösen az Úrasztalához járulni. Kétségtelen persze, hogy ehez a hit felekezeti jellegének kidomborítása mellett testvéri megértés és igaz keresztyén szeretet szükséges. Itt nem szabad és nem is lehet különösen nyomatókkal hangoztatni, ami bennünket egymástól elválaszt,

anem azt, amit közösen hiszünk és ami összerakott. És ez a helyes, mert ez a nagyobb és a fontosabb.

A vallásbeli közös kapcsolatok mellett — természetesen — összeköt bennünket a nemzetiségünk, a nyelvnek és a kultúrának erős köteléke is.

Unió tehát a történelmi német protestáns egyházak élete és még sem az! Legalább is nem abban az értelemben, mint a protestáns egyházakat a múlt században egyesíteni akarták (pl. Németországban és Magyarországon). Itt alkotmányos, közigazgatási, jogi unióról, nem pedig hitsszerű egyesítésről (egységesítéséről) van szó. Itt senki sem állíthatja és nem is állította eddig soha, hogy vallásos érzésében és meggyőződésében sértve, vagy akadályozva volna, illetve hogy ez az unió akár az egyik, akár a másik felekezetnek kárára volna. Ellenben tény az, hogy ebben az egyességben igen nagy erő van a hit felé és befelé egyaránt. Tény az, hogy lehet találkozni, amelyen a protestánsok közösen, szívtartóan, kar-karbatéve mehetnek az Isten országának nagy céljai felé. Ismétlem azonban, hogy ehhez feltétlenül szükséges a hit és a szeretet, erős vallásos meggyőződés és nagylelkű keresztyén testvéri megértés.

Tapasztalati tényeken kialakult meggyőződésemmel, hogy a mi szeretett protestáns egyházunk megfogható történetében sok elszomorító, vagy lehangoló fejezet nem következett volna el, ha az igaz hit dogmája mellett az igaz krisztusi szeretet ereje lakozott volna a szivekben.

Kautz Károly
ev. lelkész Grulich.

FIGYELŐ

A Tiszáninneni Református Egyházkerület konferenciája Rozsnyófürdön.

F. hó 5—6. napján tartotta meg a szlovénországi Tiszáninneni Egyházkerület, elnöksége által összehívott konferenciáját Rozsnyófürdön, az egyházkerület kebelébe tartozó lelképásztorok, tanítók és világi vezetők nagy érdeklődése mellett. Jelen volt mintegy 120—130 résztvevő dr. Magda Sándor püspök, dr. Mertens Alfréd egyházmegyei gondnok és Négyessy János ig. tan. elnöksége alatt.

A konferenciát 4-én este nyitotta meg lelképásztori szavakkal dr. Magda Sándor püspök, rámutatva a konferencia kitűzött céljára: a lelképásztorok és gyülekezeti munkások továbbképzésének nagy fontosságára, az egyházkerület egységes közszellemének munkálására, a testvéri szeretet és összetartozandóság érzésének ápolására. A töle megszokott magas színvonalu tudással mutatott rá a ma lelképásztora továbbképzésének feltétlen szükségességére. A teológia történetén végigfutva nagy vonásokban megmutatta az utat Kálvintól kezdve a mély ponterővel jutott racionalizmuson és a nyomában jelentkező pietizmuson át egész Barthig, akinek Kálvinhoz közelálló és időszerű hatalmas teológiai rend-

szérével szemben a ma ígéhirdetőinek feltétlenül számolniuk kell, ha nem akarnak a kor színvonaláról lemaradni.

5-én reggel 8 órakor áhitattal vette kezdetét a konferencia, melyet Konkoly Thege István tartott Pál. I. Tim. 1:15—16. versei alapján a jelenlevők nagy lelki épülésére. Utána Csáji Pál szepsii lelkész tartotta meg bevezető előadását: *A lelképásztor magán élete és otthona* címen, melyhez hozzászóltak Papp István, Erdélyi Mihály, Meskó Dezső és Lengyel József lelkészek. 12 órakor dr. Magda Sándor püspök vezetésével kivonultak a konferencia tagjai a rozsnyói temetőbe, ahol püspökünk megkoszoruzta b. e. Szőke István volt rozsnyói lelkész, egyházkerületi főjegyző és theol. előadó sírját, kegyeletes szavakkal idézve fel egyházi közéletünk e korán elköltözött kiválóságának emlékét a jelenlevők előtt.

D. u. *A lelképásztor a társadalmi életben* címen, bevezető előadást tartottak: Papp József és Lenkey Lajos lelkészek. Hozzászóltak: Gecse Endre, Böszörményi Sándor, Csomár Zoltán és Varga Imre (Rimaszombat) lelkészek. Ezután: *A lelképásztor és tanító* címen, Meskó Dezső és Varga Lajos adtak elő, melyhez több hozzászólás hangzott el, rámutatva a két gyülekezeti munkás-viszonyára.

6-án reggel Böszörményi Sándor homonnai lelkész tartalmas bibliamagyarázatával vette kezdetét a konferencia. Utána: *A lelképásztor és tanító közös munkája a gyülekezetben* címen, bevezető előadást tartottak: Simon József esperes és Csomár Zoltán lelkész, melyhez hozzászóltak: Gaál István, Papp József, Kovács Ferenc, Gencsy Béla lelkészek és Gérecz Lajos ig. tanító.

Ezután következett a konferencia legközpontibb jelentőségű témája: *Igéhirdetésünk főbb problémái* címen, melyet nagy felkészültséggel Varga Imre és Konkoly Thege István vezettek be és amelyhez mélyen járó hozzászólások hangzottak el: Samu István és Csomár Zoltán részéről, majd termékeny vita következett, amelyben résztvettek: Máté Miklós, Batta Pál, Erdélyi Mihály, Gaál István, Borza Lajos, dr. Nagy Lajos stb. Itt felszólt dr. Mertens Alfréd a konferencia világi elnöke, aki örömeinek adott kifejezést a nívós előadások és hozzászólások felett és megállapította, hogy ez a téma, ennek lefolytatása volna a konferencia fénypontja.

D. u. *A presbiter nevelés-ről* tartott magas színvonalú előadást: Böszörményi Sándor homonnai lelkész, majd még egy fontos előadás következett: *A ref. egyház tagjai a nemzeti életben* címen, melyet bevezettek nagy hozzáértéssel dr. Mertens Alfréd a konferencia világi elnöke és Varga Imre rimaszombati lelkész, rámutatva a vallási és nemzeti eszmék nagy szerepére az egyesek és közösségek életében.

A konferenciát 6-án este fejezte be dr. Magda Sándor püspök és annak az optimista meggyőződésének adott kifejezést, hogy bár a konferencia eredményei csak ezután fognak mu-

tatkozni, de a két napos összefüggésben is érezhető és látható volt az a meleg testvéries érzés, a lelkiekben és a szellemiekben való elmerülésre készség, melyből mint mustármagból terebélyes fává növekedhet az összetartozandóság tudatának érzése, egyházi életünk közszellemének egészséges fejlődése. Majd köszönetet mondott a konferencia lelkes propagálójának és minden belmunka lelkes kezdeményezőjének: Lengyel József belmissziói előadónak, majd a helybeli rendezőknek: özv. Szőke Istvánnénak és családjának, valamint Vizváry László rozsnyói lelkésznek, akik fáradságot nem ismerve mindent elkövettek a konferencia külső sikere érdekében, hogy mindenek ékesen és szép renddel legyenek. Köszönetet mondott az előadóknak, akik munkájukkal és felkészültséggel hozzájárultak a konferencia belső tartalmi sikeréhez. A konferencia résztvevői a késő esti órákban oszlottak szét, eltávoztunk azzal a jobb jövőbe vetett hittel és reménységgel, hogy amíg magasan lobog bennünk evangéliumi hitünk és a gondjainkra bízott népünk szeretete és ott ég lelkünkben az összetartozandóság tudatának érzése és mindenekfelett Isten dicsőségének munkálása, addig bizonyosságot szolgáltatunk e világnak arról, hogy élni tudunk és élni akarunk!

Csomár Zoltán.

KÜLFÖLD

Reformátusok a nagyvilágban.

Négyszázhusz esztendeje, hogy a tiszta evangélium hirdetésére Isten elküldötte a maga prófétáit, hogy az Egyháznak megmutassa általuk az igaz utat és kivezesse azt a bűnnek és babonának azon szövedékéből, melybe az emberek által jutott. Wittenbergből, aztán Genfből hangzott szerte az Isten tiszta ígéje hirdetése s lassanként áthálózta az egész világot. Ma már alig van a világnak olyan része, ahol a református hit ismeretes ne lenne, vagy legalább is ne hirdetnék. Napról-napra növekedik azok száma, akik megismerik így Isten igaz üzenetét s nagyobb szeretettel és alázatossággal fordulnak az Isten ígéje felé.

Az európai szárazföldön a háború végéig a legnagyobb református egyház a magyarországi volt 2600 gyülekezet, két és félmillió lélek tartozott hozzá, öt egyházkerületben, öt theologiai intézettel. Még most is egyike a legnagyobbaknak, mert másfélmillió lelket számlál.

Az európai országok közül református többségű vagy szellemű országoknak tekinthető Nagybrittania, Skócia, Hollandia, Svájc. Egész Európában 50 református egyházat számlálhatunk 12.500 gyülekezettel, kb. összesen 10 millió református lélekkel.

Ázsia az a földrész, amely legelőször halotta a tiszta evangéliumot az apostolok ajkairól, innen kelt át Pál apostol Macedóniába, Európába, hogy elvigye oda is az evangélium üzenetét. Az ázsiai országok közül ma Indiában 1600 gyü-

lekezet van, 150.000 lélekkel, ezenkívül az indiai szigeteken és Sziámban 350 gyülekezetet találunk kb. 80.000 konfirmált egyháztaggal. Kinában 643 gyülekezet van, 110.000 konfirmált taggal. Kína ma is egyik legnehezebb terület a misszió számára. Japán is hosszú ideig el volt zárva a tiszta evangéliumi hit előtt, csak 1868-ban nyílt meg az európai hatások előtt. 1911 óta egy egyesült egyház van Japánban: a Krisztus egyháza, melybe 375 gyülekezet tartozik 44.000 lélekkel. Sokkal hamarabb és készségesebben fogadta az evangéliumot Kórea, mely most Japánhoz tartozik, ahol 2300 gyülekezetben 74.000 konfirmált egyháztag van, összesen 200.000 lélek. Formósa szigetén pár száz gyülekezetből álló 10.000 lelket számláló egyház van. Ezeknél mind azt látjuk, hogy apró gyülekezetekből állanak, felszerelve különböző foku iskolákkal és missziói állomásokkal, ezek az egyházak mind nemzeti egyházak, melyek saját maguk kormányozzák magukat, de kapcsolatban állanak a skót, amerikai vagy holland egyházakkal.

Ázsia, ez a hatalmas földrész, még sok ponton el van zárva az evangéliumtól. Kína belső részeiben, Mandzsuriaiban, a földrész északi részein, még sok küzdelmet kell kiállnia az evangélium terjesztőinek. Különösen a mohamedán vallással kell erős harcot vívniok. Mégis Isten iránti hálával láthatjuk, hogyan nyílik meg újabb és újabb kapu a tiszta evangélium előtt. Ázsiában a ref. hitet valló egyházak száma 14, ezek 5500 gyülekezetet foglalnak magukba, több mint egymillió lélekkel.

Afrika egyike azoknak a szárazföldeknek, melyek az utóbbi időkben rohamosan ismerkedtek meg az evangéliummal. Az első hirdetői a tiszta evangélium üzenetének Délafrikában a holland reformátusok voltak, akik már 1652-ben munkálkodni kezdtek ott. Ez a munka azonban lassan haladt előre, szélesebb körben a britt egyház munkája terjedt. Ma öt ref. egyház van Dél-Afrikában, 600 gyülekezettel, 440.000 konfirmált egyháztaggal.

Középfrikában nemzeti egyházak alakultak. Legkésőbbi a bantu presbiteriánus egyház, mely 48 gyülekezetben 23.000 konfirmált tagot számlál. Külön egyes vidékeken eleven ref. egyházak vannak, Calabar vidékén 25 egyházközség 10.000, az Aranyparton 263 gyülekezet 23.000, Livingstoneiában, melyet a nagy Livingstone nevére neveztek el 31 gyülekezet 19.000 lélekkel, a Nilus vidékén 117 gyülekezettel 60.000 lelket számláló egyház van.

Afrikában 17 egyház áll fenn, 1700 gyülekezettel, több mint egymillió lélekkel, ahová a konfirmált egyháztagek és a keresztyén iskola és bibliakörbe járó gyermekek számítanak.

Az amerikai szárazföld két része közül Északamerika két részre oszlik, Kanadára, mely britt dominium és az Északamerikai Egyesült Államokra.

Az Északamerikai Egyesült Államok területén 12 ref. egyház van 25.000 gyülekezettel és

7 milliónál több egyházzal.

Kanadában több kisebb egyház volt melyek az óriási területen külön-külön megosztott munkával dolgoztak. Ma több ilyen egyház egyesült és Kanada területén két nagy református egyházzal számolhatunk be: a Presbiterianus egyházzal, melynek 1200 gyülekezete és 300.000 tagja van s a kanadai Egyesült Egyházzal, mely 8200 gyülekezetben 1 és fél millió lelket számlál. Mexikóban két ref. egyház van, melyben a gyülekezetek száma 80, az egyházzagoké 10.000-re megy.

Ha Északamerikát nézzük, úgy látjuk, hogy a ref. hitnek ma ez leghatalmasabb kővére, ami a lélekszámot illeti. Ezek az egyházak nagyon erőteljes munkát fejtenek ki, iskoláik, egyetemeik, nagyarányú munkaterületeik vannak. Az északamerikai Presbiterianus és Református Egyházak különösen azért érdekelnek, mert magyar református testvéreink egy része ezekhez az egyházakhoz tartozó gyülekezetben él, míg más része független egyházban van tömörülve. Az Északamerikai Egyesült Államok, Kanada és Mexikó reformátusai 15 egyházba tartoznak, e 15 egyházban 27.600 gyülekezet van, több, mint 9.000.000 egyházzal.

Déliamerikát a keresztyén misszió szempontjából „elhanyagolt szárazföldnek” szokták nevezni. Délamerika felfedezése után, még inkább mint Északamerikában, az történt, hogy a spanyol és portugál felfedezők és akik utánuk jöttek, csak azon igyekeztek, hogyan használhatják ki az ujonnan felfedezett ország kincseit, de alig éreztek felelősséget azok iránt, akik ott laktak. Ez a történet a legszomorúbb árnyékok veti az úgynevezett európai keresztyénségre és civilizációra. A keresztyénség terjesztését itt a római egyház tartotta fenn magának, (ugyanaz az eset Mexikóban is), de ma, több száz évi munkája után azt látjuk, hogy ennek a feladatnak nem felelt meg. Míg kezében tartotta az államok életének vezetését, alig tudott valami hatást elérni abban az irányban, hogy az elvakult babona, pogány szokások, Isten törvényével ellenkező magaviselet megszűnjék. Ezt a retentő állapotot látva, az Északamerikai Egyesült Államok ref. egyházai vették fel a felelősség terhét és kezdtek hozzá a tiszta evangélium hirdetéséhez. Hogy milyen nehéz munka ez, mutatja, hogy a hat egyház és 3 misszió összesen nem számol többet 259 gyülekezetnél s kb. 100.000 léleknél.

A nyugatindiai szigeteken (Jamaika, Trinidad, Cuba) már 233 gyülekezetet találunk, kb. 60.000 református egyházzal.

Ausztrália a legfiatalabb földrész, 150 éve csak egy kis sarka volt még ismeretes az európaiak előtt, ezt is fegyencek büntetési területének használták. Az első templom 1817-ben épült, hosszas missziói munka után Sidney közelében. 1900-ban alakult meg az ausztráliai köztársaság, melyet követett az eddig különálló sok egyház egyesítése, az Ausztráliai Presbiteri Egyház neve alatt. Ez az egyesülés 1912-ben jött létre. Ma

ez az egyház 1400 gyülekezetet foglal magában kb. 200.000 lélekkel. Újzélandban ez az egyház 260 gyülekezetet számlál, a reformátusok összes száma a szigeteken 300.000-re tehető.

Az a szigetvilág, melyet Oceániának neveznek, ma már át meg át van szöve az evangélium hirdetésének munkájával. Alig van olyan sziget még a kisebbek közül is, ahol ne hirdettették a tiszta evangélium.

Az ausztráliai szigetvilágban a legelőrehaladottabb az evangélium hirdetésének ügye az új-hebridai szigeteken és Tahitiban. A maláji szigeteken, holland Keletindióban, a holland ref. egyház végez munkát s bár a 43 milliót kitevő lakosság kétharmadrésze mohamedán, a többi természetimádó, az evangélium terjesztése szépen halad előre.

A Filippi szigeteken az amerikai református egyházak dolgoznak.

Ha ezeket a számokat nézzük, azt látjuk, hogy alig van a világnak olyan része, ahol a tiszta evangéliumot a ref. egyházak ne hirdették. Kisebb és nagyobb egyházak, missziói állomások, iskolák és szöványok tanuskodnak róla, hogy ahová nézünk, Isten mindenütt gondoskodik az igazi tudomány terjesztéséről.

A református hitet vallók összes száma az egész világon 50 millióra tehető. E számban nincs benne az anglikán (32 millió) s a más egyházakhoz tartozók száma, ezzel összesen a ref. hitet vallók száma 140 millióra rug. Ha ezt összehasonlítjuk a világ lakosságával, melyet most 2000 millióra tesznek, s megnézzük az egyes vallások számarányát, akkor azt látjuk, hogy a 2000 millió lakosból keresztyén 710 millió, ebből a különböző egyházakhoz tartoznak a következők: róm. kath. 340 millió, görög keleti 130 millió, protestáns 290 millió, egyéb keresztyén 10 millió. Ezzel szemben keletázsiai vallású 580 millió, hinduista 240 millió, mohamedán 230 millióra megy.

Ez a református testvériség helyzete számok szerint az egész világon.

Gáspár-féle korálkönyv! Tekintettel arra, hogy az eddig beérkezett megrendelések száma még mindig nem biztosítja a kiadással járó költségeket, így meghosszabítjuk annak előfizetési lehetőségét 1938 évi október hó 15.-ig. A mű kiváló finom papirosra, modern és izléses kivitelben lesz elkészítve, valamint annak árát is úgy állapítottuk meg, hogy mindenkinek lehetővé váljék azt olcsó áron megrendelni. Ára egész vászon kötésben Ké 50, bőr kötésben Ké 65. A mű üzleti érdekek kizárásával készül, a szerzőnek anyagi előnyt nem biztosít, hanem kizárólagosan egyes-egyedül csak a református zeneirodalom kincstárának gazdagítása a cél s egyben — a jutalom is. Megrendeléseket méltóztatassanak minél előbb a kiadóhoz Gondosnyomda Párkányba, vagy Gáspár János nyugalmazott igazgató tanító úrhoz Losonc, Marx ucca 13. számra eljuttatni.

PROBLÉMÁINK

Orvoslásért kiáltó jogsérelem:

A barsi református egyházmegye 1938 július 5.-iki közgyűlési határozata értelmében egyetemes egyházunk teljes figyelmét felhívjuk s egyben tiszteletteljesen felkérjük az arra illetékeseket szíves, gyors és hathatós jogorvoslat keresésére — teljesítésére.

A tényállás és speciel a Zseliz-i református egyházat s annak kántortanítóját ért jogsérelem, röviden összefoglalva a következők:

A zselizi református népiskola kántortanítói javadalmairól 1934 okt. 19.-én szabályszerű új javadalmi jegyzőkönyvet állított ki a helyi Járási Hivatal. A javadalmi tételek tanítói és kántori minőségét, valamint a javadalmak mennyiségét s értékét az egyházi Előljáróság meghallgatása mellett a járási hivatal a bratislavai iskolai referátus előzetesen nyilvánított kívánságai szerint állapította meg.

A javadalmi jegyzőkönyvben külön csoportban és tételek alatt helyet foglal 2714 Kc tanítói és 2145 Kc 95 fill. kántori javadalom. Ezen jav. jkv. alapján az iskolai referátus 106.380/34-I/3 számú rendeletével, kikerekítve évi 4848 Kc „helyi tanítói javadalomhoz” engedélyezte a kántortanítót megillető fizetés mérvéig az államsegélyt, illetve az „előleget”.

Tekintve, hogy az iskolai referátus a javadalmi jkv.-ben világosan elkülönített „kántori” javadalmat, az 1913. évi XVI. t. c. 25. §-val ellentétben „helyi tanítói javadalom”-nak számította be, ezzel a fizetésekiegészítő államsegély *előleget*: 2136 Kc-val megkevesbitette. Úgy az iskolafenntartó egyház, mint a kántortanító az isk. referátus fenti számú rendeletét megfelelőbbre.

A felebbezést az iskolai referátus 45.527/35-I/3 szám alatti újabb végzésével elutasította és így a kántortanító az államsegély *előleget* 1935 I. 1.-től 4848 Kc-hoz számítva kapta és kapja.

Az iskolai referátus ezen végérvényesnek minősített rendelkezését úgy a zselizi ref. egyház, mint Szarka Zs. kántortanító külön-külön és egyszerre 1935 okt. 1.-én szabályszerűen, vagyis jogi képviselő útján panasszal támadták meg a Prága-i legfőbb közigazgatási bíróságnál.

Ezen panaszt a nevezett bíróság 1938 január 27.-én letárgyalta, — *elutasította!*

A bíróság, az ítéletet a panaszosok jogi képviselőjével 1938 III. 8.-án közölte s az indokolásban foglalt sérelmeket az alábbiakban ismertetjük:

I. Az ítélet indokolásából hangsúlyozottan az tűnik ki, hogy tanítói fizetésekiegészítő államsegélyre sem az iskolafenntartónak, sem a tanító személyének *jogigénye nincs!* A bíróság szerint, ha tehát nincs jogigény, akkor nem sértheti meg a jogigényt, illetve a törvényt az iskolai referátus, habár akármilyen mértékben, akármilyen összegben számítja le a helyi javadalmat abból

a fizetési összegből, amely a tanítót a 104/1926 sz. törvény alapján megilletné, ha állami tanító volna!

II. Az elutasító ítélet indokolásában ki mondja a legfőbb közig. bíróság azt is, hogy az 1907 évi XXVII. t. c. 11. §-a és az 1913 évi XVI. t. c. 25. §-a értelmében a kántori javadalom a jelen esetben nem számítható be tanítói javadalomnak?!

Mindeddig nem tartottuk szükségesnek a minden iskolát fenntartó egyházakat egyaránt érintő *erkölcsi* sérelmeket a nagy nyilvánosság elé tárni, ámde most már anyagivá válik a sérelem a meghozott ítélet szerint t. i.

- 1) az elutasított panasz indokolása szerint az egyháznak, mint iskolákat fenntartónak, tanítói fizetésekiegészítő államsegélyhez jogi igénye nincs!
- 2) a kántori javadalom nem számítható be a tanítói javadalomba!
- 3) a 104/1926 sz. törvény 45. §-a szerint a tanító fizetéséről az iskolafenntartó gondoskodik!

Tehát?! Az iskolafenntartó kiadta s adja természetbeni javakban a be nem számítható kántori javadalmat, az ítélet értelmében adja ki a zselizi református egyház mégegyszer *pénzben* is? Be van számítva helyi tanítói javadalmul 2136 Kc kántori jövedelem s ennyivel kevesebb államsegélyt folyósít az isk. referátus, tehát mert az államsegély útját elzárja a legfőbb közig. bíróság ítélete, most az egyház közpénztára gondoskodik ezen évi 2136 Kc összegnek multrajelenre s jövőben való kifizetéséről?

A tanítói fizetésekiegészítő államsegélyelőleget megállapító referátusi rendeletek szövegében minden iskolafenntartó emlékeztetve van arra, hogy államsegélyhez jogi igénye nincs! Az 1907. évi XXVII t. c. 12. §-ának második bekezdésében bizonyos feltételek mellett biztosítva van az elemi iskolát fenntartónak jogigénye a tanítói fizetés kiegészítő államsegélyhez!! Habár kétségbevonat is a jogigény, mind a mellett megszokássá vált a fiz. kiegészítő államsegély előlegek utalása kormányrendeletek alapján!!! Ámde a lejárat határidő közel van, 1938 dec. 31.

Épp ezért nem mulaszthatjuk el felhívni felettes egyházi hatóságaink figyelmét arra, hogy nézetünk szerint a legfelsőbb közig. bíróság ezidőszent egyházunkat, mint iskolafenntartót az 1907 XXVII. t. c. 12 §-ának második bekezdésében lefektetett jogigényétől fosztotta meg s felkérjük ezúton fokozatos egyházi hatóságainkat, úgyszintén közegyházunk minden nemeslelkű s magas pozícióban lévő tagját, hogy jogorvoslat nyérése céljából segítségünkre lenni méltóztassanak.

Nagytekintetű egyházközeleti nyilvánosság! Sok szó esik napjainkban a kisebbségi jogokról! Tekintse ezt mindenki — aki olvassa panaszunkat — parányi kisebbségi jogsérelemnek! N. b. ha azt vesszük számításba hogy Szlovenszko területén 1000 református hitfelekezeti kántortanítói állás van, ezen ezerből 999 iskolafenn-

tartó egyház — jogigénye elismerése nélkül is — részeseül, törvényes fizetésekiegészítő államsegély előlegben, csak egyedül Zseliz lehet s legyzen kizárva „jogigény nélkülség” címén joggaiból???

Sörös Béla beiktatása.

A dunamelléki kerületnek a püspökválasztással kapcsolatban kiküldött bizottsága legutóbbi ülésén megállapította a püspök-beiktatás idejét és részleteit. E szerint a beiktatás Komáromban fog végbemenni f. évi augusztus 18.-án, csütörtökön, oly formában, hogy d. e. pontban 9 órakor a Kollégium nagytermében megnyílik az egyházkerületi közgyűlés. A formalitások elvégzése után felolvastatik a püspök-választási jegyzőkönyv és a választás törvényes tudomásul vétele után küldöttség hívja meg az új püskököt a kerületi közgyűlésbe. Majd a közgyűlés tagjai átvonulnak a templomba, ahol megállapított ünnepélyes program szerint megy végbe a püspöki beiktatás felemelő aktusa.

A végleges programot megküldi a kerületi hivatal az illetékeseknek és a meghívottaknak. Mint értesülünk, külön meghívotnak a testvér kerületeken kívül az összes felekezetek és az illetékes állami hatóságok is. Amint ezekből is látni, *Sörös Bélának*, az Istentől kiváló charismákkal megáldott férfiúnak püspökké beiktatása is méltóságteljes formák között megy végbe. A templomban lefolyó ünnepélyes beiktatásra ez úton is meghívotik mindenki.

HIREK

Felhívás. A rozsnyófüredi lelk.-konferencia elhatározta, hogy kellő számú jelentkezés esetén Kassán szept. 1.-től kezdve ref. középisk. ifjaink és leányaink részére külön-külön, egyelőre bérelt helyiségekben internátust létesít, a tanulók tanulm. előhaladását figyelemmel kíséző és kiségitő felügyelők alkalmazása mellett. Az évi ellátás díjja nem lesz nagyobb a többi internátusokénál. — Felhívom azért lelkész és tanító-testvéreimet, hogy gyülekezeteikben ezt a tervet tegyék közhírré s a jelentkezőknek legyenek segítségökre az által, hogy a gyermekeiket itt elhelyezni szándékozók neveit, alanti lelkészi hivatallal sürgösen tudassák. Kellő számú jelentkezés esetén a ref. internátust Kassán a köv. iskolai évre felállítjuk.

Sena—Abaújszina.

Lengyel József
lelkész, ker. missziói előadó.

Vallásos ünnepély Nagytoronyán. A nagytoronyai asszonykör a júl. 10.-én rendezett vallásos ünnepélyével rekesztette be a téltavaszi hónapok estéin végzett bibliaköri mun-

káját. Lehetővé vált itt a lehetetlen, — az asszonykör tagjai maguk követték a záró ünnep megtartását és a rövid nyári estét a késő éjszakai órákkal megtoldva készítették elő ezt a műsorban gazdag, kivitelben kifogástalan, tartalmában pedig szinte műelvezetet nyújtó záró ünnepségüket. Ez is ékesen igazolja, mily mélyen tud szántani az Ige, ha gyülekezeteinkben egy-egy Istentől megáldott meleg női szív is ráteszi ekeszarvára a kezét, hogy a lelkek ugari földjét törögesse és mennyei maggal vetegesse.

A XXV-ik zsolttár dallamának édes visszhangjai még ott zsongtak fülünkben, amikor Kerekes Kálmán helybeli lelkész az imádság szárnyain emelte lelkünket Isten felé, hogy utána a biblia nőalakjainak lelki örökösei előtt hajtsa meg keresetlen szavakban az elismerés zászlaját, akiknek hitbuzgó munkája kovászként kezdi áthatni az egész gyülekezetet. Király A. szavalata (Miatyánk) és a női kar éneke (Zengjen hálaének) után Koncsol János deregnyői lelkész Péld. 9:10 alapján a hit és tudomány örök párharcát elevenitette meg a hivek előtt. Mento F. gondnok szóló énekét (Erös várunk), az Énekkar két szereplését (Kövesd a Jézust; Mindig velem Uram) és Füzy A., Bojzos M., Deák J. trióját Hutka M. és Bojzos Zs. szavalata egészítette ki és tette vonzóbbá. Mindvalamennyi a Tiszteletes Asszony hozzáértő buzgalmát dicsérte, aki mint az Asszonykör vezetője a Máriaék erényeit is kegyelmi ajándéku kaptá. Koncsol János deregnyői lelkész megilletődött lélekkel kérte Isten megáldó segedelmét erre a szépen bokrosodó és bő szüretet ígérő munkára, mely hisszük, folytatódni fog sokáig, hogy áldása megláttassék még az unokák maradékaiban is. Kerekes Kálmán helybeli lelkész zárószavai és a XXV. zsolttár befejező versének éneklése közben esdve kérte szívünk: Utaid Uram mutasd meg... — Nagytoronya már megtalálta ezt az utat s ha a Tiszteletes Házaspár bölcs vezérlése mellett járni is fog rajta tovább, úgy valóban „erös torony” lesz az Úrnak. Adja Isten, hogy úgy legyen!

Csomár Zoltán kistráti ref. lelképásztornak lapunk több alkalommal hirdetett munkája: „Út, Igazság és Élet” címen most hagyta el a sajtót és megrendelhető a szerző címen: Malé-Ratovce —Kistrát. p. Surty. Via: Užhorod.

Mindennemű orgonamunkával és pedig annak tisztításával, hangolásával, javításával, átépítésével stb. forduljon idejekorán az ismert *Rieger Testvérek jägerndorfi orgonagyárához*, amely olcsó árak mellett azok szakszerű kivitelét biztosítja. — Előnyös fizetési feltételek.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belöldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 32. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{4}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabása szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 augusztus 6.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ľata.

Íde küldendő minden közlemény.

A modern ember lelkiisége.

Nemrégben a napilapok hasábos cikkekben számoltak be arról a mesébe illő, minden vernei álmod felülmuló amerikai repülő rekorderről, aki három nap és néhány óra alatt átrepülte a földtekét. Az átlag újságírók és riporterek e kétségtelenül egyedülálló és bravúros teljesítménynél egész megbeszélésszerűen, csak egyet láttak és hangsúlyoztak ki: Howard Hughes diadalmos rekordját, melyet a technikai civilizáció mai állása szerint elérhetett a földön.

Azonban a rekord beállításával kapcsolatosan megjelent rengeteg sablonos cikk és írás között épen magyarnyelvű napilapunkban egyik — az elsők között is kitünő — írónk (Neubauer Pál) tollából napvilágot látott egy olyan értékes írás is, mely a népszerű amerikai rekorder bravurját az átlag ember és szerkesztő értékelésén túl, lélektani oldalról szemlélte és így világitotta meg annak a mai modern emberre, további fejlődésére vonatkozó, emberileg belátható, nagy jelentőségét. Írásában, az ünnepelt amerikai repülőnek abból a rádió jelentéséből indult ki, melyet Moszkva felett adott le a minden szavát leső amerikai honfitársainak, mely csupán ennyi volt: „Jó időnk volt, nem akadt leküzdeni való nehézség, egyebekben pedig nincs sok mondanivalóm.”

A kitünő író és publicista felrója az érdeklődés központjában álló, repülő sebességet megdöntő rekordernek, akinek szavát egy földrész milliói lesik és várják, hogy ez érte lelkesedő milliók számára: nincs mondanivalója. Nyomban le is szűri az életre való igazságot, hogy minél jobban távolodunk a földtől és minél gyorsabb iramban száguldunk és repülünk, annál kevesebb a mondanivalónk egymás számára, ami lényegében a lelki eltörpülés és elszegényedés tüneteit mutatja. Szembe állítja a levegő herkuléseit, akiknek nincs mondanivalója, a Szellem azon nagy embereivel, akik az u. n. „régii jóvilágban” csiga lassúsággal jártak-keltek és utaztak és akiket az élet minden megnyilatkozása érdekelt, akik köben, fűszálban és mindenben észrevették a Szellem, a Lélek megtestesülését. Akinek nincs mondanivalója, az unalmas, az unalom pedig lelki elszegényedést, belső lelki ürességet okoz, akit nem érdekelnek a Lélek

magasabbrendű dolgai...

A mai modern ember lelkiiségét példázza előttünk, lelki munkások előtt a bravúros amerikai repülő rádió jelentése, akinek a száguldás lázas iramában nincsen egyébként sok mondanivalója. Aggódva figyeljük, hogy a mai gyorsütemű élet, mindennap gyorsuló iramában egyre sűrűbben jelenik meg előttünk az egyre sietősebben jövő-menő, modern embertípus, akit lefoglal ez ezerszinű és szerteágazó élet a maga technikai beállítottságával. A ma emberei egymással nem sokat törődve mennek munkahelyeikre: hivatalba, üzletbe, gyárba, műhelybe, mezőre, ahol a zakatoló géppóriások, sivító szirénák, olajos kerekék és szerszámok csattogásai között lázas sietséggel dolgoznak és a rekordok felé törő munkatelmény, e rohanás közepette nincs egymás számára mondanivalójuk, a közös munka elvégzésén túl nem törődnek egymással.

A technikai civilizáció egészséges fejlődésében és gyorsaságra való serkentésében alapjában nem lenne semmi kivételi, azonban a hiba ott van, hogy a lelki eltörpülésnek, a lelki alacsonyabbrendűségnek az útját egyengeti, amikor a mai ember a haladásból rekordot, a munkából hajsztát, a technikai beállítottságu civilizációból pedig egy bálványt, egy új istent csinál magának. Mi abban látjuk a technikai civilizáció hátrányát — ha a lelki élet magasabb szempontjából vizsgáljuk annak jelentőségét — hogy a lelki életet vissza fejlesztő értelemben nyomja rá bélyegét a ma emberének lelkiiségére és ennek nyomán kialakuló világszemléletére. E lelki ürességből kifolyólag mértéke a természet szerinti, csupán ösztönére hallgató ember, akit hangulata, érdekltsége vezet és akinek ember testvére számára egyébként nincs mondanivalója.

Evangéliumi keresztyénségünk tanítása, Krisztus törvénye nem zárja ki, sőt egyenesen előírja, követeli a fejlődésre, a folytonos előbb haladásra való törekvést, de ezt nem egyoldaluan fogja fel, nem az emberhez, annak érdekltségi hangulatához méri azt, hanem a legfőbb „Jó”-hoz, Istenhez szabja: „Legyetek azért ti tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes.” (Máté V. 48. v.) Ez azt jelenti számunkra, hogy az emberi megismerésből és az élet törvényeiből folyó szükségszerű fejlődés, előbbre haladás, ne

legyen egyoldalú, csupán anyagi és technikai beállítottságú, ahol az örökkévaló értékek, a lelki javak: istenfélelem, emberszeretet, igazság és jóság harmad, — negyedrendűvé zsugorodnak össze és a tisztesség és becsület fogalmával nem törődnek az emberek és egyebekben nincs egy-más számára mondanivalójuk, — mert ez lelki elsorvadáshoz, lelki sivársághoz és végeredményben az élet, a lelki javak devalválódásához vezet.

A mai modern embernek a technikai civilizációban való szédületes előrehaladása mellett több szeretetre, mélyebb, evangéliumibb lelki-ségre és mindenekfelett több krisztusi alázatra, a Lélek javaiban való alaposabb elmélyedésre van szüksége, hogy a modernség követelte élet, munka és verseny, rekord hajszolás közepette egy lélekzetvételre megálljon és többet lásson ez életben a Lélek világából, hogy legyen egy-más számára több mondani valója.

Csomár Zoltán.

A kassai ref. internátus kérdéséhez.

Még most, másfél évtized múlva is fájoan gondolok azon lesújtó ajánlatra, melyet ref. Egyházunk akkor kapott, amikor ev. testvéreink egyik vezető férfia intelligenciát akart nekünk kölcsön adni. Ha fájó is az reánk nézve, hogy a mi sebünket mások is látják, mégis van benne valami igaz s megszívlelendő. Ha nem volt akkor, 16—18 évvel ezelőtt intelligenciánk, vajjon több van-e most? Meg vannak-e arányszámunknak megfelelő hivatalnokaink, orvosaink, ügyvédeink, mérnökeink, kereskedőink stb.? Ha a különböző, ide vonatkozó statisztikákat nézzük, mindenütt kitűnik, hogy legkevesebb a református. S azok közül is mily kevés az öntudatos intelligens egyháztag. Elhódították tőlünk őket a különböző eszmeáramlatok, egyletek, pártok, materialista s hitetlen szellem. Pedig nagy elhagyatottságunkban igen szükségünk lenne ezek őszinte támogatására, példaadásukra, megnyilatkozásukra! Sok mulasztást kell e téren pótolnunk. Életkérdése Egyházunknak: hogyan tudnánk ezeket visszahódítani s a hiányt pótolni? Hogyan tudnánk nevelni egy megfelelő egyházas munkatábort? Felelet rá: minden eszközt meg kell ragadnunk arra nézve, hogy a ref. intelligencia közül csak egy is el ne vesszen! Hol kell kezdeni?

A kezdet kezdetén!

A szülőnek be kell látnia, éreznie kell, hogy gyermekeit nemcsak a világi pályán való előhaladásra, de az egyházi közéletre is nevelnie kell, de lássa azt is, hogy az Egyház is akar dolgozni és tenni az ő fiaiért. Az egyháznak meg kell könnyíteni az intelligencia felnevelődését. Kell, hogy Egyházunk leendő oszlopai egész tanulói pályájukon lássák az Egyház segítő, gyámolító kezét. Ez az áldozat biznnyal meghozza gyümölcsét az istápoló Egyház számára. Ki is tagadhatná meg felnőtt korában azt a sok jót, amit Egyháza egész tanulói pályáján vele cselekedett? Minden felekezet igyekszik leendő

intelligenciáját magának megtartani. A mi egyet. ref. Egyházunk a multban szinte maradék nélkül szolgálta a célt. Minden iskolai központban állított fel internátust konviktust, liceumot s ezek nemcsak könnyebbé tették az ifjúság neveltetését, de gondoskodtak az ifjúság ref. szellemben való neveléséről is. Ha csak a régi főiskolákra gondolok, mennyi áldás árad abból, hogy egy szerető Alma Maternek lehettünk fiai, milyen szeretettel gondolunk a mi második anyánkra. A mi szlovákiai és kárpátaljai ref. Egyházunk is belátta létének e fontos kérdését, s minden erejét megfeszítő lendülettel igyekszik hivatásának eleget tenni. Az iskolai központokon, megszervezte az internátust, diákmenzát, de nem mondhatjuk, hogy ezzel már mindent megtett.

Nézzük csak Kelet-szlovákia iskolaközpontját Kassát: itt van szlovák és magyar iskola s ezekbe kb. 180 ref. növendék jár s hol nyertek ezek elhelyezést? Egy részük bejáró, más részük zárdákban, kath. konviktusban, internátusban, kath. családoknál volt elhelyezve s csak igen kevés olyan helyen, ahol ref. szellemű nevelést nyerhet. Sajnos, — elégszer volt alkalom meggyőződni arról, hogy ez az állapot egyenesen káros ref. egyházunk szempontjából. A vallásórákon többször érdeklődtem a növendékek helyzete felől, amit csak nagy vonásokban adok vissza. A zárdában pl. követelik, hogy a ref. növendékek is vegyenek részt a reggeli áhítaton (rendszerben!) s volt rá eset, hogy egy ref. leányka mise közben összeesett; az egyiket nem engedik templomba vagy vasárnapi iskolába, konfirmációi káté tanulásra s ha a növendék nem jött hittan órára, egyszerűen igazolták az órát, vagy megtörtént még az is, hogy mire elmentem a vallástani jegyet beírni, akkorra az igazgató apáca már beírta az „egyest”, a kedvenc, de nálam sokat mulasztó növendékének. Vagy a fiúk közül többen említették, hogy a felügyelők gyakran rendeznek vallási vitaközléseket, meggyőzni akarván a könnyen hajlítható ifjú lelkeket a ref. vallás „tévelygéseiről”.

Kérdem: lehet-e ilyen körülmények között a kassai ref. ifjúság öntudatra neveléséről szó? A zárdában, kath. internátusban nevelkedett ref. intelligencia sohasem lesz őszinte református, mert a gyermekkori élmények kihatással vannak az egész életre. Sohasem meri őszintén felemelni szavát, mindig kétfelé sántikáló lesz, kiveszik gerincét, hajlékony, kígyó ember lesz belőle, könnyen megbarátkozik a vegyes vallással, reverzálissal, hitehagyással. Az ilyen szakavatott-avatatlan kezek nyomának a diák egész jövő mentalitására kiható káros következményei lehetnek, sőt vannak is. Azért multhatatlanul szükséges, hogy a Kassán taníttató szülők, a kassai ref. egyház s az abaúji egyh.-megye minél előbb lássa be, hogy leendő ref. intelligenciánkat kapcsolatba kel hoznia, a családon kívül is már gyermekkorban — az egyházzal. Az ifjúságban rejlő erőket felszínre kell hoznia Egyházunk érdekében.

A mai ifjúság történeti idöket él, s az nem könnyü dolog. E nehéz feladatán az Egyháznak kell átsegítenie ifjúságát. Az egyház szeresse, karolja, nevelje öket, hogy legyen idövel mit visszaadniok, meghálálniok. Ha öket mi bocsátjuk szárnyra, nem hagynak el, visszajönnek hozzánk; vezetni, tanácsolni, gyógyítani, védeni, hűségükkel buzdítani.

Ne engedjük tehát, hogy Egyházunk legértékesebb tagjai a szemünk láttára veszendöbe menjenek; tartsuk, védjük, tápláljuk öket az Egyház szeretetének minden melegével, hogy ök is annak idején — hasonló szeretettel viseltessenek Egyházunk iránt.

A rozsnyói ref. konferencia, mint amelynek résztvevői leginkább érdekelve vannak a kassai internátus létrejöttében, egyhangúlag elhatározta, hogy a kassai ref. internátus létrehozását szorgalmazni kívánja. Felkérjük azért a lelkészi hivatalok és tanítótestvéreink útján a Kassán tanítató szülöket, hogy a kellő számú jelentkezés esetén, már az 1938—39 iskolai évben megnyitni öhajtott református internátusban öhajtják-e gyermekeiket elhelyezni? Szíveskedjenek ezt aug. 15-ig Lengyel József, egyh. ker. belmissz. elöadóhoz bejelenteni. Ez természetesen csak tájékoztató lenne, azért egyelőre egyik félre sem kötelező. Jelentkezhetnek a Kassán lévő összes iskolákba járó ref. fiúk, lányok, szlovákok és magyarok, akiknek külön-külön elhelyezéséről gondoskodás történik.

Csatáry Gyula

kassai középiskolai ref. hitoktató.

EGYHÁZI ÉLET

Lelkés- és tanítóegyesületi gyűlés Felsőzemlénben.

A nem épen kedvező idö dacára, élénk érdeklödés mellett, gazdag és változatos programmal tartotta gyűlését f. hó 12.-én a nem régen alakult lelkés- és tanítóegyesület Nagytornyafürdön, ezen a szegény, csendes helyen.

A XC. zs. 1. versének eléneklése után Szakal László, kistráskai lelkész emelte lelkünk az áhitat szárnyain az Örökkévalóhoz; Ján. 5. 2—9. versei alapján kalauzolt bennünket Bethesda tornácaiba. Alázattal éreztük át az Igét hirdető tervrünkkel együtt, hogy a kép, amit az evangélium élénk tár, valójában a mi lelkiéletünk állapotát példázza. Korunk lelki nyomorúsága a maga rideg valóságában állott a szemünk előtt, amikor hallottuk komoly megállapítását: „Ez a világ elvesztette a lelkét, mert elvesztette a Krisztust. A mai kor Krisztusa lehet *Übermensch*, de semmiképen sem az *életformáló* Krisztus”. Újra, meg újra hangzott a kérdés: Akarsz-e meggyógyulni? Ott állottunk Bethesda tornácában meggyógyulást akaró szándékkal. Boldogan láttuk, hogy a világ *öntudatlanul* is Krisztus után sóvárog. Alázattal fogadtuk el meggyógyulásunk kettős feltételül: a Krisztussal való személyes találkozást és hogy

mi magunk is akarjuk a gyógyulást.

A 185. dics. 1. versének eléneklése után Dobos Sándor esperes, egyesületi elnök megnyitó beszédében kegyeletes szavakkal adózott Lukács Géza tb. egyházkerületi főgondnok, volt konventi világi elnök emlékének. Felvázolta szükségességét az egyházmegyei segélyegylet mielőbbi megszervezésének. Öszinte részvétellel szólott a miglészi hiveinket lelkész- és tanítótestvérünket ért borzalmas elemi csapásról, ahol az aratási reménységet — példátlan jégverés következtében — a kétségbeesés zokszava váltotta fel. Az egyesület szeretetébe ajánlotta új lelkipásztor testvérünket: Török Zoltán esperesi s. lelkész.

A megnyitó beszéd megvitatása után Balázs János, lasztoméri lelkésztársunk olvasta fel történeti ismertetését: „A konstanzi máglya” címen. A történeti átértékelés korában, mondtotta, elmulasztjuk rámutatni a Léleknek arra a hatására, amit Husz János képvisel. A katolicizmus csak nemzeti jelentőséget lát Huszban, míg mi Krisztusnak odaadó, jó katonáját szemléljük benne. Az Úr kegyelmének alázatos, vég nélkül engedelmes agyagedénye ő. Benne az emberi lélek keresi az isteni Lélekkel való közösséget. Tántoríthatatlanul hirdette, hogy népét csak Isten szeretete mentheti meg a kárhóztól. Ő, aki valamikor utolsó 4 garasát adta egy búcsúért, hirdeti, hogy akinek élő hite van, Istentől bünbocsánatot nyer. A Husz öröksége: szellemi demokrácia, melynek alaptényezői: a vallás és nemzetszeretet.

Ebéd után Koncsol János, deregnyői lelkésztestvérünk „A mi összefogásunkról” beszélt. Az idö nem csak vénit, hanem tanit is — mondtotta bölcs megállapítással. Akik érzékkel bírnak a való élet iránt látják az idök jeleit s olvasnak azokból. Idök jele az élet egén mutatkozó felhö: vajúdik a világ, valami születni fog. Az egyetemes ref. összefogás támogatásával mutassuk meg, hogy élni akarunk.

Erdélyi Mihály, abarai lelkész imádsága zárta be gyűlésünket.

A nap szállófélben volt, amikor búcsút mondtunk a helynek, ahol olyan kiváltságos bö mértékben csörgedeztek a lelki áldások kútfejei számunkra egy rövid nap alatt. A kézfogást, amivel egymástól búcsúztunk mintha halk sóhaj-tás kísérte volna. Imádság volt ez a sóhaj elmondatlanul is: Uram maradj velünk! Istené a dicsőség, aki egymás hite által épít és erősít minket! Övé a dicsőség, aki adta nekünk ezt a napot is drága alkalmul a testvéri szeretet meg-bizonyítására.

—i—n.

Szőnyeház

Tóth S. Komárno, Klapkater 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

FIGYELŐ

Presbiteri konferencia Abaujban.

A kassai presbiteri konferencia folytatásaként meg kell emlékezni a tornagörgői, nagyidai és magyarbódi presbiteri konferenciákról is.*

Nagyjelentőségű megmozdulása ez az abauji ref. egyh. megyének. Amikor az egyházmegye központjaiban összegyülekezik a lelkész, tanító, presbiter és egyháztág, hogy mindenütt, hol egy, hol két napra elfeledve az élet bajait, az egyház építésének nagy gondját és sok bajait megismerjék s mint segítőtársak, kötelességüket komolyan véve, mint munkatársak, szövetségeseik, a munka terhében közösen osztozva, szolgálják az egyház építésével Isten-országát.

Nagy szüksége is van ker. anyaszentegyházunknak, hogy a felette gyorsan haladó időben megálljon egy-két barátságos szóra, intésre, figyelmeztetésre, hogy az, ami eddig nem volt jól az egyházban, az jó legyen, ahol a lelkész munkatársait nem Isten lelke vezette, ott most a lelkek új reformációja induljon meg, s az egyházi közéletben egy új lelki, Isten ügyéért tenni is kész, a győzelemig meg nem álló front alakuljon ki.

Hogy a mi elindulásunk nagy lelki szükségét elégitett ki, mutatja az igazán mondható érdeklődés, s hogy a jövőre nézve áldásos gyümölcsözés maghíntése volt-e, azt a jövő mutatja meg. Amikor egy jobb, igazabb, megértőbb presbiteri közszellem alakul majd ki s a presbiternek nem is a lelkésznek, de Istennek munkatársaiává lesznek az Ő országa diadalra jutásában.

A konferenciák 2-ik, egy napos turnusát a tornagörgői körzet részére máj. 10.-én Lengyel József, egyh. ker. belmissziói előadó biblia-magyarázata nyitotta meg. A megalakulás után az előadások sorát pedig Dr. Nagy Lajos, zsarnói lelkész kezdte meg: „A presbiteri intézmény kifejlődése” címen. Történelmi visszapillantása rámutat arra, hogy a presbiteriség fundamentuma az Ő-testamentumban van. De annak tekinthetjük Jézus 12 tanítványát is. Jézus a legnagyobb hivatást és feladatot bizta rájuk. A későbbi századok alatt a presbiteriség a papi rend egy fokozatává lett. A maga tiszta értelmezésében Kálvin állította vissza. A magyar ref. egyházban 1618-ban látjuk meg kétségtelen nyomát. Eleinte csak lelki kérdésekkel foglalkoztak. Egyetemes érvényre az 1791-iki zsinaton ér el.

A történelmi bevezetés után Meskó Dezső, nagyidai lelkész: „A ma és holnap presbiteré” cím alatt rámutat arra, hogy az első időben Isten ígéje vezette a presbiteriséget. Ma nagyon távol állunk attól. Lelki kapcsolatok megteremtésére van szükség, mert ma még inkább megtiszteltetés, semmint megbízás lenne a presbiteriség. A holnap presbiterének: Ige szerint élő, imádkozó presbiternek kell lennie. Csak így van jövője a presbiteriségnek, de egész Egyházunknak

is. A jövő presbiteré legyen a lélek embere.

Tóth István, szepsii presbiter: „Hogyan lehetek jó presbiter?” c. előadásában rámutat, hogy a presbiternek, örnek, gondozónak kell lennie. Az Ige kívánalmait és parancsolatait kell beteljesítenie életével, beszédével és cselekedeteivel egyaránt. Körültekintőnek és előrelátónak kell lennie. Példaadónak a gyülekezet tagjai előtt minden irányban.

Konferencia, fenti előadással kapcsolatosan — kihangsúlyozza azt a nélkülözhetetlen követelményt, hogy a presbiterék az egyház lelki és anyagi ügyeiben, megalkuvást nem ismerve, mindenkor a legnagyobb odaadással és lelkiismeretességgel munkálkodjanak.

Szepessy Gyula, szepsii kántortanító: „A presbiter, mint a lelkész munkatársa” c. előadásában kihangsúlyozza, hogy a munkatársi fogalom a jó példaadásban csucsosodik ki. Családi életével már eleve a lelkész munkatársává lesz, mely példás családi élet a lelkész munkáját hatásosabbá teszi. Az ifjúság nevelésében első sorban kell részt vennie. Ezenkívül a lelkészi szolgálat minden ágával vagy közvetlen, vagy közvetett munkatársi szerepe van.

A d. u. előadások sorozatát Törzsök István, görgői ig. tanító nyitotta meg: „A presbiter és a ref. iskola” című előadásával.

Ref. iskoláink reformátusságunknak és magyarságunknak pillérei, az egyház szoros tartozékai, tehát a ref. embernek szíven kell viselni ref. iskolájának ügyét. Elsősorban a presbitereknek, kik példaadók legyenek ebben is. A tanítók megbecsülése is járuljon hozzá az iskola megbecsüléséhez. Ne csak szóval, de tettel is segítsen a szociális követelményekben. Az iskola az egyház létkérdése, különösen a nehéz, megpróbáltatásokban.

„A presbiter és a vasárnapi munkaszünet”-ről Csatáry Gyula beszteri lelkész, tart bevezető előadást. Fontos, hogy az Istennek szentelt nap valóban azzá is legyen. Ez minden ref. ember számára elsőrendű lelki kötelesség. A mi vasárnapi ünneplésünk azonban még sok kívánni valót hagy maga után. Ünneplése leginkább a megszokottság bélyegét viseli magán. A lélek sokszor nincs jelen. A predikációk legtöbbször hatás nélkül hangzanak el, mert a lélek felvevő készüléke még nincs teljesen ráirányítva. Elsősorban a presbitereknek, mint előjáróknak és példaadóknak kell teljes mértékben értékelniök a vasárnap jelentőségét és példás magaviseletükkel hozzájárulni ennek szent és lelki ünneppé való fel-emeléséhez. Hangsúlyozza a Heid. Káté 103-ik kérdésére adott feleletet, mely a vasárnap megszentelését még a Krisztus szerinti adakozásban determinálja. A presbiter legyen itt is előjáró, példaadó.

Sárosi Imre, szepsii presbiter szól a: „Presbiter és a szórvány gondozásról.” Egymásért egyetemlegesen felelősek vagyunk. Legfontosabb területeink, de egyben legérzékenyebb pontjaink a szórványok, ahol szinte elemi erővel tör be az

* Anyagtorlódás miatt kissé késve közöljük. (Szerk.)

elhódítás vágya s ragadozzák nyájunkat. Ahová a lelkész keze és lelke a távolság miatt nem ér el, ott a hívek gondozása, felügyelete és összetartása a presbiterek kezébe tétetik le és lelkiismeretén nyugszik. A nagy erőfeszítés csak igazi lelki munkával eredményes. Őrző gondosság és szeretet végezheti csak el.

Az igen fontos és még mindig égetően aktuális reverzális kérdésre Kőszeghy Gábor, görgői lelkész mutat rá: „A presbiter és a reverzális” címen.

Kötelességeink vannak lelkiismeretünkkel és egyházunkkal szemben. A presbiter a sorompónál áll. Felügyelő, őriző. Az ellenünk működő általános róm. kath. megnyilatkozásoknál ügyelni kell a lelkek megtartására. A reverzális ellenünk irányuló élet még kell semmisítenünk. A presbiterek a hívek között élnek. A megtántorodó egyháztagot idejében felvilágosítani, lebeszélni, példát adni a presbiter kötelessége. Felsorolja a reverzális veszedelmeit és megmutatja a védekezés, sőt még tovább a támadás útját is.

Hatásában és következményeiben messze kiható a presbiteri konferenciák rendezőinek az a kimondott törekvése, hogy ne csak a lelkészek adjanak kifejezést meglátásaiknak, hanem maguk a presbiterek tegyenek bizonyosságot a presbiteri lélek újjászületésének szükséges voltáról, maguk lássák meg a helyes utat s egymást buzdítva, lelkéssel, tanítóval kezét fogva, megújult lélekkel tegyék egyházunkat alkalmassá az Isten országa megvalósítására. Hogy helyes az irány, mutatja az a minden bevezető előadás után megindult hozzászólás, melyben az egyházáért remegő lélek kérdéseire azonnal feleletet is kaptak a jelenlévők azokban a határozati javaslatokban, melyek a meglátott hiányok sürgős pótlására irányultak. Így a konferencia az egyházmegye elé terjeszti, mint igen szükségesnek látszó megoldandó problémákat: Gondoskodnunk kell a presbiterek neveléséről és kiképzéséről; az ifjúság nevelését határozottan abban az irányban kell végezni, hogy a jövő presbiteri készítettessenek ez által elő; a presbiteri konferenciák tartását igen szükségesnek látja és javasolja a körzeti konferenciák évenkénti tartását; szükségesnek látja a vasárnapi iskolák általános bevezetését, hitvallásos iskoláinkhoz rendíthetetlenül ragaszkodunk, minden áldozat árán is; a presbiterek kötelesek a vasárnap szeplőtelen megszentelésére ügyelni; a szórvány gondozás anyagilag is megszerveztessék; a reverzálisokkal szemben leszögeznek a presbiterek azon kötelességét, hogy tartsák magukat a szabályrendeletek utasításaihoz és a benne foglalt kötelezettségeknek tegyenek eleget.

Tárca-völgyi.

GYÜLEKEZETI MUNKA

A rozsnófürdői ifjúsági konferencia.

A júliusi napok aransugár záporában, virító öreg hársfák bódító illatárjában folyt le a tiszáninneni egyházkerület elnöksége által rendezett két konferencia. Több, mint 60 lelkész és lelkészné, 10 tanító, számos világi testvérünk vett részt e testvéri gyülekezésben, akiknek számát még növelte a közeli gyülekezetekből megjelenő számos érdeklődő, különösen a rozsnóói ref. gyülekezet tagjai, akik állandó érdeklődéssel kísérték az előadásokat. A lelkészi konferencia lefolyását lapunk előző száma ismertette. Még egy része el sem ment a lelkészi konferenciának, már is gyülekeztek Pelsőc, Rimaszombat vidékéről a középisk. konferenciára kipirult arccal, a biciklizés fáradalmait fel sem vevő lélekkel ifjaink, akiknek sorait másnap kiegészítette egy Kassa vidékéről érkező kicsiny csapat és környékbeli gimnazista és polgárista lányok üde csoportja. A losonci theologusok, sőt a kolozsvári theol. akadémia is képviseltette magát, sokan voltak komáromi tanítóképzős ifjaink közül is, akik Nyitra és Losonc vidékéről karikáztak el ez alkalomra. A szabályszerűen jelentkezők száma felülhaladta az 50-et, ezenfelül 5 főiskolás és egy segédlelkészünk.

Csoportos bibliatanulmányozás volt mindkét reggelen, a lányokét első reggelen Szabó Krisztina rétei tanítónő aki e kötelezettsége teljesítésére szívesen itt maradt harmadik napra is kérésünkre; második napon Lengyel József vezette, az ifjakét Szűcs Árpád, Mesko Dezső, Gaál István, Molnár János s. lelkész vezették elmélkedve Lukács 51:11 és Ján 21, 15:17 felett. Az első napon, püspökünk megnyitóbeszéde után Varga Imre és Böszörményi Sándor előadásai kötötték le figyelmüket. Az első figyelmeztette nemzetársadalmi kötelezettségeikre, mely előadás egy faját izzóan szerető, féltő, lélek felszólalását is kiváltotta s lelkőkre kötötte ifjainknak magyarságuk megőrzését, a magyar földműves jelentőségét, vele együtt a föld megbecsülését, mert a földet csak a földműves tudja megtartani minden nép életében! Böszörményi Sándor előadása a ref. ifjúság misszióját fejtegette az egyház életében. Színes képekkel, aforizmákkal megrakott előadása sokáig ott fog zsongani ifjúságunk lelkében, sokan vihettek el indításokat magokkal s sokan megtalálják fontos szereplésüket egyháztársadalmi életünk megújulásában e két előadás hatása alatt. Délután Batta Pál tartotta meg skóciai emlékeinek felelevenítésével előadását: „Aki csak mondja, de nem cselekszi Isten akaratát” címmel. A napot a közös vacsora után Gaál István csicseri lelkész vezetésével tábortűz fejezte be, melyre a mindkét nemű ifjúság szorgalmasan hozzákészült, pattogóan, vidáman, sok tréfával indult majd közös éneklésben s imádságban végződött. Másnap reggel Lengyel József a megváltás, üdvbizonyosság és az így

**Készüljünk
az augusztus 28. és
29.-iki farkasdi
Református Napra!**

nyert állandó, benső, tiszta örömről (Gal. 522) beszélt, együtt keresve ki s olvasva az ifjúság érdeklődő tagjaival a bizonyító szentírásbeli helyeket. Az ebéd végeztével ugyancsak ő tartotta meg a bezáró beszédet s a konferencián megtanult gyönyörű ének: Isten velünk, viszont látásra!... elhangzásával elmúltak a rozsnyófürdői szép napok. Szétoszlás előtt újra kimentünk a temetőbe, az ifjúság is letette koszorúját Szőke István sírhalmára. Gaál István lelkipásztor mutatott rá arra az életre, amely a ref. ifjúságunké volt elsősorban, Petro László kassai VIII. gimn. tanuló szintén arról az ifjúságnak tett szolgálatokról emlékezett meg, miket elhunyt testvérünk az öt előző kassai diákkonferencián végzett. Jólesik megjegyezni, először hogy püspök és dr. Mertens Alfréd felsőzempléni egyh.-megyei gondnok urunk figyelemmel és érdeklődéssel kíséerte végig a másfélnapos diák-evangelizációt, másodszer észrevették ennek jelentőségét a többi ker. egyházak hasonló alakulatai is, amennyiben Smied Lehel bártfai ev. lelkipásztor a rimaszombati magyar ev. diáktábor nevében előszóval, dr. Pfeiffer Miklós kassai kanonok szép levélben, mint a magyar kath. főiskolások lelkésze köszöntötte a konferenciánkat. Harmadszor, özv. Szőke Istvánné úrnő egész családjával együtt, négy napon keresztül fáradhatatlan szolgálatával elérte azt, hogy mind a két konferencián jól érezte magát minden résztvevő, amellet a leánydiákjaink felett való felügyeletet is el tudta látni gondosan örködő édesanya szeme.

A rendezés ezer ágú, sok figyelmet kívánó terhes munkáját Vizváry László rozsnyói fiatal lelkipásztor látta el a helybeli mindkét nemű ifjúság pontosan dolgozó, megbízható kis hadseregével. Köszöntöttük is érte őket, valamint Pálffy I. fürdőtulajdonos és vendéglős, derék buzgó presbiterét a rozsnyói egyháznak és fáradhatatlan feleségét a minden követelménynek megfelelő tiszta és figyelmes ellátásért és izletes ételeiért. A napi penzio kiszolgálással együtt 22 Ké. A diákoknak ugyanaz 15 Ké volt. A lelki, testi felüdülés e kedves helyét azzal a boldog érzéssel hagytuk ott az ötödik napon: „Angyalok kenyerét ette itt az ember! (Zsolt. 78:25.)

Három dolog felől megbizonyosodtunk: 1. A lelki felüdülés, erőnyerés alkalma volt minden résztvevő számára a konferencia. 2. A tartalmas előadások bebizonyították, hogy egyházkerületünk lelkipásztori, világi és tanítói karában annyi tudás, erkölcsi és szellemi arravalóság szunnyad, hogy önerőnkéből is megrendezhetünk mindenkor ilyen konferenciákat, csak az őket megfelelő helyre kell beállítani az ilyenkor előnyösen megismert talentumokat, ezáltal elérjük majd azt is, hogy az apró kicsinyes szempontok által vezetett csoportok, hozzánk nem méltó korteskedések megszűnnek s e legtermészetesebb szellemi kiválasztódás útján a legértékesebb egyének fognak bekerülni egyházi közéletünkbe. 3. Bebizonyosodott végül hogy egyházkerületünk diákságának valláserkölcsei gondozására, évközben

való összetartására arra alkalmas vezető embert, a többi vallásfelekezetek eljárásához hasonlóan, állítani kell. Ez a legesleges kötelessége egyházkerületünknek!

L. J.

HIREK

Meghívó. A farkasdi református gyülekezet a Szlovákiai Dunáninneri Református Egyházkerület Elnökségének jóváhagyásával Farkasdon 1938 augusztus 28. és 29.-ik napjain az Egyházkerület gyülekezetei részére református hitünk, öntudatunk és összetartozásunk megerősítése céljából *Sörös Béla* püspök elnöklete és vezetése mellett **Református Napot** rendez, amelyre szeretettel hívja Egyházkerületünk minden gyülekezetét. A Református Nap résztvevői a farkasdi gyülekezetnek lesznek szívesen és testvéri szeretettel látott vendégei. A jelentkezéseket a név és foglalkozás feltüntetésével az illetékes lelkészi hivatalok útján kérjük legkésőbb augusztus 18-ig. Érkezés Farkasdra vasúton aug. 27.-én, szombaton 13 óra 20 perccor, 17 ó. 31 p.-kor és 19 ó. 18. p.-kor. A Református Nap programja. Aug. 27-én, szombaton. 17 ó. 31 perccor *Sörös Béla* püspök ünnepélyes fogadása a farkasdi vasúti állomáson. Aug. 28-án vasárnap. 8 órától 1/2 9 óráig. Csoportos Biblia tanulmányozás. Filippi 2:1—16 v. alapján. 1/2 10 órától 1/2 11 óráig. Istentisztelet: Végzi Soós Károly esperes. 1/2 11 órától 11 óráig. A Ref. Napot megnyitja *Sörös Béla* püspök. A Ref. Nap résztvevőit a farkasdi gyülekezet nevében köszönti Pap K. Árpád lelkész. 11 órától 12 óráig: Úrvacsora—eucharistia. Előadó: Galambos Zoltán, komáromi ref. lelkész. Hozzászólások. 14 órától 15 óráig: Istentisztelet. Végzi: Czeglédy Pál esperes. 15 órától 16 óráig: Református összefogás. Előadó: Rácz Elemér magyarsóki ref. lelkész. Hozzászólások. 16 órától 17 óráig: Fajom és egyházam. Előadó: Kúr Géza csicsói ref. lelkész. Hozzászólások. 17 1/2 órától 19 óráig: A farkasdi, negyedi, magyarsóki, zsigárdi és deáki ref. énekkarok szabadtéri hangversenye az új ref. iskola udvarán. 20 1/2 órától. A farkasdi ref. ifjak és leányok színelőadása a tisztességes világi szórakozásra nevelés bemutatása céljából a fogyasztási Szövetkezet nagytermében, esetleg az új ref. iskola udvarán. Előadásra kerül Pap K. Árpádné három egyfelvonásos színműve: „Egy kedves álmom“, „A fonóba' szól a nóta“ és „Jönnék az aratók!“ Az előadásra belépti díj nincsen. Önkéntes adományokat azonban az előadás költségeinek fedezésére és a kiskoszmályi református árvaház részére hálás köszönettel fogadunk. Augusztus 29.-én hétfőn reggel 8 órától 1/2 9 óráig: Csoportos biblia tanulmányozás. Róm. 1:16—25. v. alapján. I. Háza társaknak a templomban. 9 órától 10 óráig: Krisztus követése a családi életben. Előadó: Vágó Ede hodosi ref. lelkész. Hozzászólások. 10 órától 11 óráig: A gyermek és a magyar jövő. Előadó: Dr. Kenessey Kálmán, az

gyallai meteorológiai intézet főbiztosa. Hozzászólások. 11 órától 12 óráig: A református család vallásos szelleme. Előadó: Zsemlye Lajos hetényi református lelkész. Hozzászólások. Hétfőn délután: A „Református Összefogás” tárgyában és a belmissziói munka egységesítése céljából összehívott értekezlet tart tanácskozást. II. Ifjak részére az új iskola emeleti folyosóján. 9 órától 10 óráig: A református ifjú eszményképe. Előadó: Tóth Kálmán árvaházi ref. lelkész. Hozzászólások. 10 órától 11 óráig: A református ifjú szórakozása. Előadó: Kelemen Kálmán dunamocsi ref. lelkész. Hozzászólások. 11 órától 12 óráig: Apák és fiak. Előadó: Kiss Gyula jókai ref. lelkész. Hozzászólások. III. Leányok részére a fogyasztási Szövetkezet nagytermében. 9 órától 10 óráig: A református leány jellemképe. Előadó: Sörös Béláné. Hozzászólások. 10 órától 11 óráig: A református leány szórakozása. Előadó: Konta Károly kiskálmai ref. lelkész. Hozzászólások. 11 órától 12 óráig: A református leány az egyházépítés szolgálatában. Előadó: Czibor József deáki ref. lelkész. Hozzászólások. IV. Gyermek részére az új iskola földszinti folyosóján. 9 órától 10 óráig: A gyermek és a Jézus Krisztus. Előadó: Tárnok Gyula marcelházi ref. lelkész. — 12 órakor a Református Napot berekeszti Sörös Béla püspök. — 15 ó. 31 perckor; 18 ó. 44 perckor és 20 ó. 38 perckor elutazás.

Szavazatbontás. A tiszáninneri egyházkerületben a Kőmives Sándor papi főjegyzővé választása folytán megüresedett egyházkerületi papi aljegyzői állásra a szavazatok nagy többségével Lenkey Lajos runyai lelkész választott meg. Az első szavazás alkalmával egyházkerületi világi tanácsbíróra elrendelt pótszavazás eredményeképpen a szavazatok nagy többségét Kádár István ny. jegyző (Szepsi) nyerte el. E választás folytán megüresedett egyházkerületi világi aljegyzői állásra az egyházkerületi közgyűléstől nyert felhatalmazása értelmében az elnökség a szavazást már most elrendeli.

A bótrágyi ifjúsági konferencia szerep keretek között szinte észrevétlenül folyt le, de akik ott voltunk, nagyon is megéreztek a Lélek fuvalmát.

Nem volt előre elkészített programmunk, nem voltak előadók, egyszerűen csak elbeszélgettünk a lelki élet fel-felvetődő kérdéseiről, csendes óráink aranymondásairól s filippibeliéhez írt levél 3—4-ik részének a verseiről. Mégis úgy éreztük, hogy eleget kaptunk, csak bírjuk megemészteni és megvalósítani a kapott tanulságokat és elhatározásokat. Mint tanulságot le is szűrtük magunknak, hogy az az igazi konferencia, ahol mindenki magáról beszél, ahol nem másokat akarunk tanítani, hanem egyszerűen és őszintén csak kitérünk egymás előtt a szívünket, hogy láttassék meg annak sok fogyatékosága. Ajándékot csak üres kézzel lehet elfogadni, áldás

csak a megüresített szívbe hullhat! Lassan sorra csaknem valamennyien megadtuk magunkat, lemondunk a szégyen takargatásáról s boldogan éreztük ennek nyomán, hogy Krisztus aláhajolt hozzánk, elfogadott tanítványává s elküldött az Ő aratásába. Ezzel e szent vágyakozással és elhatározással is oszlottunk szét, hogy mi ezentul a Krisztus követői, halászhai és aratói leszünk s megfogadtuk, hogy imádkozni fogunk egymásért s a most meginduló bibliás ifjúsági munkáért.

A konferenciánk nagy áldást jelentett a bótrágyi gyülekezetre és lelkipásztora számára is. Kik igazi keresztyén vendég szeretettel fogadtak és láttak el bennünket ez öt nap alatt.

Készüljünk az augusztus 28. és 29.-iki farkasdi Református Napra!

A R. E. és I. 1938. júl. 16.-i számában megjelent s az abarai II. sz. ref. tanítói állásra közzétett pályázati hirdetés szövegéből kimaradt a következő rész: „Az előírások szerint a már jelenleg működő, hosszabb szolgálati idővel és tanítói képesítéssel bíró tanerő van előnyben.” — A pályázati határidő pedig 1938. aug. 15-ig meghosszabbítottatik.

HIVATALOS RÉSZ

549:938.

Meghívó

a Szlovenszkói Dunáninneri Református Egyházkerület püspökbeiktató rendkívüli közgyűlésére Komáromba, 1938. évi augusztus hó 18.-ára.

I. rész. Délelőtt 9 órakor: *Kerületi közgyűlés a kollégium nagytermében.* a) Imádkozik Soós Károly püspökhelyettes. b) Alakulás. c) A gyűlés megnyitása. d) A szavazatbontó-bizottság jegyzőkönyveinek felolvasása; a választás megerősítése. e) A megválasztott püspököt meghívó küldöttség kijelölése.

II. rész. Délelőtt 10 órakor. *Ünnepi közgyűlés a komáromi református templomban.* a) Közének: Jövel Szent Lélek Úr Isten! b) A folytatólagos gyűlés megnyitása. c) A megválasztott püspök eskütétele. d) Az esperesek a püspököt beiktatják. e) Ének XC. Zs. 1. v. f) Dr. Szilassy Béla főgondnok püspököt üdvözlő beszéde. g) Sörös Béla püspök válasza. h) Bertók Béla konventi püspökelnök püspökszentelési beszéde és imája. i) Küldöttségek fogadása. — A küldöttségek bejelentését a komáromi református lelkészi hivatal tartja nyilván.

III. rész. *Közébed* a Dózsa vendéglőben. Egy teríték ára 12 Kč. Lakásra és közébedre jelentkezés a komáromi ref. lelkészi hivatalban, aug. 15-ig.

A Dunáninneri Református Egyházkerület elnöksége, 1938. július hó 28.-án

Dr. Szilassy Béla s. k. *Soós Károly s. k.*
főgondnok. püspökhelyettes.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 33. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč. $\frac{1}{3}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 augusztus 13.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A lelkipásztor magán élete és otthona.

Miðõn e témakört a hozzászólásokhoz elõkészíteni szándékozom, hogy azok által megérleljük és így alakítsuk ki a lelkipásztor magán élete és otthona képét: alapmegállapításunk — kivétel nélkül mindnyájunké — csak az lehet, hogy a református lelkipásztor magán életét és otthonát az Ige határozza meg.

Isten egészen magáénak foglalja le az õ szolgáját. Egész létét és lényét igényli és szolgálataiba állítja. Noha ezt a felfogást minden református emberre vonatkoztatjuk és másfelõl — jóllehet nálunk nincs papi rend — a lelkipásztor mégis különbb minõségû tartozik lenni. Azért, mert lelki pásztor, lelkek nevelõje, vezetõje. Aki pedig elõl jár, az feltételezhetõen különbb, ténylegesen pedig feltétlenül különbbnek kell beigazolódnia. Az élet Krisztusi, tehát minõségi fejlõdési irányáról és szükségességérõl — úgy magára, mint másokra nézve — a lelkipásztor meggyõzõdése nem lehet más, mint megingathatatlan és dinamikus. Az élet elsõsorban és fõképen minõség. Ezt híve, hirdetve szóban és cselekedetben, munkálva és igazolva az életben: lettünk és leszünk — a hivatalos szolgálaton kívül is — Isten szolgálói.

Az Ige meghatározza a lelkipásztort lényegileg (existenciálisan) [bensõleg], és formailag is (külsõben). A lényegi meghatározás, mivel lelki: Istentõl irányzott, látott és megítélt. A formai meghatározás, mely a bensõ kivetítõdése; külsõleg nyilvánuló: emberektõl is látott, melyet meg lehet ítélni, következtetéseket levonni, tehát követni vagy elvetni.

Szoktak beszélni ideális lelkipásztorról, jó lelkipásztorról, jó emberrõl. Ha a bensõ és külsõ meghatározás szinte a lehető legteljesebb összhangban van, lehet beszélni — de ekkor is csak relative értve — jó lelkipásztorról. Hozzászoktunk nagy horderejû jelzõket per longum et latum használni. Pl. prófétai lelkü, apostoli buzgóságú, isteni szép stb. Ennek pedig az a lelki iránygadozás az oka, hogy az Isten irányított és látottól az emberi felé szorította életfelfogásunkat és ítéletünket az élet sodra. Az Isten általi lefoglaltságunkat és szolgálatba állításunkat nem vesszük olyan komolyan és következetesen, mint egy próféta vagy apostol. Az Ige minket bensõleg, lényegileg meghatározása nem teljes, egész,

maradéknélküli bennünk; a lelki fajsúly kisebb; magunkat magunkhoz szabjuk, azért értékelünk és ítélünk könnyen, nagy szavakkal kis értékeket. Meg van az a felfogás és törekvés is bennünk, hogy az Ige igájába csak hivatalos ténykedések idején hajtsuk a fejünket, míg ha ezt elvégeztük, magán életünket, idõnket és képességeinket mi magunk szabadon, hangulat és kedvtelés szerint akarjuk, merjük és igyekszünk felhasználni. Az Ige bensõt fegyelmezõ és a Szent Lélek bensõt átható erejének a hiánya ez. A lelkipásztor esetében nem állhat meg: hogy a magán életem az enyém, a családom és otthonom olyan, amilyen.

Az Ige, mely meghatározza a lelkipásztor s minden keresztyén magán életét is, így szól: Közülünk senki sem él önmagának; (Róm. 14. 7.); akár esztek, akár isztok, akármit cselekesztek, mindent az Isten dicsõségére míveljete (I. Kor. 10. 31.). Vagy egy másik tétel: Krisztus Jézus azért jött e világra, hogy megtartsa a bûnösöket, akik közül elsõ vagyok én. De azért könyörült rajtam, hogy Jézus Krisztus bennem mutassa meg legelõbb a teljes hosszútûrését, péld a gyanánt azoknak, akik hiendenek benne az örök életre. (I. Tim. 1. 15—16.). Vagy egy másik Ige: Haszontalan szolgák vagyunk; mert amit kötelesek voltunk cselekedni, azt cselekedtük. (Lukács 17. 10.) Majd a leg-dicsõséget-táróbb: Legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes. (Máté 5. 48.). És sorba az evangéliom mindig dinamikus parancsa. Ez a lelkipásztor állandó és örök minõségi dinamikája.

Az isteni dinamika bennem, a lelkipásztorban: lehet egyedül az én magán életem is, annak alapja, ereje, felépítése és áldása, de ugyanakkor, együtt és elválaszthatatlanul: a megítélés is. A lelkipásztor magán élete tehát mindig a jákóbi tusakodású hit problémája. Lelki kérdés elsõsorban, az élet minden külsõ körülményei között is. Az Istentõl lefoglalt lélek Isten ügyének tekinti és Isten ügyeként éli a magán életét. Ezért a lelkipásztor sohasem lehet statikus, hanem mindig dinamikus ember. A lelkipásztor élete, mert Isten felé fejlõdõ, azért pozitív élet. A Szent Lélek bensõt formálása által a lelki-ségét gyakorlatilag mind teljesebb és tisztább formába valóstító, hite növekedésével mind gyõzedelmeskedõbb, azaz mindig reménykedõ és hívõ (a lelkipásztor tehát csak optimista lehet), mindig

bízó és hatóerejű (vagyis ha egyelőre és láthatólag nem is, de végeredményben és kereszthorozás mellett is mindig felfele haladó, eredményes és győzedelmes). A hívő lélek soha sincs egyedül; ketten vannak (emberileg szölok): Isten és ő. Az élet Krisztus.

De amiképen Pál apostol mondja: nem mindenki a hit, (II. Thes. 3. 2.), épúgy nem mindenki annak megvalósítása sem. Élni mindig lelki erőt jelent. Megvalósítani a hitet, ez az a probléma, mely a lelkipásztorra nézve a legdöntőbb jelentőségű. Vakmerőség rá vállalkozni, hogy bűnös ember a szent Isten szolgája, tanácsvezetésének munkatársa legyen, — de szükséges, mert Isten így akarja és lehetséges, mert Isten elhívott. A lelkipásztor nemcsak hivatalos volta, hanem magán élete tekintetében is örök válságban (krízisben) él, fél és remeg, hisz és szolgál. (Filippi lev. 2. 12.)

Az időgazdag lelkipásztor magán életének ezért legszükségesebb és legfontosabb, legjellemzőbb és legáldásosabb tevékenysége, de egyuttal ismérve is az Igével, továbbá theológiai, gyakorlati lelkipásztori munkákkal való foglalatosság. (Lukács ev. 2. 49. és 10. 42.). Ezt indokolni nem kell. Ha kell, akkor már baj van. Mert ennek magától jövőnek és értetődőnek, lélekből folyónak kell lennie. Épen olyannak, sőt természetesebbnek, mint ahogyan az orvos vagy mérnök foglalkozik a maga szakjának könyveivel vagy szereivel; vagy mint az ügyvédnek ismernie kell a jogi tételeket és törvényeket. Ha ez a tevékenység nincs meg, a theológián nyert szakképzettség folyton fokozódó felejtésével hivatásbeli és lelki lerongyolódás, azután intelligencia és nivó csökkenés következik be, melynek nyomán nemcsak a lelkipásztor egyéni értéke is, hanem Igehirdetésének hitele, sőt az evangéliom hitele is csökken.

Az Ige benső, lényegi meghatározása folytán a lelkipásztor külső életformája, az ő magánéletének egyik legkarakterisztikusabb terrénuma, a családi élete és tevékenysége — otthonával együtt — sajátos: evangéliumi tartalmat, formát, szint és életutat nyer. A régebbi időkből fennmaradt jellemzése a református lelkipásztornak: multi libri et liberi (sok könyv — sok gyerek): helytálló, jó és hü jellemzés. Mert a multi libri a holtig tanuló, tehát a jó papot mutatja; — míg a multi liberi az Istennek időileg legelső parancsának engedelmeskedő lelkipásztort. A magam részéről megdönthetetlennek tartom, hogy a multi libri et liberi amellelt, hogy gazdasági vonatkozású is, legelsősorban lelki természetű. A lelkipásztor kevés könyve és kevés gyermeke lelki romlás jele, mely sehohsem képtelenebb és visszataszítóbb, mint éppen a lelkipásztornál. És ha tovább vonjuk a következtetést, Istennek nemzeti parancsa ellen is vétkezik az egykét vagy általában a magyar intelligens, középosztályt tekintve: a kettőcskét gyakorló ember. A magán élet e ponton a legszorosabb vonatkozásban van a kollektívummal. Újra igazolódik a tétel: senki sem él önmagának. A multi librivel

való foglalatosság a saját népe javára, gyarapítására szolgál: a multi liberi faji, nemzeti fogalmazása pedig eként adható meg: egy gyerek nem gyerek, két gyerekkel fogy a nemzet, hárommal megmarad a nemzet, négy gyerekkel szaporodik a nemzet.

A család a lelkipásztor hitéletének a legközelebbi és legelső munkatere, de a próbaköve is. A benső meghatározás, a lelki dinamika, a benső ember ereje, hatása és győzelme a természeti ember és annak indulatai felett, — az élet ezernyi körülményei és megpróbáltatása között is — itt próbálódik ki. Szép, tiszta egyéni és családi életet élni, a szeretet és megbocsátás és békesség krisztusi útját járni, életet élni, a Krisztus áldozatának ha gyarló is, de mása lenni, — a hit és kegyelem világát, ható és építő erejét a lelkipásztornak közvetlen környezetében megvalósítani és megvalósulni látni: az Istenország miniaturje, a legszebb predikáció, melyet nemcsak hallgat, hanem lát mindenki, — ez a legmegdönthetlenebb érvelés hitünk és szolgálatunk szükségessége, jogosultsága és eredményessége mellett. Itt tudhatjuk és kell is beigazolnunk, hogy a keresztyénség nem a meghalás tudománya, hanem az életé! Mutassátok meg a keresztyén hit erejét és tisztaságát, magát az annyira hirdetett keresztyén életet, a lelkipásztoraitok és családjaik életében, akkor hiszek nektek, — mondja egy hitetlen.

A lelkipásztor magán életének egyik legkörülvitatottabb pontja: lehet-e jó lelkipásztor, aki gazdálkodik? Csizmás pap, paraszt pap, intelligens paraszt stb., nagyon is elterjedt és ismert kifejezések, melyek sok hivatást és nivót veszített lelkipásztorról szólnak. De ha elolvassuk Ravasz Lászlónak a hivatalos lapunkban is leközölt cikkét, látni fogjuk a lelkipásztor gazdálkodásának nagy gazdasági és szociális jelentőségét és hatását; nemkülönben annak a lelkigondozás szolgálatába beállítható alkalmait és lehetőségeit is. Regényben feldolgozott esetre is hivatkozhatok. Nyíró József, volt katolikus pap szól Ravasz László értékelésével egyértelműleg „Az Isten igájában” című regényében. S ha hozzávesszük a kongruatörvény a gazdálkodásra szinte rákényszerítő rendelkezését, valamint ha megfontoltan számbavesszük kisebbségi helyzetünket, sorsunkat és jövőnket, bizonyára elnémulnak az ellenvetések. Természetes, hogy ha első a gazdálkodás és csak másodrendű a szolgálat végzése, helyesebben hivatásának szolgálat; vagy ha lelki elkérgesedéssel jár; éppen olyan súlyosan bírálható el, mint a nem gazdálkodó, hanem csak bérért, a megélhetésért szolgáló lelkipásztor.

Ha szólunk még a lelkipásztor magánéletének egyéb mozzanatairól is, azt hiszem, mindig az Ige alapján történelmileg kialakult és állandóan alakuló református lelkipásztori tipushoz és stílushoz jutnánk el, amelyről azt olvashatjuk vagy hallhatjuk, hogy gondolkodásában tudományos és evangéliumi veretű, jellemében gerinces, szólásában őszinte, magaviseletében öntudatos,

ruházkodásában tisztességes és egyszerű, szórazásában tisztos, életformájában puritán, hitében megingathatatlan és áldozatos.

Ha az orvos ajtaja soha sincs bezárva, a lelkipásztoré legyen mindig nyitva. Nem csupán a ház ajtaja, hanem a szívéé is. Hogy aki felkeresi és betér hozzá, otthon találja és érezze magát annak a lelki légkörnek kiáradása folytán, melyet látogatói feltételeznek, várnak és vágnak.

A római levél 12. fejezet 1. és 2. versei mondják: Istentisztelet legyen a ti életetek, nem a világhoz szabottan, hanem Isten akaratát keresően! Tudom, — elszomorodóan és megkeseredve — hogy más a mi hitünk és más a mi életünk. Sajnos ez így van. (Barth: Vom christlichen Leben). Azonban mindig fennáll az evangéliumi de, ...Nagyobb az Isten a mi szívünk-nél. (I. Ján. 3:20) Kérjétek és adatik néktek! Jó és hű szolgának lenni, világ világosságának, az élet sójának, Krisztus Jézus jó vitézének, magyar református lelkipásztorának lenni azért, mert Ő elhívott és úgy, ahogy örömebe fogadón akar megítélni.

Csáji Pál.

Igehirdetésünk főbb problémái.

Igehirdetésünk főbb problémáiról való mondani valóimat két síkba helyezem, az egyik az, hogy *mit prédikáljunk*, a másik pedig *hogyan prédikáljunk?*

Az első kérdésre a felelet nagyon egyszerű: *Istennek ígését kell prédikálni!* Azt az Igét, amelyben Istennek törvénye, célja, terve és akarata jut kifejezésre mivelünk és mibennünk. Mindez azonban roppant széles mező, ahol könnyen elbolyong és eltéved az ember. Éppen ezért legelső és legfontosabb dolog, hogy igehirdetésünk célszerű legyen, vagyis elengedhetetlen feltétele igehirdetésünknek a *célkitűzés*.

Nagyon sok prédikációnak fogyatékosága és végzetes hibája ma is, hogy általános dologról szól. Beszél az életről, amely tele van szenvedéssel, bűnnel, bánattal és nyomorúsággal, elmondja azt is, hogy mindez mennyire megrontja és megterheli az életet, elmondja azt is, hogy mindettől milyen jó volna megszabadulni, csak éppen az a baj, hogy arra nem mutat rá világosan, mi az, ami sokszor nyomorúságba dönti az embert és mi lehet az, ami egy-egy lefelé hulló életet megmenthet valami szomorú tragédiától. . . . Tudnom kell az utat, ha valahová el akarok érkezni, mert különben csak bolyongok, de célhoz eljutni nem fogok. . . . Tehát világos és célszerű prédikáció kell.

Igehirdetésünk másik főproblémája különösen ma: *a szociális kérdés!* Olyan kényes dolog ez, hogy sok igehirdető nem mer hozzá nyúlni. Nem is olyan régen beszélgettem erről a kérdéssel egyik lelkipásztor testvéremmel, akinek szintén az volt a véleménye, ami az enyém, hogy sok igehirdetőt visszatart ebben a kérdésben az a félelem, hogy könnyen rásütik a ma olyan divatos kommunista jelszót. . . .

Lehet-e hát és kell-e szószékre vinni a szociális kérdéseket? . . . Brunner Emilnek, a zürichi egyetem ref. dogmatika és etika professzorának 1932-ben jelent meg egy könyve: „*A gazdaság, mint etikai probléma*” címmel, aki ebben a könyvében a leghatározottabban kijelenti, hogy a szociális kérdéseknek a mellőzése az egyházi életben, tehát a szószéken is a legnagyobb hiba, mert a gazdaság az az élet-terület, amely az ember legerősebb természeti érdekeit, a létfontartást érinti, így ennek a kérdésnek felvetődése és felállítása elkerülhetetlen. Hiszen a gazdasági problémákat a Szentírás mindkét könyve, az Ő és Újtestámentum is szüntelenül fölveti. Úgy a próféták, mint az Úr Jézus és az apostolok a szeretet törvényét a gazdasági életből vett példákkal szemléltetik. Tehát — mondja Brunner, — egy olyan etika, amely a gazdasági élettől félrehúzódik, nem tarthat igényt keresztyén, vagy bibliai névre! . . .

Harmadik probléma igehirdetésünkben, ami ma szintén különösen fontos: *a nemzeti kérdés!* . . . Valahogy ezzel is úgy vannak sokan, mint az előbbi kérdéssel. Nem mondom, hogy félelemből, hanem talán túlzott óvatosságból nem nyúlnak sokan igehirdetésükben ehhez a kérdéshez. . . . Pedig ezt mellőzni ma nem szabad. . . . Egy egy nemzetre és népre nézve legfontosabb és sorsdöntő kérdés az, hogy lelke mélyén, milyen vágyak élnek, milyen remények lobognak és egy-egy nemzet a maga ezer és ezer személyében és családjában, mennyire lesz kitartó, hű és megtisztult élet. . . .

Mindezt a három kérdést visszahelyezem most az első kérdés síkjába s azt mondom: — *Mindezekben Isten ígéje szólaljon meg, az legyen a kiindulás és az legyen a megérkezés is.* Elmondhatjuk ezekben a kérdésekben, hogy Istennek mi a terve, mi a célja és mi az akarata ezek által, tehát nem az igehirdetőé, hanem az Istené! . . .

Elmondhatjuk, hogy egy-egy *emberi-bűn*, milyen tragédiák létrehozója lehet, de megmutathatjuk, hogy van visszafordulás, van megtérés, ahol Isten kegyelme karjaiba vesz és mindent jóra fordít. . . .

El kell mondanunk *az evangélium szociális üzenetét*, azt a nagyszerű és hódító gondolatot, hogy ezen a földön sem a tőke, sem a kalászt ringató barázda nem az egyeseké, nem a közé, mert nem az emberé, hanem egyedül az Istené, aki azt nekünk csak sáfárságra adta. És ha nem egyenlően osztotta el ezeket a javakat, ebben is csak az Ő világteremtő hatalma látszik meg és az az akarata, hogy szegény és gazdag kölcsönösen és együtt szolgálják az Ő dicsőségét és országának terjedését ezen a földön. Akinek kevesebbet adott, ne gyűlölettel tekintsen a többel bíróra, hanem a szolgáló szeretet lelkével, akinek pedig bővebben juttatott, ne nézzen le másokat, hanem jusson eszükbe az az örök szép gondolat, amit Tompa Mihály így fejezett ki: „Isten a szegények kenyerét a gazdagok

kezébe tette le!" Az Úr Jézus megítélte a kemény szívű gazdagokat, de a szegényekhez, az éhezökhöz, a betegekhez és az úton járó bűjdosókhöz lehajolt, mert szánta és szerette őket... Szegénynek és gazdagnak Krisztusban kell találkoznia Isten szeme előtt!...

El kell mondanunk, hogy Istennek terve és célja van minden *néppel és nemzettel, tehát a magyarral is*. Ezerszer összetörhette volna és megsemmisíthette volna már, mert ezerszer adott reá okot tenger sok bűnével és még sem tette... El kell mondanunk, hogy Isten vár valamit a mi népünkől is: várja, hogy fájalmát, szenvedését, bűnét és reménységeit Őhozza vigye és neki vallja meg. Várja, hogy abban a tenger vérben, amely magyar szívekből csordult ki tragikus történelmünk útjain, — engedjen ez a nép behullani egy csöppet abból a vérből, amely a keresztfán csordult ki érte is. Ettől és ezzel a vérrel tisztuljon meg a mai magyar élet, mert csak így fog boldog jövődök felé vezetni az útja...

Minderről szólnia kell a ma ígéhirdetőjének, csak azt ne feledje el soha, hogy mindezeket a kérdéseket Isten ígéjének zsinórmértéke alá kell állítania. Mi mondjuk el ígéhirdető, — magunktól, hanem az Ige mondatja velünk, vagyis nem az Igéről prédikálunk, hanem az Igét prédikáljuk!...

Még csak annyit röviden: *hogyan prédikáljunk?*... Úgy, hogy az mindenkit érdekeljen. És mindenkit csak az érdekel, ami hiányzik neki, tehát első dolog a *hiányérzet felkeltése*... Megmutatása annak, mi nincs és feltüntetése annak, ami lehet... Ne legyen a beszédünk elvont és érthetetlen, ha pl. a kegyelemről szólunk, pedig hányszor szólunk, meg kell éreznie mindenkinek, hogy Isten kegyelme hányszor és hogyan árad meg rajtunk...

A másik dolog, hogy *maga az Ige* szólaljon meg a gyülekezetben. Mindenikben csodálatos szépségek és erők vannak, tehát ez a szépség és ez az erő hasson. Az ígéhirdető gondolata mellett ne vesszen el és ne tűnjék el az Igében rejlő gondolat, vagyis az Ige legyen, ami gondolatainkat vezet és ne a mi gondolatunk vezesse az Igét...

Ez vezet el aztán a végső dologhoz, hogy *amit mondok, azt én magam éljem is!* Megérzi a gyülekezet első szavamra, hogy életem igazsága, lelkemnek egy leszakított darabja-e az, amit mondok, vagy csak egy csillogó dísz, egy reám nem szabott köntös az, amit valakitől kölcsönkértem egy félóra s mihelyt hazamentem levettem és elfeledtem, mintha soha semmi közöm nem lett volna hozzá...

Krisztust és az Ő ígéjét kell prédikálnunk, de csak azt a Krisztust lehet igazán hirdetni, akiről elmondhatja az ígéhirdető: — Én láttam az Ő dicsőségét! És csak azt az ígét lehet másnak a szívébe átplántálni, ami az ígéhirdető szívében kivirágzott és gyümölcsöt termelt...

Samu István.

ISKOLÁINK

A lelkipásztor és tanító közös munkája a gyülekezetben.

Ez olyan téma, melyről beszélni kell, meg kell tárgyalni alaposan és meggyőzően, hogy a megbeszélésnek haszna, eredménye legyen egyházi életünkben. Ez a téma kell, hogy érdekeljen mindenkit, akinek egyházunk, népünk sorsa, jelene, jövője a szívében fekszik, de a dolog természetete szerint legelsősorban mégis azokat a lelkészeket és tanítókat érdekli, kik a gyülekezetekben együttműködnek.

Szem előtt tartva a „bevezetés” fogalmát, én csak vázolni kívánom röviden a tárgyra vonatkozó elgondolásaimat.

Mi a célja az egyháznak? Szerintünk, kik evangéliumi alapon állunk, egyetlen cél van a világon: Isten dicsősége, mert Isten mindent a maga dicsősége szolgálatára teremtett. Ez a célja az egyháznak is. Annak legelsősorban. Minthogy pedig az egyház emberekből áll, célja közelebből az apostol szavai szerint az, hogy „kiszabadítson minket e jelenvaló gonosz világból” (Gal. I. 4.) és készítsen „kiváltképpen való népet, jó cselekedetekre ígyekezőt” (Tit. II. 14). Ne gondolja senki, hogy tévedek. Jól tudom, hogy Pál apostol eme szavai a Jézus Krisztus váltság-hálának célját jelölik, de kitünően meghatározzák az egyház feladatát is, mert az egyház a Krisztus teste s abban maga Krisztus munkálkodik az ő Szentlelkével, azon munkálkodik, hogy istenfelő, emberszerető, tisztalelkű embereket, szóval mennyei polgárokat neveljen.

Ennek a munkának a vezetői a lelkész és tanító (már t. i. ahol van tanító is). Ők tehát munkatársak. Munkaterük s megmunkálendő anyaguk: a gyülekezet és pedig a lelkészé a felnöttek, a tanítóé az iskolaköteles gyermekek. Ez azonban nem jelenti azt, mintha a lelkésznek nem kellene gondjának lenni a kicsinyekre s a tanítónak semmi kötelezettsége ne lenne a felnöttekkel szemben. Régi, de ma is érvényben levő egyházi törvénykönyvünk felsorolja úgy a lelkész, mint a tanító kötelezségeit. Ma már azonban, amikor az egyháznak a léteért kell küzdenie, amikor annak tagjait hihetetlen mértékben csábítja, kísérti, ostromolja a szervezett hitetlenség, a minden tisztességet, jó érzést megcsúfoló, sőt már szentnek is kinevezett önzés és anyagiasság, mikor a néptömegek gyilkos dühvel már nemcsak ordítják a pereátot Krisztus egyházára, de működnek is az elpusztításán, mikor a hitet, vallást, erkölcsöt s mindazt, amit eddig szentnek, jónak, emberi méltóságot, istenképet adónak, boldogítónak tartott a világ, ki akarják ölni az emberek szívéből, agyából, — sokkal több a teendője mindkettőnek a törvénykönyvünkben felsoroltaknál, ha Isten szent ügyének védelmezéseért és a magyar ref. népünk lelkének megmentéseért érzik a felelősséget. Ezt a felelősséget pedig mindnyájunknak éreznünk kell,

hiszen vezetők, elhívott s választott vezetők vagyunk. Ki ne tudná közülünk, hogy a nép olyan, mint a gyerek, vezetőre van szüksége s ha mi nem vezetjük, majd vezetik mások? Ki ne látná, hogy a futkározó atyafiak, hamis próféták mennyi kárt tettek már eddig is a lelkekben? Sikert értek el sok helyütt, hogyna érték volna, mikor anyagi javakat, rangot, jólétet, dicsőséget ígértek, az ember pedig nem Krisztus, gyenge a lelke ahhoz, hogy a csábításoknak ellenálljon s a kísértőknek „távozz tőlem Sátán!”-t kiáltson. Nehéz helyzetben vagyunk, nehezebb helyzetben, mint a Nehémiás korabeli Jeruzsálem, mert nemcsak külső ellenségeink vannak, hanem belsők is, s amazok is, ezek is a lelket akarják megölni. A Nehémiás-korabeli zsidók — egyik kezükben vakoló kanállal, a másikkban fegyverrel — egyszerre harcoltak és építettek. Ez a mi feladatunk is: harcolni és építeni, eltakarítani a lelki romokat, küzdeni a tévhit, a kishitőség, a kétely és közöny ellen és legyőzni azokat, az embereket hívökké tenni, Krisztusnak a nagyokból és kicsinyekből új seregeket nevelni s mindezzel a külső ellenség ellen építve védekezni. Ehhez azonban az kell, hogy gyülekezeteinknek a lelkészekben és tanítóknak meglegyenek a maguk lelkes Nehémiásai, akik teljes odaadással vezessék, végezzék a szent munkát, a szent harcot az egyetlen eszközzel, illetve fegyverrel: Isten nevével, Isten Igéjével. (Folyt. köv.) S. J.

GYÜLEKEZETI MUNKA

A presbiter, mint a lelkész segítőtársa az ifjúság nevelésében.

Amiképpen itt, a dunai térben való megmaradásunkat anyanyelvünkhöz, kultúrértékeinkhez, szent hagyományainkhoz való hűséges ragaszkodásunk dönti el, úgy református mivoltunk megőrzése is ifjúságunk felekezeti öntudatának felköltésén, fejlesztésén és ápolásán fordul meg. A termékeny ref. egyházi közélet, az egymást segítésben kicsúcsosodó keresztyén erkölcs, csakis egy céltudatoson nevelt ifjúság lelkiségébe ágyazódhatnak be s csakis ott terebélyesedhetik ki bő „gyümölcsöt termő fává.” Minden igehirdetés, vagy a magunk megjobbítását célzó erőlködés még a legkedvezőbb eredmények mellett is úgy szólván csak látszati előhaladást hozhat létre, csak az igaz ösvényre való visszavezéreltetést, de a valóságos újrakezdést, a bibliai új bornak új tömlőbe való fejtését egyedül csakis egy öntudatosan nevelt ifjúság által érhetjük el. Ebből a felismerésből önként adódik aztán, hogy a pasztoralizálás, az egyházi belmissziós munka legfontosabb ága az ifjúság nevelése. Ez a tevékenység ma már oly sokágú, oly széles munkamezőkön folyó, hogy annak teljes és maradéktalan elvégzéséhez a hivatott nevelők, úgymint a lelkészek és tanítók kevesek, itt az ideje annak, hogy az egyházak vezető tanácsosai, presbiterei is felismerjék nevelői, példaadói kötelelességeiket. Azt hiszem, mindnyájan tisztában vagyunk azonban azzal, hogy a lelkész nevelői munkatársas-

ként fellépő presbiterben nem tudákoskodó, kotnyeleskedő zugnevelőt értünk, akinek túlbuzgó-sága, tapintatlansága a nevelői munkában esetleg több kárt tehet, mint amennyi hasznot hoz. A presbiter főként példaadásával, a nevelői munka iránt mutatott folytonos és lankadatlan érdeklődésével lehet igazi segítsége az ifjúság nevelőinek. Népből való származása folytán elérhet a családi tűzhelyig is, ahonnan a hivatott nevelők többé, kevésbé ki vannak rekesztve. Pedig tudjuk, hogy az ifjúság nevelése már a szülői házban megkezdődik és itt a leghatékonyabb nevelési eszköz maga a jó példa. Nem is hisszük, hogy rossz példaadás mily rombolólag hat ifjúságunk lelkiségére! Mindennapi jelenség pl., hogy gyermekeink, ifjaink előtt meggondolatlanul becsmerelő szavakkal, vagy szitkokkal illetünk olyan intézményeket, személyeket, melyek egyenesen hivatott, vagy kötelezett tényezői a nevelésnek. Csodálkozhatunk-e aztán, ha a mai ifjúságban olyannyira megrendült a tisztelet érzése, megcsökkent az egyházi és nemzeti értékek megbecsülése. Ha azt akarjuk, hogy ezek az értékek ismét olyan fényességben ragyogjanak ifjúságunk előtt, mint fénylettek azok a mi ifjúságunk napjaiban, legelőször is tartózkodjunk magunk ez értékek lebecsülésétől, mert az a csákányütés, mely részünkről mások tisztességének, becsületének alapjait érte, megrendítette a saját értékünk fundamentumát is. Csodálatos, hogy mennyire tudunk vigyázni, nehogy olyat szóljunk, mely a világi törvények betűibe ütközik, hogyan feledkezhetünk meg arról a büntetésről, mely meggondolatlan szavaink nyomán ifjúságunktól szállhat a fejünkre. Az egyházban a presbiter, példaképpen álljon, mint a világító gyertyaszál. De e nyomon még tovább kell mennünk; nem elég a példa, de szükséges az egymással szemben való bajtársiasság és segítőkészség is. A XX. század kényelmes álláspontja, hogy mi közöm a más gyermekéhez? Nevelje mindenki a sajátját. Pedig ez a közönyösség igen nagy hiba. Az élet ma olyan sűrű forgataggal veszi körül a gyermeket, hogy nemcsak a szülői ház, az iskola és a templom neveli, hanem az ucca, a színház, a mozi, az újságok, az emberek. Ha pedig ez így van, szülői és presbiteri kötelelességem megfigyelni, szemmel tartani az embertársam gyermekét is s ha kell, megszólítani és visszavezetni a helyes útra csak azért is, mert embertársam ugyanezt cselekszi az én gyermekemmel. Az öregek ki nem fogó panasza, hogy a mai iskola képtelen rábírnai a gyereket arra, hogy felnőtteknek köszönjön. Az igazság pedig az, hogy annyi intés, figyelmeztetés soha, de soha nem zúdult még a gyermek fejére e mulasztásért, mint éppen ma, de valljuk meg, csaknem sikertelenül. Mi ennek az oka? A felelet könnyű: hiányzik a szülők jó példa-mutatása és az egymás közötti bajtársiasság érzése. Meg kell figyelmeztetni a más gyermekét is, ha nem köszön s hiszem, hogy annak az apja, vagy anyja az enyémet is megszólítja hasonló tiszteletlenségért. (Folyt. köv.) Szepesi Gyula.

HIREK

Kérelem a püspökbeiktatással kapcsolatban. A komáromi lelkészi hivatal kéri a nt. lelkész urakat s minden illetékeseket, hogy sziveskedjenek f. hó 16-ig bejelenteni a szállást és ellátást igénylők neveit, mert ellenkező esetben nem garantálható sem szállodai lakás, sem pedig a diszebédén való részvétel. Minden esetben kérjük a résztvevők nevét és foglalkozását is közölni. A deputációkban résztvevők számát is be kell jelenteni. A templomi ünnepély pontban 10 órakor kezdődik. A bejelentettek számára hely lesz rezerválva. Külön padok foglaltatnak le a lelkésznek, tanítónék(nők) s az egyházi tisztséget viselők feleségei számára (ha bejelentnek). A lelkészek s a kerületi és egyh.-megyei gyűlések alkotó tagjai számára a szószékkel szembeni u. n. presbiteri padok jelöltettek ki. A nt. lelkész urakat kérjük, hogy $\frac{1}{2}$ 10 és $\frac{3}{4}$ 10 között gyülekezzenek a Kollégiumban, ahonnét *palástosan* kísérik az új püspököt a templomba, tehát palástot és papi süveget sziveskedjenek magukkal hozni.

Református vallástani és énekes könyv. A Pálóczi Czinke-féle ref. vallástani könyveket ez évben is egyedül és kizárólag a beretkei ref. árvaház küldi szét. Raktáron vannak a következő könyvek: 1. Ker. hit és élet à Kč 4.— 2. Az idvezítés története à Kč 6.— 3. Krisztus anyaszentegyháza à Kč 3.— 4. Imádságok és vallástételek à Kč 3.— 5. Konfirmációs káté à Kč 2.— 6. Vallástani tervezet à Kč 5. Énekes könyv kapható vászonkötéses 14 és bőrkötéses 28 Kč-ás árban. A megrendeléseket a *Beretkei ref. árvaház igazgatóságához Bretka—Beretke, pp. Gemerská Panita* kérjük küldeni. A könyvek csakis utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése mellett szállíthatók. A pénz előzetes beküldése esetén a megrendelő kívánságára és veszélyére nyomtatványként is küldhetjük a könyveket.

Igazgatóság.

A debreceni ref. világgyűlésre utazók figyelmébe. Ezúton értesitem a lelkészeket, hogy a kelet-szlovákiai és kárpátaljai csoportba jelentkezett résztvevők a konferenciái részvételi díjat a debreceni irodával történt megállapodás után nekem fogják befizetni magyar valutában akkor, mikor a határt átléptük. Az 1.50 Pengőt tehát az utazás napján, a vonatban fogom össze-szedni. Akik már a jelentkezési díjat befizették a lelkészi hivatalokban, azok azt eszerint visszakapják, de viszont a lelkész köteles felelősséget vállalni minden jelentkezőért, hogy a díjat minden körülmények között megfizeti, mert én viszont felelősséget vállaltam az egész csoportért. Kérem a lelkészeket, hogy közöljék ezt a hívekkel. Azt is, hogy akik már befizették a jelentkezési díjat nálam, azoknak én visszaküldöm azt a postai költségek levonásával. A hozzám irányított vasuti költség díját átadom az utazási irodának, úgyhogy majd csak az esetleges különbözetet fogják még befizetni azok, akik ezt előre

befizették már. Kérem továbbá, hogy legyen minden lelkésztestvérem pontos a már elküldött Výmerek kiállításánál és visszaküldésénél. Mindenkinnek arra kell igyekezni, hogy forduló postával visszaküldje azt az ungvári utazási irodának, mert késtünk valamit rajtunk kívül álló okok miatt. Ugyanakkor az utazási irodával közölje, hogy mennyi Pengőre lesz szüksége. Nem velem, mint egyesek teszik. A Pengőt az indulás napján megkapja mindenki. Tudomására hozom lelkésztestvéreimnek azt is, hogy minden jelentkező részére foglaltunk jegyet a műsoros vallásos estére. Azt hiszem minden jelentkező részt vesz ezen, bár ezt a legtöbbben elfelejtették bejelenteni. Végül türelmet kérek, mert minden rendben folyik eddig és az utazás lebonyolításáért az utazási iroda teljes felelősséget vállalt. Az utazási iroda adja majd meg a végleges választ a vonat indulására és a költségekre vonatkozólag. Csicsér, 1938. aug. 8. Tisztelettel: *Gaal István*
ref. lelkész, csoportvezető.

A bessei református templom építésére legutóbbi kimutatásunk óta a lelkészi ill. gondnoki hivatalok útján a következő kegyes adományok futottak be: Nagygejőcz Kč 100.—, Gödényháza 34.50', Szernye 62.50', Rafajnaújfalu 20.—, Muzsaly 124.50, Szöllös 175.—, Ujdávidháza 5.—, Csetfalva 85.30, Déda 100.—, Asztély 50.—, Szirénfalva 83.70, Nagyszelmenc 116.—, Csicsér 191.—, Bellény 9.75, Rašice 17.55, Szalócz 31.—, Rozsnyó 50.—, Rimaszombat 310.—, Gömöránás 10.75, Otrókocs 25.—, Oldalfala 14.40, Czakó 10.—, Balogiványi 20.—, Tušia 42.70, Horovce 20.50, Tušická Nová Ves 32.35, Migles 52.—, Szürnyeg 20.15, Kistráska—Hegy 95.10, Nagykövesd 30.—, Batytyán 44.—, Zsarnó 27.—, Áji 18.60, Buzinka 66.50, Migléc 144.—, Đurkov 91.—, Bohdanovce 186.—, Alsóhutka 69.—, Pány 52.—, Igló 208.50, Gömörlucska 73.25, Tany 35.—, Patas 30.—, Komárom 50.—, Jóka 91.50, Ekel 30.—, Dunaradvány 69.60, Benkepatony 184.—, Deáki 143.50, Marosfalva 30.—, Garamsalló 35.—, Fülek 50.—, Ipolyság 45.—, Garamvezekény 30.—, Alsószece 200.—, Alsófegyvernek 10.—. Legyen Isten áldása a nemesszívű adakozókon!

HIVATALOS RÉSZ

Dunáninzeni Református Egyházkerület Püspöki Hivatalától.

555/1938. sz. Tárgy: *Lelkészek részvétele az aug. 18.-i püspökavatáson.*

Felhívás. Felhívom mindazon lelkésztársaim szíves figyelmét, kik az aug. 18.-i komáromi püspökszentelésen résztvesznek, valamint az egyházkerületi közgyűlés lelkészjellegű alkotótagjainak nb. figyelmét is az E. T. I. tc. 145. §-ára, mely szerint az ünnepélyen hosszú fekete öltönyt, palástot és fekete bársony süveget viseljenek. Búcsón, 1938 aug. 5.-én. Testvéri szeretettel:

Soós Károly s. k.
ker. főjegyző — püspök-helyettes.

Lelkészképesítő vizsgálatok írásbeli dolgozatai.

A lelkészképesítő II. vizsgára, mely a *f. év szeptember hó második felében fog végbe menni*, ezideig senki nem jelentkezett. Ily módon egyéni tételek kiadására sor nem kerülhetett. Arra az esetre, ha valaki II.-ik lelkészképesítő vizsgára jelentkezni kíván a következő három tétel közül kell valamelyiket értekezésül kidolgoznia:

1. A különböző egyházak jogi állása a Csehszlovák köztársaságban és ezeknek egymáshoz való viszonya a gyakorlatban.

2. A régi magyar felvidék reformációja a XVI. század elejétől a XX. század elejéig.

3. Az elemi és középiskolai vallásitanítás története a Magyarországi református egyházban és ennek a szomszéd államokhoz elcsatolt területein napjainkig.

Egyházi beszéd: „Az Isten szerint való bánat”. II. Kor. 7: 8—10.

Bibliamagyarázat: Három szabadon választott textus alapján.

A dolgozatok 1938 szeptember 10.-ig küldendők be a losonci református lelkészi hivatalhoz.

Losonc, 1938. augusztus hó 6.-án.

Sörös Béla

a vizsgálobizottság előadója.

Pályázat. A nagygejőczy (Veliké-Gejovce) református egyház presbitériuma tanítójának katonai szolgálatra való bevonulása miatt megüresedett ideiglenes orgonista-kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1. kettő köböl buza; 2. Tíz köböl rozs; 3. Nyolc öl tűzifa beszállítva; 4. $\frac{1}{3}$ rész ígás félnapi munka, mely jelenleg 19; 5. $\frac{1}{4}$ rész kézi félnapi munka, mely jelenleg 12; 6. Nyolc kat. hold 154 négysz. öl szántó föld; 7. Tíz kat. hold. 525 négysz. öl rét, mely fele részben tanítói, fele részben kántori javadalom. II. Tisztán kántori javadalom: 1. Lakás melléképületekkel és 1227 négysz. öl kerttel; 2. Temetési stóla. Államsegély. Állami kiegészítés alá az állás javadalma 4908 Kč-ra van értékelve. Földek után az adót az egyház fizeti. Kötelessége: I.—VIII. évfolyamú osztatlan iskola vezetése irodai teendővel. Kántori teendők végzése, énekvezetése. Kanonikus órákon és a lelkész akadályoztatása esetén templomi szolgálat végzése. Pályázhatnak állampolgársággal, tanítói képesítéssel, tanítói képesítéssel tanítói, vagy középiskolai érettségivel bíró ref. tanerők. Pályázati kérvények folyó évi szept. 10.-ig Veliké-Gejovce-i (p. p. helyben) ref. lelkészi hivatalba küldendők be. A helyet szept. 28.-ig kell elfoglalni. Tanítási nyelv magyar.

Pályázat. A szkárosi ref. egyház presbitériuma pályázatot hirdet tényleges katonai szolgálatot teljesítő orgonista-kántor-tanítója helyettesítésére az 1938/39. iskolai évre. A szkárosi ref. iskola egy osztályú, magyar tannyelvű, tanfelügyelőség: Rócze. Fizetés: az általános nyugdíj-járadék és kerületi betegsegélyző 100°/_o-os le-

vonása után maradó díjlevélbeli javadalom, a nyereség, melyért — úgyszintén az igazgatói pótlékért — az iskolafenntartó kezességet nem vállal. Kötelességeit presbitérium tudatja. Nő pályázó a női kézimunkát díjtalanul tartozik tanítani. Pályázati határidő 1938. aug. 28. A már ismert jelenlegi helyettes előnyben. Kérvények küldendők: Ref. lelkészi hivatal, Skerešovo, posta Helyben. Az állás szept. 1.-én elfoglalandó.

Felvétel a beretkei árvaházba. Mivel örökbefogadás, elhelyezés folytán több gyermek kikerült az árvaházból, így néhány hely megüresedett, felkérem azért szeretőszívű testvéreimet, hogy egyházukban levő árváik felvételét az árvaházba kérvényezzék. A felvételi kérvény mellékletei: 1. keresztlevel, 2. családi értesítő, 3. állampolgársági, vagy illetőségi bizonyítvány, 4. szegénységi bizonyítvány, 5. orvosi bizonyítvány, 6. iskolai bizonyítvány, 7. gyámhatósági beleegyezés, 8. Gyám nyilatkozata, hogy az árva feletti rendelkezési jogáról az árvaház igazgatósága javára lemond. 9. lelkész ajánlólevele. Hiányosan felszerelt kérvényeket a bizottság nem tárgyal. A kérvény a beretkei ref. árvaház igazgatóság címére, Bretka - Beretke, pp. Gemerská Panita címezendők.

„Ki egynek is felveszi gondját az én kicsinyeim közül, annyi, mintha velem cselekedné.”
Igazgatóság.

Pályázati hirdetés a kisgejőczy ref. egyház kisgejőczy kántor-tanítói állására. A kisgejőczy (Malegejovce) református egyház presbitériuma tanítójának katonai szolgálatra való bevonulása miatt megüresedett ideiglenes orgonista-kántor-tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalom: 1. Lakás, melléképületek kerttel. 2. 14 magyar hold föld, bérbeadva 14 q buzáért. 3. Földek adóját az egyház fizeti. 4. 10 köböl gabona. 5. 4 öl I. osztályú fa beszállítva. 6. Egy drb. szarvasmarha legelő. 7. Államsegély. Állami kiegészítés alá az állás javadalma 4908 Kč-ra van értékelve. Tisztán kántori javadalom: 8 köböl buza, 144 Kč és stóla. Kötelessége I—VIII évfolyamú osztatlan iskola vezetése, orgonista kántori teendők végzése s belmissziói munkákban való segédkezés. Pályázhatnak képesített ref. vallású férfi tanítók, kik állampolgársággal, tanítói képesítéssel, tanítói érettségivel, vagy nosztrifikált vizsgával vagy középiskolai érettségivel rendelkeznek. Az iskola tannyelve magyar. Pályázati kérvények f. évi szeptember 5-ig a kisgejőczy lelkészi hivatalba küldendők (Malegejovce pp. Velký Gejovce, okr. Užhorod). Az állást szept. 26.-án kell elfoglalni.

Nagy Sándor, lelkész.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valdói keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 34. szám.

Ára: 1/4 évre 70 Kč, 1/2 év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 augusztus 20

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Dala.

Íde küldendő minden közlemény.

Az evangélikus lelkészi kar szolgálati éveiről beszámításának sajgó kérdése.

[Megjelent: A Slovenský Týždenník, 1938 júl. 21. számában; a Slovenský denník júl. 15. számában; a cseh lapokban is hasonló tartalmú cikkek jelentek meg az ág. h. ev. egyház mindhárom nyelvű folyóirataiban és az ügyvel a P. M. H. is foglalkozott.]

Közlő: **Moravčík Jenő** ev. lelkész. (Devíčov, pri Krupine, p. Devíčov.)

Az 1919. év folyamán az egyetemes és kerületi egyházközségi felsőbb hatóság néhai Sinkovič János a vallás és népművelési minisztérium kongrua ügyosztályának referensével egyetértve, illetve ennek felhívására, felszólította az evangélikus lelkészi kart, miszerint minden egyes lelkész egyházi felsőbb hatósága előtt tegye le az ú. n. „Slub vernosti”: hűségi fogadalmat a csehszlovák köztársaságra, mivel csak azon lelkész kaphat kongruát, aki az előirt hűségi fogadalmat letette.

Ezen hűségi fogadalmat — két lelkész kivételével — valamennyi lelkész letette. Ennek ellenére 27 ágostai ev. hitvallású lelkész (s még több a református egyházban) a csehszlovák állampolgárság elnyerése napjáig nem kapott kongruát; az országos hivatal az illető lelkészeknek az állampolgárság elnyerése előtt eltöltött szolgálati éveit nem ösmerte el, minek következtében egyik lelkészünk 41 szolgálati esztendő-t veszített, ámbár állandóan a sárosi esperességben, tehát a csehszlovák köztársaság területén működött. Egy másik lelkész 35, harmadik 26 s átlag mindegyik 20 évet veszített.

Az előzetesen eltöltött idő az illetőknek a nyugdíjába sincs beszámítva. A kongruális törvény értelmében a lelkészek csakis negyven szolgálati év után léphetnek nyugdíjba. Ezen lelkészeknek tehát még csak reményök sem lehet, hogy valaha is teljes nyugdíj jogosultságot szerezzenek, érjenek el.

A lelkészek teljes nyugdíja negyven évi szolgálat után havi netto 1093 Kč szóval ezerkilencvenhárom Kč; az özvegyeket ezen összeg fele illeti meg.

A csehszlovák állampolgárság kérdése nagyon is bonyolult. Ezen lelkészek közül többnek volt a csehszlovák állami hivatalok által 1919-ben, tehát az államfordulat után megerősített illetőségi bizonyítványa, községi illetősége. (Domovský list a domovské právo.)

Nem egyet átvett a csehszlovák hadsereg, egyik-másik lelkész tényleges katonai szolgálatot

is teljesített, mint csehszlovák katona, joggal tarthatták tehát magokat csehszlovák állampolgároknak.

Lehetséges, hogy késve kérelmezték a csehszlovák állampolgárságot. Tény, hogy az országos hivatal némelyeknek esztendő-kön át akadálytalanul kiutalta az állampolgárság kiegészítést, az ú. n. kongruát; később azonban nem ösmerte el a kongruára való jogigényüket, azon indoklással, hogy az állampolgárságuk nem volt rendezve. Az illetőknek kongruája azonnali hatállyal vissza lett tartva, majd az állampolgárságuk elnyerése után a megállapított kezdőleges kongruából az előzetesen kiutalt összeg levonatot, amennyiben pedig ezen lelkészek azelőtt a tényleges szolgálati idejük arányában kapták az állami fizetési kiegészítést, s mivel részükre az állampolgárság elismerése napjától csak kezdő kápláni, illetve lelkészi legkisebb kiegészítés lett megállapítva, lévén pedig ezen kis kezdő kongruából kénytelenek a már előbb kiutalt nagyobb kongruát kiegyenlíteni, átlag tíz, tizenöt évi kongruájukat veszítették el. Köztük olyanok is, kiknek fiai jelenleg tényleges katonai szolgálatot teljesítenek mint csehszlovák katonák.

Nem vádolunk senkit, sőt megállapíthatjuk, miszerint az illetők részben magok idézték elő e sérelmeket, egyrészt tudatlanságból, tájékozatlanságból, másrészt egyéb okok folytán, azonban semmi esetre sem rossz akaratból. Ámde, akár így, akár úgy legyen, ez sérelem. E sérelmet orvosolni kell annál inkább, mivel az állampolgárság elismerése előtt eltöltött szolgálati idő valamennyi hivatalnok osztálynak, még a felekezeti tanítóknak is el lett ismerve. Az evangélikus lelkészek állampolgárságát nemzetiségre való tekintet nélkül egyaránt nem ösmerték el, nem merülhet fel tehát a gyanu, mintha e téren politikai, vagy nemzeti üldözésről lett volna szó. Az ev. egyház lelkészei között egyaránt veszítették el szolgálati éveiket s kongruájok nagy részét szlovákok, magyarok s németek.

A kongruális fizetési kiegészítés ugyanis minden harmadik év után brutto 972 Kč-val emelkedik.

Három évi szolgálati idő ú. n. trienálkát képez. Három éves korpótlékot. Nem is egészen húsz, hanem csak tizenhét esztendő-t számítva, minden érdekelt lelkész átlag hatszor 972 Kč

korpótlékot vesz, évenként 5832 Kc-t élet-fogytiglan.

Ez oly sérelem, amit mi, sérelmes lelkészek nem tűrhetünk, sőt ha jól értelmezzük állampolgári kötelezettségeinket, nem szabad tűrnünk.

Egyenlő kötelességek, egyenlő jogok! Ez a jelszava az Elnök úrnak, de nekünk is. Éppen ezért, s az állam belső konszolidációja érdekében fordulunk segítségért a nyilvános közönséghez, valamint a kormány-tényezőkhöz.

Követeljük előzetes szolgálati éveink, illetékes kongruánk s korpótlékaink elismerését. Kérelmezzük ezt, még pedig kegyelmi uton, mint gyermek a hon atyjától, elnökünktől, a nemzet fiaitól mint testvérek, kérjük ezt mint atyai s nemzeti ajándékot a Csehszlovák köztársaság önállóságának húsz éves jubileuma alkalmából.

Az evangélikus lelkésztestvérek mozgalmára nyomatékosan felhívjuk református lelkésztestvérszolgálatunk figyelmét. A leghelyesebb lenne csatlakozni az ő mozgalmukhoz, hiszen közös sérelemről van szó. Felettes egyházhatóságunk útján össze kellene elsősorban gyűjteni azok névsorát és pontos adatait, akik szolgálati éveik beszámításánál közülünk rövidséget szenvedtek. Helyes lenne, ha minden ilyen lelkésztestvérünk az illetékes esperesi hivatalához beküldené a következő adatait: 1. A lelkész neve és vallása. 2. Született: hol és mikor? 3. Tényleges szolgálati ideje: hol és mikortól-meddig? 4. Állampolgárságot szerzett: mikor? 5. Hány évet vesztett? 6. Melyik egyház-megyébe és kerületbe tartozik?

Az így összegyűjtött pontos adatoknak illetékes hatóság elé való felterjesztésére és a sérelem lehető gyors orvoslására kérjük fel a végső fokon a konventi Elnökséget! *Szerkesztő.*

Igehirdetésünk főbb problémái.

Tisztában kell lennünk elsősorban azzal, hogy mi az *igehirdetésünk célja*. Midőn igehirdetésre készülünk, sose felejtjük el, hogy az ige: kenyér. Az a célja, hogy lelkeket tápláljon, nem pedig az, hogy nekünk sikereket, a hallgatónak szórakozást nyújtson. Célját tévesztené az igehirdetés, ha ennek neve alatt hetenkénti külügyi negyedórát, vagy vasárnapi vezércikket adna. Fialat szónokok gyakran azzal tévesztik el a célt, hogy *hatáskeltésre* törekszenek. Személyiségük fontosságának tudatában, élők és holtak felett fellebbezhetetlenül ítélkezve, fiatal ajkakra nem illő prédikációt mondanak el, aztán akkora önérzettel szállanak le a katedráról, mint a mennydörgő Jupiter az Olimposzról.

A másik a *rikatás*. Némelyeknél ez is cél. Ezeknek a szótárában azok a szavak vannak a legvastagabban aláhúzva, hogy: özvegy, árva, siralom, nyomorúság, gyász. Néha maga a gyülekezet szoktatja rá őket, mert az igehirdetővel szemben támasztott igénye nem emelkedik a nénikék zsebkendőjén felül. Magammal is megtörtént káplán koromban, hogy 13 feketesubás

alföldi ember érkezett a hallgatásomra s az egyik jóakaratóan figyelmeztetett, hogy érzékeny legyen a prédikáció. Én igyekeztem is, de igen kérgecs szívével lehetett. Nem sikerült a rikatás, nem sikerült a választás sem.

Az igehirdetésnek hibája lehet a túlságba vitt *hazafiakodás* is. Remélem, senki sem ért félre. Tudatában vagyok annak, hogy a mi igehirdetésünk magyaroknak szól s kell, hogy magyar szívből szóljon. Én is vallom, hogy „ha elfelejtkezem rólad Jeruzsálem, felejtkezzék el rólam az én jobbkezem! Nyelvem ragadjon az inyemhez, ha meg nem emlékezem rólad.” (137. 5—6.) Mégis, mint mindenben, ebben is hiba a túlzás: Mikor a prédikátor hétről-hétre a honfűből készített fekete csokrot és miközben azt a remény szívével köti át, úgy elkallódik az ige igazi jelentése, hogy senki rá nem találja többé. — Én is voltam így: Nincs az az ősi táltos, aki szittyább lett volna nálam. Hadurnak áldoztam minden rámbízott templomi órát, míg be nem láttam, hogy bár helyes és szükséges kötelesség a mi őrhelyünkről a nemzeti érzésre is ügyelni, de mégse lehet minden prédikációnak hazafias csattanója. A megfelelő alkalom prófétai bátor szóra kell, hogy indítsa, de a hazafiság szent erőjét a hatáskeltés érdekében koptatni nem helyes.

Különben se mi igyekezzünk hatni. Vagy ha igen, ne csak a kedélyre, könnyekre, indulatokra, hanem a lélekre. S ne a magunk bölcsességével, hanem az igével. S mindenkinek felett engedjük, hogy először reánk hasson az ige, mert e nélkül a gyülekezetre is hatástalan marad. E nélkül hiába beszélünk „szépen”, mégis csak *gramofon-órát* tartottunk.

Az igehirdetés céljairól, céltévesztéseiről, hibáiról természetesen még egyéb megállapításokat is lehetne tenni. Szólni lehetne a *témakeresés gondjairól* is, midőn az a kérdés, hogy Szent Isten, miről prédikáljak már megint?! Akinek ez még sose volt gyötrő kérdése, az vagy szokatlanul talentumos, vagy skrupulusok nélküli ember, aki könnyen veszi a dolgát, s egyszerűen előhúzza a fiókjában őrzött prédikáció-repertoárból a sorrakövetkezőt. Nekem az a kérdés, hogy miről prédikáljak, okoz akkora gondot, mint némelykor a háziasszonynak az, hogy mit főzzön, vagy az orvosnak egy gyógyulni nem akaró betegnél az, hogy milyen receptet írjon újra. Ez a gond jóval könnyebb lesz, ha a gyülekezetünkkel együttélünk és együttérzünk. Továbbá, ha a biblia naponkénti rendes olvasmányunk, lelki táplálékunk. A pásztori munkánkban ismerjük meg a kérdést, a bibliánkból a feleletet. Amaból a diagnózist, emeből a medicinát.

Említést érdemel az a kérdés is, hogy mi az igehirdetésünk eredménye, vagy miért oly nagy az *eredménytelensége*. Az igehirdetés eredménye nem a hanghordozástól függ, sem a kifejezésbeli készségtől, hanem jórészt a példaadástól. Az igt nemcsak hirdetni kell, hanem amennyire csak gyarlóságunktól telik, élni is.

Már csupán az *igehirdetés alkalmairól* kívánok említést tenni.

Régen talán elegendő volt erre a templomi óra, de azóta nagyot fordult, szemünk láttára fordult feje tetejére a világ. Ellentétes irányú viharok száguldoznak a sorsunk felett, s hajlítgatják a lelkeket egyszer szélső-balra, máskor szélső-jobbra. Hogyan növtethetjük őket így, csupán a templomi órákon, egyenesen, fölfelé?

Idegen világnézetek új-erejű sugárzása vetődik Európára, ott vörösen, amott feketén. Hogyan tartsum meg a ránk bízott lelkeket fehéren?

Ítélet alá jutottunk, mely kezdi Krisztus köré, mint egy vízválasztó hegyóriás sziklacsúcsa köré gyűjteni, jobb és balkeze felől két csoportba osztani a népeket. Az emberek sok kis lábora hovatovább két nagy táborra alakul. Az egyik azoké, akik e világnak barátai lévén, Istennek nyílt ellenségei lettek. Plakátot nyomtatnak, melyen egy égre emelkedő létra tetejére odafestik a lázadó embert, ütésre emelt kalapáccsal és azzal a felírással, hogy „a földi hatalmasságokkal már végeztünk, most a mennyiek következnek!”

A másik tábor azoké, akik e világban is az Isten gyermekei maradtak. Gondoljunk pl. azokra a csodálatos idealistákra (oxfordisták), akik egész existenciájukat az Isten kezébe teszik le és úgyszólván máról-holnapra élnek, hit és imádság által. Vagy azokra az ifjakra, akik szent célra félmillió épületet emelnek, szintén csak hitből és imádságból. (Komárom.) Hősiesség ez, amelyben a végsőkig le van vonva annak a hitnek minden konzekvenciája, hogy „hagyjad az Úrra a te utadat és bizzál ő benne!”

Ez a két példa, — a vörösek plakátja és az Isten gyermekeinek hite —, kirívóan, de annál érzékelhetőbben mutatja azt a két fókuszot, ami körül folyamatban van két világnézet kirkristályosodása. Egyfelől a tagadás a vakmerőségig, másfelől a hit a hősiességig.

Nekünk nem lehet közömbös, hogy a mieink e két nagy áramlat közül melyiknek a hatása alá kerülnek. Lelkeik elkallódnak-e, vagy felendülnek? Megkövesednek-e az anyagiasságban, vagy fonnyadó hitük még kivirágzik és megtermi a Szentlélek gyümölcseit: a szeretetet, örömet, békét, igazságot? Mi ennek az utóbbi célnak a szolgálatába állítottunk s felelősek vagyunk a népünkért. Lelkük, életük, vérük a mi lelkünktől, a mi kezünkből kéretik meg. Az állomásfőnök is felelős az általa indított vonatok irányításáért és utasaiért. És gonoszul tenne, ha hivatala ablakából egykedvűen nézné, hogy a vasuti váltókat idegen kezek igazgatják. A tanító is felelős a tanítás eredményéért. És balgatagul tenne, ha csak a katedrából prelegálna és nem szállana le a padok közé, hogy odamenjen a figyelmetlenekhez.

A lelkipásztorok a felnőtteknek a tanítói, a lelkek fejlődésének váltóerei és állomásfőnökei. Tehát nem elégedhetnek meg azzal, hogy csupán a szószékről próbálják irányítani azokat, akik a

templomban elbük ülnek érte. Gyakran le kell szállanunk a katedrából, ahogy Jézus is leszállította tanítványait a megdicsőülés hegyéről s midőn azok a magasságban akartak három hajlékot építeni, visszavezette őket a való világba, hivatásukhoz. Nekünk is le kell szállanunk a törvény, a prófécia és a legmagasabb eszmény hármasságáról a gyakorlati élet völgyeibe, hogy az isteni íge tanácsait megmondhassuk az önhitteknek, a közönyösöknek és az elhúzódnaknak is. Mert mi is felelősek vagyunk a mieinkért. És gonoszul gondolkodnánk, ha azt mondanánk, hogy csak akkor vagyok lelkipásztor, amikor palástban vagyok. S balgatagul tennénk, ha csak templomi és irodai, hivatalos órákat tartanánk. Vétkeznénk, ha az igehirdetés templomon kívül kínálgató lehetőségeit elhanyagolnánk. Hiszen nekünk királyi parancsolatunk van, hogy tegyünk tanítványokká minden népeket, elmenvén hozzájuk. Ha erről elfelejtkeznénk, megessenek az az anomália, hogy a hivatalunkat rendben tartjuk, hivatásunkat mégis hanyagoljuk. Pedig a lelkipásztorok kevésbé hivatal, sokkal inkább hivatás! Együtt valljuk tehát a prófétával és az apostollal: „Uram, az öröronyban állok szüntelen napestig és őrhelyemen állok egész éjszakákon. (Ézs. 21:8.) Adj erőt és kész vagyok, hogy hirdessem igédet nappal, vagy éjjel, templomban és azon kívül, alkalmas és alkalmatlan időben.” (II. Tim. 4:2.) *Konkoly-Thege István.*

EGYHÁZI ÉLET

A szlovenszkói ungi egyházmegye havonkénti összejövetelét augusztus hó 4.-én Nagykaposon a ref. iskola helyiségében tartotta meg. Az értekezletre a szlovák gyülekezetek papjai és tanítói kivételével, a többi alkotó tagok úgyszólván teljes számmal megjelentek.

Közös ének és Ujlaky Sándor egyesületi elnök imádsága és megnyitó beszédének elhangzása után foglalkozott értekezletünk azokkal az aktuális problémákkal, melyek közelebbről érintik egyetemes egyházunkat. Gencsy Béla egyesületi alelnök bő részletességgel ismertette egyetemes egyházunkat érintő és érdeklő 1938. évi 76. sz. törvényt az illetékegyenértékről. Az illetékegyenérték fizetése t. i. ez év szeptember végéig beadandó vallomás alapján 10 évre újból meg lesz állapítva. Ezen vallomások beadása ügyében egyetemes ref. egyházunknak szükséges az egyöntetű eljárás folyamatba tétele. A törvény ismertetését a rendelkezésünkre álló magyarázat alapján, mint közérdekű törvényismertetést egész terjedelmében a hivatalos lapunkban közzétesszük.

Értekezletünk fontosnak találta, hogy ezen ügyben egyetemes konventünk vezetősége egyöntetű eljárás foganatosítására, rendelkezést, utasítást adna ki érintkezésbe lépve az illetékes pénzügyi hatóságokkal.

Foglalkozott értekezletünk a debreceni protestáns világkongresszusra való utazás ügyével is; erre vonatkozólag a szükséges utbaigazítá-

sokat Gaál István csoportvezető, csicséri lelkész-testvérünk adta meg. Az esetleges és szükséges intézkedéseket amint értesülünk, az utazási irodák fogják lebonyolítani.

Az egyházkerületben elrendelt szavazat beadása ügyében értekezletünk, mint mindenkor úgy a jelen alkalommal is egységesen megállapodott. Egyházmegyénk egyesületi élete több aktuális ügyének megbeszélése után, értekezletünk a XXIV. Zs. 1. versének eléneklésével véget ért. G. B.

ISKOLÁINK

A lelkipásztor és tanító közös munkája a gyülekezetben.

(Folytatás.)

Lelkészeknek is, tanítónak is megvan a saját külön munkatere, melyek azonban sok helyütt egymásba torkollanak. Mindketten vezetők, mindketten léleknevelők, ezért van, hogy a gyülekezeti élet sok működési területén összetalálkoznak, közös munkára hivatottak. Ezeket a területeket, illetve a közös munka alkalmait a hol? mit? és hogyan? szempontjai szerint akarom röviden felsorolni.

Hol lehet, illetve kell együttműködniök a lelkészeknek és tanítónak? Hát az istentiszteletnél, az egyházkormányzásban, az iskolában, főként pedig a belmissziói, egyháztársadalmi munkában: a vasárnapi iskolában, ifj. egyesületben, leánykörben, énekkarban, asszonykörben, szüleszövet-ségben és a kultúrkörben.

Miben áll e helyeken a közös munkájuk? Az istentiszteletnél abban, hogy gondoskodnak annak összhangzóvá tételéről akképen, hogy esetenként közösen kijelölik az énekelendő vasárnapi, ünnepi és alkalmi énekeket. Ez ugyan törvénykönyvünk szerint a lelkész kötelessége, de sok helyütt az a gyakorlat, hogy a lelkész közli az énekvezérrel egyházi beszédje tárgyát s az énekvezér keresi ki a megfelelő énekeket. Naiv dolognak látszhatnak, pedig nem szükségtelen ennek a felemlítése, mert nem hiszem, hogy ez mindenütt megvolna, sőt tudok olyan felfogásról is, hogy az énekvezér az elmondandó énekekről nem köteles a lelkésszel értekezni, mert azok kijelölése az ő joga. Egyszerű liturgialis követelményről van szó, mely azonban elengedhetetlen, mert szükséges, hogy az ének és ígehirdetés összhangzásban legyenek s annál jobban hassanak a lelkekre. Közös munka eredménye a vallásos esték, egyházi ünnepélyek tartása. Ezek műsorához lelkész adja az ígehirdetést és alkalmi előadást, a tanító pedig a kórusénekeket, a szavalatokat, esetleg néha egy-egy felolvasást is. Közösen munkálkodhatik lelkész és tanító a presbiteri és egyházi közgyűléseken is. Faluhelyen, ahol csak ők ketten az intelligens emberek, valamely egyházi ügy megvilágítása, valamely újítás bevezetése, vagy szükséglet megállapítása simábban és könnyebben megy, ha a lelkész segítőtársat talál a tanítóban, aki a gyűlésen, vagy esetleg már azelőtt érvelésével, ma-

gyarázataival felvilágosít, hangulatot teremt amellet, lévén a jó tanító tekintély, akinek pl. a lelkészválasztásnál is sok esetben igen nagy, sőt elhatározó befolyása van. Eredményes gyülekezeti élet a lelkész és tanító együttérése, együttműködése nélkül el sem képzelhető, sőt ahol az nincs meg, ott rendszerint baj van. Az iskola nem csupán a tanító nevelési területe. Itt viszont a lelkész lehet segítségére a tanítónak. A közismereti tárgyak anyagába és tanítási módszertanába az itteni viszonyok közt persze nincs beleszólása, mert azokra az áll. tanügyi hatóság tart kizárólagos jogot, de a hittan-, egyházi ének- és konfirmáció-oktatásba annál inkább. Közösen megbeszéljük ezek tanítási irányelveit, épügy, mint a nevelés szempontjait. A lelkész az idegen tanítéletben végzett tanítót rávezeti a felkezesi iskola főfeladatára: a vallásos szellemű tanításra, arra, hogy Isten létét, hatalmát bölcsességét, jó-ságát hirdetni, hangoztatnia kell pl. a földrajzban, természetrajzban, természettanban, történelemben is. Megbeszéli vele a fegyelmezés módját s az emiatt esetleg megsértődő szülőt felvilágosítja, lecsendesíti. Meglátogatja az iskolát, megdicséri vagy megintja a gyermekeket s ezzel ezeket serkenti, a tanító munkáját pedig megkönnyíti. Közös a munkájuk a vasárnapi iskolában is, de csak úgy és akkor, ha azt a lelkész vezeti, a tanító pedig az énekeket tanítja. Sokak szerint, szerintem is mindenütt a lelkészeknek kellene vezetni a vas. iskolát (szintúgy a hittan- és konfirmáció-oktatást is), mert theologiai képzettségénél fogva erre ő a leghivatottabb s pedagógiai hatása nagyobb lehet a vas. iskolásokra. Am ha képzett vezetőkre bizza is őket, akkor is kontaktusban marad e téren is a tanítóval, akkor is elmondható, hogy együtt munkálkodik vele, mert azokat a vezetőket ő irányítja, meg-megjelenik az órákon, ellenőrzi munkájukat s meggyőződik az éneklésben tett előhaladásról is. Az ifj. együletben is és leánykörben ugyanolyan értelemben közös a két belső ember munkája, mint a vasárnapi iskolában. Véleményem szerint a leánykört mindig a lelkész vezesse. Az ifj. együletet vezetheti a tanító is, persze a lelkész instrukciói alapján. Itt kell sorbavennem az énekkart, legyen az férfi, női, vagy vegyes. Nagy elvétve akad itt-ott egy-egy lelkész, vagy segéd-lelkész, aki érti és vállalja az énekkarvezetést, ez azonban kifejezetten a tanító feladata, akit erre, valamint valamilyen hangszeren (hegedű, harmónium, zongora) játszásra a képzőben kiképeztek. De ezt a munkát is közössé kell tenni azzal, hogy a lelkész minél gyakrabban ellátogat az énekórákra, szót vált a kórustagokkal, ha diákkorában maga is volt kórustag, szolamtanuláskor ismerős darabnál akár be is állhat a maga szolamába tanulni segíteni; aztán hallgasson meg egy-egy összpróbát, szóljon elismerőleg a munka, a tanulás nehézségéről, az elért eredményről s buzdítson a további türelmes tanulásra, munkára, haladásra. Így lesz munkatársa a tanítónak, akinek jól esik s talán egyetlen

jutalom, hogy fáradozása hozzáértő részéről, de mindenesetre legilletékesebb helyről figyelemmel kísérve, méltányolva van s ez őt a munka jókedvvel folytatására serkenti, de sőt ezt a munkát meg is könnyíti, mert a kórustagok — látva, hogy lelkeszelnőkük érdeklődik munkájuk iránt — lelkesebben s odaadóbban tanulnak tovább. Az asszonykör munkája, — mint a leányköré — énektanulásból, imádkozásból, bibliaolvasásból s annak magyarázásából áll. Lelkesz és tanító munkája tehát itt is közös. Közös abban is, hogyha a hitet cselekedetekben kell megmutatni, ha pl. adakozásról van szó, azt mindketten ajánlják, arra együttesen buzdítanak, mert így kétségkívül hatásosabb. Sor kerül a Biblia valamely igazságának az életre való applikálására otthoni emberekkel, vagy eseménynyel kapcsolatban, ilyenkor közösen kell vigyázniok, hogy ez csak erkölcsi tanulság levonása céljából történjék és sohase bántó éllel, a pletykálkodási hajlam kielégítése céljából. Öröködniök kell, hogy az asszonykörben magánügyek soha szóba ne kerüljenek, a két behivatalnok családi, vagy magánügye pedig épen nem s ebben nekik kell előljárniok jó példaadással. — Igen fontos intézményünk a szüleszövetség, az iskola és a szülei ház összekapcsolója, melyben szülők és nevelők kölcsönösen elmondják egymásnak a gyermekekre vonatkozó észrevételeiket kívánalmaikat. A mai szüle különösen hajlamos arra, hogy a gyermekét hibátlannak, csodagyereknek tartsa s a szükségessé vált fegyelmzésért, vagy az esetleges eredménytelenségért az iskolai rendszert, vagy a tanítót, lelkészt, ezek munkáját bírálja, kárhoztassa. Lelkesznek, tanítónak közösen vigyázni kell arra, hogy a szülők ezt az intézményt ilyen célra fel ne használhassák s ha mégis történnének ilyen támadások, azokkal szemben egymással szolidárisak legyenek, mint közösen megállapított nevelési rendszer szerint együttműködő munkatársak és mint consorsok („Ma neked, holnap nekem.”). A szüleszövetség nagyszerű hely arra is, hogy a szülék megtanulják a helyes gyereknevelés szabályait, melyeket — legalább falun, de nagyobbbrészt városon is — bizony nem ismernek s megtudják, hogy gyermekeiknél otthoni foglalkozással pótolniok kell s mely téren s mimódon pótolhatják azokat az ismereteket, melyeket az iskolának ma nincs módjában adni. Magától értetődik, hogy ezt a szülenevelést is együtt kell végezni a lelkésznek és tanítónak. — Utoljára hagytam a közös munkaterületek felsorolásában a kultúrkört, amit mi egyházotthonnak nevezünk. A kultúrkör világi intézmény világi kultúrával és válogatás nélküli szórakozásokkal, az egyházotthon pedig a vallási és nemzeti kultúra terjesztésének és a komoly, nemes szórakozásoknak a helye. Célja, hogy ifjúságunkat a fonótól, kocsmázástól elvonja, együvé szoktassa és összetartsa, szórakoztatva neveljen ref. öntudatra és a komoly életre. Vezetés nélkül természetesen el nem lehet s akik végeznek ilyen munkát, azt tartják, hogy a bel-

missziós munkának ez a legnehezebb ága. Mert ha a szórakozások kizárásával csak kultúrát szolgál, lassanként unottá lesz s elnéptelenedik, ha pedig megengedi a divatos szórakozásokat, népkaszinóvá züllik. Itt is szükséges a pap és a tanító közös munkája. Nekik kell megtalálniok a helyes középútat, hogy se az egyik, se a másik eset be ne következzen, gondoskodniok, hogy a lelki táplálék változatos és élvezetes legyen és szigorúan egységesen eljárniok, hogy se a gondolkozásukban, se az intézkedéseikben kikezdesre alkalmas ellenmondás ne keletkezzen.

Hátra van még a hogyan? kérdése. Ez alatt nem a belmissziói munkák methodikáját értem, hanem az azokat végző behivatalnokok egymáshoz való viszonyát. Hogyan működhetnek együtt, hogy végezhetik az elsorolt közös munkákat? Erre nagyon egyszerű s rövid a felelet: csak a legteljesebb egyetértéssel. Másként egyáltalán nem. A nép figyeli vezetői viszonyát, együttműködésüket eszerint értékeli s ha egyenetlenkednek, érzik ők maguk, tudja a gyülekezet, hogy közös munkájuk erőltetett, gépies, lélek nélküli, unott s így eredménye kárbavész. Sokszor kérdésbe tettem már magamnak: illik-e hozzánk a világ módszere, a kellemetlen tények diplomatikus elhallgatása? Hát illeni nem illik, csak olykor tanácsos s mi bizony követjük a világ oportúnus módszerét. Én azonban most lehetetlennek tartom fel nem említeni azt a sajnálatos körülményt, hogy a conditio sine qua non-nak tartott egyetértés bizony sok helyütt hiányzik. Azt hiszem, nem követek el ezzel indiskréciót, hiszen ez köztudomású tény, nem én konstatalom először, aztán csak magunk közt és nem egyébért, mint javító célzattal. Az egyetértés hiányának igen sokféle oka lehet: nézeteltérés, félreértés, prepotencia, helyi intrika, multból áthozott ellenszenv, a ma előnyeiből származó önértéztúltengés, a két úrnak való szolgálás nehézségei, az élet által közénk dobott gyűanyagok stb., szóval emberi gyarlóságok és mostoha viszonyok. Ez akadályok elhárítására az előttünk álló nagy és szent cél: egyházunk és népünk sikeres szolgálata érdekében mindnyájunknak komolyan törekedniük kell. Lelkeseknek és tanítóknak meg kell teremteniök s őrizniök a jó egyetértést egymás megbecsülésével, kölcsönös jóindulattal, mely úgy hivatalos, mint magánérintkezéseikben mindig megnyilatkozzék. Magam részéről vallom, hogy a komoly tanítói munkát mindig nagyra becsültem, tanítóinkat tisztársaknak tekintem és testvérül szeretem, különösen, ha egyházunkhoz és tradícióinkhoz hívek.

(Vége.)

S. J.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

GYÜLEKEZETI MUNKA

A presbiter, mint a lelkész segítőtársa az ifjúság nevelésében.

(Folytatás.)

Az ifjúság életében van egy kor, melyben ma teljesen kiesik a szülői ház és iskola felügyelete alól. Pedig éppen ez a legveszedelmesebb időszak: a 14—20 év, amikor ifjú — fiú úgy, mint leány — legjobban ki van téve a kísértéseknek, a lelke a legfogékonyabb. Végzetes, egész életére kiható, ha ekkor egy rossz barát hatása alá kerül. A szülői ház és iskola nevelői korlátait lehánnya magáról csupa legénykedésből, virtusból, de ahhoz hiányzik még a kellő érettsége, hogy ki tudja választani számára a hasznosat és jót. De szintén koránál fogva ritkán vonható be a lelkészek és tanítók által vezetett gyülekezeti nevelési intézmények, mint a leány- és ifjúsági körök hatáskörébe is. E helyeken mellözve érzi magát, az idősebbektől lekicsinyelve háttérbe szorul, utoljára ki is marad. Itt, ezek között az ifjak között tehet sokat a presbiter. Bátor kezdeményezéssel gyűjtse össze ezeket a fiatalokat, keresse fel őket zughelyeiken, ahol elvonulva, elrejtőzködve csak éretlenkednek. Ne röstelje a fáradságát, ne féltse a tekintélyét, higgye el, hogy ezt a munkát rajta kívül senki, de senki el nem végezheti. A hivatott nevelők, a lelkész és a tanító előtt ezek az ifjak némák maradnak, panaszaik, sérelmeik, kívánságaik csupán egy jó presbiter előtt szakadnak fel lelkeik titkos redőiből. Sokfelé hallani a panaszt, hogy a mai ifjúság mennyire fegyelmetlen. Csaknem biztosan állítom, hogy ennek okát abban kell keresni, hogy abban a veszedelmes korban magárahagyták szegényeket.

A felnövekvő ifjúságot aztán az ifjúsági kör, leánykör, a gyülekezeti énekkar, asszonykör fogadja magába. Ezek az intézmények szintén kiválóan alkalmasak a gyülekezeti nevelői munka végzésére. A presbiter nevelői munkatársi szerepe természetesen itt is érvényesülhet. Az idősebb, hittestvérei bizalmából presbiterré választott egyháztag szava ez intézményekben döntő értékű. Csak figyeljük meg gyülekezeteink életét. Minden nemes felbuzdulás, vagy átkos viszálykodás ezekből az intézményekből pattan ki, mert ezek adják a közhangulatot. Nincs szükség annak bővebb magyarázására, hogy milyen nevelői tevékenységet fejthet itt ki az a presbiter, aki felismeri nevelési hivatását s gyakorolja azt a köz, az anyaszentegyház javára. Nem a sérelmek elhallgatása, vagy elkendőzése a presbiter itteni kötelessége, de az intézmény tagjainak higgadt okos szóval való olyan meggyőzése és felvilágosítása, hogy minden látszati igazságon felül van egy örök, tiszta igazság: az anyaszentegyház igazsága és minden éles vitatkozásnál, kicsikart eredménynél többet ér a békesség. Igen, ilyen gyülekezeti közszellem kifermálása az igazi eredménye a presbiter nevelői tevékenységének.

Végül értékes szolgálatot tehet a presbiter, mint nevelői munkatárs az iskolák mellett rendszerezett Szülő Szövetségekben. Vigyázzunk azonban, mert ennek az intézménynek sem az ám a célja, hogy a lelkész, vagy a tanító nevelési tevékenységét, tanítási módszerét és eredményeit bírálja, hanem az, hogy a szülői házat közelebb hozza az iskolához, hogy így egymás nevelési tevékenységét kiegészítsék. A presbiter itt is, mint a nyugodt, józan vélemény képviselője okos szóval békeszerető magatartással sok olyan kérdést intézhet el, egyességet teremthet sok olyan vitás esetben, melyek eddig a szülők és iskola nevelési egyöntetűségnek komoly akadályai voltak. Ki kell kapcsolni a személyes rokon-, vagy ellenszenv érzetét s csupán a köz érdekei szem előtt tartásával segíteni kell a gyülekezet hivatásos és természetes nevelőinek nagy munkájuk elvégzésében.

Néhány szóban foglaltam itt össze a presbiter nevelési feladatait és rámutattam a munkahelyeikre. Ezek során láthattuk, hogy a gyülekezet nevelése az iskolán, leány, és ifjúsági körön, az énekkaron, biblia és asszonykörön keresztül vezet a legutolsó nevelési intézményhez: a Szülői Szövetséghez. Úgy vélem, mindenki előtt világos, hogy ezek az intézmények mily fontos munkahelyek egyuttal a gyülekezet jövő generációjának kialakításában.

(Vége.)

Szepesi Gyula.

HIREK

Halálozás. Mély részvétellel értesülünk róla, hogy Medgyasszay Vinczéné, szül. alsószöllősi Szánthó Julia életének 65-ik évében kinos szenvedés után elhunyt. Temetése Balatonkenesén ment végbe aug. 9.-én, a koporsó mellett Bakó Lajos mezőföldi esperes és Molnár Gyula balatonkenesei lelkész hirdették a vigasztalás ígét. Az elhunytban Medgyasszay Vincze, a magyarországi dunántúli egyh.-kerület püspöke hűséges élettársát veszítette el. Isten vigasztaló kegyelme legyen a gyászoló szivekkel!

Vezetőképző konferencia Balatonszárszón. Hogy a magyarországi református diákság között mind nagyobb az érdeklődés a lelki dolgok iránt, mutatja a Soli Deo Gloria Szövetség munkájának nagyszerű fejlődése és előhaladása. Július első két hetében vezetőképző kurzus volt a szépséges Balatonszárszón. Az előadásokat 120 főnyi fiú és leány hallgatta végig, hogy a következő iskolai esztendőben azután a bibliai szemináriumokon ők is vezethessenek másokat a Jézushoz. A vezetőképző kurzus kimondott célja volt, hogy a résztvevőket határozott lelki döntésre vezesse a bibliakörök, az előadások és imaórák segítségével. Jellemző az SDG. munka nagy elterjedtségére, hogy ma már 8—9 ezer diák közt végzik áldásos tevékenységüket s lelki hatásuk eddig mintegy 15 ezer diákra terjed ki.

A huszti konferencia résztvevőinek száma 50—60 volt. Reggel és este istentiszteletet tartottunk a gyülekezet bevonásával. Napközben az aranymondásainkat s hitünk főbb igazságait és tanításait beszélgettük meg *Isaák* Imre esperesünk vezetésével. A konferencia 6 napig tartott, a hetediken baráti köri összejövetel volt kirándulással kapcsolatosan. A konferencia jelszava ez volt: „Mond csak áldás-e életed másnak?” és „Vezet a kereszthez út!” Világossá vált előttünk, hogy megigazulunk ingyen kegyelemből a Jézus Krisztusban való váltság által. Nem cselekedetekből, hogy senki ne kérkedjék. Ez pedig a Krisztus halála, a kereszttel vált lehetővé. A kereszthez kell tehát mennem s elfogadnom az Isten ajándékát. A kereszthez csak egy út vezet, a bűnbánat útja. Ha elismerem, hogy nyomorult bűnös vagyok. Első a bűnösök között. Ezt a hitből fakadó bűnbeismerést megterésnek nevezzük, melyhez a Szentlélek újjászülő kegyelme járul. Erre van ma mindnyájunknak szükségünk. Mi a megtérés? kérdezi a Heidelbergi Káté s így felel rá: az óember megöklése s az új ember megelevenítése. Hitvallásunk e bibliai tanítását a közelmúltban valahogy elhomályosodni hagytuk, de Isten megelevenítő kegyelme folytán ma újból ragyogni kezd. Uram, adj ébredést közöttünk is!

Református vallástani és énekes könyv. A Pálóczi Czinke-féle ref. vallástani könyveket ez évben is egyedül és kizárólag a beretkei ref. árvaház küldi szét. Raktáron vannak a következő könyvek: 1. Ker. hit és élet à Kč 4.— 2. Az idvezítés története à Kč 6.— 3. Krisztus anyaszentegyháza à Kč 3.— 4. Imádságok és vallástételek à Kč 3.— 5. Konfirmációs káté à Kč 2.— 6. Vallástani tervezet à Kč 5. Énekes könyv kapható vászonkötéses 14 és bőrkötéses 28 Kč-ás árban. A megrendeléseket a *beretkei ref. árvaház igazgatóságához Bretka—Beretke, pp. Gemerská Panita* kérjük küldeni. A könyvek csakis utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése mellett szállíthatók. A pénz előzetes beküldése esetén a megrendelő kívánságára és veszélyére nyomtatványként is küldhetjük a könyveket.

Igazgatóság.

A Kálvineum hajduböszörményi fiúinternátusba az 1938/39 tanévre a felvételek augusztus végéig tartanak. Teljes díj fizetők a tanévre 600 P-t, ref. lelkészek és tanítók gyermekei 500 P-t fizetnek. A növendékek a hajduböszörményi ref. Bocskay gimnáziumban tanulnak, ahol a felsőbb osztályokban (V—VIII) a görög nyelvet vagy a franciát tanítják. A növendékek napi ötszöri étkezésben részesülnek. Az intézet modernül van felépítve és felszerelve s a tanulók állandó tanári felügyelet alatt állanak. Az intézet igazgatósága készséggel küld részletes tájékoztatást és nyújt bővebb felvilágosítást.

A Magyar Ref. Vasárnapi Iskolai Szövetség ez idén is megrendezte Tahiban a szokásos nyári vezetőképző tanfolyamát. Aug.

2.-án kezdődött a konferencia, a megnyitó előadásnak ez volt a címe: A Tábor hegyén. A napi program részei: bibliatanulmányozás, mintatanítás, evangélizációs és módszeres előadások és esténként a kedvelt tábortüzek voltak. A konferencia előadói a magyarországi evangélizációs munka ismert személyiségei voltak.

Készüljünk az augusztus 28. és 29.-iki farkasdi Református Napra!

HIVATALOS RÉSZ

Pályázat. A *borzovai* ref. leányegyház presbitériuma rendes tanítójának két éves katonai szolgálatra való bevonulása folytán megüresedő *előkönyörgői-kántor-tanítói* állására — legtovább 1939 évi június hó végéig terjedő időre — pályázatot hirdet. Fizetése az egyháztól chárta szerint, államsegélyt fenntartó egyház kérvényezi, de azt nem garantálja. Rendszeresen felszerelt kérvények *Kúti Farkas István ref. egyházgondnok Borzova, p. Silica-Szilicze* címre f. évi szeptember hó 15-ig küldendők. A választás szeptember hó 18.-án lesz megtartva. Az állás október hó 1-én foglalandó el. *Presbitérium.*

Pályázat. A korláthelmecezi (Chlumec u Užhorodu) református egyház presbitériuma pályázatot hirdet magyar tannyelvű népiskolájánál lemondás folytán megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 1. A jelenlegi fennálló törvények által előírt 4908.— Kč alapfizetés; 2. Államsegély. Kötelessége: I—VIII. évfolyamú osztatlan iskola vezetése irodai teendőkkel. Templomi éneklés vezetése s temetéseken való énekvezetés. Énekkarok vezetése és a belmissziói munkákban hűséges segédkezés. Általában az állami és egyházi munkaterületeken való buzgó munkálkodás. Kellően felszerelt pályázati kérvények 1938 aug. hó 30. napjáig „Ref. Lelkészi Hivatal Chlumec u Užhorodu” címre küldendők.

Felvétel a beretkei árvaházba. Mivel örökbefogadás, elhelyezés folytán több gyermek kikerült az árvaházból, így néhány hely megüresedett, felkérem azért szeretőszívű testvéreimet, hogy egyházukban levő árváik felvételét az árvaházba kérvényezzék. A felvételi kérvény mellékletei: 1. keresztlevel, 2. családi értesítő, 3. állampolgársági, vagy illetőségi bizonyítvány, 4. szegénységi bizonyítvány, 5. orvosi bizonyítvány, 6. iskolai bizonyítvány, 7. gyámhatósági beleegyezés, 8. Gyám nyilatkozata, hogy az árva feletti rendelkezési jogáról az árvaház igazgatósága javára lemond. 9. lelkész ajánlólevele. Hiányosan felszerelt kérvényeket a bizottság nem tárgyal. A kérvény a *beretkei ref. árvaház igazgatóság címére, Bretka - Beretke, pp. Gemerská Panita* címezendők.

„Ki egynek is felveszi gondját az én kicsinyeim közül, annyi, mintha velem cselekedné.”
Igazgatóság.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 35. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč, $\frac{1}{3}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabása szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 augusztus 27

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény.

Bertók Béla konventi lelkész-elnök püspökeiktató beszéde.

(Gyorsírói feljegyzés után.)

Elhangzott 1938 aug. 18.-án a Komáromi ref. templomban Sörös Béla a dunáninneni egyházkerület püspökének beiktatása alkalmából.

I. Sámuel II: 35. „Támasztok magamnak hűséges papot, ki kedvem s akaratom szerint cselekszik és épít nekem állandó házat és az én Felkentem előtt fog járni mindenkor.

Református anyaszentegyházunk nem a külsőségek egyháza. Ezért mi nem külső pompával ünnepelünk, hanem a belső, lelki életnek az örömeivel, a belső lelki elkötelezés komoly parancsával.

Isten a maga terveit és tanácsát elvégezte akkor, midőn megteremtette ezt a világot. Örök tanácsában eleve el van rendelve mindnyájunk sorsa és elhivatása. Ez elől a sors elől és elhivatás elől nem vonhatjuk ki magunkat. Alázatosan engedelmeskednünk kell az örök isteni elrendelésnek. Az élet a maga dolgaival folyik évszázadokon át és folyni fog évszázadok múlva is. Jaj annak, aki szűk határok közé szorítva látja a maga emberi hivatását! Nem érzi az ilyen a lélek belső örömeit, mert hiányzik nála az eleve elrendelés gondolata, hite és bizonyossága.

Izrael népének története is ezt mutatja. Itt is voltak fenkölt lelkű, nemes próféták, akiket megölt a nép. Voltak, akik Istentől elhajoltak és csak bitorolták a próféta nevet, mert Isten parancsát nem teljesítették. De volt isteni örök gondviselés, amely a rosszból is jót hoz ki: támasztott magának Isten hűséges papot, aki az ő kedve szerint cselekszik, akinek állandó házat épít, aki mindig az ő Felkentje előtt jár.

A dunáninneni egyházkerület szűkebb körében megismétlődött ez az Isten eleve való elhatározása. Isten itt is támasztott magának hűséges papot az ő szolgálatára, akit elhívott már régen, hogy az ő oltára körül forgolódjék és elégesse magát a másokért való küzdelemben, Isten ügyének szolgálatában. Református egyházunkban a püspökké avatás nem jelent különleges karizmat, mi jól tudjuk, hogy ember az embernek semmiféle kegyelmi ajándékot nem adhat, mert ez egyedül Istentől jön, aki Úra mindeneknek ezen a világon. A mi szerepünk csak az, hogy alázatosan kérhetjük Isten e kegyelmének kiadását az ő gyermekére. Nekünk mindenkor ke-

resnünk kell és figyelünk kell a világ és az egyén életében azokat a rámutatásokat, amelyek Istenre utalnak, amelyeken át az ő elhatározását akarja megvalósítani a mi földi életünkben. Nekünk oda kell adni magunkat akaratának életünkben való megvalósítására.

Isten elhívásának tartjuk azt is, mikor valakit egyházi tisztségre hív el. Ez nem jelent hatalmat a világ előtt, hanem aláztos meghajolást az Isten akaratá előtt. Reformátoraink megállapították egyházi szervezetünket, s ez olyan, mint az első keresztyének idején volt. Az elsőség nálunk a szolgálatban van. Minél magasabb kötelességteljesítésre hívt el valakit az Isten, annál több szolgálatra van kötelezve. Nagy felelősség, a kötelességteljesítés óriási mezeje mutatkozik minden egyházi szolgálatban forgolódó ember életében. Aki oda adja magát Isten Igéjének hirdetésére, annak éreznie kell az elhivatást, az elkötelezettséget, amit az ő sorsába beiktatott Isten az ő örök tanácsában. Aki nem érzi ezt az elhívást, az napszámos lehet, de Isten támasztott papja nem. Mindenkinél a végzett munkája mértéke adja meg az értékét. Ez a megbízatás nem külsőség, nem dísz, nem pompa és nem cím. Belső lelki kapcsolat van az elhivatásunk és Isten között. Ez adja meg minden Isten ügyét szolgáló embernek az értékét, úgy kifelé, mint befelé. Ez adja a lélek boldog örömeit, a hitvalló boldogságát, akik Istenre függesztett tekintettel tudtak hitet tenni ő mellette.

Ez a református püspök hivatása is. Ha Isten támaszt hűséges papot, annak igazán kell cselekednie Isten kedve szerint az ő akaratát. A kegyelmes Isten belenéz annak az ő szolgájának lelkébe és meglátja annak őszinte törekvését, az ő akaratát és parancsa csendül ki minden érzéséből, készíti annak állandó házat földi elhivatásában is és az örökkévalóságban is. Itt a múlt világban nem szédíti el a hódolat és dicséret, megáll, mint Isten hűséges papja, egyetlen kötelessége, amit Isten parancsol. Az ilyen elhívott ember ott jár a Felkent előtt. Előtte jár életben, cselekedetben, a hűséges kötelességteljesítésben. Akit Isten kiválasztott, azt vezérli is a Felkentje felé. Elöl megy, hogy példa legyen, hogy minden támadás őt érje. Elöl megy, hogy mindazt, ami dicsőség, tovább adja, akik körülötte vannak. Nem magának, hanem Istennek dolgozik.

A dunáninnyi református egyházkerület presbitériumainak többségének bizalma Sörös Bélát állította az egyh.-kerület püspöki székébe. Ez nem dicsőség, nem ékesség, ez az elhívás Isten szava, elkötelezés. Benne Isten támasztott papot, aki az ő akaratát cselekszi. Azért adta neki az egyházkerületet, hogy az ő gondolatait vigye bele az egyház életébe. Nekünk nagy a reménységünk, hogy mindezek meglesznek. Neked is Testvérünk, engedelmeskedned kell az elhívó parancsnak, Isten parancsa kötelez téged, aki letetted a hivatali esküt, hogy Isten akaratát vidd bele a világ életébe a lelkesen át, mert Isten téged eszközül választott a maga céljaira. Ez a hivatásod. Mi adjuk a bizalmunkat és szeretetünket. Ami Istennek tetszővé teszi az életedet, azt csak az örökkévaló Isten osztogatja. Isten szentelje meg az életedet, hogy kötelességedet maradék nélkül teljesíteni tud. Én szívem meleg szeretetével végzem el azt a szeretést, amit a mi liturgiánk előír. Isten megszentelő kegyelméért, Lelkének támogatásáért, jöjjetek s együtt imádkozunk!

**Dr. Szilassy Béla konventi világi elnök
üdvözlő beszéde
Sörös Béla püspöki beiktatásán.**

A dunáninnyi Egyházkerület nevében köszöntöm Főtiszteletűségedet, amidőn az Úr Isten rendelkezéséből a kerület püspöki székét elfoglalja. Köszöntöm szívem egész melegével, az évtizedes barátság és az együtt átélt közös múlt emlékei alapján, amelynek változatos fordulatai között nem egyszer részesített önzetlen támogatásban, amiért ez ünnepélyes alkalommal is hálás köszönetet mondok.

Az Isten rendelése Méltóságodat olyan időben állítja az egyházkerület kormányzatának élére, amidőn a környező világ válságokkal terhes, amikor az ellentétes világnézetek az emberiséget különféle táborokba osztják és a békés fejlődést háborús készülődések zavarják; és amidőn a 20 év előtt alkotott békerendszer hiányosságai mindjobban előtérbe kerülnek. Szembetűnővé válik, hogy ha az emberi elmével megalkotott rendelkezések az Isten törvényeivel nem egyeznek, azok időlegesen fenntarthatók ugyan, de a természetben rejlő törvényszerűségek előbb-utóbb diadalmaskodnak felettük. Isten iránt hálás alázattal mutathatunk rá erre most, amidőn a megkérdése nélkül Csehszlovákiához csatolt magyarság először nyilváníthatja szabadon akaratát arról, hogy az általa lakott földön miként kívánja életét berendezni és nemzeti létét itt biztosítani. A nemzeti élet e sorsdöntő időszakában a ref. magyarságnak Isten rendelte kötelessége, hogy egy akaratú és teljes erejével a nemzet áldozatos szolgálatába állítsa önmagát. Példaképpül áll előttünk Főtiszteletűségednek az egyház és nemzet javára való önzetlen munkássága. Kiváló képességeivel az egyházunknak az államkormányval való tárgyalásait vezette, az egyház

belső építésében útmutató tevékenységet fejtett ki és emellett felnevelt egy lelkész nemzedéket emberfeletti munkával és életerejének odaáldozásával. Most szélesebb munkatérre állítja az Isteni Gondviselés. A reformátusságban rejlő erőket a nemzeti munkamező számára kell megszerveznie, minden erkölcsi értékünket sorompóba állítani és arra bírni, hogy ható tényezőkké váljanak közéletünkben. Reformátos magyarságunkat a nemzet iránt érzett egyéni felelősségre kell ránevelni.

Meggyérült világi intelligenciánk utánpótlására egyetemi diákságunk lelki kapcsolatát egyházunkkal szorosabbá kell fűzni. Ugyancsak gondoskodni kell idegenben szolgáló katonáink lelki szükségleteiről. Nemzeti jövőnk érdekében az élet gyakorlati követelményeit számba véve, ifjúságunk érdeklődését a közgazdasági tevékenység felé terelni és közgazdasági életünkben a sáfársági megbízatás keresztyén elvét begyökeresíteni, szociális berendezkedésünk fundamentumául odaállítani: hogy méltó a munkás az ő bérére.

Nemzeti művelődésünk átlag mértékének a nyugati keresztyén népekéhez hasonló fokra emelni egyenes követelménye egyházunk tanító multjának. Ha kezünkben kisiklani engedjük a népművelés irányítását, az egyházellenes világszemléletek befolyásának adjuk át népünk lelki formálását.

Főtiszteletűségedet számos talentummal áldotta meg az Úr. Azt kívánom, hogy az Ő Kegyelme kísérje most elfoglalt új méltóságában egyházunk és nemzetünk javára kifejtendő munkásságában.

Sörös Béla püspök székfoglaló beszéde.

Amikor a beiktatás ténye és a Méltóságos Egyházkerületi Főgondnok Úr szívből jövő és lélekbemarkoló üdvözlő szavai után ez ünnepi közgyűlés előtt először megszólalok: a legelsőben is alázatos tisztelettel és hódolattal hajlok meg az Isten kegyelmének nagysága előtt, hogy engem a reformátusság egy kicsiny szigetéről a szlovénországi dunáninnyi református egyházkerületnek püspöki tisztére méltatott. Az én életemnek Úra az Ő nagy kegyelmével minden erőtlenségemet és gyarlóságomat elfedezte akkor, amikor azt akarta, hogy az előtte való hódolatomat s ebből fakadó hálataljes szolgálatomat ez új munkakörre kiterjessze. Eddig is Ő parancsolt velem. Most is az Ő akaratának engedelmeskedem, amikor szolgálatomat az Ő Anyaszentegyházában az Ő kegyelmére elhívott gyermekeinek társaságában Réá néző hittel és bizalommal felveszem.

Hálásan köszönöm egyházkerületünk és egyben Egyetemes Egyházunk világi főgondnokának meleghangú, de egyúttal súlyos kötelességébresztésekkel teljes üdvözlő beszédét. A Főgondnok Úr Őméltósága 30 esztendeje él Losonc, a kálvinistaságnak e kis szigetén. Hosszú

ideje főgondnoka ennek a kis egyháznak is. Vezéregyénisége sok ágú magyar nemzeti szolgálatnak is; annak is, amellyel a magyar nép mezőgazdasági kulturáját, a magyar munkás életlehetőségeit igaz mentőszeregettel előreviheti s öröllői tisztét Prágától az utolsó faluig hűségesen teljesíti. Anyaszentegyházunk építésében az ő oldala mellé állani Isten jóságából nemcsak kitüntetés jelent, hanem ugyanakkor felülről adott erőteljes támaszt is. Hálásan köszönöm az egyetemes ref. Egyház püspök-elnökének felémelő beszédét és a jó Isten áldó kegyelmét esdő felszentelő imádságát. Ezekben a meleg szeretetben gazdag lelke szertesugárzását.

Hálásan köszönöm egyházkerületünk főtiszteletű Esperes Urainak mai hivatalos ténykedését és annak a magasabb érdeknek a szolgálatából, amelyre elhivattunk, Isten dicsőségének a mi Anyaszentegyházunkon való megjelenéséért, kérem az ő harmonikus és hathatós további együttműködésüket.

Hálásan köszönöm egyházközségeink lelkipásztorainak és presbitereinek velem szemben megnyilvánított bizalmát mindkét szavazás alkalmával, úgyszintén azoknak csendes megnyugvását is, akik ezen a téren is vallják, hogy az Anyaszentegyház itt is megmaradt a Szentlélek instrumentuma.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Gyűlés! Hiven a régi szokáshoz, mely szerint a beiktatott dunántúli püspök minden alkalommal jelezni kívánta leendő püspöki működése körvonalait, ezeket én is vázlatosan feltárni kívánom. 61-ik életévemben 39 évi lelkeszi szolgálatra tekinthetek vissza. Ez az idő sokféle változtatban a lelkipásztori, vagy a régiek szerint a lelkitanítói munka minden ágát felölelte. Őszintén megvallom, hogy mindig sok örömöm és nagy gyönyörűségem volt benne. Kora ifjúságomtól kezdve mindennapos igehirdető voltam. Az Igét először mindig magamra alkalmaztam. Így elég gazdag hittapasztaláshoz jutottam. *Ez a hittapasztalás teremtett bennem református keresztényen életrajzomat:*

a) saját magamat az Isten kegyelme által legyőzve a Heidelbergi Kátéval vallottam és vallom: „Mind testestől, mind lelkestől, mind életemben, mind halálomban nem a magamé, hanem az én hűséges Megváltómnak, a Jézus Krisztusnak a tulajdona vagyok.” *Új munkateremen is a régi Uram fog rendelkezni velem.*

b) Érezem és tudom, hogy ezért a végtelen kegyelemért hálával tartozom. Hálával Isten iránt, hálával az Ő általa vezetett emberek iránt, hálával azokkal az intézményekkel szemben, amelyek hitéleti tapasztalásra, az élet tényeinek tiszta meglátására nevelnek és a kibontakozó emberi lélekbe felelősséget és kötelességérzetet ültetnek. Egyik is, másik is a hálaadás hajtása. A mi mennyei Atyánk ezeken keresztül ismereti meg velünk az azonos rendeltetésű testvéreinket. Így toboroztatja velünk az egyházépítőket. A Krisztus testének a tagjai a hálaadásban

hordozzák mennyei eredetük jelvényeit s azzal a belső minősítéssel, hogy felelősséget éreznek és azzal a külső vallástétellel, hogy kötelességet teljesítenek ezen az ő utánuk sóvárgó-földön az Isten elhívott gyermekei lesznek. Ezeket az egyes gyülekezetekben a helyi szolgálat fokozására és az Egyetemes Egyházban a hitélet szélesebbkörű felbuzdítására segítségül venni s a számukra megfelelő munkateret nyitni, egyik legfontosabb kötelességemnek tartom.

c) De nemcsak az Isten iránti hála, hanem az Isten emberei iránti háládatosság is egyik ismertető jegye annak a szolgálatra való alkalmatosságnak, amellyel Krisztus az Ő lelki munkáit toborozza. János apostol felveti a kérdést, hogy aki nem szereti a maga atyjafiát, akit lát, hogyan szeretheti az Istent, akit nem lát? Én hozzácsatlólok ehhez azt a kérdést, hogy aki ezen a földön nem tud háládatos lenni a maga jóltevő atyjafiával szemben, akit megismert és látott, hogyan mondja akkor, hogy háládatos azzal az Istennel szemben, akinek még a tükörképét is elutasította magától!

Egy élő társadalom lebontása mindig a hála érzetének a kiküszöbölésével veszi kezdetét. Az Isten országa pedig ezzel kezdi a maga építését. A hálás emberek mindig együttérző emberek. A hálás szolgálatok mindig a legértékesebb viszonzások. Ha most már ebben a kiszélesedett körben is figyelmünkbe vesszük a hála két iker-gyermekét: a felelősséget és a kötelességteljesítést; megismerjük, hogy szövődnek tovább azok a titkos, de életerős szálak, amik a mi református keresztyénységünket az Isten sátorává avatják és benne az Ő dicsőségét kezébe adva egy lélekkel magasztalják. Fejlesztieni és erősíteni akarom ezt az összetartást.

A Dunának és az országhatárnak déli oldalán azokban az egyházkerületekben, amelyekből elszakítottunk, hálás emlékezettel őrzik és újítják fel a nagy egyház és iskolaalapítók emlékét. Előkerülnek a régi nagy professzorok nevei. Mi itt sokszoros figyelemmel kell, hogy keressük az *alapítás alapját: a háládatos embert.* Én hogyha a messze multba nem vihetjük is a tekintetünket — mert még az emlékezésünk is megszegényedett — kell, hogy azoknak az emléke itt lebegjen előttünk, akik az előttünk élt generációban a hálás előrelátásban, felelősségérzetben és kötelességteljesítésben elsőként világnak előttünk. Annak az egységnek a létrehozása, amelyik a magyar Egyetemes Református Egyháznak adott életet és a különböző egyházkerületek között közvetlen kapcsolatokra teremtett lehetőséget, köszönhetjük azt, hogy Kenessey Béla a budapesti teológia volt tanára Erdély püspökévé lehetett s a benne levő háládatos lélek még az ő halála után is teremtett és mentett. Szilassy Aladár a magyar belmisszió meleg lelkű atya, akinek a losonci temetőben van felhantolva a sírja, a maga háládatos indulását sokfelé sarjztatja s az egyetemessé összefogott

belmissziói munkán a lelkét most is rajta tartja. Dr. Szabó Aladárt pihenőre szólíthatja a magas kora, de messze kiható tevékenységét az egymást követő nemzedékek nem engedik feledni soha. Dr. Ravasz Lászlót körülövezte minden babér, ami egy református lelkészt ékesíthet, de csak az Isten tarthatja nyilván annak a sok áldásos magnak a kelését és gyümölcsözését, amit ő a magyar fővárosból a szétszórt magyarság közt a rádió elhintett.

A hittapasztalásunk igazolja és az életszemléletünk jóváhagyja, hogy a háládatos lelkek nem pusztán emlékek, hanem többek ennél: — összefogó kapcsolatok. Minél jobban ápoljuk az emléküket, annál szorosabbá tesszük a nyomdokaikon járók lelki kapcsolatát. Azzal, hogy elszakadtunk a nagy magyar református egyház testétől, még nem szakadtunk el lelkétől. Ha nem működhetnek közöttünk az intézményei, itt működnek és hatnak minden régi és új nevelő és mentő hatásai. Ezeket ébren tartani és eleven tényezővé tenni, amennyire csak módomban áll, mindenütt köteletségemnek ismerem.

A felekezeti közti kapcsolatban valamennyi keresztyén egyházra nézve ugyanez a szemlélet és elkötelezés vezet. A keresztyénséget mindig a maga nagy egészében látom. Történetét pedig annak folyamatosságában. Szeretettel melengetem a Krisztus utáni első századok emlékeit. Nagy megértéssel és méltánylással ismerem el a népvándorlás zajló idején tanúsított hősi tetteit s ezek felett az első nagy magyar király nemzetmentő és hazát biztosító cselekedeteit. Hiszem és vallom a Szentlélek immanenciáját az Isten Anyaszentegyházában a reformáció előtt és a reformáció után. Így domborodik ki előttem az egyház nagy és szent egysége s igazat adok annak az 1937-ik évi edinburghi konferencián felszólalt quekker atyánkfianak, aki az egyházak unióját kereső nagy világgyűlésen azt a kijelentést tette, hogy az egységet kereső törekvésünkben nem a hitcikkelyek egyeztetésén és nem a szervezetek összehangolásán kell kezdenünk a dolgot, hanem a közös hittapasztalások termékeny, Áldást hozó területén. Ezeket keresztyül fogom keresni én is mindig és mindenütt azt, ami egybefűz bennünket és a lélek sugallatával szenteli meg minden törekvéseinket.

Nem felejttem azonban, hogy Isten Lelke az Anyaszentegyházat az Igével táplálja és kormányozza és a mi elődeink éppen az egyház egységének védelmében s a bomlasztó szektáskodás kiküszöbölésére állapították meg azt, hogy: „Nem ismerünk el a hitre vonatkozó kérdések eldöntésében más ítélőbírókat az Istenen kívül, ki a Szentírásban kijelenti, mi legyen igaz és nem igaz, mit kelljen követni és eltávoztatni, ehhez képest csak a lelkiekben jártas embereknek a Szentírásból merített ítéletein nyugosznak meg.” (II. Helvét hitvallás II. 3. §.)

Szükségesnek tartom külön is kihangsúlyozni kiváltképpen az én lelkipásztor társaim előtt a Krisztus egyházának evangéliumi, tehát

örömteljes voltát s ennek éppen a belső természete szerint ebben a világban való különleges állapotát és állását. Aki e szerint a világ szerint akar kormányozni és uralkodni, az büntetéssel fenyeget, karhatalommal rémit, — a megtorlás eszközeivel dolgozik. Előfordulhatnak esetek, amikor a Krisztus szolgálóinak végső szükség esetén a világi hatalom kezelőjéhez kell fordulniok, de a Krisztus ebből a világból mindenek előtt önmagához térít bennünket. Az Isten országa örömet ajánlja fel a hozzá térő lelkeknek. Örömteljes a szava, örömteljes a szolgálata. Örömteljes a megváltott ember új állapota s az Ő gyönyörűsége és könnyü igája helyett a világ nehéz jármát veszi magára az, aki elhamarkodottan az ő Mestere nevében fenyeget vagy éppen kárhozatot hirdet. A lelkipásztor addig suverén ura a katedráljának, amíg suverén ura a Krisztus öneki magának. Védni és biztosítani kívánom a református ígéhirdetés szabadságát, vele kapcsolatosan a lelkipásztorok függetlenségét és a gyülekezetek önállóságát.

Egyházalkotmányunk és egész egyházszervezetünk a gyülekezetek önkéntes társulásán alapul. Ezt mint alapvetet mindenkor szemem előtt tartom. Ugyanígy az egyházmegyék és kerületek önkormányzatát is. Az adott közjogi helyzet az egyetemes egyházra erőteljesebb feladatokat bízott akkor, amikor ez az idők parancsának engedve lelkészképző teológiai szemináriumot és tanítóképzőt állított. Mindkettőben törvényes jogával élt s ha intézményes kifejlesztésük minden feltételét megtalálja, valóban érvényesülhet a magyar református egyház jogfejlődésének az a tendenciája, amely szerint az egyetemes konvent van hivatva arra, hogy legyen a benne együtt képviselt egyházkerületek egyházmegyéinek és gyülekezeteinek, ezek lelkipásztorainak és tanítóinak legfelsőbb tanügyi hatósága.

Úgy a pozsonyi, mint a lévai zsinat munkájában tevékeny részt vettem. Végeztem a beérkezett javaslatok előzetes egyeztetését. Előkészítettem a szükségessé vált új törvénycikk szövegét. Lefolytattam az információs tárgyalásokat, mint az egyház egyedüli meghatalmazottja, a kormány kiküldött szakembereivel. A második zsinatnak elejétől végig előadója voltam. Teljes jogú felelőséggel megállapíthatom, hogy minden fennforgó akadályt elhárítottunk, minden kérdésben teljes megegyezésre jutottunk. A kormány kiküldött szakemberinek lelkiismeretes és a legaprólékosabb részletekig menő gondosságáért csak hálával tartozunk. Ugyanígy azért a többek közreműködésével eszközölt fordításért is, aminek a kisérétében az eredeti szöveg jóváhagyásra felterjesztett. Úgy érzem, nem követek el sérelmet senkivel szemben, ha új tisztben keresni fogom az okot és a helyet, amiért és ahol a törvényeink jóváhagyása megfeneklett.

Törvényeink jóváhagyásának késedelme csak egyik panasza egyházunknak. Sok irányban kell több megértést, a törvényeink jóváhagyásától függetlenül érvényben levő egyházalkotmányunk

figyelembe vételét és tiszteletben tartását kérnünk s ha szükséges követelnünk. Egymás után találunk olyan intézkedéseket, amelyek magán és hivatalos személyeket a legegységesebb állampolgári jogaikban sértenek. Ezt az alkalmat is felhasználom arra, hogy felszólítsak mindenkit a törvényes jogorvoslat keresésére és annak, ha kell, fokozatos végigvezetésére. Csak annak a kérelemnek van jogos alapja és az egyház hivatalosan csak azt orvosolhatja, vagy orvosoltathatja, amelyik a jogorvoslatnak ezt az útát — ha hiába is — de végig megfutotta.

Isten a Dunántúl és a Dunán innen a mi egyházkerületünk tagjait egyformán reformátusnak és magyarnak teremtette. Azt, hogy az egyik csorbított nemzeti önállóságban éljen, a másik pedig a kisebbség szegényes kenyerén tengődjön, egy, e nép gondolatvilágától messzeálló békediktátum cselekedte. Ma talán ráébrednek e köztársaság hivatalos tényezői annak a meglátására, hogy amíg itt a magyar anyanyelvét, a magyarság ősi földjét, nemzeti kulturáját és politikai jogainak, de egyúttal emberi jogainak érvényesítését is, mind szűkebb korlátok közé szorítják, benne csak az irigy tekintetének a sóvárgását fokozzák.

Az a mellőzöttség pedig, amit e kisebbségi helyzetben, még a mi református voltunk miatt is, hordozunk, a keserűség érzését felettébb megnöveli rajtunk. Ebben túlon-túl is emésztgetjük magunkat. Ami politikai ténykedést eddig végeztem mind arra irányult, hogy ebből a keserű fásultságból felebbresszem minden magyar testvérem. Most is ezt cselekszem. Komárom és vidéke református magyar népéhez ez ünnepi alkalommal azt a kérésint intézem, hogy mindenki az összesség javát keresve éljen azzal a jogaival, amit neki az állam törvénye biztosít. Állampolgári jogát minden alkalommal Isten előtt való felelőséggel és hit és nemzettestvérei iránti kötelességérzettel érvényesítse. Közéletünkben feltűnő a hiány református emberekben. Ha jogosan illetett meg bennünket a régi jelző, hogy becsületes kálvinisták vagyunk, ezzel az elismert közéleti minőséggel az élen kell haladnunk. Nem ritka kivételekkel, hanem kötelességszerűen felsorakozott öntudatos tömegekkel. Ma az egyén akkor támasztja alá a maga jogát, ha életre hívja a vele egy célra nézők kollektívumát. A lelkes, támogató közösséget. Amikor én ezt egyházi és közéleti látásból tovább is feladatommá teszem, az én hittestvéreimnek a „Református Összefogás“-hoz való csatlakozását bizodalmas hittel várom és kérem. Hitéletünket és nemzet-szeretetünket aktívá kell tenni. Gondossá és előrelátóvá, vigyázva, hogy a különböző fokokon kinek a kezére kerül a hatóság tiszte. A II. Helvét hitvallás azt tanítja, hogy a vallásról való gondoskodás főleg a vallásos érzelmű polgári hatóság tiszte. Vegye hát az Isten Igéjét önkezeibe s gondoskodjék arról, hogy azzal ellenkező ne taníttassék. Továbbá jó s Isten Igéjével egyező törvényekkel igazgassa az Istentől reá bízott népet és tartsa meg azt a figyelem-, kötelesség-,

és engedelmesség ösvényén.“ Itt fekszik tehát előttünk a mi hitvallásos könyvünkben a mi közéleti örállásra való egyetemesebb kötelezésünk. Hittestvéreimnek ezt hirdetni továbbra is kötelességemnek ismerem és ezt a magas evangéliumi keresztyén szempontot tölem telhetőleg érvényesíteni igyekezem.

Ma különösen felelősek vagyunk, a világnézetek harcának az idején, egyéni, közéleti és egyházi tekintetben is, minden állásfoglalásunkért. Minden elejtett szó görgeteget indíthat meg és minden parányi mag életet teremthet, vagy minden tégladarab az építés eszköze lehet. A keresztyén kollektívumoknak is egymás mellett kell haladni. Egymás kezében meg kell becsülni az építés eszközét. Amikor egymás ellen hadakozunk, kölcsönösen lázba borítjuk az élő Krisztus testét. Az emberi társadalom békeességének akkor vagyunk a legerőteljesebb szolgálói, ha benne a Krisztus ügyét képviseljük és számára a Krisztus igazságát hirdetjük.

Ha csak az emberek kedvét keressük, nem lehetünk a Krisztusnak szolgálói. De azért ne ítéljük el mindjárt azokat, akik gáncsvetéssel nézik a hitünket, a belőle fakadó reménységünket és tevékenységünket. Nekik is meg van a maguk szerepe ezen a világban. Gyermekkoromban durva füstöt eregető gyertyák fölé tartottuk a kezünkbe vett üvegdarabokat s amikor már eléggé megszállta az üveget a korom, akkor kerestük rajta keresztül, a meghirdetett napfogyatkozásokat. Amit máskor nem láthattunk, amikor a napba fényes sugarai miatt betekinteni nem tudtunk: a kormos üveg látni engedte nekünk magát a napkorongot a megannyi élet, megannyi tenyészet, megannyi fény és megannyi áldásnak forrását. Én így tekintem mindazt a gáncsot és vádat, emberi gyarlóságomnak és más emberi gyarlóságának hozzám tapasztását, mint az üveglapok kormát. Szükség van rá, hogy ebben a világban elöitételek között mozogjunk, hogy embertársainktól saját magunk lelkiületére és az ő lelkiületük és rendeltetésük megismerésére jellemző magunkra és környezetünkre vonatkozó fotografiákat kapjunk. Ekkor világlik ki, — hát ha mégis isteni erők és örök valóságok jelentkeznek-e a mi törékeny üvegdarabunkban, vagy cserépedényünkben —, hogy a kormozott üvegen túl van valaki, aki alakít, hat és teremt. Világosságot nyújt és a maga örökkévalóságában jelentkezik a változás alá vetett idői tekintetek és látásokkal szemben.

Itt kell szembeszállanom, azzal a hirtellességgel, mint hogy ha én a tanítói karnak meg nem értő ellensége volnék. Magam is néptanító vagyok. Oklevéllel bírok. Lelkészi szolgálatom kezdete óta az iskolában minden héten megfordulok. Soha sem azért, hogy a lelkiismeretes tanító munkájában bármiként turkáljak, hanem azért, hogy a növendék seregében minden alkalommal az Isten Igéjéből egy-egy áldást hagyjak. A teológiai szemináriumban töltöttem 13 év leforgása alatt a tanév minden délelőttjét, vállalva sokszor

két, néha három előadó részét. Meg tudtam szeretni és meg tudtam becsülni a tanítás munkáját. Köztem és a losonci református gyülekezet tanítója között soha nézeteltérés nem volt. Amikor a sokszor támadott iskolát és annak tanítóját a méltatlan elbánással szemben védeni kellett, a zsupanátus fegyelmi bírósága előtt magam vállaltam a védelmet. A tanítónk büntetve nem lett. Az előítélettel, a hamis hirteliséssel, vagy vádossággal szemben tehát győzzenek a tettek.

Egyházunk és iskolánk védelmében egy dunántúli öröklődő tulajdonságot hordozok. Ott, ahol kelet és nyugat kulturája oly sokszor mérkőzött a történelem folyamán, gondosan mérlegelő és körültekintő megfontoltságot és tünni tudó mérsékletet sajátitanak el az emberek. Dunántúl közéleti egyéneit mindig ez jellemezte. Szeretem őket. Követem őket. De éppen ezeknek az örökletes tulajdonságoknak a megbecsülésében engedelmeskedni akarok a régi nagy egyházkerület sorban utolsó, de férfias következetességben és hűségben első helyen álló nagy főgondnokának, Tisza István grófnak, az 1914-ben beiktatott püspökhöz intézett szavának is: „Légy erős minden emberi hatalommal, légy alázatos az Istennel szemben.”

Mindent először az Isten előtt kell megfontolnunk és lemérnünk. Abból, ami az Istené, semmit sem szabad elejtenünk. Abból, ami az embernek sáfárságul adatott, mindent az Ő céljaira kell felajánlanunk. Az életidőnket, az élet-erőnket és minden háládatos tevékenységünket. Azt is, amiben ezeket elhatározzuk: a vagyónunkat, a pénzünket. Ebben rejlik a mi keresztyénségünk valódisága. A történelem kálvinizmusán keresztül az Ige az emberen mindig ezt munkálta. Így nagyon közel jön mihozzánk az Istennek országa. Isten elhívott gyermekei a nekik adott mennyei értékeket forgalomban tartják. Ezek az értékek a forgatásban önmagukat megsokszorozzák. És az Isten háládatos sáfárait az Ő lelki országának a javait egymás számára kölcsönösen kiszolgáltathatják. Ez Krisztusnak és az Ő Anyaszentegyházának realitása ezen a földön. Nem ábránd, nem pusztá eszmény, hanem örök elhatározások mindmegannyi időszere megvalósulásai, amikor alkalomszerűen egyéneken, közösségeken és intézményeken át az örökkévaló Isten szent decretumai felbontatnak és a kegyelem edényein megvilágosodnak.

A mi mennyei Atyánk folytonosan teremt s a teremtés és világepítés titkaiból az ezek után sóvárgó gyermekeinek mindig többet felfed. Ezeket mint a tudomány megkoronázott hőseit az Ő gondviselő munkájába avatja, éppen úgy, mint a bizodalmas hitű gyermekét az Ige teremtő titkaiba. A körülöttük levő, mindig válságokat látó és érző világ pedig arra rendeltetett, hogy kérdezzesse őket. A tudomány is a hittapasztalás is pedig arra a feladatra hivatott, hogy feleletet, gondtartást és irányítást adjon. Az Anyaszentegyház akkor felel helyesen, rendeltésszerűen, ha az Ige átvételét, átélését és neki

való engedelmisségét, benne az Isten országa reális volta híven megmutatja. Krisztus hegyi beszédének a központjában ez az élet az eledel fölé emelő nagy igazság áll, ami a maga hatalma alá hajt s boldogan örvendezővé tesz minden híveket: Keressétek először az Istennek országát és érvényesítsétek annak igazságát, — akkor mindenek megadatnak néktek!

Sörös Béla dunáninneni püspök beiktatása Komáromban.

Nagy érdeklődés és ünnepélyesség keretében ment végbe aug. 18-án a dunáninneni egyházkerület püspökének, Sörös Bélának beiktatása a komáromi gyülekezet templomában. Semmi sem mutatja jobban azt a fokozott nagy tiszteletet, amit a mátyusföldi, csallóközi és a vágamenti gyülekezetek tagjai a beiktatandó új püspök személye iránt éreznek, mint az a beszédes tény, hogy a kora reggeli órákban már sűrű rajokban jöttek a falusi gyülekezetek tagjai is, hogy így is kifejezzék nagybecsülésüket és feltétlen ragaszkodásukat a kerület új püspöke iránt és hogy lelki épülést nyerjenek bizonyágtévő beszédjéből. Az egyházkerület hivatalos alkotó tagjain, a különböző küldöttségeken, a lelkipásztorokon, tanítókon, presbiteren kívül olyan hatalmas tömeg sereglett össze, hogy a hatalmas, nagy komáromi templom is csaknem szűknek bizonyult. Csak a gondos és ügyes rendezés tette lehetővé az ünnepélyes szertartás zavartalan lefolyását.

Ott láttuk a kerület elnökségét: Soós Károly püspök-helyettest és dr. Szilassy Béla főgondnokot, a kárpátaljai egyházkerület részéről Bertók Béla püspököt, a Konvent lelkészelnökét, dr. Polchy István főgondnokot, dr. Korláth Endre szenátort, kerületi tanácsbíró; a tiszáninneni egyházkerületből Tornallay Zoltán főgondnokot, a komáromi egyh.-megye gondnokát Nagy Nándort és a barsi egyházmegye esperesét: Czeglédy Pált, úgyszintén a gondnokát: dr. Nagy Bélát, az egyházkerület alkotó tagjait, a két egyházmegye minden jelentős személyiségét.

A Kollégium nagyteremben Soós Károly esperes, imádsággal nyitotta meg a püspökbeiktató rendkívüli közgyűlést. A formaságok és a megalakulás elintézése után a kerületi aljegyző felolvasta a szavazatbontó bizottság jegyzőkönyvét. A jelentést a közgyűlés helyeslőleg tudomásul vette és Sörös Béla losonci lelkész a kerület törvényesen megválasztott püspökének jelentette ki.

Az ideiglenesen felfüggesztett gyűlés a templomban folytatódott, ahol a beiktatandó és köztiszteletben álló püspököt már a helybeli és a környékből beözönlött hívek és érdeklődők óriási tömege várta. Dr. Szilassy Béla kerületi főgondnok üdvözlő beszéde után Soós Károly püspök-helyettes mondotta el ezután a püspökbeiktató beszédét. Sörös Béla mint beiktatott új püspök letette a szokásos esküt. Ezután

Bertók Béla püspök, mint a konvent lelkészelnőke tartotta meg gondolatokban gazdag és értékes püspökszentelési beszédjét az I. Sámuel II:35 alapján. Az áhitattal hallgatott tartalmas beszéd után az új püspök letérdelve imádkozik együtt a hatalmas gyülekezettel és kéri Isten megszentelő és megáldó kegyelmét. A komáromi gyülekezeti énekkar szép éneke után a beiktatott új püspök tartotta meg a jövő programját vázoló, lelkeket lenyűgöző, hatalmas beszédét, melyben kitért az egyházkerület lelki és egyház-kormányzati problémáira és vázolta püspöki ténykedésének irányvonalait. A gyönyörű szépen felépített és csodálatos szónoki készséggel előadott beszéd rendkívül magával ragadó hatást gyakorolt a templomi hallgatóságra. Sörös Béla püspöknek Isten adta csodálatos szellemi képessége mégis akkor nyilvánult meg igazán, midőn egymásután sorakoztak fel a különböző testületek küldöttségei, hogy köszöntsék a templomi közönség jelenlétében a beiktatott új püspököt. Sörös Béla püspök az egymásután felsorakozó 15 küldöttség mindegyikének hatalmas beszédben külön-külön válaszolt. Mindig az elhangzott gondolatokra felelt és itt látszott meg gazdag szellemi készütsége és csodálatos talentuma. A templomi közönség elbűvölve hallgatta itteni egyetemes református egyházunk legtehetségesebb emberének rögtönzött válaszait, amelyek mindegyike a szónoki beszéd remeke volt úgy a tartalmát, mint az előadás módját illetőleg. Az új püspököt üdvözölték a kárpátaljai egyházkerület, a tiszáninneni egyházkerület, az Evangélikus Szövetség, a római katolikus egyház, a zsidóhitközség, az Országos Hivatal, a Járási Hivatal, Komárom városa, Losoncz városa, az Egyesült Magyar Párt, a losonczyi teológia, a volt tanítványai, a református tanítóképző, a kerület tanítósa, a losonczyi ref. egyház, a komáromi gyülekezet.

A beiktatás utáni közebeden számos felköszöntő hangzott el.

Isten iránti mélységes hálát éreztünk a szívünkben, midőn e szép beiktatási ünnepély után hazafelé indultunk. Egy szebb jövődönék körvonalait láttuk magunk előtt kibontakozni. Imádkozunk Istenhez, hogy Sörös Béla püspöksége a dunáninneni kerületben a lelki megújulás időszakára legyen. Szolgáltatástól várjuk a református gyülekezeti belmissziói munka teljes kiépítését. Lelki elesettségek után egy új korszak kezdetét. Kedvező jelnek vesszük, hogy Sörös Béláné főtiszteletű asszony már a beiktatás napján összegyűjtötte az ott jelenlévő lelkésznek és szívükre kötötte a nők közötti ref. evangéliumi munka felkarolását és megtette a lépéseket a Református Lelkésznék Szövetségének megalakítása érdekében. Mint nagyon jól tudjuk, Sörös Béla első püspöki tevékenysége a farkasdi Református Nap lesz.

Isten megőrző kegyelmét kérjük Sörös Béla püspök életére, hogy elvégezhesse egyházunk életében Istennek hozzáfűződő terveit s szere-

tettel ajánljuk fel neki segítségünk, munkánk, imádságunk, anyaszentegyházunk lelki megépítésére és Isten dicsőségének szolgálatára. Zs. L.

HIREK

Felhívás. A dunáninneni egyházkerület pénztárnoka felkéri az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjait, hogy a két példányban kiállított és részletezett nyugtáikat szíveskedjenek elküldeni hozzá Deákiba. (Diakovce, okres: Šala n. V.)

Huszonötezer pengős alapítványt tett a sárospataki főiskolánál két fia emlékére farkasfalvi Farkas Géza, a tiszáninneni egyh. kerület főgondnoka. Az alapítvány kamataiból évente két szegénysorsú, jó előmenetelű tanuló ellátási s tanítási költségeit fogják fizetni.

A mánuszi misszió egyik munkását: Walternét magához szólította az Isten. Kilenc napra a kisfia születése után halt meg. A misszió 23 éves történetében ez az első haláleset. A haladokló mellett ott volt Molnár Mária misszionáriusnő is.

Kérelem. Fekets Sándor nagymegyeri lelkipásztor palástját és fővegét valaki elcserélte tévedésből a püspökbeiktató ünnepélyen. Kéri annak szíves visszaküldését, illetve az elcserélt palástok kölcsönös kicserélését.

Csomár Zoltán kistráti ref. lelkipásztornak lapunk több alkalommal hirdetett munkája: „Út, Igazság és Élet” címen most hagyta el a sajtót és megrendelhető a szerző címen: Malé-Ratovce —Kistrát. p. Surty. Via: Užhorod.

Felvétel a beretkei árvaházba. Mivel örökbefogadás, elhelyezés folytán több gyermek kikerült az árvaházból, így néhány hely megüresedett, felkérem azért szeretőszívű testvéreimet, hogy egyházukban levő árváik felvételét az árvaházba kérvényezzék. A felvételi kérvény mellékletei: 1. keresztlevél, 2. családi értesítő, 3. állampolgársági, vagy illetőségi bizonyítvány, 4. szegénységi bizonyítvány, 5. orvosi bizonyítvány, 6. iskolai bizonyítvány, 7. gyámhatósági beleegyezés, 8. Gyám nyilatkozata, hogy az árva feletti rendelkezési jogáról az árvaház igazgatósága javára lemond. 9. lelkész ajánlólevele. Hiányosan felszerelt kérvényeket a bizottság nem tárgyal. A kérvény a beretkei ref. árvaház igazgatóság címére, Bretna - Beretke, pp. Gemerská Panita címezendők.

„Ki egynek is felveszi gondját az én kicsinyeim közül, anyyi, mintha velem cselekedné.”
Igazgatóság.

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkátér 9.

Raktáron mindenféle helyföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 36. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Kč. $\frac{1}{3}$ év 35 Kč.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 szeptember 3

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hefin

(Hefény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A lelkipásztor magán élete.

A lelkipásztor magán élete nem egy körülhatárolt külön világ. Ha ilyen volna, remeteségnek kellene nevezni. Magánéletünk színtere az otthon, a család. A magán élet megnevezés csaknem egybe olvad az otthon fogalmával. Azért én a tárgyalt tételt így tekintem kötőszó nélkül: A lelkipásztor magán élete, otthona.

Beszélnünk kell arról, hogy milyen általában a lelkipásztori magánélet, otthon ahogy annak képe a köztudatban él;

2. Mik a hibák, mit kell kiküszöbölni?

3. Milyen legyen a lelkész magánélete, otthona?

4. Milyen hatása van annak szolgálatunkra, mennyiben függ tőle munkánk sikere?

Nem találhat ellenvetéssel az a megállapítás, hogy nem egyforma minden lelkész-otthon. Ennek oka az, hogy bár rendelkezésünkre áll egy egyetemes értékmérő, mérő zsinór, mely minden téren eligazít, általában túlteng az egyéniség. Mindenről egyéni véleményt táplál mindenki, így a megvalósítandó ideálokról is. A lelkipásztor életét, otthonát az határozza meg, hogy a lelkipásztor milyen felfogást vall magáról a lelkipásztori hivatásról?! Ha pl. valaki az „addig vagyok pap, míg a szószéken vagyok” elvet vallja, annak megfelelő lesz az élete és otthona. Hogy ez az elv nemcsak szólás-mondás volt és ma is az, hanem valóság, vezérelv, annak szomorú, romboló hatását mindnyájan láttuk és éreztük. Ez elv következetes megvalósításának köszönhető, hogy régóta nem övezi az a tisztelet és megbecsülés a lelkipásztort, mint valaha. Ennek köszönhető, hogy a lelkipásztor magán élete és otthona oly hosszú időn át irodalmi csemege volt s olyan jól jövedelmező szenzációt jelentett. Ez elv megvalósulása hozta el azt az időt, amikor az ígéhirdetés válságáról lehet beszélni. Aki ezt az elvet vallja, az nemcsak a szószéken kívül nem pap, de még a szószéken sem lehet az. Lehet jó szónok, vagy jó színész, de semmi esetre sem pap, lelkipásztor. Később fogjuk látni, hogy miért? (Az otthon s a magánélet szoros kapcsolatban van a szószéki szolgálattal.)

A lelkipásztori hivatásról vallott másik elv az, amelyik természetesen befolyásolja magánéletünket, otthonunkat! Kicsoda a lelkipász-

tor? A mi hitelveink szerint megadott helyes felelet erre a kérdésre: Verbi Divini Minister. Még pedig nemcsak bizonyos időben vagy bizonyos helyen, talán a szószéken, hanem mindenkor és mindenütt. A lelkipásztori munka sikerének feltétele a V. D. M. elvének minden téren, minden életviszonylatban való következetes, feltétlen érvényesítése.

A szolgálta csak úgy várhat bért, ha mindig szolgál. Nem jelentheti ki, hogy ő csak bizonyos munka körben, vagy csak bizonyos időszakban szolgál. Egyformán szolgál a réten, vagy a szántóföldön végzett munkában, mindig ugyanaz a viszony és kötelezettsége gazdájával szemben. (Nem tehet kikötéseket.)

Pál apostol végezhetett volna e korban sikeres munkát, ha a prédikálásán kívüli időt a kikötő csapszékében töltötte volna azzal az indokolással, hogy ő csak az ígéhirdetés perceiben ap., magánéletében azt tesz, amit akar. Csak ajkával ap. s az élete független attól, amit hirdet.

A lelkipásztor — V. D. M. kell, hogy az ige parancs uralma alá helyezze, az ige fényébe állítsa nemcsak gyülekezetét, hanem elsősorban saját életét s otthonát. Vallomása kell, hogy legyen: én és az én házam az Úrnak szolgálunk.

Hogy a lelkipásztor otthona az Úrnak szolgáló otthonná váljék, annak megvalósításában a lelkip. személyén, jó akaratán kívül fontos szerep jut, mert döntő módon befolyásolja, a lelkip. élettársának. Az otthon képe már akkor kezd megrajzolódni, amikor a lelkip. az élettárs keresésének útjára indul. Nagyon fontos, hogy a választásnál milyen szempont érvényesül. (Mit hoz? szépséget, vagyont stb.) E szerint lesz az élettárs elősegítője, késleltetője, vagy sokszor végleges akadálya annak, hogy én és az én házam az Úrnak szolgálunk elv megvalósuljon. Már pedig ennek megvalósításától, vagy meg nem valósításától függ a lelkész munkájának, szószéki szolgálatának sikere vagy sikertelensége.

Egyik előadónk sokszor emlegette a teológián azt a megállapítást, amit legutóbb a hív. lapban is olvastunk, hogy a parókhia fala üvegből van. A hívek látják azt is, amit mi csekélységnek tartunk, amivel egyáltalán nem is törődünk s hamar észreveszik, hogy vajjon van-e kapcsolat a lelkipásztor szószéki szolgálata és (vizet prédikál s bort iszik-e) magán élete, ott-

hona között. A hivek tekintete, mint megannyi fényképezőgép lencséje oda tapad a parókia üvegfalához és figyel, hogy felvegye, megörökítse, másolja mindazt, ami ott történik. És jaj, hány gyülekezetben tette s teszi évtizedekre lehetlenné, eredménytelenné a legodaadóbb munkát is a parókia belső életéről egyszer megrogzított torzkép.

„A predikáció csak refrainja egyetlen nagy bizonyágtételünknek: egész életünknek.”

A papnak nemcsak az ajka beszél. A szószék-ről hirdetett ige csak akkor hatékony, ha párosul vele a tiszta élet bizonyágtétele. Ha annyira függ az egész lelkipásztori munka az otthontól és magánéletétől, próbáljuk hát néhány vonással megrajzolni, hogy milyen legyen a lelkipásztor otthona. Hegyen épült városnak kell lennie, melynek ablakaiból az ige szerinti élet fénye árad, melynek cselekedetei nyomán ne Istentől, egyháztól elfordult lelkek káromló élete, de Isten, a mi mennyei Atyánk dicsőítése fakadjon.

Tulajdonképpen olyan, — mint igazi ker. élet és otthon, de mégis más, mert példa gyanánt kell szolgálni. Ha lelkip. V. D. M., akkor az igének teljes érvényesülést kell engedni, biztosítani magánéletében, otthonában. Kell, hogy az ige tanácsa irányítsa a házastársi viszonyt, a gyermeknevelést. Az írásnak, az igének a szelleme töltse be az otthont. A Szentírás az élet könyve és élet tükre legyen számára, nem pedig textus gyűjtemény, melyből mottót ragad ki. Ne legyen a B. csak másokra irányuló munkaeszköz s amíg másoknak prédikál belőle, önmagára nézve elhanyagolja. Kell, hogy kiérezhető legyen: nem vagyunk egyedül. A mi Atyánk velünk van. Az ő áldott jelenlétének hatása töltse be az otthont. Ha egyszer az Úrnak való szolgálat mellett döntött a lelkip. ne zárja be előtte ajtaját, mert áldását is bezárja vele. Legyen alkalmas az otthon a Jézussal való találkozásra, mert csak így tudja elvezetni hiveit is az Úrral való találkozásra. Legyen a lelkip. otthona az a szent hegy, ahol állandóan Jézussal van együtt és mennyei kijelentéseket vehet át tőle.

Hogy a lelkip. otthona ilyen legyen, ennek megvalósításához két eszköz áll rendelkezésére: az ige olvasása és az imádság. Vagyis a csendes óra: egyéni és közös csendes óra.

Pál ap. mondja: becsületbeli dolognak tartásatok, hogy csendes életet folytassatok. Nem némaságra kárhoztatja az igével Pál hiveit. A léleknek a csendjére vonatkozik az ő felhívása. A léleknek ez a csendessége a naponkénti csendes órák tartása által jön létre, amikor az ige és ima nyomán béke költözik a szívbe. Egészséges jókedv, énekszó csengése tölti be az otthont, aggodalom nélküliség, mely mindent szóváltás, ingerültség, kishitűség nélkül fogad, mintegy az Úr kezéből a bánatot. Kell, hogy a lelkip. otthonában a beszédet is az ige szelleme hassa át. Semmi rothadt beszéd a ti szátakat el ne hagyja, írja az ap. Jó megszívlelni azt, mert bizony sok hajlékban olyan társalgás folyik, hogy jobb lenne,

ha némák maradtak volna.

A csendes élet folytatása megtermékenyíti a lelkipásztor életét, hogy meg tudja termékenyíteni mások életét. Az ige és imádság két esz-köze a lelkipásztornak otthon, hogy ne csak másoknak akarjon adni mindent, hanem nevelje magát és övéit az Úrnak való szolgálatra. A csendes óra elsegíti ahhoz, hogy átélje az igét. Ez pedig nagyon fontos, mert építeni és hatni csak az fog, amit átél.

A lelkészi hivatás megbecsülését csak az ige következetes szolgálata, minden téren való érvényesítése hozza el újra, valamint az Isten előtti kedvességet.

A lelkipásztor magán életének, otthonának ige szerinti kiépítése nem könnyű feladat, sokszor hosszas fáradságos, fájdalmas munka. Aki megpróbálja, tapasztalni fogja. Sok önfegyelem, alázat, szeretet, gyöngédség, kitartás és sokszor még köny is kell hozzá. Lehet, hogy sokszor saját elbukását kell megsiratnia. Sokszor élettársa lesz az akadálya, máskor gyermekei nevelésében kell kudarcot vallania. A sátán résen áll és mindent felhasznál, hogy ne sikerüljön megvalósítani. Én és az én házam az Úrnak szolgálunk. Meghasonlás okozta sebek, kívülről jött támadások, a Krisztus uralmáért vívott harcban sokszor legközelebbi hozzátartozói által ejtett töviszúrások vérzik a szívet. De a legnagyobb nehézség sem ok arra, hogy meg ne próbálja megvalósítani. A küzdelem edzetté teszi az út felé igyekvőt s egyszer eléri a célt, amikor körülte minden arról tesz bizonyágot én és az én házam . .

A kapott hordozott sebek a legszebb bizonyások.

Turista társaság. . .

A bűn mély szakadékaik felett tüske bozót s ezer ellenség között visz az út az igazi magasság felé. S még e hitetlen világban is vannak, akik járnak akarnak rajta, mert vággyák a Krisztus közelségét. Meg kell látnunk őket, felajánlani a lelkészi szolgálatot, mint aki már ismeri, mert megjárta azt az utat. De megkérjük: mivel bizonyítja, hogy igenis vezető. Milyen jó ha rátud mutatni a Krisztusért kapott sebeire, tövis-tépte palástjára. Mert a puszta szó nem elég, élet, tettek kellene.

Erdélyi Mihály.

A lelkipásztor és a tanító.

Azt egyaránt látjuk mindnyájan, hogy közülünk a legtöbben egészen más világban indultak utnak, mint amilyen ma van. Ez a körülmény magával hozza annak a meglátását is, hogy a változott idők olyan tények és követelmények elé állítanak bennünket, melyek elől kitérnünk nem lehet, nem is szabad, ha komolyan vesszük hivatásunkat, ha magunkra nem akarjuk venni Isten és emberek, meg a történelem megítélését — s hanyagságunk, közönyösségünk, lelki-szunnyadásunk átkos következménye gyanánt, hiveink, anyaszentegyházunk lassú vagy gyors sorvadásának, pusztulásának odiumát.

Mert, hogy mindez legelsősorban mirajtunk fordul meg, azt hiszem nincs és nem is lehet közöttünk senki, aki ezt ne így látná és ne érezné, egyúttal lelkében nem hordozná az ebből folyó felelősség tudatát vagy a mulasztások, a könnyelműség és közönyösség nyomán fakadó romlás, hanyatlás miatt a vádolás terhét.

A kérdés tehát (elevenen) a legelevenebben érint bennünket. És áldást jelent minden alkalom, mely ennek a kérdésnek fejtegetésével tisztánlátásunkat elősegíti, jóra való készségünket erősíti és a hivatásunk, minél jobb, teljesebb betöltéséhez szükséges lelkület eléréséhez segíthet bennünket.

Hadd szóljak hát néhány szót erről a kérdésről úgy, amint az az én lelkemben kirajzolódott.

Azt mondtam az előbb, hogy egészen más világ van ma, mint amilyen akkor volt, amikor közülünk a legtöbben hivatásunk útjára elindultunk. Ehhez most hozzá kell fűznöm azt is, hogy a változott idők sok-sok követelményének megfelelni csak akkor tudunk, ha mi lelkipásztorok és tanítók egyaránt, igyekszünk magunkat alkalmassá tenni — a változott időkben is Isten örökké ugyanazon szent ügyének szolgálatára és győzelemre juttatására.

Amikor még én a lelkipásztori pályára mentem, sokakat az a szempont vonzott erre, hogy ez a pálya a legjobb, legbiztosabb, legkényelmesebb.

A mai idők megtanították rá, hogy nem így van. S akik csak azért mentek a lelkipásztori pályára, azok szörnyű csalódásaikban ma keservesen bűnhődnek.

Tanítóink közül meg sokan azért mentek akkor a tanítói pályára, mert a szükség, leginkább a szegénység kényszerítette őket, hogy minél hamarabb kenyérhez jussanak.

A mai idők megmutatták, hogy akik a komoly belső elhivatás érzését és tudatát nem hordják magukban: Isten és az Ő világa számára ma alkalmatlanokká és haszontalanokká váltak.

Mind inkább és inkább bizonyossá válik, hogy a mai időkben csak azok állhatják meg igazán és becsületesen helyüket hivatásuk mezején, akik Isten ügye iránti lángoló lelkesedésből, a belső elhivatás érzéséből és indításából mennek a pásztori és tanítói hivatás mezejére és végzik ott Istentől eléjük adott és önként magukra vállalt tisztüket.

És itt lehetetlen egy szinte általánosnak nevezhető jelentőségről, vagy mondjuk ki nyíltan sokkal inkább bajról, hibáról meg nem emlíkezni.

És nem szégyenlem ezt magamon megmutatni. Teszem ezt azért, mert hiszem, hogy az én példámon sokan a maguk gondosan elrejtett féltve őrzött titkára ismernek és mindenekfelett mert jót akarok megláttatni, eszméltetni kívánok.

Nem szégyenlem ma már nyíltan megvallani, hogy az igazi hivatástudat érzése és hor-

dozása mellett én nálam is talán sokkal több melléktekintet játszott közre abban, hogy a lelkipásztori pályára menjek.

Életem eme nagy és fontos fordulópontján zavartan és tájékozatlan lélekkel állottam.

Nem voltam hitetlen. A középiskola nem rombolta le vallásos érzületemet.

A teológián úgy éltem, mint akkor a legtöbben. Meglehetősen magamra hagyva, belső lelki irányítás és vezetés nélkül.

Azóta is nagyon sokszor átjárja lelkemet az a gondolat, hogy mennyire mássá lehetett volna már korábban az életem, ha más körülmények között más példák vezettek volna. Ha valaki figyelmeztetett volna, hogy a mi életünknek, bennső lelkiségünknek milyen óriási hatása van észrevétlenül is környezetünkre, embertestvéreink, jövődö híveink életére.

S mert nem kaptam irányítást, hát magam orientálódtam. Magam választottam lelkipásztori modellt a magam számára. Az akkori idők izlése szerint az (erőshangú) hangosszavú és csillogó beszédű pap példája vonzott és lelkesített. És ezt követtem. Kerestem a csillogó szépséggel megírt, gyönyörködtető beszédek és végeztem dolgaimat hitem és lelkiismeretem szerint a lehető legjobban. És — mégis azt kellett tapasztalnom — szomorúan, hogy magvetésemnek nincs meg az a kívánatos jó eredménye, amit a sok csillogó szépségű beszédű és pontos hivatali működésemtől én méltán várhattam volna.

Csalódottan kellett meglátnom működésem eredménytelenségét.

Az Isten sensibilis, tépelődő lélekkel ruházott fel. Jó vagy rossz van elrejtve ebben számomra? Én áldásnak tartom.

Ez vezetett arra, hogy nem tudtam nyugodni. Tépelődéseim között kerestem az eredménytelenség okát. Magamba szállottam és megvizsgáltam magamat és így gyult ki: felszínesek vagyunk, leginkább látszatra, gyönyörködtetésre dolgozunk a mások tetszésének megnyerésére, a világosság a lelkemben, amely megmutatta nekem sikertelenségem titkát, azt, hogy az eredménytelenség oka közös a másokéval és ez az, hogy lelkipásztorkodásunkban a „hivatali” oldal domborodik ki, ez dominál. Keresztelő, eskető és temető hivatal vagyunk.

Ekkor láttam meg, hogy milyen végtelenül sekélyes vizen halászatok. Hát hogy lehetne ebből gazdag halfogás? (Folyt. köv.) *Varga Lajos.*

Ahol a Lélek megfoghatkozott, sőt már hiányérzete is megszűnt, ott az egyházi igehirdetés csak zengő érc és pengő cimbalom. Ott már csak önmagunk csiszolta fegyverekkel küzdünk s nem pedig a Lélek kardjával, amely az Isten beszéde.
Dr. Vasady.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa.
Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

EGYHÁZI ÉLET

Magyar reformátusok
debreceni világgyűlése.

Augusztus 23-án, kedden ünnepi találkozója volt Debrecenben a világ legkülönbözőbb részén lakó magyar reformátusok ezreinek. Az a hatalmas tömeg, amely ünnepi érzésekkel jött el a „magyar református Rómába”, hangos bizonyosságot szolgáltatott a mellett, hogy szükség volt erre a találkozóra és a Magyar Reformátusok Világszövetségének megalakítására. A legkülönbözőbb környezetben és a legellentétebb lelki, szellemi áramlatok és irányzatok közt élő magyar reformátusok így juttatták kifejezésre a közös Megváltóba való hitüket, a lelki összetartozandóság gondolatát.

A világ legkülönbözőbb részéről érkezett ötezer magyar református a kora reggeli órákban gyülekezett a Kollégium udvarán, hogy impozáns ünnepi menetben induljon el a Nagytemplomba, az ünnepélyes megnyitó Istentiszteletre. Az itteni magyar ref. egyházunk képviselőiben ott láttuk *Bertók Béla*, *dr. Magda Sándor* és *Sörös Béla* püspököket, *dr. Polchy István* és *Tornallay Zoltán* főgondnokokat, *dr. Korláth Endre* és *Füssy Kálmán* szenátorokat, *Szűts István*, *Isaák Imre* és *Czeglédy Pál* espereseket, igen sok lelkipásztort és tanítót, ott volt tőlünk mintegy ezerkétszáz református magyar egyháztagnból álló hatalmas tömeg.

A templomi Istentiszteletet *Szabó Imre* esperes végezte. Isten látomást ébresztett a szívünkbe — mondotta a kiváló szónok — hogy nekünk, magyar reformátusoknak a megfeszített Krisztus sorsunkká vált. Vele mindent, nélküle semmit sem remélhetünk. A keresztyénség tette néppé a magyart és Krisztus adta vissza önmagának. Nagy erő a vérközössége, nagy erő a nyelv közössége, a közös sors, a közös történelem, de a legnagyobb erő, ha egy nép a maga kiteljesedését Krisztus szeretetében találta meg. Mi a Krisztus népe vagyunk s azok is maradunk. A hatalmas és nagyhatású megnyitó ígéhirdetés után az északfranciaországi református magyarok zászlaját áldotta meg *dr. Ravasz László* püspök. *Farkas István* püspök bibliaolvasása és imája után *Vay László* kerületi főgondnok tartotta meg a világgyűlést megnyitó beszédét. Beszélt arról, hogy a közös hit drága kötelekekkel egy nagy család tagjaivá kapcsol össze bennünket magyar reformátusokat. *Dr. Kölchey Sándor* polgármester Debrecen városa nevében köszöntötte a világgyűlést és szólott a hitélet elmélyítésének a fontosságáról.

Balogh Jenő konventi világi elnök üdvözlő szavai után a világ legkülönbözőbb részén lakó magyar református egyházak hivatalos kiküldöttjei mondták el üdvözlő szavaikat. *Dr. Újlaky Ferenc* toledói lelkész az amerikai magyar reformátusok nevében beszélt. — Odakint ismertük meg — mondotta, — hogy mit tud tenni a

magyar református ember. Csak a Krisztus kezébe kell tenni a kezét, meg kell tanítani dolgozni Istenért, és csodálkozva látjuk akkor, hogy mit tud alkotni. Néhány magyar református munkás indult el Amerikába, néhány ref. lelkipásztor, nem volt semmijük, csak a Bibliájuk. És negyvennyolc esztendő alatt százhusz magyar református egyházat szerveztek s ugyanannyi templomot építettek. — Utána a Független Ref. Egyház nevében *Vincze Károly* esperes mondott köszöntő szavakat. A brazíliai magyar reformátusok megbízásából *Dobos Károly* szólott. A franciaországi református magyarok üdvözlését *Kulifay Imre* tolmácsolta, a bécsi magyar reformátusok nevében *dr. Incze Gábor* beszélt, a romániai megbízásából *Gönczy Sándor* nagykarolyi esperes, az itteni magyar református egyházunk üdvözlését *Bertók Béla* püspök konventi elnök tolmácsolta megragadó szép beszédében.

Az elhangzott üdvözlések után *dr. Ravasz László* püspök mondotta el válaszbeszédét s beszélt a háromféle magyarságról és azok feladatairól. Az anyaországbeli magyar reformátuság feladatát abban látja, hogy éljen olyan nemzeti, társadalmi életet, hogy a határon túl élő magyar reformátusoknak ezzel erkölcsi méltóságot adjon. A határokon túl lévő magyar reformátusoknak feladata érezni azt, hogy a magyarság eleveelrendelés. A diaszpórában élő református magyarok feladata: eleven illusztráció lenni ahhoz, hogy milyen a magyar?

A világgyűlés deklarációját *dr. Vasady Béla* egyetemi professzor olvasta fel s az előterjesztett javaslatokat nagy lelkesedéssel fogadták el.

Dr. Magda Sándor püspök áhítatos imádsága zárta be a világgyűlés templomi összejövetelét.

D. u. 6 órakor műsoros estély volt az Arany Bika szálló nagytermében, melyen *dr. Ravasz László* püspök tartott beszédet a Magyar vér küldetése címen. A magyar vér azért olyan drága — mondotta, — mert lélekhordozó. A vérben lélek lakik, a vér látható lélek, a vér szimbólum, a vér a magyar lélek képe, erő, ihletés. A vértől a lélekig, a lélektől a vérig, ez a magyar élet körforgása, ez a magyar élet útja. Fontos, hogy ez a vér el ne pusztuljon, megmaradjon tisztaságában és erejében. A művészi számokon kívül *dr. Makkai Sándor* egyetemi professzor tartott még előadást: *Krisztus magyar családja* címen. E gyönyörű, szépen felépített előadás meghallgatása komoly élmény volt minden hallgatóra nézve.

A közös hitben megerősödve, Isten szolgálatára magukat teljes lélekkel odaszánva távoztak Debrecenből a világgyűlés résztvevői.

Zs. L.

Csomár Zoltán kiseráti ref. lelkipásztornak lapunk több alkalommal hirdetett munkája: „Út, Igazság és Élet” címen most hagyta el a sajtót és megrendelhető a szerző címen: Malé-Ratovec —Kisrád. p. Surty. Via: Užhorod.

FIGYELŐ

**1938. évi 76. sz. törvény
az illetékegyenértékről.**

A Csehszlovák Köztársaság törvényhozása a Köztársaság különböző részeiben eddig érvényben volt magyar és osztrák törvények egységesítése (unifikálása) céljából a törvények és rendeletek gyűjteménye 1938. évi 23. számában 76. sz. a. törvényt alkotott az *illetékegyenértékről*. Ezen törvény rendelkezéseit a nagyközönség tájékoztatására a főpénzügyigazgatóság ezen újságcikk keretében hozza nyilvánosságra.

Az illetékegyenérték fizetésének kötelezettsége kártalanításnak tekintendő az állampénztár javára fizetendő azon élők közötti és haláleseti vagyonátruházási illetékekért, melyektől az állampénztár a nem természetes személyeknél aránylag ritkábban előforduló javak kicserélése folytán elesik. A javak kicserélése ugyanis a természetes személyeknél, a javak kicserélése (átruházása) halálesetből kifolyólag egyáltalán nem, élők közötti jogügylettel pedig csak ritkán fordul elő. Hogy ezen egyenlőtlenség az illetékkötelezettség viselése terén kiegyenlítődjék, fizetnek a nem természetes személyek illetékegyenértéket.

Szlovenszkon és Kárpátalján az illetékegyenértékre eddig az 1918. évi XI. tc. 105—112 §-ai voltak érvényben. E törvény rendelkezései azonban lényegesen eltértek a Cseh és Morvasziléziában érvényben levő törvényektől. Az illetékegyenérték alanyi (fizetésre kötelezettek) köre ott szélesebb volt, mint Szlovenszkon és Kárpátalján. Az ingatlanok utáni illetékegyenérték kivetési alapja ott a közönséges (forgalmi) érték, míg itt a föld és házadó alá tartozó ingatlanok tiszta kataszteri jövedelem szorzója, ami lényegesen kisebb kivetési alapot adott, mint a közönséges (forgalmi) érték. Az új illetékegyenértéki törvény ezen egyenlőtlenséget megszüntette, amennyiben az egész Köztársaság területére egységesen szabályozta az illetékegyenérték alanyai, tárgyai és mértéke alapelveit.

Illetékegyenérték fizetésére kötelezettek:

1. önkormányzati testületek (ország rész, város, község) fizetnek belföldi ingatlan vagyon értéke után évi 0.45%-ot.

2. alapítványok, alapok, egyletek, intézetek és egyéb testületek, társaságok, melyek tagjai a társulati törzsvagyonban nem részesednek, fizetnek a) belföldi ingatlan vagyon értéke után évi 0.6%-ot, b) ingó vagyon értéke után évi 0.3%-ot.

3. kereseti társaságok, melyeknek tagjai a társulati törzsvagyonban részesednek, fizetnek belföldi ingatlan vagyon értéke után évi 0.3%-ot.

Szlovenszkon és Podkarpatskarusban eddig illetékegyenértéket csak részvénytársaságok, korlátolt felelősségű társaságok és a kereskedelmi törvény vagy az 1898 évi XXIII. tc. alapján alakult szövetkezetek fizettek. Ezen új törvény illeték fizetésének kötelezettségét azon összes

kereseti társaságokra vonatkozólag állapítja meg, melyeknek tagjai a társulati törzsvagyonban részesednek. Ide tartoznak a közkereseti kereskedelmi társaságok, külföldi társulatok és részvénytársaságok, ezen utóbbiak azonban csak akkor, ha vagyonuk belföldön van. Ezen kívül illetékegyenértéket fizetnek a magánjog szerint alakult kereseti társaságok, valamint a bányatársaságok. Illetékegyenérték fizetési kötelezettségére nincs hatályos az illetékegyenérték alapjának jogi vagy természetes személyi mivolta.

4. Külföldi illetékegyenértékek alanyai illetékegyenértéket belföldön csak annyiban fizetnek, amennyiben belföldön ingatlan vagy ingó vagyonnal rendelkeznek.

5. Egyházi vagyonok egyházi javadalmak, templomok, kolostorok vagyona, egyházi és mise alapítványok, egyházközségek, (templomok, felekezetek) fizetnek a.) belföldi ingatlan vagyon értéke után évi 0.5%- b.) ingóvagyon értéke után évi 0.25%.

(Folyt. köv.)

PROBLÉMÁINK

A böjt problémája.

Azt hiszem, hogy a mélyen tisztelt olvasók talán már unalmasnak is találják a testi böjt léte vagy nem léte fölötti vitát. Esetleg fölöslegesnek is gondolják a kérdés további taglalását, mert hiszen egy kérdésben teljesen különböző utakon haladó két ember — ha mindettől kitar meggyőződése mellett — nem találkozhatnak. Részemről azonban szükségét látom a Szűcs Árpád által hivatalos lapunk f. évi júl. 9-én kelt 28-ik számában „Még néhány gondolat a böjtről” c. cikkre reflektálni, nemcsak azért, hogy alaposabb magyarázatot adjak a böjttel kapcsolatosan elfoglalt nézetemről, de azért is, mert a cikkben előfordult néhány különleges megjegyzésre válaszolni óhajtok.

1. Amikor az említett írás első két bekezdését olvastam, önkéntelenül is az a gondolatom támadt, hogy a velem vitatkozó nagyon egyszerűen gondolja elintézhetőnek a fölvetett kérdést. Az én általam megírt válaszcikket egyszerűen félreteresi, sőt nemcsak hogy igazolásnak, de még védekezésnek sem fogadja el. A vitatkozásnak legegyszerűbb formája ez, általánosan ismert: fújni a magunkét és a mások válaszait egyszerűen figyelmen kívül hagyni. Az én rövid válaszomat megadtam a hiv. lap 23-ik számában és bizonyosan lesznek, akik elfogják azt fogadni még igazolásnak is. Hogy azonban még érthetőbbé tegyem és esetleg a kérdésnek megvilágításában előbbre vigyem a dolgot, az alábbiakban bővebben fejtem ki az „Összefogás” c. néplapban írott cikkem mozzanatait.

2. Az „Összefogás” c. újság néplap. Néplapnak kötelessége az, hogy olvasótáborát a helyes vallási és egyházi öntudatban nevelje, formálja. A benne írottak mindenkor aktuális és ref. egyházi szempontból döntő fontossággal kell,

hogy bírjanak, mert hiszen azért néplap, hogy benne a ref. olvasótábor az élet különböző jelenségeivel szemben is biztatást és útmutatást nyerjen. Tehát *nem dogmatikai vitáknak a színhelye*, hanem az egyes kérdéseknek oly irányú megoldási lehetősége, hogy abból a ref. közönség az egyes aktuális kérdések legcélszerűbb, legidősebb és legalkalomszerűbb megoldását kapja.

3. Ezek után vetődött föl böjti időszakban, aktuálisan, nem ok nélkül a kérdése annak, hogy mi reformátusok vajjon böjtölünk-e? Ide fűzöm be azt, hogy ennek a kérdésnek fölvetése annak számára, aki ismeri az egyházi élet körülményeit, lelkiismereti kötelesség. Ha valakiben megérett a gondolat, gyávaság a húzodozás és kerülgetés. Tudjuk, hogy egyes vidékeken, ahol a ref. és róm. kath. vallás keverve folytatja életét nagyon gyakori eset, hogy ref. híveink a róm. kath.-okat utánozva *szinte teljesen benne élnek a róm. kath. böjti rendszerben*. Sőt nagy előszeretettel gyakorolják, mert hiszen a primitív lélek Isten előtti érdemeket keresve, ebben tudja igazán kiélni magát. Arra, hogy ezeket nyomatékosan és érthetően figyelmeztessük, mi sem alkalmasabb, mint egy elterjedésnek örvendő néplap.

4. De máskülönben általában tapasztaljuk, hogy még a nem kevert gyülekezetekben is — kisebb mértékben — *szintén ott van a tökéletlen böjt néhány momentum* (pld. pénteken húst nem esznek, úrvacsoraszűzésre éhesen mennek stb.) Én magam is tanuja voltam egy esetnek, amikor egy asszony éppen az úrvacsorázás közben ájult el azért, mert előzőleg sem este, sem reggel semmit nem evett. A hátsógondolata ennek a böjtnak természetesen abban volt, hogy a jó Isten majd csak könnyebben megadja a bűnbocsánatot, ha már a gyomrán keresztül is megmutatta az igyekezetet és jóakaratot. Ezeknek is választ kell adnunk a böjt kérdésében, *mégpedig egy határozott, nem ingadozó és bizonytalankodó feleletet*, hogy végül is felébredjenek, mert ezek a jelenségek mind veszedelmesek és nyugtalanítók egyházunk szempontjából.

5. Ismerjük a mi híveink szellemi és lelki felkészültségét, nemkülönben befogadó képességét. *Mélyebb magyarázatokkal elő nem jöhetünk*, mert azt nem értik meg és így beszédünk, írásunk falra hányt borsó marad. Hisz mindezt mi sem bizonyítja jobban, mint a böjt kérdésében fentebb érintett magatartásuk.

Minékünk reformátusoknak ahhoz, hogy jó reformátusok legyünk testi böjtre nincs szükségünk. Azt természetesen, hogyha a lélek valakit böjtölésre kényszerít, el nem ítélni. Hisz ez kinek-kinek már igazán belső magánügye, amelynél a hangsúly már nem is a böjtölésen, de a lélek érzésén és az imádságon van. A mai böjtfogalom azonban tudjuk, hogy a 3. és 4. pontokban érintett ref. szempontból teljesen tökéletlen gyakorlatra vonatkozik. Ezzel szemben kell felvennünk a harcot mégpedig határozottan és világosan. Az „Összefogás” c. néplapban írott cik kem, amelyben határozottan kijelentettem, hogy

ref. ember testi böjtöt nem tart ide vonatkozó.

Semmiféle magyarázkodó megoldást nem tartottam célravezetőnek, ellenben igenis helyesnek találtam *határozott állást foglalni a kérdésben*, nem felejtve azonban természetesen kiemelni azt, hogy *a református ember igazi böjtje az imádkozás*. Ezt azonban Szücs Á. tudatosan vagy tudatlanul-e mellőzi az én általam tett kijelentésekből. Mondatokat kapdos ki a cikkből kívánsága és igyekezete szerint. Idézem itt szóról-szóra összefoglaló befejező bekezdésemet: „Református embernek böjtölni csak egyféleképp lehet: lélekben. A mi Isten-tiszteletünk a léleknek a tisztelete. Böjtölni is lélekben böjtölünk, lelkünk tisztogatásával, folytonos imádsággal. Hisszük és valljuk, hogy Isten előtt az őszinte, igaz imádság több minden böjtnél, mert így lelkünkkel és nem bűnös szennyes testünkkel közeledünk Isten felé. Ez a református böjt!” Szücs Á. azonban nem ezt látta meg, hanem a cikk egy-két közbülső mondatát kapdosva ki, lépett a porondra. Az általa kiszedegetett mondatok egy-egy összekötő kapocs a végső konklúzió eléréséhez, amelyet itt a nevezett lapból szóról-szóra citáltam.

6. Remélem, hogy ezek után Szücs Á. kezdi megérteni az előző válaszomban adott azon szavaimat, melyeket azonban ott csak egészen röviden világosítottam meg, hogy t. i. valóban mellőzött a kérdés bírálatánál néhány momentumot. Mellőzte először, hogy az „Összefogás” c. lapban írt cikk *nem dogmatikai vita alapjául iratott*. Mellőzte a cikk tárgyi és gyakorlati feltevéseinek figyelembe vételét, amelyre most a 3, 4. és 5. pontokban mutattam rá. De mellőzte az én oldaláról felmerült *azon jóakaratot is*, amellyel egyházunk érdekét nézve a böjt kérdésében határozottan és nyíltan állást foglaltam.

7. De amint már előző cikkemben is jeleztem *nem feledkeztem én meg azért a II. Helv. Hitv.-ről sem*. Nem márcsak azért sem, mert néhány évvel ezelőtti kápláni dolgozatomban tételül éppen a II. Helv. Hitv. bizonyos szempontok szerinti átdolgozását kaptam volt Igazgatóm jóvoltából. (A cikkíró ugyan a Szentírásnak, a Symbolikus könyveknek és a modern pszichológiának igazolásait kívánná ebben a kérdésben. Vajjon a II. Helv. Hitv. összefoglalása nem a Szentírás elveit foglalja-e magában? Így tehát nem igen van szükség a külön-külön taglalásra! Ami pedig a modern pszichológiának a böjt kérdésében tett állásfoglalását illeti talán tanácsos lesz nem menni ennyire messzire, amikor az én egyszerű kis cikkecskémet megírtam igazán nem gondoltam erre.) De menjünk tovább, — bármennyire is magyarázzuk a kérdést a II. Helv. Hitv. testi böjtöt *nem rendel el. Mintha csak a fent említett és hasonló esetek megoldására adna lehetőséget*. Én csupán annyit tettem, hogy ebben a kérdésben egyházi érdekünket tartva szem előtt — a figyelembe vett körülmények miatt — az ajánlatot a fenti citált értelmezésben fogadtam el.

8. Még annyit, hogy az én állásfoglalásom — hitem szerint — épen a közvélemény helytelen utáival szembeni állásfoglalás. Ami pedig a helyes vágányról való lesiklást illeti, amint a fentiekből is látható nem én vagyok az, aki a kalapácsot a szög mellé veri. „Egyes megjegyzéseit” illetőleg pedig higgye el nekem a cikkíró, hogy én is meg tudnám mindazt cselekedni, mi sem könnyebb annál. Magát a felvetett kérdést és a körülötte kialakult vitát pedig eldöntik azok, akikre tartozik és akiknek szintén kérdésük a bört problémájának helyes megoldása.

Alkalmat fogok még találni arra is, hogy a főkérdés mellett fölmerült mellékkérdések kellő megvilágosítást nyerhessenek. *Batta Pál.*

IRODALOM

Példák gyűjteménye. 1037 illusztráció az evangéliumi igazságok megvilágosítására. I. kötet. Sajtó alá rendezte Pócs Lajos, ref. külmiszói s.-lelkész. Kiadta Horváth János és Pócs Lajos. Budapest, 1938. — Amikor ezt a füzve is kedves kiállítású könyvet kezébeveszi az ember, hogy rövid ismertetést írjon róla és azzal az elhatározással ül le olvasásához, hogy végigolvassa, mert hát lelkiismereti kötelesség az ismertetésre szánt könyv elejétől-végig való átolvasása, — habár ezt a könyvet csupán tanulmányozási szándékkal nem így kell olvasni, hanem itt is ott is kiszemezünk belőle egy-egy példát és azon elgondolkozunk, — és ilyen ismertetési szándékkal végrehajtott olvasásnál ott varrogat az ember mellett a felesége: fel-fel kell szólalnia: „Hallgasd csak, milyen találó, milyen kedves, milyen nagyszerű ez itt ni!” És máris olvassa az ember, nem várva felesége beleegyezését. De ez aztán így megy egyszer-kétszer-sokszor. A feleség keze megáll, abbahagyja a varrást, és az ember csak olvas-olvas, mert szinte kifogyhatatlannak látszik a könyv a jobbnál-jobb megvilágosító illusztráció felsorolásában. Lelkipásztor, tanító, gyülekezeti munkás, vasárnapi iskolai csoportvezető hányszor érzi, hogy most valami jó példa, szókép, illusztráció nagy segítségül jönne, de nem jut eszébe. Ez a könyv egy ilyen kellékek tárháza. Tudjuk, hogy prédikációban legtökéletesebb illusztráció-anyagot a Szentírás szolgáltat. De magunk is sokszor érezzük, hogy hallgatóinkat a már úgyis ismert történetek nem ragadják meg az értékük szerint, és sokkal inkább felkeltődik érdeklődésük egy valaminő új, még nem ismert illusztráció hallatára. Ilyen gyűjtemény még ekkora terjedelemben nem jelent meg — tudtunkkal — a magyar egyházas irodalomban. A kisebb füzeteket már feléltük. A szükség hívta elő a könyvet. A kiadók azzal a hittel indultak el, hogy majd a többi kötet is követheti ezt az elsőt. Szándékuk, hogy a magyar életből vett példákat is összegyűjtik és kiadják, ha eziránt az első kötet iránt kellő érdeklődés mutatkozik. Én feleslegesnek tartom ennek a munkának ajánlgatását. Mindenki, aki a mai

viszonyok közt építő, életes munkát végez, tudja: mit jelent ez a segédkönyv. Az ügyis megszerzi. Aki pedig ilyet nem végez, annak hiába ajánlanám, mert nem érdekli, nincs rá szüksége. Az ilyennek is hasznos lenne saját maga szórakoztatására és épülésére is esetleg. Tehát mindenképen megéri, hogy beszerezzük! Ára: füzve 3.—, kötve 4.— Pengő és a portó. Megrendelhető: Pócs Lajos címén: Budapest, IX. Kálvintér 8. II. 17. *(T. Gy.)*

HIREK

Halálozás. Részvétellel értesülünk róla, hogy a komáromi ref. gyülekezet köztisztjeletben álló egyik presbitere: Lakatos Károly nyug. íg. tanító áldásos életének 77. évében elhunyt. Temetése szept. 2.-án ment végbe nagy részvétel mellett a komáromi ref. temetőben. Emlékét tanítványi szívek hálás szeretete őrzi.

Köszönet és Nyugtázás! Néhai Szöke István sírkő alapja javára az emlékfüzet árán felül a legutolsó közlés óta a következő adományok folytak be:

Világiak részéről: Moravec Károly és Nagy Sándor 15—15 kor., Czigányi Géza 10 kor., Dr. Vass Kálmán, Dr. Ránok Károly 5—5 kor., Basa Albert 15 kor.

Lelkeszek részéről: Dr. Magda Sándor püspök 50 kor., Szaniszló János 30 kor., Szücs István 25 kor., Kelemen Kálmán és Végh Kálmán 10—10 kor., Széplaki Gyula és Tankó András 5—5 kor., Kajdi Menyhért 1 kor.

Tanítók részéről: Czékus Miklós 20 kor., Kovács Anna 12 kor.

Eddig befolyt: Kegyadományokból 2741.— kor. Az „Emlékfüzetek” árából 2651.— kor. Kamatból 119.— kor. Az alap mai teljes összege: 5511.— kor. Elszámolatlanul van még mindig 285 dr. füzet 1290 kor. értékben. Minden kegyes adományért hálás köszönet. A lelkész egyesület nevében *Lenkey Lajos* ref. h. esperes.

Változások a gömöri egyházmegye tisztikarában. Az esperesi tisztéről lemondott és tiszteletbeli esperessé választott Ablonczy Pál hanvai lelkész helyébe nagy többséggel, 35 szavazatból 28-al, *Lenkey Lajos* runyai lelkész választotta meg a gömöri ref. egyházmegye esperesévé. E választás által megüresedett a főjegyzői és egy tanácsbírói szék, valamint Konkoly-Thege István lemondásával az aljegyzői tisztség. A beadott szavazatok felbontása után megállapítást nyert, hogy főjegyzővé 30 szavazattal *Konkoly-Thege István* jánosi lelkész, e. m. tanácsbíró választotta meg. Az e. m. aljegyzői tisztet pótszavazás után *Varga Imre* rimaszombati lelkész nyerte el 31 szavazattal. Az üresedésben levő lelkészi tanácsbírói tisztségre pótszavazás lesz Székely Bertalan és Szaniszló János között.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 37. szám.

Ára: $\frac{1}{4}$ évre 70 Ké, $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombatön.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 szept 10

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Dala.

Ide küldendő minden közlemény.

Krisztus magyar családja.

Gondolatok dr. Makkai Sándor egyetemi professzornak a magyar reformátusok debreceni világggyűlésén elhangzott előadásából.

Győrstrői feljegyzés után.

Ha egy régóta és nagy messzeségbe szét-szórt népes család tagjainak az életben talán csak egyszer megadatott a találkozás csodálatos alkalmá, lelkük mélyéig ható bizalommal keresik egymás arcátán az ősi közös családi vonásokat, amelyek eredetük és lényük egységére mutatnak. Mindnyájan, akik ma itt lehetünk, megrendült lélekkel érezzük át, hogy a mindenható Isten kegyelméből mi is egy ilyen találkozásnak részesei vagyunk. Krisztus magyar református családja seregett ma itt össze boldog, testvéri találkozóra. Természetes tehát, ha mi is, egymásnak arcába tekintve, megrendült lélekkel kutatjuk a mi eltéphetetlen egységünk bizonyosságait. Mi a magyar református lélek és hivatás lényege? Erre a kérdésre keressük ma a feleletet. Mindenek előtt arra kell ráismernünk, hogy mi ezt az egységes lelki arcunkat, mint őseinktől kapott örökségünket hordozzuk. A legmélyebb és legerősebb kapocs közöttünk a történelem, a múlt. A mi lelki arcunkra a múlt viharos fellegeinek sötét árnyéka borul. Erről az arcról sohasem lehet letörölni a börtönök, a gályák árnyékát s ez a családi bélyeg marad mindörökké az a legfeltűnőbb jel, amelyről az örök vértanúság közösségének tagjai egymásra ismernek. Igen, a Krisztus magyar református családjának a szenvedés történelmi osztályrésze. Ez a hivatásunk s ha egyszer ezt a hivatást felismertük, vállaljuk és gyakoroljuk azt s a magunkhoz való hűség mindig egyet fog jelenteni azzal, hogy alázatosan felvesszük az Úr szenvedő Szolgájának keresztjét. Mi az a hivatás, amelyet a magyar reformátusság a múltban magára vállalt, a melyet, mint családi örökséget reánk hagyott? A magyar sors összeforrása ez az evangéliumi keresztényiséggel. Azt jelenti ez, hogy egy külső szabadságot imádó nemzettel megismertetni azt az igazságot, amely egyedül tehet szabaddá; a Lélek belső és örök igazságát. Egy porhoz és vérhez láncolt népet lélekben és igazságban való istentiszteletre nevelni, lelki nemzetet formálni. Aki erre vállalkozott, az mi egyebet várhatna a világtól, mint örök kisebbséget és örök vértanúságot?!

A szenvedések tehát nem múltó jelenségek a református magyar családban. A hivatásunkkal együttjáró örökségünk, a mi családi bélyegünk. Ez a hivatástudat azt parancsolja, hogy féltetve minden elfoglaltságot, vessünk számot a tényekkel és a vigasztalás forrását ne magunkban, hanem egyedül Isten akaratában keressük. A valóság Isten Igéjének tükrében nézve is az, hogy a mi családunk a világ szerint, bárhol éljenek tagjai, a kicsinyeknek, szegényeknek, a jelentékteleneknek tömege. A magyar református családnak még itt élő törzse is kisebbségben él, még idehaza sem lehetünk döntő tényező. Minden nélkülünk és ellenünk történik. Ez a mi valóságos világhelyzetünk.

És mégis, ez a mi családi találkozásunk nem leverettetés és önlemondás, hanem éppen ellenkezőleg, a felemelkedés áldott alkalmá lesz, ha igazán úgy, mint az Úr szenvedő Szolgája, kész szívvel vállaljuk a hivatásunkat. Mi nem a láthatókra, hanem a láthatatlanokra nézünk. Múltunk szenvedő arca megett van nekünk magyar reformátusoknak egy másik arcunk is, egy örök lelki arcunk, amely a küldetés győzhetetlen hitét árasztja. Ez a mi arcunknak egy olyan vonása, amely ősbibb, mint minden emberi ösünk arca, s ha ezt felismertük, akkor megismertük egymást. Ez a másik, lelki arcunk Krisztus arca a mi mulandó vonásaink megett. A magyar reformátusság egyetlen teljes test, a Krisztus testében, az igazi, lelki anyaszentegyházban. Ez az egység készen van az Isten örök eleveelrendelésében és Krisztus megváltói művében. Nekünk csak fel kell ismernünk hitünk szemével és háladatosságunk karjával szívünkre kell szorítanunk. Ugyanabban a lelki testben átterjed ezen a világon, a Krisztus igaz anyaszentegyházában, ugyanazon áldott szeretetszolgálat, az a hivatás, az az isteni mandátum, amelyet a világ szerint szegények és kicsinyek, a magyar reformátusok megvalósíthatnak, mert hiszen arra is rendeltettek, hogy ezt megvalósítsák.

Van egy olyan magyar jövő, amelynek a mi családunk a legküldetésesebb tényezője, mert szabad nekünk a mi elválasztottságunk isteni előjogánál fogva hívott magyar szívünkkel a jobb világ kovászának lennünk minden népek és országok között, ahová Isten rendeléséből helyeztettünk. Mi tudjuk, hogy ez a világ sóvá-

rogva várja Isten fiainak megjelenését. Ez a mi ébresztő harsonánk, szenvedő családuink boldog jövődjének ígérete. Az egész világon a jövővények és zsellérek kenyerét esszük, de Krisztus testében, ebben a lelki testben mi vagyunk az evangélium, az Isten fiai vigasztaló, feddő és tiltakozó megjelenése.

Krisztus magyar református családja szenvedő család, nagyraihivatott család, hogyha hű akarsz lenni önmagadhoz és nem akarsz elárulni a hivatásodat, akkor nem bújhatasz el a felelősség elöl, csak hős lehetsz, aki életének áldozatával a legnagyobbat adja ennek a világnak, megjeleníti Krisztus arcát ezen a földön, bizonyosságot tesz arról, hogy van Isten, él a Krisztus, érdemes keresztyénnek lenni.

Itt, ahol most vagyunk, minden erről a hősiesség leületről, erről a boldog áldozatról beszél. A mai világgyűlés sajátos színét és jellegét éppen az adja, hogy Debrecenben tartjuk, a magyar református világ közepén, az ősi családi tűzhely mellett.

Oh, Debrecen, a magyar puszták gyönyörű bokréta! De igazi szépségét az a mennyei szín és illat adja, amelyet a tövisek közt nyíló lilium, a magyar református anyaszentegyház sugároz és áraszt belőle. Ez a szellem beszélt hozzánk ma mindenünnen, ez a szellem szólt hozzánk a hit hősiesség kockázatáról, amellyel ezt a magyar népet lelki nemzetté formálta. Beszélt a szenvedések keresztyénjéről, az Úr szenvedő Szolgájának nagy áldozatáról, amellyel a magyar népet nyomorúságban, könnyek között mégis megtartotta magyarnak és keresztyénnek. Ezt a szellemet testesíti meg előttünk a jubiláló négyes esztendő Kollégiuma, a lelki és szellemi és erkölcsi kincseknek ez a kiapadhatatlan bőségsszaruja, amely a magyar történelem könnyes és vérfolyamába annyi balzsamot és életelixirt öntött bele fiainak szívére és értelmébe, jellemébe és áldozatán keresztül. A Kollégium, mint egy óriási mágnes a világ minden tájáról magához húzta a magyar református lélek csöppjeit, úgy zarándokolunk mi hozzá, a világ minden tájáról, mint akik a mi lelki egységünk kifejezőjének tartjuk őt. Ennek a felismerésnek a birtokában mi egyebet tehetne Krisztus magyar református családja, mint hogy boldog örömmel és alázatossággal, rendületlenül bizva Isten kegyelmében, vállaljuk a keresztyén és elindulunk rendeltetésünk pályáján, örvendetes üzenetet vinni a világnak: Krisztus az, aki meggyőzte a világot!

A Magyar Ref. Külmisziói Szövetség két tagja készül jelenleg külmisziói szolgálatra. Az egyik Herczeg Sándor a neukirchener misziói intézetben tanul, a másik, Parragh Lajos Baselen, az ottani misziói iskolában. Parragh az ősszel Albániába készül, hogy az ottani mohamedánok között hirdesse az evangéliumot. Hangos bizonyossága ez annak, hogy Isten ügye a hitetlenség erőfeszítése dacára is diadalmasan halad előre.

Sörös Béla református püspök farkasdi „református nap”-ot megnyitó beszéde.

Amikor a farkasdi református gyülekezet „református nap”-ra hívott meg bennünket, Isten maga idézett maga elé minket.

Sok helyről jöttünk. De mindenünnen Ő elé. És egy cél felé. Keresni és látni, szolgálni és magasztalni kívánjuk az Ő dicsőségét.

Én a hegyek tövéből jöttem. Onnan, ahol az Ipoly felveszi a Losonc és a Tugár patak vizét. Utam megmutatta a Garam gyors folyását, a Vág szélesebb járását. A víz feltárta a maga engedelmségét, azt az erős törvényt, mely szerint a vízcsepp, ha megannyi is, *aláfelé* halad. A magas hegyekről a síkon át tengert keres. Egybefolyznak az édes és a sós vizek, örömmel és bánattalnak vizei egyaránt.

Szigorú törvénye ez a nagy természetnek. A mindenség Urának azonban van más rendelkezése is. A napsugár az olvadó hó ereiből, a patakokból, folyamokból, tavakból és tengerekből felcsókolja a vízpárát, fellegeket gyűjt, újra hóval teszi fehérré a magas hegyek ormát. Megöntözi a szomszédos földet, gazdagítja a természetet, szent változatban ismételteti meg a vetést és aratást. Hirdeti és adja az örök isteni gondtartást. Ennek a gondtartásnak lényeges része a *folytonos megújulás*. Az azonos lényeg mindig új és új köntösbe öltözik. A természet állandó reformja ez. Isten újra meg újra jelentkező hatalma a teremtett világ felett.

Mi is ilyen reform alá vetettek vagyunk. Testünkben is. Lelki magatartásunkban is. Az emberi szellem alkotása mindig felelni kíván a korának kérdéseire. Istennek így lesz egyik fényes eszköze. Rajta keresztül viszi a teremtés munkáját előre.

Mi református keresztyének ennek az örök isteni ujraformáló, átteremtő, isteni hatalomnak a szent erejét látjuk és áldjuk a keresztyén anyaszentegyház reformációjában is. A Krisztusban *azonos lényeg*: a Kegyelem felemelő és megszentelő ereje nyilatkozik meg benne. Az egész akkori keresztyénséggel és annak erre elhívott egyéneivel szemben. A reformáció nem önkényes, emberi számításból eredő akció, hanem egy emberfeletti és világfeletti hatalomtól származó *predestináció*. Elkerülhetetlenül szükséges jelentkezés a maga rendeltetéseiben. Olyan, mint a napsugár ténykedése a vízcseppekkel és a tengervízzel szemben. Kicsinné, alázatossá teszi a mi páraszerű, emberi életünket, hogy felemeljen és ahová megünnel, mindenütt áldássá lehessünk. Minél kisebbek tudunk lenni magunk Isten kezében, az Ő rajtunk jelentkező hatalmával, annál használhatóbb eszközökké válunk. Így megy végbe az egyéni reformáció. Ilyen az anyaszentegyház reformációja is. A Krisztus teste a Fő alázatos engedelmségének átvételével és érvényesítésével vallja a maga nagy egészére nézve is a mennyei Atya szuverén hatalmát. Az

egyén és anyaszentegyházának ez az Isten szerinti, következetes, mennyei eredetű megújítása az, ami az időben az örökkévalóság törvényét adja és hordozza. Ez a Krisztus képe az elhívott emberen. Ez a Krisztus világleletti ténykedése az anyaszentegyházban és az Isten állandó reformja a Kegyelembe fogadott emberek társágában és ezek munkájában.

Milyen felségessé, Isten dicsőségének hirdetőjévé válik az embernek eddig nehéznek tartott munkája. Egy szobrászművész élettörténetéből olvastam, hogy népes családjával egy tágas, de egyetlen szobában lakott. Ennek egy sarkát függönyök takarták el. Tilos volt mindenki számára, hogy a függöny mögé tekintsen. Csak a véső és kalapács hangját hallották. A belső titok azonban egyszer megvilágosodott. Az egész család szeme előtt szétnyílt a függöny. Kicsinyek és nagyok kitágult tekintete előtt egyetlen fenéges alak állott. Valamennyiök ajkán egy volt a csodálat: „A mi Urunk a Jézus Krisztus!” Ez egy ihletett művész munkája volt a hideg, kemény kövön. Mikor „Református Nap”-ra összejöttünk, engedelmes szívek alázatában, a Megváltó felé fordulásban, a magunk néki való átadásában, az Isten szerinti újulásban vegyen diadalt bennünk is az Ő meglátásának és szolgálatának felmagasztaló érzése s ez legyen a mi reformációnk itteni megfelelő megjelenítése: „A mi Urunk a Jézus Krisztus!”

A lelkipásztor és a tanító.

(Folytatás.)

Tallózgattam a más mezején, mondogattam a mások csillogó beszédeit, akár volt rá az én gyülekezetemnek szüksége, akár nem, akár az ő lelki strukturájához volt szabva, akár nem.

Idegen volt tőle. Hát, hogy fakadhatott volna ebből a magvetésből Istentől megáldott gazdag aratás?

Egyre jobban kezdtem érezni a felelősséget a reámbízott lelkek miatt, akiknek sorsa, üdve vagy kárhozata fordul meg én rajtam.

És egyre jobban és jobban kezdtem érezni gyengeségemet, gyarlóságomat, láttam, hogy annak a sok-sok csillogó beszédnek a recitálása mennyire gyenge eszköz volt a kezemben.

Éreztem, hogy nem azt mondom gyülekezetemnek, amit vár, ami neki kell, amire szüksége van és aminek a kielégítését én tölem várja. Különösen akkor éreztem ezt, mikor szemtől szembe állottam gyülekezetemmel. Leolvastam az arcáról, hogy mindenkinek van kérdése hozzám, amire én tölem, az én *hitemtől*, meggyőződésem-től, az én *bizonyágtélemtől* várja a feleletet, az én életem bizonyágtételeiből akar meríteni, megelégtetni, hitét, lelkét erősíteni, gazdagítani, igazi étellel teljessé tenni. És akkor lett világossá előttem, hogy nekem tehát ezekben kell szolgálnom, akkor nyultam valami régen a lelkem mélyén hordozott szomjúsággal a megelevenítő élet forrásához: a Bibliához. És amikor találkoztam a Nagy Magvetővel, amikor a testté lett

Ige élővé lett bennem és azt mondtam el gyülekezetemnek, amiket Mellette, Vele, Benne átéltem, amikor beszédem a Benne újjászületett hittemnek, lelkemnek, életemnek bizonyágtétele volt: akkor nap-nap után új meg új csodák tárultak fel előttem: érzéketlen, halott lelkek elevenedtek meg, alvó életek ébredtek fel...

Mindezt pedig azért mondtam el, hogy feltárjam: miként alakult ki bennem annak meglátása, miként jutottam el annak világos megtapasztalásához, hogy hivatásom értelme, lényege a lelkipásztori *szolgálat*. És hogy hogyan alakult ki bennem az a meggyőződés, hogy a *mi lelki megújulásunk* az egyetlen út hivatásunk igazi betöltésének minél teljesebbé és áldottabbá tételéhez.

És hogy csak ez, a magunk megújuló élete lehet a forrása a körülöttünk folyó egész élet megváltoztatásának. Ez a titka, egyben biztosítéka a mai lelki válság megoldásának.

Igy jutunk el oda, ahol megláthatjuk, hogy a mi életünk Isten akarata, terve szerint nem a hivataloskodás, hanem szolgálat és önfeláldozás. Így jutunk el annak megismerésére is, hogy a mi életünk, hivatásunk a testvériség áldott szolgálata, amely szolgálatban nekem kell az elsőnek lenni, s mert szolgálat az életem: magamat kell a legkisebbnek éreznem, hogy a legelső és legnagyobb lehessen a szolgálatban.

Ez a benső átformásodás ad egyedül lehetőséget az igazi újjászülő, áldott gyümölcsöket termő szolgálat végzésére.

Érezni és egész életemmel kifejezésre juttatni, hogy nem hivatalnok, hanem szeretetben szolgáló testvére vagyok gyülekezetemnek.

Ez rombolja le a képzelt vagy meglevő válaszfalakat a szolgálatra elhívottak között és felolvadva a testvéri közösség érzésében, állítja bele őket az Isten akarata szerint való hivatás végzésébe.

Itt értünk el ahoz a ponthoz, ahol érzékelhetővé lesz, nyilvánvalóvá válik az, hogy ebbe a testvéri szolgálatba bele tartozik, bele kapcsolódik minden emberi élet, de legelső sorban mégis annak az életnek hordozója, aki ebben a szolgálatban a lelkipásztor mellé van rendelve, aki ő utána a legtöbb szolgálatra van hivatva, kötelezve, vagyis a tanító.

Annyira összetartozik ez a két szolgálat, hogy egymástól elválaszthatatlan. A legnagyobb összhangban, szívben-lélekben összeforrva, teljes egyetértésben kell folynia, egymást támogatva, egymást kiegészítve — Isten ügyének e földi világban való diadalra juttatásáért.

Megértve a kor szavát, a mai idők követelményeit, minden kicsinyeskedést, elfogultságot, szűkkeblűséget félre téve, minden elötölakodó ellentétet, a Sátán minden incselkedését minden igyekezettel legyőzve, az Isten ügye iránt való odaadás tudatában összeforrva, egymásba fogódzó kézzel haladni együtt az Isten által kijelölt hivatás útján.

Mélyíteni az Istentől való elhivatás tudatát,

erősíteni egymásban a szolgálat lelkét, ápolni az egyetértést, a segítőkészség indulatait.

Megoltani a viszálykodás átkos szellemét, ami lehetetlenné teszi Isten ügyének sikeres munkálását, kiítani a gúnyként emlegetett pap-tanító közötti rossz viszonyt, gyülekezeti és egyházi életünknek átkát, a lelkipásztori és tanítói kívánatos közszellemnek megrontóját.

Keresni az útját, módját annak, hogy ilyennek még a lehetősége se merülhessen fel soha.

Annyira erősíteni a közös hivatás, a testvéri szolgálat tudatát a gyülekezet lelkipásztoraiban és tanítóiban, hogy elnémúljon és eltűnjön minden érdekharc, féltékenykedés és minden alacsony indulat.

Felemelkedni az igazi lelkipásztori és tanítói hivatás lényegének, tartalmának megértésére, a szeretetben való szolgálat áldást termő magaslátára.

Ez a záloga, biztosítéka az egymásmellé rendelt lelkipásztori és tanítói testvéri szolgálat mai idők által követelt minél teljesebbé, eredményesebbé és áldottabbá tételének.

Ennek elérését pedig — a fentiek szerint — én mindkettőnk lelkületének megújulásában és minél bensőségesebbé tételében látom. Tehát abban, hogy végkép el kell tűnni a pusztá hivatali ténykedésből folyó merevségnek, hidegségnek. Értem ez alatt elsősorban is azt, hogy meg kell szüntetnünk azt, az állapotot, miszerint a lelkipásztori és tanítói szolgálatban a hivatali jelleg domborodjék ki. Még tovább menve: ne az adminisztráció legyen a domináns elem a lelkipásztor és tanító egymáshoz kötött szolgálatában, hanem elsősorban a közös hivatás tudatából fakadó testvéri szolgálat és szeretet lelke, a megértés és megbecsülés szelleme. Annak érzékeltetése, hogy mi egyrészt nem csupán iskolaszéki elnökök, másrészt alárendelt és engedelmessé hivataltársak vagyunk, hanem Isten ügyének elválasztott szolgálói, Isten világának munkatársai, testvérek, egy áldott testvéri szolgálatnak végzői. (Folyt. köv.) *Varga Lajos.*

FIGYELŐ

1938. évi 76. sz. törvény az illetékegyenértékről.

(2. folytatás.)

6. Biztosítóintézetek és társaságok illetékegyenértéket fizetnek ingatlan vagyont értéke után évi 0.3%, míg ingóvagyonuk illetékegyenértékmentes. Ide tartoznak: a köz és magánalkalmazottak nyugdíjintézete, beteg és baleset munkásbiztosító intézetek, bányatárspénztárak, tisztviselők betegség, rokkantság s aggkori biztosítóintézetek valamint ezek szövetkezetei, önálló gazdálkodást üző személyek rokkantsági és aggkori biztosítóintézetei, közalkalmazottak betegbiztosítóintézete, a CSD. betegbiztosítóintézete, nagybirtokok alkalmazottainak ellátási alapja stb.

Az illeték egyenérték alanya köteles bevalásában a dolgok közönséges (forgalmi) értékét kitüntetni. A pénzügyi hatóság, valamint az illetékegyenérték alanya jogosultak, amennyiben előzőleg kölcsönösen nem egyeztek meg a dolgok közönséges (forgalmi) értékében, azok értékét bíró becslés útján megállapíttatni. Ha a bírói becsléssel megállapított érték nem nagyobb 12.5% azaz egynyolcadrésznél, az illetékegyenérték alany által bevallott értéknél, a becslés költségeit az állampénztár viseli. Minden egyéb esetben a becslési költségeket az illetékegyenérték alanya viseli.

Illetékegyenérték kötelezettsége a szerzéstől számított 10 év elteltét követő negyedév első napján (jun. 1, apr. 1, jul. 1, okt. 1.) keletkezik, vagyis amikor az illetékegyenérték alanya törvényszerinti létezése kezdődik.

Az illetékegyenérték kivetése 10 évre szóló érvénnyel fizetési meghagyás kibocsátása által történik. Az illetékkiszabást a kerületi pénzügyigazgatóságok végzik, mely kiszabások elleni felebbezések elintézése a főpénzügyigazgatóság hatáskörébe tartozik. A felebbezés beadásának határideje a fizetési meghagyás kézbesítésétől számított 30 nap. Az illetékegyenérték alanya köteles az adóhivatalnál 20 fill. kapható nyomtatványokon (ingatlan és ingó vagyona vonatkozólag A, B, C, D-vel jelzett nyomtatványok és mellékletek) a kivetési hivatalnak a kivetési időszak kezdetét követő 5 hónapig illetékegyenérték kötelezettsége alá tartozó vagyonáról valómást adni. Ha az illetékegyenértéki alany a kivetési hivatal felhívása ellenére vallomást nem adott, a kivetési hivatal a rendelkezésére álló adatok alapján veti ki az illetékegyenértéket az egész 10 évi időszakra azzal, hogy az első négy negyedévi előírást 20 %-al felemeli. Jogában áll a kivetési hivatalnak az illetékegyenérték alanyát 5000 Kč-ig terjedhető pénzbírság előírásának kilátásba helyezésével ismételtén vallomás beadására felhívni.

Az illetékegyenérték előleges naptári negyedévi részletekben esedékes és pedig jan. 1, apr. 1, jul. 1, okt. 1. Ha az évi előírás 20 Kč-nál nem nagyobb, az egész előírás egy összegben jan. 1-én esedékes. Az esedékes negyedévi részletek késedelmes fizetése esetén a törvényszerű késedelmi kamat fizetendő. Amennyiben az évi előírás az 5 Kč-t meg nem haladja, az illetékegyenérték kivetése elmarad.

Tekintettel arra, hogy a 10 évi kivetési időszak nem esik egybe a köztársaság egész területén, a törvény Szlovenszkóra és Kárpátaljára vonatkozólag első kivetési időszakot 1938. jan. 1. 1950. dec. 31-ig vagyis 13 évre állapítja meg, az 1951. jan. 1-től kezdődik az egész köztársaság területén az egységes decennium. A pénzügyminisztérium 1938. máj. 19-én kelt 54.520-38 V. 14a sz. rendeletével Szlovenszkón és Kárpátalján a vallomások beadásának idejét kivételesen 1938. szeptember végéig meghosszabbította.

(Folyt. köv.)

GYÜLEKEZETI MUNKA

A farkasdi református nap.

A farkasdi református gyülekezet a szlovákiai Dunáninneri Református Egyházkerület gyülekezetei részére 1938. augusztus hó 28. és 29.-én Sörös Béla püspök elnöklete és vezetése mellett református napot tartott. A „református nap” ill. konferencia eseményei azonban a maguk jellegzetességével, mélységével, a magyar népi erő felfokozásával, ennek vallásos erkölcsi és egyúttal gazdasági irányú áthatásával messze túlnövik az egyszerű felekezeti népünnepély jelentőségét. Akik ott voltak, azok meggyőződtek arról, hogy az a program, amit Sörös Béla püspök vezetésével ez a konferencia felrajzolt, s az a lelkesedés, amivel ezt az egybegyűlt nagyszámú hallgatóság fogadta és magáévá tette, az egyetemes itteni magyarság megújulásában is számottevő és az lesz, különösen a jövőben.

A reformáció és ennek különösen kálvini ága minden népet a maga faji, nemzeti adottságában ragadott meg. Munkálta ezt a nemzeti irányú iskolával, nemzeti nyelvű bibliával. A falu őserőinek érvényesülését tette lehetővé a magyar kálvinizmus is, amikor kollégiumaiban falusi szegény gyermekek nevelését végezte. Minden népnek, minden nemzetnek joga van az élethez, minden népnek feladata, hogy a benne rejtett isteni küldetést, speciális értéket megjelentsen. Ez volt a reformáció nagy tanítása. Ezt végezte hatványozott mértékben a magyar kálvinizmus is. Ezért van ma oly sok és súlyos mondanivalónk. Ezért jelent a kálvinista magyarság hatványozott értékű magyarságot ott, ahol a maga vallásos gyökerével érvényesül, mert míg fájának értékállományát védi, a másét tiszteli. Nem támadó, de minden faj egyéniségét, ennek értékeit védelmező, a nemzeti szellemet megtisztító kálvinizmus.

A farkasdi „református napon” a kálvinizmus eme ősi erejét láttuk érvényesülni. A nép maga lelkesedésében, vendégszeretetével, ragaszkodásával, őszinteségével magához ölelte vezetőit, a sok helyről összesereglett szellemi munkást s a programban, amit eléje mutattak, a maga ősi, gazdag életének kiteljesedését, jövő reményességét látta és vette. Ezért volt a sok „örömből fakadt, megkönnyítő könny”, a sok „önmagára találás”, a sok „töredezett nyelven elrebegett köszönet”. A konferencia hatásos dokumentálása volt a hívő személyekben megújuló kálvinizmus sokféle népépítő programjának és annak, hogy a magyar nép vágya, törekvése, készülése, gondolkodása is szinte természetesen ezen program felé halad és beletorkollik.

A „református nap” összefoglalása volt az egyes gyülekezetekben odahaza folytatott lelki, szellemi és egyéb egyházépítő munkának, megmozdulásnak. Így seregszemle volt, amely nemzeti és magas világnézeti horizontot adott az otthoni, szűkebb körben mozgó munkának. Nem

annyira az egyénnel és ennek kérdéseivel, mint inkább azzal foglalkozott, hogy az odahaza személyített, lelki és szellemi munka milyen kötelezettséget állít az egyén elé, hogy a vallásos kollektívum keretein belül mivel tartozik Istennek, népének és ezen keresztül az emberiségnek. Ezért lengte át a konferencia minden megnyilatkozását a „Református Összefogás” egyszerű gondolata. Felmérni hitünk erejével népünk erőit s beleállítani a jövő nagy frontjába: „egyén az összességért s az összesség az egyénért” jelszó nagy elkötelezésével.

A konferencia résztvevői lelkét indító programnak és gondolatoknak szerencsés környezetet, talajt nyújtottak a farkasdi, ill. a kimondottan vágmenti gyülekezetek. Egészséges, okos népükkel, gazdagon termő földjükkel. Nemcsak a szellemi, de az anyagi erő is megvan a tervek megvalósítására. Negyed, Farkasd, Magyarsók, Zsigárd, Deáki, — különösen ezekben a községekben mindenütt találunk valami nagyvonalút, valami páratlanul érdekeset, valami olyan kultúreléti megnyilatkozást, ami örök dokumentum arra nézve, hogy az egészséges kultúra gyökere mindig a falu és nem a város.

Pl. Negyeden a 600.000 Kc-ba kerülő új, modern és nagyvonalú templom mellett kuriozum számba megy az iskola magas színvonala. Györffy Lajos kántortanító tanítványai hatványra emelnek, gyököt vonnak, festményeikből képkiallítást rendeznek. Farkasd a kb. félmillióba kerülő iskolájával bizonyíték népünk kultúréhségére nézve. Magyarsók dicsekedik a művész lelkész által „erdélyi-magyar” stílusban felépített, pompás, művész élményt nyújtó templomával. Zsigárd, — hol terem olyan acélos búza és olyan kemény kötésű magyar nép? Deáki, — last but not least példája a rendezett egyházi életnek. Tanítója festőművész, s a hősök emlékszobrán díszlő turul szobrásztervezője. Iskolája tiszta, ragyogó, a tudomány temploma.

Ez a szerencsés környezet, ill. ennek szerencsés kezű, egészséges, okos magyar népe ölelte keblére a „református nap” résztvevőit, akik nemcsak a Vág mellékéről, de az egész Dunáninneri Református Egyházkerületből toborzódtak. A sok lelkészen kívül ott láttuk az említett Sörös Béla püspök mellett Szilassy Béla dr. egyetemes konventi v. elnököt, az egyesült párt szenátorát, Füssy Kálmán szenátort, Soós Károly komáromi, Czeglédy Pál barsi esperest, Nagy Nándor egyházmegyei gondnokot, Fülöp Zsigmond komáromi főgondnokot, polgármestert és sok másokat. A konferencia közönségét 4000—5000 főre becsülték. Ugyannyira, hogy a templom kicsinynek bizonyult még a vendégek részére is. Sokan az udvarról hallgatták a templom nyitott ajtóin, ablakain keresztül az előadásokat.

Az érkezés szombaton augusztus 29.-én volt. Vonaton, autón, kerékpáron igyekezett a sok résztvevő Farkasdra. A püspök úr feleségével, is szombaton érkezett, d. u. fél hatkor a

farkasdi állomásra. Itt lovas bandérium várta s négyesfogatú hintó vitte be a faluba. Az ő hintóját még 15 hintó követte. Kivonult a tüzoltó egyesület is.

Az állomáson Sörös Béla püspököt elsőnek Papp K. Árpád farkasdi lelkész, a konferencia lelkes rendezője és házigazdája üdvözölte az egyház nevében. Utána Dr. Sadlon Antal járási főnökhelyettes a járás nevében. Kindernay Tivadar és Kürthy Ferenc bíró a község nevében, Papp K. Árpádné, Kürthy Ilona és Darócz Karolina a nők bibliakörének nevében, az iskolánál: Osztényi József, ig. tan. a tantestület nevében, Nagy Eszter, Csizmadia Irma és Mile Kató az iskolás gyermekek nevében, a lelkészlakon: Kallik Ferenc és Molnár Gyula gondnokok a presbitérium nevében.

A tulajdonképpeni konferencia vasárnap kezdődött, augusztus 28.-án. Reggel nyolctól fél kilencig csoportos bibliatanulmányozás volt Filippi 2:1—16. v. alapján. Fél tíztől tizenegyig istentisztelet, prédikált Soós Károly komáromi esperes a töle megszekott alapossággal és lendülettel. Istentisztelet után Papp K. Árpád köszöntötte a „református nap” résztvevőit a gyülekezet nevében s a deákii ref. női énekhar előadta Papp K. Árpádné szerzeményét három szólamra: „Dicséret, dicsőség Istennek” c. hangulatos vallásos éneket. Utána fél tizenegyől tizenegyig Sörös Béla püspök megnyitotta a „református napot”. Tizenegyől tizenkettőig Galambos Zoltán komáromi lelkész adott elő: Eucharistia—Úrvacsora címen. A megkapó, eleven formában előadott előadást sok hozzászólás követte.

Délután kettőtől háromig istentisztelet volt, amelyen Czeglédy Pál barsi református esperes prédikált. Beszéde mély hatást tett a hallgatóságra. Háromtól négyig előadott Rácz Elemér: Református Összefogás címen. Beszédében foglalkozott az Összefogás programmjával hitéleti, nemzeti és gazdasági szempontból. Mikor ma csak a szervezett népcsoportok tudnak eredményt elérni, s mikor feltűnő a szervezatlenségünk, a Református Összefogás programja teszi lehetővé népünk megújódását, s megmaradását. Előadása során, amelyet izzó egyházszeretet, lángoló kálvinista öntudat, s kiváló előadói rátermettség jellemzett, lelkesen üdvözölte Sörös Béla püspököt, mint a komáromi egyházmegye lelkészértekezletének elnöke. Kihangsúlyozta, hogy azért választotta ezt az alkalmat, mert maga Sörös Béla püspök úr is Farkasról származik a farkasdi Sörösök nemzetségéből, s mert a vágmenti lelkészi kör volt az, amely a püspök úr iktatási beszédében hála és kötelesség kettős feladatának elsősorban akart megfelelni, mikor a választások során egyhangúlag a püspök úr jelöltségét támogatta. Méltatta Sörös Béla püspök úr érdemeit a teológiai szeminárium, a belmisszió, a Református Összefogás és az állammal történt, egyházi törvénnyel kapcsolt tárgyalások terén. Kérte azoknak is segítő jobbát,

akik más jelöltet támogattak, meghajolván az isteni Gondviselés végzése előtt, amely egyházunk sokat munkálkodott, tudós, képzett és minden tekintetben arra méltó fiát állította egyházunk élére Sörös Béla személyében.

Az előadást élénk hozzászólások követték. Hozzászóltak: Füssy Kálmán, Kiss János, Kiss Gyula, Tárnok Gyula, Szilassy Béla, Galambos Zoltán s a végén Sörös Béla püspök zárta le az előadást, megköszönvén Rácz Elemérnek szíves üdvözlő szavait.

Az idő előrehaladottsága és a templomi hőség miatt a következő előadást minden szünet nélkül és a szabadban a templom előtt tartotta meg Kúr Géza csicsói lelkész: Fajom és egyházam címen. A szépen felépített előadás elhangzása után, a „református nap” résztvevői az új iskola előtti térre vonultak, ahol a negyedi, farkasdi, magyarsóki, zsigárdi és deákii énekharok szabadtéri hangversenyt rendeztek. Szébbnél szebb vallásos énekek hangzottak el a közönség nagy lelki gyönyörűségére. Utána rövid vacsoraszünet s majd a szövetkezet nagytermében a farkasdi ifjak és leányok színjelőadása következett. Szinre került Papp K. Árpádné három egyfelvonásos színműve: Egy kedves álm, A fonóba szól a nótá és Jönnek az aratók. Az előadás jövődelmét a kiskoszmályi árvaház javára fordítják. Bár a nagyközönség által színlítig telt teremben igen nagy hőség volt, a pompás darabok, a jó rendezés (a szerző maga rendezte), mindvégig lebilincseltek a hallgatóságot. Késő éjszakai órában oszlott szét a közönség azzal a benyomással, hogy van tiszta és áldott szórakozás is.

A következő napon hétfőn folytatódott a konferencia. Reggel nyolctól fél kilencig csoportos bibliatanulmányozás és utána előadások következtek. A házastársaknak a templomban: Vágó Ede nemeshodosi ref. lelkész Krisztus követése a családi életben, Zsemlye Lajos hetényi református lelkész A református család vallásos szelleme címen tartottak jól sikerült előadásokat. Ugyanekkor az ifjak részére az új iskola emeleti folyosóján Tóth Kálmán kiskoszmályi árvaházi lelkész: A református ifjú eszményképe, Kelemen Kálmán dunamocsi lelkész: A református ifjú szórakozása és Kiss Gyula jókai református lelkész: Apák és fiak címen adtak elő. A lányok részére: a fogyasztási szövetkezet nagytermében Sörös Béláné: A református leány jellemképe, Konta Károly kiskálnai ref. lelkész: A református leány szórakozása és Czibor József deákii lelkész: A református leány az egyházépítés szolgálatában címmel tartottak előadást. A negyedik csoportot a gyermekek csoportja alkotta, akikkel Tárnok Gyula marcelházi ref. lelkész foglalkozott: „A gyermek és a Jézus Krisztus” tárgykörrel. Az egyes csoportok sikeres munkáját bizonyítja az a lelkesedés, amivel a résztvevők tárgyalták a hallottakat.

Pontosan 12 órakor fejezte be a „református napot” Sörös Béla ref. püspök. Ragyogó

témakezeléssel foglalta össze a végzett munkát, az élményeket és a jogos, a református napból kinövő reménységeket. Bizonyosságot tett ez evangélium életformáló hatalmáról s megrázó módon adta elő a budapesti gyűjtőfogházban szerzett élményét. Egy fegyenc nem akarta meghallani Isten Igéjét, de hiába tapasztotta be fülét kezével, végül is Isten Igéje győzedelmeskedett s a kiszabadult fegyenc belépett a rendes emberek társaságába. Szinte a hallgatóság könnyeit csalta ki, amikor Isten megtalálásának illusztrálására elmondta otthoni kísérletét, amit kis leánykájával végzett. A kisleány szemecskéjét kezével befogta és kérdezte: „Látod-e Anyut?” A kis leány ezt felelte: „Igen látom.” „Látod-e Aput?” „Igen látom.” Tovább nem kérdezte. De a kisleány a következő napon azt mondta: „Apu láttam a jó Istent. Megsimogattam, mikor imádkoztam hozzá.” Végül felolvasta a Római levél 12.-ik részét s a hallgatóság lelkére kötötte a ker. életszabályok megfogadását s az ezek szerinti életet. Így ért véget a „református nap.”

Az elutazás délután történt. Szinte csodaszámba ment, hogy az előző héten is esett az eső. Közvetlen a konferencia bezárása után is rákezdett esni, de a konferencia ideje alatt verőfényes napok voltak. Nagyon szeretett bennünket a jó Isten.

Meg kell emlékeznünk a helybeli lelkész úrról és kedves élete párjáról, akik hozzáértéssel és lelkesen végezték a „református nap” szervezésének nehéz munkáját. Továbbá a farkasdi hívek magyaros, áldozatkész vendégszeretetéről, akik szinte versenyeztek a vendégekért. A segédlelkész segítségéről aki a rendezés technikájában buzgólkodott.

Akik ezen a szép ünnepélyen, a kálvinista öntudat eme hatalmas demonstrációján részt vettünk, buzgalommal, reménységgel és szépséges élményekkel meggazdagodva térünk vissza őrhelyeinkre.

Kiss Gyula.

A debreceni református világyűlést követő ORLE konferenciáról szóló tudósításunkat lapunk legközelebbi számában hozzuk.

Megjelent dr. Tóth Endre pápai ref. theol. professzornak: A református lelkipásztor munkája a gyülekezetben című könyve. A kiváló író e legújabb könyve a cura pastoralis és a misszió gyakorlati alkalmazásának kérdésével foglalkozik. Bár tudományos alapvetéssel készült, a munkában mégis nem az elmélet, hanem a kis gyülekezetek életének mindennapi problémái kerülnek megtárgyalás alá. Gyakorló lelkipásztorok számára nélkülözhetetlen. A könyv ára 3 Pengő, megrendelhető a szerző címén: Pápa, Ref. Theológia.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkafér 9.

Raktáron mindenféle belső és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

HIVATALOS RÉSZ

A Dunáninnen Ref. Egyházkerület Püspöki Hivatalától.

661/1938 szám.

Hivatalos értesítés.

Egyházkerületünk gyülekezeteinek lelkipásztorait és iskola-igazgatóit hittestvéri és kartársi szeretettel értesitem arról, hogy folyó hó 1-ével a püspöki hivatal vezetését átvettem. A korábban beérkezett s eddig folyamatosan kezelt ügyek további adminisztrációs intézkedése az újabban beérkezőkkel együtt Losoncon át történik.

Felkérem tehát a kebelbeli összes lelkési hivatalokat és iskolai igazgatóságokat, hogy ez értesítés vételétől kezdve a püspöki hivatalhoz intézendő mindennemű beadványaikat Lučenec—Losonc, Nagybég utca 3. sz. hely-megjelöléssel adják a postára. Telefon beszerelése folyamatban.

Losonc, 1938 szeptember 3.-án.

Bizalomteljes szeretettel:

Sörös Béla, püspök.

Figyelmeztetés és kérelem.

Az Egyetemes Konvent megengedte, hogy a III. kiadású Énekes könyv könyvkereskedésekben is árusítható legyen s a viszontelárusítóknak 15% engedményt ad azzal a feltétellel, hogy az Énekes könyv a megállapított 14, ill. 28 Kč-nál drágábban nem adható el. Megtörtént, hogy egyik könyvkereskedő durván visszaélt a bizalommal s az Énekes könyvet 6—8 Kč-val drágábban árusította a megszabott árnál. Kérem lelkész és tanító testvéreimet, hogy a gyülekezetekben hirdessék ki, miszerint az énekes könyvért 14, illetve 28 Kč-nál többet senki sem követelhet a vevőtől s ha valaki ennél magasabb árt követelne: azonnal jelentendő a püspöki hivatalhoz, Nagykaposra.

Az iskolai év kezdetén kérem lelkész és tanító testvéreimet, sziveskedjenek odahatni, hogy a vezetésük alatt álló iskolákban a tanítókötelesek az Énekes könyvet, mint olyat, amely a vallásoktatásnál nélkülözhetetlen: mindannyian beszerezzék.

Nagykapos, 1938 szept. 2. *Dr. Magda Sándor,*
püspök, a zsolnárbizottság elnöke.

Pályázati hirdetés.

Az áji ref. egyház pályázatot hirdet kiségitő kántortanító-előkönyörgő állásra, mivel tanítója katonai szolgálatra vonul be. Javadalom: 1. Kézpénz 108 Kč; 2. 20 (húsz) köböl rozs; 3. 2 köböl buza; 4. 20 m³ fa; 5. Természetbeni: lakás 2 szoba, konyha, melléképületekkel és kerttel; 6. Stóla az egyházkerületi határozat szerint. Államsegély kérvényezve lesz. Kötelesség: I.—VIII. osztály vezetése, tanítása, kántori teendők végzése. Lelkész akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Az iskolai referátus rendelete szerint felszerelt kérvények 1938 szept. 18-ig Ref. Lelkési Hivatal Zadiel pp. Turna n/Bodvou küldendők.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 38. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké. 1/4 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombat.

Szétküldési hely: Komárom—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 szept. 17

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Helén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

A református leány jellemképe.

Sörös Béláné a farkaszi Református Napon tartott előadása.

Amikor most elöttetek a református leány jellemét kell bemutatnom, úgy érzem — ha tükörök lehetnétek — sok-sok szép vonást láthatnék bennetek is. Hisz a jó Isten titeket is református leányoknak teremtett és így az Ő kegyelme titeket is beárnyékolta s ott szunnyad lelketek mélyén a Tőle kapott sok nemes vonás! Tárjuk ki lelkünket és ismerjük meg közelebből azokat, — hogy lehessünk öntudatos református leányok, hogy szólhasson rólatok is a zsoltáros éneke: „Leányaink, mint a templom mintájára kifaragott oszlopok.” (Zsolt. 144:12).

Isten szeretet és a szeretetében mindennel, amit csak teremtett dicső tervei vannak. Ez is az Ő terve. És van-e ennél szebb, fenségesebb szeretőbb gondolat, mint leánylelkeket küldeni a világba azért, hogy azok olyanok legyenek itt, mint a templom mintájára kifaragott oszlopok? A templom: a Jézus mintájára alakított leányéletek. Ha volt fájdalom Isten szeretetből teremtő szívének a paradicsomban a bűneset után, akkor van fájdalom most is Isten szívében a mai kor leányai felett. De Isten keze segíteni hajolt le a Jézus Krisztusban. Ő vágyik arra, hogy a bűnös, önző életű leányokból oszlopokat faragjon, melyek felemelik és magasan tartják az Isten templomát. Óh, ha sok ilyen oszlop lenne, hogy fénylene köztünk az a templom és a világ fiai nem mernének szennyes lábbal közeledni egy ilyen oszlop felé.

Hogy ilyen oszlopok lehessetek, — hogy Jézus mintájára kifaragott jellemek — először is Isten arcját kell keresni. Azt az arcot, mely rátok mosolygott amikor ti még nem is tudtátok.

Isten az embert, titeket, engem saját képére és hasonlatosságára teremtett. Tehát önmagamban kell keresnem az Isten arcát, bármennyire is eltorzult az. Magamban keresni, magamban megtalálni és így felfedezni az áldott hivatást: olyannak kell lennem, mint aki az Ő arcját hordozom. Emlékezzünk...

Még kis gyermekkoromban a kálvinista otthon Istenfélő légkörében a szerető édesanyánk, a hithű édesapánk az első eszközök, hogy Isten arca kiformalódjék bennünk. Az ő felülről való bölcs nevelésük már kis korban Istenfélelemre

tanított titeket. De sokan vannak olyanok is, akiket nem így neveltek, — tán szerető anya sohse ölelte őket; imádságos zsoltárral sohse altatták, — de akkor is Isten őrző kegyelme ott örködött fölöttük, mert Ő előbb szerette őket. S ha így van ez testvérem, nem tölti-e be szíved egy kimondhatatlan vágy, hogy ezt a szeretetet közelebből is megismerjed?

Iskolába kerültél — ott nyilvánvalóbban — minden tanításban lelketek művelték és te megismerhetted az anyanyelved szépségét, az Isten adta írók, költők életét és művét, majd a hazaszeretet érzését ébresztette fel a történelemnek sok hős, önfeláldozó nemes alakja. A vallásórán meg-megcsillant a szemetek s tanítótok ajkát lesve ott ébredezett lelketek mélyén Jézus képe, aki először mint kis gyermek oly közel jött a ti gyermeki szívetekhez, — majd ámulva láttátok a sok csodás, áldott munkáját s hogy fájt a szívetek, mikor Kajafás elé vive ott vérzett a fején a töviskorona — és láttátok lelki szemetek előtt megfeszítve a legáldottabb, legnemesebb legnagyobb Szeretetet. Emlékezzünk...

Az iskola megnyitotta s bővítette tudásunkat. A földrajz sok érdekessége: népek, földrészek, népfajok, sok-sok minden megtanított meg-látni Isten hatalmát, aki által lett minden, — aki mielőtt még a hegyek lettek s formáltaték a föld, — volt erős Isten!

Mily áhítatos, szent érzés fogott el és mily boldogan tehetél nyilvános vallást a te hitedről, amikor mint fehér ruhás leány, lelked fehérségében is ott állhattál a konfirmandusok között és felhatalmazást nyertél a legfőbb jóval, az Úriszentvacsorával való élésre. Óh tudtad-e te ezt akkor igazán értékelni és megbecsülni? Isten mily végtelenül kegyelmes, hogy néked, — ki tán fel sem tudtad fogni akkor az Úrvacsora értékét, — oda adta a legnagyobb ajándékát a kegyelem Sákramentumát.

Leánykörbe hívtak. Itt feszélyezetlenül, gondtalanul ülhattél Jézus lábainál. S mily nagy kiváltság, téged használtak fel egy-egy vallásos estén, hogy szavalattal, vagy énekszámmal bizonyosságot tehess a hitedről. Otthonodban is, iskoládban is arra neveltek, hogy krisztusi szerénységgel, szeretettel viselkedjél szüleiddel, testvéreiddel, tanítóddal, tanáraiddal szemben. A kálvinista leányt éppen azért, mert ő kálvinista s

mert az annyit jelent: az életben Krisztust mintázni, — krisztusi egyszerűség, szerénység, alázatosság, szivesség jellemzi. Öntudatra kell ébredned! Életeddé kell válnia a hitvallásodnak: „én úgy életemben, mint halálomban nem a magamé, hanem az én hűséges megváltómnak a Jézus Krisztusnak tulajdona vagyok.” Azé, kiről megtanultad, hogy úgy szeretett téged, hogy az ő életét adta érted!

Tehát a kálvinista leány ezt érzi és tapasztalja azt is, hogy Jézus az ő szent lelke által sziv szerint hajlandóvá és készsé teszi arra, hogy Ő neki éljen.

A kálvinista leánynak tehát meg van az életcélja.

Igy nevel az Isten s vezet odáig, hogy felismerhessük az Ő célját, amiért e világba küldött: sziv szerint Ő néki élni . . .

De nem ilyen simán megy ám minden leány lelkében a felismerés. A sok kísértés, a világ s különösen a mai világ kívánsága lépten-nyomon körülveszi a fiatal leányt is. Még nincs annyi tapasztalata, hogy tudhassa mily nagy veszedelembé juthat s hogy lelke békéjének és egész életének boldogtalansága rejtőzik egy-egy világi kívánság mögött.

Az öntudatos református leány kerüli ezeket a kívánságokat. Nem barátkozik olyan leánnyal, vagy ifjúval s nem megy el olyan szórakozásba, ahol s akikkel az ő református hitét meg kellene tagadni. Megtagadja pedig azzal, ha könnyelmű, trágár beszélgetést hallgat és ebbe belevegyül, megtagadja, ha illetlen viselkedést eltűr. Megtagadja, ha örömet találja a mai csúnya, illetlen táncban. És megtagadja mindig, ha lelke sugallata ellen cselekszik.

A bűnnel csak nyílt szembehelyezkedéssel lehet szakítani, nem pedig kerülgetéssel.

Jézus azokért imádkozik, akiket az Atya „neki adott”, akik tehát az övéi. A kálvinista leány az övé.

„Amik csak tiszták, amik csak jóhírűek ha van valami erény és dicséretes dolog, ezekről gondolkodik” egy kálvinista leány.

„Senki sem szolgálhat két úrnak” (Máté 6:24). A református leány nem ellenkezik, ha Isten lelke megmutatja az igazságot neki, hanem sziv szerint követi. Jó szívéből ismert mindenki előtt s minden féltett dolognál jobban őrzi meg szívét, mert tudja, hogy abból indul ki minden élet. Amije van azt nem rejti el irigyen mások elől. Talentumait forgatja és mások javára fordítja. Segíthetsz ott, ahol tudsz. Nézd, hisz van kezed, letörölhetsz egy könnyet; van szemed, megértően tekinthetsz egy felebarátodra; van ajakad, vigasztalhatod szomorú testvéredet, és mindezekeken felül van örökkévaló lelked s ha megtaláltad a titkát, hogy miért van és mire való a lelked, úgy nem magadnak őrízgeted, hanem boldogan osztod szét, hogy gazdagabb, egészségesebb legyen ez a világ s az emberek látván a ti jó cselekedeteket, dicsőítsék az Istent.

(Folyt. köv.)

A lelkipásztor és a tanító.

(Folytatás.)

Ki kell ábrázolnunk azt, hogy szolgálatunk úgy függ össze egymással, mint a fiatal fa növekedése, virágzása és gyümölcsözése. — Ugyanaz az erő árad a fában életre támadásának első pillanatától, élettartamának beveződéséig. De ez a fa magára hagyatva, gyom és gaz közt vaddá lesz és hitvány, haszontalan gyümölcsöt terem csak. Ellenben okos és helyes nevelés, ápolás mellett nemes fává nő, hasznos gyümölcsöket terem.

Amit a kertész végez a fiatal csemete ojtásával, termő faig való nevelésével, az a tanítói szolgálat körébe eső rész. Ami a kertész feladata, hivatása a fa nemes termőerőben tartása céljából, a vad hajtások nyesegetése, jók nevelése, vihar, fagy, kártevő paraziták ellen való megvédése, minden lehető elkövetése az iránt, hogy a termőfa gyümölcsözése minél gazdagabb, minél áldottabb, boldogítóbb legyen: ez a feladat a lelkipásztori szolgálat körébe eső rész. Egyik a másikkal szorosan összetartozik, egyik a másik nélkül nem lehet.

S mert ennek a szolgálatnak, az emberi életben, Isten kertjében kell lefolyni, amely szolgálatnak a legfenségesebb, de egyúttal legfelelősségteljesebb dolog, az emberi lélek a tárgya, amelynek élete vagy halála, üdve vagy kárhaza fordul meg a mi szolgálatunkon: ennek meggondolása ébressze fel bennünk az Isten és emberek, valamint az önmagunkkal és egymással szemben való felelősség tudatát és hozzon össze, forrasszon egybe az Isten színe előtt folyó szolgálatunk végzésében.

Emellett az emelkedett hivatástudat és gondolkodás mellett átfomálódik a lelkünk, Isten ügyének kölcsönös szeretetében és hűséges készséggel való végzésében összedobban a szivünk. A kölcsönös megértés, megbecsülés, segítő készség érzése fogja áthatni hivatástudatunkat, szolgálatunkat, és együtt érzővé, meleggé, meghitté, bensőségesé teszi majd lelkünket.

Igy lesz aztán a lelkipásztor és a tanító alakja, élete szolgálata világitó fáklya, újjászülő, építő erő a gyülekezetben.

En e bensőséges lelkület kialakulásának egyik nagyon fontos eszközét abban látom, hogy lelkipásztorok és tanítók, minél közvetlenebbül ismerjék meg egymás igazi hivatását és azon keresztül tanulják meg egymást minél jobban megbecsülni és szeretni.

És pedig nemcsak akkor, amikor már a hivatás mezején kell állaniok, egymás mellett szolgálniok, hanem már akkor, amikor jövőendő hivatásukra készülnek.

Ezért áldott gondolat a lelkipásztorok és tanítók közös intézetben való nevelése.

Milyen felséges perspektíva nyílik meg szemünk előtt, ha arra gondolunk, hogy így egymást és hivatásunkat kölcsönösen ismerő, szerető és becsülő szolgálók kerülhetnének Isten gyülekezeteibe.

Persze, hogy erre, mi a mi sajátságos viszonyaink, lábbadozásaink között alig gondolhatunk. Amikor arra vagyunk utalva, hogy keressük és elfogadjuk a segítő kezet ott, ahol ez mutatkozik, ahol felénk nyúl: Istennek kell hálákat adnunk, ha intézményeinket külön-külön is a leggyorsabb keretek között fenntarthatjuk.

Amit azonban így nem tudunk elérni, igyekeznünk kell pótolni másként, amint arra mód és alkalom nyílik.

Ilyennek ítélem én a lelkipásztorok és tanítók közös találkozásait és pedig nagyobb és kisebb keretek között egyaránt.

Istentől adott drága alkalomnak tartom ezt a kölcsönös megismerésre, az egymás hivatása iránti megbecsülés, segítőkészség felkeltésére, közös hivatásunk problémáinak megtárgyalásával, helyzetünk, bajaink, szükségseink feltárásával, teendőink megbeszélésével, a közös hivatás, közös felelősség, a kölcsönös szeretet érzésében, megmutatásában és megbizonyítására a lelkip. és tanítói közszellem ápolására. Úgy, amint erre a Főtiszteletű Püspök Úr meghívója is rámutat.

Igen célravezetőnek tartanám a mostanihoz hasonló konferenciák tartását, nemcsak lelkipásztori, hanem váltakozva tanítói előadókval is.

Míg azonban ilyenek csak ritkábban történhetnek meg, annál gyakrabban lehetne tartani ilyen közös összejöveteleket kisebb területeken, egyházmegyéenként vagy esetleg szakaszonként.

Az ezeken való lelki elmélyülés, hit ébresztés, erősítés, az egyszerűet megnyilatkozása, megbizonyítása, a megértés, megbecsülés, a jóakaratu lelkület és segítőkészség feltárása, szolgálatunk folytatására való minél jobb felkészülés munkálása: lehetetlen, hogy áldott gyümölcsöket ne teremjenek.

Van azonban még egy, ami a dolgok logikai következményeként áll elő, ami a legkényesebb, de a legáldottabb eredményeket termő tényező lehet: otthon, egy és ugyanazon gyülekezet lelkipásztorának rendszeres és komoly találkozása a tanítóval, komoly lelki elmélyülésre, a gyülekezeti élet megvizsgálására, a lelki ébredés céljait szolgáló tervek összeállítására, az így folytatott szolgálat eredményeinek számbavételére, az időnként előállott új, meg új problémák megtárgyalására, az ezek megoldására alkalmas eszközök keresésére és megállapítására, a mindezek által adott útmutatások meghatározására. Mindannyi fontos momentumai ezek szolgálatunk minél jobbá, bensőségesebbé, teljesebbé, áldottabbá tételének.

Végül, amit pedig legelső sorban kellett volna említenem, úgy a lelkipásztorok, mint a tanítóknak bibliaolvasó, imádkozó, megújult lelkű embernek kell lennie. Meg kell elevenedniök a régi idők istenes lelkipásztorainak és tanítóinak mi bennünk és mi közöttünk. Így méltó ez az ige egyházának szolgálóihoz. A naponkénti igeolvasás, de mindenek felett az ige szerint való élés a legjobb, a legbiztosabb út ahoz, hogy Isten népének minél jobb, hűségesebb pásztorai és taní-

tói legyünk.

Igy alakulhatna ki a lelkipásztor és tanító egymásmellé rendelt testvéri szolgálatában az a kívánatos állapot, melynek nyomán gyülekezeti életünk, anyaszentegyházunk felvirágzása, kívánatosabb, szebb, jobb, áldottabb, boldogabb jövője bizonyosan el nem maradna. *Varga Lajos.*

(Vege.)

EGYHÁZI ÉLET

Lapszerkesztők értekezlete a „Református Összefogás” ügyében.

A farkasdi Református Nap-on felmerült az a gondolat, hogy nem lehetne-e egyesíteni az itteni református egyházunk különböző sajtó organumait, hogy ezáltal az „Összefogás” című néplapnak nagyobb elterjedést biztosítsunk és eljuttassuk azt minden református családnak asztalára. A megnyilvánult óhajnak engedve dr. Szilassy Béla konventi világi elnök és Sörös Béla püspök szept. 8.-ára Losoncra értekezletre hívta össze az e tekintetben érdekelt lapok szerkesztőit. Az összehívókon kívül megjelentek azon a „Szeretet” című néplap részéről Bertók Béla püspök, a „Kis Tükör” részéről Galambos Zoltán, a „Hajnal” képviselőjében Nehézy Károly, a „Ref. Egyház és Iskola” részéről Zsemlye Lajos és az „Összefogás” képviselőjében Varga Imre szerkesztők.

Sörös Béla püspök megnyitó beszédében vázolta az értekezlet összehívásának szükségét s ezután megindult a tanácskozás arról, hogyan lehetne a „Református Összefogás” mozgalmát szervesen beépíteni egyetemes egyházunk testébe s hordozójává tenni a missziói és a sajtó munkának. Az értekezlet elhatározta, hogy javaslatot terjeszt Egyetemes Konventünk legközelebbi ülése elé a Református Összefogás központi szervének megalkotása tárgyában, hogy így az munkáját egyházi életünkben megkezdhesse. Az összejöttek a maguk részéről a Református Összefogás elnökeül dr. Szilassy Béla konventi világi elnököt, ügyvezetőjéül pedig Sörös Béla püspököt ajánlják, jegyzőnek Böszörményi László segédlelkészt, titkárnak Nehézy Károly lelkészt, pénztárnoknak Deil Jenő bankigazgatót, a választmány tagjaiul: Bertók Béla, dr. Magda Sándor és Sörös Béla püspököket, dr. Szilassy Béla, dr. Polchy István és Tornallay Zoltán főgondnokokat. A Református Összefogás különböző ügyosztályainak vezetésére a következőket ajánlják: A sajtó osztály élére: Bertók Béla püspököt, a külmisziói ügyosztálynak: Szabó Béla huszti lelkészt, a belmissziói osztálynak: Sörös Béla püspököt, az evangélicációs ügyosztálynak: Galambos Zoltán komáromi lelkészt, az árvaházi munkának: Nehézy Károly kisújfalusi lelkészt, a szociális ügyosztálynak: Szabó Béla lelkészt, a vasárnapi iskolai munkának: Lengyel József abaújszini lelkészt, a leányköri munkának: Meskó Dezső nagyidai lelkészt, az ifjúsági munkának: Tóth Kálmán árvaházi lelkészt, a főiskolások közt

végzendő munkának: Varga Imre rimaszombati lelkész, az asszonyszövetségi munkának: Sörös Béláné főtiszteletű asszonyt, a férfi szövetségi ügyosztály munkáinak vezetésére pedig dr. Mertens Alfréd egyházmegyei gondnokot.

További megbeszélés és részletes megtárgyalás alá került ezután a különböző egyházi lapok, és sajtó orgánumok esetleges egyesítésének nagy fontosságú kérdése. Az összegyűlt lapszerkesztők elmondották és kifejtették erről a kialakult véleményüket s elhatározták, hogy a kívánt egyesítést a további fejlődés útján és fokozatosan fogják végrehajtani. Előbb szükségesnek látják a különböző véleményeknek egy nevezőre hozását és egységes református közszellem létrehozását, egységes munkamódszert a belmissziói munkában s azonos szellemű gondolkodás kialakítását a különböző sajtószervek útján. E cél elérésére egymásközt a következő megállapodást teszik; és a megegyezés lényegét a következőkben foglalják össze:

1. Életüknek és önkéntes szolgálat alapján vállalt tevékenységüknek Ura és irányítója a: Jézus Krisztus.

2. A református keresztyén anyaszentegyházat — még akkor is, ha emberi gyarlóságok jelentkeznek benne — az Isten Igéjével s rajta keresztül a Krisztus személyes hatásával s ennek folyamatos ébrentartásával, a töredékek felett való nagy egységében a Szentlélek instrumentumának tekintik.

3. A református egyház hitelveihez, úgy mint azok hitvallásos könyveinkben megállapítatnak, ragaszkodnak. Belső missziói tevékenységükben az Egyetemes Ref. Egyházunk által megjelölt „egyházias” belmissziói irányban haladnak.

4. A világ és korunk által hozzánk intézett kérdésekre az Isten örökérvényű Igéjéből kapnak és adnak feleletet.

5. Belmissziói tevékenységünknek, mint a lelkek belső építésének, külső keretétül a VIII. tc. szabályrendeletként életbeléptetett szakaszait tartják szemük előtt és azokhoz igazodnak.

6. A munka módszerei tekintetében a bel-földi és külföldi református egyházakban eddig alkalmasnak talált Krisztus vezető és hitépítő eljárások és foglalkoztatások bármelyikét bevezethetőnek és nálunk is meghonosíthatónak tekintik.

7. A „Református Összefogás”-t az Egyetemes Ref. Egyházunk területén külön-külön indult belmissziói tevékenységek egységes egytt-haladásának központi szervéül elismerik. Ennek keretén belül a református kollektívum megteremtésére irányuló hitépítő és egyházat erősítő tevékenységüket karöltve folytatják.

8. Kinek-kinek a maga nemzetéhez tartozását Isten rendelésének és ajándékának tekintik. Ezért a mi Egyetemes Ref. Egyházunk magyar nyelvű egyházközségeiben, valamint a magyar anyanyelvű gyülekezeti szervezetek és hitéleti közösségekben a nemzeti jelleg elhalványulását

gyógyítást igénylő beteges jelenségnek minősítik s a nemzeti köteleességek teljesítését keresztyéni feladatuknak tekintik.

9. Munkatársaikkal, barátaikkal, gyülekezeti szerveikkel és mindennemű evangéliumi közösségeikkel arra igyekeznek, hogy ezt az egységet, amit közöttük az Isten Lelke előtti hódolatuk teremtett, mindenben ápolják és erősítik s a munkakörükhöz tartozókat az egymás ellen való hadakozástól, a szeretetlen ítélkezéstől visszatartják és a Lélek egységét a békesség kötelékében hűségesen szolgálják.

10. E megállapodásukat és megegyezésüket az Egyetemes Ref. Egyház nyilvánossága elé bocsájtják. Mikor e megegyezést aláírásukkal is megerősítik, Egyetemes Ref. Egyházunk minden olyan hitéleti mozgalmát, amit akár egyesek, akár közösségek képviselnek, szeretettel hívják és várják a „Református Összefogás” egybekapcsoló keretében az egységes tömörülésre és együttműködésre. Hiszik és remélik, hogy ez kedvező fogadtatásra talál a lelkipásztorok és testvérek körében, az érette való imádságuk pedig felhat az Isten élébe!

E megállapodást aláírták: Bertók Béla és dr. Szilassy Béla konventi elnökök, Sörös Béla püspök, Nehézy Károly, Galambos Zoltán, Zsemlye Lajos és Varga Imre szerkesztők.

Szeretjük hinni, hogy ez a losonczy értekezlet és a fenti megállapodás Isten országának ügyét itteni református egyházunk körében jelentős lépéssel előbb vitte és Isten Lelkének segítségével hozzá fog járulni egyházi életünk kívánt lelki megújodásához!

Zs. L.

FIGYELŐ

1938. évi 76. sz. törvény az illetékegyenértékről.

(3. folytatás.)

Illetékegyenérték alól mentesek: a) az államvagyonok, közintézetek és közalapítványi vagyonok; b) földadó alá nem eső vagy földadó alól mentes ingatlanok, a mentesség azonban nem vonatkozik ásványok és ásványolaj bányászására alkalmas ingatlanokra, továbbá az építkezési területekre; c) épület (épületrészek), melyek az egyenesadó törvény 126. §-a értelmében házadó alól ki vannak véve vagy melyek az ugyanezen törvény 127. §-a értelmében a házadó alól állandóan mentesek; d) alapítványok, alapok, társulatok, testületek (grémiumok) tudományos, tanulmányi, jótékonyági, emberbaráti intézetek ingó vagyona, mely kizárólag és állandóan ezen fent említett célra szolgál; e) honvédelmet szolgáló testnevelési egyesületek ingó vagyona; f) templomok, imaházak ingó vagyona, amennyiben kizárólag istentisztelet céljait szolgálja, valamint azon alapítványok tőkái, melyek e célra, valamint templomok és imaházak javítására, illetőleg építésére keletkeztek; g) árvíz-társulatok ingó vagyona; h) kiviteli hitelek biztosítási ingó vagyona; ch) külkereskedelmi intézet

ingó vagyona.

Ingatlanok és *tartozékai* illetékegyenérték kivetési alapja azok közönséges (forgalmi) értéke. Melyek az ingatlan tartozékai, annak megállapítása a magánjogi szabályok szerint történik.

Az új törvény szerint az ingatlan forgalmának szélesebb értelmezését adja. Az 1918 évi XI. tc. 58. §-a ingatlanak tekintette a földet s annak alkotó részeit (épületeket, gépházberendezéseket), amennyiben azok elválaszthatatlan egésznek képeznek. Az új törvény az ingatlan forgalma alá sorozza annak *tartozékait* is. Nem határozza meg közelebről a tartozék fogalmát, csak utal az osztrák polgári törvénykönyvre. Az osztrák polgári törvénykönyv alapján s a legfelsőbb közigazgatási bíróság joggyakorlata értelmében, tartozékok azon mellékdolgok, melyek a földolog ingatlan-használatához multhatatlanul szükségesek. Ingatlannak tekinthető tehát pl. nemcsak maga a nyári épület, hanem annak tartozékai is u. m. az összes gépek, melyek az ipari üzem folytatására szükségesek, legyenek azok bár beépítve az épületbe vagy sem, továbbá az összes berendezések, szerszámok, lovak, szekerrek, kocsik, autók stb., melyek a gyári termelés elszállítására szükségesek, végül az üzem rendes folytatásához szükséges nyersanyagkészletek. Ingatlan a földművelési ingatlan tartozéka vagyis az élő és holt leltár (fundus instructus) u. m. állatok, gazdasági gépek, szerszámok, a gazdaság céljait szolgáló készletek, természetesen amennyiben a gazdaság tulajdonai s oly mennyiségben, melyek a rendes gazdálkodáshoz szükségesek. Ingatlannak tekintendők a szállodák és vendéglők tartozékai is, tehát a szállodai és vendéglői berendezések u. m. butorok, szőnyegek, függönyök, csillárok, bor és szeszesital készletek stb.

Ingó vagyon illetékegyenérték kivetési alapja a közönséges (forgalmi) értékből az adósságok és terhek levonása után fennmaradt tiszta érték. Az adósságok és terhek levonásának időpontjául az illetékegyenérték kötelezettségének kezdete az irányadó.

(Vége.)

GYŰLEKEZETI MUNKA

A debreceni ORLE konferencia.

Közvetlenül az augusztus 23.-i méreteiben és lefolyásában is imponáló ref. világgyűlést követő napokon, 24—26-ig folyt le a magyar ref. lelkipásztorok országos konferenciája Debrecenben, a magyar reformációnak e történelmi levegőjű városában. A konferencia elejétől végig változatos, gazdag előadások és felmerülő aktuális kérdések sorozata volt, mely 24.-én, szerdán reggel a kistemplomban Czeglédy Sándor, ceglédi lelkipásztor áhitatával vette kezdetét, aki: „Az Úr kérdez, Kinek mondasz engem,” címen mélyen szántó bibliamagyarázatot tartott.

Utána ugyanott Vasady Béla, ORLE tanulmányi főtítkár előkészítésére megalakult a konferencia, melynek első előadója: dr. Victor János budapesti lelkipásztor volt, aki az „Eucharisztikus

Világkongresszus” címen tartotta meg lebilincselő előadását. Párhuzamot vont a katolikus és a református egyház tömegei között és örömmel mutatott rá arra a tényre, mely szerint a kat. egyházban egyre erősödő evangelizációs irányzat tapasztalható. Beszélt a keresztyén egyházak történelmi küldetéséről, történelmi mulasztásairól, beszélt a kongresszusok lelkeket megmozgató áldásairól. Nívós előadása során kifejtette, hogy az eucharisztikus kongresszustól a prot. egyház ugyan távol áll, de nem mehet el mellette anélkül, hogy meg ne állapítaná annak éppen napjainkban való szükséges voltát, mely okulásul szolgál nekünk magyar reformátusoknak is arra, hogy a keresztyén egyházakat fenyegető közös veszedelem: az atheizmus, a hitetlenség ellen csakis *összefogással*, a keresztyén élet teljességével lehet felvenni a harcot, hogy megmenthessük elsősorban lelki, azután szellemi és nemzeti értékeinket.

Utána ifj. dr. Szabó Aladár gödöllői lelkipásztor: „*Aktuális dátumok*” címen tartott nagy történelmi felkészültségről tanuskodó előadást, melyben a legrégebb korszaktól kezdve napjainkig végigvezette a nagyszámú hallgatóságot a kiemelkedőbb történelmi dátumokon és mozzanatokon.

E délelőtt megtartott előadások fénypontja Szabó Imre budapesti esperes: „*A pásztor a Főpásztor előtt*” címen megtartott hatalmas előadása volt. Megragadó, szuggesztív erővel beszélt a lelkipásztor önvizsgálódásáról s ennek nyomán kialakuló igazi lelkipásztor-típusról, akinek karakterisztikumát nem a kor adja meg, hanem az a tény, hogy: *milyen viszonyban van Istennel*. Bár a kor szelleme is tagadhatatlanul rányomja bélyegét a lelkipásztorra, azonban a magyar református lelkipásztor igazi vonását a *szolgálat* jelzi minden időben. A református lelkipásztornak kétirányú szolgálata van: a családban és a gyülekezetben. Boldog lehet az a lelkipásztor, aki felesége, gyermeke előtt is úgy tud megállani, mint Isten igaz szolgálója. Ebben a jelenvaló, gonosz világban nehéz az igazi családi élet, azonban ilyen életet kell élnie a lelkipásztornak, hogy példa lehessen és evégből úgy kell megválasztania élettársát is, hogy életük közösen is áldást jelentsen annak a gyülekezeti közösségnek életére, melyben szolgálatra hívta el őket Isten. Mennyi áldás fakadt harmonikus életű lelkipásztor családjából a nemzet életére. Mennyi közéleti pályán működő kiválóságnak az útja indult el egyszerű, puritán, sokgyermekes falusi paróchiákról... Majd áttért beszéde második részében az ígéhirdetésre való készülődés mikéntjére, mely a legnagyobb odaadást és lelkiismeretességet kívánja minden lelkipásztortól. Az ígéhirdetés Isten beszéde, azért egész embert kíván, annak szolgálata.

Hozzászólt az előadáshoz Györy Elemér, győri lelkész, hangsúlyozta, hogy a pap lelkipásztori és magánélete között ne legyen különbség. Kájel István hozzászólása után Szabó Imre vá-

laszolt a felszólalásokra és ezzel a konferencia délelőtti része végetért.

D. u. félnégykor folytatódott a konferencia, mely dr. Nagy Barna sárospataki teológiai professzor: „Faj, nemzet, egyház” című előadásával vette kezdetét. Meggyőző erejű előadásában találóan mutatott rá arra, hogy a fajiság csak anyaga a népnek. Egy nemzetnél a lelkiség és a lelki egység az elhatároló tényező. Krisztus szolgálatát kell belevinni a faji, nemzeti életbe. A leghazafiasabb tett Krisztust szolgálni és az általa elhozott békeséget megvalósítani a nemzeti élet keretein belül. Helytelenítette előadásában azt a helyenként felbukkanó, kifecamított gondolkozást, mely szerint gyakran használják egyesek a: „Magyarok Istene” kitétel. Az igehirdetők felelősséget hordoznak önmagukban az iránt, hogy új talmi pogány képzetek ne verjenek gyökeret a nemzet öntudatában. Ebből folyólag minden ref. keresztyén lelkipásztornak kötelessége, hogy a faj és önistenítés közlő veszedelme elől Krisztus uralma alá vezessék a rájuk bízott népeket, gyülekezeteket. Menthetetlenül elpusztul az a nemzet — mondotta —, mely azt hiszi, hogy Isten előtt nincs nála kedvesebb. Ez nem egyéb, mint önbálványozás bűne, mely pillanatnyilag lehet ugyan tetszetős a természeti ember számára, de semmiesetre sem keresztyéni vonás s éppen ezért az egyház hivatalos örállói az ilyen kilengések ellen állást kell, hogy foglaljanak. Az igazi nemzetnevelő munka az, ha az Igéhez híven a szeretet szolgálatát hirdetjük, szavainkkal és életünkkel. A test és vér fanatikusainak mozgalmá elöl az Ige fegyverével kell elzárni az egyház szentélyét, hogy veszélyes kilengéseivel annak területére be ne törjenek, mert az egyház felette áll az irányzatoknak és ideológiai ellentéteknek. Nagyhatalmú előadását azzal fejezte be az illusztris előadó, hogy reánk magyarokra vár az a feladat, hogy megvalósítsuk *európa erényeit, annak bűnei nélkül.*

Papp Béla lelkipásztor hozzászólása kapcsán arra mutatott rá, hogy a keresztyénség és a nemzeti cél nem állhatnak szembe egymással. Ezt igazolja a magyar, a svájci, és holland ref. egyházak történelmi multja és jelen élete. Dr. Makkai Sándor egyetemi professzor, volt kolozsvári püspök frappáns hozzászólásában azt emelte ki, hogy mindenfelé fokozott mértékben lobban fel a túlzott faji öntudat, melynek mai formája éppen túlzásai miatt az evangélium mértéke szerint nem állhat meg. Hogyan állhatna meg ilyen kitétel: „Te tiszta vérű vagy, te pedig piszkos vérű!” ... „Te élhetsz, de a másíknak pusztulnia kell!” Ezzel a túlzó nacionalizmussal az evangéliumi keresztyén egyházaknak teljes erejükkel szembe kell fordulniok. Kihangsúlyozta azt, hogy az egyház soha nem mondhat le nemzetnevelő, népek lelkiségét formáló munkájáról. Erre multja is kötelezi. Az egyház ugyan egyetemes, de küldetését, feladatát, hitbeli misszióját ott kell megoldani, annak a népi közösségnek, annak a nemzettestnek életében, ahova a gondviselő Isten

keze állította.

A következő előadást dr. Kiss Géza, kákcisi lelkipásztor tartotta: „Népünk igényei velünk szemben” címen. Az előadó felvázolta azokat a népi kívánalmakat, melyeket velünk, lelkipásztorokkal szemben támasztottak a multban és azokat a lelkiek terén megnövekedett igényeket, melyeket modern korunk támaszt a jelenben. Egész emberre van szükség, hogy ezeknek a feladatoknak Isten és emberek előtt megfelelhessünk. Az előadást Tildy Zoltán és Kiss József lelkipásztorok hozzászólásai követték.

Az ORLE első nap d. u.-i konferenciájával egyidejűleg tartotta meg a *Lelkésznek Országos Szövetsége* ezévi konferenciáját a református főgimnázium dísztermében nagy érdeklődés mellett. A gyűlést dr. Ravasz Lászlóné Országos elnök nyitotta meg. Megnyitójában beszámolt a mult eseményeiről, végzett munkájáról és kifejtette jövő célkitűzéseit.

Megkapó előadást tartott ezután dr. Czegléd Sándorné, ceglédi lelkészné a *háziistentiszteletek lényegéről*, szükségességéről és áldásos voltáról. Dr. Vass Vincéné kecskeméti lelkészné a városi leányegyesületek munkáiról tartott igen értékes előadást, míg Arany Dénesné décsi lelkészné, a falusi leánykörök feladatairól szözlött, azoknak munkalehetőségeit ismertette. Az előadásokhoz több hozzászólás hangzott el.

(Folyt. köv.)

Csomár Zoltán.

PROBLÉMÁINK

Református iratmisszió.

Tábita kurzusunk aug. 9—15-ig tartott a kiskoszmályi árvaházban. Ennek a kurzusnak egyik áldott eredménye, gyümölcse: az *iratmisszió!*

1. *Mi az iratmisszió?* — Magyarországon évek óta hetenként megjelenik a „Jer velünk!” c. négy oldalas traktátus, melyet sok ref. gyülekezetben a következő módon terjesztenek: bibliakörök vezetői és munkás tagjai a saját pénzükön megvesznek hetenként több példányt. Mondjuk tizet. Gyülekezetükben kiszemelnek 10 olyan egyént, kiknek nincs lelkiéletük, ezekhez az illető minden héten elmegy, beszélget vele, bizonyosságot tesz előtte Jézusról és megajándékozta a traktátussal. Ezeket a személyes látogatásokat mindaddig végzi, míg az illető bizonyossá nem lesz üdvössége felöl.

Felismertük, hogy az ébresztés munkájában milyen áldott eszköz az iratmisszió és elhatároztuk, hogy megindítunk mi is egy traktátust „Kövess engem!” címmel, melynek első száma már szeptember hóban meg fog jelenni 1000 példányban. Egyelőre csak havonként adjuk ki s 1 példány ára 10 fillér lesz, hogy semmiféle akadály ne álljon a terjesztés útjába.

2. *Hogyan szervezzük meg helyenként az iratmissziót?* Az illető lelkész vagy bibliaköri vezető, kiválasztja körének megbízható tagjait, kikre rábízhatja az iratmisszió fontos munkáját.

Megállapítja velök a haditervet és munkába állítja őket — ő maga járván elől jó példával. S ezután ami szintén nagyon fontos: havonként összehívja őket csak az iratmisszió megbeszélésére és az érte való imádkozásra. Anyagi részét az illető munkás vállalja; ő veszi meg a traktátust és ő ajándékozza meg vele azt az egyént, akit rendszeresen látogat és akiért imádkozik.

3. Az iratmisszió célja: Hogy mi a célja, az már az eddigi ismertetésből is érthető. Kettős célja van: közel hozni, a távolvalókat és lanyhuló bibliaköreinket, a buzgó, céltudatos munka által frissé, elevenné tenni. Az iratmisszió által mind a két célt elérhetjük.

Most tehát arra kérem kedves testvéremet, hogy két héten belül legyen szives a következő kérdésekre választ adni:

1. Írásával hajlandó-e támogatni iratmissziókat és belép-e annak írógárdájába?

2. Címére hány példány „Kövess engem!” traktátust küldhetünk? (úgy kellene helyenként megszervezni, hogy az összes példányok a vezető címére mehessenek, így sok portóköltés meg lenne takarítva.)

3. Vállalja-e az anyagi felelősséget, hogy a traktátus ára pontosan minden hónap elején a traktátusokhoz mellékelt csekklapon befizetessék?

Iratmissziókkal ezzel a körlevéllel kezdetét vette. Imádkozunk érte, hogy általa sokan felébredjenek és eljussanak a Jézus Krisztus megismerésére! Minket pedig, akik Isten kegyelme által már ismerjük Megváltónkat, serkentsen munkára az iratmisszió s ilyen módon is teljesítsük Urunk parancsát: „Menjete el és tanítsatok minden népeket.”

Az iratmisszió, világmisszió s éppen ezért benső szükségesség.

Mikola,
okr. Želiezovce

Testvéri szeretettel és köszönettel:

Mária diakonissza-testvér.

HIREK

A losonci püspöki hivatal telefonja. A dunáninnyi egyházkerület elnöksége a losonci püspöki hivatalba bevezettette a telefont, melynek száma: 285. — Akik tehát telefonon akarnak beszélni a püspöki hivatallal: Losonc 285-öt kérjék.

A komáromi egyh.-megye szept. 22-én csütörtökön d. e. 9 órai kezdettel tartja közgyűlését Komáromban, a bírósági ülés: szept. 23.-án lesz.

Helyreigazítás. Lapunk szept. 3-i számában közölte Erdélyi Mihály abarai lelkész „A lelkipásztor magánélete” című dolgozatát, amelyben a szerző hibáján kívül meglehetősen sok értelemzavaró hiba csúszott be. Kérjük ezért olvasóink szives elnézését.

Csomár Zoltán kistráti ref. lelkipásztornak lapunk több alkalommal hirdetett munkája: „Út, Igazság és Élet” címen most hagyta el a sajtót és megrendelhető a szerző címén: Malé-Ratovce —Kistrát. p. Surty. Via: Užhorod.

HIVATALOS RÉSZ

A ref. egyetemes konvent elnökségétől. 55/1938. eln. szám.

Valamennyi Nt. Ref. Lelkeszi Hivatalnak!

Egyetemes konventünk múlt évi ülése 49. jkvi szám alatt hozott határozatával elrendelte, hogy minden egyházközség köteles parochiális és tanítói könyvtára számára 1—1 példányban megvásárolni Kúr Géza csicsói lelkész „A Komáromi Református Egyházmegye” c. művét. A határozat indokai fent idézett jkvi pont alatt olvashatók. A művet megküldte a Komáromi Egyházmegye minden egyházközségbe, felhívom azért a Nt. Lelkeszi Hivatalokat, hogy a könyv árát a komáromi egyházmegyei pénztár által rendelkezésre bocsátott csekklapon küldjék be, nehogy felesleges költséget okozzanak maguknak, vagy egyházuknak.

Munkács, 1938. VIII. 31. Atyafiságos szeretettel:

Bertók Béla s. k.
püspök, konventi lelkészelnök.

58/1938. **A Konvent Elnökségétől.**

Több oldalról történt érdeklődésre közli a Konvent Elnöksége, hogy több Egyetemes Egyházunkat érdeklő igen fontos ügy kellő előkészíthetése végett ez évi rendes konventi ülésünket később közlendő időpontban fogjuk megtartani.

Losoncz—Munkács 1938. szept. 8. *Elnökség.*

Református Theologia Igazgatóságától.

A folyó évi I. és II. lelkészsképesítő vizsgálatok határidejét az Egyetemes Konvent Elnöksége szept. hó 22. és 23.-ik napjára tűzte ki. Az első lelkészsképesítő vizsgát letett s. lelkészek ünnepélyes exmissiója 24.-én este 7 órakor lesz a losoncz-i ref. templomban.

A losoncz-i ref. teológiai semináriumban a beírások szept. hó 29. és 30.-án történnek. A tanév okt. hó 1.-én kezdődik. A teológiai alapvizsgák szept. hó 27.-én kezdődnek. *Sörös Béla.*

Pályázat. A komáromi ref. magyar koed. tanítóképző-intézet pályázatot hirdet az 1938—39. isk. évre egy „ideiglenes” tanári állásra. Pályázhatnak magyar—szlovák vagy történelem—földrajz szakra képesített középiskolai tanárok (tanárnők) és polgári iskolai szaktanítók (tanítónők). A református vallású pályázók előnyben részesülnek. A pályázati kérvények az intézet Igazg. Tanácsához intézendők és az int. igazgatóságához nyújtandók be, s kedvező elintézés esetén az állás azonnal elfoglalandó.

Komárom, 1938. szept. 10. *Igazgatóság.*

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 39. szám.

Ára: 1/4 évre 70 Kc., 1/2 év 35 Kc.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 szept. 25

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Újala.

Íde küldendő minden közlemény.

A református leány jellemképe.

Sörös Béláné a farkasdi Református Napon tartott előadása.
(Folytatás.)

A református leány szereti egyházát s féltő szeretetet érez az Úr háza iránt. Nem azért megy oda, hogy az új ruháját lássák, vagy ő lásson másokat, hanem hogy lelke hódolatát mutassa be az ő jó Istenének, aki iránt oly nagy hálát érez. Féltő szeretete nem engedi, hogy barátnői ott sugdossanak, nevetgéljenek körülötte, hanem komolyan feddi meg őket. A hallott Igét szívébe zárja és ez segítője, ihletője lesz egész heti munkájában. Munkája pontos és lelkiismeretes, úgy érzi, Isten előtt végzi azt, legyen bár akármilyen nehéz vagy könnyű. És tudja, hogy aki hív a kevesen, a sokon is hív az. A házi munkáját Márta aktív érzékével végzi, de nem úgy, hogy a sok házi teendő elvonja a legfőbb jótól.

Tudja, mert érzi, hogy dolgát csak akkor fogja jól elvégezni, ha Jézus lábaihoz ül és elcsendesedve, a világ zajától elvonulva, telítkezik a lelke mennyei erővel. Aki csak a vig társaságot, szórakozást keresi, attól távol marad a lelki elmélyülés-rádöbbenés arra, hogy bűnös életünket le kell vetkőzni és felöltözni az újat. A lélek fuvallatát csak a csendben kapod meg, ott tudsz leborulni, bűneidet megsíratni és ott tud Krisztus lelke újja szülni téged.

Sok leánynál az elfoglaltsága az akadály, hogy a gyülekezeti munkában részt vegyen, templomba mehessen. A református leány, ha Márta szerepét tökéletesen is betölti, egyszersmind Mária szomjas lelkével fut a kútforráshoz; s nemcsak maga, de leánytársait is odavonzza.

Ha kint az életben kell megállnia, bármily állásban, csak ott és úgy végzi munkáját, ahol érzi, hogy Jézus is vele lehet.

Boldog kiváltságot érez, ha az Úr teljesen s egészen az Ő szolgálatára méltatja s lelke legnagyobb gyönyörűségével hajtja meg főkötös fejét, mint diakonissza.

Aki már járt diakonissza otthonban, vagy diakonissza kórházban, mint én is, az mindjárt megérezte, hogy annak az intézetnek különös, nem mindennapi levegője van. Nem tudnám ezt jobban kifejezni, mintha Pál apostol szavaival élve azt mondanám, hogy „Krisztus jó illata” érzik itt meg.

Kint az élet sokszor torz képeket mutat elibénk. Látjuk diadalmaskodni a bűnt, uralkodni az istentelent; a diakonissza ház levegője pedig azt hirdeti nekünk, hogy az evangélium valóság, élet, öröm és boldog szolgálat. Ide nem azok jönnek, akik csalódtak az életben, akik megtálták a világot és kiábrándultak az emberekből, hanem ellenkezőleg éppen azok, akik meg nem szégyenült reménységgel bírnak, akik nagyon szeretik az embereket és a világot. Annyira szeretik, hogy alázatos szolgálatra is képesek érte, csak hogy azt megmenthessék és megtarthassák az Isten számára.

De bármilyen állásban, vagy otthon él a református leány, sohse felejt el, hogy ő mindig Krisztus alázatos szolgáló leánya marad. Teste a Szentlélek temploma. Tudja, ismeri Pál leveleiből azt, hogy „Mi nem a magunkéi vagyunk”. És így hűségéből sem teste soványításával, sem arca kifestésével nem bántja meg az ő teremtő Urát.

A református leány tudja, hogy a legjobb szépítőszert az arcon Jézus nyájassága és a jószívből jött cselekedetek, amelyekből fakadó boldog érzés Jézus vonásait rajzolja az arcára. Otthonát szépíti, szívesen látja ott a betérő vendéget, de ellátogat a betegekhez, szomorkodókhoz s lesz igazán angyalszárnyon járó Isten küldötte, áldás ahol él.

A református leány mindennapos bibliáolvasó. Más nem alakítja igazán Krisztus mintájára, mint egyedül Isten Szent Lelke és ezt csakis a Szentírás rendszeres olvasásával ápolhatja.

Ez a Ti magányos készülétek. Ennek a hatása nagyon szépen erősödik és fokozódik akkor, amikor ezt közösen is végzitek egy-egy biblia-órán és a Ti egyénenként nyert lelki kincsetek a közösség áldásává válik.

Manapság szeretik a szökökutakat megvilágítani. Minden vízcsepp, amely a magasból visszahull szétvetíti a reá esett sugár fényt. Amikor a mi életünket egy-egy közös bibliaóra magasba emeli és az isteni kegyelem fénye valamennyiünk lelkét fényesebbé teszi, új megvilágításban kerülünk vissza a mi napi foglalkozásunkba. És azt érezzük, hogy azt a felső megvilágítást itt sem hagyhatjuk el. Kisérnek bennünket az Isten gondolatai, az Ő lelkének fénye

áthatja a mi gondolatunkat is. A mi munkánkat is, a mi egymással való beszélgetésünket is a jó Isten légkörében tartja. Ez lesz az életünknek egy magasabb foglalat.

A református leánynak — Isten irányítja sorsát és így érkezik el az élete oda, ahová Isten rendelte. Életével Isten rendelkezik és ha ennek engedelmeskedik, lehet csak igazán boldog és így juthat el — ha Isten akarja — a boldog házasság révébe.

Tehát most, amikor a Református Napon a református leányokhoz szóltam, tettem azt azzal a hittell, hogy ne külsőképen faragjunk fess református leányokat, hanem feltárva az igazi református jellemvonásokat, Isten lelke öntudatra keltsen Titeket, hogy így az élet bármilyen helyén, a saját otthonotokban mint anyák, hitvesek, lehettek erősek, fehérek, a templom mintájára kifaragott oszlopok.

Pár évvel ezelőtt Késmárkon jártam. Sorba néztük a templomokat. Sok híres templom van ott. De közöttük egy tetszett nekem különösen. Eleinte magam sem tudtam, miért. Később jöttem rá, hogy milyen csodálatosan szép oszlopai vannak. Karcsuak, fehérek, a templom mintájához hasonlóak. Két hosszú sorban vannak elhelyezve s nyugodt méltósággal állanak egymás mellett, középen utat nyitva a templomlátogatók számára. Az oszlopsor végén az emelvényen kiemelkedik Krisztus alakja. Oly ünnepélyes látvány ez. Az emberek meghalkították láváikat, amikor ide beléptek, s mintha Isten szavát még most is hallanám: „Leányaim, legyetek olyanok, mint a templom mintájára kifaragott oszlopok, hogy bennetek és rajtatok keresztül is megláthassék a Krisztus!”

A reformátoraink ismeretlen emberi arca.

Reformátorainkról, különösen Lutherről, Kálvinról sok mindent tudunk. Ismerjük azokat a küzdelmeket, amelyeket folytattak, ismerjük theologiai álláspontjukat, ismerjük az egyház-kormányzattal kapcsolatos intézkedéseiket, tudjuk, milyen könyveket írtak, tudjuk hol születtek, hol haltak meg. Egyszóval ismerjük bennük, ami ismerős és ami mégis sokkal messzibb viszi őket tőlünk, mint az az arcuk, ami ismeretlen előttünk. *A reformátorokban mi a reformátorokat ismerjük csupán, ismeretlen előttünk a reformátorokban — az ember.*

Lehet, hogy a történetírás azért nem foglalkozik behatóbban a nagy történelmi alakok emberi oldalával, mert attól fél, hogy akadnának a legnagyobb emberek életében is olyan emberi momentumok, melyek az 'utókor bámulatát és tiszteletét kisebbítenék velük szemben. Lehet azonban, hogy a történetírás egyenesen azt akarja, hogy ezekből a nagy emberekből mindenképen *hőst* varázsoljon a történelmi beállítás varázsvesszejével és tévedése épen abban van ennek a mindenképen hőst teremteni akaró tör-

ténetírásnak, hogy legbelső sajátjukat rabolja el, legvalóságosabb én-jüket rejti el az események sokasága mögé és így alakjaiból hiányzik a minden kor minden emberéhez legközelebb álló örök sajátjuk: mberségük.

Ezekben a sorokban, amiket kaleidoszkópszerűen az olvasó elé vetítünk, Luther és Kálvin ismeretlen emberi arcának néhány jellegzetes és eddig csak kevesek által ismert vonásait akarjuk megrajzolni, különös tekintettel a családi életükre, a házassági illetve nősülési gondjaira, a családi tüzhelyük örömeire, vagyis megmutatjuk Luthert és Kálvint — nem a katedrán, nem a kommentárjaik írása közben, nem zsidó szótárak, vaskos fóliáns-kötetek között, nem az íróasztalnál — otthon, a családi körben, legemberibb érzéseik között, legemberibb megnyilatkozásaikból, eredeti leveleik, elmondott beszédek nyomán.

Luther 1524-ben hagyta el az ágostonrendi kolostort. 1525 június 13.-án nősült meg. Feleségül a cisztercita rend egyik tagját, *Bora Katalint* veszi el. Tavaly Milánóban a Poldi Pezzoli képtárban két Kranach képet fedeztem fel, amely őket ábrázolja, Luthert és Katalint. Kis szobácska falán őrzik ketten a képtár csendességét. Katalin nem lehetett szép asszony. Erélyes vonások vonulnak végig arcán, melyet kemény csontok feszítenek szélessé. Szeme, tekintete csupa derű mégis. Ez a derű kíséri Luthert életében. Ezt Luther leveleiből láthatjuk, melyeket hozzá írogatott újtáiról. „*Lieber HERR Käth*“-nek, kedves Kata URAM-nak szólítja, szellemes humorával így is kifejezni akarja azt a megfélembizhetetlen „történelmi”, illetve „örök történelmi” tényt, hogy az asszony a háznak nem ugyan névleges, de tényleges ura.

Luther „házi keresztje”-nek nevezi őt és az a derű, mely minden írását jellemzi, amikor Kata uramasszonyról beszél, vele levelez, motíválja egész házassági viszonyukat. Luther túláradó szeretettel sziporkázza feleségére dús szellemességét és Kata uramasszony temperamentuma, bőbeszédősége, — örök asszonyisága — sokszor tárgya Luther élcélődésének. Róla mintázza szellemes versét, melyet döcögve ugyan, de magyarárol így adhatunk vissza:

Nincs oly szoknya, nincs oly ruha
Asszonynak, mely rosszul állna,
Mint az, ha — Isten bocsásson! —
Okos akar lenni az asszony!

És mennyi derű vezetí tollát, amikor házasságáról ír! „Tizennégy évvel ezelőtt, amikor megházasodtam, egy Schönfeld leányt akartam feleségül venni, aki most Basiliusnak, Albrecht herceg házi orvosának felesége. Én feleségemet sohasem szerettem, mindig nagyon büszkének tartottam azelőtt, de Isten úgy akarta, (vigyázat, Luther élcélődik) hogy könyörüljek az elhagyatotton! És Isten kegyelméből boldog házasságis lett a mienk. Hűséges feleségem van, vagy ahogy Salamon mondja: Bizik abban az ő férjének lelke, jóval illeti őt és nem gonosszal.” A házasság — mondja másutt — Isten ajándéka.

Nincs szebb közösség, mint a házasság és nincs szomorúbb szakítás, mint a válás. Az élet legderűsebb oldala a házasság és ártatlanabb, mint a cölibátus! Ha azonban rosszul sikerül, rosszabb, mint a pokol! De én nem cserélném el Katámat sem Franciahonért, sem Velencéért; először azért nem, mert igen igen sokszor tapasztaltam, hogy benne sokkal kevesebb hiba van, mint a többi asszonyban és harmadszor, mert hozzá köt házassági esküm... Én vagyok az alattvaló, — mondja másutt — Kata pedig a felettem álló. Én vagyok Áron, Kata pedig Mózes." S bár itt Luther elfelejti, hogy Mózes nem tudott beszélni, másutt mégis csak kiderül, hogy a beszédesség tekintetében nem volt „mózesi”, de „ároni” Kata uramasszony is. Egy angolnak, aki nem beszélt jól németül ezt mondotta Luther: „Feleségemnek kellene téged németre tanítania! Olyannyira beszédes, hogy én messze maradok mögötte. Pedig nem valami épületes dolog, ha az asszonyok sokat beszélnek. Jobban illik hozzájuk a hallgatás!”

Kata asszony hűséges élettársa volt az urának. Ha olvasgatjuk Luther leveleit, amiket feleségéhez intéz, látjuk, hogy Luther minden eseményről, a legkomolyabb teológiai vitáról, gondjairól, örömeiről, melyek nagy reformátori munkája közben érik, állandóan tudósításokat küld feleségének. A híres marburgi kollokvium, mellyel kapcsolatban Luther erőszakos erélyét emeli ki a história, barátságos beszélgetéssé csendesül feleségének írott tudósításában. „Tudatlak, hogy a marburgi barátságos beszélgetésünknek vége szakadt. Majdnem minden egyes kérdésben egyik vagyunk, csak az úrvacsorában akarják megtartani elleneink (Widerteil) a kenyeret és mégis Krisztusnak csak lelki, szellemi jelenlétét akarják vallani. Ma az ögróf tárgyál velük tovább: hátha megegyezhetünk, de ha nem, akkor is testvérek maradunk, Krisztus tagjaiként élve egymás számára... „Vajjon ismerik-e azok a történészek ezt a levelet, akik a marburgi kollokviumot úgy szeretik beállítani, mint amely egyedül Luther erőszakossága és testvérietlensége miatt bukott meg? A felesége előtt megszólaló ember sorai nem ezt igazolják! És ezek meggyőzöttek.

Kata asszony hűséggel állott mindig ura oldala mellett. „Nagyon el vagyok foglalva — mondta egyszer Luther. Sokféle elfoglaltságom van, amelyek mindenike egész embert kíván. Hetenként négyszer kell prédikálnom, kétszer előadást kell tartanom az egyetemen, tanácskozásokon kell résztvennem, sok levelet, könyveket kell írnom. Isten jót tett velem, amikor ilyen pompás asszonyt állított oldalam mellé, aki el látja az egész háztartásomat, magára veszi annak minden gondját, úgyhogy egyáltalán nem kényszerülök arra, hogy ezzel is foglalkozzam.” Ez a gondosság azonban nemcsak otthonában vette körül Kata asszony részéről Luthert. Ha sokáig távol volt hazulról, kedvenc borából is küldött utána, hogy ura semminek híjjával ne szükölködjék.

(Folyt. köv.)

ISKOLÁINK

A lelkipásztor és a tanító.

Szinte közhelyé vált már az a megállapítás, — mely szerint: a lelkipásztor a gyülekezet angyala. Én ezt úgy módosítanám, hogy a gyülekezetnek két angyala van, mégpedig: a lelkipásztor és a tanító. Az egyik a nagyok, a másik a kicsinyek körében.

Csekélységem szerint, a két „angyal”, mint egyházi tisztviselő: egymáshoz való viszonya erősen befolyásolja az egyház életét. Fontos tehát, hogy: vannak-e ellentétek, differenciák közöttük? mik ezeknek az okai? hogyan lehetne azokat kiküszöbölni?

Hogy vannak súrlódások közöttük, melyek gyakran az ellenségeskedésig fokozódnak, arról — sajnos — nagyon könnyű meggyőződni, mert ez az általánosnak mondható tapasztalat. (Tisztelet a kivételnek!)

Ravasz L. mondja egyik legújabb könyvében, hogy: ha csak tökéletes embereknek lehetne prédikálni, a földi anyaszentegyház örökre meg nem volna. — Ez a megállapítás igaz és helytálló ebben a változatban is, hogy: ha csak tökéletes emberek lehetnének lelkipásztorok és tanítók, a földi anyaszentegyház és iskolai örökre meg nem volna, — mert ilyenek aligha akadnának.

A lelkipásztor és tanító között minden kisebb-nagyobb ellentétnek, meg nem értésnek a magyarázata, hogy nem tökéletes, hanem: gyarló, hibákkal és tévedésekkel teljes emberek vagyunk.

Az okok többfélék. Lehetnek: kor-, világnézeti, felfogásbeli különbségek; személyi és családi jellegű differenciák, — de talán leggyakrabban a hivatalból, tisztségből eredő ellentétek. A lelkipásztor „hivatalból” iskolaszéki elnök, míg a tanító, legtöbb helyen, szintén „hivatalból” iskola-igazgató, s a kettő hatásköre, sajnos, sokáig nem volt tisztázva, körvonalazva.

Különösen fiatal, kezdő tanítóink nem ismerik Egyházi Törvényeink rendelkezéseit s gyakran vétének azok ellen. De viszont annyira érzékenyek, hogy nem szeretik, sőt megharagszanak érte, ha valaki figyelmezteti őket. (Hála Istennek: itt is vannak kivételek.)

Az iskola és tanítás meglátogatása egyik kötelessége a lelkésznek, mint iskolaszéki elnöknek. Ha komolyan, lelkiismeretesen akar eleget tenni ebbeli kötelezettségének, ebből szintén csak a differenciák számai szaporodnak... És így tovább.

A súrlódások kiküszöbölésének szintén több módja van, természetesen csak addig, míg el nem mérgesedett az ügy. De leghelyesebb az ellentéteket megelőzni. Csak kölcsönös jóakarattal kell hozzá s az, hogy hivatásukat egyformán komolyan vegyék és anyaszentegyházunkat mindennél jobban szeressék!

A lelkész előtt, amikor az iskolát látogatja, mindig az legyen, hogy ő nem tanfelügyelő, hanem a gyülekezet lelkipásztora. Tehát őt más szempontoknak kell vezetnie... .

A legtöbb tanítói díjlevélben benne van, hogy az u. n. „kánonikus órákon” a tanítónak kell a templomban végeznie az istentiszteletet. — Ahol fiatal, munkabíró a lelkész, miért ne tehetné meg, hogy nem veszi igénybe az iskolai idegőlk munkában kifáradt tanító szolgálatát, — különösen, ha idősebb is az a tanító. . .

Gyülekezetemben bevezettem, hogy úgy a kánonikus órákon, mint mindig, — hacsak betegség nem gátol, — magam végzem a szószéki szolgálatot, mert az a tapasztalatom, hogy áron is meg kellene vennem azokat az ígéhirdetési alkalmakat, melyek a díjlevél szerint a tanítót érdekelnek. . .

Hogy tanítóink teljesen tisztában legyenek törvényeink rendelkezéseivel, — mert a konventi „Rendtartás”-ban is utalások vannak az E. T.-re, — tisztelettel javaslom, hogy egyházi hatóságaink kövessenek el mindent, hogy az új Egyházi Törvénykönyv ne csak a lelkészi hív.-nak, hanem az iskoláknak is küldessék meg s a Biblia mellett ott legyen minden tanítói könyvtárban!

Végezetül: a lelkipásztor és a tanító, mint a gyülekezetek angyalai, egymáshoz való viszonyát: a szülők, az édesapa és édesanya egymáshoz való viszonyához tudom leginkább hasonlítani. Amint ezeknek viszonyát: Istenhez és gyermekükhöz való viszonyuk határozza meg és közöttük: nemes, szent barátságnak kell kifejlődnie, — úgy a lelkipásztornak és tanítónak is: igaz, lélek szerint való barátoknak kell lenniök, s Istenhez és a gyülekezethez való viszonyuk határozza meg egymáshoz való viszonyukat.

A lelkész szeresse az iskolát s becsülje meg a tanító munkáját. Ne feledje, hogy egyházunk iskolájával áll, vagy esik. Viszont a tanítónak is tudnia kell, hogy az iskola nem önálló, független intézmény, hanem anyaszentegyházunk élő része, eleven darabja, — tehát ő is az egyház tisztviselője. . .

Csekélységre egyikünknek sem szabad adnia, nehogy komoly, eszményi barátságuk megzavarassék!! Sőt, ha kell, még áldozathozataltól sem szabad visszariadniok ennek érdekében!! M. Gy.

Református vallástani és énekes könyv. A Pálóczi Czinke-féle ref. vallástani könyveket ez évben is egyedül és kizárólag a beretkei ref. árvaház küldi szét. Raktáron vannak a következő könyvek: 1. Ker. hit és élet à Kc 4— 2. Az idvezítés története à Kc 6— 3. Krisztus anyaszentegyháza à Kc 3— 4. Imádságok és vallástételek à Kc 3— 5. Konfirmációs káté à Kc 2— 6. Vallástani tervezet à Kc 5. Énekes könyv kapható vászonkötéses 14 és bőrkötéses 28 Kc-ás árban. A megrendeléseket a *beretkei ref. árvaház igazgatóságához Bretka—Beretke, pp. Gemerská Panita* kérjük küldeni. A könyvek csakis utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése mellett szállíthatók. A pénz előzetes beküldése esetén a megrendelő kivánságára és veszélyére nyomtatványként is küldhetjük a könyveket.

Igazgatóság.

GYÜLEKEZETI MUNKA

A debreceni ORLE konferencia.

(Folytatás.)

Az *ORLE konferencia második napja* augusztus 25.-én, csütörtökön reggel Bakó László szegedi lelkipásztor: „Az Úr kérdez, szeretsz-e engem?” c. bibliamagyarázatával vette kezdetét. Az első előadást dr. Vasady Béla egyetemi professzor, ORLE tanulmányi főtítkártartotta „A Szentírás ihletettsége”-ről, mindvégig lenyűgöző erővel. Nagyatású előadásában két tételt hangoztatott: 1. a Szentírás: Isten Igéje, annak magyarázata pedig: 2. az Ige szolgálata. Hogy a Szentírás Isten Igéje, ez teológiai tétel, ebben benne van az is, hogy ihletett. Ennek elfogadása hit dolga. A testimonium Spiritus Sancti nélkül nem beszélhetünk az Ige inspirációjáról, mely Isten lelkének műve és titka. Beszült az előadó a dinamikus inspirációról, mely hangsúlyozza a Szentírásban Isten lelkének munkáját és párhuzamosan azt is, hogy Isten embereken keresztül működik ebben a világban. A dinamikus inspiráció domborítja ki valóságosan Isten szuverenitását előttünk. Ha Szentírás Isten Igéje, abból következik, hogy annak hirdetése az Ige szolgálata. Az Ige szolgálatában nem lehet az Irást semlegesen szemlélni, hanem vele szemben állást kell foglalni, párbeszéd indult meg közöttem és az Irás között, magamra kell alkalmazni azt. Ha ezt teszem, akkor fog az Irásból felém Isten szava szólni.

E magas nivójú, bizodalmas hittel telített beszéd után, dr. Hoffman Konrád a zsidó missziói világbizottság titkára angol nyelven tartotta meg előadását, melyet Szenes László segédlelkész tolmácsolt. Az előadó a politikai vonatkozások kikapcsolásával szolt a zsidó-kérdésről és hangsúlyozta, hogy a missziót átérző keresztyén egyházaknak, nem szabad gátat vetni, sőt a komolyan megtérni akaró zsidóknak meg kell könnyíteni a megtéréshez vezető utat. A napjainkban nagyfontosságú kérdéshez több hozzászólás hangzott el. Muraközy Gyula budapesti kálvintéri lelkipásztor szolt a gyülekezetében történt átérésekről, melyek közül sok őszinte volt. Hozzászolt még Papp Béla, Görömbey Péter, Pongrácz Kálmán, Nagy Sándor, Konrád László, melyekre dr. Hoffman válaszolt.

Nagy érdeklődés közepette emelkedett szólasra dr. Ravasz László püspök, aki leszögezte, hogy e kérdést nem lehet jelszavakkal megoldani. Mi elsősorban ref. szempontból nézzük ezt a nehéz kérdést. Jézus azt mondotta: „Menjetekek el és tegyetekek tanítványokká minden népeket”... ezen az alapon nem zárhatunk egy népet sem ebből a feladatkörből. Ezért a református egyház a zsidó misszióról soha le nem mond. Nem lenne egyébként olyan megoldatlannak látszó probléma a zsidó-kérdés, ha olyan keresztyének tudtunk volna lenni, amilyeneknek lennünk kellett volna. Azt, hogy zsidó-kérdés van, nem lehet letagadni,

a megadásához azonban tisztánlátás és szeretet kell. Mi segítünk megoldani a kérdést, de üres jelszavaktól nem engedjük a kezünket megkötni. Ravasz püspök beszédét többször szakította félbe a helyeslés és hosszasan megéljeneztek.

A következő tárgy: „*A lelkipásztor teendői a reverzális körül*“ volt, melyről Darányi Lajos sárospataki lelkipásztor szólott. Rámutatott a jelenlegi kuszált helyzetre, mely ebben a kérdésben uralkodik és vázolta a kat. egyház magatartását e kérdésben. Muraközy Gyula, hozzászólásában azt fejtegette, hogy katolikus részről is egyenlő fegyverekkel való küzdelmet várnak. Boda József veszprémi lelkipásztor konkrét eseteket sorolt fel. Hozzászólottak még e kérdéshez: Esze Tamás, dr. Farkas Pál, Kovács J. István és Csapó István, akik e kérdés végleges rendezését sürgették.

Délután a *református nők* tartották konferenciájukat a ref. főgimnázium tornatermében. Szász Imre esperes imádságával kezdődött a konferencia, melynek első előadását Csanádi Györgyné tartotta meg: „*Mi bízottat reánk*“ címen. Részletesen ismertette a református nő köteleességét az egyházi élet különböző viszonylataiban. Az értékes előadáshoz hozzászólottak: Nagy Imréné, hajdunánási lelkészné, Elek Márta tanítónő, Arany Dénesné lelkészné, Kovácsné, Huszár Jolán, Fazekas Lajosné és végül dr. Szász Imre esperes. A második előadó: dr. Ferenczy Károly nyíregyházi missziói lelkész volt, aki a református női munka megszervezéséről szólott. Ehhez az előadáshoz hozzászólott: dr. Makkay Sándor egyetemi professzor is, aki rámutatott arra, hogy minden ref. nő tegye meg kötelességét családjával, egyházával szemben, ahogy képességével, erejétől telik. E nagyértékű hozzászólással a konferencia végetért.

E konferenciával egyidejűleg tartották meg összejövetelüket a *vallásoktató lelkészek* a debreceni egyház tanácstermében, mely nagy érdeklődés mellett folyt le. A konferencia: Lőrincz Géza, székesfehérvári v. o. lelkész imájával vette kezdetét, majd Szabó Károly elnök megnyitó beszéde következett. Kántor József titkári jelentését olvasta fel. Dr. Muzsnay László budapesti, dr. Illyés Endre dóczy intézeti, Cseh József miskolczi v. o. lelkészek aktuális kérdéseket, könyv-ismertetéseket és miniszteri rendeleteket tárgyaltak meg. Papp József debreceni v. o. lelkész imádságával ért véget a konferenciának ez a része.

Még egy konferencia volt e délután folyamán a fentiekkel egyidejűleg, a *ref. segédlelkészek* konferenciája, melyen dr. Bartha Tibor, Szenes László, Dobos János, Orosz Árpád, dr. Kovács István, Kiss Antal Jenő, Balogh Lajos segédlelkészek adtak elő, illetve szólottak hozzá a kitűzött kérdésekhez.

Augusztus 26.-án, pénteken a konferencia harmadik napján, reggel 8 ó. kezdettel áhítat volt lelkészek számára a kistemplomban, ahol dr. Vass Vince kecskeméti lelkipásztor beszélt: „*Az Úr kérdez, mid van amit ne kaptál volna*“

címen. Ezután vette kezdetét az ORLE diszközgyűlése a vármegyeháza dísztermében. A díszterem és a karzat zsúfolásig megtelt résztvevő közönséggel. A gyűlést Farkas István püspök imádsága vezette be, melyet dr. Ravasz László ORLE elnök magával sodró megnyitó beszéde követett, aki egyóráshoz hatalmas beszédben sorakoztatta fel mindazokat az időszerű kérdéseket, melyekkel az ORLE-nek számolnia kell.

Elsősorban az általános helyzetet vázolta Ravasz püspök. Beszéde elején szólott a német kérdéstről, hatalmi súlyának megnövekedéséről, ezzel párhuzamosan a magyarság magatartásáról, melynek kapcsán ezeket kell tartani szem előtt: úgy menni együtt, hogy el ne tűnjünk, úgy barátkozni, hogy bele ne haljunk. Mindez egyetlen utat állít a magyarság elé: megőrizni szellemi, gazdasági függetlenségét, öntudatát, mert ennek a népnek nincs más védelme és menedéke sem földön, sem égen, csak ön maga. Ha nem adja oda magát egy világért, erősebb lesz, mint egy világ. Ebben a munkában nagy szükség van a kálvinizmusra. A szél ellenében a nádasok zúgnak és lármáznak, de mélyen meghajolnak, a kőszikla hallgat, de megáll. A magyar kálvinizmus szóval folytatja, amit négyszáz esztendeig csinált: hallgat, ellenáll, mint a gránit.

A továbbiakban szólott Ravasz püspök az eucharisztikus kongresszus alkalmával kinyilvánított magatartásáról a magyar protestantizmusnak. Ez alkalommal azzal a tiszteletteljes hallgatással állott félre az ünneplő testvér újtárból, mellyel a saját hitét komolyan vevő keresztyén ember tartozik a más vallású testvéreinek meggyőződését becsülni. Ez a félreállítás és hallgatás azonban nem jelenti azt, hogy a jövőben a protestantizmus elhanyagolható mennyiség csupán. Beszélt István király napjának törvénybe iktatásáról is, azonban kihangsúlyozta, hogy ez nem a katolikus szentnek kijáró tisztelet és ünnep, hanem egy olyan nap, melynek megvan a nemzet történetében a maga ősi gyökere.

Beszéde második részében a kollégium jubileumáról szólott a püspök és kijelentette, hogy a debreceni kollégium a református szellem alkotása, műhelye és szent kútja. Nem fejedelmek, nem államhatalom, nem barokk urak ajándékozták, hanem a magyar ref. nép filléreiből épült. Rámutatott a debreceni világgyűlés jelentőségére is és hangoztatta, hogy ez nem volt ellentüntetés semmi más gyűléssel szemben, csupán az volt a célja, hogy a Magyarországra érkezett külföldi reformátusokat összegyűjtse. Végül megemlékezett a püspök Kölcsey Ferencről, aki liberális és demokrata volt. Kölcsey Ferenc egy nép lelkének megszólaltatója volt, emléke előtt hódolva nyitom meg az ORLE gyűlését, — fejezte be nagyhatású beszédét Ravasz püspök.

A nagy tetszéssel fogadott megnyitó beszéd után Hettsy Kálmán az ORLE főjegyzője az indítványokat terjesztette elő, majd az üdvözlések következtek a különféle testületek részéről. Ravasz püspök válaszolt az üdvözlésekre, meg-

köszönve a megnyilatkozó hálát és ragaszkodást.

A közgyűlés Harsányi Pál esperes vezetésével egy bizottságot küldött ki a köztemetőbe, ahol megkoszorúzták az ORLE nagynevű elnökének: Baltazár Dezsőnek a sírját. Több ügy letárgyalása után, Görömbey Péter imájával véget ért a közgyűlés.

Ezzel befejezést is nyert a háromnapos nagyszabású ORLE konferencia szellemi része. A konferencián mindnyájan éreztük, hogy ha van bennünk mozduló akarat az *összefogásra*, készség a Lélek javainak befogadására, ha az összetartozandóság tudatával kéz a kézben meggyünk egymás mellett úgy, hogy kezünket el nem bocsájtjuk, hanem egyek vagyunk minden jószándék valóráváltásában és Isten ügyének szolgálatában, akkor e jelben: az *összefogás* jegyében győzni fog rajtunk: evangéliumi munkásokon keresztül az Isten ügye, amint meg van írva: „Veszték erőt, minék utána a Szentlélek eljő reátok és lesztek nekem tanuim, úgy Jeruzsálemben, mint egész Judeában és Samáriában, a földnek mind végső határáig.” (Ap. csel. 8. v.)

Csomár Zoltán.

PROBLÉMÁINK

A baráti körökről.

Egyes lelkipásztorok már régebben megérezték és hangoztatták, újabban az egyházi hatóságok is felhívták reá a figyelmet, s ahol gyakorlatban van, mindenütt szép eredmények tesznek róla bizonyosságot, hogy a lelkipásztori (belmissziói) munkát kedvezően befolyásolják és gyümölcsözővé teszik a lelkészek baráti köreinek működései. S amikor erre gondolok, önkéntlenül is Makkai S. szavai jutnak eszembe, melyek: „A különös teherhordozás” cím alatt egyik könyvében ír: „A lelkipásztor terhét csak a lelkipásztorok közössége hordozhatja. — „Nincs szebb, nagyobb, szentebb, kívánatosabb és boldogítóbb ezen a földön, mint a lelkipásztorok barátsága.”

Mik is ezek a baráti körök? Olyan meghitt, bizalmas körök, lelki otthonok, ahol a vezetők a munka minden egyes részletét megvitatják, nehézségeit megbeszélik, fáradságukban felüdülnek, — szóval, ahola tagok egymás hite, tudása, tapasztalata által: épülnek. Vagyis, semmiesetre sem nevezhetők azoknak a kirándulás-szerű-, vagy szórakozás-jellegű találkozások, összejövetelnek. A hangsúly tehát az építésen és épülésen van. Mert tapasztalati tény, ugyanis, hogy nemcsak a hiveknek a gyülekezeti tagoknak, hanem talán még sokkal inkább a vezetőknek, a gyakran társtalán magányban szétszórta élő lelkipásztoroknak is szükségük van az épülés alkalmaira. Hacsak valakinek helytelen fogalma nincsen hivatásáról, feladatairól, — és nem ringatja magát a nagyképű önteltség hamis és balga illúziójában. A baráti köröknek az az elgondolás képezi az alapját, hogy az Ige szolgálói mindnyájan egyek s egyenlők a Krisztusban. Jobban mondva: egyeknek, egyenlőknek kellene lenniök! Mert: egy ügyet

szolgálnak és egy az Urunk. — Ha ez az egység még nem alakult ki közöttük, akkor azért van szükség a baráti körre, hogy azt szolgálja, ha pedig már megvan az egység, akkor a baráti kör elmaradhatatlan. — Tulajdonképen a szakasz — és minden más értekezletnek és lelkészi találkozásnak, összejövetelnek: baráti építő jellegűnek kellene lennie. S ezt a baráti jelleget célszerű a belmissziói munkák iránt érdeklődő, vagy azokban intenzíven részt vevő tanítókra is kiterjeszteni, illetve őket a baráti körbe bevonnai: „Hogy mindnyájan egyek legyenek...” (Ján. 17. : 21.)

Mi az elengedhetetlen feltétele a baráti körök megszervezésének és eredményes munkájának? Csak az, ami nélkül nemcsak lelkipásztorok, hanem még emberek sem lehetünk: a testvéri szeretet. Más szavakkal: jóakarát, egymás megbecsülése és egymás munkájának méltánylása. Ezek nélkül lehetünk: kiváló szónokok, híres tudósok, stb., — de nem lehetünk Krisztusnak igazi apostolai.

Nyilvánvaló, hogy a keresztyén erények gyakorlásához nem elvonultan élő egyének, hanem közösségek, kollektívumok kellene. Tehát ezeket elsősorban a lelkipásztoroknak kell maguk között gyakorolni. Ahol megvan a lelkészek között az igaz szereteten alapuló baráti kör, ott nem probléma az egymás kölcsönös kiségitése s szolgálata, onnan számüzve van a mindennél kinosabb: árvaság-érzet.

Mi az oka mégis, hogy nem működnek mindenütt a baráti körök? Hogy olyan nehezen tudunk igazi testvéri találkozóra összejönni s ott összeemelegedni? S viszont sokszor: semmiségek, bagatell-ügyek miatt, olyan könnyen szétrebbenünk?

Mi gyakran esünk abba a hibába, hogy csak a magunk — sokszor jelentéktelen munkáját tartjuk valaminek, — míg a másét lenézzük. Hasonlítunk egykori gimnáziumi tanárainkhoz, akik mindig a maguk tantárgyaiknak a fontosságát hangoztatták, a többi tantárgyak rovására.

Sokszor ok nélkül is, érthetetlenül, érzékenyek vagyunk. Nem bírjuk el még a jóakaraton alapuló őszinte szót sem. Az igazságért rendszerint: megharagszunk. Nagy igazság, illetve bölcsesség van egyik barátom szomorú megállapításában: „Én már, sajnos, tapasztaltam, hogy jobb, ha hallgat az ember, — mégha igaza van is.” Már pedig, aki baráti találkozóra megy, az hagyja otthon mimóza-természetét. Ha már találkozunk, ne a saját személyünk és hiúságunk kérdése foglalkoztasson bennünket, hanem az az ügy, amely reánk bízva, s amit képviselünk! Az igazságot pedig tanuljuk meg, az őszinte szóval együtt: köszönettel fogadni, — mégha pillanatnyilag fájó is az! Csak így lehetünk az igazság bajnokai!

A lelkipásztorok baráti körére nagy hivatás vár egyházunk lelki megújítása terén. Hassunk oda, hogy azok a Krisztussal való lelki találkozás drága alkalmai legyenek a számunkra! (M.)

HIREK

Dr. Révész Imre megválasztott püspök. A magyarországi tiszántúli református egyházkerület szavazatbontó bizottsága 1938 augusztus 22-én bontotta fel a Maklár Károly halálával megüresedett püspöki tisztségre beérkezett szavazatokat. A 342 egyházközségből 1 egyházközség szavazata nem érkezett be, a többi 341 egyházközség valamennyi szavazata, számszerint 801, kivétel nélkül Dr. Révész Imrere esett, illetve egy egyházközség két szavazatának alaki hiba miatt történt megsemmisítése után 799 szavazattal, tökéletes egyhangúsággal Dr. Révész Imrét választotta meg a tiszántúli református egyházkerület püspökévé. A debreceni református egyház hasonló lelkesedéssel Dr. Révész Imre püspököt lelkipásztorává is megválasztotta. Üdvözljük az új pásztort szeretetünknek, tiszteletünknek a teljességével.

Dr. Révész Imre életrajza. Dr. Révész Imre született 1889 június 30.-án Pápán, ahol néhai atyja, Dr. Révész Kálmán, a későbbi kassai, majd miskolci lelkipásztor és tiszáninneri püspök, akkor theologiai akadémiai tanár volt. Anyja Tima Honória, dunántúli református földbirtokos és lelkészcsalád sarja, korán elhunyt; jószágos nevelőanyjává a ma is élő özv. Révész Kálmánné fái Fáy Klára lett. Apai ágon az új püspök tősgyökeres tiszántúli református családból származik, egyenes öse Révész Tamás 1659-ben katonai érdemekért kapott nemességet. Felmenői a XVIII. századtól fogva túlnyomóan lelkipásztorok és tanítók. Nagyatya, az idősebb Dr. Révész Imre debreceni lelkipásztor, a mult század egyik legnagyobb magyar tudósa a református hitvallás tisztaságáért és az egyház szabadságáért legtöbbször harcolt prédikátora. — Az új püspök elemi és középiskoláit Kassán, az evangélikus elemi iskolában és a jászóvári prémontréi rend főgimnáziumában végezte. Theológiát Kolozsvárt és a franciaországi Montaubanban tanult; tanárai között amott Ravasz László, emitt Doumergue Emil volt rá egész életére szóló hatással. 1911—12 kassai segédlelkész, 1912—1920 kolozsvári theologiai tanár, 1920—1930 debreceni lelkipásztor (közben 1923—1929 egyházkerületi főjegyző) volt, 1930 óta mai napig a Tisza István Tudományegyetem ny. r. tanára. Hivatalkorra nézve legidősebb lelkészi tanácsbírája és 1936 óta levéltárnoka a tiszántúli egyházkerületnek. Gyakorlati egyházi tevékenysége mellett legnagyobb jelentőségű működését eleddig tudományos téren, az egyetemes és magyar protestáns egyháztörténelem terén fejtett ki. Ezen a téren diákkora óta szakadatlan dolgozott. Műveit e helyt még szemelvényesen is lehetetlenség felsorolni. 25 évvel ezelőtt jelent meg első könyve: „A tudományos egyháztörténetírás” és a napokban hagyta el a sajtót életének eddigi főműve, a Magyar Református Egyháztörténet 1520—1608-ig, 25 nyomtatott iven.

Tudományos eredményei közül legjelentősebb a Méliusz Péter szellemi arcának és főkép theologiai jellemének tisztázása. Tudományos teljesítményei méltánylásául tüntette ki Magyarország Kormányzója 1935-ben a Magyar Corvin-koszorúval és ugyanakkor a Magyar Tudományos Akadémia a levelező tagsággal. A Ferenc József Tudományegyetemnek 1916 óta filozófiai doktora, a Tisza István Tudományegyetemnek 1927 óta magántanára, a Tisza István Tudományos Társaságnak 1936 óta egyik osztályelnöke. Két ízben volt dékánja az egyetem református hit-tudományi karának.

A losonci püspöki hivatal telefonja.

A dunáninneri egyházkerület elnöksége a losonci püspöki hivatalba bevezetette a telefont, melynek száma: 285. — Akik tehát telefonon akarnak beszélni a püspöki hivattal: Losonc 285-öt kérjék.

HIVATALOS RÉSZ

Hivatalos értesítés.

Tekintettel arra a távolságra, amely a Komáromi Egyházmegye gyülekezetei és Losonc között fennáll, hivatalos tisztemmel kapcsolatban szükségét érzem annak, hogy időszakonként mindazokkal személyes érintkezést találhassak, akik e célból engem felkeresni óhajtanak.

Az első ilyen személyes megbeszélésekre szánt napot f. évi október hó 10.-én óhajtom megtartani Komáromban, délelőtt 9. órától kezdve, a lelkészi hivatalban megtudható helyen.

Szeretettel kérem azokat, akik ez alkalommal valamely folyamatban levő hivatalos ügyben keresnek fel, hogy az ügy számát egy a hivatalomhoz intézett levélben előre jelezzék, az akták áttekinthetése s szükség esetén magammal vitele érdekében.

Losoncon, 1938 szeptember hó 19.-én

Kartársi és hittestvéri üdvözlettel
szolgájuk az Úrban:

Sörös Béla, püspök.

A Komáromi Református Egyházmegye esperesi hivatalától.

906—1938. sz. **Értesítés.**

A Komáromi Ref. Egyházmegye elnöksége a komáromi állami rendőrbiztosságtól közvetlenül kapott értesítés folytán a szeptember 22-re összehívott közgyűlést és a szeptember 23.-ra összehívott, kitűzött bírósági ülést bizonytalan időre elhalasztja.

Búcs, 1938. szept. 16. Soós Károly esperes.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belső és valódi keleti perzsa.
Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 40. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké. $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐN SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 október 1

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetin

(Hetény), okr. Stará-Dala.

Ide küldendő minden közlemény.

Református összefogás.

Nagy erő van az összefogásban. Minden nagy és komoly dolog az összefogásnak eredménye.

Két olyan példára hivatkozom, melyek közül az egyik 2000 éves multból igazol, a másik mostanában történt. Két ezer évvel ezelőtt Isten kijelentette akaratát az emberekhez a Krisztusban. Az üzenet közlése után a Fiú visszatért az Atyához. Ekkor a Szentlélek ereje által összefogott 12 ember, 12 szegény tudatlan ember. Ebből az összefogásból egy csodálatos élet született. Isten tiszta ismeretének világa. Ezen épült fel Európa kultúrája. Hogy ez a kultúra nem az, a minek lenni kellene, annak oka az ember tökéletlen, esendő volta. Egyébként csak azt akartam ezzel mondani, hogy a mai hatalmas keresztyén tábor 12 bátor hívő lélek összefogásának a gyümölcse.

A másik példa szemeink előtt folyt le. A komáromi Jókai szobor megalkotása előtti időben a szoborbizottság elnökével beszélgettem. Az volt a vérmes reménye, hogy összehozunk 25.000 Ké-t, s abból a költő szülővárosa részére egy csinos mellszobrot készíttetünk. Megindult a gyűjtés, összefogott Jókai olvasó tábora s nagyon rövid idő alatt 150.000 Ké jött össze, s ma a komáromi kultúrpalota előtt Jókainak remekbe készült hatalmas bronz-szobra áll. Ime egy lelkes magyar tábor összefogásának eredménye.

A szlovenszkói kálvinista egyház helyzete ma nagyon szomorú. Az élet robogó szekeréről lemaradtunk mi kálvinista magyarok. Messze előttünk jár a magyar, az erdélyi és a jugoszláviai magyar kálvinista testvér sereg. Ez nem maradhat így s ennek egyetlen orvossága, a komoly lelki munkára való összefogás.

I. A lelki ébredésről.

Mi a református egyháznak és híveinek feladata a világban?

Aki hallotta a debreceni nagygyűlés egyik kiváló szónokának Makkai Sándornak előadását, az megdöbbenve hallhatta, hogy a református egyház küldetése a szenvedés. Ő a Krisztus szenvedő egyháza. Mindenütt kisebbségben, mindenütt hátra szorítva, mindenütt félrelökve. Pedig elmondhatjuk, hogy egyedüli hordozója a tiszta evangéliumi tannak. Mindent kivetett magából, a

mi gátolhatná a tiszta világosság meglátásában. Kivetette magából a képző és előadó művészet eszközeit, hogy ezek csillogó köntösében el ne homályosuljon az Igének ragyogó fénye. Az Ige úgy él egyházunkban, amint Krisztus ajkáról elszállt. Közvetlen szemléletben él Istennel. Egyéni felelősséggel terhelt vallásos felfogása. A belső meggyőződésnek hitvallója. Szive lelke nyitott könyv az élő Isten előtt. Egyszóval a becsületes őszinteségnek egyháza. És a világnak erre a becsületes őszinteségre van szüksége. A világot ennek a komoly egyéni belső hitnek kell áthatni, mert ez az a kovász, mely komoly munkára éleszt, ez az a só, mely konzervál minden hitványsággal szemben. Nekünk arra kell összefognunk, hogy ezt a hitet belevigyük a világba, ott erről bizonyosságot tegyünk. Ne szégyeljük a Krisztus evangéliomát, mert egyedül ez az isteni hatalom minden sántáni erősségek megrontására. Ennek a hitnek ott van helye a fronton s nem hátul, nem félrelökve.

Körülbelül 30—35 évvel ezelőtt, amikor még delizsánc-kocsi közlekedett Komárom és Érsekújvár között, Komárom felé vivő utamban egy fiatal zsidó került mellém a póstakocsi ülésen. Ez mondotta beszélgetés közben, hogy a keresztyéneknél is — mint a zsidóknál, van egy könnyű vallás és egy nehéz vallás. A könnyű a neológ illetve protestáns vallás. A nehéz az ortodox — illetve katolikus vallás. Megértettem a felületes különböztetést. Könnyű nem böjtölni, könnyű nem vezekelni, könnyű szigorú egyházi parancsok békója nélkül élni, de nehéz hosszú napot tartani, nehéz imaszíjjakkal békózva órákhozat imádkozni . . . stb. Én feltettem néhány kérdést: Melyik könnyebb? Kibirni egy napi koplalást úgy, hogy előtte is utánna is böven töltözködjem, vagy pedig úgy élni e világ javaival, hogy sohase kelljen böjtölni? Melyik könnyebb, szigorú áhitatban tölteni egy órát abban a naív hitben, hogy eddigi bűneimet leimádkoztam s utánna újra vétkezhetem, vagy pedig minden percben érezni Isten tekintetét, s állandóan Isten előtti felelősség tudatában élni?

A kálvinista embernek, ha komoly hívő lélek, mindig Isten előtt kell állni, szüntelen imádkozni kell, állandó jócselekedetben kell élni. Ezért nagyon nehéz vallás a református vallás. Ő se bűnét, se baját másra nem tolhatja. Kál-

vinista küldetés nehéz sors, keserves elhivatás. Ezért olyan kevés az igazi kálvinista. *Ha mi ezt a kemény élethivatást* vállalni tudnánk. Ha könnyelmű és ledér kálvinistaságunkat ide reformálnánk, akkor ható erővé változnék a mi hitéletünk, mert *megrendítő erő* van abban, mikor egy ember bizonyágtevője tud lenni a Krisztusban megjelent isteni akaratnak. *Megfogó ereje* van a talpig becsületes és Istenben élő életnek. *Fogjunk össze!* Próbáljunk ilyen bizonyágtevők lenni, mindig tőrök, mindig szenvedők, de örökké diadalmasak. Így kell testté lenni bennünk annak az Igének, mely számunkra a Krisztusban megjelent.

(Folyt. köv.)

Rác Elemér.

A reformátoraink ismeretlen emberi arca.

(Folytatás.)

Házasesetüket Isten hat gyermekkel áldotta meg. Három fiuk volt, a legidősebb János jogász lett, Márton teológiára iratkozott be, Pál orvosi pályára lépett. A Luther család Pál utódaiban 1759-ig élt. (A magyar protestantizmus nagy alakjai közül Szenczi Molnár Albert kerül a családdal távolabbi rokonságba felesége Ferinari Kunigunda révén.)

„Mekkora istenáldás van a házasságon! — kiált fel Luther, mennyi öröme van az embernek gyermekeiben! A legnagyobb öröm: a szülői öröm!” Mindene volt Luthernek a gyermek. Kimondhatatlan sok elejtett mondása, írása maradt reánk, melyek mind a gyerekekről beszélnek. „Bennük van a legnagyobb ártatlanság, ezért tanító mestereink ők, ahogy Krisztus is élénk állítja őket. Nincs bűnük, nem gyűlölködnek, nem félnék a haláltól és szívesen elcserélik aranyukat egy almáért is.” „A gyermek együgyűen hisz, mindenféle sok disputa nélkül. Milyen boldog lehet valaki, aki ilyen korban halhat meg!” Gyermekai körülállják egy alkalommal az asztalt és nagy, bámuló szemekkel lesik az ott illatozó öszibarackokat. Luther felkiált: „Ilyen lehet valaki, aki tiszta szívből örvendező hittel tekint a jövőre. Milyen boldogok lennének, ha az ítélet napjával is ilyen örvendező tekintettel nézhetnének szembe!”

A 2. zsoltár 11. versével kapcsolatosan mondja („Szolgáljátok az Urat félelemmel és örüljétek reszteketéssel!”) Ezt adja össze valaki! Örvendezzünk és mégis reszkessünk! Jánoska fiam megteszi velem szemben, de én nem tudom Istennel szemben megtenni. Ha dolgozom valamin, irok, ha valaminek a tanulmányozásában elmerülök s ha gyermekem valamilyen dalocskát énekel talán tulhangosan, rászólok, hogy halkabban énekeljen, tovább énekel ugyan, de letompítja hangját parancsom iránti tiszteletből. Isten is ezt akarja tőlünk: „Legyünk mindig vidámak, de az iránta való tiszteletből meg ne feledkezzünk!”

Elnézi, amint gyermekét pólyába göngyölik: „Bögg csak, kiálts csak, véd megad! Engem is így akart bepólyálni a pápa, de meg-

szabadultam kötelekeiből!” Ott van gyermekei között, elnézi, amint egyikük kutyával játszadozik. „Itt Isten Igéje jut teljességre! Uralkodik tengereken, halakon és a föld minden állatán, — a kutya mindent eltűr a gyermeknek.” Látja, hogy másik gyermeke magában beszélgetve játszadozik önfeledten: „A gyermek olyan, mint aki be van rugva: nem tudja, hogy él-e, hal-e. Gondtalanul, vidáman él.” „Hogy fájhatott Ábrahám szíve — mondja másutt — amikor Izsákot áldozni vitte. Bizonyára még Sárának sem szólt erről az áldozásról semmit. Ha Isten ilyent kívánna tőlem, alapos disputába kezdenék Őszentfelségével.” Mégis, mikor Magdaléna leánya meghal és a temetőből jövet részvétnyilatkozatukkal halmozzák el az emberek, így szól: „Szentet küldtem az égbe. Oh, bár ilyen lenne a mi halálunk is! Ilyen halált hálás szívesen vállalnék ebben az órában is. Ha Isten akarta, hogy hozzá térjen, szívesen belenyugszom, hogy Nála legyen gyermekem.”

Luther apostoli egyszerűségben élt! Ajándékokat nem szívesen fogadott el, mert féltette függetlenségét. Ingatlan javai voltak Wittenbergben, de ezek jövedelmét és fizetését, mely eleinte (1532-ig) 200, innen kezdve 300 forint évi fizetés volt, jórészt vendégszeretete és jótékonyága emésztette fel. A külföldet, járó, Wittenbergben tanuló magyar diákok közül sokan ültek asztalánál. Ezen alkalommal mondotta el szellemességtől ragyogó beszédeit, ezek az úgynevezett „Asztali beszédek” (Tischreden) címen foglaltattak össze és Luther emberi oldalát állítják jellemző vonásokkal élénk. Ezen beszélgetésekben, beszédekben sok mindenről volt szó. Itt szinte egészen hiányzik a teológiai téma, beszél itt a „musica”-ról, a mindennapi eseményekről, erkölcsi kérdésekről, ételekről, italról, nagyon sokat gyermekeiről és feleségéről.

Utolsó életéveiben sokat betegeskedett. Sok minden bántotta, sok csalódás éri, amik még inkább felőrlik impulzív természetét. 1546-ban, amikor a mansfeldi grófok hívására Eislebenbe utazott, éri el a halál. Ott halt meg, ahol bölcsője ringott.

„Te vagy Katám általános örökösöm. Te hordoztad gyermekeimet szíved alatt, te tápláltad őket, most is jól gondjukat fogod viselni.” Végredelelte is alkalom számára, hogy kifejezze felesége iránt érzett bizalmát és szeretetét. Ő valóban ismételhette életében „boldog házasság a miénk!”

Kálvin lelkivilága egészen más. Itt nyoma sincs a szellemeskedésnek, tréfalkozásnak, ami Luthernél olyan jellemző. Első látásra azt lehetne mondani, hogy a „száraz genfi csontváz”, — ahogy ellenfelei csufolják, — életében nagyon kevés szerepet látszanak vinni az asszonyok. Ha végig kutatjuk leveleit, ha korhű feljegyzéseket olvasunk, alig találunk olyan helyre, ahol az asszonyokról nyilatkoznék. A gyermekekről egyáltalán nem. Általában egész életén a „totum mundum hoc fine Deum condiisse, ut gloria suae

teatrum foret" (azért teremtette Isten az egész világot, hogy dicsőségének színtere legyen) elv vonul végig; a soli Deo gloria gondolata befolyásolja legemberibb érzéseit is és ha tudjuk is, hogy néha, néha kilovagolt, vagy örömét találja a természet szépségeiben — nem ugyan *Petrarca* lelkesedésével —, nem igen lehet ebből a néhány elszórt adatból megállapítani emberi arcát. De kétségtelenül meg kell állapítanunk azt, hogy az, amit találunk leveleiben, nyilatkozataiban, olyan mélyről tör fel, annyira őszinte, annyira meleg, hogy csodálkozva kérdezzük Kálvin nagy ellenségétől: Maimburgtól: honnan merete megállapítani Kálvin zordságát, zárkózottságát, nögyűlöletét? Bár kétségtelen — amint egyik nagy ismerője, *Henry Paul* írja — hogy Kálvin inkább szerette a férfiak társaságát, mint a nőké, mégis az itt következő hiteles adatok talán rávilágíthatnak arra, hogy ebben a szigorú, következetes, Isten dolgait mindennél többre becsülő reformátorban, mennyi emberi vonás volt. (Folyt. köv.) *Nagy József*.

EGYHÁZI ÉLET

A presbiter és az egyházi vagyon kezelése.

A magyar református mult: vér és könny. Kisebb-nagyobb, látszólagos békés időközökkel, két évszázadon át vívja élet-halál harcát — jóformán csak a pusztta létért — az uralkodó katolikus hatalommal. Az üldözés és elnyomatás az osztrák császári házból származó, elfogult katolikus szellemben nevelkedett királyok beleegyezésével, vagy éppen parancsára folyik. Császári biztosok foglalják le egyházi birtokainkat, hogy odaadják a katolikusoknak. Császári katonaság rombolja le, vagy égeti porrá templomainkat, iskoláinkat és egyházi épületeinket, hogy vallásunk gyakorolhatását lehetetlenné tegyék. Per árán, vagy per nélkül elkobozzák a reformátusok magán vagyonát, hogy az üldözésben különleges érdemeket szerzett katolikusokat jutalmazzanak meg. Az anyaszentegyház a megsemmisülés szélén áll. Meggyötört hívei szétszédnek, üldözött papjainak Bibliája is alig van. Az üldözés elérte legfőbb célját. Az evangélium vallása az üldözöttek, a szegények vallása lett.

A szegények vallása vagyunk ma is. Mert agutóbb is, hogy megint megnehezedett az idők árása felettünk, olyan ágról szakadtan maradtunk itt, mint gyermek, kit leszakítottak anyja kebeléről. Minden kötelék, összetartozás nélkül, egyetlen középiskola, papnevelő, tanítóképző és egyetlen egyházi intézmény nélkül.

Rajtunk beteljesedett az Irás: Ne gyűjtsetek kincseket a földön, mert nem szolgálhattok Istennek és a Mammonnak. Valóban, bennünket a sors nem kényeztetett el. Nekünk Mammon — a pénz ura — nem hintett rózságyat. Újból és annyi sokszor kellett újra kezdenünk mindent.

A mi vagyonunk a szegénységünk — bibliai értelemben. Az az öntudatos hit, hogy idegenek és vándorok vagyunk a földön, semmit se

hoztunk a világra, ki se vihetünk semmit. A mi vagyonunk a szegénységünk, abban az értelemben ahogy magyar ember őseitől rámaradt, vagy ve-rejtéssel megszerzett kevés holmiját nevezi.

Minden egyesülés, minden közösség előre kitűzött cél érdekében jön létre, de egyetlen közösség se érheti el célját pénz nélkül, anyagi eszközök hiányában.

A mi közösségünk az Anyaszentegyház, célunk: Isten országának építése.

Amint János evangéliuma 13 részének 29. verséből, illetve 12. részének 6. verséből tudjuk, már Krisztus urunknak és tanítványainak is meg volt a maga közös pénztára.

A husvét megünneplésére készülő Mester, mivelhogy az erszény (a pénztár) Júdásnál volt, mondá neki: Vedd meg, amire szükségünk van, vagy hogy adjon valamit a szegényeknek. De neki nem a szegényekre volt gondja, és mivelhogy tolvaj volt és nála volt az erszény, amit abba tettek, — elcsené.

Ime az első keresztyén közösség, az első közös pénztár és a közösség megindokolása. Az első keresztyén közös vagyon és rendeltetése. Végül az első pénztárnok, — az első hűtlen sáfár.

Két ezer év multán mi se változott. Mi is Jézus tanítványai vagyunk. Nekünk is meg vannak közös pénztáraink, melyek szükségleteink enyhítését szolgálják. Hitünk szerint kötelességünk nekünk is, ma is a szegények istápolása.

Elhivatottságunk ma is ugyan az, csak szükségleteink és kötelezettségeink sokasodtak meg, pedig szétszóródottságunkban, ziláltságunkban anyagi erőink meggyengültek. Önmegadózatásunk és anyagi javaink hozadéka, a sokszor felére apadt lélekszám mellett, a legtöbb egyházban a legszükségesebb kiadások fedezésére is kevés s eladósodottságunkban tehetetlenül kell néznünk, ha itt-ott elnémul egy-egy református harang. Legtöbb egyházunknak ma legfőbb gondja: fennmaradni, élni és megtartani, a mi ősei áldozatos hűségéből rámaradt.

Legnagyobb kincsünk, kiapadhatatlan vagyonunk ma is, mint megpróbáltatásokban gazdag multunk idején mindenha, az a mérhetetlen érték, melyet nem lehet leszámítolni, de mellyel mindenkor lehetett számolni, református népünk lelke és jelleme.

Népünk ismeri multját. Ragaszkodik szülőföldjéhez, melynek szeretete elválaszthatatlanul összefonódott nemzete és vallása történelmével. Amilyen büszke nemzete nagyjaira, ép oly híven őrzi vallása vértanúinak emlékét.

A hagyományokhoz való hűség meleg ágyából nő ki lelkének legszebb virága: az áldozatkészség. Az a szent hevület, az a makacs akarat, mely annyiszor mentette meg az Egyházat.

Ha az ellenreformáció véres üldöztetése közepett csak egy kis csend áll be, kétszer elvett temploma helyett harmadikat, felégetett iskolája helyett másikat épít.

Ezt az áldozatkészséget hirdetik templom-

tornyaink új harangjai, melyek hadbavonult elődeik helyett hívnek imára. Ennek az áldozatkészségnek égi lángja hevíti napjainkban is azt a tizegynéhány családot, mely templomot állít, vagy azt az alig 70 lelket számoló gyülekezetet, mely templomot és iskolát épít, Isten és a maga dicsőségére. Isten kegyelméből való áldozatos akarat műveli azt a csodát, hogy ma teológiánk, tanítóképzőnk és négy árvaházunk van.

A mai kor magyar reformátusa sem vált méltatlanná őseihez.

Vallásunk tanítása szerint, e világon minden vagyon, lelkiek és anyagiak egyaránt, mind az Istené. Kiket az Egyház örállókul választott, hogy gondosan és éberrel vigyázzanak, mi csupán anyag és eszköz vagyunk Isten kezében; velünk és általunk építi az Ő országát. Életünk Isten által eleve elrendelt elhivatás s mi legfeljebb őt, vagy két, vagy egy talentes sáfárkodó szolgálói vagyunk. A ránk bízott talenteseket pedig el ne ássuk, hanem megkészserezzük, mert megjön a szolgálónak ura és számadást vet velük.

Ami pedig a sáfároknak megkivántatik az, hogy mindenik hívnek találtassék, — inti Pál apostol a korinthusiakat. A világi törvények súlyosan büntetik a hűtlen vagyonkérdést, de Isten sáfárjai Isten ítéli meg, mint megítélte Júdást. Nem segít, ha késő bűnbánatában eldobja magától a lopott pénzt és árulása vérdíját, nem segít a kötél se, mellyel önmagán hajtja végre az ítéletet, mert neve minden koron és mindörökké a tolvaj és áruló szegény bélyege marad.

Nagy az Isten sáfárjának a felelőssége, mert Isten vagyonával sáfárkodik. Felelősek vagyunk a ránk bízott lelkekért és földi javakért.

Péter apostol szavaival szólva: „A köztetek levő presbitereket kérem én, a presbitertárs, legeltessétek az Istennek köztetek levő nyáját, gondot viselvén arra, nem kényszerítésből, hanem örömet, nem rút nyereszkezésből, hanem jóindulattal.

Ha Gyökössy Endre gyönyörű költeményét tennők meg a presbiteri kötelességek törvényévé, akkor legyen a presbiter:

. . . imádkozó meleg alázat,

Aki épít templomot, iskolát, vagy házat,

Aki mindig előre néz, tervez, alkot

S nem is sejti, hogy hordozza a Krisztus arcot.

Szövérfy Ferenc.

Nyolcvan éve már annak, hogy megkezdtek térítői munkájukat Egyiptomban az első amerikai ref. misszionáriusok. Az 1895. év szeptemberében osztották ki az első úrvacsorát négy embernek, akik a szívükbe fogadták a Krisztust. Négy év múlva Kairóban megalakult az első ref. gyülekezet. Az 1937 évben már 143 volt a gyülekezetek száma s hatalmas pénzüsszeget fordítottak évente a Nilus völgyében folyó missziói munka céljaira. Egyiptomban levő ref. egyháznak jelenleg 50 ezer tagja van, ezzel szemben 13 millió a mohamedánok száma.

ISKOLÁINK

A szórványokban lakó gyermekek hitoktatása.

Midőn a tanügyi bizottság tagjai felekezeti iskoláinknál megjelennek, legelső tárgyként, nemcsak az utasítás, hanem vallásos érzésüktől is indítva, a hittant veszik. Igen, mert pedagógiával foglalkozó egyének jól tudják, hogy a vallás-erkölcsi nevelésre épített tanítás lehet valóban eredményes. Ahol a gyermekek Isten, Krisztus és felebaráti szeretetben neveltetnek, abban az iskolában csak jó eredményt várhat a szemlélő. A rendszeres és lelkiismeretes hitoktatás ráúti jótékony hatású bélyegét az iskola szellemi és erkölcsi életére.

Azokban az iskolákban, hol engedélyezett óraszámban folyhatik a hitoktatás, legelső kérdésünk: elvégezte-e a hitoktató a kiszabott hit-tani anyagot? Ebből az iskolában kifejtett szorgalomról szerezhetünk meggyőződést. Természetes, hogy teljes lelki odaadással keresztülvitt hitoktatást kell értenünk s nem csupán a holt betűk betanulását; mert a betű öl, a lélek az, mely megelevenít.

A rendszeres hitoktatásnak nincs semmi akadálya ott, hol az iskolában működő tanító vagy tanítónő, esetleg helybeli lelkész végzi a hitoktatást. Ma már az iskoláztatás — a törvény szigorú végrehajtása következtében — nem sok kívánnivalót hagy maga után.

Még a nem felekezeti jellegű iskolákban is ott vannak a gyermekek, valamint a hitoktató is helyben van. Igaz, hogy az oktatásra kiszabott idő, az elvégzendő anyag terjedelmességét tekintve, nem éppen elegendő, azonban okkalmóddal lehet azt bővíteni is. Tehát az ilyen helyeken a rendes és helyes, s a megkivánt mederben folyhatik a lelkek építése: a hitoktatás.

De milyen óriási nehézségekkel kell megküzdenie a hitoktatónak, ha ugyan van azon a környéken, a szórványokban. Ne felejtjük el, általánosságban beszélünk. Pedig ott kell csak valóban éber figyelemmel és érzékeny lelkiismerettel örködni, kiváltképpen a bennünket körülvevő katolikus tengerben, hol szétszórt híveinket zsákmánynak tekintik, nemcsak a katolikus papok, hanem híveik is s mint valami ragadozók csapnak le rájuk, ha bárminemű legkisebb ingadozást is tapasztalnak bennük.

Egyik nagyon súlyos ok a szülők könnyelműsége, nemtörődömsége, kik már jóformán maguk sem tudják, ott az idegen környezetben, hogy reformátusok. Azután ott vannak a hitetlen szülők, kik előtt se Isten, se Krisztus, se ember; nincs a tulajdon szentségének tisztelete, becsülése; kiknek a vallás, egyház csak bolondság; kiknek eldurvult lelkében az anyag az Úr! Ezek gyermekeit aligha tudja berendelni az anyaegyház lelkipásztora a központba hitoktatásra. Ide már egész ember kell! Itt csak az Istent, Krisztust, vallását, egyházát, nagyon szerető, apostoli lelki

és gondolkodású egyén kell, ki leküzdve minden fáradságot, nehézséget, akadályt teljes szívvel-
lélekkel a Krisztus szolgája és Isten dicsőségét
szolgálja; aki azt tartja, hogy felelősek vagyunk
minden gyermeki lélekért. Vannak e munkának
nagy nehézségei. Nem szabad megfélekednünk
a szórványba való kiszállásnál az időjárás vi-
szontagságairól s ennek következtében a lehető-
lenné váló közlekedésről.

Számolni kell továbbá az anyaszentegyhá-
zak presbitériumának szűkkeblőségével is, kik a
legtöbb helyen hallani sem akarnak a kiszállási
fuvarról!

De hát akkor hogy oldjuk meg a fenti
kérdést?! Erre többféle mód van. Ha a szórvány
könnyen megközelíthető, úgy a hivatott hitoktató,
ha mindjárt némi áldozattal is, apostoli buzga-
lommal végezze lelkiismerete sugallatára a hit-
oktatást.

Ha pedig a szórványba körülményes az el-
jutás, úgy — ha van ott — némi intelligenciával
bíró, Krisztushű, ref. egyházunkhoz ragaszkodó,
istenfélő egyén, kérettsék fel a gyermekek
közti hitoktatásra. Természetes, hogy a hitoktató-
nak lelkiismeretbeli kötelessége az időnkénti
ellenőrzés s a tanítandó anyag kijelölése.

Vagy nehézségek felmerülése esetén ne
szálljon ki a hittanító minden héten, hanem ha-
vonként legalább kétszer. Erre talán nem saj-
nálja az anyaegyház sem a fuvart.

Bárhogy álljon is azonban a dolog, buzgó,
lelkiismeretes, hivatását betöltő hitoktató mindig
talál módot a kiszállásra, hogy megmentse és
megtartsa anyaszentegyházunk kebelén a szór-
ványban is a reá bízottakat s ott is Krisztushű
katonákat neveljen szeretett egyházunknak. Mi-
után pedig szórványban a hitoktatás nem lehet
oly intenzív, mint az anya-, vagy leányegyházban,
rövidíteni, összevonni kell a tanítandó anyagot.
Természetesen hitünk legfőbb elveit, a leglénye-
gesebb tanokat tanítsuk a gyermekeknek.

Eredményesnek tartanám a hitoktatást, ha
szórványokban az iskolás gyermekeket két osztá-
lyba soroznók. Az első osztályt alkotná az I—IV,
a másodikat pedig az V—VIII. osztály. Az így
keletkezett első osztályban a könnyebben
felfogható és megérthető, a másodikban a nehe-
zebb, mélyen járó, több gondolkodást igénylő
anyagot. Minden esetre arra törekedjünk, hogy
lehetőleg egy gyermekünk se maradjon hitoktatás
nélkül, mert a szórvány volt eddig az a hely,
ahol ref. Egyházunkat a legtöbb veszteség érte
az iskolás gyermekeink elhanyagolása révén. Bi-
zonyos, hogy e téren jelentős változásnak kell
beállnia s amilyen mértékben előrehalad ref.
egyházunk lelki megújódása, olyan arányban
fogunk több gondot fordítani egyházunk legfon-
tosabb missziói területére: a szórványokra s itt
az iskolás gyermekek öntudatos ref. szellemben
való nevelésére.

Tóth Mihály.

FIGYELŐ

Négyszázados debreceni Kollégium.

Az a hálával átitatott mély és szent öröm,
amely ezekben a napokban átöleli a debreceni
Kollégiumot, nemcsak Debrecenét és nemcsak a
Tiszántúlt. Osztozik benne az egész magyar
reformátusság. Részt kér magának belőle az
egész világ evangéliumi protestantizmusa. És
hozzaadja a maga nemesen együttérző érdeklő-
dését minden művelt magyar ember, akinek lelki
világában nem a vallásfelekezeti egyoldalúságé a
vezérszólam — és minden művelt ember az eur-
amerikai polgárosodás köréből, akinek a szem-
határa elég tág ahhoz, hogy beleférjen a mi
nemzetünk története és sorsa is.

De az öröm legizóbb magva mégis csak a
mi lelkünkben ég, a hálaadásnak jóillattal leg-
terhesebb fehér áldozati füstje mégis csak a mi
szívünk oltáráról gomolyog fel — idehaza a
Nagytemplom tövében és ameddig csak a Nagy-
templom tornyából a négy égtáj felé ellát a szem.

Talán senkinek sem kell bizonyítgatnunk,
mennyire nem valami önző partikulárizmus, ki-
csinyes helyi önhittség mondatja velünk ezt.
Nem azért legnagyobb ma a mi örömünk és leg-
mélyebbről feltörő a mi hálaadásunk, mert a
debreceni Kollégium legelső sorban és természet-
szerűleg mégis csak Debrecenét és a Tiszántúlt.
Hanem azért, mert a Szentháromság egy Isten
csodálatos kegyelmi végzéséből és gondviselő
vezetése alatt Debrecen és a Tiszántúl lett az a
legfőbb földi eszköz, amely által a Kollégium a
magyar református egyház és nép egyetemes
nevelőjévé és az egész magyar nemzet egyik
legdúsabb szellemi erőtartályává emelkedett.

Kollégiumunk azáltal, hogy Debrecen városa,
egyháza, népe zsenge kora óta mondhatni gör-
csösen szívéhez szorította s a közelebbi és a
távolabbi multban akárhányszor a testével vé-
delmezte, a Tiszántúl pedig csodálatos és szinte
a legutóbbi időkig folyvást növekvő önátadással
táplálta a maga egyszer sovány, máskor duzzadó
emlőin: úgy összeforrott magyarságunk legszé-
lesebb, legmélyebb és legmagyarabb nemzetfön-
tartó rétegeivel, mint rajta kívül egyetlen egy
magyar főiskolai intézmény sem történetünk régibb
és újabb századaiban. A magyar kisnemes, a
magyar városi polgár és a magyar jobbágy, ille-
tőleg paraszt: ez a három, multbeli közjogi helye-
zete és társadalmi súlya szerint nagyon külön-
böző, de életszínvonalban, gondolkozásban és
érzésben nagyon is hasonló réteg fogadta szívébe
a Kollégiumot Debrecenben és a Tiszántúl s lé-
pett vele megindító, áldozatos sorsközösségbe.
A mi Kollégiumunk multjának glóriájába nem
olvadt bele elválhatatlanul és szuverén fölénnyel
egy vagy egynéhány fényes patrónusi és mece-
nási névnek sugárzása — holott a helvét refor-
máció más magyar főiskoláinak még a nevüket
sem lehet úgy kimondani, hogy rögtön együtt
ne zengjen velük Enyingi Török Bálint és a

Japán 80 millió lakója közül 264 ezer
római katolikus és 350 ezer protestáns.

Perényiek, Bethlen Gábor és a Rákócziak neve. A nagy magános imádkozótól, Ecsedi Báthory Istvántól elkezdve, Bethlen Gáboron, Zólyomi Dávidon, Apafi Mihályon, a Domokosokon folytatva el Tisza Istvánig és Baltazár Dezsőig legyen örökre áldott minden tündöklő név, amely Kollégiumunk érdekében való kivételes személyes jótettre, harcra, önmegáldozásra emlékeztet — de mindezek a kivételes személyes áldozatok, hozzájuk véve még az egyetemes magyar reformátusság és a külföldi hittestvérek jelentős és felejtethetetlen alkalmi segítségnyújtásait is, együttvéve sem foghatók ahhoz a rendszeres, szakadatlan, szívós és önzetlen teherhordozáshoz, amelyet ezért az Iskolaért a debreceni és tiszántúli színmagyarság névtelen ezrei és tizezerei viseltek és nagyobb részt még ma is viselnek. A kérges-tenyerű, de európai szemhatárú, deákos műveltségű debreceni kereskedő, iparos, állattenyésztő, földművelő polgár. Az egytelkes és hétszilva kisnemes még a vele hasonló közjogi sorban lévő hajdú. És a jobbágy, felszabadítása előtt és után. Az első keményen és állandóan adóztatta magát érte. A második érte is ontotta bőven azt a drága vért, amelyet a Nemzet és a Vallás szabadságáért olcsón annyiszor harcra vitt. A harmadik, mint különben a második is, kifogyhatatlanul táplálta földje termésének szent tizedével, összekuporgatott garaskájával a Kollégium ifjúságát. De mindegyiknek egyformán mélységesen és megrázóan szívügye volt az „Anyaiskola”: sem mint magyar ember, sem mint református ember nem tudta elképzelni nélküle a maga és a népe, a városa, faluja, eklézsiája életét. Ilyen közösségben a magyar történet egyetlen más tér- és időbeli pontján sem volt egymással nép és iskola — a reformáció után sem, hát még előtte! Ez az éppoly széles, mint amilyen mély népi megalapozása a debreceni Kollégium életének tette a Kollégiumot a debreceni talajból kitephetetlenné, a Tiszántúl kebléről leszakíthatatlanná — és ez volt az a zömök, erős lábazat, amelyen a Kollégium már a XVI. század óta egész Magyarország „világító lámpásává” emelkedett.

Természetes, hogy ebbe a lámpásba sem föld, sem nép, sem táj, sem pusztá magyar erő, magyar érzés, magyar dac nem adhatott tüzet és fényt. A tűz és a fény onnan felülről jött, Isten Szent Lelkétől, igéjének teljes és tiszta kijelentéséből, a Krisztus örökkévaló evangéliumából. Am az Örökkévaló titkos bölcsessége úgy rendelkezett, hogy a református keresztyénségnek, az Ige kizárólagos uralmának, Krisztus egyetemes királyságának emberi eszközei, szerszámai, szolgálói és vitézei ezen a magyar földön legtömöttebb hadsorokban és legtömörebb egységben mindenkoron a Debrecen szellemi vezetése alatt álló Tiszántúlról kerüljenek ki. Isten rendelése volt, hogy ezt a tömör egységet tudta négyszázadon át legkevésbé meggingatni és átligatni anti-reformáció és ultrareformáció fürge és elszánt propagandája, politikai nyomása és erőszaka,

Isten rendelése volt, hogy itt dolgozott, szenvedett, harcolt Méliusz Péter, itt ontotta a nyomda másfél századon át a támadó és védekező szent harc s a csöndes, békés léleképítés leghatalmasabb irodalmi eszközeit, itt törtek porrá a barokk ellenreformációnak asszonyi kéz irányította színes, csábos és kíméletlen hullámai, de innen kiáltottak egy század múlva megálljt a vallástudományi liberális végzetes útra tévedt jóakarató szélsőségeinek is. Debrecennek és a Tiszántúlnak adatott meg az a csodálatos kegyelemajándék, hogy négy századon át szakadatlan folytonosságban őrizhesse, szolgálhassa, védelmezhesse a Kollégiumában felgyúlt mennyei tüzet s ezért tudott ez a világító lámpás az egész magyar reformátusság áldott és páratlan segítségére lenni akkor, amikor Erdélyen kívül a magyar élet minden más pontján cserepekre hullottak széjjel az Ige többi ékes világító lámpásai s a porba kiontott szent tűz, emberileg szólva, az eltapos-tatáshoz volt közel.

Érdeme ez Debrecennek és Tiszántúlnak a Kollégium körül? Emberi, világi szempontból készséges igen-re nyílnék a szánk, ha Isten igéje rögtön bele nem kondulna az emberi öröm ünneplő harangzúgásába: „Mid van, amit nem kaptál volna? Ha pedig úgy kaptad, mit dicsekedel, mintha nem kaptad volna?”

Nem érdeme, hanem csodálatos, megfoghatatlan, minden emberi gondolat fölött való megkegyelmeztetése Debrecennek és a Tiszántúlnak, hogy négy századon át azt tehette Kollégiumáért és Kollégiuma által a magyar református egyházért, amit tehetett, amit — Istené a dicsőség egyedül! — szabad volt tennie.

Ami pedig a multa nézve ajándék, az a jelenre és a jövőre nézve feladat. A kivételes megkegyelmeztetésben kivételes elkötelezetetés hallatja ismét csak az Ige szavát: „Valakinek sokat adtak, sokat követelnek tőle; és akire sokat bízta, többet kívántak tőle.”

Ünneplő Debrecen, ünneplő Tiszántúl: ó, hogyha most az egyszer megpróbálnál úgy ünnepelni, hogy ama másikkal együtt ezt az Igét is megértenéd, megtartanád és úgy forgatnád a szivedben, mint Mária a betlehemi angyaléneket!

Mert hogyha így tudnád ünnepelni ezt az elmúlt négyszáz esztendő: ünnepléssel megalapozhatnál másik, eljövendő négyszáz esztendőt.

Révész Imre.

Gyógycseppek.

Midőn leroskaszt az életkereszt:
Erődet hit forrásvizén keresd!

Nagy küzdelemben lelked meginnog?
Nemes célért serkentők a kínok.

Csalódásoktól hogyha megremeg
Szived: remélve nézd a kék eget!

Tóthkárolyi Lajos.

IRODALOM

A prédikáció gyülekezetszerűsége.

Irta: ifj. Dr. Czeglédy Sándor theol. m. tanár.

Egyházunknak életere a prédikáció. Ezen fordul meg az egyházi életben, végeredményben minden: éppenúgy, mint ahogy mindent eldöntő a mezőgazdaságban a magvetés és a plántálás. Ha gazos, gyomos, hiányos a termés: akkor bizonyára baj volt, hiba volt a vetés körül. Ha nem termik az egyházban élő lelkek a megtérés és újjászületés gyümölcseit: akkor reá kell döbenni, eszmélni a lelki magvetés, az igehirdetés, a prédikáció körüli hiányosságokra.

A prédikációnak talán minden időben az volt a hiányossága, hogy nem vonzotta kellő mértékben a híveket s hogy akik hallgatták, akik a hatása alatt álltak: azokon sem igen ütközött ki ennek a hatásnak a jótékonyossága, a csodálatos volta.

Ez a hiányosság váltotta ki, tartotta ébren, és tette az utóbbi időkben különösen feszültté a prédikáció gyülekezetszerűségének kérdését.

Ehhez a kérdéshez nyúlt hozzá fenti című dolgozatában dr. Czeglédy Sándor, hogy édesapjának egyházi irodalmunkban fényes nevét a maga tudományával és bizonyágtételével még fényesebbé tegye.

Bevezetésében megvallja, hogy dolgozatában csak a kérdés lényegét tárta fel.

Mi ez a lényeg?

Röviden összefogva az, hogy a prédikáció gyülekezetszerűségének kérdését a protestáns gyakorlati teológiában a világháború végéig, sőt még néha ma is, leginkább a Schleiermacher-féle vallástudományi program értelmében szokták felvetni. Ez a vallástudomány pedig, bár a szívben és érzelemben a vallás legmélyebb emberi gyökereire mutat: mégis gyökerekre, megnyilvánulásokra épít s így anthropocentrikus: vagyis nem Istenből, hanem emberből kiinduló. Akik már most a prédikáció gyülekezetszerűségét a schleiermacheri vallástudomány szellemében tárgyalták: tárgyalásaikban az emberre, az emberekből álló gyülekezetre voltak fő tekintettel. Ezen a tekinteten a prédikáció gyülekezetszerűségének két iránya épült fel. Az egyik a lélekvezetési (psychagógiai) irány, amely szerint a prédikáció „ható cselekmény” a gyülekezet lelki hiányainak pótlására: hitének, vallásos öntudatának, keresztyén érületének fejlesztésére. Ennek az iránynak hibája az, hogy a prédikáció szükségességét a gyülekezet hiányából, fogyatékoságából vonja le: tehát nem valami meglévőből: holott az apostolok igehirdetésének, mint ahogy minden igazi igehirdetésnek a kikényszerítője nem valami hiány, hanem valami meglévő: a csontokba rekesztett tűz, amelynél fogva nem tehették azt, hogy amit láttak és hallottak, azokat ne szólják. Hibája ennek a lélekvezetési iránynak még ezenkívül az is, hogy a prédikátort teszi meg lélek-

vezetőnek s a prédikáció gyülekezetszerűségét az ő emberi képességeitől, teljesítményétől várja. A másik felfogás, amely szintén az emberből, az emberek alkotta gyülekezetből indul ki, a prédikációt a vallásos kultusz egyik cselekményének, vagyis kiabrázó cselekménynek vallja, s a prédikáció hatását a benne kifejezett vallásos tudat élénkülésében, erősödésében, emelkedésében, vagyis az épülésben látja. Ennek a felfogásnak gyengéje az, hogy feltételezi a gyülekezetben azt a vallásos tudatot, ami abban vagy annak minden tagjában nincs mindig meg s a vallásos tudat erősödésére, vagyis az épülésre elégnek tartja a kifejezést, kiabrázást, holott a lelki gyarapodás éppenúgy új lelki kincsek felvételéhez van kötve: mint a testi gyarapodás, növekedés új táplálékfelvételhez, a házépítés új meg új építőanyagok felhasználásához.

(Folyt. köv.)

Dr. Enyedy Andor.

HIREK

A finn köztársasági elnök Túröczy Zoltán győri ev. lelkésznek az egyik legnagyobb finn kitüntetést, a „fehérrózsarend” első osztályú keresztjét adományozta a finn—magyar hit- és vérbeli kettős testvéri kapcsolatok kiépítése körül végzett szolgálataiért. A kitüntetést Onni Tallas finn követ, meghatalmazott miniszter adta át Győrben, ahova maga vezette autón érkezett.

Lippé. A lippe-i egyház országos zsinata egy törvényt hozott, amely sok gyülekezetben már ezelőtt is gyakori egyházfegyelemre emlékeztet. E szerint a törvény szerint az egyház kizárhatja azokat, „aki tisztességtelen magaviseletet folytat, az egyházzal szemben ellenséges magatartást tanúsít, vagy vonakodik a rávetett egyházi rovattal megfizetni.” A kizárás felől az országos egyházi tanács határoz, az illető meghallgatása után. A határozat az indokolással és jogorvoslati módozattal írásban közöltetik a kizárttal a határozat ellen a kizárt két héten belül felebbezést nyújthat be.

A losonci püspöki hivatal telefonja. A dunáninnen egyházkerület elnöksége a losonci püspöki hivatalba bevezettette a telefont, melynek száma: 285. — Akik tehát telefonon akarnak beszélni a püspöki hivattal: Losonc 285-öt kérjék.

Németausztriában március 14-től, az egyesülés idejétől ápr. 24-ig 46 ezer római katolikus hagyta el egyházát és csatlakozott más felekezetekhez. Így egy hétre átlag hatezer kitérés esik. A kitérők közül a legtöbben a protestáns egyházak valamelyikébe vették fel magukat.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 41. szám.

Ára: $\frac{1}{2}$ évre 70 Ké., $\frac{1}{4}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 október 8

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Református összefogás.

(Folytatás.)

II. A vagyon kérdése a református egyházban.

Általános az a tudat, hogy a református ember szorgalmas, vagyont szerző, vagyont gyűjtő ember. Ilyennek kell lennie, de nem azért, hogy vagyont vagyona halmozva önző életet éljen, hanem hogy a gyűjtött vagyont mint Istentől rábízott sáfárságot Isten célja szerint a közjóra használja. A vagyongyűjtés egyik eszköze a szorgalmas munka és takarékoság.

A ref. embernek azért kell vagyonosnak lenni, mert csak a vagyonos ember tud adni, áldozni, csak az tud máson segíteni. A vagyon célja a könyörületeség gyakorlása.

Általános tapasztalás az is, hogy a református nép természete az áldozatkészség. Ha templomot, ha iskolát kell építeni, mindenütt a maga erejére van utalva. Ezt a kálvinista erényt szervezté kell tenni. Ref. társadalmunkat úgy kell megszervezni, hogy az erőforrása legyen minden segítő munkának. Minden egyházunk egy kis birodalom, mely összes erőforrásait önmagából meríti. Ezt az erőt általánossá, kollektívummá kell tenni. Ref. embernek nem szabad koldulni. Nem szabad megengedni, hogy csak egyetlen ref. ember, vagy család is elhagyatott legyen.

A református gazdának a vagyona arra való, hogy a hűséges munkás nála kényerét és boldogulását megtalálja. A református ember kezében a vagyon arra való, hogy hittestvéreit a boldogulásba segítse. Ezt a gondolatot kell belevinni ref. életünkbe. Így találkozik ebben össze a szegény és gazdag, mert mind a kettőt az Úr szerzi.

Aki a vagyont öncélnak tekinti, hogy abból önmaga dözsölgjön, hogy azzal hivalkodjék, az elvesztette jogát a vagyonhoz. Az az evangéliumi gazdag ember bűnébe esik, akinek nem az volt a bűne, hogy gazdag volt, hanem az, hogy se szeme se szíve nem volt mások bajának a meg látására.

A ref. egyháznak mindent el kell követni, minden eszközt és módot fel kell használni, hogy minden kálvinista munkás, iparos, tisztviselő megtalálja a helyét, a maga munkakörét. Erre kell nekünk összefogni. Itt kell egymásra találni, egymást segíteni.

Van aztán a vagyonban való gyarapodásnak egy másik hatalmas eszköze: A családban való gyarapodás. A munkára, szorgalomra és takarékoságra nem kell a mi népünket bízgatni. Azonban egy nagy bűn ütötte fel közöttünk fejét, amelynek a forrása a hitetlenség és erkölcstelenség, büntetése az elpusztulás. Ez a bűn az „egy-se” vagy az „egyke”. Nem azokról a családokról van szó, ahol a természet rendje gátolja meg a gyermekáldást, hanem azokról a családokról, ahol bűnös emberi beavatkozás gátolja meg azt.

Ha a munka és szorgalom anyagiakban erőssé tette egyházunkat és ennek tagjait, ez a bűn ha általánossá válik, meghúzza egyházunk felett a lélekharangot.

Csodálatos emberi rövidlátás és eltévelyedés.

Aki meg akarja tartani a maga életét, elveszti azt. Ez a szigorú krisztusi törvény fenyegeti egyházunkat és bizony mondom betelik rajtunk az ítélet, ha észre nem térünk.

Az „egyke” bűnébe azért fogódzott bele a világ, hogy megtartsa a maga életét s el fogja veszteni azt, mert bűnnel életet teremteni nem, csak megölni lehet.

Hát mi az élet? Hát az az élet, hogy én csak magamnak éljek és ne legyen akit, mint szívem leszakadt bimbáját szeressek?! Hát az az élet, hogy egyetlen gyermekem életéért örökké reszkessek?! Hát élet az életadás boldog örömetől megfosztott mindig beteg halaványképű asszony!? Hát élet az üres bölcső és a gyermekkacagástól megfosztott hajlék?! Hát ültet valaki fát azért, hogy ha a fa termőre válik, bimbait letépje, virágba borulni, gyümölcsöt teremni ne engedje?!

Természettől és Istentől elfordult önnön sirját ásó, kihálásra érett nemzedék bűne ez!

Csakugyan nem az életnek: a halálnak útja ez.

Ahol nincs kellő számú gyermek, ott a család kihal s a vagyon idegen kézre száll. Ahol nincs gyermek ott kiesett az élet célja, ott elvesz a munkakedv, oda beköltözik a könnyelműség.

Ahol egy gyermek van, tisztelet a nagyon kevés kivételnek, az az egy gyermek többet pusztít mint más tíz, az több keserűséget és fájdalmat tud okozni, mint más tíz, az nagyon hamar dologtalanná, könnyelművé válik. Oh ki

tudná elmondani ezer veszedelmét annak a nagy könnyelműségnek, a mit a gyermekáldástól való félelem áraszt családjainkra.

Ellenben ezer példa igazolja, hogy a gyermekáldás csak ugyan nagy áldás. Azt hinnénk, hogy a sok gyermek szétesztja a vagyont. Nem! A sok gyermek összetartja a családi vagyont.

Szinte hihetetlen, de úgy van. A több gyermek több szorgalomra ösztön. A több gyermek több munkaerő.

Azt tartják, hogy az a jó gazdaság, amelyik lehetőleg mindent kitermel magának és minél kevesebbet kénytelen másra szorulni.

Ha a családot egy kis gazdaságnak nézem, micsoda szerencse egy ilyen kis gazdaságra, ha még munkaerőt maga termel magának, még pedig olyan munkaerőt, mit semmi pénzért más-honnét beszerezni nem lehet.

Nem ok nélkül hangzott el az Ótestamentomban az a családi áldás: legyetek, mint a tenger fővénye, mint az égen a csillagok.

Sok példáját láttam életemben annak, hogy hogyan pusztítja el az egy gyermek és hogyan gyarapítja a több gyermek a családi vagyont.

Nem azokhoz szólok most akiket megejtett az „egyke” szomorú ragálya, hanem ti hozzátok egyházunk jövője bizodalma és reménye. Fogjatok össze s építsétek meg a fiakban, leányokban — és nagyonban gazdag kálvinista jövődöt.

(Folyt. köv.)

Rácz Elemér.

A reformátoraink ismerten emberi arca.

(Folytatás.)

Az első levele, melyben az asszonyokkal foglalkozik 1539-ből való. *Farelhez*, a Lausannei lelkész társához intézi: „... házasságom tervéről akarok őszintén beszélni előtted. Nem tartozom az esztelen szerelmesek azon fajtájához, akik kedvesük hibáit is dicsőítik, ha elragadta őket annak szépsége. Az egyetlen szépség, mely reám hatással van az, ha a nő szemérmes, engedelmes, nem gögös, takarékos, türelmes, ha remélhetem, hogy egészségemre gondot fog viselni. Ha látsz, ismersz ilyen leányt, nézz szét, de ha azt gondold, hogy ilyen nekemvaló leány nincsen, ne beszéljünk többé a dologról.” Később — 1540 február 6.-án — ír újra erről a kérdésről *Farelnek*: „Sok dolgom közepette is van időm arra, hogy a házasságomra gondoljak. Egy nemes kis-asszonyt ajánlgatnak nekem, akinek hozománya messze túlhaladja igényeimet. Két ok azonban visszariaszt ettől a házasságtól. Egyik az, hogy nem ismeri nyelvünket — nem tud franciául —, másik, hogy származását és nevelését túlságosan eszébe fogja tartani mindig. (Milyen finoman fejezi itt ki *Kálvin* magát!) Kegyes életű bátyja és ennek felesége igyekezett minden erejével rábeszélni engem a vele való házasságra, szerencsére azonban az Ur megszabadított kényes helyzetemből, mert egyébként fel kellett volna ajánlanom kezemet ennek a leánynak. (!) Kijelentettem, hogy addig szó sem lehet a dologról,

amíg a leány nem tanul meg franciául. Így gondolkozási időt nyertem és megkértem testvéremet, hogy nézzen számomra egy másik leány után. Erről a másik leányról mindenki dicsérettel emlékezik meg. Ha ő eljön, amit biztonnal remélek, úgy az esküvőt legkésőbb március 10-ig meg fogjuk tartani. Milyen jó lenne, ha itt lehetnél és megáldanád házasságunkat!” Február 26.-án újra ír *Farelnek* s ebben a következőket olvashatjuk: „A legjobb alkalom, hogy keblemre ölelhessetek akkor lesz, ha bekövetkezik, amit házasságom felől remélek. A leányt közvetlen husvét utánra várjuk. Ha azonban biztosan megígéred, hogy eljössz, az esküvőt arra az időre fogjuk halasztani, amikor jöhetsz. Vajjon érdemesnek találod-e az utat az én kedvemért?”

Kálvin komolyan készült erre a házasságára. Azonban a dologból semmi sem lett. Már március 29-et irtak, amikor újra ír *Farelnek*: „Házasságom felől teljes bizonytalanságban vagyok. Ez különösen azért rendkívül kellemetlen reám nézve, mert annak, a már egyik levelemben említett nemes leánynak rokonai nagyon szorongatnak, hogy vegyem öt feleségül. Ezt azonban, ha csak az Isten el nem veszi az eszemet, (!) nem fogom megtenni soha. Mivel azonban rendkívül kellemetlen ilyen kedves embereket, akik minden jóval elhalmoznak, visszautasítani, alig várom, hogy ebből a kényes helyzetből megszabaduljak. Remélem, hogy ez hamarosan bekövetkezik.” Ez a kellemetlen szituáció *Kálvin* számára azonban még 1540 júniusában is tart, mert e hó 21.-ről keltezett levelében ez olvasható: „Nagyon félek — írja itt *Farelnek*, — ha addig vársz a hozzám való jövetellel, amíg a házasságom ideje elérkezik, akkor csak nagyon későre fogunk találkozni. Még nem találtam igazán nekemvaló leányt s nem is hiszem, érdemes-e egyáltalán, hogy keressék még? Testvérem rövid idővel ezelőtt eljegyezte számomra azt a leányt, akit említettem volt neked, azonban alig, hogy visszatértek a leánynézőből, mindenféle olyan hirt hallottam róla, melyek arra készítették, hogy ígéretem alól felmentessem magam”.

Kálvin mégis megházasodik ebben az esztendőben. *Fáber Kristóf* *Kálvin*hoz, 1540 aug. 17.-én intézett levelében olvassuk: „Üdvözlöm feleségedet, akivel — mint halljuk, — a minap keltél egybe.” *Farel* 1540 szeptember 6.-án ír levelet *Kálvin*nak, melyben szerencsekívánatait tolmácsolja.

Kálvin felesége *Jean Stordeur* özvegye, *Idelette de Bure* volt. Csodálatos, hogy *Kálvin*, aki leveleiben, nyilatkozataiban annyi mindenről beszél, ír, lelkének legmélyebb rejtekeit is megnyitja barátai előtt levelezéseiben és meghitt beszélgetéseikben, *feleségéről alig ír valamit*. Éppen ez a mély hallgatás beszél arról, hogy *Kálvin*nak mennyire más volt a felfogása erről a kérdésről, mint reformátortársának. Csodálatos, mély szeretet fűzte egymáshoz őket. *Hogy mit jelenthetett számára az élő Idelette, azt csak a halott Ideletről szóló szomorú levelei állítják*

igazán szemünk elé. Mert csak két levélben van szó az élő *Ideletteről*. Mindkét helyen arról ír *Kálvin*, hogy felesége megjelent közös ismerősük (*Ami Polar*) betegágyánál és bár maga is nagy beteg volt, elutazott Lausanneba, hogy *Viret* halálos beteg feleségét ápolja. S ha *Kálvin*, mikor feleségéről ír életének ezeket az életjelenségeit említi, — tehát emeli ki, — ebből láthatjuk, hogy benne azt az asszonyt szerette, akiről már említett levelében azt írja, hogy legyen alázatos és kegyes szívű. De ebben a mély hallgatásban sok beszédes bizonyosságát látjuk annak az igazságnak is, hogy *Kálvin* a mártírok világában maga is vértanu lett: úgy élt, mint aki a földiektől el tud fordulni, aki önmaga örömei, élvezetei, önmagára és családjára szánt percei helyett azt az örökkévaló célt látta szeme előtt, melynek reformátorává lett és a legegységesebbre tudott tekinteni. *Kálvin* a feleségében élettársat talált és házassága előtti, ismertetett leveleiből is kitűnik, hogy *Idelettel* való ismeretsége előtt azt az asszonyt kereste, aki ebben a magántul utaló, mindig Isten nagyságos dolgaira tekintő céljában hűséges segítőtársa tud lenni. *Idelette* a reformátor árnyékában él: az utókornak minden tisztelete, vagy minden gyűlölete *Kálvinra* hullott. De hogy ez az árnyékban maradó asszony milyen nagy asszony volt, megértjük, ha azokra a megpróbáltatásokra gondolunk, melyeket *Kálvin* s így vele együtt neki is el kellett szenvednie. Milyen sokszor jött haza *Kálvin* a tanácsülésekről, ahol egy egész háborgó várossal, közszellemmel, tömeggel, vagy azoknak képviselőivel kellett vitatkoznia. Hűséges barátai milyen sokszor elhagyták: mennyi keserű csalódás éri. Még ő is megingott talán, vagy egyenes útján, melyen az „egyedül Istennek dicsőség” zászlaját hordozta, bizonyára sokszor megtorpant volna, ha nem várta volna otthon imádkozó lelkű asszonya: *Idelette*.

Három gyermekük volt. Kettő halva született. A harmadik korán elhalt. „Ezzel bünteti Isten” — írják ellenségei, de szemébe is kiáltják. Mennyi titkos lelki fájdalmat hordozhatott ez a csodálatos, névtelen asszony: a mi reformátorunk felesége. Már utaltunk arra, hogy korán elhunyt; hosszú éveken át betegeskedik szülésből maradt betegségben. *Kálvin* többször ír ilyen sorokat levelei végén: „Feleségem, aki ágyban van...”, feleségem aki beteg arra kér, hogy őt is ajánljam szíves kegyeidbe...” stb. A halálról való szomorú tudósítás 1549 április 2.-áról való. *Farelnak* írja: „Feleségem haláláról való szomorú hír eddig bizonyára hozzád is eljutott (márc. 29.-én halt meg). Egész erőmmel kell küzdenem, hogy ez a csapás ne törjön egészen össze. A barátaim egyre ott vannak körülöttem s mindent megtesznek, hogy szívemnek kimondhatatlan, nagy fájdalmát enyhítsék. Amikor az elmúlt kedden együtt voltunk ágya mellett barátaimmal *Bourgoing* atyánkfia néhány bátorító szót szólott hozzá. Csak néhány szót, mert láttuk, hogy nagyon szenved. Itt olyan kijelentést tett, mely-

ből mindannyian megérthettük, hogy szíve már rég a világ fájdalmai, nyomorúsága fölé emelkedett; így szólt: „Oh boldog feltámadás, Isten, Ábrahámnak és mindannyiunknak Istene, már évszázadok óta benned bíznak a hívők s még eddig egyikük sem csalatkozott tebenned. Így várok én is Reád!”

Ezek a szavak töredezetten hagyták el ajakát... Hat óraker elhívtak hazulról. Hét óraker, amikor átvitték a másik szobába, megkezdődött a haláltusa. Mikor érezte, hogy szava nemsokára elhagyja, ezt suttogta: „Imádkozzatok, imádkozzatok, imádkozzatok mind érettem.” Éppen ekkor érkeztem haza. Többé egyetlen szót sem tudott szólani. Néhány szót szólottam hozzá Krisztus kegyelméről, az örökélet reményességéről, földi életünk zarándok voltáról és a hazatérésről, azután az imádsághoz menekültem kibeszélhetetlen fájdalomban. Világos értelemmel figyelt imádságom szavaira. Röviddel nyolc óra előtt olyan csöndesen halt meg, hogy a többiek észre sem vették, az életből a halálba való átmenetet... Isten áldjon édes Barátom. Az Úr erősítsen Téged Lelkével és engem is ebben a megpróbáltatásban, mely bizonyára egészen összetört volna, ha nem nyújtotta volna Az felém az égből kezét, akinek az a tulajdona, hogy a törődött szívüeket megvigasztalja, a gyengéket erősítse és a fáradtaknak új erőt adjon...” Mennyi fájdalom cseng a *Viretnek*, április 7.-én irt levelében is: „Elvételtem tőlem életem legjobb társa. Ha valami gonosz történt volna, nemcsak az üldöztetés, száműzetés keserű kenyerét osztotta volna meg velem, de a halált is. Amíg élt, hűséges segítőtársam volt munkámban. Soha, még a legcsekélyebb akadály sem gördült utamra miatta. És, amiként magára sohasem vigyázott — magával sohasem törődött — éppen úgy igyekezett arra, hogy első házasságából származó gyermekei ne legyenek terhemre. Csak tegnap tudtam meg, hogy halála előtt egy asszony biztatta, hogy gyermekei jövője felől beszéljen velem, mire ő ezeket válaszolta: „Az Úrra bíztam őket. Az a fontos, hogy jók és becsületesek legyenek. Ha ilyenek lesznek, biztos vagyok felőle, hogy férjem apaként fogja őket nevelni; ha mások lennének, nem érdemelnék meg, hogy miattuk kérést intézzek a férjemhez.” Ez a lélekben való nagyság többet ér számomra, — írja *Kálvin*, — mint bármilyen más dicsőimusz róla...” *Idelette* halála miatti bánata nem mulott sohasem el. Későbbi leveleiben: „Hűséges élettárs”, majd „életem legjobb társa”, majd „példátlanul álló asszony” (singularis exempli femina)-nak nevezi őt. Ez a példátlanul álló asszony tulajdonképpen csak a szenvedéseket ismerte s az „anyaság méltóságából is csak a fájdalom volt az övé”. Az volt egyetlen dicsőségre való törekvése, hogy férje oldala mellett eltiünjék. A maga keresztje mögé húzódott, hogy az élet minden áldó sugara férjére, a nagy reformátorra hulljon...

(Folyt. köv.)

Nagy József.

FIGYELŐ

Debrecen és a Komáromi Csipkés György bibliafordítása.

Károli Gáspár bibliafordításának új átdolgozása dr. Raffay Sándor evangélikus püspök és Czeglédy Sándor református lelkész ötesztendős munkájával elkészült. Azt is olvastuk, hogy a 125 esztendő óta működő Brit- és Külföldi Bibliatársulat az új fordítás közrebocsátásával mintegy ötvenezer pengő költséget vállal magára. Erről jut eszünkbe, visszapillantva Debrecen zivataros és dicsőséges multjára, hogy két-száz és egynéhány esztendővel ezelőtt e város buzgóan vallásos polgársága és előjárósága is egy új bibliafordítás kiadását határozta el. Ezt a szent célt szolgáló áldozatai, számokban kifejezve, fölrének a gazdag angol társaság mostani magyar biblia kiadásának költségeivel. Komáromi Csipkés György bibliafordításának tragikus sorsú kinyomatására gondolunk. Ennek emlékét eleveníti fel alább olvasható írásunk.

A XVII. század helvét hitvallású magyarsága körében általános a panasz, milyen nehezen és drágán veheti meg a szentírást. A Károli Gáspár által fordított és Szenczi Molnár Albert által revideált magyar bibliakiadások, amelyek 1590-ben Vizsolyban, 1608-ban Hannauban, 1612-ben Oppenheimben, 1645-ben Amsterdamban jelentek meg, nem voltak elégségesek a mindenütt feléjük vágyakozó lelkek szomjúságának eloltására. E nagy biblia-hiányon, ifjabb Rákóczi György, Rédei Ferenc, Barcsai Ákos fejedelmek és Bethlen István pártfogásával 1660-ban Váradon kezdett és 1661-ben Kolozsvárott befejezett u. n. váradai biblia sem segített.

Ekkor Debrecen város 80 tagú nagy tanácsa határozta el, hogy a keleti nyelveket értő tudós lelkipásztorának, Komáromi Csipkés Györgynek munkában lévő fordítása szerint, saját költségén kiadja az egész ó- és újszövetségi szentírást. Apaffy fejedelem vallásos buzgóságától indítatva, mind azért, hogy Debrecen városának terhein könnyítsen, mind pedig azért, hogy a biblia kiadásának dicsősége az övé legyen, hírt vevén a készületnek, megüzente debreceni alattvalóinak, hagyjanak fel e költséges szándékkal, mert ő maga kívánja újonnan kiadni a szent bibliát (1683 dec. 9). Csakhogy a fejedelem sem válthatta be az ígérteit. Nemsoká nagyobb gondok szakadtak reá. Meg is halt.

A szatmári békekötés után a debreceni tanács ismét elővette a könyvek könyve kinyomatásának ügyét, ámbár a város még mindig nem heverte ki a hosszú török uralom és a háborúk nyomorúságait, lakosságát pedig a szörnyű pestis nagyon megfogyasztotta. Minthogy saját könyvnyomtató-műhelyét a némettség szétrombolta, maga pedig azt kellőképpen újonnan még fel nem szerelhetette, a városi tanács tehát Campégius Vitringa európai hírű lugdunumi (leideni) hollandussal kötött szerződést 1715 dec. 23.-án,

Ross Sándor és Fiai eperjesi kereskedők közvetítése mellett. A szerződés 4200 példányra, ezeknek háromféle: aranyozott, ú. n. francia és fehér pergamen kötésére szólt. Magyarország határáig a tengeren és szárazföldön való szállításért a könyvkiadó volt felelős. A bibliák 1717 végére készen voltak. Belőlük 2915 példány Danzigon, Varsón keresztül 1719-ben el is jutott Dukláig. Maróthi György, a bibliák elébe küldött szenátor egy kis ládában csak 31 példányt vehetett magához. A többi a szepesi kamara, mint szimatikus, meg nem vizsgálta és csempész művet, feltartóztatta. A debreceni tanács esedezésére a kir. kancellária, majd a király közvetlenül maga is megengedte, sőt parancsolta, hogy a bibliák törvényszerű cenzúra mellett bebocsáttassanak. Mégis a kassai jezsuiták, akikre gróf Erdődy Gábor egri püspök a vizsgálatot bízta, még a király döntése előtt néhányszáz bibliát megégettek. A vallási türelmetlenségtől fűtött jezsuita páterek, mint egyik tanácsi jegyzőkönyvünkben olvassuk, „az arestalt neo-nyomtatott bibliákban több mint hatszáz tetemes vétket találtak contra orthodoxam fidem”. A katolikus egyház tanításával ellenkező ennyi tévedés, elferdítés, sérelmes hiba miatt közveszélyesnek, megsemmisítendőnek nyilvánították a Komáromi Csipkés György bibliáját mind a jezsuiták, mind az egri püspök. Mindazonáltal III. Károly megengedte a bibliák visszaadását a debrecenieknek, ha ezek reverzáissal vállalják a leglényegesebb hibák, főképpen a kereszteselési formula kijavítását. A városi tanács erre késznek is nyilatkozott. Az egri püspök még sem engedte haza a bebörtönzött szentkönyveket. Sikertelen maradt a debreceniek és a magyarországi négy superintendentia legtekintélyesebb világi urainak 1939-ben és 1741-ben megújított esedezése is.

Gróf Erdődy püspök épp olyan türelmetlen utódja, gróf Barkóczy Ferenc, 1754 nov. 5.-én, Szent Imre herceg nevenapján, egyházmegyéjének 140 plébánosa és ájtatoskodó nagy sokaság jelenlétében ünnepélyesen megégetteté Debrecen város bibliáit, mint ahogy a spanyol inkvizitorok szoktak autodafén elbánni az eretnekekkel.

A balsorstól üldözött bibliákból 1285 példány külföldön rekedt. A nagyobbik rész Danzigban, a kisebbik Varsóban. Csak két emberöltő multával, 1786-ban értesült a debreceni református egyház tanácsa Steinhubel Sámuel eperjesi kalmártól, hogy a bibliák hazaszállíthatók és ő vállalkozik arra 55 hollandi aranyért. A konzisztórium a megbízást megadta; Steinhubel társa pedig a könyveket a Visztulán útnak indította. Ámde a folyó idő előtt befagyott és a szállítmányt egy kis lengyel faluban ki kellett rakni a partra. Ott pedig a galíciai bíróság valamennyit lefoglalta, mert az a kereskedő, akivel Steinhubel a szállításra nézve megegyezett, váratlanul csődbe jutott. A lengyelek azt hitték, hogy a bibliák is a megbukott kereskedő cselekvő vagyonához tartoznak. Steinhubelnek kellett esküvel bizonyítania az ellenkezőt.

Vége sok hányattatás után a késmárki és debreceni harmincad hivatalokon keresztül 1789 aug. 9.-én hazaérkeztek a halálos ítélet végrehajtását elkerült szentkönyvek. A jezsuiták, akiknek rendjét XIV. Kelemen pápa 1773-ban világszerte feloszlatta, most már nem állhattak elibük. Tiszteletes Benedek Mihály predikátor kilenc ládából háromféle kötésben 1069 bibliát szedett ki. Másfélszázat a nedvesség és penész miatt használhatatlannak talált. A javát a konzisztórium példányonként 5 és 6 rajnai frton áruba bocsátotta.

Debrecen városának a XVIII. sz. elején még egy vallást követő polgársága ereje megfeszítésével csakugyan fejedelminek mondható nagy összeget áldozott a Szentírás kinyomatására, majd a fogságból kiszabadítására. Szücs István, utána mások is, akik e bibliakiadás történetével foglalkoztak, 16—17 ezer frt költségről tudnak. Holott Debrecen város házipénztára egyedül Campegius Vitringának többet fizetett ki a mondott összegnél, megbizottjai, Ross Sándor és fiai közvetítésével. A város azon korbéli számadásaiából látható, hogy Rossék tizenöt nyugtájukra Vitringa számára összesen 21.390 magyar frtot és 4 dénárt vettek fel. A nyomtatás költségeihez kell számítanunk a leideni nyomdába Debrecenből kiküldött magyar korrektorok kétesztendei díjazását, 1152 magyar frtot. A tanács ezt a különleges, különösebb tudást, lelkiismeretes gondosságot kívánó munkát a Kollégium volt szeniorára Szilágyi Tönkö Istvánra és Miskolczy Ferenc tipográfusra bízta.

A biblia költségeinek másik jelentékeny csoportja gróf. Erdödi püspök és a jezsuiták akadémikuskodásai miatt halmozódott fel. A rabbá tett bibliák kiszabadítása végett Kassára, Váradra, Egerbe, Kalocsára, Pozsonyba, Bécsbe és Prágába tett utazások költségei 1719 febr. 7-től fogva, amikor Baranyi Mihály szenátor először járta meg a császárvárost, 1724 aug. 17-ig, amikor Kecskeméti András nótáriusunk majd egy évi távollét után Prágából hazaérkezett, összesen 6130 m. frt 83 dénárba szaporodtak. A biblia dolgában később is merültek fel kiadásai a városnak, de ezeket nem kutattuk fel. Ellenben az egyház levéltárából kikapartam a Lengyelországban künnrekedt példányok hazaszállítására 1786—89. években fordított költségek tételeit. Ezek együtt 1157 frt 39 drt tesznek.

A költségek harmadik csoportjáról sem hallgathatunk. Annak a kornak felfogása semmi becstelentőt, megalázót nem látott abban, ha ügyes-bajos egyének, testületek ajándékokkal igyekeztek maguk felé hajlítani a méltóságok, befolyásos nagy urak jóindulatát és pártfogását. Debrecen város legrégebb számadókönyveiben, még a XVIII. században is sűrűn fordulnak elő ilyesféle bejegyzések: egy patrónus urunknak discretioban ennyi meg ennyi. A discretio tárgya különféle. Legtöbbször körmői arany, érmelléki bakar, tokaji asszúbor, gulyabeli, söremarha, hátslós, dohány és mindenütt kedvelt debreceni

szappan. A megajándékozott patrónus nevét ritkán irták be; mégis valamely megjegyzés, mellékkörülmeny elárulja, kinek udvaroltak eleink a kedveskedő ajándékkal, vagy azt, hogy miért?

A bibliák fogságból kiszabadítása érdekében tett kalocsai, pozsonyi, bécsi, egri utakkal hozhatók összeköttetésbe az 1720 ápr. 13., jún. 19., dec. 31. 1721 jún. 21., szept. 10 és 1723 május 18.-án elszámolt discretiok értékei, összesen 2909 frt 98 dr. Huszonhat általag asszúbor, be nem vallott mennyiségű essentia, tizennégy tehén, egy bika és 100 körmői arany ára volt ez. A számadások névszerint is megemlítik, mint megajándékozottakat kardinális gróf Csáky Imre kalocsai érseket, az Egerben tartózkodó nyitrai püspököt és Eittel bécsi ügynököt.

Hiteles forrásokból kimutathatólag Debrecen város házipénztára legalább is 31.582 m. frtot és 85 dénárt, a református egyház 1157 magyar frt és 39 drt költött a Komáromi Csipkés György fordítása szerint való bibliára. A *végösszeg* kevés híján *harminchárom ezer forint* (32,740.24 m. frt). A debreceni református polgárság olyan időben (1715—1725 közt) hozta meg a szentírás terjesztéséért ezt az áldozatot, amikor a város közjöveldelmei nem mentek többre átlag évi 26—27 ezer forintnál. Bevételei a királyi és hadiadókkal együtt is alig érték el az ötvenezret.

Ezért és sok más hasonló nemes nagy tetteivel érdemelte ki Debrecen Huszár Gáltól, az első debreceni könyvnyomtatótól már a XVI. sz. közepén a „Magyarország és Erdélyország világitó lámpása“, kálvinista Sayous Eduárdtól, a magyarság svájci barátjától a „magyar Gení“ megfisztelő nevet... Zoltai Lajos.

IRODALOM

A prédikáció gyülekezetszerűsége.

Irta: ifj. Dr. Czeglédy Sándor theol. m. tanár.
(Folytatás.)

A prédikáció gyülekezetszerűségéről szóló két felfogásnak részletesebb ismertetését, történeti fejlődését adja a szerző könyve derék részében a német, azután a magyar gyakorlati teológiai művek alapján. Ez a történeti fejlődés azt mutatja, hogy minél inkább emberből kiindulva, emberekhez alkalmazkodva gondolkodtak a prédikációról: annál inkább kezdték alkalmazni annak elméleti felépítésében és gyakorlati kivitelében a világi szónoklattan, tanítástan és lélektan módszereit. Nálunk a gyakorlati teológiai irodalomban a csúcsteljesítmény dr. Ravasz Lászlóé, aki a szerző szerint egyházi szónoklatban még szintén az értékelő vallásos embert veszi középpontnak, de újabb műveiben és nyilatkozataiban világosan tanít: „Igehirdetővé nem én leszek, nem is csak az egyház ordinál: igehirdetéssel maga Isten bíz meg. Ez nem az én mesterségem, vagy művészetem, hanem az Istennek az ügye és olyan ténye, amely annál csodálatosabb, minél gyöngébb és törekenyebb szerzőt, jelen esetben a leggyöngébb és legtöre-

kenyebb szerszámot: engemet választott ki üzenetének tolmácsolására. Azért tehát az igehirdetésből ki kell irtani még a nyomát is a magunkkeletésnek. Igehirdetővé nem érdem és nem tanulás és nem valami képesség útján leszünk, *hanem eleve-elrendelő és teremtő ténnyel. De ebben van az igehirdetés méltósága is.* Mi nem tudományt prédikálunk, hiszen ezer tudósabb ember van nálunknál. Mi nem szépséget termelünk, hiszen annyi a külön művész, mint mi. Mi Isten közvetlen megbízásából az Ő üzenetét hirdetjük azoknak, akiket az Ő lelke összegyűjtött és előkészített". Ime, mondja az idézet alapján szerző az *Ige gyülekezetszerű, mert gyülekezetteremtő és gyülekezetlépítő.*

A prédikáció gyülekezetszerűségének tárgya feltételét szerző, különösen Fezerrel polemizálva, abban mutatja fel, hogy nincs tapasztalati és eszményi gyülekezet: hanem van visszaemlékezés arra, hogy ebben a világban egyszersmindenkorra megalapított, megteremtett Krisztus gyülekezete és van ígéret arra nézve, hogy ebben a világban, amelyben Krisztus élt és szenvedett, mindig volt, van is és a világ végéig lesz egyház, azaz a hívőknek e világból elhívott és egybegyűjtött gyülekezete. E szerint a prédikációnak, ha gyülekezetszerű akar lenni, nem az eszményi és tapasztalati világ, hanem az ígéből fakadó visszaemlékezés és ígéret két sarkpontja között kell mozogni.

A prédikáció gyülekezetszerűségének alanyi feltétele szerző szerint az, hogy az igehirdető meglássa az Istentől Krisztusban szerzett szövetségnek ívét azok felett, akiknek prédikál és aszerint hirdesse az ígét. Idézi Barth Károlytól: „Jézus Krisztus gyülekezete azt várja, hogy vegyük komolyan és tekintsük egyháznak. Azt akarja, hogy megértsük, de úgy, mint amely Krisztusban van. Úgy kell tekintenünk a gyülekezetet, mint amely útban van a keresztségtől az úrvacsora, a testléleteltől a parousia felé. A gyülekezet olyan igehirdetést vár tőlünk, amely ember-voltához bizonyára közel jött és leszáll ennek a humanitásnak a legnagyobb mélységeibe és ezt a humanitást bizonyára elfogadja, felveszi és magára veszi, ámde csak úgy és csak akkor, ha az igehirdetés az emberhez, mint emberhez és halandóhoz nem — úgyszólván — ugyanazon a síkon közeledik, hanem valóban a magasságból hangzik, felülről, függőlegesen felülről. Úgy, hogy a kegyelem jön a természethez és ahogy a csoda belép ebbe a világba. Ebből él a gyülekezet, igen, ez alapítja meg a gyülekezetet és a gyülekezet csak ebből élhet tovább: abból, hogy a kegyelem, mint kegyelem és a csoda, mint csoda hirdettetik neki. Az a tény, mondja a szerző, hogy az ember, a bűnös, halandó ember hallja Isten szavát, nem kisebb csoda, mint az inkarnáció. Amiképen csoda az, hogy az Isten fia „emberekhez hasonlónak lett”, éppen úgy csoda az is, hogy az ember az ígérez hasonlóvá tétetik a hitben. Az igehirdető akkor szereti igazán a gyülekezetet, ha engedelmeskedik az ígének és

egyedül az ígének engedelmeskedik. Azt, hogy tényleg, mint atyafi szóljon az „atyafiakhoz”, csak úgy érheti el, ha egyedül az Igét akarja szolgálni... az igehirdetés mikéntjére is egyedül az a szeretet adhat feleletet, melyet a Szentírásban hozzánk közel jövő Krisztustól, a testté lett ígétől tanulhatunk (167—173. o.). Az ige szolgálatában lesz az igehirdető szabad emberek kiszolgálásától. A szolgálatnak erre a szabadságára az igehirdetőt az imádkozás segíti.

Jó úton jár ebben a könyvében dr. Czeglédy Sándor. Kívánjuk, hogy ezen az úton még sok új látása legyen, sok hasznos szolgálatot tegyen. (Vége.) *Dr. Enyedy Andor.*

Beszélő kövek.

A salánki református egyház története és Salánk multja. Irta Horkay Lajos salánki ref. lelkész. 66 oldal. Kapható Habágh József könyvnyomdájában Rozsnyón. Ara 6 Kc.

Érdekes jelenség az, hogy újabban mind nagyobb és nagyobb figyelem fordul az egyes egyházmegyék és azok gyülekezeteinek multja felé. A megjelenő egyházmegyei monográfiák mellett igen értékes művek jelennek meg az egyes gyülekezetek történetéről is. Erről a tényről, mint feltétlenül öröndetes jelenségről kell megemlékezni, mert minden református gyülekezet jelenét csak úgy értjük meg, ha ismerjük annak a multját. Ha keressük azt, hogy miért templomlátogató, egyházához hű és áldozatkész az egyik gyülekezet és miért közönyös lelkű a másik, csak úgy tudjuk megérteni, ha tudjuk a százados fejlődés során, hogyan alakul ki ilyené. A salánki csaknem 1200 lelkes gyülekezet a kárpátaljai egyházkerület egyik legmélyebb lelki életet élő gyülekezete, ahol a templomlátogatás ma is példás és követésre méltó, még a hétköznapi istentiszteleteket is nagyszámú közönség látogatja. E könyv olvasása közben megértjük, hogyan lett ilyené?! Mert a századok folyamán voltak prófétai lelkű lelkipásztorai, akik a nagyon nehéz időkben is Istenhez tudták szorosán fűzni a lelkeket. Az áldozatkésztségnek egyik igen szép példáját legutóbb akkor adta a gyülekezet, midőn 1936-ban renováltatta és megnagyobbította a templomát. Ezt a gyönyörű szép alkalmat használta fel a mostani lelkipásztora: Horkay Lajos arra, hogy a rendelkezésére álló adatok nyomán megírja a gyülekezet történetét a most élő nemzedék öntudatának és református hitének erősítésére.

Az alapos és lelkiismeretes utánjárással és adatgyűjtéssel megírt műben elvonul előttünk a salánki gyülekezet sok szenvedéssel és hősiességgel teljes története. A legrégebbi korból visszanyúló kútfők alapján világossá lesz a müből, hogy a helybeli és a környéken lévő magyarság nem elmagyarosodott orosz, hanem szintiszta magyar eredetű. Ennek a sokat mondó ténynek a bebizonyítására is érdemes volt megírni ezt a könyvet. A község mai statisztikai adatainak felsorolása és a földrajzi helyzetének és fekvésének leírása után a szerző áttér a község mult-

jának és östörténetének ismertetésére. Részletesen leírja Salánk reformációját, a gyülekezet külső és belső történetét a századok folyamán, mint rendkívül érdekes tény említi meg azt a történeti adatot, hogy a salánki kastélyban tartották a Rákóczy kor utolsó országgyűlését és itt határozták el Rákóczy fejedelem Lengyelországba való távozását. Feltétlenül hiteles adatokkal igazolja, hogy a kuruc szabadságharc után olcsó munkaerő megszerzése végett hogyan telepítenek uradalmaikra ruthén zselléreket a Barkóczyak, a Dessewffyék és a Károlyiak. A vidék elruthénesedése itt vette kezdetét.

Mint feltétlen értéket felemlítjük a könyvnek azt a sajátosságát, hogy írója nem elégszik meg csak a gyülekezet külső történetének száraz elmondásával, hanem van érzéke annak meglátására, hogy a külső történet csak keret, amelyet a Lélek tölt meg tartalommal. Egyik legértékesebb része a műnek az, ahol történeti adatokat sorol fel annak szemléltetésére, hogyan élte ki református lelki életét századok folyamán a gyülekezet, hogyan gyakorolta az egyházfegyelmet, milyen szerepet töltött be a gyülekezet életében a presbitérium s hogyan gyakorolta a lelkipásztor az iskolán kívüli ifjúság vallás-erkölcsi nevelését, milyen nagy erőfeszítéssel és áldozattal építette meg századok folyamán a gyülekezet a háromszor is leégett templomát és egyházi épületeit. Amit pedig a református felekezeti iskolájának 1898-ban történt feladásáról ír a szerző, azt sokaknak okulására szükségesnek tartjuk szószerint idézni: „Sok csapás érte az egyházat az idők folyamán, pusztító tűzvészek hamvasztották el templomát, épületeit, rabló tatár és labanc hadak portyáztak rajta, árvíz, jégeső, aszály, sáska, pestis, kolera és sok más csapások rontották, dúlták, de ezeket mind kiheverte, a porból felemelkedett és újra talpra állt, sebhelyekkel volt bár telve teste, de lelke tiszta és erős volt, de azt a csapást, amelyet maga idézett elő, azt a sebet, amelyet ön fiai ejtettek rajta, nem heverte ki azóta sem és nem fogja kiheverni soha.” (57. oldal.) A mű utolsó részletében elmondja a szerző a gyülekezet világháború alatti és az utána való történetét egészen napjainkig, s azzal fejezi be, hogy az apák példája nyomán bátor lélekkel megy tovább a salánki „hívó, Istenben bizó, reménykedő magyar kálvinista nép!”

A salánki gyülekezet dicsőséges multját hűtökör gyanánt feltáró könyvet bizonyára nagy lelki haszonnak olvasták a salánki református hívek, kiváló ősök derék utódai, de megköszönjük a szerzőnek mi is lelkipásztorok, akiknek példát mutatott arra, hogyan kell feltárni a református mult drága szép értékeit! *Zsemlye Lajos.*

HIREK

Ravasz László dr. püspök a lelkipásztori hivatásról. A budapesti ref. theol. akadémia szept. 22.-én tartotta évmeignyító ünnepélyét. Bibliát olvasott és imádkozott dr. Kováts J. István professzor, a „Gyakorlati egyházi élet és a teológiai főiskola” címen megnyitót mondott dr. Buday Gergely theol. igazgató. Dr. Ravasz László püspök mondott záróbeszédet, amelynek során a többek között ezeket mondotta: „Minden életpálya két orcát mutat, egyrészt foglalkozás, másrészt hivatás. Vannak életpályák, ahol a hivatás a döntő. Ez utóbbi a lelkipásztori pálya. Minél hívebb és teljesebb egy lelkipásztornak a hivatásbeli élete, annál függetlenebbé válik a kenyérnek, a ruhának, a földnek a gondjától. Ez csak fele ajándék, a másik ajándék az, hogy annál inkább megkapja a kenyeret, a ruhát, a földet, a tápláló hálás szeretetet. Az elhívott ember tudja, hogy helye van, hogy szükség van reá. A hivatás arra van fundálva, hogy Istennek van egy nyája és ennek a nyájnak egy pásztor kell. Ennek a világnak pásztorra van szüksége, emberekre, akik arra teszik fel az életüket, hogy más ember számára világosság legyenek, más embereknek utat mutassanak, más embereket átvezessenek a szakadékokon, más emberek csendes álma felett virasszanak, más emberekből álló kis sereget hazavezessenek, vigasztaló vesszőjüket és botjukat letegyék a nagy és áldott Gazda küszöbére. Ezt a pásztori szolgálatot vállalni kell minden körülmények között. A lelkipásztori nemzedék munkája, feladata különösképen ez: pásztorok lenni misszió árán, missziót üzni, hogy mindig pásztorok lehessenek, mert az Igének is ez a két arca van: pásztorolni és gyűjteni, háló és terelgető vessző, hívogató és vezetés az Evangélium.”

Missziói előadók konferenciája. A magyarországi református egyház missziói előadóinak értekezlete okt. 11 és 12.-én lesz Budapesten a Ref. Theológia disztermében (Ráday u. 28). Október 11.-én d. e. 9 órakor áhítatot tart dr. Ferenczy Károly, s az értekezletet megnyitja dr. Enyedy Andor konventi missziói előadó. „Mi az evangélizálás?” cím alatt előadást tart Benkő István esperes. Az „Evangélizálás eddigi és jelenlegi módjai” címen dr. Vasady Béla, a „Lelkipásztor ránevelése” címen dr. Szabó Zoltán, majd az „Evangélizáció és földműves népünk” címen dr. Szabó Aladár tart előadást. A záróáhítatot dr. Tóth Endre tartja. Október 12.-én áhítatot tart Svingor Jenő, az „Evangélizáció és a városi ember” címen Györy Elemér tart előadást. Utána megbeszélés következik az egyes munkaágakról, majd Muraközy Gyula tart záróáhítatot. Az előadásokon mindenkit szívesen látnak!

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belső és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYZHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 42. szám.

Ára: $\frac{1}{4}$ évre 70 Ké. $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 október 15

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hiv. Hetén

(Hetény), okr. Stará-Dala.

Ide küldendő minden közlemény.

Református Összefogás.

(Folytatás.)

III. A család-alapítás.

Megint Makkai Sándor szavait idézem, hogy minket mindenütt félretolnak, eltaszítanak. Miért? Mert gyámoltalanok vagyunk és engedjük, hogy eltaszítsanak.

A házasságkötésnek két fontos része van. Egyik a lelki, másik a testi közösség.

Mondanivalóm különös tekintettel van a vegyesházasságokra.

Ha a házasság lelki közösség, akkor jó házasság nehezen képzelhető el vegyes vallásúak között. Egészen más a lelki világa a református és más a katolikus hívőnek. Amaz önálló lelki életet él, emez haláláig állandó gyámság alatt. Komoly vallásos lelkekről beszélek. Amaz lelke nyugalmát, idvességét egyedül Isten végetlen kegyelmétől reményli, emez papja büntfeloldó hatalmától. Amaz lelkipásztorában Isten igéjének gyarló szolgáját, emez Krisztusnak földöntúli hatalommal felruházott helyettesét látja. Amannak egyháza gyarló cserépedénye a rábízott isteni tartalomnak, emennek egyháza korlátlan ura és osztogatója minden mennyei jónak.

Ime néhány vonásban a két lelki világ. Hogyan jöhet itt létre az a tiszta lelki harmónia, mely a házasság feleknél annyira kívánatos? Egyiknek alighanem engedni kell. A magáét fel kell adni. A magáéről le kell mondani, s ez mindig megalázódással, lelki meghasonlással jár.

Ha pedig mind a kettő szívósan ragaszkodik a maga hitéhez, akkor vagy óvatosan kerülni kell minden lelki egybekapcsolódást vagy állandó lesz a súrlódás, ami pedig a lelki egység rovására megy.

Ha semmi más ok nem volna, ez untig elég arra, hogy más valláson levők óvakodjanak az összeházasodástól.

Természetes, hogy ahol akár egyik, akár mind a kettő teljesen közömbös a vallás iránt, ott ilyen meghasonlás nem következhetik be.

A magam részéről szívvel lélekkel ellene vagyok minden vegyes házasságnak, de ha elkerülhetetlen, akkor arra kell törekedni, hogy az minél előbb egy vallásúak házasságává váljék. Semmiképpen nem kívánatos, hogy egy családban kétféle vallású gyermek legyen.

A házasság azonban nemcsak lelki, hanem testi, vagyoni közösség is. Egy vallásúaknál is

sok huza-vonát okozott már a kétféle: az apai és anyai vagyon. Hát még a vegyes házasságoknál.

A római testvér felekezeti, melynek sokféle kiválóságáért illő tisztelettel adózom, észrevehető módon vetette ki hálóját a vagyonos református főlegények után. Elvi ellensége minden vegyes házasságnak, de ha a horogra akad egy-egy zsiros falat, mindent elkövet, hogy a házasság létre jöjjön, természetesen a ref. fél hitének feláldozásával és a ref. vagyonnak a kat. egyház javára való átvonásával. Ez egészen jó üzlet, s már nem egy ref. ifjú lépre ment.

Ezzel a ref. vagyon ellen intézett alattomos támadással szemben kell néked összefogni kálvinista ifjúság.

Fogjatok össze ti kálvinista magyar faluk. Adjatok egymásnak találkozt. Ismerkedjétek össze, hogy találjatok magatokhoz illő, nemcsak házastársat, hanem hitestársat.

IV. „Az összefogás.”

Még egy dologról kell szóllanom. Ha mi szervezkedni akarunk egy közös nagy munkára, akkor kell teremteni egy olyan eszközt, mely ezt az összetartozást állandóan felszínen tartsa, kell egy összekötő kapcsot teremteni, mely a közös érzést és gondolatot ápolja.

Mikor Pál apostol megszervezte a görögországi, a kisázsiai gyülekezeteket, egyik levelet a másik után írta hozzájuk, hogy az együttérzés, a Krisztus szolgálatának gondolata el ne homályosodjék közöttük. És ez sikerült neki. Pedig akkor nem volt nyomda, nem volt posta, hanem barátai, tanítványai vitték a kézzel írott leveleket városról városra. Mennyivel könnyebb a mi dolgunk.

Van nekünk egy kis újságunk, mely az összefogás gondolatát hordozza homlokán. Ezt a kis újságot kell közös kincssé tennünk. Ezt kell odavinni minden kálvinista testvér asztalára, de nem azért, hogy sajtót vagy szalonnát takarjon bele, hanem hogy olvassa, s belőle testvéreinek búját, baját, gondját és örömét megismerje, s a közös érzésre közös akaratra ösztönt kapjon.

Tudom, hogy a magyar kálvinista ember nem szeret olvasni, nem szeret a más dolgával törődni, de ez nem maradhat így, mert ha nem törődünk egymással, ha össze nem fogunk, mint oldott kéve szét hullunk, elveszünk a bennünket körülvevő forgatagban. (Vége.) Rácz Elemér.

A reformátoraink ismeretlen emberi arca.

(Folytatás.)

Igen sok asszonnal találkozunk azonban *Kálvin* életében, különösen, ha a leveleit lapozzuk. Ezekből a levelekből érdekes kép kristályosodik előtünk, mely bizonyítja, hogy nem hijában kereste ő *Ideletteben* és találta is meg benne a református asszony ideálját. A legérdekesebb asszonyi alak, akivel *Kálvin* életével kapcsolatosan utunk összehoz, kétségtelenül a ferrarai hercegnő: *Renata* volt, XII. *Lajos* francia király leánya és ha a francia állam törvényei megengedték volna, a fiúgyermek örökös nélkül elhált XII. *Lajosnak* ő lett volna az utóda a francia trónon. Hogy ez mit jelentett volna a protestántizmus terjedése szempontjából, azt elképzelnünk sem lehet igazán. De ne időzzünk e kérdőjel mellett, hanem röviden kövessük ezt a *Renate* hercegnőt élete útján. 17 éves, amikor *Lucrecia Borgia* fiának, a ferrarai hercegnek a felesége lesz. Udvara a francia menekültek otthona. Ide menekül *Marot*, a zsoldártördítő s ide jut el menekülése közben *Espeville Károly* is, aki senki más nem volt, mint a mi reformátorunk *Kálvin János*. Ez az asszony nagy szerepet játszik továbbra is a kálvinizmus életében, de most nincs alkalom rá, hogy ennél a szerepénél időzzünk, csupán *Kálvinnak* egy hozzá intézett levelére akarunk rámutatni, mely a reformátornak róla való véleményét állítja elének. „Tudom Madamme, — írja *Kálvin* —, hogy Isten milyen csodálatos módon megsegítette küzdelmei során. [A hercegnő leánya ugyanis a Guize herceg felesége lett, a hercegnő pápista rokonai inkvizitort küldtek Ferrarába, aki várába internálta a hercegnőt s ő csak e levél kelte idejében, 1560-as években jut vissza özvegyként Franciaországba, ahol Mont-Argis-i birtokán él.] Milyen kitűnően szembe szállott az Ő kegyelme erejével a kísértéseknek és fenyegetéseknek, akkor is, amikor ellenségei büszkesége, gögje a felhők fölé emelkedett. Sőt minden megpróbáltatása között igazi anyja tudott lenni a szegény üldözött hugenottáknak, akik azt sem tudták az üldöztetések között, hová meneküljenek. Tudom, hogy egy hercegnő, aki csak a világra tekint, szégyellené és valóságos sértést látna benne, ha házat, várát *Isten szállodájának* nevezném. (Hotel de Dieu!) Én azonban nem tudok szebb és megtisztelőbb kifejezést Madamme házára, mint éppen ezt annak a szívéllyességnek dicséretéül és hálajaként, amellyel Isten gyermekeit, akik Madammenál kerestek menedéket, fogadta. Sokszor gondolkodom azon, hogy Isten ilyen próbákat tartogatott az Ön számára most öreg korára, hogy meg tudjon így fizetni azokért a gyöngeségéért, melyeket féltékenysége miatt vele szemben elkövetett. Kath. rokonsága kényszerítő háborgatásainak többször engedett a hit dolgában fiatalabb korában. Erre céloz itt *Kálvin*.) Isten Madamme-ot azzal a különös kiváltsággal tisztelte meg, hogy ilyen feladat vállalására készíti és az Ő kereszt-

jét kell hordoznia, hogy mindazok, akiket érette üldöznek, otthont találjanak házában. Éppen ezért nagyon vigyáznia kell arra, hogy háza ezekután igazán tiszta, az Úrnak szentelt otthon legyen.” És azóta egyszer sem ingott meg *Renate* hercegnő hitében. *Kálvin* halálos ágyán hozzá intézi utolsó francia nyelven diktált levelét. Ebben ékes bizonyágát találjuk a hercegnő mély református vallásosságának: „... A komoly emberek közül senki sem ítélte el Madammeot amiatt, hogy az elhunyt, protestánsokat gyűlölő *Guise* herceg anyósa volt: sőt éppen ezért annál inkább becsülték, mert látták, hogy még ez a tény sem gátolta abban, hogy igaz keresztyénségéről bizonyágot tegyen és pedig nemcsak ajakával, hanem olyan tettekkel, melyek mindennél jobban bizonyágot tesznek mély evangéliumi hitéről. Én magam pedig leghatározottabban biztosítom Madammeot afelől, hogy éppen ez a fentemlített körülmény mindennél inkább megcsodálatja velem bámulatos erényeit.” Így bucsuzik *Kálvin* halálos ágyán, 1564. április 4.-én a navarrai hercegnőtől. A hercegnő tanuja volt a szörnyűséges Bertalan-éjszakának, de ennek a borzalmai sem retentették vissza attól, hogy haláláig ne lássa szívesen a hozzá, most már egyre sűrűbben és számosabban menekülő francia protestánsokat: a hugenottákat. Három évvel élte túl *Kálvint*. A francia protestántizmus, de az egész protestántizmus kegyességi történetének legszebb lapjai közé tartozik a végrendelet, melyben mint igazi nagy asszony bucsuzik ettől a világtól. *Kálvinnak* eme utolsó francia-nyelvű levelében írott véleményét nem hazudtolta meg s a protestáns történetírás mindig hálás emléket emel emlékezetének.

Kálvin csak az ilyen asszonyokat tudta becsülni. Érdekes, hogy a navarrai hercegnőnek milyen kérlelhetetlen nyíltsággal veti szemére ingatagságát. Általában nem sokat tartott az asszonyok hitbeli erőssége felől. Vélemény-nyilvánításain megérzik, hogy az asszonnal a hit vagy egészen rendkívüli, vagy pedig csupán érzélgősség s azonnal tovatűnik, mihelyt *hiúsága*, boldogsága, *szerelme*, szólal meg élete egyes eseményeiben. Igen sokat szenvedett amiatt, hogy az evangéliumi hit mellé szegődő korabeli leányok milyen könnyen dobják el maguktól azt, valahányszor magasabba jutás, jó házasság a hitük megtagadását követeli tőlük. Erről beszélnek a „francia asszonyokhoz” (1554), egy „ismeretlen asszonyhoz” (1559) *Valois Margithoz* (1545) *Canny* asszonyhoz (1552, 1553), írott levelei is.

Kálvinnak az asszonyokról alakult véleménye kiválóan tükröződik abban a vitában, mely *Knox János*, skót reformátor könyve: „Első harsonaszó az elviselhetetlen asszonyuralom ellen” című könyve körül keletkezett. Ennek a könyvnek éle bár *Véres Mária* ellen irányult, Anglia királynőjét *Erzsébet* is sértette. *Kálvin* akkor szól bele a vitába, amikor *Erzsébet* akihez *Kálvin* Ézsaiás könyvéről írott kommentárját egy futár által eljuttatta, azt is elküldi s rosszaságát fejezte ki a Gensben megjelent említett könyv miatt.

Ezzel kapcsolatosan ír *Kálvin* Lord Burleigh-nek, ahol olvassuk, hogy az asszonyuralom tulajdonképpen eltávolodás az eredeti természeti rendtől és ezért úgy kell tekintenünk, mint „*a férfi bűnbeesésének egyik büntetését*, mint valamely rabszolgaságot!” Voltak ugyan egyes asszonyok, akiknél az az áldás, mely életükből kiáradt bebizonyította, hogy Isten különös kegyelmének oltalma alatt állanak, vagy azért, mert ilyen asszonyi példákkal akarta Isten a férfiak gyáva-ságát megmutatni, vagy dicsőségét akarta az ő életük által is világotlatni. Ilyen isteni rendelésnek ékes példái: Hulda próféta asszony és Debora. Ézsaiás 49:23-ban olvasható, hogy királynék is lesznek dajkái az egyháznak. Isten rendelése állította Őt (Erzsébetet) a trónra s így ez ellen nem tiltakozhatunk...” (1559)

Szigorúan szembehelyezkedett Kálvin az asszonyok cicoma-szeretetével. Genfben úgynevezett „fényüzési-rendeletek” látnak napvilágot és súlyos büntetés várt azokra, akik aranyláncokat, arany-ezüst hímzést, karkötőket, öveket, drágaköveket, gyöngyöket viseltek. Ezekkel a rendeletekkel, melyek közül egyesek már Kálvin genfi tartózkodása előtt is megvoltak, bizony nem nyerte meg az asszonyok tetszését s mivel a világ közvéleménye mindig az asszonyok véleményére hallgat, sokáig nem tudták ezt a késő századok sem megbocsájtani. Pedig, ha asszonyaink tudnák, hogy ezek a cicomák mind valamelyes primitív babonának a maradványai s hogy ezeknek viselésével nem a kultúremberhez, de a kulturátlanhoz jutnak egyre közelebb, belátnák, hogy Kálvinnak igaza volt. *Nagy József.*

(Folyt. köv.)

EGYHÁZI ÉLET

Révész Imre debreceni lelkipásztor beiktatása.

A debreceni kollégium négyszázéves évfordulójára tervezett nagyszabású ünnepségeket a közbejött akadályok miatt el kellett halasztani. Mint ezt a debreceni egyházi lapokból olvassuk, a megválasztott új püspöknek: dr. Révész Imrénének debreceni lelkésszé való beiktatása szeptember 25.-én ment végbe. A nagytemplomban dr. Szász Imre esperes az úrasztala mellett mondott mélyen megindító beiktató beszédet. Ezután dr. Révész Imre tartotta meg beköszöntő ígéhirdetését Máté evangéliuma XXV:39 és 42 versei alapján. Közvetlenül az istentiszteletet ünneplés presbiteri gyűlés követte, melyen dr. Kölcsey Sándor polgármester, egyházközségi főgondnok üdvözölte dr. Révész Imrét. „A nagy és nehéz munkához — mondotta többek között — az önleláldozáshoz, a kemény fegyelemhez, hinni és bízni tudó, ép és erős lelkekre van szükség. A feltornyosult problémákkal szemben a lelkek megedzésének és felerősítésének ezt a missziós munkáját alig lehet más, aki jogosabb pretenzióval igényelhesse, mint az Egyház, amely hivatva van a lelkek gondozására. Különösen történeti

hivatása ez a mi ősi debreceni református egyházunknak, amely itt a legmagyarabb városban éli elválaszthatatlan közösségét a magyar sorssal. Nagy erősségünk, bizodalunk és reménységünk nekünk, hogy a kivételes idők feladataihoz méltó vezetőt nyerünk Méltóságodban.”

A főgondnok üdvözlő beszéde után dr. Révész Imre nagyszabású programot adott, ismertetőn debreceni lelkipásztorokodásának irányelveit. Beszéde elején felelevenítette a tizenhét évvel ezelőtti emlékeket, amikor ő első ízben iktattatott be a debreceni lelkipásztori tisztségbe s rámutatott arra, hogy akkor is ugyanolyan nehéz idők voltak, mint amilyenek most vannak. Majd így folytatta beszédét: „Ha a tiszántúli egyházkerület történeti vonatkozásban és jelen állapotában is az egész magyar református egyháztest törzse, akkor kétségtelen, hogy Debrecen ebben a törzsből, tehát az egész református egyháztestben is a szív. Az volt minden vonatkozásban vagy három századon át, annak mondható nem egy tekintetben ma is s azzá tartozik lenni megújult, elmélyült és kiteljesedett értelmében a jövő folyamán, hogyha egyáltalán még meg akar maradni Debrecennek. Ebben a vonatkozásban egészen különös mély zengéssel és döbbenetes komolysággal szól most hozzánk az Ige: „Minden feltett dolognál jobban őrizd meg a szívedet, mert abból indul ki az élet.” A szívnek az emberi testben hármassal feladata van: egészséges vért szállítani, elegendő vért szállítani és szabályos ritmikus löktetéssel szállítani a vért. Nézzük meg a magunk kötelességeit és felelősségeit ebből a hármassal szempontból: ha a debreceni ref. egyházban az „egészséges tudomány” vagyis az ígéhirdetés tisztasága, mégpedig a teljes ó- és újszövetségi Szentírás alapján valaha megszűnnék, az körülbelül az egész magyar református egyháztestre nézve az általános fertőzés kezdetét és aligha feltartóztatatlan voltát jelentené. De ha mindenütt bekövetkeznék is ez a romlás, a debreceni templomok szószékeiről, a debreceni református iskolában, a debreceni pásztori és gyülekezeti misszióban még akkor sem szabad másnak hangzania, mint a teljesen tiszta és tisztán teljes Igének, mert különben, ha az erről szóló bizonyágtétel egyszer elhallgat, vagy megzavarodik és megfertőződik, itt Debrecenben a kövek fognának ellenünk kiáltani és Isten a kövekből fogna az Ő választott népének a pártütők és a tékozlók, a némák és gyávák, a megzavarodottak és az árulók helyett új fiakat és leányokat támasztani.

Debreceni lelkipásztori feladataim közt éppúgy, mint püspöki felügyeleti hatáskörömben egészen különös és kivételes gondot kívánok tehát fordítani az ígéhirdetés tisztaságára, amin nemcsak a szorosabban vett prédikátori tevékenységet, hanem a misszió, az iskolázás és a vallástanítás egész mezejét is értem. Az egészséges vérnek azonban bőven is kell a testbe áradnia. É tekintetben való felelős feladatainknak csak úgy tehetünk eleget, hogyha mi lelkipász-

torok és egyéb lelkészek, karöltve a nemlelkész presbiterekkel, egyházzrészi tanácsosokkal, a tanárokkal, tanítókkal, az egyháznak minden néven nevezendő más hivatalos vagy önkéntes lelki munkásával, minden erőnket megfeszítjük.

Amde a test az egészséges és bő vérrrel is tönkremehet, hogyha a szív a maga munkáját nem szabályosan végzi. A legfőbb ideje jött el szerintem annak, hogy az olyan ígéretesen megindult és oly szépen folyó lelki munkák erejét és tüzét teljes tervszerűség és rendszeresség megvalósításával a maximumra fokozzuk és minden ötletszerűséget kiküszöböljünk. Ezt elsőrendűen a lelkipásztorok és az egész lelkésztestület legszorosabb összefogása, programszerű együttműködése és szigorú önfegyelmzése által vélem megvalósíthatónak, továbbmenőleg pedig azért, hogy valamennyi egyházzrész munkájának legintenzívebb fejlesztésével és néhány, a fejlődés során természetszerűleg adódó új egyházzrész létesítésével megeremtjük az előfeltételeit a Debrecen városi egyházmegye megalakulásának. Az egyházmegyévé alakulástól ugyanis az egyik legjobb hatást éppen a lelkimunkák, elsőrendűen pedig a vallásnitás egységesen tervszerű és rendszeres irányítása terén várom. Egyházközségünknek egészen kivételes példás adminisztrációja és teljes szoliditású anyagi létalapjai, gazdasági ügyvezetése zökkenő nélkül átvihetők az új egyházmegyei szervezetbe, ahol a maguk áldásait hatványozott mértékben fogják majd árasztani."

Lelkipásztori programja fejtegetése végén rámutatott dr. Révész Imre azokra a kapcsolatokra, amelyek a debreceni református egyház és Debrecen város között évszázadok óta fennállnak. Végül hangsúlyozta, hogy bár helyteleníti Debrecennek „Kálvinista Róma”-ként emlegetését, egyetlen alapon és jogcímen készséggel hajlandó Debrecen városának és benne a debreceni református egyháznak Rómaként való emlegetését megengedni, azon az alapon és jogcímen, amelyen a XVIII. század legközepén szegény ágostai hitvallású nagybányai ekklezsia nevezte el Rómának egy segélyért könyörgő levelében a helvét hitvallású Debrecen, mert bőségesen adakozó és segítő debreceni szent és nagy ekklezsiáról ugyanazt lehet elmondani, úgymond: „amint a régi jófőle római keresztényekről nékiek írt szent levele kezdetén tanubizonyoságot tett az Apostol, hogy az ő hiteknek mind e világon híre legyen."

A presbiteri gyűlés nagy megértéssel és lelkes ünnepléssel fogadta dr. Révész Imre lelkipásztori programbeszédét. A gyűlés Uray Sándor elnökhelyettes imájával és közénekkel ért véget.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

ISKOLÁINK

A presbyter és a református iskola.

Mindjárt két megállapítással vezetem be a témámat. Az egyik megállapítás, amelyet nagy előszeretettel mai napság is hangoztatunk, vagy hallunk; ez:

„A református iskola az egyház veteményes kertje."

A másik megállapítás, amely már kevésbé ismeretes és talán szokatlanul is hangzik fülünknek, így szól:

„A református iskola, az egyház biztosító intézete."

Régmult idők reformátorainak szájából hangoztak el ezek a megállapítások, ha talán nem is ebben a formájukban; de mindenesetre azoknak a tényeknek felismeréséből, hogy egyrészt vallási szempontból milyen óriási hatalmat képvisel; másrészt annak meglátásából, hogy népevelői és nemzeti szempontból milyen nagyszerű hivatást tölt be a református iskola.

Ezért nemcsak hirdették, hogy: „Krisztusnak és a világnak nagy érdeke, hogy a fiatal nemzedéken segítsünk és róla gondoskodjunk;" hanem siettek is róluk gondoskodni azért, hogy mindenütt, ahol csak erre lehetőség mutatkozott igyekeztek számukra iskolákat szervezni és felállítani. Ezt a törekvésüket már a kezdet-kezdeten is siker koronázta, mert a nagyszámban felállított református iskolák közül már a XVI. században kiemelkedtek és nagy hírnévre tettek szert a debreceni, nagyváradi, sárospataki és a pápai református iskolák, amelyek idők folyamán főiskolákká fejlődtek s belőlük nyerték a többi református iskolák nemcsak a tanítóikat, de irányításukat is. Ma a történelem távlatából megállapíthatjuk, hogy református vallásunk és magyar fajtánk fennmaradásáért, nemzeti érzéseink megtartásáért soha senki annyit nem küzdött és annyit nem tett; mint éppen a református egyház és annak iskolája. Isten után nekik köszönhetjük, hogy ezernyi megpróbáltatás után is megmaradtunk kálvinistáknak és magyaroknak.

Amikor reformátoraink felismerték vallási szempontból a református iskola óriási hatalmát, népevelői és nemzeti szempontból pedig nagyszerű elhívását, ugyanakkor kimondották azt is, hogy: „Az iskola az egyháznak nem járuléka, hanem szoros tartozéka." Hozzá tartozik az egyházhhoz, mint falusi házhoz a gazdasági udvar, vagy a veteményes kert, amelyek nélkül falusi gazda portáját elképzelni sem igen lehet.

Ilyen szoros tartozéka, veteményes kertje az egyháznak az iskola, amelyben a plánták a nép gyermekei, egyházunk jövő reménységei s mint ilyenek, nem lehet előttünk közömbös, hogy nevelésük, szellemi és testi fejlődésük milyen módon és milyen körülmények között történik.

Református iskoláinkban a gyermekek helyes nevelése, szellemi és testi fejlődése két tényezőtől függ és pedig a tanítótól, mint az is-

kola szellemi vezetőjétől és az egyháztól; mint az iskola fenntartójától.

A szellemi vezető a tanító. Az Ő kezébe van letéve gyermekeink erkölcsi, testi és szellemi nevelése s így néki kötelessége elsősorban, hogy belőlük jó erkölcsű, vallásukhoz és egyházukhoz, fajtájukhoz és nemzetükhöz ragaszkodó, értelmes és munkaszerető honpolgárokat neveljen, hogy ezáltal református iskoláink a hozzáfűzött reményeknek megfelelőhessenek és feladatukat maradék nélkül teljesíthessék. Meggyőződésem, hogy a magyar református tanítóság mint a múltban, úgy a jelenben is feladatának magaslatán áll. A helyi iskolai viszonyoknak megfelelőleg minden tőle telhetőt elkövet, hogy az iskola feladatát teljesíthesse és hivatását teljes mértékben betölthesse. Azonban a tanító is csak egy ember. Rendkívül kedvező iskolai viszonyok volnának szükségesek ahhoz, hogy iskolája csupán az Ő lelkiismeretes munkája által feladatának teljes mértékben megfelelhessen. De hol találhatjuk fel ma, ezeket a rendkívül jó iskolai viszonyokat? Sehoh! Éppen ezért az iskolának és a tanítónak segítő kézre van szüksége. Ez a segítő kéz pedig nem lehet más, mint a másik tényező; az iskola fenntartója: az egyház. Amikor az egyházzól, mint tényezőről beszélek, értem alatta mindazon személyeket, családokat, vezetőket, tehát presbitereket; akik az egyházat alkotják. Elsősorban a presbitereket, mint az egyház vezető elöljáróit, akiknek a jó példaadás nemcsak lelkiismereti; de egyszersmind hivatali kötelesség az iskolával szemben is.

Amikor még nem volt törvényileg biztosítva a nép gyermekeinek kötelező iskoláztatása, abban az időben drága áron vették a tudományt mindazok, akik szomjaztak utána és az anyagi erejük is meg volt hozzá. Amikor azonban éppen a nép jobb jövődjének biztosítása érdekében az általános iskoláztatás; a népoktatás kötelezővé tételét; akkor a református egyházakra is óriási teherként nehezedett az újabb és újabb iskolák felállítási, felszerelési és fenntartási költsége, amihez mint még nagyobb teher járult, a tanítók fizetése; amelyet akkor még teljes mértékben az iskola fenntartó egyházak tartoztak fizetni. És mégsem zúgolódtak. Viselték a terhet, mert tudták, hogy az iskolára kiadott minden fillér, gyermekeiknek javát és jobb jövődjét szolgálja. A szülő pedig mit meg nem tesz gyermekeinek javáért és boldogulásáért? Ha nem volt elegendő lelkész; akkor papnevelő intézetet; ha nem volt elég tanító, akkor tanítóképző intézetet állítottak fel. Ki fedezte az ezzel járó költségeket? Ki fizette a tanárokat? Ki látta el a szegénysorsú tanulóifjúságot a mindennapi kenyérrel és a tanuláshoz szükséges könyvekkel? Az állam? Nem! Az egyház; az egyházak presbiterei, a református családok és az egyházukat szerető emberek. Mélységes halálal gondolok ez alkalommal is a debreceni református kollégiumra, amelyben, — itt-ott harminc esztendővel ezelőtt — diákéveimet töltöttem. Mennyi sok jótéte-

ményben részesültem és részesültek ott a nálamnál szegényebb sorsú szülők gyermekei. Csaknem ingyen kosztot és lakást kaptak ott a tanulni vágyó ifjak százai, sőt felruházták is azokat; akik erre rászorultak. Az 1909/10 iskolai évben, csak a tanítóképző intézetben 46 növendék kapott télikabátot, téli mellényt, cipőt, sárcipőt, kezyűt és esernyőt csak azért, hogy temetések alkalmával végzett munkájuk közben meg ne fázzanak és át ne ázzanak. Kik és hogyan adták össze az ezekre szükséges pénzüsségeket? A református hívek, önként, a lélektől indítatva minden zúgolódás nélkül.

Igy volt ez nemcsak a debreceni, hanem a többi református tanintézeteknél is. *Törzsök István.*

(Folyt. köv.)

PROBLÉMÁINK

Indítvány

a komáromi reform. egyházmegye közgyűléséhez.

„Mondja ki az egyházmegyei közgyűlés, miszerint az egyházmegyét ketté osztja olykép, hogy a csallóközi terület és Pozsony 24 gyülekezettel, — a vág és mátyus-vidék ugyancsak 24 gyülekezettel külön egyházigazgatósági szervezettel két egyházmegyét alkosson.”

Indokolás:

Ezen felosztást történelmi, földrajzi, közlekedési, ész- és célszerűségi, főként pedig adminisztrációs szempontok indokolják és követelik.

1. Történelmi tény, miszerint a XVII-ik században, míg az ellenreformáció meg nem apasztotta, bénította népességünket, egyházainkat s azok kormányzatát, egyházmegyénk jelenlegi területén két esperesség létezett, minélfogva az indítványozott megosztás tulajdonképp a régi állapot helyreállítását jelenti.

2. Földrajzi indokát azon abnormis körülmény képezi, miszerint a jelenlegi terület keletnyugati s észak-déli átlói 92, illetve 65 kilométer hosszúak s ezen méretek jelentékenyen felülhaladják a többi egyházmegyék hasonló viszonyait.

3. Előző pontban feltüntetett méretekből önként következtetni lehet a közlekedési viszonyok hátrányos, nehézkes voltára, akár a kanonika vizitáció körutazásait, akár pedig értekezletek, közgyűlések, időszaki bírósági ülések, akár személyes, esetleg sürgős, fontos ügyekben a hivatali székhelyekre vagy székhelyekről való kiszállás tetemes időt, fáradságot, költséget igénylő nehézségeit tekintjük.

4. Észszerűségi vagy célszerűségi indokul azon szintén visszas, abnormis körülmény hozható fel, hogy az egyházkerületet így csupán két egyházmegye alkotja, amely úgy terület, mint népesség avagy gyülekezeti létszám tekintetében felette aránytalan egymáshoz viszonyítva s tapasztalat szerint szinte riválisai egymásnak s hol a patriotizmus, hol egy kis malícia, oppozíció, majorizálás üti fel a fejét az egyetértés, közügy rovarására, de 3 egyházmegye létében ez már szinte kizárt dolog!

Az egyházkerület is két egyházmegyével — ki tagadhatná — igen szegényes struktúrát mutat a többi testvér kerületekhez viszonyítva. A fennforgó állapothoz való csökönyös ragaszkodás: maradiság és konzervativizmus! Az egykori pesti egyházmegye túltengő méreteit és népességét a közelmúltban igen észszerűen szabályozta, amikor 3 egyházmegyére osztotta fel régi szervezetét.

5. A ketté osztás legfőbb és legsürgösebb indoka a jelenlegi nehézkes, késedelmes, a legjobb szándékot, képességet, ügybuzgóságot, szolgálatkészséget is kifárasztó, megbénító adminisztráció, amelyen csakis a munkakör-megosztás segíthet! A mai nagyon megváltozott, megnehezedett viszonyok, megsokasodott teendők, ügyesbajos esetek fennforgása között 48 gyülekezet gondját, felügyeletét kormányzatát pontosan és jól ellátni, azokkal az évenkénti személyes érintkezést megejteni, halasztást nem tűrő ügyekben intézkedni s mindezekkel párhuzamosan a saját gyülekezete gondozását lelki és anyagi érdekeit felölelni, kielégíteni, hogy nem egy embernek való munka, azt bizonyítgatni felesleges s vegyük hozzá még a kerületi és konventi tisztségeket, megbízásokat, a saját egyéni személyes, vagy családi ügyek ellátását, ápolását: juthat-e idő az agyon fáradt test és lélek, a kimerült idegek pihentetésére?

Egy évtized alatt harmadszor ismétlem meg indítványomat, mely a múltban kevés megértéssel találkozott, keresztülvitele halasztást szenvedett.

Indokaim megcáfolhatatlanok, a kettéosztás szüksége fennforog, a közügy érdekében ajánlom elfogadását és mielőbbi keresztülvitelét.

Sedivy László.

IRODALOM

A magyar Biblia új kiadása.

Minden magyar keresztyén ember számára kivételes jelentőségű ajándék az, amit a Brit és Külföldi Bibliatársulat 1938 szeptemberében letett asztalunkra. Évek óta tartó nagyon komoly előkészület után megjelent a Károli Gáspár bibliafordításának „újonnan átdolgozott” kiadása.

A munka ismertetése messze meghaladja ennek a kis cikknek kereteit. Szakembereknek és egyszerű bibliaolvasóknak a következők estendőt arra kell fordítaniok, hogy ezt az új bibliafordítást a leggondosabb szeretettel átnézzék és minden észrevételt, bírálatot egybegyűjt-sünk azért, hogy a Bibliát szerető magyar emberek a lehető legjobb szövegben olvashassák a Szentírást. Egy ilyen óriási munka „ismertetésére” a szokásos értelemben nem vállalkozhatunk. Hosszú idő és gondos tanulmányozás szükséges ehhez. Reméljük, hogy a nagyszerű áldozatot hozó Bibliatársulat is legalább egy évig — inkább tovább! — vár a bírálatokra s csak minden komoly észrevétel gondos mérlegelése után rögzíti le ennek az új kiadásnak végleges szövegét, hogy azután az új magyar bibliafordítás — megőrizve a régi Károli minden tiszta értékét

— sok tízezer példányban keljen hódító útra.

Itt és most a munka jelentőségét kell kiemelnünk. Számunkra, magyar reformátusokra, kimondhatatlan jelentősége van annak, hogy a Biblia új meg új ezreket nyerjen meg olvasóiu. Hála legyen az Istennek érte, ma már egyre többen tudják és érzik, hogy a mi jövőnk: az Isten Igéjének győzelme. Egyházunk azért van a világon, hogy szegény, fáradt és bűnös emberi lelkek határozott útmutatásunkra megtalálják a közvetlen, élő és személyes összeköttetést a mennyei Atyával. Minél több hívő, imádkozó lélek, aki a Szentírásból naponként boldogan táplálkozik, annál több erős bástya a magyar református anyaszentegyházban. A bibliátlan reformátusok szomorú tömege — ha még olyan „vastagnyakú” is — romlás és vád ellenünk, amiből váratlanul lehet az egyháznak próbatétele alkalmával: ítéletünk. Nekünk nem „tömegeink” vannak, hanem öntudatos, Isten színe előtt felelősséggel és alázattal megálló lelkekből épül — és csak ilyenekből épül — a Krisztus magyar református egyháza.

Ezért legeslegelsőrendű kötelessége az egyháznak, hogy elhárítson az útból minden akadályt, ami a mai embert a Bibliától elválasztja. (Van egy olyan akadály, amit csak a Szentlélek háríthat el. A bűnös ember csak *kegyelemből* értheti meg Isten szavát.) És ezért nagy úrnép számunkra a Brit és Külföldi Bibliatársulat áldozatos kísérlete az új kiadású magyar bibliával. Azt a súlyos akadályt, amit a Károli Gáspár 300 éves nyelvezete a mai ember számára jelent, a hívő és komoly fáradságra kész bibliaolvasó le tudja győzni. Segített valamit a helyzeten a manapság használatban levő „revideált kiadás”, amit sok komoly tudós tisztes jóindulattal, de nem egységes szempontok szerint éveken át végzett munkája hozott létre s ennek következménye az, hogy a most használt revideált Károli-fordítás egyes könyveiben alig van „vala”, más könyvei meg hemzsegnak a „vala”-tól. (Ami persze nem a legnagyobb értékkülönbség a különböző revizorok munkái között.) Hogyan akarjuk visszahódítani az Isten Igéjétől elszakadt százazreket (minden látszat-vallásosság ellenére ez a szomorú igazság!), ha nem tudunk a kezükbe adni olyan könnyen olvasható, tisztaszép magyar nyelvű Bibliát, amit szótár és nyelvészeti ismeretek nélkül meg tudnak érteni?

Az új bibliafordításnak nagy feladata, hogy ez a Könyv: *misszionárius* legyen. A misszionárius első dolga pedig az, hogy azoknak a nyelvén beszéljen, akikhez szólni akar.

Mindent megelőző feladata természetesen minden fordításnak, hogy minél hübb kifejezője legyen az eredetinek. Ezeknek a szempontoknak az alapján kell ezt a most megjelent bibliafordítást bírálni.

A következő évnek a bibliaolvasó keresztyén emberek számára az a nagy kiváltsága lesz, hogy buzgón és odaadón tanulmányozzák a magyar Biblia új kiadását. *Megérdemli. Meg-*

érdemi a két, alig megbecsülhető munkát végzett fordító: Czeglédy Sándor és Raffay Sándor. (Czeglédy az Ó-szövetséget, Raffay az Új-szövetséget hasonlította össze az eredeti héber, ill. görög szöveggel.) Nevük nincs az új kiadáson feltüntetve. Van ebben valami nagyon szép és nagyon a dologhoz illő, — különösen most, nálunk, amikor olyan nevek díszelnek köb-faragva épületek fölött, amiket az „utókor” szívesen lekaparna. A mi két fordítónk „névtelen” neve biztositék arra, hogy igen nagy, évekig tartó munkájukat alázatosan és mély odaadással végezték.

Megérdemi a méltánylást és az együtt-munkálkodó szeretetet az áldozatkészség is, amivel a Brit és Külföldi Bibliatársulat ezzel az új kiadással 1938 őszét olyan gazdaggá tette. Tisztában vagyunk az anyagi áldozattal, amit az új magyar biblia-kiadás jelent, a Társulat ősi és állandó „üzleti elvének” megfelelően. A Bibliatársulat az alapítása óta eltelt több mint 130 év alatt közel 1000 nyelven és nyelvjárásán adta ki a Bibliát, soha ingyen nem adta a könyvet (mert ami ingyen van, azt az ember nem becsüli) és soha olyan áron nem adta, amennyibe neki került, hanem mindig — olcsóbban. A Bibliatársulat a világ egyik legnagyobb üzleti vállalkozása, amelynek titka: minél több könyvet ad el, annál nagyobb a ráfizetés. Ez az új biblia-kiadás 5.— P áron került forgalomba. (Próba-kiadásnak tekintendő, azért ilyen „drága”, — a Társulatnak több mint 8.— pengőben van darabja.) Ajánljuk minden érdeklődőnek, siessen megvenni, mert aránylag kis példányszámban került csak forgalomba. A végleges kiadás — a bírálatok beérkezése után, amit a Bibliatársulat akár a legegyszerűbb sajtóhibát illetőleg is bárkitől szívesen lát — rézlemezre kerül s azután már nagyobb tömegben árusítják. A jelenlegi papír kissé vaskossá teszi a könyvet. Ezen könnyű segíteni. De a párhuzamos helyek hiányát a bibliaolvasók nagyon fogják nélkülözni. Nem lehetne ezen még változtatni?

Nagy esemény ez a Könyv a magyar könyvek között. A reformáció századából származó különböző nemzeti bibliafordításokat a magyarral együtt mindenütt „revideáltak”, de a magyar Biblia tudtunkkal a világon az első, amelynek „szuperrevíziója” most a Bibliatársulat áldozatkészségéből megjelent. A jó Isten adjon érte jutalmul — sok bibliaolvasót. *Bereczky Albert.*

HIREK

A losonci ref. theol. szeminárium rendszeres előadásai f. é. október 17.-én megkezdődnek. A theologus jelöltek 15.-én estig jelentkezni tartoznak. A bevonult theologusok szabadságolásának késedelme miatt történt halasztás csak azokra nézve áll fenn, kik még haza nem bocsájtattak s ezt okmányaikkal igazolják.

A Molnár Mária ládájára a következők adakoztak: Természetbeni adományok:

Frohman Jenőné Kisszeben, Fülöp István Sók, két csomag, kassai reformátusok egy csomag, Nyomárkay Béla Péder, csomag, Papp Béláné Madar, csomag, Hegedűs Etel Dunaradvány, csomag, zsarnói reformátusok, csomag, a kis és nagykálnai bibliakörök, egy nagy csomag, a fertőszalmási bibliakör, egy csomag, Fekete Istvánné Beregszász, csomag, Szabó Béla Huszt, csomag, a komáromi és szesztai ref.-ok egy-egy csomag, Szina, Nádasd csomag. — Pénzbeli adományokat adtak: Fülöp István Sók 10, Koner Lajosné Beregszász 50, Gyuricsko László Nagyida 10, két kassai ref. 20, rozsnófürdői persely konferencia alkalmával 202'50, tarcavajkóci hívek 185, Szaniszló Béla Szeszta 10, nagyszalánci hívek 50, szádélói hívek 20'70, beszteri hívek 56, ismét a beszteriek 15, györkei hívek 82, bárcai hívek 85, zsarnói hívek 42, tornaújfalusi hívek 34, magyarbódi hívek 31, huszti hívek 400, kálnai hívek 50, csécsi hívek 135, abaújszínai hívek 200, Kusnyér Pálné Kassa 10, Barta Lászlóné Kassa 10, komáromi hívek 86, Stoff János Nagyszöllős 50, szesztai hívek 10, migléci hívek 80, N. N. 200, nagyidai hívek 219'70, szepsii hívek 223, munkácsi hívek 100, buzinkai hívek 58, eperjesi hívek 138'40, garbócbogdányi hívek 78, a nagyidai presbiteri konferencia perselye 130'80, fertőszalmási bibliakör 17, Borza Zoltán Beretke 50, Simon Zsigmond utján 750 Kč. Ezenkívül száritott tézstáért és babért (eladatott, mivel a csomagba sok lett volna) = 280 Kč. Összesen 4193 Kč 50 f.

HIVATALOS RÉSZ

A Dunáninnenl Ref. Egyházkerület Püspöki Hivatala.

TÁJÉKOZTATÁS.

Megnyugtató céljából közlöm a jegyzékét az 1938. október hó 9-én a szlovák-magyar tárgyalások megkezdése idején a szlovák kormányhoz beadott hivatalos előterjesztéseknek.

1. 784/1938. A református Egyházi Törvények szentesítését helyettesítő államkormány részéről való megerősítésének kérése.

2. 785/1938. A református lelkészek és tanítók katonai szolgálatból való elbocsátása.

3. 786/1938. A losonci ref. theol. szeminárium elismerése.

4. 788/1938. A visszatartott kongruák kifizetése 1919 és 1920-ról és későbből is a jogosulatlanul üldözöttek számára.

5. 787/1938. A losonci református főgimnázium visszaadása és az egyház kártalanítása 1919. szeptember 23-tól 1938-ik évi visszaadás napjáig.

6. 789/1938. Az üldözött tanítók levont fizetésének kiutalása tárgyában előterjesztett kérelem.

7. 790/1938. Reámutatás azokra az elintézendő kérdésekre, amelyek a mai szlovák kormány fennhatósága alatt álló terület református egyházaira vonatkozólag az egyházközségek Magyarországhoz való visszacsatolásánál az átadás-kor szükségszerűleg figyelembe veendő.

Komárom, 1938. október 11-én. *Sörös Béla* s. k. ref. püspök.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 43. szám.
Ára: 1/2 évre 70 Kc., 1/4 év 35 Kc.
Hirdetések díjszabása szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 október 22
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkészi Hív. Helyén
(Hetény), okr. Stará-Újala.
Ide küldendő minden közlemény.

A református egyház, mint az Ige egyháza.

Részlet dr. Révész Imre püspöki székfoglaló beszédéből.

Az evangéliumi reformáció valamennyi hitvallása, tiszta és szilárd alapon, teljes egyértelműséggel hirdeti, hogy Krisztus igaz egyháza ott van, ahol az Isten Igéjét helyesen hirdetik és a sákramentumokat helyesen szolgáltatják ki. Az egyház e két klasszikus ismertetőjele mellé Kálvin és a református teológia még szereti oda tenni a velük nem teljesen egyrangú, de belőlük természetesen következő s éppen az Egyház földi hétköznapjaiban kivételes figyelemre méltó harmadik vonást is, azt: hogy az igaz egyház ott van, ahol az egyházi fegyelmet Krisztus parancsa és az apostolok példája szerint folyvást gyakorolják.

E három ismertetőjel közül az alapvető fontosságú s a másik kettőre nézve is döntőleg meghatározó prius: az Ige helyes hirdetése. A helytelenül hirdetett Ige a sákramentumok kiszolgáltatásának helyességét is semmivé teszi, ahogyan a hamisított szövegű okmányra hasztalan tesznek hivatalos pecsétet. A helytelenül hirdetett Ige s az ennek következtében érvénytelenné vált sákramentumok értelmetlenné s lehetetlenné teszik az egyházi fegyelmet is, mert hiszen az egyházi fegyelemnek az értelme és rendeltetése az Egyház Urának akaratából éppen az, hogy az Igének szerezzen föltétlen érvényt s a sákramentumoknak föltétlen megbecsülést.

„A látható egyházban — mondja Kuyper Ábrahám, az elmúlt száz esztendő legnagyobb református teológusa és egyben államférfia — nincs más szolgálat, mint az Ige szolgálata. Az egyház minden életnyilvánulása egyedül az Ige szolgálatából folyik. Valahányszor a kiválasztottak Istennek Igéjéről önmagukkal szemben tesznek bizonyosságot, mindannyiszor akkor a töredelemnek, az önmaguk elítélésének s a megtérésnek lépnek az útjára s ekképpen előáll a bűnök megvallása. Ha viszont egymással szemben tesznek bizonyosságot Istennek Igéjéről, akkor jön az intés, a fenyítés, továbbá a szeretetnek minden felséges munkálkodása. Ha a világgal szemben tesznek erről az Igéről bizonyosságot, akkor nyilvánul meg az irgalmasság munkája mind a testet, mind a lelket illetően. Ha ezt az Igét a Sátánnal szemben vallják meg, akkor kö-

vetkezik a reménységben való dicsekvés s a vértanuság vállalása. Végül, hogyha a kiválasztottak magával az Úrral, s az Ő szent angyalaival szemben tesznek erről az Igéről bizonyosságot, akkor megzúdul az imádság árja és újjongva zeng a dicséret. Az Egyház egész életműködése nem más tehát, mint az Igéről való bizonyosságtétel.” (Tractaat van de Reformatie der Kerken, Amsterdam, 1883. 10. l.)

Ha a Krisztus egyházát ennyire teljesen és kizárólagosan az Ige élteni, akkor az az egyház, ahol az Igét nem tisztán, sem teljesen nem hirdetik: nem igaz egyház. Az az egyház, ahol az Igét, bár tisztán, de nem teljesen (azaz nem a teljes ó-, és újszövetségi Szentírás szerint) hirdetik, szektásan csonka-béna egyház. Az az egyház, ahol az Igét, bár teljesen, de nem tisztán hirdetik, a szektás zürzavar egyháza. Végül az az egyház, ahol az Igét bár tisztán és teljesen, de nem szakadatlanul, nem bőségesen, nem lankadatlan hűséggel hirdetik, hasonlít az olyan emberhez, aki dűsvízű kristályforrás mellett tanyázva önmagát itéli önkéntes lassú szomjhalálra, csak azért, mert kényelmetlennek találja a forráshoz újra meg újra lehajolni s belőle meríteni.

A mi református egyházunk — amelyet atyáink az „Isten Igéje szerint reformált egyháznak” neveztek, — megkapta Urától a tiszta és teljes Ige hirdetésének és hallgatásának mindenek felett drága életajándékát. Ha ezzel az ajándékkal sajnál élni, ha terhére van vele böven és szakadatlanul élni, úgy, ahogyan a levegővel, a vízzel és a kenyérrel élünk, mert élnünk kell: akkor egyházunk a lassú öngyilkosság útjára tért, s akkor többé nincs az a kifogástalan dogmatika, tökéletes egyházszerkezet, fényesen működő egyházközigazgatás, szigorú egyházfegyelem, nagyszerű szeretetmunkásság, pompás iskolázás, hatalmas anyagi erő, amelyik ezen a lejtőn meg bírná állítani.

Az Isten Igéjének zuhognia és áradnia kell, mint Ezékiel próféta látomásában a templomból kifolyó víznek. Ebből nem lehet engedni. Az a gyülekezet, amelyben az igehirdetés és igehallgatás kötelességét elintézhetőnek gondolják a vasárnap délelőtti beszédmondásba (szándékosan nem használtam itt a „prédikáció” szót!), nem református gyülekezet, hanem valami korcs

rituálista vallásközösség- és nem élő gyülekezet, hanem az élet néhány látszatával szemfényvesztően felcicomázott holttetem. Hallja meg mindenki, de halljuk meg és rettenünk meg tőle elsősorban mi, lelkipásztortársaim, mi, az Isten tiszta és teljes Igéjének méltatlan bár, de hivatalos szolgálói, most, mint már nagyon sokszor az Egyház földi történetében, megint olyan idöket élünk, amelyekről előre megmondott nekünk Amos próféta által: „Imé napok jönnek, azt mondja az Úr Isten, és éhséget bocsátok e földre, nem kenyér után való éhséget, sem víz után való szomjúságot, hanem az Úr beszédének hallgatása után.” (VIII: 11.) Kielégül-e Isten magyar népének ez a szent és gyötrelmes, bár sokszor nem egészen öntudatos szomjúsága, vagy pedig annak a rettenetes istenítéletnek kell erre a népre is bekövetkeznie, amelyet a közvetlen következő (12) versben tolmácsol a próféta: „És vándorolni fognak tengertől tengerig, és északtól fogva napkeletig. Futkosnak, hogy keressék az Úrnak beszédét, de nem találják meg.”

Ki bírja el közülünk, lelkipásztortestvéreim, annak felelősségét, — ezen és a másvilágon —, ha ez a mi magyar népünkkel így talál majd történni?! Mert szükség ugyan, hogy legyenek botránkozások, — mondja Urunk egy meglábolhatatlan mélységű ítéletes szava —, de jaj a botránkozatóknak!

A reformátoraink ismeretlen emberi arca.

(Folytatás.)

Sokkal szelidebb a véleménye az *elesett asszonyokról*. Ebben a kérdésben nem az elesett asszonyokat, de az elejtő férfiakat ítéli el. Nagyon szép az a rész az Instituciójában, ahol a bűnös asszony kérdését fejtegeti. A bűnös asszony a farizeus házába Jézus után jön és könnyeivel öntözte a Jézus lábát. A farizeus megbotránkozik ezen a jeleneten és azt mondja, hogyha Jézus próféta volna, akkor tudná, hogy miféle asszony ez a lábainál. Erre Jézus mondja azt a példázatot, hogy egyik adósnak a kölcsönző ötven, másiknak ötszáz pénzt engedett el. Melyik adós szereti a kölcsönzőt jobban? Ennek az asszonynak megbocsátatnak a bűnei, mert jobban szeretett. Ezekkel a szavakkal írja Kálvin az asszonynak szeretetét nem teszi a bűnök bocsánatának okává, hanem bizonyítékává. Így kell alkalmazni ezt a hasonlatot: Te azt gondold, hogy ez az asszony bűnös, hogy pedig nem az, abból kell megtudnod, hogy megbocsátatnak az ő bűnei. Azt a hitet pedig, hogy bűnei csakugyan meg vannak bocsájtva, az ő szeretete hozhatta volna létre benned, amellyel a nyert kegyelmet megköszöni. Hogy az asszony miféle alapon nyerte meg bűneinek bocsánatát, nyilván bizonyítja az Úr: a te hited, megtartott téged. A hit által nyerünk bocsánatot, a szeretet által pedig hálát adunk és bizonyoságot teszünk az Úr jóvoltáról." Ezt a nehéz helyét az újtestamen-

tumnak csak az tudta így megmagyarázni, aki ismerte az asszonyokat. Aki szigorú mértékkel: az Istennek egyedül dicsőség mértékével mérte őket, de aki az Istentől egyedül kegyelem magaslata mellett alázkodott meg minden ítélkezésében.

Sok szó esett már a Kálvin előtti idöben is az egyházban s azóta is sokszor esik szó arról, hogy az *asszonynak milyen szerep jut, vagy juthat az egyházon belül*. Nem idözünk itt Kálvinnak az apáca kérdésben épen olyan elítélő nyilatkozatainál, mint miket a szerzetességgel kapcsolatosan tett. Inkább térjünk ki arra a kérdésre, hogy szabad-e szölnia az asszonynak a gyülekezetben? Jogosult-e tehát például a női biblióra, az, hogy asszonyaink vezessék a bibliórakat, mondják el mindazokat, amiket az Írásban megláttak? Ezt a páli kitétel, hogy „az asszonynak a gyülekezetben hallgass a neve” sok elferdítéssel magyarázták. Tertullianusz egyházatyától tudjuk meg, hogy az asszonyoknak nem engedték meg, hogy az egyházban beszéljen s azt sem, hogy kereszteljen. A keresztelés kérdésében Kálvinnak az az álláspontja, hogy a mennyek országából nincsenek kizárva azok a gyermekek, akiknek ebből az életből előbb kell eltávoznia, semhogy alkalom nyílt volna azokat megkeresztelni. A ker. sakramentuma ehez az isteni ígérethez hozzájárul pecsét gyanánt, de nem azért, mintha ennek az isteni ígéretnek ezen földi pecsét nélkül is ne lenne meg az örökkévaló hatása. A gyermek nem a keresztelés után lesz Isten gyermekévé, hanem *azelőtt is mindig az volt*. Ebből látjuk, hogy *Kálvin helyteleníti a bábák által való u. n. szükség-keresztelést*. Az asszonyoknak az egyházban való beszédét azonban ő igazán magas: az Isten dicsősége egyetemessége, a kiválasztás rendje szempontjából ítéli meg. Nem tiltja meg az asszonyoknak a szólást, — ez magyarázza meg a kálvinista női papság képzését is. Az I. Kor. 14: 34-hez írott kommentára a locus classicus ebben a kérdésben.

(A bibliai szöveg: A ti asszonyaitok hallgassanak a gyülekezetekben, mert nincsen megengedve nekik, hogy szóljanak.) Így ír ezzel kapcsolatosan Kálvin kommentárjában: „A korinthusi gyülekezet abban a lehetetlen állapotban szenvedett, hogy az asszonyok fecsegését megengedték a nyilvános összejöveleken. Ezért tiltja meg Pál az asszonyoknak, hogy nyilvános tanítást, vagy bölcseledést merészseljenek. Ez a tiltás azonban — mondja Kálvin — csak arra vonatkozik, hogy rendezett gyülekezeti életben, amelyekről itt egyedül szó van, asszony ne viselhesen szabályos tisztséget. Szüksége esetén kivételek lehetségesek. — (Hanem legyenek engedelmesek, amint a törvény is mondja). Mi köze van az I. Móz. 3: 16-ban leírt asszonyi alárendeltségnek ehez a hallgatáshoz? Miért ne engedelmeskedhetne az asszony, ha szól is? — kérdi Kálvin és felel: — az a válaszom, hogy a papi, ígehirdetői tisztség a gyülekezetben vezetői jelleggel van egybekapcsolva, amelyik összeegyeztethetetlennek látszik az asszonyok házass-

ságon belül való alárendeltségével! — Milyen lehetetlen és különös lenne az, hogy a gyülekezet egy tagjától függő asszony az egész gyülekezet felett akarna rendelkezni! — Házasságon belüli függő helyzet és nyilvános tanítói autoritás kizárják egymást. És nem is juttatták az asszonyokat sehol sem nyilvános szerephez, ahol a tisztességre (Wohlanständigkeite) gondot viseltek! Az az érzésünk — írja Kálvin —, hogy az asszony uralom nem illő dolog. . . De ezt a verset nem lehet egymagában külön szemlélnünk, az olvasónak azonnal fel kell tűnnie a következő versek olvasásakor, hogy itt szükség megoldásról van szó, melyek mellett minden olyan megengedhető, ami nem zavarja az „ékes, jó rendet” (U. o. 40. vers.)

Ugyancsak nála találjuk érdekes magyarázatát annak, hogy asszonymak földött fővel kell-e megjelennie a gyülekezetben?: Hát az asszony ruháján alapszik a vallás — teszi föl Kálvin a kérdést — hogy annak födetlen fővel kimenni nem szabad? Vagy olyan szent törvénnyel rendeltetett el számára a hallgatás, hogy ezt főben járó bűn nélkül megszegnie nem lehet? A legkevésbé sem! Mert ha pld. az asszonyoknak annyira kell sietnie a felebarátja segítségében, hogy a fejét befedni nem tudja, semmi bünt nem követ el, ha fedetlen fővel siet oda. És van alkalom, amikor ép úgy helyén van beszéde, mint máskor a hallgatása. . .” Ezzel Kálvin magasabb szempontból, mint az ortodox betűragás nézi ezt a kérdést s bátran elfogadhatjuk azt a tételt, hogy sokszor sokkal mélyebben látják az asszonyok meg a Biblia igazságait, mert nem az értelem, de a szíven keresztül néznek azokra, mint a férfiak. . .

Ez a véleménye Kálvinnak is s ezzel az utolsó véleményével, mely a legszebb, amit valaha keresztyén asszonyról mondhattak, el is jutottunk az utolsó bekezdéshez. Az 1557. szeptember 4.-iki jelenetre kell visszatérnünk néhány mondatban. Párisban ezen a napon katonák megrohantak egy protestáns gyülekezetet s mintegy 200 idősebb férfit és asszonyt fogtak el, akiket a börtönbe vezető úton a tömeg bántalmazott és szidalmazott. Ennek a híre eljut Kálvinhoz is, aki a börtönben sínylődő hugenotta asszonyokhoz írja örökbecsű levelét, az asszonyi hit apotheozisát: „Nem csodálkozom testvéreim — így kezdődik a levél — ha ezekben a kemény üldöztetésekben testiségetek tiltakozását érzitek, mely annál inkább jelentkezik, minél inkább akar a ti életetekben cselekedni. Ha a férfiak is gyöngék ezekben a megpróbáltatásokban, mennyivel inkább azok kell ti legyetek, a természet rendje szerint. Isten azonban (aki törekeny edényekben végzi el csodálatos dolgait), épen a mi gyöngeségünkben mutatja meg erejét. És mivel Istennek tetszett titeket is próbára tenni, mint a férfiakat, s mivel ti is a Jézus nevébe vagytok keresztelve, ti sem lehettek gyávák és azt a tiszteletet kell adjátok Neki a megpróbáltatások idején is, mely Őt megilleti. Mindannyiunk

számára egyformán adva van Benne az üdvösség s így asszonyok és férfiak együtt kell végezzük az ő rendelkezéseit. Kiöntötte Lelkét minden testre és a próféta által (Joel 3 : 1.) kijelenti, hogy áldását mind a fiakra, mind a leányokra kiönti. . . Tekintetek arra az erőre, mely azokban az asszonyokban volt meg, akik a Jézus halálánál jelen voltak! Az apostolok, a tanítványai elhagyták. Csak az asszonyok maradtak vele csodálatos állhatatossággal és egy asszony vitte a boldog hírt a tanítványokhoz, hogy Jézus feltámadott. És azt — amit ez a gyöngé nő azonnal megértett és amiben azonnal hitt — az apostolok nem tudták megérteni és elhinni! S ha Isten abban a válságos időben annyi erővel ruházta fel az asszonyokat, ma vajjon megváltoztatta-e akaratát, vagy kevesebb ereje van a megsegítésben? Oh mennyi asszony volt, aki nem félt vérével és sok szenvedéssel bizonyosságot tenni az Úrról! Vajjon Isten az ő mártíromságukat nem használta fel országa terjedésére? Vajjon nem a hitük volt-e az a győzelem, mely meggyőzte a világot, mint a férfitartanak hite. És anélkül, hogy itt tovább követném ezt a sort — elég utalnom arra, hogy korunkban is mennyi asszonyon keresztül munkálkodik Isten és győzi le rajtuk keresztül ellenségeit, úgy hogy nincs hatásosabb prédikáció, mely annyit tudna tenni, mint az ő eleven hitből sugárzó eleven példaadásuk. Vajjon nem látnók-e azt, hogy Jézus a szívükbe plántálta Igéit: Valaki azért vallást teszek én rólam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei atyám előtt. Álljon előttetek is a multnak sok nagyszerű példája, hogy gyengeségetek erősséggé váljék és békességetek lehessen Abban, Aki olyan csodálatos dolgokat mivel gyöngé szerszámokon keresztül. . .” (1557. szeptember 16.)

Ez az a kép, amit a felnyitott történeti kaleidoszkópon keresztül láthattunk első pillantásra. Ezekben a sorokon keresztül nem hallatszanak sem a wittenbergi vártemplom kapujára hulló döngő kalapácsütések, nem érezzük a genfi harcok és viták tüzeit, nem halljuk Kálvin teológiai igazságait, nem halljuk a Servet elleni verdikt szigorú hangját.

Elcsendesülő emberek ők itt ezekben a sorokban, akik szívük érzéseit mindenféle külső befolyás nélkül szabadon engedik folyni és ezért legemberibb emberségüket adják ezekben a fennmaradt írásaikban, leveleikben, mondásaikban.

Őszinte nyilatkozatok ezek, mert amikor elmondották és megírták, nem gondolhattak arra, hogy a késői utókor felfedezi ezeket a leveleket, vagy koruk irányukban nyilatkozó szeretete feljegyzi elejtett szavaikat.

Azzal a reménységgel csukjuk be a történeti kaleidoszkópot, hogy az által, amit így rövid pillantással is láthattak olvasóink, közelebb jutott hozzájuk a reformátorban — az ember.

(Vége.)

Nagy József.

ISKOLÁINK

A presbiter és a református iskola.

(Folytatás.)

Ma; amikor a szlovenszkói egyetemes református egyház, csak két intézetet tart fenn; a losonci teológiát és a komáromi tanítóképzőt — feltehetnénk a kérdést, hogy azoknak szegénysorsú tanulói; akik majd egyházközségeink papjai és tanítói, — tehát vezetői lesznek —; vajjon részesülnek-e ilyenfajta jótéteményben? Tudom; hogy csak elvétve és elenyészően csekély mértékben; sőt azt is tudom, hogy még ezen iskolák fenntartási költségeinek fedezésére szánt összegek is milyen nehezen gyűlnek össze az egyes egyházközségekben s ha össze is gyűlnek; mennyi átok és szitkozódás tapad annak minden egyes filléréhez. Legszomorítóbb ebben az, hogy legtöbb esetben a tehetősebb emberek, sőt sokszor éppen a presbiter szájából hallható — a másoknak is rossz példátadó — zúgolódó szó.

De térjünk csak vissza testvéreim a saját otthonunkba, a falunkba és vizsgáljuk meg, hogy az ottlévő iskoláinkkal szemben teljesítjük-e mindenben kötelességünket? Vajjon, mint második tényező, hozzájárulunk-e teljes mértékben ahhoz, hogy a református iskola feladatát maradék nélkül teljesítse? Ezeket vizsgálva sokszor elszomorító dolgokra bukkanunk. Mert vannak presbiterek, akik úgy gondolkoznak, hogy az iskolával szemben kötelességüknek eleget tettek akkor, amikor gondoskodtak az iskolára vonatkozó egyházi és állami törvények és rendeletek végrehajtásáról. Ezek még a jobb gondolkodású presbiterek közé számíthatók, mert legalább a törvényes előírásoknak igyekeznek megfelelni. De amikor vannak olyanok, akik úgy vélik, hogy nem kell minden követelménynek eleget tenni s megalakítva a „Minek a...” pártot; a presbitérium gyűlésein — különösen ha nagyobb beruházásról; mondjuk egy új osztály építéséről van szó; kiadják a jelszót, hogy: „Már megint tönkre akarnak bennünket tenni!” Le vele! Nem szavazzuk meg! Inkább adjuk át az államnak az iskolát! És így tovább... nem gondolva arra, hogy a példa ragadós s ha a presbiterek így gondolkodnak — lévén pénzügyi dologról szó — mit várhat akkor az egyház és rajta keresztül az iskola attól a néptől; amelynek ilyen gondolkodású presbiterai, tehát előljárói vannak? Bizony ezek már elszomorító dolgok, mert legtöbb esetben sirját ássák meg a református iskolának. Az ilyen gondolkodású presbiterek ellen hozta egyetemes egyházunk vezetősége azt a határozatot, amely kimondja, hogy az ilyenekkel szemben a legsúlyosabb büntetés: „Az egyházból való kirekesztés” is alkalmazható.

Megemlítem még, hogy vannak olyan presbiterek is, akik az iskolával szemben törvényileg biztosított felügyeleti jogukat abban igyekeznek kiélni, hogy — legtöbbször személyi okokból — igyekeznek nem az iskola, hanem a tanító orra

alá minél több borsot törni. Ez a típus felhuzott szemöldökkel kritizálja a tanító munkáját s nagyképpel osztogat neki pedagógiai tanácsokat; mintha értene hozzá.

Ne kövessük mi az ilyen gondolkodású presbitereket, hanem igyekezzünk — az egyházi és állami törvények végrehajtásán kívül — más téren is az iskola és a tanító segítségére sietni.

A tanító; mint az egyház veteményes kertjének — az iskolának — kertésze; arra törekszik, hogy az ottlévő emberpalánták — a gyermekek — úgy testben, mint lélekben egyformán szépen fejlődjenek. Ebben a törekvésében sok esetben akadályozza az időjárás mostohasága, amelynél fogva egyik gyermekbe több, a másikba annál kevesebb jutott abból a sugárból; amit észnek nevezünk. Azután akadályozza az a körülmény is, hogy az egyik gyermek jobb, a másik meg nagyon szegényes életkörülményekbe született bele. Az egyik gyermek szülei talán fel sem veszik az iskoláztatással járó szerény pénzbeli kiadásokat, amikor a másik gyermek szüleinek nem hogy könyvre; de egy tizfilléres ceruzára sem telik. Kérdezte-e már valaha a presbiterek közül csak egy is tanítójától, hogy van-e minden szegény gyermeknek könyve és tanszere s ha van; ugyan honnan teremti elő tanító úr, azt a hatalmas összeget, amelyt mondjuk egy 60 tanulóval álló iskola 25—30 szegénytanulójának könyv- és tanszer szükségletét fedezi? Gondolt-e a presbiterek közül valaki már arra, hogy nemcsak szóval, de cselekedettel; csak néhány fillérral is hozzájáruljon az iskola ilyenfajta szociális bajainak megszüntetéséhez?

És mennyi ruhátlan, mezitlábos, mennyi rosszul táplált éhes gyermek jár fel mindennap a református iskolába is. Lehet-e azt elképzelni, hogy a hidegtől didergő, az éhségtől legyengült, állandó fejfájásban szenvedő, a tanulás munkájában gyorsan fáradó gyermek úgy fejlődjön szellemileg és testileg is; mint a jobbmódu felruházott és jól táplált gyermek? Gondolt-e valaha a presbiterek közül valaki arra, hogy az iskolának ilyenfajta szociális bajain is jó volna már egyszerű segíteni?

Nemcsak jó volna, hanem egyenesen itt a tizenkettedik óra, hogy ezeket a szociális bajokat megszüntessük mindenütt, de különösen ott, ahol református iskoláink mellett más jellegű — minden oldalról agyontámogatott — iskolák is vannak; amelyek sokszor modern épületeik, hatalmas ablakaik, elsőrangú berendezésük mellett még ingyen könyvek, tanszerek sőt ruházati cikkek ajándékozásával csalogatják magukba a református szülők gyermekeit is, legtöbb helyen a legteljesebb sikerrel; amelynek következménye — ilyen helyeken — református iskoláink el-sorvadása, a távolabbi jövőben pedig teljes megszűnése. Hol van ilyenkor a ref. presbiter, aki odakiáltaná az eltántorodóknak: Református szülők! Nem tudjátok-e, hogy református gyermek, református iskolába való?! Hol van? Sokszor ott ül az öregk tanácsában a presbiteri gyű-

lésen, ahol éppen iskolája sorsáról tárgyalnak s talán ő a leghangosabb azok között, akik iskolájuk pusztulását óhajtják csak azért, mert úgy vélik, hogy ezáltal az iskola fentartásával járó anyagi terhektől megszabadulhatnak. Végzetes tévedés ez, mely romlásba dönti nemcsak az iskolát, hanem vele együtt az egyházat is, mert: „Az iskola az egyház biztosító intézete!” Amikor a református iskola, az egyház számára öntudatos, hitükhöz hű, egyházukért minden áldozatra kész tagokat nevel, akkor biztosítja az egyház fennmaradását. Ha az egyház fennáll és szépen fejlődik, ez — nem utolsó sorban az iskola érdeme is. A presbiterek tegyenek meg minden lehetőt arra, hogy ez a biztosító intézet megerősödjön, el legyen látva a fejlődéshez szükséges minden eszközzel. Ha érte áldozni kell, ne felejtsetek soha, hogy ez az áldozat egyházunk és fajtánk iránt való szent kötelesség... Gyakran hallhatjuk manapság ezt a mondást: „Akié az ifjúság, azé a jövő!” Olyan jövőt érdemelünk, amilyen az iskolánk... Iskolánk sorsa, jövője a presbiterek kezébe van letéve. A presbiteriség a református ember számára a legnagyobb megtisztetés. Ha ebben a megtisztetésben részesültünk, ne tartozunk azok közé, akik mellüket döngetve — de semmi jót sem cselekedve — mutogatják magukat a világ előtt kiabálva: „Büszke vagyok, hogy református presbiter vagyok!”, hanem álljunk azoknak a presbitereknek táborába, akik kötelességüket egyházukkal és iskolájukkal szemben mindenkor híven teljesítve, alázatos szívvel vallják: „Boldog vagyok, hogy református presbiter lehetek!”

Törzsök István.

FIGYELŐ

Az iskola és az ifjúság jelentősége a ref. egyház életében.

Dr. Révész Imre püspöki székfoglaló beszédében e kérdéstről annyira lényegbe vágó és fontos kijelentéseket tett, hogy azokat feltétlenül szükségesnek tartjuk az alábbiakban ismertetni.

Kiváló mértékben igehirdető és bizonyoságtevő feladatot tulajdonítok — mondotta a Püspök — a református iskolának. A Kollégium jubileumi esztendejében nem volna illendő csak egy szót is vesztegetnem arra, aminek mélységes és hálálatos átérzésével most mindannyiunk szíve tele van: hogy a magyar református egyház négy-század óta mennyire az Iskola és az iskolák egyháza. Ám épp ezen jubileumi alkalomból kell különös nyomatékkal hangsúlyozni, hogy mihelyt az iskolának első renden igehirdető és bizonyoságtevő feladatáról elfeledkezünk, Pál apostol szerint már „nem jó a mi cselekedetünk.” Kollégium s vele együtt minden magyar református iskola, a legfényesebb multú főiskolától a legromgyosabb partikuláig és schola vernaculáig, az Isten Igéje által lett, amivé lett. Nemcsak tudományt és nemcsak műveltséget adott, hanem az

ige örökkévaló fényétől megvilágított, tehát szublimált tudományt és gyökeresen keresztyéni, tehát nemcsak a lélek felületén mázként csillogó műveltséget. A szánktól is meg kell vonni a falatot, hogy ilyen iskoláink minden fokon ma is elegendő számban, erőben és minden más világnézetű iskolával mérközni képes színvonalon legyenek és működjenek. De minden fillért sajnálok, melyet egyházunk — talán egyéb és nem kevésbé szent céltól elvonva — bárhol és bármely fokon olyan iskolára költ, amelyben az Igétől át nem hatott, meg nem világított és meg nem erősített lelkű nevelők, még ha e világ mértékei szerint talán kifogástalanul dolgoznak is, akaratlanul az Antikrisztus számára képeznek harcosokat vagy legalább is, engedelmes elvakult nyáját. Teljes szívem a hitvallásos és hitvalló iskoláé, de csak ezé. Az egyházunk számára e tekintetben különösen döbbenetes problémákat rejtegető, aligha nagyon távoli jövő valahogy ne találja a magyar református iskola munkásait és örállóit megosztott szívvel egy merőben emberi nevelési cél és eszmény, meg a keresztyén bizonyosságátétel között: „a kettős szívű ember állhatatlan minden ő útában” (Jakab 1:8), — a kettős szívű iskola is az!

A teljes és tiszta Igére az anyaszentegyház Ura a két újszövetségi sákramentummal: a szent keresztséggel és az úri szent vacsorával tette reá és teszi rá szüntelenül ma is az Ő megtisztító, tápláló és vidámitó Szent Lelke által a földi anyagból való, de mennyei arcot ábrázoló pecsétet. Keresztség és úrvacsora drága pecsétjének viselése s ez utóbbinak minél gyakrabban megújítása minden egyes keresztyén emberre nézve amilyen áldott ajándékokat, épp olyan szentséges elköteleztetéseket jelent — de jelenti ezeket egyházi vonatkozásban is. Megüresült a keresztség szentsége az olyan egyházban, amelyik nem törődik elegendő — az iskola és a templom falain kívül is — a maga ifjúságával. És meghamisított az úrvacsora szentsége az olyan egyházban, ahol az Úr asztala nem vált a szeretetközösség asztalává a templom falain túl is.

Ha egyszer egyházunk a kisdedeket a teljes Szentírás szilárd alapján állva és Ura kifejezett parancsának: „Engedjétek hozzám a kisdedeket és ne tiltsátok el őket...” engedelmeskedve megkereszteli, akkor ezzel önmagára épp oly óriási kötelességet és felelősségterhet ró, mint magukra a gyermekekre, azoknak szüleire és keresztszüleire. A gyermekkel és az ifjúval törődés és foglalkozás határa egyházunkra nézve a konfirmáció épp oly kevésbé lehet, mint a keresztség. A mindkét nembeli ifjúsági munka a gyülekezetben semmiféle ürügy alatt nem mellőzhető, de lazán, kihagyásokkal, tessék-lássék módján nem folytatható. Tizenöt-husz év mulva már csak ott lesznek hűséges presbiteraink, megáldott életű és munkájú diakonisszáink, hitvalló bátorságú férfaink, az anyaság szent szenvedéseire s naponkénti megáldoztatásaira boldogan

kész nőink, ahol már ma is mély szántású és tiszta magvetésű ifjúsági munka folyik a gyülekezetben. Urunk Jézus Krisztusnak kétségtelenül az utolsó percben megtért latrok számára is volt és van kegyelme — de ez nem jelenti azt, hogy az Ő egyháza bármi hasznát is vehetné azoknak, akik az ő Teremtőjükről nem emlékeznek meg ifjúságuknak idején, hanem halálos ágyukra halasztják a megtérést, hogy egy híres evangélista mondása szerint: „az ördög szolgálatában elégett gyertya csonkjának füstjét az Isten arcába fújják. Tizenöt-húsz év múlva már mindenütt ki fog derülni, hogy az a presbiter, aki a halálos ágyára akarja halasztani a megtérést, épp oly förtelmes hazugság, mint az a férj, aki hitvestársához vénkorában szándékozik hű lenni. „Akié az ifjúság, azé a jövő?” Nem: „akié a jövő, azé az ifjúság”. Legyen a magyar református ifjúság egészen a Krisztusé, a jövő királyé, aki a szent keresztségben homlokon csókolta őt és örök jogon, drága vére árán, tulajdonává jegyezte el.

PROBLÉMÁINK

A szeretetmunka és az egyházfegyelem.

Bennünket is közelről érdekel az, amit dr. Révész Imre püspök a szeretetmunkáról és az egyház fegyelemről mondott székfoglaló beszédjében.

Ha a keresztség szentségéből — mondotta — egyetemes vonatkozásban az ifjúsági munka elköteleztetése folyik, az úri szent vacsora asztalának egyetemes vonatkozásban a szeretetközösség asztalává kell tágulnia. Mélységes és olykor döbbenetesen világossá váló kapcsolat van egy gyülekezetnek úrvacsorával élése és szeretetmunkája, elsősorban szegényeinek, betegeinek, árváinak s egyéb elhagyottainak és elesetteinek gondozása között. Potemkin-falvakat hiszen mindenütt lehet felépíteni karácsonyi felruházásokból és a mindezeket állítólag lehetségessé tévő „egyházi bálók”-ból (ez a két szó és dolog pontosan úgy illik össze, mintha pl. azt mondanám, hadd mondjam csak angolul és ne magyarul — „Christian flirt”) —, de mindezek mögött ugyanaz van, ami ama bizonyos kulisszákra festett muszka falvak mögött: a sivatag. A református gyülekezet annyiban élő szeretetközösség, amennyiben élő közössége van egyedüli Urával és Fejével, amennyiben az ő testéből és véréből lelkileg állandóan táplálkozik és amennyiben Ura és Feje által a szentek egyességében egyesülve, minden egyes tagja „kötelességének ismeri, hogy az Istentől nyert ajándékokat készséggel és örömmel a többi tagok javára és idvességére fordítsa.” (Heidelbergi Káté 55. kérdés.) Az a református gyülekezet, amelyet Ige és sákramentum valósággal a szentek egyességévé tett, nem fogja elviselni, hogy csak egyetlen legkisebb és legnévtelenebb tagja is elgyatottan szenvedjen

éhséget, inséget, betegséget, munkanélküliséget, a bármely egyéb lelki vagy testi — a legtöbb esetben egyszerre testi és lelki — nyomort. Ha elviseli ezt, valamely gyülekezet, akkor ott már nincs tényleges szentek egyessége, tehát nincs való keresztyén gyülekezet sem és legkevésbé van valódi református gyülekezet. De az ilyen gyülekezetben egy láthatatlan kéz folyvást írja is az Úr asztalára a szörnyű istenigéket: „Ne hozzatok többé hazug ételáldozatot, a jó illattétel útját elöttem... bünt és ünneplést el nem szenvedhetek.” (Ézsaiás 1: 13.)

Még néhány szót az egyházfegyelemről.

Alighogy e mostani tisztségemre való jelöltelem megtörtént, máris mutattak nekem egy levelet, melynek írója aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy most ez és ez lesz a püspök, „ki a papok iránt semmifele elnézést és irgalmat nem ismer.” Csakugyan van ebben a kerületben egy, egyetlen egy lelkipásztor, aki iránt én semmifele elnézést és irgalmat nem fogok ismerni: ezt az egyet azonban Révész Imrének hívják. Minden más lelkipásztor és nem lelkipásztor testvéremmel szemben, mint minden más felelős ténykedésében, úgy az egyházfegyelem gyakorlásának rámeső törvényes részében is, a Kálvin nagy intelmét fogom mindig szemem előtt tartani: „ne ex disciplina mox delabamur ad carnificinam”, az egyházi fegyelem sohasem fajulhat hóhérlássá. Viszont egészen bizonyos, hogy ha a mi bűnös emberi gyarlóságunk következtében mindnyájunkat megejthet az a kísértés, hogy fegyelmező eljárásunk egyes testvéreinkkel szemben hóhérlássá fajul: a másik oldalról még ezerszerre súlyosabb kísértés fenyeget, — az, hogy a fegyelem elhanyagolása vagy laza és felelőtlen kezelése miatt nem egyes egyének, hanem magán az egyházon, a Krisztus földi testén követünk el hóhérságot. Amennyiben rajtam áll, én Isten nevében mindkét kísértéssel keményen szembe fogok szállani — az előbbivel is, noha nyíltan meg kell mondanom, hogy egyházunk mai állapotában pillanatnyilag nem az előbbi, hanem az utóbbi kísértést látom sokkal nagyobb-nak, általánosabbnak és vészthozóbbnak, Mindenfélé, egyébként keresztyénileg is jogosult kiméletnek, elnézésnek, méltányosságnak és irgalmasságnak áttörhetetlen korlátot szabnak az Ige világos rendelkezései: „Meg ne szomorítsátok az Istennek Szent Lelkét...” (Éfézus IV:30.), „legyetek szentek, mint én szent vagyok” (Levit. XI:44) „és mi egyessége Krisztusnak Béliállal?” (II. Kor. VI. 15.) „ha valaki Isten templomát megrontja, megrontja azt az Isten” (I. Kor. III:17.) „vessétek ki azért a gonoszt magatok közül” (I. Kor. V:13).

Olyan egyházi élet, amelyben ezeket a szentséges Igéket s általában az Úr Jézus Krisztus által egyházára ruházott kulcs hatalmat nem veszik komolyan, vagy egyenesen nem létezőnek tekintik, én csak olyan kevéssé tarthatok ép és megbízható egyházi életnek, mint ahogyan nem tekinthetem épnek és megbízhatóknak az olyan bibliapéldányt, amelyből ezek az igék — és a

hozzájuk hasonlók — az emberi tökéletlenség mocskos tintájával ki van törölve vagy az emberi erőszak szentségtörő késével ki vannak vágva.

HIREK

Évmegnyitó a kolozsvári Theológián.

Október 2-án délelőtt feltizenkét óraker tartotta a kolozsvári theologiai Fakultás évmegnyitó ünnepélyét a szokásos keretek között. Istenigéjét dr. Imre Lajos professzor hirdette Birák könyve 6. r. 22—24. b. alapján. Évnyitó beszédet dr. Gönczy Lajos igazgató mondott „Gazdasági nevelés a Theológián” — címen. Abból indulva ki, hogy a lelkészképzést mindig két hatalom, Krisztus és a kor szükségessége határozza meg, megállapította, hogy egészen természetes, ha a mi korunk, amelyben a gazdasági kérdések óriási jelentőséget nyertek, a lelkészképzést a maga képére át akarja formálni azáltal, hogy a theologusoknak gazdasági képzést akar adni. Nem szabad azonban feledni, hogy Krisztus, a lelkészképzést a maga képére át akarja formálni azáltal, hogy a theologusoknak gazdasági képzést akar adni. Nem szabad azonban feledni, hogy Krisztus, a lelkészképzés ura, örök időkre szóló rendelkezéssel megszabta azt a magatartást, melyet az Ő szolgáinak a gazdasági kérdésekben tanusítaniok kell. A leendő lelképásztoroknak elsősorban nem a gazdálkodás korszerű módszereivel, hanem az evangélium parancsolata szerint való gazdálkodás alapelveivel kell megismerkedniök. Annnyival inkább, mert a mai gazdálkodás, melynek alapelvei: a több termelés, a minél nagyobb haszon, az igények határtalan fokozása, a szegénységtől való irtózás, az anyagi javak mindennél többre becsülése, ellenségeskedésben áll Krisztussal, aki a Hegyi beszédben mást tanított. A mai gazdasági élet, amely egészen pogány elveken épül fel, sok keserű tapasztalat tanúsága szerint a Mammon szolgájává teszi azokat, akik a piacokon adnak és vesznek. Nemzeti és egyházi szempontból azok a gyülekezeteink vannak a legnagyobb veszedelemben, amelyek legközvetlenebb és leggyakoribb kapcsolatban vannak a piaccal: a városok melletti gyülekezeteink. A református lelképásztor azonban nem vonulhat vissza a világtól, bármilyen veszedelmekkel fenyeget is az, mert felelős a világért. Ismernie kell tehát ezt a világot, ennek kérdéseit, mozgató erőit. Ezért szükséges, hogy nyerjen bizonyos gazdasági kiképzést. Nem elégedhetünk meg azonban bizonyos gazdasági szakismereteknek a közlésével. A theologusok gazdasági kérdését mélyebb és szélesebb alpra kell fektetni és szervesen be kell tagolni a theologiai tanulmányok közé azáltal, hogy theologiai fundamentumra kell helyezni. Részletesen és alaposan fel kell tánni a keresztyén gazdálkodás alapelveit és az ebből fakadó etikai magatartást. Mint minden emberi tevékenység, a gazdálkodás is a hit által feltételezett és megalapozott. Az

egész gazdálkodást meghatározó alaptény az, hogy Isten a teremtés jogán tulajdonosa az egész világnak. Ebből következőleg az ember csak sáfár és az anyag fölött áll a lélek. A keresztyén gazdálkodás uralkodó hatalma az Isten előtti felelősség, amely az idegen javak kezelésében, mint megbízhatóság, a saját javaink kezelésében, mint takarékosság és áldozatkészség, továbbá, mint az anyagiakkal szemben való teljes függetlenség nyilvánul meg. A mai gazdasági élet rákfenéje egyfelől az általános bizalmatlanság, másfelől az áldozatkészség nélküli vagyonhalmozás. Mivel az emberek nem Istentől, hanem a Mammontól függenek, nem rendelkeznek azzal a függetlenséggel, amely szükséges ahhoz, hogy panasz nélkül tudjanak igénytelenek lenni, ha kell, de tudjanak kielégíthetetlenül igényesek lenni ott, ahol a nekünk drága eszményekről és közösségekről van szó. A keresztyén gazdasági etika legélesebben itt kerül szembe korunk gazdasági elveivel. A mai gazdálkodás az igények válogatás nélküli fokozásán épül fel, mert csak ez biztosíthatja a gazdasági fellendülést, a keresztyén etika pedig az igényeket elsősorban nem fokozni, hanem megszentelni, sőt igen gyakran visszaszorítani akarja. Ezt a mélyebb alapozású gazdasági nevelést szélesebb alapúvá is kell tenni azáltal, hogy nem csak a mezőgazdaság, hanem általában a gazdaság kérdéseivel kell megismertetni a theologusokat, egyfelől, mert híveink között hovatovább mind többen lesznek, akik iparral kereskedelemmel foglalkoznak, akik gyárakban dolgoznak, másfelől mivel csak így lesz képes a leendő lelképásztor megnyerni azt a szélesebb kitekintést, amely nélkül nem tudja helyesen megítélni a gazdasági kérdéseket. Ezt a gazdasági nevelést és vele kapcsolatban közlendő gazdasági szakismereteket tervszerűen szét kell osztani mind az öt évfolyamon, hogy legyen idő a nyugodt megemésztésére és ne foglalja le a gazdasági oktatás, ami végeredményben mégis csak másodrendű a theologiai oktatásban, a termékenyebb idő, az ötödik évfolyam nagy részét. — Az évmegnyitó ünnepély az ujonnan felvett hallgatók fogadalomtételével ért véget.

Lelekészi jubileum. Jakab Áron nagyipiríti lelképásztor, a pápai egyházmegye esperese, a mult hónapban töltötte be lelképásztori szolgálatának ötvenedik évét. Ötven év nagy idő egy emberi életben, főként a hűséges, lelkiismeretes szolgálatban eltöltött életben. Jakab Áron esperes szolgálata pedig ilyen volt. Híven szolgált nagyon nehéz időkben egyházát és népét. Jubileuma alkalmából hívei, barátai és tisztelői körülvették szeretetük és elismerésük jeleivel.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 44. szám.

Ára $\frac{1}{4}$ évre 70 Ké. $\frac{1}{2}$ év 35 Ké.

Hirdetések díjsza bäs szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 október 29

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hív. Hefin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Íde küldendő minden közlemény

Örök reformáció.

A reformáció története egy nagy igazságot állít oda a lelkünk elé: Isten minden nagy ajándékát szenvedésen és küzdelmeken át adja. Gondoljuk el, mennyi harc előzte meg a reformációt! Mennyi máglyafény világít felénk a reformációt megelőző korból! Hány emberi élet áldozta fel önmagát, mert inkább akart Istennek engedelmeskedni, mint emberi vélekedések előtt meghódolni! Hangos bizonyosság erre az előreformátoroknak mindnyájunk előtt nagyon jól ismert élete! Könny, lelki harc, sok-sok imádság, sok drága élet odaadása kellett ahhoz, hogy győzelmesen előtérbe kerülhessen és az emberi lelkeken uralkodóvá lehessen a reformáció központi gondolata: nem a maga erejéből szabadul meg a világ és a bűn rabságából a bűnös emberi lélek, hanem Isten örök kegyelméből, aki a Krisztus bűnt törölő váltságáhaláláért igralmába fogadja a kárhozát útján járó embert érdemtelen-sége és méltatlan volta dacára is. Nem az ember az, aki kiérdemli jócselekedeteivel az üdvösséget, hanem az Isten az, aki ingyen kegyelméből ajándékozza azt. Nem új gondolatokat hozott ezzel a reformáció, hanem a rég elfelejtett és figyelmen kívül hagyott bibliai tanítást állította ismét előtérbe. Nem új hitet hozott, hanem a régi, megromlott és emberi találmányokkal elhomályosított igazságokat tisztította meg az Ige fénye mellett és állította vissza azokat régi érvényükbe. S mikor így a középkori egyház életét visszavitte a régi bibliai alapokra, tulajdonképpen előkészítette az emberi élet minden vonalon való teljes megújódását. Mindennek mértékévé az Igét tette. Az Ige mérlegén mérte le az egyéni, társadalmi, tudományos, gazdasági és állami életet. Ezzel Isten akaratának és törvényeinek szerzett érvényt az emberi élet minden vonalán. Proklamálta azt a nagy és örök bibliai gondolatot, hogy Isten a Király és az ő törvényei határozzák meg nemcsak egyéni, hanem a nyilvános élet minden legkisebbnek látszó tényét és eseményét. Isten akaratának kell mindent alávetni, az ő törvényeinek kell uralkodóvá lenni, az ő dicsőségét kell hirdetni mindennek ezen a világon. S ezzel, hogy a szuverén Isten törvényeinek az élet minden területén való érvényességét kimondotta, kimondotta azt is, hogy az emberi élet és a

világ élete: örök reformáció. Állandó feladatunk és kötelességünk feltenni a kérdést: egyezik-e életünk, megfelel-e a világ élete és berendezkedése Isten törvényeinek?! Ha nein, nincs más út, mint visszatérni Istenhez és az ő törvényeinek érvényt szerezni a saját magunk és a világ életében. Mikor eljut erre a pontra egy lélek, a bűnbánat útján járva elindul a lelki megújódás felé. Mikor egy nép jut el annak meglátására, hogy nem jól van az életében úgy, amint eddig volt, a lefelé vezető útról reá lép az Isten felé vezető ösvényre.

Akik nyitott szemmel nézik a mi itteni életünket, azok előtt halvány körvonalai kezdenek látszani ennek a másik útnak. Egy itteni közéleti, vezető egyéniség néhány nappal ezelőtt arról beszélt, hogy az egész társadalmi életnek erkölcsi megújódásra van szüksége. Ez az új élet feltétele és kiindulási pontja. Mi régóta tudtuk és hangoztattuk ezt! Erkölcsi megújódásra van szükség, amelyet természetesen legelőször kell megelőzni a lelki megújódásnak! Vagy egészen világosan beszélve: a hitetlen világnézet és életfelfogás helyébe a nagytömeg lelkében ki kell építeni a vallásos világnézetet és uralkodóvá kell tenni a keresztyén életfelfogást. Vissza kell helyezni Istent újból az ő jogaiba és törvényt ható erővé tenni az élet minden vonalán. Mert az itteni társadalmi és közélet minden nyomorúságának és bajának ott van a forrása, hogy a minden oldalról támogatott és erősített matérialista világnézet és életfelfogás demoralizálta és tönkretette a közéletet éppen úgy, mint a neki áldozatul dobott nagytömeg egyéni életét. Az itteni társadalmi élet képe mutatja, milyen lesz a közélet ott, ahol a matérialista világnézet szabadon érvényesülhet, és a reá épülő társadalom a lába alól elveszti az erkölcsi alapot. Hitelenségen nem épülhet fel egészséges egyéni és társadalmi élet! Isten törvényeinek figyelmen kívül hagyása szörnyen megbosszulja magát. A matérializmus tönkreteszi annak a társadalomnak az életét, ahol uralkodóvá válik.

Körülöttünk lejátszódó események, küzdelmek, harcok: Isten tanításai. Elénk állítják Isten nagyságát és hatalmát: magát a szuverén és a világkormányzó Istent. Nem lehet büntetlenül átlépni az ő törvényeit, nem épülhet fel a világ élete más alapokon, mint amit ő határozott meg

s adott, csak az Evangéliumon. Szemünk előtt lezajló események azt hirdetik hangosan és értetően: nincs más út, mint vissza Istenhez és az ő törvényeihez! Az Ige az örök mérték, amelyhez igazodni kell. Ha egy nép nem akar igazodni hozzá, Isten kényszeríti azt. Nagy összeroppadások és nagy válságok a megújulás előkészítői. Istentől indul ki az életünk, Istenhez kell állandóan igazodni és visszatérni annak.

Az emberi élet örök reformáció.

Zsemlye Lajos.

Fajom és Egyházam.

Ha faji hovatartozásunkat meghatározni akarjuk, szigorú vizsgálat tárgyává kell tenni nyelvünket, emberi természetünkben rejlő sajátosságokat és lelkiségünket. Csak ezeknek az egybevetése alapján mondhatjuk ki hozzávetőleges bizonyossággal, hogy ehez, vagy ahhoz a fajhoz tartozunk.

Különösen áll ez reánk magyarokra nézve, mert azok a megbízható történeti adatok, amik ezen a téren felvilágosíthatnának bennünket, teljesen hiányzanak. Konstantin bizánci császárnak a „Birodalom kormányzásáról” írott munkájában említés van a turkoknak — akik alatt a magyarokat érti — népi tulajdonságairól életérő és vándorlásairól, de úgy ezek, mint a többi bizánci adat már a mostani hazájában letelepedett magyarságról beszélnek és mert a magyarsággal szemben gyűlölet vezeti őket, tehát reájuk építeni nem lehet. Ámde az említett utak is, amik bennünket elvezethetnének az eredethez, a mi esetünkben nem százszázalékig megbízhatók.

A magyar-nyelv a török-tatár és a finn-ugor nyelvjárások keverékéből alakult. Az alaktant tekintve inkább finn-ugor, a szavakat tekintve pedig inkább török-tatár. Természetesen vannak a nyelvben olyan szavak is, amelyeknek eredete nem illik bele ebbe a keretbe. Felvett a nyelvünk más népek szavaiból is a velük való érintkezés során. Így jelentékeny számú olyan szót találunk, amelyek szláv eredetre vallanak. És találkozunk persze német és más eredetű szavakkal is, amik e népekkel való későbbi érintkezés során kerültek bele a magyar nyelvkincsbe. Nagyon nehéz, szinte lehetetlen tehát ebből a keveredésből az eredethez visszakerülni. Pedig néha fontos volna a szavak eredetének megvizsgálása — különösen az úgynevezett kultúrszavaknál — már csak azért is, hogy az ősi kultúrára valamennyire világosságot árasszunk. Érdekes például a sok ellenvéleménnyel szemben az a megállapítás, hogy az *ablak* török szó és annyit jelent: arc, tekintet. Milyen könnyen levezethetjük a mai értelmének magyarát: a házak, vagy sátrak szellőző nyílásain kikémlelő arc: *tekintet* = *ablak* után, magát a nyílást is ablaknak nevezték, mert a nyílás oly kicsi volt, hogy azon át csak az arc látszott ki.

De nem tarthatjuk biztosnak a faji hovatartozandóság megállapítására azokat a tulajdon-

ságokat sem, amelyek az emberi természetben vetik gyökerüket, amelyeknek alapján egyik vagy másik népről megállapítjuk pl. a bátorságot, vagy gyávaságot, az őszinteséget, vagy az alattomoságot, a vendégszeretetet, vagy a kapzsiságot, a békeszeretetet, vagy a lángoló harciasságot, a szorgalmat, vagy a lustaságot, a lovagiasságot, vagy a trágár durvaságot, mert ugyanezek a tulajdonságok nemcsak egy népnek lehetnek a sajátosságai, hanem feltűnnek ezek sok helyen. Váltakoznak az egyének életében is az erények és a lealacsonyító jellemvonások. Nagyon nehéz volna tehát ezeken az utakon is az eredethez jutni, annyival inkább, mert míg ezek a vérmérsékleti és lelki sajátosságok a magyarságnál kialakultak, nemcsak nyelvi, de vérbeli keveredéseken és lelki hatásokon is keresztül ment ez a nép.

Ha figyelembe vesszük a magyarságnak többszöri hazaváltoztatását, meg kell állapítani, hogy ez úgy történt mindenkor, hogy a korábbi ott lakók egy részét megölte, elűzte vagy leigázta, másik részét pedig magábaolvasztotta. Ámde azok, akik vele könnyen és gyorsan összeolvadni tudtak azok rokonaik is voltak. Rokonok, de sok tekintetben nagyon eltérő tulajdonságokkal. A történelem bizonyítja, hogy más volt a kun, más a kazár, ismét más a besenyő és egyebek, akikkel a magyarok nemcsak találkoztak, együtt éltek, de mint rokon népekkel összekeveredtek és így a magyar utódokban ezeknek a vére is kering. Eszerint aztán kereshetjük a magyar faji sajátosságot, ha a kereskedő szellemű, furfangos kazár vér valahol a túlnyomó, vagy ha a kun hatásra duhajja válik és még hirtelenebben fel forr az amúgy is hevülékeny fajmagyar.

Bizony — bár sokat foglalkoznak ezzel a kérdéssel — a magyar faj eredete — úgy látszik — még hosszú ideig pontosan meg nem határozható, illetve tökéletesen meg nem oldható probléma marad.

De meggyőződésem, hogy ennek a kérdésnek a magyarság életére jelentősebb befolyása, különösebb értelme úgy sincs. Ellenben nagyon fontos az, hogy van egy fajta nép, amelyiket úgy hívnak: *magyar*. És ez a tény, hogy magyar nép van, nem azt a kérdést követeli tisztázni: hogyan, honnan keletkezett, hanem azt, hogy milyen, hogy van-e joga neki az életre.

Próbáljuk hát ezzel a céllal megvizsgálni magunkban a magyar fajt és próbáljuk megállapítani, van-e alapja, oka a magyar önértetnek.

Fajom magyar és büszke vagyok rá! Miért? Mert fajtája vagyok azoknak, akik pogányul is láthatatlan istent imádtak, akik a családi élet tisztaságát, az egynejűségben a hitvesi hűséget mindennél többre tartották, akik a nők iránt tanúsított tiszteletükkel ideáljai lehettek mint pogányok, a nők előtt hódoló keresztyén lovag Európának.

Magyar vagyok, fajtája azoknak, akik szent akarással tudtak küzdeni a kitűzött célokért

főúr és jobbágy egyaránt, és ha győztek, szívük akkor sem lett elbizakodott, kegyetlen, hanem a legyőzöttek szívélni tudták a győzöt, mint pl. a szentgalleni kaland igazolja: szeretettel emlegette a győztes magyarokat a megvendégtelt Heribald.

Magyar vagyok, fajtája azoknak, akik mikor felvették a keresztyéniséget, védték ezt a pogányság ellen évszázadokon keresztül, bár ezért megértést, támogatást, hálát nagy ritkán találtak. Sőt tapasztalhatták azt, hogy a katolikus egyház feje és sok keresztyén állam a mohácsi vész idején a török szövetségese volt és így a keresztyéniség maga is segített a saját védőjének törökuralom alá kerülni, mégis nem lett hűtlen ahoz, amit isteni rendeltetésének hitt és védte amíg bírta tovább is kelet ellen nyugatot.

Magyar vagyok, fajtája azoknak, akiknek vallása az Isten imádásán kívül a becsület volt mindig. Fajtája vagyok a nagy Hunyadinak, aki azt mondta haláloságán: álljon elő, akit valaha is megkárosítottam, vagy akinek csak rosszat is akartam... a drégelyi és szigetvári hősöknek, akik meghaltak de meg nem adták magukat.

Magyar vagyok, fajtája azoknak, akiket végig dult a tatár, gyilkolt a török, rabolt, pusztított a német, de akik a mohi pusztán, a 150 éves törökjárom alatt, a majtényi, majd a világosi síkon is tudtak hinni abban, hogy megtart az Isten.

Magyar vagyok, fajtája azoknak a magyaroknak, akik Bocskay zászlaja alatt harcoltak először a magyar alkotmányért, a magyar jogért, akik Bethlen alatt, majd utána is oly sokszor véreztek ezekért, és akik ha kivívtak valamit, jóindulatú szeretettel takargatták annak hasznaiba a hasonló jogokért sóvárgó mezitelen.

Magyar vagyok és ha az elmondottakra nézünk, vagy ha áhítattal gondolunk vissza a szabadság nagy fejedelmére II. Rákóczy Ferencre, ennek serege magvára Kiss Albert, Esze Tamás rongyos kurucaira, vagy közel másfél század mulva az 1848-as szabadságharc nagy alakjaira, nemes büszkeségtől dagadó kebellem mondok nemcsak én, de minden magyar: magyar vagyok, fajtája ezeknek a dicső magyaroknak.

Magyar vagyok... és... és jól-esne, ha ennek a gondolatnak boldog áhítatába nem csengene bele fájdalmasan Berzsényi Dánielnek a magyarság életében többször ismétlődő jelenléget festő mondata: „*mi a magyar most? rút szibarita váz*“... Olyan jól esne, ha erre azt mondhatnám: ez nem az én fajom, vagy hogy ez a rajz nem igaz. De magyar vagyok és birtokosa annak a sajátosságának is, melyik a könynyelmű nemtörődömségben, a külsőséges, a felszínes élet utáni törtetésben, az önzésben, sokszor a léleknelküliségben nyer megnyilatkozást.

(Folyt. köv.)

Kúr Géza.

ISKOLÁINK

A debreceni egyetemi templom.

A debreceni Kollégium jubileumát századokra szóló alkotásokkal óhajtják emlékezetessé tenni, ezek sorában egyike a legfontosabbnak az egyetemi templom felépítése. E kérdésről a Lelkészegyesület jubileumi számában dr. Makkai Sándor egyetemi tanár, a hittudományi kar ez idei dékánjának tollából a következőket olvassuk:

A debreceni Kollégium négyszázéves jubileumi ünnepségének egyik kiemelkedő pontja lesz az egyetemi templom alapkövetétele.

Hosszas és eléggé változatos tárgyalások után most már véglegesen megállapítást nyert, hogy a templom a központi egyetem és a Vilmoscsászárkörút közötti tisztáson fog emelkedni, háttérében a pompás tölgyel élő falával, önmagában is áhítatot keltő zárt és csendes környezetben.

A templom létrejövételén a jubileumi Végrehajtó Bizottság külön templomépítő albizottsága fáradozott, melynek előadója dr. Csikesz Sándor egyetemi professzor, akitől a templom egész belső elgondolása származott s aki minden egyebekben is teljes lelkesedésével és energiájával dolgozott azon, hogy az eszme méltó testet ölthessen.

Az egyetemi templom művészi és mérnöki tervezője Borsos József műszaki tanácsos, aki a pályázaton az első díjat nyerte s azután a kivitelre is megbízást kapott. Az egyetemi templom a külső képében tömör, egyszerű, méltóságos épület lesz, nemes izléssel alkalmazkodva a Nagytemplom, a Kollégium, és a Központi Egyetem stílusához. Előtte szépen kiképzett tér és lépcsőzet fogják emelni a látvány ünnepélyességét. Magas tömörsége mellett is karcsún ható tornya fogja biztosítani az egyetemi főépülettel való arányos tagoltságot. A templom belső szerkezete és elrendezése újszerűsége mellett főleg református szertartástani célszerűségével fog meglepő hatást gyakorolni. Az Ige egyházának templomában mindennek az ígéhirdetés központi jelentőségére kell utalnia és irányulnia.

Eppen ezért az egyetemi templomban minden ülőhely úgy lesz elhelyezve, hogy onnan egyenesen és szemben a szószékre lehessen látni és figyelni, s erre való tekintettel oldatnak meg az akusztikai problémák is. Hasonlatosképpen gondoljunk egy kiterjesztett legyezőre, amelynek elszűkülő végpontja jelzi a magasra emelt szószék helyét. Az Úrasztalának és a keresztelőmedencének és az orgona játékasztalának elhelyezése is úgy lesz megoldva, hogy ezek a szószék előtt és körül álljanak. A templom egyetemi jellegének megfelelően gondoskodás történik az egyetemi ünnepélyeken szükséges elhelyezkedési rend biztosításáról is. Szép elgondolás szerint a szószék mögötti főfalat az orgona síprendszere fogja díszíteni. A kórus számára előnyösen elhelyezett külön karzat emeltetik, a

Szőnyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belsődi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

gyülekezet ülőtere mögé és fölé.

Valódi református elgondolás szerint az egyetemi templom egyúttal a gyülekezeti és missziói élet tűzhelye is lesz. Ehhez képest a templom alsó traktusában gyülekezeti terem, tanácskozó helyiség, egyesületi és összejöveteli szobák épülnek. Magában a templomban ezer ülőhely lesz. E néhány külső vonás megemlítése után mutassunk rá arra a belső jelentőségre, melyet az egyetemi templom hordoz és képvisel.

Mindenekelőtt kétségtelenül ez a templom fogja hirdetni és őrizni az egyetem nagy tradícióját, azt a református keresztyén szellemiséget, amelyből a debreceni egyetem is kisarjadt. A változó idők és nemzedékek forgásában változatlanul és hűségesen fog emlékeztetni mindenkét az öreg Kollégium anyaságára s mögötte a debreceni Anyaszentegyház nevelő és formáló valóságára, végső gyökerében pedig a nagy reformáció evangéliumi örökségére, melytől a debreceni egyetemnek soha sem szabad elszakadnia, ha sajátos hivatását a nemzet életében be akarja tölteni.

De ezenfelül még önmagában is felbecsülhetetlen jelentősége és hatása lesz az egyetemi templomnak a tudomány csarnoka mellett. Külső ottlétén túl igehirdetői és missziói munkájával arra lesz hivatva, hogy megszentelje a tudományt, hirdesse az egészséges tudomány dicsőségét, amely a tiszta evangéliumi hittel való mélységes egységében és harmóniájában teljesedik ki. Annak lesz tehát zengő bizonyágtevője, hogy elvesz a nép, amely tudomány nélkül való és elveszejti a népet az a tudomány, amely hit nélkül való.

Az egyetemi templom az élő Istennel való találkozás szentélyéül épül, elsősorban azok számára, akik a teremtő szellemiséggel a tudományban találkoznak. Hogy ez a kettős találkozás a Krisztusban eggyé lesz s így válik a nemzet gyógyító és tápláló szolgálatává: ennek beszédes szimbóluma is, hatékony tényezője is az egyetemi templom.

Mindezek után pedig még egy fontos dologra kell figyelemmel lennünk, az egyetemi templommal kapcsolatban. Magát az egyetemet nem szabad elszigetelt és elszakított intézménynek tartanunk az étellel és a közönséggel szemben, sőt nemzetnevelői kötelessége érdekében azzal a legszorosabb és a lehető legtermékenyebb kölcsönviszonyban állónak. Annál inkább kell hangsúlyoznunk azt, hogy az egyetemi templom nem jelenthet és nem munkálhat elszigetelődést a debreceni református gyülekezettel szemben. Ellenkezőleg: a benne és általa kifejtendő lelkipásztori szolgálatnak szervesen be kell kapcsolódnia az egyetemi ifjúságon túl a debreceni gyülekezet életébe és közelebről az egyetem körül kialakult és kialakítandó egyházrész gondozásába, missziói munkaközösségébe. Bizonyára meg fogják találni az illetékesek ennek a nagy hivatásnak és kötelességnek alkalmas módjait és eszközeit.

Most azért könyörgünk, buzgó szívvel a

Kegyelem Urához, hogy e sötét és nehéz időkben adjon az Ő irgalmassága és hatalma erőt és segédelmet ahhoz, hogy az egyetemi templomot nemsokára teljesen felépítve és megvalósítva láthassuk ott állani a kirendelt helyén az Ő dicsőségére!

FIGYELŐ

Dr. Révész Imre püspöknek a debreceni Kollégium jubileumi ünnepén a diákokhoz intézett beszéde.

A londoni Szent Pál székesegyház hatalmas kupolájának van egy karzata, amelyet így hívnak: a suttogó karzat. Az a nevezetessége, hogyha valaki a fal felé fordulva elsuttog egy nevet, vagy szót: azt a karzat tulsó oldalán álló másik ember meg tudja hallani. Ez az egész Kollégium egy ilyen hatalmas suttogó karzat. Csak ki kell ejteni benne Dézsi András, az első rektor nevét, vagy Johannes Nogheriét, az első collaborátor subscribált diákét, vagy Maróthi György professzorét, vagy Hatvani Istvánét és élet támad a kövekben! Viszik-viszik a hangot tovább meg tovább és aki figyelni tud erre a beszédre, azelőtt megelevenedik a Kollégium és beszélni kezdenek a kövek.

És beszélnek négyszáz évről, annak dicsőséggel vegyes szenvedéséről. Visszhangozzák nekünk, de most már dübörgő dübörgéssel a Kálvin nevét, akinek a Szentírás egyedüli biztos fundamentumára alapított tanítására épültek meg ennek a Kollégiumnak az alappillérei. Visszhangozzák a wittenbergi „amlissimus et illustrissimus coetus”-ét, amely odakint valami szent révületben Melancthonra, a „Germaniae praeceptor”-ra figyelő „studiosa cohors”, amely az odajárt debreceni diákok lelki, szent hajszalcsövén át juttatja el az Evangélium világosságát a debreceni Kollégiumba. Majd Mélius Péter neve zeng vissza e falakról, aki Kollégiumunkra mindjárt annak életkezdetén biztosan rányomta a maga, mélyen a Szentírás tanításán alapuló bélyegét.

Tudjátok-e, Diákok, hogy mi tette a debreceni Kollégiumot naggyá? Nem az, hogy eleitől fogva biztos anyagi forrásai voltak. Az sem, hogy sohasem kellett helyét váltóztatnia, mint a többi magyar református főiskolának. Még csak az sem, hogy tudós professzorai és áldozatos vezetőemberei voltak. Ezek mind-mind adottságok, amelyek oka a Kollégiumon kívül fekszik.

De igazán naggyá Debrecent és a Kollégiumot az ősök szelleme tette. Az Orando et laborando! Az ősök szelleme, amely a török és tatár hordák dúlásai, idegen szellem simán hízog, vagy erőszakos elnyomása közepette tudja, kinek hitt és megépíti füstölgő üszkeiből kétszer is a Kollégiumot. Az ősök szelleme: a Szentírás szelleme. Az él és az lobog, az válik imádságon keresztül cselekedetté, könnyön és véren keresztül áldozattá a Kollégiumért. Debrecen város

eleitől fogva azért tud minden áldozatot meghozni a Kollégiumért, mert az Evangélium hegyen épített városává vált, mindjárt a reformáció elején. A nagy fejedelmek: Boeszkai István, Bethlen Gábor, I. Rákóczi György azért istápolják a Kollégiumot, mert első törvénykönyvük a Biblia. És a régi debreceni diákok, a *lex antiqua*-ra felesküdtött tógátustól kezdve az utolsó kis rudimentáriusig: óh csak a jó Isten tudja, hogy mennyivel szűkösebb, sőt nyomorúságos körülmények között, mint a heidelbergi, utrecht, vagy éppen az angol kollégiumok odaváló diákjai, de annál hűségesebben és alázatosabban hajlanak legelső törvénykönyvük, a Biblia fölé. Ez az ősi debreceni szellem, amely a tudományt is azért szereti, mert a teológián, a filozófián, a héber és görögön, de meg a matematikán keresztül is arról az Istenről beszél neki, aki azért rejtett el annyi tudásra érdemes dolgot ebben a világban, hogy azután kutatva, világosság gyűljön Istentől teremtett értelmébe.

És ne higgyétek, hogy a debreceni Kollégium szelleme azért tudott világitani Debrecenen túl is, még a tőle messze fekvő Dunántulon is, mert neki magának lett volna ebben valami érdeme. Nem! Hanem, mert az Evangélium közciklájára építette a maga fundamentumát és lélekké, Istentől a Szentlélek tüzevel és lelkesedésével megszentelt lélekké vált ezen a fundamentumon a debreceni rektor, professzor és diák, mert nem rejtethetik el a hegyen épített város.

Debreceni, különösképp pedig Kollégiumi Diák! Büszke lehetsz te őseidre, mert hogycsak az újabbakat mondjam — Csokonai, Arany János, Kölcsey Ferencz és Horthy Miklós ültek előttek padjaitokban.

De mit érne büszkének lenni csupán?! Szappanbuborék az csak, amelyen nem a magad, hanem valami idegen fényesség ragyogása csillog. Neked olyan diáknak kell lenned, amilyenek elődeid voltak, hogy olyan ember lehess, amilyenek ők lettek. És Neked kötelességed, hogy azzá légy, amik ők lettek, mert a debreceni kollégiumi diák neve kötelez! De el ne felejtse, hogy a magad erejéből hiába törsz e cél felé! A siker titka Kollégiumunk jelmondata: *Orando et laborando!* Ezzel és így kell imádsággá válnia a munkádnak és a munkádat megszentelnie az imádságnak!

A Kollégium régi pecsétéin az Isten nevét írja egy kéz. Ezt az Isten nevét kell odaírnod láthatatlanul minden munkád fölé, sőt egész életeden ennek az egy névnek kell uralkodnia: Isten! Ne hidd, hogy kegyes beszédek ezek, amelyek mögött nem áll ott az élet. Ellenkezőleg! Ott, ahol az Isten neve nem áll mindenek felett: ott nincs élet, hanem csak életutánc és üres látszat.

Akik közületek már jártak az olaszországi Pisában, bizonyára emlékeznek a pisai baptistériumra, amelynek az a sajátossága, hogy valami ismeretlen műépítészeti tulajdonságánál fogva a

legprimitívebb hangakkordot is bámulatos összhangú dallamra egyesíti és úgy zeng vissza a falakról.

Kollégiumi Diákok! Nekünk is, Tanároknak és Diákoknak, egyetemben zengeni kell egy csodálatos összhangot, amely évszázadokból jön és évszázadoknak szól. Emberi elgondolás, terv, vagy akarat, nem tudja megvalósítani ezt. De mi mégis tudjuk, hogy honnan fakad ez a szent harmónia! Az ősök szelleméből, akik meg Isten Igéjéből tanulták meg azt, hogy szívüket Hozzá emeljék és elméjüket összhangra hangolják az Ő Örökkévaló Beszédéből.

Adja Istennek kegyelme, hogy az ősi Kollégiumból megint újabb évszázadokra zengjen az Igétől megérintett szíveken, Igére ráépített egész életeken keresztül, bele a magyar református egyházba és a magyar közéletbe az a szent melódia, amelyet itt tanult a kollégiumi diák: *Orando et laborando!*

PROBLÉMÁINK

A bibliaköri munka.

Részlet dr. Révész Imre püspöknek a Péter-fia utcai egyház tanácsülésén tartott beszédéből.

Az egyházrészi munkának, de a hitvalló egyházzá való átalakulásnak is, a bibliaköri munka a dinamója. A bibliaköröket a mindenkori lehetőség szerint jelentékenyen szaporítani kellene. Minden egyéb munka csak úgy értékes és maradandó, ha bibliai alapozással folyik és mintegy a bibliakörökből sarjad ki. A legnagyobb gonddal és éberséggel kell őrködnünk a fölött, hogy egyetlen más gyülekezeti munkaág se szakadjon el soha éltető és tápláló lelkétől: az Igétől, amelyet a Szent Lélek bizonyágtétele világoztat és pecsétel meg szívünkben. Gyermekek közt végzett és ifjúsági munka, szegény- és beteggondozás, világnézetképzés, nemes művészet-ápolás és minden egyéb, az egyház életében általában elképzelhető és beilleszthető munkaág: mind csak addig jogosultak, ameddig Isten szent beszédének feltétlen irányítását kérik és elfogadják, fényességében meg mernek állani és ítéletet kibírnak. Semmiféle egyházi cégér alatt folytatott, „egyházársadalmi” címkével pompázó vagy éppen „belmissziói” lepelbe bújtatott világiasságnak nem vagyok barátja. Nem azért, mintha pl. ellensége volnék bármiféle szórakozásnak, — sőt Isten drága ajándékának tekintek minden olyan szórakozást, amely a testet és lelket nem rontja, hanem üdíti és Istennek tízparancsolatával sem titkon, sem nyilván nem kerül ellentétbe —, hanem azért, mert az egyház feladatának a szórakozást éppoly kevésbé tartom, mint a sport-egyesületek feladatának azt, hogy az emberi lelket Istennel kibékítsék, vagy a vendéglők és kávéházak feladatának azt, hogy imádkozni megtanítsanak. Nagy dolgokban igen egyszerű és elemi igazságokról szoktunk néha megfeledkezni, itt is elfelejtettük, amit pedig gyermekkorunkban

mindnyájan megtanultunk: „kiki a maga mesterségét folytassa.” Az egyház „mestersége”, ha szabad így kifejeznem magamat, abban áll, hogy Pál apostollal szólva: Isten, aki minket és a világot magával megbékéltette a Jézus Krisztusban, nem tulajdonítván nekünk a mi bűneinket, nekünk adta a megbékéltetés szolgálatát és reánk bízta a békéltetésnek ígését. Az egyháznak tehát és közelebről az egyház élő és munkás tagjainak a Krisztusért követséget kell járniuk a lelkekhez és arra kérniök őket Isten nevében és képében, hogy béküljenek meg az Istennel. Ami munka az egyházban folyik, az mind ezzel a végcélal és ehhez illő, ennek megfelelő módszerekkel kell, hogy folyék.

Értéktelen az a bibliaóra, ahol csak kegyes érzelmi melegfürdőt készítettünk, vagy legfeljebb valamelyes vallásos, vagy nem is vallásos kíváncsiságot elégitettünk ki, frivol játékot üztünk gyermekeink és ifjaink lelkével, hacsak szórakozásnak csemegéjével csalogattuk őket és nem mondtunk meg nekik, Isten Igéjéből a szeretet őszinteségével: „Örvendezz ifjú a te ifjúságodban és vidámitson meg téged a te szíved a te ifjúságod idejében. . . de tudd meg, hogy Isten mindezért téged ítéltre von!” (Prédikátor XII:1.). Gyönyörű himzett erszényt nyomtunk testvéreink kezébe, de kiloptuk belőle az aranyat, hogyha a Szentírás talajáról leszakadt és a Szent lélekkel szemben immunizálódott tudománnyal, vagy művészettel lakattuk el őket. Szegényeinket és betegeinket pedig valósággal belekergetjük a mindig többet ígérő és pusztán anyagi szempontból sokszor többet is adó idegenszemléltető propagandák és lélekaláztatások hálóiba, hogyha csak testi szükségleteiket elégitjük ki annyira amennyire, de lelki életükkel, Istennel a Jézus Krisztusban való megbékéltetésükkel semmit sem törődünk. Erre a legutóbbi pontra nézve még külön is meg kell jegyeznem és nagybecsű figyelmükbe kérem azt, hogy már csak ebből az egy szempontból is vétkesnek, üldözendőnek és feltétlenül kiküszöbölendőnek tartok az egyházban minden alkalmi, minden ötletszerű, minden kirakatos jótékonykodást, hiszen ez a legbiztosabb és egyben a legszomorúbb jele annak, hogy az egyház nem érzi kötelességének a szegényei, a betegek lelkével való foglalkozást, ami nyilván nem oldható meg évenként egy, vagy egynéhány parádés alkalommal, hanem rendszeres odaadást kíván, komoly szentírási alapon, pásztori gonddal és missziós lélekkel. Az egyház által végzett jótékonykodás csak akkor értékes, ha sokkal több, mint jótékonykodás, ha az Ige fényében járó és azt a fényt továbbárasztó, Szentlélek vezette állandó testvéri szolgálat, amelynek végső célja az, hogy az egyház élő és hitvalló tagjai között éppúgy ne legyen szükölködő, amiképpen nem volt az első gyülekezetben, — az egyház névleges és nem hitvalló tagjai viszont többek között éppen a segítő szeretet igéivel és tetteivel ébresztessenek életre és hitvallásra.

IRODALOM

Csomár Zoltán:

Út, Igazság és Élet.

Előadások, cikkek, egyházi beszédek. 160 oldal. Megjelent Nagykaposon Heimann Vilmos nyomdájában. 1938.

A szerző a losonci teológiáról kikerült ifjabb lelkipásztori nemzedék legismertebb személyisége. Írásaival lapunk hasábjain olvasóinknak sokszor volt alkalmunk találkozni. Ifjak és gyermekek számára írt imádságos könyve eddig kétezernél több példányban fogyott el, amely szám a mi egyházi életünkben igen jelentős és sokatmondó.

Könyvéhez írt előszavában is mondja, de a mű olvasása közben mi is állandóan érezzük, hogy belső lelki indításra írta a könyvében összegyűjtött előadásokat és prédikációkat. A Lélek kényszerítő hatalma, annak közvetlen melegsége érezhető minden szavában és leirt során. Régi, örök igazságokat új köntösbe öltöztetve mond el azért, hogy lelkeket hódítson meg és vezessen el ahhoz, aki az Ut, az Igazság és az Élet.

Előadásaiban érinti egyházi életünk csaknem minden fontos problémáját. Mikor a hitvalló presbiterről ír, mint eszménykép áll előtte az Istennel lelki közösséget tartó, imádkozó, bibliás, az egyház lelki munkájában résztvevő, a mai kor fokozottabb lelki igényeinek megfelelő új presbiteri típus: a hitvalló és bizonyosságot tévő presbiter. A református sajtó szükségességéről, a szociális keresztyénségről, az ifjúság kérdéséről, egyházunk közéleti problémáiról és az egyházak megújulásáról szóló írásai a leg-sürgősebben megoldásra váró kérdéseinkre adják meg a református keresztyénség világos és egyetlen lehetséges feleletét. Előadásaiban egyetlen célt ismer: szolgálni akarja az egyház belső, lelki megújulását, hogy református egyházunk társadalomformáló és alakító tényező legyen és az Evangélium erőit vigye bele a mindennapi életbe és tudjon Isten törvényeinek érvényt szerezni az élet minden területén. Az aktív keresztyénség szószólója, azé a keresztyénségé, amely meglátja a mai élet elesettségét és hibáit, de ugyanakkor tud és akar segíteni az Evangélium erőivel. Lelki szemei előtt a missziói felelősséget érző, szellemi és lelki tekintetben modern korunk színvonalán álló lelkipásztor áll, aki nem vonul vissza a mindennapi élet harcaitól, hanem beleáll az élet küzdelmeibe, mint akinek magasabb küldetése van, hogy a magasabb világ gondolatait vigye oda és építse Isten Lelkének segítségével az ő országát. Lelkipásztori ideálja nem az, aki megalkuszik, aki az emberek hiúságainak hízeleg, hanem a próféta-lelkipásztor, aki inkább engedelmeskedik Istennek és tud dorgálni, tud szigorú lenni, mert az ő mennyei Atyja így kívánja tőle, aki tud gyomlálni és irtani, hogy azután építhessen és plántálhasson.

Egyházi beszédei komoly, építő tartalmú

beszéd. Feltétlenül előnyére kell írni azt, hogy világosan látja a legfontosabbat: a hallgatósága lelkébe bele akarja vinni az önmagával való lelki elégedetlenséget, mer reámutatni az emberi bűnökre, néven nevezi azokat. Szüntelenül hangsúlyozza a megtérés és lelki megváltozás szükségességét. A bűnös embert szembe állítja az egyetlen mentő hatalommal: az élő Jézussal és hallgatóságát döntésre hívja fel, hogy foglaljon állást Krisztus mellett. Nem megnyugtató akarja és elaltatni a lelkiismeretet, hanem felrázni és Krisztushoz vezetni. Tudja, hogy az igehirdetés feladata, hogy készítse az utat a Szentlélek Isten számára, hogy így létrejöjjön a boldog találkozás a bűnös ember és a kegyelmes Isten között. A Krisztushoz elvezetett lelkeket azután tovább vezeti a lelki fejlődés és növekedés útján, azért hangsúlyozza ki olyan erősen a Szentírás naponkénti olvasásának szükséges voltát.

Egyházi beszédeiben végighalad az üdv-történet minden egyes állomásán és mindig reámutat arra a Krisztusra, aki Király akar lenni az emberi életben és az Isten gondolatai szerint újjáformálódott emberen át a világ életében.

A magunk részéről a legnagyobb szeretettel és elismeréssel tudjuk ajánlani lelkésztestvéreinknek szíves figyelmébe a szerző komoly, evangéliumi tartalmú munkáját. Aki a kezébe veszi és elolvassa, feltétlenül építő hatásokat nyer belőle és lelki indításokat a még hűségesebb szolgálatra és az Isten életetekformáló hatalmáról való bizonyosságtételre.

A fiatal szerző elmélyülő, fokozatosan fejlődő szellemi és lelki életétől s további munkájától még sokat vár a jövőben is egyetemes református egyházunk.

Zsemlye Lajos.

HIREK

A debreceni Kollégium jubileuma.

Október 4.-én házi ünnepély keretében ülte meg a debreceni Kollégium a 400 esztendő jubileumát. A mostani közpeurópai viszonyokra tekintettel a nagyszabásúnak tervezett ünnepély csak szűk „családi” keretek között folyt le. Méltán mondotta dr. Révész Imre püspök a beszédében: „Nem így gondoltuk ezt az ünnepélyt. Azt akartuk, hogy az egész világ ide figyeljen, de Isten úgy látszik nem akarta ezt. Inkább azt, hogy Ő reá figyeljünk.” Az ünnepély színhelye a Kollégium udvara volt, melyet megtöltött a tanuló ifjúság, a tanári testületek, a hatóságok képviselői, a nagyközönség és a szülők népes csoportja. Révész Imre püspök hatalmas igehirdetését nagy lelki áhitattal hallgatta az egybegyűlt közönség. A püspök igehirdetése után dr. Kállay Kálmán, a Kollégium igazgatója tartott igen értékes előadást és intézett szöveget az ifjúsághoz és a tanárokhoz. A Kollégium udvaráról az érdeklődő közönség külön villamosjáratral vonult ki a Nagyerdőre, az új diakonisszaintézet elé. Itt a klinika-telepen, a pallagi országút mentén emelkedik a gyönyörű, új modern palota három, söt

a közepén négy emeletes magasságban. Előtte az őserdő fái alatt csinos emelvényen egy kis harang lendül és hívogató hangja felveri az erdő csendjét. A harang előtti szabadtéren folyt le a diakonisszaház avató ünnepsége. Eljöttek reá a diakonissza ügy barátai közel és távolból. Képviselőket küldöttek Budapestről a Bethesda- és a Lorántfy-diakonissza anyaházak. Dr. Révész Imre püspök olvasott Bibliát és mondott hálaadó imát. A hálaadó istentisztelet után az ünneplő sokaság Nagy István diakonisszaintézeti vezető-lelkész irányítása mellett bejárta az egész épületet. Ebben az épületben fog később elhelyezést találni a diakonisszaképző iskola, a kórház és az árvaház.

Dr. Révész Imre püspök kitüntetése.

Olvasóinknak előző számainkban hírt adtunk róla, hogy dr. Révész Imre debreceni egyetemi tanárt a tiszántuli református egyházkerület egyhangúlag püspökévé választotta s az új püspököt október 3-án iktatták be püspöki tisztebe. Püspöki székfoglaló beszédéből szemelvényeket is közöltünk lapunk mult heti számában. Most arról adunk hírt, hogy az új püspököt újabb megtszítettetés érte: a genfi egyetem theologiai fakultása és tanácsa honoris causa theologiai oklevéllel tüntette ki. Dr. Csikesz Sándor a debreceni egyetem lelépő rektora október 8-iki rektori beszámolójában megemlékezett arról, a nagy veszteségről, amely az egyetem hittudományi karát érte. dr. Révész Imre távozásával. Az egyetemi közgyűlés nagy szeretettel és lelkesedéssel ünnepelte az új püspököt úgy is, mint a genfi egyetem új theologiai disz-doktorát.

Dr. Erdős József kitüntetése.

A debreceni egyetem ny. professzora Dr. Erdős József ez előtt ötven évvel a bécsi evangélikus theol. fakultástól tudományos érdemeiért theologiai licentiátusi oklevelet nyert. Most, a debreceni Kollégium négyszáz éves jubileuma alkalmából a bécsi egyetem rectora és tanácsa, a bécsi egyetem evangélikus theol. fakultásával egybehangzólag Dr. Erdős József licentiátust és doctorát, aki az egyházi munkatereken és a theologiai tudományosság terén a legjobb és legkiválóbb érdemeket szerzett: arany diplomával tisztelte meg. Október 8-án Dr. Csikesz Sándor rectori beszámolójában erről az örvendetes tényről is megemlékezett és az egyetemi közgyűlésen jelen volt nagyszámú közönség előtt a kitüntetett ősz tudóst, aki egyébként a genfi egyetemnek is diszdoctora, őszinte méltó tiszteletnyilvánítással üdvözölte.

Sulyok István püspök jubileuma.

Az erdélyi királyhágómelléki egyházkerület püspöke: Sulyok István okt. 23.-án töltötte be nagyváradi lelkipásztori szolgálatának 50. esztendőjét. A nagyváradi egyházközség nagy hálával és szeretettel készült ennek a szép jubileumnak megünneplésére és igaz hálájával és szeretetével vette körül ősz lelkipásztortát és püspökét.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A Szlovenszkói és Ruszinszkói Egyetemes Református Egyház hivatalos lapja.

XVIII. évfolyam, 45. szám.

Ára: 1/2 évre 70 Ké, 1/4 év 35 Ké.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárno—Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 november 5

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hiv. Hetin

(Hetény), okr. Stará-Ďala.

Ide küldendő minden közlemény.

Tömegegyháztól a hitvalló egyházig.

Reszlet dr. Révész Imre püspöknek a Péter-fis egyházszer tanácsülésén elmondott beszédéből.

Sokszor elmondottam: az egyházszeri munka végső értelmét és rendeltetését abban látom, hogy ez van hivatva a tömegegyházból kialakítani a hitvalló egyházat. Tömegegyháznak azt tartom, melybe valaki mindaddig beletartozik, amíg forma szerint ki nem lép belőle. Hitvalló egyháznak pedig azt tartom, amelynek tagjai alkalmas és alkalmatlan időben újra meg újra bebizonyítják a világ előtt szavaikkal, tetteikkel és szenvedéseikkel, hogy ők abba az egyházba nemcsak beleszülettek, nemcsak beletartoznak, hanem Isten mindenható kegyelmére támaszkodva bele is akarnak tartozni s még az életük árán sem lépnek ki belőle. Tömegegyház volt a jeruzsálemi zsidóság, amely mint istenkáromlót feszítette meg a dicsőség Urát és kövezte meg István vértanút. Hitvalló egyház volt a jeruzsálemi első keresztyén gyülekezet, amelyben a Szentléleknek olyan hatalmas és félelmes ereje nyilatkozott meg, hogy megrendült a hely, ahol imádkoztak és senki, akit a Szentlélek Isten meg nem ragadott, nem mert közéjük elegyedni. Tömegegyház volt a középkorvégi egyház, amely a pápai és papjai között a cinikus nyílt hitetlenséget épűgy megtúrte, mint a cinikus nyílt erkölcstelenséget; hitvalló egyház volt a Kálvin genfi gyülekezete, amelyet polgári és egyházi vezetősége megesketett a református keresztyén hitvallásra és fegyelmevel ellenörzött annak mindenoldalú megtartásában. Még inkább hitvalló egyház volt a hugenotta egyház, amely minden külső, polgári támaszték nélkül is vallotta a református keresztyén hitet s a bitófa árnyékában is megörizte a hit szent fegyelmét.

A tömegegyház azoknak az idöknek a maradványa, amikor még a vallás az állampolgársági, nemzeti vagy esetleg társadalmi hovatartozás egyik ismertetőjegye volt. Ezt a rendszert a keresztyénség már készen kapta, s csak átvette a megelőző fejlődésből. De teljesen sohasem forrt össze vele, mert hiszen az ó- és újszövetségi kijelentés lényegéből nem a tömegegyház, hanem a hitvalló egyház következik: az a gondolat, hogy senki sem lehet keresztyén csak azért, mert magyar, mert árja, mert fehér ember, senki sem lehet református, azaz teljes is tiszta

bibliai alapon álló keresztyén csak azért, mert egy keresztyén község keretén belül látta meg Isten napvilágát — keresztyén csak azon az alapon lehet valaki, hogy megváltott bűnös, aki Isten örök idöknek előtte megkönyörült, akiért az Úr Jézus Krisztus a Golgothán engesztelő áldozati halált szenvedett és akit, mint Istennek gyermekét, Isten Szent Lelke vezérel. Egyház csak ott van, ahol ilyen keresztyének vannak és csak az ilyen keresztyének nem tehetik, hogy hitüket naponként meg ne vallják, szóval is, ha kell, de főképpen cselekedettel és valósággal, amibe valahányszor Uruk úgy rendeli, a szenvedés valóságát is bele kell érteni.

A tömegegyházból hitvalló egyházat ki-kristályosítani az egyházszeri munka feladata. Ez a munka, jól értsük meg, nem a példázatbeli halászoké (Máté XIII: 47—50), akik a jó halakat a nagy merítő hálóból összeszedik, a hitványakat pedig kidobálják. Az ilyen munkát a mi Úrunk az ő szent angyalainak tartotta fent az ítélet napjára. Az egyházszeri munka a maga alázatosságával, türelmével és aprólékosságával az aranyosókéhoz hasonlítható: minden homokszem érték számára addig, amíg csak a legparányibb lehetősége is fentáll annak, hogy belőle arany csillan elő. Egyházunk minden bejegyzett és nyilvántartott tagja, a legkülsőlegesebb, talán — mert sajnos, ilyenek is szoktak előfordulni! — a legellenségesebb is, tárgya kell hogy legyen, abban a reménységben, hogy egykor még majd alanya is lehet, egyházszeri pásztori és missziói munkánknek. Még akiket egyelőre olybá vagyunk is kénytelenek tekinteni, hogy csak vízzel vannak megkeresztelve, de nem csak a Szentlélek tüzével is, — még azokat is ugyanazzal a gyöngéd, féltő és reménykedő gondossággal kell kezelnünk, amellyel a láthatatlan írású levelet tarjuk tűzhöz, hátha előbukkannak rajta a meleg hatása alatt a várva-várt sorok, hátha izzadni kezd egyszer homlokukon Krisztusnak a szent keresztségben rájuk lehelt csókja?!

Az egyházszeri munkát és különösen annak természetes gócat: a bibliaköri munkát alaposan és végzetesen félreérti az, aki benne, egy még ma is elég gyakran hallatszó malomalatti kifogás szerint, a szektárizmus melegágyát látja. Tapasztalat és megfigyelés, magam és mások negyedszázadot meghaladó pásztori és bibliaköri mun-

kássága köréből, nyugodtan kimondatja velem, hogy a szektáskodás először is rendszerint nem a lelkekkel való kelleténél több, hanem nagyon is a kelleténél kevesebb foglalkozásnak szokott a következménye lenni; másodszer pedig, ha előfordul is, hogy olykor igazán komoly és jóakarató lelkipozítói s főleg bibliaköri munkából is kisarjad valamiféle szektás jelenség, ennek sem maga a munka az oka, hanem az a téveterg szellem, az a nem teljes és nem tisztá bibliai, vagyis a református hitvallás áldott útmutatásait figyelembe nem vevő elgondolás és módszer, amelyben és amellyel a munkát végzik. A bibliaköri munka, ha erős és hű református szellemben és módszerrel végzik, nemcsak nem előmozdítója, hanem legfőbb ellenszere mindenféle antireformátus, sőt antikrisztusi szellem terjedésének a gyülekezetben. Végezni ennél fogva már csak azért is kell, — még százszor inkább persze azért, mert egy református gyülekezet élő magvának, minden körülmények között viharálló törzsének s a tüzeskemencében is csak tisztuló, de el nem égő aranyálagának csakis az öntudatosan bibliai, Isten Igéjéből rendszeresen táplálkozó, a Szent Lélek bizonyágtételét naponként kérő és megkapó református keresztyén férfiakat és nőket s azoknak imádkozó és munkálkodó, mindezekben pedig hitvalló közösségét lehet tekinteni. Ezt a magvat megfojtani és elrohasztani, ezt a törzset kivágni vagy kiszárasztani, ezt az aranyat a salakkal együtt elégetni nem lehet. Nem bizonyos, hogy Debrecenben bármely nehéz körülmények között fognák-e magukat nyolcvanezren reformátusnak vallani, — de egészen bizonyos, hogy nem képzelhetők olyan nehéz körülmények, amelyek között olyasvalaki tagadná meg az ő református hitét, aki ezt a hitet a Szentírásból a Szent Lélek Isten kalauzolásával személyes odaadással meríti és hívő testvérlelkek közösségében állandóan táplálja.

Fajom és Egyházam.

(Folytatás.)

Vajha fajtája lennék annak a magyarnak is, aki amazokat ápolni, emezeket megjavítani akarta, hogy — mint mondta — ne lenne fel-emelőbb érzés a világon, mint hozzá tartozni óh magyar és büszkén belekialtani a világba én is magyar vagyok.

Magyar vagyok, az egyházam pedig református. Így szoktuk hivatalosan is nevezni, pedig megelőlegebben jelölnék meg, ha még most is azt mondanánk: evangélium szerint reformált, mert ha e mellett hangoztatjuk a régi nevét is, hogy helvét hitvallású, akkor már a kérdésekben jártas emberek számára elég kifejező meghatározást adtunk. Ámde ha azt mondjuk: *egyházam magyar kálvinista*, akkor egy harcban, munkában, szenvedésben, megpróbáltatásban, de dicsőségben és áldás kiváltásban gazdag történelemre hívjuk fel a figyelmet.

„Más fundamentomot senki sem vethet, mint

amely vettetett, amely a Jézus Krisztus.” Az erre való visszavezetés a reformáció. Harc, munka, Istennek dicsőségadás, Krisztus követésében a keresztyén élet kitermelése. És az egyház, amelyik a világot átfogó katolikus internacionalizmussal szemben, amely királyokat is kanosszátjárni kényszerített, az egyszerű barát Luther, majd a törekeny testü Kálvin hatására, rövidesen milliók számára az igaz Istenhez vezető kapu lett, kétségtelenül az isteni kegyelem alkotása. Ennek a megértésében volt a kálvinista egyháznak mindig legelső vezérelve: *Egyedül Istené a dicsőség!*

Ha magyar kálvinista egyházamat összehasonlítom az első keresztyén századok egyházával, úgy találom, hogy az nem kevesebb ennél. Az ő keresztyén egyházak életét a jótékonyság, a könyörület, a szeretet jellemezte, de már találkozunk a vallási türelmetlenséggel is. A magyarok között elterjedt reformáció hatására kialakult egyházaknak, így a magyar kálvinista egyháznak a multjáról egy katolikus történetíró azt a megállapítást mondja el: „az új hit napjainak fiatal zöldjében nem a gyűlölet, hanem az emberszeretet és a jótékonyság nyiladozott. A vallási türelmetlenség ismeretlen fogalom volt itt, azt idegenből hozták, Bécsből plántálták át hozzánk.” Míg az ő keresztyén egyházakban az emberek az egyháznak a hitéletre vonatkozó parancsai betöltésében kiélték magukat, a reformációban érvényesült a kornitusbeliekhez írott nagy igazság: (I.; 2:20). „A lélek mindeneket megvizsgál, még az Istennek mélységeit is.” Így a hit világából a reformáció egyházaiban átmehettek a tudomány világába is, és itt ne akadtak akiknek esküvel kellett visszavonni az örvendve megtalált igazságot, mint Galileinek, aki aztán kintott önértetétől sarkalva kiáltotta: „mégis mozog a föld.”

Ha magyar kálvinista egyházam szemlélem, látom azt a nagy haladást, amit ez a magyar nemzetnek adott. Míg korábban a legnagyobb nemzeti alakok sem tudtak írni, olvasni, a XVI. és XVII. századok alatt már a legegyszerűbb sorsú emberek között is az volt a természetes, hogy leveleztek és olvasták a bibliát.

Abban a pillanatban, mikor az igazságok keresését nem egy hierarchikus testület privilegiumává, hanem az emberiség közkincsévé tette, akkor a műveltségnek is általános lendületet adott. És nemcsak önmagát, hanem az ellentábor is átalakította. Ha a reformáció előtti kath. egyházat és a reformációt követő időbelit nézzük, azt kell megállapítani, hogy a szellemi és erkölcsi világ magasabb régióiba vitte fel azokat is, akik hitbéli szempontból ellenségei voltak.

Tudomány, művészet, irodalom, mind-mind annak köszönhetik életüket általában és a magyarok között is, hogy a reformáció, illetve ennek egyházai, így a mi magyar kálvinista egyházunk is, megszülettek és hivatásukat betöltötték. Apácai Cseri János pl. azt mondta: „nem akarok meg-

halni anélkül, hogy a magyarnak minden tudományt magyarul ne adják." Ma pedig milyen felemelő érzéssel tölti el az embernek a lelkét, ha a magyar irodalom csodálatos nagyságát elismeri az egész világ, ha magyar írók, tudósok műveit más nyelvekre lefordítva olvassák a világon sokfelé az emberek.

Vajjon lett volna-e irodalom, tudomány a magyarság között, ha nem lett volna a reformáció, amelynek törekvése kezdettől fogva az volt, hogy tagjainak nemcsak az írás-olvasást tanítsa meg, hanem, hogy gondoskodjon azok számára olvasnivalókról is. És gondoskodott is. Ha a reformáció előtti időt nézzük Magyarországon, összesen mintegy 15 kötet vallásos tárgyú magyar nyelvű prózát, és egy kötetre való verses emléket találunk, addig a reformáció megindulása után a bécsi békeig több mint 500 magyarnyelvű könyvet mutat fel eddig a kutatás és ezek a könyvek magukban foglalják az irodalomnak majdnem minden ma is művelt ágát, szóval a tudományos, a szórakoztató tárgyúakat is. És ezeket a könyveket 90%-ban reformátusok írták, szóval ezt a kultúrlendületet a magyar kálvinista egyház adta a magyarságnak.

Ha pedig a történelem és a magyar irodalom kiválóságait vesszük figyelemre, nem lesz véletlennek nevezhető, hogy azoknak sokkal nagyobb része éppen a reformáció hívei, különösen a kálvinisták közül kerültek ki...

Egyházam magyar kálvinista, amelyiknek a kultúra ápolása, terjesztése mellett legszentebb hivatása volt mindig a nemzeti eszmény, a faj ápolása és megvédése. Azok a beolvasztó törekvések, melyek a magyart koldussá, aztán katolikussá, végre németté akarták tenni, ezen a szent eszményen törtek meg mindig. Bocskai, Bethlen Gábor, Rákóczi György háborúi, szabadságharca, a kálvinista egyház küzdelmei voltak a fajért, a magyarságért. És ha a nagy Rákóczy Ferencnek szabadságharcát nézzük, ilyen volt az is. Ő maga katolikus volt ugyan, de seregei a protestánsok közül rekrutálódtak leginkább, mert ezek a szabadság után sóvárogtak; és csak a protestáns egyházak imádkozhattak a győzedelméért, mert a másik oldalon a római pápa minden követőjével együtt kiátkozta a nagy fejedelmet.

Egyházam magyar kálvinista, az igazságnak, a világosságnak, a szabadságnak az egyháza, és talán éppen ezért olyan szenvedő ennek az egész élete, mert az igazságnak, a világosságnak, a szabadságnak van a legtöbb ellensége.

Ha azt a sok vért nézzük, amit a magyar kálvinisták hitükért hullattak, ha az ekkleziáiak pusztulását, majd emberfeletti áldozatokkal azoknak újrakezítését szemléljük, ha nem rohanunk tova fásult közönnyel azok mellett a nagyszerű, de megható események mellett, amiket egyházunk történetében a mult gályarabjainak, a közéletről kizárt magyar kálvinistáknak béketűrése és felszabadulásra való törekvése mutat, és ha látjuk az említett nagy hatásokat a magyar nemzet életében, amik kálvinista

egyházunknak köszönhetőek... akkor, lehet-e az igaz, hithű kálvinistának, a magyarnak más imádsága: Hála Neked Istenem, hogy az én egyházam kálvinista. Köszönöm Neked a nehéz-harcot, az ebben kinyílt és feléd néző lelkes tekintetet, amelyen ha ott van is a szenvedésnek nyoma, de ott van az ígéret is: szenvedés a boldogság ára.

De kálvinista vagyok-e igazán? Vajjon e tekintetben nincsen-e ellenünk kifogás? Nincsen-e a mi kálvinistaságunkban igen sokszor igen soknál csak látszat vallásosság? Nem köpönyeg-e a kálvinistaság, amit ha úgy tetszik levetnek, hogy esetleg újra felvegyenek, vagy hogy, ha nem kell, félre rúgják és mint a rongyos köpenybe, a sáros csizmát törölkéjébe. Sajnos vannak ilyen esetek is.

Vajha ne lennének ilyen kálvinisták, hanem olyanok volnánk, mint amilyenekre az ősök példát adtak, akiknek az életük sem volt drága, hogy megvédjék magyar kálvinistaságukat.

Fajom magyar s amint láttuk értékes faj és ennek a nagyrahivatott értékes fajnak sorsa általában szenvedés és türés, vagy küzdelem és a küzdelemben reménykedés. Így volt mindig, így van most is! Tehát mi, a magyarságnak Cseh-szlovákiába szakított része legyünk mindig büszkéek arra, hogy a fajunk magyar.

Egyházam kálvinista. Mint a multban, úgy most is szegény és legtöbbször mellözött, félretolt. Mi magyar kálvinisták a mi magyar kisebbségi sorsunkban is kisebbség vagyunk, tehát kétszeresen türesek.

De ha magyar a fajtám, az egyházam pedig kálvinista, békén kell viselnem ezt a sorsot is, és fajom lelkesedésével, becsületével, odaadva minden erőmet a jobb jövő szolgálatába, hinnem kell a feltámadásban, az isteni örök igazságban!

Órizzuk meg és ápoljuk azt, amit az Úr kegyelme nekünk adott, fajunkat és egyházunkat!

(Vége.)

Kúr Géza.

A magyar református püspökök körlevele. Mint a magyar református egyházi lapokban olvassuk, a református püspökök körlevelet intéztek valamennyi ref. gyülekezetekhez, amelyet a lelkipásztorok szövegéről olvastak fel a hívek előtt. Ebben a lelket megragadó körlevélben a többek közt ezeket olvassuk: „Az egész magyar nemzetnek egy nagy megújuláson kell átmennie. A magyar nép- és sorsközösség a mai próbatétel kohójában el kell, hogy égesse mindazt, ami a magyart a magyartól elválasztja, össze kell hozni az egymástól elszakadt osztályokat, rétegeket és pártokat, s valósággá kell válni a mi nemzetünkben is a „tagok törvényének” a korinthusi levél tanítása szerint: „Ha szenved egy tag, vele együtt szenvednek a tagok mind, ha tisztességgel illetetik egy tag, vele együtt örülnek a tagok mind”. Ez gyors és rendszeres szociális átszervezést jelent, az életformák megváltozását, a magyar közgondolkodás egységes és öntudatos kialakítását...”

EGYHÁZI ÉLET

A lelkipásztor és tanító közös munkája a gyülekezetben.

Valahányszor a lelkipásztor és tanító közös, vállvetett gyülekezeti munkájára gondolok, nem tudok szabadulni attól az egyházi közéletünkben szinte hagyományos szokássá vált, sőt szomorú divattá betegedett, egyenesen tragikusnak mondható képtől, mely a lelkipásztor és tanító közös munkája helyett, legtöbbször azok közös ellentétét és kölcsönös viszálykodását vetíti elénk, mely eleve gúzsbakötője és megölője minden közös alapon végzendő egyháztársadalmi munkának a gyülekezetek életében. Ha nem akarunk levegőbe vagdosni és délibábot kergetni, akkor elsősorban számolni kell ezzel a reális ténnyel, melyszerint mai állapotunkat tekintve 80 százalékkal többet lehetne beszélni a lelkipásztor és tanító közös ellentétéről, mint közös alapon végzendő munkájukról.

Azonban az élet törvénye a fejlődés, a tökéletességre törekvés, úgy a természeti világban, mint a szellemi és lelki életben Jézus is erre tanít: „Legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes”. (Máté V. 48. v.) Egyházi közéletünkben is ez kell legyen az egészséges törekvés: a meglevő, tökéletlen állapotból törekedni az ideális, a kívánatos állapot felé, a javulás, a tökéletesség isteni magasságban felettünk álló célja felé.

Amikor azért egyfelől látjuk a szomorú tény: a lelkipásztor és tanító kölcsönös viszálykodását egy-egy gyülekezetben, továbbá amikor halljuk — még a jobb indulatúak részéről is — a bölcselkedő megállapítást, hogy a lelkipásztor és tanító munkaterülete két külön mező, még helye szerint is, egyike a templom, másiké az iskola, — ugyanakkor ezzel szemben minden törekvésünk az legyen a jövőben, hogy a közös ellentét valóságát és a munkaterület kettősségének tájékoztatlanul való hangoztatását igyekezzünk leépíteni, felszámolni és úgy szóban, mint tettben kihangsúlyozni, hogy a lelkipásztor és tanító munkája közös, egy mederben, egy közös nagy cél felé haladó, melyet tömören így lehet kifejezni: *az igeszolgálaton keresztül Krisztus és az ő gyülekezetének szolgálata.*

Meg van tehát a munka közös alapja, mely köt bennünket Krisztus és az apostolok utasítása szerint is, kiktől nyertük tisztünk, küldetésünk és megbízatásunk eredetét, melyszerint őrállók vagyunk, igehirdető és tanító őrállók és mint ilyenek vigyázók is, akinek: közös a megbízatásuk is a gyülekezetben a Szentírás szavai szerint: „Viseljétek gondot azért magatokra és az egész nyájra, melyben a Szentlélek titeket vigyázókká tett”...

Az egész gyülekezet gondozása, pásztorációja bízott tehát a vigyázókra: a lelkipásztorokra és tanítókra. Mindkettő közös munkát végez, melynek célja bármilyen formában is: a

lelkek gondozása, a gyülekezet építése, tekintet nélkül a helyre, hogy iskolák falai között, vagy templomok boltozatai alatt végzik azt.

A közös munka már ott kezdődik, ahol látszólag külön dolgoznak. A közös munka útját egyengeti a tanító az ő közfelfogás szerinti külön munkaterén az iskolában is, amikor olyan szellemi mentalitással és mindennek felett olyan lelki felkészültséggel lép abba az iskolába, hogy nem csak tanít, hanem nevel, a ker. lélek evangéliumi ollójával nyeseget, lelkeket plántál és gondoz úgy, hogy a rábízott kicsiny sereget, gyermek lelkeket igyekszik megnyerni Krisztus számára.

Minden további igehirdetői, azután belmisszió gyűjtőfogalma alatt ismeretes egyháztársadalmi, vasárnapi iskolai ifjúsági, leánykörü, bibliakörü és más evangéliumi munka csak úgy lesz eredményes, ha a tanító, mint a lelkek gondozásáért és a gyülekezet megépítéséért egyik felelős és vigyázó munkatárs úgy forgolódik az iskolában, hogy már az ő látszólagos külön munkájával is a közös munkálkodás áldásos útját egyengeti az alap lerakásánál, a gyermek lelkek evangéliumi hitre és öntudatra való elvezetésével.

Egyenesen szükségszerű követelmény és nélkülözhetetlen a közös munka a belmissziói munkaágakban: vasárnapi iskolában, ifjúsági és leány körökben, vallásos estéken és minden evangélicációs összejövetelen. Itt már világosan egy a cél, egy és közös a hatalmas munkaterület, melyen dolgozni kell vállvetve, önkéntes felindításból, jóakarattal és egyakarattal.

Téved az a lelkipásztor, aki úgy gondolja, hogy a belmisszió gyűjtőfogalma alatt ismeretes gyülekezeti munkákat segítő társ hiányában magányosan egyedül elvégzi. Ez legfeljebb kezdeti ambíciótól túlfűtött jámbor szándék lehet, melyet sem elméletileg nem tud alátámasztani, sem gyakorlatilag végrehajtani. Nem pedig azért, mert a belmisszió eleve nem az egyesre, hanem a gyülekezeti közösségre irányuló, építő munka, s mint ilyen, nem lehet egy ember magánügye, hanem a gyülekezet vezetésével megbízottak közös ügye, közös munkája.

Krisztus sem egyedül építette fel az egyetemes keresztényiség monumentális épületét, hanem tanítványokat, segítő társakat vett maga mellé, akik a Tőle személyesen megtapasztalt és lelkük, testük szövetébe átítatódott közösségi érzéssel, egyakarattal, a közös munka eredményébe vetett újjongó lelkesedéssel indultak el egy ellenséges világba, hogy azt meghódítsák, hitükkel meggyőzzék. Csakis így jöhettek vissza jelenteni az eredményt ragyogó arccal, az egyakarattal, a közös munka győzelmének örömeivel: „Uram, még az ördögök is engednek nekünk a Te neved által”. — Már mindjárt az indulásnál kiből állhat az első legkisebb munkacsoport, mint a lelkipásztor és tanítóból, akiknek Krisztus ügyéért végzendő közös munkája nélkülözhetetlen a gyülekezetben. Úgy a vasárnapi iskolában mint az iskolából kikerült mindkét nembeli ifjúság lelkigondozás terén, vallásos estéken, ifjú-

sági énekórákon stb. nagy fontossága van a lelkipásztor és tanító együttműködésének, közös munkájának, mely nélkül egészséges gyülekezeti élet és egységes gyülekezeti közszellem el sem képzelhető. Így tudják a gyülekezet lelki életén keresztül azok kulturális és gazdasági életét irányítani és felemelni.

A lelkipásztor és tanító közös gyülekezeti munkájához hozzátartozik még az a követelmény, ha a misszió szemszögéből nézzük, hogy folytonosan előre lendülő, bizonyosra futó, példászerű, céltudatos munka legyen az. Mert az a munkatér, melyet emberi szóval misszióknak nevezünk, nem jelent mást számunkra igehirdető és tanító gyülekezeti munkásokra, mint Krisztus cselekedeteinek szakadatlan továbbfolytatását, parancsainak valóra váltását ebben a világban. Krisztus parancsait, a szeretet törvényét, a missziói kötelességeket nem elég csak elvileg érezni. . . Ki látott már olyan édesanyát, aki elvi magaslatról szereti és öleli magához gyermekét?! A missziói közös munka nem lehet száraz elmélet, vagy szavak tömkelege, mert az akkor nem gyülekezeti munka, hanem légies valami, csupán „szómisszió”.

Ha a lelkipásztor és tanító közösen végzett gyülekezeti munkája nemcsak elvi alapon mozgó, szavakkal végzett munka, hanem a gyakorlati keresztyén életben eredményeket feltűntető, teljességre törő, önkéntes, közösen vállalt szolgálat, összhangzó munkaközösség, akkor példászerű is, melynek nem maradhat el a gyülekezetre gyakorolt építő hatása. *Csomár Zoltán.*

FIGYELŐ

Missziói előadók konferenciája.

A missziói előadók ez évi országos értekezlete október 11.-én és 12.-én ment végbe Budapesten. A konferencia központi gondolata a református egyház létkérdése: az evangélikáció volt. Az értekezletet dr. Ferenczy Károly áhitata vezette be János XII.:20—21 verse alapján: Látni akarjuk a Jézust! Szólt arról, hogy az evangélikálásnak nem lehet kevesebb célkitűzése, mint a Krisztust tenni a világban élő hatalommá. A konventi belmissziói előadó: dr. Enyedy Andor beszélt a lelkipásztor magárahagyatottságáról s magnyitó beszédében kiemelte azt a gondolatot, hogy ez a helyzet bármilyen nehéz is a lelkipásztorra nézve, a lelkipásztornak mégis a tiszta evangéliumot kell hirdetnie. Minden munkája legyen evangélikálás. Dr. Victor János: Mi az evangélikáció? címmel tartott előadást. Előadása során azt mondotta, hogy az evangélikáció olyan igehirdetés, amely Istenhez akarja vezetni a lelkeket, ennek különböző útja és módja van. Vigyáznunk kell a helyes módszerre. Nagy veszedelem a sematizmus. Idézte Wichern mondását: „Veletek, ha lehet, nélkületek, ha nem lehet, ellenetek, ha kell!”

Dr. Vasady Béla egyetemi tanár „Az evan-

gélizáció eddigi és jelenlegi módjairól beszélt. Az evangélikáció nem hittáplálkozás — mondotta —, hanem hitébresztés. A döntést akarja provokálni, célja a lélekmentés. Akiknek megadatott az evangélikálás kharizmája, azok kötött rendtartású istentiszteleten is tudnak evangélikálni. Az evangélikálás különböző módjai: az evangélikációs hét, az evangélikációs konferencia, a tömeg-evangélikáció, az oxfordi csoport-mozgalom, a családi alkalmak, vagy nemzeti események idején történő evangélikáció. Dr. Szabó Zoltán előadásának címe: „A lelkipásztor ránevelése az evangélikációs munkára” volt. Kiemelte, hogy Kálvin a reformátori munkát az evangélikalista munkájának tekinti. Isten adja a kharizmat, a nevelői munka csak irányít. Nemcsak a leendő, de a tényleges lelkipásztoroknak is nevelődni kell az evangélikációra. Ennek gyakorló tere a család. Dr. Szabó Aladár: „Az evangélikáció és földműves népünk” cím alatt szólott. Földműves népünknek is van szüksége az evangélikációra, sokszor babonás, sokszor hitetlen. De meg kell találni az ő lelki megközelítésük helyes módját. Fontos az egyszerűség. E téren a jó öreg Szikszay hasznos útmutató. Ezek után dr. Tóth Endre pápai professzor áhitata zárta be az áldásokban gazdag első napot.

Másnap Svingor Jenő tartott áhitatot Máté X:7—8 alapján azt mondotta, hogy a mennyek országáról oly közvetlenséggel kell beszélünk a híveinknek, mintha ott lettünk volna s mintha egyenest onnan jönnének. Muraközy Gyula lelkipásztor: A gyermek evangélikációjáról szólott. A gyermekek közti munka hármas: Vallástanítás, gyermekistentisztelet és vasárnapi iskola. Ezeket nem szabad összetéveszteni. Vallástanításunk a legtöbbször hibás és helytelen, amikor úgy kezeli a vallást is, mint tantárgyat. A gyermekistentisztelet anyaga az Ige. A vasárnapi iskola ideje: vasárnap. Az előkészítés legyen mindig a lelki pásztore. A vasárnapi iskola sem nem gyermekistentisztelet, sem nem vallástanítás, ez a gyermek evangélikációja. A vasárnapi iskolának intézményesen ki kell fejlesztdnie, mert a jövő vallássosságának az alapja.

Jelen volt az értekezleten s felszólalásával gazdagította annak tartalmát dr. Ravasz László püspök is.

A két nap alatt elhangzott előadásokat igen értékes hozzászólások világították meg. A jelenlévők az Élet királyának közelségét érezték és sok lelki áldást vittek magukkal.

Halálozás. Horkay Bertalan nyugalmazott lelkész 81 éves korában Zemplénben elhunyt. Nyugdíjba vonulása előtt Abán 55 évig volt lelkipásztor. Zemplénben fiánál: Horkay Andor lelkipásztornál tartózkodott. Az összegyűlt gyászközönség előtt Dobos Sándor felsőzempléni esperes és Erdélyi Zoltán bodzásújlaki lelkipásztor hirdették a vigasztaló Igéket. Isten vigasztaló kegyelme legyen a gyászoló családdal!

GYÜLEKEZETI MUNKA

A református leány az egyházépítés szolgálatában.

Már a fenti cím is mutatja, hogy mai, modern kérdést óhajtunk megbeszélni. Az apostolok korában u. i. még álomban sem lehetett arról beszélni, hogy a keresztyén leány, mint alkotó tag jelentkezzen az anyaszentegyház életében. Hisz' a legnagyobb apostolnak, Pálnak is az volt a nőről alkotott felfogása, hogy az hallgasson a gyülekezetben. Pedig talán már neki is, éppen a női lelkek voltak a leghálásabb hallgatói és bizonyára nagy és tevékeny részt vettek az első századok keresztyén egyház építésében, ha nem is a maguk neve alatt, hanem mint a környezetükben élő férfiak ihletői, inspirálói.

De tempora mutantur, változnak az idők és benne változik az ember is és személyekről, dolgokról és hivatásokról alkotott vélemény is. Így változott meg a kor kényszerítő hatása alatt az anyaszentegyház szolgálatáról alkotott és váltott felfogás. Ma már nemcsak lehet, de kell is beszélni arról, hogy a református leány milyen helyet töltsön be és milyen szerepet vállaljon az anyaszentegyház szolgálatában? Ismert dolog, hogy Jézusnak női követői is voltak. Azt is tudjuk, hogy az Úr Jézus sehol sem feddi az ő női követőit, de még a női hallgatóit sem. Pedig ugye a férfi hallgatói közül, még a tanítványait, a hozzá legközelebb állókat is, mily erősen megfeddi. Amikor farizeusokat, sadduceusokat, írástudókat, papi fejedelmeket, a nép véneit illeti haragja, mindig férfiakat ér. Érdemes igazán azon gondolkodni, hogy mennyire érdekes, hogy hitelenség miatt nem dorgál meg nőt. Vajjon mi lehetett ennek az oka? Bizonyára nem utolsó sorban az, hogy a férfi azért állott a Jézus oldala mellé, hogy mellette naggyá legyen. Valami haszna legyen belőle. A női lelket egészen más vezette Jézushoz. Odavezette a női szíve hűsége, női lelke bizalma, női élete meghódolása. A nő megérezte, hogy Jézustól akkor kap a legtöbbet, ha meghódol előtte; akkor érti meg a legkönnyebben, ha lelkében bizalom van iránta s úgy lesz a leghasznosabb Jézus-követővé, ha hűség lesz szívében. Ő de sok keresztyén nő hirdeti nekünk ezt az igazságot.

Amikor Jézus példázatait mondotta, a nőre is gondolt. Ti vagytok a világ világossága, a föld savai. Fény és só. Kell-e magasztosabb élethivatás ennél? Kell-e hősiesebb vállalkozás ennél, hogy világosság és só legyünk. Az anyaszentegyháznak hegyen épített városnak kell lennie. De jaj annak a városnak, melyben nincsen világosság. Abban a városban, abban az életközösségekben, melyben a fény helyett sötétség lakozik, nincs és nem is lehet élet. Az anyaszentegyházban, a hegyen felépített városban a Krisztus dicsőségének kell világítania, az Igének kell fényét szerte árasztani, só életű embereknek kell lakniok. És miért nem lehetne a ref. leányt erre

az életre elvezetni, megtanítani?

Azt mondják, hogy a női lélek sokszor igénytelen, szerény. Nos, éppen azért töltheti be nagyszerűen a só szerepét. A sónak t. i. az a feladata, hogy a saját környezetét áthassa, konzerválja, jónak megőrizze! S ugye mennyire hétköznapi igazság, hogy nagyon sok családnak a békességét, szeretetét, a jóságát, a hitét éppen az olyan női szív menti meg, amelyik a só szerepére vállalkozott. (Folyt. köv.) Czirbor József.

KÜLFÖLD

Lelki gondozás a holland ref. egyházban.

Munnik zwollei lelkész előadása a pápai ref. theologian.

Ha a Lelkigondozásról beszélek, tárgyamat egyszerre korlátoznom kell és körül kell határolnom. Lehetséges az, hogy az Ige hirdetését úgy nézzük, mint lelkigondozást és az Ige szolgáját, mint pásztorot, aki a nyáját Isten Igéjének füves mezőin vezeti és ily módon gondoskodik a lelkekről. Ez olyan lelkigondozás, mely a gyülekezet nyilvános összejövetelén az egész nyáj táplálására van rendelve és az egészben a hívők lelkének különösen. Ezt a lelkigondozást a tanítói szakok gyakorlásához tartozónak veszem, amire az Ige szolgálja hivatott el. Ebben az órában azonban én a cura specialis animarumról, a pásztori gondozásról akarok beszélni, amit az Úr egyházában az individuális (egyes, egyéni) egyháztagra való tekintettel kell gyakorolni. És akkor, belátásom szerint, a Szentírás azt az útmutatást adja, hogy akkor nem az Ige szolgájának területén vagyunk, aki a prédikálásban, katekizálásban és liturgiában nyilvános feladatát tölti be, szemben állva Krisztus gyülekezetével egy meghatározott intézményben és a külmisszióban a pogány néppel szemben, hanem ekkor a presbiter hivatalával van dolgunk, akinek munkája két részre oszlik, episkopos (felügyelő) ő a juhok legeltetésében és a nyáj kormányzásában. Ha ebben látjuk a lelkigondozást, mint pásztori gondozást, amit a presbiter az egyes egyháztag iránt gyakorol, akkor szívesebben beszélünk poimenikáról, mint (cura) pastoralis-ról, mivel a pásztor szó egyszer mindenkorra az ige szolgájának jelölésére vált alkalmassá és a (lelki) pásztorokodás (tan) szó használata igen könnyen azt a gondolatot hozza magával, hogy a cura specialis animarum az ige szolgájának, mint pásztornak különös munkája. És az Írás adatai, meg a történelem szerint, Kálvin óta, helyesen nézve, a dolgot úgy kell felfogni, hogy a különös lelkigondozás, amit mi most szemünk előtt tartunk, nem a pásztor munkája, aki az ige szolgája, hanem a pastores-é (pásztoroké), akiket Krisztus ajándékozott az ő egyházának a presbiterekben, amikor tüstént megjegyezzük, hogy aztán a prédikátort is mint presbiter tekintjük. A pásztorokodás-tan szó a lelkigondozást nagyon könnyen csak a prédikátorra vonatkoztatja, míg a poimenika szó tüstént láttatja, hogy a különös lelki-

gondozás gyakorlása a presbiterek pásztori feladata.

A Szentírásból, már az Ótestamentumban világosan látszik, hogy lelki gondozásnak az egyház minden egyes tagja iránt külön-külön kell lennie; e gondozást a családtyának, papnak és prófétának is kellett gyakorolnia; egészen világosan beszél itt Ezék. 3, 17—20., az Újtestamentumban kiváltképpen Krisztus látszik a lelkek külön-külön való gondozójának, amikor jó Pásztornak nevezetik, aki juhait névszerint ismeri. Krisztus beszél az egyes lélek értékéről, egyes személlyel tárgyal és tanítja, hogy a tanítványoknak az embereket házaikban fel kell keresniök Luk. 10, 5, Péternek mondja: legeltesd az én bárányaimat. Az apostolok aztán az ő példája szerint és megbízása következtében az egyes hívőkkel foglalkoztak és érintkeztek velük, Pál maga levelet írt egy testvérnek magánügyben.

Az apostolok itt pásztoroknak tekintették magukat és feladatuknak ez a része átment a későbbi presbiterekre, akik közé én az Ige szolgálót is számítom, akik nemcsak tanító-presbiterek, hanem kormányzó-presbiterek is. Így értjük meg azt, amit Pál az efezusi presbiterokról való búcsúzáskor, Csel. 20, 28. szerint mondott: viseltek gondot ezért magatokra és az egész nyájra, melyben a Szent Lélek titeket felügyelőkké tett, az Isten egyházának legeltetésére, melyet tulajdon vérével szerzett. Itt legeltetésről van szó, mint a presbitereknek adott feladatról, mely inkább az egyház lelki életére vonatkozik, úgy amint ezt az egyes hívők életükben, mint az egyház organizmusát (szervezetét) átélik, mint az intézményes kapcsolatra. És amikor szó van a tulajdon vérével való megvételről, akkor ez a kifejezés is arra utal, hogy itt inkább kell gondolnunk az élő birtokra, mint az intézményre, mint olyanra. Igen, van itt kybernetika is, mely a presbiterre bizza az intézmény kormányzását, de van itt poimenika is, mely a presbiteről megkivánja, hogy pásztor legyen, azaz az egyes hívők lelki gondozója.

Az anyagi gondoskodásról a diakonusi hivatalnak kell gondoskodnia és ezért jó, ha a presbiter ezen a téren nem mozog. I. Thess. 5, 12—14-ből is világosan látszik a presbiterek feladata: intsétek a rendetleneket, vigasztaljátok a kislelkűeket, támogassátok a gyöngéket. Tehát úgy vélem, hogy a lelkigondozást akkép írhatom körül, hogy az a pásztori gondozás, amit a presbiter az egyes egyháztag iránt gyakorol.

Ami ennek a lelki gondozásnak történetét illeti, bizonyára megengedek nékem, hogy nagyon rövid legyek. Már Clemensnél és Cyprianusnál látszik, hogy az ige általánosságban történő szolgálatát nem tartották elégségesnek. Az egyházi atyák is így nyilatkoztak. A római egyházban a gyónás jött gyakorlatba. A református hitvallási iratok nem adnak előírásokat, de a cura specialis animarumból indulnak ki, így a Confessio Helvetica prior a 19. fejezetben és a posterior a 18. fejezetben. Kálvin volt azonban az a férfiú, aki Genfben, mint a lelkigondozás eszközét, beve-

zette a presbiterek által történő házi látogatást (családlátogatást), aminél a prédikátor mint presbiter számított. És pedig nem mint eszköz a kybernetika, hanem a poimenika számára. Így volt ez előírva a londoni menekült egyházban is. A wezeli konvent 1568-ban szól róla és az összes református zsinatok, amiket a 16. század végén és a 17. elején Hollandiában tartottak, szólnak erről. És a mi egyházaink presbiteri beiktatási formulája világosan mutatja, mit értünk cura specialis animarum-on, mivel ezen formula szerint a presbitereknek az Ige szolgálóval együtt szorgalmasan utána kell nézniök, hogy ki-kí magát illendően viseli-e a hitvallásban és életben. Eddig a történet.

Kálvin példája nyomán, a reformátusok különböző országokban, legjobb eszköznek látták a különös lelkigondozás számára a presbiterek által való házi (család) látogatást. A házi látogatásban látták azt az intézményt, ami által a presbiterek, mint hű pásztorok öröködnék a gyülekezet egyes tagjainak jóléte felett.

Ha a református egyház a kulcsok hatalmának gyakorlását a római gyóntatószékből átvitte is az Ige szolgálatába, az egyént azért nem hagyta el, hanem a házi látogatás által törekedett a lelki jólétén munkálkodni. A házi látogatás hivatali jelleget visel és ebben különbözik a hívők egymás-építésétől. Bizonyára a hívőknek is feladata, hogy egymásra ügyeljenek és egymást építsék a hitben, erősítsék a szeretetben, mélyítsék a reménységben, de a házilátogatásban a presbiter hivatalosan jön a hívőhöz, ami azt akarja mondani: Krisztus maga jön a lelki jólétet munkálni, szolgálja által. Krisztus maga fáradozik a hivatal viselőjében az egyénnel. Ezért nem gyakorolnak a presbiterek uralmat a lelkeken, hanem Krisztust szolgálják a lelkek gondozásában. És a gyülekezet tagjai elismerik a hivatalviselő tekintélyét, amennyiben nekik maguknak el kell ismerniök, hogy azok tőlük Krisztus nevében nem mást követelnek, mint amit Isten Igéje ötlük is követel.

Lelkészi összejövetelek. A budapesti egyházmegye paróchuslelkészei minden hét hétfő délelőtt összejövetelt tartanak a közös lelki ügyek megbeszélésre. A vasárnapi pihenő nap helyett, amikor minden lelkipásztorok a legtöbb dolga van, ez a hétfői nap a pihenő napja. Az összejövetelen mindig 1 óráig tartó szentírás tanulmányozás van, s eddig megbeszélésre kerültek a férfi és a női szövetségek alakítása, a konfirmációi oktatásnak két évre való kiterjesztése az áttérőkkel való foglalkozás hatásosabbá tétele, s a gyermek istentisztelet ügye. Legutóbb a lelkipásztorok az őszi munkaprogramjukról számoltak be.

Szönyegház

Tóth S. Komárno, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A FELVIDÉKI EGYETEMES REFORMÁTUS EGYHÁZ HIVATALOS LAPJA.

XVIII. évfolyam, 46. szám.
Ára: 1/2 évre 10 P, 1/4 év 5 P.
Hirdetések díjszabás szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Szétküldési hely: Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 december 10
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkészi Hivatal
Hetény, Ógyallal járás.
Ide küldendő minden közlemény.

MEGÉRKEZÉS.

Most még egyelőre ez a parancsolat: Örüljétek az Úrban, ismét mondom örüljétek! Istennek olyan nagy ajándéka érkezett hozzánk, hogy az iránta való hála kívánja meg a minél teljesebb, minél mélyebb és gyermekibb örömet. Hisz olyan ritka dolog az, ami velünk történt, hogy az ilyen alkalmat elhalasztani nem szabad.

Azután jön a másik mozzanat: egymásra nézünk és megszólalunk. Rég nem látott atyafiak találkozásán kedves csalódás játszik a lelkeken, mindegyik a másikat egy kissé öregebbnek látja, mint ahogy gondolta. Húsz év után megyünk haza a szülői hajlékba, az édesanyánk háza, szobája kisebbnek tetszik, mint amilyenek gyermekkorunkban láttuk. Vigyázzatok, hogy csalódás ne érjen titeket! A rég elhagyott szülői hajlékban a szeretet nagyobb, mint valaha, de minden egyéb kicsinyes és szegényes. Sok megértésre és türelemre van szükség, amíg közös munkával elérjük a kényelemnek és jólétnek azt a fokát, amelyben idejöveteleitek előtt voltatok.

Ne felejtsetek el, hogy húsz év alatt sokat változott a világ; ti is, mi is; a Felvidék is, Magyarország is. Nem lennének élő lények, hanem mumiák, ha nem változtunk volna mi is és világunk is. Azért ne ítéljétek hirtelen! Keressétek és találjátok meg a régi jót, fedezzétek fel a biztatásnak jegyeit és zálogait, s higyjétek meg: rajtunk áll, hogy Isten segedelme által olyan világot teremtsünk, amilyenre áhítózunk.

A visszacsatolás egy csomó adminisztratív és jogi kérdéseket vet fel. A magyar református egyház a Felvidék egyházi vezetőit meghívta egy értekezletre. Amíg velük nem beszélünk és közvetlenül az ő beszámolójuk alapján nem ismerjük meg a helyzetet, magunk részéről semmiféle érdemi nyilatkozatot nem kívánunk tenni. E pillanatban csak arról tudunk beszélni, amit egyetemes konventünk már elhatározott: engedélyt kértünk a Kormányzó Úrtól zsinat tartására s az új zsinat éppen a visszacsatolás kérdésével fog foglalkozni. A zsinati határozatig a felvidéki egyházak szervezete megmarad jelenlegi állapotában és folytatja életműködését. Mikor minden kérdésre már megvan a közösen javallt megoldás, meg fog szólalni a zsinat, törvénné teszi a javallt közös akaratunkat.

Vágyakozunk utánatok és szeretnénk minél előbb látni és szolgálni nektek. Szeretnők azt, ha minél előbb meglátogatnátok és itteni gyülekezeteinkben most már szabadon és minden félelem nélkül beszélhetnétek az elmúlt húsz esztendő történetéről és tanúságairól.

Azt érzem, hogy a felvidéki kálvinizmusnak a magyar református egyház további fejlődésében és megújulásában éppen olyan nagy és szép feladata van, mint amilyen történeti hivatás vár a felvidéki magyarságra Csonka-Magyarország újjáteremtésében.

A nagyobb Magyarország csak külön Magyarország lehet s a lélekszámban meggyarapodott magyar kálvinizmus legyen Lélekben meggyarapodott kálvinizmus.

„Megőrzi az Úr a te ki- és bemeneteledet mostantól fogva mindörökké!”

RAVASZ LÁSZLÓ.

Kegyelemből!

Bizony kegyelemből és irgalmasságból tartattunk meg a magyar igazság feltámadásának nagy ünnepére! Isten ajándéka ez, hogy senki ne dicsekedjék.

Mikor a november másodiki döntőbirósági ítélet aggódva várt híre hozzám eljutott, szívem csordultig telt az eddig még tán soha így nem érzett hazafias öröm édességével, emberek iránti mélységes tisztelet és hála indulatával. Úgy éreztem, hogy csókkal tudnék lehajolni a mi igazságunkat először megértő és kimondó államférfiak és küldöik kezére. Van tehát emberi igazságszolgáltatás és elégtétel is! Az agg Simeon énekébe kezdtem abban a hitben, hogy ennél többet már az én Uram Istenem sem adhat ezen a földön az ő szolgájának. De amint egymás után elkövetkeztek a rab magyar területek újra birtokba vételének napjai, megláttam a komáromi bevonulás örömnepét, az emberi ész csoda alkotásán keresztül szinte óráról órára fülembé hatott az örvendő sírók zokogása, a szolgaságból szabadult lelkek boldogságának szavakba alig foglalható kitörése, a magyar zsoltár egetverő zendülése: lelkemben az emberek iránt való hála és az öröm lassanként apokaliptikus csodák meglátásává magasztosult, az ég menyyezete kibeszélhetetlen fényességgel ragyogott fel, s mintha láthatatlan kéz csillagfényből szőtt betűkkel írta volna rá az egek boltozatára az apostol örök nagy igazságát: Ez nem emberek-től van! Kegyelemből tartattunk meg! Isten ajándéka ez!

Kegyelemből lángolt fel szívetekben, én édes túl a dunai magyar református véreim, amaz irtózatos napokban, a nemzet-csonkítás ránk szakadt poklában a hitnek, a pünkösdi léleknek ama csodálatos tüze, melyet a szinte örökkévalóságnak látszó két évtized minden csábítása, erőszaka, szenvedése és aggodalma sem tudott megoltani. Kegyelem volt az, mely még a nyakatokba vetett íga száraz fájából is kisarjasztotta, nagyra növelte, fagyban és viharban is megőrizte azt a reménységet, mely az Úrra nézett s éppen azért meg sem is csalatkozhatott. Kegyelem fakasztotta, nyitotta ki és táplálta az ős magyar haza, a magyar faj örök nagy szeretetének azt a gyönyörű virágát, melyet most bokrétába szedve, mámoros lelkesedéssel szórtak leányaitok és asszonyaitok a magyar honvédség lábai elé.

Kegyelem ihlette meg a ti lelkészeitek, istenadta pásztoraitok szívét és tette hatalmasá ajkukon az ígét, hogy erő áradjon abból szét lelketekbe, világosság az egyre sötétebbé váló éjszakába, vigasztalás a nehéz próbák között és feltétlen bizonyosság a magyar igazság diadalában akkor is, mikor körülöttetek minden, minden az ellenkezőről tett tanubizonyságot.

Kegyelem tépte le a világ hatalmasainak szeméről azt a bosszúvágyt, melyet az önzés, hatalmi érdek, bosszúvágy és gyűlölködés azokra

a sátán szívós és következetes munkájával rá-rakott; ez nyitotta meg szemeiteket, hogy lássanak, füleiteket, hogy halljanak. Lássák meg ne csak a győztes nagyok, vagy az elaléltaságból felkelt erősek, hanem a kicsinyek és elnyomottak igazságát is, hallják meg a fegyvercsörgés és az erőszak diadalünnepének harsonáin keresztül a lelkek mélyéből feltörő fájó sóhajt és elfojtott zokogást is.

Kegyelem adott nekünk itt a csonka hazában Vezért, a Vezérnek tanácsosokat, hogy járjanak előttünk bölcs szívvel, őrizgessék bennünk az erőnek lelkét, de megtartsanak a mérsékletnek és önmegtadadsnak különösen az utolsó napokban nehéz, keskeny útján is; kegyelem vezetett, segített a legnagyobb, a vér nélkül való diadalomig.

Boruljunk le mélységes hálaadással a kegyelemnek örök nagy forrása előtt, kinek akarata is volt, ereje is volt, hogy megerősítsen, megvigasztaljon és megszabadítson minket.

Kegyelem vezessen át bennünket Testvéreim az ünnepből a ránk váró nehéz munkásság napjaiba is. Mert immár azok állanak előttünk: sűrű, fáradsággal, kötelességgel és nehézségekkel tele hétköznapiak. Az önfegyelmzés, a józan belátás teljességére van szükségünk, minden adottság komoly mérlegelésére és felhasználására, hogy csalódások ne érjenek, hogy az az út, mely Isten kegyelméből nyitva áll előttünk megelégedésre, boldogságra, egyéni jólétre, nemzeti nagyságra vezető út legyen. Hogy a vágyak szivárványa meg ne csaljon, az ábrándok köde tévútra ne vezessen. De hiszen minden idők legnagyobb vezére, felülmulhatlan bölcse, legtokéletesebb példaadója, a világ világossága: Krisztus áll előttünk, most éppen úgy, mint az elnyomatás legsötétebb idejében. Igéjével tanít, lelke által megmutatja a helyes utat, ellenállhatatlan hatalommal meg is nyitja azt, hogy mint világosság fiai járjunk azon, kik szabadságra hivatattunk és által estünk a nagy próbán is, mint az arany a tűzben megpróbáltatik. Boldogok vagyunk, ha a bűn sok, sok salakjától megtisztult lélekkel, a választottak hófehér ruhájában állhatunk meg a világ előtt is, a megtartó kegyelem által az igaz bíró ítélőszéke előtt is!

Atyafiságos magyar lelkem meleg karjaival öllelek Benneteket

Pápán, 1938. évi november hó 11.-én,

szerető hittestvéretek a Krisztusban

Medgyasszay Vince

dunántúli református püspök.

A Kálvin János Társaság januári konferenciája. Évről-évre megszokta rendezni a Kálvin János Társaság a közkedvelt januári konferenciáját. Ez a konferencia mindig találkozója volt a „megszállt terület” magyar reformátusainak. A január 12—13.-án tartandó konferencia főthémája: „Isten mindenható urasága és az emberi élet” lesz. Már most készülünk reá, mert ez a megmozdulás történelmi jelentőségű lesz.

Üdvözlés.

A rab magyar földről az édesanya kebelére visszatérő testvéreinket szerető szívünk minden melegével köszöntjük. A CXXVI. zsolttár — lel-künket boldog nyugtalanságban tartó vallomásai lettek most ti veletek együtt a mi imádságunk is: „Megtelt a mi szánk is nevetéssel s a nyelvünk pedig vigadozással!...” „Hatalmasan cselekedett velünk az Úr, azért örvendezünk mi is veletek együtt” „Hozd vissza Úram a mi foglyainkat, mint patakot a déli földön.”

Legyen áldott a szabadító Isten mindörökké!

Atyafiságos szeretettel:

Rásony—Miskolc, 1938 november hava.

Farkasfalvi Farkas Géza
egyházkerületi főgondnok.

Farkas István
püspök.

Köszöntő.

A nagy hegyek szépségét és fenségét csak megfelelő távolságból és bizonyos magaslatról lehet meglátni. Bizonyos történeti távlatra és erkölcsi emelkedettségre van szükség, hogy a mai történelmi idők jelentőségét és fenségét megláthassuk. Bár a történelmi távlat még hiányzik, majd csak az utánunk következő generációknak jut osztályrészül, azonban az erkölcsi magaslataid adva van számunkra, ami lehetővé teszi, hogy tárgyilagosan és igazán ítéljük meg a felvidéki magyar-lakta területek nagyobb részének felszabadulását és az ott élő magyar véreink hazatérésének nagy történelmi jelentőségét.

Még most is, mikor ezeket a sorokat írjuk, a nagy és dicsőséges város: Kassa felszabadulásának örökké emlékezetes napján, még most is olyanok vagyunk, mint az álomlátók és azt kérdezzük: álom-e vagy valóság? Szinte hihetetlennek látszik, ami velünk történt. Pár hónappal ezelőtt még senki sem merte volna remélni, hogy annyi sok fekete bánatos karácsony után az 1938. év karácsonyán felhangzik az örömmel és hálaadásnak a szava a csallóközi, a mátyusföldi és a többi felvidéki felszabadult egyházközsegeink egyszerű fehér templomaiban azért, hogy győzött az igazság és a mi reménységünk valóra vált.

Sok része van ebben a kitartó, építő munkának, melyet két évtized alatt az összes magyar kormányok folytattak, külföldi nagy baráti hatalmak hathatós támogatásának, nem utolsósorban az örömkönyvek között visszatérő felvidéki magyarok kitartásának, hűségének, könnyes szenvedésének és meg nem szünő imádkozásának. Mi, akik hiszünk a mindent bölcsen és jól rendező Istenben és tudjuk, hogy a földi eseményeket emberek végzik, de végső elemzésben Isten irányítja, teljes elismeréssel és tisztelettel mindazok iránt, akik hozzásegítettek bennünket ehhez a nagy nemzeti örömhöz, szent meggyőződéssel valljuk, hogy ez a csodás vér nélkül végbemenő magyar sorsfordulat a mi sorsunkat elrendelő és meghatározó bölcs isteni világkormányzás műve.

Csak a vak és az atheista nem látja, hogy az egyesek, a népek és nemzetek történetét „nem a véletlen vezeti azokat csak vaktából”, hanem úgy mennek végbe, amint Isten az ő jó, szent és tökéletes akarata szerint eleve elrendelte. A mai nagy idők titkát és jelentőségét a református vallásnak ez a legjellegzetesebb tanítása állítja elének. Ez beszél a szuverén Istenről, akinek gondolatai nem a mi gondolataink, aki nem tartozik senkinek számot adni tetteiről, akit csak alázatos és hódolattal imádni és áldani lehet. Ezért száll minden magyar templomban hálaadó fohász a mi megtartó Istenünkhöz, akinek világtervében benn volt eleitől fogva a magyar nemzet és úgy volt benn, hogy a földnek ezen a részén legyen ezen örökkévaló terv szerint bástya és torony.

A csonka haza meleg testvéri köszöntése száll az isteni gondviselés mellett felétek, kedves visszatérő atyánkfiai, akik nehéz időkben annyi kísértés, csábítás és fenyegetés között is megőrizték a magyar szót, a magyar lelket, ápolták kebletekben és gyermekeitek szívében az elszakíttóság és megkötözöttség keserves tudatát és a felszabadulás édes reménységét. Köszönjük nektek visszatérő véreink, minden magyarok és református testvérek, hogy bölcsen viselkedtetek az idegen rabságban, lélekben buzgók, a háborúságban türelemmel, a könyörgésben állhatatosok és a reménységben örvendezők voltatok. Köszönjük a kitartó hűséget, a példás testvéri összetartást és a hazavágyó lelket. Ha mi, akik az erőszaknak engedve, kénytelenek voltunk otthagyni munkahelyünket, olyanok voltunk ideát és bárhol fordultunk meg a világon, mindenütt, mint az élő tilalomfák, ti olyanok voltatok, mint sötét éjszakában a megszűnés nélkül lobogó őrütek, melyek biztatnak, melegítenek és világítanak, míg eljő a hajnal.

Nem akarunk ünneprontók lenni, de valamit mégis kell mondani. Talán fáj, de megmondjuk. Nem baj, hadd fájjon csak az igazság, a műtét is fájdalmas, azonban elkerülhetetlen sok betegség gyógyításánál. Éppen a magyarság jövője és nemzeti missziója teszi kötelességünké ennek megmondását. A hasznosság értékelés itt is, ott is felütötte fejét. Igen sok ember hamar elkészíti a maga hitvány mérlegét: mi hasznom lesz belőle. Ne mondja senki, hogy odaát nem volt megtévedt és elesett magyar, viszont mi se akarjuk elhíttetni veletek, visszatérő kedves testvérek, hogy a trianoni határokon innen mindenkinek szívügye volt ez a területi, erkölcsi és lelki meggyarapodás. Ott is, itt is lehettek, minthogy voltak is, akik azt kérdezték: mi hasznom lesz belőle? Ha ezeken állott volna, soha sem értük volna meg ezeket a csodálatos gyönyörű történelmi napokat. Ezt azért említjük fel, hogy még a leghívőbbek is és a legtöbb áldozatot hozók is lássák be, hogy a mi első feladatunk bűnbánattartás. A megnagyobbodott Magyarország csak bűnbánatban újjászületett, felszabadult személyiségek világa lehet, akik Isten szent ügyeivel,

anyaszentegyházunk és nemzetünk missziójával szemben nem azt kérdezik, hogy mi hasznom lesz belőle, hanem hogy mit tehetek, mivel szolgálhatok és mennyit áldozhatok érte. Az új Magyarország csak boldogabb Magyarország lehet, boldogabb Magyarország pedig úgy lesz, ha Jézus Krisztus Magyarországa és magyarsága hívőbb magyarság lesz.

Igy áll egész világosan előttünk, hogy a megnagyobbodott Magyarország megnagyobbodott feladatot és több kötelességet jelent számunkra. Egyelőre még nem tudjuk felmérni és pontos statisztikai táblázatokba foglalni azokat a természeti kincseket sem, melyek a területmagnagyobbodással újra a magyar földé lettek. De futólagos vizsgálódás is meggyőz arról, hogy ennek az Isten áldotta rónának aranykalászos terméséből nagyobb szelet kenyér jut minden magyar gyermek és munkás kezébe és vele szilárdabb lett a magyarság arany valutája; erdői és bányái lendületet adnak a magyar iparnak.

Ámde ezeknél sokkal fontosabb a lelki és erkölcsi tőkeállományunk meggyarapodása, nemzeti öntudatunk megszilárdulása befelé és kifelé.

Ezért rá kell eszmélnünk arra, hogy Magyarországnak van egy láthatatlan ura, ki a mi hitünk szerint az élő Krisztus. Ő elé kell vinni ezt a 20 esztendő szomorú történetet, magyarságunk egyik leggyászosabb darabját és letenni lábai elé alázatos imádkozással: nézd ezt a multat, tudjuk, hogy a te szemeidben csak egy gyorsan tovatünő perc az egész, de nekünk hosszú kálváriajárás volt, válaszd ki belőle, ami a lelkekből való, áldd meg, szenteld meg és építsd bele az új Magyarország megújuló ifjúságának eszményeibe és álmaiba, asszonyaink könnyeibe és imáiba, férfaink vas akaratába és lendületes munkájába, hogy az új Magyarország a jólét, a békesség és boldogság országa, Krisztus királysága legyen.

Már látjuk, hogy a teendők özöne vár ránk, hogy zökkenő nélkül menjen végbe az összefordítás. Meg kell teremtenünk a magyar testvériséget, a nemzet testébe vert mindennemű ék kiküszöbölésével, hogy ne legyen meghasonlás és szétválasztó gát magyar és magyar között. Nagy átalakulásnak kell végbemenni gazdasági és szociális vonatkozásban amaz Ézsaiási látomás szerint: „legyen az egyenetlen egyenessé.” Kívánatos és fontos a magyar élet minden vonatkozásban megindulása a felszabaduló területeken, de ennél semmivel sem kisebb jelentőségű az, hogy az a missziói munka, amely nálunk ez alatt a két évtized alatt megindult és csodálatos átalakulást végzett magyar népünk lelki világában, egy pillanatra se álljon meg, hanem két tisztavízű és nagy energiájú patak egyesüléséből keletkező minden cseppjében és molekulájában eggyé váló hatalmas folyó, nagyobb erővel, mint tudta külön-külön, szolgálja és töltse be egészen a magyarságnak adott rendeltetést. Adjuk össze értékeinket, erőinket, szeretetünket és hitünket. Nem egymás erőit megsemmisítő erők találkoznak össze, hanem a magyarságnak,

közelebről a magyar reformátusságnak egymásra utalt pozitív erői, amelyek így felfokozva, erősítik egymást és nagyobb munkára teszik képessé. Ha egymás terhének hordozásával töltjük be a Krisztus törvényét és állunk a magyarságnak adott misszió szolgálatába, még dicsőbb jövőnk lesz nekünk.

Győr, 1938. nov. hava. *Győry Elemér*
református lelkipásztor,
a dunántúli református egyházkerület
lelkészi főjegyzője.

FIGYELŐ

„Felvidéki ház“.

Nagyszabású felvidéki estet rendezett Budapesten dec. 3.-án a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége, melyet a rádió is közvetített. Az ünnepély jövedelme arra szolgál, hogy négyszáz felvidéki földműves, iparos, kereskedő, munkás és diák ifjút láthassanak 1939 nyarán a Balatonszárszói Üdülőtáborban.

Mint ezt lapunk olvasói régebbi közleményeinkből nagyon jól tudják, a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetségének van Balatonszárszón egy üdülőtelepe. Még 1928-ban néhány fiatalember nagy hittel, Istenben való bizodalommal, de lényegesen kevesebb anyagi eszközzel hozta létre. Isten dolgozott az emberek szívében és így sok fiatal embernek a szívügyévé, szeretete tárgyává lett a balatonszárszói üdülő. Diák lelkek indultak áldozatkészségre, felnőttek szíve megnyílt, amikor megláthatták, hogy Isten milyen csodálatosan dolgozik azokon az áldott alkalmakon, amelyeket a Szövetség egy-egy konferenciája jelentett. Sok fiatal élet találta itt meg az őt kereső isteni kegyelmet, sokan jutottak el életük forduló pontjához, sokan találkoztak itt lélekben a Jézus Krisztussal. Mikor a Felvidék egy részének visszatérése lehetővé vált, a Szövetség vezetőinek lelkében felvetődött a gondolat, mi lesz a Felvidék eddig csehszlovák iskolákban járt s a magyar történelmet és lelkiséget csak a csehszlovák könyvek ferde megvilágosításából ismerő magyar református diákifjúsággal? S mi lesz a felvidéki református falusi ifjúsággal? Ki veszi fel az ő gondjukat? Ki törődik velük? Ekkor történt, hogy Morvay István lelkész október 31-én Nádudvaron hirdette az Igét s ugyanaz nap délután egyik református hetilapnak volt sajtóestje a községben. Morvay István ref. lelkész beszélt arról, hogy mi a magyar reformátusság feladata a visszatérő felvidéki református ifjúsággal szemben. E beszéd hatása alatt egy gazdaember még azon délután ötszáz pengőt adományozott e célra s elhatározták, hogy a felvidéki ifjúság református szellemben történendő evangélizálása érdekében Balatonszárszón „Felvidéki Ház”-at építenek.

A Nádudvaron tartott estély után a Szövetség vezetői tovább folytatták a gyűjtést és igyekeztek kiszélesíteni e mozgalmat. A nevezett lelkész felment a magyar kultuszminisztériumba,

ott a hivatalos tényezők a legteljesebb helyességgel fogadták a felvetett tervet. Államtikárok, szakemberek nagy megértéssel és lelkesedéssel fogadták a „Felvidéki Ház” gondolatát, sőt még újabb és újabb gondolatokat vetettek fel e kérdéssel kapcsolatban.

Igy azután a Nádudvaron felvetett gondolat a megvalósulás felé kezdett haladni. Padányi Gulyás Jenő építész, aki a másik két balatonszárszói épület tervrajzát is elkészítette, ingyen elkészíti a „Felvidéki Ház” tervrajzát is egy felvidéki földműves ház stílusában.

E mozgalomba azután bekapcsolódott a Keresztyén Ifjúsági Egyesület is, aki a földműves, iparos és kereskedő ifjúság részére Dunavecscsén tart fent konferenciázó telepet. Ott azonban már nem férne el a nemdiák református ifjúság számára a „Felvidéki Ház”. Azért a Soli Deo Glória Szövetség telepe mellett az ő részükre is vásárolni akarnak egy telket. Ennek a gondolatnak meg is nyerték a földművelésügyi minisztérium hivatalos tényezőit.

Megvan tehát a reménység reá, hogy 1939 év nyarán száz felvidéki református magyar diák és háromszáz földműves, iparos és kereskedő ifjút részesíthetnek ingyen a Balaton partján lelki és testi üdülésben. Az egész magyar református társadalom áldozatkészsége teszi ezt lehetővé.

Bizonyos, hogy a felvidéki református lelkipásztoraink, egyetemes egyházunk hivatalos vezetői nagy örömmel olvassák és értesülnek a gyönyörű szép tervekről! De ugyanakkor kötelezettség elé is állít bennünket ez a tény és nagyszerű áldozatkészség. A most jövő téli időszakot nagyon jól fel kell használnunk arra, hogy a református ifjúságunkkal még intenzívebben foglalkozzunk lelkileg és még öntudatosabb református és magyar szellemben neveljük őket az ifjúsági összejöveteleken. Ma már semmi akadály sincs az ilyen irányú nevelésnek és irányításnak, hiszen vigyázó szemek féltékeny aggodalmaskodással nem örködnek felettünk, hogy elgáncsolják a munkánkat, hanem megettünk áll jóindulatú támogatásával az egész magyar református társadalom. Azért már a most kezdődő időszakban ki kell válogatnunk azokat az ifjakat, akiket elküldhetünk a balatonszárszói „Felvidéki Ház”-ba, hogy onnan az ébredő magyar református keresztyénség megújódott szellemét hozzák haza és legyenek itt a mi református falvainkban tovább propagálói és munkatársai a diadalmasan előretörő református ifjúsági munkának.

Egyházmegyei közgyűlés Komáromban. A komáromi ref. egyházmegye dec. 20.-án tartja Komáromban d. e. 10 órakor az egyh.-m. bírósági ülését, d. u. a lelkészértekezletet dec. 21.-én pedig az egyházmegyei közgyűlés lesz.

Szőnyegház

Tóth S. Komárom, Klapkátér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

PROBLÉMÁINK

Tájékoztató

Szlovákia és Kárpátalja területén lévő lelkészárszakhoz.

A bekövetkezett újabb államfordulat az új határokon innen maradt reformátusságot olyan helyzet elé állította, amelyben gondoskodnunk kell késedelem nélkül jövő sorsunk: a gyülekezeteknek egymáshoz és az összességnek az államhoz való viszonya rendezéséről.

Miután eddigi egyházhatóságainkkal való kapcsolatunk megszakadt: a körülmények parancsolta egyházigazgatási szervezet mielőbbi létesítése igen fontos feladat, mivel eddigi Egyházhatóságaink aligha gyakorolhatnák a felügyeletet, irányítást, rendelkezést, mert ezt az itteni kormánykörök nem respektálnák és engednék meg: Tehát valamilyen szervezetet belkörüleg kell megalkotni. Vannak és lesznek folytonosan olyan ügyeink, melyeket egyházhatósági irányítás, ellenőrzés, felügyelet, jóváhagyás mellett lehet csak intézni (lelkész, tanító választás, zárszámadások, költségvetések felülvizsgálása, jóváhagyása, ingatlanszerzés, elidegenítés, kölcsön felvétel engedélyezése közigazgatási, fegyelmi bírósági ügyek, kanonika vizitáció, a kormány hatóságokkal való érintkezés egyházkormányzati, közalapi, gyámintézeti járulékok rendezése, lelkészi és tanítói utánpótlásról gondoskodás stb.) mindezekhez az is szükséges, hogy az állam kormány által jóváhagyott egyházalkotmányunk is legyen, tehát a már régebben megalkotott, de nagy sajnálatunkra szentesítést még ezideig sem nyert zsinati határozatainkat visszavonva, esetleg megkurtítva, helyzetünkhöz módosítva: az autonóm szlovák kormányhoz terjesztenünk.

A napilapok leközlötték azon községeket, amelyeken az új államhatár keresztül vonul; nyomon kísérve ezt a térképen s egybevetve egyetemes egyházi névtárunkkal: úgy látom, hogy a következő egyházközségek maradtak vissza az elcsatolás után: *I. Szlovákiában:* Pozsony, Nyitra, Bori, Zólyom, Eperjes, Tárca-Vajkóc, Magyar-Böd, Pető Szinye, Nagy-Szaláncz, Bánóc, Gálszécs, Hardicsa, Homonna, Kacsó, Kiszar, Lasztómér, Magyar Izsép, Miglész, Tussa, Bezó, Felső-Rócse, Jenke, Lucska, Nagy-Szeretva, Pályin, Sárosmező. Ung-Pinkócz. *II. Kárpátalján:* Beregrákos, Bilke, Kajdanó-Dolha, Fancsika, Gödényháza, Huszt, Királyháza, Nagy-Szöllős, Tekeháza, Técső, Visk, Verbőcz. — Így tehát Szlovákiában 27, Kárpátalján 13. Utóbbiaknak az egyházmegyei szervezet létesítését illetően csupán bizonyos kiegészítésre van szükség miután esperesük van, Szlovákiában azonban teljesen újonnan kell az egyházigazgatási testületet az eddigi alkotmányos formák mellett felállítanunk, megválasztanunk. Hogy ebben időt nyerjünk s mielőbb célt érjünk proponálnám, hogy lelkészárszaim haladéktalanul hívják össze presbitériumaikat s a fenti dolgok megismeret-

sével tegyenek javaslatot s hozzanak határozatot a szlovákiai 27 egyháznak *Egyházmegyévé* való szervezése tárgyában, egyúttal annak tisztikarára adják le szavazataikat. Hogy ebben mielőbb célt érjünk és a szavazatok szét ne forgácsolódjanak megszívlelésül proponálnám az egyházmegyei tisztikart következőleg összeállítani:

1. Esperes Bösörményi Sándor homonnai lelkész. 2. Gondnok Dr. Mertens Alfréd nagymihályi ügyvéd. 3. Lelkeszi főjegyző Dr. Földessy József miglészi lelkész. 4. Világi főjegyző: Kovács Alajos pozsonyi lakos, volt zsinati képviselő. 5. Lelkeszi aljegyző: Haraszi Károly pályini, vagy Bittó Béla ung-pinkóczi lelkész. 6. Vil. aljegyző: Dr. Palásthy Béla gálszécsi ügyvéd. 7. Lelkeszi tanácsbírák: Haraszi Károly, Séra János, dr. Földessy József, Kozár Sándor, Rác József, Jencsik János, Nyitrai Dezső. 8. Vil. tanácsbírák: Dr. Both Tamás Eperjes, Kovács Alajos Pozsony, Acsay Lajos Nyitra, Dr. Palásthy Béla, Dr. Szilárd Marcell Pozsony, Bikhfalvi Jenő bánóci lakos, Széll Gyula lasztoméri lakos. 9. Ügyész: Dr. Szilárd Marcell pozsonyi ügyvéd (a magyar jogvédő egyesület vezetője.) A szavazatokat legcélszerűbbnek látnám Dr. Mertens Alfréd úrhoz küldeni *Mihalovcé-re*, aki belátása szerint néhány környékbeli lelkész bevonásával azokat felbontaná s a további teendőket irányítaná. A kárpátjaikkal való kapcsolat későbbi feladat lenne. A szavazatokat a közlemény kézhezvételétől számított 3 hét alatt óhajtható volna megejteni és beküldeni. Személyemet illetően a tisztségeknél kérem hajlott korom és látási gyengeségem folytán teljesen mellőzni.

Végül ha netalán az itt maradt s fentebb felsorolt gyülekezetek névsora hiányos volna kérem azt velem közölni, vagy más alkalmas módon nyilvánosságra hozni. Egyházi lapunkban egyébként az ügyre tartozó megjegyzéseket, véleményeket le lehet közölni, kérem ugyan csak közölni azt is: ha netalán valamelyik gyülekezet lelkészi állomása nem volna betöltve. Azt is célszerű lenne kimutatásba foglalni, hogy egyes lelkészi állomások és egyházak terhére az 1919—20 vagy a további években mennyi a visszatartott kongrua és adócsökkentési állami segély összege s mennyi ezekből az *évi járandóság*, mert az iránt mielőbb lépéseket kell tennünk, hogy az állami költségvetésbe felvétessenek s azokra törvényes igényeinket bejelenthessük.

Nyitra, 1938 nov. 22. Kartársi üdvözléssel:

Sedivy László
missziói lelkész.

A szeretetmunka a németországi prot. egyházban. 4222 diakónus munkálkodik a németországi prot. egyházban. Közülök 1200 gyülekezeti diakónus. Vannak közöttük missziós diakónusok, tanítók, iratterjesztők, városi misszionáriusok. A különféle belmissziói intézetekben mint gondozó és nevelő: 792, a belmissziói szolgálatban pedig 733 diakónus dolgozik.

IRODALOM

Előfizetési felhívás.

Egy évi ígéhirdetésemből és előadásaimból gyűlt egybe egy kötetre való: 1937. adventtől 1938. adventig. Talán egy esztendő sem volt eddig eltöltött lelkipásztori szolgálatomban — amelyben a rendes gyülekezeti ígéhirdetésen kívül olyan nagy és rendkívüli alkalmak nyíltak a bizonyágtételre, mint az 1938-ik esztendőben.

Magyar sorskérdésekre kellett feleletet adni ebben az esztendőben a református szószékeken.

Nagy világesemények rázták meg a magyar lelkeket ebben az esztendőben. Sokszor láttuk az Isten kezét a történelemben ebben az esztendőben. A léleknek ezeket a megrendüléseit, Isten kezének ezeket a megisméltető látomásait s a világ eseményeinek az Isten ígéjével való értelmezését találja e sorokban a figyelmes olvasó. A bizonyágtételekre néha hetekig meditálva készültem, néha csak egy éjszakai idő jutott a készülésre a gyorsan rohanó eseményekben. Mindenütt a felokozott figyelem forró légkörében hangzottak el beszédeim. Valamennyi közül leg-hálásabban emlékezem 500 lelkészársamnak a debreceni konferencián előadásom iránt tanúsított figyelmére. A református keresztyénség és a magyar nacionalizmus egymáshoz való viszonyában kellett megtalálni a helyes választ. Úgy érzem, hogy ezt a választ a Szentírás alapján sikerült egyszer-kétszer helyesen kifejezésre juttatnom. Ezért adom ki ebben az esztendőben megtett, erőnk felett való útnak nyomait és emlékeit. Ösztönöz egy másik nagy érzés is ennek a könyvemnek még ebben az esztendőben kiadására. Húsz esztendő óta nem lehettem otthon azon a földön, amely a szülőföldem, ahol gyermekségem, ifjúságom ideje eltelt, ahol legelső szárnyprobákat tettem az ígéhirdetésben. A somorjai, negyedi, szilasi, laki, apácaszakállasi, perbetei és öregkomáromi parókiák és szószékek ezek. Ezzel a könyvvel, melyet szülőföldemnek ajánlok, köszöntöm református magyar testvéreinket, akiknek oly nehéz volt 20 évig magyar reformátusokként kitartani — de kitartottak.

A könyv 10 ív terjedelmű. Előfizetési ára 2 P 80 fillér és a portóköltés. Az összeget előre beküldőknek portómentesen küldöm még december hó elején a könyvet.

A könyv tartalomjegyzéke: E l ő a d á s o k: Arccal a falu felé. — Magyar sorskérdések. Van még a magyarnak Istene. — Pásztor a főpásztor előtt. — A hitben nagykorúság útja. — Isten szólt a történelemben és reá figyeltünk. — Szilassy Aladárné emlékezete. — R. L. Újévi üdvözlése. — A konfirmáció. P r e d i k á c i ó k: Mária és Erzsébet. — Isten hívásának visszautasítása. — Krisztus keserű pohara. — Isten jelei. — Református ember öröksége. — Lelki egység a Krisztusban. Láttuk Isten kezét. Kard

és vakoló kanál. — Mint az álmódók. — Péter hősi pózban. — Az elragadtatott Péter. — Az alvó Péter. — 5 temetési beszéd. — 2 lelkész-beiktatási beszéd. — Karcolatok. — Hitvallásos deklaráció.

Budapest, 1938. nov. 5-én.

Atyafiui szíves köszöntéssel
Szabó Imre esperes.

HIREK

Feltámadtunk.

Irtta: Tóthkárolyi Lajos.

Hallelujah! Hallelujah!
Áldassék az eget Ura!
Összevonván a két kezem,
Nagy mámorban lelkendezem...
Rabságunkból húsz év után
Feltámadtunk.

Azalatt a sok év alatt
Folyt a könnyünk, mint bő patak.
Hányszor kapott lelkünk sebet...
Hegesztenünk sem lehetett
Egyébbel, e jóreménnyel:
Feltámadunk!

Gyalázva, megalázva mink
Hangtalanul hordtuk a kint,
Akikben a lélek tiszta
Hittel vágyott vissza, vissza...
Bízva bízunk, hittel hittük:
Feltámadunk!

Ha csüggedés környékezett,
Szorongattunk testvérkezet
Némán, de nyílt szemünk fénye
Villámlott a magas égre.
Rendületlen onnét vártuk:
Feltámadunk!

Hallelujah! Hallelujah!
Nem leszünk már rabok soha.
Hol a húsz év? Úgy találok:
Volt... volt csak... csak szörnyű álm...
Szent szabadság-glóriáján
Feltámadtunk.

Közlemény a képezde ügyében. A tanítóképezdénk az örvendetes változást minden megrázkódtatás nélkül élte keresztül. A tanítás, amikor a termék nem voltak lefoglalva, zavartalanul folyt. Növendékeink, bár az izgalomból kivették részüket, helyesen alkalmazkodtak az iskolai rendhez. Intézetünk érintkezésbe lépett a magyar államkormányval, elismerték működését, kötelezték, hogy a pozsonyi magyar tanítóképzőből jelentkező tanulókat befogadjuk. Már négyet eddig is felvettünk, a továbbiak az egyetemes konventtől függenek. Növendékeink éveik beszámításánál hátrányt nem szenvednek.

Kérnünk kell azonban, míg az állammal erre nézve is tárgyalni fogunk, hogy az évi járulékok, az építési megajánlások pontosan küldessenek, hogy tanáraink fizetésénél fennakadás ne legyen.

Kálna, 1938. nov. 28.

Patay Károly
ig. tanács elnöke.

Rendkívüli konventi ülés. A magyarországi Református Egyetemes Konvent okt 25-re rendkívüli ülésre gyűlt össze, ahol egyfelől adminisztratív jellegű sürgőssé vált ügyeket intéztek el, másfelől a felvidék visszacsatolásával időszzerűvé vált kérdések kerültek elintézésre. A missziói bizottság jelentése alapján elhatározták, hogy a nőszövetségi munka a jövő évtől kezdődőleg minden gyülekezetben teljesen kiépíttessék s a Szeretetszövetség segélygyűjtő munkája ennek a keretében bonyolítottassék le. A felvidéki reformátusság visszatérésevel kapcsolatban a közjogi bizottság javaslatai alapján az a megállapodás történt, hogy a visszacsatolás után egyenlőre minden egyházi szerv végezze tovább a kötelességét, vagy törvényes keretek között gondoskodjék az ügyek továbbviteléről. Mert bár tettszetősnek látszanék, hogy önként, mintegy magától történjék egész vonalon a régi keretek közé való visszatérés, azonban tekintettel arra, hogy az érdekeltek akaratán kívül eső okból és a kényszerítő erők nyomása alatt, de mégis sok tekintetben a magyarországi viszonyoktól eltérő jogi állapotok jöttek létre a közben eltelt húsz esztendő alatt a megszállt részekben, azért ezeket a kialakult jogállapotokat figyelembe nem venni, felettük csak eltekinteni nem lehet. Tehát meg kell tanácskozni és állapítani a visszatérés módzatait és pedig a visszatérők meghallgatásával. Ez a rendezés nem történhetik egyházmegyéenként, még csak egyházkerületenként sem, hanem országosan, egyöntetűen, a zsinat közbejöttével. Ezért az elnökség felhatalmaztatott, hogy a jogviszony rendezése címén zsinattartási engedélyt kérjen a jövő év elejére. Addig azonban a felvidéki és az anyaországi református egyháztestületek, illetve azok vezetői barátságos és testvéries megbeszéléseket folytassanak a visszatérés feltételeiről és módzatairól és azokról tájékoztassák a konventi elnökséget is. S mikor ezek szép renddel megtörténtek, akkor kerül majd sor a módzatok zsinat általi véglegesítésére.

Szociális megbízottak a Felvidéken.

A magyar kormány az inségbe jutott felvidéki magyarok megsegítéséről azonnal gondoskodni kíván. A bevonuló katonákkal együtt minden visszakerülő járásban azonnal megjelentek a szociális megbízottak is. Ezek között a dunamelléki egyházkerület Filadelfia diakonisszaintézetéből három diakonissza-testvér is van. Ungváry Erzsébet testvér Munkácsra, Pirovszky Gitta testvér Nagykaposra és Gera Kató testvér Losoncra ment. Református szegényeink az ő áldott munkájukon át érezzék meg a magyar haza feléjük nyúló igaz szeretetét!

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A FELVIDÉKI EGYETEMES REFORMÁTUS EGYHÁZ HIVATALOS LAPJA.

XVIII. évfolyam, 47. szám.

Ára: $\frac{1}{4}$ évre 10 P, $\frac{1}{2}$ év 5 P.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 december 17

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkész Hivatal

Hetény, Ógyallai járás.

Ide küldendő minden közlemény.

A Felvidék egyházi visszacsatolása.

E nagyfontosságú kérdésben Dr. Ravasz László püspök, konventi lelkész-elnök december 9.-re értekezletre hívta össze az anyaországi és a felvidéki református egyházunk püspökeit és főgondnokait.

Mint a felvidéki egyházunk hivatalos lapjának szerkesztője felkerestem e tárgyban a legmagasabb egyházi tisztséget viselő s így a nyilatkozásra illetékes anyaországi egyházi személyiségünket s tőle a következőket tudtam meg:

Az anyaországi egyetemes konvent irodája írásba fogja foglalni az értekezlet megállapodásait s azt rövidesen meg fogja küldeni a Felvidék minden református lelkézi hivatalának. Nagy általánosságban mégis informátorom a következőket mondotta:

Együttesen nagy örömmel állapítottuk meg, hogy a visszacsatolt Felvidék a történelmi magyar református egyháznak élő tagjává vált. Ezt a tényt mégis a zsinat van hivatva megállapítani s ezért a nemsokára összeülő zsinatra képviselőit az egész magyar református egyház elküldi, beleértve a visszacsatolt Felvidéket is. Meghitt és bensőségesen barátságos légkörben folyt tárgyalásainkban különválasztottuk a törvényhozási és a közigazgatási részt. A törvényhozási rész megtárgyalásánál abban állapodtunk meg, hogy a visszacsatolt egyházközségek azokba a kerületekbe térnek vissza, ahonnan elszakadtak. Természetszerűleg a szavazás a zsinati képviselőkre mindkét egyház részről fog történni, ennek a zsinatnak nem lesznek hivatalból tagjai a felvidéki egyház rész püspökei és főgondnokai, de a magyar református közvélemény erkölcsi kötelességének érzi, hogy a választott tagok között az első hely őket illesse meg.

A közigazgatási rész megtárgyalásánál abban állapodtunk meg, hogy e téren minden tovább úgy történjen, mint eddig, mindaddig, amíg a zsinat határoz és a végső felszámolást meg nem ejti. Ezt a likvidálást a zsinat fogja megejteni úgy, hogy egy zsinati bizottságot alakít, amelybe az anyaországi és a felvidéki egyház hivatalos kiküldöttei fognak részt venni és az összes függő kérdésekre nézve a zsinat elé javaslatot terjesztenek, mely e bizottság javaslata alapján ha-

tározni fog.

Ami a nyugdíj kérdést illeti, ez egyike a legnehezebb problémáknak. Az anyaországban most emeltük fel a nyugdíjat. Az egyházra nézve ez olyan nagy kiadást jelent, hogy valószínűleg szükségünk lesz az államsegély felemelésére. A gyógyalap kérdése szerencsés megoldást nyer az által, hogy a magyar parlament elé már e tárgyban egy indítvány került, amely a felvidéki lelkészeket és tanítókat eddig szerzett jogaikban biztosítani fogja. E téren tehát a felvidékieket semminemű jogfosztás nem fogja érni. Kérdés, hogy az anyaországi lelkészek ezt meg fogják-e kapni? Nekik valószínűleg még várniok kell.

Ami a komáromi ref. tanítóképző dolgát illeti, erről elsősorban a felvidéki egyház-hatóságunk kell döntenie. A magyar törvény máshogyan rendelkezett a tanítóképzésről. Mint ismeretes négy éves liceummal és két éves akadémiával oldja meg a tanítóképzést. Mi anyaországi reformátusok hat liceumot tarthatunk fenn. Eddig volt hét tanítóképzőnk, egyet fel kell adnunk. A tanítóképzés tárgyában az a reménységünk, hogy a Felvidék visszacsatolásával a magyar törvényhozás a nekünk engedélyezett számot fel fogja emelni. Ebben az esetben a Dunántúl egy képzőhöz jut hozzá.

Eddig szól a legmagasabb egyházi személyiségünktől nyert információ. Midőn fogadószobájában íróasztala mellett ültem s ő válaszolt a feltett kérdésekre, gyorsírással papírra vetett feljegyzéseimből többször feltekintve elnéztem arcvonásait, annyi szeretetet s melegséget sugárzott az arca, miközben rólunk s felvidéki ref. egyházunk ügyéről beszélt, hogy azzal a szilárd meggyőződéssel jöttem el tőle: a legjobb kezekbe van letéve a felvidéki ref. egyházunk visszacsatolásának ügye. Az anyaországi s felvidéki ref. egyházhatóságaink minden tőlük lehetőleg elkövetnek, hogy összes problémáink közmegelegedésre oldassanak meg. *Zsemlye Lajos.*

Az Egyetemes Konvent külügyi bizottságának albizottsági Budapest dec. 10.-én ülést tartottak, a külföldi ref. egyházakkal intenzívebb kapcsolat ápolása végett. Elhatározták, hogy figyelemmel kísérik a külföldi ref. egyházi lapokat s igyekeznek ellensúlyozni a legújabbban meginduló nem éppen barátságos irányú propagandát s a ref. egyházunk ügyeit helyes megvilágításban viszik a külföldi ref. egyházi lapok olvasói elé.

A Ref. Lelkésznék Országos Szövetsége.

Kedves Lelkészné Testvéreim!

A Ref. Egyház és Iskola c. lapotok kedves Szerkesztője felhívására, e lap hasábjain is alkalom adatott nekem arra, hogy titeket soraimmal felkeresselek, miután már minden felszabadult parókiára elküldtük a mi kis lapunkat is, Szövetségünk hírnökét, melyben mindnyájtokat meleg szeretettel és boldog hálaadással köszöntöttünk.

A lapok közül több visszajött, részben mint még kézbesíthetetlen és részben talán a hiányos cím miatt, mert a Lelkészegyesületből vettem a címekeket s ez talán nem volt pontos. Éppen azért, aki nem kapta meg, itt vegye tudomásul, hogy mindegyikőjükre gondoltunk, minden hazatért, drága testvérünk felé kinyújtottuk a kezünket forró ölelésre. Örömünk és boldog hálánk könnyei hullottak szakadatlanul — a hazatérés csodáit látva s a megőrzött magyar lélek újjongásait hallva...

Köszönjük Néktek mindazt Testvéreim, ami részetek ebben a lélekmeztartásban volt s kérünk benneteket, hogy jöjjetek közénk s legyetek számunkra példák, mert ti nagyobb és nehezebb kereszteteket és küzdelmeket hordoztatok mint mi és bizonyára sokat fogunk nyerni Tőletek.

Nekünk már van *Országos Szövetségünk* 11 év óta. Ezt a Szövetséget az a vágy hozta létre, hogy a mindig több szolgálatot kívánó, nehéz élet felébresztette bennünk a felelősségérzést, tanulmánygyást mindig jobban és kerestük az utakat, módokat arra, hogy hogyan lehetnénk jobb papnék, Krisztusnak hívebb szolgáló leányai, anyaszentegyházunknak mindig lángolóbban égő munkásai és urainknak mindig hasznosabb segítő társai.

A budapesti ref. teológia már 14 évvel ezelőtt tartott nekünk a szokásos januári konferenciájával kapcsolatban összejevetelt s ezt évente megismételte és ezek alatt a drága, baráti találkozások alatt formálódott ki lelkünkben a vágy, hogy Szövetségbe tömörüljünk.

Dr. Ravasz Lászlóné szeretett püspöknék — lelkesen élére állt ennek a megmozdulásnak és januárban lesz 11 éve, hogy körülállhattuk bölcsőjét lelkünk kedves gyermekének, *A Ref. Lelkésznék Országos Szövetségének*, mely nekünk a múltó évek alatt mindig drágább kincsünké vált.

Ez év augusztusában, Debrecenben tartott közgyűlésünkön számoltunk be 10 lezárt munkaév eredményeiről. Külső, látható eredményt is sokat adott nekünk a kegyelmes Isten, mert szervezkedésünk minden egyházkerületben és egyházmegyében megindult. *Dunamelléken, Tiszántúlon* a Kerületi Szövetség is megalakult, a Püspöknék buzgó vezetése alatt, de a *Tiszáninneni* kerület egyházmegyéi élén is szeretett Püspöknék áll s évente összegyűjti őket egy áldott találkozóra. *Dunántúl* is csaknem mindenütt vannak egyházmegyei alakulatok és Püspök úr megbízásából *Halka Sándorné* esperesnő testvérünk az elnökük. Ez év-

ben veszítették el kedves Püspöknéküket.

Ezek a szövetségek egyházmegyénként kedves, bensőséges testvéri, baráti körök, hol anyai szeretettel és felelősséggel hajolnak az idősebb, tapasztaltabb papnék a fiatalabbak felé, hogy hitük erejével, lelkük látásaival, tanácsaikkal, imádságaikkal előbbre segítsék őket nehéz és felelőségteljes életük útján.

Évente egyszer a kerületi gyűlésen az egész kerület papnéi számolnak be egymás előtt munkáikról és hitméllyítő, gyakorlati kérdéseiket beszélnek meg konferenciájukon.

Országos Szövetségünk pedig az O. R. L. E. gyűléseivel kapcsolatban közgyűlést és konferenciát rendez az egész ország papnéinak.

A külső eredmények közé tartozik még az is, hogy özvegy lelkésznék számára szeretetotthon létesítését határoztuk el, melyre kb. 12.000 P-t gyűjtöttünk össze, amelyhez azután *Lord Rothermere* 50.000, *Dr. Kováts J. Istvánék* 14.000 P adománnyal járultak hozzá. Ebből az összegből megvettünk Órszentmiklóson egy szép kastélyt nagy belsősséggel és földekkal, melyet azután átadtunk az Egyetemes Konventnek, amelynek fennhatósága alatt ma is működik.

Özvegy lelkészné testvéreink egy nagy része (az idősebbek) ideát roppant csekély (50—60 P) nyugdíjjal nyomorog és *dr. Ravasz Lászlóné* indítványára 1929-ben *Gyorssegélyalapot* létesítettünk, melyből eddig 573 esetben közel 12.000 P segélyt tudtunk szétküldeni, beteg, nagy próbák, nélkülözések között vergődő testvéreinknek.

Még más láng is gyúlt szívünkben. Éreztük, hogy a mi munkánk segitőtársak nélkül nagyon gyenge és erőtelen marad s nemcsak nekünk van szükségünk szövetségre, de egyházunk egész asszonyseregét egy táborba kell gyűjteni és egy séges irányítás mellett egy tűzzel, látással és hittel kell őket egyházaink áldott szolgálóivá nevelni. A *Női Tábor* megszervezésére memorandumot nyújtottunk be az Egyetemes Konventhez. Kérésünk meg is hallgattatott. Kibocsátották az összehívó üzenetet, országos utazó-titkárt állítottak *Fazekas Lajosné*, lelkészné, Szövetségünk főtítkára személyében a munka megszervezésére s ez hatalmasan folyik most már országszerte, Testvéreim.

Még egy külső ajándék számunkra, hogy Isten, nyomban összegyűjtött bennünket, egy kis lap megteremtésére adott indítást, melynek szerkesztésére engem kértek fel. Remegő szívvel, félelemmel és rettegéssel hajtottam meg fejem az elhívó szóra. Falusi papné voltam akkor még, ki egy csomó verset írtam ugyan, pár szívemből szakadt cikket, de a szerkesztés nagy titkairól fogalmam sem volt.

És drága Testvéreim, mindenre elég volt a kegyelem, mely gyengéseim és fogyatkozásaim ellenére világosságot szórt rám, vezetését és áldását nem vontam meg tőlem. Ma 850 példányban jelenik meg a *Református Lelkésznék Lapja* és XI. évfolyamát zárjuk le ebben az esztendőben.

Ez a külső keret, Testvéreim! Ebbe hívunk

Titeket s ebbe szeretnénk, ha bekapcsolódnátok és Ti is kiépítenétek most már szabadon és boldogan Isten kegyelmes segítségével a Tiéiteket.

Szeretünk, hűségünk, támogató kezünk és szívünk a Tiétek s amiben használhatunk Tinétek: felajánljuk im Isten orcája előtt. Ezen cikkemnek folytatása is lesz még, Szövetségünk lelki szolgálatának és hatásának leírása. Addig is Isten megáldó kegyelme hordozzon Benneteket.

Testvéri szeretettel
Kovácsné Huszár Jolán.

FIGYELŐ

A Felvidék.

Részlet dr. Ravasz László püspöki jelentéséből.

A magyar református egyháznak mindegyre tájékozódnia kell, mert minden év új meg új helyzet elé állítja. Új helyzet elé állította a most végbe ment történelmi változás is. Bár a Dunamellék a Felvidékből egyetlen egyházközséget sem kap, mégis éppúgy ki akarja venni részét a visszaigazítás nagy munkájából, különösen a lelki feltételek megteremtéséből, mint a többi kerület. Világosan kell látnunk, hogy a mostani napokban égre lobogó öröm szükségképpen szívós és áldozatos kitartással kell hogy váljék mindnyájunk számára. Nagyon sokat kell tenni arra vonatkozóan, hogy a szalmalánglelkű magyar hirtelen ne csalódjék és ki ne ábránduljon. Nekünk tudnunk kell, hogy akik visszajönnek hozzánk, azok más világban nőttek fel, sok tekintetben idegenekké váltunk egymásra nézve s nekünk az anyai szeretet türelmével és önfeláldozásával kell a nagyobb áldozatot meghozni a lelki egység helyreállítás érdekében. Gondoljunk arra, hogy hazatérő testvéreink más politikai atmoszférában éltek, szinte egy emberöltőn át. Demokrácia, szabadelvűség egyebet jelent számukra, mint mireánk. Ha másképpen gondolkoznak, mint mi, ne kezdjük el a régi szokást, hogy baloldalinak minősítjük és úgy próbáljuk elintézni azt, aki éppen olyan nemzeti, mint mi, csak egy-néhány közömbös kérdésben másképp gondolkozik. Társadalompolitikai és szociális tekintetben Magyarország hátrább van, mint a visszacsatolt rész. Nagy erőfeszítéssel kell mindent megtenni, hogy ezen a téren a különbség kiegyenlítődjék. De intem a hozzánk érkező sereget is, hogy óvja magát a csalódásoktól. A beteljesült remények fölött való boldog lelkendezésben gondolja meg, hogy az édesanya, akihez visszatért, szegény megcsontított és megcsúfolt asszony. Legjobb szolgálatot akkor teszi neki, ha tűr, vár, bízik s ezzel is bizonyosságot tesz arról, hogy feketébb kenyér mellett százszor inkább magyar, mint hogy valamivel jobb anyagi életmód mellett idegen járomban nyöggjön. Számolnia kell a felvidéki magyar kálvinizmusnak azzal, hogyha meg is szűnt nemzeti kisebbség lenni, itt vallási kisebbségként fogják kezelni s naponta, percenként, akarva, vagy akaratlanul gon-

doskodnak róla, hogy ezt el ne felejtse. Ne féljen tehát a szenvedéstől és a hátratételtől! A felvidéki magyarságnak általában, benne a kálvinizmusnak, különösen nagy missziói feladata van a magyar újjászületésben: szabaddá, demokratikusabbá, bátrabbá és fegyelmezettebbé kell tennünk közös munkával a megnagyobbodott országot. Ebben az a magyarság, amelynek lelkét a nemzeti felkelések történelme határozta meg, különösen sokra hivatott. A magyarság, a szabadság és a rend hármasságának követelménye kell, hogy összefonódjék az új magyar lelkekben, s az új magyar korszak kialakításában. Ebben pedig nagyon sok van a magyar szabadságharcok szent hagyományából, Bethlen és a Rákócziak lelkéből. Vajha a Felvidékkel együtt a Rákócziak lelke is a miénk lenne!

Az egyke elleni küzdelem.

Részlet dr. Ravasz László püspöki jelentéséből.

A solti egyházmegye panaszkodik, hogy népe lassanként szegényedik. Az egyháztalig adóalapja 14 községben fogy, a többiben áll, vagy alig emelkedik. Földművelő népünk sok helyt mintha megúnta volna az ősi földet, bérbeadja, vagy eladja és más, különösen nyugdíjas foglalkozást keres. Az elhagyott fészekbe pedig idegen telepszik. Ennek is a népszaporaság az oka. Meg is mondja a jelentés, a természetes népszaporodás az egyházmegyében 2.2 ezreléket mutat. Világosan megállapítható, hogy minden olyan néprétegnek, amelyiknek szaporasága megcsökken, megcsökken a szorgalma és a gazdasági erő kifejtése is és olyan álljólét következik be, amelyik alapjába véve nyugdíjas állapot, a kihalás előtti pihenés ideje. Ugyanaz a folyamat Baranyában már itt-ott bevégeződik, egész romboló mivoltát megmutatva. Babarcon már csak ötven református lélek van s ősi örökségüknek minden porszeme nemzetiségi kezre került, kétszáz hold cserélt gazdát ötven év alatt. Itt említem meg, hogy e kérdésben tudományos és publicisztikai szempontból megint a legkomolyabb teljesítmény, egy református lelkipásztor, Kiss Géza: Ormányság című műve, a magyar népélettan legszebb könyve. Nagy örömünkre szolgált azt az általános elismerést feljegyezni, amely ezt a könyvet kísérte. De újólág meg kell állapítanom, hogy az egyke leküzdésére a magyar kormány még mindig nem tett egyetlen elhatározó lépést. Baranyában a kis gyülekezetek lelkipásztorai rendkívül intenzív belmissziói munkát végeznek úgy, hogy ma holnap például lehet állítani. Fajdalom, amikor a népromlás egy bizonyos mértéken túlmegegy, magát a fizikai életet lelki eszközökkel megmenteni már nem lehet. Minden élőlénynek ez a törvénye. Annál rokonszenvesebb, tiszteletreméltóbb, hogy a magyar ref. lelkipásztorok serege milyen hőiesen, komolyan, odaadással és magára hagyatottan küzd egy olyan veszedelemmel, amelyik szinte az elemi csapás romboló erejét mutatja.

PROBLÉMÁINK

A református ifjú szórakozása.

Előadás a farkasdi Református Napon.

Nemrégem egy kedves lelkészársammal beszélgettem arról, hogy a farkasdi református napon milyen nagyértékű kérdések kerülnek megbeszélésre. Előkerült ez a kérdés is, a református ifjú szórakozása. Kedves lelkészársam azt mondta, hogy a több éves tapasztalatai arról kezdik meggyőzni őt, hogy sokszor minden igyekezete, jó szándéka, becsületes munkája kudarcot vall, mert ezen a téren nem tud annyit adni az ő ifjúságának, hogy össze tudja őket tartani és a legtöbb lelkipásztor itt veszti el a csatát, melyet ifjúságának megmentése és komoly református egyháztagokká nevelése érdekében folytat. Valljuk be, hogy igaza van.

Minden ember tele van vágyakkal. Menynyivel több az ifjúnak a vágya. Valahogyan olyannak nézi a maga ifjúságának az idejét, hogy az hamar elszálló és visszahozhatatlan drága idő, ki kell használni és learatni az öröm virágaiból annyit, amennyit csak lehet. A boldog ifjúkort boldogságban akarja eltölteni. Kacagni, örülni, szórakozni akar. Ugyis eljön majd az az idő, amikor az öröm, szórakozás helyébe a kemény munka és a gondok jönnek. Amikor majd több lesz a munka, mint a szórakozás, több lesz a gond, mint az öröm. Amikor majd önmegtágadásokból, lemondásokból áll az élet.

S a világ kínálja az ifjúnak az örömeket, a szórakozásokat! Csak ki kell nyújtania feléjük a kezét és máris talál elég örömet, szórakozást. A világ elég leleményes abban, hogy hogyan nyerhet meg magának minél több embert.

S most előttünk áll egy ifjúsági vezető és szomorúan panaszkolja, hogy minden jóakarátú igyekezete mellett kihullott a kezéből az ifjúsága és a világ széles, bűnös útjain jár, a világ szennyes örömeivel mocskolja be magát és nem kell neki semmi a lélek megszentelt örömeiből.

Mit tehetünk az ifjúságunkért?

Gondoskodjunk mi ifjúságunk szórakozásáról.

Igen ám, könnyű ezt kimondani, de nehéz végrehajtani. Nehéz azért, mert részben nagyon sok ifjúsági vezetőnek nincs meg a kellő tapasztalata az ilyen kérdésekben. Meg kedve sincs hozzá. Elszállott felette már az az idő, amikor maga is örömmel vett részt egyes szórakozásban, melyben az ifjúság örömét találta. Azóta mások a vágyai és bele sem tudja élni magát az ifjúság lelkületébe. De meg nem is ismeri azokat az eszközöket, melyekkel az ifjúságának örömet szerezhet. S még ha megismer egyet-mást a mai ifjúság szórakozásai közül, úgy elmegy tőle a kedve, hogy inkább lemond arról, hogy ifjúságának szórakozásáról gondoskodjon, sem hogy azokat a megvetett és hitvány eszközöket átvegye.

De talán nem is erről a kérdéstről kellene szólanom, hiszen itt most az ifjúság jött össze,

hogy komoly keresztyén alapon beszélgessen arról, hogy milyen szórakozás méltó hozzá, mint református fiatalemberhez.

Ha erről a kérdéstről egész nap beszélgetnénk, nem tudom, hogy parányi részét meg tudnánk-e beszélni annak, amit meg kellene tárgyalnunk. Úgy vagyok vele, mint aki homokot markol, de minél jobban szorítja annál több hull ki a kezéből és annál kevesebb marad benne.

Hát ami megmaradt, azt szeretném átadni.

Először is vegyünk példaképet egy olyan ifjúsági egyesületet, ahol a vezető komolyan törekszik azzal, hogy ifjúságának megfelelő szórakoztatásáról is gondoskodjon. Természetesen feltételezem azt, hogy abban az ifjúsági egyesületben komoly bibliaköri munka folyik. Ha a vezető ezt a munkát Isten Lelke vezetése mellett, komoly készüléssel és imádságos szívvel végzi, a bibliaköri munkában való részvétel lesz az ifjúság legnemesebb szórakozása. Hogy Istenben lehet örülni, azt minden imádságos lelkű fiatal ember tudja. Ez legyen tehát minden ifjúsági munkának a központja. De legyen örömmel végzett munka. Az az ifjúság megérzi, hogy milyen szívvel szól hozzájuk a vezető.

Az ifjúság szórakozásáról úgy is lehet gondoskodni, hogy komoly evangéliumi tárgyú könyveket adunk a kezébe. De természetesen csak olyanokat, melyeket megért és örömmel, lelki haszonnal tud forgatni. De nem vetem meg az irodalmunk kincseit sem. A világi irodalom örökértékű kincseit is a kezükbe adhatjuk. Az én falumban, Dunamocson a községi könyvtárt adták át az ifjúság használatára. Azt gondolom, hogy ennek meg van a lehetősége másutt is, hogy ezt a könyvtárt kellő felelősséggel igénybe vegyék. Az ifjúság vezetőjének át kell érezni e kérdés fontosságát és ezt a kérdést is iparkodik a kezébe venni. Mert a mi népünk nem olyan elmaradott nép, hogy ne érdekelne semmi sem. Szeretnek a mi fiataljaink olvasni s ha nem akad jó könyv a kezükbe, jó nekik a hitvány, testet, lelket beszennyező olvasmány is. Ha az ifjúsági vezető ezt a kérdést is a lelkén viseli, kiválogathatja az ifjúság olvasmányait és azt adja a kezükbe, mit lelki haszonnal és nem lelki kárral olvashatnak.

Nagyon sok helyen az ifjúsággal való foglalkozás a színdarabok rendezésében és táncmulatságok előkészítésében merül ki. Nem mondom itéletet a színdarabozás felett. Csiszolja az ifjúságot az ottani fellépés, nemes szórakozást is biztosíthat azoknak, akik végignézik, de sok kifogást lehetne ellene felhozni más téren.

Igy nagyon sokszor már a szereposztásnál nagyon megbántjuk a mellözöttteket. Mert az ritka eset, hogy valaki belátna alkalmatlan voltát. Majdnem minden szereplő többet tart magáról, mint amennyit mint szereplő ér. Hányszor hangzik el a mellözötttek fájó kijelentése: Járjanak el az ifjúsági egyesületbe azok, akik mindig szerepelnek. És a legtöbbször úgy van, hogy azok járnak a legkevésbé. De meg a színdarab-

próbák legtöbbször az éjszakai órákban folynak és ott nem csak fiúk, hanem leányok is jelen vannak. Valahogyan nem helyes, hogy egy leánygyermek a késő esti órákban fiúktól kísérve menjen haza. Az a leány veszít az értékéből.

Az én falumban is megvannak ezek a hibák. Igaz, hogy a szindarabozást a Sz. M. K. E. végzi, de látom a rossz következményeit.

Hogy a táncmulatság kérdésére is rátérjek: Az ifjúsági munkának nem lehet az célja, hogy csak táncmulatságokat rendezzen. Rendeznek azt nélkülük is eleget. Majdnem minden falunak megvannak a hagyományos báljai. Elég a táncmulatságból annyi.

De meg nézzük csak meg magát a táncot. Alig gondolom, hogy lenne közöttünk komoly fiatalember, aki azt mondaná, hogy a tánc minden tekintetben tiszta dolog. Lehet szépen, finoman táncolni, de alig van olyan fiatalember, aki így táncolna. Már pedig azt a leányt vetem meg vele, akit táncolni kérek, de nem azért, hogy ügyességemmel elszórákóztassam, hanem a bennem élő bűnös vágyak eszközüvé süllyesztem le. S milyen sok lelki károm is van egy táncmulatságból! Utána ki tudja, meddig, nem tudok komolyan imádkozni. Nincsenek magasabbrendű vágyaim, a testem legyűrte, rabbilincsbe verte a lelkemet. Hány fiatalember van, akinek pedig az ilyen alacsonyrendű szórakozás az egyetlen szórakozása és öröme.

Ma mindinkább előtérbe kerül ifjainknál a sport mértéktelen túlbecsülése. Vagy úgy sportol a mai ifjúság, hogy maga is részt vesz benne, vagy pedig mások játékában gyönyörködik. Ha ugyan gyönyörködésnek lehet nevezni azt az érzést, amivel pl. egy durva focimérkőzést végignézzünk.

A sportok közül vegyük először a focit. Csúnya, durva játékká lett. Mióta bajnoki pontokért folynak a küzdelmek, a kíméletlenségig durva játékká lett a focit. Mennyi szomorú, nyomorék, béna áldozata lett ennek a játéknak. Mikor még játék volt, akkor is történtek szomorú esetek, pedig amennyire lehetett, vigyáztak egymás testi épségére. De ma már nem játék, hanem amint mondani szokták, a focit: küzdelem. Nem, több ennél, istenkisértés. S az a legszomorúbb, hogy úgy eldurvul mellette az ember ítélőképessége. Hányszor lehet focimérkőzésen világszerint rendes, úriembernek nevezett egyén szájából hallani, hogy törd el a lábát egy ellenfél játékosának csak azért, mert az jobban merészel játszani, mint saját csapatának dédelgetett kedvencei. Ha focilozunk, játszunk magáért a játékért és győzzön a jobb. Ítéletünket pedig ne elfogultság irányítsa, hanem az igazság. Ne engedjük, hogy ez a durva játék minket is kivételtesszen emberi mivoltunkból.

Ennél a sportnál jobban ajánlom azokat, melyek nem veszélyeztetik testi épségünket. Ilyen játékot szép számmal hozott be hozzánk a külföld is, de a természetadta körülmények is hozzájárulhatnak egyik-másik műveléséhez, meg hazai

talajon is kinőtt egynéhány. Most nem lehetne elszámolni azokat a lehetőségeket, amelyek ügyes kihasználásával testünket erősítjük és egészségünket védjük. De megemlítem a biciklikirándulásokat a környékre, a fürdést. Lehetne minden esztendőben úszóversenyeket rendezni ott, ahol megfelelő fürdőhely áll az ifjúság rendelkezésére. Nagyon kedves játék az amerikaiaktól importált volley-ball, talán hálólabdának volna magyarul nevezhető. Lehetne versenyeket rendezni — az ifjúságnak egymás között futásból, távolugrásból és esetleg a könnyű atlétika más ágaiból.

Két csoportra lehet osztani a játékokat, szabadtéri játékokra és szobajátékokra. Mind a kettő megérdemelné, hogy bőven foglalkozunk vele. De az idő rövidege azt nem engedi meg. Mégis megemlítek néhány kellemes szabadtéri játékot az említettek kivül. Ilyen a komáromi cserkészeknél nagyon kedvelté vált játék, amikor is két csoportra osztották fel az ifjúságot és az egyik csoport piros számot, a másik fekete számot kapott a kalapja mellé. A számok akkorák voltak, hogy 100 lépésről kényelmesen le lehetett olvasni. Most a két csapat különböző irányba elment és elrejtőzött. Meg volt szabva a határ, hogy meddig szabad menni. Egymás kalapjáról le kellett olvasni a számot és akinek a számát valaki bekiáltotta, annak ki kellett állania a csapatból, mint fogolynak.

Vagy az ifjúságnak nagyon kedves játéka a zsebkendőlopás. A pontosan két csapat közé kitett zsebkendőért a két ellenséges csapat tagja fut, a gyorsabb és ügyesebb játékos elviheti a zsebkendőt, de arra is vigyáznia kell, hogy a zsebkendőnélküli játékos saját kijelölt vonaluk előtt utól ne érje, mert ha ráüt, a foglya lesz és a másik csapat tagja.

Sok kedves játék ismertetését adja a KIE kiadásában megjelent játékoskönyv. Ajánlom minden vezetőnek a megszerzésre.

A szobai játékok közül nagyon sokat ismernek. Azok felsorolása jóformán felesleges. Mégis megemlítek néhányat. Biliárd, ping-pong úgy szobában, mint szabadban, sakk, malom, dámajáték.

De hasznosat a kellemessel összekötve lehet Biblia-versenyeket rendezni. Vagy kedves játék a Jeruzsálem-Jerikó társas zálogosdi. Lehet énekversenyeket rendezni. Vagy nótaversenyt.

Melegen ajánlom minden vezetőnek, hogy teremtsen az ifjúsága számára egy gyülekezeti otthont. Lehetséges, hogy van is az egyháznak egy erre megfelelő helyisége. De ha nem volna, akkor is nagyon csekély áldozatkészséggel lehetne egy megfelelő helyiséget bérelni az ifjúság számára, amit otthonának tekinthet, ahol barátaival találkozhat és ahol szórakozásait megtalálja. Ne a kocsmá legyen a találkozóhely, hanem az otthon és ne a kártya legyen a szórakoztató eszköz, mely gyakran a legjobb barátokat is összeveszíti, hanem az ifjúság otthona. Ide be lehet hozni esetleg egy rendesebb napilapot, de

minden egyházi lapunkat, itt lehet az ifjúsági könyvtár és lehet olvasni, vagy egyéb szórakozást üzni. Ennek az ifjúsági otthonnak a megteremtését a legmelegebb szeretettel ajánlom. S Ti is, fiúk, legyetek rajta, hogy az otthon minél hamarabb megvalósuljon. Tudjatok ezért, ha kell. áldozatokat is hozni. Kelemen Kálmán.

IRODALOM

„Szekfű és társai történetírása.”

Írta: **Zoványi Jenő**, a theologia diaz doktora, a debreceni egyetem nyugalmazott nyilvános rendes tanára. Budapest, 1938. 73 lap. Ára 2 Pengő.

Igen sokszor tapasztalható jelenség, hogy abszolút igazságnak fogadjuk el állításokat, ha olyan valakiktől jönnek, akik tekintélyek, jobban mondva divatban vannak a közvélemény előtt. Legtöbbször senkinek sem jut eszébe kételkedni, hanem hallgat még az is, akinek meggyőződése ellenére való az állítás, sőt mert tekintélyek s azok után mások is mondják, végre nemcsak rájuk hagyja: „legyen úgy”, hanem maga is hirdeti igazság gyanánt valótlanságot. Olyan emberi gyengeség ez, mint pl. a nőknél az ezerféle színű és szabású ruha, vagy más divat, amik közül, ha bármilyen általánossá válik, meglátja annak a szépségét és praktikusságát azonnal az is, aki másoktól függetlenül azt vallaná: szeszély, ostobaság az egész. Csak annyi különbség van az előbbi és a női divathóbort elfogadása között, hogy az egyik a lelkek megmérgezésével, a mult és a jelen emberi kiválóságait, az elismert ideálokot destruálja, bevált nemzeti, vallási értékek sirjait ássa, szóval általános emberi — jókat rombol, míg a másik csak felesleges kiadást okoz, vagy esetleg kárt az egészség terén.

De míg ez utóbbinak kinövésai ellen próbálunk védekezni szóval, tollal, — a papok a szószékről, orvosok egészségügyi előadásokkal, újságírók a lapok hasábjain, — sőt néha még a rendőrség is beleavatkozik, mint hajdan a méteres kalaptűk korában, vagy a nudizmus felé hajló öltözködésnél a közkerkölcs érdekében, addig a másíknál csak akkor találkozunk felszólalásokkal és intézkedésekkel, mikor az állampolitikát, vagy a hatalmasokat sérti az igazságot valóságából kiforgató írás. Pedig aligha kevesebb, amivel ezen a téren találkozunk, mint a számtalan női-divat kreáció. Éppen ezért a legnagyobb hálával kell fogadnunk azokat a munkákat, melyek az ilyenek elleni védekezésre, vagy azok igazi értékeinek, illetve értéktelenségeinek a megismerésére tanítanak.

Egy ilyen könyv dr. Zoványi Jenőnek a könyve, melyben, mint ő maga előszavában írja: „azok ellen a történetirodalmi jelenségek ellen fordul, amik a *szellemtörténet* köpenyegében az egész magyar történelemnek a katolicizmus javára való átértékelését célozzák és munkálják”, szóval, amik a magyar protestánsizmus kiváló alakjait, a közvéleménynek a protestánsizmus nagy nemzeti értékébe vetett hitét, így a pro-

testáns intézmények és vallás szükségességének bizonyosságát destruálják.

Minden protestáns embernek a kezében ott kellene lenni ennek a könyvnek, de nem szabad hiányozni azoknak a kezéből, akik a protestáns egyházaknak egyházi és világi papjai, vezetői. Olyan ez a könyv számunkra az „átértékelő szellemtörténetírással” szemben, mint az orvos mikroszkópja, feltárja a bacillusokat, a destruktív irányú történeti beállításról lerántja a leplet.

Kár hogy a könyv csak kevés ilyen írást mutat be, pedig a magyar protestáns történet olyan művelője, mint Zoványi Jenő, ismeri valamennyinek a betegségét.

A „Theologiai Szemlében”, a „Századunkban”, a „Protestáns Szemlében”, az „Evangélikus Lapban”, a „Kálvinista Szemlében” és a „Balassa Emlékkönyvben” már megjelent 10 szigorú, de minden szavában igaz könyv- és iránykritikán kívül csak egy újat ad, mert a függelékben foglaltakat, mint ő maga is megjegyzi, hogy „annak nem minden része vonatkozik az u. n. szellemtörténészekre, vagy segédhadaikra”, nem számíthatjuk ide.

Nem célunk ez ismertetés keretében ezeknek a kritikáknak részletes tartalmát adni, így hát általában csak annyit mondunk még, hogy a „szellemtörténetírás” hatása alatt álló protestáns történészekről sem feledkezik meg Zoványi, sőt a könyvben foglalt kritikák közül mindjárt a legelsőben egy zsidó történésztől bizonyítja be, hogy munkáját az „az ultramontanizmus szelleme diktálta”. A kritikákban sehol sem lehet felfedezni a legkisebb elfogultságot, vagy félrefogást sem.

A függelékben egy „recriminációkból álló cikket” ad a szerző, ami azonban — bár igazságait kétségbe vonni nem lehet — elmaradhatott volna nemcsak azért, mert nem számítható a címszerű tartalomhoz, hanem mivel személyes íze van, t. i. a vele szembeni régi és új kritikázásokra, ferdítésekre ad feleletet. Érdekes és tanulságos ez is, de ismételjük, itt Szekfű és társairól, illetve ezek munkáiról, jöhetett volna még mondani való.

A könyvet megismerni és megszívlelni minden magyar protestáns embernek és minden igazságot megismerni akarónak elengedhetetlen kötelessége.

Kúr Géza.

Szomorú jubileum. Dec. 26.-án lesz 250 éve annak, hogy a franciaországbeli Baumelleben rajtaütöttek XIV. Lajos király katonái a „pusztai” istentiszteletre egybegyülekezett reformátusokon, az u. n. hugenottákon. A letartóztatottak közül 2 lelkipásztort felakasztottak, 9-et gályarabságra ítéltek, 17 asszonyt és sok férfit bebörtönöztek a hatóság emberei. Erről a szomorú eseményről és az ösök mindhalálig való hithűségéről emlékezik meg az idén a francia református egyház szeptember folyamán Mas-Soubeyranban tartandó évi közgyűlésén.

HIREK

Nemzeti rabságunk utolsó éjjelén.

Irtá: Tóthkároly Lajos.

Isten! Napunk és Holdunk járását
 Ki rendezted, igazgatod
 És tündököltetel Földünk körül
 Számlálhatatlan csillagot
 S aki a végtelent teremtetted:
 Bocsásd meg azt a merészségemet,
 Eléd hogy járulok most kérelemmel.

Isten! Megtartónk! Mennybeli Atyánk!
 Engem e tudnivágy aggaszt
 És az ifjúkoromtól fogva üz,
 Szeretném tudni, tudni azt:
 Mi célra formálta te szent kezed
 E sok vért hullatott, kis nemzetet,
 Az árva fajtánkat, a búsmagyart, mért?

Isten! Mi célod volt és van vele?
 Téged imádott már korán,
 A nemzeti létének kezdetén,
 Midőn volt vándorló pogány;
 Habár sujtolta szentséges kezed,
 Atdál neki itt szép évezredet,
 Hol küzdve, bízva él, ősi hazában.

Isten! Ugy-e választott néped ő
 S ha olykor-olykor elbukik
 A nemzetek zajló áradatán:
 Azért nem engeded porig,
 Mivel kedveled hős erényeit,
 Miket nagy, lángoló tüze hevít,
 Akkor is, ha reá fagyot zudítanak?

Isten! Bocsássad meg irgalmasan,
 Gyarló ésszel hogy úgy hiszem:
 Most is szereteted adta a bölcs
 Kormányzót sors örvényiben,
 Kinek lényéből a te lényednek
 Szikrái szórnak tiszta fényeket,
 Melyek új évezredre világítanak.

**A losonci ref. theol. szeminárium-
 ban az 1938 évi karácsonyi ünnepekre
 elválasztott legációk jegyzéke:** Kalmár
 Kálmán Rimaszombat; Hamar István Farkasd,
 Negyed; Pályi János Sók, Zsigárd, Deáki; Kovács
 Lajos Bátyu, Bótrágy; Martsa Dániel Kamocsa;
 Kormos Andor Nagydobrony; Szabó Géza Bereg-
 szász; Lehotay János Nagygéres; Vass Béla
 Ásvány, Csap, Salamon; Kiss Lajos Nagybereg;
 Vörös Béla Léva; Végh Dániel Nagymégyer,
 Tany, Gellér, Lak, Ekecs, Apácaszakállas; Héder-
 vány Sándor Pelsőc, Horka, Páskaháza; Kossár
 András Kismánya; Horváth Zsigmond Tornalja;
 Kajdy György Munkács; Szabó Béla Muzsaly,
 Bene; Stefán Miklós Ungvár; Sedivy Zoltán
 Kassa; Boross Elemér Serke, Simonyi; Bakura

Zoltán Királyhelmeccz; Hanesz Sándor Szepesi;
 Csatlós János Nagykapos; Katócs Géza Beregsom,
 Csonkapapi; Papp Zoltán Mezökászony, Záp-
 szony; Pázsit József Tiszujlak, Bökény; Molnár
 Sámuel Nagyida; Papp Béla Borzsova, Vári;
 Vajthó István Alsólánc, Felsőlánc; Csukás Zsig-
 mond Zseliz; Szútor István Dercen; Nagy Gyula
 Nemesócsa, Aranyos; Ujpál Árpád Rimaszécs,
 Jéne, Zádor; Nagy Antal Nagysalló; Gulyás
 Lajos Búcs, Bátorkeszi; Kún István Eszeny,
 Szalóka; Gál Ernő Barkaszo, Szernye, Rafajna-
 ujfalu; Komjáthy Aladár Réte, Jóka, Somorja;
 Kőmives Sándor Abara, Ráska; Csekes Lajos
 Pozba, Mohi, Lök; Petró László Tornagörgő,
 Méhész, Szádelő; Székely István Nagygejőcz,
 Kisgejőcz; Haraszy József Dunamocs, Duna-
 radvány; Szabó Zsolt Alsó- Felsőszecse; Beke
 Dezső Csicsó, Kolozsóna, Nagykeszi, Kulcsod;
 Szabó Benő Hetény, Szentpéter, Marcellháza.

Sörös Béla
 ref. theol. igazgató.

Legáció elválasztások. A komáromi
 ref. tanítóképző-intézet növendékei a bekövet-
 kezendő karácsonyi szent ünnepekre a következő
 nagy legációkat választották el: Varga Pál:
 Madar, Csúz, Perbete. Győrös Gyula: Csilizpatas,
 Radvány, Szap. Simon István: Felsőbalog, Uza-
 panyit, Tamási. Szendy László: Ógyalla, Bagota,
 Martos, Imely. Simon Zoltán: Asztély, Bucsú,
 Déda. Kovács Bertalan: Iske, Csicsér, Vaján,
 Bés. Éles Péter: Nagyszelmencz, Gállocs, Palágy.
 Szabó Mihály: Nagypalágy, Fertősalmás. Tildy
 Béla: Garamszentgyörgy, Ladány, Füzesgyarmat,
 Kisóvár. Kaszó István: Nemesradnót, Balogiványi,
 Czakó. Bod Ádám: Hanva, Runya, Csíz, Lénárt-
 fala. Pecsők Gyula: Feled, Gortvakisfalud.
 Ligárt István: Jánosi, Pálfala. Patay Viktor:
 Fegyvernek, Oroszi, Peszek. László Géza: Alistál,
 Padány, Mad. Szilva Árpád: Ipolypásztó, Garam-
 kissaló, Kisölved, Zalaba, Ipolybél. Persely István:
 Szürte, Kistrát. Várady Sándor: Nagybégány,
 Kisbégány. Szilágyi Dezső: Nemeshodos, Diós-
 és Benkepatony. Szabó Zoltán: Gát. Kocsor
 László: Berzété, Körös, Rudnó. Géczi Mihály:
 Legenye, Alsómihályi, Lasztóc. Tamás Béla:
 Szádalmás, Körtvélyes, Jabloncza, Rozsnyó.
 Vinnai József: Bodrogszerdahely, Szöllöske,
 Borsi. Vigh Endre: Szomotor, Kis- és Nagykövesd.
 Ibos Gyula: Bátka, Zsip, Rakottyás, Újfalud. Kiss
 Árpád: Harmacz, Martonfala. Gödény Károly:
 Péterfalva, Tivadarfalva, Forgolány. Soós István:
 Kálósa, Felsővály. Rácz Sándor: Gicze Gömör-
 nánás. Tóth István: Kövecses, Recske, Hubó,
 Szentkirály, Sajókeszi.

**A Presbiteri Világszövetség keleti
 ágának** a jövő év szeptemberében Budapesten
 lesz a konferenciája. Ennek előkészítő gyűlését
 ma dec. 17-én tartják Budapesten az Egyetemes
 Konvent épületében. Részt vesz rajta a Presbiteri
 Világszövetség főtitkára. Rev. W. H. Hamilton
 is Edinburghból.

Könyvrendelés. A nagy király követségében (49 egyházi beszéd) 3.50 P. Miért jött a Jézus (32 egyházi beszéd és előadás) 2.20 P. Ezek a boldogok (27 bibliamagyarázat) —'60 P. És szóla nekik példázatokban (26 bibliamagyarázat) —'60 P. Hit és csoda (24 bibliamagyarázat) —'60 P. Jézus Krisztus földi élete I. és II. (27 23 bibliamagyarázat) füzetenként —'60 P. Isten fia — Isten fia (4 egyházi beszéd) —'50 P. Krisztus és... (12 egyházi beszéd) —'50 P. Beszerezhető következő címen: Dr. Enyedy Andor ref. lelkész Miskolc, Palóczy-u. 35.

Szönyegház

Tóth S. Komárom, Klapkátér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

Közlemény. A kecskeméti Ref. Leánykör „Feleségképző Akadémia” címen előadássorozatot rendezett. Ezek az előadások most könyvalakban is megjelentek. A 168 oldalas csinos kiállítású könyv tartalmából: *Miből lesz a feleség? Miért nem házasodtam meg? A házasságok az égben köttetnek, Menyasszony-asszony. Mi valósul meg a leányálmokból? Harmonia a házasságban. 2x2 a házasságban. A mi mindennapi kenyereünk. A gyermekszoba problémái. Az otthon esztetikája. Szeresd a virágot! A ruha teszi-e az embert? Nekem olyan asszony kell... Nemzetvédelem a családban.* — A könyvet asszony- és leányköri munkában jól használhatjuk s nagyon alkalmas asszonyoknak és leányoknak ajándékkönyvvül is. E hó folyamán a kiadó 2'50 pengős kedvezményes áron tudja szállítani. Atyafiságos szeretettel: Dr. Vass Vince ref. lelképásztor Kecskemét.

Görögországban és Jugoszláviában erősen terjed az evangéliumi mozgalom. A görögországi „Zoe”-mozgalom főleg az iskolák tanulói és tanítói közt terjed.

Református Biztosítási Iroda

mint az

Általános Biztosító Részv. Társ.

képviselő

Pozsony, Hviezdoslav tér 21.

ELFOGAD:

Élet, járadék- és kiházasítási biztosításokat orvosi vizsgálattal, és orvosi vizsgálat nélkül.

Tűz, jég, szavatossági, baleset, üvegtörés elleni, betöréses-lopás elleni, géptörés, üzemszünetelési, vízvezeték kár elleni és szállítmánybiztosításokat a legolcsóbb díjtételek mellett.

Díjmentes felvilágosítást nyújt a központi iroda.

Méhészeti cikkek kaphatók:

FLEISCHER & SCHIRGER

vasnagyszer-
kedésében **Kassa, Pöstyén utca 21.**

„Lőcsei-Ház” Étterem. Elsőrangú magyar konyha.

Református lelkészek kedvenc gyülekező és találkozó helye.

Kassa.

Puzsér Testvérek könyvnyomdája

Komárom, Kiscsapó-utca 12. ::: Református cég. ::: Alapítva 1924. évben.

Készítenek úgy egyszerű, mint díszes kivitelű nyomtatványokat és műveket.

Egyházi nyomtatványok raktára.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A FELVIDÉKI EGYETEMES REFORMÁTUS EGYHÁZ HIVATALOS LAPJA.

XVIII. évfolyam, 48. szám.

Ára: 1. évre 10 P., 1/2 év 5 P.

Hirdetések díjszabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

Szétküldési hely: Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 december 24

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Ref. Lelkészi Hivatal

Hetény, Ógyallai járás.

Ide küldendő minden közlemény.

A karácsonyi öröm.

Húsz esztendő után az első karácsony, amit szabad magyar földön töltünk! Húsz esztendő után először lesz igazi, boldog karácsonyunk! Milyen máshogyan hangzik most nekünk az angyali üzenet: Hirdetek néktek nagy örömet! Most értjük meg, hogy mi az öröm és mi a boldogság. Valahogyan jobban megértjük most, hogy az Isten: szeretet. Hiszen a saját életünkben olyan gazdagon tapasztaltuk meg most Isten szeretetét. Szemünk előtt láthatóvá vált Isten hatalma, érzékelhetővé a végtelen nagy szeretete. Felujjong a szívünk: milyen nagy öröm földi hazával bírni, milyen nagy boldogság: húsz esztendő után hazaérkezni!

De a karácsonyi örömünket Isten még mélyebbé és még gazdagabbá teszi. Istennek ennél sokkal több adni valója is van a számunkra. Karácsony azt jelenti, hogy ő nemcsak földi hazát ad nekünk, nemcsak földi szolgaságból és nyomorúságból szabadít meg bennünket, Isten a lelkünkön is gondoskodik, az üdvösségünket munkálja, a bűn szolgaságából és a kárhozat örvényeiből akar megmenteni. Ha karácsonykor ezt az örömet nem érezzük meg, nincs igazi karácsonyunk. E nélkül csak múlt emlék lesz, egy kedvesen eltöltött nap, néhány meghitt, vidám óra. Karácsonyi öröm: a lélek öröme. Isten olyasvalamit adott nekünk, amit a világ nem tud adni s nem is tud elvenni. A Krisztusban ő maga jött hozzánk, maga lett testté, benne minket a fiaivá fogad.

Karácsonyt nem a meggyújtott kis gyertyácskák teszik, nem a szépen feldiszitett karácsonyfa, nem a sok-sok ajándék, amit egymásnak adunk, nem a boldog újjongás, hogy szabad magyar földön énekelhetjük az olyan nagyon szép, nekünk olyan kedves karácsonyi énekeinket. Mindez kedvessé, hangulatossá teheti karácsonyt, de az igazi karácsonyban mégis az a fontos, ami ott belül a lélekben megy végbe. Krisztus megszületése az emberi lélekben. Krisztus Úrrá és Királlyá lesz felettünk: ez az igaz karácsony. Feltárul a szívünk előtte, megnyitjuk a lelkünk bezárt ajtajait. Ő vezet, Ő irányít, Ő parancsol. Néki szolgálunk és néki engedelmessékedünk. A saját akaratunk és a világ helyét Ő foglalja el. Lemondunk a mi bűnös emberi cél-

jainkról, hogy Ő tűzzön egy magasabb célt elénk: Isten gyermekeivé lenni. Az ő Lelkének vezetése alatt állani. Isten országának tagjaivá lenni.

Ez az eltörölhetetlen és igaz karácsony. Ez a teljes és igazi karácsonyi öröm. Ezért kell alázatosan imádkoznunk, hogy Isten ilyen karácsonyt adjon nekünk. Lélekben oda kell járulnunk a bethlehemi jászolbölcsőhöz. Le kell borulnunk a testté lett Ige előtt. Nála valami mérhetetlen nagy lelki öröm lesz urrá felettünk: ott érzi meg a lélek, eddig is láttam Istent, eddig is tudtam róla, eddig is éreztem a hatalmát, eddig is imádtam Őt, de csak most tudom, hogy igazán kicsoda, midőn Fiában ismertem meg Őt. Nemcsak hatalom, nemcsak bölcsesség, mindez és mégis mindennél sokkal több: kegyelemnek Atyja, akinek a szíve tele van mérhetetlen, soha el nem muló, örök szeretettel. Krisztus közelében összetörik a gögös, büszke emberi szív, s megtelik valami nagy megalázkodással. Összetörik az emberi érdem gondolata, a bűnös voltának tudatára ébredt emberi lélek reá eszmél arra, hogy neki egyetlen reménysége az Isten könyörülő kegyelme.

Ez a kegyelem jelent meg a Jézusban, benne vált testté az ő atyai szeretete, jött, hogy megkeresse, felemelje, megtisztítsa az embert, visszavezesse Istenhez és gyermekévé tegye. Krisztus közelében ismeri meg az ember önmagát. Kárhozatra méltó bűnös, mégis Krisztus megváltotta. Halandó és mégis örökkévalóságra teremtett. Fogyatékossgal, vétekekkel és bűnnel terhelt, mégis Isten arcának vonásait hordozza magán. Naponként megbántja Istent, mégis az ő szeretetének tárgya. Saját akaratából teljesen képtelen a jóra, Isten mégis méltónak tartotta, hogy érte ide jöjjön, emberré legyen, elszenvedje a golgothai kereszt szörnyű fájdalmait, érette az örök isteni igazságnak eleget tegyen és megváltsa a kárhozattól.

Milyen nagy boldogság, hogy Isten nemcsak szenvedést, gondot, nyomorúságot, csalódást, keserőséget, könnyhullatást ad, hanem ad örömet is. Milyen nagy öröm, midőn Isten hazavezet bennünket. Könnyeinket letörli, s megszabadít. Érezhetjük, hogy otthon vagyunk.

Karácsony este, ha meggyújtjuk kicsiny kis gyertyácskáinkat a karácsonyfán meghitt, boldog családi körben, ha felcsendül ajkunkon a kedves

karácsonyi ének, ha Bibliánk fölé hajolva, kezünket imádságra kulcsoljuk össze és hálát adunk Istennek a felszabadulásért, gondoljunk azokra is, akik nem érezhetik meg ezt az örömet, akik ott maradtak, akik velünk együtt nem érkezhettek haza! Igaz szeretettel gondoljunk rájuk és imádkozzunk értük!

De még buzgóságosabban imádkozzunk mi magunkért, hogy Isten adjon mi nekünk igazi karácsonyt, igazi örömet, a lélek örömét. Hogy mi a Krisztusé lehessünk és Ő a miénk!

Zsemlye Lajos.

A református leány az egyházépítés szolgálatában.

A férfi nem szeret bibelődni azzal, amihez sok türelem kell. A férfi szereti a harcot, a küzdelmet, vállalja a vihart. De a vihar hamar kiolthatja a világosságot, míg a sötét éppen a viharos idő segíti feladata intenzívebb betöltéséhez. Nem könnyű, sőt éppen nagyon nehéz feladat lélektől-léleki menni; a hétköznapi élet bajai, keservei, gondjai és harcai között békeséget, megértést, gyógyítást és napsugarat jelenteni. A református leány tehát ne szégyelje magát világosságnak és sónak nevezni. Sőt éppen azért, mert az lehet, legyen önértetes, legyen nemesen büszke, hogy benne díszleg az anyaszentegyház gyertyatartójában. Ő bárcsak mennél több olyan református leányt adna az Isten minékünk, akikben még van a hajlandóság, a lelki készség erre.

Hányszor előfordul az a szomorú eset, hogy valaki azt hiszi, hogy a krisztusi fényt követi, pedig a lidérc törbe csaló fényét látja maga előtt. Ne felejtjük el, hogy a mocsártűz életet öl, az evangélium tüze, fénye az, mely táplál és éltet. A gyertya egymagában nagyon szerény, gyenge világosságot ad, de amikor több gyertyát állítunk egymás mellé, akkor nyerjük a legkellemesebb világosságot. Angol úriháznál ma is még a villany és a gázvilágítás korában vendéglátáskor gyertyát gyújtanak. A református keresztyén leány ne szégyelje a gyertya szerepét, mert amikor összeállnak, összefognak, sok-sok pici gyertya amikor összeadja fényét: akkor nyerjük a legszebb, legmeghittebb világosságot. Hadd gyűljanak fel hát a gyertyák s pislogó fényük hadd oszlassa a szeretetnélküliség és hitelenség sötétségét. Mennél több ref. leány életében gyúl ki a gyertya, annál nagyobb világosság támad az anyaszentegyház falain belül.

Nem mindig az a legnagyobb, aki a leg-hihetlenebb dolgot hajtja végre. Nagy és hős az is, aki a hétköznapi robotos élet ismeretlen munkása, de olyan munkása, aki lelkiismeretesen végzi el a maga munkáját. A református leány legyen példaadó a munkában. Abban, hogy hogyan viszi végbe munkáját az a lélek, aki meghajol az Isten előtt. Istennek úgy is lehetünk szolgálóleányai, hogy egész szívvel betöltjük azt a munkakört, melybe Isten beleállított minket. A munka bármilyen lehet. Luther mondja: az a

háziasszony, az a szolgáló, aki dolgát áldozatos kedvvel, vidám szolgálatban örvendezve és imádkozva végzi: nagyobb életszentségre tett szert és kedvesebbé vált Isten előtt, mint a látomásos és hallomásos fényes ködébe elmerült szerzetes lányok.

Régen csak kettős hivatása volt a leánynak: kolostor vagy hárem. Vagy imádkozásban, vagy a testi élvezetek oltárán kellett életét feláldoznia. A középkorban is két jellegzetes típusa élt a nőnek: a rabszolga és az istenasszony. Az egyik meghódolt a férfi előtt, hogy szinte vásári portéka legyen a szemében, a másik maga előtt hódoltatta meg a férfit, hogy áhítatos tisztelettel álljon meg jelenléte szentélyében. Ez egyik sem a nő, a ref. keresztyén leány igazi arca.

Ki befolyásolja a ref. leányt abban, hogy mivé legyen? Van-e a szülőnek joga, az iskolának eredménye, a leánykörnek hatása, a templomi istentiszteletnek haszna, a Bibliának kalauzolása, a Jézus Krisztusnak irányítása? Mi legyen a ref. leány: mocsár vagy napsugár? Hány egyszerű női élet int hivatólag feléje, mint a az édesanyja házatája: errefelé, itt van az igazi élet útja, mely keskeny és göröngyös, de a leg-tisztább női álmok válnak valóra itt, mert erre jár maga az Isten!

Florence Nightingale a krími háború idején kórházat szervezett és a beteg katonák érdekében hatalmas agitációzt fejtett ki. Sok ezer meggyógyult katona köszönheti Fl. Nightingalének egészségét és életét.

Fry Erzsébet a múlt század első negyedében indította el kiváló börtönmisszióját. A női foglyoknak iskolát szervezett, munkát szerzett és iparkodott visszavezetni a helyes, tiszta, emberi életre azokat, akik egyszer megbotlottak. Hatása nyomán egész új felfogás lett úrrá a ker. országokban a börtönt illetően.

Sieveking Amália a hamburgi nagy kolera járvány idején teremtette meg az önkéntes betegápolást. Valami hősies lélek, mindent legyőző hit kellett ahoz, hogy amikor erős férfiakkal együtt mindenki menekült a városból a halál pusztító angyala elől, előállnak leányok s azt mondják, Jézus nevében felajánlom szolgálatomat a felebaráti szeretet oltárán. *Református leány, mint diakonissza.*

Schepper Lujza egy lelkészi család szolgálóleánya volt, aki elkezdte a kisednevelés intézményét. Milyen önfeláldozó szeretet, mekkora türelem kellett ahoz, hogy gyermeki lelkeket nyerjünk meg az igazi élet számára, csak az tudja, aki megpróbálta. Ma már egyre több helyen áll munkába a ref. leány, mint vasárnapi iskolai tanító. Ehhez természetesen az kell, hogy előbb nekem kell megvalósítanom életemben a Krisztust, először nekem kell, hogy élet és halál és diadal és minden legyen Jézus s csak azután gondolhatok arra, hogy rajtam keresztül másokat meghódoltasson maga előtt. *A református leány, mint nevelő.*

A református keresztyén leány előtt leg-

újabbán ismét megnyílik az ígéhirdetés lehetősége. Azért mondom, hogy ismételten, mert a múlt század elején már Anglia és Amerika protestáns egyházaiban itt-ott megjelent a női prédikátor és bizony szép eredménnyel végezte nemes tisztét. Természetes nagy elfogultságot és még nagyobb előítéletet kellett akkor és kell ma is legyőzniök.

Angliában a Wesley-féle vallásos újjászületés után jelent meg az első női lelkész. De most újabbán is, 1920-ban az anglikán püspöki összejövetel (Lambeth Conference) kimondotta, hogy a püspök és a helybeli lelkész engedélyével, a templomban a reggeli és estéli imádságot nő is olvashatja. Ez már óriási eredmény abban az egyházban és abban az országban, amelyik annyira hagyomány tisztelő. És éppen ebben az esztendőben volt most a nyár eleji angliai methodista egyház naggyűlésén, hogy a többség kimondotta, hogy nők is bocsáthatók a lelkészi pályára.

Ma még szokatlan és furcsa, de a közel jövőben eljön majd az idő, amikor a magyar ref. keresztyén egyházban is megjelenik az első női lelkész és női presbiter. Ma már egész sereg theológiát végzett ref. leányunk van, akik, mint hitoktatók, kiváló eredménnyel végzik hivatásukat.

Egygel legyünk tisztában. Ha a leánysereg nagyobb tért akar betölteni az egyházi életben, ha jobban kiakarja venni részét a Krisztus Jézus szolgálatából, akarnia kell, össze kell fogniok és majd sikerül.

Szabó Imre budapesti esperes mondja: „a vallás ott kezdődik, hogy van Isten, de a keresztyénség ott, hogy milyen az Isten.” Ennek a Jézus által Atyának megismertetett Istennek legyen a magyar ref. leány bátor, öntudatos s még nem alkuvó hirdetője és szószólója. Lelkesedése ne szalmaláng, de oltártűz legyen, melynek élesztését nemcsak bűnbánó Magdolnának, de Mária elmélyedésű szorgalmas Márhák gyakorolják és biztosítják.

Ne feledjük el „nem zárda cella a Krisztus világa, hanem egy kinyitott mennyország kapuja, amelybe amikor belépek, ezt a világot elhagyom, de ennek a világnak minden értékét, erejét, emberét megtisztítva, megszentelve kapom vissza és önmagamat is megnesemesítve, salakjából kiforrasztva, alaktalanságából kimintázva találom meg: megérezem, hogy lélek vagyok, élet vagyok, Isten gyermeke vagyok. Így, királyi lélekkel megyek szolgálni, szeretni”. (Szabó I.)

Nemrégiben írták a napilapok, hogy El Dorádo kincsének felkutatására angol és amerikai expedíció indul. Az El Dorádot, az aranyszágot a chibcha indiánok egyik leghíresebb nagy főnöke teremtette meg. Ez az ismeretlen nevű nagy főnök mindig csak népe hatalmáért küzdött. A harcban kegyelmet nem ismert. Bátorságánál csak féltékenysége volt nagyobb. Feleségét száz főnyi testőrccsapattal őriztette, mégis hűtlenséggel vádolta meg. A szép asszony halálával akarta

szerelmét bebizonyítani. A hegyekbe szökött, ahol barlangokban rejtőzködött, majd egy holdfényes éjjelen, lent a völgyben, nem messze a nagy főnök sátorától, a tóba vetette magát. Holttestét egy ideig felszinen tartotta a tó, de mikorra a nagy főnök megérkezett volna, a szerelmes asszony örökre elmerült a kékvizű tóba.

Azóta minden évben az indiánok halotti ünnepet tartottak a tó partján. A törzs legbátrabb harcosát ez alkalommal olajjal kenték meg, majd olajos testére aranyport hintettek. A többiek pedig, akik tömegével lepték el a pusztát, áldozatként legkedvesebb aranytárgyukat vetették a tóba. Így ment ez évszázadokon át. A szerelmes asszony azzal, hogy a tóba vetette magát, megalapozta El Dorádot. (P. M. H. után.)

Az örökélet vizébe nekünk nem kincsünket, hanem bűneinket kell bedobnunk, hogy mi magunk válljunk értékke, lelki igaz gyöngy! A mi vallásunk feje, az Úr Jézus Krisztus, kereszten halt meg, fején töviskoronával. Szegény, arany nélküli ember volt. Mégis az egyetlen, aki nem a mesebeli El Dorádonak, de az igazi aranyszágnak jelenti kapuját. Ha valaki átlép rajta, mérhetetlen kincsek birtokába jut. S ez a kincs olyan, hogy a tolvaj el nem lopja, a rozsda meg nem emészti. A magyar református keresztyén leánynak a földi El Dorádo helyett, amely csak delibáb, ezt a mennyei El Dorádot kell keresnie és megtalálnia.

És vigyázzanak a magyar ref. leányok, ne-hogy úgy járjanak, mint a bibliai bolond szüzek. Lámpásukból az olaj soha ki ne foggyon! A napok gonoszak, nehéz idöket élünk. Világnézetek harca tombol körülöttünk. „Sors irányító erök, világokat szétszaggató hatalommal mérik egymást.” Hova, kinek az oldalára áll a mi egyházunk leányserege? Különböző testi-lelki betegségek penészgombái terjesztik nyavalyájukat. Arra a kérdésre, hogy micsoda a penész, Ravasz László így felel: „évmilliók óta napon kívül élő elkárhozott pálmaerdő.” A mi leányseregünk ne elkárhozott pálmaerdő, de a Krisztus napja nevelte viruló, pompázó, igazi pálmaerdő legyen! Pálmaerdő legyen a református leány, melynek körében hűs, üdítő, életet tápláló óázis van.

„Napoleon egyszer azt a kérdést vetette fel egy igen művelt és széleslátókörű személyiség előtt, hogy mit kellene tenni, hogy a francia ifjúság ne legyen oly rosszul nevelve és ne legyen erkölcstelen. A válasz ennyi volt: Felség, csak anyákra van szükség. Napoleon kissé elgondolkozott, aztán ő is megerősítette: Valóban csak igazi édesanyákra volna szükség. Akik gyermekeiknek nemcsak testi, de lelki fejlődésével is késznek is törödni.” (Ref. Egyh. és Isk. 1938 júl. 16.) Ilyen édesanyák pedig csak az olyan leányokból lesznek, akik személyes tapasztalatból tudják: mit jelent a Krisztus szolgálóleánynak lenni.

Kristóf, a görög krisztoforosz szöből származik, ami magyarul Krisztus hordozót jelent. A legenda szerint a Krisztust hordó Szt. Kristótot négyes áldás érte, mert négy különböző

módon vitte Krisztust u. m. vitte a vállán s vitte a szívében, neki szentelt szeretetben és vitte, felemelte mártírhálálában és végül hordta az ajkán, mint hűséges bizonyágtevő és igehirdető.

Krisztus Urunknak ma egyre van legnagyobb szüksége: bátor, hőslélkű, tiszta szívű, tiszta életű bizonyágtevőkre, férfiakra és nőkre. A magyar ref. keresztyén leány, akkor lesz a leg-hasznosabb magyar ref. keresztyén anyaszent-egyház építésében, ha Krisztusról bizonyágot tesz az életében. A református leánysereg emelje fel Krisztust áldozatos szeretete oltárán és tegyen vallást és bizonyágot arról, hogy *leányéletének senki más nem lehet az ura, csak egyedül Krisztus*. Tegyen vallást a református leánysereg az ajkával, de főleg a szívével, mert Isten a róla bizonyágot tevő lelket mindenkoron szereti és megáldja.

Czibor József.

ISKOLÁINK

A komáromi nagy napok.

(Egy ref. tanítónövendék feljegyzései nyomán.)

Ha vissza gondolunk a legutolsó két hónap eseményeire, olyan érzés fog el, mintha egy gyönyörű filmet pergettek volna le előttünk. Lelkünk húrjai még most is remegnek, szemünkben könny csillog, de ez nem a fájdalom könnye. Igazi örömmel zengedezzük a karácsonyi hozsannát: „*Dicsőség magasságban az Istennek, békesség legyen földön embereknek.*”

Nagyszerű volna belepillantani az emberi lelkekbe és a nagy napok hatásait kiolvasni úgy mint egy nyitott könyvből. Vajjon mit éreztek, mit láttak, mit éltek át a mi véreink? Megter-mékenyült-e a szívük, vagy meddő ugaron szántott végig a magyar sors-eke?

A jövőnk: az ifjúságunk! Az ifjú lelkekből kell kivirulni a boldogabb magyar sorsnak!... Vajjon mikorra fog ez bekövetkezni?...

Hozzájutottunk a komáromi ref. tanítóképző-intézetünk egyik növendékének naplójához a leg-utóbbi eseményekről. Leközlünk belőle egyes részleteket. Talán a feltett kérdésre lesz benne felelet...

*

Szept. 15. Kirándulásra készülődünk. A tavaszi elmaradt gömői és tátrai utunkat szeretnénk e hó végén megtenni. A kedvünk azonban nem valami nagy. Úgy sejtjük ismét akadályok jönnek közbe. Mindenki rádiót hallgat és a német eseményeket jobban megvitatjuk, mint a matematikát.

Szept. 23. A mozgósítás mindenkit lázba ejt. Halasy tanár úrnak és 4 társunknak azonnal be kellett vonulni, 18 besorozott testvérünk pedig minden órában várja a behívást. Sokan pakkolni akarnak és hazamenésre gondolnak, de az igazgató úr komoly, nagy dolgok bekövetkezését sejteti velünk és a tanulást tovább folytatjuk.

Szept. 26. A rádiók elkobzásába nem tudunk

beletörödni. Az eseményekről hiteles híreket akarunk kapni. Megindult a kutatás öreg detektorok és alkatrészek után, s alig 24 óra múlva már 3—4 titkos vevőkészülékünk működik.

Okt. 1. A müncheni döntés óriási lelkesedést váltott ki. Érzelmünket nem tudtuk, de nem is akartuk visszatartani, bár komoly öregek mérsékletre intettek. A „Nádor” olyan lett, mint a hangyaboly betakarítás idején. Ifjú, tettekesz fiatalság mindenütt, nagy akarással és komoly elhatározással. „*Estére felvonulunk!*” Ez volt a tovább adott titkos jelszó. Egész nap piros, fehér, zöld rongy- és szalagdarabkákat gyűjtögettünk, s varrogattuk össze gomblyukaik számára, kalapjainkhoz pedig árvalányhaját tettünk. Este feltűztük a jelvényeket, s vacsora után szinte rohantunk ki a „Nádor”-ra. Az András-templomból éppen akkor hozták ki a főiskolások Szent István nemzetiszínű zászlóját. Tömött sorokban vettük körül a drága szinbolomot, s vittük végig az utcákon. „*Éljen Magyarország!*” „*Éljen Horthy Miklós!*” „*Éljen Hitler, Musszolini!*” „*Mindent vissza!*” „*Mindent vissza!*”... hangzott, harsogott a kiáltás. Azután felzengett a magyar imádság: „*Isten áldd meg a magyart*” és levett kalappal, könnyes szemmel álltunk meg a Klapka-téren. *Felejthetetlen kép, káprázató percek, isteni érzések!*... Felvittük a zászlót a városház erkélyére, s alatta már tízezres tömeg mondta el fenszóval a „Magyar Hiszekegy”-et és énekelte a Himnuszt, a Szózatot újra meg újra, mert nem tudott betelni velök... Soha nem tértünk boldogabban nyugvóra, mint aznap este.

Okt. 2. Elhangzott 20 év óta először a komáromi ref. templomban a magyar himnusz. Boldogok voltunk, hogy ennek mi lehettünk a kezdeményezői. A délelőtti istentisztelet végén rákezdünk a himnusra, s az öreg falak között réges rég nem hangzott el ily szívből fakadó ének. Szem nem maradt szárazon. Galambos nagytiszt. urunk leborult a papiszék támlájára és úgy zokogott.

Okt. 3. A város színe egészen megváltozott. Magyar zászlók lengenek a házakon. Az ablakokban, kirakatokban piros-fehér-zöld szalagok, virágok, s az emberek mellén, kalapján, a leányok hajában mindenütt nemzetiszín ragyog. Mindenki újjáéledt, mindenki nyíltan is magyar. Mi is siettünk megtanulni a Himnuszt, Szózatot, Hiszekegyet négyszólamban. Hatan dolgoztak a kottázással a másológépen, hogy mielőbb hozzákezdhesünk a szólamok megtanulásához. Persze, mindez csak titokban történhetik, mert a hatóság ha a tömegmozdulásokat türi is, egyes eseteknél egy cseppet sem elnéző, hanem brutalisan büntet.

Okt. 7. A katonaság kivonult a városból és a közbiztonság egyszerre meglazult. Éjszakánként leszágnatják a zászlókat, a külvárosi elemek pedig szinte nyíltan fenyegetőznek. A

rendőrségben nem lehet teljesen megbízni. A sorsdöntő napok vigyázásra intenek és megtanítanak arra, hogy magyarnak lenni első-sorban kötelességet jelent: szolgálat és munkavállalást. Igazgató urunk megszervezte köztünk a megfigyelő és őrszolgálatot, s mi ennek a feladatnak készségesen meg akarunk felelni. Figyeljük, különösen este, lakásunk környékét, s minden gyanús körülményt azonnal jelentünk. Úgy látszik, ez nem volt kellemes a rendőrségnek, mert ők minket kezdtek figyelni. Tegnap este nyolcunkat előállítottak az őrszobára, vallattak, jegyzőkönyveztek, sőt bántalmaztak is. Komolyabb bajunk nem történt, mi azonban magyarabbnak éreztük magunkat a szenvedések után.

Okt. 9. Ez is egyik felejthetetlen napja lesz életünknek. Ma fogadtuk a magyar delegációt az első tárgyalásokra. Példás rendben vonultunk fel árvalányhajjal és nemzetiszínű szallagokkal feldiszítve még kora délután és kordont alkottunk a bevonulási útvonal két oldalán. Három órán át álltunk ott szakadatlan, mert a csehek az érkezés idejét titkolták, de vártunk türelemmel. Mikor feltűntek végre a magyar delegáció autói, egetverő üdvözlés szállt ki lelkünkől és úgy éreztük, hogy minden fáradságunkért busás fizetséget nyertünk. Lelkesedésünk alig bírt lecsillapodni. A tízezres tömeggel végigjártuk az utcákat, zengett a Himnusz és az éljenzés úgy, hogy még a szép csillagos mennybolt is kacagott felettünk.

Okt. 10. Ami tegnap történt az Isten szabad ege alatt, azt folytattuk ma az Ő szent templomában. A délelőtti istentiszteleten, az íge felolvasása után nagy tiszt. úr feltekintett az orgonához, s akkor felhangzott ajkunkról gyönyörű vegyeskari letétben: „Hiszek egy Istenben. Hiszek egy hazában. Hiszek egy isteni, örök igazságban. Hiszek Magyarország feltámadásban.” Meg kellett ismételnünk az éneket, mert a gyülekezet az ének elhangzása után is állva maradt. (Komáromban ez volt a „Hiszekegy” első nyilvános eléneklése.)

Okt. 16. Valahányszor a magyar delegáció átjött tárgyalni, mindig ott álltunk az útvonalon és szívünk lángjával kívántunk hozzájárulni a sikeres eredményhez. Ez azonban, sajnos, elmaradt és az ötödik nap estéjén a rendőrség a csendőrséggel karöltve gummibotokkal verte szét lelkes sorainkat. Másnap pedig teljes retorzióval lépett fel a cseh terror. Leparancsolták a zászlókat, letépték, sárbataposták nemzetiszínű szallagjainkat. Katonáságot raktak ki az utcákra és megtiltottak minden csoportosulást. De mi nem tudtunk belenyugodni a kudarcba. Délután összeverődünk és lelkes tüntetéssel indultunk el az utcákon. A Deák Ferencz utcában már ezres tömegek vettek körül, midőn megállított a katonaság. Se előre, se hátra. A gummibotok működtek, de nem sok eredménnyel. Annál eredményesebb lett

a katonaság fellépése. Sortűzet adott le, de szerencsére csak a levegőbe. Így is sokan megsérültek az utána következő eszeveszett futásban.

Okt. 23. A gyönyörű virágvasárnapokra elkövetkeztek a szomorú nagypénteki napok. A könnyen végzetessé válható tüntetések miatt igazgató urunk leparancsolt az utcákról. A szép szónak bizony nem igen akartunk engedelmeskedni, ezért szigorúbb fenytetésben lett részünk. A tanításokon kívül lakásainkat nem volt szabad elhagyni. Lelkesedésünk nem csaphatott lángokba, hitünket azonban megapadni nem engedték. Egy csendesebb, de hittel telt munka indult meg. Hozzákezdünk egy nagy diszes selyemzászló készítéséhez. Az igazgatóné önagsága irányította a munkát. A zászló mindkét oldalára gyönyörű angyalos magyar címert festettünk, a szallagjára pedig feliratokat himeztünk. Leszedtük az intézet csehszlovák tábláját és házilag átfestettük magyar-címerrel és magyar-felirattal. Minden növendék készített egy-egy piros-fehér-zöld színű lampiont, mert tudtuk, hogy mindezekre szükségünk lesz.

Nov. 3. Éjjel 2 óra után feküdtünk le, ki boldog repeső lélekkel, ki pedig könnyes szemmel, fájdalommal. A bécsi döntés eredményeit hallgattuk, s a térképeket kutattuk, vajjon a mi kis fatornyos falucskánk visszakerült-e. Sajnos, 8 kedves társunk nem mondhatja el, hogy „Magyarország az én hazám”... De azért áldassék a jó Isten szent neve!

Nov. 6. Szinte nem akarjuk elhinni, hogy mindaz valóság, amit ma végigéltünk. Délelőtt még nemzetörök voltunk, s készítettük az utat a mi édes magyar véreink számára, délután a magyar haza katonáit ölelte a karunk, s szemtől-szembe láthattuk hazánk első nagy férfiát: vitéz nagybányai Horthy Miklós kormányzó úr Ófőméltóságát, azután pedig az egész város levetette álarcát, s olyan szép, olyan kedves lett, mintha csak álomban és tündérorszámban járnánk. Pedig minden valóság... Magyarország vagyunk!...

Nov. 7. Ünnepet ültünk. Az Isten házában leborultunk, s könnyes szemmel mondtunk neki köszönetet a szabadulásért. Lelkünk olyan lett, mint az érzékeny hárfá, csak művész kéz kellett, hogy Istennek tetsző dallam szálljon ki belőle. S a dallam felcsendült. Elhatároztuk, hogy *cselekedettel, áldozattal mutatjuk meg hazánk iránti szeretetünket*. Lemondunk egy hétre a többtálételes ebédekről és ennek ellenében 300 P-t küldünk hazánk oltárára: a „nemzeti repülő alap javára.”

Nov. 20. A kormányzó úr Ófőméltóságától a következő táviratot kaptuk: — „Nagy Sándor igazgató úr Komárom. Kormányzó úr Ófőméltósága őszinte örömmel fogadta a komáromi ref. tanítóképző-intézet tanári testülete és tanuló ifjúsága nevében küldött táviratot, s a hazafias ragaszkodásért, valamint a nemzeti

repülő alap támogatására történt felajánlásban megnyilvánuló áldozatkészségért meleg köszönetét fejezi ki. Uray, a kabinetiroda főnöke."

Imrédy Béla miniszterelnök úr üdvözlésünkre így válaszolt: — „A református tanítóképző-intézet tanári testületének és tanuló ifjúságának Komárom. Komárom felszabadulása alkalmával hozzám intézett jóleső üdvözlésüket őszintén köszönöm, áldozatkészségük szolgáljon példaképpen minden igaz magyarnak. Imrédy Béla."

A két táviratot emlékként őrizzük és mint élő valóságok fognak bennünket figyelmeztetni, hogy mivel tartozunk a mi édes hazánknak: Magyarországnak.

HIREK

Lázas gyermek karácsonya

Papirláncok, fenyőillat,
Angyalhaj és csillagszóró,
Minden, mi álomba ringat,
Minden, mi oly szívhez szóló:
Karácsonyest! Angyaljárás!
Hogy' vártalak titeket!
Megjöttetek... nem örültem,
Mint a többi gyerekek.

Míg a többi Krisztust áldva
Szent zsolozsma dallamára
Könnyet morzsolts szembe' szét,
Hideg volt az én szempárom,
Hogy örüljek díszes fámon
Nem ért semmit szó s beszéd.

— „Angyalt vártál? Megjött, itt van!
Vagy nem volna szép talán?!
Nézd, gyönyörködj, kóstold jobban
Kell örülni" — szólt anyám.

— „Mit örüljek a játéknak?
Soká kapok újat.
Ez már régi, nem kell, vigyék!
Jövöre lesz újabb."

Nem értettek, ágyba tettek:
— „Lázban beszél, félre..."
Mellém ült az édesanyám félve.
Babusgatva, cirógatva
Vallottam meg lassan,
Azért zúztam, azért nem kell
A marcipán s Humti mester,
Hiszen az új karácsonyig
Tizenkét hónap van.

Nem örülök én a mának,
Bár jönne a holnap!...
Kinevetnek a lázamért?
Gyermeklelkem, az a régi,
Lázban égve is reméli
A karácsonyt, a jövendőt,
Ennél jobbnak, jónak.

Dr. Incze Gábor.

Karácsonykor.

Irta: Tóthkárolyi Lajos.

Szállj, szállj szempillánkra emlékezet szárnyán
S mint az eget ívben átfogó szivárvány
Ontja tündöklését viharverte tájra,
Úgy öntséd csüggedők bús szívébe már ma
Reménység szikráit az egész világon:
Karácsonyi álom!

Valamikor hajdan, hogy sírját megássa
Hitetlenségnek és lelkek morajlása
Ne hallatódjék fel: titokzatos éjben
Csillagfény gyulladt ki a keleti égen.
Gyermekies ésszel most is megcsodálom!
Karácsonyi álom...

Irgalmatos Isten! Nem tehetek róla,
Hogy a lantomról zeng csak szomorú nóta.
Ok nélkül az élet sok mély sebet vágott
Bennem. — Mért dicsérjem az embervilágot?
Te meg-megvigasztalsz bethlehemi jászlon,
Karácsonyi álom!

Az első nagy találkozás a visszatérő felvidéki református testvéreinkkel a Kálvin János Társaság harmadik országos januári konferenciáján lesz. A kétnapos találkozás január 11-12-én „Isten mindenható urasága és az emberi élet” címen hat előadással lesz összekapcsolva. A konferencia előadói és vezetői között a következő felvidéki vezető személyek vállalták már el eddig is a munkát: Bertók Béla, Magda Sándor dr., Sörös Béla püspökök, dr. Polchy István, dr. Szilassy Béla, Tornallyai Zoltán egyházkerületi főgondnokok, Galambos Zoltán révkomáromi lelkész és dr. Kenessey Kálmán Ógyalláról. Az itthoniak közül: dr. Benkó Ferenc, Bogdán Gyula, B. Papp István, dr. Csekey Sándor, Demjén István, Dobos Károly, Dóczy Antal, Hörömpő Gergely, Joó Sándor, Vitéz Komáromy János, dr. Komjáthy Aladár, Pap Ferenc, Pap Géza, dr. Patay Pál, dr. Sebestyén Jenő, Tóth Lajos, Záborszky János és Zugor István. 1939 január 9—14 érvénnyel külföldieknek és a felvidékről visszacsatolt területen lakóknak 50%-os, másoknak 33%-os kedvezményes vasuti jegyet biztosít a konferencia rendezősege. Jelentkezni lehet: Dr. Sipos István főtitkár, IX. Ráday u. 28. Budapest címen. A konferencián bárki résztvehet!

Az amerikai Egyesült Államokban 48 ezer taggal gyarapodott az elmúlt évben az evangéliumi egyházak tagjainak száma, 50 ezer gyermek látogatta az u. n. „szünidei templomi iskolát”.

Szönyegház

Tóth S. Komárom, Klapkatér 9.

Raktáron mindenféle belföldi és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

Brit egyházi tanács felállítását határozták el az anglikán egyház közelmúltban tartott nyári gyűlésén, melyet a canterbury érsek vezetett. Ebben a tanácsban az evangéliumi egyházak mindegyike képviselést nyer. Az új tanácsnak az lesz a feladata, hogy alkalmat adjon az egyházi életben felmerült kérdések közös megvitatására s így az evangélium alapján álló egyházaknak a fontos kérdésekben együttes fellépését biztosítsa.

Megjelent az első magyar református világggyűlés Emlékfüzete nyolcvanhét lapnyi terjedelemben. A füzet tartalmazza Szabó Imre budapesti esperes ünnepi prédikációját, Farkas István püspök gyűlést megnyitó imádságát, báró Vay László főgondnok, Dr. Balogh Jenő főgondnok, Dr. Ujlaky Ferenc és Dr. Vincze Károly amerikai lelkészek, Kulifay Imre párisi lelkész, Dobos Károly budapesti lelkésznek (a braziliaiak nevében), Dr. Incze Gábornak (a németországiak nevében), Gönczy Sándor nagykárolyi esperes és Bertók Béla munkácsi püspök üdvözlő beszédeit, Ravasz László püspöknek az üdvözlésekre adott válaszát, a világggyűlés hitvallásos deklarációját, egyhangúlag hozott határozatait, Dr. Magda Sándor nagykaposi püspök záróimádságát, Dr. Takaró János new-yorki lelkésznek a Kossuthszobor előtt mondott ünnepi beszédét, Dr. Hegyaljai Kiss Géza „Örök Kossuth Lajos” c. ünnepi versét, Dr. Incze Gábornak a Kölcsey Ferencről való ünnepi megemlékezését, Szigethy Ferenc ünnepi versét Kölcsey halála százéves évfordulójára, Ravasz Lászlónak a világggyűlés műsoros estjét megnyitó beszédjét, Makkai Sándornak „Krisztus magyar református családja” c. ünnepi előadását, Bódás Jánosnak a világggyűlésre írt Tebenned bízunk... c. ünnepi versét és Dr. Tasnádi Nagy András záróbeszédét. Az Emlékfüzet képanyaga is gazdag. Képeket közöl a különböző csoportoknak a kollégium udvarán való gyülekezéséről, a világggyűlés elnökségéről, a felvonulásról, az ünnepi istentiszteletről, a Nagytemplomról, Kollégiumról, egyetemről, a Beregi Református Leányegyesületek Háziipari Kiállításáról, stb. Az Emlékfüzet 1 P 50 fillérért megrendelhető az ORLE tanulmányi főtítkáranál (Debrecen, Központi Egyetem). Az Emlékfüzet bolti ára jóval magasabb lesz.

Könyvrendelés. A nagy király követségében (49 egyházi beszéd) 3.50 P. Miért jött a Jézus (32 egyházi beszéd és előadás) 2.20 P. Ezek a boldogok (27 bibliamagyarázat) — 60 P. És szóla nekik példázatokban (26 bibliamagyarázat) — 60 P. Hit és csoda (24 bibliamagyarázat) — 60 P. Jézus Krisztus földi élete I. és II. (27 23 bibliamagyarázat) füzetenként — 60 P. Isten fia — Isten fia (4 egyházi beszéd) — 50 P. Krisztus és... (12 egyházi beszéd) — 50 P. Beszerezhető következő címen: Dr. Enyedy Andor ref. lelkész Miskolc, Palóczy-u. 35.

Ecsedy Aladár ref. lelkész

nyomtatásban megjelent munkáinak jegyzéke.

I. Evangéliumi beszédek és elmélkedések.

1. **Krisztus az ekenyomában.** Bereczky Albert előszava után 33 beszédet tartalmaz, amely tárgyát mind a szántóvető ember munkaköréből veszi. A 130 oldalas könyv ára füzve 2 P, kötve 3 P. 2. **Az igazi Szőlőtő.** 27 bibliamagyarázat a János evangéliuma 15-ik fejezetéről. A 63 oldalas könyv ára füzve 1 P, kötve 2 P. Az első kiadás (2000 pld.) teljesen elfogyott. 3. **Az Én szeretetem.** Rövid elmélkedések a szeretet himnuszáról, az I. Korinthus 15. fejezetről. A 44 elmélkedésből álló könyvecske nagyon alkalmas ajándéknak is, karácsonykor, vagy bármely alkalommal. Ára füzve 80 fillér. Diszes kötésben 1'60 P. Már a második kiadás is fogytán van. Nagyon ajánlom gyülekezeti tagok közötti terjesztésre is. Ez esetben nagyobb rendelésnél kedvezményt adhatok. A könyv 94 oldalas. 4. **Lelki Házépítés.** 17 evangélizáló beszéd, amelyben arról van szó, hogy miként épülhet fel a keresztyén lelki házzá. Nagyon alkalmas családi áhitatok, asszony és leány bibliakörök használatára. A 94 oldalas könyv füzve 1 P, kötve 1'80 P. 5. **Krisztus a Koporsónál.** Temetési beszédek, melyekből az evangélium vigasztalása csendül ki. A 228 oldalas könyvben 50 teljesen kidolgozott temetési beszéd, 60 vázlat, 237 textus található csoportosítva a különböző alkalmakra. Összesen tehát 347 textus. Ára füzve 4 P, kötve 5 P. — 6. **Lezsámolás bűneinkkel.** Evangélizáló füzet. Ára 20 fillér. Bethánia-kiadás. (Elfogyott.) — 7. **Isten Szava Hozzád.** Mezei Béla előszavával. 7 evangélizáló beszéd. A füzet ára 24 fillér. — 8. **Járatlan úton.** Külmissziói füzet. Ára 10 fillér. — 9. **Tebenned Bízunk Eleitől fogva.** Elmélkedések a XC. zsoltárról. Az Országos Szeretetszövetség kiadása. A 77 o. könyv ára...

II. Vasárnapi iskolai és gyakorlati belmissziói munkák céljaira.

10. **A jó Pásztor.** (Jézus élete I.) Ára füzve 3'90 P. 41 tanítást tartalmaz. Terjedelme 164 oldal. Apostol János kiadása. — 11. **A töviskoronás Király.** Jézus élete II. A 182 oldalas könyv Jézus szenvedéseiről 40 tanítást tartalmaz. Ára füzve 3'90 P. A kettő egybekötve: 7'80 P. — 12. **Jézus példázatai.** Jézus élete III. Az 57 oldalas könyvecskében 26 tanítás van. Ára 60 fillér. Több példány rendelésekor 50 fillér. — 13. **A legnagyobb apostol.** Pál apostol élete. Bethlen kiadás. A 204 oldalas könyvben 65 tanítás van. Ára füzve 3 P, kötve 4 P. — 14. **Péter apostol élete.** 21 tanítás 43 oldalon. Ára 60 fillér. — 15. **Mózes élete.** 22 tanítás 45 oldalon. Ára 60 fillér. — 16. **Elizeus élete.** 28 tanítás 40 oldalon. Ára 60 fillér.

III. Evangéliumi szindarabok és párbeszéddek.

17. **Akik a jobb részt választották.** Mária és Márta története. 3 képben. Ára előadási joggal együtt 1'50 P. — 18. **Az irgalmas sa-**

maritánus. 3 részben 28 szereplővel. Ára előadási joggal együtt 1:50 P. — 19. **Karácsonyi Ének.** Gyermekszíndarab. 26 szereplővel. 3 részben. Ára előadási joggal együtt 1 P. — 20. **Menjünk el mind Bethlehemig.** 10 karácsonyi jelenet. Minden jelenet különálló, külön előadható és kevés szereplő van egyben. Ára előadási joggal együtt 3 P. — 21. **Zákeus.** Zákeus megtéréséről szóló színdarab 3 részben, 22 szereplővel. Ára előadási joggal együtt 2 P. — 22. **Édesanyám.** 7 színdarab, melyek közül 4 gyermekeknek, 3 felnőtteknek szól. Kevés szereplő. Anyák napja és más alkalmakkor is előadhatók. Ára előadási joggal együtt 3 P. — 23. **Új reformáció.** Színdarab 21 szereplővel, 4 részben. Ára előadási joggal együtt 2 P. — 24. **Énekek Éneke.** Bibliai színdarab 4 felvonásban, 16 szereplővel, melyben Sulamitnak kedves története és tiszta szerelme van elbeszélve úgy, hogy abból lelki épülés származik. Ára előadási joggal együtt 2 P. — 25. **Bizonyságtévő Fialtság.** 6 párbeszéd leányok részére. Ára előadási joggal együtt 1:50 P. — 27. **Krisztus a mindennapi életben.** 8 párbeszéd ifjak és leá-

nyok részére. Ára előadási joggal együtt 2:50 P. A párbeszéddek és díszletek nélkül, vallásos estélyen szerény keretek között is előadhatók.

IV. Iskolai használatra.

28. **A gyermekek barátja.** Az I—II. elemi iskolások vallásitanítását szolgáló és azt fel elevenítő, megszínésítő könyvecske, melyben az anyag, a tanulás kis versikékben van összefoglalva. Már csak kevés példány kapható az első kiadásból. Ára darabonként 60 fillér, nagyobb példányszámnál 50 fillér. — 29. **A Fecske.** Az Országos Református Vasárnapi Iskolai Szövetség lapja, melyet id. Victor János alapított és most Ecsedy Aladár szerkeszt. Megjelenik havonként egyszer. Tartalmaz vasárnapi iskolai tanításokat, verseket, színdarabokat, énekeket. Előfizetési ára egy évre 3 pengő. Megrendelhető a kiadóhivatal címén: Budapest, Akadémia-utca 3. Csekkszám: 12'946. Budapest.

Szíves figyelmét felhívom ezen munkákra. 10 pengőn felüli készpénz megrendelésnél 20% kedvezményt adok. Megrendelését bizalommal kérem és várom

Ecsedy Aladár

Tahitótfalu. (Pest vm.) Csekkszám: 3502.

Református Biztosítási Iroda

mint az

Általános Biztosító Részv. Társ.

képviselő

Pozsony, Hviezdoslav tér 21.

ELFOGAD:

Élet, járadék- és kiházasítási biztosításokat orvosi vizsgálattal, és orvosi vizsgálat nélkül.

Tűz, jég, szavatossági, baleset, üvegtörés elleni, betöréses-lopás elleni, géptörés, üzemszünetelési, vízvezeték kár elleni és szállítmánybiztosításokat a legolcsóbb díj-tételek mellett.

Díjmentes felvilágosítást nyújt a központi iroda.

Méhészeti cikkek kaphatók:

FLEISCHER & SCHIRGER

vasnagyszeres-
kedésében **Kassa, Pöstyén utca 21.**

„Lőcsei-Ház“ Étterem. Elsőrangú magyar konyha.
Református lelkészek kedvenc gyülekező és találkozó helye.

Kassa.

Puzsér Testvérek könyvnyomdája

Komárom, Kiscsapó-utca 12. ::: Református cég. ::: Alapítva 1924. évben.

Készítenek úgy egyszerű, mint díszes kivitelű nyomtatványokat és műveket.

Egyházi nyomtatványok raktára.

Kiadja: a Felvidéki Református Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős Zsemlye Lajos.
Nyomda: Puzsér Testvérek Komárom, Kiscsapó-utca 12. — A nyomdákért felelős Puzsér János.

REFORMÁTUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA

A FELVIDÉKI EGYETEMES REFORMÁTUS EGYHÁZ HIVATALOS LAPJA.

XVIII. évfolyam, 49. szám.
Ára: 1, évre 10 P, 1/2 év 5 P.
Hirdetések díjszabás szerint.
Megjelenik minden szombaton.
Szállítási hely: Komárom.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
ZSEMLYE LAJOS

Szombat, 1938 december 31
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Ref. Lelkész Hivatal
Helény, Úgyallal járás.
Ide küldendő minden közlemény.

Medgyasszay Vince dunántúli ref. püspök beszéde

a komáromi egyházmegye közgyűlésén.

Nem hivatalból jöttem ide, nem is csak mint vendég, hanem mint szerető magyar református testvér, az én református testvéreim közé. Jöttem azért, hogy az én hitem erősödést nyerjen az ittlakó testvéreim hitéből, viszont én is lelki ajándékot adjak. Utoljára Komáromban Antal Gábor püspök úr temetésén voltam. Erős, hatalmas egyéniség volt, fejlődő egyházkerületet hagyott maga után. Azután ránszakadt a világháború iszonyata, a vesztett háború után a tanácsköztársaság szégyene, melynek következménye lett a világ legigazságtalanabb ítélete s ez széttepte Magyarország testét. Szétszaggatta a dunántúli református egyházkerületet is. Elszakítottatásunk húsz esztendeje alatt olyan nagyon keveset hallottunk egymásról. De most az isteni Gondviselés is meglegelte a magyarok szenvedését és elhozta a szabadság hajnalát. Örömmel hallottam rólatok, hogy a komáromi és barsi egyházmegyék emberül megállottak a viharban, megtartották a hitüket és magyarságukat.

A lélek megtartásában az isteni kegyelem után igen nagy szerepe volt az ígéhirdetésnek és az ígéhirdetőknak. Isten eszközök által munkálkodik s az én komáromi egyházmegyében lévő lelkésztestvéreim alkalmas eszközök voltak az Isten kezében, hogy az ő népe megmaradhatott magyarnak és reformátusnak.

S most méltóztassanak megengedni, hogy a dunántúli református magyarok nevében atyafiságos szeretettel és nagyrabecsüléssel köszönthessem az egyházmegyei közgyűlést.

Az elmúlt esztendők megpróbáltatásaiból nemcsak az itteniek, hanem a tuloldaliak is kivettük a részünket. Szinte elviselhetetlen volt számunkra a tehetetlenségnek az érzése. Szeretünk volna segíteni rajtatok és nem tudtunk. S azután ott volt a nagy pénzügyi leromlás, amely tönkre tette egyházközségeink és intézményeinket. A dunántúli egyházkerület pápai főiskolájának egymilliókétszáz ezer aranykoronája száz pengőre devalválódott. Az egyházkerület gyűlékezetei mégis csodálatos hősiességgel vállalták a szörnyű terheket és tartották fenn a pápai főiskolát.

A visszacsatolásra nézve a magyarországi egyházkerületek elnökségei a felvidéki egyházkerületek elnökségével együtt értekezletet tartottak, melyen olyan megállapodás létesült, hogy el kell rendelni az anyaországi zsinati tagok választását, mihelyt Magyarország kormányzójától a zsinat tartási engedélyt megkapjuk. Az anyaországi egyetemes konvent elrendeli a zsinati tagok választását, úgy, hogy a zsinati tagokra szavazni nemcsak az anyaország református presbiterei fognak, hanem a felvidéki magyar ref. egyházközségek is élni fognak szavazati jogukkal. Így azután gondoskodni kell a felvidéki reformátusság törvényes képviselőtéről is az anyaországi zsinaton. Azelőtt a dunántúli egyházkerületnek 18 zsinati tagja volt, melyet az elszakítás után 14-re redukált a zsinat. A komáromi és a barsi két egyházmegye részére a régi egyházkerületi elnökség úgy állapodott meg, hogy három zsinati tagságot tart fenn a számukra.

Az Egyetemes Konvent bizonyos likvidáló bizottságot küld ki az anyagi kérdések elintézésére. Az egyházkerületek nem tudják elintézni a kongrua, a közigazgatási államsegély, a tanító fizetés kiegészítés, adócsökkentési segély és a nyugdíj kérdését a magyar állam megsegítése nélkül. A magyar állammal pedig törvényeink szerint csak az egyetemes konventünk útján érintkezhetünk. Ez lesz a főladata a likvidáló bizottságnak. Nekem is az a fölfogásom, hogy a mi egyházmegyénk és kerületeink autonóm joggal bíró testületek, mégis azt hiszem, hogy nem sérti meg a törvényt a dunántúli ref. egyházkerület elnöksége, hogyha az együtt megválasztott zsinati tagok igazolására összehívja az egyházkerületi közgyűlést. Meghívja tehát a komáromi és a barsi egyházmegyéket is. De hogyha úgy határoz az egyházmegye, hogy először az egyházmegyék, azután a kerületek s végül a felvidéki egyetemes konvent mondják ki először a visszacsatolást s csak azután kerüljön a sor az anyaországi zsinat tartására, én abba is készséggel belenyugszom. Az isteni Gondviselés továbbra is vezetni fog bennünket és bölcsessége jó végre fogja vinni egyházunk ügyét.

Az egyesítés öröméből származó ünnepnapok elmúlnak, jönnek a hétköznapiak s a maguk gondjaival, bajaival, nekünk lélekben egyeknek kell lennünk. Atyafiúi szeretettel forr-

junk össze, kezeinket összetéve, vállainkat összetéve igyekezzünk szebb jövőt biztosítani egyházközségeinknek, magyarországi ref. egyházunknak, különösképen pedig közös drága magyar hazánknak!

A R. I. M. a Felvidékért

A Református Ifjúsági Mozgalom már 1939. nyarán 300 földműves iparos és kereskedő ifjút nyaraltat Balatonszárszón.

A Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége, a Református Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetsége és a Magyar Út, mint Református Ifjúsági Mozgalom (RIM), hatalmas, erővel akarja megmozdítani az egész református társadalmat a felvidéki ifjúság érdekében.

A Felvidékkel nagyszámú reformátusság került vissza az anyaországhoz, s benne megannyi református ifjú; földműves, kereskedő, iparos, munkás és diákifjúság.

Ez az ifjúság 20 éven át nélkülözte a magyar levegőt és egészen más nemzeti és társadalmi viszonyok között nőtt fel, mint a mi ifjúságunk. Kell tehát, hogy az ország jövője érdekében a csonka-haza és a visszakerült Felvidék fiatal-sága egyetlen hatalmas felemelkedéssel emelkedjék egy olyan új magyar sorsközösségbe, amelyik egyik oldalán sem jelent színvonal alábbszállást, de emelkedést mind nemzeti érzésben, mind szociális gondolkodásban, mind nemzetépítő munkában és akaratban.

A felvidéki ifjúsághoz épen a sajátos helyzetnél fogva nem minden magyarországi szellemi áramlat férközhetik közel, de feltétlenül közel-férközhetik a Református Ifjúsági Mozgalom, amely a szín-magyar, a test-, vér- és lélek szerint tiszta magyar ifjúság százezreket magábfoglaló nagyvonalú összefogása.

A Református Ifjúsági Mozgalom fiatal-sága közel áll a Felvidék visszakerült református ifjúságához először a vér természetes és el nem nyomható kapcsolata folytán. Azután az új magyar szemlélet, új magyar gondolat és új magyar cselekvő akarat a felvidéki fiatal-sággal együtt-hangzó bátor, szociális és időszerűen magyar lelkülete folytán.

Teljes határozottsággal kijelenthetjük éppen a csonka-magyarországi ifjúsági munkák tapasztalatai alapján és a Magyar Út népszerűsége alapján az egész nagy-magyarországi mai ifjúság előtt, hogy töretlen hitele ebben az országban elsősorban ennek a tiszta magyar, tiszta református, soha a maga világos célkitűzéseitől pillanatra el nem tántoruló mozgalomnak van. Mert mi magyarok vagyunk, szociális gondolkodásúak vagyunk és épen a református hitünk ereje által világos látásúak, akik az országot soha hátra, soha félre, csak mindig előre vihetik.

Ezeknek a megoldásoknak alapján és erkölcsi erejével a Református Ifjúsági Mozgalom, tehát a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége, a Református Keresztyén

Ifjúsági Egyesületek Nemzeti Szövetsége és a Magyar Út a következő hatalmas tervet kívánja megvalósítani az egész teljes magyarság érdekében.

1. A Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetségének balatonszárszói 3600 négy-szögöles táborhelyén „Felvidéki Házat” épít a hazatérő felvidéki fiatal-ság számára s már 1939 nyarán 300 felvidéki testvért lát vendégül.

2. A Református Ifjúsági Mozgalom Balatonszárszón a Soli Deo Gloria Szövetség üdülő-telepe mellett mintegy 3 holdnyi területen a nemdiák (földműves, iparos, kereskedő, munkás) ifjúság számára üdülőtáborot akar létesíteni, s már 1939 nyarán mintegy 300 főnyi földműves, kereskedő, iparos és munkásifjat akar vendégül látni a felvidéki fiatalok közül.

3. A Református Ifjúsági Mozgalom mindent megtesz azért, hogy a visszakerült Felvidéken, hegyek között mintegy 1000 személyt befogadó hatalmas táborhelyet építsen meg a felvidéki és egész magyarországi ifjúság számára.

Mindezeket azért tartjuk feltétlenül végrehajtandónak, mert a diák és nemdiák ifjúság teljes sorsközösséggé való kovácsolása az új magyar életnek elengedhetetlen feltétele.

A felvidéki diákság sajátos eddigi nevelésénél fogva kevesebb osztálykülönbséget ismert, mint a csonka-hazai ifjúság. Kell, hogy ez az osztálytalan magyar fiatal-ság az egész magyar-ság életében megszülessék.

Ezekben az ifjúsági táborokban a teljes Irás tiszta fényében olyan magyar és szociális munkaközösséget akarunk megépíteni, ahol együtt néz szembe a kialakuló új Magyarország minden kérdésével a Felvidékről visszakerült és csonka-magyarországi ifjúság, diákok és nemdiákok egyaránt.

Micsoda csodálatos dolog lesz, ha reggelenként 10—20-as kis csoportokban együtt figyelnek az Isten üzenetére diákok, nemdiákok, felvidéki és csonkaországi magyarok egyaránt.

Micsoda csodálatos dolog lesz az, ha fiatal magyar szakemberek előadása után minden református és minden magyar kérdést szabadon vitat meg ez az óriási jelentőségű tábor.

Micsoda csodálatos dolog lesz az, ha a szabadidők baráti közösséget támasztó beszélgetéseiben a Balaton ezüst vizében együtthan-cúrozva kovácsolódik elszakíthatatlan testvéri közösséggé az egész magyar református ifjúság.

Micsoda csodálatos dolog lesz az, ha a Magyar Tenger fölé boruló ezüstcsillagos selyem-sátor alatt magasra lobban a tábor-tűz lángja és száz meg száz magyar fiatal szájon zendül meg a pentatónikus, évezredes magyar dal és az ősi kálvínista zsoltár.

Mindezeknek óriási jelentőségét és csodáit látva, minden munkánkkal küzdünk ennek az álomnak valóraváltásáért.

De nemcsak ennyit akar a Református Ifjúsági Mozgalom. Azt akarja, hogy a Soli Deo Gloria Szövetség, a Református Keresztyén

Ifjúsági Egyesületek Szövetsége és a Magyar Út minden önként felajánlkozó szakmunkását vegye igénybe az ország, amikor megkezdődik a Felvidék nagy lelki-hozzájárulása, visszacsatolása is.

Ezen a téren egy sajátos tervünk is van. 100.000-es példányszámban szeretnénk megjeleníteni egy magyar népi daloskönyvet, amelyik felekezeti tagozódás szerint tartalmazna 25 magyar protestáns, vagy római katolikus egyházi éneket és közösen tartalmazna mind a református, mind a róm. kat. énekes könyvecske 25, ezeréves népi magyar dalt.

Mindenkit, aki a maga számára egy ilyen énekeskönyvet megvesz, arra fogunk kérni, hogy vegyen még egyet meg egy felvidéki testvére számára. Az így vállalt énekeskönyvet szétosztanánk a Felvidéken s ugyanakkor gondoskodnánk arról, hogy ezeket az énekeket énekegyüttesek mindenütt zengjék és fiatal szakemberek tanítsák.

Már 20 éve nem lehet ott magyarul énekelni. A szomjas magyar fül most minden muzsikát meg fog kapni, ami most magyarul hangzik. Jaj volna, ha ezen a címen mákonyt és bürköt inna a lélek.

A Református Ifjúsági Mozgalom azért mélységes aggodással kér minden illetékes tényezőt, hogy nagy gonddal vigyázzon arra, milyen magyar szót, milyen magyar muzsikát, milyen magyar betűt küld először át a határon. Mi a magunk részéről mindent megteszünk, hogy csak igazán, tisztán és becsületesen magyar hangot, szót és betűt vigyünk át. Tőlünk senki, semmi idegent nem fog tanulni.

Végül még a Magyar Ifjúsági Mozgalom 1939. április 2, 3. és 4-én a Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetségének országos virágvasárnap konferenciájával és a már esztendő óta szokásos Református Ifjúsági Mozgalmi nappal kapcsolatban 100 lengyel diákot lát vendégül.

Ezer meg ezer magyar diák és tízezer meg tízezer magyar nemdiák ifjú követségében egybeseregülő mintegy 3000 főnyi nagytábor várja a lengyel testvéreket. A virágvasárnap táborszünkevel kapcsolatos lengyel-magyar ifjúsági gyűlésen pedig felekezeti különbség nélkül 10.000 magyar diák fogja ünnepelni Isten előtti halálával a visszakerült Felvidéket.

Mindezeket hittel és küldetéskeppen akarjuk. Meg fogjuk mozdítani az egész református magyar társadalmat, sőt hasonló célú megmozdulásra buzdítjuk az egész magyar társadalmat, hogy ezek az alkotások, ezek a nagy nemzeti építő tények még ma elkezdődjenek, holnap már valóra is váljanak. A Református Ifjúsági Mozgalom hivatalos lapján, a Magyar Úton keresztül, íme, az ország lelkiismerete elé viszi ezt az 1938. október 31.-én, a reformáció emlékünnepén megszületett gondolatsort, amelyet 1938. október 31.-én Nádudvaron a Magyar Út reformációi ünnepélyén ültetett el a magyar földön, amelyre a legelső áldozatot, a legelső önkéntes adományt

egy magyar gazdaember adta, egy református nádudvari magyar gazda, aki 500 pengőt adományozott a mozgalom megindítására. Hegedüs Ferenc ennek a nagy ügynek első közkatonája, Te vagy a második. Mindent tégy meg, hogy ügyünk diadalra jusson. Velünk az Isten.

Morvay István.

EGYHÁZI ÉLET

A komáromi egyházmegye közgyűlése.

Dec. 21.-én tartotta a komáromi egyh. Soós Károly esperes és Nagy Nándor egyh.-i gondnok elnöklete mellett a szokásos évi közgyűlést, melynek ünnepélyességét fokozta az, hogy részt vett azon Medgyasszay Vince az anyaországi dunántúli egyházkerület püspöke is.

A megalakulás és a szokásos formások elvégzése után Nagy Nándor gondnok tartotta meg nagy helyeslés mellett tartalmas és értékes megnyitó beszédét, melyet lapunk egy más helyén gyorsírói feljegyzés nyomán bő kivonatban közlünk.

Meleg szeretettel köszöntötte a megjelent Medgyasszay Vince dunántúli püspököt, ki a szívélyes hangú köszöntésre válaszolva részletesen ismertette az anyaországi és a felvidéki református egyházak vezetőinek december 9.-én Budapesten lefolyt tárgyalásait és az unifikáció módjait. E nagyjelentőségű beszédet gyorsírói feljegyzés után lapunk vezető helyén közöljük.

Következett ezután Soós Károly esperesnek az egyházmegye minden részletére kiterjedő jelentése. Athatotta azt a visszatérés feletti boldog öröm és Isten iránti mélységes hála. Részletesen beszámolt az egyházmegyében múlt évben végbe ment személyi változásokról is s a közben megjelent választásokat az egyházmegye megerősítette.

Következtek ezután a különböző bizottságok jelentései melyek közül a legfontosabb volt a lelkészértekezlet jegyzőkönyvének előterjesztése s az azokban felvetett javaslatokra való határozathozatal. Egyhangúlag elfogadott határozat lett, hogy a komáromi egyházmegye vissza kíván térni az anyaországi dunántúli egyházkerületbe, de szükségesnek tartja, hogy a visszatérés módjait s az összes ezzel összefüggő nagy problémákat, a nyugdíjkérdést, kongruát, az özvegyek nyugdíját, gyógyalap, teológia, komáromi tanítóképző, stb. kérdéseket először az egyházmegyék tárgyalják le, foglaljanak állást a visszatérés ügyében, határozataikat a kerületi közgyűlés és a konvent is tárgyalja le s csak ezután kerüljön sor az anyaországi zsinat összehívására. Kimondta a közgyűlés, hogy hűs esztendő át megszerzett jogainkhoz feltétlenül ragaszkodni akarunk s azokat csorbítatlanul meg akarjuk tartani.

Intézkedést kér a közgyűlés az iránt, hogy az állampolgárság miatt sokat szenvedett lelkész özvegyeink most már hozzá juthassanak illetményeikhez.

A közgyűlés elhatározta, hogy az egyházi

tisztviselők pénzfizetéseit további intézkedésig az 1938. évre a pénzbeváltási hetes alapon kell kiszorgáltatni. Kerületi képviselőkül a következő három évre megválasztja Csekes Béla, Vágó Ede, Galambos Zoltán és Zsemlye Lajos lelkészeket, dr. Szíjj Ferencz, Soós Imre, dr. Baranyay Dezső és Gyalókay Miklós világi tagokat, tanító képviselőül Nemcsik Bélát. Stóladij gyanánt az eddig érvényes díjszabás pengőre átszámított értéke számítandó fel.

A számvevőség jelentése alapján a közgyűlés a beterjesztett számadásokat elfogadja s kimondja, hogy könnyebb számítás kedvéért az évvégi zárszámadások cseh-szlovák koronákban végösszegezve készítenők el. Nyomtatványokul a régi számadási iverk használandók.

A tanügyi bizottság jelentésével kapcsolatban kimondja a közgyűlés, hogy az elvesztett református iskolákat vissza kell állítani. A tanítótestület felterjesztésével kapcsolatban elfogadja a közgyűlés a határozatot, hogy a katonai parancsnokságok által felüggesztett református tanítók ügyét autonómiánk értelmében az egyházmegyei fegyelmi bíróságok tárgyalják le.

Letárgyalta még a közgyűlés a tárgysorozat 49 pontból álló hatalmas anyagát. Bár szorosán véve nem tartozik ide, de mégis feljegyzendőnek tartjuk azt az övendetes tényt, hogy előző nap tartott lelkészértekezleten békés elintézést nyert az egyházmegye esperesének és a dunaradványi lelkésznek vitás ügye. Soós Károly esperes sajnálkozását fejezte ki Rácz Jenő lelkész ellen tett kijelentései felett s azokat visszavonta, minek következtében Rácz Jenő dunaradványi lelkész szintén visszavonta az esperes ellen az egyházkerületre benyújtott beadványát. Így az egy év óta húzódó kérdés kedvező és békés megoldást nyert. Zs. L.

A gömőri ref. egyházmegye közgyűlése.

A gömőri református egyházmegye f. évi december 15.-én, Feleden tartotta meg őszi rendes közgyűlését. A rimaszombati tavaszi gyűlés alkalmával még a legboldogabb álmában sem igen álmolta volna senki, hogy ezt az őszi gyűlést már a Magyar Hazában, a magyar szent korona fénye alatt tartjuk meg. Felszabadult lélekkel, tuláradó szívvel énekeltük el a Himnuszt, majd *Lenkey Lajos esperes* imája és *dr. Zehery István egyházmegyei gondnok* megnyitó beszéde után esperes-beiktatás következett.

Lenkey Lajos runyai lelkipásztort a gyülekezetek tulnyomó többsége még a nyár folyamán választotta meg *esperessé*. Közben örvendetes, nagy változáson mentünk át. Átalakulás előtt álló helyzetünk arra készítetett, hogy az esperes-beiktatást minden szokásos ünnepélyesség mellőzésével hajtsuk végre. Viszont tovább halasztani sem lehetett, mert azt kívántuk, hogy az elkövetkező esetleges tárgyalásoknál a hazatérő egyházmegyéinket ne helyettes, hanem rendes, beiktatott esperes képviselhesse. Még tán sohse volt ilyen

egyszerűségében is meghatóan szép esperes-beiktatás.

Most lett beiktatva, a nyári választások eredményeként: *Konkoly-Thege István* jánosi lelkész a főjegyzői és *Székely Bertalan* felsővályi lelkész a tanácsbírói tisztségbe.

A főjegyző javaslatára, a közgyűlés hódoló táviratot küldött a Kormányzó Úrnak, és üdvözlő táviratot dr. Magda Sándor felvidéki tiszáninneri püspöknek, Farkas István anyaországbeli tiszáninneri püspöknek, dr. Ravasz László budapesti püspök, konventi elnöknek és Pálóczi-Czinke István legelső felvidéki püspökünknek, aki már nyugalomba vonult, de agg Simeon gyanánt nem hiába hirdette és várta hiveinek szabadulását.

Az esperesi jelentés az egyházmegye életének legcsekélyebb mozzanatát sem hagyta figyelmen kívül. Megnyugvással vettük tudomásul, hogy a lelkészi hivatalok portómentes levelezése — a felvidéki postaigazgatósággal történt megállapodása szerint — egyelőre biztosítva van. Örömmel vettük tudomásul, hogy bírósági ügy nincs, mert ami lett volna, azt az esperes saját hatáskörében elintézte. Helyesléssel vettük tudomásul, hogy az egyházak életéről, pótlást kívánó hiányairól az esperes személyesen kíván meggyőződni miért is az egyházlátogatásokat az egész egyházmegyében a főjegyzővel együtt saját maga óhajtja elvégezni. Részvétellel emlékeztünk meg Lukács Géza ny. főispán, e. ker. főgondnok és volt konventi vil. elnök elhunytáról, valamint dr. Dapsy Béla e. m. vil. tanácsbíróknak és Zsudel István hanvai segédlelkésznek a magyar feltámadás hajnalán történt haláláról.

Határozattá lett, hogy közjogi helyzetünknek a zsinat által történendő rendezéséig az itteni lelkészi állások betöltésére csak felvidéki lelkészek és segédlelkészek alkalmazhatók.

Az elnökség, a főjegyző, dr. Batta Pál ügyész és Boross Zoltán vil. tanácsbíró személyében bizottság küldetett ki, mely az anyaországi egyházzal való esetleges tárgyalások alkalmával egyházmegyéinket szükség esetén képviselje és mindent kövessen el egyházmegyéink, egyházaink, lelkészeink, iskoláink, tanítóink szerzett jogainak megtartása érdekében.

Több más ügy elintézése után, melyek között kiemelkedő volt Kovács Bertalan tanügyi bizottsági elnök jelentése, főszámvevői tisztnek Deési Sándor által és a belmissziói előadói tisztnek Samu István által történt betöltése, — 28 pontból álló tárgysorozatnak délben a végére jutottunk. A gyűlés a Szózat élénklésével véget ért. K. T. I.

Mély megrendüléssel értesülünk róla, hogy Várady Lajos szőnyi ref. lelkipásztor életének 56-ik, lelkipásztorságának 31-ik évében súlyos szenvedés után elhunyt. Temetése nagy részvét mellett dec. 20.-án ment végbe a szőnyi ref. templomból. Isten vigasztaló kegyelme legyen a gászoló családon!

FIGYELŐ

Nagy Nándor egyh. m.-i gondnok beszéde a komáromi egyh. m. közgyűlésén.

Fölszabadulásunk óta első alkalommal jöttünk össze közgyűlésre. Nem kezdhetem e helyről másként szavaimat, minthogy hátát adjak a jó-ságos Istennek azért a könyörülő irgalomért, hogy imáinkat meghallgatta s megelégette húsz-éves lelki rabságunkat és visszavezetett édes magyar hazánkba. Legyen áldott érte az ő szent neve.

Az isteni Gondviselés itt e földön akarata keresztülvitelére embereket rendel, akik akaratát megértik s fölajánlják magukat annak keresztülvitelére. Legyen hála a jó Istennek, hogy nekünk magyaroknak olyan vezért rendelt, mint *Horthy Miklós* (kitörő lelkes éljenzés) jelenlegi Kormányzó Urunk, aki húszéves céltudatos, kitartó munkásságával lehetővé tette, hogy mi komáromi ref. egyházmegye a babyloni rabságból visszatérhettünk a drága magyar földre. Hálátlanok lennénk, ha Hódoló köszönetünket nem fejeznénk ki Kormányzó Urunk iránt, ezért indítványozom, hogy a jelen közgyűlésről küldjünk köszönő táviratot Kormányzó Urunknak.

Az indítványt a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadja és felállva elénekli a Himnuszt.

A hivatott vezéreink gondviselészerű kiválasztását láthatjuk azokban a kiváló egyéniségekben, akik a magyarság élén állottak, ezért róluk is meg kell emlékeznünk, indítványozom tehát, hogy táviratban üdvözljük Jaross Andor felvidéki miniszter urat és Szilassy Béla dr. államtitkár urat, egyházkerületünk főgondnokát.

Mély tisztelettel köszöntöm körünkben a vendégként megjelent Medgyasszay Vince dunántúli püspök urat (lelkes, hosszantartó éljenzés).

De örömről is ürmcsöppeket is láthatunk. Ha körülnézek megjelent alkotó tagjaink között, hiányzik innen két egyházközségnek hivatalos kiküldötte. A pozsonyi egyháznak megjelent ugyan köztünk főgondnoka, akit mint vendéget meleg szeretettel üdvözlök körünkben. A nyitrai és a pozsonyi egyház leszakítottak egyházmegyénk testéről, s ha jegyzőkönyvünkben megörökítjük a felszabadulás feletti örömünket, meg kell örökítenünk mélységes bánatunkat, hogy e két egyházat elveszítette egyházmegyénk. Hisszük, hogy csak ideiglenesen. Biztosítjuk őket testvéri szeretetünkről és ígérjük, hogy mindent megteszünk érdekükben.

A felszabadulás fölötti örömünk lecsillapulása után gondolnunk kell azokra a feladatokra, amelyek új helyzetünkben előttünk állanak. Legfontosabb az egészségítés munkája. Természetes, hogy a felvidéki egyetemes református egyház mint olyan fel fog oszlani és az egyes részek vissza fognak térni az anyaországi kerületekbe. Hogyan történjek ez a visszatérés? Az én véleményem a következő: Református egyházi alkot-

mányunk a zsinatpresbiteri elv alapján áll. A kezdeményezésnek tehát az egyházmegyékből kell kiindulnia. Az egyházmegyéknek kell az ilyen határozatokat meghozniok és fölterjeszteni a kerületre s a kerületnek a felvidéki egyetemes konventhez. Ennek kellene kimondani a feloszlásról és elszámolásról szóló határozatot és ezt fölterjeszteni az anyaországi zsinat elé. Csak ezek után kerülhetne sor az anyaországi zsinat összehívására és a kerületek határainak megállapítására. Egyházi lapjainkból az ellenkezőt olvassuk, hogy előbb az anyaországi zsinat lesz megtartva. Végeredményben egy célterünkkel, de helyes református elv szerint a visszatérés útja ez lenne. A közgyűlés tagjait üdvözlö és a gyűlést megnyitja.

GYŰLEKEZETI MUNKA

Mit akar a Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége?

Miután visszacsatolásunk révén felvidéki diákságunk kívánatos, hogy minél előbb kapcsolatba lépjen e munkával, szükségesnek tartjuk az SDG munka alábbi ismertetését.

Kik vagyunk?

Mit akarunk?

Hosszú évek teltek el, mióta a Soli Deo Gloria Mozgalom utoljára határozottan és világosan összefoglalta elveit, célkitűzéseit. A mai mozgalmas időkben megint szükségét érezzük annak, hogy röviden, de kétséget kizáróan felvázoljuk: Kik vagyunk, mit akarunk?

I. Kik vagyunk

Egyszerű magyar református fiatalok. Diákok, vagy a diáksorból nem régen kinöttek, akiknek fáj, hogy ezer és ezer magyar református diák- és embertestvérünk vakon, nyomorultan botorkál mindennapjaiban és Isten nélkül élve, — önző hatalmi vágyában, vagy végtelen árvaságában egyaránt magárahagyatottan — idő előtt elhull, vagy céltalanul hullámszik jó és balszerencse közt. Nekünk fáj, hogy a legmagyarabb egyház, református Anyaszentegyházunk külső és belső nehézségek folytán sokszor nem jelenti azt a súlyt, mellyel nemcsak ön maga, hanem az egyetemes magyar élet érdekében is birnia kellene. Nekünk fáj, hogy — amikor más népek megtalálják önmagukat, hivatásukat, erejüket, — magyarságunk sokszor nyomorult, testvértelen, erőtelen.

Hol keressük a bajok okait?

Szerte az országban sok becsületes, felkészült, magyarságáért, egyházáért, aggódó ember kutatott és kutat az okok után. Az elvesztett világháború, a trianoni béke, földbirtokrendszerünk elavultsága, a vagyonmegosztás kedvezőtlen volta, a mezőgazdasági válság és még számos más ok jött így felszínre.

Érezzük, hogy nyomósak ezek az okok. Érezzük: nincs egészen jól, hogy az ország 16 millió kat. hold földjéből mintegy 5 millió van csekély számú 500 holdon felüli birtokos kezében; — az sem kedvező, hogy 4.5 milliónyi agrár-lakosságunk 67%-a (3 millió) él mezőgazdasági

cseléd, törpebirtokos és bérlőként — jóval az emberi színvonalon alul; — abból is csak gyengülés következhet, hogy az egyke rohamosan terjed, — ugyanakkor pedig idegen fajú népeségünk számban, szervezettségben, erőben növekedik. Sokszor úgy látszik, hogy a magyar kultúra bilincsekben és az idegen, megromlott szellemiség (irodalom, művészet) hódító körúton van. És még sok más nehéz tény és okot sorolhatnánk fel.

Mi azonban fiatalok vagyunk, akiknek közvetlenül alig lehet még beleszólásunk ezekbe a dolgokba. Mi még nem kereshetünk kiutat politikai, gazdasági, kulturális reformokon keresztül. Éppen ezért mélyebben is kellett keresnünk olyan okok után, melyek révén már mi is beleépülhetünk az egyetemes magyar jövő szolgálatába. Nyitott szemmel, előítéletektől mentes, fiatalos szabadsággal kutatva múltban és jelenben, azt láttuk meg, hogy a bajok gyökere az egyénekben van. Ezt tanítja a múlt, ezt látjuk a jelenből.

Hány jóindulatú törvény, rendelet nem érhet és nem érheti el a célját, mert sok végrehajtó egyén nem a köz, hanem a saját érdeke szerint hajtja végre, illetve akadályozza meg a célzott segítséget... Hány tehetséges fiatal élet, ígéret pusztul el idő előtt, mert eltékozza erőit, nem kap szeretetet, támogatást, s megkezdve a nem becsületes életmódot középiskolás korában (apró iskolai, egyéb csalások, stb.) — egyetemi években is, azután is, — „elcsúszik”.

A bajok gyökere

A mi látásunk szerint az egyének élettragédiája: kimarad az Isten a számításból. Szóhasználatunkban benne van, de a szívünkben, az elhatározásaink megszületésénél nincs ott. Az ember éppen annak az irányítását nem keresi öntudatosan, Aki — Teremtője lévén — minden elrejtett adottságát, lelkiségét, faji, szellemi kincseit legnagyobb mértékben tudná kifejlesztéshez segíteni. Nincs, illetve alig van — „emberi” ember —, akinek köze van Istenhez, aki ennek folytán minden erejével törekedve becsületesség, tisztaság, közösségi szolgálat után, — a maga kisdéd érdekeit következetesen alá tudná rendelni Isten s a közösség magasabb érdekeinek.

II. Mit akarunk?

Alapszabályunk Szövetségünk célját így határozza meg: „A Szövetség célja: a Soli Deo Gloria gondolatot — az egyedül Isten dicsőségéért való életnek nagy reformátorunk által vallott elvét — a magyar református köztudatba vinni, ott élő és ható erővé tenni. Célja olyan öntudatos és gerinces magyar társadalom nevelése, mely Jézus Krisztus elvei és mértéke, a kálvinista világnézet mélysége és újjáalkotó ereje szerint modern világunkban is Isten dicsőségét akarja szolgálni.

A nemzetet és egyházat Isten két legnagyobb földi ajándékának tekinti. Ezért ezek javáért: — öntudatos nemzeti élet megteremtésé-

ért, az anyaszentegyház erőteljes missziói lelkületének és munkájának megerősítéséért — küzd különösen a jövő nemzedék életében.”

1. Istent megtalált diákokat akarunk.

a) Rá akarjuk döbbsenteni diákságunkat, hogy Isten nélkül csak elpusztulni lehet, Vele pedig a legteljesebb elhagyatottságban, elnyomás között is győzni.

b) Ahhoz akarjuk segíteni diákjainkat, hogy ki-ki személyesen megtalálja Jézus Krisztust, Rajta keresztül Istent.

c) Így reméljük, hogy az ifjúságunk minden napjaiban Isten parancsolatai szerint így kezven élni, — Isten emberi életében keresztül közvetlen tényező lesz, — előbb diákéletünk, majd nemzeti, egyházi életünk minden elhatározásánál. — Arról is meg vagyunk győződve, hogy Jézus Krisztus nélkül nem lehet Istent megtalálni s Nélküle nincs tartósan tiszta, becsületes, önzetlen s így boldog emberi élet sem.

2. Újjá lett magyarságot, református egyházat akarunk.

Hisszük, hogy ez tulajdonképpen az egyetlen, de ugyanakkor a leghatásosabb út, melyen keresztül már fiatalabb éveinkben készülhetünk nemzeti, egyházi hivatásunk betöltésére, családi, társadalmi életünkre. A magyar élet azért küzd annyi nehézséggel, azért veszhet annyira jelszavakba, mert éppen tiszta, becsületes, felkészült emberekben van hiány.

3. Osztályellentét nélküli, alkotóképes nemzedéket akarunk.

Tagadjuk az öncélú diákmunka értelmét és létjogosultságát. Az értelmiség a népesség elenyésző rétege, a közösség érdekében tehát esz-közzé kell lennie az egyszerűbb tömegek segítésére, gondozására. Magyarságunk számára végzetessé válhat az a különbség, mely az értelmiségi és nemértelmiségi népesség között támadt. A diákság — úgy is mint a jövő generáció értelmiségi — a maga szellemi lehetőségeinél fogva, szellemekben idősebb testvére kell, hogy legyen a falu, az ipar, a kereskedelem magyar ifjúságának. Meg vagyunk győződve, ha a diákságot megnyerhetjük Isten ügye számára, rajta keresztül a nemdiák ifjúság is fokozottabban megnyerhető s a magyar református jövő generáció boldog körvonalai bontakoznak ki. Ezért vagyunk testvéri munkaközösségben a Református Keresztény Ifjúsági Egyesülettel (RIM = Református Ifjúsági Mozgalom.)

4. Felekezeti torzalkodástól mentes, hívő, egységes magyar frontot akarunk.

Számunkra a hitvallásos, református alap nem jelent támadást senki ellen, hanem csupán legbelsőbb lelki, szellemi adottságaink fokozott kifejlesztését, kiélését éppen egyetemes nemzeti, emberi érdekekből. Hisszük, hogy részint közvetlenül is, részint egységes erős Református Ifjúsági Mozgalom révén megtalálhatjuk a többi magyar ifjúsági frontokat s kiépíthetjük a Magyar

Ifjúsági Mozgalmat: az egységes magyar arcvo-
nalat az új, boldog, hatalmas magyarság ügyéért.

III. Elvi alap.

Hitvallás.

Lelki munkánk két alaptételre épül: 1. Hisz-
szük és valljuk, hogy az ember magában erő-
telen, képtelen a jóra. 2. Hiszszük és valljuk, hogy
Isten végtelen hatalmú, igazságú és ugyanekkor
végtelen kegyelmű is. Ez a kegyelem összekötő
híd Isten és ember között. A bűn magában hordja
büntetését, de „Isten úgy szerette a világot, hogy
egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz Benne, el ne
vesszen, hanem örök élete legyen.” (János 3:16.)
E két alaptétel következménye, hogy a látszó-
lagos földi gazdagságában, erejében is nyomorult
embernek mindenképpen szüksége van Jézus
Krisztus megváltására és ezáltal Istennel élő hit-
közösségre való jutásra. Jézus Krisztushoz az
út — emberi oldalról — naponkénti Igeolvasá-
son, imádságon és szolgálaton át vezet. Enélkül
hívó református élet nincs.

Világnézet.

De ugyancsak erőtelen a református élet,
ha a református hit következményeit: a kálvini
világnézet kristálytiszta elveit nem ismeri meg
az élet minden területén és nem igyekszik azo-
kat megvalósítani. Ezért ismerjük a Szentírás
után legfontosabb könyveinknek a Heidelbergi
Kátét és a II. Helvét Hitvallást. Hiszszük és vall-
juk, hogy Isten egységes, csodálatos világtrendjé-
ben református és magyar voltunk lényegileg
soha összeütközésbe nem kerülhet egymással,
sőt a kettő oly szorosan összefügg, hogy nem
lehet jó református, aki nem a legkomolyabban
vállalja nemzete szolgálatát, nem lehet jó ma-
gyar, aki nem a legkomolyabban veszi Isten dol-
gait, hisz nemzeti sajátságainkat is úgy tudjuk a
legtisztábban megőrizni, kifejleszteni, ha a világ-
teremtő Isten alkotó tervébe beilleszkedünk, azaz
az Ő parancsa szerint mi reformátusok refor-
mátus módon igyekszünk élni. Ezért fordítunk
fokozott gondot a magyar szellemi és tárgyi
néphagyomány megismerésére és megismertetésére.

IV. Eszközeink, módszerünk.

1. SDG Collegiumok (Körök).

Célkitűzéseink elérésére mindenekelőtt diák-
szövetségeket szervezünk. Ezek az ú. n. SDG
Collegiumok. Külön szervezettel és alaki, tartalmi
elgondolással a főiskolások, középiskolás felsős
és alsós diákok számára. E 10—15—20 tagú
csoportok feladata a diákokat baráti közösségbe
tömöríteni, ahol Istennel kapcsolatos dolgait,
kérdéseiket megbeszélhetik, egymás hite által
épülnek, világnézeti kérdésekkel foglalkoznak,
— megtanulják egymás terhét hordozni, — s ha
élő kapcsolatba jutván Istennel, megerősödtek és
lehetőség is van rá, — gyakorlati munkát vé-
geznek.

A collegiumi élet felügyelője, „rectora” fő-
iskolákon 1—1 hívó református egyetemi, főis-
kolai tanár, irányítója 1—1 szövetségi titkár

vagy megbízott (egyházi, világi) — a középisko-
láknak a „felügyelő” és „irányító” mindig a
vallásánár. A vallásánár fogja össze több cso-
port esetén az egyes csoportvezetőket (Ezek
alsó osztályokban majdnem mindig felsős diákok
a felsőbb osztályokban gyakran végzett diákok,
egyetemisták), ő készíti elő őket az Országos
Központ által kiadott vezérfonal szerint, hatá-
rozza meg, hogy milyen gyakorlati munkákat
vállalhat egy-egy csoport, ő képviseli a Collegiu-
mot az iskola és a hatóságok felé. A vallásánár
helyi, vagy egészségi okokból (túlterheltség) az
Országos Központtal egyetértve a munka irá-
nyítására egy fiatal református tanártársát, hely-
beli lelkészjellegű egyént, vagy egy egyetemista,
középiskolát végzett SDG tagot kér meg.

A collegiumi élet sajátos módszerbeli elve:
ifjakat ifjak által megnyerni Krisztus ügyének.
A fiatal fejlődő diákelet a legritkább esetben tud
odáig felemelkedni, hogy a kollokváltató profesz-
szor, az osztályozó tanár, számára ne jelentsen
valami feszélyezést. Ezért a „felügyelők” csak
kivételképpen látogatnak el a gyűlésekre s a
felügyeletet, irányítást a közvetlen ifjúsági veze-
tők összefogásával, irányításával, ellenőrzésével
gyakorolják.

HIVATALOS RÉSZ

A m. kir. pósta részére kiadott Rendeletek
Tára 1938 dec. 16.-i számában a következő
utasítást közli:

A felszabadult területeken eddig érvényben
volt portómentességi szabályok ideiglenes hatály-
ban tartása.

128.492/4.

Értesitem a hivatalokat, hogy átmenetileg,
amíg a minisztérium az 1921. évi XXI. t. c. ha-
tályát kormányrendelettel a felszabadult terüle-
tekre is kiterjeszti, a felszabadult területeken
eddig érvényben volt portómentességi szabályok
továbbra is érvényben maradnak.

Az állam által elismert valamennyi vallás-
felekezet egyházi hivatalai vallási, anyakönyv
vezetési, és iskolai ügyekben az állami és tör-
vényhatóságokhoz, és hivatalokhoz (ide nem
értve a községeket) intézett közönséges levél-
pósta küldeményeiket díjfizetés nélkül adhatják
fel.

A díjfizetés nélkül feladott levelek felsze-
relése a következőképpen történik:

Mind az állami, és törvényhatósági, mind
pedig a városi, valamint az egyházi szervek tar-
toznak küldeményeikben a feladó hatóság (hivatal)
nevét feltüntetni. Az egyházi hatóságok és hiva-
talok a „Hivatalból portómentes” záradékot al-
kalmazzák, ez alatt azonban, — minthogy ideig-
lenes díjmentességük nem terjed ki bármely
tárgyú levélpósta küldeményre — a záradék
alatt feltüntetik a küldeményben lévő hivatalos
ügy jellegét, pl. „Hivatalból portómentes, adó,
statisztikai, anyakönyvi stb. ügyben.”

HIREK

Felhívjuk olvasóink szíves figyelmét a Kálvin János Társaságnak Budapesten 1939 január 11., 12.-én tartandó konferenciájára. Vasuti félárú jegy váltására szolgáló igazolványokat a Társaság titkárától dr. Sipos István theol. magántanártól kell kérni (IX. Ráday u. 28.). Nagyon olcsó, kényelmes tiszta lakás kapható a budapesti ref. egyházmegye vendégszobái vezetőségénél előzetes levelezőlap bejelentésre személyenként két pengőért. (IX. Török Pál u. 4.) Itt szobák egész családok részére is kaphatók.

Kérjük a felvidéki egyházmegyék jegyzőit és a különböző gyűlések és konferenciákról tudósítást küldőket, hogy az országos napisajtó és egyházi sajtó nyilvánosságát érdeklő mindennemű egyházi közleményükkel bizalommal keressék fel az anyaországi Református Konvent által létrehívott hírlaptudósító ujságot, a „Magyar Értesítő”-t. Egyházi összejövetelek meghívóját, vagy megtörtént események beszámolóját Farkas

Sándor szerkesztő Budapest VIII., Muzeum körút. 18. szám címre küldeni szíveskedjenek.

Rendkívül bensőséges módon telt el a a hetényi gyülekezet utolsó ádventi vasárnapja. A felszabadulás öröme meghívta jelenlegi lelkipásztorának indítványára a gyülekezet vendégéül a cseh uralom alatt hazafias magatartása miatt kiutasított előző lelkipásztorát: Györy Elemér győri lelkipásztort, ki a volt kedves gyülekezte meghívását el is fogadta és nejevel együtt ádvent utolsó vasárnapján eljött Hetényre. Dél előtt a templomi istentiszteletet végezte a templomot zsúfolásig megtöltő gyülekezet jelenlétében, délután pedig a vallásos összejövetelen tartott rendkívül értékes és építő előadást: A református család és a Biblia címen.

Szőnyegház

Tóth S. Komárom, Klapkater 9.

Raktáron mindenféle beltölési és valódi keleti perzsa. Nagy választék mindenféle takarók és paplanokban.

Református Biztosítási Iroda

mint az

Általános Biztosító Részv. Társ.

könviselője

Pozsony, Hviezdoslav tér 21.

ELFOGAD:

Élet, járadék- és kiházasítási biztosításokat orvosi vizsgálattal, és orvosi vizsgálat nélkül.

Tűz, jég, szavatossági, baleset, üvegtörés elleni, betöréses-lopás elleni, géptörés, üzemszünetelési, vízvezeték kár elleni és szállítmánybiztosításokat a legolcsóbb díjtételek mellett.

Díjmentes felvilágosítást nyújt a központi iroda.

Méhészeti cikkek kaphatók:

FLEISCHER & SCHIRGER

vasnagyszer-
kedésében **Kassa, Pöstyén utca 21.**

„Lőcsei-Ház“ Étterem. Elsőrangú magyar konyha.

Református lelkészek kedvenc gyülekező és találkozó helye.

Kassa.

Puzsér Testvérek könyvnyomdája

Komárom, Kiscsapó-utca 12. ::: Református cég. ::: Alapítva 1924. évben.

Készítenek úgy egyszerű, mint díszes kivitelű nyomtatványokat és műveket.

Egyházi nyomtatványok raktára.

Kiadja: a Felvidéki Református Egyetemes Konvent. A kiadásért felelős Zsemlye Lajos.
Nyomda: Puzsér Testvérek Komárom, Kiscsapó-utca 12. — A nyomdáért felelős Puzsér János.